1021

Hűség a néphez, harc az igazságért, hit a jövőben

Gondolatok Áchim L. András békéscsabai szobra előtt

Az épülő, illetve átépülő, és külsejében is mindinkább várossá váló *Békéscsaba* sok újat kínál annak, aki hosszabb ideje — nem éveket, csak hónapokat értünk a hosszabb idő alatt — nem rótta utcáit, tereit. Így az újdonság erejével hat a látogatóra *Marton László* szobrászművész alkotása: *Áchim L. András mellszobra.* A szobor pedig nem is a legújabb színfoltja a városnak, még a nyáron, Áchim L. András születésének századik évfordulóján állították fel. Az idei évre azonban nem egy, hanem két kerek Áchim-évforduló esik: születésének 100. és halálának 60. évfordulója. Tehát *mindössze negyven évet élt Békéscsaba nagy szülöttje, a paraszti osztályharc forradalmi alakja.* Életét 1911-ben kioltotta az erőszak.

Születésének és halálának emlékévében azokkal a szavakkal emlékezhetünk meg leghívebben életéről, harcos életútjáról, amelyeket *Pölöskei Ferenc*, a szoboravató ünnepség szónoka mondott el:

Áchim L. András a magyarországi agrárkérdés kiemelkedő, elmélyült szakértője volt; neve a kapitalizmus-kori parasztmozgalmak évszázados vonulatának legmagasabb csúcsait jelzi. A történetkutatók által feltárt tények — mindenekelőtt *Domokos József, Féja Géza, Király István, Tibori János* munkái — egyértelműen bizonyítják, hogy Áchim L. András, a *Magyarországi Független Szocialista Parasztpárt* megalapítója, a dualista rendszerrel szemben álló magyarok és szlovák, a román és német anyanyelvűek összefogásának Ady által megfogalmazott költői programját kezdte valóra váltani politikai gyakorlatában.

Egyértelműen elhatárolta magát a 48-as, illetve a 67-es közjogi politikától is, s a gazdasági, társadalmi kérdéseket tekintette a pártpolitika vízválasztójának. *„Én nem paktálok semmiféle közjogi párttal, — mondotta 1910. február 7-i gyulai beszédében — sem 48-assal, sem 67-essel, hanem csupán olyan gazdasági politikának hiszek, mely a nép nyomorán segíteni fog, de előbb jogot kell a népnek is biztosítani."* Korán felfigyelt az uralkodó osztályok háborús készülődésére is. A hadsereg fejlesztésével a néptömegek gazdasági és kulturális felemelkedésének programját állította szembe.

Áchim L. András önmagát véve az a körülmény is a korabeli progresszió szintjére emeli, hogy nem indult zsákutcába. Szellemi adottságai, igazságkereső, mondhatnánk: forradalmi szenvedélye, sohasem az egyéni, mindig a nép valóságos érdekeinek tudatos vállalása, a paraszti osztályharc előremutató új útjaira vitte. Büszkén az agrárszocialista mozgalmak örökösének vallotta magát. 1906-ban alakult pártjába szinte özönlöttek azok a szegényparaszti rétegek, amelyek az 1890-es években a szervezkedés szabadságát, bér- és munkfeltételeik javítását, majd a *Várkonyi-mozgalomban* a földkérdés demokratikus reformját követelték. A parasztpárt programjai is tükrözik a folyamatosságot. A nagybirtok államosítása, majd bérbeadása a földre szoruló parasztok számára, a progresszív adózás bevezetése, az állandó hadsereg felszámolásával egyidejűleg az általános népfelkelés megszervezése, mind az agrárszocializmus tradícióinak továbbélését példázzák. Áchim politikai pályája, s pártjának rövid — 1906-tól 1911-ig — tar-

agrárszocialistáké. Hiszen tagja volt Békéscsaba képviselő-testületének, s három ízben országgyűlési képviselőnek is megválasztották.

A népgyűléseken, Békéscsaba képviselő testületében, lapjában, a *Paraszt Ifjúságban* és a képviselőházban egyaránt adott társadalmi rend mindezideig legátfogóbb és legkövetkezetesebb paraszti kritikáját fogalmazta meg. A helyi közigazgatás demokratizálását a mintegy 40 ezer lélekszámú Békéscsaba rendezett tanácsú várossá nyilvánítását egyik legfontosabb életfeladatának tekintette. Követelte az 1898-as úgynevezett rabszolgatörvény eltörlését, az 1907-es cselédtörvény revízióját és ezzel egyidejűleg munkás- és szegényparaszti törvények megalkotását. 1906 júliusában pedig a magyarországi parlament történetében elsőként nyújtotta be a képviselőházban a paraszti rétegek közös érdekeit, a hitbizományok és papi birtokok állami megváltását tartalmazó földosztási javaslatát. A parasztpárt célkitűzései sorában mindvégig fellelhető az általános — egyenlő — titkos és közvetlen választói jog biztosítása nemre, vallásra, nemzetiségre való tekintet nélkül, a progresszív adózás, a főrendi ház eltörlése, az önálló vámterület megvalósítása.

Életének utolsó éveiben pedig lényegesen továbbment a tisztán paraszti problématikán. A századforduló társadalmi rendjének lényegét kevesen fogalmazták meg oly markánsan, mint Áchim L. András: *„Olyan társadalom, mely csak egyeseknek, vagy néhány ezer kiváltságosnak nyújt kényelmes vagyoni és politikai helyzetet, beteg társadalom... oly társadalom, mely a munkásoké millióit részben, vagy egészben kizárja a jogok és a nemzeti jövedelem élvezetéből, erkölcstelen és nem tarthat arra számot, hogy bármely becsületes ember tiszteletben tartsa... A mai magyar jogrend a születés, a rang, a kiváltság és a vagyon jogrendje... A leendő jogrend, amelyért én harcolok... a munka jogrendje lesz, melyben egyedül az egyén által végzett munkájának jelentősége és valódi értéke fogja megadni a polgárnak a maga jelentőségét a társadalomban."*

Világosan felismerte, hogy a parasztság felszabadítása csak az adott osztályrenddel szemben álló szocialista és demokratikus irányzatok összefogásával lehetséges. E felismerés jegyében ült össze a parasztpárt 1908. évi békéscsabai kongresszusa, amelyben a parasztpárti szervezetek küldöttei mellett résztvettek a polgári radikálisok, a polgári demokraták, sőt, egyes nemzetiségi politikusok is, mint például *Hodzsa Milán* és *Vlád Aurél*, a horvát parasztpárt vezetői, képviseltette magát a balmazújvárosi országos földművespárt és a nyugat-magyarországi parasztszövetség. A kongresszus határozata kötelezte a párt vezetőségét arra, hogy lépjen érintkezésbe az ország valamennyi szocialista, demokratikus és nemzetiségi pártjával. A szocialista és demokratikus erők összefogásának azonban ekkor még súlyos akadályai voltak. Nemcsak a magyarországi, hanem az egész európai társadalom — politikai fejlődés bizonyítja, hogy ez az egységfront csak a munkásosztály vezetésével valósulhat meg.

Ezt az országossá szélesedő demokratikus mozgalmat szegényítette *Áchim L. András* 1911-es meggyilkolása.

Áchim L. András egyes konkrét célkitűzései a későbbiek folyamán idejét múltakká válhattak, mégis inspirálója maradt a későbbi progressziónak, a földosztásért, a demokratizmusért vívott harcnak. Amikor 1918-ban lángra lobbant a parázs, a nagybirtok felszámolását a *Viharsarokban* fogalmazták meg a legvilágosabban.

Mint ahogyan az ellenforradalom időszakában is *Békés, Csanád és Csongrád* megyék szegényparasztsága őrizte leginkább e forradalmi hagyományt.

A szobor, amelyet most avatunk — mondotta befejezésül a szónok — az áchimi életmű megörökítését jelképezi, tanulságait sugározza: *hűség a néphez, kérlelhetetlen harc az igazságért, rendíthetetlen hit a jövőben.*

Pölöskei Ferenc

1971 OKT 15

A MEDOSZ LAPJA

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51. Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Titkári tanácsk

Győrött, az SZMT-székház tanácstermében tartották értekezletüket október 5-én a megyei állami gazdaságok, gépjavítóvállalatok, az erdőgazdaságok és vízügyi szervek szb., vszb. titkárai.

A titkári értekezlet célját a MB titkári tájékoztatója tette világossá, amely az időszerű feladatokról szólt.

Mindenekelőtt a III. negyedévi szakszervezeti taggyűlések politikai előkészítése volt a cél. Ezért ismertette a beszámoló ismételten a MEDOSZ XXIII. kongresszusának határozatát. A III. negyedévi szakszervezeti taggyűlések egyik napirendje éppen a kongresszusi határozatok ismertetése lesz a megyei MEDOSZ-alapszervekhez tartozó szervezett munkások, dolgozók előtt. A taggyűlések határozattal döntenek a megvalósítás módszereiről, eszközeiről, a tartalmi munkáról. Jóváhagyják az szb-k, vszb-k által elkészített, másfél évre tervezett programot és féléves munkatervet.

A szakszervez

Harmadik fő kérdésk mertető hangzott el DOSZ-elnökség 1971. 23-i határozatának, a szakszervezeti tisztségviselők oktatásának feladatairól. A MEDOSZ MB az alapszervek felmérése alapján készítette el az 1971/72. évi oktatási tervét. *(Sajnos, ebben nem minden alapszerv vett részt!)* Egyöntetűen megállapították, hogy a szakszervezeti tisztségviselők továbbfejlesztett oktatási rendszere kellő lehetőséget biztosít — különösen az újonnan funkcióba választott tisztségviselők, szakszervezeti bizalmiak és helyetteseik, a dolgozó nők, fiatalok, fizikai dolgozók — felkészítéséhez. A továbbfejlesztett hagyományos oktatási gyakorlat megfelelő segítséget nyújt a tisztségviselők operatív munkájához. Üzemekben főleg bizalmi és bizalmihelyettesek oktatását bonyolítják le. Nagyobb vállalatoknál ezenkívül mhb, sorban az SZMT balatonfüredi oktatják az szb, vszb titkárokat és e testületek tagjait, a reszortfelelősöket.

Helyesen ismerték fel, hogy a tisztségviselők tanfolyamai számára is szükséges a gondos propagandistaképzés. Gondoltak arra is, hogy a SZOT tematika tervezetek felhasználásával a helyi igényként jelentkező fő kérdések oktatására is sor kerüljön. Természetesen foglalkoztak a szakszervezeti politikai tömegtanfolyamok időszerű feladataival is.

Az szb.-titkárok tanácskozásának megtartása feltétlenül időszerű volt és az szb., vszb. titkárok véleménye alapján a XXIII. kongresszus határozatainak realizálását segítette elő.

B. S.

Az őszi betakarítás

Az szb.-titkári értekezlet második fő témaköre az őszi termelési feladatok megvalósítására való mozgósítás, a betakarítás minőségi elvégzése volt. Emellett a dolgozókról való sokoldalú gondoskodást is hangsúlyozta. E fő kérdésen belül foglalkoztak a vállalati kollektív szerződések megkötésének, előkészítésének értékelésével. Nagy hangsúlyt kapott a kollektív szerződések betartásának elősegítése és az ellenőrzés szerepe. Nyomatékkal tárgyalták a szociális .beruházások teljesítésének, az anyagi-erkölcsi ösztönzésnek a jelentőségét, a szocialista munkaverseny időszerű feladatait. Ebben az időszakban kerülnek megalapozásra a vállalatoknál a szocialista brigádtanácskozások.

ÉRDEKESSÉGEK

INNEN — ONNAN

A meteorológusoknál jobb időjósok a rózsaszínű flamingók. Az állatok viselkedése mindenkor megbízható tájékoztatást ad. A legészakibb flaming-kolóniát Szovjet-Kazahsztánban, a Tengiz-tónál találjuk. Ha a madarak a régi fészkekbe rakják a tojásaikat, forró, száraz nyár várható. Ha azonban iszappal betapasztják a fészkeket, akkor esős nyár lesz. A madarak évek hosszú során át egyszer sem tévedtek.

★

Bulgáriában véget ért az a tudományos víz alatti kísérletsorozat, amely a feketetengeri kutatás nagyszabású programjának egyik része volt. Selfel a neve annak a cilinder alakú építménynek, amelynek 29 köbméteres térfogata egy lakó- és egy dolgozószobának, valamint egy kis laboratóriumnak, meg egy fürdőszobának adott helyet. A kísérletekben hat kutató, ún. aquanauta vett részt. Csoportba osztva 10—12 napot töltöttek a víz alatti kísérleti állomáson, ahol a hosszabb víz alatti tartózkodásnak az emberre gyakorolt fizikai és lelki behatását tanulmányozták, valamint hidrológiai, hidrobiológiai és hidrokémiai vizsgálatokat végeztek. Az aquanauták egészségi állapotát külön szakorvosok ellenőrizték.

B. B.

zemek
lkedése

rgyár ez évi versenye

torgyár igen komoly pénzjutalmakat tűzött ki. Így például a D4K—B és a *Dutra Steyr—110* traktorosok első díja 10 000, a másodiké 8000 forint, az ötödiké is 2000 fo-

Mezőgazdasági tanulók sporttalálkozója Újszegeden

A Csongrád megyei KISZ-sportversenyei után szeptember végén *Újszegeden*, a KISZ-táborban találkoztak a megye fiatal sportolói.

A kétnapos találkozón ott voltak a szegedi, a makói, a csongrádi, a szentesi, a hódmezővásárhelyi és az ásotthalmi mezőgazdasági iskolák csapatai mintegy 120 versenyzővel. Sajnos, csak két iskola tudott lányokat hozni, így a rendezők rugalmasságát dicsérte, hogy délutánra meghívták három egészségügyi szakiskola leánycsapatát, ezzel is emelve a lányok közötti vetélkedést és színvonalat.

Atlétikában, kézilabdában és összetett honvédelmi versenyszámokban mérkőztek egymással a megjelent fiatalok. Bár az újszegedi KISZ-tábor sportpályái csak félig kész állapotban várták a versenyzőket, mégis jó hangulatról, szabályos, sportszerű versenyekről, mérkőzésekről lehet beszámolni, sőt, a kézilabda-mérkőzések helyenként bajnoki színvonalat nyújtottak. Sok tehetséges fiú és leány tűnt fel a versenyeken.

Dicsérendő, hogy minden iskola sportszerű keretek között próbálta elnyerni a három éve alapított vándorkupát és az értékes egyéni és csapat tiszteletdíjakat.

Balázs Éva,
a KISZ KB sportosztályának munkatársa

Kedves Lanja

Marton László

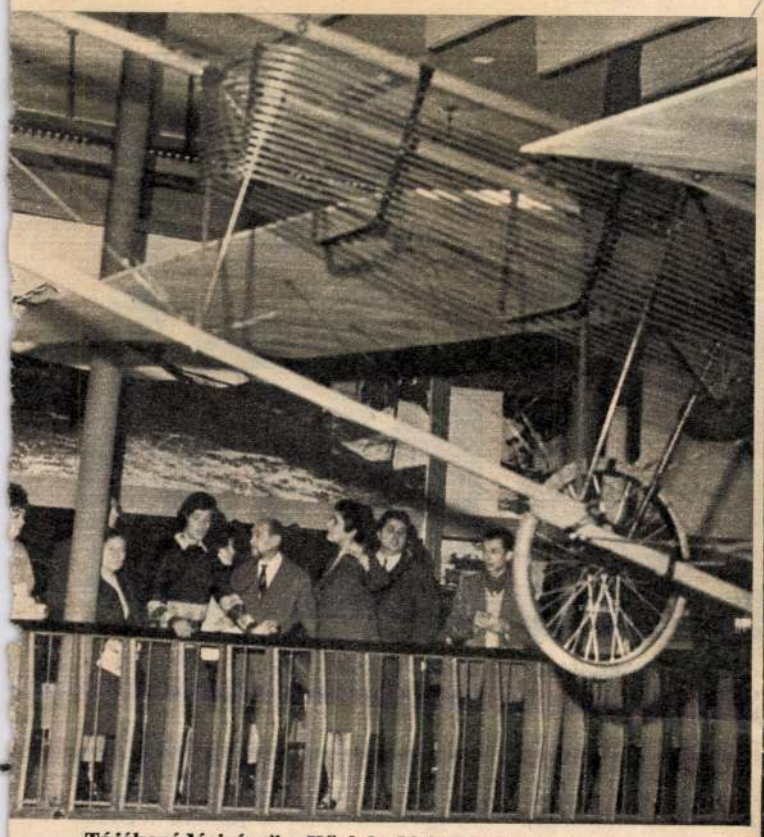

„Tájékozódási-óra" a Közlekedési Múzeumban

foglalkoztam a Tájékozódás jelenünkben c. tantárggyal. Erre azonban, úgy érzem, szükség volt, hogy legalább vázlatosan bemutathassam ezt az izgalmas kísérleti tantárgyat.

Az utolsó alkalom

— Alapgondolatunk az volt — idézem Németh Magdát —, hogy akik a dolgozók általános iskolájában tanulnak — ritka kivételtől eltekintve — életükben utoljára vesznek részt olyan szervezett oktatásban, amelynek révén rendszerezett tudáshoz juthatnak. Ha most nem szerzik meg azokat a készségeket, amelyeknek birtokában később önmagukat tovább tudják képezni, művelni, azaz nem alakítunk ki művelődési szokásokat — talán az utolsó alkalmat szalasztjuk el.

Aligha túlzok, ha kijelentem, hogy a „Tájékozódás" sokra hivatott „tantárgy". Vele talán sikerül kitörni a hagyományos pedagógia tartalmi és módszertani ketrecéből. Nemcsak azáltal, hogy az aktuális ismereteket nagy összefüggéseikben közli, hanem azáltal, hogy elsősorban készségeket fejleszt és megismertet a tanulás technológiájával.

— Általános tapasztalat — idézem ismét a tanárnőt —, hogy a felnőttek tájékozódási készsége — bizonytalan. Ismereteik nem rendszerezettek, nehezen ismerik fel a mélyebb logikai összefüggéseket, s ez a bizonytalanság félénkké teszi őket, azt sem merik elmondani, amit tudnak.

A Tájékozódásnak — szerencsére? — még nincs tankönyve, ezért tanításában döntő szerepe van a tanár tudásának és egyéniségének. Jelenlegi, kísérleti stádiumában még a tanmenetet is maga a tanár állítja össze.

Németh Magda témái a következők: A család; a mai magyar irodalom; a film; a színház; gazdasági életünk; tudományos és kulturális irodalmunk; képzőművészet...

E változatos tematika változatos helyszínt igényel. Egyszer könyvtárba látogatnak, másszor a Kerepesi temetőben tesznek körsétát, s nem egyszer valamely múzeumban tartják meg az órákat. A Lear királyt moziban nézték meg, a IV. Henriket a tvben. Előbbivel a klasszikus, utóbbival a modern drámát tanulmányozták.

Végül is mi célja volt e tudósításnak? Talán az, hogy egy újszerű oktatási formát mutassunk be? Az is, de ennél sokkal több!

Felnőttoktatásunk néhány esztendővel ezelőtt válságba került, s akkor olyanok is akadtak, akik meghúzták fölötte a lélekharangot. „Ez az oktatási forma teljesítette a feladatát, többé nincs rá szükség. Béke poraira."

Mi azonban — más véleményen vagyunk. Ezért jelen tudósításunkkal egy általános iskolába látogattunk el, következő cikkünkben egy középiskolát próbálunk bemutatni. És végül feltesszük a kérdést: Van-e egyáltalában szükség a felnőttek iskoláira?

MOLNÁR AUREL

1021

A gyár címere is lehetne a szobor, Marton László alkotása

FOTÓ: FARKAS TAMÁS

Mint a görgők a csapágyban

Az emberiség egyik legnagyszerűbb találmánya: a kerék. S melyik a másik? Kézenfekvő a huncutkodó válasz: a másik kerék. Mégpedig golyókkal, görgőkkel bélelve. Vagyis a csapágy, amelyben a tengely forog. Kényes jószág. Kemény anyagból, krómacélból készül, hogy bírja — viszonylag kis felületen — a nagy terhelést.

Aki egy ilyen görgőscsapágyat már hosszabb ideje tűnődve nézeget, önkéntelenül eszébe jut a hasonlat: ördöglakat. A golyók mindenféle technikai, technológiai „bűvészkedés" után bezáratnak két gyűrű közé, hogy ott fussanak életük végéig... És hol készítik nálunk e csillogó, forgó, különös tárgyakat? Legnagyobb részt Debrecenben, a Magyar Gördülőcsapágy Művek törzsgyárában.

Már ez a tény is csodálnivaló! Éppen az idén két évtizede annak, hogy a Hortobágytól egy „lóugrásnyira", a hajdani cívisváros megürült huszárlaktanyájában néhány megszállott hozzálátott csapágyat gyártani. Svédek, franciák s más márkás cégek után! Szép számmal akadtak, akik mosolyogva legyintettek e naivitáson: magyaros fellángolás!

MEGSZÁLLOTTAK, SZOCIALISTA MÓDON

S az első megszállottak helyébe újak jönnek. Most úgy hívják őket: szocialista brigádok. Mert együttesen is, külön-külön is hisznek a nagy célokban és tesznek is értük. Kétszáznál több közösségben másfélezren. Róluk, nekik is szólt a párt központi bizottságának decemberi határozata a munkaverseny jövőjéről...

Minden szakmának megvan a maga zsargonja. Bizony mereszthetí az idegen a fülét, ha a forgácsoló üzemben azt hallja: cegás. E fura szó rövidítésből származik, s mindannak jelzője, ami a célesztergagéppel kapcsolatos. Automatizált készülék, ezen készülnek a csapágygyűrűk. Kezelőik betanított munkások, a szakmunkások a beállítást végzik.

Ilyen összetételben dolgozik a Vörös Csillag aranykoszorús, kiváló szocialista brigád, amely ezt a megtisztelő címet az idén áprilisban, immár tizedszer nyerte el. Vezetője Szilágyi Sándor.

— Nehéz lenne nélkülük — így mondja róluk Kiss Ferenc üzemvezető. Oldalról sandítok rá: ez az újságírónak szólt? Elérti a pillantást. Kis hallgatás. Meggyőzőbb kifejezést keres.

— Való igazság. Egy év alatt kicserélődött a létszámunknak majdnem a fele. Most is hússzal kevesebben dolgoznak...

— S a teher nehezét a törzsgárda viseli?

— Igen és a szocialista brigádok. Nálunk van a gyár szűkkeresztmetszete. Ha nem szállítjuk időre és kellő mennyiségben, minőségben a gyűrűket, akadozik a gyártás, nincs végtermék, nem teljesítjük a rendelést. Márpedig a tavalyi nehéz esz-

Forró, ízes gulyással kínálja délben a brigád tagjait Kuczora Erzsike az új ebédlőben.

tendő volt — hangzik ez december végén.

„NYERESÉG" MÍNUSZ ÖT NAP

Hogy nehéz-e? Mindennél többet mond: az 1970. évi nyereséget mínusz öt napban fejezik ki, s hogy mégis tudjanak osztani, a tartalékalaphoz nyúltak. 1971 a felzárkózás, a rendcsinálás esztendeje volt. Mi sem jellemzőbb rá, hogy a Vörös Csillag brigád tagjait éjszakásként (öten immár ötödik hete állandóan), váltott műszakban, s mindig és mindenütt meg lehet találni.

— Tehát túlóráznak is?

Szemérmesen pislognak egymásra. Hiszen tudvalevő, a túlóra a „törvénytelen gyerek" a gazdasági életünkben. Szégyellnivaló, rosszallja a minisztérium, a szakszervezet, s bizony a vezetőket nem dicsérik érte.

— Igen, túlórázunk is bőven — mondja Fedor András. — Többet is, mint amennyire „megéri" a többletkereset. De vállalni kell, mert például a beállítóktól 3—6 ember és gép teljesítménye függ. A brigád becsülete, a termelés érdeke így kívánja. A normában dolgozóknak rendszeresen száz százalékon felüli az eredménye. Legfeljebb a gyengébb nemet kíméljük, ahogy lehet.

A gyengébb nem Szilágyi Sándorné és Krajnyik Anna személyében képviseltetik, s nemrégiben fogadták őket maguk közé. Igaz, ennek is már két esztendeje, de ahhoz képest, hogy a brigád 1960-ban alakult!? S az alapítók már csak öten vannak. Ám a Vörös Csillag felhívására honosodott meg a kommunista szombatok rendszere az üzemben, amiből évente egyet vállaltak — de tavaly is négy lett belőle. S az asszonyok helyett (akad otthon munkájuk bőven) a férfiak 10—12 órás műszakot dolgoztak.

— S miért e buzgalom?

— Hétvégi telep épül a Keleti főcsatorna partján. Ötvenen pihentek ott szombat-vasárnapon — mondja Szabó Miklós —, s ez igen tetszik nekünk. Dolgoztunk kint is, de itt a gépeken is. S a termelésért járó bért a faházak vásárlására adtuk.

A vezérigazgató ígérete szerint, a brigádvezetők tanácskozásán hangzott el: 1972-ben a szabad idő valóban szabad idő lesz — világítja meg Nagy Béla műhelytitkár a feláldozott szombatok értelmét. Márpedig olyannak ismerték meg a „vezért", aki munkában követel, de a szavát tartja.

ÚJÍTÁSOK, TANULÁS, MUNKA

Megkíséreltük számba venni, hogy mi mindent végeznek a termelésen túl, tehát milyen „többletektől" szocialista ez a brigád? Kezdhetnénk az újításokkal, hiszen azoktól lesz termelékenyebb a munka. Fekete László diszpécser jeleskedik e téren, ösztönzi a többit is. Az ésszerűsítésekkel havi 15 ezer forint a szerszámoknál megtakarított összeg. Legutóbb munkavédelmi újítások hónapját rendezte meg az üzem. A brigád két javaslatot nyújtott be, s a szakvélemények biztatóak. Szabó Miklós összevont műveletekre és gépkarbantartásra dolgozott ki újítást... Folytatva a „többletek" sorát: Veres András a politikai tájékoztatók mestere, a havi értekezletre világos, közérthető összefoglalót készít a külvilág és az itthon eseményeiből... Van közöttük szakszervezeti bizalmi, KISZ-titkár... Szilágyiné (úgyis, mint a brigádvezető felesége) a naplót vezeti. Egyikük a marxista esti egyetemet végzi, ketten a magyar párttörténetet tanulják... És segítenek egymásnak házat építeni, mint Szabó Miklósnak és Domján Lászlónak is.

Fontos. szép vállalásuk, hogy évente egyiküket felkészítik a párttagságra. Tavaly Szálkai Imrét — alapszervezeti KISZ-titkárt — vették fel a kommunisták soraiba.

Hárman pedig munkásőrök.

De nagy erőfeszítést, időt kíván attól az öt embertől is a tanulás, aki február óta az emelt szintű szakmunkásképzésben vesz részt. S bizony a követelmények nem kisebbek, mint a rendes, nappali tagozatos ipari tanulóknál. Három évig tanulják a forgácsoló szakmát.

KELL A SZAKEMBER

Hogy miért? Számítanak az üzem rekonstrukciójára. Hosszú évek vajúdása után a közeljövőben elkezdődik a felújítás, új, termelékenyebb gépeket szerelnek fel. (Ma 18 millió csapágyat készítenek évente, a nagy beruházás után 25 milliót szándékoznak.) Kell a szakember, mint a falat kenyér.

A jövőre valóban készülniük kell. Tanulással, műszaki fejlesztéssel és gondoskodással az emberekről. A forgácsoló üzemben már szódavízautomata várja a szomjazót és megkezdték a „frizsider-programot": hűtőszekrényt helyeznek el a műhelyekben a tízórainak, s az egyéb élelmiszereknek.

A munkásjóléti intézmények közül új az étterem és a konyha. A múlt év „ajándéka" ez, s az Áfész kezelésébe adták.

— Naponta kétezer adag ebédet szolgálunk ki — tájékoztat Tóth László üzletvezető. — S bár a menüben a leves egyfajta, de kétféle második fogásból lehet választani, napi 4,30-ért.

UTÓSZÓ EGY KÍVÁNSÁGGAL

A napló bejegyzéseiből, a műszaki és a szakszervezeti vezetők nyilatkozataiból, s az erőszakos faggatásból is az derül ki: a brigád a termelésben, munkában a szó legszorosabb értelmében élen jár — olyannyira, hogy az üdülésről, pihenésről is megfeledkeznek (?). Ki nyaralt már a Balatonnál? Ketten jelentkeztek a kérdésre. S egy bizonytalankodó megjegyzés: júliusban kínáltak egy beutalót, de nem kellett senkinek...

Dévai László munkaverseny-felelős és Cinege Lajos, a termelési bizottság titkára egyetért abban, hogy mint görgők a csapágyban, a Vörös Csillag brigád az üzem egészében nagy terhet visel. Sőt, időnként vállalásaikból még törölni is kell, mert a szándék meghaladná erejüket.

Ám a gazdasági vezetők, műszakiak megpróbálhatnak teljesíteni leghőbb vágyukat — bár szervezési okok miatt ma ez lehetetlennek látszik —, néhány napot együtt tölthessenek az idei szabadságból, mind a tizennégyen, a Keleti főcsatorna mentén, az új hétvégi telepen...

GEDE MÁRTON

Szilágyi Sándor, a brigád alapítója s kezdettől a vezetője

Szabó Miklós: „Újításokkal könnyebben megy a munka..."

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 JAN 4
TÜKÖR

Munkában, örömben együtt: az aranykoszorús Vörös Csillag szocialista brigád a forgácsoló üzem fő erőssége

Marton László raobrázoművész

MEGHÍVÓ

4351 FNYV. I.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

MARTON LÁSZLÓ

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

DR. POGÁNY Ö. GÁBOR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

1972. JÚNIUS 15-ÉN CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 16 ÓRAKOR

BUDAPEST

MŰCSARNOK, HŐSÖK TERE

Megyei aktívaülléssel zárult

1021

Kádár János zalai látogatása

Séta Zalaegerszegen, látogatás a göcseji falumúzeumban

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára zalai látogatásának második napján, pénteken az ipari és kulturális létesítményekben egyaránt gyarapodó 40 000 lakosú megyeszékhellyel, *Zalaegerszeggel* ismerkedett.

A reggeli órákban *Varga Gyula*, a megyei pártbizottság első titkára és *Ujvári Sándor* megyei tanácselnök társaságában sétát tett Zalaegerszeg *herszoni városrészében*, ahol máris több ember él, mint amennyi a felszabadulás előtt a város összes lakossága volt. *Megtekintette az új diákközpontot*, ahol több gyermekintézmény, továbbá általános és középiskolák, iparitanulóintézet és kollégiumok épültek. Az általános iskola előtt a párt első titkárát sok száz kisdiák várta, s virággal kedveskedtek Kádár Jánosnak. *Katona Józsefné*, az iskola igazgatónője ismertette a tanintézet történetét, munkáját, majd Kádár János *emléksorokat írt az úttörőcsapat naplójába*. Ezután megtekintette az új városrész szolgáltató és kereskedelmi egységeit.

A várossal való ismerkedés a *göcseji falumúzeum* területén folytatódott. A múzeum bejáratánál *Pukánszki Ferenc*, a városi pártbizottság első titkára és *Kustos Lajos*, a városi tanács elnöke fogadta a Központi Bizottság első titkárát. *Dr. Reményi K. András*, a megyei múzeumi szervezet igazgatója bemutatta a vendégeknek Magyarország első jelentős szabadtéri néprajzi gyűjteményét. A mintegy 50 létesítményből — 100—150 esztendős, fából összerótt szalmafedeles lakóházakból, gazdasági épületekből — álló falumúzeum a nagy néprajzi tájegységet alkotó Göcsejvidék múlt századi emberének, a korabeli népéletnek, a hajdani falusi építészetnek, a női és iparművészetnek állít örökbecsű emléket. Kádár János *sorra járta a régi lakóházakat*, megtekintette a ma is működő szövőszékeket, a fonószerszámokat. Az egyik épület előtt találkozott *Harmath Ede* faragóművésszel, aki *díszesen faragott bottal ajándékozta meg* és jókívánságait fejezte ki Kádár Jánosnak. A párt első titkára beírta nevét a szabadtéri néprajzi múzeum emlékkönyvébe.

A városnézés során megtekintette a párt első titkára a Lenin út és az Ifjúsági park szegélyén álló *Lenin-szobrot*, *Marton László szobrászművész alkotását*. Amerre csak elhaladt a városban, embercsoportok köszöntötték, a főutcán pedig sorfalat alkotva fogadta és üdvözölte a lakosság Kádár Jánost.

A városnézés után a központi bizottság első titkára részt vett a megyei tanács épületének dísztermében rendezett *pártaktívaülésen*. Ujvári Sándor megyei tanácselnök üdvözlő szavai után Varga Gyula, a Központi Bizottság tagja, a megyei pártbizottság első titkára tájékoztatta a megjelenteket Zala megye *politikai, gazdasági és kulturális életének fejlődéséről, s a további tervekről*. Egyebek között elmondta, az elmúlt tíz évben a népgazdaság fejlődésével együtt jelentősen gyarapodott Zala megye gazdasága, *javult a lakosság életszínvonala, kulturális és szociális ellátottsága*. A megye ipari termelése az utóbbi évtizedben háromszorosára — 2,2 milliárd forintról mintegy 6,5 milliárd forintra — növekedett. Az iparon belül a tanácsi ipar fejlődött jelentősebben, termelési értéke tíz év alatt 150 millióról évi egymilliárd forintra növekedett. Az iparban foglalkoztatottak száma az utóbbi évtizedben *20 000-ről mintegy 36 000-re emelkedett*. A növekvő iparosítással lényegében megoldották a megye egyik legnagyobb gondját, a lakosság — ezen belül a nők — foglalkoztatását. Jellemző, hogy az utóbbi tíz esztendőben mintegy *10 000 zalai leány és asszony számára biztosítottak munkalehetőséget*.

Az aktívaülésen Kádár János beszédet mondott.

A pártaktíva befejezése után a párt első titkára ebéden vett részt a megye politikai és gazdasági vezetőivel, közéleti személyiségeivel, majd a délutáni órákban — *Jakab Sándornak* és *Katona Istvánnak*, a KB tagjainak, a KB osztályvezetőinek társaságában — visszautazott a fővárosba.

(MTI)

— Bizonyosak vagyunk abban, hogy Bulgária és Magyarország összefogása a szocialista közösség, a Varsói Szerződés és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának keretében, az egyre mélyülő szocialista integráció biztosította lehetőségek még jobb kihasználása kapcsolatainkat is szilárdítja, s ezzel elősegíti gazdasági, társadalmi fejlődésünket.

A megbízólevél átadása után a nagykövet bemutatta Losonczi Pálnak a kíséretében megjelent *Sztrasimir Iliev* nagykövetségi tanácsost, *Jordan Georgiev* nagykövetségi tanácsost, *Margarita Ruszeva* nagykövetségi első titkárt, *Goran Grancsarov* nagykövetségi első titkárt, *Marin Sztaev* nagykövetségi másodtitkárt, *Ljubomir Markov* sajtóattasét és *Mladen Sztancsev* kereskedelmi tanácsoshelyettest.

Losonczi Pál pénteken fogadta *Pierre-N, Gouonimba-N, Czary* rendkívüli és meghatalmazott nagykövetet, a Kongói Népi Köztársaság új magyarországi nagykövetét is, aki átadta megbízólevelét. A kongói nagykövet hangsúlyozta, hogy országa ugyan gazdaságilag gyenge és lakóinak száma is szerény, mégis mindig harcolt az idegen elnyomás ellen. A Kongói Munkapárt következetesen megvalósítja a népi követeléseket, a népeket felszabadító tudományos szocializmus alapján. A Kongói Népi Köztársaság a haladó erők tartós egységét óhajtja, hogy ellen lehessen állni az imperializmusnak és kiszolgálói-

nép erőfeszítéseit és harcát. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a nemzetközi helyzet fő kérdéseit illetően nézeteink azonosak. Együtt harcolunk az imperializmus és a neokolonializmus sötét erői ellen. A Kongói Népi Köztársaság is egyike azon országoknak, amelyeket az afrikai földrészen az imperializmus és a kolonializmus erői közvetlenül veszélyeztetnek és provokálnak.

A megbízólevél átadása után a nagykövet bemutatta Losonczi Pálnak a kíséretében megjelent *Louis Madzela* kapitány katonai attasét és *Joseph Mongo* nagykövetségi első titkárt.

Losonczi Pál ugyancsak pénteken fogadta *Alberto Rodriguez Nin* rendkívüli és meghatalmazott nagykövetet, Uruguay Keleti Köztársaság nagykövetét, aki átadta megbízólevelét. A nagykövet beszédében megállapította, hogy a magyar nép kivételes történelmi nagysága és számtalan esetben tanúsított bölcsessége, akarata révén jelenleg a világ nemzeteinek élvonalába emelkedett. Losonczi Pál válaszában hangsúlyozta, hogy a Magyar Népköztársaság külpolitikájának egyik legfőbb alapelve a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élése.

A megbízólevél átadása után a nagykövet bemutatta Losonczi Pálnak a kíséretében megjelent *Maglia Torres* nagykövetségi első titkárt.

A nagykövetek a megbízólevelek átadása ...

fossztályának ... hanem *népművelők*. Az ... ország más-m... olyan népművelő, aki h... ryné Színház ...

Deák Ár... az ifjúsági b... ményesen. ... nács művel... a területi s... séget a szí... *Miklós* vá... *Tóth Oszk*... dig a szí... vel érder...

Ma, ... alakítása ... zottabba ... terjeszt... zásról. ... színhá... *katárs*... sikere...

C... szính... figyelmessége...

NÉPSZAVA

1971 NOV 20

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Elektron Karló mérőrűnűvek

Előkészítő felvételi vizsgára

Felsőfokú munkavédelmi tanfolyam

A SZOT 1972—1973. évi felsőfokú munkavédelmi tanfolyamának budapesti ágazatára jelentkezni szándékozó technikusok számára felvételire előkészítő tanfolyam kezdődik. A tanfolyam a részvevőket matematikából és fizikából készíti elő a felvévételi vizsgára. A tanfolyam össz óraszáma 150. a foglalkozások kedden és csütörtökön délután háromnegyed ötkor kezdődnek. A jelentkezési határidő 1971. december 21. A beiratkozási díj 300 forint. Érdeklődni és jelentkezni az alábbi címen lehet: SZOT felsőfokú munkavédelmi tanfolyam tanulmányi iroda, Budapest, V., Guszev utca 12, I. emelet 105. Telefon: 314—500/152 mellék.

1021 Marton László szobrára

Nagyszabású program

Kulturális és jubileumi tervek Szentesen

Az illetékes fórumok a napokban jóváhagyták Szentesen a korábban előre kidolgozott és az idei évre szóló politikai és kulturális ünnepségek és rendezvények programját. Két jelentős jubileum foglalja keretbe a tervezett ünnepségeket: a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50., valamint a város felszabadulásának 25. évfordulója.

A sokrétű program alapján márciusban díszünnepséget rendeznek a Tanácsköztársaság jubileumával kapcsolatban, továbbá felavatják a Marx téren a Tanácsköztársaságot jelképező emlékművet. Mint ismeretes, Marton László szobrászművész az alkotója a figuratív kompozíciónak. Március 20-tól 22-ig iskolanapokat tartanak a Petőfi utcai általános iskolában. A helyi múzeum és levéltár közös kiállítást nyit a Tanácsköztársaság szentesi dokumentumaiból. A művelődési ház és a könyvtár kezdeményezésére műsoros estre kerül sor a Tanácsköztársasággal foglalkozó irodalmi művekből.

Könyv a munkásmozgalomról

A forradalmi évforduló tiszteletére „Szuronyok árnyékában" címmel dokumentumkötet jelenik meg a munkásmozgalom helyi történetéről. A kötet 1890-től 1939-ig foglalja össze a szentesi munkások, a szentesi dolgozók osztályharcát. A könyv szerzői: dr. Bartha László, Gecsényi Lajos és Schneider Miklós történészek. Az anyaggyűjtésben Földes Sándor, dr. Páhy Ferenc és Molnár László működött közre.

Az április 4-i és a május elsejei ünnepségek megrendezésében részt vesz a Kontakta, a városi KISZ-bizottság és a zeneiskola is. Hasonló társadalmi összefogással rendezik meg az alkotmány napjának kulturális és sportesseményeit.

Szentes az olyan magyar városok sorába tartozik, amelyeket a szovjet hadsereg az elsők között szabadított fel az országban — 1944. október 8-án. E jubileum köré csoportosulnak majd a több héten át tartó rendezvények.

Szentesi Napok

Ilyen vagy ehhez hasonló elnevezéssel tartják meg a szeptember 21-től október 12-ig húzódó és nagyszabású kulturális eseménysorozatot. Többek között felavatják a Koszta-emléktáblát, a Drahos-termet, a városban élt és országosan ismert képzőművészek tiszteletére. Egészségügyi tudományos tanácskozás, termelőszövetkezeti virág- és zöldségkiállítás, fotopályázat, zöldségtermesztési szimpozion, ifjúsági karnevál, a Kontakta gyártmányainak bemutatója egészíti ki a terveket. Ezenkívül kiállítás nyílik a helyi képzőművészek alkotásaiból, találkozó lesz a Szentesről elkerült, de a várost ma is szerető lokálpatrióták részvételével.

A politikai és kulturális rendezvények propagálására és ismertetésére tájékoztató füzeteket és plakátokat adnak ki, amelyek részben idegenforgalmi célokat is szolgálnak. Az idei program a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 52. évfordulójának ünneplésével zárul.

SZABÓ RÓBERT

Békés tüntetést rendeztek a római parlament előtt az olasz bűvészek, követelve hivatásuk jogi elismerését. A járókelőket csatlakozásra felszólító „varázslók" térfásan azt ígérték, hogy ha segítenek követeléseiket kiharcolni, akkor mágikus erejük segítségével néhány napon belül megoldják a római közlekedési problémákat. (Telefoto — AP — MTI — KS)

„GONDOLKOZÓ" KEZEK

Új gyár,

KO

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969 FEB 13

ebédlő, konyha,

Férfi és női munkaerőt fe

Jelentkezés a munkaügyi osztályon:
KONTAKTA ALKATRÉSZGYÁR
SZENTESI GYÁREGYSÉGE

Azonnali belépésre alkalmazunk

Marton László rovására.

1021

1968. december 22. Dunántú

LEHET-E BARANYÁBAN KÉPZŐMŰVÉSZETI BÁZIS?

MŰVÉSZEK ÉS MECÉNÁSOK

Dobrovics Péter: Fehérruhás férfi

De vajon lehet-e hagyományok nélkül igazán jelentőset csinálni? — kérdi egy tanácsi vezető, arcán a gondterheltség bizonytalan felhőjével.

A kérdés nagyon érdekes, bár nem általánosságban, hanem éppen abban a konkrét vetületben, amelyet alább ki szeretnénk fejteni.

1.

Baranyában képzőművészeti központ van kialakulóban. Rengeteg eddig végzett munkára, eddig elért eredményre, eddig beleölt anyagi és szellemi energiára tenné rá a koronát, ha a terv testet öltene. Persze, nem valamilyen szervezetileg precízen körülhatárolt formáról, valamilyen rendezvénysorról van szó — ez esetben a dolog sokkal egyszerűbb lenne. Mert egyszerűbb — bármilyen nehéz és fáradságos is — megszervezni valamilyen eseményt, mint kivívni, munkával, tettekkel megszerezni egy olyan hírnevet, ami aztán — hagyománnyá erősödik.

Néhány évvel ezelőtt kezdődött el egy eleinte alig látható, alig érzékelhető pezsgés Pécs és a megye képzőművészeti életében. A jelenség két oldalról érkezett és két oldalon zajlott. Egyrészt nyilván az itt élő, itt dolgozó képzőművészek oldalán. A korábbi elszigeteltségből valószínűleg a Magyar Képzőművészek Szövetsége Déldunántúli Területi Szervezetének megalakulása is segítette kitörni a művészeket. A területi szervezet kapcsolatot teremtett a környező megyékkel, sőt a külföldiekkel is. Megindultak a kiállításcserék, látogatások, egymás munkájának alaposabb megismerése. Bármilyen önálló is legyen egy művész, lehetetlen, hogy a körülötte megsűrűsödő levegő ne hasson még pozitívabban, s bizonyos értelemben átalakítóan is a munkájára. A művészeti közéletnek a közvetlen környezetben érezhető mozgása serkentőleg hatott a baranyai képzőművészekre is. A területi kiállítások, ahol négy megye festőinek, szobrászainak alkotásaiból választja ki a legjobbakat az arra hivatott zsűri — eleve nagyobb figyelemre, jobb művekre ösztönöz. Hozzájárult mindehhez a művészek megbecsülését jelző sokfajta megnyilvánulás is, a tanácsi, párt-, szakszervezeti és más vezetők, vezetőszervek részéről. Nyolc év óta minden évben írnak ki pályadíjakat, korábban a művészeti ösztöndíjak rendszerével szolgálták ugyanezt a célt. Ugyancsak néhány év óta egy sereg műteremlakást adtak át, ezzel kívánták megfelelőbbé tenni az alkotás feltételeit — s ha akad is vitatkoznivalónk ez ügyben, ha olykor nagyobb körültekintést is kívánt volna ennek a nehéz, sokfajta érzékenységet érintő problémának a megoldása — ez mindenképpen beletartozik a sorba. A megbízások és vásárlások egészítik ki „listánkat" — úgy tűnik, ebben megy előre legnehézkesebben az ügy, ez azonban egyszersmind érthető is. A vásárlásoknak az a része, amelyet eddig a tanácsok, más vezetőszervek végeztek, szinte kifogástalan.

Más kérdés — lassúbb folyamat — azonban, amíg a vállalatok, intézmények, községek stb. érzik meg az újfajta, szocialista műpártolás ízét. Érdekes egyébként, hogy legújabban éppen egyik tsz-szel (Bóly!) beszélték meg a területi szervezet és a megyei tanács vezetői, hogy kivisznek oda egy kiállítást, és ezt vásárlással egybekötik.

2.

A kérdés másik oldala — dehát elkerülhetetlenül szóbakerült már — a hivatalos szervek alapállása a képzőművészet kérdéseiben. Egyedülállóan pozitív alapállás ez. Kezdjük mindjárt azokkal az anyagi erőkkel, szervezési fáradozásokkal, amelyeknek eredményeképpen Pécs az ország második legszebb és leggazdagabb modern magyar képgyűjteményével dicsekedhetik. Megyei és városi tanácsi pénzösszegek — vásárlás és életjáradékos szerződés — jelzik, akár az útjelző kövek, ennek a fejlesztésnek az egyes lépéseit, most már vagy tíz esztendeje. A Gegesi-féle alapítványt a Tompa- és Tamás-gyűjtemény, majd a Kunváry-gyűjtemény megvásárlása követte, közben megannyi adakozó, Dési Huber István özvegyétől kezdve a legutóbbi Vasarely-adományig. A sor korántsem fejeződik itt be, sőt, maga a meglévő gazdag gyűjtemény már olyan vonzerőt jelent, hogy például most Kassák Lajosnak özvegye birtokában lévő teljes hagyatékáról folynak a tárgyalások, grafikát jelent, s ismét páratlan gazdagodást. A Modern Magyar Képtár megléte azonban óhatatlanul felveti a képtárépület égető szükségességét — s ha tisztában vagyunk is azzal, milyen hallatlan erőfeszítéseket jelent ennek megoldása, nem tehetünk mást, minthogy újra meg újra kijelentjük: sürgős és elodázhatatlan feladat.

A tanácsok egy másik, nemkevésbé lényeges vonalon is nagyon sokat tettek az elmúlt években: egyre több és egyre színvonalasabb köztéri szobrokra adtak megbízatást, pénzt, ötletet, erkölcsi támogatást. Elég ha csak a következőket említjük meg a népes sorból: Marton László Jobbágyemlékműve Siklóson, Martsa István Kürtöse ugyanott, Szabó Iván Irókázója Pécsváradon, Somogyi József Zrínyije Szigetváron. Ugyanígy növekszik azoknak a jelentős, országos érdekességű kiállításoknak a száma, amelyeket sikerült Pécsett bemutatni. (Gerzson Pál, Laborcz Ferenc, Holló László, Beck Judit, Kovács Albert, Galambos Tamás, a Dési Huber- és Gebauer-emlékkiállítás, Fiatalok Stúdiója stb.) Nyilvánvaló, hogy nagyon jelentős a két biennálé, amelyet tavaly, illetve az idén rendeztek meg Pécsett, a kisplasztikai és a kerámiai. Országos fórumokká válhatnak, Különösen érdekes a kerámiai rendezvénysor, hiszen — mint erre az idei Zsolnay-jubileum is felhívta a figyelmet — Pécs, azaz Baranya kerámiai centrummá alakulhat, ehhez minden adottsága, feltétele megvan. Ebbe a körbe tartozik az a nagyszabású terv is, amely ugyan még csak terv, de hatalmas lehetőségeket rejt magában: komoly kerámikus alkotótábort létesíteni Siklóson. Még talán nagyobb keretek között, mint a már megindult és szépen fejlődő villányi kezdeményezést, a fiatal művészek nyári táborát.

3.

Pillantsunk tehát a jövőbe is, egy-két szerényebb, vagyis már biztosnak látszó gondolat, elképzelés erejéig. Tárgyalások folynak például a Képzőművészeti Főiskolával, olyan kölcsönös együttműködés érdekében, amelyben a főiskola segítséget nyújtana a művésztelepek megszervezésében, kiállítások szervezésében, a megye viszont a nyári gyakorlatok és esetleg a fiatal művészek letelepítésében vállalna kötelezettségeket. A jövő év első felében kerül a megyei tanács végrehajtó bizottsága elé a képzőművészet problémája: annak népművelési és ízlésfejlesztési vonatkozásaitól kezdve sok minden, egészen a képzőművészeti decentrum (nem a legszerencsésebb szó ugyan!) kialakításáig. A helyi képzőművészet irányításának, támogatásának gondjait éppúgy napirendre tűzik majd, mint a képzőművészeti bázis kialakításának azokat a lehetőségeit, mint például a már említett siklósi művésztelep. A közeli jövő hozza meg az itt dolgozó művészek eddigi munkájának egyik legszebb erkölcsi eredményét is: a Nemzeti Galéria a jövő év elején rendezi meg a pécs—baranyai festők, szobrászok, kerámikusok összegyűjtött reprezentatív kiállítását, természetesen a Galéria termeiben.

Visszatérve a bevezetőben említett kérdéshez: Baranyának valóban nincs olyan múltja, hagyománya a képzőművészetben, mint mondjuk Szolnoknak vagy Hódmezővásárhelynek. Ám ha már városokat említünk, gondoljunk inkább Miskolcra. Néhány éve még Miskolcnak sem volt múltja — ma már van, az ott megrendezett grafikai biennálék és országos kiállítások valóban országosak, jelentőségben, érdeklődésben, az egész magyar művészeti közélet lényegét érintő funkciójukban. Baranyának és Pécsnek múltja talán még nem eléggé nevezetes — ha voltak is itt nagy festők, ha vannak is előzményei a mecénásságnak — de ami itt az elmúlt kb. tíz év alatt történt, az már olyan bázis, amire nemcsak lehet, hanem kell is építeni. Köteleznek a megkezdett feladatok, a két biennálé, a nagyszerű képtár, az alkotótelepek, Szigetvár és Siklós képzőművészettől sem távolálló rendezvényei, a jó kiállítások sorozata és természetesen a mindebbe belefektetett energia.

H. E.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dunántúli Napló

élye sokkal komplikáltabb, felpillant a Mecsekre, vagy ...al találkozik — a kérdést ...n most komolyabban hang- ...gyar történelem nagy átkai ...kísért. Nem véletlen, hogy ...sszatérő téma. A római bi- ...n-félszigeten kívül eső tar- ...logatják: ami az országban ...nak számít. Okos emberek ...edig csak legyintenek: Ma- ...zefüggésben másképp hang- ...összefüggésben nem a Me- ...ak s a jóbarátoknak jut a

BÉRCI PÁL

igazgató

Délután fél öt. Az igazgató szobájában javában folyik az értekezlet a fővárosi küldöttekkel és a késő estébe tart. Bér- ...écsi Bőrgyár, pontosabban ... Vállalat pécsi gyárának ...ja kint ül velem a saját ...an. Hazatelefonál, aztán a ...naszkodik, amely galádul ...a, minden mozdulata, meg- ...i célszerűségre, gyakorla- ...zelítésre vallanak. Volt ...idapesten, Debrecenben, és ... éve itt, az ország legna- ...legrégibb bőrgyárában.

...emély szerint nem érzem ...annak, hogy Pécsett va- ...feladatom van, és úgy ér- ...ecsülnek. A beosztottjaim ...teseim is... Visszaemlék- ...ra az időkre, amikor ide- ...2-ben. A repülőgép még ...ján szállt le. Ma ott, ugye ...városrész van? Egy ideig ...nentnek néztek itt engem. ...tt dolgozni, hogy elismer- ...szórakozni jöttem ide. Én ...születtem, de Pécset má- ...mnak tekintem. Soha itt ...séget nem okoztak nekem, ...m, én se másoknak.... Nekem, amikor Pesten a szórakozásom, hogy sé- ...rúton, fel és alá. Most ez Ha Pesten élnék?... Sze- ...mondani, hogy szerintem ...ország egyik legszebb része. ...ha választhatna, elsősorban Kultúrváros. Egyeteme, ...balettje, folyóirata van. ...megérteni azokat a fiata- ... diplomával inkább csa- ...nnek, csakhogy „megme- ...a vidéktől. Egyszerűen ... megérteni.

...gyárigazgató, nem érzi a ...nyát?

...ebb hátrány nincs. Dol- ...enütt kell. Amikor a vál- ...sszevonták, az embernek ...ossz volt a szájíze. Akkor ...eltek úgy, mint jött-men- ...azért minden rendeződött. ...an először azt hitték, hogy ...osabbak, és mindenkinek ...ához húzott a keze. Pécs- ... volt a központban. Az- ... hogy a pécsi gyártól ...függ a vállalatnál. Ná-

JUBILEUMI EXLIBRIS KIÁLLÍTÁS

A TIT Bartók Béla klubjában a pécsi Kisgrafikai Barátok Körének jubileumi kiállításán, a Kör tagjainak gyűjteményei mellett bemutatják az olaszországi Comoban 1968-ban megrendezett XII. nemzetközi ex libris kongresszus kiállítási anyagának is egy jelentős részét.

A pécsi Kisgrafika Barátok Köre 10 évvel ezelőtt alakult és jelenleg 50 tagja van. A tagok mintegy fele művész, a másik fele műgyűjtő. A kör művészeti elnöke Martyn Ferenc Munkácsy-díjas festőművész, ügyvezető elnöke Szentessy Flórián, aki több mint 30 éve ex libris kongresszuson vett részt. Legutóbb a Como-i XII. kongresszuson képviselte a magyar kisgrafikusokat, illetve ex libris gyűjtőket. Innen hozta magával azt a kilenc gyűjteményt, amely 150 válogatott ex librist, illetve alkalmi kisgrafikai alkotást tartalmaz és Magyarországon első ízben Pécsett mutatják be. Ausztria, Belgium, Dánia, Hollandia, Jugoszlávia, Franciaország, a Német Demikratikus Köztársaság, Olaszország és Magyarszerepelnek a kilenc válogatásban.

A bemutatásra kerülő összes grafikai lapok száma tott gyűjteményben. meghaladja az ötszázat. Ezek között megtalálhatók a kör művész tagjainak legszebb alkotásai is, részben ex librisek, részben alkalmi grafikák.

A kiállítás jelentőségét két olyan tényező is emeli, amelyekről meg kell emlékezzünk.

Az egyik: a comoi XII. kongresszus elnökségének határozata alapján a legközelebbi ex libris kongresszust 1970-ben Budapesten rendezik meg. Ez lesz sorrendben a XIII. kongresszus, és a KBK magyarországi vezetősége máris megkezdte az előkészítő munkát, amelynek szerves részét képezi a most megnyíló pécsi kiállítás megrendezése is.

A másik: Magyarország mai képzőművészeti életében a grafikáé a vezető szerep és ezt más tényezők mellett az egyre szaporodó nemzetközi sikerek is igazolják. Ennek tudható be az is, hogy a mai magyar ex libris és alkalmi grafika is tisztes helyet vívott ki magának Európa ex libris művészetében.

Az ex libris eredeti szerepköre — könyvbe ragasztva a tulajdonos megjelölésére szolgált — mindinkább elhalványul és mindinkább kifejezést nyer a másik szerepköre; a tulajdonos egyéniségének kifejezése. Viszont az egyéniség kifejezéséhez ma is a realizmus kínálja a legjobb eszközöket, ezért az ex libris művészet nem követi a modern grafika sokirányú stílusirányzatait: az absztrakció és az ex libris eleve kizárják egymást. A realizmus nemcsak a valóság, hanem a tudat alatti jelenségek kifejezésére is, akár közvetlenül, akár áttételesen a legalkalmasabb. Ebből következik, hogy a jó ex libris a művész és a laptulajdonos egyéniségét egyaránt tükrözi és ehhez a sokoldalú készség és felkészültség mellett a művésznek rendkívül ötletgazdagnak kell lennie, mert ez az egyetlen lehetősége az önismétlés, egyhangúság, a tartalmi-formai beszűkülés elkerülésének.

Jolanda Schiavi: Xilográfia

Ez az oka annak, hogy a mai ex libris művészet túlnyomó részt a realitás jegyében fogant, ez azonban rendkívül gazdag és változatos, mint maga a világ, amelyet tükrözni akar. A mai magyar ex libris művészetben a hagyomány és a korszerűség ötvöződik művészi egésszé. Nagy öregek érett művészete ölelkezik nyugtalan, útkereső fiatalok mindent legyőzni akaró újat akarásával.

A magyar ex libris tematikában is gazdag, változatos és méltó helyre került benne a munka is.

Technikában a linómetszet és fametszet vezet és a fekete-fehér világát ritkán töri meg a szín világa. A vonalas metszésmód éppen olyan általános, mint a folthatásos megoldás, sőt a fakarc jellegű munkák sem ritkák.

Az alkalmi grafikáknak és ex libriseknek sajátos jellemzője a kis méret és ez az alkotót arra készteti, hogy kevés eszközzel sokat, lehetőleg az elképzelés teljességét adja és a bonyolult eszméket és érzelmeket is egyszerű képnyelvre fordítsa. A litográfia és a rézkarctechnikájú lap kevés, ennek az az oka, hogy az alkalmi grafika és ex libris a kispénzű műbarátok szenvedélye, és nemcsak az a hivatása, hogy gyűjtőinek, hódolóinak szépségigényét elégítse ki, ezen túlmenően — éppen a nemzetközi kongresszusok, az ezekkel kapcsolatos kiállítások és a világ mintegy négyszáz KBK tagjának állandó kapcsolata hidat jelent az emberek és emberek, nemzetek és nemzetek között.

A kiállítás december 29-ig tekinthető meg.

FILMKLUB ÉCSBÁNYATELEPEN

Kétszázötven taggal ismét beindult a filmklub a pécsbányatelepi aZlka Máté Művelődési Házban, Kardos Ferenc igazgató vezetésével. A cél az volt, hogy elsősorban a művelődési ház környékén lakó dolgozók részére teremtsenek alkalmat a filmesztétikai képzésre, de a beindulás hírére Meszesről, Újmecsekaljáról, sőt még Komlóról és Mohácsról is jelentkeztek bérletért.

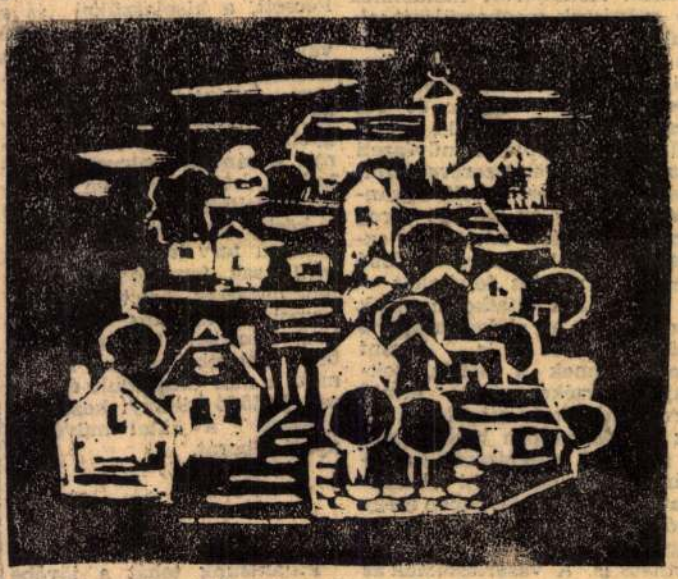

Hoós Elvira munkája

Márton László tolvaj-
1021

A Tanácsköztársaság jubileumi ünnepségei

Emléktábla-avatások, kiállítások, ünnepi megemlékezések országszerte

Szerte az országban gazdag programmal ünneplik ezekben a napokban a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóját. Ezekből az ünnepi megemlékezésekből ismertetünk most néhányat, a teljesség igénye nélkül.

A legtöbb megyeszékhelyen, a megyei pártbizottságok oktatási igazgatóságain — társszervekkel s a vidéki egyetemek közreműködésével — *tudományos ülésszakokat, kerekasztal-konferenciákat rendeztek* a Tanácsköztársaság helyi, megyei eseményeivel kapcsolatos újabb kutatások eredményeiről; kedden több megyeszékhelyen volt ilyen emlékülés.

Székesfehérvárról kedden *Barátság-vonat* indult 330 megyei dolgozóval *Leningrádba.*

A keddi jubileumi eseményekhez tartozik, hogy ünnepi ülést tartott *a vasasok, a vegyipari dolgozók, a pedagógusok és a postások szakszervezete.* Mindenütt volt vöröskatonákat, veterán szakszervezeti tagokat tüntettek ki, jutalmaztak. *Pécsett* 140 volt vöröskatona keddi találkozója nyitotta meg az ünnepi eseménysorozatot. *Szentesen* a városi tanács dísztermében tartottak ünnepi ülést; egykori vöröskatonákat tüntettek ki a Tanácsköztársasági Emlékéremmel, s a Marx téri új lakóházak előtt felavatták a tanácsköztársasági emlékművet, *Marton László* szobrászművész munkáját. Emlékművet avattak Devecseren is, *R. Kiss Lenke* szobrászművész alkotását, a Tanácsköztársaság leverése után kivégzett kommunista mártírok tiszteletére.

Tatabányán kedden *az országos szakmunkástanuló-napok* megnyitásával kezdődtek az ünnepi események. Megnyitottak két kiállítást is és itt rendezik meg *az országos történelmi vetélkedőt,* a történelemtanárok országos tatanácskozását, valamint a *Ki tud többet a Tanácsköztársaságról?* című ifjúsági vetélkedő országos döntőjét.

Kaposvár nevezetes vendéget fogadott kedden: az egykori Latinka-század parancsnokát, *Pusztai Gazdag Jenőt,* aki Moszkvában él, 74 éves, egy textilipari kutatóintézet főosztályvezetője.

Az évforduló további eseményei: *Borsod megyében* az emlékezetes északi hadjárat fontosabb állomásain — *Felsőzsolcán, Gesztelyen* és *Hernádszurdokon* — koszorúzási ünnepséget rendeznek a vöröskatonák emlékművénél.

Szombathelyen kedd este nagyszabású fáklyás, lampionos felvonulást rendezett a város ifjúsága; a városi pártbizottság *vörös selyemzászlót* adományozott a megyeszékhely ifjúkommunistáinak. Debrecenben, a megyei pártbizottság székházában *dr. Dimény Imre* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter nyújtotta át a kitüntetéseket a Tanácsköztársaság veteránjainak, s ő mondott ünnepi beszédet a *Csokonai Színházban* este megrendezett *megyei díszünnepségen* is.

Székesfehérvárott kedden honvédségi laktanyát neveztek el *dr. Münnich Ferencről,* a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom nagy harcosáról. Kegyeletes ünnepség volt *Budapesten,* a Népszínház utca 17. számú ház előtt, amelyen a fővárosi tanács helyezett el emléktáblát *dr. Ries Istvánnak,* a magyar munkásmozgalom kiemelkedő harcosának tiszteletére. Az avatás után az emléktáblán koszorút helyeztek el a VIII. kerületi párt- és tömegszervezetek képviselői.

Az MSZBT budapesti elnöksége tegnap magyar—szovjet baráti találkozót rendezett a KISZ Központi Művészegyüttesének székházában. A találkozón részt vett az SZMBT hazánkban tartózkodó küldöttsége, valamint az Odesszából, Herszonból, Lvovból és Kárpát-Ukrajnából érkezett turistacsoportok tagjai. A SZOT elnökségének meghívására V. I. Prohorovnak, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsa titkárának vezetésével Budapestre érkezett a szovjet szakszervezetek 50 tagú veteránküldöttsége is.

Az 50. évfordulóra rendezett *reprezentatív emlékkiállítást* kedden a budai Várpalotában nyitotta meg ünnepélyesen *Cseterki Lajos,* az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára. A megnyitó ünnepségen ott voltak *Ilku Pál,* a Politikai Bizottság póttagja, művelődésügyi miniszter, *Óvári Miklós,* a Központi Bizottság osztályvezetője és *Orbán László,* a művelődésügyi miniszter első helyettese, a párt Központi Bizottságának tagjai, a Tanácsköztársaság több veteránja, valamint politikai, társadalmi és kulturális életünk sok vezető személyisége. Az ünnepségen részt vett a Budapesten akkreditált diplomáciai testületek több vezetője is.

A kiállítás *hét részből* áll, s az anyag jelentős helyet szentel a KMP megalakulásának, valamint a Tanácsköztársaság kikiáltását közvetlenül megelőző eseményeknek. *Sok új szovjet dokumentum* teszi érdekessé a Tanácsköztársaság külpolitikájával foglalkozó részt. A Tanácsköztársaságról szóló irodalmat válogatott szépirodalmi, művészeti és tudományos kiadványok reprezentálják. A kiállítást korabeli *bélyegritkaságok és emlékbélyegek* bemutatója egészíti ki; itt *alkalmi postahivatal* is működik

A jubileumi kiállítás rendkívül gazdag anyaga kéziratokkal, fotókkal, eredeti jegyzőkönyvekkel, lemezekkel, történelmi értékű tárgyakkal tárja a látogató elé *az első munkáshatalom hétköznapjait,* közelebb hozva az érdeklődőhöz a neves és a névtelen forradalmár hősök önzetlen, bátor életét, áldozatos harcát.

Ugyancsak kedden nyílt meg *Dicső elődeink* címmel a BM Népköztársaság úti kiállítóhelyiségében a Tanácsköztársaság belbiztonsági erőinek tevékenységét bemutató kiállítás, amelyet *Rácz Sándor* rendőr vezérőrnagy, belügyminiszter-helyettes és *Anda János,* a BM pártbizottságának első titkára nyitottak meg. *A Tanácsköztársaság 133 napja* címmel az Október 6. utca 7. szám alatt nyílt dokumentumkiállítás, amelyet naponta 10 és 17 óra közt lehet megtekinteni. Izléses jubileumi kiállítás nyílt korabeli dokumentumokból tegnap a *Gutenberg Művelődési Otthon* nagytermének előcsarnokában. Sok látogatója van a *Leninvárostól napjainkig* címmel a pesterzsébeti Vasas Művelődési Központ új épületében rendezett dokumentumkiállításnak is, amely *a XX. kerület öt évtizedes fejlődéséről* tájékoztat.

A Tanácsköztársaság grafikája és tipográfiája címmel mától új kiállítás várja a közönséget a Nemzeti Galéria dísztermében. Kedden nyitották meg az *Ötven év és mai életünk gyermekszemmel* című kiállítást a Néphadsereg Központi Klubjának Váci utcai épületében, a budapesti iskolák kisdobosainak és úttörőinek legsikerültebb alkotásaiból. Az április 14-ig tartó tárlatot csoportosan naponta délelőtt 10-től este 21 óráig, egyénileg délután 16-tól este 21 óráig tekinthetik meg az érdeklődők.

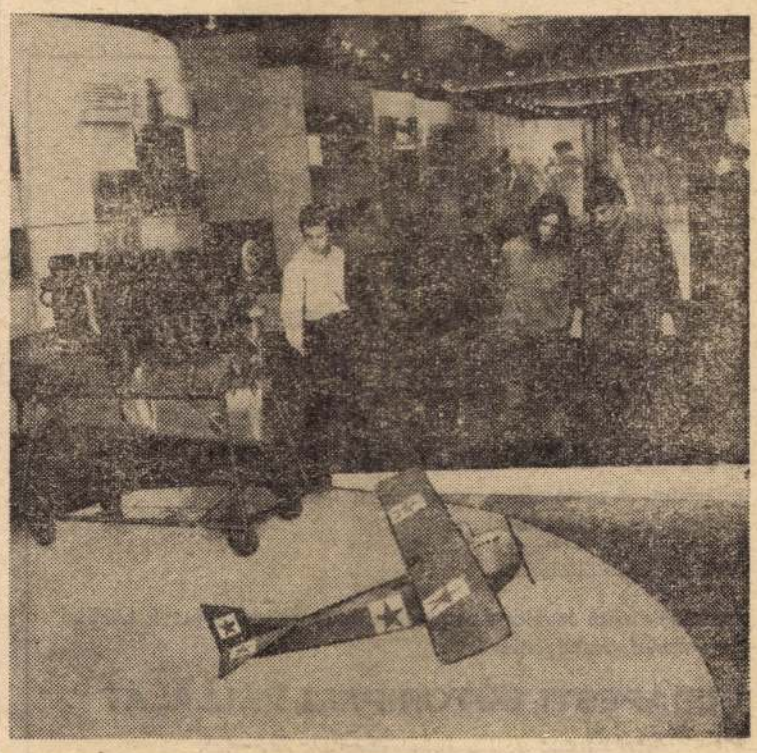

A Várpalotában rendezett emlékkiállítás egy részlete. Előtérben annak a repülőgépnek a modellje és motorja, amelyik Szamuely Tibort szállította Moszkvába.

(Mikó László felvétele.)

NÉPSZABADSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 MÁR 19

HAJDU TIBOR:

A MAGYAR KOMMÜN

Fejezetek a Tanácsköztársaság történ[illegible]

16. Az utolsó napok

Július 20-án hajnalban 300 ágyú ontotta a tüzet, miközben a Vörös Hadsereg Tokajnál, Szolnoknál és Csongrádtól délre átkelt a Tiszán. A támadás mindenütt sikerrel járt, az ellenség, több ágyút és egyéb hadianyagot hátrahagyva, visszavonult.

Megkísérelni a lehetetlent

A jórészt rögtönzött eszközökkel végrehajtott átkelés sikere azt bizonyítja, hogy míg „fent" a kétségbeesés és az árulás vívta párharcát, a munkás- és parasztkatonák ezreiben még volt erő és lelkesedés megkísérelni a lehetetlent.

Szántó Béla hadügyi népbiztos.

A támadási terv azonban nélkülözte a realitást. A Tisza vonalát csak két hadosztály védte, a román hadsereg fő erői nagy mélységben rendezkedtek be védelemre és így csak néhány nap múlva kerültek szembe a gyors előrenyomulástól kímerült Vörös Hadsereggel. Ismerték a Vörös Hadsereg támadási tervének lényegét — bár az a végrehajtás során lényegesen megváltozott —, de enélkül is látnivaló lett volna, hogy a 4—5 nap

Landler Jenő, a Vörös Hadsereg parancsnoka.

Szamuely Tibor, a front mögötti bizottságok parancsnoka.

alatt Szolnoktól Karcagig előretörő főerőt könnyű bekeríteni. A túlerőben levő ellenség azt is megengedhette magának, hogy bár célja az átkarolás volt, egyúttal a front minden pontján támadjon.

A Vörös Hadseregnek csak gyenge tartaléka volt, az utánpótlási anyag szállítását megnehezítette a felrobbantott vasúti hidak hiánya. A Tokajnál átkelt 3. hadtest vezérkari főnöke nem volt hajlandó *Julier* kalandor terve alapján előrerohanni, így biztonságos hídfőállásban, de a fő harctértől reménytelen távolságban állt. Mikor végre parancsot kapott, hogy a Tisza mögött sorakozzon fel a fő erő tartalékaként, a csapatok többsége nem volt hajlandó erre: kedvező helyzetüket kihasználva, megmenekültek a fogságba eséstől.

A visszavonulás

Böhm, majd az őt Bécsbe követő jobboldali szociáldemokrata vezetők, élükön *Peyerrel*, már a kapitulációról tárgyaltak. Ezért megakadályozták a munkás-tartalékászlóaljak mozgósítását. Történeti irodalmunk általában a kommün elárulásával vádolja Böhmöt és társait: a valóság ennél is rosszabb volt. A proletárdiktatúra megszámlált napjait Böhmék, ha akarják, sem tudják meghosszabbítani. De ha intakt marad a Vörös Hadsereg, a tanácshatalom, akkor az antant esetleg beéri egy szociáldemokrata kormánnyal. Akik hátba támadták a Vörös Hadsereget, a szociáldemokrata kormány alól húzták ki az alapot. *Kun Béla* tudta ezt: hiszen lelke mélyén már azt latolgatta, elkerülhető-e a fehérterror egy szociáldemokrata kormány útján. Nem hitt benne, de Peyert mégis ezért a lehetőségért engedte ki Bécsbe, hiszen jól tudta, hogy Peyer nem az ő, hanem a jobboldali vezetéssel újjáéledő szociáldemokrata párt nevében tárgyal.

Július 25-én Julier memorandumot intézett Landlerhez, amelyben beismerte a támadás kudarcát, a felelősséget egyoldalúan a vöröskatonákra igyekezett hárítani; saját felelősségét csak annyiban ismerte el, hogy *„a csapatok belső értékét hibásan ítélte meg, és oly hadműveletet javasolt, mely balsikerrel végződött"*. Julier lemondását nem fogadták el, ő pedig ezután, már csak a kommunistáktól való személyes félelmében is, a gyors vereségre spekulált.

Július 26-án végrehajtották a visszavonulást, amelynek üteme ugyanolyan túlzott volt, mint az előző napokon a támadásé. A Tiszántúlból csak két keskeny hídfőállás maradt. Megszólalt az antant és proklamációjában a magyar nemzethez fordult. (*Lenin* arcátlanságnak nevezte a [illegible]zott. Kapitulációs javaslatukat elutasította; fényes bizonyítékául annak, hogy tekintet nélkül bármire, amíg lehetett, *Szamuelyvel, Szántóval, Landlerrel, legjobb harcostársaival együtt kitartott a kommün zászlaja mellett.*

Augusztus elseje

Augusztus elsején elesett Szolnok, a királyi román hadsereg több oszlopban nyomult Budapest felé.

Délelőtt összeült a kormányzótanács utolsó ülése. Kun Béla re-

Vágó Béla, az 1. hadtest parancsnoka.

Pogány József, a 2. hadtest parancsnoka.

ferátumában javasolta — mint május 2-án — a budapesti Munkástanács összehívását. Közölte, hogy az 1. hadtestnek és a megerősítésére összeszedett csapatoknak parancsot adtak Szolnok visszafoglalására. A vitában éppen azok nem vehettek részt, akik a frontra siettek, hogy a forradalom utolsó önkénteseivel megkíséreljék a lehetetlent: Landler, *Pogány, Lukács, Vágó. Weltner* a jobboldal nevében azzal érvelt, hogy ha a kormányzótanács önként lemond, akkor diplomáciai úton meg lehet akadályozni Budapest megszállását. A jobboldali vezérekből újjáalakult szakszervezeti tanács nevében Peyer támogatta. A baloldali népbiztosok közül néhányan csüggedten feladták a küzdelmet. Ezután már Kun is tehetetlen volt: *Haubrich* azzal fenyegetőzött, hogy elvbarátaival kimennek a gyárakba és felázítják a munkásságot.

Délután a Munkástan[illegible] *Rónai Zol[illegible]*

MEGVÉTELRE KERESÜNK

négy centrifugál szivattyút

egyenként 100—150 liter/perc teljesítménnyel,
16 atmoszféra ellennyomású, 110 C°-os forró víz szállításához,

egy füstgázelszívó ventillátort

óránként 15—20 ezer, 240 C°-os levegő elszállítására,
130 mm vízoszlop ellennyomásra,

egy Duplex gőzszivattyút

gőzoldal: 4 atmoszféra, vízoldal: 100 liter/perc,
ellennyomás: 16 atmoszféra.

Az ajánlatokat levélben vagy telefonon szíveskedjenek közölni Beruházási osztályunkkal.

BUDAPESTI BÚTORIPARI VÁLLALAT

VII., Hutyra Ferenc u. 12. Tel.: 225—057, 225—435.
Ügyintéző: Falusi György

Márton László, szobrászművész

1021

„VÁGYAIMNAK SÓLYOMSZÁRNYA TÁMADT"

Amerről mi érkezünk — Petőfi nyomain járva —, érkezett a Duna is néhány százezer évvel ezelőtt, az egyre süllyedő alföldi tájra. A medrét sűrűn változtató folyó szertekalandozva hatalmas hordalékkúpot épített fel az egyre összébb húzódó beltavak partvonalát követve. Mint óriási delta nyomult előre, először kavicsos, majd egyre finomabb homokot rakott le, legyezőszerűen szétterülve a mai *Kiskunság* területén. A hajdani Duna-ágak medrei ma is láthatók, s velük egy irányba futnak a széltől megmozgatott homokdombok pásztái is. A homokhátság Ny-i részét a Duna elmosta, kialakítva hatalmas árterét, a *Solti-síkságot*. A szinte asztalsimaságú tájból csak a *Solti-* és a *Tétel-halom* eróziós szigete magasodik ki. A hátság pereme a Dunától hosszú ívvel, mintegy 30 km távolságra is eltávolodik. Ezen a peremen felkapaszkodva a homokhátság területe bővelkedik változatosan bájos dombságjellegű tájképekben. Dunapatajtól 5 km-re egy lefűződött Duna-medret is találunk, a 4 km hosszú *Szeliri-tavat*.

Dunapatajtól északra, a messzeségbe vesző pusztákon juhnyájak legelnek, délre a földek. Itt terem a híres kalocsai paprika. Távolabb keletebbre, a homokhalmokon föl-le, végtelen sorokban gyümölcsfák százezrei érlelik ízes gyümölcseiket.

A táj lakói nem is olyan régen még, szinte kizárólag mezőgazdaságból éltek. Ma már az új gyümölcsösök mellett ipari létesítmények is megjelennek. Hogy csak egyet említsünk: Kecskemét színes fürdőkádjai 35 országba jutnak el. De még több helyen találkozhatunk a valóban páratlan szépségű kalocsai hímzéssel és a halasi csipkével. S alig van hazánknak még egy tája, ahol lépten nyomon ennyi jelentős irodalmi emlékkel — Arany János, Katona József, Móra Ferenc és főként Petőfi — találkoznánk.

Petőfi nyomán évek óta járom a kegyeletes emlékezés útját. A költő néhány év alatt több ezer kilométert gyalogolt. Ahogy Sopronban a katonaságtól 1841-ben leszerelt, gyalog ment Pápára, onnan Pozsonyba, Győrbe, Pestre, Dunavecsére, újra Pestre, Selmecre, majd ismét Dunavecsére. Bejárta fél Dunántúlt. 1842 nyarán Komáromban Jókai vendége, onnan Dunavecsére gyalogol, majd Pestre, Mezőberénybe, Debrecenbe, Pápára, Székesfehérvárra. 1843-ban Kecskemétről Pesten, Győrön és Pápán át Pozsonyba megy, ahonnan a végső nyomorból csak barátai mentik meg. Ekkor történik először, hogy nem gyalog utazik Pestre.

A legkedvesebb azonban számára — ahová mindig visszatér — az édes szülőföld, *„az Alföld tengersík vidéke"*.

Kiskőrösi látogatásom születésnapjára esik. A főtéren hó alatt a tábla, amely jelzi hol állott apja mészárszéke. Innen nyílik egy kis utca, és mindjárt az elején kicsiny nádfedeles ház: a szülőház. Deszkakapu, az udvaron kútágas. Valami nagy megilletődés lep meg, szinte lábujjhegyen lépek be a konyhából balra nyíló utcai szobába. Ott az ágy, néhány bútor és a falon az anyakönyvi kivonat: „NOMEN BAPTISATI: ALEXANDER — PARENTES: STEPHANUS PETROVICS ET MARIA HRUS".

Petőfit azonban Kiskunfélegyháza is magáénak vallja, mivel itt írta: „Ez a város születésem helye". Érzelmileg érthető, hogy Félegyházához ragaszkodott, hiszen kétéves sincs, mikor ide költöztek és Kiskőröstől végleg elszakad. Ma is megvan még a főtéren a Mayerhoffer András által tervezett szép *„Hattyúház"*, amit apja mészárszéknek bérelt. Vele szemben a téren Petőfi szobra áll.

A Petrovics család jómódját az 1838-as nagy dunai árvíz vitte el örökre. Dunavecsén már Nagy Pál albérlője volt 1400 Ft tartozással. (Petőfi segédszerkesztői állásáért havi 15,— Ft-ot kapott). Az országút mentén, a falu közepén találjuk a hajdani mészárszék kicsiny épületét. Most tájmúzeum, ahol Petrovics uram mészárosbárdját is őrzik. Eltűnt azonban a *„kis lak"*, amely a református templom közelében állott. Ugyanitt Nagy Pál házán emléktábla jelzi, hogy náluk lakott Petőfi dunavecsei tartózkodása során. Bele is szeretett Zsuzsika lányukba, s bár Petőfit szívesen látták, feleségül mégsem neki, hanem Balla István tanító lelkésznek adták.

A költőt itt még nem Petőfinek hívják. Még keresi a nevét, volt Örömfi Vidor, Pönögei Kis Pál, Borostyán, Sólyom Sándor, Sió, Dalma, Rónai. A Petőfi nevet először a *„Házamban"* című verse alá írja 1842-ben.

Dunavecse után a 6 km-re levő *Szalkszentmártonba* költöztek Petőfi szülei. Főterén ma is épségben áll az apja által bérelt árendáskocsma, sőt udvarán a kocsiállás is. Az épület ma múzeum, gazdag történeti, népművészeti és irodalmi anyaggal. A hajdani kis vendégszoba, ahol Petőfi is megszállt, őrzi a legféltettebb kincseket: az asztalt, amelyen Petőfi 113 verset írt, egy drámát, egy regényt, egy népszínművet, a ládáját, amelyben kéziratait tartotta, és a polcos szekrénykét, amelyből édesanyja előadta a *„fekete kenyeret"*.

Halálának 120-ik évfordulóján 1969-ben Petőfi szobrot avatnak Szalkszentmártonban. A Művelődésügyi Minisztérium pályázatát Márton László szobrászművész nyerte meg alkotásával. A művészt meglátogattam budai műtermében. A közel két és fél méteres szobor már készen vár, hogy bronzba öntsék.

A rendkívül expresszív szoboralak csizmás lábával, lépő mozdulatot tesz, miközben magyaros mentéje fölé gallért kanyarít. A gallér repül a levegőben, mint egy sas kiterjesztett szárnya, ujjai amelyekkel fogja, mint a karmok tartják megragadva. Hosszú meztelen nyaka is sashoz hasonló büszkeséggel hordozza a fejét. Mozdulataiból túlfűtött nyugtalanság sugárzik, egész magatartása a lázadóé, a forradalmáré. A mindig úton levő, megérkező és eltávozó, az örökké vándor Petőfit ábrázolja.

A szobrot a múzeum előtt állítják fel. Mintha a távozó költő a gallérját magára terítve, egy fél mozdulattal visszapillantana az atyai házra, felidézve a szemlélőben a jólismert verssorokat:

„Vágyaimnak sólyomszárnya támadt,
S oda hagytam ős lakom
s anyámat".

Balogh Ferenc

MÁR MAJDNEM DRÁGAKŐ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969
TURISTA

Kevesen tudják, hogy a *kvarc* a legelterjedtebb ásványok közé tartozik. A kvarchomok és a hegyikristály, a kvarckavics ugyanúgy kvarcot tartalmaz, miként a féldrágakövek egész sora.

Ha *Ravasz Csabával*, a Természettudományi Múzeum ásványtárának vezetőjével elbeszélgetünk, sok érdekeset tudunk meg a kvarcról, erről az „úrhatnám ásványról".

— A kvarc sok fajtája kristályos, de vannak nem kristályos, úgynevezett amorf változatai is. Legszebbek az ún. féldrágakövek, melyeknek keménységi foka 5,5-nél kezdődik, de keménységükön kívül szép színük és jó csiszolhatóságuk is becsessé teszi őket. Érthető, hogy a legszebb változatokat ékköveknek használják. Úgyszólván mindenki ismeri a sárgás színű *jáspist*, a halvány ibolyaszínű *ametisztet*, de ide, a féldrágakövek családjába tartozik a már kevésbé ismert vérvörös *karneol*, a többnyire almazöld *krizoprász*, a sötétzöld, vörös pontokkal tarkázott *heliotrop*.

Igaz, hogy kvarcféleségek a gemmák és kámeák is?

— Igen, ezekhez tartoznak anyagukat tekintve az achátok is, melyeknek szépsége abban rejlik, hogy különböző rétegeiket más-más színű kvarcféleségek alkotják. Többnyire gömbös vagy tojásdad alakban, úgynevezett achátmandulák formájában fordulnak elő a természetben. Nevüket a szicíliai Achates folyó hajdani elnevezéséről kapták, annak a folyónak a nevéről, amelyben az ókorban gazdag achátlelőhelyekre bukkantak. Az achátok neve a rétegek színe és rajza szerint is változik. Ha pl. a rétegekben a fehér és fekete színek a legfeltűnőbbek, *ónyxról* beszélünk — esetleg *achátonyx*-ról —, ha viszont vörös és fehér rétegek váltakoznak, *karneol-ónyxról* beszélhetünk. Ha barna rétegek váltakoznak fehérekkel, a követ *szárdonyx*-nak nevezi az ásványtan és az ékszeripar. Magának a szárdonyx-nak neve is érdekes: a görög *szárd-* (= barna) és *onyx* (= köröm) szavak összetételével azt jelzi, hogy az áttetsző fehér rétegek a kőben úgy borulnak a barna rétegekre, mint az ujjra a köröm... Különben az achátok megjelenési formája is változatos: van, amely mohára, van, amely felhőre vagy homokra emlékeztető rajzot mutat.

— Az achátokból dísztárgyakat: vázákat, csészéket, papírvágókésnyeleket stb. készítenek, míg a legszebb színű kvarcféleségeket ékköveknek használják fel.

Az ókori drágakőmetszők hihetetlen ügyességgel vésték alakot, arcképet vagy csoportkompozíciót e kisebb-nagyobb, szépszínű kövekre. A szárdonyxot használták legszívesebben, ahol a fehér réteg eltávolításával barna hátteret kaptak az ábrázolni kívánt arckép vagy alak számára. A bevésett, homorú megmunkálású köveket *intaglio*-nak, a domború konvex alakzatokat kámeo-nak nevezték. (Magyarul: kámet). Mindkét módon megmunkált kőfajtát *gemma* néven emlegetik. A gemmákat gyűrűkbe foglalták vagy pecsétnyomónak használták. E kövek nagyobb méretű változatait gazdag gyűjtők — császárok, konzulok —, mint a képzőművészet remekeit tartották nagy megbecsülésben. Az ókori gemma-készítők munkájukhoz esztergát használtak; ennek tengelyére apró, rézből vagy vasból készült vésőket szereltek, melyeknek a vége gömb-, korong vagy tűformájú volt. Ezek miniatűr köszörűként működtek — különböző kemény anyagok porával. A gyémántvégű véső már a görögöknél is megjelent.

Az ókori gemmakészítők legszebb alkotásai a londoni British Múzeumban vannak. Az újkorban főleg az olaszok elevenítették fel e műfajt, de ma néhány, tehetős gyűjtők számára dolgozó mester kivételével, a régi értelemben vett ékkő-véső művészetről alig beszélhetünk. Ma a mesterséges drágakövek divatjának korában inkább üvegből préselnek gemmákat.

bauer

A NEVETÉS FÉL EGÉSZSÉG

Ismerte, vagy tud jobbat? Küldje be a Turista szerkesztőségébe. A legjobb turistaviccet, adomát, vagy anekdótát közöljük és pénzjutalomban részesítjük.

A HÓNAP VICCE

Turisták érkeznek egy istenhátamögötti faluba és nevezetességek után kutatnak. De semmit sem találnak. Végre megpillantanak egy idős embert és kíváncsian megkérdezik:

„Mondja, bátyám, nem született ebben a faluban valami „nagy ember"?

Mire az öreg gondolkodva annyit válaszol:

„Hát kérem tisztelettel, én már 80 esztendőt megértem, de csak azt mondhatom: itt mindig csecsemők születtek."

(Nagy László, Dömös, Kossuth u. 45.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Marton László szobrász-

MAGYAR NEMZET (II)
művész

1969 MÁR 12

— „Szuronyok árnyékában
címmel dokumentumkötet je
lent meg a munkásmozgalor
szentesi történetéről a szentes
pártbizottság és a városi ta
nács vb. közös kiadásában. A
díszes kiállítású, 200 oldala
könyv címlapján látható sti
lizált rajz annak a tanács
köztársasági emlékműnek
körvonalait ábrázolja, amelye
március 18-án avatnak fe
ünnepélyesen Szentesen, a
Marx téri új lakóházak előtt.
A kétalakos kompozíció
Marton László szobrászmű-
vész alkotása.

1011

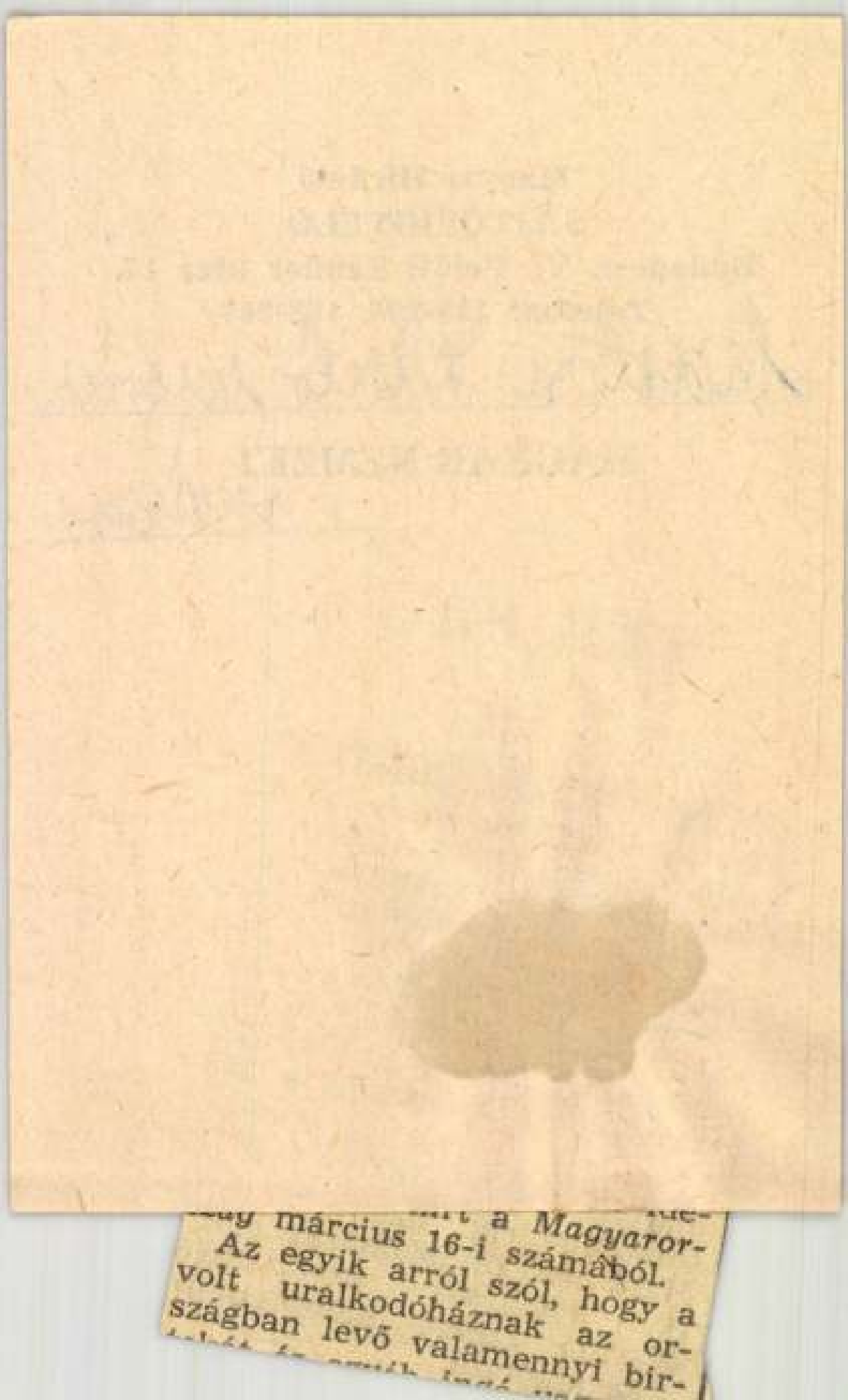

... a *Magyaror-*
... március 16-i számából.
Az egyik arról szól, hogy a
volt uralkodóháznak az or-
szágban levő valamennyi bir-

Marton László
Munkácsy-díjas
szobrászművész

4021

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

RLAP

A MUNKÁSPÁRT LAPJA

FILLÉR 1969. MÁRCIUS 19., SZERDA

Mi történt a nagyvilágban?

MOSZKVÁBAN ÜLÉSEZIK AZ ELŐKÉSZÍTŐ BIZOTTSÁG

—⊙—

LESZERELÉSI TÁRGYALÁSOK GENFBEN

—⊙—

KÖZVETLEN LÉGIJÁRAT MOSZKVA ÉS HANOI KÖZÖTT

Részletes hírszolgálatunk a 3. oldalon

Tanácsköztársasági emlékművet avattak tegnap Szentesen

Győri Imre, a megyei pártbizottság első titkára mondott beszédet

Csepergett a tavaszi eső, mégis igen sokan gyűltek össze tegnap délután három órakor Szentesen a Marx téren, a város új negyedében, hogy a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából felavassák az első munkáshatalom tiszteletére készített emlékművet, Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását.

A Himnuszt játszotta a vasutas zenekar, majd Tóth Lászlónak, a szentesi irodalmi színpad tagjának szavalata után Labádi Sándor, a városi pártbizottság titkára köszöntötte az ünnepség résztvevőit. Ezt követően Győri Imre, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a megyei pártbizottság első titkára lépett a mikrofonhoz, s mondott ünnepi beszédet.

*

Liebmann Béla felvétele

Beszéde bevezető részében visszatekintett a magyar történelem forradalmi vonalára, elemezte azokat a külső s belső okokat, amelyek 1919-hez vezettek. Hangsúlyozta, hogy a Magyar Tanácsköztársaság az első néphatalom történelmünkben, amely a nép túlnyomó többségére támaszkodott, a nemzet igazi akaratát, a dolgozók millióinak uralmát jelentette saját hazájukban. A Tanácsköztársaság négy és fél hónapos fennállása csúcspont volt népünk évezredes történelmében. Majd így folytatta:

— Az 1918 októberi polgári demokratikus forradalom elsöpörte a monarchiát és szabadságjogokat adott a népnek, de képtelennek bizonyult megvédeni a nemzet függetlenségét. 1919-ben a magyar munkásosztály vállalta magára a nemzeti függetlenség védelmét, bizonyítva ezzel, hogy korunkban a nemzeti függetlenségnek, a munkásosztály az igazi letéteményese.

1919-ben hazánkban nemcsak külső okok miatt, de a társadalom belső helyzete miatt is megérett a helyzet a szocialista forradalomra. A kapitalista rend válságát elmélyítette az imperialista háború, és ezt tetézte a monarchia veresége. Az imperialista háború, és ezt tetézte a monarchia veresége. Az imperialista háború okozta szenvedés, nélkülözés, milliók forradalmosító iskolája volt, s a népforradalom előbb elsöpörte a monarchiát, azután a burzsoázia és a földesurak hatalmát: a polgári demokratikus forradalom szocialista forradalommá nőtt át.

Az országon belüli helyzet, a munkásosztály egysége, a kialakult nemzetközi helyzet lehetővé tette, hogy vérhullatás nélkül győzzön az 1919. március 21-én a szocialista forradalom.

Ez a forradalom a hatalmat a munkásosztály kezébe adta. Annak az osztálynak a kezébe, amely harci lobogójára írta az egész dolgozó nép felszabadítását, mindennemű kizsákmányolás megszüntetését, a szocialista társadalom megteremtését.

A Tanácsköztársaság az első olyan magyar állam, amely a kizsákmányolókat fosztotta meg a politikai jogoktól, s a dolgozókat bevonta az államigazgatás, a gazdasági vezetés munkájába. A tanácsok rendszere volt ennek az alapvető formája. Nemcsak jogokat biztosított a tanácshatalom, hanem a jogok gyakorlásának eszközét is. A Tanácsköztársaság idején volt először Magyarországon titkos választás, ekkor szavazhattak először a nők és 18 évtől a fiatalok. A Tanácsköztársaság fennállása rövid ideje alatt is gyökeres szociális és gazdasági intézkedéseket hozott a nép javára. Megvetette egy új táradalom alapjait.

A Magyar Tanácsköztársaság a forradalmi munkásmozgalom szülötte, a nemzetközi munkásosztály édes gyermeke. A világtörténelemben arany betűk jelzik helyét, mint ahogy az 1871-es Párizsi Kommünét és a világtörténelmi fordulatot hozó 1917-es Nagy Októberi Szocialista Forradalomét.

Első munkásforradalmunk — ami a magyar történelmi valóságból nőtt ki — annak a földrengésszerű lökésnek a továbbgyűrűzése volt, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom idézett elő: ennek példája lelkesítette, örök büszkesége a magyar munkásosztálynak, hogy elsők között értette meg a történelem szavát és cselekedett. Teljesítette nemzeti és internacionalista küldetését.

A Magyar Tanácsköztársaság az internacionalizmus zászlaját magasra emelte, összekapcsolta a magyar forradalom ügyét a nemzetközi forradalmi munkásmozgalommal. A Tanácsköztársaság Magyarországot Szovjetoroszország szövetségesévé, a nemzetközi szocialista forradalom közép-európai erődjévé tette. 133 napos fennállása alatt nagy imperialista erőket kötött le, s lehetővé tette, hogy az élet-halál harcát vívó testvéri szovjetországra nehezedő nyomás valamelyest csökkenjen. A támogatás kölcsönös volt. Lenin szavai, tanácsai, a Bolsevik Párt, Szovjetoroszország segítséget jelentették a magyar nép számára.

A Tanácsköztársaság kivívta a nemzetközi munkásosztály támogatását, ugyanakkor a burzsoázia gyűlöletét és cselszövését. Végsősoron azonban a külső ellenség, a burzsoázia intervenciós túlereje, s a vele szövetséges belső osztályellenség árulása összeroppantotta a Tanácsköztársaságot.

De fennállása 133 napos létével az emberi haladás, a fejlődés útját egyengette.

Fél évszázad távlatából világosabban látjuk mint bármikor, hogy az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság nem eleve sikertelenségre ítélt „kaland" volt, nem véletlen „epizód", nem is jó szándékú tévedés, nem is letérés a társadalmi fejlődés természetes, törvényszerű útjáról. Az első magyar munkáshatalmat a megérett társadalmi feltéte-

(Folytatás a 2. oldalon.)

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969 MÁRC. 19
CSONGRÁD MEGYEI
Hírlap

Emlékműavatás Szentesen

(Folytatás az 1. oldalról.)

lek, a kor szükségletei szülték.

1919-es forradalmunk erényeivel és hibáival nagy tapasztalatokat adott. Hatalmas szerepet játszott azoknak a hazai és nemzetközi erőknek megérlelésében, amelyek a fasizmus ellen eredményesen vették fel a harcot és az ellene való világküzdelem során azt nemcsak legyőzni voltak képesek, de az emberiségnek új történelmi utat is tudtak mutatni.

A Tanácsköztársaság emlékét, példáját a nemzetközi és belső ellenforradalom, a vérgőzös Horthy-rendszer minden igyekezete ellenére sem tudta elhalványítani és kisebbíteni a magyar dolgozók tömegei előtt. Bármi módon is igyekeztek beszennyezni, százszor és ezerszer megrágalmazni, a magyar dolgozók tudták és őrizték az igazságot. A munkásosztály, a dolgozó nép nem felejtette el, hogy ő már egyszer ennek az országnak gazdája volt. Nem felejtették el a román tiszt-urak botozását, a Horthy-pribékek ütlegeit, a kiömlő munkásvért. Hitték, hogy lesz még második munkáshatalom Magyarországon!

A legjobbak cselekedtek is, az illegalitás nehéz körülményei között is harcoltak. Terjesztették a forradalmi eszmét, világító fáklyaként őrizték a reményt. Nekik — nem utolsósorban a volt 19-eseknek, hatalmas szerepük volt abban, hogy 1944 végén, 1945 tavaszán, a szovjet hadsereg felszabadító hadjárata nyomán, elemi erővel tört fel az országban a népi forradalmi kezdeményezés.

A Viharsarok népe 1919-ben örömmel üdvözölte a Tanácsköztársaság létrejöttét. Külső okok miatt, itt Szentesen alig több mint egy hónapig állt ugyan fenn a tanácshatalom, a támadó burzsoá román csapatok máris megfojtották. De az a néhány hét a munkásság, a viharsarki kubikosság igazi történelme volt.

Ádám Takács István, Berezvai Mihály, Gombási István, Király Sándor, Kiss Károly, Nervetti Károly, Simon László, Török Sándor és a többiek — 1919 szentesi hőseinek neve örökre egyetjelent ezzel a történelemmel. Emlékezni és példájukat követni kötelességünk. Megbecsüljük a 19-eseket és azokat a harcosokat, akik az ellenforradalmi korszak legsötétebb éjszakájában sem hagyták kialudni a forradalom tüzét.

A történelem elégtételt szolgáltatott. Az egykor szegény, teljesen mezőgazdasági jellegű Szentes város volt szegényparasztjai, kubikosai és azok gyerekei ma egy mezőgazdaságban gazdag, egyre iparosodó, fejlődő, virágzó városban élhetnek.

Történelmi elégtétel ez azért a sok szenvedésért, a nincstelenségért és helytállásért az osztályharcban, amelyet Szentes munkásai, kubikosai, szegényparasztjai tanúsítottak az elnyomatás éveiben, a hatalom kivívásáért és megvédéséért folytatott harcban, a szocializmus építésében.

Marton László alkotása, ez az emlékmű legyen emlékeztető jele a hősöknek, 1919 mártírjainak, a harcosoknak, a megkínzottaknak. A névtelen munkások, a szegényparasztok, a kubikosok hosszú sorának, akik reményt teremtettek e tájon, akik hordozták és beteljesítették 1919 forradalmi eszméjét és hagyatékát.

Ez az emlékmű legyen figyelmeztető az újabb nemzedékek számára. Figyelmeztető a kötelességre, apáik forradalmi örökére.

Jelentse ez az emlékmű valamennyiünk számára a hűséget és bizonyosságot a dolgozó ember győzelmében, a szocializmusban — mondotta befejezésül.

Győri Imre beszéde után dr. Bajomi N. Sándor, a városi tanács vb elnöke vette át a szobrot a város lakossága nevében, majd az emlékmű talapzatára elsőként az MSZMP megyei, Szentes városi és szentesi járási bizottságának koszorúját, a Szentes városi és járási tanácsét, a fegyveres erőkét, a Hazafias Népfront megyei, Szentes városi és járási bizottságának, valamint a KISZ-nek koszorúit helyezték el.

Az ünnepség — amelyen ott voltak a 19-es veteránok is — az Internacionáléval ért véget.

ÜNN A KÖZ

Megyénk valamenny ben együttes ülése meg a helyi politikai, mi és állami szervek, tek a Tanácsköztárs alakulásának 50. év Alábbiakban ismerte emlékezések p

Szent

Március 21-én Árpádhaln előadó: *Friedl* László. Csany kor, előadó: *Borda* Sándor. tyénben du. 3-kor, előadó: *I* Mártélyon du. 6-kor, előadó hály. Mindszenten de. 9-kor *kás* Ferenc. Szegváron de. *Bella* László. Székkutason d adó: *Rácz* István. Tömörkény előadó: *Papp* Lajos.

Március 22-én, Bokroson, e adó: *Araszki* Jánosné. Eperje előadó: *Tóth* István.

Március 23-án, Csereböké kor, előadó: *Szarvas* Lajos. I de. 9-kor, előadó: *Fejes* Istvá 10-kor, előadó: *Hlavács* Pá sen de. 9-kor, előadó: *Mész* Nagymágocson de. 10-kor, *széd* András. Nagytőkén de. adó: *Márté* Sándor.

Mak

Március 20-án, Klárafalvá előadó: *Csanádi* István. son este 7-kor, előadó: *Ba* Kiszomboron este 6-kor, el Péter. Öföldeákon este 7-ko Tibor. Királyhegyesen du. *Halmágyi* Ivánné. Csanádal 6-kor, előadó: *Hudák* Márt este 6-kor, előadó: *Bernul*

MAKÓ

Megsárgult lapok regélnek...

„Éljen a munkáshat

2. 1918 végére megkezdett az élet ebben az iparnélküli városban, a szegényparasztság nyomora szinte elviselhetetlen volt. Az Oroszországból hazatért hadifoglyok agitációja révén terjedt a hit: *nem tart sokáig a háború — kitör a forradalom.* Amikor híre érkezik a Károlyi-kormány megalakulásának, a lelkesedés fonta át a lelkeket. Az alispán így írt: *„Mint gátat szakító úr, terjedt szét a városban a forradalmi hangulat..."*

A hagymaváros életében a Nemzeti Tanács kevésbé *delem".* Mintaszerűen folyt a városban az agitáció, ennek következménye, hogy a makói pártszervezetnek karhatalmi alakulata is megalakul.

A kommunista eszmék térhódítását természetesen nem nézi jó szemmel a burzsoázia. Nem késett az összeesküvés sem: január 30-án öt halott maradt az utcán,

Nagy napja a városnak március 29-e: ekkor érkezik a hadügyi népbiztos politikai megbízottja, *Vásárhelyi* Kálmán Makóra. Munkája sok nehézségbe ütközött, s végül áldozata lett egy hamisított plakátnak, amely egy szervezett manővernek része volt. A kommunista eszme makói vértanúja lett Vásárhelyi Kálmán.

A proletárhatalom csakhamar véget ért Makón is. 1919. április 27-én a Vörös Hadsereg alakulatai eltávoztak a városból és szerb, majd francia egységek szállták meg Makót. A bosszú sem maradt el: *Szoboszlai* Imre belehal a kínzásokba, *Svihlának* karját-lábát törik, a többieket bebörtönzik, állásvesztésre ítélik. De a Tanácsköztársaság emlékét ki sohse tudta törölni a fekat is. Ez a tény ad magyarázatot arra, hogy miért nem alakulhatott meg a Kommunisták Magyarországi Pártjának helyi szervezete. A következetesen forradalmi eszméket vallók bizony elég kevesen voltak, de voltak, és harcuk *Jócsák* Kálmán jobboldali szociáldemokrata kormánybízottal kemény volt: Erre utal egy kijelentése is: a „vehemensen fellépő bolsevizmust" meg lehet előzni. Mindent ő sem „előzhetett" meg. A radikalizálódott tömeg nyomására például menesztenie kellett a rendőrség élérő a kapitányt, helyét pedig a budapesti és magát kommunistának nevező dr. Nagy

Világ proletárjai, egyesüljetek!
VÖRÖS HIRLAP
Forradalmat

Marton László,
Munkácsy-díjas szobrászművész
Címzés

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

MAGYAR IFJÚSÁG

24 OLDAL

XIII. ÉVF. 11. SZÁM 1969. III. 14.

A MAGYAR KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG KÖZPONTI LAPJA ● ÁRA: 2,– Ft

Elkészült Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész legújabb alkotása. Az új felfogásban készült Petőfi-szobrot Szalkszentmártonban állítják fel, a forradalmár költő halálának 120. évfordulója alkalmából.

(Foto: Kotroczó)

SZEGEDI TÉMA: AZ ÖSZTÖNDÍJ ● KÉT NAP A DEMARKÁCIÓS VONALON ● BÉKEMENET A NÁDASDI ERDŐBE ● ŐRTÜZEK A TOLNAI KÖZSÉGEKBEN ● A 39-ES DANDÁR ÚTJÁN ● VITATKOZÓ KOLLÉGISTÁK BÉKÉSCSABÁN ● MÓRICZ ZSIGMOND NYOMÁBAN ● MI VOLT A BURGONDIA UTCÁBAN? ● TÚRA A BOSZORKÁNYKŐRE ● HŐSÖK LIGETE TÚRKEVÉN ● A PACSAI VÉRES VÁSÁR ● KI TUD TÖBBET A HÁROM TAVASZRÓL

FORRADALMI IFJÚSÁGI NAPOK

Harmadszor hálózza be országos méretű, számtalan színt magában hordozó eseményfüzérrel a tavasz hónapjait a KISZ kiemelkedő — s ma már hagyománnyá mélyült — akciója, *a Forradalmi Ifjúsági Napok.*

Három tavasz három emlékezetes, történelmi sorsfordulót jelentő dátuma alkotja évről évre a Forradalmi Ifjúsági Napok gerincét: 1848, 1919 és 1945. *Az elmúlt évben az első tavasz, március 15-e, emelkedett ki az évfordulók közül: az 1848-as polgári forradalom és szabadságharc 120 éves „születésnapja". Jövőre a harmadik tavasz, mai életünk legszebb tavasza, április 4-e lesz a legfőbb állomás, az ország felszabadulásának negyedszázados jubileuma.*

Idén a második tavaszt, március 21-e emlékét ünnepli az ifjúság, az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50 éves évfordulóját, a 133 dicsőséges nap történetét. S ez a dátum egyben a KISZ zászlóbontásának tizenkettedik évfordulóját is jelenti, mintegy összekapcsolva az ötven év előtti múltat a mával...

A Forradalmi Ifjúsági Napok: tavaszi kaleidoszkóp. Politikai és munkaakciók, kulturális és sportesemények, visszapillantások és mai számvetések egymás mellett, s egymást kiegészítve töltik be e néhány ünnepi hangulatú hét programját.

A KISZ és a SZOT *jubileumi munkaversenye* eredményes visszhangra talált a gyárak fiataljai között. Szerte az országban *önálló KISZ-oktatási körök* alakultak, 1919 történetének feldolgozására, s a több mint ötezer körben fiatalok tízezrei ismerkedtek a 133 nap eseményeivel, harcaival. Most zajlanak a *Tanácsköztársasági Művészeti Szemle* járási, városi, kerületi színvonalversenyei. A középiskolások és a szakmunkástanulók *tanácsköztársasági KISZ-próbán* vesznek részt...

A Forradalmi Ifjúsági Napok ünnepélyes megnyitására ez évben Győrött kerül sor.

A TŰZKERESZTSÉG 4. oldal

A NAGY VILÁGON E KÍVÜL... 5. oldal

EGY SE KALLÓDJON EL 7. oldal

FIATALOK FILMJE 9. oldal

RITMUS 10. oldal

A DELON DOSSZIÉ 11. oldal

A HÉT

Az egyetemi jelentkezés határideje:

MÁJUS 2.

A művelődésügyi miniszter módosította a felsőoktatási intézmények nappali tagozatára történő jelentkezés rendjét, illetve határidejét. Eszerint a korábbi május 10-e helyett május 2-ig kell eljuttatni a jelentkezéseket a felsőoktatási intézményekhez. A pályaalkalmassági vizsgák miatt ez alól kivételt képeznek a tanítóképző, az óvónőképző, valamint a gyógypedagógiai tanárképző főiskolák. Itt a jelentkezés határideje: március 25.

Hangostelefon központok gyártása Pécsett

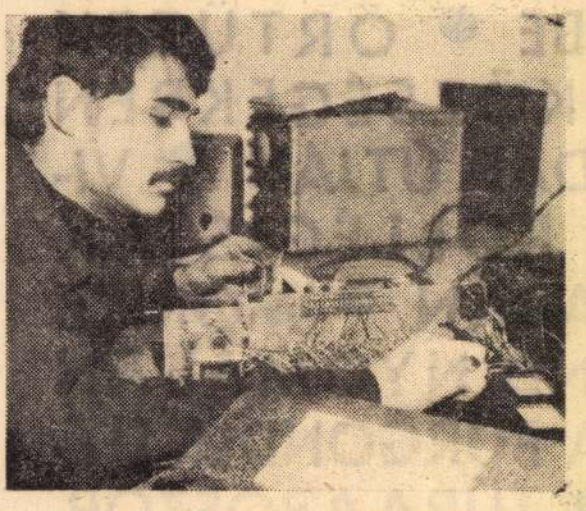

A Baranya megyei Szerelőipari Vállalat több állomásos hangostelefon-központok gyártását kezdte el. A teljesen tranzisztorizált 5—15 mellékállomású központ kiválóan alkalmas irodaházakban, kórházakban növérhívónak és emeletes házakban úgynevezett kaputelefonnak.

MAGYAR DIPLOMÁVAL 54 ORSZÁGBAN

Ötvennégy ország 1100 fiatalja szerzett egyetemi, főiskolai végzettséget magyar felsőoktatási intézményekben az elmúlt években, tette közzé a Művelődésügyi Minisztérium Nemzetközi Főosztálya. Jelenleg 1700 külföldi fiatal készül hivatására egyetemeinken, főiskoláinkon.

NEM ISMERIK ELÉGGÉ

A szigetvári járásban megvizsgálták: mit tudnak a gyerekek a mai — nagyüzemi — mezőgazdaságról? Kiderült, hogy még a falusi gyerekek sem ismerik eléggé a modern, gépesített gazdaságokat, holott ők közvetlenül mezőgazdasági környezetben élnek. A járási tanács és a TIT éppen ezért „Ki mit tud a mezőgazdaságról" címmel versenyt hirdetett az általános iskolák felsőtagozatú tanulói számára.

IRODALMI KIÁLLÍTÁS

A Petőfi Irodalmi Múzeumban (Budapest, V., Károlyi Mihály utca 16.) megnyílt a „Teremteni új nemzedéket" című kiállítás, amelynek témája a XIX. század második felének magyar irodalma.

Programot a szabad szombatra

Fiatalok százait kérdezte meg a KISZ XI. kerületi bizottsága arról, mivel töltenék szívesen a szabad szombatot, s ezen a napon igényelnek-e kulturális programot a KISZ-től? A közvéleménykutatás résztvevőinek válaszai a kirándulást jelölték meg első helyen a megnövekedett szabad idő hasznosítására, majd a színház- és mozilátogatás, a sport, a különféle klubok látogatása, s végül a tánc és a szórakozás következett. Kiderült, — s ezt a 44 órás munkahéttel dolgozó üzemek KISZ-szervezeteinek tapasztalatai is megerősítették —, hogy a fiatalok 60—65 százaléka elvárja: a szabad szombatra a KISZ is szervezzen számukra kulturális programokat.

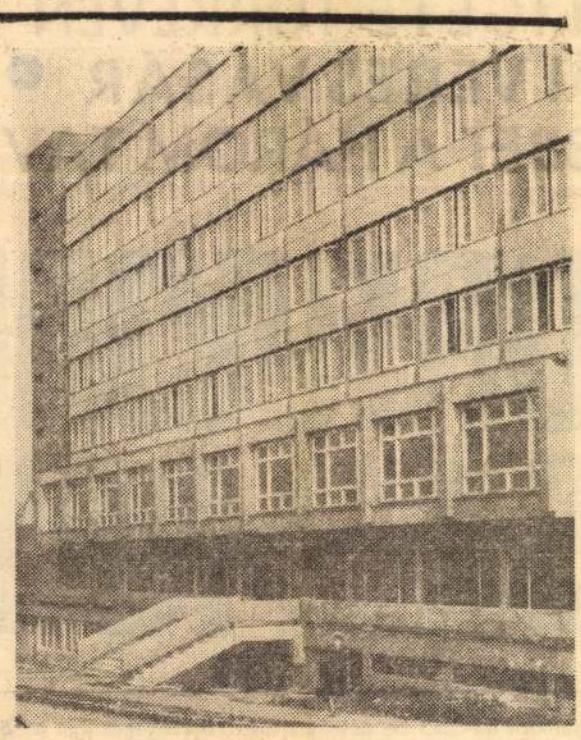

ÚJ DIÁKKOLLÉGIUM

A napokban kerül átadásra a Budaörsi úti nemzetközi egyetemi előkészítő kollégium. A harminchét országból ösztöndíjasként magyar egyetemre felvételt nyert 310 külföldi fiatal az új épületben nyer elhelyezést, s itt sajátítja el a magyar nyelvet.

(Foto: Urbán)

A KŐBÁNYAI GYEREKEKÉRT

A kőbányai tanács Balatonlellén — mintegy 4000 négyzetméteres erdős területen — napközis tábort létesített. A tábor 150 személyes ebédlőjét, továbbá a konyhát, az orvosi rendelőt és a zuhanyozóhelyiségeket már megépítették, így az idén kéthetes váltással csaknem 800 kőbányai gyermek táborozhat Balatonlellén.

Közöljük olvasóinkkal, hogy szerkesztőségünkben (Budapest, VIII., Somogyi Béla utca 6.) az **IFJÚSÁGI ÉRDEKVÉDELMI SZOLGÁLATUNK** változatlanul csütörtök délután 2—6 óra között tartja fogadóóráit.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. J. szolnoki olvasónk a könnyű és nehéz gépkezelői iskola felől érdeklődik:

Kérésére közöljük, hogy a Könnyűgépkezelő Iskola Budapesten, XIV., Tábornok u. 24 a szám alatt működik. A Nehézgépkezelő Iskola Debrecenben van. A tanfolyam időtartama 6 héttől 3 hónapig terjed a géptípustól függően.

★

Mivel ismeretlen vagyok a §-ok birodalmában, Önökhöz fordulok felvilágosításért. A vilmányi Uj Elet Tsz-ben, a kertészetben dolgozom. Első gyermekem születését várom. Tájékozódni szeretnék a szülési szabadságról s az ezzel járó javakról.

Tájékoztatásul közöljük, hogy a tsz-tagok szülési szabadságáról a 6/1967. (X. 24.) MÜM. sz. rendelet intézkedik. Eszerint a termelőszövetkezetben tagként dolgozó nőt 20 hét szülési szabadság illeti meg. A jövedelemkiesés pótlásáról a tsz az alapszabályban foglaltak szerint gondoskodik. Jövedelempótló készpénzsegélyben akkor részesülhet, ha a szülést megelőző egyévi időszakban a részére megállapított munkát, vagy ennél kevesebb, de legalább az évi 100 tízórás munkanapot teljesítette. A szülési szabadság 20 héten belül egy munkanapra járó segély összege a szülést megelőző egy évi időszakban elért részesedés egy napra eső részének 75 százalékánál kevesebb és 100 százalékánál több nem lehet. A szülési szabadság letelte után a gyermekgondozási segély adható, feltéve, hogy a szülést megelőző naptári évben termelőszövetkezeti tagként legalább 120 napon át részt vett a közös munkában. A segély összege havi 500 forint.

FORRADALMI IFJÚSÁGI NAPOK

Mai feladataink teljesítésével

A mai fiatalok képzelete gyakran megakad a történelem robbanó napjainál, a nagy eseménynél, mely különböző korokban hatalmas társadalmi fejlődést indított el. Ez nem pusztán a nagy dátumok lelkesítő bűvölete, hanem tiszteletadás elsősorban a nehéz, kockázatos órák hőseinek, a forradalmároknak. Azoknak, akik a negyvennyolcas tavaszi záporban nyomdát elfoglalók, talpra hívók, tizenkilencben a vörös szegfűt magasbatartók, negyvenötben szovjet katonák véráldozatán új életet kezdők voltak. Ám az évfordulókon a kezdet nagyszerűségén túl a folytatásra is figyelnie kell az emlékezésnek, mert ebben találja meg a mai fiatal nemzedék rokonfeladatait az immár történelmi idők erőfeszítéseivel. A megvivott csatáktól elindulva és azok céljával, az állandó forradalommal, a békés fejlődés sok-sok harcával azonosulva.

Ha így tekintünk vissza most történelmünkre, a kezdődő forradalmi ifjúsági napok ezernyi eseményén, ünnepségén, fölfedezést tehetünk: lényegileg vagyunk ma egykori forradalmárok ügyének folytatói. Március idusán csodát művelni indult a szabad szó, és hazát védeni a honvéd. A szabad honban berendezkedés mámorító lelkesedése a Tanácsköztársaságunkban is sajnálatosan szűkre szabott volt. De futotta a tanoncok felszabadítására, nekibuzdulásra, hogy közösen műveljenek parasztok földet, proletár-koncertekre, munkásegyetem megnyitására. És negyvenötben: történelmileg csak pillanatokat foglalt el a keserveket szüntető felszabadulás, s azonnal a munka hétköznapjai következtek. Hogy a forradalmak céljait hétköznapi kincsekké tegyék, népbetegség, éhség, osztálymegalázottság szűnjék.

Nincs tehát szakadék egykori harcok és a fiatalokra ma háruló tennivalók között. Mindig is arról volt szó, hogy a nép hazáját sajátjának tudja, élete a munkában, s ennek gyümölcsei élvezésében teljesedjék ki. A tét, amiért harcba indultak, mindig a dolgozók boldogulása volt, a szellemi kincsek birtoklása.

Amibe elődeink csak belekóstolhattak. Emlékezve ezt is fel kell ismerni. Azt, hogy árulók, nemzetközi reakció összeesküvései mindannyiszor katonákká tették őket, nem sok időt hagyva a szabadság, az osztályigazságosság izlelgetésére. Olyan erőfeszítésekbe hajszolva őket, amelyekben testük, életük tört. De a forradalmi tavasz mégis évtizedeket fogott át. Az őszbe húzódó csaták idején tavaszt idézett a hősiességük, börtönrácsokon keresztül tavaszt, a győzelmes jövőt ígérte a tenyérnyi égbolt, és enyhített pribékek okozta fájdalmakon. Örök március volt a most tekintetünk alá gyürt másfél évszázad szabadságvágya, hogy mindig elegen voltak, akik forradalmi eszméken nevelkedtek. Akik, mint a természet, ködöt, hideget oszlató harcba indultak.

És ez a nagy, hosszú tavasz ma is honos minálunk, anélkül, hogy a naptárt néznénk. Ott van, meg kell látni abban, ahogyan a mai fiatal dolgozik és tanul. Mindennapos elfoglaltságában, ahogyan tananyaggal — nos, túlterheltséggel is, munkával, gondokkal is — birkózik. Tavasz húzódik tevékeny együttérzésében azokkal a népekkel, amelyekre ilyen tavaszkor is bombák hullanak. És, mint a természetben, friss újrakezdés minden építőtáborunk, minden újításunk, amikor klub, lakás terem — még ha ma nem is elég — „csak fiataloknak". Itt van a tavasz derűje abban is, hogy már történelmi korszakkal mérhetjük azt az időt, amióta felnőtt nemzedéket elvek kötik össze a fiatalsággal. A gondok elhárításának töretlenségében, az áldozatvállalás szép példáiban.

A naptár kötelessége, hogy az évfordulókat jelezze. A mi kötelességünk, hogy mindennap méltóak legyünk március 15, március 21, április 4 emlékéhez. Mai feladataink teljesítésével.

Komornik Ferenc

BARANYA

Március 19—23-ig Kun Béla Napokat rendez a komlói Kun Béla Gimnázium. A „Jó dolgozó, jó tanuló, jó sportoló" mozgalom 1968. évi újjainak átadására Pécsett kerül sor. A pécsi Nagy Lajos Gimnáziumban megnyílik a Középiskolások Országos Fotokiállítása. Március 22—23-án úttörő harci túra lesz a megye területén, „Két nap a demarkációs vonalon" címmel. Ünnepség keretében emlékeznek meg a sásdi 1919-es direktóriumról.

BÁCS-KISKUN

Az idei Forradalmi Ifjúsági Napok Bács-Kiskun megyei eseményeinek nagy részét Kiskőrösön és a környező falvakban, Csengődön, Soltvadkerten és Fülöpszálláson bonyolítják le. A program március 14-én Petőfi emlékszavalóversennyel kezdődik, a költő szülőfalujában. Tizenötödikén megyei ifjúsági ünnepséget rendeznek. A fiatalok demonstrációja után forradalmi plakátkiállítás nyílik, amelyen a plakátversenyre beküldött legjobb alkotásokat mutatják be. Este megrendezik a munkás-, paraszt- és katonafiatalok találkozóját. A Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója tiszteletére többek között ifjúgárdistákat avatnak.

BÉKÉS

Sarkad, Orosháza, Gyula és Békéscsaba lesz a színhelye az Erkel Diáknapok megyei színvonalversenyeinek. Március 15—16-án kollégiumi konferencia ül össze Békéscsabán. Március 23-án új nevet vesz fel a tizenöt éves szarvasi úttörőház.

BORSOD

A miskolci Járműjavító csarnokában ünnepélyesen átadott páncélvonat március 24-től május 10-ig bejárja a megye területét. A Forradalmi Ifjúsági Napok megyei megnyitójának színhelye Ózd lesz.

CSONGRÁD

Az üllési Művelődési Házban — Kistelek és Üllés középiskolásainak részvételével — történelmi szellemi vetélkedőt rendeznek: „Időben tőle egyre távolabb, lélekben hozzá egyre közelebb" címmel. Március 28-án Szegeden országos ifjúsági érdekvédelmi konferenciát tartanak, amelynek napirendjén az ösztöndíjrendszer szerepel. Április 3—11-ig József Attila Napok lesznek Makón.

1969 MÁJ. 14.
MAGYAR IFJÚSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Martay László

Egészalakos Lenin-szobra szerepelt a Lenin alakja a magyar szobrászatban c. kiállításon (MNG).

Bojár Judit: Kiállításról—kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. V. 6. 9. l.

Marton László

1. Akt fehér márvány 43,5 cm

2. A szomfathelyen felálított Savária kútfigura terve gipsz 190 cm

Marton László szokrász művész kiállítása

Marton László

3. Apám portréja Vörösmárvány 55 cm

4. A termés bronz 61 cm

Marton László szobrász művész
kiállítása

Merton Károly

5. Emberpár mészkő 71 cm

6. Tolsztoj pinkei vörösmészkő
70 cm

Merton Károly szobrászművész
kiállítása

Kaston Károly

7. Bőség vörös kő 40 cm

8. Anya gyermekével vörösmárvány
70 cm

Kaston Károly szobrászművész
kiállítása

Kántor Károly

9. Forrás fehérmárvány 43,5 cm

10. Felszabadulás bronz 85 cm

Kántor Károly szobrászművész
kiállítása

Kasztor Károly

11. Guggoló nő fa 30 cm

12. Torzó I. fehérmárvány 90 cm

Kasztor Károly szobrászművész
kiállítása

Kmeton László

13. Kisfigura fehérmárvány 45 cm

14. A Szentesen felállított Tanácsköztársaság emlékműve bronz 70 cm

Kmeton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

15. Vastag Margot kínai márvány
70 cm

16. Penelope rakacai márvány
70 cm

Marton László szokrászművész
kiállítása

Marton László

17. Auschwitz rakacai márvány
40x60 cm

18. A Zalaegerszegen felállított Lenin
emlékmű terve bronz 70 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

19. A Szalkszentmártonon felállított Petőfi emlékmű terve gipsz 230 cm

20. A Jászberényben felállított Felszabadulási emlékmű terve bronz 86 cm

Marton László szobrászművész kiállítása

Marton László

21. Torzó II. vörösmárvány 65 cm

22. Aphrodité rakacai márvány 55 cm

Marton László szokrászművész kiállítása

Marton László

23. Győztes vöröskatona bronz 114 cm

24. Vadlesen bronz 70 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

25. Lenin márvány 55 cm

26. Pest – Buda egyesítése I.
gipsz 60x25 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

27. Pest-Buda egyesítése II. gipsz
30×30 cm

28. Balatoni Bauxit Irodaház figurális
részkompozíciójának terve gipsz
90×70×39

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

29. Balatonfüredi Bauxit Irodaház figurális térkompozíciójának terve gipsz 45×25×17 cm

30. Kecskék bronz 30 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Kantor Károly

31. Utcasarki lány I. bronz 40 cm

32. — " — — " — II. — " — 40 cm

Kantor Károly szobrászművész
kiállítása

Marton László

33. Petőfi portré — bronz 80 cm

34. Kerkirályfány — " — 55 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

35. Felségem bronz 45 cm

36. Petőfi —"— 60 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

37. Évike bronz 60 cm

38. Táncsics —"— 180 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Manton Károly

39. Domborművek mészkő 280×200 cm

40. Bocskai relief bronz 150×270 cm

Manton Károly szobrászművész
kiállítása

Manton Károly

41. Játszó gyerekek — mészkő 120×200 cm

42. Kossuth L. portré — mészkő 100 cm

Manton Károly szobrászművész
kiállítása

Kanton László

43. Relief mészkő 270 × 450 cm

44. Tanítómű terrakotta 80 cm

Kanton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

45. Szondi bronz 300 cm

46. Súlydoló alumínium 120 cm

Marton László szobrászművész kiállítása

Manyoki László

47. Ferenczy István portré márvány 100 cm

48. Álló nő bronz 190 cm

Manyoki László szobrászművész
kiállítása

Kenton László

49. Relief – 2 db. pirográfit 100×100 cm

50. Alk. alumínium 220 cm

Kenton László szobrászművész
kiállítása

Kantor László

51. Béke bronz 170 cm

52. Joliot Curie portré bronz 100 cm

Kantor László szobrászművész kiállítása

Manton László

53. Furulyás lány alumínium
170 cm

54. Lenin bronz 300 cm

Manton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

55. Múzsa Karaszti mérsékő
240 cm

56. Beethoven mérsékő 250 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

57. Mozart mészkő 250 cm

58. Bőség — " — 240 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

59. Kossuth Lajos portré
bronz 100 cm

60. Lenin bronz 350 cm

Marton László szobászművész
kiállítása

Marton László

61. Fekvő nő haraszti mészkő 280 cm

62. Fekvő férfi bronz 300 cm

Marton László szobrászművész kiállítása

Marton László

63. Atléta bronz 240 cm

64. Fekvő nő —"— 220 cm

Marton László szobrászművészt
kiállítása

Maston László

65. Jobtágy - felszabadulás bronz
240 cm

66. Táncoslódó nő alumínium
150 cm

Maston László szobrászművész
kiállítása

Maston László

67. Lenin portré bronz 80 cm

68. — " — — " — — " — 80 cm

Maston László szobrászművész
kiállítása

Mester László

69. Petőfi bronz 240 cm

70. XX. Század bronz 350cm

Mester László szobrászművész
kiállítása

Maston Károly

71. Tanács Köztársaság bronz 250 cm

72. Lenin portré -"- 80 cm

Maston Károly szobrászművész
kiállítása

Meaton László

73. Kerámia portré bronz 80 cm

74. Ülő nő mészkő 210 cm

Meaton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

75. Vag Ádám, portré mészkő 80 cm

76. Felszabadulási emlékmű mészkő 300×350 cm

Marton László szobrászművész kiállítása

Marton László

77. Bocskay bronz 350 cm

78. Lenin –"– 400 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

79. Nikké kő 250 cm

80. Damjanich bronz 240 cm

Marton László szobrászművész
kiállítása

Kantor László

81. Ádám és Éva portré mészkő 100 cm

82. Kossuth bronz 200 cm

Kantor László szobrászművész
kiállítása

Marton László

83. Petőfi portré bronz 80 cm

84. Figurális vácskompozíció
mészkő 450 x 250 x 180 cm

Marton László szokrászművész
kiállítása

Kerston László

Forrás repr.

Kerston László szobrászművész
kiállítása

Marton László

Bakonyi Bauxit Irodaház figurális rácskompozíciójának a terve regr.

Marton László szobrászművész kiállítása

Marton László

Bocskai relief repr.

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

Jobbágy - felszabadulás

repr.

Marton László szolvaszművész

kiállítása

Maston László

Torzó II. repr.

Maston László szobrászművész
kiállítása

Marton László

Vastag Margot repr.

Marton László szobrászművész
kiállítása

Kenton Károly

Kecskemét repr.

Kenton Károly szobrászművész
kiállítása

Marton László

Auschwitz repr.

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

Emberpár repr.

Marton László szokrászművész
kiállítása

Marton László

A Szentesen felállított
Tanácsköztársaság emlékmű
terve repr.

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

Tolsztoj repr.

Marton László szokrásművész
kiállítása

Marton László

Lenin repr.

Marton László szokrászművész
kiállítása

Marton László

Vadlesen repr.

Marton László szobrászművész
kiállítása

Marton László

a városligeti szobarbemutató park-
ban Ächim Andrásról készített szob-
ra van elhelyezve. (említve).

É. H.: Országos szabortalálkozó a Városligetben.
Magyar Hírlap, 1972. szept. 3.

Marton László szobrászművész

Hajduszoboszlon leleplezték alkotását, Bocskai István szobrát, az alkotmány ünnepének tiszteletére.

Magyar Hírlap, 1972. aug. 20.

Marton László

Az 1970-ben létesített városligeti szoborbemutató szabadtéri tárlatán Ácsim András szobra látható (emlétve.)

Dolgozók Lapja, 1972. szept. 9.

Marton László szobrászművész.

A Műcsarnokban jún. 15.-én nyílik meg kiállítása, a művész több közteri szobor alkotója. Legutóbbi egyéni kiállítása 1967-ben volt. A váci Lunakorsón felállított fekvő nőt ábrázoló kőfigurája, a Kodály-Körindön elhelyezett Szondy-bronzszobra főművei közé tartozik, valamint a szombathelyi Szavaria emléknű. (emlékmve.)

Tárlatkalauz.

1972. V. 30. 17.44 D. |11|

Martin László

a Műcsarnokban e hó 15.-én
nyílik meg kiállítása.

Téka.

1972. jún. 8. TV 18.40 /11/ KGYné

Marton László

-nagydíjat Szép Jánosnak, az MHD vezérigazgatójának
(Wormser felv.)

dokkal vesznek részt a vé-
hézipari Minisztérium vál-
lalatai a tavaszi BNV-n.

kói KP meghívására tartóz-
kodik az országban.

Marton László

2.

Esti Hirlap, Bp. 1978. máj. 15.

gató, a tárlat rendezője mondja: — Marton László művészkortársaink derékhadához tartozik, azon mesterré nőtt tehetségek közé, akik pályakezdésük óta kemény következetességgel, szenvedélyes hivatástudattal végzik alkotó munkájukat. Három évtized folyamán máris gazdag életművet teremtett, apróbb-nagyobb figurák, közterületi szobrok, emlékművek egész sora került ki műtermében. Termékenyen, módszeresen dolgozik. A felszabadulás után végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Fiatalon mindjárt nagyszabású, érdekes megbízásokat kapott.

— Irigylésre méltó energiával tesz eleget feladatainak. Fáradhatatlan kezdeményező erő jellemzi; kö-

Magyar Nemzeti Galéria Műhely-sorozata alkalmat ad rá, hogy a látogató betekinthessen Marton László munkásságába. Vázlatok, tanulmányok láthatók, amelyekből utóbb esetleg nagy méretű szobrok lettek. A maga faragta márványalakok, portrék, de a bronzok, fémek is tájékoztatnak az anyagszerűség érvényesítésére tett lépéseiről. Mindezekben pedig érzékelteti központi célját; a plasztikai kifejezőképesség kiteljesítésének szándékát, azt a műveiből áradó expresszivitást, amelyet véleménye szerint mind intenzívebbé fokozni a művész elsőrendű kötelessége. A tárlaton, amely június 4-ig tart nyitva, huszonhat szobor, tíz akvarell, nyolc rajz és egy olajfestmény látható.

Morton László

először főiskolás korában, 1950-ben a Nemzeti Szalonban rendezett ifjúsági képzőművészeti és iparművészeti kiállításán találkozott a szélesebb nyilvánossággal.

Mócsy Gábor: Ujjáalakulásban a Nemzeti Szalon.
Budapest, 1972.5.sz. 28-31.l.

Marton László, J szobrász

Jobbágyemlékműve Siklóson áll.

— : A pécsi Képzőművészet kistükre (12)

93-96.

XV/1.

JELENKOR, Pécs, 1972. január

Marton László, hobrán

Kölcsey szobrának leleplezése
Szatmárcseken

— : (— szöveg — jénykép —) 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973 aug. 28.

Marton László szobrász

Az ünnepségen leleplezik művét:
Kölcsey Ferenc szobrát.

—: Emlékünnepség Szatmárcseken 8.

Népszabadság, Bp. 19/3. aug. 26.

Márton László, szobrász

felavatták művét: Kölcsey Ferenc életnagyságú bronz szobrát.

— : felavatták Szatmárnémeti Kölcsey szobrát

Népszabadság, Bp. 1973. aug. 28.

Marton László 1.

kiállítását a Műcsarnokban végig nézve, az embernek az a benyomása támad, hogy ez a művész mindent meg tud csinálni, ami a szobrászat hagyományos kifejező eszközével, az emberi figurával kifejezhető. Portréistának kitűnő. Remek a karakterérzéke, és pontosan tudja, hol kell a mintázásban megállni, hogy a formák már ne legyenek üresek, de a részletezés még ne bontsa meg a felületek egységét.

Hlavas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hirlap 1972/177 6 old.

Marton László 2.

Egy és többalakos kompoziciáit körüljárva, nem sikerül felfedezni egyetlen „gyenge nézetet" sem, és nagyszerűen bánik az anyagokkal is. Szinte ujjaiban érzi, milyen megmunkálást kíván a sima márvány, milyet a porozus mészkövagy az engedelmes ~~bronz~~ bronz.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hirlap 1972/177 6 old.

Marton László 3

Megtanulta a görögöktől az arányok harmoniáját, az indiaiaktól a méltóságteljes erotikát, az egyiptomiaktól a tömörséget, a barokk szobrászoktól a szenvedély kifejezését, a szecesszióból a dekorativitást. Nem is csoda, ha közteri szobrainak száma ötven körül jár, hiszen szemében, ott a biztosíték, hogy megfelelő szinvonalú alkotás kerül a kijelölt helyre.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/177 6 old.

Marton László 4

Nehány ujabb terve, illetve kisplasztikája azt mutatja, hogy az emberi figura mellett, illetve azzal összekombinálva tárgyi elemek szobrászi megformalásával is kísérletezik. Tisztán tárgyi – a város plasztikus térképe – a „Pest-Buda egyesítése" kütterv; alakok és tárgyak együttese a Bakonyi Bauxit Irodaház raéskompozíciója és a két „Utcasarki lány".

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hirlap 1972/177 6 old.

Marton László 5

Az előbbinel emberekből és mindkaeszközökből komponált tömör és áttört formák ritmikus váltakozása volt a feladat, az utobbiaknál általánosított emberi magatartások, helyzetek kifejezésére törekedett.

Havas Lúza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/177 6old.

Marton László, nobrán

L. Badár Balán

[Kresz Mária: Merre tart Mezőtúr fazekassága c. cikk I. oldalának (86. l.) másik oldalán. (85. l.)]

Tandi Lajos: Dósa alakja és nelleme 83-85

Jánkunszy, Szolnok, 1978. nov. XXIV/3-4.

Marton László

Nyíregyházán kerül felállításra Damjanich-szobra.

Bojár Iván: Mecénás: a nép országa

Magyar Hírlap 1971/120 10 old.

Marton László, szobrász

Az életnagyságú bronzszobor alkotója !

– : Dózsa-szobrot avattak Mezőtúron 9.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 16.

Marton Kánló, kobrák

„A bronzöntők Marton Kánló
Dózsa-kobrát cizellálják."

Horváth Kánló: Három tömb egy kígyó 73.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. nov. 20.

Marton László szobrászművész

Szentesen új tanácsköztársasági emlékművet avatnak, a művész alkotását. (említve)

Magyar Nemzet, 1969. márc. 11.

Martos László
szobrász

Pécsen a Hunyadi út és a Mecsek kapu feletti részen felállítandó felszabadulási emlékmű tervezésére kiírt pályázaton vett részt.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészetipályázatok.
Művészet, 1974. február - 48.oldal

Marton László

1. Évike bronz 60 cm

2. Rózsa -"- 60 cm

XIV. Szegedi Nyári Tárlat

1973. jul. 22 - szept. 16.

Marton László
szobrászművész készítette a Sárospa-
takon március 15-én felavatásra kerülő
szobrot, a 442 éves iskola leghíresebb di-
ákjának, Kossuth Lajosnak álló alakos
bronzszobrát. A szobor felavatására a
48-as forradalom 125. évfordulója alkal-
mából kerül sor a díszparkka kialaki-
tandó iskolakerti téren.
Kossuth-szobrot avatnak Sárospatakon

Észak-Magyarország 1973/54 Sold.

Martou László

Mozart és Beethoven köszobrait faragta, melyek az Opera homlokzatát díszítik

Szüts István: Ny szobrok az Opera homlokzatán

Ország-Világ 1967/27 20old.

Marton László
szobrász

Marton László fiatalon nagyszabása évdekes megbízásokat kapott, monumentumokat, kertszobrokat, portrékat készített. Ezidőtájt három Munkácsy díjat nyert el.

PÖG: Marton László kiállítása.
Művészet, 1972. augusztus – 29 oldal.

Marton László

szobrász

A Tanácsköztársaság, a felszabadulás emlékére, parasztfelkelések, szabadsághősök, nagyőrhetésére folyamatosan állítják fel művet

PÖG.: Marton László kiállitása.

MÜVÉSZET, 1972.augusztus - 29.oldal

Marton László
szobrász

Marton László tapolcai sinletésű. Kovácsok és szőlőgazdák leszármazottja. Rátermettsége folytán lett szobrász

PÖG.: Marton László kiállitása.
MÜVÉSZET, 1972.augusztus - 29.oldal

Marton László, szobrász

Érdemes művész

— : Kiváló és érdemes művészek 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. ápr. 12.

Marton László szobrász

Érdemes művész címet kapta.

– Kiváló és érdemes művének 7.

Nérszabadság, Bp. 1973. ápr. 3.

Marton László

Szalkszentmártonban leleplezték Patőfi Sándor szobrát, Marton ,háromszoros Munkácsy dijas müvész alkotását.

Magyar Hirlap 2.évf.213/6.

Martos László
alkalmából. Kossuth Lajos szobrát
május 20-án leplezik le Sárospa-
takon, az iskolakertben.

Észak-Magyarország 1973/114 5old.

Marton László szobrászmüvész

"Női portré" c. müvéért a Munkácsy-dij III. fokozatát kapta, -közli a lap: "Müvészeti dijak kiosztása" cimmel.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. ~~márc.-27.~~ ápr. lo. III. évf. 8. sz.

Marton László

"Táncsics" c. szobráért a Munkácsy-dij II. fokozatát kapta.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. ápr. 9.
IV. évf. 8. sz. 8. lap.

Marton László
Pest-Buda egyesítésének századik - 1972-1973-ban elkövetkező - évfordulója alkalmából emlékművet állíttat a fővárosi tanács. Az emlékmű helyének meghatározására a felállításával kapcsolatos térrendezésre - ötletpályázat formájában - nyolc szobrász - építész párt jelöltek ki. Köztük Marton László - Vadász György is részt vesz

Emlékmű Pest-Buda egyesítésének 100.- évfordulójára.

Magyar Hírlap 1971/44 6 old.

Marton László szobrászmüvész

A Magyar Népköztársaság Érdemes Müvésze cimet kapta a müvész, mint a lap közli: "Dijak, kitüntetések - 1973" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 7.
XVII. évf. 14. sz. 2. lap.

13

Marton László

„Auschwitz" (1968) c.

Zsinagetti márványszobra emlétve

Magyar Nemzet 1972 június 27
4. old.

Marton László 12

„Kecskék"
„Vadlesen"
„Utcasarki lány" c. vzorai
emlitve

Magyar Nemzet 1972 június 27
4. old.

Marton László

11

A Bakonyi Bauxit Irodaház
figurális rácskompozíciója emlétve

Magyar Nemzet 1972 június 27
4. old.

Martos László

10

Pest-Budai Kútpályázat
modellje emlékére

Magyar Nemzet 1972 június 27
4. old.

Marton László

9

a Zalaegerszegi Ifjusági Parkban
felállított Lenin-szobra emlékez

Magyar Nemzet 1972 június 27
4. old.

Marton László

8

„Jászberényi Felszabadulási Emlékmű"

c. ~~to~~ alkotása emlékoe

Magyar Nemzet 1972 június 27
4. old.

7

Marton László

„Torzó"

„Vastag Margot" c. ~~Zépes~~ izobrai emlitve

Magyar Nemzet 1972 junius 27
4. old.

Marton László

6

„Gyggoló nő"

„Penelopé és Aphrodité" c.

szobrai emlékoe

Magyar Nemzet 1972 június 27

4. old.

Marton László

4

„Fekvő nő"

„Ülő nő" c. sobrai emlitve

Magyar Nemzet 1972 június 27
4. old.

Marton László

5

„Bőség"
„Anya gyermekével"
„Forrás" c. sobrai emlétve

Magyar Nemzet 1972 június 27
4. old.

Marton

3

„Feleségem, Évike"

„Petőfi" c. szobrai emlitve

Magyar Nemzet 1972 június 27

4. old.

Marton László

2

„Tolstoj" (1961) c.
bürstje emlétoe

Magyar Nemzet 1972 junius 27
4. old.

Marton László nyilatkozata

Választás nyílt a

Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1972 június 27

4. old.

Marton Lánló, szobrán

A Műcsarnokban nyílt meg tárlata.

Érike c. szobra:

Repr.

— : (— kép — szöveg —)

2.

EST/HIRLAP, Bp. 1972. jún. 17

Márton Károly, szobrász

Művét: Borsai István szobrát
Hajdúszoboszlón a Fő-téren
állították fel.

—: Az alkotómű napját ünnepli az ország 19.

Népszabadság, Bp. 1972 aug. 20.

Marton László, sobrán

A Műcsarnokban tekinthető meg tárlata.

—: A hét végi kulturális programból 10.

Népszabadság, Bp. 1972. júl. 1.

Márton Lőrincz

Vadlesen, bronz 73 cm

Vadászati Világkiállítás 1971.
Mácsainé

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

Debrecenben 1954-ben megtoldván az Agrártud.Főiskola épületét, a régi épülethez hasonlóan a másik oldalon is kiképeztek bejáratot és itt Marton László domborművével és, Biró Iván különálló plasztikájával diszittették azt. 2.kép. Fekete repr. ~~243~~.old. 253.

2. [illegible]: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 455.old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

Marton László, szobrász

Debrecenben 1954-ben megtoldván az Agrártud Főiskola épületét, a régi épülethez hasonlóan a másik oldalon is kiképeztek bejáratot és itt Marton László dombormüvével és Biró Iván különálló plasztikájával diszitették azt. 2.kép. 453.old.

Z. KOZÁRI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453.old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ és LISZKAI KOVÁTS ZOLTÁN, szobrászok

A debreceni Agrártud. Főiskolán levő reliefjeikben közös az, hogy problematikus években, egyfajta társadalmi elvárás alatt készültek, ideológiai tükrei koruknak. Míg Liszkai "Hortobágya" egy elmult világ anachronisztikus idilli hírnöke, addig Marton "Betakarítása" emlékeztető közelmultunk, az 1950-es évek társadalmi problémáira, a szocialista realizmus történetéből.. 457. old.

SZ. KÜRTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 455. old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve, 1971. Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

A debreceni Agrártud.Főisk.bal bejáratánál a"modern mezőgazdaság"c.reliefjének témája a mezőgazdaság nagyüzemi formája.Ennek hangsulyozását a Főiskola kérte.Eszmeiségében a falu-város közeledése,Munkás-paraszt szövetség dicsérete,a szocialista alkotás pátoszának kifejezése. A mü értéke az őszinte hang,a monumentalitás az erénye. 454.old.

SZ.KURTI KATALIN:Monumentalis képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 455.old

A Debreceni Déri Múz.Évkönyve, 1971, Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

Művei közül expresszivitásával kiválik az 1969-ben Szalkszentmártonban elhelyezett Petőfi szobra.-A negyvenötéves művész óriási utat tett meg az 1954-55-ben alkotott "Betakarítás"-tól a debreceni Agrártud.Főiskola reliefjétől napjainkig. 457.old.

SZ.KÜRTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453 old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve,1971. Debrecen,1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

A debreceni Agrártud. Főiskola két bejáratának dombormű-veinek témája kapcsolatban áll az épület rendeltetésével. A Kiszkai Kovats Zoltán-féle "Hortobágy" a Debrecen környéki emberek régi életére, a kisparaszti mezőgazdaságra utal. Marton reliefje az új megváltozott földmüvelést, a nagyüzemi mezőgazdaságot mutatja be. 453.old.

SZ. KORTI KATALIN: Monumentalis képzőmüvészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán .oo.old

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve, 1971. Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ és BIRÓ IVÁN, szobrászok

A debreceni Agrártud. Főiskola baloldali bejáratát két művész diszitette: az oszlopon buzakévét tartó leány alakját BIRÓ IVÁN mintázta; a "Modern mezőgazdaság" vagy "Betakaritás" reliefet MARTON LÁSZLÓ. 454. old.

SZ. KÜRTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453. old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve, 1971, Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

A Képzőművészeti Főiskolát 1951-ben végezte el. Pátzay tanitványa volt. -1952től készit beruházási munkákat. Egyik legismertebb műve Hőgyészen, az Állami Gazdaságban "A Bőség" c, műve 457.old.

SZ. KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolan 453.old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve, 1971, Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

A Képzőművészeti Főiskolát 1951-ben végezte el. Pátzay tanitványa volt. 1952-től készit beruházási munkákat. Egyik legismertebb müve Szombathelyen a Savaria emlékmü 457.old.

SZ. KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi főiskolán 465.old

A Debreceni Déri Muz. Evkönyve, 1971, Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

A Képzőművészeti Főiskolat 1951-ben végezte el. Pátzay tanitványa volt. -1952-től készit beruházási munkákat. Egyik legismertebb müve Orosházán a Táncsics emlékmü. 457.old.

SZ. KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolan 455.old

A Debreceni Déri Muz. Evkönyve, 1971, Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

1951-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Pátzay tanitványa volt. Több szobrot készitett Debrecen számára. Ezek egyike volt a Kossuth Lajos Tudományegyetem előtti hat uj medenceszobor egyike, a támaszkodva ülő férfi alakja. 457.old.

SZ. KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 455.old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ?SZOBRÁSZ
óóóóóó

A Képzőművészeti Főiskolát 1951-ben végezte el.Pátzay tanitványa volt.1952-től végez beruházási munkákat. Egyik legismertebb műve Gyulán a Lenin szobor. 457.old

SZ.KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453.old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve, 1971. Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

1951-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Ház. Pátzay tanitványa volt. Több szobrot készitett Debrecen részére. Ezek egyike a Városi Tanács I. emeleti folosóján levő Kossuth mellszobor. 457.old.

SZ. KÜRTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453 old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

1951-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Pátzay tanitványa volt. Több szobrot készitett Debrecen számára. Ezek egyike volt a Magyar Gördülőcsapágy Művek emblémája Az üzem előtt. 457.old.

SZ. KÜRTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrartudományi Főiskolán 453 old

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

MARTON LÁSZLÓ szobrász

A Debrecenb számára készitett nény müve közül a legsikerültebb Magyar Gördülőcsapágy Müvek emblémája a lxxxkr.Alkotásaiból a körplasztikák emelkednek ki. Szobraira jellemző egy állandóan jelenlévő verista hangvétel,a testek erőteljes megformálása.Az utóbbi években van ez alók kivétel. x 457.old.

Z.KÖRTI KATALIN: Monumentális képzőmüvészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 455.old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve, 1971. Debrecen,1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

A Képzőmüv.Főiskolát 1951-ben végezte.Pátzay tanitvány.Első kiállitása 1951.1952-től készit beruházási munkákat.Egyik legkorábbi müve volt a debreceni Agrártud Főiskolán a""Betakaritás"v."Modern mezőgazdaság"c.müve. A negyvenöt éves művész óriási utat tett meg az 1954-ben alkotott"Betakaritás" óta. 457.old.

SZ.KÜRTI KATALIN: Monumentalis képzőművészeti alkotasok a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 455.old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve, 1971. Debrecen,1972

MARTON LÁSZLÓ, szobrász

A debreceni Agrártud.Főiskla bal bejáratán ,relieljén "Modern mezőgazdaság"v."Betakaritás"3 paraszt,3 munkás Balról legény,mellette kévét tartó leány.Idős paraszt ,mellette térdelő traktort javitó nő,kétoldalt 2 munkás.Felettük stilizált házak,egy traktor hatalmas konturja. .454. old.

SZ. KÜRTI KATALIN: Monumentalis képzőművészeti alkotasok a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 456.old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve, 1971. Debrecen,1972

MARTOM LÁSZLÓ, szobrász

A debreceni Agrártud.Főisk.bal bejáratán Liszkai Kovács Zoltánnal ellentétben magas dombormüvet készitett 1954-ben.Alkalmazkodnia kellett Liszkai "Hortobágy"c. müvéhez,valamint a Főiskola tematikus igényéhez.Ez zavarta őt,nem tartotta szerencsésnek főleg alakerekitett formát. 454.old.

SZ.KÜRTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453.old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve, 1971. Debrecen,1972

Marton László
szobrász

Marton László szobrászművészt a Magyar Néphőrtársaság Érdemes művésze címmel tüntették ki.

-.-: Kitüntetések.

MŰVÉSZET, 1973.április - 5.oldal

Marton László
szobrász

Marton László műtermének főalakja
Lenin.

Szemes Piroska: A szinad órása.
Nők Lapja, 1970. március - 12 szám

Marton László
szobrász

A szekesfehérvári Könnyűfémmű Vál-
lat területén elhelyezendő szobortervi pá-
lyázaton szerzett vett a művész.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974.február - 48.oldal

Marton László
szobrász

A kisházi Vízlépcső területén elhelyezendő szobászati elhatásra kiírt pályázaton vett részt.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Mű vészet, 1974.február - 48.oldal

Martou László
Munkácsy-díjas szobrászművészt, több évtizedes művészi alkotó munkájáért, jelentős közteri szobraiért, és emlékműveiért a Magyar Népköztársaság érdemes művésze minimel tüntették ki

Magyar Hírlap 1973/92 3 old.

Marton László

„Ferenczy István" szobra a margitszigeti „műcérzsétányon.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferencstb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

8140

Morton László

alkotta a margitszigeti műcsészsétányon felállított Ferencz István mellszobrot.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335

3281

Marton László szobrász

a X. Miskolci Orsz. Képzőművészeti kiállításon szerepelnek művei

Seres János: X. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás

Népművelés, 1969. febr. 28-29 old.

Marton László

Kossuth-szobrát Sárospatakon

avattak fel

Magyar Nemzet 1973 május 22

4. old.

Marton László

Munkácsy-díjas festőművész

Érdemes

a Magyar Népköztársaság ~~Kiváló~~ Művésze

címet kapta

Magyar Nemzet 1973 április 3

4 old.

Morton László szobrai

Kiskunhalason állítják fel
három alakos kompozícióját.

—: Új emlékművek. Körtéri szobrok
készülnek

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 6.

Marton László

Új Kossuth nyomát
Sárospatakon avattál fel.

Népszava 1973 május 22
5. old.

Márton László

a IV. magyar képző- ipari és népi díszítő- művészeti kiállításon fejfaragásai szerepeltek.

Szabó János: Magyar kiállítás Mexikóváros.

Szolnok Megyei Néplap, 1942. máj. 6.

Marton László, szobrász

Részt vesz a Vegyiművek pályázatán.

M. Szántó Judit: Család, Hárfás Cány 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. jan. 21.

Márton László, szobrász

A XVIII. ker.-i felszabadulási emlékmű egyik kerámiája.

– : Új köztéri szobrok Budapesten 5.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ján. 23.

Marton László

„Jobbágy" emlékműve Siklóson van elhelyezve. (említve.)

Jelenkor, Pécs, 1972. (?) 1.

Marton László

Mezőturon a Dózsa-szabor pályázatra megbízást kapott.

Szolnok Megyei Hírlap, 1971. nov. 7.

Márton Károly szobrászművész

Zalán, az Ifjúsági Park szélén álló
Lenin szobor a művész alkotása.

(MTI): Kádár János befejezte szabi látogatását

Hajdú-Bihari Napló Debrecen, 1971. nov. 20.

MARTON LÁSZLÓ

Nyíregyházán kiül felállításra Damjanich-szobra.

Bojár Iván: Mecénás: a nép országa

MAGYAR TIRLAP, 1971. máj. 1.

Márton László szobrászművész

Zalaegerszegen, az Ifjúsági Park szegélyén áll alkotása, a Lenin-szobor.

Magyar Hírlap, 1971. nov. 20.

Márton László

Munkácsy dijas 1952, 1953, 1956 . 1925. november 5-én született Tapolcán. Az Iparmüvészeti Iskola után a Képzőmüvészeti Főskolát végezte. Két önálló kiállitása volt Budapesten.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Márton László

Több müvét a Nemzeti Galéria őrzi. Tanulmányuton járt a Szovjetunióban, Franci-, Olsz-, Lengyel - országban , Ausztiában és Csehszlovákiában.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Bienálé, Pécs, 1969.

Márton László

Köztéri szobrai közül Komlón 1961-ben állitották fel Lenin szobrát. Bemutatott müve:

Vastag Margot 1967 zöld márvány 78 cm .

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Marton László

Bemutatott művei: „Lenin", gipsz, 70 cm; „Felszabadulás", bronz, 93 cm; „Vastag Margot", kinai márvány, 80 cm; „Anya", vörös márvány, 50 cm.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968.

131

Marton László
szobrász

„Torzó"
(repro)

gy. kétfelé szipség.
Nők Lapja, 1971. julius – 28 szám

Martow László
szobrász

„Lenin szolor"
(repro)

Szemes Piroska: A szárad ón ása
Nők Lapja, 1970. március – 12 szám.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1973 MÁJ 22

Csongrád m. Hírlap

Marton László szobrászművész

● **SZOBORAVATÁS.** Ünnepélyesen avatták fel Marton László szobrászművész Kossuth-szobrát Sárospatakon. A szoboravató ünnepségen megjelentek az ősi Bodrog-parti iskolaváros tanintézeteinek növendékein kívül a nagy hazafi nevét viselő intézmények, így többek között a helyi termelőszövetkezet, valamint Kossuth szülőfalujának, Monoknak képviselői. Az ünnepségen nagy számban képviseltette magát a környék lakossága.

gasabb a tehenészek keresete a Marx és a Május 1. Tsz-ben, ahol a gondozásért és fejésért járó bér aránylag

MTI SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 MAJ 18

Északmagyarország

Marton László

— KOSSUTH LAJOS szobrát, Marton László alkotását május 20-án délelőtt fél 11-kor leplezik le Sárospatakon, az iskolakertben. A szobor leleplezésekor Kóth József városi tanácselnök, valamint dr. Benda Kálmán, a Magyar Történelmi Társulat alelnöke mond beszédet. Dr. Benda Kálmán nyitja meg a Kossuth és Sárospatak című kiállítást is.

15.23: Közvetítés a [illegible]
—Szovjetunió Davis Kupa
mérkőzésről.

FOTO MTI — SZEBELLÉDY

SCULPTOR IN HIS STUDIO: Munkácsy Prize winning Hungarian sculptor László Marton seen at work in his studio in Budapest. Some of his latest works are seen around him

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
Daily News
1971 AUR 26
Daily Mail

Emper

to visit
vernment
velcomed

l reason
visit was
al Dem-
ies have
nment of
mperor's
its own
me time
ninistra-
n owing

REACTION TO KISSINGER SPEECH

In Tokyo, the proposal of US national security adviser Henry Kissinger to establish a "new Atlantic Charter" was received with little interest and marked reserve.

A Foreign Ministry spokesman said that the proposed comprehensive discussion of diplomatic, trade and financial problems was "no new idea". He pointed out that his Ministry did not consider Kissinger's speech as the expression of official opinion and, accordingly, it would only be studied closely if the US were too officially present same.

1021

MARTON LÁSZLÓ: PETŐFI

1973 SEP 29

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
KÉPES ÚJSÁG
Budapest

MŰTEREMLÁTOGATÁS

NAG

1021 Művész

Bocskai lovasszobor Hajdúszoboszlón

1972-ben avatták fel Hajdúszoboszló főterén Marton László Bocskai lovasszobrát. Közel 75 évi várakozásnak tett ezzel eleget egyik hajdúvárosunk.

1899-ben vetődött fel ugyanis először a Bocskai szoborterv. 1906-ra, a hajdúk Szoboszlón történő letelepítésének 300. évfordulójára kívánták a letelepítő emlékét köztéri szoborral még emlékezetesebbé tenni. Horvay János szobrászművész több modellt készített, ami a szakmabelieknek, többek között Zala Györgynek is tetszett. Takarékosság miatt nem valósult meg, mint ahogy tervként, modellként maradt csak ránk Medgyessy Ferenc 1946 körül készített álló Bocskai szobra (a bronzba öntött kis vázlat a városi tanács tulajdona ma Hajdúszoboszlón).

Marton László 1969-ben kapta a megbízatást Bocskai lovasszobrának elkészítésére. Nem érte készületlenül a téma, 1953-ban már foglalkozott Bocskaival és korával. A Millenniumi emlékmű részeként készítette a Bocskai szobor alatti 90×220 centiméteres reliefet: a „Bocskai hajdú harcban a császári zsoldosokkal" című. Az erősen, szinte szoborszerűen domborított magasrelief mozgalmas csatajelenet, középen lovas hadvezérrel, előtte és mögötte hősiesen küzdő lovas- és gyalogos hajdúkkal és császári vértesekkel. A jelenet élesen elkülöníti a két tábort, részben kosztümökkel, részben arckifejezéssel, mozdulatokkal. Szembetűnő a zsoldosok „gyávasága", a hajdúk elszántsága. Marton László e korai műve a korszellemnek megfelelően túlzottan optimista, s elsősorban irodalmias elbeszélő stílusú.

Ezzel szemben a két évtizeddel későbbi szobra expresszív jellegű alkotás. Távol áll tőle minden mesélő kedv, historizáló jelleg. A szobor a hadvezér Bocskait állítja elénk, aki visszahorkanó, toporzékoló lován ülve szemléli a csatát. Lova inkább tűnik elszabadult pegazusnak, mint harci ménnek. Maga Bocskai sem az eddigi ábrázolásokon megszokott pózban látható: kardját maga előtt nyugtatja, köpenye szélfúvottan lebben hátra, alakjának garabonciás jelleget ad a duzzadó lepel. A közönség mindezek alapján deheroizáló törekvést, groteszk hajlamot érez a szoborban.

Kínálkozik az alkalom, hogy összehasonlítsuk Marton Bocskai lovasszobrát Somogyi József szigetvári Zrínyi lovasszobrával. Ott is egy toporzékoló, fékevesztett lovat formált a szobrász, jelezve, hogy a megvadult ló a halálba, a túlerővel szembeni megsemmisülésbe viszi urát. Bocskai csatái — mint tudjuk —, győzedelmesek voltak, a nagy államférfi mégis elbukott, s vele a magyar szabadságharc ügye is. Marton tehát egy elvont eszmét: a hősiesség ellentmondásosságát fogalmazta meg a vizualitás nyelvén. Nem volt szándéka kétségbevonni Bocskai nagyságát, csupán harcának összetettségére utalt. Tagadhatatlan, hogy Marton szobra többet árul el a művészben kialakult szubjektív Bocskai képről, mint az 1953-as Bocskai domborműve. Ott a művész elsősorban az akadémikus szobrászat ismeretéből vizsgázik, itt egyéni véleményét adja. Nem egyértelműen optimista a szoboszlói lovasszobor, tagadhatatlanul mutat deheroizáló törekvést is. Elsősorban azonban az akadémikus pózokat, a felesleges művészeti sallangokat, s azok egyenuralmát emeli le a piedesztálról Marton, s helyt ad saját érzelmei, a témához fűződő indulatai kifejezésének. Ez köztéri szobrainkon vitatható magatartás, de a mű expresszív, szuggesztív hatását nem tagadhatjuk.

Sz. Kürti Katalin

Bocskai István szobra Hajdúszoboszló főterén, a szobor Marton László alkotása

5-től, Lak-
I. 2.

yar orvos-
zaspár egy-
berendezett
-2 évre. Ár-
Megbízhatók"
óba.

r 31-ig egy-
óbás bútoro-
lkülli lakás-
ek. „Társas-
re a kiadó-

bejáratú
nfort két
ozónak két
sz „Nyárf
re a kiadó-

szobát és
keresek a
Egyedülálló"
óba.

S

alomra le-
bejárónőt
klődni: Ma-
Simonffy u.

(mérlegké-
gyakorlattal
termelőszö-
önyvelő, na-
helyettesi
ői munka-
ság 375 435"
tőbe.

másodállásba
nkást. „Sza-
kiadóba.

islány mel-
gondozót ke-
hónap" jel-
a.

után 17—20 óráig, szombat egész nap. Cím: Berettyóújfalu, József Attila lakótelep, C/B. ép. III. 11.

BÚTOR

Régi ruhásszekrény, asztal, kredenc, tizedes mérleg 50 kg-os, eladó. Böszörményi út 32.

Csehszlovák ülőgarnitúra, kétszemélyes rekamié, dohányzóasztal, ebédlőasztal, négy szék, kétszemélyes sátor eladó. Érdeklődni lehet mindennap, 17 óra után. Bethlen u. 74., Erdeiék.

Négyszemélyes rekamié, háromajtós szekrénnyel, fotellel eladó. Érdeklődni mindennap 17 órától, Gáspár Endre u. 17. sz. alatt (Létai útból nyílik).

Eladó jó állapotban levő konyhabútor és rekamié. Baksai Sándor u. 21. I. 5.

Eladó igényesnek biedermeier ülőgarnitúra, lengyel heverő, három biedermeier szék, bukós fotelágy, kétszemélyes rekamié, bronz csillár, egyajtós szekrény, szép vitrin. Kút u. 56.

Mindenféle szép bútor vétele és eladása. Arany János u. 13.

Eladó konyhabútor, gáztűzhely palackkal. Érdeklődni délután 15 órától. Tanító út 16.

Antik bútor, komód, székek, faragott asztal, könyvszekrény eladó. Borsi, Darabos u. 16. II. 9. Érdeklődni: este 5-től.

Várszegi, Péchy M. u. 16.

Szőke koca elveszett. Megtalálója értesítsen, Bellegelő 709. Horváth Gusztáv.

EGYÉB

Eladó sötétkék mély gyermekkocsi. Boldogfalva u. 20.

Hajdúszoboszlón 13-án este elvesztettem két hangszert egy tokban, a SZOT-üdülő környékén. Kérem a becsületes megtalálót jutalom ellenében juttassa el címemre: Kaskötő Géza, Debrecen, Józsai Mari tér 7. II. 1. 5 óra után.

Gázpalack reduktorral eladó. Létai út 67. Érdeklődni du. 4-től.

Eladó 10 db Depostat injekció. Telefon: 11-816.

Bérfűrészelést azonnalra vállalok. Bóné Lajos, Cser u. 4. Telefon: 11-057.

Szobafestést, mázolást garanciával vállalok. Polgári Sándor, Marx Károly u. 100.

Dunyha, párna, használt toll felvásárlása. Bajcsy-Zsilinszky u. 42.

Parkettázást, parkettacsiszolást, lakkozást, vállal Keller. Telefon: 14-134.

Téglából való silógödör elbontásra eladó. Mikepércs, Középtanya 30.

A típusú garázs villanynyal eladó. Ajánlatokat „Egyetem kávéházhoz közel" jeligére a kiadóba.

NAGY ANTAL MÁV-nyugdíjas 60 éves korában elhunyt. Temetése f. hó 19-én, csütörtökön délután 3 órakor lesz a
vatalozójából,
szerint. Gyász
mekei, unoká
Debrecen, Gá

se f. hó 19-én, csütörtök déli 12 órakor lesz a debreceni Köztemető I. o. ravatalozójából, egyházi
szerint. Gyászolják: fe-

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1975 JUN 18
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ

kábelfektetéshez

kubikosokat

Kereseti lehetőség: 3300—3800 Ft között.

Lakatosokat, villanyszerelőket, betanított és segédmunkásokat

külső és belső,
valamint felsővezeték-szerelési munkára.

Kereseti lehetőség: 3300—4000 Ft,
segédmunkásoknak: 2100—2600 Ft.

Téli-nyári egyenruhaellátás.

Napi egyszeri étkezésről napi 5.50 Ft-os térítésért gondoskodunk. Ötnapos építőipari munkarend.

Jelentkezés a Felvételi Irodán:
Budapest VII., Kertész u. 14.

dasági egyetemi,
ámviteli főiskolai
ttségű dolgozót
keresünk

ezői, elemző

unkakörbe.

Ajánlatokat
: 175 532" jeligére
Hirdetőbe.

SZÁMÍTÓ-KÖZPONTUNK ALKALMAZ KÖZÉPISKOLÁS FIATALOKAT

július, augusztus hónapokra kisegítő foglalkoztatásra
JELENTKEZÉS: iskolai igazolással személyesen

SZÜV DAK

Komlóssy út 45—47. Kossuth Egyetem mellett

Marton László
Munkácsy-díjas szobrászművész

- Marton Lászlóhoz közeláll az olvasható tartalmi figurális mintázás, történelmi témáju egyéb alkotása is erre a gondol kodásra szoktatták őt. Négy dombormüve olyan szentek életével foglalkozik, akikről keveset tudunk, és akiknek alakját valóságból és legendákból a szobrásznak kellett megteremtenie. Boldog Szalone, aki lengyel fejedelem lánya volt, II. Endre magyar király fia, Kálmán vette feleségül. Férje gyakorta harcolt hazájától távol, remetemódján élt a királyi udvarban, minden hiuságtól és szórakozástól elzárkózva. Magyar Mózes, Vlagyimir kijevi nagyherceg hadseregének katonája volt, Oroszországba települt magyar családból szár-

1981. VIII. 18. Televízió 1. 21.50 /Vörös/.
Magyar kápolna a Vatikánban.

nazott. Később a Kijev környéki barlangok remetéi között élt, a nép már életében szentként tisztelte. A keleti egyház szakadás előtthalt meg.
Tulizi Szent Lajos püspök, Anzsu II. Károly fia. Anyja Magyar Mária, Mária Árpádházi Szent Erzsébet unokahuga volt. Asziszi Szent Ferenc ruháját adta egy fekélyes betegre, aki megtisztult sebeitől.
IV. Béla kisebbik leánya, Boldog Jolánta, testvérénél, Kingánál élt Lengyelországban. Férje jámbor Boleszlav, sok harcot vivott, közben felesége szüntelenül azért imádkozott, hogy a csaták közben is emberséges maradjon.

MARTON LÁSZLÓ

Népszava

ALKOTÓMŰHELYBEN

Beszédes szobrok mestere

A budai Tigris utcai műteremben, melyben egykor ifj. *Vastagh György*, a várbeli remek Hadik-szobor alkotója mintázott, szobrok és domborművek terveit, kis és nagy mintáit és kisebb méretű önálló szobrok tucatjait szemlélhettem, midőn az utóbbi években jó néhányszor megfordultam ott *Marton László* munkásságát tanulmányozva.

A műterem nagyobb részét hosszú ideig elfoglalta egy terjedelmes kompozíció. Fokozatosan érlelődött, alakult, a folyamat az apró méretű ötlettől a különböző léptékű változatokon át jól szemlélhető volt. A kőből való kifaragásra szánt kétoldalas domborműről, mely figurális térrácsnak is nevezhető, elkészülte után Veszprém egyik újjáalakított terére kerül. Témája a magyar történelem, s ez legősibb városaink egyikében magától értetődően köthető a hely szelleméhez. A sokalakos mű statikus hatású elemekkel — középkori várvédő vitézek, kultúrát hintő szerzetesek alakjaival — indul, majd egyre mozgalmasabbá válva, sodró lendületű hullámmal zárul, éreztetve századunk életének dinamikáját és a mindennap esedékes folytatást. Arányait, formarendjét látva remélhető, hogy a környezetéül szánt építészeti együttes hatásába *plasztikai erejével* bele tud majd szólni a nagy ambícióval készült szoborfolyam, és megőrzi azt a szellemi hatását is, melyet még gipszben és a műterem szűkös terében szemlélve is érezni véltem.

A *Történelemnél* is frissebb fogantatású a VI. Pál pápa által a magyar egyháznak adományozott vatikáni templom szobordíszeire kiírt pályázaton díjnyertes tervegyüttes. Közülük három domborművet nagy méretben készít el Marton László: *Toulousi Szent Lajos, Jolantha* és *Salome* a három mű témája. S ha jól körülnézünk a mindig mozgalmas műhelyben, akkor más jövendő kompozíciók első terveit is felfedezhetjük, így a tragikus mitológiai hős, *Ikarusz* alakját megidéző terveket.

Hatvanhét köztéren vagy középületben elhelyezett nagyméretű szobor és dombormű jelzi eddigi munkásságának egyik felét. A másik ág szám szerint még gazdagabb: mintegy száz kisebb-nagyobb szobrot és reliefet őriznek múzeumok, intézmények, és maga a művész, a köztériekkel párhuzamosan keletkezettek közül. Ötvenes éveiben járó, így pályája derekán levő művészt jellemeznek ezek a számadatok. A kvalitást pedig három Munkácsy-díj, az érdemes és a Kiváló Művész cím jelzi. Tapolcán született 1925-ben, itt élte gyermekéveit. Apja kovács volt, mégpedig nemcsak patkoló, hanem gyógy- és kocsikovács; — akinek van élménye az autóáradat előtti idők életéből, az tudja, hogy ezek a megkülönböztető jelzések rangot jelentettek az iparosságban. Rangot, melynek a művészi tökéletességű munka volt a fedezete. Marton László a maga szobrászi munkájában igyekszik megőrizni a műhely *régi szellemét*. Ha elmerül mintázó, gipszöntő vagy kőfaragó munkájában, műtermét a régi mesterek teremtő szelleme lengi át.

A Képzőművészeti Főiskolán *Pátzay Pál* erősítette benne az alkotói szabadság és felelősség hitét, s ehhez a mércéhez hű maradt máig a más mesterek példáit és útmutatásait is megszívlelő tanítvány.

Marton László: Bőség

Pályája feltűnő sikerekkel, kiemelkedő eredményekkel indult az ötvenes évek legelején. Számos köztéri művet (például a *Szondy*, a *Táncsics*) és bensőséges hatású portrét (*Veronika, Vigh Tamás, Zsóka* I—II.) alkotott. Mint annyi más művész, Marton is többnyire azokban az arcmás szobrokban tudott igazán mély emberséget teremteni, amelyeknek modelljei közvetlen környezetéből kerültek ki. A hatvanas évek elején keletkezettek közül kiemelkedik a művész apjának két portréja, s mintegy kivételként *Lev Tolsztoj* 1961-ben faragott vörös márvány mellszobra. Időről időre vissza-visszatér szobrászunk ehhez a bensőséges, mély beleérzést kívánó műfajhoz, és mint a termés mutatja, mostanában is kitűnő darabokkal szaporítja ilynemű műveinek sorát (*Kállai Gyula, Pogány Ö. Gábor, Felesége arcmása*).

Valójában azonban a köztérre szánt, nagyméretű és monumentális arányú munkák készítését érzi feladatának és fő megnyilvánulási alkalmának. Az országot járva számos városban és községben találkozunk formálásukkal a városképet befolyásoló, szenvedélyes emberi magatartást tükröző és a szemlélőben hasonló hatást kiváltó műveivel. Így például a siklósi vár feljáróján álló szobrával, a *Jobbágyfelszabadulás emlékművel* (1966). Körbekerülve a szobrot, fokozatosan feltárulnak az inas alak kissé csavarodó testhelyzetéből adódó változatos nézetek. A szilárdan megvetett lábak, a megfeszülő test kiemelkedései, melyeket a rámintázott ruha hullámvetései tesznek hangsúlyossá, majd az ég felé lökött karok és a közöttük felbukkanó fölvetett fej, végül a bal kézben a zászlószerűen lobogó felszabadulási okirat s a másik kéz széttárt öt ujjának az egész figura feltörését és sokirányúságát megismétlő kis motívuma — mindez energikus formai rendszerrel szól az egykori nagy jelentőségű társadalmi eseményről.

A siklósi szobor formai és szellemi teljességének és monumentalitásának méltó folytatása a *Bocskai István* lovas szobra (1969). A Hajdúszoboszlón álló szobor a lehetőségeken belül teljes élményt kelt. Áll a ló, és nyugalmas a hátán ülő — az inkább a kengyelben álló — alak is. Megjelenésében azonban nincs megállapodottság, ellenkezőleg: a megelőző és az elkövetkező *mozgalmas események* váltási pillanata csupán, metszéspontja a megelőző és a folytató mozdulatoknak, így feszültség hordozója. Egyenesek és ívek, kis és nagy tömbök váltakozása teremti meg a nagy együttes belső formaritmusát, oldja a mértani metszések keménységét.

A két nagyméretű szobor mellett hadd irányítsam az olvasó figyelmét még egy kiváló Marton-szoborra: az 1962-ben született *Bőség* ez a mű. Ha csak a fényképét látom, hatalmas méretűnek gondolom, holott fél méternyi magas sincs a vörös márvány nőalak. A formák világos rendje, a körvonalak tisztasága, az összecsendülésükből áradó harmónia, az egész szobor nyugodt megjelenése varázslatos hatású. Bármelyik oldaláról nézem hullámzóáradó körvonalát, a duzzadó formák és öblök játékát, szemem a tökéletesség élményét közvetíti. Nem csalatkozom, ha kezemet jártatom végig a csiszolt idomok árapályán: ami előbb játék volt a szemnek, az most a tapintás testibb élményével győz meg tapasztalatom igazáról.

Hányat említhetnék még a korábbi vagy újabb művek közül, melyek az eddig felsoroltak méltó társaiként kerültek ki Marton László alkotóműhelyéből? Két kezem tíz ujja kevés lenne a számbavételhez. Az *Aphroditét* (1969), a *Penelopét* (1968), a *Kiskirálylányt* (1972), a *Vadlesen* című kompozíciót semmiképp nem hagyhatom említetlenül. És a szobrok sora egyre gyarapodik...

Marton László műveinek galériáján végighordozva tekintetünket, mit állapíthatunk meg? Életerő és életszeretet tükröződik benne — talán ez az első feltűnő jegye. Romantikusnak is mondhatom, azt a fajta magatartást jelölve ezzel a szóval, amelyik nem nézi szenvtelenül a világot. A művészet igazságkeresés, és a meglelt és kifejezett igazságnak eszméltető ereje van — ebben a meggyőződésben dolgozik Marton László. Mindig fogékony lélekkel figyeli annak a Magyarországnak az életét, melyben él, és gazdag mesterségbeli tudással, s az átélés erejével válaszol a kiolvasott kérdésekre. Természetesen, csak azt mondja, amit ő fog fel, és értelmez a világból — saját árnyékát egyikünk sem lépheti át. Hogy ezekben a válaszokban menynyire ismerünk önmagunkra, mennyire fedezzük fel korunk hitelt érdemlő tükörképét, az *tőlünk is függ.*

Heitler László

IRODALOM • MŰV

Kárpáti Sándor

ARKHIMÉDÉSZI PON

Kilóg a sorból! — hallom. Olyanról, aki gondolkodó, tevékeny ember és akar valamit. Miért az elmarasztaló minősítés? Mert nem akar beiratkozni a kisszerűség magasiskolájába, nem elégszik meg környezetének langyos tespedésével, maradi szemléletével, kényelemszeretetével. Nem akarja, hogy a konzerválódott megszokás-rend bekebelezze, át akarja törni a közöny, a belenyugvás falát, másfajta gondolkodást sürget. Tovább akar látni az orránál, nagyobbakat szeretne lépni az araszolva haladóknál. Mozdítani, változtatni, használni akar.

— Rendes ember, közösségi ember — olvasom a jellemzést. Miért e dicsérő jelzők? Mert beállt a sorba, „jól beilleszkedett". Nem végez ugyan kiemelkedő munkát, de nem is a legrosszabb. Magatartásával sem rí ki a többi közül, sohasem mond ellent. Nincsenek világmegváltó tervei, úgy jó neki, ahogyan van; belesimul a többi közé. Nem kockáztat, nem ütközik, jobb a békesség.

Íme a felfogások, a magatartásformák különbségei, az értékrend zavarai, az értékítélet torzulásai. Ki hát a közösségi ember? (A rendes ember fogalma is tisztázandó, mert ez a pozitív jellemzés gyakran olyan értelmet nyer, miszerint „nem árt a légynek sem"; nem sok hasznát vesszük, de „amúgy rendes ember". De a kérdésfeltevésbe még előbbre kell menni. Ki a jó magaviseletű diák? Az-e, aki csaknem hátratett kézzel ül, „sohasem szemtelenkedik", vagy az, aki még kérdezni — netán kételkedni — is mer?

Lukács György írja egy helyütt, hogy meg kell találni az életnek azt az archimédeszi pontját, ahonnan még lehet alkalmazkodni ahhoz, amihez szükséges, de az alkalmazkodás nem jelenti önmagunk feladását. Nem könnyű dolog. Nemcsak megtalálni ezt a pontot, hát még kialakítani az ilyen magatartást, megvalósítani a feladatot?! A szocialista életvitel kiküzdése azonban arra sarkall bennünket, hogy próbálkozzunk vele, de legalábbis töprengjünk róla.

Hogy is állunk tehát a közösségi emberrel? A szocializmus közösségi társadalom, a szocialista ember közösségi ember — tanítjuk, tanuljuk. Így van-e? A szocialista társadalom valóban közösségi társadalom. Ha felépül. A szocialista ember csakugyan kö zösségi ember. Ha az embe szocialista emberré válil Csakhogy még nem tartun ott. Azért dolgozunk és küsz ködünk, hogy ezt elérjük Más szóval: úton vagyunk a emberi közösségek megterem tése felé. Ez a megközelítés rokonszenvesebb, mert ponto sabb, reálisabb. Folyamatába látja a dolgokat; azt fejezi ki hogy jelenleg hol tartunk Céljainkat, vágyainkat nen téveszti össze a valósággal, társadalmi fejlődés mai álla potával. Úgy fogalmaz, ahog van, s nem aszerint, ahogya szeretnénk, ha lenne.

Ki tehát a közösségi ember Mint a fenti példák mutatják gyakran előfordul, hogy olya valakit tartunk közösségi em bernek, aki habozás nélkü „beáll a sorba"; simán, aka dálytalanul képes beilleszked ni bármely emberegyüttesb (brigádba, tantestületbe, mű vészegyüttesbe, munkahely kollektívába), gyorsan átvé az ott kialakult szokásoka normákat. Kérdés, hogy a ilyen „fregoli"-emberek-e közösségi emberek; olyano akik bármilyen hullámhoss ra képesek azonnal áthang lódni? Nem kell különöseb bátorság annak kimondásáho a szélkakasoknak, a köpönyegforgatóknak, a Bólogat Jánosoknak, a „ne szólj szá nem fáj fejem!" — embere nek nem sok közük van a s szocialista értelemben ve közösségi emberéhez.

Akkor hát kit tartunk a nak? A közösségi ember cs lekvő, alkotó, teremtő emb aki nemcsak kapni szeret, adni is kész. Tesz. Jobbít. közjót szolgálja. Nemcsak maga érdekében cselekszik, másokért is. Személyes bold gulását csak a többiekk együtt tudja elképzelni. Ne mások rovására hanem veli együtt. A közösséggel, a közö ségért, közösségben él és go dolkodik.

A közösségi ember kép megőrizni egyéniségét, szem lyi tulajdonságainak színe egyéni mivoltát, egyszersmi alakítani tudja azt a kollek tívát, amelybe belekerü Nyitott és önzetlen. Van er je ahhoz, hogy elszaladjon középszerű kényelmességtől van türelme ahhoz, hogy me

Bisztray Ádám

PALOZNAK

A toronyablak kémleli a tüzet,
vihar fellegét, a tatár lovast,
és hegyről-hegyre őrző társait,
Kerek erdő a vén fügefa,
körbefutod,
karéjos, fényes levele
egyenként tükrözteti szépségét
fekete szemedben,
te és a fügefa
megtaláljátok egymást a tó felett,
hol épített, nagy kövek
a szőlő teraszát fogják,
szienna vöröset vet
az árnyéktalan föld az égre,
homlokod
és a nyurga, fehér virág magasában
repked egy káposztalepke,
sátrakon túlérő sátor fenn a nyár,
lápisz lazuli kékje kifeszítve.

Békési Gyula

KÁBELFEKTETÉS

Nyár van. Szurok olvad. Éles a huzalok árnya.
A kábelkés, mint lekvártól maszatos arcú
gyerek, fekete cirkákat bajuszoz...
Vállra
emeljük a téglákkal kirakott csatorna
páncélkígyóját. Csikorog a kavics. Szél páhog
hűsen az akna felől. A transzformátor még
mormogva olajat verítékez...
Brong
egy kifeszített sodrony, hogy nekiütődöm.
— Semmi az egész — jelzik reflexeim. S nőttön-
nő valami töredék-tevékenységet, részt
egésszé kiteljesítő buzgalom bennem...
— Igen: „Itt minden fontos". A dolgok láncolat-
rendszerében nincs kvalitás-különbség. A vészt
jelző berendezés fotocellája — nem több
egy veszélyt elhárító támoszlopnál; mérnök,
szerelő, segédmunkás — egyetlen „Hasznosító Szellem"
erejétől válik egyarcúvá... S elmém érzékeny
szerkezete — gépként működik...
Majd
veríték-gyöngyöt
hullajt — homlokom is, nyakam is; mellem
szőrén gipsz- és rozsda-bibircsót s pelyhet
mocorogtat a szél...
S mellettem
valaki
dúdol. És mintha kísérné
dala érces, töredék-futamát a trafó
fém- és vas-muzsikája. —
Sokáig
ez a hang zumorog bennső membránjaimon;
aztán
az időbe belezavarodva,
egyrecsak hallgat, hallgat az ember, (mintha
emlékeznének a mozdulatok) és
eszébe cikamlik — ez-az;
tesz-vesz gépiesen,
ezt-azt igazítgat
ricsajos környezetéhez,
mosolyog,
nikotintól sárgás újjaival
valamit lekopog,
rágyújt,
(még füst-glória is kerekül);
s száll, száll ellengedezőn, szürkés
rezzenetekkel a füst, májd
belevész az elúszó,
kátrány- és aceton-szagú nyárba.

Klimaj Gy

BUDAPEST

a főváros folyóirata

80|9

Marton László: Egry József szobra a Petőfi-híd budai hídfőjénél. Ruska Judit felvétele
(Cikkünk a 16. oldalon)

MARTON LÁSZLÓ

Marton Lánló, szobrán

L. Kiss István

Harangozó Márta: Szabazócédula helyett 2.

Esti Hírlap, Bp. 1982. jan. 29.

MDK.

Marton László

szobrász, Képzőmüv.Főisk. növendék

A Vit. alkalmából a magyar ifjuság képzőmüvészetének bemutatása a Főv. Képtár termeiben.

F.A.E.: Haladó fiatal képzőmüvészek" cimü cikke Szabad Nép,1949. augusztus 18.sz. 6.l.

M.D.V.

MARTON László szolvász

Mozart, Beethoven az Opera párkányára

Gárdonyi Jenő: Magyiatalodik a 80 éves Operaház
Magyar Nemzet 1961. aug. 18. 4. l

M. D. K.

MARTON László szobrász

szül. 1925 —

1122. „Üveghuta" Usz.: 58.47-N

1123. „Veronika" Usz.: 56.459-N

1124. Vigh Tamás portré szobra

Usz.: 56.460-N.

A M. N. Galéria ácz agjegyzése I./6. rész

Bp. 1959. 39–40. l.

M.D.K.

Marton László
Nobrán

Veronika
(repro

Magyar Ifjúság, 1959. ápr. 11.

MDK

Marton László

Szondy György, br.

Galambos lány, br.

Felszabadult Bp művészete N.Szal. 1960.

Marton László

„Bőség", szobor, 240 cm. (fig. mér.)
haranti mészkő,
Tolna m. Högyén, Áll. Gazdaság,
új Irodaház épülete előtt

211.

Tájékoztató 64/65 Képző és Iparmüvészeti Lektorátus

Kartou László

Felvő férfi. 300 cm. (fig. mér), bronz,

Hajdu-Bihar megye, Debrecen,
Kossuth Lajos Tudományegyetem,
előtt - medence szobor.

Tájékoztató 64(6) - Képző és Iparmüvészeti Lektorátus 141.

MDK

Marton László, nobrán

Lenin-mellszobrát a salgótarjáni tanácsháza előtt helyezik el.

–: Hová kerülnek új képzőművészeti alkotások? 7.

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967. aug. 8.

Márton László

Kossuth Lajos mellszobor
ötvegedés é. n., bronz,

Városi Tanács I. em. előcsarnok,
Hajdú-Bihar megye, Debrecen

14 l.

Tájékoztató 64/65 Képző- és Iparművészek Lektorátusa

Marton László, szobrász

MDK

Miat a pályázat nyertese, meglízást kapott a Salgótarján ban felállítandó Lenin-szobor megalkotására.

— : Hír

6

ESTI HIRLAP, Bp, 1967, jún. 12.

MIK.

Marton László

Lenin szobráról

Népszabadság 1967 aug.8.

MDK

Marton László

A termés, br.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Marton László

M. Remz. Galória, vezető 1965.

MDK

Marton László szobrász

Béke repr.

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

Marton Lánló, szobrász MDK

Kamara kiállításon vesz részt

Szópiában.

– : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Sz. 1966. okt. 11

Marton László

Könyv a "Mai magyar mivészet"

sorozatban

Magyar Nemzet 1985. 1. 11.

Marton László

— **Felszabadulási emlékművet** avattak szerdán a Szabolcs megyei Tyukod községben. A település egyik központi helyén, az Ady Endre téren felállított kétalakos dombormű Marton László szobrászművész alkotása.

Magyar Nemzet 1985. VI. 6.

Marton László nobrász

Wehner Tibor: Kő-tér

Művészet, 1982. február

Kertész László
Új szobor titkán

Magyar Nemzet 1984. VI. 7.

Morton László

Dózsa c. mobrának képét közli

Budapest, 1975. 1.sz.

15. l.

Marton László, Munkácsy-díjas szobrászművész
„Jobbágyfelszabadulási emlékmű", bronz, 250 cm, 1966. Siklós

Művészet, 1982. Febr. 4. old.

Marton László szobrász

Nagy Zoltán: Nemzeti tárlatok – a közel multban és ma

Művészet, 1982. augusztus

MARTON LÁSZLÓ

Marton László Munkácsy-díjas érdemes művész Történelmi allegória című kompozícióját a veszprémi Münnich téren állították fel

Népszava 1981. IX. 12.

MTI Fotó – Vida András felvétele

teljesítménnyel járultak hozzá második „otthonukhoz".

A VOLÁN 1. SZ. VÁLLALATNÁL is tartottak a fuvarpiac lanyhulásától. Öröm tehát a számukra, hogy — ha nem is érték el a tavalyi hasonló időszak eredményeit — *az idei időarányos terveiket túlélték a traumát és felnőttek.* Két évtized telt el közben, s többször annyi még hátravan.

Lehet min gondolkodni.

Már csak azért is, mert a kampány nem honi találmány — legfeljebb olykor sajátságosan értelmezzük. Idén a *mozgássérültek nemzetközi évének* vagyunk tanúi és részesei. A mozgássérültek évét *éljük*, ámbár mindössze néhány hónap van belőle már vissza csak. A kérdés — és nem szónoki! — pedig az: utána hová térünk mi is *vissza*? Vagy: bármi is következik utána és helyette, *mi* lesz vele — velük — jövőre, s még azután?

A „vidám házban", ahogyan László Anna nevezi könyvében — aligha saját találmányából, de a morális lényegre tapintva, s emlékeztetve az olvasót —, bizonyára profitáltak a nemzeti és nemzetközi felbuzdulásból néhány új gépet, műszert, talán nélkülözött kényelmi berendezéseket is — nem tudom. Adj' isten, hogy meghaladta a nyolcezer forintot; nem merem, nem is tudom kiszámítani, mennyi lehet ma. Persze, három tucat ember el- és fenntartása nem végzetes teher még egy olyan szegény ország számára sem, mint a miénk. De nem adományokra és jótékonykodásra hárított teher, hanem a *társadalom, az állam által önként vállalt közös teher;* amelyhez hozzátehetőek a szociális otthonok, s más, hasonló intézmények sora. Nehezen érthető a sor vége, noha a teherbírás maga, véges.

Tiszteletreméltó, és hasznos szándék, amely egy *egész évet* szán a mozgássérültekre, de értelmezésében ajánlatos disztingválni. Aligha az az elsőrendű célja a nemzetközi mozgalomnak, hogy a *törődésre* szánja ezt az évet, mivel annak *holtig tartónak* kell lennie. Sokkal inkább az a célja, hogy *a figyelmet keltse fel* a gond iránt, amely a társadalomra *zánkban távolról sem lettek a társadalmi tudat és gyakorlat olyan szerves, beépült részeivé, mint lettek — társadalmi berendezkedéstől függetlenül —, nemcsak nálunk fejlettebb, de azonos fejlettségű számos más országban is!*

Számtalan szembeszökő jele van ennek. Csak néhány példa. Függetlenül attól, hogy kinek a mulasztása, tervezőé-e, vagy megrendelőé, *szégyene* városainknak, hogy az aluljárókból *rendre* kihagyják a rámpát, amelyen a tolókocsi — s nem mellékesen a gyermekkocsi is! — elmehet; áruházakban elvétve megépítik, de nagy forgalmú középületeinkből szinte mindenütt hiányzik. Kelettől nyugatig hirdeti az *ismert* ábra a rokkantak telefonfülkéjét, nyilvános vécéjét, felvonóját és így tovább. Az állam tiszteletreméltó erőfeszítéssel szerzi be a Hycomat autókat ,olcsó benzint is ad hozzá, de a tömeges szolgálatú, s praktikus kézi, vagy mo-

gyorsítják a fordulókat. Igyekeznek *udvarias, kulturált magatartásukkal* megtartani a hagyományos megrendelőket — ennek sikerét nagy számú kísérőlevél jelzi —, s új fuvaroztatókat is keresnek.

A vállalat benzines járműszocialista brigádok által beadott újítások száma, s az ezekből származó gazdasági eredmény elérte az 1,7 millió forintot. Növekedett a szocialista brigádok DH-észrevételeinek és javaslatainak száma is.

1021

Lenin: bronzban

Az itt következőkhöz — megvallom — nincs egyenes köze annak, hogy Marton László szobrászművész dunántúli, — szűkebb pátriát tekintve tapolcai dialektust beszél. Hogy olyan ízesen és e-hangzóiban annyira nyomatékosan, két évtizeddel a szülőkörnyezetből való kiválás után is: élvezet hallgatni.

De mert végső soron semmi nincsen ok nélkül, nem egész véletlenül említem fel. Marton László, alkotóművészetében is határozottan Pannonia zamatát hordozza.

Úgy vélem, nem képzelgés ez a megállapítás. Ha vannak sajátos jellemzői Dunántúl költészetének, irodalmának, színei piktúrájának, hasonlók hatnak, jutnak érvényre szobrászatában is. S ahogy nyelvi hovavalóságát nem tagadta meg a művész, éppannyira ápolja kisebb hazája művészeti tradícióit. Legszembetűnőbb ez ama nőalakon, melyet a szombathelyieknek mintázott, s amelynek bronzosra színezett gipszmása elsőként tűnik szemébe a műterembe érkezőknek. Ezt a Minerva istennőt mintha a tájat bíró római légiók hagyták volna ránk tökéletes pompájában, hibátlan épségében. Pedig „csak" Marton László formázó ihletének szülötte.

De a különleges egyéniség jegyeit érezni a Debreceni Gördülőcsapágy Műveknek mintázott szoborkompozíción is, éppúgy, mint azon a nagyméretű, hanyatdőlő lányalakon, amely a termet-betöltő formázópadon a kaposváriaknak nyújt majd gyönyörködtető szépséget. Vagy hivatkozhatnék ilyen vonatkozásban Marton sajátos ihletésű Táncsicsára, Madáchára.

E kis szemlélődés után mondjuk meg a látogatás célját, mely a Tigris utcai műterembe vezetett. A művész nemrég arra kapott megbízást: alkossa meg Salgótarján számára Lenin mellszobrát. A mű a megyei tanács parkjában hirdeti majd a szocialista eszme nagy munkálójának eleven szellemi sugárzását. A nagy évfordulón adósságot törlesztünk vele az eszme valósággá teljesítője iránt.

Keressük az ismert arcot a szoborportrék sorában, de már hiába. A műtermi munkák után öntőüzembe került, hogy a mintázó anyagból bronzzá véglegesüljön. Így csak a művész képzeltető szavai formázzák elénk, hogy milyen lesz:

— Ez már — mondja — a hatodik a Lenin-portréim sorában. Lenin-szobrom áll többek között Komlón és Gyulán. Utóbb szinte álmomban is Lenin arca, egyénisége foglalkoztatott, s a kifejezés eszközei, lehetőségei műről műre érlelődtek, formálódtak bennem. Ez, a hatodik kompozíciom ötnegyedes méretű mellportré.

— Milyen gondolatok vezették mintázásában?

— Alkotó szándékom az volt, hogy hűséges legyen a képekről ismert archoz, de legyen benne a műben mindaz a vonás, amit az emberiségnek Lenin személye jelent, hogy a szobor külső és belső karaktert nyújtson egyszerre. Tehát: mutassa meg az embert, a forradalmárt, az államférfit, hogy mindezek együtteséből Lenin kivételes egyénisége tükröződjék. Egy portré-feladat bizonyos értelemben mindig korlátot szab a művészi kifejezésnek. Adott dolgokkal, objektív tényekkel kell számolni. Ezen belül azonban, — úgy érzem — a sűrítés érdekében amit lehetett, mindent megtettem.

— Mikor köszönthetjük az alkotást?

— Szeretnék hírt hallani a szükséges előkészületről, a tereprendezésről, azokról a dolgokról, amelyek elengedhetetlenek, hogy a szobor kellőn érvényesüljön és szerves egységet alkosson a környezettel. Az öntési munka befejezés előtt áll, a cizellálás után a hónap közepén a szobor szállításra kész. Nagy öröm és nagy tisztesség, hogy hozzájárulhatok az újuló Salgótarján esztétikai arculatának gazdagításához és külön nagy megtiszteltetés nekem, hogy épp a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ünnepi szakában, s e forradalom nagy szervezőjének portréjával járulhatok hozzá.

(barna)

Teljesen azonosak. Elté-
rés csupán annyiban jelentke-

gató.

Venesz Kár

az átlag holdanként, de az ve
- do

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÓGRÁD
1967 CKT 1 1.

Ezek a balassa

Két hete vagyok Balassagyarmaton. Ismerkedem ezzel a különös, számomra még sok érdekességet rejtő Ipoly-parti várossal. Jártam a Süvitőn, ahol télen kemény szelek járják a táncot, megnéztem a KISZ-lakótelepet, a modern pedagóguslakásokat. Az óváros hangulata is megkapó, csakúgy, mint a hulló levelek a Palóc-ligetben, vagy az ősszel még dacoló platánsorok az Ady Endre úton. A város határában buldózerek gyalulják a földet, írják a város új történelmét. Itt épül a kábelgyár.

Bevallom: az itt töltött idő alatt nem a századvégi patinás házak emléktáblái, a történelmi levegő kapott meg, hanem a jelen, s ennek is egyik formálója: Balassagyarmat fiataljai. Köztük voltam. KISZ-esek, katonák, úttörők, középiskolások, s hogy róluk írok ezt nemcsak azért teszem, mert én is fiatal vagyok, hanem az idősebb korosztály mellett bennük látom azt az erőt, amely Balassagyarmat előretörésében jelentős szerepet kap.

★

A közelmúltban a Budapesti Finomkötöttáru-gyár Balassagyarmati Telepének egyik emeleti üzemében rögtönzött ünnepség volt. Álltak a gépek, fél órára szünetelt a munka. Nem volt ünnepi beszé rágcsokor sem, mégis s gás volt a teremben. Szak kás-bizonyítványt kapo vállalat 60 fiatal dolg hatvan lány.

Egyévi kemény tanulás után hivatalosan is munkások lettek. Nem nagy dolog ez máshol, de Balassagyarmaton igen. A város történetében arra még nem volt példa, hogy egyszerre hatvanan kaptak volna szakmunkás-bizonyítványt. Megilletődött volt a kézfogás. Tudták, hogy sokat várnak tőlük, azok, akik egyengették útjukat, segítették őket a tanulásban.

Másnap elkezdődött a munka. A városban a 4,5 ezer munkás mellé ők hatvanan is feliratkoztak. Ha kicsiben is, de ez is történelem.

★

A Fegyveres Erők Napjára alaposan felkészültek Balassagyarmat fiataljai. A városi KISZ-bizottság a határőrséggel karöltve olyan programot dolgozott ki, amelyet sokáig emlegetnek még. A város határában harcászati bemutató volt, amelyet mintegy 200 fiatal tekintett meg. Sokan bizony ámultak, mert eddig csak filmen láttak harci eseményt. Milyen is egy laktanya belülről? Egyáltalán nem olyan, ahogy a nagyapák mesélnek róla. Erről győződött meg az

fegyverszobában, meg a konyhán is. A fiúk voltak az érdeklődőbbek. S amikor a katonák megkérdezték tőlük: és ti mikor jöttök?, éppen a látottak miatt határozottan mondták az időpontot. És a lányok? Nem hitték el, még akkor sem, amikor ott álltak a lakószobákban, hogy egy katona ágya olyan, amilyen a tisztes iskolásoké. Különösen akkor csodálkoztak el, amikor megtudták, hogy az „ágycsinálás" öt perc alatt történik.

★

Jártam a város legrégibb általános iskolájában, a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában. Ott szorongtak a tanulók a tornateremben. Ünnepi csapatgyűlés volt. Magnószalagon Lenin hangját hozta a Bajcsy úti iskola küldöttsége. Másnap kiállításon mutatták be azokat az emléktárgyakat, amelyeket a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójának tiszteletére készítettek és elküldik szovjet pajtásaiknak. Az iskola úttörőcsapata az évforduló tiszteletére jubileumi kupát alapított, és versenyre hívta a város öt másik úttörőcsapatát.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

Mészáros Zoltán

1967 JUN 12

DÖNTÖTT A ZSŰRI. Huszonnégy szobrászművész nyújtott be pályázatot a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából Salgótarjánban felállítandó Lenin-szobor megalkotására. A zsűri döntése alapján Marton László szobrászművész alkotása kerül Salgótarjánba, a Nógrád megyei tanács székháza előtti díszparkba.

főparancsnok és a fegyvernemek vezetőinek lemondását

és más tiszteket állított helyükre.

Mohammed Fauzi tábornok, az eddigi vezérkari főnök lett a katonai főparancs-

Marton László, szobrán

Történelmi allegória címmel készített szoborkompozíciót Marton László, a Veszprém megyéből származó Munkácsy-díjas, érdemes művész. A szobrot a veszprémi Münnich téren állították fel.
(MTI Fotó — Vida András felv.)

2.

gy-egy futó zápor miatt
kell csak kinyútnunk az
sernyőt.

Az északnyugati szél változatlanul erős, rövid időre viharos is lehet.

Budapesti Pártbizottság a
nyek építésére szánták. A
bölcsődés gyereknek jut m
23-as Állami Építői

Marton László, szobrán

Történelem — kőbe vésve

A. HORVÁTH PÉTER FELVÉTELE

(Tudósítónktól.)

Veszprém történelmi szépségében megújuló belvárosa újabb képzőművészeti alkotással gazdagodik. *Marton László* Munkácsy-díjas szobrászművész történelmi allegóriákat feldolgozó impozáns kompozíciója a város centrumának díszterén kap helyet. Tizenhét kőbe vésett figura eleveníti meg a honfoglalástól napjainkig a magyarság történelmi sorsfordulóit, illetve a város történetének legjellemzőbb változásait. A megyei születésű művész hét méter hosszú, két méter magas szoboregyüttesének befejező munkáit a helyszínen végzi a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat. A „Történelmi allegóriák" ünnepélyes leleplezését szeptember 3-án, a bányásznap alkalmából tartják meg.

A közelmúltban Veszprémben ugyancsak a belváros sétálóutcájában egy másik Munkácsy-díjas művész, *Kovács Ferenc* alkotását — nonfiguratív csordogálókútját — is láthatják a város lakói.

— Vége a nyárnak?
— Dehogy, a táncdalfesztiválnak!

MÉSZÁROS ANDRÁS KARIKATÚRÁJA

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1969 AUG
VAS NÉPE
Szombathely

Marton László

1021

Állandó Petőfi irodalmi kiállítás Kiskőrösön

Szoboravatás Szalkszentmártonban

Vasárnap délelőtt Petőfi Sándor halálának 120. évfordulója alkalmából — a költőre emlékezett szülőhelye, Kiskőrös. Megnyitották a „Petőfi életútja" című állandó emlékkiállítást, amelynek gondolata a község újratelepülésének 250. évfordulójára való készülődés során fogant meg. A kialakított múzeumi épület három helyiségében a szülőház mellett kialakított állandó kiállítás a szülőház mellett lyet.

Vasárnap délelőtt Szalkszentmártonban „A jó öreg kocsmáros" egykori háza mellett felavatták Petőfi Sándor két és fél méter magas bronzszobrát. Marton László, Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az avatáson a falu és a járás vezetőivel együtt — mint fővédnök — részt vett Nyers Rezső, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára.

Márton László
szobrászművész

Fényes Tamás: Szobrok a Városligetben.

Magyar Hírek, 19 ?? okt. 21.

3. Marton László: Ülő nő

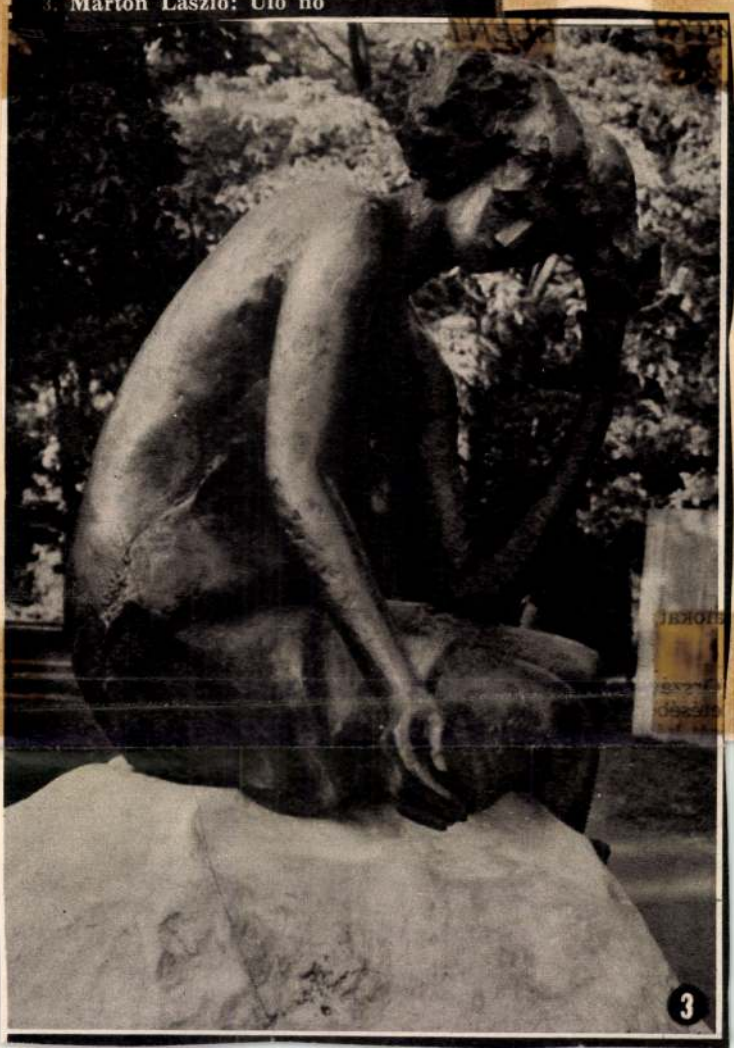

3

ügyi mi-
glalta el.
rúgó-szö-
ban pedig
gi tagja-
galomban.

daigazga-
edménye-
tékvezető
Rómában,
jet—olasz

mintegy 350 emeletet mászik meg ugrásai közben.

Súlyos baleset történt az autós hegyi-bajnokságon. Visegrádon, a vár felé vezető panoráma úton folyó versenyen Kövesi János elvesztette uralmát gépe föltöt. BMW kocsijával a közönség közé rohant, négy nézőt kórházba kellett szállítani.

A magyar asztalitenisz-válogatott győzelemmel kezdte sezreplését a Szuper Ligában, az európai országok hagyományos

1967 NOV 9

Marton László

1021

Felavatták a Lenin-szobrot Salgótarjánban

Kedden tovább folytatódott a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségsorozat Salgótarjánban. A munkásmozgalom gazdag hagyományaival rendelkező megyeszékhely dolgozóit reggel zeneszó köszöntötte. Délelőtt a városban tartózkodó kemerovói Komszomol-küldöttség tagjai koszorúzták meg a város felszabadításában elesett szovjet hősök emlékművét. A megyei pártbizottság székházában ünnepélyes együttes ülést tartott a városi párt-, KISZ-bizottság, a városi tanács, ahol az emlékezés után több dolgozónak kitüntetést nyújtottak át.

Délelőtt 10 órakor a megyei tanácsot övező parkban, a nagy forradalmár nevét viselő téren ünnepélyes külsőségek között felavatták Vlagyimir Iljics Lenin mellszobrát. A magyar és a szovjet himnusz elhangzása után *Sándor Elemér*, a Salgótarján városi Tanácsa Végrehajtó Bizottságának elnöke köszöntötte a nagyszámú hallgatóságot, *J. V. Ponomarjovot*, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének első titkárát, *Jedlicska Gyulát*, az MSZMP Nógrád megyei Bizottságának első titkárát, *Szalai Gáspárt*, az MSZMP Salgótarján városi Bizottságának első titkárát, az ünnepségen részt vevő szovjet vendégeket, a kemerovói komszomolistákat Salgótarjánban időző küldöttségét. Sándor Elemér ünnepi megnyitójában köszönetet mondott *Marton László*-nak, a szobrot alkotó művésznek, aki megformázta a forradalmárt, az államférfit, a politikust, a filozófust, az embert — Lenint. Üdvözlő szavai után a városi pártbizottság és a Tűzhelygyár dolgozói helyezték el a hála és a kegyelet koszorúit. Az úttörők virágcsokrokkal borították a szobor melletti pázsitot. S amikor a bányászkórus a Fel vörösök, proletárok... indulót énekelte, lehullott a lepel a bronz szoborról.

Ezután Szalai Gáspár, az MSZMP Salgótarján városi Bizottságának első titkára mondott avató beszédet.

— Az emberiség történelmének legjelentősebb eseményére, a Nagy Októberi Szocialista Forradalomra emlékezünk. Ennek 50. évfordulóját ünnepeljük és Lenin portréját avatva a népek nagy tanítójára gondolunk. A nagy szovjet kommunista párt, az egész világ kommunistáinak harci sikereit méltatjuk, és Lenin halhatatlan életművének állítunk emlékművet.

— Vlagyimir Iljics Lenin... Százmilliók zárták szívükbe ezt a végtelenül drága nevet — folytatta ünnepi beszédét Szalai Gáspár elvtárs.

Ezután rövid visszapillantást vetett Lenin életére, majd ünnepi beszédét így fejezte be:

— Mi, Salgótarján dolgozói a kommunizmust építő nagy szovjet néppel, a szocialista országok nagy családjával, az egész haladó emberiséggel együtt a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóját ünnepeljük. Alighe lehetne szebben, méltóbban, kifejezőbben ünnepelni az emberiségnek ezt a nagyszerű sorsfordulóját, mint így, — emléket állítva Vlagyimir Iljics Leninnek, Leninnek, a nagyszerű embernek, a lánglelkű forradalmárnak, a tudósnak, a kiváló államférfinak.

A szoboravató ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÓGRÁD

Ma
a Biztonsági Tan

Fontos esemény hazánk diplomáciájána

NEW YORK (MTI)

Kis Csaba, az MTI tudósítója jelenti:

Az ENSZ közgyűlése hétfőn Magyarországot a Biztonsági Tanács nem állandó tagjává választotta. A Magyar Népköztársaság tagsága 1968. január 1-én kezdődik, és 1969. december 31-ig tart. Ez az első eset, hogy hazánk az ENSZ egyik tanácsában helyet foglal.

Az idén — a területi elveknek megfelelően — a közgyűlés a Magyar Népköztársaságon kívül Algériát, Szenegált, Pakisztánt és Paraguayt választotta meg azokra a helyekre, amelyeket január 1-én Argentína, Bulgária, Japán, Mali és Nigéria távozása üresen hagy.

A Magyar Népköztársaság a kelet-európai szocialista országok jelöltjeként került a tanács tagjainak sorába. Ezeket az országokat előzőleg Bulgária képviselte.

Az új nem állandó tagok megválasztásához elegendő minimális többség 79 szavazat volt az ENSZ közgyűlésében. Az új tagokra adott szavazatok megoszlása a következő:

Pakisztán	(118 szavazat),
Szenegál	(110 szavazat),
Algéria	(108 szavazat),
Magyarország	(105 szavazat),
Paraguay	(101 szavazat).

Eszerint a Biztonsági Tanács tagországai 1968-ban a következők lesznek: Algéria, Brazília, Nagy-Britannia, Kanada, a Csang Kaj-sek-klikk, Dánia, Etiópia, Franciaország, Magyarország, India, Pakisztán, Paraguay, Szenegál, a Szovjetunió és az Egyesült Államok.

★

Az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsa, a világszervezet legfontosabb szerve. Az alapokmány értelmében a tagállamok a tanácsra ruházzák a fő felelősséget a nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért és elismerik, hogy a tanács e felelősségből folyó kötelességeinek teljesítésekor a tagállamok nevében jár el. Ugyanakkor a tanácsnak természetesen az ENSZ céljaival és alapokmányával egyetértésben kell cselekednie.

A tanács eredetileg 11 tagú volt, az ENSZ kibővülése, az új tagállamok felvétele azonban szükségessé tette, hogy kibővítsék létszámát. 1966 januárjától a Biztonsági Tanácsnak 15 tagja van. A tanács állandó tagja a Szovjetunió, az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, valamint Kína. Mint ismeretes, Kína helyét

Mód Péter n

NEW YORK (MTI)

Mód Péter, a külügyminiszter első helyettese az alábbi nyilatkozatot adta az MTI tudósítójának New Yorkban.

A Biztonsági Tanácsot az Egyesült Nemzetek Szervezetében mindenki a világszervezet legfontosabb szervének tekinti, s a tanács tagjainak megválasztását mindig nagy érdeklődés kíséri.

Ez az érdeklődés érthető is. Az alapokmány kimondja, hogy a tagországok a gyors és hatékony cselekvés biztosítására, a béke és a nemzetközi biztonság fő felelősségét a Biztonsági Tanácsra ruházzák át. Ennek megvalósítására a tanács különleges lehetőségeket is kapott, hogy csak a legfontosabbat említsem — a Biztonsági Tanács a békét veszélyeztető súlyos esetekben kötelező érvényű határozatokat hozhat, az ENSZ többi szervezetével ellentétben.

Azt hiszem, röviden ennyi is érthetővé teszi, hogy a Biztonsági Tanács-tagság mindig komoly megtiszteltetésnek számít.

Különleges jelentőséget ad a mostani választásnak a jelenlegi, feszültséggel terhes nemzetközi helyzet. Az új BT-tagok nemcsak fontos, hanem felelősségteljes megbizatást is kaptak.

A magyar ENSZ-küldöttség minden tagja természete-

A rádió és a tv mai műsora

KOSSUTH RÁDIÓ: 4.32: Hajnaltól reggelig... — 8.22: Verbunkosok, magyar nóták. — 9.00: Iskolarádió. — 9.40: Wolf-dalok. — 10.10: Könnyűzene. — 10.30: „Kelj fel, és járj...” Gácsi Sándor és Rick Nóra műsora. — 11.00: Zenekari muzsika. — 12.15: Kedvelt, régi melódiák. — 13.03: A pampák dalai. Szemelvények a dél-amerikai gauchok költészetéből. — 13.18: Bohémélet. Részletek Puccini operájából. — 14.00: Törvénykönyv. A Rádió jogi műsora. — 14.15: Népművészek a mikrofon előtt. — 14.31: Történetek dúrban és mollban. Albert István összeállítása. — 14.51: Mai témák — mai dalok. — 15.15: Magyarországon először. Szviridov: a-moll trió. — 15.44: Tanyavilág. Békés megye. — 17.05: Időszerű nemzetközi kérdések. — 17.15: Kovács Árpád népi zenekara játszik, Török Erzsébet énekel. — 17.45: Mikrofórum. Az Ifjúsági Rádió műsora. — 18.00: Operabarátoknak. — 18.40: Magyar filmslágerek. — 19.00: Esti Krónika. — 19.30: Edith Piaf hangversenye, a párizsi Olympia színházból. — 20.15: Magyar parnasszus. „Becsületes emberek”. Thury Zoltán elbeszélését rádióra alkalmazta Szabó György. — 20.55: A Szovjet Kultúra Hete. A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekarának hangversenye a stúdióban. — 22.20: Slágerről slágerre! Tánczene.

PETŐFI RÁDIÓ: 4.30—7.57: Azonos a Kossuth Rádió műsorával. — 10.00: Fúvószene. — löcker operettje. — 11.59: Emil Kogan hegedül, Msztyiszlav R 12.30: A dominózó gépember Ifjúsági Rádió műsora. — 1 A Gyermekrádió műsora. — — 14.00: Kettőtől hatig. A Pe — 18.10: A Szovjet Kultúra Het adók műsorából. — Tánczene Warner életrajzi regényét forc Elek. — 19.00: Hangverseny a zongorázik. — 19.30: Miről fr újabb száma? — 19.40: Ribár 20.00: Esti Krónika II. — 20. Schäffler Wagner-operákból én városligeti Ezerjó étteremből. nekara játszik, Pataki Mária hónapra. Illés Lajos könyvs Miska. Operettrészletek. — 2

A TELEVÍZIÓ MŰSORA: 8. Műsorismertetés. — 9.26: Mind beszélő angol film. — 11.00—11. gyelország északi vidékén. — 18.15: Tessék kérdezni, a nyelv iskola. Gonda János műsora. 19.30: Esti mese. — 19.40: Tel — 20.20: A TV irodalmi klubja — 21.50: TV-Híradó. 2. kiadás. fóruma. Így könnyebb lesz...

BESZTERCEBÁNYA: 16.40: Aranykamera. — 19.00: TV-Hí — 21.40: TV-Híradó.

NÉPSZAVA

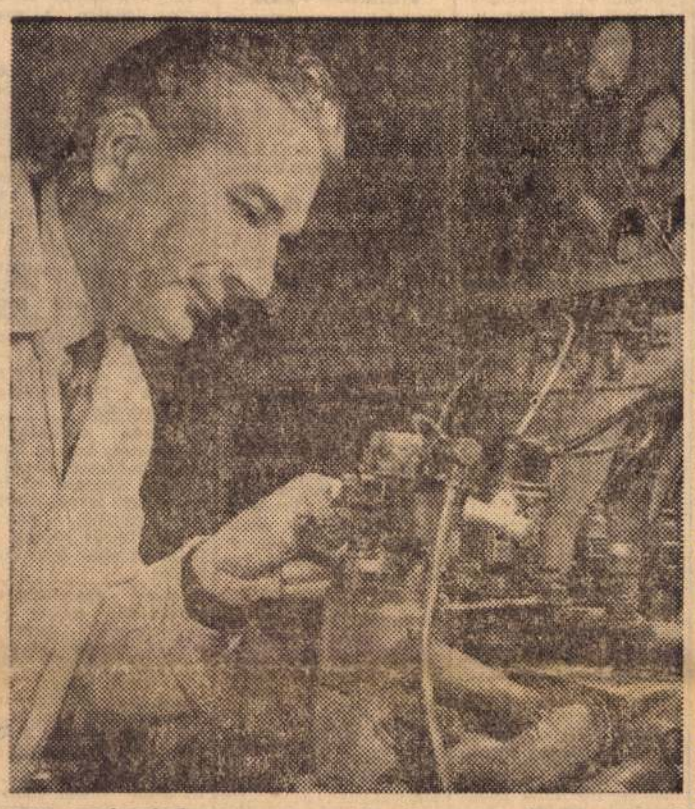

EGY VILÁGHÍRŰ MAGYAR TALÁLMÁNY: AZ ÜVEG GYÚJTÓGYERTYA. Szilágyi István mérnök találmánya nagy sikert aratott a brüsszeli világkiállításon is, több száz külföldi vállalat érdeklődött iránta. Az üveg gyújtógyertya segítségével menetközben látható és ellenőrizhető a motor gyújtása, kevesebb üzemanyagot fogyaszt, mint a porcelán gyújtógyertya, a motor működését gyorsabbá teszi és gyártási költsége lényegesen alacsonyabb. Képünk: Szilágyi István fékpadon ellenőrzi az üveg gyújtógyertyákat

(MTI Foto — Fényes Tamás felvétele)

Mérséklődő szél

Várható időjárás: Csökkenő felhőzet, néhány helyen futó eső, egy-két helyen még zivatar, mérséklődő északnyugati, északi szél, hűvös éjszaka. A nappali felmelegedés egy-két fokkal erősödik. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet szombaton: 23—26 fok között. Távolabbi kilátások: naposabb, melegebb idő. — A Duna vízállása Budapestnél: 369 centiméter.

Magyar zeneművészek külföldön

A nyári hónapokban és szeptemberben ismét több kiváló előadóművész lép fel külföldi hangversenytermek dobogóin. *Kadosa Pál* zongoraművész, a Zeneművészeti Főiskola tanára ebben a hónapban Jugoszláviában vendégszerepel, *Solymos Péter* zongoraművész, főiskolai tanár Csehszlovákiában, *Sándor Renée* zongoraművésznő Ausztriában, *Montag Lajos* gordonkaművész, zeneakadémiai tanár a Német Szövetségi Köztársaságban, *Erdélyi Aliz* és *Lakatos Gabriella*, az Állami Operaház táncművészei Csehszlovákiában lépnek fel. *Melis György* augusztus elején Ausztriában szerepel.

Jut-e elég virág az Annáknak?

Ugyancsak sok jó ember élhet Budapesten, mert a virágnak igen nagy a keletje. Egy-egy ünnep, névnap alkalmával az emberek valósággal letarolják a virágüzleteket. Az már azonban kevésbé örvendetes, hogy — és itt idézzük *Léderer Ernő* olvasónk hozzánk intézett levelét — »*egyes alkalmakkor, amelyek a társadalom minden rétegét érintik, mint például anyák napja, pedagógusnap, iskolai évzárók stb. — egyik napról a másikra 300—400 százalékkal emelkednek az árak, teljesen indokolatlanul...*«

Budapest tavaly 40 millió forint ára virágot vett

A VIRÁGÉRT központjához fordultunk felvilágosításért.

— Sajnos, *a panaszok nem alaptalanok* — mondotta *Káli Frigyes*, a VIRÁGÉRT igazgatója. — Néhány évvel ezelőtt még valóban előfordult, hogy bizonyos ünnepek, névnapok alkalmával *a virág ára két-háromszorosára is felszökött.* Ma már nem történik meg ilyesmi. Ha olykor egyik napról a másikra emelkedik is bizonyos fajta virágok ára, ez az emelkedés *legfeljebb 20—50 százalékos.*

— *Miért az áremelés?*

— Budapesten soha sem fogyott annyi virág, mint napjainkban. *A kertészetek azonban nem fedezik a szükségletet,* különösen nem ünnepi alkalmakkor, amikor tízszer, hússzor, olykor százszor annyi virág fogy, mint hétköznapokon. Egyetlen egy tanárnő például 57 cserép hortenziát kapott az idei pedagógusnapon. A VIRÁGÉRT, amelynek a fővárosi keresletet nagyrészben ki kell elégítenie, 16 termelő teleppel és 84 üzlettel rendelkezik.

— Tavaly mintegy 40 millió forint értékű virágot vásárolt a főváros lakossága, s idén a jelek szerint még több fogy majd: jelenleg *nem tudunk lépést tartani a növekvő kereslettel.* Főleg üvegházi virágokban: *rózsa, szegfű, ciklámen, gloxinia, üvegházi orgona* stb. Lényeges az is, hogy a virágnak nem lehet megparancsolni, mikor nyíljon. Július 26-án lesz Anna-nap, amikor a *gladiolus* a legkelendőbb. De hogy addigra lesz-e elegendő, azt most nem tudhatjuk. Más szóval: egyes alkalmakkor már nem győzzük ellátni virággal a fővárost saját telepeinkről, tehát *magunk is termelőszövetkezetektől, őstermelőktől, vagyis a piacról vásárolunk,* ahol ilyenkor rendszerint felverik az árakat.

— Mi tehát a megoldás?

Még több is elfogyna

— Cserepes virágból már lesz a fővárosban elegendő s *megakadályozzuk, vagy a legcsekélyebbre korlátozzuk az árak emelkedését.* Az is megtörtént már, hogy az őstermelőktől vásárolt virágot *olcsóbban árusítottuk, mint ahogy vettük,* csak azért, hogy rögzíthessük az árakat. Kétségtelen, hogy az utcai árusok egy része kihasználja a virághiányt. Az árak indokolatlan emelését leginkább azzal akadályozhatjuk meg, hogy *több virágot termelünk.* Ez a többi közt — ha lehetőség lesz rá — beruházást is igényel, hiszen egy üvegház építése több százezer forintba kerül. Addig is szükséges azonban, hogy a kerületi tanácsok gyakrabban ellenőrizzék az utcai árusokat, nem is beszélve az iparigazolvány nélkül működő virágárusokról.

Balla Ödön

Új gyógyszereket, textiliparivegyi anyagokat készít, importot takarít meg a Pharmachemia KTSZ

SZONDI GYÖRGY ÚJ SZOBRA. Szobrot kapott végre Drégely várának a törökök elleni hős védője, Szondi György is. A Köröndön felállított szobrot — amely Marton László alkotása — a Millenniumi emlékműre kerülő Bocskai-szobor helyén állították fel

(Gonda György felvétele)

Mint már megírtuk, a Pharmachemia Ktsz műszaki kollektívája olyan eljárást dolgozott ki, amelynek segítségével a műanyag-hulladéktól kazeint nyernek, ami a *Tanalbin* nevű gyógyszer fontos alapanyaga. Ezt a gyógyszert eddig külföldről hoztuk be, a múlt hónapban azonban *elkezdték itthon a nagyüzemi gyártását. Havonta körülbelül 30 métermázsa hulladék galalitból 26 métermázsa kazeint állítanak elő.*

A calcium lacticum a gyermekgyógyászatban használatos gyógyszer, tisztított tejsav hiányában azonban *eddig behozatalból fedeztük* a szükségletet. A Pharmachemiában kidolgozták az ipari tejsav tisztításának módját és *a negyedik negyedévben elkezdik a gyógyszer gyártását.* A hazai nyersanyagból készített univerzális nagyipari vízlágyító, a *palgin* teljesen azonos értékű a világhírű német caulgonnal. Ennek nagyüzemi gyártását is elkezdték már. Elsősorban a textilipar kap belőle, ahol a festésnél használják fel. A palgin desztillált víz lágyságú vizet eredményez, és *40 százalékos szappanmegtakarítást tesz lehetővé.* Megakadályozza a fehérnemű sárgulását és kíméli a textiliát. Nemcsak az iparban hasznosítják, hanem *rövidesen a lakosság részére is készítenek belőle* mosogató kristálytablettát.

Mint *Paár Imre* főmérnöktől megtudjuk — négyszeres sztahanovista, a legmagasabb újítói kitüntetés tulajdonosa —, az antralilsavas metilészter és a szalicilsavas metilészter, e fontos gyógyszeralapanyagok, készítésére irányuló kísérleteket is kedvező eredménnyel fejezték be, s a jövő év elején elkezdik a gyártást. *(tóth)*

Nyári egyetemeink — kapunyitás előtt

— Halló! Itt a pécsi TIT!

Ma fejeződnek be a pécsi Nyári Egyetem első turnusának előadásai.

— Hogyan sikerült?

— Ebben az esztendőben rendeztünk első ízben Nyári Egyetemet Pécsett. Negyvenegy hallgatónk volt. A Pedagógiai Főiskolán, az Anatómiai, Élettani és a Jogtudományi kar helyiségeiben *dr. Szabó Pál Zoltán, dr. Vörös Márton, dr. Kolta Ferenc, Antal György, dr. Kolta János* és mások tartottak nagy érdeklődéssel kísért előadásokat. Városjáráson, múzeumlátogatásokon kívül kirándulásokat rendeztünk Harkányba, Mohácsra, sétákat a megyében. Az első turnus sikerét bizonyítja, hogy a július 20-án kezdődő második turnusra több mint hatvanan jelentkeztek.

— Halló! Itt Lengyel Imre, a debreceni Nyári Egyetem titkára.

— Mikor kezdődik a Nyári Egyetem?

— Augusztus elsején nyitja meg *Szigeti József* művelődésügyi miniszterhelyettes, aki előadást is tart majd az egyetemen. A természettudományi, geológiai, társadalomtudományi, irodalomtörténeti, zenei, művészettörténeti és filmtudományi előadások mellett művészeti éjményekről is gondoskodunk. A Debreceni Népi Együttes szerepel majd, a debreceni Opera pedig a Varázsfuvolát adja elő — szabadtéren. *Garay György* hegedűművész és a *Weiner vonósnégyes* hangversenyt ad. A »Sóbálvány« című magyar filmet mi mutatjuk be (Karlovy Vary után). A búcsúest a népek barátsági estje lesz egyúttal. Kirándulásokat vezetünk Budapestre, a Hortobágyra, Egerbe, Hajdúszoboszlóra, Mezőkövesdre, Miskolcra.

— 120 magyar és 150 külföldi jelentkező van eddig. Nagyobb csoportokat várunk a Szovjetunióból, Bulgáriából és az NDK-ból. A berlini Humboldt egyetem négy ösztöndíjas hallgatója ugyancsak vendégünk lesz. A külföldiek számára magyar nyelvtanfolyamokat is rendezünk, az előadások a magyaron kívül franciául, oroszul és németül elhangzanak majd.

— Halló! Itt Babos Barnabás, a Veszprémi Vegyipari Egyetem tanársegédje.

A Veszprémi Nyári Egyetem előadásait nem augusztus elsején, hanem augusztus 8-án kezdjük el. A kurzus augusztus 17-ig tart. A társadalomtudományi, geológiai, földrajzi előadásokat magyar résztvevőkön kívül németek és románok is hallgatják majd. A balatonmelléki üdülők vendégei közül is várnak résztvevőket. Két egésznapos kirándulást tervezünk — Tihanyba, Badacsonyba, Hévízre, Keszthelyre és Tapolcára vezetjük el a veszprémi Nyári Egyetem hallgatóit. *(v. gy.)*

Helyreállítják a 800 éves okiratok 200 éves otthonát

1756-ban kezdte meg működését az »Archivum Regni«. Ebből az intézményből alakult 1875-ben a mai Országos Levéltár. A második világháborúban súlyos károkat szenvedett a levéltár épülete, 1956-ban, a 200. évforduló esztendejében az ellenforradalom pusztította. A látogató most állványerdőket láthat az épület körül. Az egyik iratraktárat már csaknem teljesen helyreállították és a közeljövőben elkészül a többi is.

A középkori iratraktárban őrzik a levéltár legrégibb magyar írásos emléket: Kálmán király oklevelét 1109-ből. A »polgári kori« osztályon az 1867-től 1944-ig összegyűjtött országgyűlési, minisztériumi és más iratokat, valamint a legfelsőbb igazságszolgáltatási fórumok anyagát.

A műhelyben a restaurátorok finom japán selyempapírral borítják be a megsérült iratokat: ottjártunkkor éppen egy 1598-ból való fóliáns lapjait ragasztgatták nagy gonddal. Az Országos Levéltár és más állami levéltárak legfontosabb iratsorozatait mikrofilmre veszik. A filmtárban — amely Közép-Európában a legnagyobb ilyen jellegű gyűjtemény — csaknem ötmillió felvétel sorakozik az állványokon. Rendszeresen érkeznek a bécsi és más levéltárak magyar vonatkozású iratairól készült felvételek, több országgal rendszeres filmcsere alakult ki.

A gyűjtemények közül kiemelkedik az 1526 előtti több mint százezer darabból álló oklevél-gyűjtemény. A későbbi idők egyik legjelentősebb iratsorozata a nemrég összeállított Kossuth-gyűjtemény.

A levéltár kutatótermét naponta 40—50 kutató keresi fel, emelkedik a külföldi érdeklődők száma is, sokan látogatják a mintegy 42 000 kötetes szakkönyvtárat is. (j. j.)

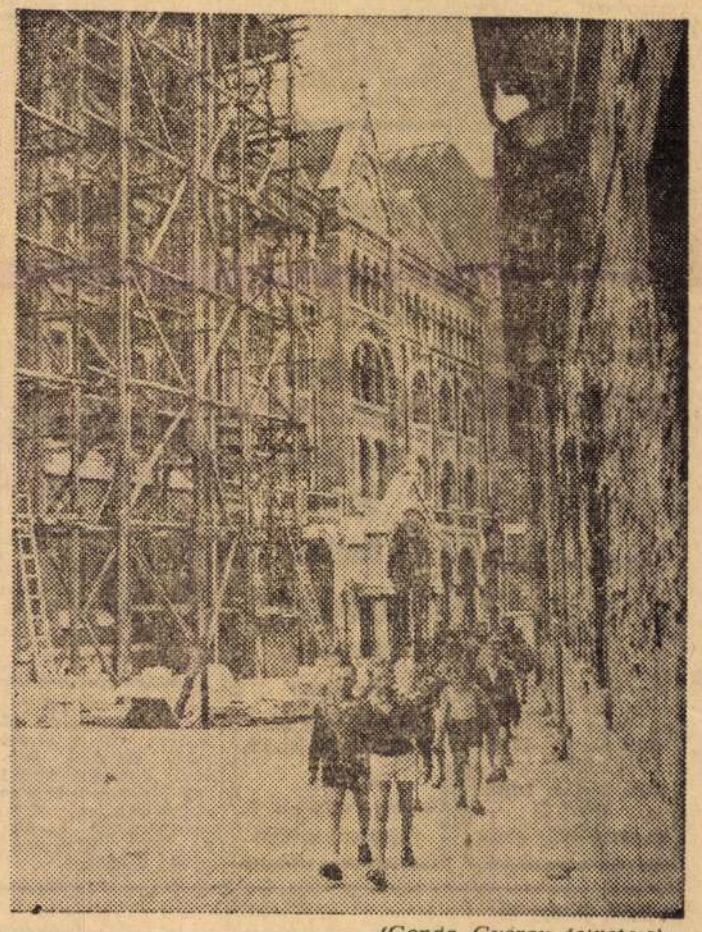

(Gonda György felvétele)

A KIS HAJÓSKAPITÁNY. Sanyika az iskolai szünidőt a Balatonnál tölti. Kis vitorláshajója, mely éppúgy kormányozható, mint egy versenyvitorlás, minden mozdulatára engedelmeskedik. Képünk: Sanyika a hajó vitorláit állítja

(MTI Foto — Bajkor József felvétele)

Több bolt — több áru

Fokozott ellenőrzés a XIII. kerületben

A XIII. kerületi tanács végrehajtó bizottsági ülésén legutóbb a kereskedelmi osztály munkáját tárgyalták. A végrehajtó bizottság megállapította, hogy a kerületben *az áruellátás az utóbbi időben általában javult,* csupán arra kell ügyelni, hogy *a mellékutcákban levő boltokban is a főútvonali üzletekhez hasonló legyen az áruellátás.*

Az áruellátást a utóbbi időben megnyílt szép üzletek is javították. A József Attila téri lakóházaknál *korszerű csemegebolt,* a sütőüzemek mellett *két pékbolt,* a 436-os bolt átépítésével *gyorskiszolgáló üzlet* nyílt a kerületben. A végrehajtó bizottság feladatul tűzte ki az üzletek további korszerűsítését, rendbehozását, csinosítását. Azt is elhatározták, hogy megvizsgálják és a szükségletekhez mérten *megváltoztatják az üzemi árudák nyitvatartási idejét.*

Bányai Mihály, a XIII. kerületi tanács kereskedelmi osztályának vezetője beszámolt arról, hogy a vásárlók védelmére fokozzák az ellenőrzést: *mintegy 4000 próbavásárlás során 105 esetben indítottak fegyelmi eljárást.* (á. o.)

APRÓHIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉS ÁRA: Hétköznap szavanként 2 forint
Vasárnap szavanként 2 forint
Az első szó két szónak számít
HIRDETÉSEKET FELVESZ: Népszava kiadóhivatal
Budapest, VII., Rákóczi út 54 és
a Magyar Hirdető Vállalat irodái

Az apróhirdetés ára feladható postautalványon, vagy a postán kapható bianco csekken. Csekkszámla számunk: 75 915 001—8.

ÁLLÁS

Gyakorlott, fobb képességű, általános esztergályosokat felveszünk. Kiemelt órabért is fizetünk. Erőgépjavító Vállalat, XIII., Váci út 175.

A
GANZ VAGON- ÉS GÉPGYÁR
azonnali belépésre
FELVESZ
csúcs
VAS-ESZTERGÁLYOSOKAT,
(fenti szakmunkások részére külföldi szerelés is lehetséges), továbbá
BÚTOR-ASZTALOSOKAT
valamint szerkezeti és lemez-
LAKATOS
szakmunkásokat
Jelentkezés:
Budapest, VIII., Vajda Péter utca 10 (volt Simor utca) munkaerőgazdálkodási csoport. Megközelíthető 23-, és 30-as villamosokkal, 75-ös trolibusszal

Fémcsiszolók, automata beállító lakatos gyakkovács, öntő felvétel van, jelentkezni lehet a Gázkészülékgyártó Vállalat munkaügyi osztályán, XIII., Révész u. 27—31. sz. alatt.

Kőműves, ács, tetőfedő, bádogos, vízvezeték- és villanyszerelő, asztalos, lakatos
szakmunkásokat
és
segédmunkásokat
felvesz a csepeli Tatarozó Vállalat,
Csepel,
Ady Endre u. 15.

Keresünk azonnali felvételre csúcsesztergályos, horizontálos, fúrós, szerelőlakatos, só-edző és öntvénytisztító szakmunkásokat, valamint férfi segédmunkásokat. Budapesti Hajtóműgyár (volt Fogaskerékgyár), Budapest, XIII. Frangepán u. 12—14. sz. Telefon: 258-376.

Vaseszterg ályos, lemezlakatos szakmunkásokat, valamint gépmunkásokat és segédmunkásokat keres felvételre a Vörös Csillag Traktorgyár. — Jelentkezés: Bp., XIX., Hofherr A. u. 3—15. Munkaerőgazdálkodás.

Vasszerkezeti munkákban — gyártási technológiák kidolgozásában, műszaki dokumentációk összeállításában, műhelyrajzok készítésében és kalkulációban — jártas technikust keres, főleg vasipari munkákkal foglalkozó KTSZ. Önéletrajzzal felszerelt, részletes pályázatot — »Törekvő 12719« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe kérünk.

A
VEGYIMŰVEKET SZERELŐ VÁLL.
csőszerelő iparos-tanulókat
szerződtet
Jelentkezhet minden olyan fiú, aki a 8. általános iskolát sikeresen befejezte és a 17-ik életévét még nem töltötte be. Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyi osztályán
XIII. Szent István körút 22
Munkásszállás nincs

Az
É. M. 31. SZÁMÚ ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT
azonnali belépésre
FELVESZ
nagy-budapesti és vidéki munkahelyeire
kőműveseket, kubikosokat
és
segédmunkásokat
Munkásszállás van
Az összes szociális juttatásokat biztosítjuk.
Jelentkezés:
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 7 (Bejárat a Pilvax közben)
munkaügyi osztály

Egyedülálló, gyermekszerető, önálló, információképes nőt gépesített háztartásba felveszek. VIII., Mikszáth tér 2. III. 8., tel.: 141—752. Jelentkezés délután.

Képesített
könyvelőket
azonnali belépéssel
FELVESZÜNK
Jelentkezés:
levélben,
életrajzzal
FŐVÁROSI MÉRTÉKUTÁNI SZABÓSÁG
Budapest, V., Egyetem tér 5.

Kárpitos szakmunkásokat azonnali belépésre keresünk. Szék- és Fárugyár, Budapest, XIII. Frangepán u. 12—14. sz.

Herkules Cipőgyár
VIII., Kisstáció u. 11. keres állandó munkára alja munkásokat, színbőr és kellékvágó kézi szabászt.

Csak budapesti munkára kőműves, bádogos, szobafestő, tetőfedő, villanyszerelő szakmunkásokat felvesz a Főv. VII. ker. Tatarozó Vállalat, VII., Lövölde tér 7. Vidékinek munkásszállást biztosítunk.

Állandó munkára
felveszünk
azonnali belépésre
kőműves, festő-mázoló, parkettás, burkoló, tetőfedő
szakmunkásokat
Jelentkezés:
FŐVÁROSI TATAROZÓ ÉS ÉPÍTŐ VÁLLALAT,
Bp. V., Kozma Ferenc u. 3.
(Báthori sarok)

TÜKER VÁLLALAT
építkezéshez azonnali belépésre keres
kőműves, ács
és
segédmunkásokat
Jelentkezés:
TÜKER VÁLLALAT X. ker.,
Ceglédi út 1—3. szám alatti telepén, a javítóműhely vezetőségénél.

Az É. M. Szentendrei Cementáruipar Vállalat (Szentendre, Dózsa György út 86); III. és IV. bérkategórába vasbeton szerelő munkásokat keres. Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán. Darabbéres munka. Munkaruhát és napi egyszeri étkezést biztosítunk. Elsősorban környékbeli vagy budapesti lakással bíró szerelőket alkalmazunk.

VÍZ-SZERELŐKET, KŐMŰVESEKET felveszünk
III., Köles u. 4.
Telefon: 163—029.

Most szabadult kárpitossegédet felvennék. Schrammer, Ilka u. 38.

Azonnali belépésre
kőműves szakmunkásokat
KERESÜNK
Borsod megyei munkahelyeinkre. Szállást, kedvezményes étkezést és 4 hetenként a hazautazást biztosítjuk.
Jelentkezés:
Bp. V., Váczi u. 36. sz.
VÍZMŰÉPÍTŐ VÁLLALAT
munkaügyi osztály.

Középkorú leinformálható, gyors nő kézbesítőnek ajánlkozik. — »Megbízható 12630« jeligére, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

AZ
IKARUS KAROSSZÉRIA és JÁRMŰGYÁR
felvesz szerkezeti lakatos
SZAKMUNKÁST
Jelentkezés:
Bp. XVI., Mátyásföld, Margit u. 2.
Munkaerőgazdálkodás.

Felveszünk sok évi gyakorlattal rendelkező kőművest, víz- és gázszerelőt, asztalost, valamint meszelési munkában jártas szak- vagy segédmunkásokat. Gyermekélelmezési Vállalat, Bp., VII., Majakovszkij u. 85, munkaügy.

Az É. M. Szentendrei Cementáruipari Vállalat, — Szentendre, Dózsa György út 86. épületgépészetben jártas gépészmérnököt, vagy nagyobb gyakorlattal rendelkező technikust keres. Fizetés megegyezés szerint. Továbbá megbízható főportást keres felvételre.

Gyakorlattal rendelkező fiútanulót fényképész felvenne. 331—344.

Állami Csecsemőotthon augusztus eleji belépésre, Kálász könyvelésben jártas könyvelés vezetőt keres. Illetmény E 414 kulcsszám szerint. Jelentkezés kizárólag levélben: Bp., II., Báthori László u. 6 címre.

Házi varrónőt, komoly munkaerőt keresek. Telefon: 221—500.

Kőműves, állványozó
SZAKMUNKÁSOKAT
valamint férfi
SEGÉD-MUNKÁSOKAT
budapesti munkára azonnali belépésre
felveszünk
Munkásszállást és egyszeri étkezést biztosítunk!
Fővárosi Építő Vállalat, Budapest, V., Bástya u. 35.

Portás- vagy műhelybefrőnek jelentkezem. »Pontos 12629« jeligére, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

FŐMIPARI ÉS ELEKTROMOS K. SZ.
Bp. XIII., Fürst Sándor u. 22.
keres azonnali belépésre
segéd-munkásokat

Kitűnően főző házvezetőnő kisebb családnál elhelyezkedne bentlakással. Telefon: 355—659.

LAKÁS

Elcserélném házfelügyelői lakásom, VII. ker. Dembinski u. 38. 4—9-ig.

Belvárosi I szobás, komfortos lakásomat elcserélném szoba, hallos budai villalakásra, vagy belvárosira. 181—519.

Fiatal, magányos vegyészmérnök bútorozott albérleti szobát keres. Tel.: 149—218, naponta 7—16-ig.

Elcserélném utcai, jól jövedelmező, liftes házfelügyelőségem, egy szoba összkomfortos, esetleg két kisszobásra — (csak világos, parkettásra, gáz, II. hszk. van). Közraktár u. 34. sz.

Gyermektelen dolgozó házaspár, üres, vagy bútorozott szobát keres. »Vasas 15069« jeligére a Feszábadulás téri hirdetőbe.

Albérleti szobát keres belterületen fiatal, leinformálható dolgozó nő. »Fényképész 15057« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Elcserélném megegyezéssel, olcsóbérű, szoba, konyha, fürdőszobás, gázos, III. emeleti, szép napos lakásomat, első emeletig. Du. 2—5-ig. Bpest, VI. ker., Székely Bertalan u. 1/b. III. 20. Magna.

Elcserélném! I., Tő u. 3. 1 szoba komfortos házfelügyelőségem, főbérletire.

Elcserélném, kétszobás félkomfortos lakásomat, portás-házfelügyelőséggel. »Portás« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Elcserélném második emeleti kettő szoba összkomfortos lakásomat hasonlóra; vagy 3 szoba összkomfortosra, betegség miatt, liftes házban. VII. ker., Kazinczy u. 30, Káplár.

Pécsi 2 szobás lakást és állást cserélnék Pestre; általános iskolai tanár. Érdeklődni 8—4-ig: 189—900/199, Bálintné.

Becsületes házaspár idősebb nőt vagy férfit ingyen lakásért vagy házért eltartanánk családtagként. »Élejáradék 13042« jeligére, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

Elcserélném négyszobás, összkomfortosomat VII., Dózsa György út 68, I. 2, kettőszobás, összkomfortosra, második emeletig és egyszobás, alkovos vagy hallos komfortosra, háromszobás összkomfortosomat (4. társbérletes) kettőszobás, összkomfortosra. 428—475

Budai kertes, komfortos lakásomat elcserélném Budán kétszobás vagy szoba hallosra, kertes házban, XI., Budaörsi út 23, fszt. 2.

Elcserélném 1 szoba félkomfortos, gázos lakásomat egyszerű szoba konyhára, lehetőleg XIV. kerületben. XIV., Varsó utca 17, II. 7.

1 szoba összkomforos lakásért cserélek 1 szoba utcai garzont. V., Alpári Gyula u. 12, I. 1/a.

BÚTOR

Egy 340 cm kombinált szekrény eladó. Rákospalota Eötvös utca 9.

Háromajtós szekrényt keresek négyezerig. 406-370. 8—11-ig.

Hálószoba, kombinált szekrény fizetési kedvezménnyel asztalosnál, Hársfa utca 10/b. Telefon: 221—334.

Modern szép kombinált szekrényt vennék jó állapotban. Tel. reggel: 7—8 között: 356—551.

Cián ozást, rágcsálóirtást vállal: Végh. Üllői út 23. Telefon: 184—364.

Vennék sarokrekamiét epedással, jó állapotban és nagyméretű klöpli függönyt. 188—175.

Kétszemélyes rekamié, világító, részletre eladó. Azonnal elvihető. Kárpitosnál, Visegrádi utca 4.

7 darabból álló ebédlő 2500-ért eladó. Thököly út 81 Möre.

Nagyon jókarban levő barokk garnitúra (heftelve) eladó. Telefon: 335—605.

Cseresznye hálószobabútor igényesnek eladó. Háromtizenkettő — nullahetvennyolc.

Modern és stil minőségi kárpitozott bútorok, rekamiék, franciágy készen és rendelésre, Oláh kárpitosnál, József körút 66.

Szekrények, tükörasztal, francia rézágy, karnisok, madonnaképp, porszívó, faláda, bőrbőrönd eladó: 350—075.

Éjjeliszekrényes rekamiéágy, kárpitozott bútorok. Legkedvezőbb fizetéssel kapható. Horváth Mihály tér 3 (Baross utcánál).

Barokk francia nádazott garnitúra 5 darab igényesnek este 112—509.

REKAMIÉK
székek, fotelok, garnitúrák, legyezősek is, készítése, javítása Roszman kárpitosnál, VIII., József utca 11

Nagyméretű epedás rekamié eladó, Szigetvári u. 16, I. 2.

Rekamiék, fotelok székek, jótállással, fizetési könnyítéssel. Szenkovits Elek kárpitosnál, Vörösmarty utca 73.

Kis kombinált szekrény dió eladó. IV., Ujpest, Istvántelki u. 57.

Keveset használt modern dióháló eladó. XV., Klapka György u. 113/a

Gyönyörű rekamiék, fotelok, székek, jótállással, fizetési kedvezménnyel, készítőnél, Népköztársaság útja 57 (volt Andrássy út).

Rekamiék, fotelok, székek, szezlonok prima kivitelben kaphatók. Javítást vállalok. Kárpitos, Népszínház utca 53. Tel: 334—408.

RUHÁZAT

Mübőrkabátot, gyermekeknek is motorosmellényt, ballonkabátot, méret után készít. Divat sport szabó, VII., Garay tér 3, Keleti pu. mellett

Perzsabunda nagyméretű eladó. Telefon, 18—19 óráig. 125—111.

Ruhakölcsönzés esküvőkre, estélyekre. II., Erőd u. 18. Május 1 mozival szemben. 352—213.

MOTOR, JÁRMŰ

Wauxhall személygépkocsi kifogástalan állapotban eladó. Megtekinthető túl. 17-től, egész nap a Rákóczi út 23. alatti garázsban.

Eladó BMWR f 1 eredeti oldalkocsival. Vác, Március 15 tér 4. (Majoros.)

Opel-Blitz 2 tonnás Mayboch motorral sürgősen eladó. Üzemképes, 100%-os gumikkal. Építőipari KTSZ. T.-bánya, II. Kossuth L. u. 73.

Csere. 6 üléses, üzemképes Fiat 1100 kocsimat elcserélném igényessel 4 üléses üzemképesre. Telefon: 199—085, délután, este: 420—072

Opel Olympia üzemképes, jó állapotban eladó. Esztergom Pf.: 46. Telefon: 39.

Eladó Buday 175 cm³ csónak odalmotor, négyszemélyes csónaktesttel kifogástalan állapotban. Megtekinthető: Haladás csónakházban.

Személyautó, 4 üléses, négy ajtós, nyitható tetővel, felül szelepelt, üzemképes állapotban eladó. Csak szombaton, XIII., Balzac utca 25. I. em. 4-es.

Üzemképes, hatszemélyes 1100 Fiat sürgősen eladó tizenkilenezerért. Újpest, Rezi K. 19.

250-es Csepel oldalkocsival és egy oldalkocsihajó eladó. III., Vályog u. 6. Balogh.

Eladó TLT zöld Pannónia oldalkocsival (majdnem új). Bp. XIV., Egressy tér 9. Ugyanott 100 cm³ Csepel, gyönyörű állapotban.

K. 55-ös, keveset használt 125 kc. motor eladó. Budaörs, Adv E. 1.

200-as Zündapp 4500-ért eladó. Megtekinthető: mindennap 5 után. Lőrinc Benedek 21.

Topolinó mint az új, igényesnek eladó, esetleg négyszemélyesre cserélhető, IX., Knézits u. 15.

Négyszemélyes autó kifogástalan üzemképes, eladó, Völgyi, Török utca tizenegy. 353—421.

Eladom vagy elcserélném 750-es oldalkocsis Zündapp motorom 350-ig szóló motorra. Bakos László, Nemti.

125 Csepel lemezvillás eladó. XII., Hollósy Simon utca három, magasföldszint egy. Szombat, vasárnap.

Ujonnan generálozott Jáwa 250-es bejáratás alatt eladó. VII.; Sajó 10, fszt. 2.

Tizenegyezer km-t futott 350-es első-hátsó teleszkópos Izs oldalkocsival, prima állapotban sürgősen eladó. Ujpest, Rózsa 46.

NSU 350 kcm motorkerékpár olcsón eladó. Budapest IV ker.; Thaly K. 26.

Teljes generál után 5000 km-t futott kitűnő Topolinó eladó. Megtekinthető hétköznap 19—20 óra között, Pasaréti út 65/a I. 1.

Motor és kerékpár zománcozás, dukkozás, tankkalapálás. III., Kenyeres u. 29. 362—574.

Motorkerékpárjavítás szakszerűen, gyorsan, bármilyen gyártmány, motorjavítóműhely, VI., Szinvei Merse 17.

250-es Jáwa, kitűnő állapotban eladó, szombaton, vasárnap egész nap. Busa, XIII., Faludi u. 20.

INGATLAN

Családi ház lakáscserével eladó. Kp és törlesztés. R.-szentmihály, XVI., Bártfa u. 8. 31-es busszal.

Eladó sürgősen Rákoshegy központjában kétlakásos családi ház. Nem beköltözhető. Fizetési kedvezmény. Telefon: 498—266.

Vízparti telkemet Zámárdi-felsőn 15 000-ért sürgősen eladnám. Hidvégi, XXI., Vörösmarty utca 4.

Lipótvárosi hypermodern garzon öröklakás azonnali beköltözhetőséggel sürgősen eladó. »Előnyös 12637« jeligére, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

Beköltözhető családi ház eladó. Vecsés, Vörösmarty u. 21

Csepelen, Magyar utcában ház eladó, 1 szoba, konyha beköltözhető, esetleg életjáradékkal is. Érdeklődni Budapest, XIV. ker., Ilka u. 19, Kovács István.

Beköltözhető kis családi ház termő gyümölcsfákkal eladó. XVI. ker., Rákosszentmihály, Mátyás király utca 9.

Beköltözhető családi ház, melléképülettel, 1 hold szőlővel. Balatonmáriafürdőn eladó. Esetleg cserével Pest területén családi házzal és ingatlannal. »Sürgős 12525« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Rómaifürdőn 274 öl gyümölcsös víkendházzal eladó. 181—519.

Érdligeten 2 hold földet felesnek kiadnék, állomástól 2 perc, magányos »Nyugdíjasnak 13005«, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

Délivasútnál 2 szobás öröklakás lakottan harmincötezerért eladó. Tulajdonos Pesterzsébet, Dózsa György út 69.

Beköltözhető ház eladó. Külső Bécsi út 29, Solymári téglagyárral szemben.

Pesterzsébeten eladó 2 szobás családi ház, beköltözhető, XX., Lázár u 131.

Eladó Csepel belterületén jövedelmező sarokház üzlethelyiségekkel, beköltözhető két szoba összkomfortos lakással, pincével, 458—548, Karátsony S. u. 24.

Beköltözhető kicsiny tanya betegség miatt eladó, vagy olcsón bérbeadó, Szárazék, Pestlőrinc, Csikszereda u. 26.

RÁDIÓ, HANGSZER

Eladó acélvázas Stingl fekete zongora. Megtekinthető VIII., Család u. 33, 19—20 óra között.

Eladó egy db kétcsatornás erősítő sarok hangszóróval együtt. XIV. ker., Nagy Lajos király út 78/b, fszt. 3, 5—fél 8-ig, Bene.

Tangóharmonika! Jó állapotban levő eladó. Bp. III. ker., Ék u. 11.

Fekete rövid bécsi zongora eladó. Kispest, Attila u. 96.

ZONGORAK és **PIANINÓK**
eladása — vétele
ZONGORATEREM
Lenin körút 101.
Telefon: 123—398

Bécsi gyártmányú zongora, rövid páncélos, kitűnő állapotban eladó. Kották és horgolt takaró. Délután 4—8, Szűcs, Kispest, Móricz Zsigmond u. 28.

GÉP, MŰSZER

Pfaff 34 szabógép eladó. Prim, Budafok, Peres u. 7.

Singer 103-as varrógép (zsebkendőszegő) eladó. XXII. ker., Baross Gábor telep XIII. utca 36. sz. 14-es autóbusz végállomás.

Új PVC hegesztőgép eladó. Telefon du. 6-tól: 125—998.

Kettlizőgép olcsón eladó. Simson mopedra elcserélem. Pestlőrinc, Szatmárnémeti u. 12. Ötvenes végállomásnál.

Szűcs-varrógép Singer eladó. Telefon: 428—656. Hétfőtől 10—3-ig.

Eladó Singer és Pfaff szabóvarrógép motorral. Megtekinthető du. III., Laktanya u. 18.

Varrógép 103-as 34-es motorral sürgősen eladó. Ujpest, Munkásotthon u. 17.

ÜDÜLÉS

Hűvösvölgybe gyermekek állandó gondozását, nyaralását vállalom. Tel: 367—963.

ADÁS, VÉTEL

Singer süllyesztős varrógép, félháló, előszobafal, szennyespad, befőttes üvegek eladók. 220—862, este 6 után.

Lakásfeloszlatás miatt eladók biedermeier és modern bútorok, paplanok, fehérnemű stb. Érdeklődni szombat délután és vasárnap 10 órától egész nap. Telefon: Kettőszázegy — hatszázhatvanegy.

Megvételre keresünk központi fűtőtesteket (Radiatort) bármilyen nagyságban. Ajánlatokat: Állami Áruház, Szombathely.

Közületek figyelem. — Kultúrterembe, espressóba, szálloda halljába nagyméretű, reprezentatív tükör eladó. Tel.: 311—490.

Ezüst étkészlet, 12 személyes, 94 darab, alig használt, eladó. Telefon: 129—328.

Klöpli ágyterítő vagy függönynek, lemezjátszó eladó. Négyszázhárom - kilencszázhetvenegy.

Hordók 60—100 literes, mustmérő, pálinkafokoló eladó. Angol utca 35/b, vasárnap.

Cseh fonott mély gyermekkocsi eladó. 386—089 Egész nap.

FELHÍVÁS

Elveszett július 14-én a 9-es, 15-ös, 17-es autóbusz vonalán 12—1 óra között barna aktatáska igen fontos angol nyelvű fordításra átadott, más számára értéktelen iratokkal. Megtalálónak magas jutalom, Bp., VIII., Krúdy u. 20, órásüzlet.

A Híradótechnikai Vállalat Élelmezés, Budapest, XI., Daróci u. 3. 259—825. Telefon 256—826 bélyegzőjét a mai naptól érvénytelenítjük.

VEGYES

Érdekes Ujság 1913—1918. évfolyama eladó. »Érdekes« jelige kiadóhivatalba.

Figyelem! Szőrszálakat véglegesen (villannyal) arctisztátlanságait elmulasztja felelősséggel: Kovács kozmetika, Lenin körút 59

Közületi karbantartó és darkoációs részlegek részére 300-as vasvázas szalagfűrészt 2380 forintért rendelésre szállít Lakatos KTSZ, Békéscsaba, Sztálin út 17. Telefon: 20—77.

Rönkfa bérfűrészelését, horizontális Gatter és szalagfűrészen vállalom. Hamar, XIV., Istvánffy 65. Tel.: 496—866.

ÁLLAMI VÁLLALATOK! KÖZSÉGI TANÁCSOK!
Azonnal szállítható
járdalap
40/40/6 cm-es és
kéményajtó
bármilyen mennyiségben. Vidékre vagonban is.
BUDAPESTI CEMENTÁRUIPARI VÁLLALAT
Budapest, VIII., Asztalos S. u. 12.
Telefon:
140—315 141—860

Szőnyegjavítás, szőnyegtisztítást, szőnyegrojtozás, Ungár, Akácfa utca 20 427—634.

Cián ozás, rágcsálóirtás, Schneider mérnök. VIII. Tolnai Lajos u. 40. 141—007.

HÁZASSÁG

Nőtlen, 31 éves, 167 magas, jómegjelenésű, szakmával, készpénzzel megismerkedne házasság céljából, szép, csinos, komoly, leánnyal, 20-tól 27-ig, kinek lakása van. Fényképes levelét válaszolok (fényképet visszaküldöm). »Októberi esküvő 1212« jeligére Felszabadulás téri hirdetőbe.

Egyszerű, jólelkű, kellemes külsejű, 34 éves intelligens nő, házasság céljából ismeretséget keres. »Tiltott dallam« jeligére, Népszava kiadóba

Házasság céljából 32 éves, református mérnök és 28 éves rk. érettségizett géptechnikus; mindketten fiatalemberek értelmiségi családból budapesti családi házzal, lakberendezéssel keresik hozzájuk illő, tisztaéletű, csinos, művelt, házias, otthonszerető, utazást, művészetet, víziéletet kedvelő, életvidám, komoly gondolkodású leányok ismeretségét 25 évesig »Matrimónia beata« jeligére, kiadóba.

35 éves, 158 cm elvált, 10 éves leányom van, megismerkednék házasság céljából 28-tól 35 éves, független nővel, ki becsülni és szeretni tudna. »Lakás van 472« jelige, kiadóba.

Milyen lány vagyok, majd eldönti. Jeligém: »Meglátni és megszeretni«, róm. kat. férfival szeretnék levelezni, 28—38-ig. Akire »fel« lehet tekinteni. Választ kiadóba.

Körülbelül 25 éves, csinos, művelt, gyermektelen dolgozó nőt keres élettársul hozzáillő, magányos szegedi férfi. — Választ »Élethű fénykép« jeligére, kiadóhivatalba.

Két fiatalember, 29/170 és 35/165, előbbi lányok, utóbbi özvegy és elvált asszony ismerettségét keresi, házasság céljából. Főbérleti lakás legyen. — »Szivárvány 13033« jeligére Felszabadulás téri hirdetőbe.

Jólelkű, jólzlésű, csinosnak mondott hajadon megismerkedne 46—52-ig intelligens férfival, házasság céljából. »Véletlen 13939« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Házasság céljából keresek 50 évtől 55 éves korig, egy megértő férfit, ki megbecsülne egy szorgalmas, lakással endelkező nőt »Jólelkű« jeligére Ujpesti hirdetőbe.

»Őszi esküvőre levél ment. »Kölcsönös szimpátia« jeligére választ várok.

Komolygondolkodású férfi ismeretségét keresem házasság céljából. Ne szép, de feltétlen becsületes és intelligens legyen. Pestiek írjanak, hasonló, 28 éves szemüveges leánynak. Lakásom nincs. »Szűrke fény — gyöngyvirág 12618« jeligére Felszabadulás téri hirdetőbe.

30 éves, elvált asszony, 6 éves kisfiával keresi 35—38-ig, haladó gondolkodású férfi ismeretségét, kinek lakása van. Házasság céljából. — »Elvtárs — élettárs« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

30 éves, szakmunkás fiatalember, korban hozzáillő budapesti komoly, szerény, dolgozó nő ismeretségét keresi házasság céljából. »Egymásért 10135« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

50 éves, gyermekteelen, egyedülálló, csinos özvegyasszony, varrónő, férjhez menne korban hozzáillő, komoly férfihoz, kinek lakása van. Bútorom és pénzem van. Egy gyermek nem akadály. »Jó feleség 9526« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Keresem olyan csinos, jóalakú hölgy ismeretségét 30-tól 40 évesig, aki 44 éves ipari szakmunkásnak megértő, szolid felesége tudna lenni, berendezett lakásom van Pesten. Fényképes választ várok »Tulipán 12735« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Vezetőállású, független mérnök keresi élettársát, kultúrált, igen csinos, 30-on aluli nő személyében. Fényképes választ »Ősz 184/44« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Középtermetű, szőke iparos házasság céljából megismerkedne jómegjelenésű, szerény 20—30 éves leánnyal, vagy asszonnyal, aki 7 éves fiamnak mostohája lenne. Fényképes választ visszaküldöm. »Megtaláltak 12741« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

38 éves szakmunkás megismerkedne 35-től 40-ig, házasság céljából rendes, dolgozó nővel, »Lakás van« jel.

»Igényes«, 168 cm magas lány keresi házasság céljából diplomás, vagy érettségizett férfi ismeretségét »Vadvirág« jeligére a kiadóba.

»Reménytelenség« jeligére 28 éves társtalan férfi, egyedülálló és megértő hölgy választ várja a Kiadóba, Rákóczi út 54., aki élettársa lehetne.

Ha van olyan vígkedélyű, egészséges, szorgalmas, házias, 22—30 éves nő, aki hűséges élettársa lenne ugyanilyen 32 éves, középmagas, jómegjelenésű, intelligens, kiegyensúlyozott körülmények között élő iparosnak, az írjon »Nagyon megbecsülném 13670« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe. Fényképküldését hálás lennék, kívánságra visszaküldeném.

Komoly, dolgozó lány, könyvelő, élettársat keres, 40—50-es, magas, barna írjon, aki szeretetre és egész életre szóló boldogságra vár. »Gyermek is lehet 13709« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

43 éves magas, gesztenyebarna, józanéletű, nőtlen polgár, férfi, házasság céljából megismerkedne hozzáillő nővel. Egy gyermek nem akadály. Leveleket kiskunhalasi hirdetőbe — »Szeretnék boldog lenni« jeligére.

37 éves ref., jómegjelenésű, becsületes, jó családból, tisztviselőnő, megismerkedne házasság céljából, végzett gazdász, vagy jobb értelmiségi, komoly férfival. Szeretem a gyereket, 1 gyermek nem akadály. »Nem csalódik« jeligére kiskunhalasi hirdetőbe.

182 magas, 18 éves, szőke, dolgozó leány megismerkedne hozzáillő, komoly fiatalemberrel 35-ig, házasság céljából, akinek saját, vagy főbérleti lakása van. »Fehér akác« jeligére Ujpesti hirdetőbe, István tér 18.

68 éves özvegyember, hozzáillő asszony ismeretségét keresi házasság céljából. — »Lakásom nincs« jeligére, Ujpesti hirdetőbe.

37 éves, 180 magas, elvált asszony, (jelenleg fizikai dolgozó) keresi magas, értelmiségi, vagy diplomás ismeretségét, házasság céljából. — »Július 20« jel. Felszabadulás téri hirdetőbe.

Élettársat keresek hatvankettőig, molett, barnát, vidéki, egyedülálló nőt. »Gazdatiszt 70« jeligére, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

Marton László

M. 1959. X. 18

Nemzet

9

EGY SZOBORPÁLYÁZAT MARGÓJÁRA

A Ferihegyi repülőtér büszkeségünk, az utasforgalom növekedése tempót diktál, Ferihegy állandóan épül, bővül, terjeszkedik. És szépül is. Nemcsak a csarnokokban és a várószobákban zöldellő növényzet ápoltságára, a rózsaszín virágú, ritka begóniákra gondolunk, hanem egész Ferihegy kulturált, tartózkodóan modern, elegáns, intim atmoszférájára, a belső berendezés, a bútorok, világítótestek kellemes arányaira, a színek megnyugtató harmóniájára.

Ferihegy azonban nem elégszik meg ennyivel. Féléve annak, hogy pályázatot hirdettek az épület előtti tér rendezésére és díszítésére. A bejárat előtti lant-alaprajzú térre szobrot szeretne Ferihegy, művészi alkotást, mely elsősorban dísze a térnek, már messziről üdvözli az utasokat és kifejez valamit a repülés, a légiutazás élményéből. A jóhiszemű laikus azt gondolná, hogy egy ilyenfajta pályázati felhívás érdeklődést kelt a szobrászok között és serkent a nemes versengésre. Annál is inkább, mert ennél a kívánalmaiban csak nagyjában körülírt, körvonalazott témánál nem kísért a megkötöttség gátja; alkalmat ad a képzelet szabad szárnyalására, újszerű, merész kísérletekre. Aránylag mégis kevesen éltek ezzel a lehetőséggel. Helytelen lenne ebből azt a következtetést levonni, hogy szobrászaink nem óhajtanak szárnyalni, repülni, újabb tartalmi és formai lehetőségek után kutatni. Nem lenne helyes, még akkor sem, ha a pályázat eredményét az eléggé vigasztalan földhözkötöttség, a költőiség hiánya jellemzi, s ha szép gondolat villan fel, vagy újszerű életérzés keres szobrászi megoldást, mintha valami érthetetlen elbátortalanodás fékező ereje már csírájában elvetélné.

Ismét egy pályázat, melyet a zsüri meddőnek nyilvánított és ennek következtében a díjakat sem osztotta ki. A részvételre száz művészt kértek fel s mindössze ötvenkét pályamű érkezett be, s ennek nagy részében is a nyilvános pályázatok makacs részvevői, a műkedvelők ostromolták meg a zsürit. A Ferihegyi repülőtér nagy csarnokának emeleti kerengőjén van a pályázat közszemlére téve. Még az a szem is — melynek sok-sok pályázat eredményében volt alkalma edzettségre szert tenni — meghökkenve mered egy-egy pályamunkára. Kétségbeejtően zsúfolt ízléstelenségek, bombasztikus pátoszú, kispolgári elképzelések riogatják itt az embert. Részt vettek ugyan a pályázaton ismert, beérkezett művészek is, de sem képzeletüket, sem újító szándékukat nem nagyon pazarolták a témára. Mintáztak józan mértéktartással szép formájú emberi alakokat, melyek jól megállnák helyüket egy sétatér díszkútján, de semmi közük a repüléshez, Ferihegyhez, a légipályaudvar monumentális architektúrájához.

Mondjuk el, hogy láttunk olyan pályamunkát, mely ágak-bogak közé ékelt női alakot ábrázolt s többek számára a Delphi-jósdát képzettársítja. És mit láttunk még? Luciferekét, hatalmas, ijesztő szárnyakkal, amint éppen el akarnak szakadni a földgömbtől; fáklyát tartó ifjút, kinek karjáról lehullóban van a bilincs, ezzel szemben bokáját mestere rakétákkal sarkantyúzta meg. Láttunk sárkányt eresztő gatyás bojtár-gyereket. Viszontláttuk a traktoroslányt, ez alkalommal repülőgéppel, láttunk egy vízfejű kisfiút labdával, griffeket és turulmadarakat, Pegazust, melynek két szárnyán állva lovagol a merész ifjú; ízetlenül kanyargó absztrakt architektúrákat, olyiknak ormán emberi alakok tesznek kétségbeesett úszómozdulatokat. Nem hiányoznak a múltszázad szokványos emlékmű típusai sem, azzal a változattal, hogy a talapzatot a repülés úttörői ülik körül. Nem volt gátlása az

távol van a szokványtól. Martoné elégikusabb hangvételű, talán reprezentatívabb Nyiró könnyedebb, derűs, lebegő érzéseket keltő tervénél. Ez utóbbinak előnye, hogy minden nézetből egyformán érvényesül a repülőgépeket vagy vadlibákat, de mindenképpen a repülést jelképező és intonáló, harmonikusan összefűzött, finom ritmusú megoldás. Örvendetes, hogy a fiatal szobrásznemzedék, ha kis számmal is, de képviselte magát a pályázaton. Elgondolkodásra késztet, miért vettek ilyen kevesen részt fiatalok a nemes versengésben? Hiszen volt már arra példa, ha nem is a közelmúltban, hanem jó néhány száz esztendővel előtt, hogy fiatal, kezdő szobrászt bíztak meg olyan munkával, melynek a világ ma is csodájára jár. Lorenzo Ghiberti huszonkét éves volt, amikor megbízták a firenzei Battistero második bronzkapujának — Michelangelo szerint —, a »Paradicsom kapujának díszítésével. Íme, nem indokolt tehát eleve lemondani a reményről!

A Ferihegyi repülőtér dolgozói között — nagyon helyesen — közvéleménykutatást tartottak: mit szólnak ők, akik ismerik a repülőtér minden zugát és életük felét ott töltik, a pályázathoz? Nem csekély szorongással érdeklődtünk a közvéleménykutatás eredménye iránt. Ám csodák nincsenek, és tudjuk, Róma sem épült egy nap alatt. Ne kendőzzük el hát a valóságot, ne hallgassuk el a tényeket. Inkább hallgassunk a figyelmeztető jelre, mely ismételten arra int, mekkora teendők vannak az ízlések fejlesztése terén. Viszont örülhetünk annak, hogy Ferihegy dolgozói nem mentek el értetlenül a két fiatal művész újszerű pályamunkája mellett sem. A legtöbb szavazatot (s sóhajtsunk egyet most a zárjelben) a cukrászipari mű kapta. De a fiatalok mellett is kiálltak vagy húszan. Nem teljesen reménytelen tehát a szobrászatunkban új hangot, új formát kereső s a közönség ízlését megnyerő művészet helyzete. Gondoljon erre a bírálóbizottság is! És amikor nemsokára a szűkebbkörű, újabb pályázat lezajlása után a bíráló bizottság kezében lesz a végleges döntés joga, bízunk abban, hogy ők is szárnyat öltenek és nem szűkkeblűen a szokványos mellett szállnak le a síkra.

Ferihegy, a mi szép Ferihegyünk mindenképpen megérdemelné.

Dutka Mária

2

A CSALÁ

Iparművészek divatbemutatója

Az Iparművészeti Stúdió őszi-téli divatbemutatóját, fiatal iparművészek modelljeit láttuk a Fészek-klubban. Ezek a fiatal művészek eddig minden divatbemutatójukkal megérdemelt sikert arattak. Most is nagy érdeklődéssel vártuk bemutatójukat, de ezúttal ötletességük, friss kedvük az új divat kreálásához mintha kissé megcsappant volna.

Ennek a kollekciónak legjobb darabjai a kabátok és a kosztümök. A divatos nagy gallért több változatban hozzák; a vállra borítják, vagy puhán körülfogják vele a fejet. Szőrmével, műszőrmével díszítik, paszpolozzák.

A RAJZON

bemutatjuk a kétsorosan gombolt háromnegyedes teveszőr kabátot, különleges vonalú gallérral. Zöld-piros sottis rakott szoknyához mutatták, s ugyanabból a sottis anyagból ügyes kis kendősapkát csavartak a maneken fejére. Háromnegyedes ballonkabátot is láttunk lilásszürke ballonból, igen nagy gallérral. A ballon divatban újszerű, a piével díszített rozsdaszínű ballonköpeny is. A kosztümök között a legelegánsabb a csokoládébarna szövet télikosztüm, kétsorosan gombolt, hétnyolcados kabáttal, széles nagy gallérján fekete perzsa borítással.

ÚJDONSÁG

a rajzon látható másik modell is, a térdig érő újvonalú köntös, vállra boruló sálgallérral, zsinór övvel és paszpollal. Piros posztóból tervezték, kék-zöld sottis, szűk pantalóhoz. Nagyon csinos volt. Es újdonság a fekete alapon arany kézifestésű háromszögletű vállkendő, melyet lila buklészoknyához és fekete pulóverhez mutattak. A gyönyörű kendő téli divatsiker lesz!

A ruhák közül feljegyeztük a méregzöld princessz szabású délutáni ruhát perzsahímzéses nagy gallérral. A gallér elöl magas, hátul pedig követi a hegyes és mély kivágás vonalát. Tetszett még a szürke-kék kézifestésű ruha mintája, anyaga, megoldása is: a sima vonalú gallérnélküli ruhán minden dísz nélkül a kézifestés dominál.

A KISESTÉLYI

sorozatban szép is, praktikus is a sima vonalú fekete szövetszoknya, fekete düsessz

kerek kivágású estélyi blúzzal, melyet egy nagy tearózsa díszít. Az estélyi blúzt és szoknyát más változatban is láttuk: kakaószínű ripszselyem szoknya és világos drapp brokát blúz.

Többször szerepelt a kisestélyiknél az idei divatban újból feltűnt sonkaújj. Az arany-fekete kivágott brokát kisestélyi ruha boleróvonalú kiskabátja is sonkaujjú. A legszebb kisestélyit azonban fiatal lányok számára tervezték — szürke-fekete apró pepita —, taftból. A ruha elején végighúzódó gomboláspántot rüss díszíti. A gallér és a csavart rózsa fehér organzából készült.

A ruhák díszeit, az ékszereket, gombokat, virágokat, hímzéseket szintén iparművészek tervezték, mindig ízlésesen alkalmazva a modelleken.

(f. b.)

„Idei“ h

Néhány hete annak, hogy a csemegeboltokban és mintahúsüzletekben a csirke mellé felsorakozott a vákuumozott műanyag zacskóban tárolt kacsa is. Nem kevesebbtől szabadulunk, ha ezt vásároljuk, mint a bontástól. Három-négytagú családnak elegendő a háta és combja. Az igazán jó

kacsapecsenyéhez

használjunk vékony szalonnaszeleteket. Ne bántsuk vele a háta ropogósra süthető bőrét. A comb vastagjába jó mélyre helyezhetjük a szalonnacsíkokat. Az inas, vastag húsrész íze enélkül egyhangú. Én a sült húshoz jó kanál zsírt forrósítok előbb. A tepsi alját megbélelem szalonnával. Mielőtt a húst sütőbe tenném, nyílt lángon néhány percig mindkét oldalát rózsásra sütöm. (Legyünk óvatosak, mert az égett pecsenye keserű.) Utána kevés vízzel felereszt em.

Virágo

A rózsák

A kertekben néhány rózsabokron és rózsafán még ilyenkor is rózsává feslik egy-két kései bimbó, de a mindsűrűbben jelentkező és erősödő talajmenti fagyok rövidesen ezeket is leperzselik, ami már arra int, hogy itt az ideje a rózsák téli védelmének. A korti

KERESZTREJT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Marton László

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1965 MÁJ 30

LAP

Új szobrot avattak Vásárhelyen

1021

(Zrínyi felv.)

Tegnap délután a város általános és középiskolái tornaünnepélyének keretében avatták fel Hódmezővásárhelyen, a városi stadionban Marton László Sportoló fiú című szobrát. Az új szobrot rövid ünnepség keretében Vörös Mihály, a városi tanács vb elnökhelyettese adta át a város sportolóinak, utána Török János, az MTS hódmezővásárhelyi városi tanácsának elnöke mondott rövid beszédet.

HÍ

Francia színjátszók versenye

Véget értek a fiatal francia színészek országos versenyének előfutamai; a döntőket Párizsban, a Récamier Színházban rendezik június 7—24 között.

Hat együttes került a döntőbe, köztük Jean Bollery csoportja, amely Théophile de Viau késő-középkori szerző „Pyramus és Thisbé"-jével mutatkozik be és Victor Garcia együttese, amely Alfred Jarry „Ubu Roi"-ját mutatja be.

Egységes írott ABC-t kapnak az afrikai nyelvek

Az UNESCO végrehajtó bizottsága elhatározta, hogy egységes ABC-t dogoz k olyan afrikai nyelvek szá mára, amelyeket eddig csak beszélt nyelvek voltak, so hasem írták le őket. Az el só afrikai nyelv, amelyet a egységes ABC alkalmazásá val írott nyelvvé tesznek, a Szenegálban és Észak-Ka merunban beszélt „pöhl nyelv.

VÁCI MIHÁLY:

Mint a

Tavaszi szél szivárog,
teli van vele az árok,
térdig emelt szoknyában
lábolnak benne a lányok.

Szívdobogásnyi rózsák,
kertjeink lángbaborítják,
messzi egek madara
száll ide költeni hozzánk.

Párolog, mintha csak fájna,

1021

Marton László

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW »PRASA«

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

GAZETA POMORSKA
B
BYDGOSZCZ, UL. ŚNIADECKICH 1

wydanie .....

Nr 66 z dn. 19-03-1969

189

Rzeźbiarz węgierski Laszlo Marton przygotowuje obecnie kilka prac, z których dwie związane są z obchodami 50-lecia proklamowania Węgierskiej Republiki Rad.

Na zdjęciu: Rzeźba dłuta Martona, która odsłonięta zostanie w Szantes (południowo-wschodnie Węgry) w dniu 21 marca, w 50 rocznicę proklamowania Republiki Rad.

(CAF — MTI)

odstawowej.
(Fot. L. STANISZEWSKI)

ada dzień mróz puści i opóźnienie będzie nożna nadrobić. Szkoła podstawowa nontowana z gotowych elementów ma być gotowa przed 1 września br., a więc przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego.

Do zespołu wysokościowców osiedla przybędzie kompleks składający się z 3 wieżowców Spółdzielni Mieszkaniowej „Budowlani". Będą one połączone na parterze pomieszczeniami dla punktów usługowych, których w dalszym ciągu na Błoniu nie jest zbyt wiele. Dwa wieżowce, jeśli budowlani dotrzymają terminów, mają być gotowe w bież. roku.

Robotnicy zatrudnieni na Błoniu, w odróżnieniu od swych kolegów pracujących na innych budowach są w o wiele korzystniejszej sytuacji. Mają dostęp do szatni z gorącą bieżącą wodą, korzystają z posiłków regeneracyjnych. Łatwiej jest więc im znosić kaprysy zimy. (u)

Z teki prokuratora

Za 700 złotych skatowali człowieka

Marton László: Bukaresti VIT

Ferenczy Istvan mellszoba
is az ő müve (Müvész Jelvény) l! F

Vigh Tamás: Ferenczy Béni

MARTON LÁSZLÓ

1021

Ünnepi előkészületek november 7-re

Nyers Rezső mond rádió- és tv-beszédet

Új üzemeket, intézményeket, emlékműveket avatnak az évforduló alkalmából

Az üzemek, hivatalok, intézmények dolgozói az idén is ünnepségeken emlékeznek meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójáról. Az eddigi hagyományoknak megfelelően fellobogózzák az utcákat, tereket, nemzetiszínű és vörös zászlókkal, transzparensekkel ékesítik a középületek, nagyobb intézmények homlokzatát.

November 6-án, az ünnep előestéjén *Nyers Rezső*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára méltatja majd a rádióban és a televízióban a nagy október jelentőségét. Ugyanazon a napon délelőtt az MSZMP Központi Bizottsága, a kormány és a Hazafias Népfront koszorúzási ünnepséget rendez a Szabadság téri hősi emlékműnél.

Az évforduló estéjén *F. J. Tyitov*, a Szovjetunió budapesti nagykövete a rádióban és a televízióban méltatja az októberi forradalom jelentőségét.

Ünnepségeken emlékeznek az évfordulóra a felsőoktatási intézményekben. Az általános és középiskolákban műsoros délutánokat rendeznek, az úttörők ünnepi csapatgyűléseken, a kommunista fiatalok KISZ-gyűléseken vesznek részt. Több helyütt megrendezik az ifjúság és a veteránok találkozóját, meghívják a rendezvényekre az oroszországi forradalmi harcok egykori részvevőit.

Pécsett felavatják az orvostudományi egyetem új elméleti tömbjét. *Zalaegerszegen* az évforduló alkalmából kerül sor *Marton László* szobrászművész Lenint ábrázoló monumentális alkotásának felavatására. *Nagykanizsán* átadják rendeltetésének az új városi tanácsházát, *Zalaszentgróton* pedig a korszerű járási művelődési központot.

A Fejér megyei *Baracskán* szovjet hősi emlékművet, *Móron* felszabadulási emlékművet, *Magyaralmáson* új pártházat, *Vértesacsán* művelődési házat, *Sárosdon* pedig orvosi rendelőt avatnak.

Vas megye új ipari üzemmel gazdagodik november 7 tiszteletére: *Őriszentpéteren* 10 millió forintos költséggel hozták létre a Szombathelyi Cipőgyár új üzemét. *Kapuvárott* november 7-én adják át rendeltetésének a négy és fél millió forintos költséggel épített, 315 személyes filmszínházat.

Miskolcon, a Szentpéteri-kapui lakótelepen az évfordulóra elkészül a 464 személyes szociális otthon, a Népkertben pedig megnyitják a fedett sportcsarnokot. A *tatabányai* események közül kiemelkedik az Újváros impozáns felvonulási terének, és az ott emelt felszabadulási emlékműnek a felavatása, az újvárosi korszerű üzletsorok átadása, a bánhidai lakótelep új művelődési házának megnyitása.

Salgótarjánban a Lenin téren felavatják az új szovjet hősi emlékművet, *Csaba László* építőművész alkotását. *Egerben* november 7-én avatják fel az újonnan épült Technika Házát. *Makón* az ünnepségsorozat keretében adják át rendeltetésének az új rendelőintézetet.

Békéscsabán Hunya István, a MEDOSZ elnöke tart előadást. Orosháza csaknem 30 millió forintos költséggel épített művelődési központtal gazdagodott, amelynek megnyitásakor tartják a város szülötte, *Szokolay Sándor* „A zene hatalma" című kórusfantáziájának ősbemutatóját. *Kevermesen* az új 6000 kötetes könyvtárat, *Gyulán* pedig a több mint 3 millió forintos költséggel felújított MÁV-állomást adják át rendeltetésének.

(MTI)

DIVSZ argentin alelnökének vezetésével ülésezett az ifjúság jogaival foglalkozó munkacsoport. A hozzászólók egyebek között indítványozták: a DIVSZ VIII. kongresszusa leplezze le a fő ellenséget, az imperializmust, amely — nemzeti oligarchiákra és reakciós kormányokra támaszkodva — a megtorlás minden eszközét latba veti, s még azt is igyekszik megakadályozni, hogy az ifjúság erősítse sorait, harcra szervezkedjen.

Az ifjúság nemzetközi szolidaritásának kérdéseivel, a rhodesiai *Noko Molaoa* elnökletével foglalkozó munkabizottság vitája során a felszólalók hangsúlyozták: *a haladó fiatalok kötelességüknek érzik, hogy aktívan segítsék a felszabadult országok gazdasági életének fellendítését.* Az elkövetkező négyéves időszakra számos világifjúsági építkezési akciót javasoltak; a többi között indítványozták, hogy indítsanak

solták, hogy a *Sivsaj* (nemzetközi ifjúsági önkéntes szolidaritási és barátsági szolgálat) váljon a DIVSZ önálló szakosított irodájává, és munkája során a harmadik világ országainak igényeit figyelembe véve biztosítson fiatal diplomás szakembereket a felszabadult országok segítésére.

A nemzetközi együttműködés kérdéseivel foglalkozó bizottság *Petrosz Behnam* iraki küldött vezetésével kezdte meg tanácskozását. *Varga József*, a DIVSZ magyar titkára vitaindító előadásában elmondta, hogy a DIVSZ széles antiimperialista frontot szándékozik létrehozni. *Együttműködik nemcsak azokkal a mozgalmakkal, amelyek teljesen elfogadják a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség elvi álláspontját, hanem olyan mozgalmakkal is létrehoz közös akciókat, amelyek csak részben csatlakoznak a DIVSZ célkitűzéseihez.*

---

het

AKMUNKÁS
KOCSIVEZETŐ

több tehergépjárművel szakadatlanul szállították a homokzsákokat, segítet-

képzési forma nem jó. Viszont az általános szakmunkássá való nyilvání-

bán (de. fél 11). — VII. Had-
rian (7). —
Színház: Mind
(du. fél 3); Iv
(7). — Madá
Black Comedy
dách Kamara
ményi gyilkos
Ó, azok a szé
diószínpad, d
színház: Szere
13. s. 1. ea., d
ták (G. b. 2.
Pesti Színház:
lója (du. fél 3
— Fővárosi
West Side St
Egy éj Vel
József Attila
nai komédiá
1. ea., du. 3
b. 2. ea., 7).
ház: Én, te,
szett paradi
dám Színpa
holnap? (du
Irodalmi Sz
anyám (Ma
ea., du. fél
e világ (fél
Színpad: A
(du. 4 és
Gyermekszínház:
(de. fél 11). — Egyetemi Színpad: A költő felel s. 2. ea., Nemes Nagy Ágnes (du. fél 4); Mai magyar filmművészet — X. Makk Károly (7). Állami Bábszínház: A bűvös tűzszerszám (de. fél 10, de fél 12); A három kismalac (du. fél 4). (Fáklya Klub, Bp., VI., Csengery u. 68). — Zeneakadémia: David Ojsztrah hegedűestje (Évszázadok muzsikája 1., fél 8). — Ódry Színpad: Koldusopera (du. 3). — Kamara Varieté: Kolumbusz tojása (du. fél 4, 6 és fél 9).

TÁRLATVEZETÉS

Magyar Nemzeti Galériában (de. 10 órakor): XIX. századi festészetünk (vez. dr. Brestyánszky Ilona műv. t.), Mednyánszky László művészete (vez.: Theiszler György műv. t.).

Hétfő

Erkel Színház: M. Állami Hangversenyzenekar (Téli b. D/I.—D/II. s., fél 8). — Nemzeti Színház: Mózes (7). —

Nickleby — 18.15: Reklám. 18.20: Delta. 18.45: Sporthírek. 18.55: Mese. 19.10: A HÉT. 20: H. 20.05: Az elválás (mb. fr. film). 21.20: „Kicsoda—micsoda?" (fejtörő játék). 22.10: Hírek. Sporthírek.

POZSONYI TV

9: Kicsinyek műsora. 9.30: Egy év a Belorusz erdőben. 9.55: Nippon titka (ism.). 10.30: Ökölvívó-mérk. 14.30: Búcsú a lóversenyektől. 16: Postaláda. 17: Meseországban, 17.40: Fiatalok horizontja. 19: Tv-híradó. 19.20: Sporteredmények — 1. 19.50: Költészet. 20.10: Az élet folyója — 4. 21.10: Kultúra '70. 21.40: Tv-híradó. 21.55: Sporteredmények, 2. 22.05: Orgonaművek.

Hétfő

KOSSUTH RÁDIÓ

8.15: Kedvelt régi melódiák. 9.15: Rádióbörze. 9.21: A hét Bartók-műve — Cantata profana. 10: H. Idői. 10.05: Fia-

NÉPSZAVA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A szentesi kubikos és zsellér – bronzból

Műteremlátogatás

NEM csodálkoznék, ha valaki azt mondaná a szoborra Szentesen: „Hiszen ez a szobor a szomszéd János bácsiról szól. Vagy ha nem... hát rólam!"

Valóban: nem alakokat szorított a művész formába. Sorsokat, élettörténeteket.

Budán, a Tigris utcai műtermében kerestük fel Marton László Munkácsy-díjas szobrászművészt, aki Szentesre jön legközelebb szoboravatásra: itt állítják fel Viharsarok című kétalakos szobrát.

A nyolc-tíz méternyi magas műteremben is alig fért el a hatalmas kompozíció. Csontsovány, beesett arcú földmunkás-kettős, kubikos és kapászsellér. Dinamikus mozdulatlanságukban, inas öklük szorításában keserves harcos életüket formázta meg a művész. Messzebbről olyannak tűnik, mint egy kivágott ágbogas szőlőtőke. Lobogó forrongás ez a szobor és sziluettje a földből kivágott szőlőtőkét idézi? Ez együtt a sorsuk. A harc, ami fel-fellángol és mégis — az ő életükben nem, csak a történelmi megidézéskor tanúsítja: volt értelme.

NEM ismeretlen a művész Csongrád megyében sem: tavaly Vásárhelyen — majd Budapesten, a Műcsarnokban — volt egyéni kiállítása. Egy évben két egyéni tárlat: nagy siker a szobrász életében. De Marton László alkotásaival könnyen találkozhatunk: több mint 20 szobra díszíti több városban a közterületet — Budapesten hét, köztük az Operaháznál Mozart és Beethoven, a Köröndön Szondy, a Margitszigeten Ferenczy István hajdan volt szobrászművész márványalakja. A Nemzeti Galériában öt szobra van — ezt sem sok művész mondhatja el magáról.

Tizennégy éves korában fedezték fel. Egy Dunántúli kis faluban, Tapolcán a vármegye magas vendégeit elkísérték a falu kovácsának fiához: nézzék meg, mit tud ez a gyerek az agyagból elővarázsolni. — „Taníttatni kell!" — összegezték az ámulatot. És meg is kapta Zala megyétől az ösztöndíjat 1940-ben.

Azóta háromszoros Munkácsy-díjas.

— Annyiszor kérdezték, kitől örököltem a hajlamot? A család azt állítja: apámtól, aki ügyeskezű kovácsmester volt. Én még írni se tudtam, de már „szobrászkodtam".

A műterem mennyezetig érő polcain szoborvázlatok, kis portrék. Tizenhat éves korában elkészült szobrát, a lobogógatyás kis parasztgyereket mutatja. Ezt ma is szereti, úgy, ahogy van.

Az ötéves iparművészeti szakon tanulta a technikai biztonságot — ez a száraz fogalom az anyaggal birkózás művészetét takarja. Mert hiába az elképzelés, ha a kéznek nem engedelmeskedik a nyersanyag. Akkor még csak mester volt — művésszé a felszabadulás után, Pátzay Pál tanítványaként érett.

„VERONIKA" ismertette meg a sikerrel. Nem hideg szobor. A márványarc erezete belső feszültséget, a nemes anyag bársonyosra csiszolt felülete békés derűt sugároz. A pannóniai ember arca, a bölcs derűé, vallja a művész.

Elismerése: az első Munkácsy-díj.

Beszélgetünk, ő a szobrokkal, gipszportrékkal „bizonyít", illusztrál. Szemét le nem veszi róluk, kérdezem, s mintha nekik felelne.

— Nem ezek a jellemzők mégsem az Ön munkásságára. Hogyan tért át a köztéri szobrok — szabad így mondani? — műfajára?

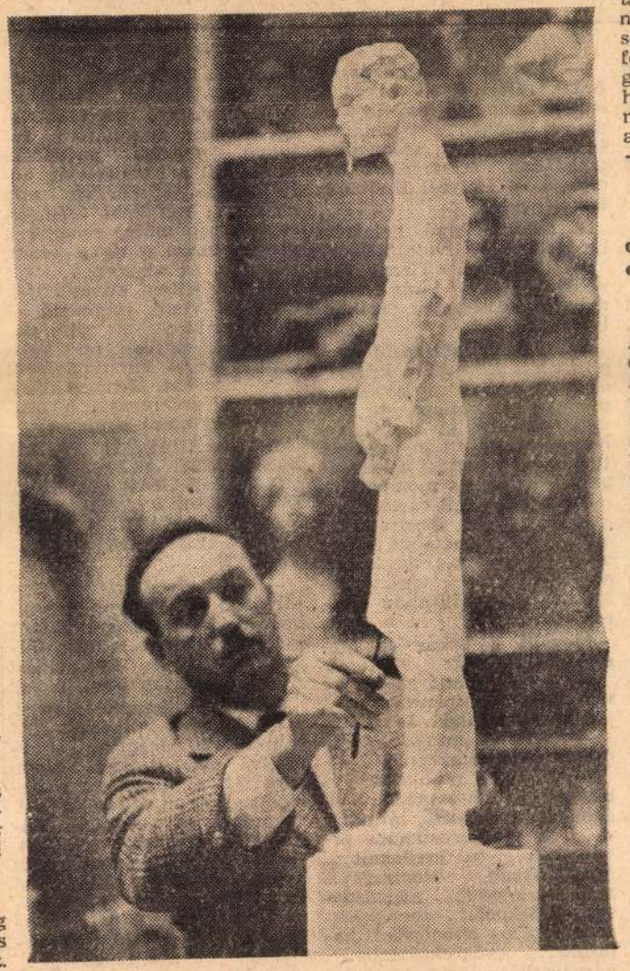

Marton László Madách Imre szobrát készíti

— Valóban, az csaknem külön műfaj. Mindenképp más, mint a portrék és a kisplasztikák intimitása. Talán nem is kell magyarázatot keresni, miért „álltam ki a térre". Úgy érzem, az alkotást közönség elé kell bocsátani hát ők odabocsáttattak.

A márvány és mindenféle nemes kő éppúgy engedelmeskedik vésőjének, mint az agyag ujjainak, formázó és simító szerszámainak. De mert igazi művész, minden alkotása önkifejezés — önmagát és témáit a fémek nyerseségének feszültségében adja. Töprengő művész. Azt mondja, sokat vívódott a szentesi szoborral is. Tudta, érezte az alföldi szegény földmunkások sorsát. Egyik alakjának szája görcsös kiáltásra nyílik — nem harsány ez? Becsukja? Úgy hagyja? Mit mond ez ma? Ezeknek a szentesi kubikusoknak és fiaiknak, unokáiknak a sorsa megoldódott. De csak a szentesieknek készült ez a szobor? Ezen a földön élünk — és nincs már a világban miért kiáltani?

□

— SOKAT DOLGOZIK? — Szerencsére. Az életem csak munkában tudom elképzelni. Aki megáll, lemarad, elesik.

— A megrendeléstől?

— Attól is. Bár „sorbanállunk" a Képzőművészeti Alapnál, és sokszor úgy tűnik, nem is tud ez a kis ország ennyi művészt eltartani — most mégsem arra gondoltam. A fejlődéstől marad le, esik el, az időt veszíti és művészete fennmaradását az, aki leáll. Mindenkit szorít az utána jövő nemzedék. Akit ez nem sarkall — félreállhat.

Magam is igyekszem a beszélgetés közben „faragni" Marton László portréját. A művészt lassacskán értem, így hát az embert is — de a köznapi emberről (ha lehet ezt így elválasztani) még nem beszéltünk.

— Szabadidő? Hobby?

— A szabadidő kevés, többnyire olvasással töltöm. Szeretem a színházat is. Az utazás a hobbym. Többször jártam a Szovjetunióban, Franciaországban és Olaszországban. És mindig „nagy mellénnyel" jövök haza nyugatról: nálunk lehet csak igazán nyugodtan alkotni. Az, hogy sikerem van-e vagy nincs, nem attól függ, hogy elmegyek-e a műkereskedő koktél-partijára... Párizsról beszélek, a művészet fővárosáról, ahol igazi tehetségek is éheznek. — Nem mondtam ezzel, hogy nálunk könnyű volna a jó értelemben vett érvényesülés. Örömmel olvastam a minap a Magyar Hírlapban Borsos Miklós javaslatát: legyen a belvárosban a bedeszkázott kirakatú üzletek, raktárhelyiségek helyett kis galériák sora, ahol a művészek találkozhatnának közönségükkel, jobban kapcsolatba kerülhetnének az emberekkel.

— Mi volt életében a legnagyobb élmény: siker, pénz, szerelem?

— Ki tud rangsorolni, s egyáltalán: ki mer? Egyik nap két éves kislányom odahozta a papucsomat .. — de ezt tényleg nehéz elmesélni.

□

TIZENNÉGY ÉVES volt, úgyszólván csodagyerek, mikor felfedezték. Az ügyeskezű falusi gyereket látták benne. A nyers tehetséget művészetté formáló, ma már jónevű szobrász igazolta munkáival a felfedezőket.

P. SZŐKE MÁRIA

MARTON LÁSZLÓ

ni szokott, a szülők „tisztes polgári pálya" felé tereltek, s így közben megszereztem a tanítói oklevelet és beiratkoztam a Műegyetemre. Majd jött a

rájának bariton szerepe.

A Don Juan címszerepét rendszeresen énekli Budapesten, ezzel szerepelt 1961 nyarán az angliai Glyndbourneben,

kitüntetés kíséri, két Liszt-díj, Érdemes Művészcím, a Prágai Tavasz első díja és a Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze címet.

ZILAHI JUDIT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307
1968 DEC 31
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

MOCSÁR GÁBOR:

KEREK EGY-MILLIÓ

SZATIRIKUS KISREGÉNY

25

Már csak a jóindulatú néni volt hátra.

— Kérem szépen, kedves elvtárs — kezdte volna, de Menyus a levegő vibrálásából érezte, hogy ebben a szobában nincs helye az effajta szószaporításnak.

— A lényeget kérem! — állította meg a villogó ügyintéző, s jobb kezét kinyújtva tartotta a bélyegzőállvány bűvöletében, ujjai idegesen remegtek.

— Vagyis a háztáji földről...

Megperdült az állvány — az ideges ujjak szinte kilopták a megfelelő bélyegzőt és már koppant is a papíron:

HÁZTÁJI FÖLD.

— Nem adták ki nekem az idén azt a háztáji földet... ez az én panaszom, kérem szépen...

Mire az anyóka ezt a panaszt elmotyogta, már ott volt az újabb stempli a papíron:

NINCS.

És két újabb szapora koppanás: TUDOMÁSUL VÉVE, IKTATANDÓ.

Az anyókát — aki még részletezni szerette volna, hogy, s mint — az ügyintéző elhessegette maga elől és — Menyus következett. Az új kliens barátságosan rátenyerelt az íróasztalra és az ügyintézőhöz közelhajolva mondta, mintegy bizalmasan:

— Népgazdasági érdek. Vályogvetési illeték.

Az ügyintéző már pörgetni akarta a karácsonyfát, de ilyen bélyegző nem volt a kollekcióban. Vályogvetési illeték? Kérdő és tanácstalan tekintet várta Menyus bővebb tájékoztatását.

— A Minisztertanács értelmében illetéket kell szedni a kivetett vályog után. Sajnos, eddig ezt elmulasztottuk. Megalakult a kirendeltség. Egyelőre, az első ütemben száz faluban létesítünk helyi telepeket. Ezrenként huszonkét forint ötven fillér. Beállítandó egy ellenőr, aki tízszázalékos jutalék ellenében beszedi A mellékelt és előre kitöltött befizetési lapon befizeti. A bevételből a köfa is részesedik. A Minisztertanács értelmében. Támogatását kérem. A Minisztertanács értelmében. Népgazdasági érdek.

A titkár láthatólag megértette Menyus tömör magyarázatából, miről van szó.

— Helyes! Népgazdasági érdek? Helyes! — és eddig sajnálatosan tétlen ujjahegyével megnyomott egy gombot, valahol a szomszédos szobákban felberregett egy csengő. — Helyes! Elsőbbség biztosítandó!

A csengő hívó jelzésére belépett egy hivatalnoknő:

— Körlevél. Tizenhárom példányban. A járás valamennyi községének, székhelyükön.

És a továbbiakban Menyus alig tudta követni a kemény és határozott fordulatokat, a mondatok hivatalos, de Menyus fülében gyönyörű zeneként ható kanyargásait. Ilyeneket kapott ki a készülő körlevél pompás mondatépítményeiből: „Elvárólag,... melyhez képest bezárólag... minek következtében... tíz százalék erejéig... kizárólag, ennekutána... visszavárólag... a beállítandó személy...

Megállt a titkár és Menyushoz fordult:

— A beállítandó személyre vonatkozó szempontok?

Menyus felriadt. Ja?

— Aktív, munkabíró és feltétlenül tisztakezű.

— ...aktív, munkabíró és feltétlenül tisztakezű legyen... Az összeg átutalása... a Minisztertanács értelmében... a mellékelt... dekádonkénti ütemezés... melyhez képest népgazdasági érdekből... továbbiakra nézve... ellenőrzési határidő... végrehajtandó... jelentendő... dátum, aláírás."

Aztán a méla, ábrándos és tündérujjú gyorsírónő elvonult, kezében negyvennyolc darab befizetési űrlap és a füzet a körlevéllel, amely Menyus legszebb álmainak megvalósulását tartalmazta: egycsapásra tizenhárom faluban, felsőbb parancsra talpra áll a kirendeltség helyi telepe és már tíz nap múlva... legfeljebb igen, tizenkét nap múlva csönget a postás, hozza a táska pénzt, kiborítja az asztalra...

— Ezt kérem szíveskedjék magával vinni, iktatandó — s jobbra kinyújtott ujjai varázslatos ügyességgel kapkodták le a karácsonyfáról a bélyegzőket. Menyus kifelé haladva, ezt olvasta a tündöklő ügyintéző papírján:

NÉPGAZDASÁGI ÉRDEK ELSŐBBSÉG BIZTOSÍTANDÓ EGY DARAB ÜGYIRAT ELINTÉZVE ENGEDELYEZVE TUDOMÁSUL VÉVE MELLÉKLET NINCS IKTATANDÓ.

— Miért? Miért? — így sóhajtott fel Menyus, miközben a lépcsőn lefelé haladt —, miért nincs minden hivatalban ilyen ügyintézés! Álom ez, bizonyisten álom!

Amikor a kapun kilépett, a toronyórára pillantott. Állt a mutatója. Megnézte a karóráját: nem egészen kilenc perc telt el azóta, hogy belépett a kapun. Visszafordult, megnézte az üvegtábla feliratát és áldotta a véletlent, amely ez alkalommal nem holmi egyszerű, piti falusi tanácshoz vezette lépteit, hanem magához a járási tanácshoz és épp ehhez a tündöklete- ügyintézőhöz.

— Hát igen — morogta Menyus boldogan —, az írók néha igazat is írnak. Vannak az életnek csodálatos kilenc percei.

(Folytatása következik.)

...moru hirt kell ...
csilingelve —, szeretett uralk...
zsef — meghalt.

Szünetet tartott. A hatást ... sóhajt, de senki még csak meg... ták, mit kell csinálni, ha a ... gondolt: semmit se kapnak. A...

A grófnő egy lépést tett e... gedetlenül ismételte el:

— A király halt meg...

Újra csönd.

A grófnő franciául odaszó...

— Milyen érzéketlenek.

— Igen, grófnő. Sajnos.

A bájos kis teremtés nem hagyta annyiban. Sértve érezte magát. Még egy lépést tett előre, fölemelte kesztyűs, pici kezét, — szemeit megcsillogtatta, és folytatni akarta a beszédet. De ekkor nem messze a grófnőtől, Csongrádira, a hidegtől, vagy a gyöngeségtől, vagy a haragtól, rájött a rosszullét.

A kétségtelen zajra a grófnő odapillantott. Először összerázkódott, aztán gyorsan mondott valamit franciául a tábornoknak, aki maga is a meglepetéstől száját tátotta. Odakiáltott az őrség parancsnokának. Két katona futott Csongrádihoz, hóna alá nyúlt, fölemelte, és vitte a sovány, szalmaboglyas foglyot a barakkba.

A fitosorrú grófnő majdnem sírt az erőfeszítéstől, hogy el ne fusson, hogy maradjon, és folytassa a betanult mondatokat.

— Halála előtt Őfelsége... kihallgatáson fogadott...: és... arra kért, adjam át... a hadifogoly katonáknak, az ő... legmagasabb üdvözletét.. Nem feledkezett meg róla...tok... Ti se feledkezzetek meg őróla... Imádkozzatok a mindenhatóhoz. Most pedig kiosztom az... imakönyveket. Négy fogolynak egyet. Felváltva imádkozzatok.

Intett, s egy katona nagy kosarat cipelt, tele fekete kötésű apró könyvecskével.

— És egy kis pénzt is hoztam.

Újra intett, egy másik katona fazékban három kopekes rézpénzt cipelt.

— Minden magyar fogoly — mondta a grófnő — hat kopeket kap... Egyebet most, sajnos...

Egy hadifogoly kilépett a sorból. Szalutált. — Alássan megkövetem a tekintetes asszonyt, de eszünk Őfelsége üdvözletére! Nekünk nem soltáros könyv kell. A fele magyar már elusztult. Arról szóljon a tekintetes asszony: velünk mi lesz? A bakákkal? Miért vagyunk ni rosszabbak a tiszt uraknál? Hat kopek...? Fejezzék be már ezt a dögháborút, különben tekintetes kisasszony, nem állunk jót magunkért.

A grófnő elsápadt:

— Mit akar tőlem ez az ember?...

M.D.K

Marton László
nohrán

"Anya"
" (repro)

Pogány t. gálor: Meg egyszer a Tiszadkörl.
Műrészet, 1968 szeptember - 33 lap

Marton László

szobor:

Befejezetlen Vénusz, vör.márv.
Torzó, márv.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Múz. 1968.

Marton László

Anya

(repr)

Művének, 1968, nept. Pogány Ö. G.

Mégegyner a Tizenegyedikről

37.e

MDK

Marton László, szobrász

Pályázatot nyert két alakos kompozícióját Szentes központjában állítják fel.

-: Tanácsköztársasági emlékművet kap Szentes 8.

Népszabadság. Bp. 1967. dec. 29. [Vidéki]

Marton László

Tanácsköztársaság. emlékművét
szentesen állítottak fel (eml.)

Tamás hengyhést: Szobrok, képek,
táslatok

Négnava 1969 III 21

MDK

Marton László, szobrász

2,5 méter magas Petőfi-bronz-szobrát Szolnokon mártonban állítják ki avatják fel.

— : Petőfi-szobor 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jún. 20.

MDK

Morton Lajos szobrai

Petőfi szobrát készíti el
Szalkszentmárton részére.

— : Hír

12.

Népszabadság, Bp. 1969. jún. 21.

Váci szobrok 1021 Marton László

Fekvő nő – a Duna-parton

Marton László szobrászművész *Fekvő nő* című művét 1964 őszén állították fel a váci hajóállomásnál.

A természet legszebb alkotása a meztelen emberi test, s mint már korábban beszéltünk róla, ez — és az állati test — a *fő tárgya* a szobrászatnak. Szobrászatban *az akt háromféle kifejezésmódban* fordul elő, nem szólva az absztrakt vagy nonfiguratív szobrászatról. *Az első mód:* az akt valamilyen tárgyat, *attributumot* (ismertetőjelet) tart, ami segít a művész mondanivalójának felismerésében. A *második* ábrázolási módnál az akt *nem tart semmit*, de mozdulatai és arckifejezése elárulja azt, amit a művész ki akar általa fejezni. *A harmadik esetben* a szobor önmagában nem árulkodik a szóban kifejezhető eszméről, érzésről, de a kompozíció, a formák szépsége, arányai önmagukért beszélnek.

A *Fekvő nő* ez utóbbi csoportba tartozik. A zárt formák, az egymáshoz simuló tagok és a törékeny kő között *szobrászat-technológiai* összefüggés van. A kis fejhez képest nagy végtagok jellemzőek a modern szobrászat egyes irányzataira, ennek ellenére *a szobor arányai szépek*. Felületének csiszolatlan volta jól illik a kő dekoratív jellegéhez.

A szobor elhelyezésével kapcsolatban — amiről már szó esett lapunk hasábjain is — vannak problémák. Menti ezt az a tény, hogy ez esetben is *körábrázolással* állunk szemben, s a szobor *minden oldalról* jó látványt nyújt, mégis — mint a legtöbb szobornak — ennek is van *fő nézete*, s ez nem arra az oldalra esik, melyet a hajón városunkba érkezőknek mutat.

Kép: Tomek
Szöveg: Stefaits

nat és sertést vásárolt fel terven felül a feldolgozóipar. Karácsonyra harminc százalékkal több hús és húskészítmény gazdagítja mind a mennyiséget, mínd pedig a választékot. A két ünnep közötti héten —

életében, kultúrájában, fejlődésének ütemében messze maga mögött hagyott nem egy nyugati országot.

A másik titok: a mezőgazdaság. S erről a titokról, amelynek fátylát sikerült teljes egészében fellebbenteni, kicsit bővebben essék most szó. Nem véletlenül: hazánk mezőgazdaságának holnapját ott láttam és örömmel láttam Dobrudzsában, Bulgária éléskamrájában.

Már a repülőgépről, amely verőfényes időben vitt Szófiából Várnába, olyan térképet láttam magam alatt, amely életteli makettként rajzolta alánk a ma Bulgáriájának arcát. Hatalmas összefüggő táblákon suhant végig a gép árnyéka, amelyeket csak itt-ott törtek meg a városok, községek körül húzódó kertek. Ebben az országban már akkor befejezték a mezőgazdaság szocialista átalakítását: nagy és milliomos kolhozokba tömörült a dolgozó parasztság.

Volt alkalmam arra, hogy ellátogassak többek között abba a kolhozba is, ahol még 1957-ben megfordult Kádár János elvtárs is, megtekintettem Bulgária egyik legnagyobb állami gazdaságát és egyik modern mezőgazdasági kísérleti intézetét. Az itt szerzett benyomások nemcsak egyszerűen megismertettek a mai bolgár mezőgazdasággal, de választ adtak például arra a kérdésre is, miért olcsó és miért sok az élelmicikk Bulgáriában.

(suha)

(Folytatjuk)

szemenően felkészült az ünnepi forgalomra, ár
a kereskedelmen
attól függ egy-egy
zet igényeinek kiel
az üzletek elegend
delnek-e.

Hasonlóan a h
hez, tej- és tejter
lesz hiány az ünn

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
PESTMEGYEI
HÍRLAP

BOGLÁRI SZ
KÁRPÁT-UKRAJ

Húsz hold szőlőt telepít *Kárpát-Ukrajnában*, a beregszászi szovhoz határában a Balatonboglári Állami Gazdaság. Az ehhez szükséges több mint 32 ezer oltványt már útnak is indították, tavasszal *balatonboglári* szakemberek irányításával ültetik el azokat.

fonba *Babinszki*. Ezt az el

ezredes parancsnoksága ala
főképpen rendőrök és csend
őrök voltak, megszállta Mo
nort és a környékbeli volt tar
talékos tisztek között fegyver
osztott ki. Rövid tűzharc utá
az ellenforradalmi csapat szét
széledt, többeket azonban el
fogtak. A monori forradalm
törvényszék *Spiesz József* el
nökletével több halálos ítélete
hozott, mégsem végeztetett k

A mindkét kezében véres tőrt szorongató alak alatt olvasható szlovák szöveg magyar fordítása: „Ellenségeink azt hazudják, ilyen a kommunizmus". Az olvasásba merülő férfi képe alatt ez áll: „Igazság szerint ez a kommunizmus!"

Marton László

Egy szobsát Jászberényben áhítják fel

N.N.: Emlékmüvek a felszabadulás tiszteletére

Magyar Hirlap 1969 III. 14

Morton László

Veronika, 1951, bronz, 52,5 cm. magas, Szépművészeti Múzeum, fekete fehér reprodukció

E. Gádor - C. Ö. Pogány: Ungarische Bildhauerkunst, Bp. 1955. 116 l.

MDK

Marton László, szobrász

A szalkszentmártoni 2½ m. magas Petőfi-bronzszobor alkotója.

— Leleplezték Petőfi szobrát 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. aug. 4.

MDK

Márton László, szobrász

Aug. 3-án leplezik le Petőfi-szobrát Szalkszentmártonban.

– : Petőfi-ünnepség Szalkszentmártonban 7

Népszabadság, Bp. 1969. júl. 25.

06

Népszabadság,

MDK

Marton László, szobrász

Szalkszentmártonban felavatták művét: Petőfi két és félméter magas bronzszobrát.

–: Petőfi-szobor-avatás és emlékkiállítás 7.

Népszabadság. Bp. 1969. aug. 5.

Marton László

Spain arcképe, bronz, 45
Art. bronz 32 cm.
Ülő lány, márvány 46

Budapest tűzvarnok kiállítása,
1957. kat. szerk. Kirdéjiné,
Kirimi Irén.

18.

Marton László

MDK

Lenin, gipsz

Felszabadulás, br.

Vastag Margot, kinai márv.

Anya, v.mérv.

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

Marton László

képzőm. főisk. hallg.

grafikus

l. Szabad Művészet

1950. 2/3. l.

képpel is

Marton László

Férfiakt c. nobra a debrecen-
egyetem előtt van

Alföld, 1965, 6 sz. 78 o

Marton László

Nobrair

l.

Szabad Művészet

1949. 412. l.

zoktatásügyi Minisztérium.

270.

len kelet és ügyszám alatt Elnök Ur meg-
ezső, a MOB. előadója /Bpest, Ptk. Fő-
kötelezettségével a Müemlékek Orsz. Bi-
müemlékek ujjáépitési költségeire
százmillióbillió pengőt postatakarékpénz-
lványoztam.
i julius hó 5.-én.

A miniszter rendeletéből:
dr. Romhányi Gyula s.k.
miniszteri osztálytanácsos.

Tibor urnak,
ottsága Elnökének

Budapest.

Martin László

hobrán

MN. 1956 jul. 13.

(Keleplerték a Városlijetben Ferencz István mellhobrát)

(márvány)

Marton László

szobrai

K

Lásd

=

Szabad Művészet

1955. 8. sz. borítók

401.1.

(Ulrich)

Marton László

nobrán

Pogány Ö. G. A III.

M. Képzőműv. Kiáll.

plasztikai anyaga.

Szabad Művészet
1953. 24. l.

MDK

Marton László szobrász

Anacapri, akv.

Akt I., tollr.

" II. "

Marton L. kiáll. Miles. 1967. ápr.

MDK

Marton László szobrász

tollr.:

Akt III.

Akt IV.

Marton L. kiáll. Műcs. 1967. ápr.

MDK

Marton László szobrász

repr.:

Anya

Jobbágyfelszabadulás emlékműve, terv

Bőség

MDK

Marton László szobrász

akv.:

Ponte Vecchio

Capri

Anacapri

Marton L. kiáll. Milos. 1967. ápr.

MDK

Marton László szobrász

akv.:

Mentoni pálmák szürkületkor

Azurpart

Aranyos Firenze

Marton L. kiáll. Műcs. 1967. ápr.

MDK

Marton László szobrász

akv.:

Utca Párisban

Menton

Mentoni kikötő

Marton L. kiáll. Mücs. 1967. ápr.

MDK

Marton László szobrász

akv.:

Park Sárospatakon

" "

Utca Párisban

Marton L. kiáll. Műcs. 1967. ápr.

MDK

Marton László szobrász

akv.:

Kilátás Soponyára

Királynő szoknyája ősszel

Bódé Badacsonyban

Marton L. kiáll. Mücs. 1967.ápr.

MDK

Marton László szobrász

akv.:

Szigligeti öböl

Szigliget novemberben

Szőlőhegy márciusban

Marton L. kiáll. Műcs. 1967.ápr.

MDK

Marton László szobrász

Ülő kislány, márv.

Vigh Tamás portréja, márv.

Apám portréja, vörösmárv.

Marton L. kiáll. Műcs. 1967.ápr.

MDK

Marton László szobrász

Tolsztoj, vörösmárv.

Veronika, br.

Termés, br.

Marton L. kiáll. Műcs. 1967.ápr.

MDK

Marton László szobrász

Savaria emlékműterv, br.

Körtánc, br.

Jobbágyfelkelés, br.

Marton L. kiáll. Műcs. 1967.ápr.

MDK

Marton László szobrász

Ági, márv.

Zsóka, br.

Öreg férfi, br.

Marton L. kiáll. Műcs. 1967.ápr.

NDK

Marton László szobrász

Lépő akt, br.

Női fej, vörösmárv.

Emberpár, márv.

Marton L. kiáll. Műcs. 1967. ápr.

MDK

Márton László szobrász

Portré /Orsi/, terr.

Gyuri bácsi, terr.

Lépő figura, br.

Márton L. kiáll. Műcs. 1967. ápr.

MDK

Marton László szobrász

Leányfej, vörösmárv.

Bőség, "

Kutfigura, márv.

Marton L. kiáll. Műcs. 1967. ápr.

MDK

Marton László szobrász

Jobbágyfelszabadulás emlékműve, gipsz

Vázlat a " " -höz, br.

Láng Gépgyár pályaterv, gipsz

Marton L. kiáll. Műcs. 1967. ápr.

MDK

Marton László szobrász

XX. század, br.

Torzó, márv.

Befejezetlen Vénusz, vörösmárv.

Marton L. kiáll. Műcs. 1967. ápr.

MDK

Marton László szobrász

Anya, vörösmárv.

Kutfigura, br.

Vizió, mészkő

Marton L. kiáll. Műcs. 1967. ápr.

Marton László
szobrász

M.D.Y

Az ember béhevágyát szimboli-
záló alkotását mutatta be a
tárlaton.

Csap Erzsébet:
~~D. Fehér Ilmusa~~: ~~A XI. Magy~~ Kisplasztikák a XI. Képzőmű
Művészet, 1968. május – 16 lap

Marton László

szobrász

M.D.Y

Női figurá iv al vett részt a tárlaton. — „Vastag Margot" (repro)

Csap Erzsébet: Kisplasztikák a XI. Képzőművészete ...

Művészet, 1968. május - 16 lap.

Marton László

P. G: Marton László szobrász-
művész kiállítása. (A Műcsarnok
Kamaratermében)

Magyar Hemzet, 1967. V.12

Marton László

kiállított munkái:

Szondy I. Bronz

Fiatal lány. Bronz.

Pécs-baranyai országos képzőművészeti kiállitás 1956. Kat. irta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 2o t.

30. l.

Maktou László szobrász

Szondy György /anlitve/
Mozart "
Beethoven "
Római istennő "
Halász "
Apám "
Lenin "

Magyar Hirlap 1961 XI. 11

MDK

Marton László, [ ]

Ajándékozott a Várospálaki Galériának.

Fenyik Flóra: Minden mű: a domány 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. márc. 25.

Maston László

L. N. Tolnaj pasztrénobsa (eml.)

szerepel a IX. magy. Kép. mův.

kiállításon a hűvsarnokban

Magyar Ifjúság 1962 V. 5

Marton László

Termés .. mohra (szepró)

Szerepel a IX. Nagy. Kép.

Mův. kiállításon a Műcsarnokban

Nagyar Ifjúság 1962 V. 5

Makton László szobrász

Szobrai vannak: a vári hajókikötő sétengén (Fehvőnő)

Ülőnő (Hőgyészi Állami Gazdaság)

Kossuth pontra (Debreceni Tanácsháza Díntekmében)

Magyar Hírlap 1964 I. 25

MDK

Marton László

A Magyar Nemzeti Galéria 1965.

Morton László

Ferenczy István, 1956, márvány, 100 cm

Szondy György, 1959, bronz, 220 cm.
Körönd,

Galambos lány 1958, bronz, 200 cm.
Üllői úti lakótelep.

A felszabadult Budapest művészete.

Budapest, 1960 21-22 l
Kiállítás-katalógus.

Marton László

Mozart és Beethoven szobrát készítette el az Operaház homlokzatára

Népszava 1967. aug. 13.

Marton László MDK

A termés, bronz

Tolsztoj, vörösmárvány

Emberpár, márvány

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Márton László

Béke, 1958, fekete-fehér láblán, reprodukció

A felszabadult Budapest művészete

Budapest, 1960. Kiállítás, katalógus.

Marton László

Készíti el Szabó Istvánnal együtt a Milleniumi emlékmün-a reliefeket.

Gádor E.: Budapest sobrai, Budapest, 1955. 52 l.

MDK

Marton László

Lenin emlékműve Gyulán

Művészet 1966 nov.p.3.

Marton László

emlékére

Pogány Ö. Gábor, A Magyar Nemzeti Galéria (kerető) 26. l.
Budapest 1965

Martan László

Vay Ádám gipszpertréja a vajai muzeumot díszíti. (cml.)

N.N.: Ujabb képzőművészeti alkotásokkal gazdagszik megyénk

Kelet Magyarország 1968 XI. 24

Morton László

Felvő nő, nobor, 280 cm. (fig. mér.)
harasztí mérlő,
Hajózizölő,
Pest megye, Vác.

Tájékoztató 64/65 Képző és Iparmivészeti Lektorátus 18 l.

Marton László

Női figura c. művét a moszkvai magyar

pályaudvar előtt állítják fel.

Szabad Föld 1966. nov. 20.

Marton László MDK

Népköztársaságunk Alkotmánya, gipsz

Balatoni halász, gipsz

Női fej, gipsz

Mücsarnok 1950.I.Magy. Képzőm. Kiáll.

Marton László MDK

Amoszov a csepeli martinászok között, relief

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Marton László MDK

Plen air, tanulmány, gipsz

Bocskai a hajduk segitségével elüzi a császári megszálló seregeket 1604-ben, dombormü, gipsz

Női fej, márvány

Lépő akt, bronz

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Marton László MDK

Vigh Tamás portréja, márvány

Táncsics, gipsz

Műcsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Marton László festő

Munkácsy-dijas

A szigligeti alkotóház számára szoborkompoziciót tervez

Napló
Magyar Nemzet 1967. jan. 13. 4.1.

Marton László MDK

Épitőmunkások, dombormü, gipsz

Veronika, gipsz

Mücsarnok 1951.II. Magy Képzőm. Kiáll.

Maston László szobtász

Mürek nem emlitve

1965. dec. 22. Pestmegyei Hirlap

MDK

Marton László

"Táncsics"

Pogány Ö. Gábor: A III. Magyar képzőművészeti Kiállitás.
Irodalmi Ujság. 1955. I. 1. 6. l.

MDK

Marton László

"Balatoni halász"

Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás. I.

Szabad Nép. 1950. VIII. 27. 11. l.

Marton László
szobrász

MDK

„Apám" című portréja

Tavaszi tárlat
Magyar Ifjúság, 1960. ápr. 30

Marton László, szobrász MDK

Aug. 19-én avatták fel Komlón
Marton László művét: Leninről
Kénített bronzszobrát.

–: Alkotmánynapi ünnepségek 11.

1961. aug. 20. [Vidéki]

NÉPSZABADSÁG

le. D-K

MARTON László szobrász

Komló. Lenin-szobor

Lenin-szobrot leplezett le a jubiláló Komlón

Magyar Nemzet 1961. aug. 20. 4. l.

MDK

Marton László, szobrász
Képzömüv. Föisk.

247. Fiufej.
248. Lovasszobor.

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VII/
Föv.Képtár. 1949.aug.16.-szept.10. Kat.

M.D.K.

Martonhkszló
festő

Munkásmozgalmi portréi.

Pogány Ö. Galor: Emberábrázolás, eszmúgkés
Művészet, 1961 november – 31.

Y.T.K.

Hoşçakalınız

Ertuğ

Hemşerilerimize selâmlarımı bekleyiniz.

Doğum Tarihi: 1 Mayıs 1931, Cumartesi

Nüfusa kayıtlı olduğu mahalle —31—

Marton László

Nobrás

vod

Képzőművészetünk

tíz éve. Műcsarnok.

Bp. 1955. (Képpel.)

1021

Marton László

Szigliget szépségét, a község központjának értékét növelte az új szobor, melyet a múlt év végén állítottak fel a főtéren. A szobrot Marton László szobrászművész készítette. Jól illeszkedik bele abba a kedves, meghitt hangulatba, amely jellemzője a patinás községnek. Képünkön: téli magányában is kedves benyomást kelt a szigligeti új szobor.

(Foto: Péterfay)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Napló (Veszprém)
1969 JAN 14

A világpoliti

Viták helyet

Csehszlovákiába

Izrael kártérítést kér Franc

A Csemadok aggódik a szélsőségességek miatt

Pozsonyban ülést tartott a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Egyesülete (CSEMADOK) Központi Bizottságának Elnöksége.

Az ülésről kiadott közlemény hangsúlyozza, hogy az elnökség *tudatában van a jelenlegi politikai helyzet fontosságának és aggódik az olyan szélsőséges jelenségek miatt, amelyeknek célja, hogy konfliktus-helyzet és politikai válság jöjjön létre.*

A jelenlegi politikai helyzet kapcsán a CSEMADOK KB Elnöksége indokoltnak tartja a szlovák népnek azt a követelését, hogy az állam legmagasabb vezető tisztségeinek egyikét szlovák nemzetiségű politikus töltse be. Az elnökség mélységesen

között vannak olyan helikopterek, amelyeket már szállítottak az izraeli hadseregnek és ezekkel a francia gyártmányú helikopterekkel hajtották végre a beiruti repülőtér elleni támadást. *Nem lehet kizárni annak lehetőségét, hogy az izraeli hadsereg helikopter-parkját most már fokozatosan olasz repülőgépekkel váltják majd fel.*

A hír felháborodást keltett politikai és újságíró körökben egyaránt, annál is inkább, mert *Pietro Nenni olasz külügyminiszter három nappal ezelőtt a képviselőházban azt mondotta, hogy az olasz kormány továbbra is szigorúan betartja az embargót, amelynek értelmében nem szállít fegyvereket a közel-keleti országok egyikének sem.* A hétfői Unitá ezzel kapcsolatban így ír: „A hír súlyos voltát nem szükséges igazolni. Az olasz kormánynak világosan állást kell

Repertoár a homlokzaton

Nyolcvan esztendeje, hogy az ünnepi előadásra összegyűlt közönség először gyönyörködött a 3 300 000 forintot felemésztett Ybl-alkotás, a budapesti Opera épületében, s feszülten várta *Erkel Sándor*, az akkori igazgató karmesteri pálcájának első intését. Az épület frontján a hatodik emelet magasságában már akkor is ott csillogtak az operaköltészet mestereinek hatalmas szobrai: a repertoár tehát már az első előadás idején a homlokzatra került.

A második világháborúban több találatot kapott az Operaház felső teraszának mellvédje, a szobrok is kibillentek helyükről, s veszélyességük miatt valamennyit el kellett távolítani.

Az elmúlt esztendőkben a Műemléki Felügyelőség határozta, hogy ismét »régi helyükre« állíttatja a zene kőbe mintázott mestereit, s minthogy az Operaház repertoárja alaposan kibővült, új szoborsorozat készült. A megtisztelő feladat elvégzésére művészeink legjobbjai vállalkoztak. *Marton László*, *Tarr István*, *Mikus Sándor*, *Fátzai Pál*, *Várady Sándor* és *Antal Károly* vésői nyomán két-két szobor készült a nagy magasságban levő homlokzati sétány báboskorlátjára, balluszrádjára.

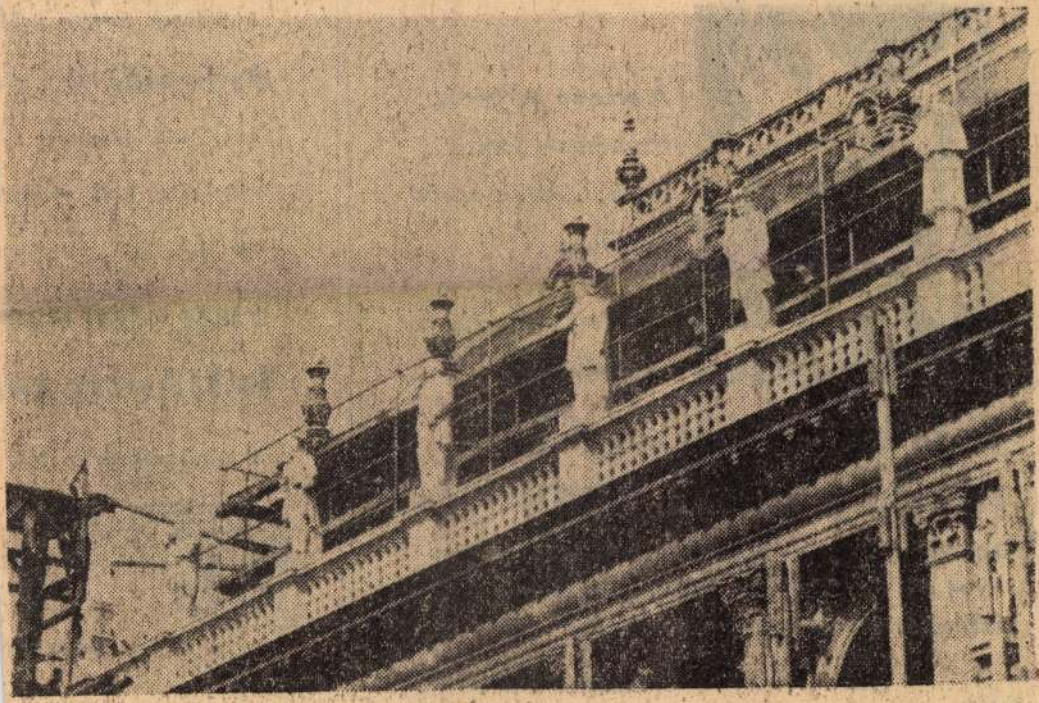

Részlet az Operaház »szoborgalériájából«.

...s véres összecsapás és támadás jelezte a partizánok támadóakcióinak erősödését.

A kora hajnali órákban megkezdett támadások zöme aknatüzzel indult. 34 személy meghalt, 144 megsebesült a támadásokban.

A támadások négy nagyobb célpontra irányultak: Can Tho, Can Long, Soc Trang és Cai Lay ellen.

Az AFP szerint a szabadságharcosok valamennyi támadása katonai célpontokra irányult annak ellenére, hogy

112 kilométernyire északra. A táma... határos... mány ... közelébe... dél-viet... vője s...

bevez... tizának... I...

Loc Nin... zelben fekszik, és körülbelül egy hónappal ezelőtt a dél-vietnami háború egyik legnagyobb csatája zajlott le birtoklásáért.

...közleménye szerint a hadi... ...pénteken a ...méternyire ...n bombáz... ...onai cél... ...tengerészet ...létesítmé... ...anoitól 64 ...délkeletre. ...ugárhajtá... Bangban ...kat: ez a város Hanoitól 133 kilométernyire északnyugatra fekszik, és immár a második napja bombázták.

Magyar Hirdető
SAJTÓHIRGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

A propán-butángáz kezelésénél fontos a használati utasítás betartása.

Robbanás még így is előfordulhat.

AZ ÉPÜLET- ÉS HÁZTARTÁSI, TOVÁBBÁ HÁZTÁJI BIZTOSÍTÁS

kiterjed robbanási károkra és anyagi védelmet nyújt oly esetekben is, amikor a robbanás mások lakásában (pl. a szomszédban) okoz kárt.

ÁLLAMI BIZTOSITÓ

(6415)

A Somogy megyei AGR...

értesíti t. vé...

hogy 1967. december 1—...

védő szer, 1967. decemb...

textíliák, 1967. december ...

vagyonme... leltározás...

A leltározás ideje alatt

Kérjük hogy sü... a leltáro... szíveske...

(6545)

Marton László: **Galambos lány**

Közlemény

A Központi Ruházati Anyagraktár parancsnoksága közli, hogy az EKISZ Ruházati Ktsz Budapest, II. Frankel Leó út 9–11, valamint az V. ker. József Attila u. 18. szám alatt levő Méretes Egyenruha Üzletei 1968. augusztus 1-től naponta 9.30 órától 18 óráig, szombaton 9.30 órától 13 óráig tartanak nyitva.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPHADSEREG

1968 JUL 2 71

3

XXI. évfo
1968. júli
Ára: 2,-

ZALAI HÍRLAP

1021

NAPRÓL napra

Tegnap délután ötkor kiállítás nyílt Marton László, az új egerszegi Lenin-emlékmű alkotójának munkásságából a Megyei Művelődési Központ bálytermében. A bemutatót — népes közönség és a művész jelenlétében — Pukánszky Ferenc, az MSZMP zalaegerszegi városi bizottságának első titkára nyitotta meg, meleg szavakkal méltatva Marton László eddigi gazdag életművét, amelyet fényképek, vázlatok, tanulmányok és önálló alkotások révén reprezentál ez a mostani kiállítás. A bemutató ünnepélyességét fokozta a Zeneiskola művésztanárainak fellépése is. Képünkön: részlet a kiállításról.

(Kiss Ferenc felvétele)

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg
1970 NOV 7.
SAJTÓHIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZÓ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Vit

Mü
folyn
letek.
kat
is —
akik
idején a vendégeket fogadják. Ilyen alkalomkor természetesen rendkívül nagy jelentőséget kap a ruha. Abban már megállapodtak az érdekeltek, hogy „dirndli" legyen az egyenruha. Vita folyik azonban a blúz kivágásáról. Mekkora legyen a dekoltázs? Willi Daume — aki a kiválasztott szépségek egy csoportjának gyűrűjében láthatunk a fotón —, az Olimpiai Bizottság elnöke erősen fogadkozik, hogy ebben az igen kényes és fontos kérdésben még ebben az évben döntés születik...

Akinek ‚bennmaradt" 220 nap szabadsága

Az elmúlt évek alatt enynyi szabadságot nem vett ki Mira Ziminska asszony, a Magyarországon is nagy sikerrel vendégszerepelt Mazowsze lengyel állami népi együttes fáradhatatlan vezetője. Most brazil dalokat dolgoz fel és tanít be együttesének, amely novemberben kezdi meg brazíliai vendégszereplését.

Gyermekmegőrző szálloda

Nyugat-Berlinben nyitották meg a világ első olyan gyermekszállodáját, amely egyuttal a gyermekmegőrző szerepét is betölti. Az új szálloda a Kurfürstendammon találha-

Napo

Igaz, a naptári év végéi
még több mint másfél hónap
van hátra, de már javában
folynak a jövő évi naptárak
nyomdai munkáinak előkészü
letei. Közel 2 500 000 különbö
ző méretű és minőségű, asz
tali, fali és zsebnaptár idő
beni kibocsátásáról kell gon
doskodni.

Hogy honnan ered a „nap
tár" elnevezés, azt nem nehé

Jegyzetek kiállításokról: 1021

Utak az emberhez

Két jeles képzőművészünk tárlata nyílt meg péntek délután Zalaegerszegen. Marton László, az egykor Zalából elindult szobrász Lenin-emlékműve mellett még egy kamara-kiállítással is megajándékozta a megyeszékhelyi képzőművészet-kedvelőket, bemutatója a Megyei Művelődési Központ báltermeben tekinthető meg. Balogh András festőművész pedig a Képcsarnok városi termében rendezett kiállítást húszegynéhány munkájából.

Egy rokonszenves művész kisremekei

Aki a Lenin-szobor monumentalitása után látja ezt a kiállítást, elcsodálkozhat. Kisremekek seregszemléje ugyanis a Megyei Művelődési Központban rendezett szoborkiállítás, néhány emlékmű-tervvel, illetve a művész köztéri alkotásairól készült fotókkal kiegészítve. A kontraszt mégsem természetellenes. Ez is Marton László, aki a tereket uraló alkotások szuggesztív dinamizmusa mellett a hétköznapok lírájára is felfigyel, és talán éppen e kisremekek formázása közben gyűjt erőt egy-egy sokakhoz szóló alkotásához.

S alighanem Marton pályájának töretlenségére, művészetének teljességére is figyelmeztetnek e kiállítás szobrai. A műterem költészete, a szépség halk, bensőséges fényei villódznak a látogató előtt. A Befejezetlen Vénusz, a Torzók és Kútfigurák s a többi kisremek megannyi újabb adalék egy egyszerre hagyománytisztelő és újító művész portréjához, csakúgy, mint a bronz portrék és az emlékmű tervek. Egy-egy ismerős megfogalmazás láttán hatásokat, mestereket kutatna a néző, a végén azonban rá kell döbbennie, hogy ez a sokszínű emberlátás egy szuverén művész rokonszenves teljességkeresése, s nem más, Marton László áll valamennyi alkotás mögött. Alakjai pedig bronzba köbe formázva a XX. századi ember lehetséges változatai.

A közönség eleven a szobrok körül, elkapott, érdeklődéstől fűtött megjegyzései is tanusítják: nyitott könyv számukra ez a szépség belső titkait kutató kisremek-szobrász is, akárcsak a Lenin-szobor alkotója.

Tárlatának legfőbb haszna: jó szobrokkal találkozhattunk — egyik-másik ittmaradva az emlékműhöz hasonlóan gazdagíthatná a várost —, s egy sokféle önkifejezési formával élő, ám mindig a legszélesebb tömegekhez szóló művészt ismerhettünk meg személyében, még teljesebben.

A hagyományok és a technika bűvölete

Balogh András festményei a tájat és az embert idézik. Alkotójuk láthatóan a meghitt pillanatok, az ember és a természet kapcsolatának megragadására, megörökítésére vállalkozott, a változatlant keresi — nagy mesterek nyomdokain haladva — a világ szüntelen viharzásában. Balogh András elutasítja a céltalan formabontást, a futó modernkedések kísérletét, ehelyett a nagy értékek szintéziséből kíván szuverén festészetet teremteni. Mint kiállítása katalógusában írja: „Számomra a művészet a múlt értékeinek megbecsülésével forrt egybe. Konzervatív festőnek is számítok. Valóban: szerintem a művész feladata nem is annyira az, hogy [illegible]odjon, inkább — mint az álló csillag — mutasson utat a haladáshoz".

Technikában teljesíti is ezt a hatalmas programot. Kultúrált, könnyed ecsetkezelésű, szerkesztő festő, itt talán csak egy-egy kép indokolatlanul szürkébe omló színvilága kelthet fenntartásokat. (Pesti fiatalok, Alvó stb.) De hát ez alkat kérdése. A gond ott válik szorítóvá a képek láttán, hogy festőjük nem mindig szabadulhat a hagyományoktól, a múlt és a jelen értékeitől. Picasso, Renoir, Cézanne — hallom egy-egy látogató alkalmi műelemzését, s ha mindez alighanem igaztalanul sommás is, feltétlenül utal a Balogh-féle szintézis hiányosságaira. Néhány kép pedig a láttatás, a belső értékek megjelenítése helyett csupán illusztrál egy pillanatot, a már említett biztos technikával követve a zsáner, az idill útjait, szegényítve a festő teljesebb lehetőségeit. A túlságos hagyománytisztelet, az új vívmányok mellőzése tehát korántsem használ Balogh András festészetének, bűvölete ez, amely behatárolja világát.

T. A.

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg
1970. NOV 7

és a honvéd-védők párharca, Kon-

nyes, és vannak olyan üzeme
(például a Ruhagyár), ahol a fia
jobb szervezés mellet
líthetnék ezt az ige
ges, könnyen elsajátítható
szép élményt nyújtó sport

*

„halál harcát" vívja a ZTE
sárlabda- csapata az NE
való maradásért. A múl
pi péti győzelem után új
sillant a bentmaradás re

Sporthírek

z elmúlt hét végén az ország
városában rendezték meg tek
rtágban az NB II-be jutásér
rt osztályozókat, férfiak részére
vetélkedőn megyénket a Kani
Bútorgyár együttese képvisel
amely Szombathelyen, az SZSE
árnokban 300 dobásos versenyer
0 vegyes, 100 tarolás-dobás)
érte össze erejét ellenfeleivel. A
nizsai gárda (Sándor 1120, Mikó
08, Szerdahelyi 1102, Horváth 1092,
émeth 1080, Bocskor 630, Varga
2 fa) szereplését nem kísérte sze
ncse, ugyanis az NB II-es jogot
kiharcoló Csepeli Papír (6655 fa) és
a 2 helyen végzett Soproni Kinizsi (6560 fa) mögött csak a 3. helyet szerezte meg 6524 fával, — megelőzve a 4. helyezett Pápai MÁV csapatát (6404 fa). A bútoripariak mentségéül szolgál, hogy az osztályozó előtti hetekben kizökkentek megszokott edzésritmusukból, — ugyanis a bérelt négypályás Kinizsi-csarnok helyett — annak automatizálása miatt — a két pályarészes Olajbányász-csarnokban készülhettek fel az osztályozóra.

*

A járási területi labdarúgó-bajnokság őszi utolsó fordulójában a következő eredmények születtek: DÉLI CSOPORT: Miklósfa—Tótszentmárton 3:1; N. Volán—Szepetnek 1:3; Pölöskefő—Mihálđ 2:0; Palini Gépjavító—Semjénháza 6:3; Sand—Molnári 2:1; Surd—Zalaapáti 2:4. A Kanizsa Bútorgyár—Garabonc mérkőzést 15-én játsszák le. Az élen a helyzet: 1. Szepetnek 20 pont, 2. Molnári 19 pont (38—13), 3. Miklósfa 19 pont (27—13).

*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

DUNÁNTÚLI KŐOLAJIPARI GÉPGYÁR

albérleti szobát

KERES

fiatal műszakiak részére.
Cím: Munkásellátás: Németh, Nagykanizsa, Vár út 9. Telefon: 13—040/132 mellék.

3092

Értesítjük kedves vásárlóinkat,
Budapest, IX., Üllői út 47—49.
költözködés miatt

1970. NOVEMB
NOVEMBER 14-

az információszolgálat

Ebben az időszakban bármely k
autószalonjaink adnak felvilágo

Budapest, VI., Népköztársaság ú
Budapest, VI., Lenin körút 77.

1970. november 16-tól

FELVILÁGOS

Központi Irodáink új címén:
Budapest, VI., Szív utca 60.
Telefonszámaink: 127—250 (—25
Információ: 313—390 és 312—54

Személyg

MARTON LÁSZLÓ

Előkészületek a forradalom ünnepére

1021

November 6-án, az ünnep előestéjén Nyers Rezső, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára méltatja majd a rádióban és a televízióban a Nagy Október jelentőségét, a Kossuth téren — a Parlament előtt — felvonják az állami zászlót, amely előtt november 7-én délben zenés őrségváltással tisztelegnek a fegyveres testületek tagjai. A Gellért-hegyi felszabadulási emlékműnél szintén katonai tiszteletadás közepette vonják majd fel a nemzeti lobogót és a nemzetközi munkásmozgalom vörös zászlaját. Az évforduló estjén F. J. Tyitov, a Szovjetunió budapesti rendkívüli és meghatalmazott nagykövete a rádióban és a televízióban méltatja az októberi forradalom jelentőségét.

A rádió s a televízió is több időszerű műsort állított programjába az évforduló alkalmából. A Petőfi Rádióban *mai szovjet szerzők* műveit tolmácsolják, a televízióban *Trenyov: Gimnazisták* című tv-játékát láthatják majd a nézők. A mű a forradalmat lelkesen és önfeláldozóan támogató diákmozgalmaknak állít emléket. Ugyancsak a Petőfi Rádió a *Mojszejev*, az *Oszipov* és a *Pjatnyickij* együttes műsorából közvetít részleteket.

Ezenkívül a szovjet kultúra hete alkalmából — mintegy tíz színvonalas, szovjet témájú műsort sugároz az évforduló napján s annak előestéjén a rádió és a televízió.

A vidéki városokban és falvakban országszerte hasonló ünnepi megemlékezésekre, koszorúzási ünnepségekre, emlékművek és új gazdasági, kulturális, szociális létesítmények avatására kerül sor november 7. alkalmából.

Pécsett felavatják az orvostudományi egyetem új elméleti tömbjét, továbbá a város legfiatalabb felsőoktatási intézményét, a Mecsek oldalában épült Pollack Mihály műszaki főiskolát. Szigetváron pedig az új felszabadulási emlékművet. Zalaegerszegen az évforduló alkalmából kerül sor a tapolcai születésű Marton László szobrászművész Lenint ábrázoló monumentális alkotásának felavatására.

mend, Mereszjev—Kőszeg és a Pápa—Pusztavám összecsapásra. Nem sok esélyt adunk viszont a TIAC-nak szombathelyen, ahol a Dózsa lesz az ellenfelük. Pillanatnyilag a lilák képviselnek jobb erőt. *Tipp: 1.*

Pápai Türr G. 25:23! Tapolcai G.—Keszthelyi G. 19:21! *Lányok:* Veszprémi Közg — Vegyipari T. 6:2. Közgazd. T.—Pápai 16:6.

E két sportágban a

szépséget bemutató ... jellemezte a végig sportszerű,

Kettős tanácskozás

Zalka András Veszprém

Mint jeleztük, a megyei labdarúgó szövetség edzőbizottságának meghívására november 2-án, hétfőn délelőtt 9 órakor Veszprémben az egyetem T/5-ös termében *Zalka András*, az LSZ edzőbizottságának elnöke, a Testnevelési Főiskola igazgató helyettese tart előadást a megye edzői számára. A szakkörökben nagy érdeklődéssel várt előadásokon Zalka András a mexikói világbajnokság szakmai tapasztalatairól számol be edzőink

Ugyancsak hétfőn 14 órakor a megye nácstermében a me darúgó szövetség r tekezletet a megyei ságban szereplő csa zetőinek részére. *István* főtitkár s időszerű kérdésekr

NAPLÓ

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NOV 1

1970

PETŐFI Szinház

pénzbeszedői munkakörbe

1970 SEP 2-

Mit nyújt az őszi Zalaegerszeg?

— Zalai írók — Zalaegerszegen
Szoboravatás és kiállítás Marton Lászlótól
Meghívták a Budapest Táncegyüttest

Ezekben a hetekben állítják össze Zalaegerszeg őszi rendezvényeinek, eseményeinek tervét. Körtelefont intéztünk az egyes kulturális szervek vezetőihez, megtudni, mit várhatnak a város lakói. Az alábbiakban közöljük az egyes tájékoztatókat.

Bemutatjuk kortársainkat címmel októbertől 6—7 rendezvényből álló sorozatot indít a TIT-tel közösen a Megyei Könyvtár, mint Németh László, az intézmény igazgatója elmondotta. A sorozat voltaképpen író—olvasó találkozókat jelent, s az új kulturális idényben a Megyei Könyvtár ezzel folytatja hagyományosan közkedvelt irodalmi—művészeti rendezvényeit. A nyitó rendezvényre a Tűzgömbök és más népszerű regények, elbeszélések írója, *Bertha Bulcsut* várják, s a továbbiakban *Nagy Lászlót, Kiss Dénest, Kamondy Lászlót* és más jeles írókat-költőket kérnének fel egy-egy estre, s amennyiben elfogadja a meghívást, tisztelettel és örömmel üdvözölnénk Zalaegerszegen kortárs irodalmunk kiemelkedő alkotóját, *Illyés Gyulát*. A rendezvényeket neves irodalomtörténészek — vagy helyi előadók — vezetnék be, a műsort irodalmi színpadi összeállítással is színesítenék. Terveznek egy estet Zalából elindult írókkal-költőkkel közösen, s amennyiben sikerül megszerezniük, bemutatják a Szép könyvek — 1969 kiállítás anyagát is.

Dr. Szentmihályi Imre, a Göcseji Múzeum igazgatója arról tájékoztatta lapunkat, hogy szeptember 30-án, Szénl Imre alezredes Zalaegerszeg felszabadítása című előadásával kezdőknek a megyeszékhelyen az idei Múzeumi Hónap rendezvényei. Öt előadást tartanak — minden hét szerdáján a MMK-ban —, s az egyes programok közül Müller Róbert, a Balatoni Múzeum munkatársa *A göcseji szegek középkori településtörténete* és Balassa Iván múzeológus *Európa szabadtéri néprajzi múzeumai* című előadását emelte ki. (Az igazgató maga *Göcsej népművészete* címmel tart előadást a Múzeumi Hónap során.) Terveznek egy göcseji kirándulást is, október 11-én pedig tárlatvezetéssel egybekötött munkabemutatót tartanak a Göcseji Falumúzeumban.

A városi tanács vb művelődési osztályáról Pungor Ervin népművelési felügyelő közölte, hogy a Zalai Ősz és a tévéreléállomás avatásának rendezvényei — mivel az állomás szolgáltató épületei csak 1971-re készülnek el — elmaradnak, a szeptemberi mezőgazdasági termékbemutató és a mezőgazdasági tudományos ülés megtartásáról pedig a napokban döntenek az illetékesek. Tornyos Csaba, a MMK igazgatóhelyettese elmondotta, hogy ha sor kerül az említett mezőgazdasági rendezvényekre és elfogadják a meghívást, fellép a városban a Budapest Táncegyüttes. A MMK több kiállítást tervez az ősz folyamán, így szeptemberben a *Tízéves a Zalaterv* című bemutatót, novemberben a *Lenin a bélyegen* című kiállítást rendezik meg, illetve Marton László Lenin-szobrának november 7-i avatását követően másnap nyitják meg a Kanizsáról elindult, Kossuth-díjas alkotó eddigi munkásságát reprezentáló kiállítást. (A tárlaton a művész mintegy 70—80 alkotását láthatják a nézők fotók, vázlatok és eredeti darabok felvonultatása révén.) Decemberben még egy kiállításnak ad otthont a MMK, az állami építés és tervezés eredményeit mutatják be.

A Képcsarnok Vállalat egerszegi bemutatótermében is terveznek egy tárlatot: *Balogh András* festőművész alkotásait állítják ki november 5-től. Gerencsér Zoltán, a KISZÖV-klub és művészeti csoportok vezetője elmondotta, hogy a néptáncosok, a versmondók és a kamarakórus tagjai jelenleg közös műsort állítanak össze. Ezzel a programmal késő ősszel lépnének a közönség elé, de előtte, október folyamán még egy önálló esten mutatja be új műsorát a MMK-ban a KISZÖV több jeles sikert elért néptánccsoportja.

T. A.

ZALAI HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SAJTÓFIGYELŐ

A pálya

Jó napja volt vasárnap a ZTE szurkolóinak. A BVSC elleni találkozón mindent együtt láthattak, amiért érdemes kimenni labdarúgó mérkőzésre: szép játékot, lelkes küzdeniakarást, s mindezen felül sok gólt, méghozzá szebbnél szebbeket! Nem érdemtelenül kaptak a játékosok vastapsot már a harmadik gól után és ezután is több alkalommal. Mindenki helyeselte a csapat játékfelfogását, dicsérte a játékosok jó erőnléti állapotát, azonban egy dolgot többen — *érni, ha a sp... lókkal fiatal k... kezdenek fogl... ni. Az első t... pedig a sport... szerettetése a fiatalokkal. Ennek pedig egyik eszköze, hogy versenyeket rendezzenek számukra, s hogy ezek a vetélkedők emlékezetesek maradjanak. A hét végén három sportágban is rendeztek versenyt, mérkőzést fiatalabb korosztályok számára Zalaegerszegen.*

A Z. Építők példásan lebonyolított serdülő atlétikai versenyén az ünnepélyes eredményhirdetés, az oklevelek, a megyei úszó szakszövetség gyermekviadalán pedig a kiosztott érmek tették a résztvevők emlékezetében maradandóvá az eseményt. A harmadik rendezvény, megyénk ifjúsági labdarúgó válogatottjának az alsólendvaiak elleni mérkőzése azonban nélkülözött minden ilyen momentumot, sőt a fiatal labdarúgóktól azt az örömet is megvonta, hogy közönség előtt játszhassák mérkőzésüket. Az történt ugyanis, hogy azo-

Szabó (a hálótól kissé takarva), a ZTE csatára ritkán látható bombagóllal tette fel a koronát a BVSC elleni kiemelkedő teljesítményére. A kép csalóka: Ádám kapus már későn rugaszkodik, s nem sikerült elérnie a labdát. Ez volt a hatodik...

(Décsy László felvétele)

jorékat. Ha a jó kezekben lévő kanizsai gárda állandósítani tudja ezt a formát akkor hamarosan visszahódíthatja azt a közönséget, amely a tavalyi gyászos NB II-es szereplés során elpártolt tőle...

*

Amikor az őszi rajt előtt a Z. ...örös Lobogó NB II-es női ké... ...abda csapatának esélyeiről, re... ...ényeiről faggattuk Földszin ...tilát, a ruhagyári együttes ...pszerű intézője nem várta túl... ...tt optimizmussal a bajnokság ...násodik félidejét". Érthetően, ...sz' az újonc gárda a kitűnő ...jt után a tavaszi idény máso... ...k felében erősen visszaesett — ...mcsak formájában, hanem a ...jnoki táblázaton is. Ezt figye... ...mbe véve a szakvezetés szeré... ...yen tervezett; „csak" a bent... ...aradás kiharcolását tűzte a ...apat elé. Az intézővel folyta... ...tt beszélgetés során viszont ...ömmel hallottuk, a játékosok ...nél lényegesen többet várnak

Mesterhármas — fejjel...

„A télen hozzánk került fiúk a vártnál mérsékeltebben szerepeltek. Úgy tapasztalom, hogy, sajnos, még elég hosszú idő kell ahhoz, amíg hozzászoknak az NB I B légköréhez és az edzések nagyobb intenzitásához". **Szőcs János** — az őszi idény előtt lapunknak adott nyilatkozatából — idézett megállapítása — úgy hisszük — egyformán vonatkozott Baranyaira, Bendére, Józsira és az első csapatban legtöbbször szóhoz jutott **Pávliczra** is. A Z. Dózsából a zöld-fehérekhez átigazolt játékos ugyanis tavasszal csak néha-néha villantotta fel képességeit, ráadásul a lila-fehéreknél a legfőbb erényének számító eredményességgel — igaz, néhányszor középpályást is

1970 NOV 3

MARTON LÁSZLÓ

November 7.

Új üzemek, művelődési intézmények, szobrok, emlékművek avatása

1021

Ünnepi események sorozatával köszönti az ország november 7-ét.

Kedden a borsodi *Somsályban* a bőrdíszmű vállalat új üzemcsarnokát avatják.

Szerdán ünnepélyesen avatják Pécsett a *Pollack Mihály Műszaki Főiskolát*, Komlón leleplezik *Czizmazia* Gyulának, a bányaváros *mártírjának* emlékére állított domborművet, *Egerben* megkezdődik *„Auróra '70"* címmel a szovjet-orosz vers és próza országos fesztiválja. *Tatabányán* KISZ-lakásátadó ünnepségre kerül sor.

Csütörtökön avatják föl *Pécsett* az új orvostudományi egyetemi részt, s azon dr. *Farádi* László, az egészségügyi miniszter első helyettese mond beszédet. *Kecskeméten* nagyszabású megyei településfejlesztési kiállítást nyit meg *Szilágyi* Lajos építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes. „Lenin és a forradalom" címmel ünnepi megemlékezésre kerül sor a Lenin Kohászati Művek munkásszállójában. Bensőséges ünnepséget rendeznek *Almásfüzitőn* abból az alkalomból, hogy húsz évvel ezelőtt, 1950. november 5-én kezdődött a termelés az almásfüzitői timföldgyárban. A „Nagykorúság" című szovjet film ünnepi bemutatója lesz a *salgótarjáni* Kohász filmszínházban, szovjet művészdelegáció érkezik a bányászvárosba. A Szolnok megyei *Jászboldogházán* ünnepélyesen felavatják a jászberényi Hűtőgépgyár új radiátorüzemét. Az üzem évente 400 ezer négyzetméter fűtőtestet gyárt. *Nagykanizsán* ezen a napon avatják a városi tanács új székházát.

Pénteken 10 órakor Budapesten a Szabadság téri *szovjet hősi emlékműnél koszorúzási ünnepség lesz*, a *Kossuth* téren, valamint a *gellérthegyi felszabadulási emlékműnél* felvonják az állami zászlót. Az operaházi ünnepi megemlékezésen *Nyers* Rezső, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára mond beszédet. Ezen a napon vidéken is megemlékeznek a nagy napról. *Szigetváron* felszabadulási emlékművet avatnak. A Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen doktorrá avatásra kerül sor, *Dunaújvárosban* megnyitják a városi múzeumot, a városi könyvtárat. A Fejér megyei *Baracska* községben szovjet hősi emlékművet, *Sárosdon* új orvosi rendelőt, *Móron* felszabadulási emlékművet, *Tatabánya-Újvárosban* új felvonulási díszteret avatnak. Új üzemcsarnokot adnak át a *Beloiannisz Híradástechnikai* Gyár *tatabányai* üzemében, *Dorogon* új egészségügyi kombinát építését fejezik be. Szolnok megyében a *rékási* közúti felüljárót — amely 45 millió forintos költséggel épült — *Csanádi* György közlekedés- és postaügyi miniszter adja át a rendeltetésének. Ugyanezen a napon nyitják meg Szolnokon a Damjanich Múzeumban az ország *első vidéki sportmúzeumát*. A Vas megyei *Őriszentpéteren* felavatják a szombathelyi cipőgyár új üzemét.

November 7-én 12 órakor zenés őrségváltás lesz az állami zászlónál. Ugyanezen a napon adják át a 24 millió forintos költséggel épült *művelődési házat Orosházán*. *Kapuváron* 315 személyes f[illegible]mszínházat, *Tatabányán* művelődési c[illegible]hont, a Vas megyei *Csepregen* falusi k[illegible]llégiumot avatnak. *Zalaegerszegen* az I[illegible]úsági parkban ünnepélyes keretek köz[illegible]tt avatják föl *Marton László Lenin-s[illegible]obrát.*

Vállalatunk húsüzemébe azonnal FELVESZÜNK:

HÚSIPARI szakmunkást (hentest), KÉZI-LEGÉNYT, GÉPKOCSI-VEZETŐT, PORTÁST.

Jelentkezés: XVIII.—XIX. Vendéglátóipari Vállalat Húsüzeme, XIX. ker., Traktor utca 23.

30—40 év közötti, felsőfokú végzettséggel rendelkező és boripari szakmában jártas telepvezetőt keresünk Solt-szentimrén megindu-ló új borpalackozó üzemünkhöz. Jelentkezés VOSZK, Bp. VII., Landler J. u. 14. — Tel. 227—431.

sfémmunkáse
Vállalat,
Angyalföldi Gyár,
Budapest, XIII.,
Frangepán u. 7-11.

FELVESZ

LAKATOSOKAT (épület-, gép-, szerszám-, általános-), **BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT, NŐI és FÉRFI SEGÉD-MUNKÁSOKAT, DARU-KÖTÖZŐKET, FŰTŐKET** alacsony nyomású

FELVESZÜNK
fiatal
női munkaerőket,
8 általánost végzett,
14 évet betöltötteket,
kétműszakos szövő üzembe,
valamint
zsinórfonó betanulókat
és
zsinórfonókat
Ugyanerre a munkakörökre, állandó éjszakára, 5 napos munkahéttel.

Továbbá felvesznek:
alacsonynyomású fűtőt,
magasnyomású fűtőt,
portást,
raktári segédmunkást,
TMK-lakatost,
kőműves segédmunkást,
TMK-villanyszerelőt,
TMK-asztalost

Jelentkezés:
SZALAG-ÉS ZSINORGYÁR
MUNKAÜGYI OSZTÁLYA,
Budapest, XIII.,
Váci út 173.

Gyakorlott
gyors- és
gépírónőt

AZONNAL
FELVESZÜN

Ruhatisztító

Bp. VII.,
Kürt u. 8

A Magyar Optikai Művek Bp. XII., Csörsz u. 35. felvételre keres gyakorlott gyors- és gépírónőket, közgazdászokat, műszaki rajzolókat, autóbusz, személy- és tehergépkocsira érvényes jogosítvánnyal rendelkező gépkocsivezetőket, asztalos, kőműves, ács szakmunkásokat, öntődei, forgácsoló és sajtológépre betanított férfi és női munkaerőket, olajtüzelésű kazánfűtőket, segédfűtőket, lemezlakatosokat, segédmunkás férfiakat, egyműszakos takarítónőket, valamint hatórás munkaidővel fiatalokat. Gépkocsivezetők a 150-090/242 mellékenen érdeklődhetnek. Jelentk. személyesen a váll[illegible] felvételi irodá[illegible], mindennap 9—[illegible] ig. Megközelíthető [illegible] 61-es villamo[illegible] és 12-es autóbusz[illegible]

Ö[illegible]
2[illegible]

Gépipari
lektromos
arbantartó
Vállalat

LVÉTELRE
ERES

istarcsai
rraktárunkba
egmodernebb
ajkazánhos
irsgázzett
ÚTŐT.

lentkezés:
p. VII.,
ány u. 98.
nkaügyi és
rosztály.

eti jellegzei
ködő szerv
ktronikus
tfeldolgozó
részlege

b három éves
szakmai
akorlattal
ndelkező

automatika- és műszerszerelésre és automatikai elemek gyártásához

elektro- és mech. műszerész,

villanyszerelő,

köszörűs,

esztergályos szakmunkásokat,

segédmunkásokat és **nőket** huzalozónak.

TOVÁBBÁ
FELVESZÜNK:

építésztatikus mérnököt tervezői munkakörbe,

egyetemet végzett fiatal közgazdászt,

gyors- gépírókat,

tehergépkocsi-vezetőt,

őröket és irodai takarítókat.

Jelentkezés:
szombat kivételével a vállalat munkaerő-gazdálkodásán, Bp. X., Jászberényi u. 24-26

Megközelíthető: 28, 37 villamossal, 61, 62, 61Y, 62Y autóbussal, Sörgyár utáni megálló.

Beton- és Vasbeton-ipari Művek Szentendrei Gyára (Szentendre, Dózsa Gy. u. 34.) — **férfiakat azonnali belépéssel alkalmaz udvartakarító, kőművesek mellé segédmunkás, valamint portás munkakörbe. — Nőket irodatakarítónak felveszünk.**

TECHNIKUST

FELVÉTELRE
KERES

FAVORIT
ÉPÍTŐIPARI
KTSZ.
Bp. XI.,
Sopron i út 149.

Telefon:
252—240/5.

JELENTKEZÉS
SZEMÉLYESEN
VAGY
LEVÉLBEN
A SZÖVETKEZET
SZEMÉLYZETI
VEZETŐJÉNÉL.

A Mechanikai Mérőműszerek Gyára (Bp. III., Szépvölgyi út 41.) azonnali belépéssel felvesz kezdő és gyakorlott személy- és tehergépkocsivezetőket, továbbá váltózó munkahelyre lakatos, v. villanyszerelő szakmával is rendelkező gépkocsivezetőket, akik a gépkocsivezetés mellett szerelési munkákat is végeznek, valamint általános szerelőlakatos és villanyszerelő szakmunkásokat.

FELVÉTELRE
KERESÜNK

építőipari technikusokat
5 éves
gyakorlattal,

valamint

kéményseprőket
kéménykőműves szakmunkára.

Jelentkezés:
Bp. XII.,
Ingatlankezelő Vállalat,
Budapest, XII.,
Királyhágó utca 18.
Munkaügyi csoport.

MAGYAR HIRLAP
SAJTÓHÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1967 SZEP 5.

Marton László

GRÁD

1021

Lenin-portré Salgótarjánban

A Magyar Képző- és Iparművészeti Lektorátus pályázatot hirdetett Lenin-portré elkészítésére. A pályázatot Marton László szobrászművész nyerte, akinek munkáját a lektorátus elfogadta. A Marton László által készített Lenin-portrét Salgótarjánban, a Nógrád megyei Tanács előtt állítják fel, ünnepélyes leleplezésére ez év november 7-én kerül sor, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója rendezvénysorozatának részeként. A portréban Marton Lászlónak a legteljesebben sikerült megragadnia a korszerű Lenin-elképzelést. A mű egyaránt bemutatja a tudós államférfit, a nagyszerű hadvezért és a zseniális forradalmárt. Egyébként november 7-én a Heves megyei pártbizottság székházában is Lenin-portrét avatnak egyidejűleg a salgótarjáni leleplezési ünnepséggel.

dett a bátony

— Nagybátonyi Bányász

60. perc: Egy ártatlannak látszó támadás végén Szántó talpa alatt elcsúszott a labda. Radics „ellépett" Szántó kíséretében a kapuig „sétált". 1:0.

71. perc: Szarvas kicselezte a baloldali védelmet, de hosszan szöktette magát.

75. perc: Kavarodás után (gólveszély egyáltalán nem volt) Horváth próbált menteni. A labdát Rang fejére rúgta, s az onnan a hálóba pattant. 2:0.

80. perc: Horváth labdáját Szarvas lekezelte és nyolc méterről a hálóba vágta 2:1.

85. perc: Kovács hagyott ki gólhelyzetet.

Balszerencsés mérkőzésen maradt alul a Nagybátonyi Bányász. Az első félidőben több gólos vezetést szerezhe-

lem az NB II.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 NOV 4.

NÉPSZAVA

Marton László

Magyar kiállítások külföldön

November hónap gazdag eseménysorozattal öregbíti a magyar képzőművészetek hírnevét. A nemzetközi Kulturális Kapcsolatok Intézetének szervezésében magyar tárlatok sora zárja és nyitja kapuit.

Nagy érdeklődést váltott ki a szovjet fővárosban a múlt hónap közepén megnyitott magyar iparművészeti kiállítás, amely november 10-én fejeződik be.

Rómában november 20-án nemzetközi gyermekrajz kiállítás nyílik, amelyen a magyar »színeket« húsz rajz képviseli. Ugyancsak Rómában, az ottani Magyar Akadémián bemutatásra kerülnek a velencei biennálén sikert aratott magyar művészi alkotások.

Bécsben, a Collegium Hungaricumban november 9-én a gödöllői Agrártudományi Egyetem anyagából nyílik bemutató. A bolgár főváros Magyar Intézetében pedig ugyancsak ebben a hónapban Marton László szobrász- és Gross Arnold grafikusművészek munkáiból nyitnak kiállítást.

Budapesten, a KKI Dorottya utcai bemutatótermében Enzo Sozzo olasz festőművésznek, a fasisztaellenes olasz partizánmozgalom hősének gyűjteményes kiállítását tekinthetjük meg november 25-től.

Gy. I. Gy.

1966. november 4.

szemes k

Megkezdték a gyümölcsf
Állami Gazdaság borbás
metét szednek ki. A kép
szállítják a csomagolóhel

A lázadó jobbágy szobra

A budapesti ház jóízléssel berendezett lakásán alig-alig érződik egy kis borzoltság, s finom ideges rezgés. Csak amikor befut a házigazda is, akkor telik meg a levegő vibrálással, a rohanás és türelmetlenség érzetével. A házigazda jelenléte fölharsogtatja a szőnyegek színeit, mozgalmassá teszi a könyvszekrény tetején sorbaállított apró szobrocskák rendjét, élettel tölti meg a körben lógó rajzokat, festményeket.

Pedig a házigazda csak éppen megjelent, letelepedett, fotókat húzott elő egy fiókból és harsányan magyarázott valamit. De a szobrocskák és a rajzok a sajátjai, egy nyugtalan művészi életút megannyi állomása, vagy azok jelzése.

A fényképeket szétszórja a kicsi asztalon, félresöpri a gyufát és feldönti a konyakospoharat, magyaráz:

— A gondolat összegezése, ez a fontos. Tömören beszélni. Olyan ez, mint amikor beszédet is hallgat az ember: a jól megfogalmazott beszéd tömör, hiszen a sok fecsegés közt rendszerint elvész a lényeg.

Marton László szobrászművész készítette el a Siklóson hamarosan fölállításra kerülő jobbágyszobrot. A szobor fényképét tartja a kezében, széles, elégedett gesztusokkal szinte a térbe emeli a figurát.

— Mikor megkaptam a megbízatást, nagyon megörültem, magának a gondolatnak, amelyet szoborban megfogalmazhatok: a lázadó jobbágy alakja. Rengeteg tervet készítettem, de a tervek vége mindig „János bácsi" lett. A kalapos parasztfigura adódik első megoldásként. Sokat vesződtem mire kialakult bennem az a meggyőződés, hogy ezzel a lázadással magát a lázadást kellene szoborba önteni. A lázadás hatalmas, szárnyaló, bátor és felfelé törő gondolatát. Eldobtam az összes tervet és felvázoltam ezt a figurát. Ez a robbanó feszültség, ez a felfelé törekvő, erőteljes mozdulat már tetszik. Nagy bronzszobor lesz, három méteres. Fontos volt az architektúra kérdése is. Két nagy kő, mintegy lépcsőzetes elhelyezkedésben, két fokozatként — ezen áll a figura. Ennek a nem szokványos talapzatnak a dinamikája alátámasztja a figura gondolatát.

Papírt, tollat kap elő, felvázolja az egészet: igen, így még érthetőbb. A szobrász mozdulatain a sikeres munka utáni öröm és megelégedettség látszik. Kedvtelve ismétli meg:

— Igen, a tömörség a fontos, s azt hiszem, sikerült egy csupa lobogást, csupa forradalmi lendületet sugárzó alakot csinálni. Ennek megfelelően a felület sem egészen lezárt, ott is érződik a mozgás, a nyugtalanság.

Hogy ezt a szobrát szereti-e legjobban, erre a kérdésre mosolyogva bólint.

— Mindig az utolsó kettőt. Ezt vissza is hozatom majd a bronzöntőből, magamnak. Az ezelőttit is nagyon szeretem, a görgőscsap ágygyárit. Volt előtte egy kis vitánk: a gyáriak úgy képzelték, hogy karikát és ugró embert formázzak. De hát én megmondtam őszintén, ahogy szoktam, ez bizony olyasvalami lesz, mint a cirkuszban a tűzkarikán átugráló tigris. Meg is értették, hagyták, csináljam, amit gondolok.

— S a végeredmény?

— Meg voltak elégedve. Tudja, az emberekkel lehet beszélni, nekem ez a véleményem. Meg lehet magyarázni a dolgokat. Ámbár, ha nem megy, a művész ne essen kétségbe. Mégiscsak ő tudja mit csinál jól vagy rosszul. Bocsánat a köznapi hasonlatért: az orvos jobban tudja, milyen orvosság kell a betegnek, mint a beteg...

— Nem érzi tehernek a munkában, ha megbízatásra dolgozik?

— Ó, dehogy. Jobban szeretek konkrét feladatokat végezni. Az az igazi. Nekem legalábbis, az. Megnézem a helyet, az épületet vagy a teret, tudom, nagyjából, mi a feladat, s akkor igyekszem megtalálni, mi az, ami leginkább oda kívánkozik. Ez az izgalmas, és gyorsan kell dolgozni, ami felfokozza a munka izgalmát. Az eleje még csupa izzadás és kínlódás, a váz, szerkezet, skicc, a koncepció kialakítása, aztán utána már könnyen megy a munka. Mint ha a kiizadt piszkozat után készíti az ember a tisztázást, az már csupa öröm.

— Bizonyára a bronzszobrokat szereti a legjobban...

— Persze, a bronzban mindent lehet csinálni a világon! El lehet ereszteni a fantáziát. A kő diktál, a kőnek szigorú törvényei vannak. A bronzban lehet szárnyalni, lobogni. És én mindig hegyeket szeretnék faragni! Nagy szobrokat, lelkes szobrokat...

— Akkorhát ez a siklósi szobor szíve szerinti vállalkozás volt.

— Mindenképpen az. És ha még hozzáteszem, hogy én is dunántúli vagyok... A Dunántúl egyedülálló! Csodaszép tájak, egyik közülük a gyönyörű siklósi vidék is.

Egy örömmel és lelkesedéssel végzet feladat megoldásáról győződhetnek meg tehát mindazok, akik ott lesznek a siklósi várfesztiválon, Marton László jobbágyszobrának leleplezésénél.

Hallama Erzsébet

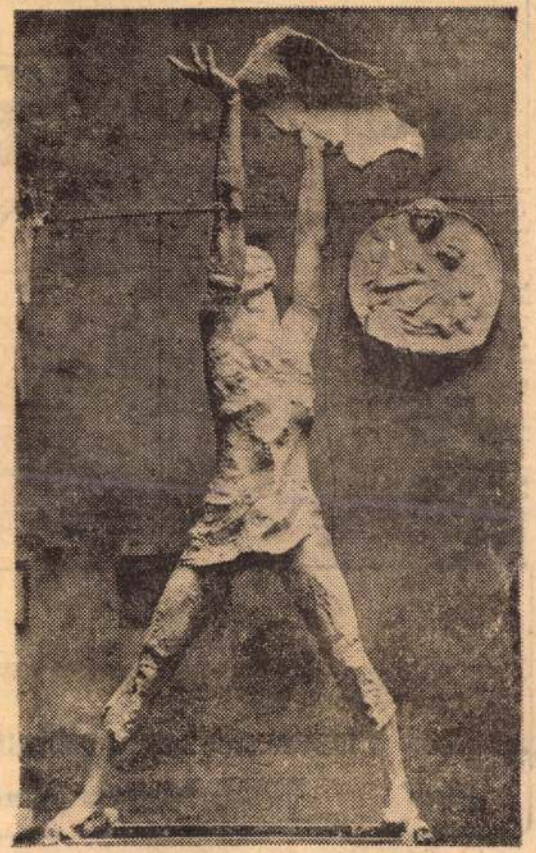

vállalunk
gyors
határidőre,
minden
méretben

Olcsó árak.

TEMPO Ksz.

Bajcsy-Zs. u. 5. sz

Elcserélném szoba-konyhás, mellékhelyiséges lakásomat nagyobb összkomfortosra. „Térítés ellenében" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Zastava 600-as eladó. Rácváros 19. szám.

Eladó 2 db kis kalorikályha, bontásból szedő deszkák, 1 ½ és 2 méteres fenyő rönkök. Ságvári E. u. 25. szám.

Kandaló vajszínű eladó. Kukoricát vagy téglát beszámítok. — Dobó István u. 76, földszint 3. a.

Szobakért, amit esetleg egy éven belül átadnék, „Társbérlet is lehet" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Orfűi közművesített telkemet eladom. „Tópart" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Simson segédmotorkerékpárt vennék, esetleg Simson stárt adnék cserébe. — Pécs, Előd u. 2., Tihanyi.

2½ szobás szövetkezeti lakás eladó. „Október 1" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Olcsón eladó szekrény, szelon, vaságy toalett tükör Pécs, Frankel Leó u. 27. ss. II. 3.

Elcserélném Újmecsekaljai két szoba, összkomfortos távfűtéses, 4 emeleti, főbérleti, lakásomat másfélszobás, vagy szoba-hallos hasonlóra 2 emeletig. „Délután" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Festett kombinálbútor olcsón eladó Légszeszgyár u. 2. Nagy.

Építtetők figyelem! Épületgerendák eladók, Pécs, I. ker. Tolbuchin út. 154. alatt.

Egy dobfelszerelés eladó. Pécs, Vak Bottyán u. 54.

Belvárosi II. em. 1 szoba komfortos öröklakásom elcserélném II., III. ker. összkomfortos öröklakásra, I. emeletig. Értékkülönbözetet fizetek. „Helycsere" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Elcserélném háromszobás személyzetis összkomfortos lakásomat kétszoba összkomfortosra. Nyugati jeligére a Jókai u. hirdetőbe.

Beköltözhető öröklakás, központban háromszobás, összkomfortos eladó. Telefon: 27-34.

Kis családi házam eladnám vagy elcserélném. Közép-deindol út 22. szám.

Asztalos szakmába önállóan dolgozó segédet azonnali belépésre felveszek. Jelentkezni Szilágyi Dezső u. 16 ss. alatt.

Kárpitozott garnitúra, rekamié, fotel, szék, asztal, 6600 Ft-tól, fotelágy, ágybetét, tükrös, fiókos heverő, szelon 700 Ft-tól — Bárány kárpitosmester. Pécs, Jókai u. 4., régi Bútorházzal szemben. Tel.: 36-65.

---

6 darabból álló modern garnitúra 6600 Ft-ért. Kétszemélyes rekamié, négy szék, két fotel, fizetési könnyítéssel. Ágynemütartós heverő, szelon 700 Ft-tól. Zsolnay u. 39., kárpitosnál.

Eladó sürgősen: Kombinált szekrény 800 Ft, 2 személyes rekamié 800 Ft, szelon 300 Ft, ágybetét 300 Ft. Fotelok 100 Ft-tól, háromasszekrény tükörrel 800 Ft-tól tükörállványok tükörrel 300 Ft, asztalok, székek, márványlap, ablakok, tükkal, virágállványok, sublót, matracok ágyak, képek és több minden. Ady Endre u. 27. szám. Csütörtökön egész nap.

Modern hálóberendezés, konyhabútor, rekamié, ágybetét, fotelok eladók. Molnár — Felsővámház u. 2.

Elcserélném kétszoba összkomfortos lakásomat, másfélszobásra. Kolozsvár u. jeligére a Jókai u. hirdetőbe.

Gáztűzhely, Berva motorkerékpár eladó. Pécs, Jókai M. 47., I. em. 4. ajtó.

Új állapotban lévő Pannonia eladó. Kertváros, Táncsics M. u. 64.

Bőrid fekete bécsi zongora, körpáncélos, kereszthúros, hárompedálos eladó. Semmelweis u. 2. szt. 1.

Magasiati útnál lévő házhelyemet, szőlőmet épülettel elcserélném Pécstől 15—40 km-es körzetben, úthoz, állomáshoz közel, jószágtartásra alkalmas ház, föld, szőlő felszereléses ingatlanért. Harkány vagy környékén előnyben. Értékkülönbözet készpénzben jeligére a Jókai u. hirdetőbe.

Kertes családi ház eladó, kétszoba, összkomfortos. Pécs, Aknász u. 7. sz., buszmegállóhoz 5 perc.

Belvárosi „kisméretű szoba, konyhás lakásomat elcserélném másfél vagy egyszobás összkomfortosért „50 000" jeligére a Sallai u. Hirdetőbe.

Bérid fekete bécsi zongora, körpáncélos, keresztthúros, hárompedálos eladó. Semmelweis u. 2. szt. 1.

Keresek gyűjteményem részére: régi és különleges gyufákat, — postatiszta magyar és külföldi bélyeggyűjtemény eladó, Motívum Elsőnapi borítékok is. Csak vasárnap délután 14—20 óra között, Érdeklődni Szita Imre gyűjtőnél. Pécs, Marx út 36. sz.

Rádiót, írógépet, magnetofont, villany borotvát, távcsövet, légpuskát veszek. Wágner, Rákóczi u. 73. szám.

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesapám, fiúnk, testvérünk, sógor, kedves rokonunk, TÓ IMRE 36 éves csendesen elhunyt, szeretett feleségem, édes-

---

Egy szoba-konyhás családi házat vagy lakást keresek „25 000" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

1700 négyszögöl szőlő lakható épülettel, teljes felszereléssel sürgősen eladó. „150 000" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Garázst keresek a Belvárosban. Címet „Volga" jeligére a Sallai u. Hirdetőbe kérek.

Eladó kombinált bútor, szekrény, állólámpa, konyhabútor, virágállvány, gyerekágy stb. Érdeklődni: egész nap, Újmecsekalja, 117. ép. III. e. Kántor Róbert.

Hálóbútorok, konyhabútorok, ágybetétek, csőgarnitúrák, szelonok, rekamiék, kombinált szekrények, háromasszekrények, egyéb prima bútorok vásárolhatók. Soóky bútorüzletében. Zsolnay u. 1.

Egy bejárónőt keresek reggel 8-tól délután 2-ig. „Falusi" jeligére a Sallai utcai hirdetőbe.

Belvárosi nagyméretű 6 helyiségből álló (kb. 90 m²) kétszoba összkomfortos lakásom elcserélném 2 db egyszobásra Ajánlatot „2 különálló" jeligére a Sallai utcai hirdetőbe.

Fiatal házaspár elhelyezkedne, feleség konyhai, férj adminisztratív munkakörbe, gyakorlattal. „Jó munka" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Világoskék fémradöny (reluxa) 85x242 és 140x160 cm méretű eladó. Pécs, Akotmány u. 34. III. Ulrich 17 órától.

Eladó kombinált szekrény, ágybetétek, rekamié, fotelok, szelon, kárpitozott garnitúrák, ágynemütartós heverő, matracok, ágyak, képek, tükrök, asztalok, székek, márványlap, ablakok, tükkal, virágállványok, sublót, matracok ágyak, képek és több minden. Ady Endre u. 27. szám. Csütörtökön egész nap.

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesapám, fiúnk, testvérünk, sógor, kedves rokonunk, TÓ IMRE 36 éves csendesen elhunyt, szeretett feleségem, édes-

---

Egy bejárónőt keresek reggel 8-tól délután 2-ig. „Falusi" jeligére a Sallai utcai hirdetőbe.

Belvárosi nagyméretű 6 helyiségből álló (kb. 90 m²) kétszoba összkomfortos lakásom elcserélném 2 db egyszobásra Ajánlatot „2 különálló" jeligére a Sallai utcai hirdetőbe.

Fiatal házaspár elhelyezkedne, feleség konyhai, férj adminisztratív munkakörbe, gyakorlattal. „Jó munka" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Világoskék fémradöny (reluxa) 85x242 és 140x160 cm méretű eladó. Pécs, Akotmány u. 34. III. Ulrich 17 órától.

Eladó 3 db ultra modern világos Varia íróasztal, ötkilogrammos mérleg, háromégős villanytűzhely, újszerű állapotban. Baranyai, Hal tér 1.

Eladó Kertváros Bogár u. 27. sz. házfélig kész állapotban minden elfogadható árért. Érdeklődni vasárnapokon a helyszínen, Hétkögnap Déryné u. 35. sz. Horváth.

Azonnal beköltözhetően eladó két szoba, konyha + mellékhelyiségen ház. Csere lakást beszámítok. Pélmondorfor u. 23. Mecsekoldalban. Megtekinthető: 15 óra után.

Eladó Pécs belterületén társasház építésére alkalmas telek, kitűnő levegőjű helyen. Érdeklődni lehet délutánonként Ifjúság út 36. szám alatt.

Elcserélném szoba-konyhás, mellékhelyiséges lakásomat nagyobb összkomfortosra. „Térítés ellenében" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Zastava 600-as eladó. Rácváros 19. szám.

Eladó 2 db kis kalorikályha, bontásból szedő deszkák, 1 ½ és 2 méteres fenyő rönkök. Ságvári E. u. 25. szám.

Kandaló vajszínű eladó. Kukoricát vagy téglát beszámítok. — Dobó István u. 76, földszint 3. a.

Szobakért, amit esetleg egy éven belül átadnék, „Társbérlet is lehet" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Orfűi közművesített telkemet eladom. „Tópart" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Simson segédmotorkerékpárt vennék, esetleg Simson stárt adnék cserébe. — Pécs, Előd u. 2., Tihanyi.

2½ szobás szövetkezeti lakás eladó. „Október 1" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Olcsón eladó szekrény, szelon, vaságy toalett tükör Pécs, Frankel Leó u. 27. ss. II. 3.

Elcserélném Újmecsekaljai két szoba, összkomfortos távfűtéses, 4 emeleti, főbérleti, lakásomat másfélszobás, vagy szoba-hallos hasonlóra 2 emeletig. „Délután" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Festett kombinálbútor olcsón eladó Légszeszgyár u. 2. Nagy.

Építtetők figyelem! Épületgerendák eladók, Pécs, I. ker. Tolbuchin út. 154. alatt.

Egy dobfelszerelés eladó. Pécs, Vak Bottyán u. 54.

Belvárosi II. em. 1 szoba komfortos öröklakásom elcserélném II., III. ker. összkomfortos öröklakásra, I. emeletig. Értékkülönbözetet fizetek. „Helycsere" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Elcserélném háromszobás személyzetis összkomfortos lakásomat kétszoba összkomfortosra. Nyugati jeligére a Jókai u. hirdetőbe.

Beköltözhető öröklakás, központban háromszobás, összkomfortos eladó. Telefon: 27-34.

Kis családi házam eladnám vagy elcserélném. Közép-deindol út 22. szám.

Asztalos szakmába önállóan dolgozó segédet azonnali belépésre felveszek. Jelentkezni Szilágyi Dezső u. 16 ss. alatt.

Kárpitozott garnitúra, rekamié, fotel, szék, asztal, 6600 Ft-tól, fotelágy, ágybetét, tükrös, fiókos heverő, szelon 700 Ft-tól — Bárány kárpitosmester. Pécs, Jókai u. 4., régi Bútorházzal szemben. Tel.: 36-65.

---

6 darabból álló modern garnitúra 6600 Ft-ért. Kétszemélyes rekamié, négy szék, két fotel, fizetési könnyítéssel. Ágynemütartós heverő, szelon 700 Ft-tól. Zsolnay u. 39., kárpitosnál.

Eladó sürgősen: Kombinált szekrény 800 Ft, 2 személyes rekamié 800 Ft, szelon 300 Ft, ágybetét 300 Ft. Fotelok 100 Ft-tól, háromasszekrény tükörrel 800 Ft-tól tükörállványok tükörrel 300 Ft, asztalok, székek, márványlap, ablakok, tükkal, virágállványok, sublót, matracok ágyak, képek és több minden. Ady Endre u. 27. szám. Csütörtökön egész nap.

Modern hálóberendezés, konyhabútor, rekamié, ágybetét, fotelok eladók. Molnár — Felsővámház u. 2.

Elcserélném kétszoba összkomfortos lakásomat, másfélszobásra. Kolozsvár u. jeligére a Jókai u. hirdetőbe.

Gáztűzhely, Berva motorkerékpár eladó. Pécs, Jókai M. 47., I. em. 4. ajtó.

Új állapotban lévő Pannonia eladó. Kertváros, Táncsics M. u. 64.

Bőrid fekete bécsi zongora, körpáncélos, keresztthúros, hárompedálos eladó. Semmelweis u. 2. szt. 1.

Magasiati útnál lévő házhelyemet, szőlőmet épülettel elcserélném Pécstől 15—40 km-es körzetben, úthoz, állomáshoz közel, jószágtartásra alkalmas ház, föld, szőlő felszereléses ingatlanért. Harkány vagy környékén előnyben. Értékkülönbözet készpénzben jeligére a Jókai u. hirdetőbe.

Kertes családi ház eladó, kétszoba, összkomfortos. Pécs, Aknász u. 7. sz., buszmegállóhoz 5 perc.

Belvárosi „kisméretű szoba, konyhás lakásomat elcserélném másfél vagy egyszobás összkomfortosért „50 000" jeligére a Sallai u. Hirdetőbe.

Bérid fekete bécsi zongora, körpáncélos, keresztthúros, hárompedálos eladó. Semmelweis u. 2. szt. 1.

Keresek gyűjteményem részére: régi és különleges gyufákat, — postatiszta magyar és külföldi bélyeggyűjtemény eladó, Motívum Elsőnapi borítékok is. Csak vasárnap délután 14—20 óra között, Érdeklődni Szita Imre gyűjtőnél. Pécs, Marx út 36. sz.

Rádiót, írógépet, magnetofont, villany borotvát, távcsövet, légpuskát veszek. Wágner, Rákóczi u. 73. szám.

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesapám, fiúnk, testvérünk, sógor, kedves rokonunk, TÓ IMRE 36 éves csendesen elhunyt, szeretett feleségem, édes-

---

Egy bejárónőt keresek reggel 8-tól délután 2-ig. „Falusi" jeligére a Sallai utcai hirdetőbe.

Belvárosi nagyméretű 6 helyiségből álló (kb. 90 m²) kétszoba összkomfortos lakásom elcserélném 2 db egyszobásra Ajánlatot „2 különálló" jeligére a Sallai utcai hirdetőbe.

Fiatal házaspár elhelyezkedne, feleség konyhai, férj adminisztratív munkakörbe, gyakorlattal. „Jó munka" jeligére a Sallai u. hirdetőbe.

Világoskék fémradöny (reluxa) 85x242 és 140x160 cm méretű eladó. Pécs, Akotmány u. 34. III. Ulrich 17 órától.

Eladó 3 db ultra modern világos Varia íróasztal, ötkilogrammos mérleg, háromégős villanytűzhely, újszerű állapotban. Baranyai, Hal tér 1.

Eladó Kertváros Bogár u. 27. sz. házfélig kész állapotban minden elfogadható árért. Érdeklődni vasárnapokon a helyszínen, Hétkögnap Déryné u. 35. sz. Horváth.

Azonnal beköltözhetően eladó két szoba, konyha + mellékhelyiségen ház. Csere lakást beszámítok. Pélmondorfor u. 23. Mecsekoldalban. Megtekinthető: 15 óra után.

Eladó Pécs belterületén társasház építésére alkalmas telek, kitűnő levegőjű helyen. Érdeklődni lehet délutánonként Ifjúság út 36. szám alatt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIZETŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1966 JUN 9

Már csak 5 napig Pécsett a Balokány-ligetben

VARSÓ NAGYCIRKUSZ

Jegyek elővételben válthatók a színház jegyirodáján és a cirkusznál. Előadások kezdete minden este fél 8, vasárnap fél 4 órakor is.

Jön! ***Mohácsra június 7–8–9.*** Jegyek elővételben válthatók a művelődési házban. Telefon: 10—10. ***Jön!***

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Marton László

HÉTFŐI HIREK

1966 FEB 21

1021

A siklósi vár új szobra

Az 1766-os jobbágyfelkelés emlékére készítette el Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész a két méter negyven centi magas jobbágy figuráját. Most vette át a zsüri az új szobrot, amelyet nyáron, a siklósi várban állítanak fel.

(Ágoston felv.)

Je-je-

Miért nem áll tánczenek

Farsang! A plakátok, meghívók műsort ígérnek és tánczenét hajnalig. Az Országos Rendező Irodához sorra futnak be a kérelmek: énekest, zongoristát, zenekart igényelnek a kultúrházak, klubok, vállalatok.

Kiket ajánl az ORI

Keszler Pál, az Országos Rendező Iroda igazgatója elmondja, hogy az énekeseket név szerint kérik. Ha zenekarra van szükség, ritkábban nevezik meg az igénylők. Ilyenkor az ORI igyekszik ajánlani. A *Holéczy*, a *Bergendi*, az *Ibrányi* zenekart, vagy — a *Stúdió 11-et.*

— Őket tartjuk a mai modern tánczene legjobb magyar képviselőinek! — mondja az igazgató.

Meglepetés! Amennyire a helyzetet ismerjük: a fiatalok között nemigen találni olyat, aki a *Stúdió 11* számaiért rajong, azokat venné magnószalagra. Mi tagadás, a külföldi, főként a nyugati tánczene és a nyugati tánc-

Marton László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1958 JUL -9

NÉPSZAVA

BOCSKAY ÉS BETHLEN KÖLTÖZKÖDIK

A Millenniumi Emlékmű egyre inkább valóban nemzeti jellegű lesz. Kossuth, Rákóczi és Thököly szobra után most két Habsburg-szobor helyére kerül Bocskay István és Bethlen Gábor fejedelmek szobra is. A szobrokat kedden emelték le Köröndön levő talapzatukról. Az ugyancsak itt álló Pálffy-szobrot múzeumba vitték. A Köröndön megüresedő helyekre állítják fel Marton László Szondy Györgyét és Kiss Kovács Gyula Vak Bottyánt ábrázoló alkotását. Rövidesen elkészül Pátzay Pál Balassi Bálint szobra is, amelyet szintén itt helyeznek el.

i jogos

dol- *ra*
zga- *eml*
szta- *fela*
zak- M
kkor tags
izal- vezé
iszt- pélc
l a Vál
ibás nem kapjak meg a heti pihe- *fellépni a bürokrá*
gyik mőnapjukat. Belenyugszanak *telen ügyintézés,*
nak, abba, hogy ezek a dolgozók *megsértése ellen.*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI NÉPÚJSÁG

0007.1111N 13

Marton László

— A Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából Salgótarjánban felállítandó Lenin-mellszobor megalkotására kiírt pályázaton összesen harminchét pályaművet bíráltak el. A zsüri döntése alapján Marton László szobrászművész alkotása kerül Salgótarjánba, a Nógrád megyei tanács székháza előtti díszparkba.

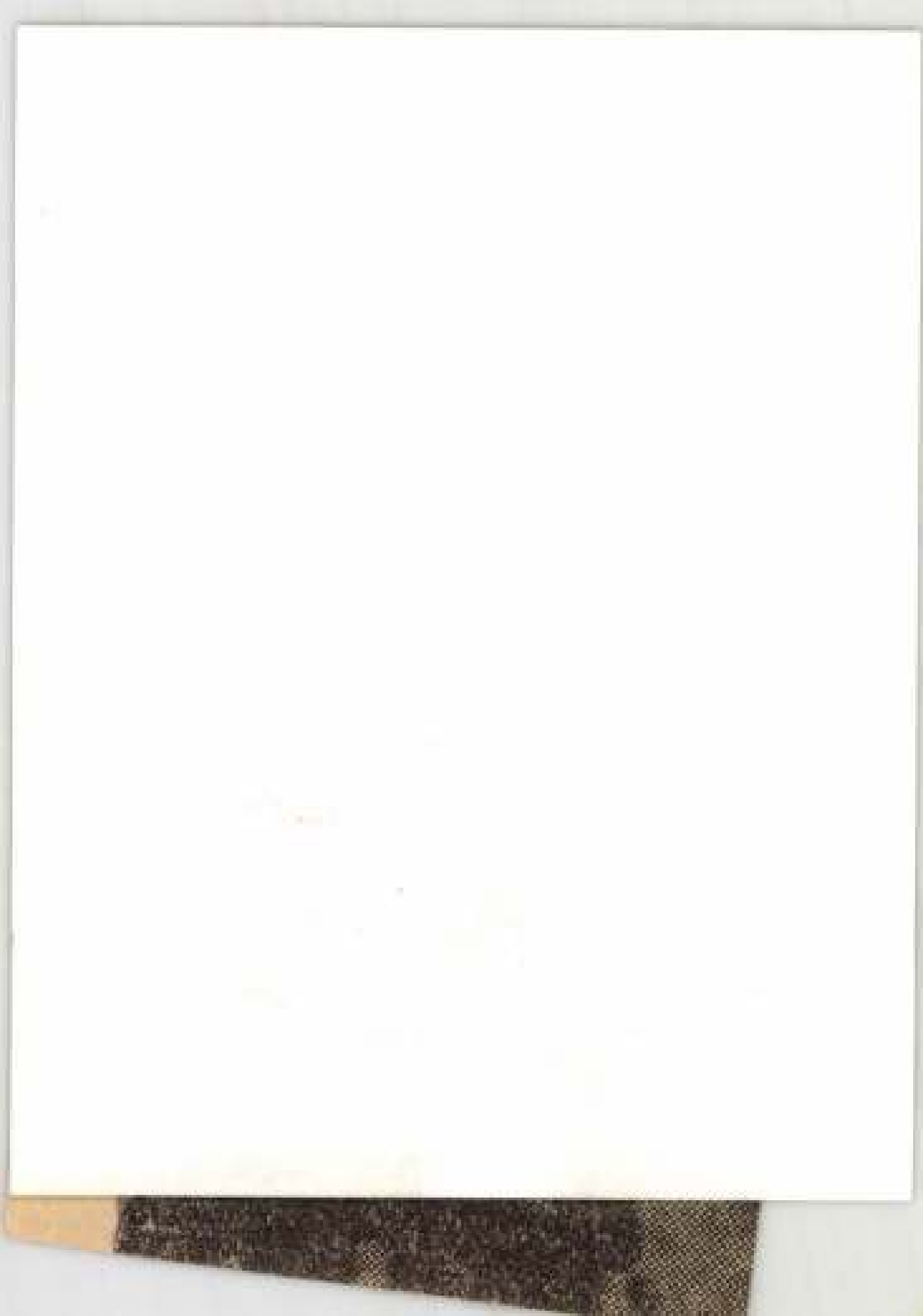

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1967 JÚN 10

Marton László alkotása kerül Salgótarjánba

Lenin-portré pályázat zárult le június 9-én a budapesti Fészek Klubban. A Nógrád megyei Tanács és a Heves megyei pártbizottság igényére a Képző- és Iparművészeti Lektorátus az ország legnevesebb szobrászművészeinek bevonásával Lenin-portré pályázatot írt ki. A pályázatra 24 szobrászművészt hívtak meg, de pályázhattak a fiatal képzőművészek stúdiójának tagjai is. Végül is harminchét pályamű sorsáról kellett dönteni péntek délelőtt a művészettörténészekből, szaklektorokból, meghívott zsűriző művészekből, s az érintett megyék képviselőiből álló bizottságnak.

A kiírás értelmében a díjazott első hat alkotás közül kerül kiválasztásra az a két Lenin-portré, amelyet Salgótarjánban, illetve Egerben felállítanak. A díjazás sorrendjében az alábbi művészek alkotásait találták a legjobbnak: Marton László, Vigh Tamás, Makrisz A., Kiss István, Papakrisztosz Andreasz, Olcsai Kis Zoltán. Salgótarjánba, a megyei tanács előtti díszparkba Marton László Lenin-portréja kerül. A nagy plasztikai biztonsággal megfogalmazott alkotást, még ebben az évben, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségsorozat alkalmával leleplezik. (ei)

Edzőváltozás a Kisterenyén

A Kisterenyei Bányász nöksége felbontotta a sz dést Takács Dániel edz aki az idén került a cs hoz. Ismét Szabó László te át az edzői tisztet, aki az elmúlt bajnoki évben eredményesen működött Kisterenyén, és NB II-be juttatta a csapatot.

A Salgótarjáni Járási Labdarúgó Szövetség A. és B. csoportban rendezi meg az idén a járási labdarúgó-bajnokságot. A tavaszi szezon befejeződött. Az utolsó forduló eredményei (A-csoport): St. Honvéd — Zabar 4:1, Bárna — Róna 6:1, Zagyvaróna — Cered II. (a vendégcsapat nem jelent meg), B-csoport: St. Ingatlan — Mátramindszent 17:1,

gy a Mátrakeresztes és Fal-
égépített 20 KV-os villa-
alatt áll, érintése és

megközelítése
lyel jár,

ólag esetleg előfordulha-
elelősséget nem vállalunk.
ság a.

Megyénkből indultak (14)

Marton László, szobrászművész

Tizennégy éves korában felfedezték. A tapolcai kovács fia egy sereg agyagfigurát mutatott a látogatóknak.

— *Tanittatni kell!* — mondták! S meg is kapta a vármegyétől 1940-ben az ösztöndíjat.

A felfedezőknek igazuk volt. Marton László azóta háromszoros Munkácsy-díjas szobrászművész. Az első Munkácsy-díjat már végzős főiskolás korában elnyerte.

— Annyiszor kérdezték, kitől örököltem? A család állítja, hogy apámtól, aki ügyeskezű kovács volt, dehát én nem ötvös lettem! Úgy voltam, mint a kacsa — azt sem kell úszni tanítani. *Én irni még nem tudtam, de az agyagból már sok mindent kicsalogattam...* — Tizenhat éves korában készített szobrát mutatja: egy lobogógatyás, kis parasztgyerek. Ezt ma is szereti, úgy ahogy van. Hibát is alig lát rajta — talán mert akkori önmagát szereti ebben a gyermeknagyságú szoborban.

A vármegyei ösztöndíjjal ötéves iparművészeti iskolát végzett. Úgy emlékszik rá vissza, hogy kitűnő iparosokat képeztek ott. A technikai biztonságot az az iskola adta, hogy most engedelmeskedik neki az anyag, annak köszönheti.

— Művészeti vonalon viszont keveset kaptunk. Ezért a felszabadulás után beiratkoztam a Képzőművészeti Főiskolára is. *Pátzay Pál tanitványa vagyok.*

A siker hamarosan mellé szegődött. *„Veronika"* volt az első, egy kedves-gyengéd szoborportré. Ez hozta meg az első Munkácsy-díjat. A portréról hamarosan áttért a köztéri szobrok műfajára, ma is *a monumentális szobrok művésze.* Azt mondja, a portrét csak szórakozásból, szabadidejében készíti.

A Tigris-utcai műteremben a létra egy hatalmas szoborkompozíció mellett áll; a Viharsarok küzdelmes történeteit eleveníti meg a csontvázsovány földmunkás kettős, a kubikos és a kapás zsellér. Dinamikus mozdulatukban, inas öklük fenyegetésében keserves-harcos életüket formázza — messziről olyan, mint egy ágbogas kivágott szőlőtőke. Marton László csodálkozik, hogy egy „dunántúli embernek" — ahogy ő mondja — ez tetszik. Ezt igazán — ott értik majd, Orosháza környékén. A pannon-ember más. — és a szombathelyi istennő szobrot mutatja, a klasszikus, derűs asszonyt.

Huszonvalahány szobra díszíti az ország több városában a tereket. Budapesten is van hét — az Operaháznál Mozart és Beethoven, a Körönd on Szondy, a Margitszigeten Ferenczy István szobrászművész portréja. Miért, miért nem: *Veszprém megyében egyetlen szobra van, a keszthelyi strandon egy bájos bronz-kislány.*

— *Néhány éve Tapolca is tárgyalt velem, de akkor nem lett belőle megrendelés. Pedig büszke lennék rá, ha várossá nőtt szülőfalum újból befogadna.* Fogalmazza meg, kérem, hogy ne tűnjön ez szemérmetlen ajánlkozásnak — bár bevallom, felajánlkozom. Soha másnak, de Tapolcának pirulás nélkül.

Kár, hogy ezt egy kéréssel nem előztük meg.

Évente négy-öt pályázaton vesz részt — tavaly kettőt nyert, — négy alkotása szerepel az idei képzőművészeti tárlaton: a nyári keszthelyi Balatoni Tárlatra kettőt küldött. A múlt évben egyéni kiállítása volt a Műcsarnokban és Hódmezővásárhelyen is. Nem sokan mondhatják, hogy a Magyar Nemzeti Galéria 4—5 szobrot vett tőlük.

— Sokat dolgozik.

— *Szerencsére. Az életem csak munkalázban tudom elképzelni. Aki megáll — lemarad, elesik.*

— A megrendeléstől?

— Attól is. De nem arra gondoltam. *A fejlődéstől, s művészete fennmaradásától.* Magyarországon rengeteg a fiatal tehetséges művész.

Míg beszélgetünk, nem tud dolgozni. Nem bai, mondja, pihenni is kell, fizikailag is fárasztó ez az „anyagmozgatás". Közben meg-megöntözi az ötméteres agyagfigurákat — én nem látom, ha nem mondaná, hogy még egy hónapra való munka van rajtuk. Soványak, de kiszáradniuk nem szabad. Sokszor az az érzésem, hogy *én kérdezek és nekik felel:* szemét le nem veszi róluk. Egyszer meg felelet helyett — azt mondja: nézze csak, valamit kellene ennek a száján igazítani! Más a száj, és más a mozdulat. Csukassam be vele? Innét láttam most meg. Aztán már csak a szobrot nézi, mialatt a párizsi, az olasz vagy a szovjetunióbeli utazásairól beszélünk is.

— Az utazás a hobbym! És mindig nagy mellénnyel jövök haza: *nálunk lehet igazán, nyugodtan alkotni!* Az, hogy sikerem van-e vagy nincs, nem attól függ, elmegyek-e a műkereskedő koktélpartijára. Párizsról, a művészet fővárosáról beszélek, ahol igazi tehetségek is éheznek.

— Mi volt életében a legnagyobb: siker, pénz, szerelem?

— *Ki tud ranqsorolni, s egyáltalán ki mer? Eqyik nap 14 hónapos kislányom magától odahozta a papucsomat...*

Szívesen jön mindig haza. Veszprémben él az öccse, Szigligeten van villájuk. Nemsokára mégis vendégként érkezik Szigligetre: *szobrát avatják majd, az alkotóházban.*

Tizennégy éves volt, amikor felfedezték.

Munkái igazolják a felfedezőket. **P. Szőke Mária**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Napló (Veszprém)

1984 MÁJ. 5.

lott erelme

Batsányihoz intézett költő leveléből:

„Bár volna oly áldott helyecske,
E roppant világban vagy egy szegletecske,
Hol aggódás nélkül lennénk szerencsések,
S hol fájdalom nélkül volnának szerelmesek
Én szőke Chloemmel üzném gondjaimat,
Majd őtet ölelném, majd jóbarátimat."

Vajon eredményesek voltak-e a Zobor alatti szerelmes versek? Nem tudjuk. Azt sem tudjuk, hogy és miként folytatódott ez a szerelem, egyszerűen azért, mert az irodalomtörténet máig sem tudta kideríteni, ki volt Chloe, hiszen ez a név minden bizonnyal csak fedőnév volt. Nemsokára azután, hogy elhagyta Elefántot, meghalt. Chloe emlékét azonban ma is őrzik a zoboraljai szerelmi versek. Vajon eszébe jut-e ez a kolostor mai lakóinak (az egykori kolostor ma női tüdőbeteg gondozó), hogy ami valaha a szerelmes költőnek a halálos magányt jelentette, az ma életet hoz és ad vissza?

MAGA A SZERELMES papköltő — Veszprémben pihen. Emléke összefűzi a két várost.

Martonvölgyi László

Anyák n

Kiss Attila rajza

Kutyaharapást – kockacukorral

A kutya a földművesszövetkezeti bolt ajtaja előtt feküdt. Véletlenül ráléptem a farkára. Dühösen vakkantott és a lábamba kapott. No, ennek a fele se tréfa — gondoltam — és érdeklődtem, hol találok orvost ebben a faluban. A doktor megnézte a sebet, lemosta

— Jól ismerem. Morzsa a neve. Nem volt veszett! De ha mégis, rögtön megtáviratozom magának.

— Jóval vigasztal! lyik kutya ugat, az nem harap.

— De harapott!

— Mert a farkára lépett.

Ebben a pillanat-

lépett a

jötte a

ete fol-

neg az

vos el-

utatás

neg ...

A ku-

Mor-

ágosan

farkát,

lórával

közé-

az or-

jából és felém nyújtotta:

— Barátkozzanak meg, adja oda neki a cukrot.

Szót fogadtam, a kutya ismét bebizonyította, hogy élesek a fogai, mert a két szem kőkemény cukrot úgy kettéharapta, mintha vajból lett volna. Aztán megnyalta a szája szélét:

— Most már tudja, hogy miért voltam biztos a dolgomban. Amikor leírta a kutyát, tudtam, hogy az enyém.

Morzsa odafeküdt a lábam elé. Az asszony ismét kockacukrot nyomott a kezembe.

Az orvos kisfia szólt be a kutyáért, de Morzsa nem mozdult. A kisfiúra vetett tekintete azt jelentette

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1900 APR 28

Marton

Zárlós 1021

Új szobrot avatnak Debrecenben április 29-én, amit a Magyar Gördülőcsapágy Művek előtt állítottak fel. A szobor Marton László szobrászművész alkotása.
(Kalmár István felvétele)

znos

kból

nos időtöltés!
0 ÓRÁIG

67.

Z

Teke

Előre pálya, 11 óra: MGM Vasas—Újpesti Dózsa (Apáti). NB I-es csapatbajnoki mérkőzés. — *DVSC pálya, 8 óra:* DVSC II—Nyíregyházi Vasas (Nagyházíné). Összevont megyei csapatbajnoki mérkőzés.

Vidéken: Hajdúnánás—D. Előre (8, Trungel), Berettyóújfalu—Nyíregyházi Dózsa (8, László). Összevont megyei csapatbajnoki talál-

(Csaba
járás:
Peterle),
Kokad—
Pocsaj—
ipályi—
Sóstó—
gári já-
(Szücs,
tikos II
—Egyek
beháza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Marton László

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1966 JUN 12

6

1021

A siklósi program

A baranyai vasárnapok keretében ma rendezik meg a siklósi várfesztivált. Az egész napos rendezvénysorozat sok érdekes programot nyújt a látogatóknak.

9 óra:

Marton László szobrászművész jobbágy emlékszobrának leleplezése a várkert bejárata előtt. — Ünnepi beszédet mond Vida Sándor, a Siklósi járási Tanács elnöke.

10 óra:

A III. siklósi fúvószenekari találkozó megnyitása. Dr. Nagy Gyula, a Megyei Tanács elnökhelyettese méltatja a találkozó jelentőségét.

11 óra:

Térzene a szabadtéri színpadon. A magyar ifjúsági írók és olvasók találkozója a várkertben.

12 óra 30 perc:

Rádióközvetítés a várudvarból. A Budapesti Helyőrség egyesített zenekarát Jávor Zoltán vezényli.

14 óra 30 perc:

A III. siklósi fúvószenekari találkozó ünnepi hangversenye a várudvarban.

15 óra:

A műkedvelő művészeti csoportok műsora a szabadtéri színpadon. Szórakoztató zene.

17 óra:

Divatbemutató a szabadtéri színpadon. Fellépnek: Hollós Ilona és Vámosi János táncdalénekesek, zongorán kísér Balassa Tamás.

20 óra:

A várfesztivál záróünnepsége. A fúvószenekari találkozót Somlai Ferenc értékeli. Zárszót mond dr. Zsák László, a Hazafias Népfront járási elnöke.

21 óra:

Bál a várban.

doktora

dományos alapra helyezése is egyúttal. Az ok és okozat összefüggését is mindig kideritjük... A legfontosabb eredményeket a nagyüzemi tőkeművelés kikisérletezésének területén értem el. Például kiderítettük, hogy melyik fajta alkalmas a korszerű kordonos művelésre. Megállapítottuk, hogy a magas kordonművelés sikerrel alkalmazható. Legkisebb költséggel, legnagyobb terméstt a korán érő fajtákkal lehet elérni, így alkalmas a tramini, szürkebarát, rizling szilváni, fehér burgundi. A kései érésű fajták esetében az alacsony, vízszintes művelés a legcélszerűbb. Ezzel a korszerű termelési móddal a mennyiség jelentősen fokozható minőségi csökkenés nélkül. Tíz esztendeje dolgozom ezen a területen. Sikerült egy olyan technológiát kidolgoznunk, amit ajánlhatunk a termelőszövetkezeteknek és persze a magánosoknak is. Baranya a korszerű szőlőművelésben élen jár, ma már 3000 holdon kordonos művelés fo-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁR 15

Népszava
Marton László

1021

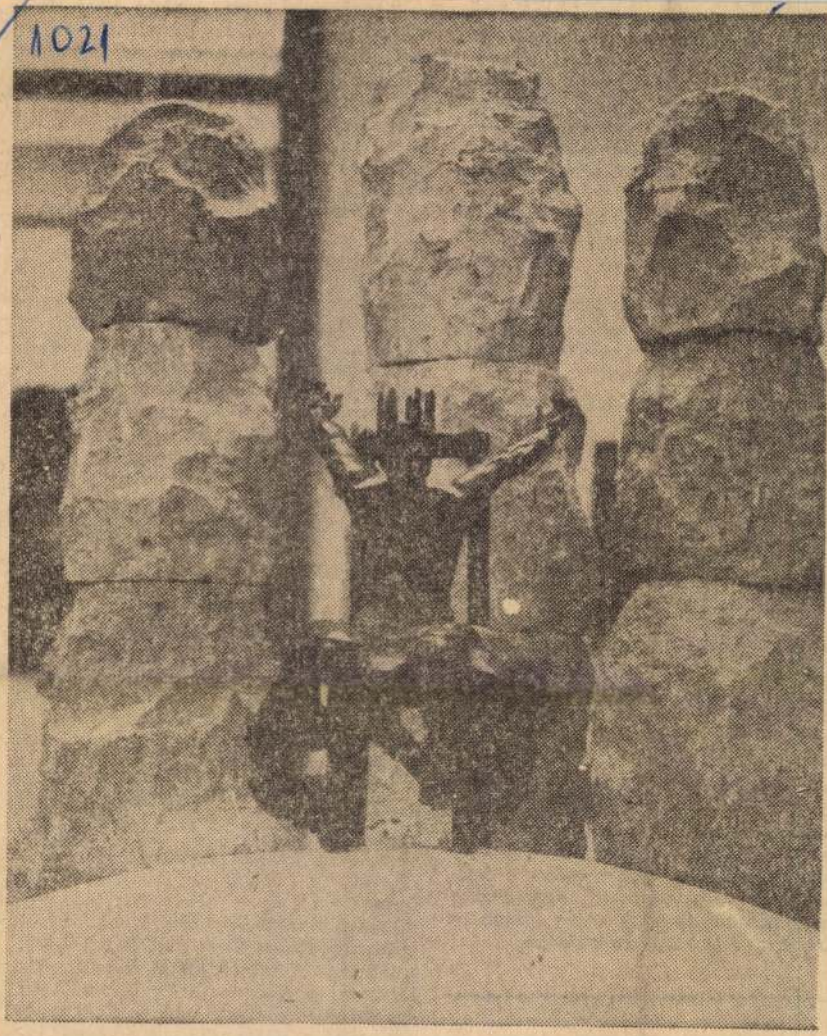

Marton László: Dózsa

övendékei is katonákká lettek,
ések, ciszterciták, prémontr
iaristák százával szaporíták a
eti hadsereget. S ez intelligens
ılság tette lehetővé, hogy tüzé
el tudtuk ellátni magunkat.
ap alatt kész pattantyús vol
gyú mellé állított philosoph és
ıematikus.
De a mi a nemzeti hadsereg zö
épezte, az mégis a régi, begyakc
rezredek és lovasság hadi n
ıla.
Ennek a hajdan alkotmányon kí-
ül állott nemzedéknek köszönheti
ginkább a magyar nemzet szabad-
gharcának dicsőségét.
S ez annyival magasabbra számít-
ıtó fel: mert ezeket az ezredeket
ıgyobbrészt idegen tisztek vezé-
elték, befolyásolták. Ezek mind
dig az ideig nem hallottak hazáról
szélni, csupán a császárról. Zászló-
k címere, a melyre felesküdtek,
olt a kétfejű sas. Mundérjukat a
ászár adta, s az volt a fehér frakk,
lönféle színű gallérral. És mégis,
en ezredek egyszerre megérték
emzetük segélykiáltó szavát: s rá-
ertek a hazájuk címerére: még pe-
ig nem csak azok, a kik magyarul
eszélnek; hanem tótok, németek,
roszok, bunyevácok és több megye-
eli románok.
A legfényesebb adatai közé tarto-
k az 1848/9-iki szabadságharcnak
z, hogy magyar ezred nem harcolt
agyar ezred ellen soha; mint a hogy
arcolt honfi honfitárs ellen a len-
yel cári confoederatio idejében; a
ogy harcolt egymás ellen kuruc és
ıbanc a Rákóczy-korszakban.

A szekér nem tudhatta (Attila a
lerekában kussolt), de az autó láthat-
a, miért illett volna köszönteniük
egymást. ám a por ködébe még mé-

számításban csalódott.
A huszárcsapat megszökését észre-
vévé, a körül fekvő hegyormokon
meggyújtották a vésztüzeket, s e jel-
re még a malomhoz érkeztük előtt,
az uradalmi erdészek nyitották fel a
zsilipet. A keskeny gáton átvezető
hidat pedig felszedték előttük. — A
vezénylő tisztet ez sem hozta zavar-
ba. Hirtelen hidat rögtönöztetett a
malom kapuiból. Hanem arra meg
nem akartak rámenni a lovak, mert
fehér volt. Akkor kátrányt öntetett
a hídra. Azon megint azért nem
akartak átmenni a lovak, mert csú-
szott a deget a patkóik alatt. Úgy
kellett aztán kötőféken átvezetni
minden egyes paripát a huszároknak,
nagy kínnal és szitkozódással. Mire
készen lettek vele: már utolérték
őket az üldözőik. Akkor aztán fel-
gyújtották a hátuk mögött rögtön-
zött hidat s otthagyták átkozódó el-
lenfeleiket.
Azonban az egész vidék fel volt
már zendítve a menekülők útjában:
egy folyam hídjánál kaszás felkelő
nép állta el az útjukat. Könnyen
nyithattak volna utat maguknak
fegyverrel; de a vezénylő tiszt ke-
rülte a harcot a földnépével s in-
kább nagy kerülővel kelt át a folyam
sekélyén. A falvak népe megtagadta
tőlük a kenyeret is. Egyetlen útféli
csárdában találtak egy kenyeret és
egy átalag pálinkát. Azt a tiszt ki-
osztá a legénység között, mintha csak
úrvacsorát osztana. Ez volt két nap
óta az első lakomájuk.
Azután egy malomhoz értek, mely

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MAJ 1
MAGYAR NEMZET

Marton László, munkácsy díjas szobrászművész

mányegyetemen pedig három közép- és felsőfokú tanul-

végül állampolgársági és egyéni kegyelmi ügyekben döntött.

1021

Felavatták Zalaegerszegen Ho Si Minh emlékművét

A vietnami nép történelmi jelentőségű nagy győzelmének első évfordulóján, pénteken felavatták Zalaegerszegen Ho Si Minhnek, a vietnami és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő alakjának emlékművét. Az egész alakos bronzszobor és a háttérben álló vörös márvány relief *Marton* László Munkácsy-díjasnak, a Magyar Népköztársaság Érdemes Művészének alkotása. A 3 méter magas, ugyanolyan széles márványtömb tömegjelenete a vietnami nép egységét, harcát fejezi ki. Ezt hirdetik Ho Si Minh kőbe vésett szavai is: „Semmi sem drágább a függetlenségnél és a szabadságnál."

Az avató ünnepségen *Grósz* Károly, az MSZMP KB osztályvezetője mondott beszédet. Ezt követően a Magyar Szocialista Munkáspárt képviseletében Grósz Károly, *Varga* Gyula, a Zala megyei pártbizottság első titkára és *Szabó* Jánosné, a zalaegerszegi városi pártbizottság első titkára, majd *Nguyen Manh Cam*, a Vietnami Demokratikus Köztársaság és *Nguyen Phu Soai*, a Dél-vietnami Köztársaság nagykövete megkoszorúzták az emlékművet.

ban, másna
szeti bemu
rosi Kertés
klubjában.
lálkoznak a
a kerületi
városrész p
tömegszerv

— 25 éve[s] a csepeli gyors-vasút. A 6.7 kilométer hosszú vonalon a szerelvények óránkénti átlagos sebessége 30.9 kilométer, csaknem annyi, mint a metróé. A gyorsvasút vonalát a hatodik ötéves tervben kéreg alatt hosszabbítják meg az észak—déli metró Kálvin téri állomásáig.

— **Kimagasló termelési eredményekkel** köszöntik a munka ünnepét a visontai bányászok. A Mátraaljai Szénbányák Thorez bányaüzemének dolgozói pénteken bejelentették, hogy az év első négy hónapjában az előírt széntermelési tervüket

[te]tő búcsúztatása május 3-án 14 órakor lesz a csepeli temet[ő] ravatalozójában.

— **Dr. Bélley Pálnak**, a Magyar Hírlap munkatársának temetése május 4-én, 15 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

— **HALÁLOZÁS:** Mély megrendüléssel és kimondhatatlan fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy **Szinessy Ivánné sz. Szentkuti Judit**ka okl. közgazda, a KERAVILL csoportvezetője, hosszú, de alázatos türelemmel és megadással viselt szenvedés után 39 éves korában 1976 ápr. 25-én elhunyt. Temetése 1976. május hó 5-én (szerdán) du. 15 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Gyászolják: édesanyja

Marton László, szobrán

Ho Si Minh-emlékművet avattak Zalaegerszegen

A vietnami nép történelmi jelentőségű nagy győzelmének első évfordulóján, pénteken felavatták Zalaegerszegen *Ho Si Minh*, a vietnami és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő alakjának emlékművét. Az egészalakos bronzszobor és a háttérben álló vörös márvány relief *Marton László* Munkácsy-díjasnak, a Magyar Népköztársaság érdemes művészének alkotása.

Az avatáson *Grósz Károly*, az MSZMP KB osztályvezetője mondott beszédet. Ezután a Magyar Szocialista Munkáspárt képviseletében Grósz Károly, *Varga Gyula*, a Zala megyei pártbizottság első titkára és *Szabó Jánosné*, a zalaegerszegi városi pártbizottság első titkára, majd *Nguyen Manh Cam* és *Nguyen Phu Soai*, a VDK, illetve a DVK nagykövete megkoszorúzta az emlékművet. Az avatóünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

—. Ho Si Minh – emlék művet ..... 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. máj. 1.

Marton László, nobrán

2

3.

igazgatója terjesztett elő.

Az 1975. évi 342,8 millióval szemben az idén a MÁV 338 millió utas elszállításával számol. A csökkenés 1,4 százalék.

Az átlagos utazási távolságot a tavalyival azonos szinten 42,5 kilométerben határozták meg. A személy-

közi forgalom zavartalan lebonyolítására *továbbfejlesztik a határállomásokat.* Záhonyban az *átrakó körzet* fejlesztésének harmadik ütemére 50 millió, a negyedik ütem beruházásaira 137 millió forintot költenek. Negyvenmillió forintot adnak *Eperjeske* darus át-

Volán-járatok

A Volán Tröszt is bekapcsolódott a dohányzás ártalmak elleni küzdelembe. A tröszt intézkedésére a helyközi autóbusziá

Marton László szobrai 1

1. kép: Marton László Ho Si Minh emlékművének anyaga tardosi vörösmárvány. A kilenc négyzetméteres dombormű elé kétméteres bronzból öntött figurát is készített. Zalaegerszegen állítják fel.

– Készülnek az új köztéri szobrok 3.

EST I HIRLAP, Bp. 1976 márc. 25.

Marton László, szobrászművész

1021

1976. V.1. 19.30. /11/V.

Tv-hiradó

- Szobor születik. Tüzzel, tüzben, kemény kezek munkája nyomán. A müvész fejében megfogalmazott gondolat, valóságos testeöltése ez. Bronzzá, márvánnyá lesz, hogy örök emléköül álljon Ho Si Minhnek, a népével eggyé forrott legegyszerübb embernek, az igaz hazafinak, aki tovább él az egész haladó világ emlékezetében. De szelleme legelsőül népéé. Mert a vietnámi milliók benne azt a férfit választották vezetőül, akinek hosszú évtizedek kemény harcától edzett élete azért lobogott el, hogy e népet tanitsa, nekik adja tudtul, hogy mi rejlik e szómögött, szabadság. S vezesse is népét a hozzá vezető úton. Ezt az együvé tartozást, ezt a tanitói tartás, e póztalan kommunista forradalmárt komponálta meg Marton László érdemes müvész, abban a most már örökké Ho Si Minhre emlkeztető szoborban, amelyet tegnap ~~délután~~ Zalaegerszegen, késő délután avattak fel. Az új egységes Vietnám megszületésének egyéves évfordulója alkalmából. A szeretett vezető népe tavalyi örömujjongását nem élhette meg. De egy Holdájévre irt soraival fogalmazva, előre látta a győzelmet. Mert övék a nép, a viz, a hegyek, s amit fölépitünk , tizszer szebb lesz az ország.

102

Hartman, Anna Szabó

- 7 -

1976. V.1. 19.30. /11/V.

Tv-híradó

- Szobor születik. Tüzzel, tűzben, kemény kezek munkája nyomán. A művész fejében megfogalmazott gondolat, valóságos testelöltése az. Brenzzá, márványá lesz, hogy örök emlékül álljon Ho Si Minhnek, a népével eggyé forrott legegyszerűbb embernek, az igaz hazafinak, aki tovább él az egész haladó világ emlékezetében. De szelleme legelsőül népéé. Mert a vietnámi milliók benne azt a férfit választották vezetőül, akinek hosszú évtizedek kemény harcátólk edzett élete azért lobogott el, hogy e népet tanítsa, nekik adja tudtul, hogy mi rejlik e szémögött, szabadság. S vezesse is népét a hozzá vezető úton. Ezt az együvé tartozást, ezt a tanítói tartás, e póztalan kommunista forradalmárt komponálta meg Marton László érdemes művész, abban a most már örökké Ho Si Minhre emlkeztető szoborban, amelyet tegnap [illegible] Zalaegerszegen, késő délután avattak fel. Az új egységes Vietnám megszületésének egyéves évfordulója alkalmából. A szeretett vezető népe tavalyi örömujjongását nem élhette meg. De egy Holdújévre irt sorai val fogalmazva, előre látta a gyézelmet. Mert örök a nép, a víz, a hegyek, a amit fölépítünk, tízszer szebb lesz az ország.

Marton László szobra

Marton László Munkácsy-díjas, érdemes művész Ho Si Minh-emlékművet készít. Az életnagyságú bronzszobrot vörösmárvány dombormű előtt állítják majd fel Zalaegerszegen

— Az olimpiai keretben jelenleg 10 férfi és 7 női kajakos, valamint 8 kenus

na is lehetőséget kap arra, hogy kiharcolja a részvétel jogát. *A VB-n szer-*

Marton László szobrai

— **A Hajdú-Bihar megyei Álmosd** községben vasárnap felavatták Kölcsey Ferenc mellszobrát. Dr. Julow Viktor irodalomtörténész emlékezett meg ünnepi beszédében Kölcsey munkásságáról, életéről, majd leleplezte a szobrot, Marton László alkotását.

4.

– Keddi szám

Nőszava, Bp. 1975. okt. 14.

09

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 ÁPR 25

NÉPÚJSÁG (HEVES)

Marton László, szobra

Május 1. megünneplésére készül az ország

1021

Országszerte megkezdődtek az előkészületek a 32. szabad május 1. megünneplésére.

Komárom megye valamennyi városában és nagyobb községében színpompás felvonulással köszöntik az ünnepet.

Tatabányán az ünnep előestéjén örömtüzeket gyújtanak a fiatalok a Gerecsehegység csúcsán és májusfákat állítanak az intézmények székháza előtt.

A Zala megyei ünnepségek közül kiemelkedik a munkásmozgalom egyik nagy egyénisége, Ho Si Minh emlékművének — Marton László szobrászművész alkotásának — felavatása a zalaegerszegi Lenin úton.

Szolnokon, a Kossuth téren május 1-én politikai nagygyűlés lesz, amelyet a Tisza-ligetben kulturális és sportműsor követ.

Heves megye dolgozói is gazdag programmal ünneplik meg május 1-ét. Hatvanban politikai nagygyűlésen méltatják a munkásság nemzetközi ünnepét, s a Mátra vidékén számos helyen rendeznek munkás—paraszt találkozókat.

A mátravidéki falvakban ismét feleleventik a hagyományos népi szokásokat: a legények májusfákat állítanak a lányos házak kapujába. A Mátra tetején levő nemzetiségi falvak lakossága közös ünnepséget rendez Mátraszentimrén.

Bács-Kiskun megye dolgozói is a hagyományos felvonulásokon, gyűléseken, majálisokon ünneplik meg a 32. szabad május 1-ét.

Szegeden zenés ébresztő köszönti majd a város lakóit.

Vas megye falvaiban és városaiban az ünnep hajnalán mintegy 500 májusfát állítanak fel a legények. Falun a lányosházak és a tsz-központok, városon a nagyobb közintézmények elé helyezik az 5—7 méter magas, feldíszített fákat.

Pest megye központi ünnepségét Nagykőrösön tartják. Százhalombattán a nemzetközi sportversenyt Dunai Kőolajipari Vállalat rendez az NDK-beli, a csehszlovák és a lengyel testvérüzemek fiataljainak részvételével.

A salgótarjáni KISZ-fiatalok az ünnep előestéjén a város legmagasabb pontján örömtüzeket gyújtanak. Május 1-én a hagyományos felvonulás kezdetét háromszoros bányász díszlövés jelzi.

Győrött április 30-án este a Rábán és a Dunán fáklyás vízikarneválon vonulnak fel a város evezős és kajak-kenu sportegyesületeinek tagjai.

Veszprém megye városaiban is készülnek a munka ünnepére. Pápán április 30-án este lampionos felvonulást rendez az autóklub.

Székesfehérvárott átadják rendeltetésének a vidám park csónakázó tavát, Vértesszőlősön pedig megrendezik a madarak és fák napját, s a Fejér megyei természetbarátok találkozóját is.

szerint a merénylet példát szolgáltatott arra, hogy micsoda megtorló hullám söpörne végig Portugálián, ha a reakciónak sikerülne magához ragadni a hatalmat.

A lisszaboni kubai nagykövetség ellen végrehajtott terrorakció mögött nem nehéz felfedezni az angolai „menekülteket", Spinola tábornok puccsista csoportját és a Spanyolországból irányított úgynevezett „felszabadító hadsereget". A portugál fasiszták nem tudják megbocsátani Havannának, hogy kubai önkéntesek proletár internacionalista kötelességüket teljesítvén segítséget nyújtottak az angolai törvényes kormánynak.

AZ ANGOLAI FORDULAT hatása mutatkozik meg abban is, hogy a hét végén Kissinger amerikai külügyminiszter afrikai körútra indult. Kissinger bejelentette: vendéglátóinak felkínálja az USA politikai és gazdasági támogatását.

Kissinger — mielőtt elindult volna afrikai körútjára — washingtoni sajtóértekezletén megismételte azokat a kijelentéseit, amelyek szerint az USA nem tűrné el, hogy NATO-országok kormányaiba kommunisták kerüljenek be. Ezek az újra meg újra elhangzó, nem is leplezett fenyegetések mindenekelőtt Olasz- és Fran-

Edző: Urbá

A gólok s
T. (e), Pin
(e), Keleme
Pintér, Kra
Pásztrai.

Tavaszt
bontják ri
park bokrai, a Karlovo namesti padjain csivitelő diáklányok, a játszóterek „titkait" cserkészni igyekvő apróságok, amott aranyfestékkel kenik frissre a Grand Hotel Európa szecessziós rézkorlátait. Tavasz van Prágában. Az embernek szinte futni támad kedve, hogy még többet lásson, faljon fel szemével a tündéri kitárulkozásból. Josef Navratil életképei a régi cseh festők panteonjában szinte visszakacsintanak rád, Jaroslav Cermak tükörbe feledkező babája nekünk int. A vár Aranycsinálók utcájában Kafka emlékét kerestem — ahol az alkímia valahányszáz évvel ezelőtt nem sikerült, a modern kor csodája, az idegenforgalom valóban „aranyat" teremt.

Fiatalok a Rubin-klubból

Stanislav Kofron ezekben a napokban a legelfoglaltabb prágaiak egyike. A fővárosi Nemzeti Bizottság kulturális főosztályának művészeti osztályát vezeti. Életeleme a színház, a nemzeti

a kulisszák világára szán
juk. Ezekben a napokba
kulturális szenzáció Prágá
ban tíz szocialista ország
művészeinek a Julius Fucik
parkban megnyílt tárlata,
„30 győzelmes év". A Bru
selsky-pavilonban megnyíl
megrendezett tárlat a művé
szet tiszta, nemes eszközeive
mutatja be a szocialista or
országok 30 éves fejlődését. (
tárlat rövidesen Budapestr
érkezik — májusban láthat
ja a magyar közönség a ner
mindennapi anyagot.)

A közelgő „Prágai tavasz
zenei eseményei (magyar ze
nekart, karmestert is várna
erre a világszerte számo
tartott koncertsorozatra)
foglalkoztatják a szervező
ket. Prágában tartalmas kul
turális élet zajlik. A prog
ramfüzet tanúsítja, változa
tos, gazdag, a 21 színház mű
sora. A klasszikus műveke

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MAJ 16
ZALAI HÍRLAP

Marton László

ZALAI HÍRLAP

1021

Marton László: A BŐSÉG (márvány)

ZALAI HÍRLAP

sport — sport —

ıbó Rezső, a ZTE edzője a ı bajnoki meccsen biztosan leztük, tartja-e még most

1:1 (1:0)

:melte a hozzápattant labdát, ımelyet — feleslegesen — a :apu torkában lesen álló Szo-:olai megtoldott, s így Halász M. — a hazai közönség felhá-ɔorodását kiváltva — nem télt gólt.

(Pálfy Antal: „Nem értem, miért :ellett Szokolainak belerúgnia az ımúgy is gólba tartó labdába . . .")

Még akadt néhány meleg ɔillanat a ZTE kapuja előtt, le a védőknek mindig sikerült közbeavatkozniok.

Érdekes, változatos, küzdelmes nérkőzést vívott a két nyugat-dunántúli zöld-fehér csapat. Az első félidőben egyértelműen a ZTE játszott fölényben és jobban is, helyzeteit azonban kihagyta, míg a Rába jól kihasználta az egersze-ri hibából adódott egyetlen lehe-tőséget. Fordulás után, különösen az utolsó húsz percben viszont a győriek irányítottak, egy remek akció mégis a ZTE egyenlítő gól-ját hozta meg. A látottak alapján a döntetlen igazságosnak nevez-hető.

A ZTE kapujában Bolemányi nem volt a szokott magabiztos, a gólnál is hibázott. A védelemben Molnár és Mihalecz jeleskedett el-ősorban. A középpályások nagy

„Hares"

Úszósportunk csendes szavú büszkesége, „Hares", azaz *Hargitay András* nemcsak eredményeit tekintve változott sokat az elmúlt években. Meg-erősödött, száznyolcvanasra nőtt, gondolatai érettek, ön-álló véleményt tükrözőek. Ott ült a KISZ-kongresszus buda-pesti küldötteinek széksorá-ban, feszülten figyelt, s be-beírt a meggypiros mappába.

— *Ami a felszólalásokban és már a kongresszusi levélben is elhangzott az edzettebb, erő-sebb fiatalság érdekében, az-zal teljesen egyetértek* — mondotta a Rákóczi Gimná-zium olimpikon-küldöttje. — *Természetesen nem azért, mert egyénileg ilyen nehézsé-geim lennének, hanem mert évek óta látom, hogy sok osz-tályban majdnem a véletlenen múlik a rendszeres tömeg-sport. Bármilyen az összetétel, az érdeklődés, ha például a testnevelő kedvence a foci, akkor a házi, vagy iskolák kö-zötti bajnokságban is főleg erre hajtanak rá.*

Andris szerint az is baj, ha a testedzést csak „hivatalos"

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1910 APR 22

ZALAI HÍRLAP

Marton László, szobrász-művész

Ünnepélyes avatás április 30-án

Ho apó emlékműve Zalaegerszegen

Tegnap délelőtt Zalaegerszegen az érdeklődők népes gyűrűjében, a kőfaragó vállalat szakemberei elkezdték Marton László szobrászművész Ho Si Minh emlékművének felállítását. A két darabból álló, mintegy 120 mázsás háttérdomborzat helyre emelése volt a legnehezebb feladat. A kötelek felerősítésekor Marton László sem volt mentes az izgalomtól.

— *Eddig még csak műterem megvilágítás mellett, darabjaiban láttam az emlékművet. Egyben összhatásában, természetes fényben még nem. Itt derül ki, hogy megfelelőek-e a méretek, s jól illeszkedik-e a környezetbe az emlékmű. Az esti megvilágítást is még ezután kísérletezzük ki. Megnézzük, milyen szögből eső fényben érvényesül legjobban az emlékmű* — mondta

Hetvenöt százal

Megyénk négy NB-s kézilabda csapata közül három jól kihasználta a hazai pálya előnyét, s legyőzte ellenfelét. Különösen az N. Gazdász SE női együttesének sikere értékes.

Eredmények:

N. Gazdász SE—Bp. Spartacus 13:10 (4:4)

Nagykanizsa, Gazdász pálya, 300 néző. NB I. B-s női mérkőzés.

N. GAZDÁSZ: Gaál — Daróczi, Novaszell (3), Feketéné (1), Weisz, Nyerges (1), Bátorfalusi (5). Csere: Borda, Balaton (2), Czerbusz (1). Edző: Fekete Zoltán.

BP. SPARTACUS: Babainé — Burghardtné (1), Fleckné (5), Maros, Simon (1), Szabó, Krakkó. Csere: Frenák Matin (1), Dinnyés, György (2). Edző: Fleck Ottó.

Igen küzdelmes első félidő után fölénybe került a jobb erőnléttel rendelkező, okos taktikával játszó főiskolás csapat, és meglepő, de megérdemelt győzelmet aratott a bajnokjelölt ellen.

N. Gazdász SE—Debreceni MTE 19:12 (5:7)

Nagykanizsa, Gazdász pálya, 350

dégek meglepté
akik azonban
ben nagyszerűe
nagy iramú, ke
ilyen arányban
tek. Kálóczy sz

Honvéd K
Pécsi Kesztyű

Zalaegerszeg,
Pósza, Vadócz. N
kőzés.

H. KATONA
Varga J., Kreto
dorfi, Bosnyák, Szücs. Csere: Varga F., Nagy, József, Fitos, Kovács J.

Jól mutatkozott be Zalaegerszegen is az újonc NB II-es H. Katona SE. A kezdeti elfogódottság után kiegyenlítették a vendégek néhány gólos előnyét, a második félidőben pedig sokszor ellenállhatatlanul rohamozták — jobbára sikerrel — a pécsiek kapuját.

A honvédek góllövői: Varga J. (9), Seffer (4), Kretovics (3), Bosnyák (2) Sándorfi, Szücs.

Jók: Varga J., Kretovics, Szücs.

MMG—Z. Vörös Lobogó 11:6 (5:3)

Zalaegerszeg, 100 néző. Jv.:

tek 1,8 millió forint volt.

Tavaly, 1975-ben a **Zala Bútorgyárban** 1650-en dolgoztak és az évi teljes termelés értéke elérte az 516,2 millió forintot.

Méltán mondhatjuk, a két dátum közötti értékkülönbségben a szocialista építőmunka negyedszázados hazai és megyei eredményei és sikerei

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH GLOB

Prasowe
Wydawnictwo
Dokumentacyjne
RSW „P-K-R"

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

GAZETA WSPÓŁCZESNA
A Laszlo Martin
15-950 BIAŁYSTOK
ul. Wesołowskiego Nr 1

wydanie .....

Nr 1 z dn. 3-03-76

1021 ~~189~~

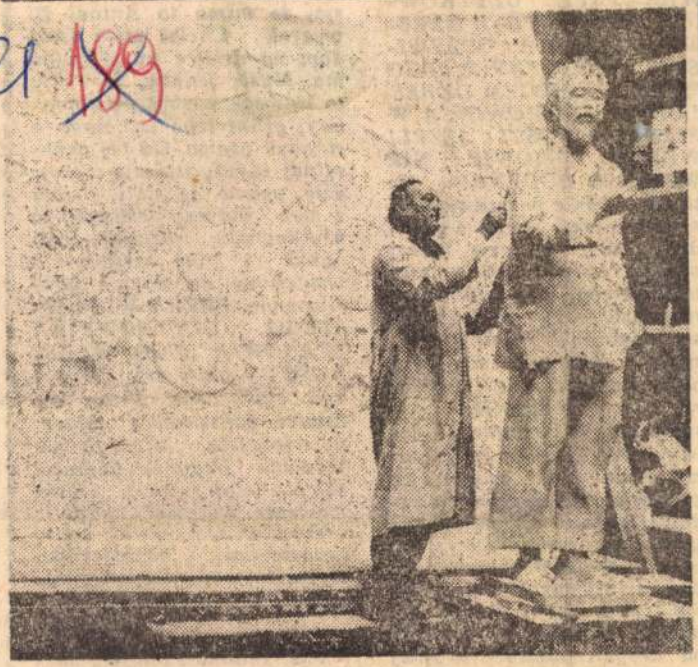

Węgierski rzeźbiarz Laszlo Marton pracuje obecnie nad pomnikiem wietnamskiego przywódcy Ho Chi Minha. Figura z brązu ustawiona zostanie na tle płaskorzeźby z czerwonego marmuru w miejscowości Zaleagerszeg w zachodnich Węgrzech.

CAF—MTI

WIECZYSTY UŻYTK
NIK KORZYSTA Z T
NU W SPOSÓB OCZ
ŚCIE SPRZECZNY Z
PRZEZNACZENIEM OK
LONYM W UMOWIE, A W
SZCZEGÓLNOŚCI JEŻELI
WBREW UMOWIE NIE
WZNIÓSŁ BUDYNKU. Na
tej to właśnie podstawie prezydent miasta wydał 4 grudnia ub. r. decyzję, której osnowa brzmi: „a) umowę wieczystego użytkowania rozwiązuje się, b) zarządza się odebranie działki". Decyzję doręczono stronie z obszernym uzasadnieniem oraz z pouczeniem, iż służy jej w terminie 14 dni odwołanie do wojewody. Jednocześnie urząd zgłosił swe przystąpienie do sprawy sądowej i złożył wniosek o zawieszenie postępowania do czasu uprawomocnienia się decyzji rozwiązującej umowę. Sąd postępowanie zawiesił. Czesława D. wniosła od decyzji administracyjnej odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego. Odwołanie rozpatrzono i... uznano je za bezpodstawne. Decyzją z dnia 8 stycznia br. orzeczono:

... nazbyt pochopny. Czyj grunt tego jest dom — stanowi prawo. Od tej generalnej zasady istnieją wprawdzie pewne wyjątki. Jeden z nich dotyczy wieczystego użytkownika działki. „Budynki i inne urządzenia wzniesione na terenie państwowym PRZEZ WIECZYSTEGO UŻYTKOWNIKA STANOWIĄ JEGO WŁASNOŚĆ — głosi art. 235 § 1 kod. cyw. Ale skoro na działce państwowej oddanej w wieczyste użytkowanie jednemu budynek budował sobie ktoś inny...? Komu wówczas własność budynku przypada? Odpowiedź na to pozostawiam bezpośrednio zainteresowanym tymi sprawami.

JUSTYN

P.S.: Imiona i inicjały nazwisk ludzi uwikłanych w tę sprawę zmieniłem. Fakty i treść dokumentów przytoczyłem wiernie.

JUS.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

1966 JUN 14.

Húszezer ember vett részt a siklósi várfesztiválon

A „Baranyai Vasárnapok" ünnepségsorozata keretében vasárnap harmadszor rendezték meg a siklósi várfesztivált és az ehhez kapcsolódó országos fúvószenekari találkozót. Az idei várünnepséggel egyidejűleg emlékeztek meg az 1766-os siklósi jobbágyfelkelés kétszázadik évfordulójáról is.

Délelőtt a járási tanács elnöke leleplezte a „Lázadó jobbágy" bronzszobrát, Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész monumentális alkotását.

A nap folyamán egymást követték a különféle kulturális események. A várudvaron került sor a fesztivál kiemelkedő eseményére, a III. siklósi fúvószenekari találkozóra. Az ünnepi hangversenyen az ország 13 kiváló fúvószenekara adott műsort. A fesztivál alkalmából több érdekes kiállítás nyílt a vár területén.

A várfesztivál színes, mozgalmas rendezvényein mintegy 20 000 ember vett részt — a legnagyobb tömeg a „Baranyai Vasárnapok" minden eddigi ünnepségei közül. A vendégek között sok jugoszláv és bolgár turista is volt. (MTI).

TIT megyei szer
munkatársai.

Salgótarjánban be
a meghívottaknak a
konstrukciós építési
sairól. A város szűk
terül el, hegyek vesz
ennélfogva horiz
nem, csak vertikáli
terjeszkedni. Ezért ho
meg Salgótarjánban
magas építkezés, ami
ként is a leggazdas
Zalaegerszeg képviselői dia-
filmen mutatták be, milyen
fejlődésen ment keresztül a
város a felszabadulás óta.

A salgótarjáni tapasztalatok
alapján arra törekednek váro-

azon a Vonyarcvashegyen
megtartott tanácskozáson,
amelyet a Közalkalmazottak
Szakszervezete és a Zala me-
gyei bíróság rendezett szom-
baton.

A Zala megyei tanács üdülő-
jében megrendezett ankétot *dr. Piros Sándor*, a Zala megyei
bíróság elnöke nyitotta meg,
majd *dr. Hámori Zoltán*, a
nagykanizsai járásbíróság el-
nöke tartott bevezető elő-
adást *„A bíró munkája és az ítélkezés időszerűsége”* cím-
mel. A vitában többek

ületlen kosarak

akják. A másik hiányosság,
gy a fél literes üvegben lé-
tejet — amit rendszerint
ben kapnak — nem teszik

Márton László

rajzai

Szabad Művészet

1951. 216. l.

A m. kir. vallás-és közokta
és az állampénztárhoz intéz

Utasitom az álla
papirnemügyár r.t.-nak a Mi
szállitott irodaszerek ára
80 fillért, a Müemlékek Ors
los nyugtájára elszámolás k
tárcám terhére a fent megje
el. Budapest, 1909. február
Lippich Elek s.k. miniszter

Márton László szobrász M.D.K.

Fekvő lány , repr.

Ósz Ferenc: Szobrok az utcán
Gondolatok négy uj váci szoborról

Pest mgyei H irlap 196 , jan. 6.k.

M.-A.

Márton László

Mobrai

Szabad Művészet

1957. II. 508. l.

Hornyánszky Viktor R.-T. magyar királyi udvari könyvnyomdája, Budapest.
Nyomdaigazgató: Sebők Géza. — 93.024.

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

A RÉGI KÉPTÁR OLASZ RÉSZÉNEK IDEIGLENES JEGYZÉKE

BUDAPEST, 1935

Marton László, kolbász MDH

Lány ugrókötéllel c

kompozíciója. ténykép.

— : Műteremben 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. okt. 6.

MDK

Marton László

A termés, br.

Tolsztoj, vmárv.

Emberpár, márv.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. Műcs. 1962. 28.l.

Marton László, nobrán

L.: Demjén L.

–: Megy a . . . . . 4.

ESTI HIRLAP Bp. 1976. júl. 31.

Marton László

mezőturi Dózsa szobra, siklósi paraszt felkelésre utaló alkotása 1957 után készültek

Magyar Hirlp 1976/1o9/9

Marton László, nobrán

L.: Kéri Ádám

Rózsa Gy.: Naprakészen 7.

Népszabadság, Bp. 1976. okt. 26.

MDK

Marton László

Kritika

Művészet 1968 máj.p.17.

MDK

Marton László

Kritika

Művészet 1968 máj.p.17.

MDK

Marton László

Vastag Margot c. szobra

Művészet 1968 máj. p.16.

M.D.K.

Marton László, Szobrász

Ferenczy Istvánról kézi-
tek mellszobra látható a város-
ligeti Művész-sétányon.

Róna Tibor: Budapest kirándulóhelyek
Bp. /1960./, Panoráma, /Magyarország irásban és képben
1.köt./

252. old.

Marton László

kiállitott nobrai:

Apám arcképe, bronz, 45 cm.
Akt, bronz, 32 cm.
Ülő lány, márvány, 46 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

18.l

Marton László

Jutka - szobor

Balaton Nyári Tárlat
Tihanyi Múzeum
Katalógus

Morton László

Jatka - olaj vászon

Balatoni Nyári tárlat 1962
Tihany. Múzeum
katalógus

Marton László szobrász M.D.K.

Leányfej,

Felszabadulás c.
művét megvásárolta a Művelődési Minisztérium 1967.

Művelődési Minisztérium vásárlásai 1967. 10.1.

Marton Lánló

Lenin mellszobrát avatták
Salgótarjánban.

Magyar Nemzet, 1967. VI. 13. 6. o.
(Napi Krónika)

MARTON LÁSZLÓ

Szondy
Gyula bácsi
Relief terv

bronz
gipsz

Fiatal képzõ és iparmûvészek kiállítása
1955

Magyar szobrász
Szent János evangelista
XV. sz vége

Esztergom Keresztt. Muz.
Kodexminiatúra Kiáll
Katalógus: Mucsi András

Marton László

Kútfigurát tervez a kaposvári AKÖV-telep vízmedencéjéhez

Magyar Nemzet, 1967. VI. 23. 4. o. napló.

Marton László szobrát

Lenin emlékművét

Zalaegerszegen állítják fel

Pestmegyei Hírlap 1970 január 29
4. old.

MDK

Márton László, szobrász

A Kodály György-szobor készítője.
(Körönd.)

—: Kodály Körönd 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. március 25.

MDK

Márton László, szobrász

Meghívták pályázatra.

–: Emlékmű Kéthíd Pest–Buda egyesítésének 100. évfordulójára 8.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 13.

MDK

Marton László, nobrán

Egyik tervező.

— : Emlékmű

Pest - Buda egyesítésének 100. évfordulójára

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 12.

Marton László
szobrász

„Felszabadulási emlékmű"
Jászberény. 1969. (repro)

Művészet, 1971. április - 2 lap.

Marton Lánlé, szobrász

MDK

Szentesen felavatták alkotását:
a tanácsköztársasági emlékművet.

– : A Tanácsköztársaság jubileumi ünnepségei
5.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1969. márc. 19.

Marton László MDK

a Tanácsköztársaság szobrának elkészítésére pályázatát beadta.

Esti Hirlap 87 sz. 1958. ápr. 15 2 old.

Marton László
szobrász

M.DK

Oroszházán a „Táncsics Mihály",
a Körröndön a „Szondy György",
az Üllői úti lakótelepen a
„~~[illegible]~~ van elhelyezve
Béke szobra"

A fiatal művészek klubjában beszélik
Magyar Ifjúság, 1961. június 24.

Marton László
szobrász

M.D.K.

A Művészsétányon a „Ferency István" szobra, a Bocskay reliefje a Millenenni Emlékműrön, római kútfigurája a Szombathelyen látható

A fiatal művészek klubjában beszélik

Magyar Ifjúság 1961. június 24.

Marton László
szobrász

M.D.K.

Kútfigurája.

Artner Tivadar: Fiatal szobrászok a Műcsarnokban.
Magyar Ifjúság, 1959. ápr. 11.

Marton László

IDK

Uj szobrok a fővárosban.
Szondy-ja a Köröndre helyezve.

Esti Hirlap 27o sz. 1957. nov. 17 8 old.

M.D.K.

Marton László
szobrász

Most Lenin szobrát készíti.

A fiatal művészek klubjában beszélik.

Magyar Ifjúság, 1961. június 24.

Marton László

MDK

Bőség, vörösmárvány

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Marton László, szobrász

Ülő nő c. alkotását a szigligeti alkotóházban helyezik el.

— = Új szobrok

7.

Népszabadság, Bp. 1968 aug. 3.

Marton László
szobrász

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: A Sárospataki Galéria
Művészet, 1968. julius – 22 kap.

Márton László, szobrász

MDK

Ülő nő c. szobrát most
paragják köbe.
A szigligeti alkotóházban
fogják felállítani.

— : (— fénykép — szöveg —) 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. júl. 26

Marton László, szobrász MDk

Kitűnően sikerült Lenin-szobrának öntési munkája. A művet Komló főterén állítják fel.

G. M.: Lenin-emlékmű után — új feladatok előtt 2.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 11.

Marton László

MTK

Szerepelt a tárlaton

Cserhát József: Balatoni nyári tárlat.

NAPLÓ/Veszprém/ 1962. jul. 24.

MDK

Marton László, szobrászm.

a Munkácsy Mihály-dij III.fokozatát-5000 ft.-t kapta: " Szondi György" c. szobráért és portréiért.

Az 1956.évi irod.és művészeti dijak kiosztása. Müvelt Nép/kult.hetilap/.1956.ápr.8. VII.évf. 15. sz.

M.D.K.

Marton László

Szobrász müvész Ferenczy István szobrászmüvész halálának 100-ik évfordulójára a mester ről szobrot készitett melyet a Városliget müvész sétányon felállitottak.

Ferenczy István.

Népszava 1956. VII.13. 164.szám. 4.0

M.D.K.

Marton László

Szobrászmüvész kiállitott a Mücsarnokban a VI képzőmüvészeti kiállitáson.

Noszlopy Gy:A VI.képzőmüvészeti kiállitás szobrairól. Népszava 1956. I.7. 6.szám. 6.old.

...nek egyenletesebb fejlődését akadályozó

Marton László

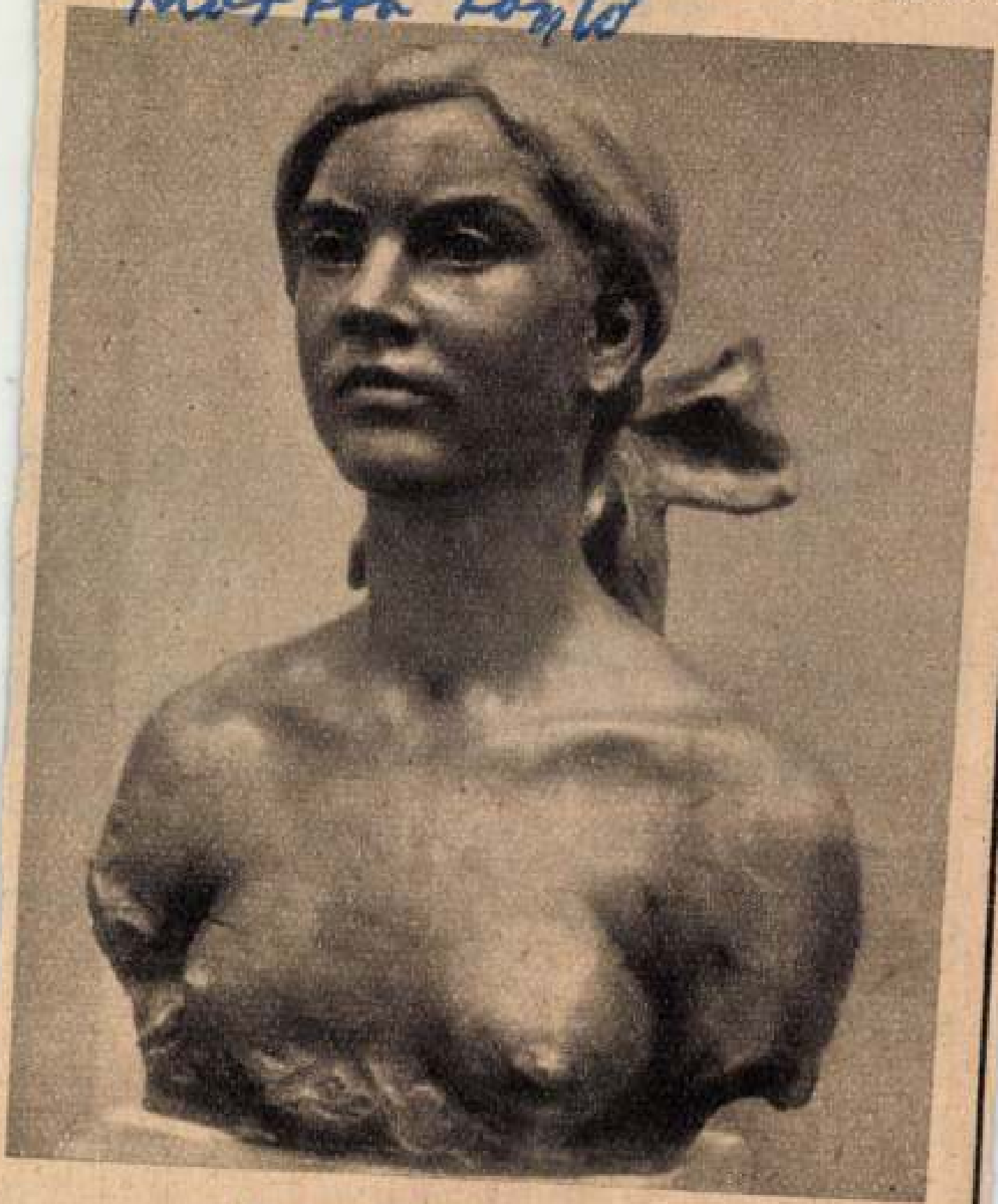

Marton László: Fiatal lány

Művelt Nép 1815 dec 25

Operaházunk az elmúlt héten újította fel Csajkovszkij »
Csimády Dóra és Sallay Zoltán

RAJNA BÉLA:

Magyarok M

Moszkva, december 20.

amely csütörtöl
haza Budapesti

Marton László MDK

szobrász

A Ferihegyi repülőtér rendezésére
és diszitésére beküldött pályázata.

Dutka Mária: Egy szoborpályázat margójára.

MAGYAR NEMZET, 1959. X. 18.

Marton László
nobrász

M.D.K.

Szondi György nobra
(foto

Magyar Ifjúság, 1959. jun. 20.

MDK.

Marton László szobrász

"Fiatal leány"/bronz/

"Szondy I. /tanulmány/" / bronz/

"Szondy II. /tanulmány/ /gipsz/

"Tanulmányfej Szondy szobrához" /terakotta/

"Idős férfi" /bronz/

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok, 1955. 44.l.

MDK

Marton László

Buste, br.

Fillette, br.

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois D'aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

MDK.

Márton László

Kiállitási kritika

Vas Népe 1966 aug.28.

.

Marton László
szobrász

M.D.K

„Lenin emlékmű" Gyulai
" (repro

—: Két kongresszus között

Művészet, 1966. november - 2 kap

MDK

Marton László

Ferenczy István, márv.

Felszabadult Bp művészete N.Szal. 196o.

MDK.

Marton László

Kiállitási kritika

Napló/Veszprém/ 1966 juli.17.lap 5.

MUK.

Márton László szobrász

Szöveg emeliti a Siklósi várfesztifál szobrazatásával kapcsolatban.
Műve: Járó Péter szobra.

Ujsághír.

Tanácsok Lapja. 1966. aug 4.

Marton László Lobrán

Szöveg egy kétszülő műrét említi:

emlékmű Siklós várára.

más műrét nem említ.

Esti Hirlap, 1966. aug. 13.

Marton László szobrász M.D.K.

Müve a MNG gyüjteményébe került

Tolsztoj, repr.

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965.

163. l.

Márton László szobrász M.D.K.

Alkotása a tervezett művészsétányra kerül:

Ferenczy István szobra

Csákváry Margit: Művészek ligete a Margitszigete

Magyar Nemzet 1965. dec. 28. 5. l.

Marton László, szobrász MDh

Készül a sebességet kifejező szobra. (szöveg - fénykép)

— : A Repülő ember 4

ESTI HÍRLAP

Bp. 1966. jan. 29.

Marton László

Résztvesz a Nemzeti Galéria Lenin emlékkiállításán

Sz. A.:

Lenin a magyar szobrászatban

Népszabadság 1970. máj. 21.

MDK

Márton László, szobrász

Debrecenben felállított
szimbolikus műve.
[Három nézetben] : Repr.

– : Hat új köztéri szobor M. 4.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 12.

Márton László

Vastag Margot 1967 zöld márvány

78 cm

II Országos Kisplasztikai Biennálé

Pécs 1969

M.D.Y.

Marton László
szobrász

„Veronika" és „Vigh Tamás" portréi
az új magyar szobrászatban ma-
radandó értéket jelentettek.

D. Fehér Zsuzsa: Marton László sól
Művészet, 1967. november – 43 lap.

M.D.K.

Marton László

Szobrász

Márványplasztikái a „Lépő nő" az „Anya gyermekkel", „Embrepár" „Torzó" stb.

D. Fehér Zsuzsa: Marton László sól.
Művészet, 1967. november – 43 kep.

Marton László

nobrász

M.D.Y

A siklósi emlékmű alkotója,
Az emlékmű kőtalparatát és
Marton László terverte.

Pogány Ö. Gábor: Uj emlékművünk
Művészet, 1967. november – 23 lap.

M.D.K.

Marton László
nobrás

A hang-gyári térrács térvében
a szerző a divatnak a behódo-
lását látja.

D. Fehér Zsuzsa: Marton László-ról,
Nivészet, 1967. november. - 43 lap.

M.D.Y

Marton László
szobrász

Forradalmi emlékmű"
" Siklós. (repro)

A borító hátlapján
Művészet, 1967. november

Marton László

M.D.K.

nolvási

Nemzegen volt kiállítása a Műcsarnokban. Előtte 1951-ben mutatta be első alkalommal műveit.

D. Fehér Ilsuzsa: Marton Lászlóról, Művészet, 1967. november – 43 lap.

M.D.!

Márton László
festőművész

Az Iparművészeti Főiskolára járt, majd a Képzőművészeti Főiskolán végzett. Kétszer ezüst fokozatot és a Munkácsy-díjat.

D. Fehér Zsuzsa: Márton Lászlóról.
Művészet, 1967. november - 43 kép.

Marton László
szobrász

M.D.

Szombathelyen Savaria nőalak-
ja van felállítva. A Kerepesi uti
lakótelepen bérlőt jelképező galam-
bos figurája díszlik

D. Fehér Zsuzsa: Marton László sól
Művészet, 1967 november - 43 kap

M.D.Y

Marton László
szobrán

Apjáról készített fej és Talszlaj
bisztje emlékezés. Ujabb-
műve „Gyuri bácsi" és „Zsóka".

~~szobrai~~

D. Fehér Zsuzsa: Marton László-ról,
Művészet, 1967. november – 43 kap.

M.D.K

Marton László
szobrász

Több külföldi és hazai kiállitáson vett részt. Az ország, különböző részein állitottak fel szobrait.

D. Fehér Zsuzsa: Marton László sól
Művészet, 1967. november - 43 lap

Marton László
szobrász

MDK

A művész lenini ábrázoló
bronzszobrát mutatja be
a Napló aug. 18-i száma.

Napló, 1961. aug. 18. 3. lap

Marton Lánló

„Lenin" szobor, 4 m., 6 sons.

Bélés mezye, Gyula, Ajr. 4 lés.

Tájékoztató 64/65 Képző és Iparmüvészeti Lektorátus
35 l.

Marton László

Rövid méltatás

Hat új köztési szobor
Népszabadság Bpest 1970. jul. 12.

Maxton László

Lenin szobra Zalaegerszegre

Kerül (ennl.)

F. R.: Ujszobrok Budapest
és a vidék számára

Magyar Nemzet 1970 VII. 7 vold.

Marton László

4 m-es Lenin szobra (emb.) Zala-
egerszegre kerül

F. R.: Uj szobrok Budapest és
a vidék számára

Magyar Nemzet 1970 VII. 7

Marton László

szobrászmövész kiállitása. Bp, Mücsarnok Kamaraterem. Lepor. Pogány Ö.Gábor. - Ism: D.Fehér Zsuzsa, Müvészet, 1967.8.évf.11.sz.43-44.l. - P.G. Magyar Nemzet, 1967. máj.12.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Írt. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

92. l.

Márton László

Aphrodite című m. 50

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Déri Múzeum, 1970. jul. 19–aug. 9.

11. Omégas R

Martan Lárkó

Lenin-szobra Zalaegerszegre
Terül

Bukegesten: Marx-Engels emlékmű
Esti Hírlap, Bp. 1970. sep. 23.

MDK

Marton László, szobrász

Zalaegerszegen felavatták művét:
Lenin 4 méteres bronszobrát.

– : November 7-i megemlékezések

4.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 7.

Marton László

Lenin-nabna említve

"Szabadgyár" a Vásárligetben
Csongrád megyei Hírlap 1970. sep. 24.
5. l.

Marton László
szobrán

Lenin szobrot készít, mely 4 m. és kisz. bronzba öntik. Zalaegerszegen fogják felállítani a szobrot.

Északmagyarország 1970 I. 27. 4.

Marton László

"Lenin"-szobra emlétre

Készül a zalaegerszegi Lenin-szobor
Zalai Hírlap, 1970. sep. 24.

Marton László szobrász

MDK

A zalaegerszegi monumentális Lenin-szobor alkotója.

— : Lenin – emlékmű 1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 6.

MARTON LÁSZLÓ

Emlékműterve szerepel a „SZOT pályzatára elkerült alkotások" c. kiállításon, a Nemzeti Galériában.

Kontha Sándor: Két pályzat - két kiállítás

Társadalmi Szemle, 1970. okt. 90. lap.

Marton László
szobrán

Háromalakos szoborkompozíciója
Jászberénybe kerül.

Kádár Márta: Kétezer szobor
Északmagyarország 1970. II. 15. 4.

Nemes László

Kiállít

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Hajdú-Bihari Napló, Debrecen
1970. aug. 18.

Mátyás László

Szondy György

Képzőművész
1958 XII 14.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

MARTON LÁSZLÓ

MUNKÁCSY DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÁSÁRA 1967 ÁPRILIS 15-ÉN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

POGÁNY Ö. GÁBOR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

MŰCSARNOK KAMARATERME, HŐSÖK TERE

2126 fnyv 1

Marton Tárló

1021

Péntek 1961. május 12.

Marton László szobrászművész kiállítása

A Műcsarnok kamaratermében rendezett kiállítás a magyar szobrászat hagyományos ösvényén járó, elmélyült és etikus karakterű művészt mutat be a közönségnek. *Marton* László szobrainak főtémája az emberi alak, és még inkább a portré, a részletező mintázásra és a jellem megrajzolására alkalmas arcvonások. Legszívesebben kőbe dolgozik, s legemlékezetesebben a vörösmárvány festői hatású felületét munkálja meg, ez az anyag kíséri végig a kiállítás látogatóját is. A terrakotta vázlatok, vagy a bronz-fejek csak élénkítő közjátékok a sorban.

Valami időtlenség hatja át a tárlatot, mintha e fiatal műműsz messziről, Rodin és a gyöngéd mintázású századfordulós portrék tájékáról érkezett volna, és most a mai fiatalok, sokszor gyerekek arcvonásaival tekintene a jövőbe. Érzékeny hajlékonysággal követi modelljeinek karakterét, de ezeken a vonásokon a szelíd öregek tekintete is ott van. Kerül minden dinamikus mozdulatot, ezért legsikerültebb szobrain csak a szemlélődés nyugalma érezhető, mintha a művész minket is a kövek nyugalmára, és a lágy formák érzelmességére tanítana. Marton klasszicitása így tulajdonképpen a szecesszió mintázóinak erkölcseit és stílusát is magába olvasztja — e szobrászatba nem fér bele a harsány hang, a heves mozdulat, de az egzakt filozófia vagy szenvedélyes gesztusú expresszivitás sem.

E nyugalom természetesen törékeny, nem őrizhető meg minden körülmények között. Emlékműterveinek kirobbanó mozdulatú figurái már kívül esnek Marton tulajdonképpeni területén, kevésbé is sikerültek. Az előrehaladást inkább azokon az összevont formákban megjelenő, és a konstruktív művészet örökségét is magába olvasztó figurákon figyelhetjük meg, amelyek most már nem az érzelmesség oldaláról közelítik meg az emberi figurát, hanem a rend, a kompozíció, és a kifejező lendületességű vonalvezetés felől. Marton művészi hangja nemes, de kissé túlságosan is időtlen — talán ezek a művek fogják őt azokhoz a fiatalokhoz vezetni, akiket oly szívesen ábrázol portrészobrain.

P. G.

A Minisztertanács ülése

Jól gazdálko termelőszövetke tüntetett ki a ko

A kormány Tájékoztatási Hivatala közli:

A Minisztertanács csütörtökön ülést tartott. Meghallgatta és tudomásul vette a külügyminiszter első helyettesének tájékoztató jelentését *az osztrák kancellárral folytatott tárgyalásokról.*

A kormány megvitatta és elfogadta az igazságügyminiszternek, a pénzügyminiszternek és a Minisztertanács titkársága vezetőjének együttes előterjesztését, *s rendeletben szabályozta az új gazdasági mechanizmus követelményeinek megfelelően az állami vállalatok alapításának, működésének és szervezetének legfontosabb kérdéseit.*

A mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter előterjesztése alapján a kormány jóváhagyta *a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának alapszabályát.*

A Minisztertanács a mezőgazdasági és élelme

közötti területen gazdálkodó termelőszövetkezetek közül a dánszentmiklósi Micsurin, a nagybánhegyesi Zalka Máté, a hartai Béke, a sombereki Egyesült Béke Őre, a szegedi Új Élet, a szentesi Árpád, a bolyi Kossuth, az orosházi Új Élet, a röszkei Kossuth, a mohácsi Új Barázda termelőszövetkezetnek.

Az 1500 és 3000 szántóegység közötti területen gazdálkodó termelőszövetkezetek közül a gyermelyi Petőfi, a szikáncsi Vörös Csillag, a győri Búzakalász, a galgahévizi Rákóczi, a hajdúböszörményi Kossuth, a kiskunlacházi Petőfi, az újszentiváni Új Élet, a szőnyi Szabadság, a hajdúböszörményi Ságvári, a mohácsi Új Út Termelőszövetkezetnek.

Az 1500 szántóegységnél kisebb területen gazdálkodó termelőszövetkezetek közül a szombathelyi Felszabadulás, a környei Vörös Csillag, a sima-

Márton László szobrász.

Szab.Nép.1950.199.sz.aug.27. 11.l.

Márton László

Ferenczy István-nobrát a Margitnigeten állítják fel.

Magyar Nemzet 1965. dec. 28.

Márton László.

szobrászművész

A Huszadik János lovasszobor pályázatán vértanúk pályaművével.

Magyar Nemzet, 1957. Okt. 6.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 438-068, 337-748, 340-726

1980 JUL 29

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Dunaújváros

✦ **Petőfi Sándor szobrát avatják Szalkszentmártonban** augusztus 3-án vasárnap, a költő halálának 120. évfordulója alkalmából. A szobrot Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész alkotta. Az avatási ünnepség fővédnöke Nyers Rezső, az MSZMP Központi Bizottságának titkára.

1024

1969 AUG 5 -

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR NEMZET

Budapest

Marton László

1021

Magyar Nemzet

Petőfi emléke

Szobrot lepleztek le, kiállítás nyílt meg

Vasárnap délelőtt Szalkszentmártonban, a költő édesapjának egykori háza mellett felavatták Petőfi Sándor két és fél méter magas bronzszobrát, *Marton* László Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az avatáson a falu és a járás vezetőivel együtt — mind fővédnök — részt vett *Nyers* Rezső, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára. *Madarász* László, a megyei tanács vb-elnökhelyettese mondott avatóbeszédet.

Kiskőrös, Petőfi szülőhelye is megemlékezett vasárnap a költő halálának 120. évfordulójáról. Állandó emlékkiállítást nyitottak meg *Petőfi életútja* címmel, a költő szülőháza mellett kialakított múzeumi épület három helyiségében. A kiállított anyag nagyobb részét a fővárosi Petőfi Irodalmi Múzeum adta át Kiskőrösnek. Nyolcvan eredeti Petőfi-dokumentummal gazdagodott a szülőfalu. A múzeumba került a költő szülőházában őrzött irodalmi hagyaték is. Az emlékkiállítást *Váci* Mihály Kossuth-díjas költő nyitotta meg.

Timár M
há
barany

Dr. *Timár* Mátyás, a Minisztertanács elnökhelyettese, az MSZMP KB tagja, aki az első baranyai ipari vásár megnyitására érkezett Baranya megyébe, vasárnap befejezte háromnapos megyei látogatását. Pénteken a „vásárváros" ünnepélyes kapunyitása után Pécs vendégeként a mecsekaljai város nevezetességeivel ismerkedett, szombaton szülővárosába, Mohácsra látogatott, vasárnap pedig Szigetvárra utazott. A gazdag baranyai program utolsó állomásaként a nyugati Mecsek népszerű üdülőjét, Abaligetet és Orfűt kereste fel.

ü

Sopron és Kő

Közel két évvel ezelőtt *a nyugat-dunántúli üdülőterület regionális rendezési tervének jóváhagyásakor a Minisztertanács úgy intézkedett, hogy a műemlékekben különösen gazdag Sopron és Kőszeg fejlesztésére külön előterjesztés készüljön.* Az építésügyi és városfejlesztési miniszter, a Vas megyei és a Győr-Sopron megyei tanács vb-elnökei elkészítették a két előterjesztési javaslatot.

A nyugat-dunántúli üdülőterület regionális rendezésére vonatkozó kormányhatározat-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 136-068, 337-748, 340-776

1969 AUG 4

ESTI HÍRLAP

Budapest

102

Leleplezték Petőfi szobrát

Tegnap Szalkszentmártonban felavatták Petőfi Sándor két és fél méter magas bronzszobrát. *Marton László* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az avatáson — mint fővédnök — részt vett *Nyers Rezső*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, *Madarász László*, a megyei tanács vb-elnökhelyettese mondott avató beszédet.

tudeje

ezés előtt

ndszer

alagútakba préselik a fel-
színi, tiszta levegőt, télen
pedig a hideg levegőt szív-
ják be az állomások közötti
alagút légaknáin át. Az
AXIAL ventillátorok lapát-

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 AUG 5

Marton László

NÉPÚJSÁG
Szekszárd

hez vezették. A megvadult jószág a főutcán nyargalt, s végül lelőtték. Szerencsére nem történt baleset.

1021

— **Szalkszentmártonban** „a jó öreg kocsmáros' egykori háza mellett felavatták Petőfi Sándor két és fél méter magas bronzszobrát, Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJUSÁG

1969 AUG 8

keresztül egy oran egy oszlopot lehetett látni a színpad közepén.

Komornik

1021

Petőfi-szobor

Szalkszentmártonban „a jó öreg kocsmáros" egykori háza mellett felavatták Petőfi Sándor bronzszobrát. *Marton László* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az ünnepségen fővédnökként részt vett *Nyers Rezső*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára is.

Marton László

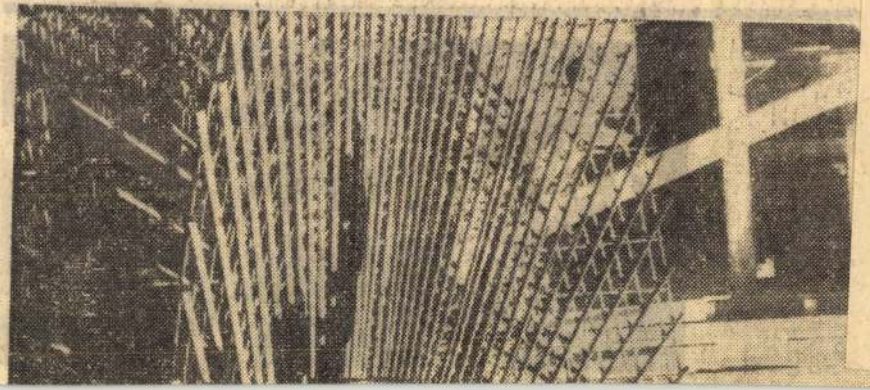

Márton László szobrász

Meghívást kapott a miskolci gyógyvizintézet főbejárata előtti szoborcsoportra kiírt pályázatra.

Cikk: Több kiváló képzőművészeti alkotás...

Esti Hirlap, 1957.márc.24. 2.l.

Marton László

Marton László szülővárosá-
ban Tapolcán volt a mű vész-
nek tárlata. Ezzettel pályájának
legjellegzetesebb alkotásait mutat-
ta be.

— : Hazai tükör
Új Tükör, 1977. október 16 – 35. lap.

Martow László

Martow László Vay Ádám
szolorportréja Vaján a kas-
tély parkjában van elhelyez-
ve.

Molnár Mátyás: Vaja, a Rákóczi és kuruc emlékművek...
Ny Tükör, 1977. október 16-27. lap.

Martou László

„Kiskirályláng"
(repro)

—: Harai tükör
Új Tükör, 1977. október 16–35. lap.

Marton László

A csaknem 30 esztendős művészi multra visszatekintő szobrász harómszor nyerte el a Munkácsy-díjat.

— Harai tühör
Új Tühör, 1977. október 16 - 35. lap.

Új szobrok

Marton László

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat budapesti szoboröntödéjében négy szobrot öntenek bronzba. Az új alkotásokat még az idén felállítják.

Esti Hírlap, 1977. XII. 29.

* *Ruhát mosó nő: Marton László alkotását Kecskemét vásárolta meg.*

(Soós Lajos felvételei)

csarnok előtti ifjúsági nagygyűlésen (bal oldali képünk). Az ezt
ök (jobb oldali képünk).

LAP

I NAPILAP *

ÁRA: 80 FILLÉR

Négyezren a sportcsa

Menetdal

ifjúsági n

Szép hagyomány, hogy Miskolc ifjúkommunistái látványos menetdalversennyel köszöntik fegyveres erőinket.

Tegnap délután formaruhába öltözött fiúk és lányok, úttörők, ifjúgárdisták, valamint a fegyveres erők és testületek szakaszai gyülekeztek a Korvin Ottó utcában. Amerre csak elhaladtak, a város lakóinak érdeklődése, tapsa köszöntötte a menetdalverseny fegyelmezett szakaszait. Valamennyi egység a sportcsarnok előtti térre érkezett meg, ahol a KISZ Borsod megyei Bizottsága rendezett fegyveres erők napi ünnepséget.

stonsági Tanács előtt

özgyűlés

M.D.K.

Marton László
nohász

Az Egyetem téren nyert műve
elhelyezést.

Dr. Szűcs Ernő: A felszabadulás utáni . . .
Hajdú-Bihar Napló, 1969. szept. 28.

1977.VI.26.Petőfi, 11.38/KJné/

Láttuk, hallottuk

Marton László szobrász művésznek Veszprémben gyüjteményes kiállitása nyilt.

- A veszprémi Bakony muzeum előtti parkban, nem is x olyan messze gyermekéveinek tapolcájától két rokokó ruhás karcsu bronz hölgy hivogat Marton László szobrász művész kiállitásának megtekintésére, amely csaknem 30 tevékeny esztendő munkásságát foglalja össze.

Marton László azon alkotók derékhadához tartozik, aki előtt megnyilt a tanulás lehetősége, s ujjászülető társadalmunkban lettek ismert emberek.

Eddigi kiállitásainak méltatói többszólamuságát, szakmai ismereteinek biztonságát, szorgalommal párosult tehetségét, elkötelezett emberi művészi magatartását emelik ki.

Munkáját jelzik monumentális köztéri szobrai, kis, halk bensőséges kis plasztikái, mint például a Madárhang, a Bőség, a Vadlesen vagy az Utcasarki lány és portréi, a kisleányáról készült vagy Tolsztojé, Leniné, Kölcseyé.
De a bronz, a szilézia, a rakacai márvány mellett nagy kedvvel fogalmazta gondolatait, érzéseit alumíniumba éppugy mint beonba. És Marton László tér és formaérzéke ritmus és kompoziciós fantáziája biztos alap, amelyből a legjobb kézmüves hagyományon nyugodva kibontakozhatott egy jelentős monumentális szobrászat.
S munkásságának ebben az ágában olyan ember szeretettel szól a minket körülvevő világról, s rólunk, hogy müvei az önismeret maradandó példaképeiként járulhatnak hozzá kortárs szobrászatunk értékeihez.
Egyenes folytatásaként embert kutató, lelket elemző szenvedélyének, amely a mesterség áhitatos gyakorlásából kapja frissitő megujitó energiáit.

Marton László

Marton László: Egry

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 15.

XXII.évf. 15.sz. 13. lap.

SZEKRÉNYESY JÚLIA:

doboz amerikai sörröm.
ina hagyjon magamra,

i — mondta bánatosan

nrik — feleltem.
te fehér vagy, én meg
gyűlölködve Henrik és
engem és nem hiszed
nzeli.
Hozzátettem, valóban
pénzeli, nem hiszem,
n a CIA fizetett ügy-

gyart! — kiáltott fel
kelet-európai kommu-
al, te bölcs vagy, gye-
t beszél ez a naív

fél méternyi indiai, a
dvariasabb indiai mo-

a Programot a CIA
reseszmében szenvedsz.
lek — ismerte el Hen-
eresznyepálinkát szür-
n, nekem egész tévés-
nániás vagyok, de jog-

enc éves korában kez-
adta ki az első regé-
egény, nem csodálom,
írószervezet első díját:
hatalmas, kínlódásos
zédű, kicsit mindent-
le az elbeszélés alakí-
lagos tehetséget jelez.
azájának, Ugandának:
al íróra, Henrik az el-
z, főként a külföldre
zási szempontból. Idi
min büszke Henrikre,
körútja során megáll
kitüntetése jeléül bal-
a fogja a fiatal író
t el. Valamelyik euró-
thét idézi, a mögötte
ilébe súgja, az idézet
s Tutuola fekete afri-
megköszönni kedvencé-

én nem tudtam róla.
igyamon, már végzett
örömet itta. — Senki
éjszaka gyalog indul-
ten követnek, nadrág-
felgyorsítottak, futás-
n futottak, jobbkezük
lt egérutat nyernem,
ében, szalmával leta-
másik barátom ki-
menedékjogot kértem
st kaptam, nem érez-
vágyam volt, mert én
ganda a hazám. Már
r éjszaka arra ébred-
őrdzsekis ugandai ál-
a emlékszem, hogy az

csuklott, a pokolból hallatszott, de a mennyországból is, belülről és kívülről, mindenesetre felülről. Megmostam az arcomat hideg vízben, átmentem a közös konyhán, bekopogtam a lakótársamhoz, a barátomhoz.

— Ébredj, Nirmal — mondtam neki. — Ne haragudj, hogy felébresztelek, de te vagy a Keresztapa, fel kell kelned.

Az indiai lakótársam és barátom rögtön felült, meztelenül szokott aludni, szemérmesen összefogta magán a takaróul használt ágylepedőt.

— Valami baj van, Mihali? — kérdezte előzékenyen. — Segíthetek neked valamiben?

— Valaki sír és kiabál a fejünk felett — mondtam. — Először azt hittem, hogy elaludtam és magyarul álmodom az írógépem mellett, de most már azt gondolom, Henrik van bajban.

— Felmegyünk és körülnézünk — mondta Nirmal. — Arra kérlek, fordítanál egy percre hátat nekem.

Hátat fordítottam, a szégyenlős indiai író felhúzta a nadrágját és trikóját. Az ötödik emeleten laktunk, együtt indultunk a hetedik emeletre.

Henrik a nyitott ablakban ült. Letépte a szúnyoghálót, szétfeszítette az ablakkeretet, az ablakrésbe préselte vaskos testét. Cipőtlen, harisnyás lábával lefelé harangozott, hét emelet magasságból.

— Ne csináld ezt, Henrik — kérte gyengéden Nirmal. — Gyere vissza a szobádba, feküdj be az ágyadba.

De Henrik akkor már nagyon messze volt tőle, tőlem, mindenkitől, igen messze lehetett Amerikától. Torokhangon énekelt és valami rímes mondókát ismételt egyre, nem angolul fejezte ki magát, szavát se fogtam fel, mégis értettem, visszatérhetett, vissza kellett térnie Afrikába, a gyermekkorába, még nincs Uganda, még nincs elnök és *Hóhér* egy személyben, Henrik afrikai anyjának anyanyelvéhez menekült vissza, leginkább ezen az anyanyelven szenvedett, angolul csak regényt írt. Ott ült a feltépett ablakban, a szúnyogháló roncsait markolva, a lábát hét emelet mélységben lógázva és az anyanyelvén panaszkodott.

— Tegyük ágyba — javasolta Nirmal. — Azt hiszem, az lenne a legjobb, ha most sikerülne óvatosan ágyba fektetnünk.

Henrik nem ellenkezett. Én fogtam a hónaljánál, Nirmal a térdhajlatánál, ágyba fektettük, levettük a sötét szemüvegét, a zöld gerillasapkáját. Henrik már nem volt magánál, átkarolta a nyakamat, anyanyelvén a fülembe dörmögött, igen fontosat és kedveset mondhatott, mert előbb könnyezni kezdett, aztán sírva fakadt. Addig sírt, amíg el nem aludt.

Három napig nem láttam, a szobájában tartózkodott, a tartalék élelmiszerét fogyasztotta. A harmadik este a játékteremben fedeztem fel, egyedül biliárdozott, a lökéseket gyakorolta.

— Az előbb megkérdeztem egy lányt, nem játszana-e velem — mondta Henrik. — Egy ilyen ugráló csöcsű, hosszú szőke hajú amerikai diáklányt. De csak rámnézett, a szájába kapta a kezét és vihogott. Te játszanál velem, Mihali?

Mondtam, hogy szívesen játszanék, de soha életemben nem biliárdoztam.

— Ilyenek vagytok ti mind — Henrik legyintett, visszaballagott a biliárdasztalhoz. — A ti világotokban a fekete embernek semmi esélye sincs. A száműzött feketének még annál is kevesebb az esélye.

★

Nem tudtam, hogy akkor látom utoljára. Ha tudom, meghívom a szobámba, sörrel kínálom és a készülő regényéről faggatom. De nem tudtam, hogy Henrik másnap felölti katonai egyenruhára emlékeztető olajzöld szerelését, fejébe nyomja gerillasapkáját, taxit rendel és Iowa City re-

Marton László

1

Az alant felsorolt művésznevek szerepelnek Vadas József: „Változatok a változatlanságban" című kritikájában, mely a "Szobrászat 77" c. a Műcsarnokban rendezett, Magyar szobrászati kiállitásról szól. A fejezetekre tagolt ismertetés alcimekkel juttatja kifejezésre az egymástól eltérő művészi ábrázolásmód megnyilvánulását:

"Naturalizmus" cim alatt:
Beck O. Fülöp, Borbás Tibor, Ferenczy Béni, Marton László, Melocco Miklós, Pátzay Pál, Schaár Erzsébet, ifj. Szabó István, Varga Imre.

"Racionalizmus" cim alatt: Bohus Zoltán,

Folytatást lásd: a 2-es sz. cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 2o. XXII. évf. 2o. sz. 13. lap.

Marton László

Folytatás az 1 -es sz. céduláról:
Farkas Ádám, /Grantner Jenő/, /Kalló Viktor/, Paizs László, Segesdi György, /Tóth Valéria/, Veszprémi Imre.
"A többiek" cím alatt:
Berczeller Rezső, Boda Gábor, Borsos Miklós, Csikszentmihályi Róbert, Fekete Tamás, Kéri Ádám, /Kiss K. István/, Kiss Nagy András, Kő Pál, Olcsai Kiss Zoltán, Samu Géza, /Somogyi József/, Szervátiusz Tibor, Vigh Tamás, Vilt Tibor.
"Lovak" cím alatt: /Lovasszobrok/
Gyorffi Sándor, Martsa István.

A Vadas-féle beszámolót lásd: Beck Ö. Fülöp nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 2o. XXII. évf. 2o. sz. 13. lap.

Marton László, szobrászművész

Szoborpark nyílt a Városligetben, a Közlekedési Múzeumnál szemben —

A művész alkotása Szolnokra kerül, a Rendőrkapitányság elé.

Esti Magazin

1978. szept. 18. Kossuth 18.30

Marton László a zalaegerszegi

Ho Si Minh emlékművéért

A Kulturális Minisztérium az 1976/ban készült köztéri alkotásáért nivó dijjal jutalmazta.

Magyar Hirla 1977/221/1o

Marton László

Jövőre *Marton László* kisplasztikáit szeretnénk bemutatni a Thermál-szálló halljában. Hévízen

Magyar Hirlap 1976/295/6

Wagner: Szoborprk Hévízen

Marton László

A *Kisfaludyak* közül *Sándor* a francia fogságban szerzett köszvényt, és 1817-ben, szintén a Helikon-ünnepségek alkalmával ke-

reste fel Hévizet. Így hát legközelebbi darabját már meg is rendeltük a szoborparknak. Ez *Marton László* kétalakos, 160 cmes kompozíciója lesz, amely a korabeli hölgyek lírai figurái révén korhangulatot idéző, de nem portré jellegű Kisfaludy-emlékmű. Elhelyezésére pedig egy szökőkút mellett kerül sor, a sétány tulsó oldalán, hogy az emlékpark mellszobrainak egyhangúságát, kuglibábszerű körbeállítását elkerülhessük

Magyar Hirlap 1976/295/6

Wagner: Szoporpark Hévizen

Márton László

A Debrecen városi Tanács emeleti közgyülési terme elé 1964-ben helyezték el életnagyságu Kossuth mellszobrát.

Alföld 1977/9/26

Sz. Kürti Katalin: Kossuth szobraink története

Marton László

„Jobbágyfelszabadulási emlékmű"
1966 Bronz 250 cm Sillós
63. lép.

Kritikák és képek Corvina Bp.1976.

Marton László

Megbízták Marton Lászlót, hogy a veszprémi MSZMP Megyei Bizottság Oktatási Igazgatósága részére „Torev" cazzarai mázvány művét készítse el.

— Közteri munkák.
Művészet, 1978. február - 45. lap.

Marton László, szobrász

Nívójutalmak – köztéri alkotásokért

A Kulturális Minisztérium az 1976-ban készült színvonalas köztéri alkotásaikért 42 képző- és iparművészt részesített nívójutalomban.

Közöttük *Borsos Miklós* szobrászművészt a Balassagyarmaton felállított Szabó Lőrinc-mellszobráért, *Kiss Sándor* szobrászművészt a Marcaliban elhelyezett, Partizántemetés című ötfigurás nagy kompozíciójáért, *Marton László* szobrászművészt a zalaegerszegi Ho Si Minh-emlékművéért, *Somogyi József* szobrászművészt Miskolcon felállított felszabadulási emlékművéért, *Varga Imre* szobrászművészt százhalombattai Munkásemlékművéért, *Vigh Tamás* és *Vilt Tibor* szobrászművészt tatabányai, illetve hajdúböszörményi Lenin-emlékműveiért, *Eigel István* festőművészt a szentesi városközpont egyik új épületét díszítő mozaikjáért, *Fóth Ernő* festőművészt a nagycenki Széchenyi-kastélyban elhelyezett, a Széchenyi-évfordulóra készített nagyméretű Széchenyi-gobelinjéért, *Engelsz József* iparművészt a Videoton gyár számára készített nagyméretű sárgaréz plasztikájáért, *Majoros János* iparművészt a szegedi biológiai központ számára készített kerámiakompozíciójáért, *Pölöskei József* iparművészt a mohácsi emlékparkot díszítő bronz kapujáért, valamint *Schrammel Imre* iparművészt az új váci művelődési központ belső terét díszítő nagyméretű kerámiakompozíciójáért.

A jutalmakat hétfőn a Kulturális Minisztériumban ünnepélyes keretek között — *Pozsgay Imre* kulturális miniszter jelenlétében — *Boros Sándor* kulturális miniszterhelyettes adta át.

–: Nú

7.

Népszabadság Bp. 1977 szept. 20

1021

1969. július 25. péntek

Petőfi-ünnepség Szalkszentmártonban

Nyers Rezső, az MSZMP Központi Bizottságának titkára a fővédnöke az augusztus 3-án megrendezendő, egész napos szalkszentmártoni Petőfi-emlékünnepségnek. Az ünnepségen leplezik le az 1848-as szabadságharc költőjének szobrát, *Marton László* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. A költő halálának 120. évfordulójára emlékezve, a délelőtti ünnepi műsort műveiből állították össze. A programot a Petőfi-ház udvarán lebonyolítandó *Petőfi-dalok ünnepi estje* zárja.

A Dunáb

Csütörtökön a kora
rákban a budai Gellért
on — a Szabadság-híd kö
— *Matyóka József*, 24 éves
esti gépkocsivezető a
AKÖV dömperével nekiüt
gy vele szemben szabályos
adó teherautónak. A balese

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1969 JUL 2 5

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Márton László,
szobrász

TÜKÖR
Budapest

1977 OKT 16

1021

MARTON LÁSZLÓ SZOBRAI

A szülőváros, Tapolca adott otthont Marton László legutóbbi kiállításának. A csaknem harminc esztendős művészi múltra visszatekintő szobrász, aki háromszor nyerte el a Munkácsy-díjat, és moszkvai, párizsi, brüsszeli kiállításon is szerepelt már, ezúttal pályájának legjellegzetesebb alkotásait mutotta be. Képünkön a Kiskirálylány című szobor.

Tiszacsécsei kapu

Magyarországnak ez a távoli csücske még a múlt század végén is a vizek birodalma volt. A Nyírség homokdombjai s a Kárpátok előhegyei közé szorított síkságon szinte egymásba szaladtak az Erdély keleti feléből érkező kisebb-nagyobb folyók. A párhuzamosan észak felé tartó Krasznát, Szamost, Tiszát, Turt itt már alig 10—20 kilométer választja el egymástól, s közöttük még számtalan patak, tó, mocsár húzódik. Ezeket a vizeket a Tiszának egyedül kell kivezetni Csapnál, de ahol a folyó sebes folyása ellenére sem tudta lecsapolni az egész területet, a holt terek befulladt kisebb folyói mocsarakban, lápokban tűntek el.

Marton László szobrászművész

a Műbarátok Köre a Benczur u.-i Pástás Művelődési Központban működik. Művészekkel, műveikkel ismerkedvek meg a tagok. A művész alkotásait is a kör tagjai hozzák bemutatásra.

Szalay Károly: Mügyűjtők egy művelődési házban.

Magyar Hírlap, 1975. máj. 15.

Marton László

Kiskinálylány, 1972.
br., 56 cm, repr.

IV. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs, 1974.

Marton László
szobrász

Az oraszlányi bányászemlik
mű pályázaton vesz részt a
művész.

–: Képzőművészeti pályázatok és megbízások.
Művészet, 1975. május – 49 oldal.

Martow, László

szobrász

A József Attila lakótelepen felállítandó vegyészetet szimbolizáló ~~te~~ ~~vep~~ plasztika tervezésére felkértik a művészt

-----:Pályázatok és megbizások.

Művészet,1975.április - 45.oldal

Marton László, nobrán

Kölcsey je a Műcsarnok ban látható

(Lalangozó): Mecénások a freskókon. 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 13.

Marton László (szobrász)

Dózsa (fotó)

Népszava, 1975. márc. 15. 103. ef. 63 sz. 8 p.

Marton László (szobrász)

Hírnök c. felszabadulási emlékművet készít Kiskunhalassa (fotó is)

Népszava, 1974. nov. 22. 102. evf. 273 sz. 4p.

1021 Marton László

Marton László: Dózsa (Kotroczó István felvétele)

Adalékok a Népszínház utcai Technológia t

Wartha Vince, **Pilch Ágoston** és **Schneider János** egyetemi tanárok 1877-ben — Trefort Ágoston kultusz- és közoktatási miniszter megbízásából — tervezetet készítettek egy „Középiskolai Tanoda" szervezésére.

A múlt század második felében, amikor az ipar fejlődése felgyorsult és a manufaktúrától a gépesítés egyre több területet hódított el, olyan „középkáderek" nevelésére volt szükség, akik a technológiai mesterségbeli ismerete mellett elméleti tudással is rendelkeznek, a tervező mérnök és a szakmunkás közötti transzmissziót teljesítik.

Ilyen szakemberek képzését szolgálta a Népszínház utca 8. sz. alatt létesített iskola.

A tanítás 1879-ben, a Főherceg Sándor tér 4. sz. alatti épületben kezdődött meg (ma: Gutenberg tér). Majd 1889-ben áttelepítették az iskolát a Népszínház utca és a Csokonai utca által határolt telken Hauszmann Alajos által tervezett új, kétemeletes épületbe, mely az iparoktatás és a leendő iparmúzeum céljára készült. Az iskola tanárai és oktatói belföldi ipartelepeken az igényeket, külföldön a hasonló feladatú intézményeket tanulmányozták, hogy minél korszerűbben taníthassanak. Az 1891. évi miniszteri utasításban kapott szervezeti és tantervi irányelvek szerint a fogalmazás, az elektrotechnika és az építészeti rajz oktatásával bővültek az addigi gépészeti lakatosipari és faipari tárgyak.

Az iskola az 1889. évi párizsi világkiállításon bemutatott oktatói munkáért nagydíjat, az 1896. évi millenniumi kiállításon oklevelet kapott.

1899-től az intézmény a „Magyar Királyi Felsőipariskola" címet viselte. A felvételre jelentkezőknek egyéves szakmai gyakorlatot kellett igazolniok. Az évenkénti záróvizsgán pedig gyakorlati, elméleti és rajztudásukról kellett beszámolniok, s vizsgadarabot készíteniök.

Az első világháború tragikus emlékét 1952-ig őrizte az előcsarnok márványtáblája, melyen 90 hősi halott tanulójuk neve sorakozott. Az iskola a háború alatt lövedékek gyártására is berendezkedett; utána pedig művégtagokat gyártott a háborús rokkantak részére.

A Tanácsköztársaság Vörös Hadseregébe közel 100 tanuló és tanár jelentkezett. Az ellenforradalom alatt megtorlásul 37 tanulót, majd egy újabb vizsgálatnál 62 növendéket zártak ki.

A Technológia néven ismert intézet iránti érdeklődést mutatja, hogy a felvételre jelentkezők száma egyre növekedett; 1921-ben 177 helyre már 854-en pályáztak.

A felszabadulást követő iskolareform során a Felsőipariskolát Technikummá szervezték. Ez az iskolatípus a szakmai középfokú képesítés országos és jól bevált formája lett. Négyéves képzés után érettségi bizonyítványt adott, az egyetemi továbbtanuláshoz is feljogosított.

A fejlődés követelményeinek megfelelően az intézmény egy újabb reform után, 1962-ben Felsőfokú Technikummá lépett elő, végül, kilencedik évtizedében, 1969-ben főiskolai rangra emelkedett. A középfokú oktatás ebben az épületben tehát megszűnt; az ország más technikumaiban folyik jelenleg a szakközépiskolai képzés.

Az intézmény egész fennállása alatt bővelkedett jeles szakemberekben és pedagógusokban. Hegedűs Sándor (1879—1914), Dömötör (1927—19 László vez Szabó Alb

A Tech zül is hac vitzky Gé a Műszaki mezőgazda érdemeket váltak; Ara és matemat Gyár mérn szervezője; Lajos kém műegyetem Tompa Józ levelező ta szerzője; nyelvszako elnökhelye h. vezetőj Géza festő nagy művé mely most Sashegyi I akik évtize szakember szakember művezetők tettek — é elő az orsz

Az 1969 ményben ipari Műs állás betölt a hallgatók.

Marton László, szobrász

Ho Si Minh emlékmű

Ho Si Minhnek, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom kiemelkedő alakjának, a vietnámi nép nagy fiának szobrot állíttat Zalaegerszeg város Tanácsa. Az emlékmű megalkotására *Marton László* Munkácsy-díjas szobrászművész kapott megbízatást. Ho Si Minh életnagyságú szobrát 1976. május elsején, Dél-Vietnam felszabadulásának évfordulója alkalmából leplezik le egy új városrész terén.

Minh emlékmű 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. szept. 16.

Marton László

Az Iszkusztvóbaz J. Szvellov mel-
talta Marton László Dorsa szobrat.

Szilágyi Péter, Szovjet körkép a magyar.....
Művészet,1975. október - 40.oldal

Marton László

"A közösségi Művészet felé" c. beszámolóban Vadas József: "Köztulajdon 1945-1975" címmel a Műcsarnokban rendezett kiállításon szereplő művészeket sorolja fel: Csik István, Rácz András, Garányi József, Marton László, Tury Mária, Óvári László, Patay László, Sigel István, Bencze Lilla, Balázs József. Ezután mindegyikük munkáját megemlítve ő felteszi a kérdést: Dózsájával kapcsolatban, hogy "Romantikus szinpadkép"-idézi az akkori kritikát, Marton László művére vonatkozóan.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 15.
XIX.évf. 7. sz. 13. lap.

S. Martom L.

Pár napja avatták Kölcsey szobrát Szatmárcsekén.

Magyar Hirlap 1973-251-4
Vincze P: Szobor Szatmárcsekén

Marton László

Kölcsey szobrát Szatmárcsekén augusztus 26-án avatták fel.

Magyar Hirlap 1973/235/6

Marton László

.és Martsa István szobrászmüvészek közös alkotása Felszabadulási emlékmü április 4-re készül el, a XVIII ker. Vasut utcában kerül felállitásra.

Magyar Hirlap 1975 79/13

1021

1974.VIII.31. 6.oo /4/Z.

Reggeli krónika II.

- - - - - - - - - - - -

- Jó reggelt kivánok! Augusztus 31-e szombat van. A mikrofonnál Szabó József. Müsorunk elején hallgassák meg a részletes időjárásjelentést.

- 24 esztendeje szeptember első vasárnapján ünnepelnek a bányászok. A bányásznap előtt az idén is immár napok óta ünnepségeken emlékeznek meg azokról, akik felszinre hozzák a föld mélyének kincseit. Tegnap az alföldi kőolajmező egyik központjában Szankon a földgázüzem avatásakor köszöntötte a bányászokat dr. Szekér Gyula nehézipari miniszter. A bányászokat köszöntő központi ünnapség ma lesz Kazincbarcikán és a bányászokról szól következő tudósitásában Kovár Gyula.

- Nagyszerü munkasikerekkel ünneplik a 24. Bányásznapot a Veszprém megyei szén, illetve bauxitbányászok. A Középdunántuli szénbányák Vállalat dolgozói a pártkongresszus tiszteletére terven felül 5o ezer tonna szén kibányászását vállalták. Hidasi István igazgató elmondta, hogy a tegnapi müszak végén teljesitették kongresszusi vállalásaikat. Ezen felül három km. plusz elővájást is készitettek, mely már a jövő évi folyamatos fejtést biztositja. A mai ajkai ünnepségen tizen Kiváló Bányász kitüntetést hétszázan pedig a Bányászati Szolgálatért érdemérmet kapják. Nem marad el a hagyományos bányásznapi hüségjutalom sem. A Középdunántuli Szénbányák Vállalat dolgozói 35 millió forint jutalmat kapnak a mai napon. Tapolcán vasárnap

1974.VIII.31. 6.oo /4/E.

Reggeli krónika II.

- Jó reggelt kívánok! Augusztus 31-e szombat van. A mikrofonnál Szabó József. Műsorunk elején hallgassák meg a részletes időjárásjelentést.

- 24 esztendeje szeptember első vasárnapján ünnepelnek a bányászok. A bányásznap előtt az idén is immár napok óta ünnepségeken emlékeznek meg azokról, akik felszínre hozzák a föld mélyének kincseit. Tegnap az alföldi kőolajmező egyik központjában Szankon a Földgázüzem avatásakor köszöntötte a bányászokat dr. Szekér Gyula nehézipari miniszter. A bányászokat köszöntő központi ünnepség ma lesz Kazincbarcikán és a bányászokról szól következő tudósításában Kovár Gyula.

- Nagyszerű munkasikerekkel ünneplik a 24. Bányásznapot a Veszprém megyei sén, illetve bauxitbányászok. A Középdunántuli szánbányák Vállalat dolgozói a pártkongresszus tiszteletére terven felül 50 ezer tonna szén kibányászását vállalták. Hidasi István igazgató elmondta, hogy a tegnapi műszak végén teljesítették kongresszusi vállalásaikat. Ezen felül három km.plusz elővájást is készítettek, mely már a jövő évi folyamatos fejtést biztosítja. A mai alkai ünnepségen tizen Kiváló Bányász kitüntetést hétszázan pedig a Bányászati Szolgálatért érdemérmet kapják. Nem marad el a hagyományos bányásznapi hűségjutalom sem. Középdunántuli szénbányák Vállalat dolgozói 35 millió forint jutalmat kapnak a mai napon. Tapolcán vasárnap

tartják a bányásznapi ünnepséget. A bauxitbányászoknak sem kell szégyenkezniük.Az elmult három évben 3o százalékkal növelték teljesitményüket és az idei évben már 1,8 millió tonna bauxitot hoznak a felszinre. A Bányásznap alkalmából avatják fel vasárnap délelőtt a dinamikusan fejlődő város Tapolca első köztéri szobrát is,Marton László Érdemes Művész Aluminiumipari térkompozició cimü óriását.

Marton László szobrászművész

1976. V.2. 19.33. Petőfi V;

Láttuk, hallottuk

- Befejezésül néhány aktuális eseményre hivjuk fel kedves hallgatóink figyelmét. Pénteken, Zalaegerszegen felavatták Ho Si Minh piszkei márvány elé komponált életnagyságu bronzszobrát, Marton László szobrászművész alkotását.

Marton László

Anna Margit, Baranyó Sándor, Balogh András, Balogh Ervin, Barcsay Jenő, Barta Ljaos, Bartha László, Bartl József, Bálint Endre, Benedek György, Benedek Jenő, Berényi Ferenc, Berki Viola, Bernáth Aurél, Bér Rudolf, Bokros Birman Dezső, Borsos Miklós, Breznay József, Csáky-Maronyák József, Csernus Tibor, Csikszentmihályi Róbert, Deim Pál, Domanovszky Endre, Ék Sándor, Farkas Aladár művészek nevét sorolja fel és ismerteti munkásságukat Vadas József: "Képek a várfalon" c. kritikájában, a "Képek és szobrok három évtized művészetéből" c. kiállításról. Folytatás a 2.-es cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Marton László

Fejér Csaba, Ferenczy Béni, Fónyi Géza, Fóth Ernő, Frank Frigyes, Gadányi Jenő, Göllner Miklós, Gyarmathy Tihamér, Hajnal János, Hincz Gyula, Holló László, Iván Szilárd, Kerényi Jenő, Keserü Ilona, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Kóka Ferenc, Kokas Ignác, Kondor Béla, Korniss Dezső, Kucs Béla, Lakner László, Makrisz Agamemnon, Marton László, Martyn Ferenc, Medgyessy Ferenc, Melocco Miklós, Miháltz Pál, Németh József művészek szerepelnek a "Képek és szobrok három évtized müvészetéből" c. kiállitáson.
A nevek folytatását lásd: a 3.-as cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Marton László

Orosz János, Papp Gyula, Pirk János, Pór Bertalan, Ridovics László, Sarkantyu Simon, Schéner Mihály, Scholz Erik, Sikuta Gusztáv, Somogyi Árpád, Somogyi János, Somogyi József, Svéby Lajos, Szabó Vladimir, Szalay Ferenc, Szentiványi Lajos, Szentgyörgyi Kornél, Szőnyi István, Szkok Iván, Tar István, Tóth Béla, Vigh Tamás, Záborszky Viola müvészeket emliti meg Vadas József cikkében, "Képek a várfalon" cimmel.
Az erről szóló ismertetést lásd: Bernáth Aurél nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Marton László, szobrász

Ho Si Minh szobor

Ho Si Minhnek, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom kiemelkedő alakjának, a vietnami nép nagy fiának, *szobrot állíttat Zalaegerszeg Város Tanácsa.* Az emlékmű megalkotására *Marton László* Munkácsy-díjas szobrászművész kapott megbízást.

— : Ho Si Minh szobor

5.

Népszava, Bp. 1975. szept. 14.

Marton László szobrászművész

Petőfi, szalkszentmárton (repr.)

Pogány Gábor: Köztulajdon, 1945–1975.
Magyar Ifjúság, 1975. márc. 21.

Marton László szobrászművész

Szobrot emeltek a régmúlt nagy forradalmár katonáinak. Néhány éve avatták Mezőtúron Dózsa-szobrát. (említve)

Mészöly Gábor: Katonaszobrok.
Lobogó, 1976. júl. 15.

Márton László, szobrászművész

a Városligetben tekintvetők meg, a Képzőművészeti Kivitelező Váll. Szabadtéri tárlatán a Kecskeméthez szánt szobor: „A ruhát mosó nő" bronzszobra. (repr.)

Petőfi Népe, 1976. aug. 25.

MARTON LASZLÓ, szobrasz

A IV.sóstói nemzetközi művésztelep vendégei szatmari k
ré ndulasuk alatt megtekintet ék Kölcsey Ferenc-Marto
altal készitett ,törékeny,finom szobrat és a Kölcsey k
allitast. 44.old

DIENES ISTVÁNNÉ: A IV.sóstói nemzetközi művésztelep krónikája 39.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 4.sz.

Marton László, szobrász

L:Bernáth Aurél

-:Zenei események, tárlatok, irodalmi műsorok 21.

Népszabadság, Bp. 1977 máj. 14.

Molnár László

„Utcasarki ház" (repr.)

Mai magyar grafika és kisplasztika, 1976.
(kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában.
Népművelés, 1976. 12.

Marton László, szobrász

A pécsi V. Országos Kisplasztikai Biennálé szerepel a művész alkotása

Bonváry Ferenc: Kisplasztikai biennálé.

Dunántúli Napló, 1976. okt. 10.

Marton László, szobrász

A BNV után a kecskemétiek fogják látni a művész „Ruhát mosó nő" c. művet. (említve)

Tv-híradó

1976. IX. 24. 19.30 Televízió.

Marton László szobrászgyűvész

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat 1954-ben alakult. Sok új bronzszobor készítésén munkálkodnak Kőbányán. Vigh Lajos ázellőr Farkas Aldár „Ülő munkásőrén" dolgozik, készült Marton László „Ruhát mosó nő" c. alkotása. /szülőtve/.

Kárpáti György: Szobor születik...
Lobogó, 1976. jún. 24.

Morton László

Morton László „Ho Si Minh emlékmű" ve Szabadegyházán a Ho Si Minh téren áll.

----:Köztéri munkák.

Művészet, 1976.augusztus - 48.oldal.

Marton László

alkotása a Városligeti szoborgalériában látható

Marton László szintén életnagyságú *Ruhát mosó nője Kecskemét* Széchenyiről elnevezett városrészét díszíti a közeljövőben.

Magyar Hirlap 1976-134-6
Wagner:Szoborgaléria a Ligetben

Martow László

Martow László Munkácsy díjas
érdemes művész alkotásaiból
a veszprémi Bakony múzeum-
ban kiállítás nyílt.

— : Kisfaludy Sándor emlékére
Tükör, 1977. június 26-43 lap

Martow László

„Kisfaludy Sándor emlékére"
(vepro)

—: Kisfaludy Sándor emlékére.
Tübör, 1977. gyenus 26-43. lap.

Martow László

Martow László, Kisfaludy Sándor emlékére emelt szobrát áll a veszprémi Bakony Múzeum előtt.

— . Kisfaludy Sándor emlékére.
Tükör, 1974. június 26-43. lap.

Marton László

Marton László új alkotását, a „Ruhát mosó nő" című szobrot Kecskeméten állítják majd fel.

—: Ruhát mosó nő.

Tükör, 1977. júli. 10 – 43 kap.

Marton László, szobrász

Hak nozza kell szoknia.
Ha Demirel feltámasztja
a hármas jobboldali koa-
liciót, ismét állandó kor-
mányzati válsággal küsz-
ködő kabinet áll Tö-
rökország élére. Ez a kilá-
tás egyaránt aggasztja az
ifjúságot, az értelmiséget,
a technokratákat, és egyes
jelentések szerint az ese-
ményeket a háttérből
csendben figyelő hadsere-

– (szöveg – fénykép –)

Esti Hírlap, Bp. [illegible] 4.

Marton László, szobrai

MÁSODIK KÉP:
Marton László Mosó nő című kútfiguráját Kecskeméten állítják majd fel

2.

–: Szobrok születnek.

Esti Hírlap, Bp. 1977. júl. 30

Marton László, szobrász

L: Blaskó János

4

—: Szoborszemlén ...

Esti Hirlap, Bp. 1977. máj. 27.

Martan László, szobrászművész

1954 év után alkotta meg a művész mezőtúri Dózsa-szobrát, valamint a siklósi parasztfelkelésre utaló alkotását. (emlétve)

Szőke Sándor: Szobrászatunk naptára.

Magyar Hírlap, 1976. május 9.

MARTON LÁSZLÓ szobrász, Munkácsy-díjas, érdemes művész
Tapolca, 1925

Az Iparművészeti Iskola elvégzése után 1946-51-ben Pátzay Pál növendékeként a Képzőművészeti Főiskolán tanult. 1949 óta kiállító művész, egyéni tárlata 1962-ben a Fényes Adolf Teremben, 1967-ben és 1972-ben a Műcsarnokban volt. Szerepelt a magyar művészet moszkvai, párizsi, brüsszeli, varsói stb. bemutatóján, önálló kollekcióval mutatkozott be Bulgáriában (1967). 1949-ben VIT-díjat, 1951-ben, 1952-ben és 1956-ban Munkácsy-díjat kapott, 1973-ban érdemes művészi címmel tüntették ki. - Az életjelenségek széles skálájáin játszó szobrászata a klasszikus eszmények korszerű értelmezésén alapszik; alakjai a tömbös formát tisztelve, egyszerű, nyugodt körvonalakkal, a részletek belső mozgalmasságát, ellentétes feszültségeit feltárva kelnek plasztikai életre. Fantáziadus realizmusa a család, a gyermek, illetve az asszonyi test művészi megformálásában lírai, a politikai-történelmi kompozíciókban erőteljes, drámai színezettel érvényesül. Portréiban a humán felismerések sokasága sűrűsödik. Több mint félszáz köztéri szobra áll az országban.

M. D. K.

Marton László

„A hét képriportja" cinnel fényképsorozat a Lenin-szoborpályázat eredményeiről. A művész díjnyertes szobrát vidéken állítják fel.
A díjnyertes szobrokról, valamint a művészek munkájáról to-kisfilmet készítenek.

Film Szinhán Muszka, Bp. 1964. okt. 30.
VIII. évf. 44. sz. 2. lap.

Marton László MDK

Apám portréja, vörösmárvány

Furu.yázó kislány, fém

Műcsarnok 1960. VIII.Magy. Képzőm. Kiáll.

Marton László szobrász

Felszabadulásunk 30. évfordulójának tiszteletére művészeink emlékműveket alkottak. Történelmünk sorsfordulójának jelentőségét ábrázolja majd a művészműve, Kiskunhalason.

Magyar Hírlap, 1974. dec. 12.

Márton Lajos, szobrász

3,4 m-es bronz Lenin-szobrot készít. Művét Nyugat-Németországban állítják fel.

— : Hír

6

ESTI HIRLAP Dr. 1964. okt. 27.

Marton László szobrász M.D.K.

Négy méte es Lenin -szobrán d lgozik , Gyulán az Április 4-e téren állitják fel

V.[illegible].: Készülő uj szobrainkról

Napló 1965. aug. 10.

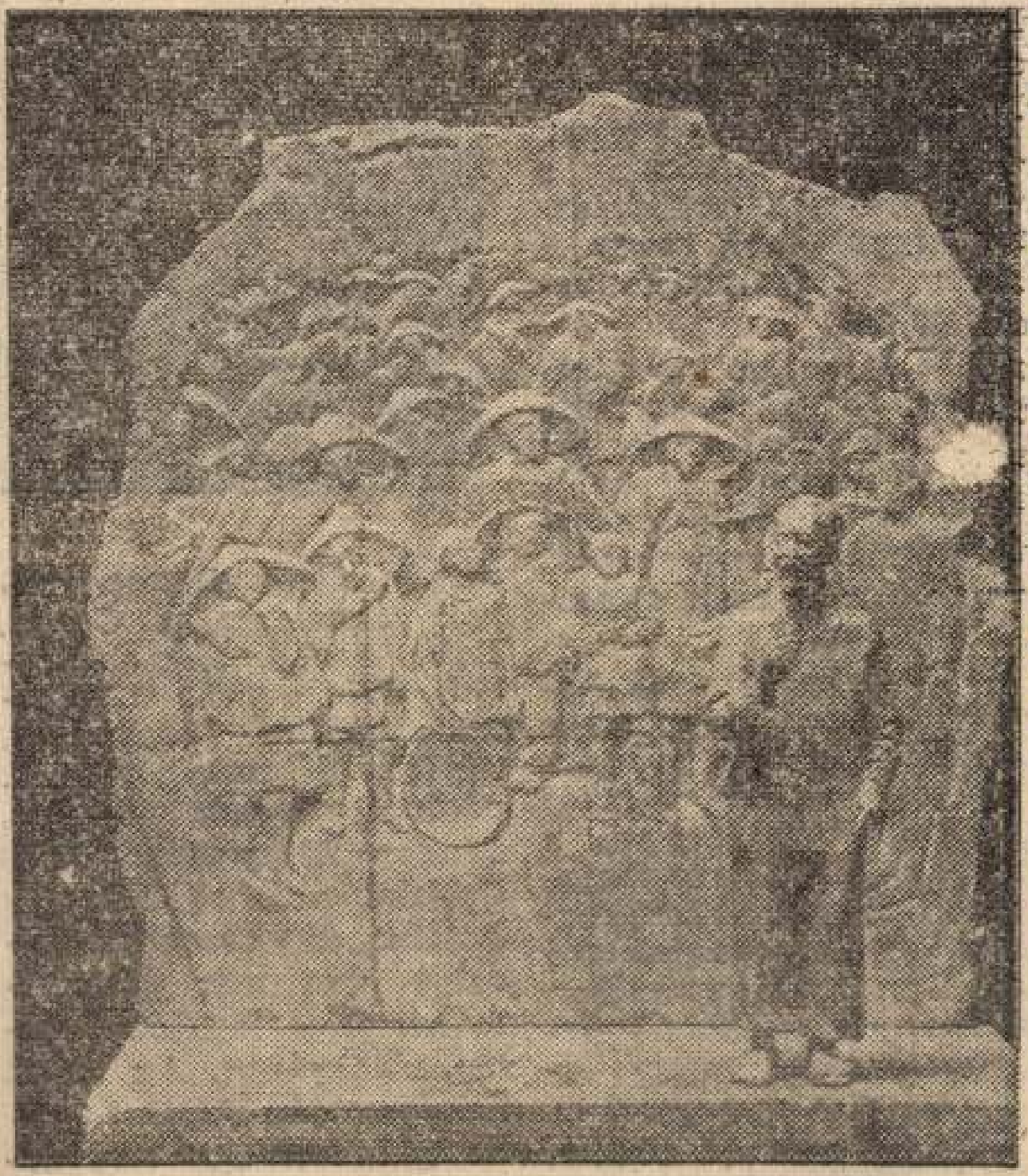

Marton László Munkácsy-díjas, érdemes művész Hó Si Minh-emlékművet készít. Az életnagyságú bronzszobrot vörösmárvány dombormű előtt állítják majd fel Zalaegerszegen

(MTI Foto — Szebellédy Béla felvétele)

Népszava, 1975. dec. 12.

Marton László, munkácsydíjas, érdemes művész

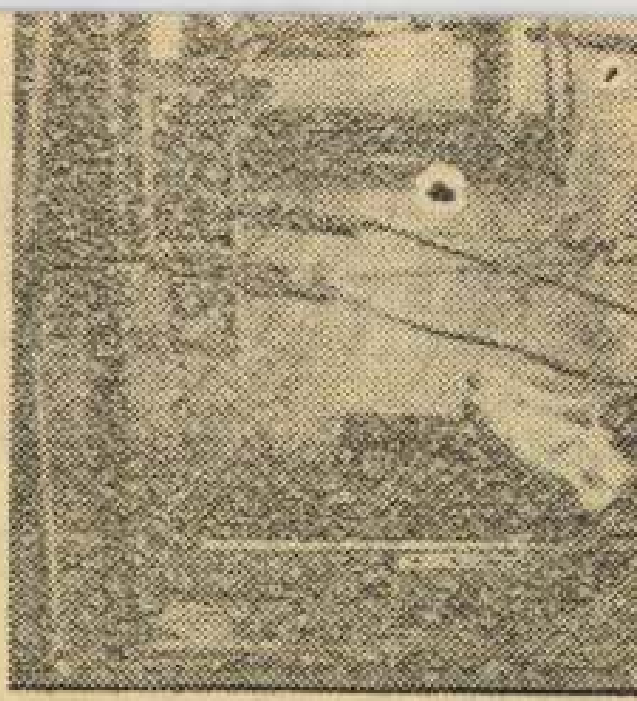

Nem hiába vette át a köznapi szóhasználat a „kajakos" jelzőt az erő érzékeltetésére. A szép szál legények, lányok karján, vállán majd szétnőttön a trikó, ahogy a terepfutáshoz készülődnek, vagy a kondicionálóhelyiséget veszik célba.

Pihl József vezető edzővel egy csendes sarokba húzódunk, hogy a magyar olimpiai csapat szereplésének egyik kulcsfontosságú témáját faggassuk, egyelőre még csak általánosságaiban.

— *Kajakozóink és kenusaink eredményessége a felszabadulás óta rendezett olimpiákon mindig döntően befolyásolta a magyar küldöttség összteljesítményét. A szakvezetés és a sportszerető közvélemény Montrealban is sokat vár a „Duna gyermekeitől". Mik testesíthetik meg reményeinket?*

— Az olimpiai keretben jelenleg 10 férfi és 7 női kajakos, valamint 6 kenus evezhet, közülük tizenheten utazhatnak. A névsorban olyan világnagyságok vannak, mint *Csapó, Fakó, Szabó, Deme, Rátkai, Wichmann.* Mellettük találunk tehetséges, feltörekvő fiatalokat is, például *Dragos Ágnest, Sándor Alexandrát, Frey Oszkárt,* no meg *Sztanity Zoltánt* és *Szegedi Károlyt,* akik már bizonyítottak is a legutóbbi világbajnokságon. Az ismét bekapcsolódó *Pfeffer Anna* is lehetőséget kap arra, hogy kiharcolja a részvétel jogát. *A VB-n szerzett 2 arany-, egy-egy ezüst- és bronzérem, vala-*

Marton László szobrászművész

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat a művész Ho Si Minh-szobrát Zalaegerszegen állítja fel. (említve.)

Turi András: Köbe, bronzba.
Magyarország, 1975. dec. 14.

Marton László, szobrászművész

A Vegyimüvek és a hazai vegyipar létrehozásának 100 éves centenáriumát megünneplő keretben köztéri szobor felállítását határozták el. A Fő. Tanács a szobor helyéül a József Attila lakótelepet jelölte ki. Meghívásos pályázatra Borbás Tibor, Marton László, Vigh Tamást kérte fel a Képzőművészeti Lektorátus.

Pongó Lászlóné: Vegyérzetet jelképező köztéri szobor készül.

Vegyimüvek, 1974. dec. 2.

Marton László szobrász

Dózsa emléknüve Mezőtúron a tűzhalálban vergődő hőst formálja meg. A köréje épített mesterséges sziklakörnyezet az alföldön szokatlan látvány. (emlitve)

Felszabadult művészet

1975. X. 25. 18.05 TV. – Vue –

Marton László

Petőfi-szobrát avatják fel Mezőtúron. A szobrot Marton László szobrászművész formálta.

— : Petőfi szobra Mezőtúron.
Tükör, 1977. április 24 – 43. lap.

Marton László

1976 áprilisában a szakértői tsúri elbírálta Marton László kompozícióját és úgy találta, hogy csőnyalábja nem a vegyi gyárak jellegzetes kígyózó csőrendszere.

Fekete Judit: "Humáncentrikus"...."heterocentrikus"....

Művészet, 1977. julius - 40. oldal.

Martos László

Miltiades

Fekete Judit: "Humáncentrikus"...."heterocentrikus".....
Művészet, 1977. július - 40. oldal.

Martos László -

1974 októberében a Lektorátus pályá-
zatot írt ki, amelyre a művészt is
felkérték.

Fekete Judit: "Humáncentrikus"..."heterocentrikus"....
Művészet, 1977. julius - 40.oldal.

Marton László

Lenin bronzszobrát Gyulán állítják fel.

Nógrád 1965. aug. 15.

Marton László

Kutfigura, gipsz

Tyche, kutfigura, gipsz

Női fej, vörösmárvány

Miccarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Marton László MDK

Apám arcképe, bronz

Akt, bronz

Ülő lány, márvány

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Marton Lászlé
szobrász

M.D.K

A Műcsarnok hamacaterni-
ben volt kiállítása.

- Kiállítások
Művészet, 1967. április - 47 kep

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1957 APR 12

MAGYAR NEMZET

Márton László

1021

Márton László Munkácsy-díjas szobrászművész kiállítását április 15-én, szombaton déli 12 órakor nyitja meg Pogány O. Gábor a Műcsarnok kamaratermében.

◇

Elm
sonczi
előké
össze
részt
vetk
veze

Marton László MDK

Fiatal leány, bronz

Szondy tanilmány I-II, bronz, gipsz

Tanulmányfej Szondy szobráház, terrakotta

Idős férfi, bronz

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Marton László MDK

Kalló Viktor portréja, 1954. terrakotta

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Marton László MDK

Női fej, 1953, márvány

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Marton László MDK

Kalló Viktor, terrakotta

Brigádvezető, gipsz

Mücsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Marton László

Szabad Művészet

1952. 4. n. 175. l.

Pauli, Gustav

Gainsborough.

Künstler-Monographien 71. Zweite Auflage.

Bielefeld u. Leipzig, 1909. Velhagen u. Klasing.

8-r, 4, 108 l., 80 képpel.

Eredeti egész vászonk.

I. 2. p. e.

3.-P

Marton László

Szabad Művészet

1952. 4sz. 194.l.

Szentkláray Jenő dr

Brocky Károly festőművész élete.
Temesvár, 1907. Arany János Társaság.
8-r, 107 l, 2 képes táblával, fűzve.

H. 3. p. e.

2.—

Marton László

nobrán vil. 1925.

Életr.

Ujmagyképz. 95 l.

(1950.)

165

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Bögöz, Udvarhely m.	ev. ref. Aplom Jézus Krisztus Jallképe

Marton László MDK

Békeszobor, gipsz

Tanácsköztársasági pályaterv, gipsz

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Marton László

MDK

Veronika, 1951, bronz

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tíz éve

M.D.K.

Marton László, szobrász

Szondi szobra, Ferenczy István mellképe. A fiatal szobrásznemzedék tagja. 549-550.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A kultúra világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Minerva. 1960. Budapest

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 APR 22
Magyar Ifjúság

Marton László

1021

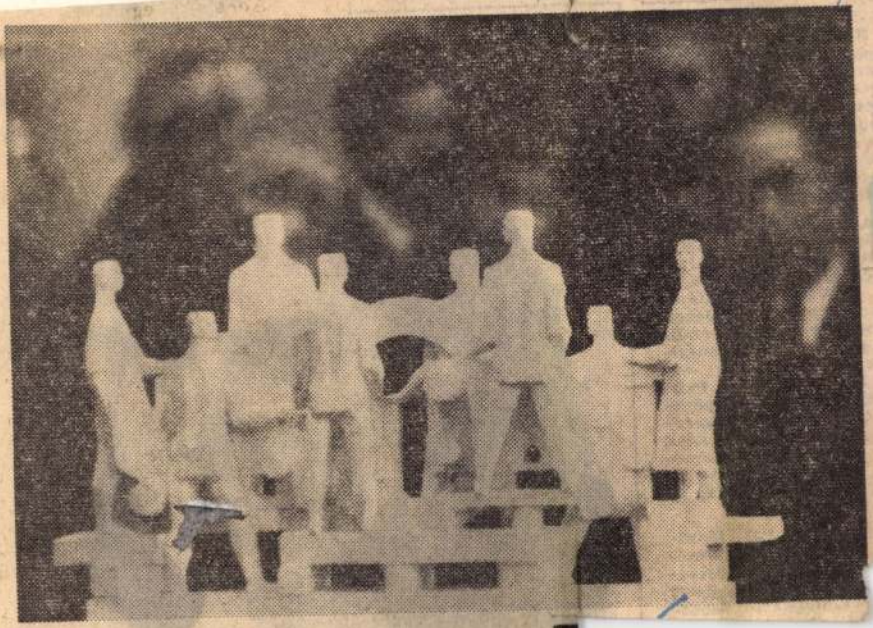

KIÁLLÍTÁS

Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész kiállítását a Műcsarnok kamaratermében Pogány Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg.

Kevesen tudják, ogy a magyar motor-erékpár 1931-ben szü-tett, s hogy tulajdon-éppen az tekinthető a oped ősének. Külső-nem más ez, mint ros benzintartállyal, gédmotorral felsze-lt kerékpár.

A Csepel Motorke-kpárgyár és a Kera-l Vállalat az Aradi ca és a Körút sarkán, RAVILL bemutató-emben rendezett torkerékpár bemu-ján bemutat-az első, s az azt vető Csepel- és Pan-nia motorkerékpáro-t. Az ősmoped szeré-en nyitja meg a sort, díszhelyen a Pannó-motorkerékpár-csa-legújabb tagja, a 10 pompázik.

íg az ős 1,75 lóerő-óránként 40 kilomé-maximális sebessé-ért el, addig a P—10 kilométeres sebes-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

1982 JUN 23

1021

NAPIRENDEN

Kaposvár szobrai

Együttes ülésen vitatta meg az új képzőművészeti alkotások elhelyezésének tervét tegnap a Városi Tanács VB és a Hazafias Népfront városi elnöksége.

Tóth János vb-elnökhelyettes, a napirendi pont előadója a köztereken levő műalkotásokat és az újabb szobrok, emlékművek elhelyezésével kapcsolatos terveket, elképzeléseket ismertette beszámolójában. Hangsúlyozta: a régiek mellett jó néhány újabb alkotással gazdagodott a város. Azonban a lehetőségekkel nem éltünk eléggé. Hiányzanak a város új arculatához illő új műalkotások és a készülő művek elhelyezése is egyre késik. Vannak adósságaink a munkásmozgalmi emlékek megörökítésében is.

Az előterjesztett javaslatban több érdekes elgondolásra és tervre figyelhettünk fel. A többi között új szobrot helyeznek el a megyei könyvtár, az épülő új iparitanuló iskola, a KÖJÁLL-székház és az AKÖV-pályaudvar elé. Az utóbbi Marton László Munkácsy-díjas művész alkotása. Lenin-szobrot terveznek a felépülő új pártszékház elé; nagyméretű gobelin alkotást a Kapos Szállóba (ez rövidesen elkészül) és játékos állatfigurákat a Jókai-ligetbe. Csik Ferenc szobrát a termálfürdőhöz telepítik át, a Szabadság-parki honvéd emlékmű helyére pedig 19-es témájú alkotást terveznek. Munkásmozgalmi emlékeinek áldoz a város több emléktábla elhelyezésével; új alkotásokkal szépül, gazdagodik a formálódó északnyugati városrész. Írók, művészek kőbe vésett plakettjei díszítik majd a Színház-park egyik sétányát.

A vb-ülésen részt vett és felszólalt Ormos Tibor, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus igazgatója is.

Rostás Károly vb-elnök javaslatára a két testület irányelvként elfogadta az új képzőművészeti alkotások elhelyezésére vonatkozó tervezetet, és megállapodott abban, hogy e feladatok sikeres teljesítésére rövidesen öttagú bizottságot alakítanak.

SI TANÁCS MUNKÁJÁRÓL

kmunkásra van szükség

a mérnök, a közgazdász, a technikus

ző munkahelyeken dolgozik. *Általában adminisztratív és egészségügyi munkahelyeket kerestek. A mezőgazdaság területén mindössze 13-an dolgoznak.* Ha a még el nem helyezkedett fiatalok számát szembe állítjuk a rendelkezésre álló mezőgazdasági munkahelyek számával, megállapíthatjuk, hogy *nemcsak 180 fiatal számára nyílna alkalom.* Sokkal többre volna szükség, csak az a baj, hogy a fiatalok nem élnek ezekkel a lehetőségekkel.

Az előadó ezután megyénk ipari tanuló képzésével foglalkozott. Megállapította, hogy *átlagosan 25 százalékkal kell emelni* a tanulóképzésben résztvevők számát, vagyis *a harmadik ötéves terv időszakában 12—13 ezer szakmunkást kell képezni.*

A munkaügyi osztály felmérte megyénk felsőfokú vállalnak a pályaválasztási tanácsadásban, ott több fiatalt sikerült megnyerni a mezőgazdaságnak.

Külön gond a lányok elhelyezése. *Eddig a kereskedelemben, az élelmiszeriparban és a mezőgazdaságban sikerült eredményt elérni.* Ezeken a helyeken javult a lányok fölvételi aránya. De *még mindig 250 lány jelentkezési lapja fekszik elintézetlenül a tanácsnál.*

A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány az általános iskola nyolcadik osztályát végző nagy létszámú korosztályok továbbtanulásának biztosítására határozatot hozott amelyben előírja. *hogy az általános iskolát végzett fiatalok továbbtanulását az 1970-ig terjedő időszakban elsősorban a szakmunkásképzésben kell lehetővé tenni.* A kormányhatározat végrehajtására a munka-

Márton Lajos szobrát

Gyulán Lenin-szobrot leplezték le,
Márton Lajos művét.

— : November 7-i ünnepségek

NÉPSZABADSÁG bp. 1965. nov. 9.

MDK

Morton László, szobrai

A Műcsarnokban látható tárlata.

-: A hét végi kulturális programokból

11.

Népszabadság, Bp. 1967 ápr. 8.

Marton László MDK

Veronika, 1951, repr.

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Marton László, szobrász MDh

Siklós várára faragj emlékművet.

(László): Honorárium és nivódíj 2

ESTI HIRLAP Bp. 1966. aug. 13.

a5

Martón=László szobrász M.D.K.

Résztvett a pályázaton

s.n.: Vilt Tibor nyerte a Madách-szobro pályázatot
Magyar Nemzet 1966. ápr. 21. 4.l.

Morton László

Jobbágynobrot kénütett a viklósi vár bejárata elé.

Tanácsok Lapja 1966 márc. 31.

Marton László szobrász

a hajduszoboszlói főtéren áll a művész Bocskai lovasszobra, a Művelődési Központ előtt. (emlétve)

Sz. Kürti Katalin: A szép szobrok városa, Hajdú-Bihari Napló, 1945. szept. 20.

Marsden Hartley, Marsden

M. D. K.

Marton László, nobrán

Marton László:
szobrászvonendék.

Mikus Sándornak segít a Sztálin-szobor reliefjének megmintázásában. (említve).
Tánczicsról készít szobrot. „Mári néni" portréját mázrányba foragta. (említve)

Béke és Szabadság. 1952. Máj. 18.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Martonfalvi László

ZALAI HÍRLAP
1967 JUN 13

1402

— **Harminchét pályamű** érkezett a Nagy Októberi Szocialista Forradalom alkalmából Salgótarjánban felállítandó Lenin mellszobor megalkotására. A zsüri Marton László szobrászművész pályaművét fogadta el.

Cserhati
hogy papril
ból termesz
az árut a N
sítik. Azt i
áruk jó mir
szi a jele
múlt évben
lékát külföldre szállították.

MDK.

Marton László

Kiállitási hir

Müvészet 1967 juni.p.48.

MDK.

Marton László

Az Operaház dekorációjáról

Ország Világ 1967 juli.5.

MOK.

Marton László

Az Operaház dekorációjáról

Orsság Világ 1967 jún.5.

610

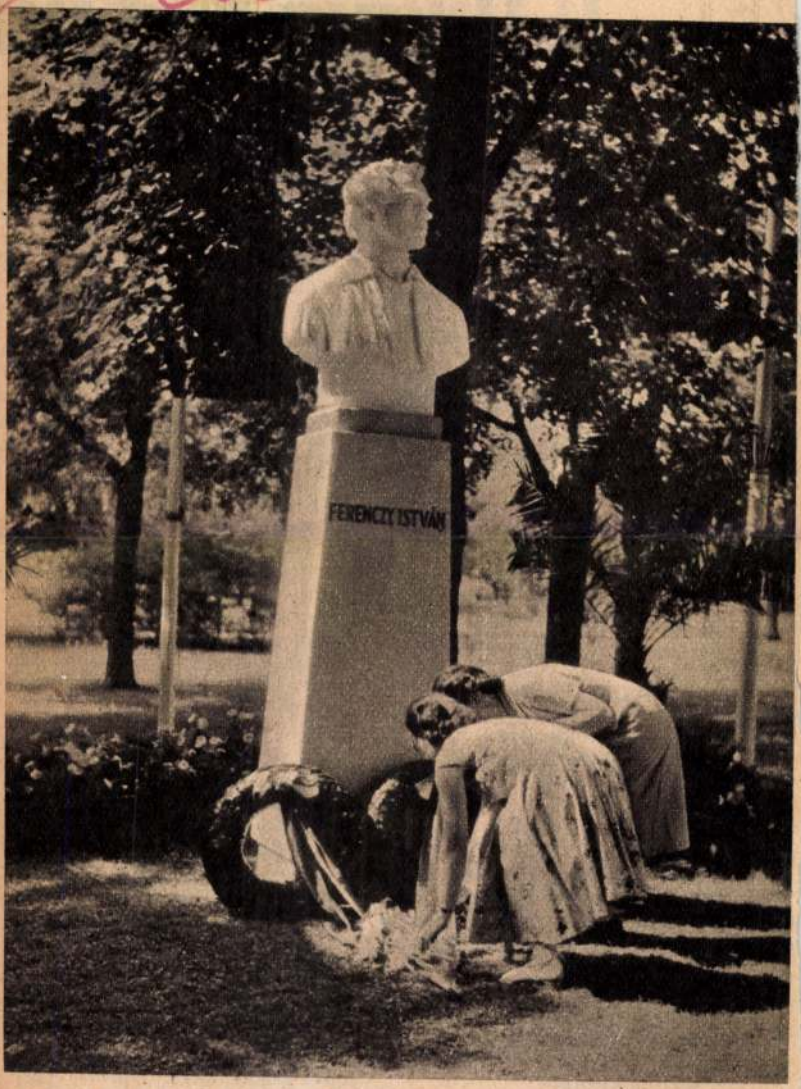

Ferenczy István szobrászművész halálának 100. évfordulóján felavatták a szobrát a városligeti Művészsétányon. A szobor Marton László szobrászművész alkotása (MTI Foto — Bartal Ferenc felvétele)

Művelt Nép
1956 JUL 22
LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

A l

Fényzáporban ülü
sányi-csúcson. Alat
röskörül fekete felle
olykor látni szemvi
egy-egy tenyérnyi nyiladékon által a tajtékzó mélybe, ahol a »Karasica« nevű patak folyik zuhogó buktatókon.

Odalenn villámok csattognak, idefönn mondatok. Laci, »száraz műszaki ember«, szülőföldjéről beszél.

Magyarok, szerbek, németek

— Lásd, alig hogy feltisztult, egyszerre idelátszik minden falu: Villány, Beremend, Virágos, Jakabfalva, Kövesd és odébb még a jugoszláviai falvak is. Ez az én hazám: kékre, rózsaszínűre, lilára pingált házak, fehér pincegádorok és a siklósi vár — magyarostul, szerbestül, németestül. Nem egy a szavuk, mégis egyformák! Ugye, fél órába sem tellett, máris pöszmötölő, cepekedő emberekkel teli a határ. Ilyen nép ez, öregem! A szorgalma az ereje: elpusztíthatatlan.

Sarjúval rakott szekerek ereszkednek alá a mélyre vájt hegyi utakon, fölhallik kerekük csikorgása. Barátom lefelé menet örömmel mutogatja az idei új szőlőtelepítéseket. A 40—45 fokos lejtési szögű Csillag-völgy Villány lelke; pirkadattól napszálltáig éri a nap, itt terem a legbársonyosabb, legizzóbb villányi, a *»folyékony rubint«*.

— Tizennyolc hold. Tudod te, mi ez? Csak egyetlen helyet nevezz meg az ország történelmi borvidékei közül, ahol a »senki vizén« hánytuk-vetettük meg, hogy mi újság. Így volt.

— És most?

— Most? Tudni akarod? Gyere, itt van Marenics. Őt kérdezd. Ő a járási párttitkár. Évek óta.

Megyünk Marenicshez, az autóját az állami gazdaság központjában találjuk. Mondják, »eszes ember, de kemény ember. Olyan kemény, hogy amikor eljött az ideje, a tavaszon, alig győzte az önkritikát«. Valaki szó szerint ezt mondta: »Éppolyan ember ő is, mint én. Esendő. És ezt nemcsak én, nemcsak mi tanultuk meg, de biztosan ő is, a többi emberről: ember az ember, hát úgy is kell vele bánni.«

Egy harmadik meg azt mondta: »Sok marhaságot csinált. Egyszer például május elsejére felajánlották, hogy »kuláktalanítják« az állami gazdaságot. Tudniillik a munkásokat. Kidobattak minden kulák-munkást. A szőlő kapálatlan maradt. A kulákok meg, az igaziak is, a csináltak is, elmentek a szomszédos gazdaságba. Igen, az állami gazdaságba, szintúgy. Azaz: dehogyis mentek. Naponta jött értük a másik gazdaság autója, s vitte-hozta őket. No, ki járt rosszabbul? Az állam. Mert a költséget mi fizetjük kérem, a nép!«

1961 JAN 13

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Marton László

Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész a szigligeti alkotóház számára szoborkompozíciót tervez.

1981 JUN 23

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Kútfigurát tervez Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész a Kaposvári 13-as AKÖV-telep vízmedencéjéhez.

1981. 06. 24.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1964 JUL 11.

Négy szobrászművész kapott újabb megbízást

a budapesti Lenin-szobor végleges modelljének kidolgozására

A meghívásos, szűkkörű Lenin-szobor pályázat ügyében újabb határozat született. Mint a *Magyar Nemzet* megírta, az új tervpályázaton való részvételre 14 szobrászművészt és 14 építészt kértek fel, akik a kitűzött határidőre benyújtották pályaműveiket. A modellek elbírálására alakult zsüri most hozta meg határozatát. A bizottság véleménye szerint a portrészerűség, mint alapvető követelmény kritériumának leginkább Pátzay Pál, Kamotsay István, Kocsis András és Marton László szobrászművészek pályaművei feleltek meg. Ennek alapján az említett négy szobrászművészt felhívták, hogy *szeptember végéig készítsék el és mutassák be a Lenin-szobor terv kétméteres, felnagyításra is alkalmas mintáját.* A pályázatra beküldött modellek ugyanis csak egyméteresek voltak. Kétméteres méretben a művészek részleteiben is finomabban, aprólékosabban tudják majd kidolgozni a szobor mintáját és *így a pályaművek alkalmasabbak lesznek a végleges elbírálásra.*

A bíráló bizottság a tervpályázatot *eredményesnek minősítette*, az építészeti vonatkozás feletti döntést azonban függőben tartotta. A Lenin-szobor architektonikus kiképzése nagymértékben függ az elhelyezési térség rendezésétől. Ez a térrendezési probléma befolyásolja a felállítandó szobor nagyságát és építészeti kiképzését. Ennélfogva az építészeti megoldásról csak akkor fognak határozni, ha már véglegesen eldőlt a Dózsa György úti felvonulási tér rendezésének problémája.

(g. j.)

34, 38, 43, 60

Halállal vég
vereked
egy szoba

Halállal végződö
dés történt a Komárom megyei *Gyermely* községben. *Végh* Vilmos 42 éves gyermelyi lakos édesanyjával együtt lakott annak a házában. Édesanyja viszont kilenc évig közös háztartásban élt *Oláh* Andrással. Az asz-

kórházra.

Az új kórházat Pesterzsébeten, a Virág Benedek utca környékén, a várostól teljesen elkülönítve építik fel. A felnőtt osztály, amely valamennyi gyógyászati szakágazatot felöleli, 600 ágyas lesz, a gyermekosztály pedig 220 ágyas.

A tervpályázatra 20 pályamű érkezett. A bíráló bizottság véleménye szerint helyesen telepítették az épületkomplexumot és megfelelően biztosították a kórházpark kihasználhatóságát. Többségben nagytömbös, magasépületes megoldást javasolnak, de a pályaművek zöménél nem sikerült az elgondolásokat egységes, korszerű építészeti formanyelven kifejezni. A legtöbb pályaműben önálló egységnek tekintették a felnőtt- és a gyermekkórházat.

A bíráló bizottság sikeresnek minősítette a pályázatot, ennek megfelelően teljes összegében kiosztotta a rendelkezésre álló 200 000 forintot. Első díjjal, 50 000 forinttal jutalmazták *Zalaváry* Lajos—*Csontos* Csaba—*Dobozi* Miklós építészek, *Kádár* István—*Wéber* György statikusok, *Orosz* István—*Gaál* István—*Mostbacher* Ödön gépészmérnökök közös pályaművét, amely 15 emeletes épülettömbben rendezi be az új kórházat. Az alsó két szinten javasolják elhelyezni az előcsarnokon és a betegfelvevő helyiségeken kívül az irodákat, a diagnosztikát, a második emeleten a műtőket és a szülészetet, a III—V. emeleten a gyermek-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1975 SEP 14

Marton László
Munkácsy-díjas szobrászművész

1021

A formázás még ezután következik

Fecske Csaba

VAN NÉKEM

Rubintos ág csöndöl
csillagos madaras
Hold nyálaz gyümölcsöt
pirosát hullajtót

Féreg-rágta éjten
galagonya vére
holdas kökény bokra
őszölög a dérben

Harmatban mosdottál
szélben törülköztél
aj tőled álmaid
messzibbre délebbre

Virágok keszkenyők
citerás fű rittok
kiürült madarat
szél űz a lombból mán

Van nékem énnékem
csöndölő ágaim
huszonhat őszemben
nem hajt ki nem hajt ki

Ho apó Zalaegerszegre jön...

Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész, akinek impozáns Lenin-szobra immár a megyeszékhely jelképévé vált, újabb zalaegerszegi megbízáson dolgozik. Ho Si Minhről, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom nagy alakjáról, a vietnami nép atyjáról formáz emlékművet, amelyet a Lenin úton, a jelenlegi emlékkő helyén kíván a város felállítani.

— *Nagyon örülök a megbízásnak* — mondta a művész, akit a budai Tigris utcai műtermében, munka közben találtunk. — *Alighanem vártam már ezt a lehetőséget, hiszen szinte egycsapásra megfogalmazódott bennem az emlékmű terve. Boldog vagyok, hisz mind a város vezetői, mind a szakértő zsüri elfogadták elképzelésemet, s most már javában dolgozhatom a kompozíción.*

A tágas műtermet valóban már a tervezett emlékmű uralja. Az egyik fal mellett álló, fából készült keret és előtte a jónéhány zsák cement még keveset árult el a készülő műből, de amott, a műterem főhelyén, a gondos kézzel rácsavart nedves vásznak alól szempillantás alatt előtűnt Ho apó jólismert, jóságosan derűs arca, majd a hozzátartozó alak, agyagból formázva. Az életnagyságúnál valamivel nagyobb, mintegy 190 centiméteres alak a vietnami parasztok vászonzubbonyát, bő, szellős nadrágját viseli, meztelen lábán az ismert papucs, jobbkeze lágy, természetes mozdulattal, beszédesen magyaráz, int, óv és figyelmeztet.

Ho Si Minh, a néptanító áll előttünk.

— *Lényegében még csak az agyagot raktam fel, a formázás még ezután következik* — szabadkozott a művész, holott szinte késznek, teljesnek éreztük a szobrot. Talán egy kicsit fiatalabbnak találtuk az arcot, mint ahogy emlékezetünkben élnek a fényképekről oly jól ismert vonások, de megragadott az alak időtlen nyugalma, büszke fejtartása, amelyből a népvezér erejét, a végső győzelembe vetett hit magávalragadó sugárzását is éreztük.

— Úgy tűnik, együtt van meg a szoborban a néptanító bölcs, szeretetreméltó derűje és a népvezér tiszteletet parancsoló, rendíthetetlen magabiztossága. Aki Ho Si Minh volt?!

— *Erre törekszem. Különben eredetileg csak szoborról volt szó. A hely azonban, ahol felállításra kerül, szerintem megkívánja, hogy a figura mögé, háttérbe egy fehér falat állítsunk. Önként adódott a következő gondolat, hogy az ne pusztán fehér fal legyen, hanem figurális féldombormű. Ho apó így mintegy a vietnami emberek közé kerül, azok közé, akik nélkül szinte el sem képzelhető. A hangsúly természetesen változatlanul a főfigurán van, de a fal hangulati alátétés a főfigurához* — magyarázta tervét, most már a modell előtt a művész.

A tervezett három méter széles és mintegy ugyanilyen magas, szabálytalan körvonalú fehér betonfal — a keretet és a nyersanyagot is ennek számára készítette elő a művész — modellben is monumentális hatást kelt és a főfigurának nemcsak hangulati hátteret ad, de mondanivalóját is erősíti. A szobor és a háttérfal különben egy háromszor kétméteres betonlapra állítva kerül majd elhelyezésre.

— *Előreláthatólag október végére készülök el a főalakkal. Azután már a szoboröntődén a sor, hogy a jövő év első negyedében elkészülhessen, s ahogy tervezik, május elsejére, Dél-Vietnam felszabadulásának évfordulójára felavatásra kerülhessen az emlékmű* — mondta Marton László.

A következő hónapokban tehát egymás után két nagyigényű köztéri emlékművel gazdagodik a megyeszékhely. Rövidesen felállítják a megyei pártiskola kertjében Marx Károlynak, a kommunista ideológia megteremtőjének szobrát, Kaló Viktor alkotását. A szobor már az öntődében van, a befejező munkálatok vannak hátra. Marton László művével Marx XX. századi követője, örökének folytatója és megvalósítója, Ho Si Minh kap méltó emlékművet hazánkban, elsőként Zalaegerszegen.

Az emlékművet még csak modellben, illetve a szobrász első kezevonásai után láttuk, de máris megszerettük. Biztosak vagyunk benne, hogy hasonlóan megszereti az emlékművet majd a város és a megye lakossága is.

Hári Sándor

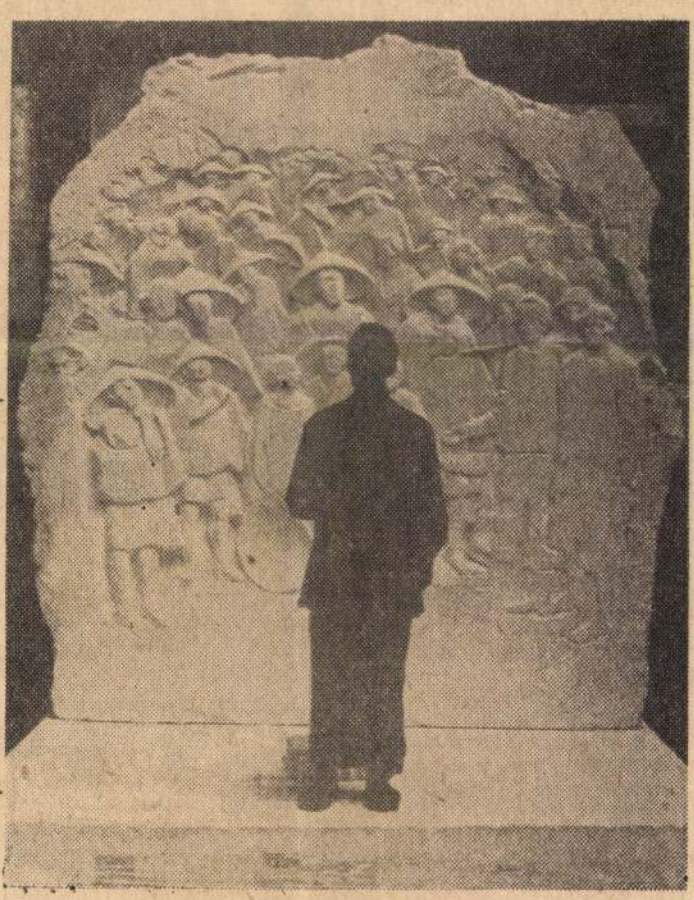

Ho apó a nép között. Az emlékmű modellje
(Kiss Ferenc felvételei)

Árva Bethlen Kata

Kocsis István drámájának bemutatója a Budavári Palotában

Budapest színházi élete, megelégelvén a vidéki színházak frisseségét, ezúttal meglepetéssel szolgált. A múlt évben avatott, a nyarat kiváló előadásokkal és a hely jellegéből következően, százados levegővel hűtő *Királypince* úgy tetszik a Nemzeti Színház reprezentatív színpada kezd lenni. Amely darab bekerül a Budavári Palotába, egy hónapos állandó jelenléttel bizonyíthatja életrevalóságát. Nemcsak Kocsis írói vénájának, de talán a környezetnek is köszönhető, hogy a szeptember első napján bemutatott *Árva Bethlen Kata* méltó „ellenfele" volt G. B. Shaw játékos fintorának, A *szonettek fekete hölgyének*. A két egyfelvonásos ily összevonása — egy estébe terelése — csupán az erdélyi magyar író történelmi ihletésű monológjának kedvezett. Árva Bethlen Kata „fekete ruhában (is) fehér ragyogása" (Németh László), a szellem hatalmát s a közjóért tevékenykedő tizennyolcadik századi asszony korona nélkül is királynői fenségét elénkbe állító archaikus mondatok más színt képviselnek, mint G. B. Shaw látomása.

Szeptember 30-ig láthatják az érdeklődők a Budavári Palota, Királypincéjében Kocsis István: „Árva Bethlen Kata" című monodrámáját és G. B. Shaw: „A szonettek fekete hölgye" című egyfelvonásosát. Képünkön: Árva Bethlen Katát Ronyecz Mária alakítja.

Árva Kata veszteségektől súlyosult sikolya, s az azt követő görcsös nevetés a napokat—éveket—sorsokat egybelátó asszony *élet-energia*-csiholása, a bekövetkező (szükségszerű?) rossz józan számbavétele. A főhős vesztességből lelki egyensúlyt kovácsoló, a megalázottság, a kiszolgáltatottság kelepcéjében vergődve is minden kifosztás után újra töltekező *nemessége* nem más, mint a történelemben önmagát megtaláló ember immun-anyaga.

Bethlen Kata halálokon, sikertelen házasságokon, becsapásokon, spion-meséken és lefogatási kísérleteken gázol át nemcsak személyes életét, a köznek fölajánlott segítőkészségét próbálja szembefordítani a Gonosszal, hanem önmaga is keser-forrásává válván, a legmélyebb Poklokba merül.

Ahogyan egyetlen felvonás alatt — és nemcsak a gond súlya teszi ezt — megöregszik a színpadon és meggyötört asszonyi lényét a valaha csengő mosolyú, még házasságra is fiatal kislány virgonc-makacssága keretezi, az emberhez méltó, semmilyen erőszakkal egymás ellen ki nem játszható Egyetlen Élet kap hangsúlyt.

Vadász Ilona rendezése (Díszlet- és jelmezvezető: *Csányi Árpád*, zenei vezető: *Simon Zoltán*) a kikezdhetetlen jellemet, a valóságban sokat veszítő, de a szellemi szabadságban mindig fennséges nagyasszonyt állítja elénk. *Ronyecz Mária* érti Bethlen Katát, a szöveg adta összes lehetőséget kihasználja. Sír, nevet, gúnyolódik, megbocsát és kiáltoz. A szép magyar beszédnek oly árnyalatait, hangulati jellemzőit hozza fel századok tárnáiból — ehhez természetesen hozzásegíti Kocsis Bethlen Katából tüzesedő, mérsékelten archaizáló nyelve is —, hogy a hanganyag tökéletesen közvetíteni tudja ennek a hatalmas személyiségnek a drámáját.

Az idősíkokat, a korabeli éneket szerelmesen suttogó vagy mélabúval sóhajtozó kórus és az arcot keretbe foglaló, elmaradhatatlan, fokozatosan koromfeketévé változó kendő (akárha Árva Kata halottainak állandóan magánál hordott szemfedője lenne) választja el egymástól. A Királypince kővel beborított és a kő szilárdságát mindennél jobban érzékeltető színpadán Ronyecz Mária Árva Bethlen Katája maga az esendő Tisztaság: kő és átok-bilincs nehezíti járását, de lelke mindennél fennebb szárnyal, ha szabadságról, a magára maradt ember önmagavállalásáról kell szólnia.

Szakolczay Lajos

Nyelvőr

A finnugo

A finnugor népek őshazáját csak kikövetkeztetni tudjuk. Nagyon valószínű, hogy a Volga-könyök és a Káma vidékén az Ural hegységtől nyugatra volt, nagyjából a Kazany, Perm és Szverdlovszk közötti területen. Vannak olyan feltevések is, hogy az őshaza keletebbre volt, de nem terjedhetett sokkal messzebb az Ural keleti lejtőjétől.

Az őshaza területét sok minden igazolja. A finnugor népek későbbi szétszéledése szinte sugallja a megjelölt területet, mint középpontot. Az állat- és növényrajzot is figyelembe szokták venni. A *sün* pl. csak a 61. szélességi fokig található. A *méh* csak európai területen él. Ezért veszett ki később az Urálon túlra húzódott obi ugorok nyelvéből a *méh* és a *méz* szó. Nyelvünkből is sok szó kiavult, pl. a *rénszarvas* és a *cirbolyafenyő* ősi finnugor neve. A *fogoly* és a *fagyal* jelentése pedig megváltozott: a fogoly eredetileg *császármadár* volt, a fagyal pedig valamilyen *fűzfajta*. Mindezek a változások a magyarság későbbi délre költözésével függnek össze.

Az összehasonlító nyelvészet az ősi alapnyelvet több nyelv megfelelő jelenségeinek összehasonlításával határozza meg. Sokszor a látszólagos hasonlóságot el kell vetni. Így pl. a magyar *alma, borsó, eke, iker, kép, teknő, tükör* szó megvan a cseremisz nyelvben, tehát két rokonnyelvben, mégsem lehet bizonyító erejű, mert megállapították, hogy mindkét nép a *csuvas* néptől vette át őket, egymástól függetlenül.

A finnugor alapnyelv kutatásában kb. az időszámításunk előtti III. évezred végéig tudunk visszamenni. De szerencsére egy fontos esemény még tovább vezet bennünket a múltba. Ekkor váltak ki ugyanis a szamojéd népek ősei a finnugorokkal közös őshazából, így a finnugor és a szamojéd népek közös szókincse még pár ezer évvel előbbi állapotra utal. A finnugor korszak a ugorok (magyarok, vogulok, osztjákok) őseinek kiválásáig tartott, az ugor alapnyelv korát pedig az i. e. 500-ig vesszük, ekkor váltak el egymástól a magyarok és az obi ugorok ősei. Ma már nemcsak finnugor nyelvtudományról beszélünk, hanem uráli nyelvtudományról is. A kb. 1000 szóra becsült finnugor szókészletnek nem egészen a fele uráli eredetű.

Az uráli őshaza korának végét a szamojédok elődeinek 6000 évvel ezelőtti kiválása jelenti. Szókincsünk legrégibb elemeihez tartoznak egyebek között a folyók partján tanyázó életre utaló *hal, háló, hab, hullám, tó, úszik, víz, lúd*, valamint a vadászatra vonatkozó *nyíl, lő, öl, nyuszt* szavak. Innen ered néhány ma már nyelvjárási szinten élő rokonságnevünk is (*meny, ángy, napa*). Erre a korra a vérrokonságon alapuló nemzetségi kapcsolat jellemző.

Feltaláljuk együtt!

TELEPÁTIA

Az egész egy semmiséggel kezdődött. Irina, a feleségem azt kérdezte:

— Véletlenül nem tudod hol van a rúzsom?

Gondolkoztam, aztán ezt mondtam:

— Véletlenül tudom: keresd a frizsiderben.

A rúzs ott volt. Másodjára, amikor feleségem már az egész lakást felforgatva azt kérdezte, hogy nem láttam-e a vasalót, gondolkozás nélkül válaszoltam: a lisztes dobozban. És ott volt.

A mosdószappan hollétét is pontosan meghatároztam, mert miután nejem halk sikkanások közepette kihalászta a kompótból — odajött hozzám, mélyen a szemembe nézett és titokzatosan súgta:

— Kolja drágám, már néhány hónapja együtt élünk, de még csak most jöttem rá, hogy te gondolatolvasó vagy.

Én elszörnyedve tiltakoztam:

— Isten ments! Soha többé nem teszem!

— Már miért ne tenned? Hisz ez nagyszerű dolog! Te ezzel a képességgel még híres ember is lehetsz. Próbáljuk csak ki! Csukd be a szemed! Úgy... Nagyszerű... És most mondd meg, hol a mozije-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Kinoszemle
1975 — 3

Marton László

Kiss Dénes

PETŐFI

Marton László szobra

Karcsú volt és törékeny
suhanc fénysugár
De Nap lobbant szívében
s forradalmi nyár

Mesékből a legkisebb
vándorló fiú
Fanyüvőnél erősebb
kardpenge szavú

Kőbe bronzba öltözött
s áll a tereken
lüktet könyvlapok között
verset ír velem

Szava sujtó villanás
édes hatalom
Véres rózsavirágzás
nyílj kabátomon

Emlékére örökmécs
legyen a szemem
Zászló parázs-pirosát
sebként viselem

Csak huszonhat év jutott
e földön neki
S nincsen ember nincs tudom
ki túlélheti!

Mesékből jött legkisebb
garabonciás
Fanyüvőnél erősebb
kamasz óriás

Megszületik ezerszer
értünk hogyha kell
hogy százezer halállal
értünk vesszen el

A jeltelen sírjából
sorsunkig kinyul
Mert született élt és halt
halhatatlanul!

Benedek Elek

Márványszobrokat, melyeket nemzeti hála emel korszakalkotó férfiaknak, nagy és kis nemzetek történetét rejtő vaskos fóliánsokat mind megsemmisítheti idők rohanása, csak azt az emléket nem, melyet a nép emel romlatlan szívében. Rege vagy dal alakjában, idők végezetéig, örökkön-örökké tart, apáról fiúra szállva szent hagyományként, az a magasztos nimbusz, mellyel nagyjait körülveszi a nép. A székelynek nem kell könyvből tanulni meg, hogy ki volt, mi volt Attila, neve és tettei hagyományképpen szállottak apáról fiúra, büszke nemzeti önérzettel telt dala van róla, mely így kezdődik: „Attila volt az ősapám!"

És így van ez minden jóravaló népnél. Mindenkinek megvan az ő nemzeti hőse, az ő „félistene", olyiknak több is, akikről csodásnál csodásabb dolgokat tud regélni, szeretettel, imádattal csüng alakjukon, félistenekként dicsőíti dalaiban, s neveiknek csak puszta említésére is szent lelkesedés szállja meg szívét.

A magyar történelemnek annyi kimagasló alakja közt nincs egy is, aki nevét oly kitörülhetetlenül véste volna népe szívébe, mint Kossuth Lajos. Azoknak a népdaloknak javarésze, melyek a forradalom és az azt követő gyászkorszak idejében keletkeztek, az ő nevéhez van fűzve, őbelé veti a nép összes reményét, tőle várja szabadulását, egy jobb kor hajnalát, s mikor annyian lesznek hontalanokká, csak őutána hullatja könnyeit, csak őutána hallatja jajszavát, keserves panaszát. A tengeren túlról is érzi szíve dobogását a nagy hontalannak, még mindig hiszi, hogy végrehajtja egykor a megváltás művét; a kétségbeesés legsötétebb pillanatában is fölragyog a remény egy csilláma, mint futó mosoly az elborult arcon. Csak őróla hiszi, hogy segíthet a nép baján, szembeállítja a császárral magával, őneki azt mondva meg, hogy hány forint az adója a magyarnak, a császárnak pedig, hogy ne hordja el a magyar legényeket.

De szeretnék a Kossuthtal beszélni,
De még jobban szobájában sétálni.
Megmondanám én a Kossuth Lajosnak,
Hány forint az adója a magyarnak.

Csak itthon volna, csak haza jőne Kossuth Lajos, de másképp is lenne sorja a magyarnak! Ez az elfojtott sóhajtás látszik kifejezve lenni egy rövidke dalban, mely az előbbinek magyarázatául is szolgál. Mert:

Könnyű a németnek,
A kutya németnek
Adót egzekválni;
Nehéz a magyarnak
A szegény magyarnak
Kossuth Lajost várni.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Marton László

1976 DEC 2 0

1021

Marton László: Kompozíció

Lőrincz László:

„Aki megfogja az én sátram cövekéi

Nagyon tudott várni. A szomszéd macskájára, mely néha átosont hozzá, és a bokája köré kunkorodva köszönte meg a kapott sajtot. A feketerigóra, mely mindennap megjelent, hogy összeszedegesse a kidobott kenyérhéjakat. A galambokra, melyek kő tudja, hová tartoztak, számszerint öten, de kicsiny csapatuk szintén tiszteletét tette nála mindennap. Rendszerint a reggeli órákban. Télen megszaporodtak a látogatói a cinkékkel. Ők a kikészített szalonnaböröket csipegették. A cinkék élénk, tarka serege miatt a telet még jobban megszerette

nem rég nősült másodsz van elfoglalva. Se hal legutoljára kint voltak hogy az egész kertben n Hogy még a járda szegé sítette a befelé vezető kefélt szépen minden fa vel, és kigereblyézte a szárazat. — Nem látsz dezte meg végül a fiát kéne látnom? — forgol Téged sem érdemes el várni — dünnyögte ő is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 JAN 15

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Marton László

1021

Marton László: Házak

A környezet védelmében

Hatvannégy ország képviseletében mintegy 120 nevelésügyi szakértő és kormánytisztviselő vett részt azon a tíznapos belgrádi tanácskozáson, amely azt vitatta meg, hogy miként lehet és kell a nevelő munkába is szervezetten és tervszerűen beépíteni a környezetvédelem életbevágóan fontos céljait. A tanácskozás fő következtetéseit az egyönteaknak több mint a fele egyál talán nem vagy csak nagyon rövid ideig jár iskolába.

A környezet védelmére való nevelés lehetőségeinek és legjobb módszereinek feltárása érdekében az Unesco és az UNEP (United Nations Environment Programme) *hároméves kísérleti programot* indított meg. *Az UNEP az ENSZ környezetvédelmi szervezete*

VEB
ZEITUNGSAUSSCHNITTDIENST GLOBUS

Nationalzeitung Berlin
Berlin 1021 3. April 1975

László Marton

Blicke in Ungarns Kunstlandschaft

Ausstellung in der Neuen Berliner Galerie

Dem 30. Jahrestag der Befreiung Ungarns vom Faschismus gilt die Ausstellung „Ungarische Gegenwartskunst", die anläßlich der Woche der Freundschaft Ungarn—DDR in der Neuen Berliner Galerie im Alten Museum eröffnet wurde. Sechs Maler, sechs Bildhauer, sechs Grafiker und sechs Medailleure geben hier einen Einblick in das Schaffen der mittleren Künstlergeneration Ungarns, jener Generation also, die in den vergangenen dreißig Jahren in das Kunstleben eingetreten ist.

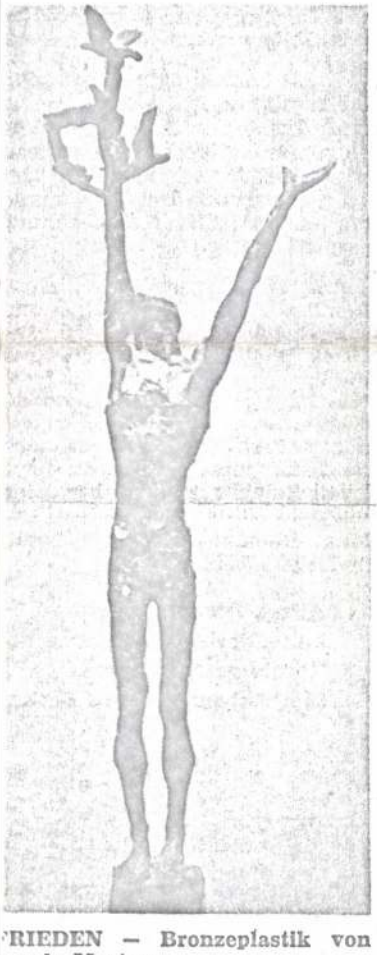

FRIEDEN — Bronzeplastik von Laszlo Marton
Foto: Neue Berliner Galerie

Natürlich vermag diese Auswahl keine Gesamtübersicht über den Stand der ungarischen Gegenwartskunst zu geben, doch vermittelt sie die Bekanntschaft mit einer Reihe interessanter und eigenständiger Künstlerpersönlichkeiten, deren Werke auf vielfältige Weise die Strömungen und Richtungen des ungarischen Kunstschaffens reflektieren. Leider gibt es keinen Katalog, aus dem man Näheres über Entwicklung und Arbeitsmethoden der Künstler erfahren könnte, die in Auffassung, Handschrift und Ausdrucksform voneinander verschieden sind.

In der Malerei reicht der Bogen von Laszlo Ovaris' konstruktivistischen Bildern über Joszef Breznays vor allem von der Technik, der Ölcollage, her Aufmerksamkeit erregenden Gemälden bis zu Tamas Galambas' im Stil der Naiven genau fixierte Motive summierenden originellen Bildgestaltungen. Die Plastik — durchweg kleinen Formates — umfaßt so verschiedenartige Werke wie die aus Holz und Bronze gefügte bildhafte Komposition „Altes Dorf" von Sandor Kiss — eine sehr eindrucksvolle und eigenartige Formulierung — bis zu der ekstatischen Bronze „Frieden" von Laszlo Marton.

In der Grafik begegnen sich die monumentalen Kohlezeichnungen „Mein Vater" und „Madonna" mit den farbigen Kupferstichen „Balladen" von Bela Tassy, die übrigens auch technisch ganz ausgezeichnet gemacht sind. Stilistisch am einheitlichsten bietet sich die in Ungarn besonders gepflegte Medaillenkunst dar, darunter technisch wie künstlerisch hervorragende Leistungen dieses feinen und hier oft sehr geistreich behandelten Zweiges der Kleinkunst.

Insgesamt eine sehenswerte Ausstellung, die mancherlei künstlerische Anregungen vermittelt und den Wunsch weckt, mehr aus der interessanten und vielfarbigen ungarischen Kunstlandschaft zu erfahren.

-el

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Könyvtáros
Marton László
1976 IIII

1827 Budapest, Múzeum u. 3.
1021

Marton László ex librise

mozgósítanunk kell az emb
hát az volt, hogy ennek a
gozzuk, s rögtön alkalmazz
publicisztikai írásokkal —
célt. Szükségesek ezek is, d
művelődésben.

Ennek a törekvésnek
év során az Írószövetség t
rossal, társadalmi szervezet
tal. Az utóbbi kettővel írá
megállapodást kötöttünk.

A megyék, városok és
kapcsolatrendszer épült ki
ködésével —, amelynek jó

Sorra veszem a legfon
— az évenként megren
tábor", a „Fóti ősz",
rozat;
— a két évenként jele
Miklós Biennálé" G

Ezek a találkozók, v
akkor is, ha keretükben s
sági történelmi regény he
Csokonai); és akkor is, ha
agglomerációs gondok, üze
hívottak. Azzal is biztosít

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 AUG 26

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Marton László

Marton László: Gyermekfej

tek a nyár folyamán csereutaztatást. A Bács megyeiek egy ausztriai—svájci és egy romániai útra invitálták az érdeklődőket. A püspökladányi járási bizottság mintegy 100 000 forintért 20 sátras mozgó kempingtelepet létesített, s így a nyár folyamán négy turnusban háromszázhúszan üdülhettek Várnában, méghozzá rendkívül olcsón.

Dr. Szigetvári Dénes

Márton Ferenc grafikus, szobrász

Márton szobrász

— **Az 1-es honvédek háborus emlékműpályázatának kiállitása.** A budapesti volt 1-es honvéd és népfölkelő gyalogezred pályázatot hirdetett az ezred hősi harcainak és halottainak emlékét megörökitő szoborműre. A pályázatra 102 pályamű érkezett be és a pályaműveknek szombaton, az Iparcsarnokban megnyilt kiállitása teljesen igazolja a birálóbizotságnak azt a döntését, hogy a kivitel el való megbizást egyelőre nem adta ki, hanem hét dijazott pályamű alkotóját szükebb pályázatra hivta meg, mely a jövő ev februárjának 28-án jár le. A pályaművek között nincs egy sem, amely maradéktalanul kifejezné az emlékmű rendeltetését: a hősiesség apotézisának kegyeletes, de egyuttal lelkesitő hatását. A pályázók vagy egészen hagyományos hősi emlékmű-silusban vagy siremlék-stilusban fejezték ki mondanivalóikat és meg az a három is, amelynek legtöbb esélye van, *Márton-Siklody*, *Sidló* és *Horvai* pályaművei, nem eléggé testesitik meg a hősi gondolatot és a magyar szobrászművészet erős szinvonalát. A szükebb pályázat — szerintünk — csak akkor járna a kivánt eredménnyel, ha résztvevői erősen átgondolnák feladatukat és módositanák pályaműveiket. (—y.) 3

Pesti Hirlap

1935 XI. 24

Marton László pedagógus

Szolnokon, a pedagógus alkotóműhely e nyáron működött először. A telep vezetője Marton László, fiatal, többféle művészeti ággal foglalkozó jászalsószentgyörgyi pedagógus, megyei rajzszakfelügyelő.

Fényi András: Tájak, képek, művészek. Pedagógusok Lapja, 1975. aug. 24.

Marton László rajztanár

Szakfelügyelő, a jászalsószentgyörgyi általános iskolák rajztanára. Jelenleg a szolnoki képzőművészeti tábor táborparancsnoka. A pedagógus szakszervezet évente más-más városban rendezi a pedagógusok amatőr képzőművészeti táborát. 22 vendég 3 hetet tölt itt, utána minitárlatot rendeznek.

H. D.: Képzőművészeti tábor Szolnakon.

Szolnok Megyei Hírlap, 1975. júl. 25.

Márton

l.

Tamás Galéria

93-n

Debrecen

Fahidi József rövidárunagykereskedő Debrecen Simonffy u. 6. 39–52

Petrik Károly rőfös- és rövidárukereskedő, Debrecen, Szent Anna-u. 5. 12–44

Szentesi Ferenc rövidáru nagykereskedő, Debrecen, Simonffy-u. 2/c. 38–31

Győr

Wohl Testvérek rövidáru nagykereskedők, Győr, Arany János-u. 15. 9–73

Kaposvár

Falczer és Baum Kaposvár, Vár-u. 2. 3–51

Kassa

Weisz Ernő rövidáru, divat és kötöttárunagykereskedő, Kassa, Fő-u. 10. 28–11

Kolozsvár

Mandula és Rosenblatt rövidáru nagykeresk. Kolozsvár, Széchenyi-tér 42. 10–29

Miskolc

Bleicher Mor, Miskolc Gróf Tisza István-u 4 56–58

Mohács

Frankl Samu, Mohács, Király-út 18. 72

Nagyvárad

György József rövidárú nagykeresk. Nagyvárad, Kapucinus-u. 9. 19–17

Schön Hermann, Rövidárunagykereskedő, Alapitva 1911 Nagyvárad, Mussolini-tér 2. 16–37

Stern Imre rövid- és kötöttárunagy-

Ujverbász

„Blaia" Blath János iüszer- és rövidáru kereskedő, Ujverbász Deák F.-u. 17.

Ujvidék

Burghardt Dániel rövidáru kereskedő, Ujvidék Mussolini-út 26.

Grosz és Lázits rövidáru nagykereskedők, Ujvidék, Andrássy-út

Klopka **Sándor,** kötött divat és norl bergi árunagykereskedő, Ujvidék, Hort sugárút 14.

Kohn Gyula József, árunagykereskedő, Uj Hitler-u. 11.

Löwinger Testvérek, árukeresk dők, Ujvid Rákóczi Ferenc-út 19.

Lakás: Vásár-u. 12.

Reichenberg Gáspá rövidárukereskedés, U II. Rákóczi Ferenc-út

Veszprém

Stern Emil ifj. kötött, szövöt rövidárunagykereskedése, prém.

Rugók.

Budapest

Ban László autó és s rugók gyártása és ja Bpest. V. Vág-u 5. Tel.: 49

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 NOV 15
KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Marton László

1021

Marton László: KECSKÉK (bronz)

Kovács Ottó

Vörös István

Marton László

A Gyulán évről-évre fölkeresett nyári
művesztelep vezetője volt ez évben is.
Marton László, Szabnok megje rajzszakfelü-
gyelője. – A gyulai várban bemutatták a te-
lep résztvevőinek korábbi munkáit, a vár
két kisebb termében.

Fényi András: A nyár palettája.
Pedagógusok Lapja, 1977. aug. 24.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 OKT 14

Hajdúbihari Napló

Márton László, szobrászművész

Kölcsey-szobrot avattak Álmosdon

A múzeumi és műemléki hónap programja keretében Kölcsey-szobrot avattak vasárnap Álmosdon. Márton László szobrászművész alkotását a Kölcsey-ház előtti parkban állították fel. Ebben a házban élte le fiatal éveinek egy részét — 1812-től 1815-ig — a Himnusz halhatatlan költője. A XVIII. században épült házat eredeti formájában állították helyre és most múzeum.

A vasárnap délelőtti szoboravató ünnepségen nagy számmal vettek részt a község lakói. Dr. Julow Viktor, a Kossuth Lajos Tudományegyetem docense, az irodalomtudományok kandidátusa ünnepi beszédében méltatta Kölcsey Ferenc munkásságát, ismertette életének legfontosabb állomásait. Mint ember és szellem egyaránt kivált környezetéből, nagy költő és politikus volt Kölcsey Ferenc. Kötelességünk és örömünk — mondotta — ébreszteni emlékét. S az emlékezésnek méltó helye a Kölcsey kúria, amely most a nagy költő mellszobrával gazdagodott.

Az avató beszéd elhangzása után leleplezte a szobrot, amelyet ezután a községi tanács, majd a határőrség, a múzeumi szervezetek megkoszorúztak, s a talapzatra a község lakosai raktak virágokat.

A szoboravatás után a Kölcsey-ház pincéjében az „Érmelléki szőlőkultúra és bortermelés" című kiállítást nyitották meg, amelyet dr. Varga Gyula, a Déri Múzeum tudományos főmunkatársa rendezett. A kiállításon a szőlőtermesztés fontosabb eszközeit és munkamozzanatait ismerhetik meg a látogatók. A tárgyakat részben a faluban gyűjtötték össze, részben a környéken vásárolták olyan helyeken, ahol az érmelléki szőlőművelés volt honos.

tályának vezetője búcs
(MTI)

A Francia KP pártmunk
döttsége Budapesten. A
Szocialista Munkáspárt K
Bizottságának meghívására
Budapestre érkezett a
Kommunista Párt párt
küldöttsége.

Széles körű együttműködés

Mára várják a szovjet fővárosba ötnapos hivatalos látogatásra Giscard d'Estaing-t, a Francia Köztársaság elnökét, aki ebben a minőségben ezúttal érkezik első ízben a szovjet fővárosba

Giscard d'Estaing francia elnök Leonyid Brezsnyev Rambouillet-i látogatása után tíz hónappal a Szovjetunióba utazik, hogy folytatódjék a párbeszéd. A szovjet vezető az előző találkozó kapcsán elmondta: a szovjet—francia együttműködés a két nép értékes

jet és a francia nép hagyományos kapcsolatai felújításának is évfordulója. A közös erőfeszítéseknek nagy szerepe volt abban, hogy az enyhülés folyamata egész Európára kiterjedt az együttműködés 1971-ben — Brezsnyev franciaországi látogatása alkalmával

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 SEP 20

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Marton László rajzszakfelügyelő

1021

Nyári visszhangok

Szeptember 9-i számunkban már megszólaltattunk két résztvevőt a szakszervezet gondozásában működő debreceni tanfolyamról, valamint a miskolc-perecesi művésztelepről. Most két újabb műhely „visszhangját" adjuk.

„Álom" alkotótelep

Talán fellengzősnek, romantikusnak hat a címben olvasható főnévi jelző, ám aki ott volt *Gyulán*, csakugyan tanúsíthatja, hogy álmodni sem lehet jobbat, kellemesebbet ennél a művésztelepnél.

Gyulának már országos híre van, s ez az idei nyárral csak öregbedett. A Marsovszky Endre örökébe lépő új telepvezető, *Marton László* Szolnok megyei rajzszakfelügyelő, aki tavaly a szolnoki telep vezetésével esett át a tűzkeresztségen, töretlen folytatást biztosított: az idén is a *hagyományos* jó légkör vette körül az ország minden részéből ideérkező régi és új teleptagokat. A jól szervezett program, a vezető közvetlensége és szakmai tudása, valamint a város és a környék folyvást ható ihlete munkára serkentett mindenkit. Kész rajzok és festmények, valamint vázlatok egész sokasága bizonyítja mindezt. Emellett a pihenésben, az élményt szerző szórakozásban, a pihentető-gyógyító fürdésben is részünk lehetett. A kellemes légkör, a folyamatos jóérzés megteremtésében sokat köszönhetünk a Pálffy kollégium igazgatójának, *Skultéty Andrásnak* is.

A három heti, üdüléssel egybekötött munkát gazdagon és sokszínűen tükrözte az a kiállítás, melyet záráskor a Várfürdő előcsarnokában rendeztünk.

Hollóné Nagy Margit

Honvéd vagy

Honvéd vagyok; mikor nevemet kimondom . . . — Petőfi versének folytatását rejtvényünk vízszintes 3., 44., 90. és függőleges 1. soraiban idézzük a Néphadsereg napja alkalmából. A megfejtéseket legkésőbb 1976. október 20-ig, levelezőlapon kérjük beküldeni a szerkesztőség címére: 1068 Budapest, Gorkij fasor 10.

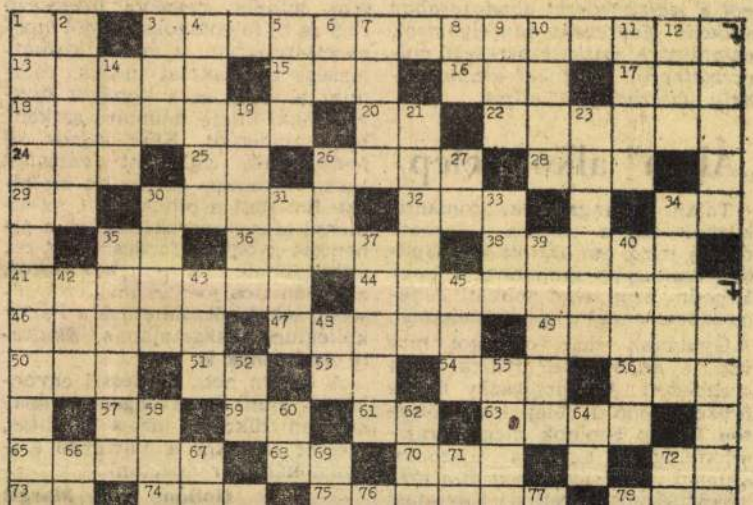

Marton László: „Kecskék".

„Mezőgazdaság a képző-
művészetben" c. pályázatra
beadott mű.

Szövetkezet, 1975. szept. 24.

Marton László, szobrász
a Jubileumi Kiállításon szerepel
„Hírnök" c. műve. (említve)

Láttuk, hallottuk

1975. V. 4. Tetőfi 12:46 Ka.

Márton Lajos munkácsy-díjas szobrászművész

a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze címmel tüntették ki több évtizedes művészi alkotómunkájáért, jelentős köztéri szobrait és emlékműveiért.

Csongrád m. Főlap, 1973. ápr. 3.

MARTON László

Remény: Gyenes István
Hol álljon Liszt Ferenc új
szobra

Magyar Hírlap. 1986. márc. 8. 6.

Yorkban nem fogadták tárt karok őt sem. Műkereskedői — nem egyszer megalázó — megbízások biztosították az első nyolc évben megélhetését (G. Gerome néven tett eleget ezeknek). Egy európai körút adott azután új erőt ahhoz, hogy visszatérjen saját festői világába, illetve elképzelései szerint újra formálja azt. Az UNESCO és az ENSZ megbízásából végzett reklám-emblematikai tevékenység mellett sajátos síktér viszonylatokra épülő figurális kompozíciókat festett az 1960-as években New Yorkban.

Az Újvilágban a közép-európai festő láthatóan gyökerét vesztette. Alkata szerint inkább az individuális víziók világát festő művészekhez kellett volna kötődnie, ő azonban Amerikában az 1936-os MoMa kiállítás után megerősödött kubisztikus, absztrakt törekvésekben keresett fogódzót. Míg 1940 körül Európában *Moll* és *Nay* képeivel mutattak rokonságot művei, az Egyesült Államokban munkája az Arshile *Gorky* által képviselt törekvésekhez köthető.

Rabul ejtő von

(Bevezetés az árnyékvilágba)

Parádi Tamás kiá

A kiállítás kezdő kép
ros gomolyag lehetne,
formálva egy fakó, fehé
lé mutat. Ez a kép jeler
vezetőt a többi alkotásh
túljuttatva a nézőt a ha
ken egy csöndesebb,
nyelvet beszélő világba
első pillanatban talán e
tűnő, szemcsés szürkél
nak, rövid nézelődés u
ráeszmélünk, hogy me
színű" is ez a szürkeség
tárolóvonalak, világosal
satírozott idomok és ter
ta világ.

Parádi Tamás grafil
ez, aki vonalakkal, illetv
fehér tónusaival mesél. I
gásról, az árnyékról, a l
Hogy hogyan szól a mo
da erre az a képsoroz
egy határozott körvon
ékszerű forma zuhan le

MARTON László

Heitler László (1937-)
Marton László / Heitler László. – Bp. : Képzőműv. K., 1985. – 61 p., XVI t. : ill., részben színes ; 20 cm. – (Mai magyar művészet, ISSN 0231 – 2603)
Summary in English. – Példányszám: 2500
ISBN 963 336 304 7 fűzött : 32,- Ft
Marton László (1925-)
73(439)Marton L.

írta Nagy Ildikó]. – 2. kiad. – Bp. : Képzőműv. K. 1984. – 146 p. : ill., részben színes ; 32 cm
Művészi album. – Bibliogr.: p. 71-74. – Példányszám: 14000
ISBN 963 336 361 6 kötött : 240,- Ft
Brocky Károly (1807-1855)
75(439)Brocky K.

3205.
Lajta Edit (1926-1970)
Korai francia festészet (bolgár)
Stara frenska živopis / Edit Lajta ; [prev. ot nem Bogdana Slavomirova]. – Bp. : Korvina ; Sofiâ : Bălgarski Hudožnik, 1984. – 29 p., 48 t. : ill., színe 24 cm
Eredeti cím: Korai francia festészet. – Beragasztott képekkel
ISBN 963 13 2078 2* kötött : magyar ár nélkül
75(44)„12/15"
75.033.5(44)

3206.
Lajta Edit (1926-1970)
Korai francia festészet (spanyol)
La pintura gótica de Francia / Edit Lajta ; [trad por Lourdes Arconada]. – 2. ed. – Bp. : Corvina ; Habana : Ed. Arte y Literatura, 1984. – 28 p., 48 t ill., színes ; 24 cm
Eredeti cím: Korai francia festészet. – Beragasztott képekkel
ISBN 963 13 1775 7 kötött : ár nélkül
75(44)„12/15"
75.033.5(44)

3207.
Lengyel Györgyi

MARTON László

SALAMON Nándor: Eltérő utak : Pályakép két szobrászról.
= Népszava, 1985. szept 24. 6.

11

A lengyel királyi udvar számad
szerint egy-egy frissiben megjelent k
nyomtatványból az *introligatori curi*
mennyiséget is bekötöttek;[41] ezel
dékul. Az egyenkötések azonban ko
sen egyformák. Reinoldus Heiden
1584-ben megjelent történeti munká
vitico, amely Báthory Istvánnak a I
gei fölött aratott fényes győzelmét
olyan példányban is ismeretes, am
kezű ajánló sorai olvashatók. Az egy
Zsigmondnak szól (annak, akinek
is); a Sárospatakra került s ma is a
Kollégium Nagykönyvtárában őrző
táblján ott a farkasfogas Báthory
csóczy Farkasnak ajándékozott p
Apor Károly marosvásárhelyi kö
ismeretlen helyen lappang, de mi
„cifrázatokkal ékes disznóbőr" köt
líti, hogy vármilyen símer lett vo
ajándékpéldány kötését sajnos add
hasonlítani, amíg az erdélyi elő nem

mindazonáltal, hogy Kovacsóczyé
volna. A *De bello Moscovitico* első k
harmadik dedikált példány is fölbu
a szerző nem kisebb személyiségnel
Pálnak, Báthory István titkárán
tése feltűnően hasonlít a Báthory
ciója azonos, bélyegzőkészlete csak
annak a műhelynek a munkája. A
táblán középütt ornamentális dí

MARTON László

Wagner István

Közlés és műterem

Út a vázlattól a műig

[Marton László]

Magyar Hírlap 1985, márc. 12.

6.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

Marton László szobrász-művész

1972 JUN 17

1021

Marton László Munkácsy-díjas szobrászművész műveiből rendeztek kiállítást a Műcsarnokban. A tárlatot Bogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg.

című

sai. A több napos tanácskozássorozatról közleményt adnak ki, a dokumentum közzététele azonban egyelőre késik, s ennek — jól értesült körök szerint — az az oka, hogy *a magas szintű tárgyalásokon nem sikerült teljesen tisztázni minden vitás problémát. Ez nehezíti a közlemény megszövegezését.*

Szíriai gépek a Golan-magaslat fölött

A szíriai légierő ... y vadászgépe húzott ... nap este az izraeli ... szállt Golan ... lött. Az el... dött izr... *ményt...* küld...

Képünkön az Évike igazgatója nyitot... szobor.

Marton László

Részletek a Szentatya kassai beszédéből

Példájuk erősítse a megértést...

Amíg ma itt, a szlovákiai Kassán örömmel vezetem vértanúinak szenttéavatási liturgiáját, emlékezni akarok mindazokra a szentekre, akiket szeretett földetek keresztény történelme tizenkét századán keresztül megismert. E sereg élén állnak a szlávok apostolai, Szent Cirill és Metód, akik mindenekelőtt a nagy Morvaország területén teljesítették evangelizáló küldetésüket, így adva kezdetet a kereszténységnek úgy Szlovákiában, mint Csehországban. Fontos bizonyítéka ennek a legősibb nyitrai püspökség alapítása. A szalonikai testvéreknek számos tanítványa volt itt, köztük a szlovák föld fia, Szent Gorázd is.

A tizedik század végén itt kapott meghívást a remeteéletre Szent András és Benedek, akik Lengyelország déli, és főként a mostani Tarnówi egyházmegye területén működtek, végülis a Trencsén közelében lévő Szkalkához kötődtek a Vág völgyében. Földi maradványaik pedig Nyitrán nyugszanak.

Meg kell emlékeznünk Szent Adalbertről és Nepomuki Szent Jánosról is, noha ők kifejezetten Csehországhoz kötődnek, de Szlovákiában is jól ismertek. Ugyanezt mondhatjuk Szent Zdiszláváról és Szent Ján Sarkanderről is, akiket nemrég avathattunk szentté a morvaországi Olmützben. Bizonyára ugyanilyen kedvesek számotokra a közeli Magyarország szentjei is, elsősorban Szent István és magyarországi Szent Erzsébet.

Abban a tágas összefüggésben, amely a Szentek Közössége, megállunk most, hogy kifejezetten a három kassai vértanúra gondoljunk. Ők a XVII. század első felének gyötrelmes eseményeiben, az erőszak sok más áldozatával együtt adták életüket Krisztus és az Evangélium ügyéért. Először is Kőrősi Márk esztergomi kanonok, aki Horvátországban született, és azért jött szlovák földre, hogy nagylelkű lelkipásztori szolgálatát ajánlja föl annak a szükséget szenvedő egyháznak, amelyben a papság száma megfogyatkozott. A Jó Pásztor példájára, a veszedelem perceiben sem hagyta el Kőrösi Márk a nyáját, miként a béres teszi (vö. Jn 10,11—15), hanem kitartott Isten népének szolgálatában, fényes példáját adva a Krisztushoz és küldetéséhez való hűségnek. Ma pedig folytatja virrasztását értünk a mennyből, hogy mindannyiunkat evangéliumi bátor tanúságtételre és nagylelkű egyházi szolgálatra hívjon. Hasonló hősiességet mutatott a jezsuita pap, Pongrácz István is, aki magyar származású: életét teljesen Istennek szentelte és a testvéreiért adta. A közeli Erdélyből való. Maga mögött hagyban, mint ifjúsági nevelő teljesített papi szogálatot, szintén ide érkezett. Arra kényszerült, hogy a harmincéves háború miatt a többi jezsuitával együtt elhagyja a várost, Morvaországon és Szlovákián keresztül eljusson Kassára. Itt adatott meg neki, hogy Krisztus és felebarátai iránti teljes odaadását vérével pecsételje meg. Ma pedig hálás tisztelettel emlékezünk az Evangélium e három bátor tanújára, akik a megpróbáltatás idején ellenálltak a csábításnak és a kínzásoknak, inkább választották a halált, mintsem megtagadják hitüket, hűségüket Krisztus és az egyház iránt. Tanúságtételük, mint az evangéliumi összetartozás világító példája ragyog előttünk, amelyre nehéz és veszélyes döntések idején tekinthetünk, hiszen a nehéz döntések ma sem hiányoznak.

A kassai vértanúk mellett sokan, más keresztény felekezethez tartozók is kegyetlenkedéseknek lettek alávetve, és súlyos bűntetést szenvedtek: néhányukat meg is ölték. Hogy ne ismernénk, például annak a 24 hívőnek a lelki nagyságát, akik az evangélikus egyházhoz tartoztak, és akiket Eperjesen öltek meg? Nekik és mindazoknak, akik saját lelkiismeretbeli meggyőződésükhöz való ragaszkodásuk miatt szenvedtek és haltak meg, az Egyház kifejezi tiszteletét és nagyrabecsülését.

Örömmel írjuk be a három kassai vértanú nevét az egyház Martyrologiumába, abba a dicsőséges lajstromba, amely az életszentség rendkívüli közössége, amely összeköt minket az apostoli időkkel, az egész történelmen át. A keresztény Nyugat és Kelet ősi vértanúihoz, majd a rákövetkező századok mártírjaihoz, különösképpen a XVII. századéhoz a mi századunk Krisztus ragyogó tanuságtevőinek egy új seregét illeszti, amelynek tagjai haláluk révén Istennek az emberiséggel kötött szeretet-szövetségének hűségét hirdetik. A vértanúság összeköti valamennyi Krisztusban hívőt, akár Keleten, akár Nyugaton mindazokkal, akikkel még várakozunk a teljes egyházi közösség elérésére.

Hadd fejezzem ki örömömet, hogy ma ezekkel az új nevekkel egészíthettük ki az egyház és Szlovákia Martyrologiumát, bízom abban, hogy ez bátorítást jelent minden testvér-egyháznak is, különösképpen amelyek Közép- és Kelet-Európában élnek.

A három új szent három különböző nemzethez tartozott, ám ugyanazt a hitet vallották, és e forrásból tudták együtt vállalni a halált. Bízom abban, hogy példájuk feléleszti mai honfitársaikban a kölcsönös megértésre való igyekezetet és erősíti mindenekelőtt a szlovákok és a magyar kisebbség között a barátság és az együttműködés kötelékeit. Csak egy olyan pluralista és demokratikus állam tud élni és fejlődni, amely a többség és a kisebbség jogainak és kötelességeinek köcsönös tiszteletben tartásán alapul.

Szent László ünnepek országszerte

Az egyházat támogatta, az országot erősítette...

Szent László királyra emlékeztek június utolsó napjaiban országszerte — halálának 900. évfordulója alkalmából. „Az ország megtartója és erősítője volt" — mondta a szent királyról (másokkal egybehangzóan) Keleti György honvédelmi miniszter, aki azt is hozzáfűzte, hogy amikor László király az egyházat támogatta, akkor is az országot erősítette. Fontos megállapítás ez. A magunk részéről annyit fűzünk hozzá: hogy amikor a politikai hatalmat szilárdította, akkor is az országot erősítette. Mert jó esetben a hatalom (is) támasza, nem pedig tehertétele az országnak. Jó esetben.

Kőbányán

a Szent László templomban június 25-én ünnepelték az országerősítő szent királyt, a plébánia védőszentjét. Délelőtt *Tempfli József* nagyváradi püspök mondott misét és homíliát, este 6 órakor pedig *Paskai László* bíboros, érsek. Mindkét főpap hangsúlyozta, hogy László király a kereszténységet tekintette annak a sziklának, amelyre az országnak épülnie kell. Jámbor kereszténynek és erős akaratú államférfinak látja őt az utókor, akit éppúgy jellemez az igazságosság mint az irgalmasság, a szigorúság és a szeretetteljes gyöngédség, s aki maga is megélte ennek feszültségeit és ellentmondásait. Paskai bíboros idézte homíliájában László király levelét a montecassinoi apáthoz, melyben arról vall, hogy mennyire nehéz evilági dolgaiban bűn nélkül sáfárkodni...

Majdnem eredeti szépségében ünnepelte búcsúját a kőbányai Szent László templom. Több mint húsz esztendeig tartó helyreállítási munkák után már csak néhány helyen kell javítani a belső festésen, anyagi erőik függvényében a színes ablakok és a Zsolnay féle kerámiaoltárok kisebb restaurálási munkálatai vannak még hátra. *Miksó Sándor* plébános tervezi az orgona felújítását és új fűtési rendszer kiépítését is.

Lechner Ödön, a magyar építő[illegible] a huszonhat méter magasból lehullottak a súlyos díszek, egyre időszerűbb lett a teljes külső és belső restaurálás. 1974-ben 86 méter magas állványzatot építettek a torony köré, aztán még több mint egy esztendő kellett, míg megkezdődtek a munkálatok. Súlyos százmilliókat emésztett fel a helyreállítás, a műemlék épület külső restaurálását az állami műemlékvédelmi hivatal finanszírozta, a belső munkálatok költségei azonban az egyházat terhelték. A hívek áldozatkészségének dicsérete mellett a plébános a főegyházmegye és a kerületi önkormányzat segítőkészségét is megemlíti. Felszentelésének 95. évfordulóján újból Kőbánya gyöngyszemének számít a Szent László templom, s az ünnepi alkalomra a plébánia épületét is helyreállították, s a felvonulási épületek helyén praktikusan kialakított közösségi ház ad otthont a hittanóráknak, a Kolping családoknak és az egyházközség különböző rendezvényeinek.

A templombúcsú ünnepi szentmiséjén Paskai bíboros kíséretében megjelent az esztergomi székeskáptalan három kanonokja is, akik a főpásztor által adományozott Szent László ereklyét adták át a kőbányaiaknak. Ezt a díszes tartóba zárt ereklyét követte a körmenet a templom körül, s ezt emelték magasba, míg a tömeg a Himnuszt énekelte. Jelezve, hogy a szent fi[illegible] pásztor az egyházmegye jubiláló: 25, 50, 60 és 65 éve fölszentelt papjait, megköszönve hűségüket, munkájukat, és Isten áldását kérve további életükre. Tempfli püspök — aki az előző napokban az egyházmegye papi lelkigyakorlatát is vezette — Szent László erényei közül mély vallásosságát, bölcs hazaszeretetét és lovagiasságát, vagyis a kiszolgáltatottak iránti szolidaritását hangsúlyozta. Olyan emberként mutatva be őt, aki példaképe lehet az ország vezetőinek éppúgy, mint az egyszerű polgároknak, papoknak éppúgy, mint civileknek.

Szent László idei ünnepeazért is emlékezetes marad a Kalocsa-kecskeméti Főegyházmegyében, mert ezen a napon hirdette ki Dankó László érsek az egyházmegyei szinodus megnyitását. Az esztergomi és szeged-csanádi zsinattól eltérően itt nem egyhetes intenzív tanácskozás kezdődik, hanem majdnem öt éven át fogják megbeszélni az előkészítő munkacsoportok által legfontosabbnak talált 19 témaköröket — az egyházi élet minden lehetséges fórumán. A szinodus előkészítésének felelőse, Bíró László segédpüspök a szentmise keretében adta át főpásztorunknak a kétszáz oldalas könyv formában kinyomtatott munkadokumentumot. Nyitott kérdések sorát tartalmazza ez a dokumentum: de éppen ez az erénye — mondotta Bíró László. Az egyházrancsnokai, valamint Paskai László bíboros, *Pápai Lajos* megyéspüspök és a Szent László Társulatot képviselő *Salamon László*, az Országgyűlés alelnöke jelenlétében került sor a székesegyház közelében *Lebó Ferenc* szobrászművész Szent László-domborművének leleplezésére és megáldására. Szent Lászlót védőszentjükként tisztelik a katonák és a határőrök.

„Tíz éve ilyesmire még gondolni se mertünk" — jegyezte meg csendesen egy középkorú férfi Keleti György miniszter Szent Lászlót méltató (fentebb idézett) szavai hallatán. A székesegyházban egyenruhás katonák álltak az ereklyét tartalmazó herma körül, néhányan áldoztak is közülük. Tíz éve még gondolni se mertünk ilyesmire, és reméljük, tíz év múlva mindez egészen természetes lesz.

Az egyik legforróbb nyári napon zsúfolásig tele volt a püspöki székesegyház. Paskai László bíboros mondta a szentmisét és a homíliát. László királyról szólva elmondta, István, Imre és Gellért szentté avatása révén példaképeket állított népe elé, s életével, bölcs és kegyes uralkodásával maga is példát adott.

Több ezer hívő vett részt a szentmisét követő hagyományos körmeneten, amely a Káptalandombot

Új szerzemények 1975—1995

A százhúsz éves Keresztény Múzeum kiállítása

„Százhúsz évvel ezelőtt nyitotta meg Simor János hercegprímás magángyűjteményét a nagyközönség számára. Az évforduló alkalmul szolgál arra, hogy visszaemlékezzünk a hercegprímás esztergomi kulturális tevékenységére, a múzeum elindítására." Ezekkel a szavakkal kezdte beszédét *Paskai László* bíboros, prímás, érsek június 11-én, az Esztergomi Keresztény Múzeumban az „Új szerzemények 1975-1995" című kiállítás megnyitásakor. Simor Jánosra emlékezve még elmondta: Kiváló műértő és műgyűjtő volt, kötelességének érezte, hogy a kultúra világában is nagyot alkosson. Az ő idejében fejeződött be a bazilika építése, az új prímási palotát úgy építtette meg, hogy otthonra találjon benne a könyvtár, a levéltár és ezzel együtt műgyűjteménye is.

A keresztény múzeum megalapításának százéves évfordulóját 1975-ben nagyszabású kiállítással ünnepelték meg. A múzeum azóta is fejlődik, és nemcsak jelentős darabok, gyűjtemények kerültek birtokába, de területe is gyarapodott azokkal a helyiségekkel, amelyeket Lékai László néhai bíboros engedett át a prímási palotából.

Paskai László elmondta továbbá, hogy a mai alkotóművészek remélhetően ihletet merítenek a múzeum tárgyaiból, igazolva ezzel, hogy a vallás, a keresztény lelkiség ma is forrás az igényes művészet számára. A bíboros szavai után *Cséfalvay Pál*, a múzeum igazgatója mutatta be az elmúlt húsz év szerzeményeit. Ilyen jellegű kiállításuk még nem volt, helyszűke miatt ez alkalommal sem lehetett teljességre törekedni. Az új műtárgyak ajándékként, hagyatékból, csere és vétel útján kerültek a múzeumhoz. A legbővebb forrás az ajándékozás. Az elmúlt időszak legnagyobb ajándékozója Lékai bíboros volt, de rajta kívül még több mint száz nevet kellett volna felsorolni ahhoz, hogy az ajándékozók névsora teljes legyen. Kiállítóművészek, gyűjtők ajándékai mellett az állami mecenatúra révén is gyarapodott a gyűjtemény. A legújabb ajándékozók közül Paskai bíboros, *Szmolányi Elemér, Bohus László, Fundéliusz Vilmos és Radocsay Dénesné* nevét emelte ki az igazgató. A hagyatékozás is jelentős forrás. Ebben a vonatkozásban a főkáptalan tagjait kell elsőként említeni, akik nem felejtik ki végrendeletükből a Keresztény Múzeumot. A csere ad lehetőséget a múzeuológusoknak arra, hogy saját igényeik szerint válogassanak, valamint a vétel, erre azonban alig van módja a „létminimum alatt élő" múzeumnak.

A Keresztény Múzeum mára erősen túlnőtt keretein, sok műtárgya van a múzeumon kívül. Ahogy az igazgató mondta, „felképelték" az esztergomi és a budapesti prímási palotát, a XXIII. János Öregotthont, a Leányfalui Lelkigyakorlatos Házat, a Tahi Szent Szív Otthont, és jutott kép az esztergomi Simor Kórházba is. Cséfalvay Pál kifejezte reményét, hogy a bíboros — az elődjéhez hasonlóan — segít a helyhiányból fakadó gondokon.

Nem lenne teljes a beszámoló, ha nem említenénk meg a megnyitón szereplő muzsikus, *Fodor Péter* teológus nevét. Az ő hegedűjátéka a műtárgyakéhoz hasonló élményt szerzett. A mély átéléssel, szerényen, de virtuóz technikával előadott Bach-muzsika hangjait a legrangosabb kiállítási tárgyak emlékével együtt vihette haza szívében a látogató.

A kiállítás augusztus 13-ig, hétfő kivételével naponta 10—18 óráig tekinthető meg.

szikora

Kerék Imre:
Öböl madárral

Egry képére

szétnyitott-kagyló-alakú
part páros karéja mögött
két domb egymásba lüktet

vitorlát bont a fény
a tó rángó izomkötegei
partnak feszülnek

nádizenéből suhogó
sás közül figyel egy madár
karcsú törékeny alig látod

parányi pont a mérhetetlen
mindenség erővonalai közt
mégis e gyönyörű
színjáték érte van csupán

féllábon áll
szűri szemén át
a lélegző világot

Henry Moore: Király és királyné

ülnek a tájban
mozdulatlanul
súlyos kezük ölükbe ejtve
mögöttük dombok mezők
nézik a felhőnyájak vonulását
Nap Hold csillagok gyúltát hamvadását
hallgatják némán
lábuk előtt a víz
torlódó szerteporló hullámainak robaját
kerekre-koptatott
kavicsok ovál kagylók koccanását
párban örökké
szikár-meztelen testüket kitárva
szélnek hónak esőnek
szemhéjuk

Biblikus művek

Az Esterházy Képtár, a Pálffy Gyűjtemény és Pyrker érsek adománya révén számtalan biblikus tematikájú mű népesíti be a Szépművészeti Múzeum anyagát. Több hagyatékkal és vásárolt alkotással egészült ki az európai léptékű kollekció. Közel egy ezredév festményei: osztrák, lengyel, cseh, belga, német művek sokasága hívja meg a kontinens mind nagyobb számú érdeklődőjét.

Albrecht Dürer: Sámson megöli az oroszlánt

A Szépművészeti Múzeum különleges értéke abban rejlik, hogy fölvonultat számtalan remekművet; a termekben látható képek sokasága a szerkesztés becsületességében, a kidolgozás komolyságában vitathatatlanul magas színvonalú. Rembrandt rézkarca Ádámról, Éváról megdöbbentő remekmű. Dürer fametszete, a „Sámson megöli az oroszlánt", a gondolati és technikai elmélyülés, a művészi lelkiismeretesség példája.

A manierizmus általánossá tette a technikai felkészültséget, az odaadó kidolgozást, az alaposságot, a rajzi megbízhatóság becsületét és a részletekben megjelenített különleges mozzanatokat. Ez hatja át G.F. Barbieri lavírozott tollrajzát „Dávid diadalá"-ról.

A Szépművészeti Múzeum 1984 végén a Delmár Gyűjtemény huszonhárom szobrászati alkotásával gyarapodott. Izgalmas a kölni Madonna faragott diófából a trecento korából. A mai nehéz időszakban jóleső érzéssel vehetjük tudomásul, hogy — a látogatók számának tanúsága szerint — változatlanul élénk az értékek és a szép iránt való érdeklődés.

Losonci Miklós

KRITIKA

Kerék Imre: Öböl madárral

A Sopronban élő, 53 éves Kerék Imre már régóta megbízható színvonalú, kiforrott és érett költő, aki a mesterség minden csínját-bínját jól ismeri. Ezt igazolja most megjelent két verseskönyve is, melyeknek számos darabja az elmúlt évek során először az Új Ember hasábjain jutott el az olvasókhoz. Sajnos, az irodalmi közvéleményt befolyásoló kritikusok közül is csak kevesen tudják, s akik tudják, azok sem hangsúlyozzák eléggé, hogy Kerék Imre milyen remek és jó költő. Nem tartozik ugyan a nagy formátumú újítók, az új csapásokat törő, új szemléletmódot és új formanyelvet teremtő alkotók közé. Inkább a pannon lírai örökség, sőt ezen túlmenően, a tágabb értelemben vett magyar költői hagyományok őrzője, avatott ápolója, ám egyúttal tovább fejlesztője is. Hódolattal és szeretettel, fölényes mesterségbeli tudással fölvértezve idézi a magyar nyelvemlékeket, a költészetünkben megfogalmazott sorsproblémákat, történelmi megpróbáltatásokat, s játszi könnyedséggel kelti életre, szólaltatja meg a költő-elődöket, legnagyobb magyar lírikusainkat. Balassitól, Berzsenyitől, Csokonaitól kezdve, Vörösmartyn, Aranyon, Petőfin, Babitson, Kosztolányin és József Attilán át, Weöres Sándorig, Pilinszky Jánosig, Nagy Lászlóig és Kormos Istvánig, sőt a ma élőkig, szinte bárki alakjában és stílusában képes hitelesen megszólalni. (De példaként említhetnénk akár néhány idegen ajkú költőt is.) A *poéták: csoda-nyelvek* könyvében például egymást követik a tisztelgő köszöntések, a parafrázisok, a változatok és a varációk. A kultúrélmények mellett, Kerék Imre költészetének másik jellegzetes vonása, hogy szorosan kötődik a természeti környezethez, abból meríti színpompás képeit, kifejező metaforáit, hasonlatait. Gyakran tájképekbe, zsánerképekbe és természetleírásokba öltöztetve fogalmazza meg életérzéseit és létélményeit, az életről és a halálról, az abszolútum iránti olthatatlan szomjúságunkról szóló, legfontosabb üzeneteit. Befejezésül feltétlenül dicsérnünk kell még formai sokszínűségét, gazdagságát, valamint hajlékony, mégis erőteljes, ízes és érzékletes költői nyelvezetét. *(Hazánk Könyvkiadó, Győr, 1995) — poéták: csoda-nyelvek (Patriot Kiadó, Sopron, 1995)*

(p.j.)

Marton László angliai kiállítása

Ecce homo (Részlet)

Komoly megtiszteltetés érte a hazai képzőművészetet: *Marton László* szobrászművész angliai kiállítását június közepén nagy érdeklődés mellett *Károly* walesi herceg nyitotta meg. Az ismert magyar művész reprezentatív anyagában, mint legfrissebb alkotás szerepel a brit trónörökös remekbeszabott bronzszobra és a nagy feltűnést keltő, ugyancsak bronzból készült *John Lennon* portré.

A változatos művészi anyag egyik legszebb darabja az 1994-ben alkotott bronz Jézus-szobor, az *Ecce homo*, mely a krisztusi alakot rendkívüli átszellemültséggel ábrázolja. Marton korábbi műveit is a bensőséges humanitás, a test és a lélek harmonikus egysége jellemzi. Kiállítása méltán keltett érdeklődést olyan országban, ahol a szobrászatnak több évszázados hagyományai vannak, s ahol ezt a műfajt széles körben megbecsülik.

szeghalmi

André András:
Képzelem hát

Ez a május is hűtlen lett hozzám, nem hozott lazán
omló záport s napsütést együtt, gubbasztva fekete
gödreimben képzelem hát: szüntelen hullva metéli
a fényt s az elvetett magvak tündökletes gyorsasággal indáznak-levelesednek akár a Magyar népmesék sorozatban a madár torkából kihajtó ének.

Ahogy belépett a lépcsőházba, első

Rácsú (3.)

teremben. A főorvosok titkon egymást mérgették. Ki lehet a halálra

Marton László szobrai a Hiltonban

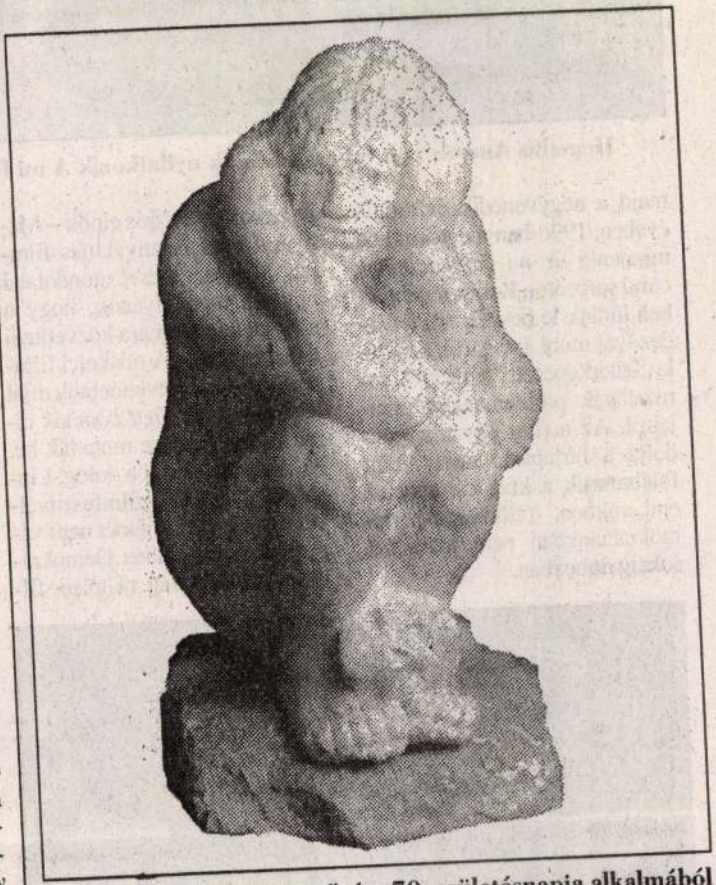

Marton László szobrászművész 70. születésnapja alkalmából kiállítás nyílik meg ma délután négy órakor a Budapest Hilton Szálló dominikánus kerengőjében. A tárlatot Nemeskürty István nyitja meg

MARTON László
Magyar Nemzet
1995. nov. 4

Hegedűs András volt miniszterelnök nyilatkozik A mi forrad

majd a negyvenedik évforduló évében, 1996-ban megtekintheti mindenki *A mi forradalmunk* című sorozatot. Ennek reményében ültünk le beszélgetni a rendezővel munkásságáról, az általa „feltérképezett" tényekről, sorozatának problematikus pontjairól. Az a film ugyanis, gondolja a hírlapíró, amely iránt fölébresztik a kíváncsiságot az emberekben, (állítólagos) demokráciánkban nem maradhat sokáig dobozban.

az akkori televíziós elnök – Magyar József fesztiváldíjas filmjei. Magyar József gondolatai ugyanis nem olyanok, hogy a magyar nép számára közvetíteni lehetne őket… A miskolci filmfesztiválon a televízióelnök díját kapta meg *Időzített bombák* című filmem, azt se mutatták be. Nem ért váratlanul a dolog, Lipcsében, az NDK filmfesztiválján díjat nyert filmemet nem vásárolta meg a Német Demokratikus Köztársaság. Utolsó fil-

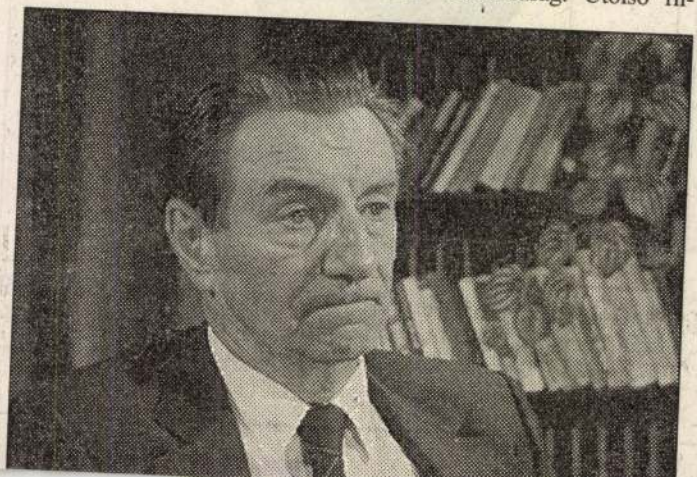

1995. nov. 26

MARTON László

Marton László jubileumi kiállítása

A hetven esztendős *Marton László* szobrászművésznek ünnepi kiállítása nyílt a Hilton Szálló Dominikánus udvarában. A külföldön és belföldön egyaránt ismert képzőművész rangos kiállítását népes közönség előtt *Nemeskürty István* író nyitotta meg. Amint a bevezető is hangsúlyozta: Marton évtizedek óta hazai művészi életünk élvonalába tartozik. A hajdani tapolcai kovácsmester fia szinte gyermekkorától fogva alkotó tevékenységet folytat: számos népszerű köztéri szobrán kívül átütő sikereket aratott külföldi kiállításaival is. Elegendő, ha csak az 1980-as vatikáni nívódíjára s a hozzá kapcsolódó pápai áldásra, valamint az 1995-ös nagysikerű angliai kiállításra utalunk, amelyet Károly walesi herceg nyitott meg.

Nemeskürty találóan mutatott rá megnyitójában Marton László elmélyült művészi vénájára és keresztény gyökereire is. A fény és árnyék mesteri kezelésétől kezdve a drámai sűrítettségén át a krisztusi szenvedésvállalás átéléséig — ennek eklatáns példája Ecce homo című Krisztus szobra — széles skálán érvényesíti alkotói tehetségét.

szeghalmi

zése

itet, sem pedig a hívőnek tudományt. Sőt a „kettős ly csábító, ám csalfa (és nói Szent Tamás által el- megcáfolt) elméletére ség, amely szerint lehet az az értelem szerint, de szerint, és fordítva... kísértés, hogy idézeteket nk föl a könyvből, ame- an világítanak meg vitás . Ezeket azonban kár, yenesen félreértést szülő övegösszefüggésből kira- rt inkább azt ajánlom e asóinak: olvassák el az yvet; ehhez mindössze lai szintű alapismeretek- gulatlan, előítélet-mentes gra van szükség. Azután ítsák ki saját, egyéni ál- at.

vassanak tovább e téma- mint az is kívánatos len- jeles szerzők is folytas- zlató tevékenységüket.

Dudich Endre

MOSTANTÓL
már nem csak papjainknak, hanem
az Egyház érdekeltségébe tartozó
más személyek részére is:
különböző típusú
ÚJ GÉPKOCSIK
értékesítése
8-15% KEDVEZMÉNNYEL !
papi ajánlásra
RELIGIO KFT.
1014 Budapest,I ker. Szentháromság utca 1-3.
Telefon: 201-1483, Fax: 201-1046

Catholica 2000 **KATOLIKUS UTAZÁSI IRODA**

TÉLI ZARÁNDOKUTAK

KEDVEZMÉNYES SZENTFÖLDI ZARÁNDOKLATOK
jan. 18—25., febr. 8—15. ..... 95000,— Ft

TÖLTSE VELÜNK AZ ÜNNEPEKET!

ADVENT LINZBEN ÉS SALZBURGAN
dec. 1—4. ..... 23600,— Ft

KARÁCSONY A SZENTFÖLDÖN
dr. Rózsa Huba professzor, a Pázmány Péter Hittudományi Egyetem Levelező Tagozata igazgatójának lelki vezetésével, 8 nap repülővel
dec. 21—28. ..... 99000,— Ft

KARÁCSONY GRAZBAN ÉS SZOMBATHELYEN
dec. 23—25. Dr. Szilárdffy Zoltán atya vezetésével 7900,— Ft

KARÁCSONY BÉCSBEN ÉS SOPRONBAN
dec. 23—25. ..... 7400,— Ft

SZILVESZTER RÓMÁBAN (autóbusszal)
dec. 28—jan. 3. ..... 49800,— Ft

Értesítjük kedves utasainkat, hogy programfüzetünket, kívánságra postán megküldjük.
Jelentkezés: 1023 Budapest, Árpád fejedelem u. 8. (Komjádi uszodánál) Hétfőtől péntekig 9 és 17 óra között. Tel.: 212-0330; 212-4436; fax: 212-0331

A magya
T
világnézeti
megje
a pár
Előfize
Krisztu
megjelenik
Előfize
Mindk
Fa
H–1026 B
Te
Fa
K
átuta
P
10%
raktárról
Osztrál
szlov
nagy v
Egyh
további
Épít
Balatonfüred, No

MARTON László

Ötvenéves a radar

Radio Detecting and Ranging – sokak számára hangzik idegenül ez az angol műszaki kifejezés, pedig közkeletű rövidítését az egész világon ismerik. A radar ugyanis ma már nem csupán a légiforgalom nélkülözhetetlen kelléke, hiszen nagy tengeri hajókon éppúgy alkalmazzák, mint kis magánjachtokon, sebességmérő változata pedig – az autósok nagy bánatára – kiköltözött az utak szélére. Utóbbi egy új iparág megszületését is magával hozta, ugyanis megjelentek az autóba szerelhető „radarjelző" szerkentyűk, melyeket azonban a legtöbb országban – így nálunk is! – a törvény szigorával üldöznek. S akkor még nem beszéltünk az újabban már a hazai szaküzletekben is beszerezhető, különleges „halfelderítő" radarokról, melyekkel a nagyobb fogásra vágyó horgászok bővítik arzenáljukat.

A ferihegyi közelkörzeti irányító központ. Balra fent távolkörzeti radarkép a 80-as évekből

Mint ismeretes, minden radar az elektromágneses hullámok kibocsátása és visszaérkezése közötti időkülönbség mérésén alapul. A hullámok az útjukba került „akadályokról" visszaverődnek, s utóbbiak megfelelő vevőantenna, valamint egy tv-képernyőhöz hasonlítható katódsugárcső segítségével vizuálisan is érzékelhetők. A céltárgy irányát az antenna helyzete, távolságát a kibocsátás és a visszaérkezés közötti idő határozza meg.

A radarral kapcsolatos kísérletek már korábban megkezdődtek, azonban csak 1935-ben, az angliai Daventry községben sikerült végre a gyakorlatban is bizonyítani, hogy a közeledő repülőgépeket ezzel a technikával fel lehet deríteni. A kísérlet idején Nagy-Britannia egyetlen repülőgép-előrejelző riasztóberendezése London közelében működött. A 60 méter hosszú és 7,6 méter magas betonépítmény fókuszpontjában egy sor érzékeny mikrofont helyeztek el, s az érzékelés gyakorlatilag „füleléssel" történt (feltételezve azt, hogy a közeledő gép egy vagy több motorral rendelkezik).

A Daventryben végrehajtott kísérletet – elmélete alátámasztására – Robert Watson-Watt végezte el egyik munkatársával. A fizikus úgy vélekedett, a kor műszaki lehetőségeivel elő lehet állítani egy közeledő repülőgép észleléséhez elegendő, de megsemmisítéséhez még kevés rádiófrekvenciás teljesítményt. A kísérlethez kibérelték a BBC helyi, rövidhullámú rádióadóját, amely a 49 méteres hullámhosszon, 10 kilowatt teljesítménnyel sugárzott. A sugár vízszintesen 30 fokos, függőlegesen 10 fokos tartományban haladt.

Ebbe a tartományba repült be 1800 méter magasságban egy bombázó repülőgép, amelyet megfigyeltek. A céltárgyról visszaverődő jeleket egy érzékeny vevőhöz kapcsolódó antennával és egy katódsugárcsöves berendezéssel jelenítették meg. A kísérlet végül is megerősítette az előzetes számításokat, miután 12 kilométernél nagyobb távolságból is mérhető jelet kaptak a bombázóról. A szakemberek ettől a kísérlettől számítják a radar gyakorlati megszületését.

Ettől kezdve a radar fejlődése gyors és látványos volt, amit felgyorsított a második világháború. A mind tökéletesebb légvédelmi és légiforgalmi irányító berendezések mellett megjelentek a repülőgépek, majd a hajók fedélzetén is a radarkészülékek, melyek immár nemcsak a tájékozódásra, hanem az időjárás felderítésére is alkalmasak lettek. Napjainkban a nemzetközi légiforgalom működésképtelen lenne az egész világot behálózó radarrendszerek nélkül. A polgári repülésben ma alapvetően négyféle berendezést használnak.

Az útvonal- vagy távolkörzeti radarok viszonylag lassan – percenként hatszor – forogva pásztázzák körbe a megfigyelt, mintegy 300 kilométer sugarú körzetet. Észlelési magasságuk általában 500 méter fölött van, s felbontásuk kevésbé érzékeny. Ilyen berendezéseket használnak a távolkörzeti irányításra, amikor a gépek általában utazómagasságon szelik át az adott légteret. (Magyarországon jelenleg a Bakony legmagasabb pontján, Kőrishegyen, illetve az Alföldön, Püspökladány mellett működik távolkörzeti radar, melyek „befedik" az ország teljes légterét.)

A körzeti radarok, nevüknek megfelelően, a repülőterektől kb. 100 kilométerre „látnak" el, forgási sebességük 15/perc, s már 200 méter fölött „megfogják" a légicélt. Ilyen berendezés működik például a Ferihegyi repülőtéren, melynek elsődleges feladata, hogy nyomon kövesse a le- és felszálló gépek útját, illetve ellenőrizzék vele a repülőtér közelkörzetének légterét. A repülőtéri gurítóradarok hatótávolsága mindössze 5-8 kilométer, viszont nagy sebességgel, másodpercenként tesznek egy fordulatot. Fő feladatuk az összes földi mozgás – tehát nemcsak a repülőgépek, hanem az esetleg akadályt jelenthető járművek – felderítése. Ferihegyen, a 2-es terminál közelében felépült új irányítótorony tetején működik ilyen berendezés, melynek érdekessége, hogy az időjárás viszontagságaitól védő, gömb alakú burkolata – a radarsugarakat zavartalanul átengedő – szattyánbőrből készült. A légiforgalom különleges berendezésének számít a leszállító radar, mely függőleges irányban 0–8 fokos, víszintes irányban pedig – a pálya tengelyéhez képest – jobbrabalra 10 fokos szögben pásztázza a leszállósávot. Ez a berendezés néhány méter pontossággal képes meghatározni az érkező gép térbeli helyzetét, s ha szükséges, az irányító rádión közli a pilótával a helyesbítés szükséges mértékét.

Napjainkban a világ legzsúfoltabb légtereiben – elsősorban az Amerikai Egyesült Államokban, továbbá egyes nyugat-európai országokban – már kizárólag számítógépek dolgozzák fel a levegőből érkező, hatalmas információtömeget. Ehhez azonban szükség volt az ún. másodlagos radar kifejlesztésére.

Ennek lényege, hogy minden gép kap az irányítástól egy speciális, négy számjegyű kódot, amelyet a pilóta felszállás előtt beír a közforgalmi gépek fedélzetén kötelező, szabványos válaszjeladó berendezésbe (transzponder). Amikor a földi, másodlagos radar hullámai elérik a repülőgépet, a transzponder – akár a pilóták tudta nélkül is – automatikusan visszasugározza ezt a kódot, továbbá a gép repülési magasságát (esetleg sebességét) és a rendelkezésre álló üzemanyag mennyiségét. A számítógép ezen adatok összesítése alapján tesz javaslatot a légiforgalmi irányítónak, milyen sorrendet állítson fel a légtérben tartózkodó gépek között.

Ez a technika gyakorlatilag már Magyarországon is működik, de igazán az új – már épülő – irányítóközpont átadása után lesz hazánkban – nemcsak európai, hanem – világszínvonalú a (radar) repülésirányítás.

Földesi László

Surranó Subaruk

A rali-világbajnokság Catalunyában lebonyolított utolsó előtti futamában a Subaru-csapat megmutatta, hogy milyen klasszis: a volt világbajnok, *Carlos Sainz* nyert, miután *Colin McRae-t* időbüntetéssel sújtották az utolsó ellenőrző ponton.

Most mosakodhatnának a Subarusok, mert nem mindig ment ilyen jól nekik. *Juha Kankkunen* bebizonyította, hogy ma már aszfaltúton is a legjobbak közé számít, hiszen itt egy éjszaka alatt 22 másodperc előnyt autózott össze: „Ne csodálkozzanak a gyorsaságomon – mondta –, 1993-ban is gyors voltam itt, akkor harmadik lettem... A gyorsaságom kulcsa: a kocsim kitűnően megy és semmilyen problémám nem volt vele."

állltam, mert butaság lett volna folytatni."

A második napon jött a fordulat, mikor Juha Kankkunen a tizenhatodik gyorsaságin „padlót fogott". „A kanyar szűkebb volt, mint gondoltuk – mondta. – Néhány száz métert repültünk le az útról, majd megálltunk fejjel lefelé, egy fának támaszkodva. Itt nem voltak nézők, csak hosszú idő után tudtunk kikecmeregni a kocsiból. Nagy csalódás ez nekünk, különösen, hogy olyan jól mentünk a verseny során." Ekkor tört az élre *Carlos Sainz*, már érezhető volt a Subaru-fölény.

A harmadik napon világossá vált, hogy ez a Subaru futama, ez akkor lett egyértelmű, mikor Didier Auriol visszaesett a negyedik helyre, problémája akadt

nek. McRae szerint: „Sainzcal egyenlő pontokkal indulunk az utolsó fordulóra – ezáltal az angliai verseny igencsak izgalmas lesz."

A győztes Sainz így nyilatkozott: „Hatalmas támogatást kaptam itt Catalunyában a csapattól, akik segítettek abban, hogy megnyerjem a hazai versenyt. Várom a harcot a világbajnoki címért Nagy-Britanniában novemberben."

Bizony nem lesz egyszerű ütközet ez a verseny, hiszen legalább négyen esélyesek az összetett verseny megnyerésére. Aki ismeri a rali-menőket, tudja, hogy addig nyomják a padlógázt, ameddig egy hajszálnyi lehetőséget éreznek a győzelemre.

Már nyomtatásra kész állapotban volt az itt szereplő tudósítás,

A Just 4/2-höz tervezett speciális öltözékek

BMW-n sz… él…

Olyan, mint egy kellemes álom. A motor hangját maga mögött hagyja a sebesség, mintha távol-

Szoboralakok repdeső szikrákból

FOTÓ: KEREKES TAMÁS

Nemeskürty: Derűt sugároz ez a műalkotás minden arra járónak

A Balaton-közeli Tapolcán, egy hajdani kovácsműhely előtt mezítlábas pásztorfiú szobra álldogál. Bár ruházata csak egy rövid nyári gatya, önérzetesen támaszkodik botjára, figyelő tekintetét semmi sem kerüli el, ahogy az pásztorokhoz illik. Talán a kovácsműhelyt, a házat is őrzi, ahol a szobor alkotója született és felnőtt. Alig tizennyolc esztendősen alkotta meg ezt a szobrát. Csudálatos világ volt a falusi kovácsműhelyek világa. A felizzított vas engedelmesen várja az üllőn a mester kalapácsütéseit, hogy a patkó vagy bármiféle tárgy alakot nyerjen. Bámuló gyermekszemeknek nem akadt nagyobb öröme, mint a repdeső szikrákat figyelni, s köréjük meséket képzelni. A kovácsmester maga volt a teremtő erő, az alkotó, akinek ritmikus csengő-zúgó kalapácsütéseire formálódik minden a görög regevilág óta, szigorú akarata szerint.

Marton László, a tapolcai kovácsmester fia, hetven évvel ezelőtt látta meg a napvilágot, hogy aztán a nagy tehetségű ifjút tizen-egynéhány évesen a budapesti iparművészeti iskolába küldje Zala vármegye. A hetvenéves művészt most velünk együtt szobrai köszöntik. Harminckilenc szobor éli körülöttünk önálló életét, érzelmeket, gondolatokat ébresztve bennünk a szépség erejével.

Csudálni való a mozdulatlan anyagba örökített mozgás hol súlyos drámai ereje, hol humorba oldott könnyedsége – mint a Kiskirálylány huncutsággal vegyes gyermeki derűjében. Amilyen szokatlan vakmerőségnek tűnt ezt a szobrot a Duna-parti kettes villamos Vigadó téri megállójának kerítéséhez tenni, olyan örömet áraszt, derűt sugároz ez a műalkotás minden arra járónak.

Marton László szobrainak drámaiságát a nagy gonddal megkomponált fény-árnyék hatások is biztosítják. Nagyszerű példa erre az Ecce Homo Krisztusának viselőjével együtt szenvedő palástja, amint szemrehányó, fojtott indulattal őrzi-takarja a Megváltó megkínzott testét. Vagy nézzenek a Szomorú történelmünk címet viselő szobor lepleinek baljós komorságú árnyékaira! Itt minden árnyék, minden redő sötét, bús titkokat takar – Krisztus palástja a maga tragikumában is inkább oltalmaz, s eltakarja a sebeket.

De nem lehet feladatom e harminckilenc mű egyenkénti méltatása, már csak azért sem, mert minden igazi műalkotást minden szemlélő másként éli át, másként „fejezi be" önmaga lelkében a kiállított művet. Viszont mégis említeni kell Marton műalkotásaiban a mozgás drámai történés jellegét. *Bernini* óta, mint köztudott, a szobrász már nem csupán egy mozdulatot örökít vagy merevít, hanem a mozgást, a mozgás drámáját ábrázolja. Ilyen dráma az erdőbeli láthatatlan történéseket lábujjhegyre ágaskodva fürkésző férfi a Vadlesen című alkotásban, s ilyen drámák lónak és lovasának együttesen győzni vágyó indulatcselekvései. A kuruc generális rendíthetetlen nyugalommal ül tomboló lován, előre néz, egy messzibb cél felé, miközben cselekvő társa, a lova mintha az ellenségre készülne rátaposni, akárcsak a középkori Szent György-szobrok lovai a sárkányra. A Megvadult ló című szobor is csupa dráma, csupa őrjöngő indulat, míg viszont az itt most ki nem állított, mert köztéri Bocskai-szobor lova mintha lovasának kiáltványát nyerítené világgá.

Aztán a Cantata Profana szarvasai! Ez a bronzba-kőbe fagyasztott Bartók-zenemű, ez a régi monda... Dehogy is fagyasztott. Minden mozdulatlan ugyan, szinte a csendet is hallani véljük, az állatok egy pillanatra megálltak, mint amikor a sötétben hirtelen fényszóró világít rájuk, és most némán ránk tekintenek, mintegy tőlünk várva megváltásukat, mintha azt kérdeznék: hová vittétek ezt az országot?

Ez a mű remekmű, a szobrászat térbeliségének is figyelemre méltó újrafogalmazása. Ha ezt a kompozíciót a padlóra vagy a talajra állítanák, s mi mintegy felülről szemlélnénk a csoportot, szánakozást ébresztene a szemlélőben. Ha viszont a királyi korona méltóságával hordott agancsokat viselő szarvassá változott fiúkat alulról szemléljük, s ők felülről pillantanak ránk, kérdőleg és felelősségre vonóan – akkor megrendülünk a látott élménytől.

Méltán kapta szárnyára a hírnév Marton Lászlót, és mindannyiunknak öröm, hogy a nagyvilág is méltatja. Az országban járva-kelve találkozhatunk alkotásaival, József Attilával a Duna-parti lépcsőknél, Kisfaludy Sándor verseiről társalkodó dámákkal Hévízen, az alkotás önkívületében zongorázó Liszt Ferenccel a Zeneakadémia közelében, bizonyságul, hogy nem veszett ki nemzetünkből az identitástudat és az alkotó erő.

Nemeskürty István

Elhangzott 1995. november 4-én, Marton László kiállításának megnyitóján a Hilton Szállóban.

TV-lemény

Akit a sajtó elkapott

Akik átélték '56 forradalmát, *Dudás József legendájáról* tudnak egyet-mást. A megtorlásra emlékezőkben is rögzülhetett, hogy a terror korai áldozatai közé tartozott. *Baló Péter* történész-riporter múlt héten az egyes adón bemutatott filmjéből pedig – Akit a vihar felkapott – immár pontosan tudható: a szabadsághőst az ő harcaival is megerősített Széna téri parancsnokkal, *Szabó Jánossal* együtt végezték ki 1957. január 19-én.

Ehhez képest meglepő is lehet talán, hogy a Népszabadság 1957. augusztus 20-i, „alkotmányünnepi" számában *Rideg Sándor*, addigra már három József Attila- és egy Kossuth-díjjal ékesített, ötelemis „munkásíró", Itt a Szabad Kossuth Rádió című agyképződményében a Szent Jobb és a Szent Korona mellett gúnyolta nemcsak *Mindszentyt*, a papságot, egy sor zsidó származású magyar arisztokratát, aztán – hogy történetünkhöz közelítsünk – *Malétert, Kopácsyt*, hanem a jó fél éve felakasztott Szabó Jánost is, a véle együtt mártírhalált halt Dudásról pedig képzelt rádióközvetítésében így elménckedett:

„(...) győzelmes menetben láthatjuk Dudás Józsefet, s mellette a békebeli Conti és Víg utca szülöttjét, a tuskólábú hőst, Marok Marcsát, Kacsázó Lőcs Katit, a Grassalkovich utcából, és a hősök ezreit, akik először foglalták el a cinkotai nagyiccét, a Rákóczi úti italboltot, az állami ékszerüzleteket, a Guttman Áruházat, a Corvin Áruházat, ahonnan némi szünet után újabb stratégiai pontok elfoglalására indultak."

Mindehhez már csak csekély adalék, hogy óévbúcsúztatóként, hősünk szájába adva, kinyomattatott: Követelem, hogy ezek után a Szilvesztert ne Szilveszternek, hanem Dudásnak hívják!

A tizenkét évesen olvasott förmedvénynek még a dátumát is máig őrzöm. És nem csak a megcsúfolt Szent István-nap alatt. Hiszen koravén gyerekként olvastam Dudás kivégzésének hírét is. S így a halottgyalázás undora már annak idején elfogott. Ám csak most, a tévét nézve értettem meg a sajtóbéli különleges gyűlölség okát.

Mert nem egyszerűen arról volt szó, hogy egy nemzeti érzelmű, volt kommunista 1944-ben a náciellenes legfőbb nemzeti mozgalom aktív tagja, '56-ban a fegyveres felkelők egyik vezetője lett. A kádári megtorló hatalom jóllehet ezért gyűlölte mindenekelőtt, s ezért kellett az elsők közt életét áldoznia. A sajtógyűlölség e minősített esetéhez ez azonban kevés.

De hát Dudás nemcsak a Széna téren tette, amit kellett, nemcsak a Külügyminisztérium ellen lépett fel fegyveresen, hanem – ó, mily szörnyű – elfoglalta a Párt lapjának, a Szabad Népnek a székházát is.

És nem csak elfoglalta. A Magyar Függetlenség főszerkesztőjeként olyan forradalmi radikális lapot adott közre, amely bizony a *Nagy Imre*-kormány ellenzéke volt.

Hát így is lehet? Másként is, mint a *Rákosi* hazugságszivatytyúiból lélegző és ekként mételyező álhírlapírók tették? Ez volt számukra az igazi sérelem. Az „elégséges ok" a halottgyalázásra.

A tanulság máig él.

Melczer Tibor

Max Ernst vándorlásai

A XX. század képzőművészetének egyik meghatározó alakja, *Max Ernst* (1891–1976) lesz a tárgya annak a szimpóziumnak, amelyet a budapesti Goethe Intézet rendez november 15-én és 16-án. A több izmusban (dada, szürrealizmus) is jeleskedő művészről, párizsi, müncheni, frankfurti és budapesti művészettörténészek, esztéták tartanak előadásokat a Goethe Intézetben, az Intézet és a Lufthansa Kulturális Alapítvány rendezésében. Külön érdekesség, hogy 15-én este 18 órakor bemutatják *Peter Schamoni* 1991-ben készült Max Ernstről szóló, *Vándorlásaim, nyugtalanságom* című filmjét.

A szimpózium előestéjén, november 14-én 16 órakor kiállítás nyílik Max Ernst grafikáiból és könyvterveiből a Szépművészeti Múzeumban. **(t.i.)**

Tartásdíj a közoktatásnak

Megszületett a közoktatás jövő évi finanszírozási, a kormány által is elfogadott javaslata, amely szerint a költségvetésből 147,925 milliárd forint jut erre a szektorra. Ez átlagban nem egész másfélszeres többlettámogatás az ez évihez képest, mégis alig 70-75 százalékban fedezheti a kiadásokat – tudtuk meg tegnap délelőtt *Szabó Zoltántól*, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium államtitkárától. A javaslatot előkészítő tárgyalásokon alapvetően két tervezetről folyt a vita. Az egyik, az elfogadott „A" változat a fejkvótás, ellátotti létszámarányos normatívát foglalja magába. A másik, „B" modell szerint a finanszírozás alapját a pedagógus-álláshelyek kialakított mutatószáma képezte volna. Ez utóbbi mind a kormány számára, mind pedig a Közoktatási Érdekegyeztető Tanács (Köét) számára tárgyalási alapként elfogadhatatlannak bizonyult, így az „A" változatot tartották meg.

A finanszírozási javaslat szerint elkülönített 10 milliárd forintból azok az önkormányzatok kaphatnak támogatást, amelyek végrehajtották a helyi közoktatás elkerülhetetlen racionalizálását. Az összeget a pedagógusok jövedelmének növelésére, illetve a közoktatás fejlesztésére fordíthatják. Szóba került a már régóta dédelgetett „hétévente egy év fizetett szabadság" tervezete is, aminek a pedagógusok továbbképzése lenne a lényege. Valamint az is, hogy aki nem teljesíti a feladata elvégzéséhez szükséges követelményszintet, állás nélkül marad. A tervezetet azonban leghamarabb 1997 után lehet végrehajtani. Az államtitkár nem tartja elképzelhetetlennek, hogy 1996. szeptember 1-jével átlagosan 25 százalékkal növekedjen a pedagógusok bére. **(bartal)**

● A Fejér Megyei Hírlap novellapályázatot hirdet, amelyen lakóhelyre való tekintet nélkül bárki részt vehet. A lap szerkesztősége (Székesfehérvár, Pf. 167) folyamatosan várja a 2–5 gépelt oldal terjedelmű pályaműveket 1996. március 20-ig. A beküldött pályaművek közül a jobbakat a lap hét végi számában, honorárium ellenében teszi közzé. A pályázat első díja 30 ezer forint. A borítékon fel kell tüntetni: Novellapályázat.

● Lear király, Falstaff – ez csak

SaRock

A legnagyobb slágerek

November közepe van, közeleg a karácsony, feleségem is már azon töri a fejét, hogy mit vegyünk majd a gyerekeknek ajándékba, mi az, amire futja, s mi az, amire egyáltalán megéri áldozni. Mint mindenki, természetesen a lemezkiadók is kellőképpen felkészültek az ünnepre, szeptember óta ontják az árut – csak legyen, aki felszívja! –, hiszen ismerik a magyar betegséget, a felmérések is kimutatják: éves hanglemezforgalmunk közel háromnegyed része bonyolódik le ebben a szűk három hónapban.

A legkeresettebb lemezek, úgy látszik, továbbra is a legnagyobb slágerek gyűjteményes – Greatest hits, The best of – albumai, ezek mindig bejönnek, ha kell, ha nem, hiszen a legtöbben megelégszünk a legnépszerűbb kivonattal, ezt sulykolják belénk éjjel-nappal az éter hullám-

A KIÁLLÍTÁS
1995. NOVEMBER 2-IG TEKINTHETŐ MEG

A MAGYAR KÜLKERESKEDELMI BANK RT.
ÉS A SZÁZÉVES ÉDÁSZ RT. TÁMOGATÁSÁVAL

✸

„A jó műnek jövője van"
(Kassák)

VESZPRÉMI NYOMDA RT.

MARTON László

mester-mű
GALÉRIA
• HEGYESHALMI •

H–8200 VESZPRÉM, KOSSUTH U. 17.
TELEFON: (88)406-318

Tisztelettel meghívjuk,
szeretettel várjuk

1995. október 14-én, szombaton
délelőtt 11 órakor

Veszprémben
a Mestermű Galériában

MARTON LÁSZLÓ

szobrászművész
MUNKÁCSY-DÍJAS, ÉRDEMES ÉS KIVÁLÓ MŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁN

Köszöntőt mond
SIBAK ANDRÁS
TAPOLCA VÁROS POLGÁRMESTERE

A kiállítást megnyitja
KOVÁCS ANDRÁS
filmrendező
KOSSUTH-DÍJAS, KIVÁLÓ MŰVÉSZ

Közreműködnek
A veszprémi CSERMÁK ANTAL ZENEISKOLA növendékei

✸

Marton László **1925. november 5-én született** Tapolcán.

Szeretettel köszöntjük!

„A művészetnek nincs szüksége
módosító magyarázatokra.
Sem közvetítő magyarázatokra.
Sem kegyelmi magyarázatokra.
A művészetnek szeretetre van szüksége.
Rengeteg szeretetre. Kifogyhatatlan szeretetre.
Mint mindennek és mindenkinek a létben."
(Juhász Ferenc)

MARTON László szobrai

A M. Kort. Erdemmend tesztő Terent
(polyán tagozat)
1995

tos tulajdonos áruba bocsátotta őket.
a két kiváló lószakértő, bárá Orczy Elek
rtonba utaztak, hogy megtekintsék az
csak hat csikót vezettetett fel, mert
ikó, Nefelejts kancacsikója, amely ké-
lyan gyenge volt, hogy nem vezették elő.
árom csikót akart eladni a felvezetett
portosítással sem voltak megelégedve
gül Blaskovich Ernő azt az ajánlatot
sárga kancacsikóját visszatartja, s a
ért a vevőktől. Igy aztán létrejött a

n választott, amikor egyetlen csikót,
kiemelte a hatból! Lehet magyarázni,

Békéscsaba, Orosháza

Megindulhat a telefonfejlesztés

Békéscsaba, Orosháza és Pápa primer körzetek telefonfejlesztésére végre megszületett a végleges koncessziós megállapodás az érintett társaságokkal – válaszolta munkatársunk érdeklődésére *Bölcskei Imre*, a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium helyettes államtitkára. Hozzátette, tegnap *Lotz Károly* miniszter aláírta az érintett társaságoknak a témában írt hivatalos leveleket. A megállapodás révén nincs szükség új pályázat kiírására. Egy új kiírás lebonyolítása legalább egy évet venne igénybe, a fejlesztés pedig csak két év múlva indulhatna meg.

Bölcskei Imre elmondta azt is, hogy a gödöllői, váci primer körzetben telefonkoncesszió-nyertes Digitel 2001 képviselőivel is biztató tárgyalások zajlanak. Ez ügyben várhatóan szeptember 27-én döntenek. **(h)**

● Júniusban a folyó fizetési mérlegben 107 millió dolláros deficit keletkezett. Az első öthavi átlagos deficit 393 millió dollár volt. Így a hat hónap során a folyó fizetési mérleg összesített hiánya elérte a 2,075 milliárd dollárt. Az árudeviza-export júniusban meghaladta az 1 milliárd dollárt, az előző öthavi átlagos 900 millió dollárral szemben. Az import értéke 1,178 milliárd dollár volt.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

Devizanem	Árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	206,61
Ausztrál dollár	99,92
Belga frank (100)	440,84
Dán korona	23,36
Finn márka	30,19
Francia frank	26,31
Holland forint	80,93
Ír font	211,32
Japán jen (100)	136,36
Kanadai dollár	99,11
Kuvaiti dinár	439,97
Német márka	90,69
Norvég korona	20,73
Olasz líra (1000)	81,48
Osztrák schilling	12,90
Portugál escudo (100)	87,22
Spanyol peseta (100)	105,84
Svájci frank	110,59
Svéd korona	18,17
USA-dollár	133,09
ECU (Közös Piac)	169,54

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos valutaárfolyamai

Pénznem	Vételi	Közép	Eladási
	Árfolyam 1 egységre, forintban		
Angol font	204,34	206,28	208,22
Ausztrál dollár	98,81	99,71	100,61
Belga és lux. fr. (100)	435,69	439,99	444,29
Dán korona	23,10	23,33	23,56
Finn márka	29,99	30,28	30,57
Francia frank	26,09	26,34	26,59
Görög drachma (100)	55,75	56,29	56,83
Holland forint	79,98	80,77	81,56
Japán jen (100)	134,77	136,23	137,69
Kanadai dollár	98,16	99,05	99,94
Kuvaiti dinár	435,78	439,91	444,04
Német márka	89,67	90,56	91,45
Norvég korona	20,52	20,72	20,92
Olasz líra (1000)	81,13	81,87	82,61
Osztrák schilling	12,75	12,88	13,01
Portugál escudo (100)	86,51	87,34	88,17
Spanyol peseta (100)	104,97	105,97	106,97
Svájci frank	109,34	110,41	111,48
Svéd korona	18,03	18,20	18,37
USA-dollár	131,82	133,03	134,24
ECU (Közös Piac)	167,97	169,59	171,21

Egy volt világbanki igazgató véleménye

Váratlanul nagy gazdasági zsugorodás

Senki sem számolt azzal, hogy a szocialista gazdaságról a piacgazdaságra való átváltással összefüggő makroökonómiai változások ilyen nagy zsugorodást fognak okozni az érintett országok nemzetgazdaságában – jelentette ki *Bernard Snoy*, az EBRD londoni igazgatója. A pénzügyi szakember előzőleg a Világbank egyik igazgatója volt, és a minap Budapesten az Amerikai Kereskedelmi Kamara és a Szirák Alapítvány által a Kempinski Szállóban rendezett üzleti ebéden tartott előadásában foglalkozott a kérdéssel. Az ebéden részt vett *dr. Endrey Antal* ügyvéd is, aki – mint lapunkban arról többször beszámoltunk – éppen azért kezdeményez pert a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap ellen, mert a hazánknak adott tanácsaik következtében Magyarországot komoly kár érte.

Bernard Snoy előadásában utalt továbbá arra, hogy a Világbank és a valutaalap a szokásosnál sokkal mélyebben és irányítási szándékkal avatkozott be a közép-kelet-európai országok gazdasági életébe, ily módon szorgalmazta az átalakuláshoz szükséges gazdasági intézkedések megtételét. Jelezte továbbá, hogy Világbank és a valutaalap által időről időre nyújtott, az átalakulást elősegíteni hivatott kölcsönök nem voltak ugyan túlzottan nagy összegűek, de szerepük meghatározó és tervszerű volt az átalakulás menetében.

Lapunk érdeklődésére Endrey Antal kifejtette, hogy egy volt Világbank-igazgató ilyen állítást tartalmazó kijelentése világosan bizonyítja e pénzügyi szervezetek jogi felelősségét azért a gazdasági válságért, amely Magyarországon 1990 és 1995 között bekövetkezett.

H. K. J.

IBS-B-diplomaátadás

Hazánk európai csatlakozásának egyik legfontosabb záloga a magyar humán tőke, az a tudás, amellyel jelenlegi és leendő szakembereink, üzletembereink rendelkeznek – hangsúlyozta megnyitó beszédében *Gál Zoltán*, az Országgyűlés elnöke tegnap Budapesten, az International Business School Budapest (IBS-B) első diplomaátadó ünnepségén. *Tamás István*, a Dunaholding elnök-vezérigazgatója, az IBS-B főigazgatója kiemelte: a magyar gazdaságban az a legjobb befektetés, ha az ISB-B-hez hasonló iskolákat alakítunk. (MTI)

Pillanatfelvétel a Budapesti Árutőzsdéről

Drágul a kukorica

A nyár végi esőzések hatása még nem látszik meg a határidős piac kukoricaárfolyamain. Egyesek szerint ugyan túl későn jött, de lehet, hogy a késlekedőknek kedvez majd a szerencse?

Mindenesetre az előző hét tonnánként 12 810 forintos árfolyammal kezdődött az új termésű kukorica tőzsdepiacán. Ezután folyamatosan erősödött 40, majd 150 forinttal. Így augusztus utolsó hete októberi határidőre 13 300 forintos áron nyitott.

Jelen helyzetben az áremelkedés, ellentmondva a közgazdászi gondolkodásnak, minden bizonnyal a kínálat hatására következett be. Ez pedig egy jó tőzsdén erősödést okoz. Árutőzsdénk brókerjei ugyanis túljutottak azon a gyermekbetegségen, hogy ha nincs kínálat, emeljék a vételi ajánlatokat. Így – követve a nagy tengerentúli tőzsdék példáját – az emelkedés a kínálati piac hatására következett be. Régi szabály az évszázad első feléből: „Ahol a kínálat hatására nem nőnek az árfolyamok, az nem igazi tőzsde". Az ugrásra kész spekulatív tőke ráveti magát a hirtelen megugró árakra, és vásárolni kezd, majd drágán eladja. Aki ezt megveszi, nyilván azért teszi, hogy még drágábban adja el. És ha van kínálat, addig tart az erősödés, amíg a felhalmozás időszaka bírja.

Ezután jön a disztribúció, a spekulációs árualap szétosztódása, eladása. Itt már gyengülnek az árfolyamok, és a „remegő kezűek" egyre olcsóbban próbálnak megszabadulni árualapjuktól. Végül a bukott spekulánsoktól végre olcsón megvásárolhatják az árut a termelők is. No meg új spekulánsok, és kezdődik minden elölről. A novemberre előre eladott kukorica árfolyama is erősödő árfolyamokat hozott a tőzsde színpadán augusztus utolsó hetére. Az előző hét ugyanis tonnánkénti 50 forintos gyengülés után 13 250 szinten nyitott, ez a hét pedig már 13 600 forinttal lepte meg a közönséget. A márciusi, 15 000–15 300 forint közötti áralakulás erősödő tendenciát mutatott. A „futottak még" kategóriában a májusi kukorica tonnánként 15 780 forintot, a júliusi morzsolt kukorica pedig 16 400 forintot kóstált.

Orczán Csaba Sándor

Részvények kárpótlási jegyért

Legalább 25 milliárdot ajánlanak fel a stratégiai cégekből

Az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. igyekszik eleget tenni annak a kötelezettségének, hogy kellő vagyoni kínálatot teremtsen a forgalomban lévő, mintegy 63 milliárd forint címletértékű kárpótlási jegyre – jelentette ki egy tegnapi sajtótájékoztatón *Dudits Ádám* szóvivő. Az előzetesen kialakított koncepciót várhatóan október közepén tárgyalja meg az ÁPV Rt. igazgatósága.

A tervek szerint a stratégiai cégekből 25-30 milliárd forint össznévértékű részvényportfóliót ajánlanak fel kárpótlási jegy ellenében. E célból az áramszolgáltatók jegyzett tőkéjének 3-4 százalékát, 6-8 milliárd forint értékű pakettet különítenek el, a gázszolgáltatók esetében pedig 600-800 millió forintnyi csomagot kínálnak részvénycserére. A MOL papírjaiból 4, a Matáv portfóliójából 2-4 milliárd forintnyi jut a kárpótlási jegyes vevőknek, s az Antenna Hungária jegyzett tőkéjének két százalékát, mintegy 100-150 millió forint értékű részvényt kínálnak fel. A felajánlás jövő évben esedékes, s várhatóan 1997 végéig lezárulhat a folyamat.

A szóvivő elmondta: kárpótlási jegy ellenében a nem stratégiai társaságokból is kínálatot biztosítanak. A gyógyszergyári részvények mintegy félmilliárd forintot tesznek ki, s noha a részletek kidolgozása még folyamatban van, az már bizonyos, hogy banki részvények nem lesznek a felkínálandó portfólióban. A szövetkezetek számára külön élelmiszer-portfóliót állítanak össze, ennek értéke mintegy 7-10 milliárd forint. Az ÁPV Rt. arra számít, hogy a vagyoni kínálat megteremtésével nőhet, illetve stabilizálódhat a kárpótlási jegyek árfolyama.

❄

Dudits Ádám szóvivő az *Új Magyarországot* arról tájékoztatta, hogy a Szikra Lapnyomda Rt. privatizációs szerződését aláírták, s eszerint a társaság 51,75 százaléka az eredeti feltételekkel került az Állami Nyomda Rt. és a Postabank Rt. konzorciumának tulajdonába. Mint ismeretes, a vevő 180 napon belül jelentős alaptőke-emelést vállalt, de – mint a szóvivő megerősítette – ennek mértékét és a vételár összegét a konzorcium nem kívánja nyilvánosságra hozni.

V. É.

Surányi helyesli a bércsökkentést

Folytatás az 1. oldalról

Bár a stabilizációs folyamat nehezén még nem vagyunk túl, az utóbbi hat hónapban a magyar gazdaságban tapasztalható tendenciák alátámasztják a bevezetett intézkedések helyességét – hangsúlyozta tegnapi sajtótájékoztatóján a jegybank elnöke. *Surányi György* szerint folytatni kell az alkalmazott monetáris és árfolyampolitikát, s ennek megfelelően az idei év második felében havi 1,3, a jövő év második felében pedig havi 1,2 százalékkal értékelik le a forintot, s ez összesen 16 százalékos árfolyamcsökkenést jelent. A jegybankelnök beszámolója szerint a gazdaság számos területén alapos javulás tapasztalható: csökkent az áruforgalmi és a fizetési mérleg hiányának növekedési üteme, valamint a költségvetés és az államháztartási deficit havi növekedése is. Mindemellett nem tört meg a gazdasági növekedés, és az MNB-elnök adatai szerint az ipari termelés 8-10 százalékkal, a beruházások 7-8 százalékkal növekedtek, s nem csökkent a foglalkoztatottak száma.

Surányi György elmondta: mindez azzal magyarázható, hogy a keresletszűkítés nem elsősorban a vállalkozásokat érintette, hanem a bérből és fizetésből élőket, akiknek egy év alatt 8-9 százalékkal csökkent a reálbérük. Ám ez csak a tavalyi *jelentős és indokolatlan béremelkedések* korrigálása, és az elmúlt két évben összességében kevesebb mint 4 százalékkal esett vissza a reálbérek színvonala. A jegybank elnöke büszkén említette, hogy a bankok repoállománya – azaz a jegybanktól állampapír fedezete mellett felvett hitele – a napokban negatív, tehát nem tartoznak a jegybanknak. De azt már nem tette hozzá, hogy ehhez jelentősen hozzájárul, hogy jelenleg egy tartalékolási periódus végén vagyunk, amikor átmenetileg megnövekszik a pénzintézetek szabad pénzállománya. Az MNB elnöke szerint az infláció az idén 28-29 százalék lesz, jövőre pedig 20 százalék körül alakul. Az idei év végére is 6 milliárd dollár fölött marad az ország júliusban még mintegy 8 milliárd dollárnyi devizatartaléka.

G. J.

Westel telefonok a MÁV-nak

FOTÓ: KEREKES TAMÁS

Papp Miklós (középen), a Westel 450 Kft. vezérigazgatója, Rigó Zoltán, a MÁV vezetője és Bernáth Mihály, az ORFK főosztályvezetője tegnap aláírta azt az együttműködési szerződést, melynek értelmében a Westel 20 felújított NMT 450 rendszerű készüléket ad a MÁV-nak, 10-et pedig a rendőrségnek, hogy hatékonyabban lehessen védekezni a vasút elleni szándékos bűncselekményekkel szemben, illetve az elkövetőket – például a kódobálókat – könnyebben kézrekeríthessék

Kulcsfontosságú informatika

Folytatás az 1. oldalról

A miniszterelnök és a Microsoft elnökének jelenlétében írta alá a Matáv vezérigazgatója, *Straub Elek* és *Gönczi András*, a Microsoft Magyarország igazgatója azt az együttműködési szándéknyilatkozatot, amelyben a két cég megállapodott az együttműködés további lehetséges módjairól. *Lotz Károly* közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter *Bill Gatesszel* folytatott magánbeszélgetéséről elmondta: a jövőt alapozza meg a Matáv és Microsoft között kialakuló szakmai együttműködés. Ennek keretében a Matáv kísérleti jelleggel lehetővé teszi, hogy a már megépült digitális fényvezetős gerinchálózatán keresztül bemutassák a hazai nagyközönségnek a Microsoft legújabb szolgáltatásait. A miniszter hangsúlyozta: a kísérleti jellegű tesztelésre a magyar távközlési szolgáltató már felkészült.

EUROTOURS

NYÁRI–ŐSZI SZUPERAKCIÓ

Korfu	1 hét 2 hét	apartmanban EN vagy szállodában reggelivel	24 900,-Ft-tól 32 900,-Ft-tól
Kréta-Chania	1 hét 2 hét	apartmanban EN vagy szállodában reggelivel	27 900,-Ft-tól 36 900,-Ft-tól
Rodosz	1 hét 2 hét	szállodában** reggelivel	29 900,-Ft-tól 39 900,-Ft-tól
Kréta-Heraklion	1 hét 2 hét	apartmanban EN vagy szállodában reggelivel	29 900,-Ft-tól 39 900,-Ft-tól
Mallorca	1 hét 2 hét	szállodában*** FP	39 900,-Ft-tól 59 900,-Ft-tól
Ibiza	1 hét 2 hét	szállodában FP	39 900,-Ft-tól 64 900,-Ft-tól

Ne feledje: Ha velünk utazik, dec. 13-án megnyerheti a Toyota Celica álomautót!

Eurotours

Budapest V., Nagy Ignác u. 14. T.: 269-1426
Budapest III., Boglár u. 10. T.: 187-3971
Szekszárd, Garai udvar .T.: 74/311-167
Pécs, Nagy L. kir. 20. T.: 723/11-314
Szeged, Maros u. 1. T.: 62/311-644
Salgótarján, Fő tér 6. T.: 32/310-953
Veszprém, Cserhát u. 7. T.: 88/320-289

A Pannon GSM Távközlési Rt. értesíti tisztelt ügyfeleit,

hogy a Hangposta központ áttelepítése és kapacitásbővítése miatt a **Hangposta, a Faxpostafiók, a Faxtár és a PannonHívó** szolgáltatásai **1995. szeptember 2-án éjjel 11 órától szeptember 3-án reggel 5 óráig, valamint az azt követő héten** éjszakánként időszakosan vagy teljesen szünetelnek, illetve korlátozott mértékben lesznek használhatóak.

Ez az alábbi funkciókat érinti:
- üzenetküldés és lehallgatás Hangpostafiókba/ból
- üzenethagyás és lehallgatás Faxtárba/ból
- üzenethagyás és lehallgatás Faxpostafiókba/ból
- üzenetküldés és üzenetfogadás a PannonHívóval
- kiértesítés a Hangpostafiókba, Faxtárba és Faxpostafiókba érkezett üzenetekről a PannonHívóval.

A fenti, terv szerinti karbantartás eredményeként a Pannon GSM előfizetői ezen szolgáltatásokat magasabb színvonalon vehetik majd igénybe. A karbantartás a Pannon GSM többi szolgáltatását nem érinti, a Hangpostában tárolt üzenetek pedig sértetlenül megmaradnak.
Az üzemszünet ideje alatt felmerülő kellemetlenségekért előfizetői elnézését kéri a Pannon GSM.

PANNON GSM
Az élvonal.

Stílusficam

Kossuth rádió, Reggeli Krónika, szeptember 1., péntek. A Budapesten zajló roma világtalálkozó alkalmából rövid interjú a köztársasági elnökkel, aki előző nap a találkozót megnyitotta. Elmondja, milyen sajátos és igen értékes kultúra, folklór az, amit a cigányság létrehozott, létrehoz. Nagyon igaza van. És aztán, szavai lezárásaként, illusztrációként, vagy ki tudja, milyen meggondolásból, megszólal az évtizedekkel ezelőtti olasz sláger (magyar szövege szerint): Szívem egy vándorcigány. Cinquetti kisasszony nem tehet róla, ez nem az ő, hanem a szerkesztő-műsorvezető (Nika György), s még inkább a zenei szerkesztő (Gerenday Ágnes) stílus-, ízlés- és felkészültségficama. Körülbelül azzal egyenlő, mint ha egy esetleges budapesti székely világtalálkozó hasonló apropóján elhangzó kis interjú után mondjuk a Kalinkát vagy a Szulikót játszanák be.

(t. i.)

Rom Som – világfesztivál

Etnikai és kulturális elkülönültsége ellenére a cigányságnak – európai létének története során – mindig megvolt a kölcsönösen elismert helye az európai társadalmakban. A tradicionális cigány foglalkozási ágak szükségtelenné válásával, valamint a hagyományos cigány önkormányzat, a vajdaság erőszakos szétverése következtében azonban e harmónia felborult, s az a körülmény, hogy a cigányság nagyobbik hányadának aluliskolázottsága miatt dologtalan eltartottként kénytelen tengődni a házában, óhatatlanul frusztráltságot okoz a roma társadalomban. Miközben az irántuk megnyilvánuló türelmetlenség jelei is fenyegetőek az egyre szegényedő országban, egyes politikusok legfeljebb a másság tolerálásáról szóló közhelyeket hangoztatják.

A cigány művészet szinte az egyetlen megmaradt kapocs az egymástól fokozatosan távolodók között. Ezért nagy a jelentősége a vasárnapig tartó *Rom Som (Ember vagyok) cigány világfesztiválnak*, amely a művészet legtöbb ágára kiterjed. A *Göncz Árpád* köztársasági elnök által megnyitott rendezvény keretében a Néprajzi Múzeumban képzőművészeti kiállítás körképet mutat a kortárs cigány képzőművészetről, tegnap dzsesszestet rendeztek a Zeneakadémián, színielőadást a Thália Színházban. A Zeneakadémia neves művészek előadásában klasszikus zenei programnak ad helyet ma is, miközben a Kossuth Klubban az anyanyelvi irodalomról folyik eszmecsere, s a Budapest Sportcsarnokban a németországi *Gipsy Vagabonds* lép fel. A jótékonysági fesztiválgálát a Budapest Kongresszusi Központban tartják holnap, amelynek bevételét a nagyatádi menekülttáborban élő délszláv gyermekek oktatásának támogatására ajánlják fel.

B. L. A.

A **TÉKA**
Könyvértékesítő és Könyvkiadó Vállalat F. a.
árverésen értékesíti
a Budapest XIII., Váci út 19. sz. alatti, 26. sz. épületben levő,
106,4 m² területű irodahelyiség tulajdonjogát,
tehermentesen, felújított, beköltözhető állapotban.
Az árverésen egzisztenciahitel, kárpótlási jegy és beszámítás nem használható fel.
A vételár kifizetése azonnal esedékes.
Kikiáltási ár:
5 500 000 Ft + áfa.
Bánatpénz: 10%.
Az árverés
1995. szeptember 8-án
7.30 órakor lesz,
a helyszínen.

Szűkös feltételek, olcsó tanerő

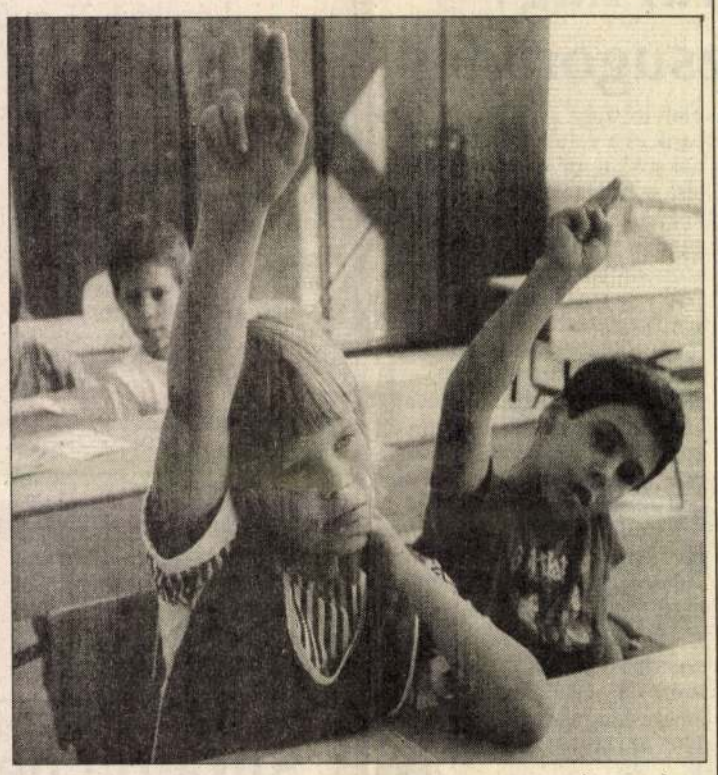

FOTÓ: VAJDA JÓZSEF

Ha szeptember, akkor tanévkezdés. Az idei elsősök létszámáról csak a hónap végén lesz országos adat, annyit azonban tudunk, hogy 80 729 hatéves, illetve 2254 hétéves gyermek járta ki az óvodát. Az 1994–95-ös tanévben 985 291 nebuló járt általános iskolába. Az elsősök száma 126 032, a nyolcadikosoké 123 680 volt. Ami a középfokú oktatást illeti, 38 505 gimnazista és mintegy 48 889 ezer szakközépiskolás kezdte és 32 145 ezer gimnazista, illetve több mint 58 363 szakközépiskolás (negyed- és ötödéves) zárta a tanévet. Az évnyitó kapcsán megkérdeztük néhány általános iskola, illetve gimnázium és szakközépiskola igazgatóját az általuk vezetett tanintézmény tanulólétszámának alakulásáról, az intézmény anyagi helyzetéről, illetve a tantestület hangulatáról.

Fürjes Lajosné, a budapesti Ádám Jenő Ének-zene Tagozatos Általános Iskola:

– Az iskola létét nem fenyegeti a megszüntetés veszélye, ennek ellenére nem felhőtlen a hangulat, a szűkös bérkeret miatt. Két némettanárt is felvehettem volna, de nem jöttek, mert csak kezdőfizetést adhattam volna nekik.

Mahler György, Bolyai János Textilipari Szakközépiskola:

– A létszámarányos normatívánk csökkent, így nemhogy fejlesztés, de visszafejlesztés várható. A tantestület hangulata ennek és a kis fizetések ellenére meglepően jó, bizakodó, de ez valószínűleg még a nyári szabadság hatására ilyen.

Porogi András, Toldy Ferenc Gimnázium:

– A hangulatunk és az anyagi helyzetünk nem valami rózsás, éppen tetőfelújítás folyik, úgyhogy fejlesztésre nem futotta. A tanári bérek nevetségesen alacsonyak, úgyhogy a jó tanáraink mind el fognak menni.

Erdélyi Béláné, Vági István Építőipari-műszaki Szakközépiskola:

– A tantestület hangulatát azzal lehetne érzékeltetni, hogy három éve nincs béremelés. Az eszközellátásunk egy világbanki program keretében van biztosítva.

Bodnárné Morvai Ilona, a Hejőpapi Általános Iskola igazgatónője:

– Nyugodtak vagyunk, hiszen jelenleg olyan kevés tanár dolgozik az iskolánkban, hogy nem eshet szó létszámleépítésről.

Kleb Zoltán, a Balatonföldvári Általános Iskola igazgatója:

– Évfolyamonként két-két osztályt indítunk, de valószínűleg a jövőben össze kell majd vonni a tanulócsoportokat. Mivel így sor kerülhet a pedagógusok egy részének elbocsátására, meglehetősen nyomott nálunk a hangulat.

Szabolcsi Ferenc, a nyíregyházi 107-es Ipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet igazgatója:

– A gyerekek létszámának csökkenése nem okoz számunkra problémát, hiszen divatszakmákat tanítunk, s így mindig nagy a túljelentkezés. Anyagi gondjaink ugyan vannak, de a közeljövőben nem számítunk lebontásokra. **06/90-310-321**

Hámori Csaba, a debreceni Dienes László Gimnázium és Egészségügyi Szociális Szakképző Intézet igazgatója:

– Az idén ugyanannyi diák hagyta el iskolánkat, ahány első osztályost vettünk fel. Mivel két éve felső-középfokú képzést indítottunk érettségizett fiatalok számára, a most felvett fiatalok fele az idősebbek közül kerül ki. Így nem érint minket a demográfiai hullámvölgy. Anyagi problémáink nincsenek, több vállalattól kapunk képzési támogatást.

Cs. O.–R. E.

Az alkotó nem pihen

Látogatóban Marton László szobrászművésznél

Marton László a hajdani tapolcai kovácsmester fia, aki csodagyerekként indult művészi pályáján, nagy utat tett meg, bejárta a világot, sok nemzetközi kiállításon öregbítve a magyar szobrászat hírnevét. A művészt, aki mindmáig *Pátzay Pál* tartja mesterének, történelmi események, a magyar társadalmi élet kiváló egyéniségei inspirálják ma is. Azon művészek közül való, akik „mernek" szép szobrokat alkotni. Marton László egyúttal egyike a legtöbbet foglalkoztatott szobrászművészeinknek, hiszen Szombathelytől Szatmárcsekéig, Siklóstól Gyuláig több mint száz köztéri szoborral van jelen az országban. Számos hazai és külföldi múzeumban, közgyűjteményben szerepelnek alkotásai. Munkásságáért három ízben kapott Munkácsy-díjat, kitüntették a kiváló és érdemes címmel. Az idei évben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét. Az életét, munkásságát bemutató kismonográfiát a Képzőművészeti Kiadó jelentette meg. Legutóbbi kiállítását Károly herceg nyitotta meg június tizenhatodikán a Londontól mintegy félszáz kilométerre lévő Oskleyben. Az eseményről az angol rádió több ízben is tudósított, s az angol, az ír televízió bemutatta Marton László huszonhét szobrát és tizenegy akvarelljét.

– *Angliai sikere irigylésre méltó, mivel ilyen megtiszteltetésben kevés magyar művésznek volt még része. Hogyan jött létre ez a kiállítás?*

– Mondhatnám, egészen véletlenül. Egy angol házaspár járt Budapesten. A Duna-korzón pillantották meg a Kiskirálylányt. Mit ad a sors, feleségem is éppen arra járt, s beszélgetésbe elegyedett a szobor szemlélőivel. A barátkozásnak az lett a vége, hogy a feleségem megajándékozta őket az albumommal. Az ő révükön jutott el a walesi herceghez, akinek később vendégei is lettünk highgrore-i kastélyában.

– *A televízióban értesülhetett nemrég a magyar közönség, hogy zalaegerszegi Lenin-szobrát Amerikába viszik.*

– Ez a terv kútba esett – mondja kesernyés mosollyal a művész. Végül az a döntés született, hogy Oroszországból, Szentpétervárról visznek szobrot Washingtonba.

Sok elismeréssel, babérral illették Marton László gazdag művészi munkásságát. Öröme azonban mégsem teljes, hiszen szülővárosában, Tapolcán nemrég szüntették meg a Marton-galériát.

A művész mégsem érzi magát csalódottnak. A hetvenedik életévében járó szobrászt újabb tervek, megvalósítandó feladatok inspirálják. Noha megcsappantak a megrendelések, nem tétlenkedik. Devecser polgármesterével egy Fortuna szobrot terveznek. Legutóbb Liechsteinből kérték fel egy portré készítésére. Az alkotóereje teljében lévő művész minden bizonnyal még sok új szoborral gazdagítja nemzeti kultúránkat.

Hamar Imre

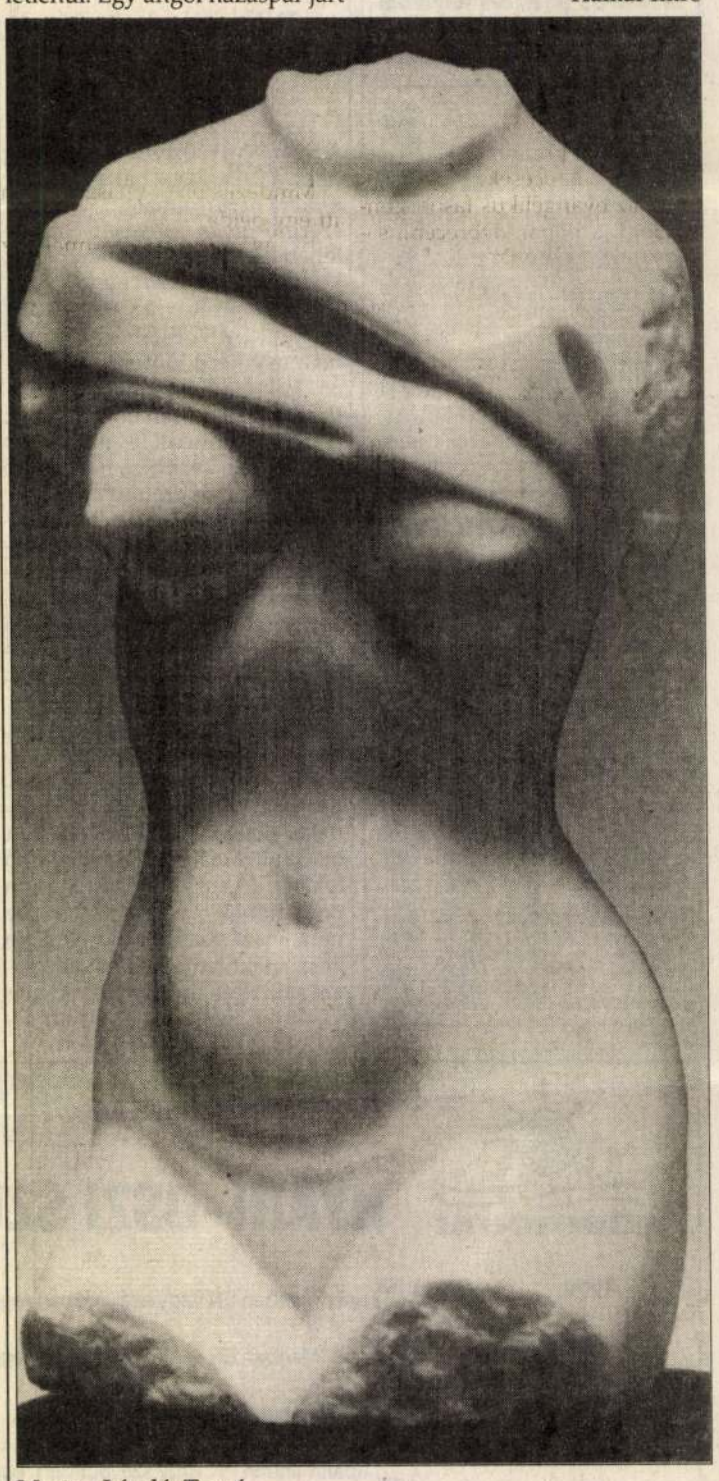

Marton László: Torzó

Új közalkalmazotti kézikönyv

KKDSZ-javaslatok az Alkotmány új koncepciójához

A Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete (KKDSZ) tegnapi tájékoztatójának napirendjén három fő téma szerepelt. Elsőként *Vadász János* elnök ismertette a KKDSZ javaslatait az alkotmány új koncepciójához. Ebben egy második kamara kialakításáról van szó, amely törvénykezdeményezési és bizonyos egyéb kérdésekben vétójoggal rendelkezne. A második kamarában politikai pártoktól független, ténylegesen széles rétegeket képviselő szervezetek (önkormányzati szövetségek, szakszervezetek) foglalnának helyet. A kezdeményezés nagyobb teret nyitna a civil érdekérvényesítésnek, s ehhez kapcsolódik a kormánnyal való új érdekegyeztetési rendszer kialakítása is.

A második fontos kérdéskör a KKDSZ jövő évi költségvetéssel kapcsolatos konkrét indítványait tartalmazta. Vadász János elnök nehezményezte, hogy az állami összkiadások döntő részét a banki, piaci, illetve a külső és belső adósságok visszafizetésére fordítják, míg a kulturális szférát újabb elvonások fenyegetik. A KKDSZ javasolja a nemzeti és országos közgyűjtemények, közművelődési intézmények teljes állami finanszírozását, illetve a közalkalmazotti illetmények és pótlékok legalacsonyabb határát megállapító A/1-es szorzószám 1996 januárjától 25 százalékkal való megemelését. A KKDSZ javaslatait eljuttatta Bokros Lajos pénzügy- és *Fodor Gábor* kultuszminiszterhez is, a művelődési tárca azonban nem vette azokat figyelembe a nyilvánosságra került kulturális költségvetéssel kapcsolatos tervezet kialakításakor.

Végül *Papp István* főszerkesztő bemutatta a KKDSZ Kiadó nyomdájából frissen kikerült negyedik kötetét, amely a Közalkalmazottak jogállásának törvényét, a Munka törvénykönyvével egybeszerkesztett és magyarázatokkal ellátott változatát tartalmazza. A kötet az első és egyelőre egyedülálló olyan kiadvány, amely naprakészen, közérthetően és áttekithetően, az aktuális módosításokkal, valamint konkrét ügyekkel kiegészítve segít eligazodni hazánk mintegy 650 ezer közalkalmazottjának a munkajog paragrafusainak útvesztőiben.

Cs. O.

Keserédes ünnep

Minden idők egyik legnagyobb slágergyártó zenekara, az angol *Smokie* a napokban Celebration címmel válogatáslemezt jelentetett meg. Ez az album könnyen lehet, hogy az 1974 óta működő öttagú együttes hattyúdala is lesz, tavasszal elhunyt énekesük, Terry Utler helye ugyanis azóta is betöltetlen. Most mindenesetre elővették húsz legjelentősebb slágerüket, köztük a Living next door to Alice, a Don't play your rock and roll to me, az Oh Carol és az I'll meet you at midnight című, sokak számára felejthetetlen dalukat, leporolták, újra hangszerelték, néhol szimfonikus zenei háttérrel egészítették ki, illetve nagy kórussal „támasztották" alá.

Mikó tovább dirigál

A soproni Petőfi Színház igazgatója, *Mikó István* újabb öt évre kapott megbizatást az igazgatói teendők ellátására; az ezredfordulóig szóló kinevezését a tegnapi évadnyitó társulati ülésen vette át. A küszöbön álló szezonban a soproni együttes bemutatja Pirandello: IV. Henrik című tragédiáját, Barta Lajos, a múlt század utolsó harmadában alkotó író Szerelem című színművét. Az évad második felében színre viszik Max Frisch: Andorra című drámáját és Synge: A szentek kútja című 1904-ben írt művét. (MTI)

15. Kállay Gyula. 1976. bronz, 50 cm. MNG. tul. Ltsz.: M.M. 76.318.
16. Pogány Ö. Gábor. 1976. bronz, 60 cm.
17. Mártír I. 1976. bronz, beton, 70 cm.
18. Mártír II. 1977. bronz, 40 cm.
19. Mártír III. 1977. bronz és kő, 70 cm.
20. Forradalom csírája. 1977. beton, műanyag, 30 cm.
21. Kúszó gyakorlat. 1977. bronz, 40 cm. Hadtörténeti Múzeum tul.
22. Nagy szomorúság. 1977. carrarai márvány, 60 cm.
23. Szerelmesek. 1977. rakacai márvány, 50x40 cm.
24. Egry József. 1977. bronz, 45 cm.
25. „1917". 1977. kő, bronz, 85 cm. Kult. Min. tul.
26. Vörösőr. 1978. vörösmárvány, 85 cm.

Akvarellek:

1. Szőlőhegy tavasszal. 1948. akvarell, 20x25 cm.
2. Felhős Szigliget. 1952. akvarell, 25x35 cm.
3. Szigliget nyáron. 1952. akvarell, 20x35 cm.
4. Tanulmány. 1955. akvarell, 19x26 cm.
5. Szigliget ősszel. 1956. akvarell, 29x39 cm.
6. Királynő szoknyája. 1962. akvarell, 22x25 cm.
7. Mentoni kikötő. 1963. akvarell, 22x35 cm.
8. Tanulmány. 1966. szén, pasztell, 60x40 cm.
9. Évike beteg. 1974. akvarell, 33x23 cm.
10. Malaga. 1976. akvarell, 30x39 cm.

Rajzok:

1. Gyermekfejek. 1952. papír, vörös kréta, 26x20 cm.
2. Fekvő nő. 1960. színes kréta, papír, 20x28 cm.
3. Tanulmány I. 1965. papír, színes kréta, 30x21 cm.
4. Tanulmány II. 1960. papír, kék kréta, 18x22 cm.
5. Tanulmány III. 1965. papír, kék kréta, 21x30 cm.
6. Tanulmány IV. 1965. papír, ceruza, 37x27 cm.
7. Tanulmány V. 1967. papír, tinta, 30x21 cm.
8. Évike. 1972. szén, papír, 30x21 cm.

1. Bodrogparti cigánysor. 1948. olaj, karton, 56x41 cm.

Ifjúsági Nyomda 2290—78.

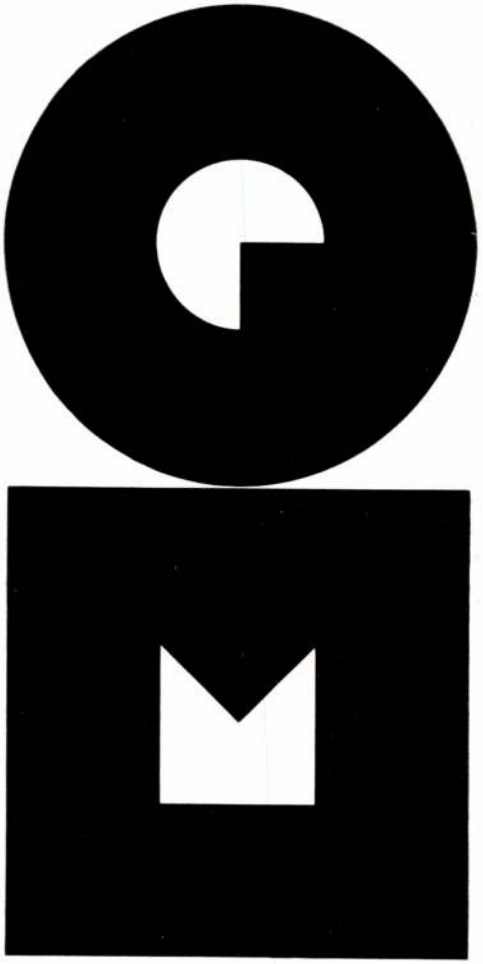

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
MŰHELY SOROZAT

1978. MÁJUS 16. – JÚNIUS 4.

Marton László

SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

Marton László művészkortársaink derékhadához tartozik, azok közé a mesterré nőtt tehetségek közé, akik pályakezdésük óta kemény következetességgel, szenvedélyes hivatástudattal végzik alkotó tevékenységüket. Három évtizedes munkálkodása során máris gazdag életművet hozott létre, kisplasztikai kompozíciók, apróbb-nagyobb figurák, múzeumi tárgyak, arcmások, közterületi szobrok, emlékművek egész sora került ki műtermében, termékenyen, módszeresen dolgozik, önelemzően, eredményeit mérlegelve határozza meg tennivalóit. A felszabadulás után végezte a Képzőművészeti Főiskolát, a fényes szellők dallama kísérte indulását, merész vállalkozások, bámulatos teljesítmények jelezték művészetének kibontakozását. Fiatalon mindjárt nagyszabású, érdekes megbízásokat kapott; monumentumokat, kertszobrokat, portrékat készített a felmerült közületi igényeknek megfelelően. Azidőtt gyors egymásutánban három Munkácsy-díjjal tüntették ki, utóbb a Magyar Népköztársaság érdemes művésze lett.

Irigylésre méltó energiával tesz eleget feladatainak, magas hőfokon éli életét. Úgy tűnik, el pusztíthatatlan belső tartalékokkal rendelkezik, pihenéstelen munkakedv, fáradhatatlan kezdeményező erő jellemzi, követ farag, pályázatra készül, szakmai ötleteivel kísérletezget, barátait, szeretteit mintázza, rajzol, akvarellezik. Kritikusai, kollegái nem győzik felkészültségét hangsúlyozni – ami teljes mértékben indokolt is – biztos mintázó készségét dicsérik, árnyalni képes plasztikai érzékét taglalják. Hangsúlyozni kell azonban, hogy sikerei nem csak született adottságaiból következnek, de alapos iskolázottságából, a mesterségéről vallott helytálló felfogásából, korunk szobrászatára vonatkozó határozott elveiből is.

Marton László afféle népifi, tapolcai születés, a balatoni hegyvidék küldötte, kovácsok, szőlősgazdák leszármazottja, aki a nehéz munka légkörében, erős egyéniségek között nőtt fel, sokat tanult, mindig tevékenykedett, nagyrahivatott mesterek tanítványa volt. Annak a nemzedéknek a tagja, amelyik még körültekintő, szakszerű művészképzésben részesült, s amelynek a képviselői mindent elsajátítottak, ami a tanintézetekben, múzeumokban, könyvekből, a művelődéstörténelemből birtokba vehető. Marton László is megismerkedett a szobrászati esztétika tanításaival, a szobor felrakásának, megszerkesztésének, nézetei kidolgozásának, arányai, tömegei, sziluettje kikísérletezésének a kötelmeivel.

A Magyar Nemzeti Galéria Műhely-sorozata alkalmat ad arra, hogy a tárlatlátogató betekintést nyerjen Marton László működésébe. Vázlatok, tanulmányok láthatók, melyekből utóbb esetleg nagyméretű szobrok fejlődtek. A magafaragta márvány alakok, portrék, de a bronzok, fémek is tájékoztatnak az anyagszerűség érvényesítésére tett lépéseiről. Mindezekben pedig érzékelteti központi célját, a plasztikai kifejező képesség kiteljesítésének a szándékát, azt a műveiből áradó expresszivitást, melyet mind intenzívebbé fokozni – véleménye szerint – a művész elsőrendű kötelessége.

POGÁNY Ö. GÁBOR

JEGYZÉK A KIÁLLÍTOTT MŰVEKRŐL

Szobrok:

1. Évike. 1972. bronz, 60 cm. MNG. tul. Ltsz.: M.M. 76.278.
2. Kis királylány. 1972. bronz, 40 cm. MNG. tul. Ltsz.: 78. 8 – N.
3. Bakonyi bauxit, figurális kompozíció. 1974. bronz, 50x25 cm.
4. Kölcsey. 1973. bronz, kő, 60 cm.
5. Dózsa. 1973. bronz, kő, 122 cm. MNG. tul. Ltsz.: M.M. 75. 16.
6. Kiskörei pályatervezet. 1974. alumínium, kő, 50 cm.
7. Hírnök. 1974. bronz, 70 cm.
8. Ho Si Minh terv. 1974. bronz, vörösmárvány, 65x60 cm.
9. Pletyka. 1975. vörösmárvány, 65x65 cm.
10. Köfém pályaterv. 1975. alumínium, 45 cm.
11. Kisfaludy Sándor emlékére. 1976. bronz, 25 cm.
12. Hősök emlékköve. 1976. vörösmárvány, 70 cm.
13. Kodály plakett. 1976. bronz, 30x25 cm.
14. Küzdelem (Ady emlékére). 1976. bronz, 95 cm. Kult. Min. tul.

Újra áll Budán Görgey Artúr szobra

MARTON László

Népszabadság
98. 05. 22

A szabadságharc tábornokának szobrát a budai Vár Fehérvári rondelláján helyezték el GÁRDI BALÁZS FELVÉTELE

Tegnap délben felavatták Görgey Artúr újraalkotott lovas szobrát a Budai Vár Fehérvári rondelláján.

Görgey szobrát első ízben 1935. május 21-én, budavár 1849-es visszafoglalásának évfordulóján állították fel a várbeli Prímás bástyán. A világháború alatt megsérült, de nem szenvedett helyrehozhatatlan károkat. Visszaállítására – politikai okokból – mégsem került sor, beöntött bronzanyagát a Sztálin-szoborhoz használták fel. Budavár polgárai azonban nem nyugodtak bele végérvényesen a jeles emlékmű eltűnésébe, ezért 1993-ban alapítványt hoztak létre a helyreállításáért.

Az alkotó, *Marton László* szobrászművész az ünnepség előtt nyilatkozott lapunknak.

– Azt hiszem, pályafutásom legnagyobb feladatával találkoztam – mondta –, mert bár százegyven köztéri munkám áll országszerte, a lovas szobor a szakmai csúcspont. A másfeles életnagyságú, két és fél tonna súlyú emlékmű készítése fizikailag is kimerítő munka volt. Egy éven át napi tíz órát dolgoztam állványokon, ám nagy lelkesedéssel csináltam. Portréhűségre törekedtem, tanulmányoztam az előző szobor minden részletét, a Görgey-dokumentumokat, a százötven évvel ezelőtti viseletet. A hatalmas bronzanyaggal dolgozva az 1848/49-es hangulatot is igyekeztem ábrázolni. Most, hogy a szobor méltó helyére került, úgy érzem, sikerült megoldanom a nagy feladatot. Remélem, a nézők, a budai polgárok és a Várba látogatók tetszését is elnyeri majd.

Hámory Gabriella

sokan máig sem tudják feldolgozni, hogy nemcsak a rendszer és az ideológia a múlté, hanem „kiment alóluk" az államuk is. Ha Berlin lesz a főváros, a keletnémetek legalább kevésbé érzik magukat „gyarmatosítva", mint ha mindent nyugatról, Bonnból irányítanának – ideologizál a berlini főpolgármesteri hivatal szóvivője.

Reichstag-nyitás

A kormányhivatalok költöztetése gőzerővel zajlik: a város egyes részein képtelenség közlekedni a feltúrt utak, elkerített építési területek és egymás nyomába érő daruk miatt. Az új kormányzati negyed megtervezésére 830 építészt hívtak meg, míg végül a Reichstag kupolájának helyreállítását egy brit építészre bízták. Bár még csak a kupola szürrealisztikus váza látszik, a tervek szerint 1999. május 23-án (az NSZK megalakulásának 50. évfordulóján) újra megnyílik a Reichstag, hogy 66 év után ismét otthont adjon a német parlamentnek. A kormány költöztetése a közvélemény szemében különben nem túl népszerű. A 20 milliárdos költségvetés mel-

al nemzedékéhez tartozik. A Spree-parti
. században, majd a Hohenzollern-család
zázad közepén. Miközben a katonai nagy-
városa, Berlin egyben a német felvilágo-
odása alatt, a XVIII. században épült az
ni Operaház és a Humboldt Egyetem épü-
ulása (1871) után a porosz I. Vilmos csá-
eit: Berlin lesz a birodalmi főváros, és ha-
történelmet is.
án Philipp Scheidemann német szociálde-
blakából kiáltja ki a köztársaságot. A hú-
egyik legdinamikusabban fejlődő európai
23-ban itt debütál a rádió és 1931-ben itt

gháború veszteségek a város történetének
égy megszállási övezetre osztott Berlin a
épe. 1949-től már hivatalosan is csak Ke-
1961-ben a Fal felépítésével befoltozzák a
s.
liniek újabb esélyt kaptak a történelemtől.
vvel Németországot újraegyesítik, 1994.
li katona is elhagyja a várost, és Berlin az
lok és a kancellári hivatal visszaköltözte-
lélesztésével" – ismét Németország teljes

(egyes berlini iskolákban ugyanis a törökök aránya meghaladja az 50 százalékot).

Túlzás lenne azt állítani, hogy a nyugat-berlini jólét mélyen benyúlna a kelet-berlini területekre, inkább úgy tűnik, mintha a város központja húzódna kelet felé. A falfirkákkal ékesített, lerobbant házak tövében gomba módra szaporodnak a színes, élénk, egyre felkapottabb éttermek, kávézók, cukrászdák. A nyugat-berliniek általában idáig merészkednek be. – Nyugat-Berlin megcsömörlött a jóléttől, csak a kelet az érdekes – mondja Andreas Schiller, aki az egyik kimustrált, düledező Kunsthaus sokadik emeletén egy iráni mozaikragasztó és egy holland nonfiguratív szobrász társaságában művészi kompozíciókat fest. Két egymással szembefordított citromot, amint – magyarázata szerint – éppen közösülni készülnek. A művet 666 példányban gyártja le (ennyi az ára is, márkában), a végére a citromok már kicsit amortizálódtak. A kelet-berlini Andreas Schiller felidézi magyar nyelvemlékeit: „az égen viharfelhők közelegnek", de kiderül, hogy a Balaton neki már nem pálya. Tavaly New Yorkban volt kiállítása, kétszer 999 almát festett.

A kelet-berliniek nagy része – legalábbis a felszínen – nem elégedetlen. A csalódottságot legfeljebb az mutatja, hogy a kommunista utódpárt, a PDS egy-két kerületben komolyan előretört. – Sokan már el is felejtették, hogy a Fal leomlása előtt mennyit rettegtünk, hogy be voltunk zárva, alig utazhattunk. A nosztalgia veszélyes betegség, és a PDS erre játszik rá – mondja Peter, apám egykori NDK-s levelezőpartnere, aki büszkén vendégel meg a vadonatúj, hangulatos kelet-berlini cukrászdában. Csak később tudom meg, ő is munkanélküli. A régi rezsimben a vegyipari minisztériumban dolgozott, majd az utóbbi években egy Berlintől 600 kilométerre fekvő városba „ingázott": hétfőn oda, pénteken vissza. A család három év után felázadt, és Peter felmondott. Most állást keres, ám tisztában van vele, az ő korában már nem lesz könnyű. De nincs kétségbeesve: a munkanélküli-segélyt, fizetésének 65 százalékát két évig kapja, utána havi ezer márka támogatás jár, míg nyugdíjba nem megy. Nem sok, de a felesége köztisztviselő, és ezen a terü-

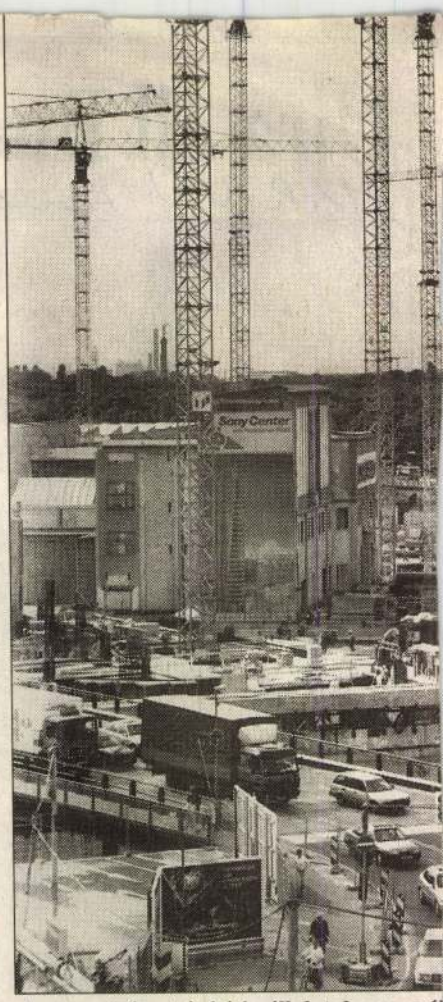

A nyugatnémet építési vállalatok megszál

leten már egy szinten vannak a keleti és nyugati bérek. Anyagi gondjaik láthatólag nincsenek, és ami a fő, minden évben elutazhatnak külföldre: tavaly Toscanában, előtte Párizsban és Londonban is jártak, de – nyugati honfitársaikkal ellentétben – szívesen mennek német országjárásra is.

Német–német viszony

Peter inkább a fagylatba temetkezik, amikor a német–német viszonyt firtatom. Felesége kevésbé tesz lakatot a szájára, szerinte bizony már messziről meg lehet különböztetni a keleti Ossit és a nyugati Wessit, még az sem kell, hogy

Egy pesti bérház nappal és éjszaka

A Kakas, a Pária és a Dörömbölők – Gyűlölnek, irigykednek és áskálódnak – A vidékről jöttek fekete bárányok

Vegyünk egy átlagos pesti bérházat mondjuk a VII. kerületnek a Városliget és a Keleti pályaudvar közé eső részén, a Csikágóban. Akár lakáscserével is bekerülhetünk egy ilyen lerobbant, hatvanlakásos házba. Mértéktartóan csak két embert számolva lakásonként, egy kisebb falu lakossága él itt összezsúfoltan – ahogy mondják: egymás szájában –, a húsz négyzetméteres, kövezett udvar felett, három emeleten. Tucatnyi kutya és pincemacska jelenléte adja a további falusias jelleget.

Ennyi összezárt emberre azért figyelnie kell valakinek, rendet kell tartani közöttük. Ekkora házba kell egy vezér. Önjelölt házmester, aki hajnaltól késő estig kint van az udvaron, mindenkit útbaigazít, mindent elrendez. Nála van a pincekulcs, ő ért a villanyórához. Ő a Kakas. A mi esetünkben nagy tudású, fontoskodó agglegény. Minden közös ügyhöz az ő segítségét kell kérni, amiért morog persze, elmondja mindig, hogy ő itt nem házmester valójában. De hajnalban kel mégis, mert valakinek ki kell vinnie a kukákat. Hangosan dübörgetve húzza le őket a lépcsőn, hogy az egész ház tudja: ő már talpon van. És foglalatoskodik mestersége címerével, a szeméttel. Mert arra ügyel főleg, hogy sittet senki ne merjen a kukába tenni, meg hogy gondosan összehajtsák a papírdobozokat. Az ő figyelmét kijátszva kell odacsempészni valahogy a lépcső alá éjszaka a tönkrement bojlert vagy a szétesett szekrény roncsait, s elég annyit odaírni: „ne vidd el, nem szemét!". Akkor másnapra bizonyosan eltűnik.

Nem egyszerű persze ennyi ember között kiismerni a viszonyokat, holott csak négy-öt lakásban cserélődnek folyton a lakók. A többiek mintha időtlen idők óta és örökkön-örökké a ház tartozékai lennének. Az őslakók már valamennyien nyugdíjasok, a nyugdíjkorhatárt el nem értek meg mintha kivétel nélkül munkanélküliek lennének. Elenyésző kisebbség az a néhány fiatal, aki reggel elmegy, este megjön. Itt senki sem dolgozik, és nem jár sehová. Mindig otthon van az egész ház.

Legfeljebb vásárolni mennek el a sarokig vagy a Garay piacig. Meg kutyát sétáltatni. Az ebekkel persze ritkán indulnak a közelben lévő Városligetbe felé, sokkal inkább az ellenkező irányba, és a járdára fektetik az ebek által eregetett kábeldarabokat. Aztán szentségelnek, ha belelépnek.

Udvari ridegtartáson vannak a ház apró gyerekei is. Két-három lakásban vannak csupán gyerekek, de ott legalább három-négy, akiket reggel kicsapnak a körfolyosóra. Anyjuk mos, tereget és főz szakadatlan, meg a folyosón nézelődik, és cigarettázik. Soha nem vinné ki csemetéit a Ligetbe, ilyesmi még vasárnap sem jut eszébe. A kis csenevész ünnepek alatt elkerülhetetlenül köszönt a házra a végítélet napja. Ilyenkor az utolsó nap estéjére okvetlenül elszabadul a pokol. Valamelyik lakásban kezdődik a veszekedés, az ordítozás, s holtbiztosan kiterjed az udvarra. Kirepül mondjuk egy ötliteres üveg befőtt a kövezetre vagy néhány edény. A csörömpölésre kitódul néhány, addig az ajtók mögül leskelődő-hallgatózó szomszéd, és elkezdik lekussolni a veszekedőket. Ebből akár órákig tartó anyázás is kerekedhet, ami szerencsés esetben verekedéssé is fajul. A lélekőrlően unalmas napok után kész felüdülés.

Ünnepnapok éjszakáján aztán fix, hogy dörömbölés veri fel az épphogy elcsendesült udvart. Ilyenkor menetrendszerűen állít be ugyanis egy-egy italos férfi a ház Kurvájához. Mindenki így hívja, ennek ellenére ne gondoljunk semmiféle üzletszerű kéjelgésre, mert a betérő férfiak és a háziasszony között minden bizonnyal szó sincs pénzforgalomról. Csak sűrűn váltják egymást a mindhiába Dörömbölők. A rajzfilmből ismert „Vilma, engedj be"-könyörgés, az ajtóbetöréssel való fenyegetőzés a hangjáték szokásos koreográfiája. Az ajtó vagy megnyílik előbb-utóbb, vagy nem, esetleg már valaki beelőzött. Utolsó felvonásként „te, rohadt kurva"-ordibálással kénytelen távozni a szomszédok által elhajtott ágyrajáró. A sikeres bejutási kísérletek kétségtelen bizonyítéka a Kurva gyakran kerekedő hasa. Csak a megjelenő férfiak ajánlhatják egymásnak a nőt, hiszen ő soha ki nem teszi a lábát a házból. Amikor szakadt otthonkában, elhanyagolt testével kiáll a folyosóra kávézni, megsejthető valami a mélységes szexuális nyomorúságból, a kiszolgáltatottságból, amely mindig visszahajtja az éjszakai Dörömbölőket.

A ház megvetett Páriája még a fiatal rokkantnyugdíjas, aki nemcsak epilepsziás, szellemi fogyatékos, hanem súlyos alkoholista is. Az ő lakása gyakran átmeneti szállása néhány hajléktalannak, akiket olykor bevállal valamelyik magányos özvegyasszony, ezzel segítve időleges megkapaszkodásukat. Az éjszakai dáridóból hajnalban magához térve hozza fel az első kannás bort az éjjel-nappaliból. Esténként pedig képes odabotorkálni az autóját záró férfihoz, akit azzal a szöveggel akar lelejmolni, hogy Ózdra szeretne hazamenni. Az autós meg üvölt vele: te szemét, annyira berúgtál, hogy nem ismersz meg? Egy házban lakunk!

Az évtizedek óta tartó kényszerű együttlét egy kicsit sem kovácsolta össze az itt lakókat. A szolidaritásnak a nyomát sem lehet felfedezni a kapcsolatokban.

A kép – érthető okokból – nem a riport helyszínén készült

TEKNÓS MIKLÓS FELVÉTELE

A lakók irtóznak mindenkitől, aki más. De a leszbikus lányok kiutálása után furcsamód a házba költöző homoszexuális srácokkal szinte elnézőek voltak. Miért ilyen vidámak, Ferikém? – kérdezte egyszer egyiküket a szomszédasszonyuk, aki kint teregetett vigyorogva a folyosón, és bentről kihallatszott a zene. Főzünk – érkezett a meglepő válasz. Mosnak, főznek, és kutyát is tartanak, és mindezt tüntetőleg csinálják, azaz szexuális orientációjukat vidáman és kihívóan vállalják – ezzel valahogy elérték, hogy ne merjék kikezdeni őket. Sőt szinte elfogadják gyerekeinek, néhány tízezer forintra tett szert. Akkor egyszeribe nagy, villogós, kétkazettás magnót vásárolt. A maradékból pedig az egész szomszédság ivott egy éjszakán át. Másnap este, amikor benézett az egyetemista, megkérdezni, mi újság, és megjegyzett valamit arról, hogy már megint zsemlemorzsa pirul a zsírban a gyerekeknek vacsorára, akkor úgy zavarták el, mintha ő tapsolta volna el egyetlen nap alatt a pénzt.

Itt senkinek nincs semmije, ezért irigykednek mindenkire, akinek kicsit is jobban megy, vagy egyszerűen másként él. A sűrűbb magánéletet élő fiatalemberek ajtaján kilépő nőket reggelente megvető pillantások kísérik, mintha ezzel elriaszthatnák őket. Ezeknek a lakásoknak a kulcsát adják általában kölcsön hasonszőrű élvhajhász, de már családos barátoknak is. De szeretőik előbb-utóbb tényleg megelégelik, hogy az egész ház megbotránkozott tekintetű sorfala előtt kell be- és kivonulniuk. És elmaradnak vagy panzióba kényszerítik szeretőjüket.

Fekete bárányok azok a vidékről felköltözött fiatalok is, akik nem szégyellnek kiterjedt baráti társaságot tartani. A hónapszámra csak a villanyszámlás és a postás által „zaklatott" egyedül élők számára elviselhetetlen, hogy valakik naponta vendégeket fogadnak. Igaz, a kividékről felköltözőknek legyen bár két diplomájuk, ha csak ebben a lerobbant házban tudták valami lakácsereumbuldával megvetni a lábukat, tűrniük kell azt, hogy azok szólják le a leginkább nagyképűen őket, akik a múzeumok vagy a színházak létezéséről nem is tudnak, akik még életükben nem jártak a Kossuth téren vagy a Várban. Mit is kerestek volna arrafelé, hisz nem ismernek ott se egy kocsmát, se egy piacot.

Ha pedig nincs éppen kit szapulni, gyűlölni, utálni, akkor mindig hasznos szolgálatot tesz, hogy egy-két cigány család is váltja egymást a házban. Náluk, sajátos életmódjukból következően, meg a kiterjedt famíla miatt naponta történik valami, ami felborítja a rendet, amiért szidni lehet őket, esetleg a Dallas sztárjai után elnevezett gyerekeiket. A cigányoknak meg az a szerencséjük, hogy ha a házban nem is, de a környéken egyre több a kínai, akiket még ők is megalázhatnak.

Persze csak a vidékről költözőknek okoz sokkot, ha rájuk szakad egy ekkora ház különös életének, eltorzult emberi viszonyainak tömege. Aztán amikor kerületi ismerőseiknek mesélnek a Kakasról, a Kurváról meg a Páriáról, kiderül, hogy mindenhol akadnak ilyenek. Másutt is vannak Dörömbölők, és ott is el-

A szobrok lesétáltak a talapzatukról

Még nem eléggé emberközeliek – Pozsonyban emlékművet állítottak a város híres bolondjának

Viktor Hulík jópofa szobrot talált ki Pozsonynak. Egy csatornalyukból kikönyöklő, öreg csibészt, aki vigyorogva bámulja a női lábakat. Az emberek meghökkennek, visszavigyorognak rá, hasra esnek benne vagy éppen kocsival áthajtanak rajta, mint például az angol nagykövetség egyik munkatársa. Pozsony jelképfigurája lett, akár Koppenhágának a sellő vagy Brüsszelnek a pisilő fiúcska. De a pozsonyiak szobrot állítottak egyik híres bolondjuknak, „Schönen Nazinak" is, aki mindig frakkban járt! és kalapot emelt a járókelők előtt. Vajon nálunk mikor kap szobrot például Füttyös Gyuri, aki fenekére csapott majdnem minden pesti nőnek? Van-e báj, szellem, vidámság az új pesti szobrokban? Erről beszélgettünk Szilágyi Andrással, a Budapest Galéria osztályvezetőjével.

– Milyen szobordivatok vannak a rendszerváltás óta a fővárosban?

– Az egyik trend a második világháborús emlékművek vonulata, a másik pedig az ötvenhatos emlékműveké. Mindkettő elementáris igény volt, robbbanásszerűen fogalmazódott meg az egész országban. Ezeken kívül nem nagyon szorgalmaztak személyeknek vagy ügyeknek emlékművet állítani.

– Ezek nagy része is kopjafa lett.

– A '89–90 körül újraéledő szervezetek nem voltak olyan anyagi helyzetben, hogy nagyobb ügyekre vállalkozhattak volna. Ráadásul a kopjafa sajátos magyar sírjel. Kézenfekvő volt, hogy ez jelenjen meg. Más kérdés, hogy szakmailag mindegyik megfelelő-e, vagy csak szándékában az. Ezekben az akciókban sokszor maga a helyfoglalás volt a lényeg, aztán majd boldogabb korokban lehet helyettük komoly szobrot is állítani.

– És más formák?

– Az esetek túlnyomó többségében a hagyományos szobrászi eszköztár fölvonultatását igényelték.

– Vagyis a nagy ember áll a talapzaton, egyik kezében papirusz, a másikkal meg valamerre mutat?

– Körülbelül, de természetesen vannak munkák, amelyek némi elmozdulást mutatnak, például az '56-os obeliszk, amelyik a Tabánba készült vagy a Kossuth téren a forradalom lángja.

– Vagy ott van nem messze, a Vértanúk terén az új Nagy Imre-szobor, amelyet egy medencén átívelő hídra állítottak. A hídon át lehet sétálni, oda lehet állni a szobor mellé fényképezkedni. Emberközeli.

– Végtelenül nehéz mondjuk, egy mártír miniszterelnökről portrészobrot csinálni, túllépni a hagyományokon. Ezért születnek mindenféle próbálkozások, volt idő például, amikor a nagy embert szerették ülve ábrázolni. Itt azonban a hídnak értelme is van. Mégis kőkemény küzdelembe került, hogy így valósulhasson meg.

– Ez már olyan kor, amikor a szobrok lejönnek hozzánk a talapzatról, nem?

– Ilyen típusú gesztusok a hetvenes évektől kezdve számolatlanul állnak a magyar köztéri szobrászatban. Végül már a Lenin-szobrok is lejöttek. Szóval van egy erőfeszítés a művészek részéről, hogy a klasszikus elvárást kiküszöbölje. *– Önök véleményezik a felállítandó szobrokat. Volt már rá példa, hogy valamit nem tanácsoltak megvalósítani?*

– Igen előfordult, hogy a zsűri minden tagjának ingerküszöbét átlépte a látvány. Ez egy XVIII. kerületi óvodában felállítandó dombormű lett volna. Számunkra persze világos, hogy a mezőny kissé egyenetlen, de egy minimumot azért meg kell követelnünk. A mi véleményünk egyébként csak ajánlás, ettől még a kerület kiviteleztetheti a művet.

– És ezzel a domborművel mi lett?

'56-os obeliszk a Tabánban

– Úgy tudom, nem állították fel.

– Hol vannak Budapestről a vidám, emberközeli szobrok, mint amilyen a Duna-korzón a Kis királylány?

– Jó lenne, ha olyan hangulatú szobrok születnének, mint ez. De ehhez előbb engednie kellene a társadalmi görcsnek. A Kis királylányt annak idején azzal a céllal találtuk ki, hogy karakteres ismertetőjegye legyen a városnak. Sokan kétségbe vonták az ötlet helyességét, de a szobor határtalanul népszerű.

– Nincsenek hasonló kezdeményezések?

– Nincsenek. Még nem érzik a megrendelők, hogy a köztéri szobrászat nem csak az aktuális köztéri agitáció színtere. És sajnos tudomásul kell venni, hogy a megrendelő, a finanszírozó szerepe sokkal erőteljesebb, mint az alkotóé. A megrendelő felelőssége tehát, hogy a közösség valódi igényének megfelelő szobrokat állíttasson. Meg kellene szabadulni a sztereotípiáktól.

– Marton László Kis királylány szobrának társa lehetne a pesti srác a Corvin közben.

– Én úgy látom, hogy az a szobor nem ízesül a helyhez. Valahogy ott a jegy- és szotyiárusok között nem hordozza azt az üzenetet, hogy itt egy előttünk járó generáció tagjai gyerekként fegyverrel harcoltak a szabadságért.

– Pedig nem köpködik körbe. A moziba járók szeretik.

– Ha így van, akkor nagyon örülök.

– Úgy tudom, hogy egy mexikói szobrász például mozgatható szobrot szeretne Budapesten felállítani.

– Erről konkrétan nem hallottam, de a rendszerváltás után sok külföldre szakad művészünk szeretett volna itthon szobrot felállíttatni, Többségüknek nem sikerült. Lehet, hogy jó lett volna egy kertet létrehozni műveiknek.

– Az időkerék is mobil szobor lesz tulajdonképpen.

– Az érdekes vállalkozás, de az az aggodalmam, hogy az év 364 napján nem fogja a múló időről való meditációra serkenteni az embereket, csupán azon a napon, amikor átfordítják. Remélem, hogy nincs igazam.

– Milyen lesz a legújabb pesti szobor, és hol áll majd?

– Budapest a Duna gyöngye címmel az Egyesítési Emlékbizottság és a Magyar Külkereskedelmi Bank kiírt egy szoborpályázatot, amelyet Csikszentmihályi Róbert nyert meg. Szobra tulajdonképpen egy oszlop, mely három hullám találkozásából nő ki. Az oszlopfő olyan, mint egy kristályköteg, de ha jól megnézzük, egy város, lépcsőkkel, házakkal. A mű itt fog állni a Budapest Galériával szemben, az Erzsébet híd pesti hídfőjénél.

Csordás Lajos

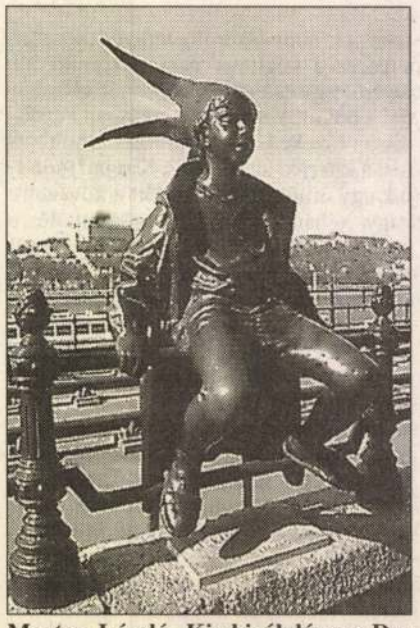

Marton László: Kis királylány a Dunakorzón

Szilágyi András egy díjnyertes szobortervvel TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

Varga Imre kompozíciója az óbudai Főtéren

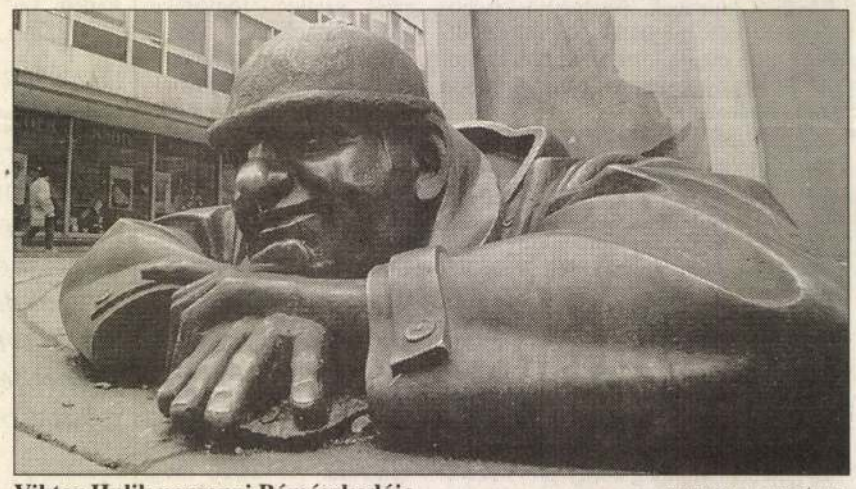

Viktor Hulik pozsonyi Bámészkodója KLEB ATTILA FELVÉTELE

MARTON LÁSZLÓ

A műalkotásban mágneses erő működik

Marton László szobrászművész pályájáról, köztéri plasztikákról, készülő szobrairól

P. Szabó Ernő

Hogy *Marton László* kivételes művészi tehetséggel rendelkezik, azt tíz-tizenkét éves korában készített művei alapján 1937-ben nem kisebb alkotó állapította meg, mint *Ferenczy Béni*, a XX. század egyik legjelesebb szobrásza. A több mint fél évszázada a pályán lévő alkotó munkássága középpontjában a köztéri szobrászat áll. Ő mintázta a többi között *József Attila* alakját a pesti Duna-partra, *Liszt Ferenc* emlékszobrát, vagy az idegenforgalmi jelképpé vált Kiskirálylányt. Életműve ma is gyarapodik, *Major Tamás* és *Sinkovits Imre* egész alakos szobrát készítette el, domborműveket mintázott az új Nemzeti Színházba. Műtermében kész művek, tervek, vázlatok sorakoznak.

– Negyven szobor hiányzik az állványokról, posztamensekről, bár hamarosan visszatérnek – kezdi a beszélgetést, a látogatót kalauzolva. – Zágrábban rendeztek belőle kiállítást, a városi galériában. Az a megtiszteltetés ért, hogy a Horvátországban tárgyaló magyar miniszterelnök nyitotta meg a tárlatot, így hát, ha közvetve is, de itthon is hírt adnak az újságok a bemutatóról. Mert azt elmondhatom – és talán nem csak én látom így –, hogy sok olyan tárlatot szerveznek külföldön kortárs magyar művészek alkotásaiból, amelyek a fogadó országban sikeresek, tehát a magyar kultúra megismertetése szempontjából is azok, itthon viszont alig-alig vesznek róluk tudomást.

– Ahogyan a katalógusok, könyvek adatait nézem, a kilencvenes évek közepe óta valóban több nagy kiállítást rendezett külföldön, Angliában, Németországban, Japánban. Hogyan indult el ez a köztéri szobrász esetében azért meglehetősen ritka sorozat?

– Talán egy véletlennek is nevezhető találkozással. Kiskirálylány című szobrom mellett találkoztunk, a Duna-korzón egy angol hercegi párral, akik megtudva, hogy én vagyok a mű alkotója, eljöttek a műterembe, azután a tőlem kapott katalógust Angliába visszatérve megmutatták *Károly* hercegnek is. A trónörökös, aki nemcsak nagy művészetbarát, de maga is akvarellezik, meghívott a műveimmel együtt a Londonhoz közeli Ockley-ben rendezett tárlatot maga nyitotta meg, s a Cardiffban lévő hercegi gyűjteménybe is bekerültek a szobraim. Ott ismerkedtem meg *Peter Munkkal* és *Andrew Sarlóssal*, akiknek a portréit azután elkészítettem.

– Az ön pályáját a köztéri szobrok, emlékművek mellett a portrék is végigkísérik. Az egyik legújabb munkája Antall Józsefet, a rendszerváltozás utáni évek miniszterelnökét ábrázolja. Már azt is tudjuk, hogy márciusban Mádl Ferenc köztársasági elnök avatja föl Zágrábban. Eredetileg hova szánta ezt az alkotást?

– Eredetileg nem „szántam" sehová, nem köztéri alkotásnak készült, a család kérése és a saját belső igényem ösztönzött az elkészítésére. Személyes találkozás emlékét is őriztem róla, nagyon határozott, céltudatos, ha úgy tetszik, valóban sorsfordító embernek gondolom, megmintázásában nagy segítségemre volt az a komoly fotóanyag is, amelyet a néhai miniszterelnök fotográfus Péter fiától kaptam. A köztéren való felállítás lehetőségét az adta, hogy Zágrábban, a Száva partján sétányt neveznek el Antall Józsefről, s ide kerülhet az őt ábrázoló portré is. A méretbeli differenciákat a talapzat arányainak kiválasztásával egyensúlyozom majd, mert nemcsak az a fontos, hogy megfelelő, esztétikus legyen a környezet, de az is, hogy a tér és a mű arányai harmonizáljanak.

– S persze egy olyan műnél, amelyet naponta ezrek-tízezrek látnak, egyeztetni kell a legkülönbözőbb szempontokat: a művészét és a megrendelőét, a közönségét és a szakmáét. Hogyan lehetséges ez?

– Elsősorban magamat kell vállalnom, nem a különböző szempontokhoz igazodnom, mert akkor a tervből sohasem lesz alkotás. Ezt az igazságot az elméleti szakembereknek is fel kell ismerniük. És a közönségnek is van egy nem is olyan kis része, amely normális ítélőképességgel rendelkezik. Az embereket nem lehet kirekeszteni az alkotásból, hiszen a mű nekik szól. A mecenatúra pedig minden időben beleszól a művész munkájába, így volt ez a középkorban ugyanúgy, mint a reneszánszban, amikor zsenik alkottak. *Bartók* azt mondta, mindent szabad, csak hazudni nem. Ahogyan a Cantata Profanát hallgattam, egyszer megfogalmazódott bennem a kilenc szarvas alakja, a szabadság megnyilvánulása az őstermészetben. Most a XI. kerületi polgármester jóvoltából a Királyhágó téren áll. Minden korban voltak, vannak olyan városvezetők, akik támogatják az ember munkáját. Így kerülhetett jó helyre Budapesten akkor is több szobrom, amikor az Aczél-korszakban a tűrt kategóriába tartoztam. Dolgozni hagytak, de sosem cirógattak. Mindig mások voltak az ügyeletes zsenik. Én azonban sosem vártam a sült galambra, dolgoztam, mert ez örömet jelent nekem.

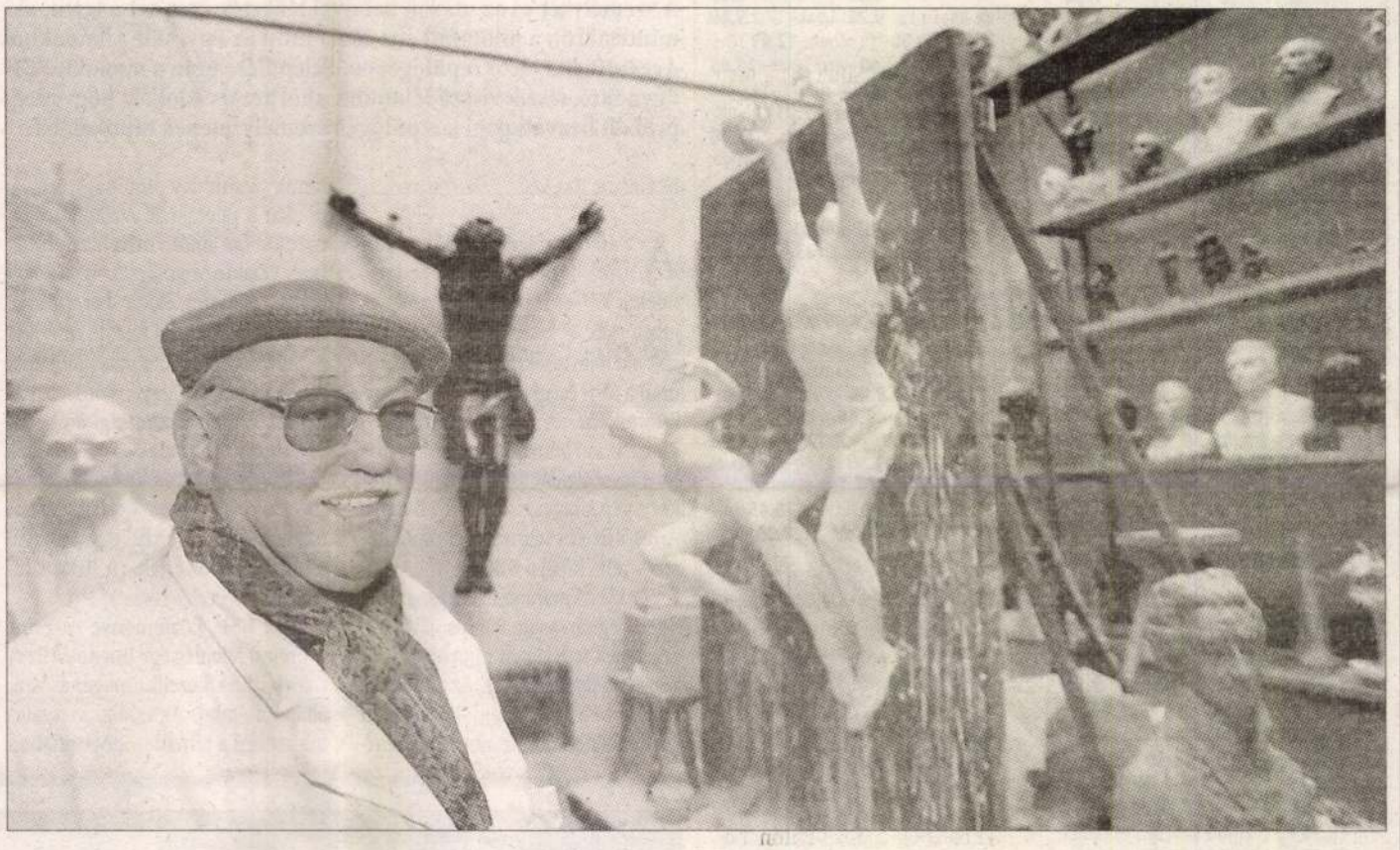

„Dolgozom, mert ez örömet jelent" – Marton László műtermében

FOTÓ: VÁNYI ÁKOS

– Fél évszázaddal ezelőtt, még főiskolásként kezdte a köztéri szobrászatot. Kiváló költők, művészek alakját örökítette meg, szentekét a vatikáni kápolnába, vértanúkét, mint a győri Apor Vilmos püspök volt. Sok szép díszítőszobra van, aktok, szépséget, derűt sugárzó nőalakok. De csinált olyan politikai emlékműveket is, amelyekre ma aligha emlékszik szívesen…

– Nézze ezt a vázlatot: az emlékművet, amelyhez készült, az NDK-s időkben kezdtem, a népek barátságát szimbolizálták a táncoló alakok. Az egyesülés után avatták föl, a két német állam egyesülésének a jelképét látták benne. A köztéri szobornak nem szabad szó szerint képi nyelvre „lefordítani" a politikát. Az esszenciát, az örök emberi értékeket kell megkeresni. De tény, hogy csináltam olyan szobrot is, amelyre ma már nem szívesen emlékszem, de azt sem tagadom meg. De nem akartam politikai téziseket belevinni az ilyen művekbe sem, egy embert mutattam meg, aki így vagy úgy nézett ki. Tovább nem érdekelt, de ha eleve nem vállalom, megnézhettem volna magam, jó képet kellett vágni ezekhez a kompromisszumokhoz.

– Milyen a jó köztéri szobor?

– Egyáltalán, melyik a jó szobor, jó műalkotás? Az, amelyben benne van az a mágneses erő, ami megfogja az embert és nem engedi el. Ami rút, amit nem akarok látni, az rossz. A jó műre való rátaláláshoz nem kell egyetemi végzettség, nézi az ember és beleborzong. *Michelangelo* Medici-síremléke előtt éreztem, hogy hiába mennék már tovább, nem tudok. Ami közömbösen hagyja a nézőjét, azt kár volt megcsinálni. Arról, hogy mi a jó, mi a szép, a mesterem, *Pátzay Pál* tudott nagyon szépen beszélni, de az élményt az is átéli, aki – talán még ma is van ilyen – egy mozifilm közben hirtelen kénytelen elővenni a zsebkendőjét. Sok az érték nálunk, de sok az értéktelen is, ami közönség elé kerül. Nem kellene elfogadni az ilyen terveket. Bejártam az egész világot, láttam a nagy múzeumokat, azt mondhatom, a XIX. század végi magyar szobrászat miatt nem kell szégyenkeznünk. Amiatt már inkább, hogy mit teszünk hozzá az örökséghez.

– Van egy tájegység, amelyhez az az örökség, amelyet ön magyar köztéri szobrászként gondoz, szorosabban kapcsolódik, mint más városokhoz…

– Tapolcán születtem, tizenhárom évesen készített szobraim alapján ott fedeztek fel az újságírók. Tizennégy évesen kaptam a vármegyei ösztöndíjat, hogy Budapestre jöjjek tanulni. Ma is visszajárok oda, két évvel ezelőtt pedig állandó kiállítás nyílt a műveimből egy szép épületben, amelyet romos állapotából mi hoztunk helyre. Ajándékoztam egy példányt a városnak a Kiskirálylány című szobromból, s a főtéren állítják föl hamarosan a Négy évszak című munkámat. A közelben, Badacsonyban áll az Egry-szobor, amit a helybéliek kérésére adtam oda. Azután kikaptam egy irodalmártól, mert mezítlábasan ábrázoltam a festőt. De tényleg így járt a legtöbbször. S ha nem így járt volna, akkor is ez a mezítlábasság lenne a jellemző a sorsára.

– Úgy tűnik, ez az alkotása igazán közel áll önhöz. A sok mű közül melyiket említené még a legkedvesebbként?

– Sok kedves művem van. A legkedvesebbek egyike a legutóbbi munkám, Sinkovits Imre szobra, remélem, átjön a sugárzás, amely egyik leghíresebb szerepében, a Mózesben áradt belőle. Nagyon szeretem a Cantata Profanát is. Realista mű, de majdnem elmegy az absztrakcióig. Mégsem az, mögötte ott van a valóság. Ez is az utolsó szobrok egyike, októberben leplezték le. Harmadikként pedig a Pásztorfiút említeném, amelyet a pályám elején, majdnem hatvan évvel ezelőtt, 1943-ban mintáztam. Tapolcán áll, a szülőházam előtt. Valahányszor ránézek, érzem, ma sem tudnám jobban megcsinálni.

Hét végi televízió- és rádióműsor

A rádió- és a televízió-műsorok részletesen és ajánlóval a keddenként megjelenő, színes, 32 oldalas **MŰSORÚJSÁG** című mellékletünkben olvashatók.

SZOMBAT

m1: **5.45** Agrárvilág **6.00** Ma reggel **7.25** Gyerekeknek **7.50** Jó reggelt adj... **8.00** Aranyfüst **9.25** Hol-mi? **9.50** Zanzibár **11.10** Indaba **12.01** Hírek, időjárás **12.10** Bravo Tv **13.05** Mégis bízom az emberben **14.05** Útravaló **14.20** Beszéljünk... **14.40** Századunk **15.10** Háló **15.40** Téli olimpia **18.00** Bajnok **18.30** Luxor-show **19.22** Szót kér a természet! **19.30** Híradó **19.50** Sporthírek **20.05** Új Szeszélyes évszakok **21.05** Hantapalinta **22.50** A mennyország kapujában

m2: **5.45** Agrárvilág **6.00** Ma reggel **7.30** Rosszcsont kalandjai **8.25** Roma magazin **8.50** Domovina **9.15** Srpski ekran **9.40** Unser Bildschirm **10.05** Hrvatska kronika **10.35** Ecranul nostru **11.00** Rondó **11.25** Együtt **11.50** Kultúrpercek **12.01** Családfa **12.30** Szószóló **12.55** Nemzeti értékeink **13.10** Capitaly **14.00** Évszakok **14.55** Zanzibár **16.10** Automobil **16.25** Az örök Jávor **17.15** Orbán Viktor miniszterelnök országértékelő beszéde **18.00**–0.00 Téli olimpia **20.00** Híradó

DUNA TV: **5.10** A Vatikáni Rádió **5.30** Indul a nap **7.05** Papírsárkány **9.10** Nyelvőrző **9.25** Aula **9.55** Klub.dunatv.hu **10.25** Heuréka! **10.55** Föld és vér **11.50** Híradó **12.10** Táncház **12.40** Isten kezében **13.10** Autonómia **13.40** Beszélő emlékházak **14.15** Navigátor **17.00** Bűvölet **18.00** Híradó, sport **18.30** Mese **19.00** Tom, Dick és Harriet **19.50** Halló, halló! **20.00** Kémek a lokálban **21.35** Trio Stendhal: Solo Snétberger **21.45** Híradó, sport **22.00** A félrelépés ára **23.30** Mozart: G-dúr zongoraverseny, KV453

RTL KLUB: **6.30** Ünnepnaptár **7.00** Kölyökklub **9.45** Disney-rajzfilmek **10.30** Ausztrál expressz **11.20** Csak egy szavadba kerül! **11.25** Drágám, a kölykök (már megint) összementek! **12.20** AutóMánia **12.50** Csak egy szavadba kerül! **13.00** Híradó **13.10** Országház **13.35** Barátok közt – A kezdetektől **15.40** Extralarge **17.10** Csíííz! **18.30** Híradó **18.50** Fókusz plusz **19.20** Pasik **19.50** Édes kis mackóm **21.30** Heti Hetes **22.30** Híradó **22.50** Testrablók

tv2: **6.00** Gyökereink **6.30** tv2-matiné **8.45** Cartoon Network **11.00** Az ifjú Herkules kalandjai **11.10** JAM.Boree **11.40** Autoexpo **12.40** Vad világ **13.30** S Club 7 **13.25** Xena **14.15** Az ifjú Indiana Jones kalandjai **15.15** Egyről a kettőre **15.45** A szupercsapat **16.40** Providence **17.30** Csillagkapu **18.30** Tények **19.00** Hawaii üzenetek **19.55** Árral szemben **21.50** Csendes pusztító **23.30** Ördögűző

KOSSUTH: **4.34** Határok nélkül **5.00** Reggeli Krónika **8.06** Kopogtató **8.53** Fúvom az énekem... **9.05** Családi tükör **9.35** Kézjegy **10.05** Szombat délelőtt **12.00** Déli harangszó **12.30** Faluról falura **13.04** Új Zenei Újság **13.40** Világstúdió **14.05** Oxigén **15.04** Irodalmi Újság **16.00** Tizenhat óra **17.30** Népzenei portré **18.20** Szemle **19.05** Sportvilág **19.29** Jó éjszakát, gyerekek! **19.40** Ifjúsáv **20.04** Aranyemberek **20.35** Rádiószínház **21.04** Helyettem írták **22.20** A

VASÁRNAP

m1: **5.45** Gazdatévé **6.00** Ma reggel **7.30** „Így szól az Úr!" **7.35** Gyerekeknek! **8.05** Vasárnap sziget **9.25** Tizenkét állat **9.40** Faluház **10.00** Téli olimpia **12.01** Hírek **12.10** Delta **12.40** Csendül a nóta **13.05** A Secession 100 éve **13.20** A jog hálójában **14.10** Hosszútávfutók **15.05** Örömhír **15.35** Téli olimpia **16.40** Koffer **17.10** Andromeda **17.55** Ismeretlen ismerősök **18.30** Híradó este **18.50** „Haza a magasban" **19.00** A Hét **19.50** Slágerről slágerre **20.45** Ötcsillagos találkozások **21.15** Lehár Ferenc: Cigányszerelem **23.45** Különleges történetek

m2: **5.45** Gazdatévé **6.00** Ma reggel **7.30** „Így szól az Úr!" **7.35** Örömhír **8.00** Maradj velünk! **8.10** Katolikus krónika **8.35** A pápa hívó szavára **9.00** Az első Mária-ikon? **9.30** Útravaló **9.45** Vasárnap sziget **11.05** Szilveszter újra! **12.01** Aranyfüst **13.20** Kisokos **13.50** TS: Herz FTC–Viborg Bajnokok Ligája női kézilabda-mérkőzés **15.30** Úton **16.00** Héthatár **16.45** Faluház **17.00**–2.50 Téli olimpia **20.00** Híradó este

DUNA TV: **5.10** Vatikáni Rádió **5.30** Gazdakör **5.55** Kalendárium **7.05** Papírsárkány **8.40** Hej, hej, helyes beszéd! **8.50** Rendhagyó történelem **9.30** Élő egyház **9.55** Világkultúrák színterei **10.55** Agatha Christie: Poirot-történetei **11.50** Híradó **12.10** Nótacsokor **12.40** Elnökkisasszony **14.10** Csellengők **14.30** Emlékképek **14.50** Krisztus nyomában **15.20** Lyukasóra **16.00** Jókívánságok határok nélkül **17.00** Csengetett, Mylord? **18.00** Heti Hírmondó **19.15** Mese **20.00** Csillagporos emlékek **21.30** Dunasport **21.45** Beavatás **22.00** A csend **23.30** Liszt Ferenc: H-moll szonáta

RTL KLUB: **6.30** Csodák világa **7.00** Kölyökklub **10.25** Második csók **10.50** Jesse **11.15** Csak egy szavadba kerül! **11.20** Élet az orángutánok között **12.15** Recept Klub **12.40** Csak egy szavadba kerül! **12.45** Üstökös **13.00** Híradó **13.10** Sztárok a szüleim **13.40** A szivárvány alatt **15.30** Golyóderbi **15.55** Doktorok **16.45** Az elveszett világ **17.35** Melrose Place **18.30** Híradó **18.50** Akták **19.50** Több mint testőr **22.05** Az utolsó tánc **23.50** Híradó

tv2: **6.00** Reggeli gondolatok **6.30** Állatkert a hátizsákban **7.00** tv2-matiné **8.45** Cartoon Network **10.45** tv2 Sport **12.15** Utazás Gasztronómiába **12.45** Talpig pácban **13.25** Charlie – Majom a családban **14.10** Herkules **14.55** Mission: Impossible **15.50** **V. I. P.** – több mint testőr **16.40** Pacific Blue **17.30** Hawaii üzenetek **18.30** Napló **20.00** Angyalok városa **22.05** Ezüstkerék

KOSSUTH: **6.00** Vasárnapi újság **8.25** Édes anyanyelvünk **8.30** A múzsák kertjében **9.05** Világóra **10.04** Istentisztelet **11.05** Gondolat–jel **12.00** Déli harangszó **12.25** Harminc perc alatt a Föld körül **12.55** Vasárnapi levél **13.05** Névjegy **14.04** Szonda **14.35** Népdalkörök pódiuma **15.04** Aranyemberek **15.35** Művészlemezek **16.04** Kései emlékezés Szőts Ernőre **17.00** A mi időnk... **19.40** Sportvilág **19.30** Jó éjszakát, gyerekek! **19.40** Zenekari részletek Lehár Ferenc operettjeiből **20.04** Rádiófónia **21.04** Magyar Médeia **23.16** A játék folytatódik... **0.10** Himnusz

Baltával fékezték meg az utast

Megtámadta a pilótákat az uruguayi bankár · Pánik tört ki a repülőgépen

A személyzet és az utasok baltával fékezték meg azt a férfit, aki mindenáron a pilótafülkébe akart jutni az Egyesült Államokból Argentínába tartó repülőgépen. Felépülése után a támadót FBI-ügynökök viszik vissza Miamiba, ahol azzal vádolják, hogy megpróbált beavatkozni a repülőgép személyzetének munkájába.

GRIMM BALÁZS

Az amerikai United Airlines Miamiból Buenos Airesbe tartó Boeing 777-es repülőgépén az egyik utast csak a személyzet összehangolt akciójával sikerült leállítani, miután a férfi megpróbált bejutni a pilótafülkébe. A 28 éves uruguayi származású bankárt az argentin biztonsági szolgálat őrizetbe vette, amikor a gép sikeresen landolt a Buenos Aires-i Ezeiza nemzetközi repülőtéren – adta hírül a BBC.

Pablo Moreira szerdán este szállt föl a légitársaság 885-ös járatára, amelynek fedélzetén rajta kívül még 150 utas tartózkodott. Az út felénél felkelt helyéről, majd kopogtatni kezdett a pilótafülke ajtaján – szemtanúk szerint úgy tűnt, hogy beszélni akar a pilótákkal. A kapitány kinyitotta az ajtót, mivel azt hitte, hogy valaki a személyzet tagjai közül keresi. Moreira ekkor berontott a fülkébe és ütlegelni kezdte mindkét pilótát. A gépen hatalmas pánik tört ki, a vészjelzők fényei vörösen villogtak, közben biztonsági emberek és utasok rohantak a verekedés helyszínére. A támadót végül az utasok és a személyzet közösen ártalmatlanította: a férfit egy baltával többször fejbe verték. (A balta a fedélzeti felszerelés része.)

Az FBI közleménye szerint Moreirát jelenleg egy Buenos Aires-i kórházban kezelik, magánál van, állapota stabil. Az eddigi vizsgálatok szerint a támadás időpontjában a fegyvertelen férfi nem állt sem alkohol, sem kábítószer hatása alatt, viszont a helyi hatóságok viselkedését mentálisan zavartnak minősítették. Felépülése után FBI-ügynökök visszaviszik Miamiba, ahol azzal fogják vádolni, hogy megpróbált beavatkozni a repülőgép személyzetének munkájába.

Az Egyesült Államok elleni szeptember 11-i terrortámadások során eltérített négy repülőgép közül kettő az United Airlines kötelékébe tartozott. A tragédiák után elrendelt fejlesztések kiterjedtek a pilótafülkék ajtajának még biztonságosabbá tételére is. A közelmúlt incidensei azonban további kérdéseket vetnek fel a repülőgépek biztonságát illetően. Január 28-án egy nőt leszállítottak az America West Airlines San Diegó-i járatáról, állítólagos „bomlasztó" magatartása miatt. Két nappal később a San Franciscó-i nemzetközi repülőteret két órára lezárták, mert egy férfi cipőjén robbanóanyag nyomait fedezték fel.

LEZUHANT AZ UKRÁN TEHERSZÁLLÍTÓ. Marokkó déli részén lezuhant egy kisméretű ukrán teherszállító repülőgép. A fedélzetén tartózkodó nyolc személy életét vesztette. Az An–12-es típusú légcsavaros repülőgép halat szállított Dakarból Algírba. A baleset okai egyelőre tisztázatlanok. (Africa Daily)

KÉNYSZERLESZÁLLÁS IRKUTSZKBAN. Kényszerleszállást hajtott végre tegnap reggel a szibériai Irkutszkban egy Il–62M típusú orosz utasszállító repülőgép, miután egyik hajtóműve elromlott. A 150 utasnak nem esett baja. (MTI)

VIZIT A DÉLI-SARKON. Anna angol hercegnő háromnapos látogatáson vesz részt az Antarktiszon, hogy a föld leghidegebb és legszelesebb kontinensét épp száz évvel ezelőtt felfedező híres kapitány, az angol Robert Scott emléke előtt tisztelegjen. A hercegnő az első kutatók kunyhóinak felújításáért nemzetközi összefogást sürgetett

FOTÓ: REUTERS/MARK BEKER

A Kárpát-medence időjárása

Névnap

Ma **ABIGÉL** és **ALEX**, vasárnap **ELVIRA** nevű olvasóinkat

Ötven eltűnt nőt keresnek

A Bank Center
és a Marton Művészeti Alapítvány
tisztelettel meghívja

Marton László

szobrászművész

háromszoros Munkácsy-díjas, érdemes, kiváló művész
fogadással egybekötött kiállításának megnyitására
1996. november 9-én 16.00 órakor
a Bank Center Galériában.
A Bank Center Galériát ünnepélyesen átadja
Demján Sándor
a CEIC és a Gránit Pólus elnök vezérigazgatója

A kiállítást megnyitja:
Dr. Bereczky Lóránt, a Nemzeti Galéria főigazgatója

A kiállítás megtekinthető:
1996. november 9-től 30-ig, minden nap 10.00-tól 18.00-ig

A kiállítás szponzorai:

Bank Center

P. K. ECONO

Schwendler Erwin & Endresz István

Első Magyar–Angol Bróker Rt.

Cím: Bank Center

1051 Budapest, Szabadság tér 7–9.

Tel.: 302-9016, 302-9010

Marton Galéria

látogatása előzetes telefonbejelentkezéssel

Cím: 1016 Budapest, Tigris u. 55. Tel./fax: 1750-985

BANK CENTER

MARTON LÁSZLÓ

Egy szobrász festményei

Furcsa album jelent meg *Marton Lászlóról,* az ismert szobrászról, akinek csak Budapesten több mint harminc alkotása található köztereken. Legismertebb a Liszt Ferenc téri Liszt-szobor, a Parlament melletti József Attila-szobor és a város egyik jelképévé vált Kiskirálylány a Duna-korzón. Most akvarellképeit és rajzait adta ki kötetben. Útinapló, sőt élet(úti)napló lehet talán ez a könyv: távoli vidékeken, Kubában, Amerikában, mediterrán partokon (na jó, Dublinban is) készült gyors akvarellek – főleg a tenger igézetében, mondanám: képeslap vagy fénykép helyett –, s köztük a szülőföld, a Balaton-felvidék ecsettel rögzített látványai, valamint aktok tollal, filccel: virágzó, érett és hervadó nők.

Napló ez a könyv azért is, mert szerepelnek benne olyan fényképdokumentumok, amelyek az alkotás egy-egy pillanatát rögzítik (például a művész az állvány tetején a budavári Görgey lovas szobor mintázása közben), valamint olyan nagy találkozások fényképei (pl. *Károly* herceggel – aki vásárolt Martontól –, vagy *Takamado* japán herceggel), amelyek csupán a művész státusát jelzik. Más talán kihagyta volna ezeket, s szikáran a művészi teljesítményre szorítkozott volna. Marton László nem akarta, hogy elfelejtődjenek.

Bár a forgácsok kerültek előtérbe, végül mégsem maradhattak ki a szobrok, az életmű csúcsteljesítményei. Az utolsó lapokon, katalógusszerűen, fekete-fehér képeken megjelennek azok is, lássuk legalább, hogy mihez képest kell megítélnünk, nézegetnünk a könnyű kezű festményeket.

Cs. L.

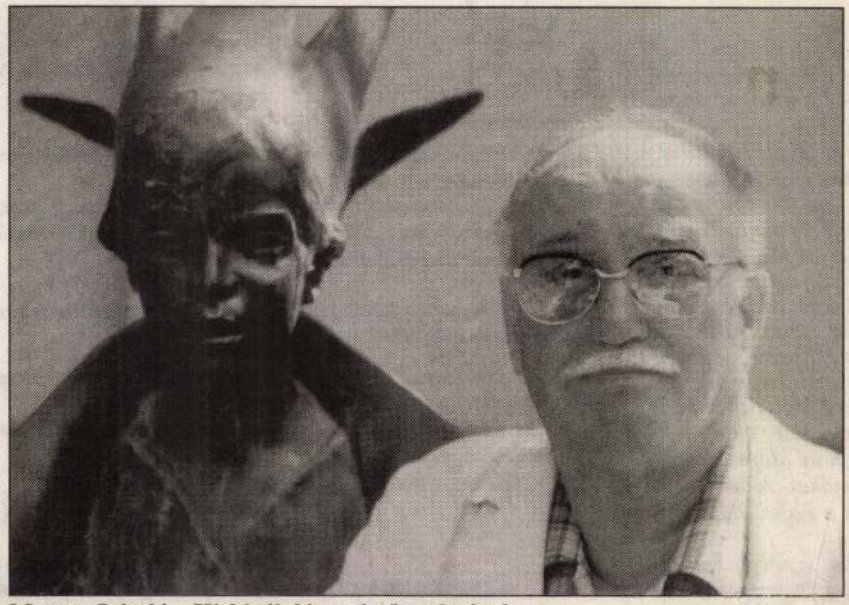

Marton László a Kiskirálylány című szobrával

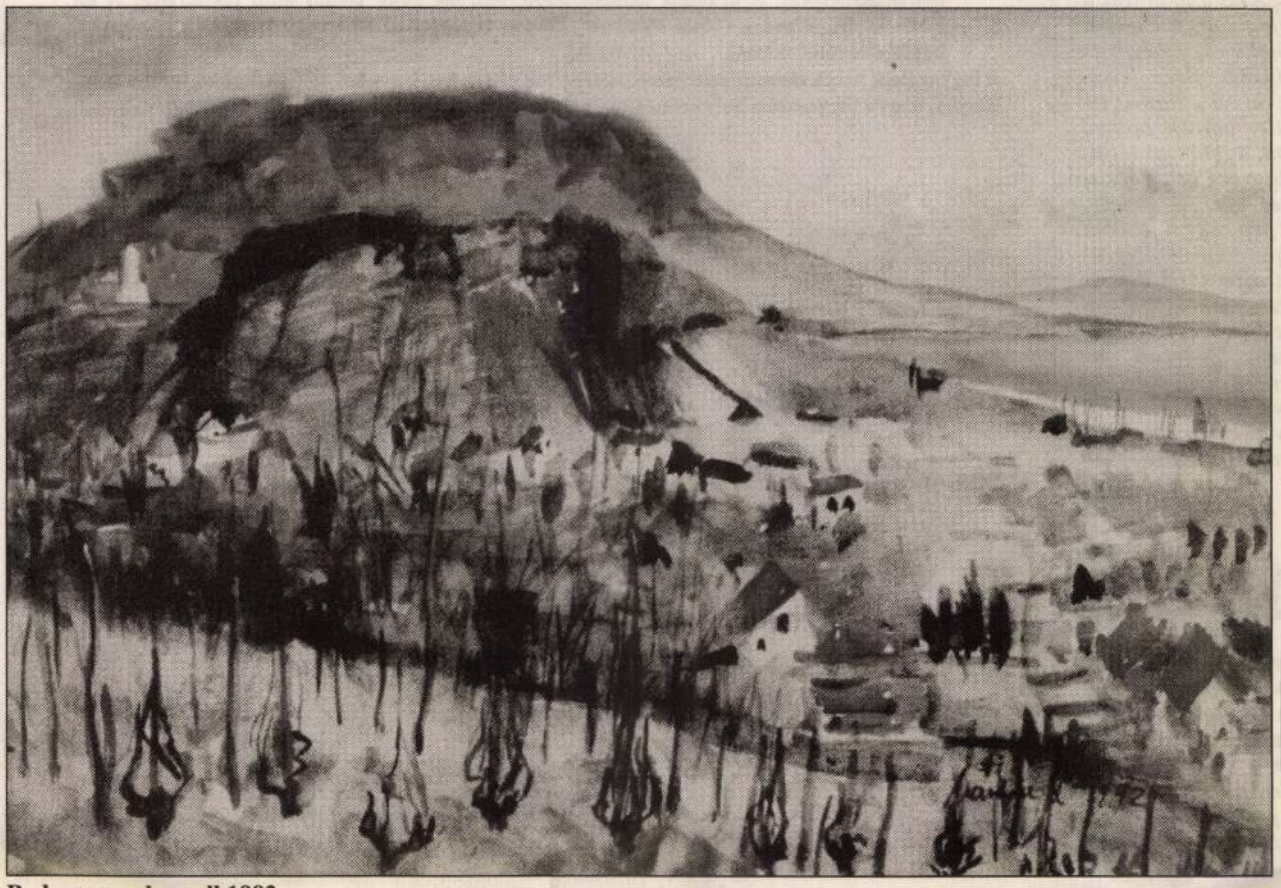

Badacsony, akvarell 1992

tott szórakozóhelyekről.

A fővárosi rendőrség évek óta először, 1999-ben minden számláját időben kifizette, azaz adósság nélkül kezdte meg az új esztendőt.

Ami a pénzügyeket illeti, 2000-ben is szigorú gazdálkodásra kényszerül a BRFK. Ezért – jelentette ki a főkapitány – az összes korábban elrendelt megszorító intézkedés további is érvényben marad. A parancsnokoknak takarékoskodniuk kell a túlórákkal, a benzinnel és minden mással. Ugyanakkor a BRFK továbbra is jelentős létszámhiánnyal küzd. Négyszáz hivatásos rendőrt és száz közalkalmazottat, köztisztviselőt tudna azonnal foglalkoztatni a testület, ha lennének jelentkezők. A főkapitány leszögezte: minden gyanús esetet kivizsgálnak, s a szabályszegőkkel szemben határozottan fellépnek. Indokolt esetekben az ügyet átadják a rendvédelmi szervek védelmi szolgálatának, illetve feljelentést tesznek az ügyészségi nyomozóhivatalnál.

Fekete Gy. Attila

ép agyát a rosszul
ek. Amikor a posta
t vette csőrébe Ma-
t a levelek millióit,
kár rosszul címezni
Az irányítószám
hat, és azt az összes
ljára utolsónak, a
csík mellé, vagy a
ll írni. Akkor a ma-
lág postái közül az
végeztek – jelesre
irányítószámból és
Ma? Hol van már a
zevissza címeznek,
zik az alapvető sza-
rmákat. Mára tehát
nk a postai tabellán,

ehát a sárga épület-
es gép is lassan el-
j után kellene nézni,
s, hogy Japán lesz a
Újabban sok európai
sonló vagy még kor-
sinákat. Ilyen levél-
k ott túl a Baross té-
ület barokk boltívű
ött. A talányos levél-
Magyar Posta változ-
ne, neki is érdeke,
n gép vagy a jövőbe-
ljes erejével dolgoz-
rt azon törik a fejü-
lehetne megtanítani
t a pontos levélcím-
tnék „beíratni" az
en írástudó polgárát
y iskolába, hogy ta-
yen, gyorsan, pos-
nítás" hamarosan

Békés Attila

ŰSOR

adok (7). Élelem bére
k vagy nyelünk... (fél 8).
t (7). **Operaház:** Peter
zínház: Ványa bácsi (7).
fél 9). **Thália Színház Új**
nház: A szégyentelenek
jó lenne nem ütni vissza
dennek (7). **Vígszínház:**
). **Pesti Színház:** A tavasz

ÉMÁSZ Rt.

Tisztelt Fogyasztónk!

A 71/1999. (XII.20.) GM rendelet 1. számú melléklete alapján 2000. január 1-jétől új villamosenergia-ár lépett hatályba.
Az „A" díjszabásnál (lakossági általános) minden napszaki mérés esetén 19,80 Ft/kWh-t, a különmért mérésnél, „B" díjszabásnál (lakossági vezérelt) 9,20 Ft/kWh-t kell fizetni.
A fenti árak a 12 % áfát nem tartalmazzák.

A fordulónapot – 2000. január 31. – megelőző és az azt követő fogyasztást az Ön egyetértésével szeretnénk meghatározni.

1. **Az Ön fogyasztását – ha másképpen nem rendelkezik – a jogszabálynak megfelelően, időarányosan osztjuk meg.**
2. **Ha az árváltozás miatt valós mérőálláson alapuló elszámolást szeretne, akkor az alábbi lehetőségeket tudjuk felajánlani:**
   a) telefonon diktálhatja be a mérőállást a
   06-80-201-047
   06-80-200-762
   06-80-200-763-as ingyenesen hívható zöld számon,
   vagy a területileg illetékes kirendeltség telefonszámán,
   b) írásban is közölhet mérőállást a január 31-ei állapotnak megfelelően az alábbi melléklet felhasználásával. A kitöltött úrlapot 2000. február 14-ig postai úton juttathatja el az ÉMÁSZ Rt. címére (3525 Miskolc, Dózsa György u. 13.) vagy leadhatja bármelyik ügyfélszolgálatunknál.

A fogyasztási helye szerinti szervezeti egységünk címét a számla bal alsó sarkában találja meg. Kérjük, hogy a fogyasztási hely azonosítóját (fogyasztói számát) ne felejtse el feltüntetni.

ÉMÁSZ Rt.
az Ön áramszolgáltatója

Fogyasztó neve: .....

Fogyasztási hely címe: .....

Fogyasztói szám: ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Gyári szám	Mérőállás	Gyári szám	Mérőállás

Leolvasás dátuma: _____ év _____ hó ____ nap

Kijelentem, hogy a fenti adatok a valóságnak megfelelnek:

_____
Aláírás

Kelt: _____, 2000. _____

MARTON LÁSZLÓ

Boldog Apor Vilmos szobra

Budapesten Paskai László bíboros, prímás avatta fel a boldoggá avatott Apor Vilmos püspök szobrát, Marton László Munkácsy-díjas érdemes és kiváló művész alkotását.

Jánlan Krónika 1937. nov. 17.

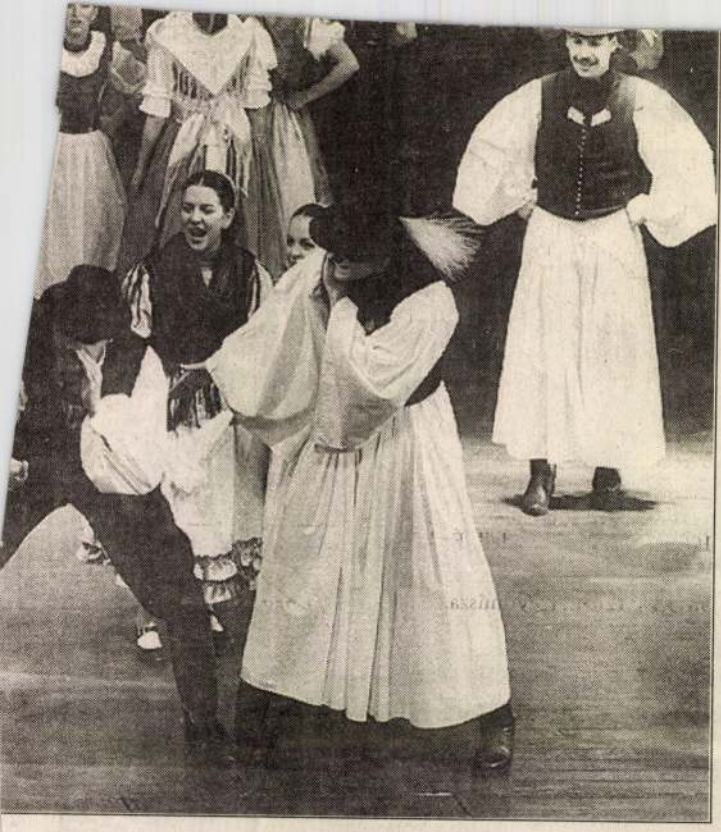

kást, a pendzsomot, falusi táncmulatságot koreografálták meg újra.

— Illetve kibővítve — teszi hozzá *Szűcs Gábor*, az együttes művészeti vezetője. Az utóbbi időben főleg erdélyi táncok

baton és vasárnap voltak a fesztiválok. Hangulatos, igazi majálisok voltak.

Ez utóbbival ért egyet *Várhelyi Lajos*, vagy ahogyan a táncos szakma becézi Kukka is, aki a szolnoki fesztiválok szülőatyja, s azóta sem hagyott volna ki egyet sem, hacsak nem köti ágyhoz valamiféle betegség.

— Tavalyi „klinikai halálom" után külön öröm, hogy itt lehetek — mondja.

— *Hála Istennek, felépült a súlyos betegségből. Mennyiben volt más az idei fesztivál, mint az eddigiek?*

— Mindegyik más. Új arcok, új koreográfiák. Némelyik együttesnél azt tapasztaltam, hogy sok volt az üresjárat. Pedig nem feltétlenül kell mind a tizenöt percet a színpadon tölteni, főleg ha elfogyott a mondanivaló. Epigrammában is lehet nagyot alkotni. Ettől függetlenül nagyon örültem, hogy ilyen sok együttes eljött, s nem szakadt meg a hagyomány, pedig a csoportoknak nem csekély anyagi gondjaik vannak. Az államnak, az önkormányzatoknak többet kellene áldozni a népi kultúra ápolására.

Várhelyi Lajos mellett az utóbbi hat-nyolc fesztivál másik állandó szereplője a színfalak mögött *Kovács Mihály*, a

Marton László szobrai Devecserben

Nincs jövője annak a népnek, amelyik nem ismeri és nem tiszteli múltját, őseit – mondotta *Kovács Emil* alpolgármester, könyvtárigazgató csütörtökön *Marton László* szobrászművész kiállításának megnyitóján Devecserben a Kastélykönyvtárban.

Az ajkai zeneiskola Reneszánsz Kamaraegyüttese és *Bedők László* művész-tanár muzsikája után Kovács Emil köszöntő szavaiban arról beszélt, hogy a 700 éves Devecser egy hónapos rendezvénysorozatának kiemelkedő eseménye Marton László kiállítása. A művész alkotása az a Fohász névre keresztelt szobor is, amelyet június elsején, a zárónapon avatnak fel a templom előtti téren.

Dr. Zongor Gábor, a megyei közgyűlés elnöke méltatta a tapolcai születésű Munkácsy-díjas, érdemes és kiváló művész munkásságát, aki Budapesten és Szigligeten tölti napjait. Ahogy mondotta, Marton László a műveiben átformálja a világot, miközben minden alkotásban önmagát adja, főleg az érzelmeket kifejező kompozíciókban. Marton alkotásaival a Vatikánban, Londonban és Párizsban is találkozhatunk. Zongor Gábor úgy vélekedett, hogy a művész kiállítása ünnepi ajándék annak a településnek, amely ilyen sanyarú időben is olyan bölcs, hogy köztéri szoborral emlékezik történelme áldozataira.

– ke –

NAPLÓ (VEGAPRÉM) 1997 máj 17.

Kutatóorvosok nemzetközi tanácskozása Paloznakon

Tizennégy ország ötven kutatójának részvételével kétnapos tanácskozás kezdődött tegnap a paloznaki faluházban egy olyan tudományos program részeként, amely jelentős közös piaci támogatással indult hat évvel ezelőtt.

A projekt lényege az agyérkatasztrófák (stroke) kezelésével kapcsolatos valamennyi orvosi tevékenység összehasonlító elemzése – tudtuk meg *dr. Nagy Zoltántól,* aki az országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézetben működő agyérbetegségek országos központjában irányítja a kutatómunkát.

Kollégáival, *dr. Bokó Zoltánnal* és *dr. Óváry Csabával,* vala

Hospitalból érkezett *dr. Roger Beech-csel* közösen arról tájékoztatták lapunkat, hogy a Közös Piac által finanszírozott Biomed program célja megtalálni az agyérkatasztrófát szenvedett betegek ellátásának leghatásosabb és legolcsóbb módjait.

A stroke a harmadik leggyakoribb halálokként szerepel a statisztikákban (Magyarországon százezer lakosra kétszáz halálozás jut), a túlélők jelentős hányada pedig súlyos és maradandó egészségkárosodást szenved. A programban részt vevő országok szakemberei évente találkoznak, hogy közösen elemezzék vizsgálati ta-

különös figyelmet fordítanak az otthoni ápolás körülményeire és lehetőségeire, a rendelkezésre álló egészségügyi szolgáltatásokra, beleértve egyebek mellett a foglalkozási rehabilitációt is.

Dr. Roger Beech Finnországot említette minden tekintetben követendő példaként. Angliában – mint mondta – a kórházi ellátás jó, a kibocsátás utáni szolgáltatások is rendelkezésre állnak, de a szervezésen van még javítanivaló. Magyarországon viszont a kórház elhagyását követően nem igazán megoldott a betegek ellátása. Köszönettel és elismeréssel szólt ugyanakkor a kutatási programban részt vevő magyar kollégái

Magyar Nemzet Magyar Hírlap

Tisztelt Sz

Bajcsy-Zsilinszky szobra

A főváros lakossága körében megdöbbenést keltett, amikor az új Nemzeti Színház – akkor még elképzelt – Erzsébet téri felépítési terve miatt *Bajcsy-Zsilinszky* szobrát eltávolították, és különböző elképzelések láttak napvilágot az emlékmű sorsát illetően. Az ügyben levelezésre is sor került a Főpolgármesteri Hivatal, a Budapest Galéria, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Bajcsy-Zsilinszky Társaság között. Miután illetékes helyekről olyan, megnyugtató válasz nem érkezett hozzánk, hogy a szobrot visszahelyezik, sőt a Magyar Nemzet május 3-i számában azt olvashattuk, hogy *Andrássy* Gyula szobrának megtervezése és elhelyezése került előtérbe az Erzsébet térre, ezért ismét felemeljük szavunkat a Bajcsy-Zsilinszky-szobor visszahelyezése érdekében.

Erkölcsileg és politikailag alátámasztott indokunkat senki sem vitathatja. Éppen ezért a kormányzat és a főváros illetékesei hozzanak végre elvi döntést a szobor visszahelyezése érdekében.

A Bajcsy-Zsilinszky Társaság Elnöksége

Gyógyszer

Húsvétkor belelapoztam az ünnepi sajtóba Nyomban szemembe ötlött szúrt egy első oldalas cím „Egymilliárdos elvonás a házi orvosoktól".

Első reakcióm a kétely. Ez nem lehet igaz. Hiszen most várjuk megjelenni a kassza ránk eső százalékát és a „lejárt" szűrési rendelet 250 milliójá a kártyapénzben.

Ugyanakkor eszembe jut a generációm diktatúrákban torzított lelkivilága és a célmodellnek tekintett demokráciák boldog lakóinak természetes jogos igény- vagy érdekérvé nyesítési képessége. Mi mé most is pirulva képviseljük é

„Tessék kérni!"

Tora Variant

szú távon

szerelési minőséggel párosuló építési mód, a kellemes tapintású műanyagok és az igényes kárpit alkalmazásával messze kategóriájának átlaga fölé emeli a Golf Variant használati értékét. A felszereltségi szinttől függő szolgáltatások egész sorát kínálja az új modell, melyben ugyanúgy széria az ABS, a két első légzsák, a négy tárcsafék, a színezett üveg és a szervokormány mint a már futó ötajtósokban. A kormánymű szintén hasonlóan pontos, s a váltókar kapcsolási útjának akadálytalan mozgása is emlékeztet a már bevált technikára.

Az autó sallangmentes, letisztult külső díszítése a második ajtóig szintén megegyezik a már futó változatéval, onnantól kezdve azonban a karosszéria formája pontosan követve a [illegible], a Passat és az Audi A4

Ellentmondásos helyzet

Eladási hullámvölgyek

A BMW eladási eredményei az első negyedévben hét százalékkal szárnyalták túl a tavalyi értékesítési adatokat. Összesen 178 ezer bajor autót szállítottak ki az ügyfeleknek a világban, a márciusban eladott hetvenhétezer jármű pedig minden korábbi értékesítési adatot megdöntött. A Rover értékesítési mutatói ugyanakkor 38 százalékkal maradtak alatta a tavalyinak, amit főleg a termékváltás elhúzódása következményének tartanak.

Eladási rekordot állított fel a Mazda Magyarországon márciusban, amely már a második rekord az elmúlt hét hónapban. A Mazda a 739 darabos első ne[illegible] eladási er[illegible]

Marton László nővér

Egy törékeny vírus és egy világméretű járvány

AIDS: túlzott reményekre egyelőre nincsen ok

A járványok történelmet csinálnak, vélte William McNeill amerikai történész. Való, hogy az első nagy vérbajjárvány VIII. Károly francia király olaszországi hadjáratakor tört ki a kicsapongó bakáknak köszönhetően; Napóleon 1799-es egyiptomi hadjárata pedig azért fulladt kudarcba, mert az ellenség mellett a pestissel is kénytelen volt hadakozni. A nyolcvanas évek eleje óta "új pestis" pusztít a világban, a félelmetes AIDS, mely, ha történelmet nem is csinált, fenekestül felforgatta az egész emberiséget. A betegség gyógyítása ma még nem megoldott, de a tudósok folyamatosan kutatnak az ellenszer után, s időről időre konferenciákat rendeznek tapasztalataikat kicserélendő. Az idei AIDS világkonferencia június 28-án vette kezdetét Genfben, s várhatóan sok biztató újdonsággal szolgál az érintettek számára.

Szerte a világon dollármilliókat költenek gyógyszerekre, melyekkel e progresszív betegség kifejlődése lelassítható, s kitolható a jobb életminőségű szakaszok időtartama, ám a megváltó felfedezés, a teljes gyógyulást hozó csodaorvosság meglelése még várat magára.

Az első AIDS-megbetegedéseket 1981-ben regisztrálták az Egyesült Államokban, akkor még elsősorban homoszexuális fiatalok körében. 1984-ben egy amerikai és egy francia orvoscsoportnak egymástól függetlenül sikerült izolálnia a fertőzést okozó retrovírust, melyet HIV-nek, azaz Emberi Immunhiány Vírusnak (Human Immunodeficiency Virus) kereszteltek. Megvolt hát a bűnös, s csakhamar, 1984-85-ben kifejlesztették az első HIV-teszteket, így lehetővé vált a fertőzésgyanús emberek, vérkészítmények szűrése.

Maga a kórokozó, a HIV vírus valójában nagyon törékeny szerzet. Viszonylag egyszerű felépítésű, örökítőanyagként RNS-t (ribonukleinsavat) tartalmazó, gömb alakú retrovírus, átmérője kb. 100 nanométer, s felszínén 72 antennaszerű fehérjemolekula található. E "fehérjecsápok" miatt a vírus rendkívül érzékeny a fizikai és kémiai hatásokra, s könnyen elveszti fertőzőképességét. A fehérjeantennák segítségével a HIV vírus azokhoz a sejtekhez kapcsolódik, amelyeknek felszínén CD4 receptorok találhatók, azaz a T4 limfocitákhoz és a makrofágokhoz, melyek az emberi immunrendszer legfontosabb sejtjei közé tartoznak. A vírus felszíni fehérjéi úgy illeszkednek a CD4 receptorokhoz, mint a puzzle kirakós játék elemei egymáshoz. Összekapcsolódás után a vírusrészek bejutnak a célsejtbe, ahol a reverz tranzkriptáz nevű vírusalkotó enzim segítségével a vírus RNS-ből kétszálú DNS képződik. Ez a DNS aztán bejut a sejtmagba, beépül a sejt genetikai állományába s "átprogramozza" azt. Ebben az állapotban, ún. provírusként a HIV akár évekig is inaktív maradhat, mígnem a sejt anyagaiból a beépült genetikai információ alapján elkészülnek az új HIV-vírusok RNS-ei, ezekből pedig a vírus burkát alkotó fehérjék. Az új vírusok elhagyják a fertőzött sejtet, s imígyen a sejtközi térbe kerülve tovább fertőznek, új T4 limfocitákkal, vagy makrofágokkal kapcsolódva össze.

A fertőzést követő 2-4. héten a vírusok száma ugrásszerűen megemelkedik a szervezetben, s ez olykor lázzal, fáradékonysággal, izületi és izomfájdalmakkal, fejfájással, hányingerrel, hasmenéssel jár. E tünetek azonban nem mindig erőteljesek, maguktól elmúlnak, ezért a fertőzött gyakran nem is tulajdonít nekik jelentőséget. Néhány hét múlva a szervezet ellenanyagot kezd termelni, így a vírusok száma a sejtközi térben csökken. Maguk a fertőzés kimutatására alkalmazott szűrőtesztek az ellenanyag vizsgálaton alapulnak, azaz, ha az ellenanyag a vérből kimutatható, következtetni lehet a HIV vírus jelenlétére a szervezetben.

Ezután hosszú ideig tartó tünetmentes állapot következik, miközben a vérben levő szabad vírusmennyiség viszonylag alacsony,

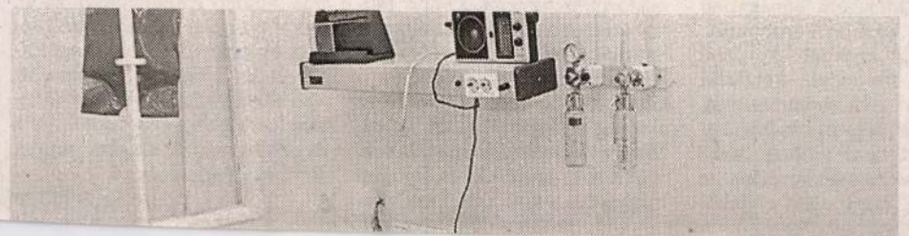

A pontos adatokról megoszlanak a vélemények, de a földrajzi eloszlás remekül látható (OKI info 1996.)

tünetei az immár korántsem enyhe fejfájás, éjszakai izzadás, a nyirokcsomók duzzanata, tartós hasmenés, fogyás, s gyakran bakteriális, vírusos, vagy gombás fertőzések a bőrön. 2-3 év multán a fertőzés az AIDS szakaszhoz érkezik. Ekkorra a fentebb említett CD4 sejtek száma vészesen lecsökken, az immunrendszer már képtelen hatékonyan ellátni feladatát, így számos súlyos betegség alakul ki. Ezek az úgynevezett opportunista fertőzések, pl. a Kaposi szarkóma, a TBC, vagy a szifilisz s gyakran ezek valamelyike vezet végül halálhoz. Amennyiben mégsem, a betegségnek van egy végső stádiuma, amikor az opportunista fertőzések mellett maga a HIV vírus okozta beteg-

zati korban, vagy a szülés során, sőt, a születés után akár az anyatejjel is. Veszélyforrást jelent a közös tű, fecskendő használata is, elsősorban a kábítószer-élvezők körében, de arra is akadt példa, hogy egy gyerekosztályon közös fecskendővel vakcinázták a kis betegeket. 1997-es adatok szerint például Romániában az AIDS betegek száma meghaladja a háromezret, s többségük kisgyerek.

Az AIDS mára igazi világjárvánnyá terebélyesedett, kitörésétől napjainkig mintegy 11,7 millió áldozatot követelt. A fertőzöttek számáról megoszlanak a vélemények; ENSZ becslések szerint mintegy harmincmillió AIDS-beteg él a Földgolyón, s naponta tizenhatezer ember

port. Ami a magyarországi HIV pozitívok területi eloszlását illeti Budapest vezet 297 esettel. Pest megyében 45 esetet regisztráltak, de Győr-Moson-Sopron megye is igen előkelő helyen áll a maga 19 esetével.

Az AIDS elleni küzdelemben komoly nehézséget jelent a fenyegető diszkrimináció. Akadnak olyanok, akik meg vannak győződve arról, hogy pillanatok alatt elkaphatják a szörnyű kórt, ha egy fertőzött személy rájuk tüsszent, ugyanabban az úszómedencében úszik, kezet fog velük, esetlek ugyanazt a telefont, vagy toalettet használja, mint ők. Mások, noha tisztában vannak azzal hogyan terjed, és hogyan nem terjedhet a HIV fertőzés

Riport

Rendhagyó séta a várkerületben

A Fehérvári bástyán álló Görgey-szobor a Várnegyed egyik dísze
FOTÓ: KURUCZ ÁRPÁD

A főváros I. kerülete mindig más volt, mint a város többi része. Polgárai minden igyekezete ellenére a budai várnak a kiegyezés után sem lett királyi lakója, azt viszont megérték, hogy egy király nélküli királyság kormányzója beköltözzön a várpalota falai közé. Ekkorra már kialakult a várnegyed kormányzati jellege – ott székelt a Pénzügyminisztérium, és a Honvédelmi Minisztérium –, az újabb vesztes háború után viszont Drezda és München romnegyedeivel vetélkedhetett: iparvasúton, csilléken hónapokig hordták a lerombolt épületek törmelékeit, hogy 1947-re feltöltsék velük a mélyen fekvő Vérmezőt. *Rákosi Mátyás* egy olyan kultúrpalotát álmodott oda, mint amilyenek Moszkva belvárosát díszítik, bukása után azonban fordult a kocka, s legnagyobb közgyűjteményeink már a megújított királyi palotában kaptak helyet.

Sokáig a Kapisztrán tér az Állami Nyomda elcsúfított épületével és a Mária Magdolna-templom hajójának romjaival amolyan elfeledett szöglete volt az újjáépített várnegyednek. Néha-néha a mesterségek ünnepének napjaiban megtelt a tér, egyébként nem volt funkciója. A történészből lett polgármester, *Katona Tamás* azonban gondolt egyet, megvásároltatta a nyomda épületét, s átépítette polgármesteri hivatallá.

Az ez év áprilisában átadott intézményt az ügyes-bajos dolgaikat intéző kerületi lakosok gyorsan Városház Galériának nevezték el, hiszen a zárt sorú, körülépített és üveggel fedett udvarú klasszicista épületbe lépve mindjárt négy hatalmas szobor fogadja a látogatót. Eredetileg a *Hild József* által tervezett és 1900-ban lebontott régi pesti Városháza homlokzatát díszítették, s a közbiztonságot, a közjót, a törvényességet és a becsületességet jelképezték. Az aulának is nevezett udvaron két nagyméretű festményt is elhelyeztek. *Iványi Grünwald Béla* IV. Béla a tatárjárás után és *Vágó Pál* Budavár bevétele című képei a századforduló historizáló remekművei közé tartoznak, akárcsak *Benczúr Gyula* Éneklő angyalok című mozaikja a házasságkötő teremben. Az eredeti acélszerkezetet is felvillantó tanácskozóteremben egy nagyméretű *Madarász Viktor* festmény – Izabella királynő fogadja a török császár követét –, s még egy Benczúr-mű – Mátyás király a pápa követeivel találkozik – látható, a polgármesteri és az alpolgármesteri szobákat pedig a Sötér-hagyaték restaurált bútoraival rendezték be.

Mindent összefoglalva: ismét gazdagabbak lettünk valamivel egy olyan korban, amikor a közírók azon panaszkodnak, hogy a képzőművészet és a kultúra sülylyed, közgyűjteményeink pusztulnak. S talán arra sem kell sokáig várnunk, hogy a Kapisztrán tér visszanyerje régi zárt, arányos formáit. A Rákosi-időkben lerombolt Mária Magdolna-templom felépítéséről van szó: szerencsére a torony megmaradt, fegyelmező és kényszerítő erő árad belőle. Akárcsak a Fehérvári bástyán álló újraöntött Görgey-szoborból.

Az 1935-ben először felavatott, *ifj. Vastagh György* által készített művet a háború utáni kép- és szoborromboló mozgalom során – amelynek egyik korai „hőse" *Faludy György* volt –, 23 darabra vágták és beolvasztották, hogy a hatalmasra méretezett városligeti Sztálin-szobor része legyen.

Egy éve *Vastagh* rajzai és makettje alapján épp azt a *Marton Lászlót* kérték fel az eredeti mű hiteles másolatának elkészítésére, aki a két világháború között méltán ünnepelt mester Tigris utcai műtermét örökölte meg, s hogy a történeti folytonosság teljes legyen, az új öntvénybe került némi anyag a sztálini formából is. A május 21-én másodszor is felavatott lovasszobor talapzatán fel van tüntetve annak a tíz csatának is a neve, ahol *Görgey* tábornok győzelmet aratott: akadhat-e egy másik, szenvedélyesebb játék, mint az 1849-es tavaszi hadjárat volt? Katona Tamásnak minden bizonnyal igaza van abban, hogy a tábornokot *Mátyás* királlyal és *Bethlen Gábor* erdélyi fejedelemmel együtt a magyar történelem legnagyobb hadvezérei közé kell sorolnunk. Politikailag azonban kevésbé mondható szerencsés kezűnek, hiszen mint emlékirataiban írja, Győr után a megvert császári hadakat azért nem üldözte, mert úgy vélte, az osztrák kormány be fogja látni, hogy saját erejéből nem képes a március 4-i oktrojált alkotmányt érvényesíteni. Éppen ezért lemond az oroszok behívásáról, s megegyezik a győzelmes magyar hadsereggel. Szobrának újbóli felállítása sok vita végére tett pontot: az utolsó győztes magyar hadvezér úgy veszi szemügyre lova nyergében a budai hegyek ismerős képét, mint a gazda, amikor hosszú útról tér haza.

A Krisztinavárosnak is különös históriája van. A Horváth-kertben egykor nagy kedveltségnek örvendő fa színház állt, a Philadelphia kávéházban pedig itt trónolt *Szabó Dezső*. A Mikó utca hét hársfája alatt sétálgatott *Kosztolányi Dezső, Németh László* és *Márai Sándor*, akinek szellemi őrhelyét és több ezer kötetes könyvtárát az ostromkor bomba pusztította el. A rendszerváltás óta valóságos Márai-kultusz alakult ki: tengerentúlról küldött, palackba zárt üzenetei épp akkor értek el hozzánk, amikor reményekkel és kételyekkel merültünk el abban a nyugatias világban, amelynek paradoxomairól annyit írt. Ha viszont egy vigasztalóbbnak tűnő világot keresünk, akkor Szindbád hazamegy című művét kell elővennünk. A regény az épp 65 éves eltávozott *Krúdy Gyula* utolsó napjáról szól, s fontos szerepet kap benne a Rudas fürdő is.

A kupolás építményt a Budát 13 éven át kormányzó *Szokoli Musztafa* pasa emeltette. A boszniai Visegrád környékéről származó parasztgyerek királyi többes számot használt leveleiben, s janicsárjaival úgy bukott le a középső medence elmosódó, forró ködöt eresztő vizébe, mintha az a világ közepén fakadt volna. Ma orosz és ukrán üzletemberek, maffiózók, amerikás és nyugati magyarok, a tévé és a sport világának egykori és mai nagyjai, német és angolszász félgazdagok épp olyan technikával mártogatják a forró és a hideg medencébe kissé megviselt tagjaikat, ahogy azt Musztafa pasa, Krúdy vagy Márai tette.

Az évszázados, vasalt oszlopokkal támogatott, boltozatos teremben soha nincs csend. A színes fényrésekkel teli kupola alatt több szó esik a politikáról, s a napi lét dolgairól, mint a parlamentben, s egyfajta konzervativizmusra vall, hogy a korszellemmel dacolva nem egy komoly Rudas-látogatónak az a véleménye, hogy bizonyos korban megfelelő méretű has a tekintély velejárója. Egy angol nyelvű bédekker arra is figyelmeztet, hogy ellentétben Budapest más gőzfürdőivel, itt a másságot nem tolerálják, inkább a sűrű zsírban sült húsok, hagymás burgonyák és töltött káposzták gyönyöreiről illik beszélni.

Egyszer – már miniszterelnök korában – *Antall József* meg is rótta a kocsma- és fürdőgőzben fogant politizálást: az utóbbit illetően valószínűleg a Rudasra gondolt. Pedig a törzsközönség még a *Csurka* -dolgozat előtt jelezte az MDF népszerűségének végzetes hanyatlását, s amit a Szonda Ipsos nem tett, nem tehetett meg, idén már télvíz idején levette a kezét *Horn Gyuláról*. A forró ködben – mint Márai írja – összeolvad Kelet és Nyugat, s amikor a gondolatok elidőznek a gőzölgő medencék vízébe sugárban zuhogó napfénypászmákon, akkor még a néha idevetődő gazdag és kétes hírű Los Angeles-iek is azt mondják: valóban, itt van a világ közepe. A világ közepén lenni pedig épp másfél óra a hivatalos kiírás szerint: annyi, mint egy focimeccs.

HEINRICH PÉTER

Ráday GALÉRIA

Domanovszky Endre

festőművész

életműkiállítása

megnyitó: szeptember 16.

A Ráday Galéria tisztelettel meghívja Önt és kedves partnereit

2004. augusztus 24.-én, kedden 18 órakor

Marton Magda

grafikusművésznő

A groteszk határán

című kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja:
Készman József
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: augusztus 24. - szeptember 12.

Nyitva: Hétfőtől-péntekig: 12 - 18 óráig, Szombaton: 10 - 13 óráig
Ráday Galéria: Budapest, IX. kerület, Ráday utca 8. Telefon: 218-09-36 E-mail: info@raday-galeria.hu
www.raday-galeria.hu

MARTON MAGDA

VOLÁN
elektronika
Részvénytársaság

Marton László

zobrázt

l.

Horváth Megjegyz

32. l. (Keppel.)

Folyó hó 12.-én kelt beadványra hivatkozólag van szerencsénk tekintetes Uraságoddal a következőket közölni.

A ~~tekintetes Ura~~ Nagyságod által igényelt tiszteletdíj ügyében beállott kellemetlen helyzetnek első sorban az az oka, hogy midőn tekintetes Uraságodat múlt évi június 1.-én tartott ülésünkből a felügyelet gyakorlására felkértük, a tiszteletdíjra nézve igény nem jelentetett be és bizottságunk annál inkább abban a hiszemben lehetett, hogy ~~tekintetes~~ Nagyságod a felügyeletet díjtalanul óhajtja gyakorolni, mert a tiszteletdíj kérdése a végzett munka felülvizsgálata alkalmából sem vettetett fel. ~~A~~ Kern Péter festővel ~~történt~~ megállapodást, ~~ha ilyen történt is, miről~~ egyébiránt dr. Zehetbauer prépostkanonok ár levele, melyet ./. alatt vizsgálatolunk, ~~nem~~ nyilatkozik határozottan, bizottságunkra nézve ~~egy~~ nem lehet kötelező, amint Kern festő is bizottságunkhoz intézett levelében kijelentette, hogy, ha tekintetes Uraságod a ~~megállapodást~~ történt bizonyítani képes, a követelést vele szemben áll fenn.

~~Mindezek után~~ Annak Menére azonban nem zárkozunk el az elől, hogy ha tekintetes Uraságod a gyakorolt felügyeletért illő és méltányos tiszteletdíj

jobb berendezés ára 1,5–2 millió forint, amire nincs pénzük.

Jutalom a megtalálónak

Drogért adta el gyermekét

Alabama államban egy anya még februárban eladta kétéves kisgyerekét egy drogkereskedőnek, hogy megkapja érte az annyira óhajtott „crack"-et. Az asszony ma már nem tudja megmondani, hogy kinek adta el a kicsit.

A rendőrség most ötezer dollár jutalmat helyezett kilátásba annak, aki a gyerek nyomára vezet – közölte Mike *Yarbrough* helyettes seriff. A lelkiismeretlen anyát letartóztatták – jelentette az AP híre alapján az MTI.

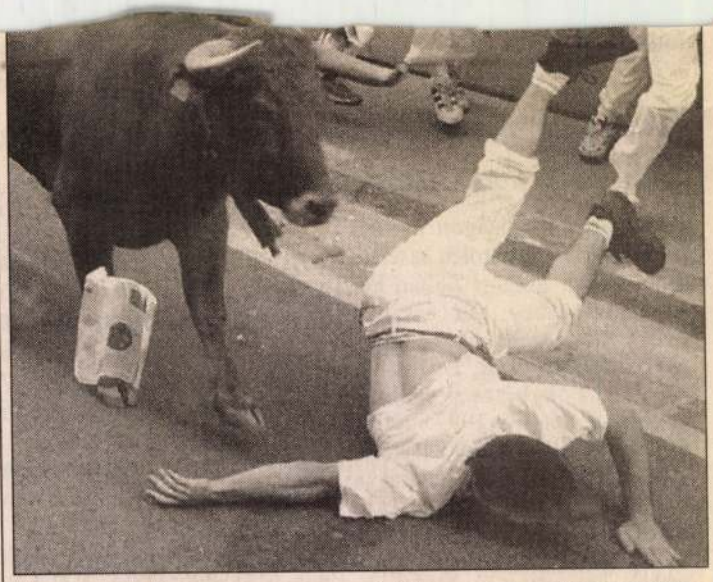

Egy spanyol fiatal súlyosan megsérült szerdán, amikor egy felingerelt bika eltaposta a pamplonai bikafuttatás nyolcadik napján. A messze földön híres bikafuttatás nyolc napja alatt eddig hét személy szerzett súlyos sérüléseket, a többiek könnyebbekkel vészelték át a bikákkal való találkozást, s 1995 óta nem volt halálos áldozata a tömegeket vonzó látványosságnak MTI-FOTÓ

Tizenkét éve volt hasonló ünnep

Három hónap múlva hatmilliárdan leszünk

Ezen a héten megkezdődött a visszaszámlálás addig a napig, amíg megszületik a hatmilliárdodik ember: erre az ENSZ már kijelölte a hivatalos dátumot, október 12-ét. Peter *Kostmayer*, a Zero Population Growth nevű, a föld népességének növekedését fékezni kívánó nem kormányzati szervezet szóvivője Washingtonban elmondta: „Nem pontos számot vagy dátumot akartunk megadni, hanem fel kívánjuk hívni a világ figyelmét arra, hogy három hónapon belül a föld népessége átlépi a hatmilliárdos küszöböt." Carolyn *Maloney*, New York állam demokrata képviselő asszonya a maga részéről a nők és férfiak közötti politikai egyensúly felállításának és az egészségügyi ellátás, különösen a szülészet fejlesztésének szükségességét hangsúlyozta. A képviselő asszony – jelentette az AFP – arra buzdítja kongresszusi társait, hogy szavazzák meg a támogatást az ENSZ családtervezési programjához, amelyet ezen a héten tárgyalnak. A világszervezet közgyűlése július 2-án elfogadott egy akcióprogramot, amelynek célja a népesség növekedésének hatékonyabb lassítása. A terv szerint a nemzetközi szervezet ezt úgy kívánja elérni, hogy javítja a harmadik világ asszonyainak és fiataljainak egészségügyi helyzetét, bevonja őket a családtervezés és a szexuális felvilágosítás programjába.

Mint az MTI emlékeztetett, alig tizenkét év telt el azóta, hogy először ünnepeltük a világ népességének napját: akkor, 1987-ben érte el az emberiség az ötmilliárdos létszámot.

Dutroux-ügy

Öngyilkos lett az ügyész

Öngyilkos lett az a liège-i ügyész, aki egyebek között az elmúlt évtizedek egyetlen belga politikai gyilkossági ügyével és a gyermekgyilkos Marc *Dutroux* esetével foglalkozott. Hubert *Massa* (51) munkahelyének közlése szerint nem hagyott hátra búcsúlevelet, tettét verviers-i házában követte el saját pisztolyával. Az öngyilkosság tényéhez hatósági közlések szerint kétség sem fér, írta az MTI. Marc Dutroux-t 1996-ban vették őrizetbe, de akkorra már belga kislányok élete és más súlyos bűnök száradtak a lelkén. A büntetett előéletű férfit egyebek mellett négy kislány fogva tartásával, kínzásával, halálra éheztetésével vádolják. A férfi pedofil természetű pornófilmeket forgatott a lányokkal, és e célból rabolta el és kínozta áldozatait. Két és fél évvel ezelőtti letartóztatása óta folyik ellene a vizsgálat.

pályaudvar

MTI-FOTÓ

Villamos alá lökte barátnőjét

Féltékenységi dráma

A Fővárosi Bíróságon ítéletet hirdettek az emberölés kísérletével vádolt *Rendes* Zoltán Ferencné ügyében. Az asszony évek óta szoros kapcsolatban állt barátnőjével, *R.* Évával. A Fővárosi Főügyészség vádirata szerint a két nő 1997. július 10-én közös ismerősükkel italozott, majd hazafelé menet a barátnők, összevesztek és egymásnak estek. Miközben a Róbert Károly körúton az egyik villamosmegállóban dulakodtak, R. Évát az éppen érkező 1-es villamos alá lökte. A bíróság a vádlottat bűnösnek találta emberölés kísérletében, és ezért hét év börtönre ítélte, valamint elrendelte egy korábbi büntetése letöltését. Az ítélet nem jogerős, a vádlott és védője enyhítésért fellebbezett. **(n. l.)**

A Sármelléki reptér a turizmus szolgálatában

Mától utasszállítókat is fogadnak

Visszakapta nemzetközi státusát a sármelléki repülőtér. Mától akár nagy utasszállító repülőgépek is leszállhatnak az egykori szovjet katonai bázison. A HavariaPress jelentése szerint az utasok fogadását eddig 72 órával korábban kellett bejelenteni, ám mostantól állandó vám- és határszolgálat működik a Kis-Balaton térségében üzemelő polgári légikikötőben. A Gazdasági Minisztérium, a VPOP, valamint a határőrség között létrejött együttműködési megállapodás eredményeként ezentúl a gazdasági tárca finanszírozza az ezzel kapcsolatos többletköltségeket.

Eddig körülbelül százmillió dollár bevételkiesést okozott az, hogy Hévíz és Keszthely térségében nem volt nemzetközi repülőtér.

Lengyelek tízezreit menekítette

Szobrot kap O'sváth László

(Munkatársunktól) Rövidesen elkészül *O'sváth* László bronzszobra, amelyet Csenger főterén állít fel a város önkormányzati képviselő-testülete augusztus 22-én. *Marton* László szobrászművész alkotása O'sváth Lászlót ülő helyzetben mutatja be, térdén nyitott könyv, az 1939–44 között Magyarországra menekült neves lengyel személyiségek neveivel. Az augusztusi ünnepség díszszónoka *Boross* Péter, volt miniszterelnök lesz. O'sváth László a két világháború között a Belügyminisztérium elnöki osztályának főnökeként történelmi érdemeket szerzett a náci hatalom elől menekülők befogadásának megszervezésében, felkarolásukban és továbbjutásuk lehetővé tételében. Több mint 130 000 lengyel menekült meg O'sváth és munkatársai, köztük *Msg Varga* Béla, a parlament későbbi elnöke, id. *Antall* József későbbi újjáépítési miniszter és még sokan mások, nagy veszélyekkel és üldöztetéssel járó tevékenysége folytán.

A budai várban a volt Belügyminisztérium falán emléktábla örökíti meg O'sváth László emlékét.

A Pénzügyminisztérium Üzemeltetési Igazgatóságának tájékoztatója

A Balatonmáriafürdő 93/1 hrsz., 93/2 hrsz. és 94 hrsz.-ú, valamint Budapest III. kerület 23735/4 hrsz.-ú ingatlanok értékesítésére kiírt nyilvános pályázat eredményéről.

Nyertes ajánlattevők:

- A Balatonmáriafürdő 93/1 hrsz.-ú ingatlan 7 800 000 Ft vételáron, Tengerdi Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
- Balatonmáriafürdő 93/2 hrsz.-ú ingatlan 11 124 000 Ft vételáron; valamint 94 hrsz.-ú ingatlan 10 696 000 Ft vételáron, Temesvári Endre.

A Bp. III., Római part 45. sz. alatti ingatlanra kiírt pályázat eredménytelen volt.

Pályázati felhívás

Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzat

pályázat útján értékesíti

a Bp. XIII. ker., **Szekszárdi út 7–19.** sz. alatt található két (hrsz: 26059/1 és 26059/2) összesen 6217 m² területű építési telekingatlan tulajdonjogát.

Kikiáltási ár: 120 000 000 Ft

Benyújtási határidő: 1999. augusztus 17.

A pályázati kiírás átvehető: 1999. július 20-án 10 órától a XIII. kerületi Polgármesteri Hivatal Tulajdonosi Osztályán (1139 Budapest, Frangepán u. 44/A) Kőmíves Imrénél.

Telefonszám: 350-1125

MARTON László

Magyar Nemzet 1999. VI. 15.

MARTON László szobrai

Csordás Lajos: Cantata profana a Gellért téren. = NSb 1999.dec.2 39. ill

hängerschaft sich dem bürgerlich-neunationalistischer
Rassenkult zuwenden konnten.

Uitz war einst die künstlerische Hauptkraft der literarisc
Gruppe MA ("Heute"). Vor *Bortnyik* wohl der einzige Stam
revolutionären Aktivismus, der im literarischen Teil der Ze
Komját, Alexander Barta u. a.) viel konsequenter und reic
kam. Während aber die literarischen Aktivisten der Grupp
haft internationalen Perspektiven des Lebensgedankens
verblieb Uitz trotz aller internationalen Programmatik in e
ungarische Scholle gebundenen expressiven Naturalismu
Maße, wie Uitz die Grenzen seiner Kunst erweitern woll
gestaltender Kraft. Weder das Lockern den Modellierung
ge Umwertung des Helldunkels kamen ihr zugute. Vergeb
die Erlebnisse in Moskau. Seine in Berlin gesehenen farb
Tuschzeichnungen reichen, trotz aller interessanten Rhythr
gung, nicht an die suggestive plastische Ausdruckskraft d
dapester Zeichnungen heran. Schon jene große Kompo
sehr unglückselige Nachfühlung irgendwelcher "Jüngste
Renaissance, mit der Uitz die Verklärung des Proletariats
mentalen Wandgemälde gestalten wollte. Noch verhängn
Ausflug, der Uitz auf das Gebiet des Konstruktivismus und
führte, vielmehr: verführte. Als ein "Versuch der ideologis
kam eine peinlich ausgeklügelte Konstruktion zustande, d
sche Figuren erinnerte. Eine geradezu groteske Warnung,
gem Versagen dilettantische Theorien einen im übrigen d
begabten Künstler verurteilen können.

Der expressive Naturalismus in den Budapester Zeichnu
Uitz war auf verschiedene Künstler von entscheidendem E
auf *Stefan Szőnyi*, der diesen Einfluß in persönlicher Wei

MARTON László

Barna Róbert: Megsemmisülés. Marton László Megsemmisülés c. Patti Smith – performance – a elé. = Új Sympa, 88, 1. 28-29. ill.

45 .. /M.

ban birtokszomszédjától vette meg.[32] Gál Évának a bud
vel foglalkozó, 1971-ben megjelent alapos tanulmánya
kezőket mondja. A területet Ürményi „1846-1853 közö
mű-vadászterületnek rendezte be: a nagy, erdős parkba
nyári lakot, majoros házat és nagyobb méretű lakóházat
ményi egy pici romantikus kápolnát is építtetett, ame
még ma is áll, egy elvadult kertben, a mai Gyöngyvirág
ben a *Vasárnapi Újság* így számol be: „... mellette Ürmé
ja, kinek egészen különvált birtoka kisebb remete-, vadá
képezi a legkedvesebb, csendesebb tanyáknak."[34] Mindk
hető, hogy itt egy 19. század közepén létesített angolker
sos kis építményeivel. Biztosra vehető, hogy ezekből a
mert például a *Vasárnapi Újság* idézett cikke a két-háro
meglevő kápolnácskát sem említi, és nincs szó arról a
amelynek maradványa megvan, s alább még szó lesz ról

Maga az Ürményi villa, melyet korabeli és későbbi írá
1846-ban már megvolt. Erről tanúskodik egy 1846-os té
április 17-i naplóbejegyzésből pedig[36] – hol „Cottage"-r
azon a tavaszon már állott. Az angolkertet díszítő kis é

A Vigadó Galéria meghívja Önt

2001 augusztus 8-án, szerdán 18 órára

MARTON MAGDA

grafikusművész

kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja:

BENCSIK GÁBOR

Közreműködik:

TOLMACSOV GYÖRGY

gitárművész

A kiállítás megtekinthető - augusztus 13. kivételével -
2001. augusztus 8-tól 26-ig, 10 és 18 óra között.
Budapest, V. kerület, Vigadó tér 2.

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI:

APACZAI KIADÓ

Magyar Alkotóművészetért Alapítvány,
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete,
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

VIGADÓ GALÉRIA

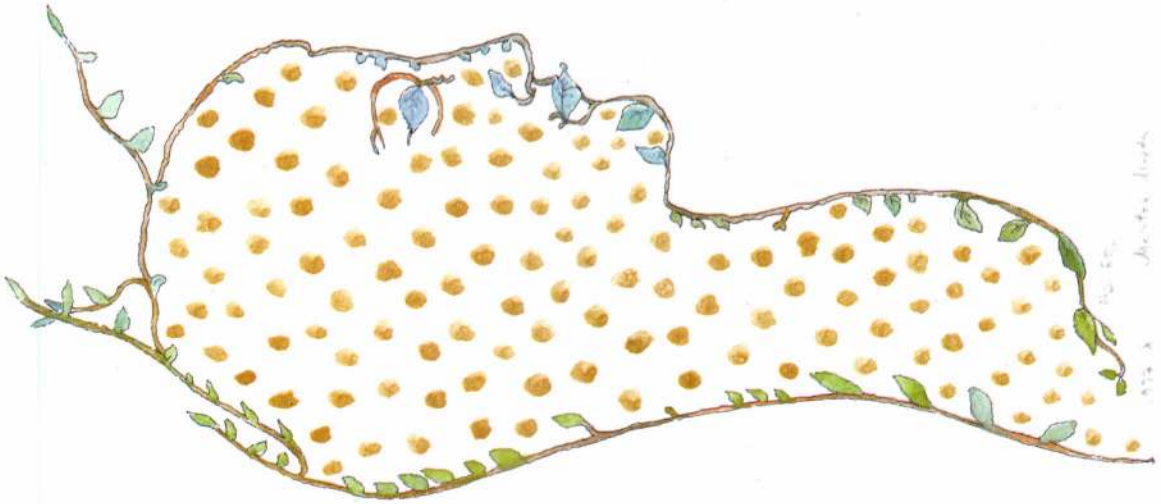

MARTON MAGDA

A Vigadó Galéria meghívja Önt

2001 augusztus 8-án, szerdán 18 órára

MARTON MAGDA

grafikusművész

kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja:

BENCSIK GÁBOR

Közreműködik:

TOLMACSOV GYÖRGY

gitárművész

A kiállítás megtekinthető - augusztus 13. kivételével -
2001. augusztus 8-tól 26-ig, 10 és 18 óra között.
Budapest, V. kerület, Vigadó tér 2.

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI:

Magyar Alkotóművészetért Alapítvány,
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete,
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

MARTON Magda

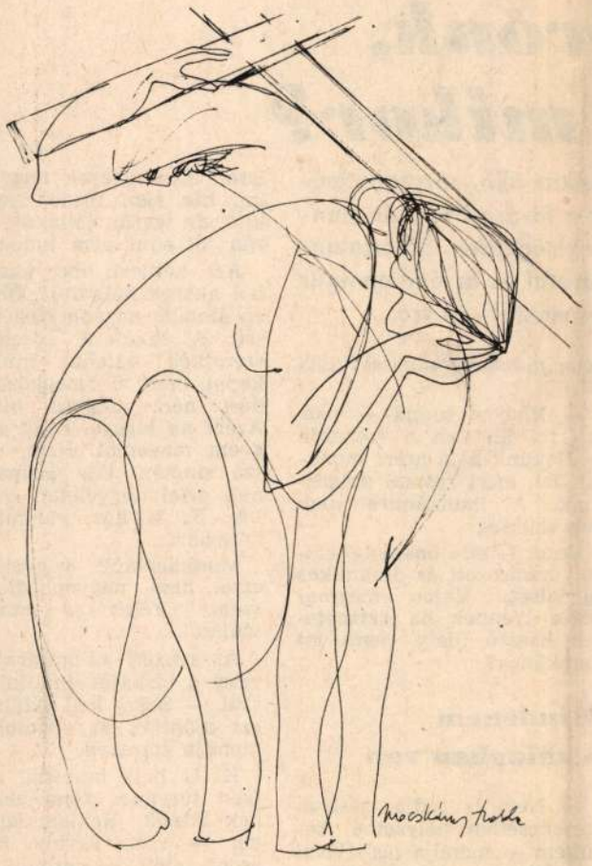

Macskássy Izolda **SIRATÓ**

Utassy József

DALOLÓ ARANYHAL

Fönnakadtam
az idő merítőhálójában,
kifogott a vén huncut,
rabul ejtett,
daloló aranyhalat,
és most dörzsöli kezét a kapzsi,
aranyat akar dézsával,
aranyat,
mert látja ő,
nagyon is jól látja,
hogy remeg értem a tenger,
sír a szabócska rák,
zokog a bálna,
és látom,
csillagtalan szeme odvából
ömlik felém az álság,
vigyora vacogtat,
míg végre kinyögöm:

teljesítve leszen
a három kívánság.

Kósa Csaba

Remetei kéziratok

Szerény cím a mai hivalkodók, harsogók között. Egyszerű, tiszta külső. Versek, elbeszélések — novellák. Megnyílik egy író házaspár műhelyének ajtaja. Kinyílik egy ajtó a budai hegyek alatt, Máriaremetén.

„Elég régóta kopog már az írógép ebben a remetei házban ahhoz, hogy írói műhelynek tekinthessük az otthonunkat. — Így kezdődnek a szerkesztő, a felelős kiadó, Oláh János beköszöntő szavai. — Az alatt a tíz év alatt, amióta itt lakunk — ennek is a felét építkezésben, a családi otthonteremtés ön-

László Gyula

Gondolatok két kiá

Két kiállítás és csupa ellentét. Az egyik gyermekeknek készült, a másik felnőtteknek. Az egyik festője nő, a másiké férfi. Az egyik olyan képeket fest, mintha maga előtt látná a szemlélő, a másik látszólag elvont színvilágával idézi a természetet. De éppen ez a kettősség megnyugtató számunkra: élő művészetünk nem egyhúrú, nem egysíkú! Érzékeny a valóságra, a látványra, de más és más oldala kap benne hangsúlyt. Az egyik szinte leltárian pontos mását adja a megálmodott látványnak, a másik az álom peremére telepszik sugárzó színvilágával. Az egyikben a vonal uralkodik, a másikban a szín, de mindkettő emberközelbe hozza a tárgyát! A gyermekeknek szóló képekben a felnőtt is elgyönyörködik, az esztétikai elitnek szóló színcsodákban a gyermek is talál örvendenivalót. Csak hálát adhatunk az égnek, hogy művészetünk ilyen gazdagon szólaltatja meg a bennünk is lappangva élő szépet.

A kisgyermek és a valóság

Marton Magda kiállítását a Dunakeszi Kőrösi Csoma Sándor általános iskolában láthattuk.

Felnőttként olyan kiállítást nézhettünk meg, amely nem nekünk készült, hanem kisgyermekeknek. Pontosabban a mindannyiunkban élő gyermeknek.

Myskin herceg szavai Dosztojevszkij Félkegyelmű-jéből: *„Én mindig csodálkoztam mennyire nem ismerik a felnőttek a gyerekeket... A gyerekektől semmit sem kell eltitkolni azon ürügy alatt, hogy ők kicsinyek... holott ők mindent megértenek...”* Vegyük ehhez hozzá *Karinthy Frigyes* egyik kis remekművét, amelyet egykor olvastam s azóta is hiába kerestem, hogy melyik kötetében van. De lényegére emlékszem. Az apa és anya gügyögve, selypítve cseveg kisgyermekükkel. Amikor kimennek a szobából és csak egy látogató marad vele, akkor nagy komolyan bemutatkozik: X. Y. vagyok, hagyjuk ezeket a csacska beszédeket és beszéljünk mint férfi a férfival. Karinthy persze sokkal sugallóbban írta meg, mint ahogy én emlékezetből elmondom.

Még mielőtt Marton Magda gyermekrajzaira rátérnénk, hadd idézzem a lélekbúvár Freudot, aki gazdag megfigyelésekkel bizonyította, hogy a gyermekkor élményei egész életünkben elkísérnek, tudva-tudatlan alakítják a felnőtt érdeklődését, érzelmi világát is. De legyen elég az idézetekből, amelyek mind azt bizonyítják, hogy a gyermekekkel nem gügyögve, selypítve kell csevegnünk, hanem komolyan kell vennünk nyiladozó értelmüket. Érdekes megfigyelésem, hogy a gyermeket nem érdeklik más gyermek rajzai, amelyek éppen olyan kezdetlegesek, mint az övéi, ellenben érdeklik a minden részletükben valós képek, amelyekben éppen úgy elgyönyörködik, mint a valóságban. Nem érdeklik a más gyermek rajzai? Ám ugyanúgy nem érdeklik a felnőttek által neki szánt „gügyögő” rajzok! Nagy tévedése a gyermekkönyv-rajzolóknak, hogy gyermekmódra akarnak selypíteni illusztrációikkal!

Elképesztő mennyiségű valóságot sajátít el a gyermek élete első öt esztendejében. A nyelv tízezres szókészletét jelentésével együtt, sok száz tárgy használatát, viselkedését örömben és veszélyben, egyszóval elsajátítja az életet, „megtanulja” az életet. A gyermekkönyveknek ebben segítenie kellene a gyermekeket, nem pedig hamis gügyögéssel nem emberszámba venni.

Nos, éppen ezért becsülöm nagyra Marton Magda gyermekkönyveit! Halálosan komolyan veszi a valóságot. Néha *egy-egy csat vagy cipő, netán öltözék kedvéért valóságos kutatásokat folytat*, s úgy rajzolja-festi meg ezeket, hogy képei alapján meg lehetne csinálni, szabni, kalapálni őket. Nem a felnőttek esztétikai ízlésére épít, hanem a gyermek valóságérzékére. Nem a felnőtt elismerését várja egy-egy bravúros vonal vagy színvilág odadobásával. Nem, nem a felnőtteknek fest esztétikumot, hanem a gyermekeknek valóságot! Közben maga is elgyönyörködik abban a részleteiben is igaz világban, amelyet a gyermek elé bocsát játékként, de pontos valóságként. De nemcsak a „járulékos elemei” pontosak, hanem jellemei is. A kisfiúk és kislányok valóban olyanok, mint a néző kicsiny játszótársai. Nem jellegtelen jelzések csupán, hanem egyéniségek, akikkel a parányi néző barátságot köthet, akikkel megoszthatja búját és örömét.

Marton Magda együtt örül, együtt fél, együtt keresi a megoldást gyermekhőseivel. Ez az együttérzés teszi olyan megragadóvá képeit!

Vegyük komolyan Myskin herceg szavait, Karinthy figyelmeztetését, Freud megdöbbentő felfedezését, vegyük komolyan a gyermeket, állítsuk eléje a valóságot, amelynél szebbet, tanulságosabbat úgysem adhatunk neki, s ne szégyelljük a szeretetet, amelynek anyai boldogságát felnőttként is magunkban érezzük, amely életünk legszebb napjait idézi.

itkár

helyzet miatt a KPVDSZ személyi vezetőjét nem fo-

ségesnek tartjuk rendkívüli azonnali összehívását, teljes issal. Úgy ítéljük meg, hogy ben a KPVDSZ nem össze- t, hanem a szétesés felé ha- szeretnénk megakadályozni. a szövetséghez való csatla- tudunk nyilatkozni.

zus összehívásáig a következ- oztunk:

a KPVDSZ két központi ve- irának funkciójába való azon- lítását a KPVDSZ főtitkárá- lemondásával.

ig a személyi kérdések szá- nyugtatóan nem rendeződnek, nk, hogy a tagdíjak 40 szá- lyosítását elkülönített szám- tjuk.

i Közért Vállalat, Belvárosi lat, Csemege Kereskedelmi sébeti Közért Vállalat, József- t Vállalat, Kelenföldi Közért pesti Közért Vállalat, Kőbá- Vállalat, Óbudai Közért Vál- i Közért Vállalat.

mertetése után az üzletek nyitva tartása, a belkereskedelmi dolgozók teljesítménybérezése, a leltárhiányért való anyagi felelősség és a szerződéses üzemeltetést szabályozó rendelkezések felülvizsgálata, módosítása és visszavonása — napirenden lévő kérdések.

A kereskedelemben a 40 órás munkahét bevezetése körüli vitás kérdéseket az ÁBMH rendelkezése lezárta — mondta Vas János. — A minisztériummal közösen kezdeményezzük a szezonális munkakörökben dolgozók *munkanélküli-segélyének* felülvizsgálatát, illetve nagyságának módosítását. Ezen a megbeszélésen határoztuk el azt is, hogy az élelmiszer-kereskedelemben 1990-től meg kell emelni az árrést, illetve meg kell teremteni az idényjellegű üzletek érdekeltségi rendszerét.

A személyi ügyeket nem kívánom részletezni, néhány szóval azért hadd reflektáljak erre is. A két központi vezetőségi titkár *saját elhatározásából mondott le*, amit a központi vezetőség tudomásul vett. Soha, senki nem szólította fel őket lemondásra, mi több, az első felvetésükre marasztaltam is őket. Nem titok, hogy a *kongresszus után nem kívánom magam jelöltetni a főtitkári posztra*, és a két titkár általam hivatalosan is jelzett váromány volt e tisztségnek. A jelenleg kialakult helyzeten véleményem szerint végre úrrá kellene lenni, és minden erőnkkel a kongresszusi előkészületekre koncentrálni. A nyílt levélben megfogalmazottakat a következő kv elé viszem, azzal a céllal,

Nem tehetek róla, hogy munkanélküli lettem (2.)

Lenne jövőnk, csak hát mikor?

Tétován, egyik lábukról a másikra álló, zavarodottságukat leplezni akaró emberek a fővárosi tanács munkaerő-szolgálati irodájának helyiségeiben. Bátortalanságuk nem magyarázható a hivatal és az állampolgár felemás viszonyával. Többről és másról van szó.

— Kapcsolja be nyugodtan a magnót, nem zavar. A nevemet is megmondom. *Vészi László* vagyok — mondja a szimpatikus, nyílt és érdeklődő tekintetű fiatal férfi, miközben helyet foglalunk az előcsarnokban. — Öntözéses és meliorizációs mérnök voltam a *Vízügyi Tervező Vállalatnál*. Mondom, voltam, mert a nagymarosi építkezés felfüggesztése után nem sokkal osztályunk 20 dolgozója közül *nyolcunknak felmondtak*. De, ahogy hallom, előbbutóbb a többiekre is sor kerül.

— *Milyen munkaalkalmat kínál önnek az iroda?*

— Itt roppant készséges és segítőkész mindenki, de nekem semmiféle szakmai munkát nem tudnak ajánlani. Álláshirdetés híján, egymásközt, ismerősök útján lehet csak elhelyezkedni. Ha lehet. Most nincs rá mód. Mindenütt létszámstop van.

Nem találom a helyemet

— *Miből él? Mennyi a munkanélküli-segélye?*

— Panaszra nincs okom, legalábbis egyelőre. Tavaly magas volt az átlagkeresetem, így most munkanélküliként sem járok sokkal rosszabbul. Csak hát a létbizonytalanságot nehezen tudom elviselni.

Csönd telepedik közénk.

— *Hogy telik el egy átlagos napja?* — töröm meg a hallgatás hosszú pillanatait.

— Már hajnalban felkelek, megyek horgászni — így tettem korábban is, amikor még dolgoztam — 8—9 óra körül vergődöm haza. Utána délig alszom. Délután, ha valamilyen munkaalkalom, munkahely kínálkozik, akkor oda elmegyek. Ha nincs, akkor unalmasan telnek az órák. Nem találom a helyemet, ide-oda téblábolok a lakásban.

— *Olvasás, színház, mozi?*

— Lényegesen több a szabadidőm. De a munka nélkül a kikapcsolódás sem az igazi. Kétségtelen, többet járok színházba, moziba. Enyni, s nem több.

— *Családja van?*

— Menyasszonyom van. Most akart Pestre költözni, de amíg biztos állásom nincs, addig nem lesz az egészből semmi. Talán Győrben könnyebben tudnék

hogy munkanélküli-segélyből él?

— Hogyne tudná — pattan fel hirtelen a székéről. — Nekünk nem azért mondtak fel, mert rosszul dolgoztunk. A munkánkra nem volt szükség.

Vészi László önérzetes ember, határozott és dinamikus egyéniség. Vajon megmarad-e ilyennek, ha történetesen hosszú ideig nem jut munkához?

Mindenem a zálogban van

— Nem is tudja, milyen szerencsétlen helyzetbe kerültem — mondja táskájával bíbelődve, a zavarát nehezen leplező középkorú asszony. Tekintete fáradt, hangja színtelen. A nevét nem árulja el. — Munkanélküli lettem én, aki soha nem voltam olyan ugrabugrálós fajta. 11 évig dolgoztam egy irodában. Csak a több pénz reménye vitt egy kft.-be. Vascsöveket keresgéltem naphosszat, térdig érő hóban. Mit mondjak, nem vált be, ezért könyvelő lettem az egyik fővárosi üzem áruforgalmi osztályán. Innen kerültem rövid úton a gyárkapun kívülre. Ennek már négy hónapja.

Nagybeteg férjemet 16 évig ápoltam. Eközben tanulásról, kikapcsolódásról szó sem lehetett. Házasságunk két évtizede alatt, ha jól emlékszem, egyszer nyaraltunk. Tavaly 6 hónapig fizetésnélküli szabadságot vettem ki, de hiába: a férjemet ősszel eltemettem. Fél év alatt feléltük minden spórolt pénzünket. Rám maradt a 2,5 szobás lakás. A rezsije megfizethetetlen, havonta 3 ezer forint. Eladni, kisebbre cserélni nem tudom, mert a fiam, az egy szem gyerekem, nem hajlandó az apja után neki járó lakás negyedéről lemondani. Decemberben lesz az első hagyatéki tárgyalás, és ő az NSZK-ból, ahol él, azt üzente, hogy *nem ír alá semmit.*

Tudja ön mit jelent az egyedüllét? Én tudom. A karikagyűrűm a zálogban van. A villanyomat kikapcsolták, mert nem vagyok képes kifizetni a számlát. December óta 10 kilót fogytam. Zsákszámra szedem a nyugtatókat. Ide is a kórházból jöttem.

Ép ésszel ki lehet ez bírni? A munkanélküli-segé-

lami. Nem vagyok nagy étkű, bár rám férne néhány kiló, de igazán jóllakni, igazán jót enni nem tudok.

Azt kérdezi, mit akarok, hol akarok dolgozni? Óh, az én álmaim nagyon szegényesek. A lakásom közelében szeretnék valahol munkát kapni, mert a tömegközlekedést nem nagyon bírom. Azért ne higgye, hogy elhagyom magamat. Nem, erről szó sincsen. Egy kisiparosnak telefonügyeletet vállalok. Ez is hoz valamit a konyhára.

Munkanélküli vagyok és ezzel nem nagyon dicsekszem. Félek az emberek szájától.

Az asszony az órájára néz, veszi a táskáját, indulni készül. — Sokat kell sétálnom, ezt ajánlják az orvosok — mondja szárazon.

K. L. halk beszédű, amolyan türelmes fajta embernek látszik. Reklámszakember — volt. Tavaly karácsony előtt a patinás híradástechnikai cég leányvállalata egyszerűen kirakta az utcára. Hat hónap helyett — jogszerűtlenül — csupán a felmondási idő felét akarta kifizetni a felmondást kezdeményező volt munkaadó. K. L. csak hosszadalmas bírósági procedúra után tudta törvényes jogait érvényesíteni.

A munkanélküli státussal korábbi jövedelme a felére zuhant. Két gyereke van.

— Az értelmiségi lét azt kívánja, hogy sokat olvassak, múzeumba, társaságba járjak — mondja —, de minden időmet az újraelhelyezkedésre fordítom. Érdeklődésem, nyitottságom lassan leépül.

Az adott szónak nincs becsülete

K. L. most olyan szabadfoglalkozású értelmiségi, aki szellemi termékeit eladhatja. El is adná, ha szorult helyzetével bizonyos vállalatok és kft.-k nem élnének vissza. A reklámszakmában — ahogy ő állítja — farkastörvények uralkodnak.

Mondjuk egy kft. megrendeli tőle sajtókampányának reklámanyagát és ő az adott szónak hitelt adva, elkészíti azt. Időközben a kft. megváltoztatja elhatározását és átterveztet mindent, de már más szakemberrel. Fizetni pedig nem akar. Neki nincs arra pénze, hogy pereskedjen.

K. L. sokat töprengő, szomorú sorsán minél előbb javítani akaró ember. Kisebb pszichés zavarokkal küszködik. Elesettnek és becsapott-

Marton Magda

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 ÁPR 30

CSEPEL

Grafikusnő

4

1071

Marton M. 1982

Május (Marton Magda rajza)

)0 éves a Csepel Művek IV.

A proletárdiktatúra arzenálja

„A SZERVEZETT MUNKÁSOKAT NEM ÉRHETI BÁN-'ÓDÁS a gyárvezetőség, vagy feljebbvalói részéről azért, mert szakszervezetnek tagjai, vagy mert a gyáron kívül a szak-zervezet érdekében ténykednek. A gyárvezetőségnek nincsen :ifogása az ellen, ha a bizalmi emberek akár a régi, akár az ijonnan belépő munkásokat minden fenyegetés vagy erőszakoskodás mellőzésével felszólítják arra, hogy a szakszervezet-)e belépjenek, vagy a szakszervezet iránti kötelezettségeiknek eleget tegyenek . . ." — szögezi le az 1913. július 31-én a Weiss Manfréd csepeli lőszergyára, és a szakszervezetek között megkötött kollektív szerződés. Ám de a két egymással kibékíthetetlen osztály pillanatnyi „békés egymás mellett élését" már egy év múlva megzavarta az első imperialista világháború.

Tízezer ember dolgozott a gyárban, amikor kitört az első világháború, amely persze újabb lendületet adott a hadianyaggyártásnak. További munkásokat vezényeltek Csepelre, és a már kivívott demokratikus jogokat háttérbe szorította a profitot növelő militarizmus. A katonai parancsnokság, pontosabban a K.u.K. Militärische Kommando der Munitionsfabrik in Csepel tilalma szerint: „Mindazon szakmunkások (vasesztergályosok, lakatosok, kovácsok, stb.), akik a cs. és kir. közös hadsereg, osztrák és magyar honvédség, avagy népfölkelő parancsnokságtól ide vezényeltettek, azoknak, miután katonák, semmiféle szakszervezeti egyletbe belépni gyűléseken részt venni szigorúan tilos. Az ez ellen vétők hadi törvényszék eljárás alá vonatnak."

A tarthatatlan állapotoktól szenvedők a miniszterelnöknél is megpróbáltak orvoslást keresni sérelmeikre. A sors iróniája, hogy éppen az országot háborúba vivő Tisza Istvánhoz fordult a csepeli tölténygyár munkásainak küldöttsége: Miákits Ferenc, a Magyarországi Vas- és Fémmunkások Központi Szövetsége képviseletében, valamint Cservenka Miklós, Polczer

DUNA GALÉRIA

A Magyar
Népköztársaság
Művészeti Alapja
meghívja Önt
1987. július 9-én
16.00 órára
a Duna
Galériába

MARTON
Magda

grafikusművész
kiállításának
megnyitására

Megnyitja:
LÁSZLÓ GYULA
egyetemi tanár

Megtekinthető:
augusztus 16-ig
hétfő kivételével
naponta 10–18 óráig

M. D. K.

Marton Vilmos mülakatos

A pozsonyi Mária Terézia nobor barokstilü kovácselt vas rácsá-nak tervezője.

Emléklapok a pozsonyi koronázó emlékszobor leleplezésének ünnepére.
Pozsony 1897 14

Martyn

1938-ban a Tanás Galériában szerepel a Párizsban élő magyar absztrakt festők bemutatkozó kiállításán.

Hárs Éva: Martyn. Bp. 1970. 10-11. l.

Marton M. Alfréd

Műcsarnok
1915-16. tél. kiáll. 91.

~~Agyagfedő, östori VIII. 88, 89, 99.~~

MARTON MÁRIA

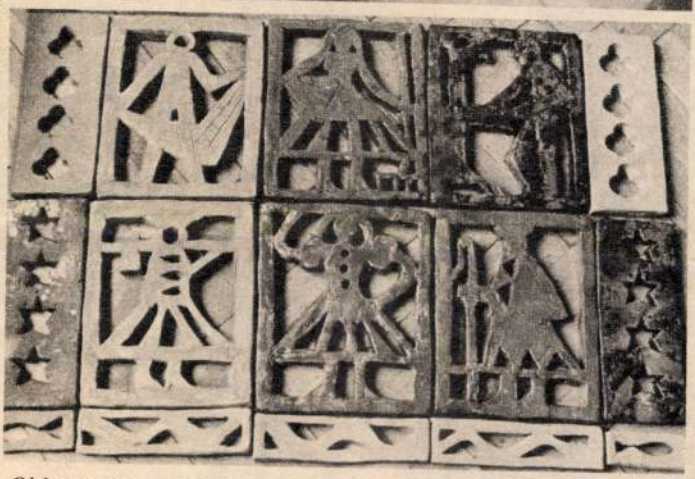

Oldalunkon eddig is rendszeresen bemutattuk a Marczibányi téri Új Tükör Szabadidő Központban alkotásaikkal megjelenő népművészeket és iparművészeket. Most azonban valami mással, minőségileg újjal próbálkozunk. Ezentúl havonta egyszer egy-egy ismert iparművész alkotásaiból kiállítást, tárlatot rendezünk, és a kérdéses héten oldalunkon előzetes tárlatvezetéssel mutatjuk be vendégünket. Január 25-én, vasárnap Marton Mária keramikus tárlata nyitja a sort. A művész Hódmezővásárhelyen született, Szentesen érettségizett, majd a Hódmezővásárhelyi Majolikagyárba szerződött fazekastanulónak. Ugyancsak szülővárosában, a Samu Katalin szobrászművész vezette képzőművészeti körben ismerkedett a művészi kerámiakészítés alapjaival. Jó iskola volt ez, hiszen e város a magyar kerámia és formázás egyik központjának számít. Budapesten tanult to-

Marton Magda

*

Marton Magda grafikusművész kiállítása augusztus 16-ig várja látogatóit a Duna Galériában.

Magyar Nemzet. 1987. VII. 16.

Marton Magda

MARTON MAGDA grafikusművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás tegnap a Duna Galériában. A művésznő 1950 óta dolgozik könyvillusztrátorként, diafilmek, képeslapok tervezőjeként. Mostani első önálló kiállítása áttekintést nyújt sajátos művészetéről, a mesék és a költészet világával rokon ábrázolásmódjáról.

Népszabadság, 1987. VII. 10

Marton Mária, [iparművész :] MDk
Keramikus

A Majolikában dolgozik.

Vekerdy Tamás: Vásárhelyi mesterek
24-25. l.

Család és iskola, Bp. 1961. november

MŰEMLÉKvédelem

Márton Mária

Részt vett a marosvásár-
helyi tárlaton.

Kovács Iván kritikája,

Igaz Szó 66/2 291.o.

Marton Mária

RUTTKAI ÉVA nyitja meg Marton Mária keramikus kiállítását a Marcibányi téri művelődési házban január 25-én (vasárnap), délelőtt 10 órakor. A kiállítás az Új Tükör kirakóvására keretén belül kerül megrendezésre és két hétig látható.

Magyar Hirlap 1981/1/24/9

A fizikum mindenféle értelemben vett elágazása mind a lélek kiépítésének különböző úton való kisérletei. A majom fejlődésének bizonyos fokán el fogja érni az ember szellemi nivóját anélkül, hogy az emberhez minden tekintetben hasonlóvá válna. Olyan ez a kép, mint az egyhelyben hirtelen kiöntött vízé, mely számtalan úton indul el ugyanazon cél felé, a legmélyebb szint elérésére, ahol aztán összeömölve esetleg találkozik is.

A találmányokról azt szokták mondani, hogy maguktól jelennek meg, ha azokra már véglegesen szükség van. Ezt helyesebben úgy mondhatnánk, hogy amikor az élőlény fejlődésének bizonyos szakaszához ér, automatikusan meglátja és ennek következtében megvalósítja mindazt, ami számára fejlettségi foka révén már aktuális.

Ha visszatekintünk a multba, látjuk, hogy az egysejtűtől az emlősökig a fizikum fejlesztésére fektette a teremtés a fősúlyt. Az emlősök megjelenésétől az emberig pedig a fizikum elfinomodása és elerőtlenedése mellett a szellem fejlődik rohamosan.

Tisztán látható jelenség, hogy a szellemnek fizikai védőburokra van szüksége a fejlődés bizonyos vonaláig. Ezen a vonalon túl a szellem már annyira erős, hogy ezt a burkot fokról-fokra mindinkább nélkülözheti.

Az embernek nevezett élőlény jövője az elszellemesedés útján jár s következő etapja a fizikum nélkül való, légiesnek nevezhető élet.

A fizikum és fizikai tényked̈sek, mint evés, alvás stb., fokról-fokra másodrendű dolgokká válnak szemben a szellemmel, melynek sok esetben már ma is inkább kényelmetlen nyüg a test, mintsem hogy az segítője volna.

Itt a magyarázat arra, hogy az „emberi fejlődési forma“ a fejlődésnek minden más fázisával szemben ma már olyan hihetetlen mértékben szenved mindentől. (Piszok, szag, ételek, ruhaneműek durvasága és célszerűtlen volta stb.)

Az ember nagyjában már befejezte földi pályafutását. Hamarosan oda jut, hogy a fizikumot teljes mértékben nélkülözheti. Ha ezt a pontot eléri, számára már nem aktuális a föld mint ritmus s a végtelenségnek más területein folytatja hozzánk képest légies életét.

Ebben az állapotban már nincs fizikai látás, szaglás. Nincsen evés és semmi olyan művelet, mely a fizikai élet elmaradhatatlan járuléka. A fizikai érzékszervek tökéletesebb lelkiekkel cserélődnek fel olyan mértékben, hogy a lélek egy másik szellemi individuumot távolság és bármi akadály esetén is érzi, tudja, látja, ha figyelmét éppen akarva arra irányítja.

Ezekre a dolgokra már ma is van kisebb mértékben bőven példa. Természetesen csak a finomabb és fejlettebb emberek életében. (Telepatia, emberismeret, gondolatolvasás, előérzet, ösztönös megérzések, meglátások stb.)

A föld területe a végtelenségben a föld élőlényére vonatkozólag kb. az egysejtűtől a szellemiig terjed. Jogos itt a kérdés: Mi volt az egysejtűség előtt és mi lesz a szellemi állapot után?

Az egysejtűtől visszafelé a végtelenig az alakulásnak végtelen, számunkra követhetetlen fokozatai vannak. Természetesen a végtelenségnek mindíg más és más területein elhelyezkedve. A szellemitől tovább ismét a végtelenségig nyúlóan ugyanígy.

Ha valamifelé céllal haladunk, továbbjutásunk eredményeit haladásnak nevezzük. Ha olyasmi felé „csúszunk“, mely céljainkkal ellenkező, ezt mi visszafejlődésnek érezzük.

A végtelenben nincsen haladás és nincs dekadencia. Minden pontosan a maga helyén van és végzi a végtelenség által reá kiszabott ritmust. A szellemi és az egysejtű egyformán érték a maga helyén. Viszont lehetetlenek és tökéletlenek volnának, ha őket végtelenségbeni helyükön kicserélnénk.

A szellemi felé gravitálást mi emberek jelenleg célunknak és haladásunknak ismerjük. Mert számunkra jelenleg a végtelenség ritmusrendszere alapján ez aktuális. A ma emberének szenvedését az okozza, hogy pillanatnyilag átmeneti lénynek számít. Még nem eléggé szellemi és már nem is eléggé fizikai. Számára az élet rendkívül súlyos. Ezt a súlyt találmányai csak részben enyhítik.

Szomorú, hogy ez a „pillanatnyi“ átmenet évmilliárdokat jelent a valóságban. Ebbe azonban kénytelenek vagyunk belenyugodni, mert az élet számunkra jelenleg a végtelenségben olyan területet jelent, ahol a szenvedés ritmusa a valóság, a lét. Végtelen életünk óta már végtelenféléjét éltük át a végtelenség ritmuskomplexumának. Ezutáni életünkben is végtelen ritmusai következnek számunkra a létnek.

Az egyformaság halál, a változatosság élet. A végtelenség életrendszer, tehát kell,

Márton Miklós
AMŰ 1927 I. évf. 2 sz.

hogy változatos legyen. Változás végtelenig pedig csak úgy lehetséges, ha abban minden el- és el nem képzelhető ritmus benne van. Tehát a szenvedés, a kín is.

Bizonyos, hogy voltak már sokkal szenvedésesebb területei is végtelen életünknek. Végül mindent igazol az a tény, hogy a szenvedésnek is van élete, léte, varázsa, akárcsak az örömnek, melynek viszont kínjai is vannak.

Soraink között már eddig is tagadtuk a halált. A halál jelensége csak látszólagos valami. Gondoljunk csupán az anyag állandóságának törvényére. Az anyag állandó. Talán éppen a szellem, a lélek lenne az, aki mindenáron valami jó búvóhelyet fog keresni magának a végtelenségben.

Az élet örök, végtelen variációiban változatos. Az élet boldogság és embernek lenni ugyanaz.

A Szellem, Lélek, Én, Rezgésszám, vagy nevezzük bárminek, pedig nem más, mint a végtelenség nyüzsgő rezgéstengerének részecskéje, mely helyét, formáját ugyan változtathatja, de lényegében mindíg ugyanaz — a végtelenség öntudatos életerejének része — marad. *K. M.*

ÉLETRAJZOK

Egerváry Potemkin Ágost

festőművész

Született Esztergomban 1858. jún. 1. A reáliskolák elvégzése után Telepy Károly ösztönzésére atyja a Mintarajz tanodába (most Képzőművészeti főiskola) adta, hol Greguss János, Székely Bertalan tanítványa volt. Tanárai voltak ugyanakkor még Izsó Miklós, Banscher Rezső és Schulek Frigyes is. Feltünt hirtelen s gyors haladásával külföldre vágyakozván, 2½ év mulva kilépett az intézetből. Irodalommal is próbálkozott, majd a színészettel, így gondolván magának költséget szerezni, a külföldi útra. Több helyen megfordult s mint festő szorgalmasan tanult. Közben megismerkedett Mészöly Gézával aki későbbi műveire is befolyással volt. Haza jövén, érintkezésbe lépett Lotz-cal s tanítványa lett. Állami stipendiumot kapott. 3 évet töltött Lotznál, ezalatt minden évben kiállított a Műcsarnokban. 1886-ban kiment Münchenbe, hol belépett az akadémiára mint Litzenmayer tanítványa. Dolgozott Hollósy Simon műtermében is. Wágner Sándorral szintén jóviszonyban volt. Legjobban hatott rá Munkácsy, akinek fényes alkotásai akkor járták be a világot s nagy neve abban az időben emelkedett zenitjére. 5 évi müncheni tartózkodása után haza tért. Részt vett Margitayval s a többiekkel a Nemzeti Szalon megalakításában, melynek jó ideig kiállítója volt. Nagy súlyt helyezett a vidéki tárlatokra is s így számtalan képe van szétszórva az egész országban. Vannak képei a kassai, hódmezővásárhelyi, marosvásárhelyi, sümegi múzeumokban. A fővárosi múzeumban is. Törökországban Beszédes László szobrásszal együtt járt. Innen gazdag képzsákmánnyal tért haza, mely gyűjteményből a Szépművészeti Múzeum 27 darabot megvásárolt. A keleti múzeum pedig ugyanekkor 15 képét vette meg. Külföldön Londonban, Párisban, Szentpéterváron, Münchenben, Stuttgartban, Bécsben, Brünnben állított ki. A festészet majd minden ágában dolgozott. Arckép, genre, táj és csendélet. Nagyon ismertek karakter fejei, piaci képei. A természet éles megfigyelője. Minden műve önálló s egyéni felfogást árul el. Egerváry P. Ágost ma 69 éves. Újpesti magányában elvonultan él alkotóerejének ma is teljében.

Márton Miklós
festőművész

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Felkérjük a képző- és iparművészeket, hogy amennyiben következő számunkban műveikkel bemutatkozni óhajtanak, szíveskedjenek szerkesztőségünkbe juttatni *legkésőbb junius 15-ig* a következőket.

1. Legsikerültebb műveikről készült kliséket, vagy fotografiákat.

2. Önarcképeikről, illetve saját magukról készült kliséket, illetve fényképeket.

3. Életrajzi adataikat, melynek tartalma nagyjában a következő: Születési év és hely, tanulmányok helye és ideje, kiállítások helye és ideje, eredmények, főbb művek címe.

Kliséket, életrajzokat postán is be lehet küldeni szerkesztőségünkbe. Ha fotografiákat kapunk, azokat *személyesen kérjük befozni* bármely hétköznap délutánján 4-től 6-ig.

Amennyiben a művek nem volnának lefotografálva, szerkesztőségünk fotografusa olcsó és jó munkával rendelkezésre áll.

*

„A MŰ" hasábjain minden művész cikkek keretében őszinte véleményt mondhat művészetpolitikai és egyéb művészeti problémákról. Szabály csak a jó ízlés és a cikk irodalmi értelemben vett teljessége, megkomponáltsága.

*

Felkérjük az összes művészcsoportokat és csoporton kívül álló művészeket is, hogy terveikről és működésükről „Hírek" rovatunkat állandóan tájékoztatni szíveskedjenek. A közlemények beküldésének végső határideje mindig a hó 15-ik napjára esik.

*

Szerkesztői üzeneteink lapunk előfizetői és olvasói számára bármilyen kérdésben rendelkezésre állanak.

Kiadásért felelős: **BÁLINT JÁNOS**
Nyomtatta **Buzárovits G. Esztergom**

Márton Márton (Budapest) faragó

Id. Kapoli Antal emlékére Balatonlellén két-
évenként megrendezik az országos faragó-
kiállítást, a pályázatra beküldött anyag-
ból. Az egyik harmadik díjat kapta meg
munkájáért; egy cizellált finomságú összerak-
ható doboz. Öt egymásba rakható, kisméretű do-
bozkát faragott ki. A legkisebb — körömnyi.
(említve)

Horányi Barna: Kapoli emléke fában.
Somogyi Néplap, 1974. aug. 4.

MDK

Márton Miklós

"Bálint János" c.kép repr.

A Mű 1927.I.évf. 2.sz. 39.l.

Márton Mihály

ács 1790.

l.

Entzündvhelzirk

Jenyslom

107. l

Márton Mihály

ács

1703. Kolozsvár

Bal Hel 128. l.

T.

Europa

film, könyv- lapterjesztő és
könyvkiadó K.,

Budapest, V.,

Rothermere 11 ...

Márton Miklós
festő

Kisgarda és
Tavasz c. képei
repr.

A Mű
1927. 1. sz. 12. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Nyomtatvány

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Márton Miklós

festő

életrajz archép

l. A Mű

1927. 1. 7. - 62. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Márton Miklós

festő

Ért, 1928

95 felso'

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1971 ÁPR 29

Márton Márton

Ügyeletes riporterünk jelenti:

Ünnepi nap Mezőkövesden

Kétszeresen is ünnepi nap lesz péntek, április 30-a Mezőkövesden. Holnap kapja meg ugyanis a Matyó Háziipari Szövetkezet a Minisztertanács kitüntető vándorzászlaját, és holnap nyílik meg a Mezőkövesdről elszármazott képző- és iparművészek negyedik kiállítása.

A Matyóházban már a nagy esemény előtt is ünnepi volt a hangulat. Öröm töltött el mindenkit. Hiszen ilyen magas kitüntetést nem sok háziipari szövetkezet mondhat magáénak az országban. De az elismerés megérdemelt. Ennek bizonyságául elég csak egy számot említeni. A kollektíva múlt évi 38 millió 800 ezer forintos tervét, a kongresszusi felajánlás jegyében több mint 49 és fél millió forintra teljesítette. S úgy, hogy ez a munka tovább öregbítette matyóföld jó hírét szerte a világban.

Nagy várakozással tekint Mezőkövesd lakossága a második, nagy holnapi esemény elé is. Hiszen a szülőföldről elszármazott művészekkel és alkotásaikkal találkozhatnak este 6 órától a járási művelődési központban. A találkozás örömét még csak fokozza, hogy a vendégek között viszontláthatják az első, 1952-ben alakult mezőkövesdi képzőművészeti kör egykori tagjait, s azok alkotásait. Ezt az ifjabb generációt Márton Márton fafaragó-művész, Szabó György szobrász-, Varga József és Bukta József festőművészek képviselik majd. A kiállítás megnyitását műsor követi, amelyben többek között fellép Kovács János Jászai-díjas színművész, a Szegedi Nemzeti Színház tagja és Suba-Balogh Kálmán, valamint népi zenekara.

*

tötte el az értékes serle
a helyezések sorsát. A
robbanó formában j
magyar csapat valam

Diá

Az Egri Dózsa SE 1
fennállása alkalmából az egri sportiskola vezetősége három sportágban meghívásos jubileumi versenysorozatot

mekben a nazalakon
miskolci, a salgótarjáni és a Budapesti VSC sportiskolásai is részt vettek. Az MSI sportolói kitűnően szerepeltek, s mindhárom sportágban az első helyen végeztek.

Az atlétikai versenyek rendezését Salgótarján vállalta magára. A pontversenyt itt a Miskolci Sportiskola csapata nyerte 70 ponttal. A labdarúgó-tornára Egerben került sor. Itt színeinket a DVTK sportiskolásai képviselték, s a BVSC, Eger és Salgótarján előtt ugyancsak az első helyen végeztek. A kosárlabdatornát Miskolcon bonyolították le. A leányok küzdelmeiből Miskolc került ki győztesen. A fiútornát is a miskolciak nyerték.

Kitűnően rajtoltak megyénk középiskolás kézilabdacsapatai a középfokú tanintézetek országos bajnokságának középdöntői során. Mind a négy együttesünk sikerel vette az első akadályt.

A fiúk eredményei: Miskolci Villamosipari T.—Salgótarjáni Gépipari T. 33:16, M. Földes G.—Hevesi G. 11:8 (idegenben). A leányok eredményei: Leninvárosi G.—Nagybátonyi 209. sz. ITSK 12:2, Ózdi József Attila G.—Gyöngyösi G. 4:1 (idegenben).

MASTER MERT, Márton ácsmester
--- ---

kex 1619 körül. Batthyány II, Ferenc levele Borós Bálint udvarbiróhoz: "...az minemeo vy köröstien most ala ment az az molnaroknak Mesterek, annak adgj frickgeltet har minc ket forintot". - A szóbanforgó molnarmester alatt Master Mert, Márton mester ács értendő. 448-49. old

KATONA IMRE: Szemelvények a Batthyány-levéltár anabaptista emlékeiből. I. rész. Az anabaptisták Vas megyében a XVII. században 445. old

VASI SZEMLE, XXIII. évf. 1969. 3. szám, Szombathely

Marton - Mayer György

festő

lásd

Mayer - Márton Gy.

alatt is

BUDAPEST
1911 DEC 11-7

MDK

Márton Miklós festőm.

Életrajzok. A Mü 1927. i.évf.2.sz. 32. l.

JAPÁN NŌ

PORTER PAULA

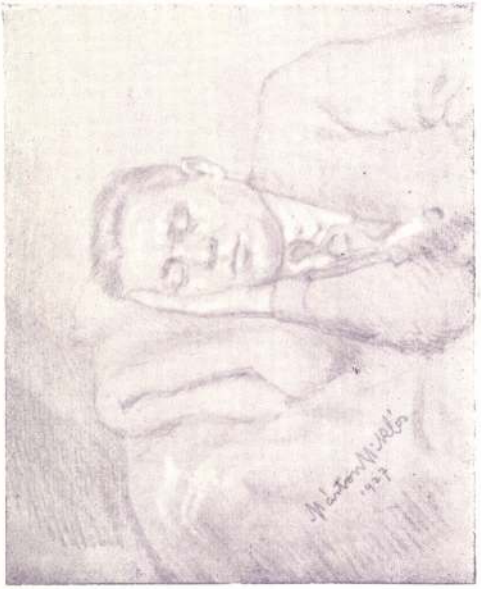

BÁLINT JÁNOS MÁRTON MIKLÓS

A Mű 1927. I évf. 7. sz.

Marton Miklós

1908/9 I.

Ferképzőintézet

111. l.

Márton Miklós

festő

V. Lajos körút 17

1907. Független Művészek

Kiáll. Nemzeti Szalon

1771-909-7
Restaurátor.

363. Asztal. (Festő-)

Egy darab festő~~állvány~~asztal négy kis fiókkal, egy labbal és forgatható táblával.
Méretei: 70 cm. magas, 44 cm. széles, 44 cm. mély.
Értéke.....80 K

Készitette Csepreghy János és fia 1905:III.23-iki 17753 sz. leirattal jóváhagyott szerződés alapján (278 ex 905).

Csepreghy.

MARTON-DUPCZA *Miklós*, festő. • Vinga (Temes vm.) 1880 ápr. 20. A bécsi és müncheni akadémián tanult. Leginkább genre- és arcképeket fest. 1908. Vándorszínész c. olajfestményét állította ki a Nemzeti Szalónban, 1913. Munkában és Régi időkből c. festményeit a Művészházban.

Rimaszombati Gömörmegyei Múzeum

1911. é. segély, c V. 303.

Marton Miklós

eredetileg Dupcza M

festő

szül. 1880 ápr. 20 Vinga

haid

Fleischer Bécs 67. l.

LÓBL DAVID ÉS FIA
1875

A fizikum mindenféle értelemben vett elágazása mind a lélek kiépítésének különböző úton való kisérletei. A majom fejlődésének bizonyos fokán el fogja érni az ember szellemi nivóját anélkül, hogy az emberhez minden tekintetben hasonlóvá válna. Olyan ez a kép, mint az egyhelyben hirtelen kiöntött vízé, mely számtalan úton indul el ugyanazon cél felé, a legmélyebb szint elérésére, ahol aztán összeömölve esetleg találkozik is.

A találmányokról azt szokták mondani, hogy maguktól jelennek meg, ha azokra már véglegesen szükség van. Ezt helyesebben úgy mondhatnánk, hogy amikor az élőlény fejlődésének bizonyos szakaszához ér, automatikusan meglátja és ennek következtében megvalósítja mindazt, ami számára fejlettségi foka révén már aktuális.

Ha visszatekintünk a multba, látjuk, hogy az egysejtűtől az emlősökig a fizikum fejlesztésére fektette a teremtés a fősúlyt. Az emlősök megjelenésétől az emberig pedig a fizikum elfinomodása és elerőtlenedése mellett a szellem fejlődik rohamosan.

Tisztán látható jelenség, hogy a szellemnek fizikai védőburokra van szüksége a fejlődés bizonyos vonaláig. Ezen a vonalon túl a szellem már annyira erős, hogy ezt a burkot fokról-fokra mindinkább nélkülözheti.

Az embernek nevezett élőlény jövője az elszellemesedés útján jár s következő etapja a fizikum nélkül való, légiesnek nevezhető élet.

A fizikum és fizikai ténykedések, mint evés, alvás stb., fokról-fokra másodrendű dolgokká válnak szemben a szellemmel, melynek sok esetben már ma is inkább kényelmetlen nyüg a test, mintsem hogy az segítője volna.

Itt a magyarázat arra, hogy az „emberi fejlődési forma“ a fejlődésnek minden más fázisával szemben ma már olyan hihetetlen mértékben szenved mindentől. (Piszok, szag, ételek, ruhaneműek durvasága és célszerűtlen volta stb.)

Az ember nagyjában már befejezte földi pályafutását. Hamarosan oda jut, hogy a fizikumot teljes mértékben nélkülözheti. Ha ezt a pontot eléri, számára már nem aktuális a föld mint ritmus s a végtelenségnek más területein folytatja hozzánk képest légies életét.

Ebben az állapotban már nincs fizikai látás, szaglás. Nincsen evés és semmi olyan művelet, mely a fizikai élet elmaradhatatlan járuléka. A fizikai érzékszervek tökéletesebb lelkiekkel cserélődnek fel olyan mértékben, hogy a lélek egy másik szellemi individuumot távolság és bármi akadály esetén is érzi, tudja, látja, ha figyelmét éppen akarva arra irányítja.

Ezekre a dolgokra már ma is van kisebb mértékben bőven példa. Természetesen csak a finomabb és fejlettebb emberek életében. (Telepatia, emberismeret, gondolatolvasás, előérzet, ösztönös megérzések, meglátások stb.)

A föld területe a végtelenségben a föld élőlényére vonatkozólag kb. az egysejtűtől a szellemiig terjed. Jogos itt a kérdés: Mi volt az egysejtűség előtt és mi lesz a szellemi állapot után?

Az egysejtűtől visszafelé a végtelenig az alakulásnak végtelen, számunkra követhetetlen fokozatai vannak. Természetesen a végtelenségnek mindig más és más területein elhelyezkedve. A szellemitől tovább ismét a végtelenségig nyúlóan ugyanígy.

Ha valamifelé céllal haladunk, továbbjutásunk eredményeit haladásnak nevezzük. Ha olyasmi felé „csúszunk“, mely céljainkkal ellenkező, ezt mi visszafejlődésnek érezzük.

A végtelenben nincsen haladás és nincs dekadencia. Minden pontosan a maga helyén van és végzi a végtelenség által reá kiszabott ritmust. A szellemi és az egysejtű egyformán érték a maga helyén. Viszont lehetetlenek és tökéletlenek volnának, ha őket végtelenségbeni helyükön kicserélnénk.

A szellemi felé gravitálást mi emberek jelenleg célunknak és haladásunknak ismerjük. Mert számunkra jelenleg a végtelenség ritmusrendszere alapján ez aktuális. A ma emberének szenvedését az okozza, hogy pillanatnyilag átmeneti lénynek számít. Még nem eléggé szellemi és már nem is eléggé fizikai. Számára az élet rendkívül súlyos. Ezt a súlyt találmányai csak részben enyhítik.

Szomorú, hogy ez a „pillanatnyi“ átmenet évmilliárdokat jelent a valóságban. Ebbe azonban kénytelenek vagyunk belenyugodni, mert az élet számunkra jelenleg a végtelenségben olyan területet jelent, ahol a szenvedés ritmusa a valóság, a lét. Végtelen életünk óta már végtelenféléjét éltük át a végtelenség ritmuskomplexumának. Ezutáni életünkben is végtelen ritmusai következnek számunkra a létnek.

Az egyformaság halál, a változatosság élet. A végtelenség életrendszer, tehát kell,

hogy változatos legyen. Változás végtelenig pedig csak úgy lehetséges, ha abban minden el- és el nem képzelhető ritmus benne van. Tehát a szenvedés, a kín is.

Bizonyos, hogy voltak már sokkal szenvedésesebb területei is végtelen életünknek. Végül mindent igazol az a tény, hogy a szenvedésnek is van élete, léte, varázsa, akárcsak az örömnek, melynek viszont kínjai is vannak.

Soraink között már eddig is tagadtuk a halált. A halál jelensége csak látszólagos valami. Gondoljunk csupán az anyag állandóságának törvényére. Az anyag állandó. Talán éppen a szellem, a lélek lenne az, aki mindenáron valami jó búvóhelyet fog keresni magának a végtelenségben.

Az élet örök, végtelen variációiban változatos. Az élet boldogság és embernek lenni ugyanaz.

A Szellem, Lélek, Én, Rezgésszám, vagy nevezzük bárminek, pedig nem más, mint a végtelenség nyüzsgő rezgéstengerének részecskéje, mely helyét, formáját ugyan változtathatja, de lényegében mindíg ugyanaz — a végtelenség öntudatos életerejének része — marad. *K. M.*

ÉLETRAJZOK

Egerváry Potemkin Ágost
festőművész

Született Esztergomban 1858. jún. 1. A reáliskolák elvégzése után Telepy Károly ösztönzésére atyja a Mintarajz tanodába (most Képzőművészeti főiskola) adta, hol Greguss János, Székely Bertalan tanítványa volt. Tanárai voltak ugyanakkor még Izsó Miklós, Banscher Rezső és Schulek Frigyes is. Feltünt hirtelen s gyors haladásával külföldre vágyakozván, 2½ év mulva kilépett az intézetből. Irodalommal is próbálkozott, majd a színészettel, így gondolván magának költséget szerezni, a külföldi útra. Több helyen megfordult s mint festő szorgalmasan tanult. Közben megismerkedett Mészöly Gézával aki későbbi műveire is befolyással volt. Haza jövén, érintkezésbe lépett Lotz-cal s tanítványa lett. Állami stipendiumot kapott. 3 évet töltött Lotznál, ezalatt minden évben kiállított a Műcsarnokban. 1886-ban kiment Münchenbe, hol belépett az akadémiára mint Litzenmayer tanítványa. Dolgozott Hollósy Simon műtermében is. Wágner Sándorral szintén jóviszonyban volt. Legjobban hatott rá Munkácsy, akinek fényes alkotásai akkor járták be a világot s nagy neve abban az időben emelkedett zenitjére. 5 évi müncheni tartózkodása után haza tért. Részt vett Margitayval s a többiekkel a Nemzeti Szalon megalakításában, melynek jó ideig kiállítója volt. Nagy súlyt helyezett a vidéki tárlatokra is s így számtalan képe van szétszórva az egész országban. Vannak képei a kassai, hódmezővásárhelyi, marosvásárhelyi, sümegi múzeumokban. A fővárosi múzeumban is. Törökországban Beszédes László szobrásszal együtt járt. Innen gazdag képzsákmánnyal tért haza, mely gyűjteményből a Szépművészeti Múzeum 27 darabot megvásárolt. A keleti múzeum pedig ugyanekkor 15 képét vette meg. Külföldön Londonban, Párisban, Szentpéterváron, Münchenben, Stuttgartban, Bécsben, Brünnben állított ki. A festészet majd minden ágában dolgozott. Arckép, genre, táj és csendélet. Nagyon ismertek karakter fejei, piaci képei. A természet éles megfigyelője. Minden műve önálló s egyéni felfogást árul el. Egerváry P. Ágost ma 69 éves. Újpesti magányában elvonultan él alkotóerejének ma is teljében.

Márton Miklós
festőművész

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Felkérjük a képző- és iparművészeket, hogy amennyiben következő számunkban műveikkel bemutatkozni óhajtanak, sziveskedjenek szerkesztőségünkbe juttatni *legkésőbb junius 15-ig* a következőket.

1. Legsikerültebb műveikről készült kliséket, vagy fotografiákat.

2. Önarcképeikről, illetve saját magukról készült kliséket, illetve fényképeket.

3. Életrajzi adataikat, melynek tartalma nagyjában a következő: Születési év és hely, tanulmányok helye és ideje, kiállítások helye és ideje, eredmények, főbb művek címe.

Kliséket, életrajzokat postán is be lehet küldeni szerkesztőségünkbe. Ha fotografiákat kapunk, azokat *személyesen kérjük beözni* bármely hétköznap délutánján 4-től 6-ig.

Amennyiben a művek nem volnának lefotografálva, szerkesztőségünk fotografusa olcsó és jó munkával rendelkezésre áll.

*

„A MŰ" hasábjain minden művész cikkek keretében őszinte véleményt mondhat művészetpolitikai és egyéb művészeti problémákról. Szabály csak a jó ízlés és a cikk irodalmi értelemben vett teljessége, megkomponáltsága.

*

Felkérjük az összes művészcsoportokat és csoporton kívül álló művészeket is, hogy terveikről és működésükről „Hírek" rovatunkat állandóan tájékoztatni sziveskedjenek. A közlemények beküldésének végső határideje mindig a hó 15-ik napjára esik.

*

Szerkesztői üzeneteink lapunk előfizetői és olvasói számára bármilyen kérdésben rendelkezésre állanak.

Kiadásért felelős: **BÁLINT JÁNOS**
Nyomtatta **Buzárovits G. Esztergom**

Marton Ödön

Népszava

1986. 11. 11.

Marton V. festő

Az a Marton

párisi fotóművész,
aki 1947-ben a
Károlyi palotába
a francia fotókiállításra
szerepel, előzőleg, mintegy
8 évvel, Magyarországon
élt, festőművész volt
s eredeti neve

Preisz

Mihalik Sándor
ún. szíves
Közlése

13)

24
30
20
4
1
3
2
2
4
3
5
4
3
12
1
3
10
8
3
10
6
12
2
1
6

179.–

14)

1
4
3
10
20
30
2
1
12
1
3
1
2
4
60
1
3
24
24
20
20
15
20
20
40
30
40

611.–

15)

15
30
80
10
12
150
5
5
5
80
60
20
20
3
4
24
30
6
10
15
2
40
30
10
10

676.–

16)

30
10
5
20
1 –
1 –
5
2
20
8
20

82.–

MÁRTON Ödön műgyűjtő

141,221.

Ciltványi 1991

figyelmemet a képre és anna

13. Ybl:Ybl 62. p.

14. Vasárnapi Ujság XV

15. Az, hogy az engedé
nója szerepel, nem bizonyit
ig. a hatóság csak a kivite
követelte meg, ezért gyakor
ez szerepelt, a tervezőé né
ez akkor, ha az épittető ma

16. Milde, K.: Neorena
des 19. Jahrhunderts. Grund
1981. 262-263. p.; Brönner,
183o-189o. Düsseldorf, 1987

MDK

Marton Ödönné

textilmunkával résztvett az alábbi kiállításon

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

Márton Piroska gestőmüzés

(l. Futásfalvi Márton P. alatt is.)

8 Órai Ujság 1931. X. 30. 2.

Hír a Nemzeti Szalon csoport-kiállításáról

F.Marton Piroska festönö.

Uj Világ. 1949. 6.sz.febr.11. 7.l.

F. Marton Piroska festönö.

Uj Világ. 1949. 11. sz. márc. 18. 7. l.

Márton Piroska festő

Képsőművészek a bányáról
az uzemekről, az ujjáépitésről

Szabad Nép 1949 nov. 23 – 6

Márton Piroska fotokolai festőnőrendék

Pesti Hirlap. 1923. jun. 10. 8

Fiatalok munkiállitása

Márton Piroska

festő

koll. kiáll. Fränkelnél

irod

Budapesti Hírlap

1935. febr. 10.

(Kép kiáll. tás.)

·em a t. Elnökséget, hogy a vezetése
·él jelenleg nyugdijas tisztviselővel
·lmazásról az alkalmazott nevének,
·legi foglalkoztatásának és dijazása
·ntetésével kimutatást készíteni és
·r hó 3.-án déli 12 óráig ide fel-
·jék.

futásfalvi Márton Piroska

Est, 931. X. 30.
8. O. U. 931. X. 30
N. U. 931. X. 28.
E. K. 931. X. 30.
P. H. 931. X. 30.
P. N. 931. X. 30.
N. U. 931. X. 30.

EK 931. X. 30

Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban

A *Magyar Képzőművésznők Egyesülete uj csoportja* cimen nyolc festőnő (uj nyolcak!) kiállitást rendezett a Nemzeti Szalonban. A katalógus elöszava finoman és egyszerüen *szánakozó nevető*-nek nevezi azokat, akik nincsenek egy véleményen az uj nyolcak művészi hitvallásával. Mi nem nevetünk, mi nem is szánakozunk, csak megállapitjuk, *hogy ezek az uj nyolcak még ott tartanak, ahol a régi nyolcak elhagyták. A világ művészete már tiz éve egészen másutt jár, mint a művésznők uj nyolca*, s ha kommentár nélkül kaptuk volna ezt a gyüjteményt, talán nem is mondtuk volna meg ezt az igazságot, s — nőkről lévén szó — köteles udvariassággal kezeltük volna a kiállitókat. Annál is inkább, mert *Bortonick* Anna tud festeni, a vonalak ritmusát, a szinek tónusos hatásfokát jól alkalmazza, *Endresz* Aliz tehetséges, lágyságot óhajt kifejezni, s ebben határozott sikere van, *Hranitzky* Ilona erős, dekorativ hatásu pikturája éppen az ép formái miatt érvényesül és *Szuly* Angélának a formaoldó szinmegoldásai és imponáló rajztudása határozott értékek. Négyükkel szemben áll a másik négy *erősen konzervativ ujitó művésznő*, akik közül futásfalvi *Márton* Piroska a rajz- és szinproblémák mulatságos karikaturájával, *Kampis* Antalné a torzitás könnyü módjával, *Kiss* Vilma mokirozott őszinteségü keserüségével, végül *Loránt* Erzsébet türelmetlen jelzés-pikturájával csak ismétlik a már évek óta elhallgatott francia, főleg német drangisták kisérleteit.

(b. m.)

Caffé - Restaurant
Bridge-szalon ◆ Télikert
Molnár József irányítása és
Fischer Jenő szakvezetése
mellett
●
Robez - Haber - Takács
jazz-trió

Marton Piroska MDK

Hudosi vásár, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Futásfalvi Márton Piroska

Hudosi vásár, of.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Mücs.

MDK

Futásfalvi Márton Piroska

Árva libapásztor, of.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

Márton Piroska

Tájakkal merepel a Magyar Képírók kiállításán a Nemzeti Szalonban

Pesti Napló 1937 X. 31

F. Márton Piroska

Hollókői vízfestménye nagyon a magyar Képírók Társasága kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Lyság 1937 X. 30

Márton Piroska, f.
Futásfalvi Márton

Piroska

festő

l. ~~Márton Piroska~~
~~Futásfalvi~~

alatt

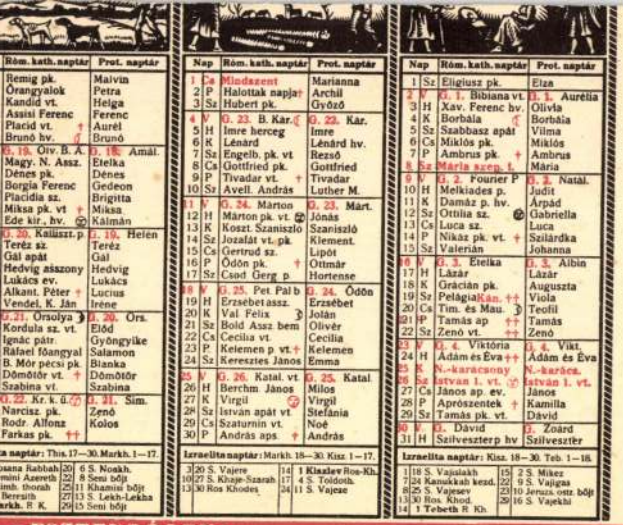

Róm. kath. naptár	Prot. naptár
Remig pk.	Malvin
Órangyalok	Petra
Kandid vt.	Helga
Assisi Ferenc	Ferenc
Placid vt. †	Aurél
Brunó hv.	Brunó
Ö. 19. Olv. B. Á.	Ö. 18. Amál.
Magy. N. Assz.	Etelka
Dénes pk.	Dénes
Borgia Ferenc	Gedeon
Placidia sz.	Brigitta
Miksa pk. vt. †	Miksa
Ede kir., hv.	Kálmán
Ö. 20. Kalliszt. p	Ö. 19. Helén
Teréz sz.	Teréz
Gál apát	Gál
Hedvig asszony	Hedvig
Lukács ev.	Lukács
Alkant. Péter †	Lucius
Vendel, K. Ján	Irénc
Ö. 21. Orsolya ☽	Ö. 20. Örs.
Kordula sz. vt.	Előd
Ignác pátr.	Gyöngyike
Ráfael főangyal	Salamon
B. Mór pécsi pk.	Bianka
Dömötör vt. †	Dömötör
Szabina vt.	Szabina
Ö. 22. Kr. k. ü.	Ö. 21. Sim.
Narcisz. pk.	Zenó
Rodr. Alfonz	Kolos
Farkas pk. ††	

Izraelita naptár: This. 17—30. Markh. 1—17.

sana Rabbah	20	6 S. Noakh.	
mini Azereth	22	8 Semi bőjt	
imh. thorah	25	11 Khasmisz bőjt	
Beresith	27	13 S. Lekh-Lekha	
arkh. R. K.	29	15 Semi bőjt	

Nap	Róm. kath. naptár	Prot. naptár
1 Ca	Mindszent	Marianna
2 P	Halottak napja †	Archil
3 Sz	Hubert pk.	Győző
4 V	Ö. 23. B. Kár. ☾	Ö. 22. Kár.
5 H	Imre herceg	Imre
6 K	Lénárd	Lénárd hv.
7 Sz	Engelb. pk. vt	Rezsó
8 Cs	Gottfried pk.	Gottfried
9 P	Tivadar vt. †	Tivadar
10 Sz	Avell. András	Luther M.
11 V	Ö. 24. Márton	Ö. 23. Márt.
12 H	Márton pk. vt. ♍	Jónás
13 K	Koszt. Szaniszló	Szaniszló
14 Sz	Jozafát vt. pk.	Klement.
15 Cs	Gertrud sz.	Lipót
16 P	Ödön pk. †	Ottmár
17 Sz	Csod. Gerg. p.	Hortense
18 V	Ö. 25. Pet. Pál b	Ö. 24. Ödön
19 H	Erzsébet assz.	Erzsébet
20 K	Val. Felix ♑	Jolán
21 Sz	Bold. Assz. bem	Olivér
22 Cs	Cecília vt.	Cecília
23 P	Kelemen p. vt. †	Kelemen
24 Sz	Keresztes János	Emma
25 V	Ö. 26. Katal. vt.	Ö. 25. Katal.
26 H	Berchm. János	Miklós
27 K	Virgil ♌	Virgil
28 Sz	István apát vt.	Stefánia
29 Cs	Szaturnin vt.	Noé
30 P	András aps. †	András

Izraelita naptár: Markh. 18—30. Kisz. 1—17.

3	20 S. Vajere	14	1 Kiszlev Ros-Kh.
10	27 S. Khaje-Szarah	17	4 S. Toldoth.
13	30 Ros Khodes	24	11 S. Vajese

Nap	Róm. kath. naptár	Prot. naptár
1 Sz	Eligiusz pk.	Elza
2 V	Ö. 1. Bibiana vt.	Ö. 1. Aurélia
3 H	Xav. Ferenc hv.	Olívia
4 K	Borbála ☾	Borbála
5 Sz	Szabbasz apát	Vilma
6 Cs	Miklós pk.	Miklós
7 P	Ambrus pk. †	Ambrus
8 Sz	Mária szep. f.	Mária
9 V	Ö. 2. Fourier P	Ö. 2. Natal.
10 H	Melkiades p.	Judit
11 K	Damáz p. hv.	Árpád
12 Sz	Ottilia sz. ♍	Gabriella
13 Cs	Luca sz.	Luca
14 P	Nikaz pk. vt. †	Szilárda
15 Sz	Valerián	Johanna
16 V	Ö. 3. Ételka	Ö. 3. Albin
17 H	Lázár	Lázár
18 K	Grácián pk.	Auguszta
19 Sz	Pelágia Kán. ††	Viola
20 Cs	Tim. és Mau. ♑	Teofil
21 P	Tamás ap. ††	Tamás
22 Sz	Zenó vt. ††	Zenó
23 V	Ö. 4. Viktória	Ö. 4. Vikt.
24 H	Ádám és Éva ††	Ádám és Éva
25 K	N.-karacsony	N.-karácsony
26 Sz	István 1. vt. ♌	István 1. vt.
27 Cs	János ap. ev.	János
28 P	Aprószentek †	Kamilla
29 Sz	Tamás pk. vt.	Dávid
30 V	Ö. Dávid	Ö. Zoárd
31 H	Szilveszter p. hv	Szilveszter

Izraelita naptár: Kisz. 18—30. Teb. 1—18.

1	18 S. Vajiskh	15	2 S. Mikez
7	24 Kanukkah kezd.	22	9 S. Vajigas
8	25 S. Vajesev	23	10 Jeruzs. ostr. bőjt
13	30 Ros. Khod.	29	16 S. Vajekhi
14	1 Tebeth R. Kh.		

• ESZTENDŐBEN •

CSÖNÖKET A LEGJUTÁNYOSABBAN FOLYÓSÍTUNK
LET MINDEN ÁGÁVAL

R A
EDELMI BANK
TÉZETEI SZÁMÁRA
RAD GYULA RAJZOLTA
VNYOMDÁJA, GYOMÁN
. 50X55 CM.

MDK

Márton Piroska,

Csók István tanár növendéke.

Szöllök közt.
Dusi képmása. 13.1.
Jánoska aktja. 12.1.
Pécsi napsütés. 13.1.
Akttanulmány. 13.1.

Az Ernst Mus. OMKK Föiek.Helikon kiállitásai.
Az OMKK Föiek Növ.Munk.kiáll. 1923 márc.18-25.
Kat. 12. 1.
13.1.

Márton Piroska

Szerepel a Magyar Képírók

kiállításán a Nemzeti:

Szalonban

Nemzeti Újság 1937 X. 31

MDK

Márton Piroska

Ritta

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Futásfalvi Márton Piroska

Kislist

M. 1935. II. 10

F. Márton Piroska.

A földalatti gyorsvasút építkezésénél rendezett képkiállításon egy tanárnőt ábrázoló képpel szerepett. (említve.)

Népszava, 1951. Júl. 25.

Márton Piroska

MDK

Két kiállitás.
Esti Magyarország 1943.jun.7.

MDK

F. Márton Piroska

Épitkezők

Táj

Budai Képzőmüv. Csop. kiáll. MMM. 1909. febr.

MDK

Márton Piroska, festőm.

Képei is szerepelnek itt.

R. Szerémi Ilona: Megnyílt a magy. képzőm.-nők Galamb-utcai szalonja.
Uj Magyarság. 1941 jan. 19. 9-10. l.

Márton Piroska.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1931-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Marton Piroska

Hollókő

Rónay K.: A "Magyar Képirók" a N. Szalonban. Képes Krónika 1939. máj. - 18. sz.

Mártou Pirosta (futásfalvi)

Endren Alicevel együtt nevepel.

M. M. 93.5 III 12

F. Márton P.

Alkotása a Balatoni Társ. képkiállitásán.

P.H. 934.X.2.

Fustásfalvi Márton Piroska MDK

Árva libapásztor, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

futásfalvi Márton Piroska

Magyar képirók kiállításain a Nemzeti Szalonban akvarell tájai szerepeltek.

PH. 934. III. 18.

F. Háston Piroska

Szerepel a magyar Képzőművésznők
Egyesülete „lengyel-magyar"
kiállításán a Vigadóban

Cyság 1936 X. 17

MDK

Futásfalvi Márton Piroska

Virágok, vf.

Szénagyüjtés havashegyen, vf.

Makrancos borju, vf.

lol. Csop. kiáll. N.Szal. 1949. jan.

Futásfalvi Márton Piroska

Kisörsi boru, pf.

Székely faluban, of.

Fáradt gebék, of.

Falusi csendélet, of.

Házépités, of.

N. képzőművésznők egyesülete 23.kiáll. N.Szal.
1947. aug.

MDK

Futásfalvi Márton Piroska

Pihenő városok, of.

Sinlerakodók, of.

Dunai hajósok, of.

lol. Csop.kiáll. N.Szal. 1949.jan.

~~Futásfalvi~~ Márton

Piroska

lásd

Műterem

Magyar Képirók

kiáll. kat. 1937.

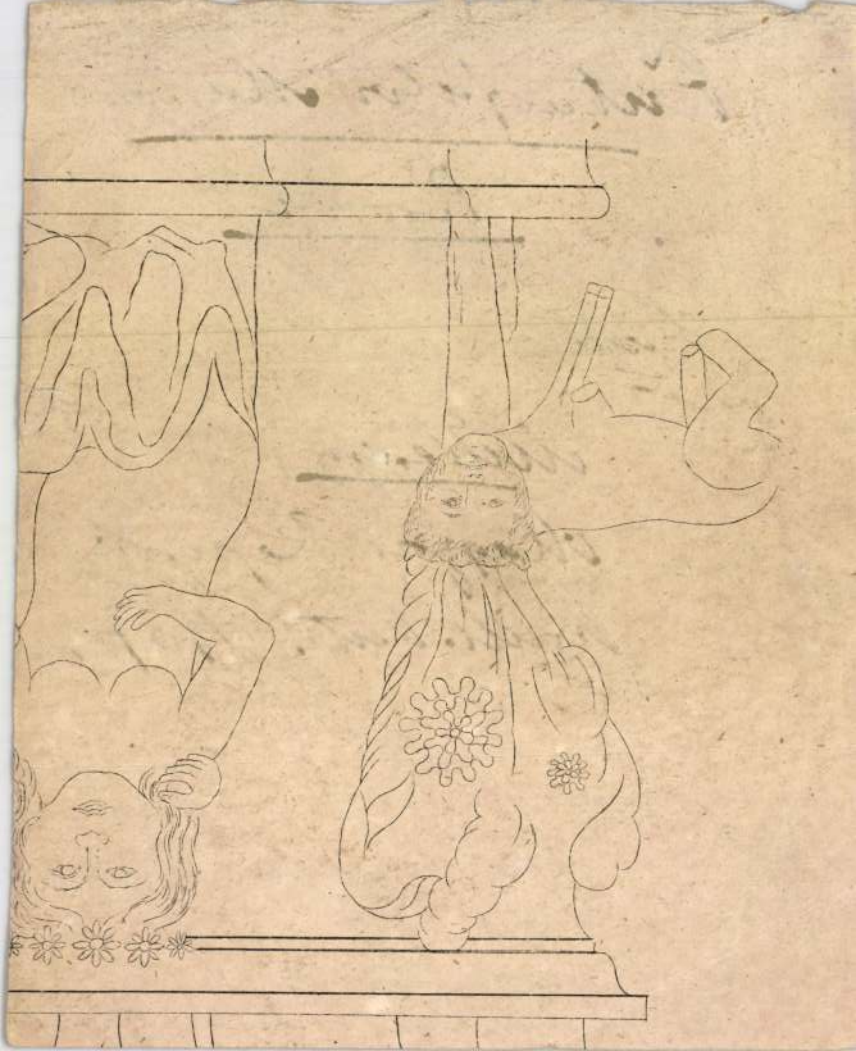

MDK

Futásfalvi Márton Piroska

Kőfaragók munkában, of.

Esti itatás, of.

Csilletolók, of.

lol. Coop.kiáll. V.Szal. 1949.jan.

MDK

Futásfalvi Márton Piroska

Vihar előtt, vf.

Szüret után, vf.

Lábadozók, vf.

lol. Csop.kiáll. N.Szal. 1949.jan.

MDK

Futásfalvi Márton Piroska

Vali

Őszi hangulat, vf.

Kiskörösi hegyoldal, vf.

lol. Csop.kiáll. N.Szal. 1949.jan.

MDK

Futásfalvi Márton Piroska

Kiboritják a csillét, of.

Kőfaragók munkában, vf.

Szénhordás

lol. Csop.kiáll. N.Szal. 1949.jan.

MDK

Futásfalvi Bárton Piroska

Kisörsi hegy ősszel, vf.

Hétmézsáskő, vf.

Épül a Lánchidfő, vf.

lol. Csop.kiáll. B.Szal. 1949.jan.

Futásfalvi Márton Piroska

Munkában a daru, vf.

Kőfaragók munkában, vf.

lol. Csop.kiáll. 8.Szal. 1949.jan.

Futásfalvi Márton Piroska

Szüretelők, vf.

Aranyvirág, vf.

lol. Csop.kiáll. R.Gual. 1949.jun.

futó Márton Piroska

festőművész

Szépmüvészeti Kiállitások helyiségében Endresz Alicevel közös kiállitást.Két festőművésznő,akik tehetségük alapján igényt tarthatnak arra,hogy a kritika udvariaskodás nélkül kezelje őket.Mind a ketten főként tájképeket és csendéleteket festenek közös témákról is nagyon másként.F.Márton Piroska a komponálásban nagyon megerősötött,piros-kék-zöld és kék-zöld-sárga szinskálája azonban néha közeljár ahhoz, hogy sablonszerüvé váljék.Az a sallangmentes,a lénye-

Nemzeti Ujság
1935.II.10 ./.

gesre leegyszerüsitett előadás.amelyet a müvésznő fo
manyelvéül választott,arra kötelez,hogy egy központi
festői idea köré fokozott müvészi tartalommal töltse
meg a képet.Törekvése láthatóan erre is irányul,egy-
egy feltünően jó akvarelljén és csendéletén már-már
sikerül is eljutnia ehhez a célhoz.

Márton Piroska

festőművész

Szépmüvészeti Kiállitások szalonjában kiállitás Endresz Alicevel közösen. Mindketten talán tulzott hüséggel tartanak ki nehány olyan ujfajta törekvés mellett, amelyeken gyorsan futó évek fejlődése tulhaladt. Kétfigurás kompoziciója és tájképei tanuskodnak tehetségéről és jó kulturáról.-

8 Órai Ujság
1935.II.10.

futásfalvi
Márton Piroska

festőművész

A Szépmüvészeti Kiállitások szalonjában gyüjteményes kiállitás Endresz Alizzal közösen. Temparamentuma az ellenkezője Endresz Aliznak. Erő ~~ix~~ mutogató, nyers az előadásban, kiméletlen és brutális a szinességében. Van benne erő kétségtelen, csak még nem tud vele megfelelően bánni.

U j s á g
1935.II.9.

Márton Piroska

Magyar Képirók Egyesületének kiállításán a Nemzeti Szalonban világos és egyszerű képeivel szerepelt

8ÓU.934.III.18.

jutasfalvi Márton Piroska

Magyar képirók kiállításain a Nemzeti Szalonban szerepelt.

NM. 934. III. 18

F. Márton Piroska MDK

Virágzó kaktusz, olf.

Mücsarnok 1958 Magy. Képzőművésznők kiáll.

MDK

Marton Piroska futasfalvi

Húdosi vasar. Olajf.
Arva libapasztor. Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 24.1.

Háston Piroska

Képekkel nekrepel a hagyat

Képírók Számításán

Cyság 1937 III. 1.

Márton Piroska

Szerepelt az V. balatoni kiállításon.

Vk 1933 V. 9.

F. Márton Piroska MDK

festő

1958 május 3-án kiállitás nyilt Anna Margit és F. Márton Piroska festőművészek munkáiból a Jókai-klubban.

Müterem 1958 I. évf. 6. sz. 45.o.

Márton Piroska
Dusi, festm

Magyar egyetemi és főisk. hallg. önsz.szövetségének
kiáll. 1923. 6 l.

Márton Piroska
Őszi lombok, festm

Magyar egyetemi és főisk. hallg.orszászöv. kiáll.
1923. 7 l.

Márton Piroska
Tájkép, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 7 l.

MDK

Márton, Piroska, festő

F.A.B: Képzőművészek a bányáról... Szab.Nép, 1948. nov. 23. 6 l.

Márton /Futásfalvi/ Piroska
Körhintánál

M. Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
15 l.

MDK

F. Márton Piroska
Dunai hajósok, festm.
Krumplikapálók, "

Szilágyi Jolán: Képzőművésznők csoportkiállitása.
Uj Világ. 1949. márc. 18.

Márton Piroska
Borus táj, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 8 l.

MDK

f. Márton Piroska, festő.

Kifestő hullámok, v. f.

Műterem. - VII. Balatoni Kiáll. Katalog. 1935
nov.-dec.

Mozart operáiból 23.04 Századunk zenéje

MTV 1: 5.45 Hajnali gondolatok 5.50 Határtól határig 6.00 Szabadság tér 9.00 Bor és hatalom 9.35 Kincsestár 11.05 Családorvos 11.30 A szerelem jogán 12.00 Híradó 12.15 A. K. T. 12.25 Lezáratlan akták 12.30 UNI-JÓ 12.40 Második lehetőség 13.30 A pampák királya 14.25 Lássuk Indonéziát! 14.35 Zöldpont 15.10 Szívtipró gimi 16.00 Együtt 16.55 Csellengők 17.00 Hazanéző 17.45 Körzeti híradók 18.00 Az utódok reménysége 18.20 Hangszál(l) 18.45 Gyerekeknek! 19.00 A bestia 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Szomszédok 20.30 Kincsestár-kabaré 21.00 Lámpaláz 22.05 Aktuális 22.25 Kenósorsolás 22.30 VilágKép 23.00 MM 23.10 Labdarúgó-kupanap 23.40 Jazzterday

MTV 2: 6.00 Szabadság tér 9.00 Tudóra 10.00 Tanoda 11.00 Tanoda plusz 12.00 Szomszédok 12.35 Híradó 12.50 A. K. T. 13.00 Lezáratlan akták 13.05 Tévémagiszter 14.05 Dixie-mix 14.30 Bor és hatalom 16.00 Kincsestár 17.35 Repeta 19.00 Magyarország ma 19.30 Mesetár 20.00 Híradó, sporthírek 20.30 Élő vizeink 21.00 Szenzáció 21.50 Az opera fényei 22.50 Mélyvíz 23.55 Napbúcsúztató

DUNA TV: 5.30 Virradóra 9.00 Reggeli muzsika 9.15 Régiók 9.45 Elfelejtett tájakon 10.15 Póráz 10.50 Doktor Finaly 11.40 Esti kérdés 11.55 Vers 12.05 Lapozó 12.20 Anziksz 12.35 Balfácánok 12.45 Ló és ember 13.40 Fekete gyémántok – magy. film 14.55 Kelet-Európa kolostorai 15.25 Katedra nélkül 17.10 Nyelvőrző 17.25 Mese 18.00 Híradó 18.20 Pingvinek kongresszusa 19.05 Zorán 20.05 Hej, hej, helyesírás! 20.10 Váltó 20.40 Esti kérdés 21.00 Híradó, sport 21.40 Éjszakai járat 21.45 Játéktér 22.15 Ábrahám völgye – port. film 23.55 Híradó 0.15 Vers – ism.

kerge város 19.00 Kapasjelző 19,30 Hír-M 20.00 A hold kegyeltjei – grúz–fr. film 22.00 Tűzvihar 23.35 Hír-M – ism. 0.05 Kapásjelző – ism. 0.35 Music Box

SZÍV TV: 0.25 Music Box Classic 6.50 Tipp-Top 17.00 Csengetett, mylord? 18.00 A divat arénájában 19.00 Arany 20.00 Törbe csalva 21.30 Terroristák 22.30 Csengetett, mylorod? – ism. 23.30 Music Box 0.10 Tipp-Top

HBO: 6.30 Sztárközelben 7.00 Jó barátok 7.25 Mozimánia 8.15 Esthajnalcsillag 10.25 Ó, azok az angolok! 12.00 Sztárközelben 12.30 Huck és a szívkirály 14.05 Csendszimfónia 16.25 Bolondságra éhezve 17.55 Batman és Robin 20.00 Váltságdíj 22.00 Melrose Place 22.45 Egy fiú szerelméért 23.40 Dr. Moreau szigete 1.15 Halálos örvény 2.50 Ó, azok az angolok! 4.25 Menekülés az éjszakába

Április 23., péntek

KOSSUTH: 4.30 Reggeli Krónika 9.04 Napközben 11.04 Cigányfélóra 11.35 Jadviga párnája 12.00 Déli Krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 A Baptista Központi Énekkar felvételeiből 13.30 Vallási műsor 14.04 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Vissza a fülesbagolyhoz 15.05 Parlamenti ütköző 16.00 Délutáni Krónika 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Talpalávaló 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti Krónika 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.39 A hatalom megragadása 20.04 Magyar daloskert 20.30 Határok nélkül 21.04 Zorán énekel 21.25 Fórum 21.55 Szóló 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Szellemtörténetek 23.04 Hangversenymúzeum

PETŐFI: 4.32 Hajnali dallamok 6.03 Kívánságreggel 8.45 Zöld (sport)reggel 9.00 Petőfi-délelőtt 11.48 Korkérdés 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Verkli 13.50 Víz-

DUNA TV: 5.30 Virradóra 9.00 Reggeli muzsika 9.10 Váltó – ism. 9.40 Játéktér 10.10 Impressziók 10.20 Ki van a tojásban? – magy. film 11.40 Esti kérdés – ism. 11.55 Vers 12.05 Lapozó 12.20 Amiről a kövek mesélnek 12.40 Minoritates Mundi 13.20 Balfácánok 13.30 A francia sanzon története 14.25 A kifosztott Angkor 15.25 Pop-sarok 15.55 Frankie 16.20 Miénk a tér 17.25 Mese 18.00 Híradó 18.20 Összkép 18.55 A sziget 19.40 Az Esztramos kincsei 20.05 Hej, hej, helyesírás! 20.10 Közép-európai Magazin 20.40 Esti kérdés 21.00 Híradó, sport 21.40 Tűzvirágok – japán film 23.20 Híradó 23.40 Vers – ism. 23.45 Stella

RTL KLUB: 6.05 Varázslatos álmok – ism. 6.30 Jó reggelt! 9.00 Receptklub 9.10 Esmeralda 10.00 Megveszem ezt a nőt! 10.50 Az első csók 11.45 Barátok közt 12.10 A fejvadász 11.15 Bibliai kalandok 12.57 Játék 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Receptklub 13.30 Bugs – A cég hullámhosszán 14.20 Klipklub 14.45 Rajzfilmklub 16.05 Lassie 16.30 Az első csók 17.02 Játék 17.05 Renegade – A fejvadász 17.52 Játék 17.55 Esmeralda 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt 20.00 Gyilkos szerelem 21.40 Híradó 21.55 Életveszélyben 22.55 RTL Night 1.25 Fókusz – ism. 1.45 Divatklip

TV2: 5.50 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Délelőtt a tv2-vel 12.30 Kedves nővérkék 13.00 A papa egy csoda – fr. film 14.45 Gazdagok és szépek 15.15 Kakuk! 15.45 Sunset Beach 16.30 Marimar 16.55 7-es csatorna 17.25 Kassandra 18.10 100 millió 18.35 Plusz 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Dáridó 22.15 Jó estét, Magyarország! 22.45 Életben maradtak 23.15 Szeszélyes éjszakák 0.45 Playboy-show

TV3: 5.50 Nap-kelte 9.00 Santa Barbara 10.00 Dinasztia 10.55

Tizenhat Ora 16.55 Hatoslottó-sorsolás 17.30 Népzenei portré 18.00 Esti Krónika 18.20 Elő-futam 18.25 Szemle 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Miska bácsi levelesládája 20.04 Dallamkereső 21.04 Ideiglenes otthon 22.00 Késő esti Krónika 22.20 A 23. óra 23.04 Diszkotéka

PETŐFI: 4.32 Hajnali dallamok 5.55 Állomáskereső 6.03 A szeretet közösségei 6.35 Sportszombat 7.03 Hírek, időjárás 8.05 Hazai slágerkívánságok 9.05 Premier 11.07 Sztárparádé 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Daráló 13.45 Hang-dominó 14.00 Szív küldi... 15.08 Kedvenceink kedvencei 16.00 Ízes történetek 16.27 Emberek és egyéb állatfajták... 16.55 Hatoslottó-sorsolás 17.00 Hírek, időjárás 17.05 Operettparádé 19.03 Hogy volt? 20.00 Sportkoktél 21.04 Folklórfórum 22.00 Világvége 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 0.00 Éjfél után...

BARTÓK: 6.03 Muzsikáló reggel 7.30 Hírek, időjárás 7.45 Kulturális hírek 8.06 Pódium 9.16 Téma írók számára 10.05 Hangfelvételek felsőfokon 11.27 Irina Arhipova operafelvételeiből 12.00 Hírek, időjárás 12.06 Repríz 14.05 Századunk mesterműveiből 15.05 Opera-művészlemezek 16.05 Klasszikus és jazz 16.35 Ez van! 17.30 Klasszikus slágerek 18.05 Aranyalbum 19.05 Kamarazene 20.10 Mahler: III. szimfónia 21.50 Petőfi Sándor minden verse 22.05 Melis György operakettősökben 22.46 A XX. század nagy zongoristái

MTV 1: 6.00 Aranyfüst 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Gyerekeknek! 9.45 Hol-mi? 10.15 Trópusi hőség – ism. 11.10 Szerelmek St. Tropez-ban 12.00 Hírek 12.05 Amőba 12.25 Népzenei magazin 12.05 Gaia 13.20 Válaszolunk... 13.40 A papa 15.00 É. V. A. 15.30 Delta 2000 15.55 Háló 16.25 Telesport 18.30 Ki marad a végén? 19.00 Lottóshow 19.30 Híradó,

TV2: 6.30 Könyvek könyve 7.00 tv2-matiné 10.20 Az ifjú Superman kalandjai 10.50 Egy úr az űrből 11.15 Fő az étel! 11.20 Családi kötelékek 11.50 Gimidili 12.20 Madison 12.50 Parti tévé 13.50 Slágerlista 14.20 Miért éppen Alaszka? 15.10 A nagy hazardőr 16.50 Kaméleon 17.50 Sentinel – Az őrszem 18.40 Álomsztori 19.00 Tények 19.30 Szerelem első látásra 20.00 Beverly Hills-i zsaru 2. 21.50 Jó zsaru kisebb hibákkal 23.35 Meghökkentő találkozások 0.05 Szomjazom rád

TV3: 6.50 Nap-kelte 10.00 Nap-kelte extra 10.50 72 óra – ism. 11.20 National Geographic 12.55 Conan, a kalandor 13.10 Vadnyugati fejvadász 14.00 Babylon 5 14.55 Az ötödik majom 16.40 Beverly Hills 90210. 18.30 Hír3 19.00 Matlock 20.00 A kulcsember 21.40 Végtelen határok 22.35 Vérebek 0.15 Angol bajnokság 1.15 Eleven – ism. 1.55 Video Hits No. 1.

MSAT: 0.30 Music Box 6.30 Nickelodeon 9.00 Hatlábú birodalom – ism. 10.00 Hatlábú birodalom 10.30 A kerge város 11.00 A mosómedve és a hód – ism. 15.00 Szelep 16.00 Siaau 17.00 Nickelodeon 18.30 Ugródeszka 19.00 Vahur 19.30 A kerge város 20.00 Gyémánthajsza 21.50 Kiáltás a vadonban 23.20 Vahur 23.50 Music Box

SZÍV TV: 6.50 Tipp-Top 15.30 Csengetett, mylord? 16.30 Arany 17.30 Egy hátizsákra való kaland 18.00 Hívd Andreát! 19.30 Egy hátizsákra való kaland 20.00 Celeste 21.00 Véres kéz 22.30 Csengetett, mylord? 23.30 Music Box 0.10 Tipp-Top – ism.

HBO: 6.30 Dzsungelből dzsungelbe 8.15 Mikrokozmosz 9.30 Vértestvérek 11.00 Melrose Place 11.45 A családban marad 13.25 Segítség, karácsony! 15.00 Mulan legendája 15.45 IFOR-blues 17.20

Norman operaáriákat énekel 19.35 Az MRT Szimfonikus Zenekarának hangversenye 21.15 Kamarazene 22.00 Összkiadás 22.32 Cromwell

MTV 1: 6.30 Gazdaképző 7.00 „Így szól az Úr!" 7.05 Gyerekeknek! 9.45 „Atlanti-parti" 9.55 Tévémagiszter 10.25 Honvédcsaták 11.00 „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!" 12.00 Hírek 12.10 Szerencsepercek 12.35 Zöld béka 12.50 Gazdatévé 13.20 Miss Rose White 14.55 „Atlanti-parti" 15.00 Jani házhoz megy 15.30 Örömhír 15.55 Az emberi nem: féri és nő 16.45 „Atlanti-parti" 16.50 Célkereszt 17.20 Álompolgár 17.55 Ön dönt! 18.50 „Atlanti-parti" 19.00 A Hét 19.44 Híradó 20.00 Ally McBeal 20.45 Telesport 21.00 Show-bálvány 22.30 Hogyan tovább? 23.10 11 után

MTV 2: 7.30 Kánon 8.00 Tudóra 10.00 Gyerekeknek 11.00 Telesport 13.00 Aranyfüst – ism. 14.00 Pruszlikomon piros rózsa... 14.30 Delta 2000 – ism. 14.55 Jób lázadása 16.35 Telesport 18.00 Szívtipró gimi 18.50 Kérem a következőt! 19.00 A fekete város 19.50 Világvédett lehetne 20.00 Arany Zsiráf-díjkiosztó gálaest 21.00 Telesport 21.30 Az én zeném 22.00 Századfordító magyarok 22.45 MM 22.50 Universitas 23.20 Napbúcsúztató

DUNA TV: 8.00 Miénk a tér – ism. 9.05 Susogó vadon 9.15 Hogyan készülnek? 9.30 Chaplin, a filmrajongó 9.45 Az ókor csodái 10.10 A XX. század zenéje 11.03 Híres festmények 11.05 Forrásvidék 11.35 Beavatás 11.55 Vers 12.00 Hírek 12.10 Helikon 12.30 Egy bolond százat csinál – magy. film 13.50 Figyelj 14.25 Emlékképek 14.50 Sportképek 17.00 Mozgókép 17.35 Mese 18.00 Heti hírmondó 18.50 Híradó, sport 19.15 Senki kisasszony – lengy. film 20.55 Yehudi Menuhin 21.50 Ábrahám völgye 23.20 Vers – ism.

MÁRTON Piroska fest

Vasi Szemle - 1999. IV. 21.

kodik.

– Külön-külön is jelentős szólókarriert tudhatunk a magunkénak, s mostanában fele-fele arányban adunk koncerteket szólistaként, illetve trióban – veszi át a szót *Robinson*. – Néha van egy-két esztendő, amikor többet triózunk. Például a jövő szezonban Ausztriában lépünk fel több alkalommal. Ott inkább triókoncertjeink lesznek.

– Budapesti hangversenysorozatunk után Londonba megyünk – folytatja Kalichstein –, onnan Sharon és Jaime Finnországba, én pedig hazautazok. Budapest mindenképpen központi helyet foglal el vendégszerepléseink során. Most játszunk itt először; fantasztikus élmény egy ilyen gyönyörű városban egy teljes hetet eltölteni. Nagyszerű a muzsikálás a rendkívül szenzitív kollégáinkkal, a Liszt Ferenc Kamarasokat hallottak már minket, a ko- tudja, hogy megbízhat bennünk, s hogy olyan kortárs zenét játszunk, amely szívből jön, gyökereivel a hagyományokhoz kötődik, melódiája van, és alkalmazkodik a hangszerek sajátosságaihoz.

– A hangversenyek mellett sok lemezt is készítettünk – mondja Kalichstein. – CD-re rögzítettük például *Sosztakovics* összes vonós szonátáját és trióját, a komplett *Mendelssohn-* és *Brahms*-trió felvételét és *Haydn* összes művét. Ez utóbbi CD-t a kritika is nagyra értékelte. Decemberben vettük fel az Arabesque számára *Maurice Ravel* összes vonós szonátáját és hatalmas zongorás trióját, ez idén jelenik meg. Feltétlenül folytatni szeretnénk a Beethoven-sorozatot.

KÁLMÁN GYÖNGYI

21-én elhunyt *Czine Mihálynak*. A könyvben *Bertha Zoltán, Sütő András, Turczel Lajos, Koczkás Sándor, Szabó B. István, Vekerdi László* és *Cs. Varga István* tollából is olvashatók írások. A tanulmányokat *Görömbei András* és *Kenyeres Zoltán* szerkesztette kötetbe, s a debreceni Kossuth Egyetemi Kiadó gondozásában jelent meg.

MÚZEUMI MŰKÖDÉSI ENGEDÉLYT kapott a kulturális tárcától a jászkiséri Csete Balázs Helytörténeti Gyűjtemény. A jászsági település tárgyi emlékeinek megőrzését szolgáló helytörténeti kutatás a neves néprajzos munkásságának nyomdokain 1970-ben kezdődött Jászkiséren, és a munkát azóta is *Győri János* és *Győri Jánosné* pedagógus-népművelő házaspár irányítja. A tárgyi és írásos emlékek leltári sorszáma ma már meghaladja a kétezret. Jelenleg a gyűjtemény, illetve most már a múzeum keretében működő szakkör tagjai legfontosabb feladatuk egyikének azt tartják, hogy méltó módon felkészüljenek államalapításunk millenniumára, amely egybeesik szervezetük megalakulásának harmincadik évfordulójával is. MTI

Futásfalvi Márton Piroska kiállításai

Tiszta színek, expresszív erő

Ne féljünk a modernségtől! – ha csak ennyi tanulsága lenne, már érdemes volt megrendezni azt a két kiállítást, amelyen *Futásfalvi Márton Piroska* (1899–1996) festőművész munkái szerepeltek. Ennél természetesen jóval többről van szó. A szegedi Móra Ferenc Múzeumban és a budapesti Vármegye Galériában párhuzamosan sorra került tárlatok egyik legfőbb üzenete mégis az: a száz évvel ezelőtti korszerűség elfogadása helyett okosabb lenne azokra az új értékekre figyelni, amelyek itt és most kerülnek ki kortársaink műterméből.

Erőmutogató, nyers az előadásban, kíméletlen és brutális a színességben – írta egyik kritikusa 1935-ben Futásfalvi Márton Piroska képeiről, amelyek közül jó néhány hat évtizeddel később is igencsak frissnek, erőteljesnek – ha úgy tetszik, kortársi értéknek – tűnik, s amelyeket biztató és lesújtó bírálatok egyaránt kísértek megszületésük idején. Ahogyan jó néhány más, női festő kortársának műveit is. Futásfalvi Márton Piroska ugyanis ahhoz a művészcsoporthoz tartozott, amely 1931-ben alakult meg, hogy az akkoriban kétszeresen hátrányos helyzetben lévő, új női művészgeneráció érdekeit képviselje: az 1931-ben megalakult Képzőművésznők Új Csoportjához. E közösség nyolc tagja 1931-ben mutatkozott be nagy visszhangot kiváltó közös kiállításon a Nemzeti Szalonban. Két évvel később Varsóban és Lódzban vettek részt nemzetközi tárlaton, olyan sikerrel, hogy két évvel később a Nemzetközi Klubban szervezhettek közös lengyel–magyar bemutatót.

A fájdalmas mellőzöttség hosszú évtizedei után ezekben az években vált talán igazán egyenjogúvá a női művészet Magyarországon (néhány hónapja a Szombathelyi Képtár Hölgyválasz című tárlata dolgozta föl a korszakot). Az új generáció egyik legtehetségesebb alakja volt Futásfalvi Márton Piroska, aki a Képzőművészeti Főiskolát *Deák-Ébner Lajos* és *Csók István* tanítványaként 1924-ben végezte el, majd nyaranta a pécsi és nagybányai művésztelepen dolgozott. Művészete formálódására azonban alighanem azok az élmények voltak legnagyobb hatással, amelyek mintegy párhuzamosan, szimultán módon érték németországi tanulmányútja (1928) során, és rendszeres látogatásain szülőfalujában, a Székelyföld peremén fekvő Nyárádszeredán, valamint

Béresházak (1935 körül)

Balaton-felvidéki és nógrádi tartózkodásai során.

Így alakult ki jellegzetes, egyszerre expresszív és dekoratív világa, amelyben meghatározó szerepet kapott a szín s a tiszta, élénk színekkel festett nagyobb felületeket határoló erőteljes körvonal, amelyben a kifejezőerő, a látványos fogalmazásmód nem ritkán humorral, iróniával, a bizonyos távolságtartást jelző felülnézeti ábrázolással, olykor szinte karikatúraszerű torzítással párosult. Csendéletek és műtermi női aktok, székelyföldi, nógrádi, balatoni tájak, jellegzetesen erdélyi épületek, embertípusok – e témák, ahogyan azt a Vármegye Galéria akvarellekből rendezett tárlata mutatja, nemcsak a festő legizgalmasabbnak tűnő, 1930–35 közötti periódusára, de későbbi pályájára is jellemzők maradtak. Legalábbis a negyvenes évek elejének munkáira, amikor is újra többször hazatért az Erdély egy részével, a Székelyfölddel Magyarországhoz csatolt Nyárádszeredára.

Az olajképek ebben az időszakban sötétebb tónusúakká, kevésbé összefogottakká váltak, mintha a helyszíni, friss impressziókhoz valami homályos félelemérzet, szorongás társult volna az elmélyült munka közben. Az ötvenes-hatvanas évek munkái közül néhány oldottabb, impresszionisz-tikus csendélet, városkép került a Móra Ferenc Múzeum falára, jeleként annak, hogy bár visszavonultan élt, Futásfalvi Márton Piroska ezekben az évtizedekben is dolgozott. Legfeljebb a budai művészek kiállításain s néhány, az ifjúkora műveit bemutató vidéki tárlaton vett részt. Olyan évtizedek voltak ezek, amikor valóban így lehetett a leghűségesebb ifjúkora eszményeihez. P. SZABÓ ERNŐ

Roberto Calasso az Olasz Kultúrintézetben

Márai Sándor, aki egykor a „zivataros századunk" történelme által teremtett körülmények elől ment nyugatra, most – majd egy évtizeddel halála után – diadalútra indult Nyugat-Európába: A gyertyák csonkig égnek című, a híres Adelphi kiadónál megjelent kötete Olaszországban egy esztendő alatt százharmincötezer példányban kelt el. Hétfőn Giorgio Pressburger mutatta be az Olasz Kultúrintézetben Roberto Calassót, az Adelphi vezetőjét, aki a Márai-kötet mellett az egyik kiadóalapítóról, Roberto Bobi Bazlinról is portrét rajzolt, és beszélt saját írásművészetéről is.

Az Adelphi kiadót, amelynek jelenlegi elnöke az 1941-ben született *Roberto Calasso*, 1962-ben alapította *Luciano Foa* és *Roberto Olivetti* – az olasz kultúrát és könyvkiadót akkoriban uraló elvektől teljesen eltérő koncepcióval előállító kiadó szellemi vezére mégis *Bobi Bazlin* volt. Bazlin német apától és olasz anyától született Trieszt-ben. Életében szinte semmit sem publikált – könyvei posztumusz jelentek meg –, viszont ő fedezte fel az olasz irodalomolvasó közönség számára többek között *Franz Kafkát, Robert Musult, Joseph Rothot* és *Wittgensteint* is. Ő ismertette meg az akkori esztendők egyik legnépszerűbb költőjével, *Eugeno Montaléval* az addig teljesen ismeretlen *Itato Svevo* műveit is. Calasso épp Bazlin egyik, Svevo halála alkalmából Montalénak írott levelét idézve mutatta meg: mennyire józan gondolkodású, mítoszteremtő, rajongástól mentes ember is volt az Adelphi egykori vezéregyénisége. (Az olasz szövegek magyar fordításait *Mészáros Károly* előadásában hallhatta a közönség.)

Ezt követően Roberto Calasso a Márai-regény kiadásának körülményeiről beszélt. Elmondta: először egy eléggé csapnivaló francia nyelvű fordításban olvasta Márait. A gyertyák csonkig égnek című regényt legelőször mindössze hétezer példányban jelentette meg az Adelphi. Azóta – egy év leforgása alatt – százharmincötezer példány fogyott belőle. Ma is a könyveladási listák első tíz helyének egyikét birtokolja – ez Calasso szerint azért van így, mert Márai Sándor „nélkülözhetetlen pont a XX. század megértéséhez szükséges kulturális szövetben". Mi több: az olasz siker csak a kezdet – az Adelphit már brazil, spanyol, angol, amerikai, norvég és svéd kiadók is megkeresték, hogy megvásárolják Márai munkájának kiadási jogát. Az Adelphi egy sorozat első darabjának szánja ezt a Márai-kötetet: a következő kötet az író – olasz nyelven már 1940-ben nagyobb visszhang nélkül megjelent – Eszter öröksége című műve lesz.

Roberto Calasso saját írói munkásságát bemutatván Le nozze di Cadmo e Armonia (Cadmo és Harmonia házassága) című regényéből olvasott fel részletet. Calasso könyvét „mitografikus" műnek nevezi. Mint kifejtette: az ókori mítoszok mindig is fontos alapkövét és elemét alkották az irodalomnak – például *Aiszkhülosz* drámái közül is csak egyetlen történelmi témájú, az összes többi mitikus. Az olasz író úgy látja, a kultúrtörténetben mítoszokhoz közelítő és tőlük távolodó korszakok váltják egymást; az előbbieknek a romantika, az utóbbiaknak a felvilágosodás az egyik példája. Rámutatott: nem mi beszéljük el a mítoszokat, hanem az interpretál minket – jó, ha az író folyondárként hagyja „magára nőni" a mítoszt, ez nagy felismerésekhez vezethet.

A hétfő esti kulturális esemény előőrse volt az Olasz Kultúrintézetben ma 17 órakor kezdődő rendezvénysorozatnak, amely Friuli Venezia Giulia tartományról szól majd.

HAKLIK

Tükör 1941. dec. (12. sz.)

ERDÉLYI EMLÉK

Írta ERDÉLYI JÓZSEF

Ki Erdélyből jött a vonat,
sárga-piros erdők alatt,
őszi eső hideg árja
zúgva szakadt az útjára.

Zsufolt kocsi folyosóján, —
becsapkodott az eső rám, —
ott hallottam egy éneket,
egy régi bús történetet.

Kis pakulárgyerek fújta,
csengő hangon fenn dalolva,
úgy illett a borús őszbe,
úgy hallgattam megigézve . . .

Csisszen-csosszan kérges bocskor,
vén juhász a havasokról,
ereszkedik, aj, lefelé,
aj, a szülőfalu felé!

Késő ősszel, sötét éjjel,
lengő hajjal, hófehérrel,
visszatér a falujába,
áll az apja kapujába.

Bekocogtat az ablakon. —
Régen meghalt szülő, rokon!
Régen meghalt az a szép lány,
ha még él: rút vén boszorkány . . .

Mint idegen, idestova,
jár szanaszét a faluba.
Jóbaráti? Ellenségi? —
Nem ösmeri őt már senki!

Bár halálos ellensége
jőne szembe, hogy elébe
leborulna: tapodjon rá, —
békén tűrné, vígan hagyná.

Fenyők szimfóniája (Forbachtal). A Deutsche Reichsbahnzentrale fényképe

Megcsókolná kezét-lábát,
nézné benne tűnt világát,
aki őt még megösméri,
s akiért még lehet élni . . .

Tovább ő már minek élne? —
Ül a keresztfa tövébe,
elhanyatlik utoljára,
s a megváltó halált várja.

Két kezét is egybetéve,
helyhezi bús kebelére,
száll magába s behúnyt szemmel,
úgy beszélget az Istennel.

Az Istentől egyebet se, —
csak azt kéri: ne éltesse,
ne ítélje bújdosásra,
országába már bocsássa . . .

A jó Isten meghallgatja,
szép csendesen elaltatja,
elaltatja mindörökre. —
Úgy találnak az öregre . . .

Áll felette a Megváltó,
a megértő s megbocsájtó,
kitárt karral, felszegezve,
s körül a nép áll könnyezve . . .

. . . Csattogtak a vaskerekek,
hogy elnyomják az éneket,
de a gyermek ezüst hangját
semmiképp el nem nyomhatták.

Mintha nekem fújta volna,
hogy ki vagyok: tudta volna, —
tudta vón, hogy költő leszek,
s róla majd még emlékezek.

S ha nem is úgy, nem is éppen,
olyan hiven, olyan szépen:
megmutatom a világnak
kincsét egy kis pakulárnak . . .

Vadász Endre rajzaival

Írta NÉMETH LÁSZLÓ

Tusi többször is odaszökött az asztalához s ilyenkor mindig megkérdezte: — Maga még nem kapott kedvet? Ahogy az embersűrűből feléragyogott a szeme, abban is az volt: «Nézd, milyen jó. Engeded, hogy mással csináljam? Mért nem akarod velem?» — Mi az; majomsziget? szólt oda Tusi vállán át Konsiczky Bandi is s akkora szilajsággal feküdt bele egy bolond guggolós figurába, mintha csak mutatni akarta volna, hogy repülnek el, a kókadozóktól, akiket a tánc szárnyára vesz. Péter ekkor határozta el, hogy valahol suttyomban megvásárolja a tánclépések titkát s ha a durva botladozástól óva lesz, ő is «beszáll» egyszer Tusival a dzsesszenébe. Nem azért, hogy vele ünnepeljen, inkább, hogy vigyázzon rája. Hogy ott se csúszhasson ki a befolyásából.

Ez a lépésvásár nem is volt olyan könnyű, mint hitte. Már a besurranás a «külön órákat» is hirdető józsefvárosi tánciskolába; az igazgató furcsáló tekintete; pénzleszurkolás közben valami zavart dadogás nagy tudományos elfoglaltságáról, az égőszemű és gazellalábú tanárnő, akivel egy különterembe (ahová a zongorást nagy hajkurászások után sikerült előkeríteni) belökték, a viszonyt-szimatoló nő furcsa édes, majd csalódottan szemtelen modora, aztán a maga száraz utasításai, melyekkel a fölényes pedagógiájába rontott.

De végül is megvoltak a lépések — one-step, tango, blue-fox, fox-trot, az agyába fotografáltan mindaz, amit ő a sárii lakodalmakban meg nem tanulhatott. Otthon a cseléd-szobában szédelgésig gyakorolta őket, úgyhogy a varrodásék aggódva figyelték a rabitz-falakon továbbadott rengést, amihez hasonlót a lakójuk mellett még nem tapasztaltak. S a következő szombaton, amikor a magát elvajudó sz. kszofonra Konsiczky Bandi odaállt eléjük, s Tusi elmosolyodva megkérdezte tőle: — Még most sem áll kötélnek? Ő kissé vonakodva mégis csak fölkászált. — No csakhogy elvegyem a kedvét. A maga baja lesz, ha a lábát használhatatlanra tiprom. S odarakta kezét a labirintből ismerős derékra.

A zene nekinyafdult s ők megindultak Tusival a sűrűbbje felé. — Csak simákat lépjen, vette át a lány sugárzó gyöngédséggel a vezetést. — Ez milyen tánc? kérdezte Péter mogorván. — Tangó... A lépések ott voltak mértani tisztán a fejében. Most néhány tántorodás-szerű mozdulat következett, amellyel a Tusi «simájából» a tanult figurák egyike felé próbált evickélni. Megvolt végre. A tanult ábra s a zene a lábában valahogy összetalálkoztak. Lassan Tusi is megértette, miről van szó. — De hiszen maga tudja a lépéseket, nevetett föl boldog meglepetésében, mint akinek a kezében egy evickélő gyerek hirtelen úszni kezd. — Eleget nézeti velem, mondta Péter mogorva diadallal. — Nahát ez nagyszerű, maga egy tánctehetség, biztatta őt Tusi nagylelkűen s csakugyan az egyik figura a másik után fejlett ki a partner simájából. Jobban mint a magánórán, ahol a tanárnőből áradó szemtelen közegben kellett e bonyolult mozgást végrehajtani. Lám, ezt is tudom, ha akarom, érezhette volna most Tusival egy lentről ismerős, otthonos szorítással. S csodálatos mód, épp ez a perc, diadalának a perce volt az, melyben teste és az ötórai misztérium összeférhetetlenségét a legvilágosabban kellett éreznie.

A szép kényelmes, zenébe-eső mozdulatok ott hullámoztak rajta, de csak mint valami nem rászabott ruha, melyet minden íze idegenkedve hordoz. Soha így el nem vált még ő maga attól, amit csinált. Egy automata táncolt s egy lélek lázongott. Ledarálta a táncot, a nélkül, hogy egy vércseppje belelőtt volna. Tusi is csak egy báb volt a kezében. Az volt az érzése, hogy valami gyalázatosat csinál, — megsérti teste szellemét, aki nem így szeretne táncolni. Eddig, ha egy-két rokon lakodalmon bele is melegedett, mint valami jó izommunkába, a gerendaemelő csárdásba — a táncra muzsátlan lénynek hitte magát. Erről a tiltakozásról most azt érezte, hogy benne is lakik egy táncos, csak a tánca nem ez. «A gallus fellengve szökik s enyelegve kacsingat». — «A magyar egy Pindár»... egészítgette ide-oda-csúszzanás közt a Csillér Béni kedves Berzsenyi-

NÉMETH LÁSZLÓ új kötete:

A MÁSIK MESTER

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Tükör. 1942. ápr. (4. szám)

kedve, egészen közel hajolt a leszorított ághoz, s izgatott kíváncsisággal meresztette rá a szemét.

Egyre több és több görcsös vonaglás remegtette meg a gubót, végül néhány nekivadult rándulás után meghasadt a burok, s nedvesen, sárgás lében párologva előbukkant a lepke. Szárnyai mint fínom selyemvitorlák fel voltak göngyölítve a potroh két oldalára, kis feje mereven húzódott meg köztük.

Remegve, meztelenül állt ott a napban, a kis ifjú lepke.

Összesodort szívókája lassan kiegyenesedett, aztán gyorsan újra becsavarodott. Most a szárnyai kezdtek kibomlani: óvatosan, remegve, mintha elázott tündérruhát teregetnének a napon. Még gyűrötten, hullámosan és nedvesen fénylett a hátuk, amikor már kezdtek rajta lassan kirajzolódni a merevítő erek. Aztán a színes-rajzos minta. Egyre élesebbé váltak a vonalak, s az, ami előbb nedv volt, most csillogó, kristályos hímporrá terült szét, A potroh fínom kis szőrszálai felágaskodtak, s egyszerre, mint a vitorlák, kifeszültek a szárnyak.

Irtózatos megerőltetés lehetett, mert borzasztó remegés és reszketés rázta a lepke gyönge testét.

De a feszülő szárnyakat hirtelen végigsimította, majd meglibbentette a jázminszagú szél... s a lepke öntudatra ébredt. Vigyázva megtette első mozdulatát, most már a saját akaratából: szélesen kiterjesztett szárnyait függőlegesen összecsukta. Majd újra szétterítette. Néhányszor ismételte még a próbálkozó mozdulatot, aztán hirtelen teljes erővel lecsapott, fellökte magát a levegőbe.

Ez lehetett életének legnagyobb pillanata. A következő percben libegve eltáncolt az első virágkehelyig. Az első mámor, az első izgalmas kaland felé...

Mint földbe gyökerezett kérdőjel rezdült utána a leszúrt ág.

Izgatottan ült fel a fiú. Majd felugrott a földről, s utána nézett. Tágranyílt szemmel, remegő orcimpákkal, mozdulatlanúl állt ott.

Minden elnémúlt most benne, csak a szíve vert hangos dobogással. Valami nagy és titokzatos érzés feszítette. Kiáltani, sírni, ujjongani szeretett volna egyszerre, de görcsösen összeszorult a torka...

Hirtelen — maga se tudta mért — az anyja jutott eszébe. Az anyja, akire mostanában nem szívesen gondolt. Egy idő óta furcsa idegenkedést érzett iránta. Mintha becsapta, vagy meglopta volna őket. A jókedve, a mosolya megkopott kissé, egy-egy becéző mozdulata fáradtabbra halkúlt, még a járása is más lett. Szinte haragudott érte, hogy napról-napra nehezebben látta mozogni, s egyre ritkábban vonta ölébe este...

Elgondolkozva nézett maga elé. A szél gyorsan símogatta forró homlokát, amit a tüzelő nap apró kis gyöngyökkel szórt tele.

Lassan lehajolt és kihúzta a bicskát a földből. Rugalmas ívben pattant vissza a felszabadított ág, s jázminszirmokkal szórta be a fiú fejét. A nedves pengét nadrágszárán vigyázva végighúzta, aztán visszapattintva tenyerébe fogta s a zsebébe süllyesztette.

Még mindig az anyjára gondolt. Hirtelen valami nagy, puha meleg jóság csordult el benne, s egyszerre nagyon erősen szeretni kezdte az anyját. Szerette volna magához ölelni, mellére szorítani a fejét, az ölébe bújni, valami nagyon szépet mondani neki, vagy adni neki valamit..., odaadni neki mindent...

Nagyon kicsinek érezte most magát.

Belerúgott egy hatalmas göröngybe, az visszahull és apróra morzsolódott a lába előtt.

Akkor hirtelen sarkon fordult s mint aki elvágta saját kötelékeit vagy fogságból szabadult, megállás nélkül futott egészen hazáig.

Majd feldöntötte az anyját, mikor a nyakába borult.

— Mi az mán no, mit nyomtál a markomba megint te bolond! — zsörtölt vele szelíden, miközben igyekezett kezét a maszatos kis mancsokból kiszabadítani. — Hadd nézzem, mi az?

A bicska volt.

ÁLOM A SZIGETEN

Elnyomott az álom fényes őszi napon,
Egy szigeti padon.

A trubaduroknak ruhájában voltam
S dalokat daloltam.

Szent Margit asszonyról mélázva merengtem
S dalom róla zengtem.

Életre keltettem legszebb dalaimban
S a jelenbe hívtam.

Vissza miért jönne, vissza miért szállna,
Szebb az égi álma.

Amíg dalom zengve szállott a szigeten,
Fújt a szél hidegen.

Felébredve fázón letettem a lantot,
Nem találtam hangot.

Gondok közt tünődtem a bús valóságon
Arról, ami álom.

És zokogni kezdtem fényes őszi napon,
Egy szigeti padon.

SZENT MARGIT GALAMBJAI

Fehér galambokat Szent Margit etetget,
Galambok kérdeznek, Szent Margit felelget,
Megértik ők egymást, tudják a nyelvüket,
El is súgják-búgják egymásnak nevüket.

A galambok mondják: te vagy köztünk legszebb,
Szent Margit feleli: ti meg kedvesebbek,
Évődnek, nevetnek, galamb mellett galamb,
Egyszerre megszólal klastromban a harang.

Szétrebbennek erre mindahányan vannak,
Nesztelen szárnyakkal útjukra suhannak,
A galambok búsan a levegőégbe,
Szent Margit meg vígan Úr Jézus elébe.

SZENT MARGIT CSILLAGA

Szent Margit egy este csillagot választott,
Az a csillag csodás fénytüzet árasztott.

Annak a csillagnak tiszta ragyogása
Lesz az életemnek és sorsomnak mása.

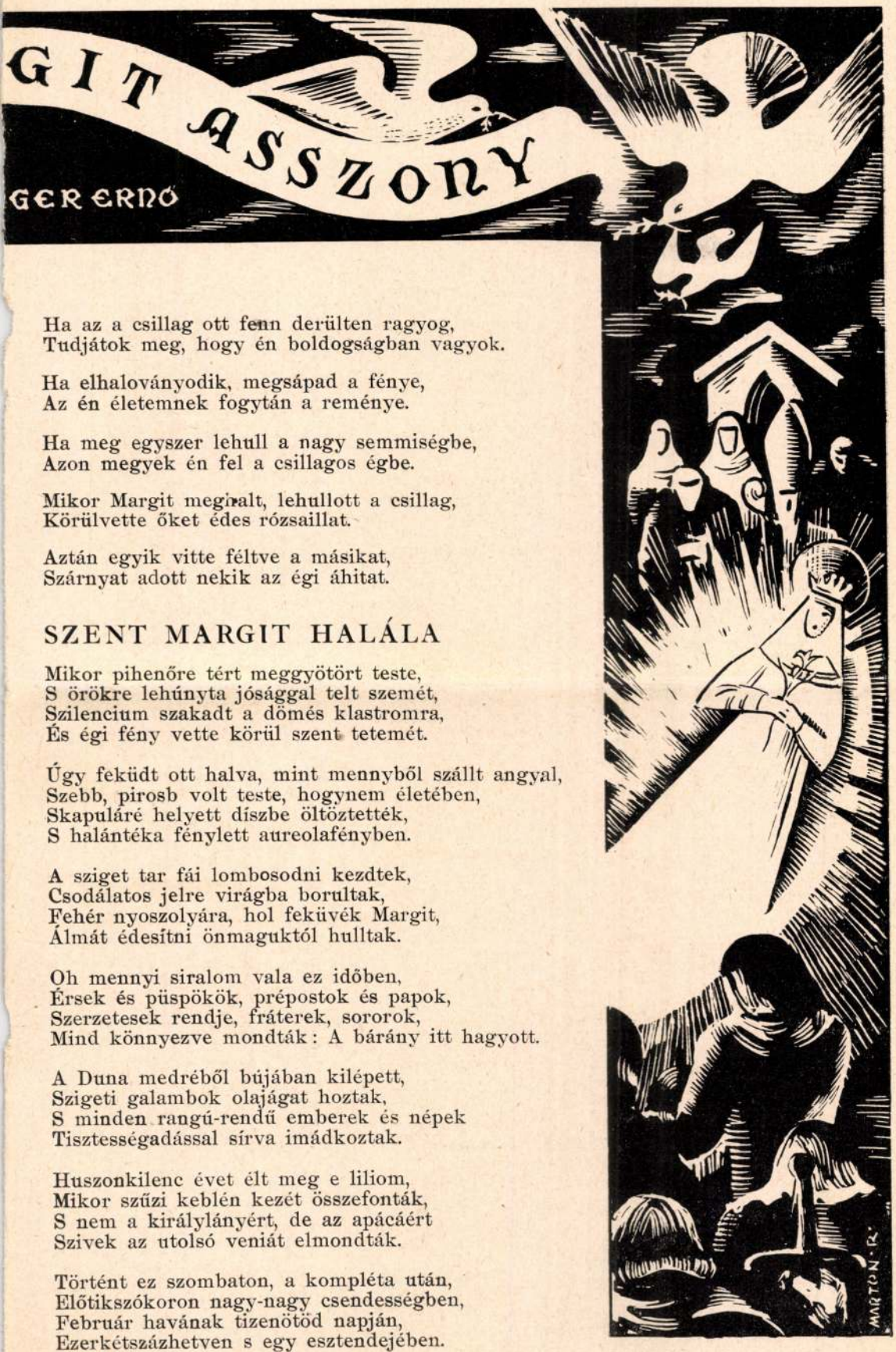

Ha az a csillag ott fenn derülten ragyog,
Tudjátok meg, hogy én boldogságban vagyok.

Ha elhalványodik, megsápad a fénye,
Az én életemnek fogytán a reménye.

Ha meg egyszer lehull a nagy semmiségbe,
Azon megyek én fel a csillagos égbe.

Mikor Margit meghalt, lehullott a csillag,
Körülvette őket édes rózsaillat.

Aztán egyik vitte féltve a másikat,
Szárnyat adott nekik az égi áhitat.

SZENT MARGIT HALÁLA

Mikor pihenőre tért meggyötört teste,
S örökre lehúnyta jósággal telt szemét,
Szilencium szakadt a dömés klastromra,
És égi fény vette körül szent tetemét.

Úgy feküdt ott halva, mint mennyből szállt angyal,
Szebb, pirosb volt teste, hogynem életében,
Skapuláré helyett díszbe öltöztették,
S halántéka fénylett aureolafényben.

A sziget tar fái lombosodni kezdtek,
Csodálatos jelre virágba borultak,
Fehér nyoszolyára, hol feküvék Margit,
Álmát édesítni önmaguktól hulltak.

Oh mennyi siralom vala ez időben,
Érsek és püspökök, prépostok és papok,
Szerzetesek rendje, fráterek, sororok,
Mind könnyezve mondták: A bárány itt hagyott.

A Duna medréből bújában kilépett,
Szigeti galambok olajágat hoztak,
S minden rangú-rendű emberek és népek
Tisztességadással sírva imádkoztak.

Huszonkilenc évet élt meg e liliom,
Mikor szűzi keblén kezét összefonták,
S nem a királylányért, de az apácáért
Szivek az utolsó veniát elmondták.

Történt ez szombaton, a kompléta után,
Előtikszókoron nagy-nagy csendességben,
Február havának tizenötöd napján,
Ezerkétszázhetven s egy esztendejében.

CSOMAKŐRÖS

Írta N. BARTHA KÁROLY
A szerző fényképeivel

Marton Rudolf

Az ősi székely városnak, Sepsiszentgyörgynek bármelyik magasabb pontjáról tekint szét az ember, megkapón változatos, felségesen szép erdélyi földdarab tárul elébe. A völgyben a Szépmező síksága csillogtatja az Olt és a beleszaladó Feketeügy ezüst szalagját, majd délre belevész tekintetünk a Barcaság lapályába. Arra esik Brassó, olyan közel és mégis olyan távol tőlünk. Észak felé Málnás-, Tusnád-fürdők irányában összezárul az Olt völgye, nyugatra Élőpatak lágy hajlású erdőségei domborodnak, délnek tekintve pedig a brassói havasok titokzatos csúcsai csipkézve szegélyezik a látóhatárt, keleti irányban a Feketeügy alkotott magának terjedelmes sík völgyet, amelyet félkaréjban védelmezően ölelnek körül a határt parancsoló Délkeleti-Kárpátok északnak forduló, távoli magaslatai.

Erre, a Feketeügy völgyében kell elindulni, aki Sepsiszentgyörgyről Kőrösi Csoma Sándor szülőfalujába akar eljutni. A kézdivásárhelyi szárnyvonal gőzöse egy óra alatt visz el Kovásznáig, a *pokolsár*-ról nevezetes fürdőhelyre. A kovásznai vasútállomástól még 5 kilométert kell megtenni, hogy beérkezzünk a nagy hegyek közelébe húzódott kicsi székely faluba, Csomakőrösre. Régebbi neve s a nép ajkán ma is egyszerűen Kőrös. A falunál véget ér a síkság, keletről hirtelen magas hegyek emelkednek mögéje, így a Kösztető, Vésztető, Nyirestilalmas, Kerekdomb, Gyeplősor, Csálátor.

Kerekszámmal mindössze 600 lelket számláló falucska 153 háztelekkel. Színtiszta székely nép lakja, elenyésző csekély kivétellel reformátusok. Kőrös falujáról a legrégibb feljegyzés az 1567-es regesztrumból ismeretes.

Gyermek van a faluban bőséggel, tele van velük a kisdedóvó és a népiskola. Régi idők óta sok kőrösi gyermek jutott el a nagyenyedi Bethlen-kollégiumba, hagyományosan jeles papok, tanárok, orvosok, tanítók stb. rajzottak ki ebből a falucskából szerte az országba. Kőrösi Csoma Sándor előtt és után a kőrösi ifjak hosszú sora tartott innen Enyed felé.

Figyelmet érdemel, hogy a falut «egyenlő gazdák» lakják. Van, akinek 2 hold, van, akinek 40 hold a tulajdona. A XVIII. század óta ebben a faluban nincs nemesi birtok. «Jó életek (belsőségek) vannak, szegény ember nem igen van. Akinek kicsije van, fog másba, megkeresi a megélhetését» — tájékoztat az egyik falubeli. Földmíveléssel, erdőléssel, marha- és juhtenyésztéssel foglalkoznak. «Ipar nép ez osztán, mint a hangya, azétt élhetnek.» Volt olyan is, hogy «itkányos embër vót, amikor inni kezdött, tíz napig ivutt, osztán hajtotta a munkát reggeltől estig.»

Régen az egész falu csinálta a szitát, innen kapta nevét «Szitás-Kőrös, a vót a mëgkülönböztetése». Kéregfaragó férfiak csinálták a kérget, az asszonyok szőtték lószőrből a szitavásznat, a férfiak felcsíptették. Ma már alig van mutatóban, aki űzi. Valamikor a szitával nemcsak országunkat járták be, hanem elszekereztek Törökországba és Oroszországba is.

Újabban a fakalapcsinálást kapták fel. Nyárfából gyaluval szalagokat hasítanak, az egész faluban kötik. Nehány háznál géppel varrják fel, s szalmakalapformájú, fehér és színes kalapokat, táskákat, szőnyegeket csinálnak. «Tavaj tizenhétezer fakalapot rendëlt innen Budapest, de elmënt innen harmincezër is. Aszt a tizenhétezerët három család kűtte bé ; cséplőgépet, fődet, kaszálót vettek belőlle» Dolgos, iparkodó, életrevaló nép, amelyiken érzik a katonai mult, de a székely népviseletnek nyomait is alig találni. Főleg a leányok versengenek a városi öltözék szorgos elsajátításában. Gyakran járnak be Kovásznára a höldgyfodrászhoz is.

Részlet Csoma valószínű szülőházának kertjéből a vén diófákkal

Ördög Áronné Gecse Róza 86 éves székely asszony, Csoma legközelebbi élő rokona szülőfalujában

Mezítlábas NÁBOBOK

Marton Rudolf rajzaival

Írta DARVAS JÓZSEF

A magyar alföld végeláthatatlan síkságain, a Tiszántúl áradásos, vadvizes, szikes földjein nemcsak az éghajlat volt mindig szélsőséges, hanem az itt született és formálódott emberek sorsa is az élet legszélsőségesebb példáit mutatta a történelem folyamán. S ez nem is csoda, mert ott, ahol a természet erői és a történelem hullámai váltakozva csaptak egyik végletből a másikba, éveket, évtizedeket, évszázadokat görgetve maguk előtt, néha gátakat szakítva, máskor meg szinte halálos mozdulatlanságban megrekedve, ott az emberi sorsok és jellemek végtelen változataiban is még külön végleteknek kellett kialakulni. Alig van földje a világnak, amelyen annyi veszedelem és dúlás tiport volna keresztül, mint a mi alföldünkön. Folyóvizek áradása, mindent elpusztító aszályok, embereket, állatokat megtizedelő dögvészek, — azután a tatár, a török, hódítók és ellenük kelő szabadságharcok, időnkint véres jobbágylázadások és még véresebb leveretések: hogy csak a legnagyobbakat említsük. A népről, a parasztságról, amely hol harcos kiállással, hol szívós, szótlan befeléfordulással, de mindig keményen dolgozva, átvészelte az elmult évszázadok viharait s — mint a költő mondja — «megfogyva bár, de törve nem» fönntartotta itt a magyarságot, a nemzetet, sokat írtak és beszéltek már. Mégis: soha nem írhatunk és nem beszélhetünk róla eleget. Nemcsak azért, hogy csodálatos példáját újra és újra fölmutassuk a jelennek s a jövendő nemzedékeknek, hanem azért is, mert egyetlen népnél sem találhatjuk a legérdekesebb és legjellegzetesebb típusoknak olyan kimeríthetetlen gazdagságát, mint a magyar parasztságban.

Egyik legérdekesebb típusról, a «mezítlábas nábob»-ról szólok most. Parasztokról, akik szegény sorból, a mezítlábas szegények sorából verekedték föl magukat, onnan lentről nézve szinte elérhetetlen magasságba, a gazdagság létráján, foggal és körömmel, apró ravaszkodásokkal és hősi lendületű, legyőzhetetlen munkabírással, — de akkor is megmaradtak puritán életű, sőt a szó szoros értelmében mezítlábas parasztoknak, amikor már lakkcsizmára is bőven telt volna nekik. Igaz: a «mezítlábas nábob» típusa ma már jórészt a multé, mert a polgári fejlődés irama nem kegyelmez a hagyományoknak, régi szokásokat és régi embereket egyképpen elsodor, — azonban még mindig él közülük néhány, szerte az országban, konok hívőként, makacs hűséggel a régi életforma iránt, akár a pogány magyarok évszázadokkal előbb, a győzelmes kereszténység áradásával dacolva.

Ha a «mezítlábas nábob»-típus történelmi kialakulásának gyökeréig akarunk ásni, akkor vissza kell mennünk néhány évtizeddel, a negyvennyolcas szabadságharc utáni időkig. Tudjuk, hogy a negyvennyolcas reformok a jobbágyfölszabadítással a telkes jobbágyokat az addig csak úrbéri bizományként művelt földek tulajdonosaivá tették s ezzel óriási területeket tettek hozzáférhetővé a szabad-forgalmi gazdálkodás számára. A volt jobbágyokból lett szabad-parasztok most már a maguk földjén és maguknak dolgoztak s meglévő holdjaik számát gyarapíthatták is, ha tudták. Sőt azok is szerezhettek földet, ha tudtak, akiknek eddig egy lábnyomnyi sem jutott s akiknek az ősei évszázadokon keresztül «más hátán lakó alzsellérként» — ahogyan a teljesen nincstelen jobbágyokat nevezték — tengették nyomorúságos életüket. Ez a lehetőség, a szabad-forgalmi gazdálkodás útjában álló gátak leomlása óriási energiákat szabadított föl a parasztságban. A fölszabadult jobbágyok a következő esztendőkben, évtizedekben minden erejükkel rávetették magukat a vagyonszerzésre, szinte életük egyetlen vágya és

Tükör 1942. 3. sz.

A német birodalmi autóút (München—Salzburg))

Nibelungenlied naiv verssoraiból felénk csap. Emlézetes az utazó német léleknek és a német tájaknak az a fínom egybefonódása, melyet Mozart prágai útjáról Mörike hagyományozott ránk. Emlékek, tördedékek egy nép vándorló vágyából, — költők rímeibe, muzsikusok rítmusaiba rejtve a németség beszél a végtelenbe vesző utak értelméről és poéziséről.

Minden kor megteremti a maga útjait. Nagy Károly idejében a Rajna volt a nagy, hősi útvonal ; mellette települtek a városok. Itt épült Aachen, a birodalom szíve és kápolnája, Köln, Worms, Speyer, Mainz, Strassburg. A középkor virágidejében Thüringia formálódott ki, a birodalom «zöld szíve» ; Luther és a vallásháborúk Szászország közlekedési képét határozták meg ; Nagy Frigyes Poroszországot emelte ki és szőtte bele a birodalomba, hogy száz évvel később Poroszországból lüktessen a birodalom élete a négy égtáj felé. Ma ismét változik a hajdani vándorok útjainak képe. Aki az emult években Németországban járt, megismerkedett a legendás hírű birodalmi autóutakkal, amelyek a technika korának szellemében már nem az egyetlen nagy város-centrumot, Berlint kötik össze a birodalom többi részével, hanem városokat megkerülve, nyílegyenesen, szinte észak-déli, kelet nyugati irányban hálózzák be Németországot.

A regényes utak után ez már a szükség és a megfontolás útrendszere. Az építés elve : szolgálni a gyorsaságot, alkalmat adni, hogy az autó fejlődése szabadon bonyolódhassék le Németországban, hogy a gyors közlekedési eszközök alkalmas terepen érhessék el céljukat, a nagyobb és hasznosabb tempót. Ezért tervezte meg dr. Todt ezt a hálózatot. Tizenhat méter széles sugárutak, köztük széles zöld gyepsáv : a két párhuzamos úton egymást sohasem keresztezve, egymással sohasem találkozva futnak az autók. Útjukat semmi sem állja el ; a vasutakat hidakon szelik át, a keresztezéseknél is hidak teszik lehetővé az akadálytalan forgalmat. Aki találkozott már ilyen birodalmi autóúttal, meglepődve tapasztalhatta, hogy esztétikailag minden rideg célirányossága mellett sem csúnya vagy képzeletszegény : dr. Todt beleépítette úthálózatát a tájba, érvényre juttatta mindazt, ami a német földön kultúra, mult, szépség. Az út egy-egy szakasza úgy fut el az Alpesek csúcsai alatt, hogy vakító fehérségével, végtelenségével szinte aláhúzza a látnivalókat ; ugyanígy emeli ki a Rajna tölgyerdőinek hatalmas hangulatát. Technika és regényesség békességben ölelkezik Todt mesterművében, amely érdekes módon csak német elképzelésben születhetett meg, hiszen a technikai tökéletesség követelése és a mult esztétikai hagyományainak megőrzése jellegzetes német vonás, amely az esztendők óta hatalmi szóra átalakuló német városképekben is érvényre jutott. Siegfried rajnai útja, Luther futása, a romantika költő-vándorainak bolyongása óta változott a világ, de a német lélek, — amelyben érintetlen maradt Siegfrid, Luther és a romantikusok nosztalgiája — otthont talál vágyainak a modern Németország autóútjain is.

akarata lett, hogy földet, minél több földet szerezzenek, mintha valami évszázadok alatt fölhalmozódott s az utódokra öröklődött, irgalmatlan éhséget akartak volna megenyhíteni. Eposzba illő, hatalmas lendületű hódítás kezdődött országszerte, amelyről legalább olyan színes legendák maradtak fönn, mint a középkori lovagi harcokról. Igen: legendák születtek, mert a szűkhatárú szegénység korlátai közé eddig a kiszabadulás minden lehetősége és reménye nélkül bezárt parasztok még a szemük előtt született vagyonokról sem tudták elhinni, hogy rendes úton, minden hamisság nélkül, a gazdájuk tehetségéből, szorgalmából teremtődtek meg s legalább is valami talált kincset, bűbájos, ördöggel cimboráló varázslatot, ha éppen nem lopást, rablást vagy gyilkolást magyaráztak mögéje. Mert még ilyen meséket is terjesztettek a hirtelen megvagyonosodókról azok, akik nem tudtak kiszabadulni a szegénység börtönéből.

De csakugyan volt is valami egészen valószínűtlen és meseszerű ezekben a meggazdagodásokban, különösen azoknak az embereknek a számára, akik eddig egész életükben mást se tettek, csak keményen és áldatlan elkötelezéssel dolgoztak, minden fölmutatható eredmény nélkül. Ugyan elhitették-e ezek, minden kétkedés nélkül, hogy szorgalommal, meg takarékoskodással, tehát minden csoda nélkül most egyszerre lehet ilyen csodát művelni? Pedig — ezt bizonyára fölösleges is mondani — a mondáknak és legendáknak nem volt semmi komoly alapjuk: a szántók táblái, a holdak tízezrei irgalmatlanul kemény munka és irgalmatlanul, szinte szerzetesien rideg testi szerénység gyümölcseiként kerültek egymás mellé.

Erről a szorgalmasságról, de különösen a takarékosságról szintén legendák szólnak, amelyek azonban igazak s csak annyiban legendák, hogy van bennük jó adag csodás elem. Régebben a jobbágyi sors a maga igen szűk terjeszkedési lehetőségeivel az önfenntartásnak egészen közeli terére szorította a benne élő emberek maguknak-mentő vágyait s mert szerezni, gyarapítani úgyse tudtak, a testi jólét volt ez a közel eső kiélési terület, — már természetesen a jólétnek jobbágyi mértékére értve ezt. Tény az, hogy a jobbágyok igen szerették viszonyaikhoz mérten jól ellátni a gyomor dolgait: régi írásokban, iratokban sokszor találkozunk jobbágyi lakomák fölemlegetésével, leírásával. Egyetlen alkalmat se szalasztottak el, ha arról volt szó, hogy valami ünnepséget csapjanak: a lakodalmak, keresztelők, névnapok, bíróválasztások, papválasztások mind jó ürügyek voltak arra, hogy jót egyenek, igyanak. Szóval tény az, hogy a jobbágyok igen sokat gondoltak az önfenntartás legprimitivebb formájával.

A jobbágyfölszabadítás után azonban, amikor az önfenntartás ösztöne rést, levezetődést nyert a földszerzés irányában, egyszerre megszűntek a lakomák, mulatozások, sőt az ellenkező végletbe: a testi élvezetektől való zsugori önmegtartóztatásba lendültek át a szerző, gya-

rapító parasztok. Nemcsak, hogy szívós, embertelen szorgalommal dolgoztak, «hajtották a napot» ahogyan mondani szokás, de evés tekintetében meg éppen csak a legszükségesebbet engedélyezték maguknak. Legtöbb helyen például még a nehéz nyári munkák idején is ritkán volt más az ebéd, mint egy tányér leves egy karéj kenyérrel, sőt — úgy mondják — voltak helyek, ahol még a levesnek való vizet is előre kimérték tányérral. Nem mintha a vizet sajnálták volna, természetesen, hanem a megízesítéshez szükséges rántásba való zsírt és lisztet... Ebből az egy példából is láthatjuk, hogy mennyire belehajszolták magukat a garasmentésbe.

De a munka tekintetében sem voltak semmivel enyhébbek, kedvezőbbek maguk iránt. Az innen kezdődő évek, évtizedek alatt a testi teljesítményeknek olyan csodálatos eredményeit mutatta föl a magyar parasztság, hogy ha ezen a területen is számontartanának rekordo-

kat, bizonyosan övék lenne a győzelmi babér. Ha ebből a korból való öregek történeteit hallgatja az ember, mintha hősi mesék csacsogását halland. Legendákat parasztokról, akik két zsák búzával a vállukon szusszanás nélkül mentek föl a padlásra, megrakott kocsikat rángattak ki a sárból, lovakat vettek a hátukra: ezeket egyesekről és még csodálatosabbakat a szürke, dolgos milliókról, amelyek úgy éltek éveken, évtizedeken, egész életükön át, hogy éjjelenkint nem aludtak három-négy óránál többet s a nap többi részét szakadatlan, megállás nélküli munkával töltötték.

Ebben a világban formálódott meg a «mezítlábas nábobok» típusa. Így éltek ők is, önsanyargató egyszerűségben, kínzó hajszában — sőt ők éltek csak igazán így s szerencséjüket, vagyonszerző leleményességüket, gyarapító mesterkedéseiket ilyen lehetetlen nem ismerő mindent-vállalással támogatták. De nemcsak, hogy így éltek, míg a vagyonszerzés iramát tartották, hanem azután is, amikor már csakugyan nábobok lettek a többi parasztok között, többszáz, sőt többezer holdjukkal, akkor is megmaradtak a legteljesebb testi igénytelenségben. Olyan életformák között, ahogyan még mint márólholnapra tengődő szegények éltek. Hiszen a többi, jobban vagy kevésbbé vagyonosodó parasztokból se lettek mulatozó dzsentrik vagy kényelemszerető polgárok, hanem nagy többségükben megmaradtak parasztoknak — de mégis emelték az életszintjüket, amennyire lehetett s ahogyan mondani szokták, «tartották magukat». A «mezítlábas nábobok» valósággal idegekbe ivódott öncéllá lett a magukkal szemben is következetesen alkalmazott fukarság s úgy belehajszolták magukat ebbe, hogy a vagyonszerzésnek és a megszerzett javak megtartásának, megőrzésének ez a kezdetleges formája szinte már vallásos jelleget nyert: ezt megszegni majdnem annyi volt a szemükben, mint bűnt elkövetni.

Ha rájuk emlékezünk, mindenekelőtt az öreg Bagiról, a szenteskörnyéki nábobról kell szólanunk. Nemcsak azért, mert ő lett közülük országszerte a legismertebb, hanem méginkább azért, mert ő volt ennek a típusnak legkiemelkedőbb alakja. Legszegényebb sorsból legmagasabbra vergődött s legjobban megmaradt egyszerű, mezítlábas parasztnak. Vele kapcsolatban szinte minden jelzőhöz oda kell tenni a felsőfokot képző «leg»-szócskát. «Az öreg Bagi» — így emlegette s ma is így emlegeti őt mindenki, mintha sohasem is lett volna fiatal. Pedig volt, még pedig juhász volt fiatal korában a Károlyi grófoknál. Később számadó lett belőle, ugyancsak ott. Nyilván ebben a minőségben szerezte össze, becsületes úton vagy — ami abban az időben nem volt ritka — számadás alól kiravaszkodott birkák árából azt a kis tőkét, amiből megvette az első darab földet. A legenda ugyan azt tartja, hogy kincset talált, birkalegeltetés közben, helyesebben nem is ő, hanem a kutyája, mikor kikaparta egy üregi nyúl fészkét. A valóság azonban inkább az volt, hogy mint számadó, külön saját nyájat tartott a gróf nyája mellé csapva, amelyet így vagy úgy szerzett össze s ezzel gazdálkodott. A juhtartás ugyanis abban az időben igen jó üzlet volt, mert az Európa-szerte kifejlődő szövőipar jó árat fizetett a gyapjúért. Akárhogyan is történt,

tény az, hogy az «öreg Bagi» még nem is olyan nagyon öreg korában megszerezte az első pár-száz hold földet, Szentes környékén. Olcsó áron jutott hozzá, mert szikes, vadvizes, rossz legelő volt. De olyan szerencsével és okossággal gazdálkodott rajta, hogy a szaladó évekkel egyre szaporodtak a holdak: egyik tagot a másik után vásárolta meg Szentes környékén, sőt lassan egészen föl, majdnem Kunszentmártonig nyúltak a Tiszaháton a Bagi-birtokok.

Többezer holdat szerzett össze az öreg s több-határnyi földjén, sok tanyáján még mindig úgy élt, mint juhász korában. Maga is dolgozott s úgy járt, mint a cselédei, napszámosai: mezítláb, rossz ruhában, a munkásaival együtt étkezett, kint a földeken, azt evett, amit azok, — általában, aki ismerte, nem tudta volna megkülönböztetni külső viseletéről akármelyik emberétől. Ebből azután a legkülönösebb fonákságok, félreértések estek. Egyik, általánosan ismert Bagi-történet a frakkal való esete. A Bach-korszak alatt történt, hogy az újonnan kinevezett megyei vagy kerületi elöljáró ünnepi vacsorára hívta a környék leggazdagabb, legtekintélyesebb embereit. A leggazdagabb emberek listáján Bagi is szerepelt, tehát őt is meghívták. Meg is jelent az öreg, tisztességgel kiöltözve: ünneplő kékbeliben, szép piros, olajos kendővel a nadrágellenzőben s gondosan kifényesített csizmában. Az ajtónálló azonban nem engedte be, mert a meghivottak számára kötelező volt a frakk. Elment hát az öreg nagydühösen s hirtelen szerzett valahol frakkot. Mikor azután így beengedték s odaült az asztal mellé, fogta a frakkja szárnyát és belenyomkodta a frissen föltálalt levesbe. A fényes vendégsereg megrökönyödve nézte s azt hitték, hogy hirtelen meghibbant. Mikor végre valaki magához tért a meglepődésből és megkérdezte tőle, hogy «mit csinál, az Istenért», — Bagi uram nagy nyugalommal felelt: «A frakkomat kínálom. Úgyis azt hívták meg ide, nem engemet. Hát egyen!...»

Ennél is jellemzőbbek rá azok a történetek, amelyek összegyüjtetlenül, állandóan alakulva, színesedve élnek róla a nép között. Ezeknek jórésze bizonyára meg sem történt, de jellemző, hogy hogyan látta a nép, amely között élt, az öreg mezítlábas nábobot. Makacs puritánságáért még azok is szerették, akiknek talán inkább irígykedni kellett volna rá a gazdagságáért s a róla formált történetekben úgy állították be őt, mint a lenézett parasztok öntudatos, kemény képviselőjét a fölül lévőkkel szemben, aki nem hajlik meg senki előtt, hanem visszaszól, sőt ha kell, visszaüt... Mesélik, hogy egyszer két városi nadrágos ember igyekezett hozzá, valami igen jelentős üzleti ügyben, kocsin. Bagi éppen kint járt a földjein, gyalogosan, mert a lovait kímélte s hogy elfáradt, leült egy kicsit az út szélén. Az urak megállították mellette a kocsit és egyikük megkérdezte: «Ez már itt a Bagi földje?» «Az ez» — felelt nekik vissza foghegyről. «Akkor hát kend is a Bagi embere?» «Az vagyok én.» De mindezt csak úgy ülve mondta, minden különösebb tiszteletadás nélkül. Erre az egyik úr ráripakodott, hogy talán fölállna, illendőképpen és úgy felelne. Még ezt is hozzátette: «Megtaníthatna egy kis tisztességre a vén bolond gazdád!» S mert az öreg visszafeleselt valamit, ráparancsoltak a kocsisra, hogy vágjon végig rajta az ostorral. Az meg is tette, olyan igaz buzgalommal, hogy az öreg hátán végigrepedt a kabát. Azután továbbhajtottak. Bagi erre fogta magát, hirtelen lovat kerített a közelben dolgozó emberektől s most az egyszer nem sajnálta és úgy meghajtotta, hogy elébük került a látogatóknak. Mire azok beértek a nagymajorba, ő már várta őket. Úgy, ahogy végigverettek rajta: mezítláb, rossz gúnyában. Azok persze megrökönyödtek, mikor meglátták s mentegetőztek, de Bagi nem sokat törődött velük, hanem becsődített néhány embert, lekapatta az urakat és rájuk csapatott néhányat. «Ebből megtanulhatják, hogy ne ruha után ítélják meg az embert!» — mondta nekik utána s igen szívélyes hangon fölszólította őket, hogy most már tárgyalhatnak az üzletről. Azoknak azonban elment ettől minden kedvük s azon iparkodtak, hogy minél előbb minél messzebb lehessenek a majorból... Igy szól a mese. Egyik a számtalan közül, amelyek mind Bagiról szólnak, az ő személyén keresztül azonban azt mutatják meg, hogy hogyan látta a nép a mezítlábas nábobokat. Hiszen ugyanazokat a történeteket más vidékeken más ilyen személyekkel kapcsolatban is megtalálhatjuk, — aminthogy tulajdonképpen egyugyanaz volt ennek a típusnak a társa-

dalmi szerepe s jellegzetessége az ország bármelyik részén.

A mezítlábas nábobok fukarok voltak mind, a végtelenségig, de néha mégis kitört belőlük a virtus. Az öreg Ludányiról, Ábony mezítlábas nábobjáról mesélik a következő történetet. Mikor a kilencszázas évek elején Abonyban közadakozásból fölépítették a polgári iskolát, mint leggazdagabb embert, az öreget is fölkérték, hogy adakozzon. Ő azonban nem adott egy fillért sem. De mikor látta, hogy az ő segítsége nélkül is fölépül az iskola, fölágaskodott benne a méreg, bement a bankba, kivett onnan vagy száz forintot krajcárokban, azután odaállt az iskola mellé s a kerítésen marokkal dobálta be a pénzt az udvarra, közben pedig így kiabált az összecsődült népnek: «Mondja még valaki, hogy a Ludányi fukar ember! Igy ád Ludányi, ha adni akar!»

Vagy ilyesféle virtusos dolgot csinált az öreg Sági, a Cegléd és Tápiószele közötti határrész mezítlábas nábobja, aki egyszer, pillanatnyi föllobbanásában tíz esztendőre előre kibérelte az egész környéken a vadászterületet, hogy ott ne vadászhasson senki. Ő se vadászott soha s a birtokán levő Nagysziken úgy elszaporodtak a madarak, mint valami lakatlan, vad szigeten.

Az ember azt hinné, hogy ezek a garasokért élő-haló nábobok nemcsak a saját igényeik határát szabták igen szűkre s nemcsak a maguk személyes ügyének tartották a legkezdetlegesebb életformához való görcsös ragaszkodást, hanem az élet minden vonatkozásában szembeszálltak a korszerű haladással. Arra, hogy ez nem így van, legjobb példa az én falum mezítlábas nábobja, az orosházi «mezítlábas Kovács», ahogyan a faluban hívták. Néhány esztendővel ezelőtt halt meg. Az apja még szegény napszámosember volt s neki is csak egyetlen tehénkéje volt csupán, mikor megöndllósodott, szabad szárnyra került és mintegy három évtizedes kemény munkával többszáz hold földet szerzett össze. A gazdaság nem tudta kilendíteni régi, szegénységben megszokott igénytelenségéből: kötelező örökségként élte továbbra is a mezítlábas sorsot, de a gazdaságában lépést tartott a legkorszerűbb fejlődéssel. Gépekkel művelte a földjét, istállóiban cementpadló, vízvezeték és villanyvilágítás volt. Igaz: egészen öreg korára azután őt is elragadta a könnyelműség: modern villát építtetett, modern bútorokkal s ott üldögélt a szépen berendezett szobákban naphosszat, egyszerű, szegényes paraszti gunyában. A gyerekeit azonban nem engedte oda beköltözni: ott kellett maradniok továbbra is az ócska tanyaépületben, — mintha kifáradva bennük, általuk akarta volna tovább fönntartani a régi hitet, amitől ő egy kicsit eltántorodott...

Mint mondtam, ez a paraszti típus már kiveszőfélben van. A mezítlábas nábobok eléggé népes közössége évről-évre fogy: elhullanak, elvesznek a régi emberek és újak már nem kelnek helyettük. Néhányan azonban még mindig fönntartják közülük a példát. Az egész déli Tiszántúl ismerik az orosházi «zsíros Baranyait,» aki többszáz holdja mellett még ma is elnyűtten s ha nem is mezítláb, de dróttal összeeszkábált sokesztendős csizmákban jár, — szinte a Bagi-legendákkal vetekedő történetek élnek Nádudvar, Balmazújváros környékén az öreg Ecsediről, azután dél-Biharban Mező Máté, Ladány környékén Vesszősi Mihály: mind élnek még és tartják a régi hitet. A munkából azonban kiöregedtek és arra már nincs erejük, hogy tovább hajtsák a szerzést, a gyarapítást, — de az életformáról, amely elindította őket a vagyonosodás útjára, nem hajlandók lemondani. Láttam őket nyári estéken, ahogy alacsony zsámolyukon kint üldögéltek a házuk előtt, az utcán, fehér alsóban, a gyász ősi színébe öltözve. Kint ültek a ház előtt, — mintha ennyivel is elébe mentek volna az elmúlásnak, amely e körülöttük zajló, megváltozott világ számukra ismeretlen és megszokhatatlan életformáival már régen ott ácsorog mellettük...

WEÖRES SÁNDOR: ŐSZI KÖDBEN...

Őszi ködben zúgó ötven nyárfa,
ötven dal van törzsetekbe zárva.

Őszi csöndben nyíló ötven láda,
ötven szív van deszkátokba zárva.

KÉRY LÁSZLÓ: VIZIÓK

Ha este fáradtan és remegve
Felkívánkozol a Gellérthegyre,
Gonosz szelekkel nem törődöl,
Sziklákon szaladsz, mint az őrült,
S ha fenn, a szürke légben, pirulva
Ajkad a rémület szavát tanulja,
És úgy zörgeti vacogva, hevülve,
Hogy megharsan a téboly sárga kürtje

Ott lent és válaszát feléd okádja —
Mondd, felzizzen akkor lelked magánya,
És hallasz a völgyből síró szókat,
És látsz a vízen szörnyű viziókat?

A ZERGE

Boroviczény Aladár fényképeivel

Írta MADERSPACH VIKTOR †

Valamikor a multban, amelynek években kifejezett távolságát egy öt- vagy éppenséggel hatjegyű szám jelzi, a mostani Európa helyén uralkodó földrajzi, geofizikai és éghajlati viszonyok és adottságok, a jelenlegiekhez viszonyítva, mások voltak. A Földközi-tenger világrészünket még nem választotta el Afrikától és az Északi tenger sem volt még meg mai alakjában és kiterjedésében. Skandinávia legészakibb, a Jeges-tengerbe nyúló fokától Fokföldig egységes, hatalmas kontinens húzódott. Az oroszlán, elefánt, orrszarvú és a különböző antilopfajok nálunk is éltek; úgyszólván mint a meleg égöv alatt élő állattörzseknek észak felé kitolt nyúlványai szerepeltek. Sőt a jégkorszak bekövetkezése után egyes fajok a viszonyokhoz teljesen tudtak alkalmazkodni.

Amióta földrészünk Afrikától elvált, Európát északon is geofizikai katasztrófa érte. A tenger nagy földterületeket borított el és faunánknak is a megváltozott viszonyokhoz kellett alkalmazkodnia, össze kellett zsugorodnia. Az oroszlán, az elefánt és orrszarvú teljesen eltűnt. Az antilopoknak nagyszámú családját pedig két, egymástól térbelileg elválasztott tagja képviseli: a zerge és a bejza.

A zerge a nyugati kultúrnépek belletrisztikus és természettudományos irodalmában igen tekintélyes helyet foglal el és a legtöbbet megénekelt és leírt vadnemek közé tartozik.

A délkeleti Oroszország steppéin élő bejza létezéséről inkább csak a zoológiával foglalkozó szakembereknek van tudomásuk.

A zerge a középeurópai magas és sziklás hegyvidékek jellegzetes lakója. Elterjedésének keleti határvonala a Kaukázus, a nyugati pedig a Pyreneusok. Ahol a talajviszonyok hegyi antilopunk igényeit kielégítik, ott a Balkánon is található. Az Olymposzon szintén él.

A zerge nagysága és súlya vidékek szerint változik. A legnagyobb példányokat a Retyezát-hegységben lőtték. A legnagyobb bak, amelyet lőttem, kizsigerelve 46 kg-ot nyomott.

A zerge az év folyamán több metamorfózison esik át. A legtetszetősebb ősszel, amikor a természet koromfekete nász- és tél ruhájába öltözteti. A mellén lévő világos folt olyan, mint a fehér ingmell. A zerge külső alakja ilyenkor a lehető legkedvezőbb benyomást teszi a szemlélőre. Idomai a bőséges nyári legelő után formásak és teltek. Mozdulatai határozottak és élénkek.

Április végén és május elején a zerge nem szép. Világos gesztenyeszínű nyári ruhájának csak egyes foltjai láthatók. A test többi részét a megfakult téli szőr fedi, amely helyenkint csomókban lóg le. A hosszú tél nélkülözéseit még nem heverte ki. Bágyadtan, lépésben mozog a meredek sziklás hegyoldalon, ahol a tavalyi száraz fűszálakat legeli: rossz eledel, kevés benne a tápláló anyag. Nyáron a jó legelőn teljesen helyrejön. Mozdulatai kecsesek és határozottak. Gesztenyeszínű ruháját sötét sáv tarkítja, amely a gerincén vonul végig. Ott sarjadzik télen az a hosszú sörény, mely gamsbart néven ismeretes. A szakállt jelentő Bart szó ne ejtsen senkit tévedésbe.

Zergevadászat! Ennek a szónak hallatára a legtöbb vadászember szíve erősebben kezd dobogni.

Hajtóvadászatokat zergére főleg az egykori Ausztriában rendeztek, különösen Ferenc József király idejében. Nagy apparátussal sokszáz zergét tereltek a kényelmes leshelyeken elhelyezkedett vendégek elé, kik a jó bakokat a hozzájuk beosztott szakértő jágerek bemondása szerint terítették le. A hajtást rendkívül megkönnyíti a zergének az a tulajdonsága, hogy a zsi-

károsultakat kifizethetnék a tárcájukból és foglalkozhatnának «komolyabb» dolgokkal. De játszani kell. Így is, úgy is pénzbe kerül, de legalább játszanak a pénzükért, igen helyesen teszik.

Többé-kevésbbé mindenki máshol akar lenni és mást akar csinálni, mint ahol van és amit csinál. Mindenki színész egy kicsit és napi foglalkozásunkat, egész életünket azzal ízesítjük, hogy nemcsak csináljuk, amit csinálnunk kell, de játsszuk is. Szerepet játszunk. Ahogy gyermekkorunkban játszottunk katonásdit, doktorosdit és más egyebet, úgy játszunk azután, ha azzá lettünk, akkor is. Van, aki egy életen át játssza a «szigorú bírót», «a jóságos tanítót» stb. Szerepet játszik a fiatal tanár, mikor először a katedrára lép és fölveszi «a tanár» pózát, ilyen vagy amolyan felfogásban. És aztán játssza egy életen át, esetleg még itt-ott simítva rajta valamit.

Szerepet játszik az újdonsült kis káplár — a csillagaival — talán az ő káplárját utánozza vagy az őrmesterét, vagy tán éppen valamelyik tisztjét. Esetleg új stílust alkot magának — ha «egyéniség» — új káplárstílust s aztán követői lesznek . . . Kevés az egyéniség, sok a másoló.

Szerepet játszik az orvos a betegeivel szemben — kell is, hogy megtegye — de szerepet játszik a beteg is az orvossal szemben.

Egy-egy nagy egyéniség iskolát teremt egy-egy szakmában. Miért gorombák általában a nagy sebészek? Hiszen nem kellene gorombáskodniok. De volt egy goromba sebész, aki ezzel iskolát alapított, igen hosszú életű iskolát. Még igen sokáig gorombák lesznek a nagy sebészprofesszorok. A pózt, a játékot, átvették és átveszik egymástól.

Szerepet játszanak persze a nagy történelmi figurák — egy Napoleon — bizonyos viselkedésbeli formákat. Persze, Napoleont játszani veszélyes. Ehhez zseni kell, játsszunk kisebbet. Ami a zseni játékában monumentális, az a kisszerű epigonban karrikaturává torzul, vagy éppen giccs lesz. De szerepet játszunk mindnyájan, stílusra törünk. Szerepet játszik a színész a színpadon, de próbálja belevinni a maga egyéniségét, vagyis azt a másikat, akit az életben játszik. Az életébe pedig valamit átment a színpadról.

Szerepet játszik a részeg és a józan is. Sőt a részeg még külön megpróbálja játszani a józant is. Ha a részeg énekelni akar — és kevés részeg nem akar, hiszen az olyan szép, hallgatni a saját hangomat . . . — hiába állítom oda neki Giglit, ő a saját hangjára kíváncsi és azt élvezi.

Szerepet játszik az épeszű és szerepet játszik az őrült. Az épeszű sokszor játssza az őrültet és viszont az őrült az épeszűt — a határok nagyon halványak — s a mániákusok fedőmániákkal leplezik az alapot, eredendő rögeszméjüket, mely életük tragédiája vagy boldogsága. Esetleg mind a kettő, mert a határok itt is bizonytalanok.

Szerepet játszunk mindnyájan, ő, én, te, mindenki. Az már aztán intelligencia kérdése, hogy ki hogyan játssza a szerepét, s hogyan

mulattatja vele magát. S vajjon bevallja-e egyáltalán, még magának is? A nagyképűek gyakran nem vallják be, még ha egyedül vannak, akkor se. Pedig nincs mit szégyelni rajta. A játék mindennel elbékít. S míg ez az ember itt, előttem a «meghatott» és «megtisztelt» és «örök hálára kész» kérvényezőt játssza, bevallom, hogy például egyszer egy darab fát megkötöztem és a tűzbedobtam. Mindjárt megmagyarázom. Valaki megalázott akkor, megsértett, megszégyenített, — meggyűlöltem. S gyűlölködve ültem akkor és dolgozni akartam és nem ment. Olvasni akartam, az se sikerült. A tűz leégett közben . . . a kályha előtt hevert egy darab fa . . . a papírkosárból meg kilógott egy hosszú madzag . . . valami csomagot bontottam föl az előbb — egyszerre csak a kezemben van a madzag és ráhurkolom a fára. Ha abban a pillanatban valaki benéz, azt hiszi, hogy őrült vagyok. De nem. Megbirkóztam azzal a darab fával, legyűrtem, megkötöztem és a tűzre vetettem. Vége. Aztán . . . megnyugodva leültem dolgozni. Ő már nem él. Elégett. Sőt még szolgál is engem, melegével befűti szobámat. Nem dühít többé, meg is bocsátok neki — halott. S a lelkiismeret sem furdal — hiszen csak egy darab fa. Igen, a játék mindennel elbékít. A vendég befejezte a mondanivalóját és alázatosan vár.

Kegyesen megadom neki, amit kért. Tehetem. Szerényen adom meg, hálálkodását elhárítva s a lépcsőig kísérem, megalázva őt azzal, hogy íme: nem alázlak meg, udvarias vagyok. Ő meghatva fogadja a lényeget és a külsőségeket is — nem rossz színész, nem rossz színész! — s aztán visszaülök az íróasztalomhoz és tovább játszom.

egy-egy hangot «remekül utánoznak», rendesen rossz színészek. Csak a család és ők maguk hiszik, hogy egy remek színész veszett el bennük. Magánszínész vagyok. Tudok, de csak egyedül. Sok van ilyen, csak tagadják. Ilyen nagyban hát nem játszhatok — Othello! Jágó! — tehát kisebb játékokkal telepítem be az életemet. Éppen, mint a többi, kétmilliárdnyi ilyen magánszínész, aki szaladgál a világon szerte.

Játszanunk kell, mert a legtisztább öröm a játék öröme. És legszebben játszik, legőszintébben az állat. Azután következik, majdnem mellette, a gyermek. A gyermek beszél egyedül és felel rögtönözve magának, szövegkönyv nélkül, a játék megszállottságában. Beszél négy, öt, tíz ember hangján és azonkívül az összes kellékeket, minden díszletet ő maga alakít, a szelet és a villámlást is, a napot, a vizeket és a hegyeket, mindent. Mi ez, ha nem színház?

Legdrágább barátom, Andris, kétesztendős korában szeretett kukucsot játszani. Tudják mi az, nem kell tagadni! Valaki elbújik és egy másik keresi — kukucs! Nagyobb gyerekeknél persze fontos, hogy a bújó «igaziból» eltűnjön. Ilyen kicsi még tud igazán játszani, nem fontos, hogy a bújó eltűnjön, ő tudja, hogy a kedélyes bácsi ott van a karszék mögött, de el tudja hinni, hogy elbújt és megkeresi. Sőt odáig megy, hogy egyszerűen önmagával játszik kukucsot. Roppant egyszerű. Behúnyja a szemét és azt mondja: Hol van Andris? Hol van Andris? — Aztán kinyitja a szemét és azt mondja: kukucs, itt van Andris, megvan Andris! Csinál egy játékos titkot magának, aztán fölfedi a titkot.

Az állat és a gyermek nagyon szeretnek és tudnak egymással játszani. A kutya vonzódik a gyerekhez. Az állat ugyanis nem tagad le semmit a játékból, a gyerek alig valamit, a felnőtt, legtöbbször, mindent. A gyerek azért játszik, hogy játsszon. Mi azt mondjuk: sport, szórakozás, időtöltés, művészet, — igen, művészet, mert az is végeredményben a játéknak egy legmagasabbrendű fajtája.

Lassankint átvittük a köztudatba, hogy a felnőtthöz nem illik — játszani. De mert «kell» játszani, mert nem lehet élni játék nélkül, kitaláltunk olyan formulákat, olyan körítéseket, melyek között aztán eljátszadozhatunk anélkül, hogy «méltóságunk» rovására esnék.

S aztán ebben vagyunk a legpuritánabbak, a legbecsületesebbek, az igazság fanatikusai — a játékunkban. Az élet minden ténykedései között tulajdonképpen szabad a csalás s az a hadvezér, aki megtéveszti az ellenséges hadvezért, természetesen jó hadvezér. A kereskedő, aki egy ügyes fogással, magához szívja egy másik kereskedő vevőit, jó kereskedő. Az ügyvéd, aki körmönfont ravaszsággal megmenti a bajbajutottat a börtöntől, jó ügyvéd. Ezt mind szabad, hiszen ez a «gyakorlati élet». De aki belehajol a kártyámba, azzal nem játszom többet. Hiszen ez «csak» játék, itt kötelező a legmesszebbmenő becsületesség. Ebben bajnokai vagyunk a becsületnek, ebben nem engedhetünk. Azt a kilenc bábut a tekepályán «igaziból» le kell ütni, csalafintaság nélkül s ha valaki römizés közben a hiányzó zsolit a kézelőjéből varázsolja elő, az gazember. S ha ezt a szemébe vágom, akkor újabb játék kezdődik, amelyben szintén nem szabad csalni, hiszen játék — akkor lovagot játszunk.

Ezerféle leleményességgel maszkirozzuk el a játékainkat — azt játsszuk, hogy nem játszunk. Kézenfogjuk a gyereket, «hadd tanuljon» s visszük az állatkertbe és ámulunk, hogy milyen nagy az elefánt, milyen mókás a majom, milyen hosszú a nyaka a zsiráfnak s csodálatos, a zebrának éppen olyan csíkos a bundája, mint a képeskönyvekben.

Az ember elmegy «tréfából» — hát persze, hogy tréfából, — az Angolparkba s aztán részt vesz az apró játszadozásokban «a társaság kedvéért, minek rontsam a hangulatot» — felül a hullámvasútra és rikoltozik és bemegy az elvarázsolt kastélyba és négykézláb kerül elő a hordóból és megpróbálja a fakarikát a fakacsa nyakába vetni. Íme lássátok, bár komoly ember vagyok, súlyos és fontos egyéniség, de van bennem kedély, ugye milyen kedvesen mókázom, mintha olyan volnék, mint ti! Milyen közvetlen vagyok és bohókás. De mégis igazi öröm, ha az erőmérőt úgy vágom pofon, hogy felugrik kétezerre s a futópadlón megállok délcegen és nem vágódom hasra, mint némelyek.

Egyszer jórészt kollégákból és tanárokból — főként egyetemi tanárokból — összeverődött asztaltársaságban, hogy-hogynem, elbámészkodva számbavettem a cigaretta égő felét . . . Nem véletlenül — szándékosan. Próbálgatva, hogy az ember a sodrott cigarettát visszahajlítja a nyelvével, égő felével befelé — remek, messziről úgy látszik, mintha lenyelném — s aztán ki lehet hajlítani ismét és tovább füstöl. Tíz perc mulva mindenki végigpróbálta s ma is büszke vagyok rá, hogy én voltam ebben a legügyesebb. Ez azonban ritka «elfeledkező» alkalom.

Mert egyébként komolyabb alkalmak kellenek nekünk, hogy egy kicsit kijátszhassuk magunkat. Előkelő személyek jótékonyság címen öltözhetnek csak pásztorlánynak és kóborlovagnak, Pierrettenek és Pierrotnak és énekelnek pajkos dalokat a pódiumon, holott az árvíz-

Új kiadásban megjelent

TÖRÖK SÁNDOR regénye:

VALAKI KOPOG I—II.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Marton Rudolf rajzaival

Írta TÖRÖK SÁNDOR

Ajtómon kopognak s kiszólok ingerülten, szemtelenül: — Igeeen! S hogy az illető szerény és meghökken ettől és engedélyemre nem nyit be azonnal, még utána teszem, dühös biztatással: igen, igenigen, tessék! — Holott . . . holott mondhatnám nyugodtan és rendesen, szabad, vagy lehet! De nem, íme bennem a munka ingerültsége, mely megbontja a társadalmi formákat — igeeen!

Amint benyit, egy pillanatig még nem nézek rá, még befejezek egy mondatot, sőt sietve rakok föl egy elmaradt vesszőt, esetleg el is mormogva, hogy hogyan hangzik, lássuk csak, tamtararamramtamtam, pont. És azután «szórakozottan», «megrezzenve» fölpillantok rá munkámból, mintegy «visszatérve erre a világra» s kérdem — nos?

Szóval játszom. Játszom a rettentően elfoglalt embert, a fontosat és nélkülözhetetlent, akinek minden pillanata ki van számítva és minden pillanata jaj, de drága! Tyhü, a szerkesztőm odabent alá-fölsétál és meg-megáll, nagyot fúj és dobol a halántékán, — de nem mer persze sürgetni . . . — pedig jaj de kell a kézirat, kell most rögtön! A nyomda megáll! A nyomda! Elhallgatnak a gépek és a szedők összesúgnak, mi az? Ő nincs készen a kézirattal? És a nyomdaigazgató fölriad a hirtelen beálló csöndre és rohan, mi történt? És a szedők sápadtan körülállják és mondják neki, hogy én nem vagyok készen a kézirattal, most mi lesz? . . .

Holott ez nem igaz. A szerkesztő nem üt agyon, ha tíz perccel később kapja a kéziratot, esetleg félóra mulva, sőt egyes esetekben holnap is ráér vagy holnapután, a nyomda sem áll meg és így tovább. De játszom. Ha nem tenném néha magamat ilyen fontossá, egy kis játékkal, bizonnyal nem tudnék dolgozni. Játszom tehát.

S míg a vendég most előadja előre megfogalmazott kérését — előadja műzavarral és műtisztelettel, beledolgozva az egészbe azt, hogy ő ismeri munkásságomat és szeretne beszélni velem «műveimről», de nem akar, mert kérni jött és fél, hogy félreértem — amilyen fínom lélek vagyok, s amilyen fínom lélek ő, stb. — szóval míg a vendég is játszani kezd — azalatt végignézek magamban játékaimon és játékainkon.

Közben persze nem felejtkezem el — játszani. Játszom azt az embert, aki íme bármennyire elfoglalt is — «agyonhajszolnak, agyonhajszolnak», «munkaközben halok meg!» — közben ugye szakít időt embertársai bajainak is. Azt játszom, hogy odafigyelek. Ketten játszunk most már, két ripacs. Ripacsok vagyunk és játszani kell, játék nélkül nem lehet élni.

A szegedi Dóm-téren egyik szabadtéri előadás előtt láttam egy gyönyörű játékot. A pesti színészek aznapra befejezték munkájukat, — Az ember tragédiáját próbálták — de a rengeteg helybeli statisztával — diákok és katonák jórészt — még sok baj volt. A főrendező hát otthagyta az egyik ügyelőt, — egyébként kedves barátomat — hogy a statisztériával gyakorolja a tömegmozgásokat, külső hangokat úgy, ahogy azt ő már beállította.

Kábítóan forró júliusi nap sütötte a Dómteret s lehetett délutáni három óra. Reggel óta bizonnyal nem evett, nem jutott hozzá. S most a kezére került valami száz, százötven ember! És jobbján, balján az árkádok . . . előtte a templom . . . lába alatt az óriási színpad, körülötte pompázatos díszletek — játszani kezdett. Hiszen szerepe mi lett volna? Olvasni a szövegkönyvből a végszavakat — az egyiptomi képet próbálták — s beinteni a statisztákat: most kiáltsatok! Most erősebben! Halkabban! Csönd! Most fussatok át, háttérben örömrivalgással . . . stb. Ehhez elég lett volna egy, egy sort mondani! De nem: ő fennen szavalta — s íme betéve tudja — Ádámot s mindig jóval előbbről: «A holtnak béke, az élőknek üdv. Amaz könnyed nem érzi, mosolyod nélkülözniöm kín». — Most jelezteti, hogy a halottat kivitték s a nemlétező Évához fordul: «Oldalamra nő!» — s két karral beinti a külső jajveszékelést és ismét Évához fordul: «Mi lelt szerelmem?» És egy lépést tesz oldalt és Éva nevében mondja a most már nemlétező Ádámnak: «Oh, nem hallod-e a nép jaját?» — s visszalép és felel önmagának, vagyis Évának, most már Ádám nevében: «Először vettem észre. Nem szép zene igaz, de ne ügyelj rá, csókolj meg és feledd el a világot!» S most a szintén jelen nem lévő Luciferhez fordul: «Te meg némítsd el a jajgatást!» S erre, mint Lucifer gúnyosan, okosan, fölényesen: «Azt nem bírom, ez már a nép joga, együtt örököl az igával azt . . .» — és megszállja a játék szent öröme — a sztárok most nincsenek itt, itt most ő Ádám, ő Lucifer, sőt ő Éva is és a tömeggel is együtt jajgat és ő az Úr szava, a Föld szelleme, ő minden és szaval, szaval, étlen, szomjan — játszik . . . játszik!

Hiszen bevallom, magam is mindig szerettem volna például Jágót játszani. Sokáig haboztam Jágó és Othello között. De nem játszhattam el. Kora ifjúságom rövid színészi pályafutása alatt mindig csak harmadik lakájt, ötödik főurat vagy kilencedik fuvarost játszhattam, azt is rosszul. Aminthogy az ilyen mókásabb emberek, akik pofákat vágnak, meg

Tükör. 1941. 11. 27.

Marton Rudolf

illustrációia

Tükör 1942: 9.

számában

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V. Visegrádi-u. 36. IV. em.)

MDK

f. Márton Piroska, festő:

Vihar előtt, v. f.

Műterem. – VII Balatom Kiáll. Katalog. 1935
nov.-dec.

MDK

f. Márton Piroska, festő:

Balatoni keszeg, o.

Műterem. – VII. Balatoni Kiáll. Katalog. 1935.
nov.-dec.

MDK

futásfalvi Márton Piroska

rp: Három kiáll. Pesti Napló, 1935. febr.lo.18 l.

Marton Rita

Énekeljünk/lino/

Népmüvelés
~~xRajzkamitás~~ 19 76/1/23

MDK

Marton Rudolf

Asszony korsóval, temp.

Magy. művészek olasztárgyu képei. Emit-dij, 1943.
N.Szal.

7 l.

MDK

Marton Rudolf

Asszony korsóval, temp.

Enit-dij. N.Szal. 1943. ápr.

MDK

Marton R.

Gyűjtsd a papiroshulladékokat.1944., 115x81
OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiállítás.1960.
Műcsarnok. Kat. 32.1.

MDK

Marton R.

"Gyüjtsd a papiroshulladékokat" 1944.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
32.1.

MDK

Marton R.

Gyüjtsd a papirhulladákot

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

Marton R. MDK

Gyüjtsd a papiroshulladékokat, 1944

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiálá.

Martin Sándorné

fafaragónak, a népmüvészet ifju mestere cimet adományozták.

Magyar Hirlap 1974/225 6,

Marton Sándorné, Jaragó

[népi iparművész]

A népművészet ifjú mestere.

— Kiváló népművelők kitüntetése

4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 16.

Merton Sándorné fuvarozó

A népművészet ifjú mestere.

– : Kitüntetések augusztus 20-a alkalmából

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. aug. 15.

Marton Sándorné, népi iparművész

L: Kertész Ishámé

6.

– Gazdag kézimunka – kiállítás Mezőkövesden

Népszabadság, Bp. 1980 aug. 10.

Martow Tamás

Megkértak a művészt, hogy francia gobelinjeivel díszítse a BNVE épületének fogadóterét.

— 1980 július

Művészet, 1981. május – 59 oldal.

Mastan Tamás ipm

gokolinje
emlités

FERENCZY NOEMI

MŰVÉSZET 1985/10/21

Marton Tamás

Megfizást kapott Marton Tamás, hogy a balaton-földvári Hanassághótó terem vesszere textilbunkolatot készetsen

— : Köztöm munkák.
Művészet, 1979. március - 47. lap.

Marton Tamás, iparművész

L: Erdős János

–: Hír

8.

Bp. 1978. ápr. 29.

Marton Tamás

Qualitas Galéria a Belvárosban

Magyar Nemzet 1985. X. 10

Márton Tamás, [építén ?]

A mosodai üzemcsarnok tetőzetének egyik tervezője.

–: A Kelenföldi új Patyolat 8.

NEPSZABADSÁG, Bp. 1969. máj. 1.

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1976 FEB
Népművelés

Marton Rita
1021

Marton Rita: Énekeljünk!

Tudósítóinktól

Rajzszakkörünk, amelynek a jászalsószentgyörgyi József Attila Művelődési Ház ad otthont, évek óta linóleummetszéssel foglalkozik. A kör tagjai — általános iskolások — nagy örömmel használják ezt a technikát, amelynek alkalmazására a tanítási órákon nincs lehetőség.

A metszetek alapanyagát a háztartási boltban vesszük (megteszi az olcsó műanyagpadló is!), a vésőket magunk fabrikáltuk esernyővázból. A gyerekek változatos témákat dolgoznak fel. Saját életük képei, a népmesék és a balladák világa, a jövő városairól alkotott elképzeléseik tűnnek elénk a metszeteken. Munkáikat számos oklevél dicséri, s ezután is igyekszünk eljutni a hazai és nemzetközi kiállításokra.

Egy elfele

1959 áprilisától 1962 márciusáig jelent meg a *Jászberényi Élő-újság*, amely mai értelemben is komplex forma volt, és jól szolgálta a helyi politikát. Működésének tapasztalatait művelődési házaink a jövőben is hasznosíthatják.

Pedagógusok, népművelők szerkesztették, és a Hazafias Népfront városi bizottsága „adta ki". Egyik korabeli méltatója úgy jellemezte a megyei lapban, hogy a majdani sajtótörténészek nagy bajban lennének, ha történetét fel akarnák dolgozni, hiszen alig maradt meg róla kéziratos emlék: élőszóban hangzott el, érdekfeszítő és friss volt, akár egy napilap, s a köznapi dolgok megjelenítésével jól tükrözte azt a szakadatlan változást, amit helyi gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésnek mondunk.

Mi volt a műfaja? Egy újságíró úgy vélekedett, hogy nem volt más, mint *„újság — papír nélkül"*, egy másik *„jól szerkesztett, érdekes sajtóorgánum színpadi változatá"*-nak nevezte.

Valójában az élőújságnak minden egyes száma kétrészes, egész estét betöltő, amatőrök által szerkesztett, rendezett és bemutatott műsor volt — *helyárral* és *zsúfolt nézőtérrel*. Elsődleges célja a lakosság sokoldalú tájékoztatása a város életéről, múltjáról, jelenéről, jövőjéről. Vagyis: szórakoztatva nevelni, agitálni, tanítani. Sikerének titka: a jó szerkesztés, az időszerűség, a közéleti elevenség.

Minden szám megjelenéséről plakát tájékoztatta az „olvasókat". A plakát külalakjában, tördelésében, betűtípusában és rovatbeosztásában is követte a napilapok formátumát. Ha találomra beleolvasunk az újság első és utolsó számának tartalomjegyzékébe, a következőket látjuk:

– A város nagy
hőseink) bemu
portok formáj
– Paródiák, v
nákságokról I
Sajó);
– Riportok, tu
rőmozgalomró
gokról, fontos
és a tervező kö

A fennmaradt
hogy a bemutató
rovatok szoros ka
a kiválasztott mű
és minden esetbe
valamely rétegéhe
tatja, erre az évf
dalok az itt élő m
suk megmozgatja

A bemutatók e
kancsok szereplé
és szét is osztott
összekötő szöveg
kodnia kellett az

Ennyi év múlt
szerkesztőségére.
végezte a szervez

Mi volt mégis
is felkeltő vállalk
hogy havonként j

Márton Váró

Kunsthalle: IV. Internationale Kleinplastikausstellung. Das Thema lautet „Individuum und Gemeinschaft." Ungarn ist u. a. von Márton Váró und Tamás Vigh vertreten.

Ausstellungen

Daily News, 1978. sept. 12.

Marton Tamás Róbert

Felvételi esélyek a felsőoktatásban (IV.)

Gazdasági képzés

Elkészült a jövő évi egyetemi és főiskolai felvételi szabályzat. A Felsőoktatási felvételi tájékoztató – 1994 alapján ezúttal a gazdasági felsőoktatásba való bejutás esélyeiről és lehetőségeiről tájékoztatunk.

Az irányszámok e területen 20 százalékkal növekednek az ideihez képest. Új – gazdasági irányú – oktatás indul a szegedi jogi karon, a dunaújvárosi főiskolán, a debreceni bölcsészkaron (1993-tól), a békéscsabai főiskolán. Új intézmény: Kereskedelmi és Gazdasági Főiskola alakult (a Külkereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskola kihelyezett szakaiból) Szolnokon.

A Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen változtak a 3. év utáni választható szakok.

A debreceni egyetem bölcsészkarán a gazdálkodási és közgazdasági szakra jelentkezők felvételt nyernek, ha a középiskolákból 60 pontot hoznak, a felvételi vizsga tárgyaiból (matematika és történelem vagy közgazdaságtan) jeles érettségi vizsgát tettek, és egy nyelvből legalább C típusú középfokú nyelvvizsgájuk van.

Az új szolnoki főiskolán kereskedelmi, vendéglátó, szálloda és külgazdasági szak indul; átjelentkezést csak a jelentkezési lapon és csak gazdasági felsőoktatási intézményből fogadnak el (a külgazdasági szakra csak állami nyelvvizsgával). Felveszik a főiskolára jelentkezők közül azt, aki a középiskolából legalább 58 (szakirányú középiskolából legalább 56) pontot hoz, és meghatározott nyelvvizsgával rendelkezik, illetőleg legalább 75 százalékos teljesítményt ér el a főiskolán szervezett „nulladik" évfolyamon. A többi jelentkezőnek a hasonló gazdasági intézményeknél előírt tárgyakból felvételi vizsgát kell tennie, de a két középfokú vagy egy felsőfokú C típusú nyelvvizsgával rendelkező mentesül az egyik tantárgy vizsgája alól, illetve bármelyik pályázó kérheti a matematika szóbeli vizsga helyett írásbeli eredménye duplázását. A nyelvi többletpontok: középfokú nyelvvizsgáért 2–3, felsőfokúért 4–5 pont.

A Külkereskedelmi Főiskola nemzetközi kommunikáció szakán felvételt nyerhet, aki a középiskolából legalább 58 pontot hoz, és a választott nyelvek egyikéből felsőfokú, a másikából középfokú C típusú nyelvvizsgája van (így legfeljebb az irányszám harmadát töltik fel).

A dunaújvárosi főiskolai karon gazdálkodási szak indul, ahova felvételt nyer, aki a középiskolából legalább 58 pontot hoz és legalább középfokú C típusú nyelvvizsgája van. A többi jelentkezőnek a hasonló gazdasági intézményeknél előírt tárgyakból felvételi vizsgát kell tennie. Többletpontokat adnak: középfokú nyelvvizsgáért (5), felsőfokúért (8), két tannyelvű iskolai végzettségért (2), OKTV ill. OSZTV döntőjébe jutásért (3), országos sportbajnokság dobogós helyezéseiért (3).

(MTI-Press)

(Folytatjuk.)

Véleményformáló a véleményformálóknak

Augstein és „gyermeke"

A Der Spiegel a legbefolyásosabb német lap

Cinikus, nőfaló és magányos farkas. Sört szívesebben iszik, mint pezsgőt. Ha jó könyv akad a kezébe, nem megy el partyra. Bismarck a példaképe, vagyona több száz millióra rúg. Sajtócézár, hatalmas birodalom nélkül, ám a lap, amelyet kiad és részben birtokol, intézmény. A Der Spiegelről és kiadójáról, *Rudolf Augsteinről* van szó.

Hetvenéves annak a lapnak a kitalálója, amelynek hétfői felnyitásakor minden német kormányhivatalnok lába remegni kezd. Illetve már a hét végén átfut a német médiumokon a Spiegel-áram, a hamburgi hírmagazin nem várja meg leleplezéseivel a hétfőt, már a hét végén ízelítőt ad az étlapból.

A kancellár nem olvassa

Tizenötezer példánnyal kezdték, ma másfél milliónál jár a példányszám, százezer kerül külföldre: New Yorkban, Párizsban, Tokióban egy-egy Spiegel-címlap jelenti azon a héten a Németország-képét. Azt, hogy ez a kép milyen legyen, maga Augstein határozza meg – írja az MTI-Panoráma. A hannoveri polgári család sarja már rég visszavonult a napi ügyek intézésétől, hatalmas szerkesztői gárda ügyel a vaskos, fényes papírra nyomott lap megjelenésére, ám Augstein a címlap megválasztására jogot formál. Ahogy mondják: csak huszonöt százalékot birtokol a Spiegelből (további 25-öt a Gruner–Jahr Kiadó, ötven százalékot a munkatársak), ám 150 százalékig ő a főnök. Egy-egy kommentárt néha-néha még „megereszt" a Spiegel fáraója, de a kerekek az ő beavatkozása nélkül pörögnek olajozottan.

A példányszámot tekintve a Spiegel nem első Németországban, de hát a befolyása... A Spiegel-olvasók 64 százaléka férfi, olvasóinak harminc százaléka havonta többet keres ötezer márkánál, s éppen a véleményformálók olvassák a véleményformálót: tanárok, professzorok, diákok, újságírók és a politikusok, a magasabb végzettségűek. Kohl kancellár állítólag nem tartozik az olvasótáborhoz, ám ha nem is nyitja ki titokban a számokat, mindig tudja, hogy miről ír a leghíresebb német sajtótermék.

„Kis" segítség a demokráciának

A Spiegel magát liberális lapnak tartja – Augstein a liberális párt, az FDP tagja –, „kétséges esetben baloldalinak" , ám leginkább „mindig mindenki ellen" foglal állást, jó szót ne várjanak tőle. A német sajtótörténet példátlan sikertörténete a háború után kezdődött a brit megszállási övezetben, amikor kiadták a Diese Woche (Ez a hét) című, a Time Magazint utánzó hetilapot. A háborúból 23 évesen visszatérő Rudolf Augstein a katonai szolgálat előtt az egyik hannoveri lapnál gyakornok, megszerzi a Diese Woche utódjának kiadási jogát, s Der Spiegel (Tükör) címmel 1947. január elsején beindítja a szériát.

Az autodidakta, ám – vagy éppen ezért – hatalmas tudású Augstein és a Spiegel kezdettől fogva vallja: a demokrácia számára létfontosságú a sajtó, mint ellenőrző hatalom, az újságírói engedetlenség Hannoverben, majd Hamburgban jelszó, életfelfogás lett. A jubiláns úgy tartja, kis köze volt ahhoz, hogy a Német Szövetségi Köztársaságból demokrácia és nem demokratúra lett.

A hírmagazinnak nem kellett sokáig várnia, hogy a jelszót és életfilozófiát a valóságban is kipróbálják. A Bundestag egyik első vizsgálóbizottsága azzal a Spiegel-állítással foglalkozott, hogy a képviselőket megvesztegették, amikor Frankfurt ellenében Bonnt szavazták meg fővárosnak. Az ügyben állítólag döntő szerepe volt Konrad Adenauernek, akinek villája a közeli Rhöndorfban állt, s akit Augstein nem szeretett ugyan, de nagy politikusnak tartott.

A Spiegel kedvenc céltáblájául a néhai Franz-Josef Strauss szolgált: nem kevesebb, mint ötször mentek neki alaposan „a bajor keresztapának". Strauss hadügyminiszterként bele is bukott az 1962-es Spiegel-ügybe. A lap államtitkokat fecsegett ki a Bundeswehrről, a szerkesztői szobákat rendőrök szállták meg, Augstein 103 napig ült vizsgálati fogságban. „A Strauss-ügy sokat hozott a konyhára – mind erkölcsileg, mind anyagilag" – mondogatja Augstein, nem kevésbé a többi botrány és leleplezés, a Flick-ügy vagy a Barschel-ügy, hogy csak kettőt említsünk a hosszú listáról

Nyomában a vetélytárs

Az idén „hallatlan" dolog történt a Spiegel történetében: vetélytársa akadt. A müncheni hírmagazin, a Focus, amely derekasan tartja magát, rövid, velős cikkei miatt főleg a fiatalok kedvelik. Ki tudja, felnövekvőben van a Focus-korosztály, beköszönt a Spiegel hanyatlása? Az üzletet tekintve Augstein már végrendelkezett: részét négy gyerekének egyike veszi át. Kiadói székének örököséről még nem döntött. Mindenesetre nem politikus lesz az illető: „az Isten szerelmére, még csak ez hiányozna".

S. K. F.

Modern világunk

Marton Tamás Róbert füredi bemutatkozása

Balatonfüreden a művelődési központ Folyosógalériájában a közelmúltban láthatták az érdeklődők a Veszprémben élő grafikus, Marton Tamás Róbert kiállítását.

A Vetési Albert Gimnázium tanára önállóan első alkalommal mutatkozott be a közönségnek. Fekete tussal készült művei, melyeken itt-ott más színek is láthatók, a modern világot ábrázolják. A montázstechnika lehetőséget nyújt az embert érő külső hatások megjelenítésére. A képeken fel-felbukkanó angol és francia szöveg a mindennapjainkat elárasztó reklámok parabolája.

A kiállítás látogatói érett, kiforrott művészt ismerhettek meg Marton Tamás Róbert személyében, akinek alkotásaival remélhetőleg a megye többi városaiban is találkozhatnak a képzőművészetet kedvelők.

– kgy –

Péntek este

Csopak Szövetkezeti Részvénytársaság

CSOPAK Rt. RÉSZVÉNY

KEDVEZMÉNYES HITEL 15%-OS KAMATKÖLTSÉGGEL

STABIL FEJLŐDÉS – EBBŐL SZÁRMAZÓ HOZAM

ADÓKEDVEZMÉNY

A Csopak Szövetkezeti Részvénytársaság 250 millió forint értékű részvényt bocsát ki. A részvények 1994 elején bevezetésre kerülnek a Budapesti Értéktőzsdére. A részvények a mellékelt listán található jegyzési helyeken, illetve befizetési helyeken vásárolhatók meg.

A jegyzési időszak: 1993. november 8.-1993. november 26. Alaptőke: 950 millió forint.

ANACONDA kozmetikumok, "Szürkebarát" vendéglátó hálózat, malomipar, sütödék

CSOPAK Rt.

NYILVÁNOS KIBOCSÁTÁS JEGYZÉSI HELYEI

Daiwa-MKB (Magyarország) Befektetési és Értékpapír forgalmi Rt.
1088 Bp., Rákóczi út 1-3.
(East-West Business Center)
Telefon: 266-0367, 266-0368

Co-Nexus Értékház Rt.
1013 Bp., Roham utca 1.
Telefon: 175-0375, 156-9193

Első Magyar-Angol Broker Rt.
1061 Bp., Révay utca 12.
Telefon: 131-8156, 132-6833

Első Magyarországi Német Értékpapír Kereskedelmi Kft.
1052 Bp., Fehérhajó utca 8-10.
Telefon: 117-3911, 266-5062

K&H Brokerház Kft.
1054 Bp., Alkotmány utca 21.
Telefon: 112-3020

Nexum Befektetési és Pénzügyi Tanácsadó Kft.
7621 Pécs, Rákóczi u. 17.
Telefon: 72-414882

MKB Értékpapír és Befektetési Rt.
1051 Bp., Szent István tér 11.
Telefon: 111-9074

OTP Broker Rt.
1051 Bp., Vigyázó F. utca 6.
Telefon: 269-0243

WestLB Befektetési Rt.
1055 Bp., Balassa B. utca 21-23.

Budapest Bank Rt. fiókjai:
BB Rt. Veszprém
8200 Veszprém, Brusznyai Á. u. 26.
Telefon: 88-324499
BB Rt. Székesfehérvár
8002 Székesfehérvár, Bástya u. 8.
Telefon: 22-329922
BB Rt. Zalaegerszeg
8900 Zalaegerszeg, Kossuth út 2.
Telefon: 92-311306
BB Rt. Sopron
9400 Sopron, Színház u. 5.
Telefon: 99-338038
BB Rt. Szombathely
9700 Szombathely, Kőszegi u. 3/a.
Telefon: 94-325850
BB Rt. Győr
9021 Győr, Bajcsy-Zs. E. u. 18.
Telefon: 96-326444
BB Rt. Tapolca
8301 Tapolca, Fő tér 15.
Telefon: 87-312244

Polgári Bank fiókjai:
Polgári Bank Szombathelyi Fiók
9700 Szombathely, Hollán E. u. 4.
Polgári Bank Győri Fiók
9022 Győr Liszt Ferenc u. 35.
Polgári Bank Szekszárdi Fiók
7100 Szekszárd, Tinódi u. 5.

Nagyvázsony és Vidéke Tkss.
Jegyzési hely:
8200 Veszprém, Táncsics M. u. 39.
Telefon: 88-323623
Befizetési helyek:
8400 Ajka, Fő utca 1.
Telefon: 88-311059
8230 Balatonfüred, Ady E. u. 24.
Telefon: 86-342643
1075 Budapest, Károly krt. 7.
Telefon: 268-1005
8229 Csopak, Kossuth u. 28.
Telefon: 86-346851
8291 Nagyvázsony, Kinizsi u.82.
Telefon: 88-364110
8248 Nemesvámos, Kossuth u. 128.
Telefon: 88-365113
8253 Révfülöp, Óvoda köz 2.
Telefon: 87-344395

Talentum Rt. fiókjai:
1054 Bp., Akadémia utca 7.
Telefon: 132-4965
9022 Győr, Király u. 6.
Telefon: 96-318199

Magyar Hitel Bank Rt. fiókjai:
9022 Győr, Rákóczi u. 2.
Telefon: 96-327222/104
9022 Győr, Teleki L. u. 8.
Telefon: 96-327222
9330 Kapuvár, Kossuth L. u. 29.
Telefon: 97-342211
9300 Csorna, Laky Dóme u. 1.
Telefon: 96-326855
9200 Mosonmagyaróvár, Linhardt u. 11.
Telefon: 98-317143
8001 Székesfehérvár, József A. u. 57.
Telefon: 22-316560
8201 Veszprém, Budapest u. 4.
Telefon: 88-329665
8201 Veszprém, Budapest u. 8.
Telefon: 88-328807

a részvények névértéke = 1000 FT ◆ 1150 FT = kibocsátási árfolyam

Halláskárosodás, ingerültség, balesetveszély...

Zajártalmak

Mindennapi életünk kísérőjelenségei közé tartoznak bizonyos természetes és mesterséges zajok (hangok), amelyek fizikai rezgések formájában idegrendszerünkön keresztül jutnak el tudatunkig, s kellemes vagy kellemetlen érzületeket keltenek bennünk. A zajok erősségét akusztikai mérőműszerrel mérhetjük, s mértékegysége a telefon föltalálójáról, Bellről elnevezett „bel", amelynek a gyakorlatban tizedrészét, a decibelt (rövidítve: dB) használjuk. Ha eltekintünk a nem túl gyakori szélviharok és égiháborúk félelmetes erejű hangjaitól (szélzúgás, mennydörgés), a természetben többnyire kellemes, idegeinkre megnyugtató – sőt gyógyító! – hatású akusztikai élményekkel találkozhatunk.

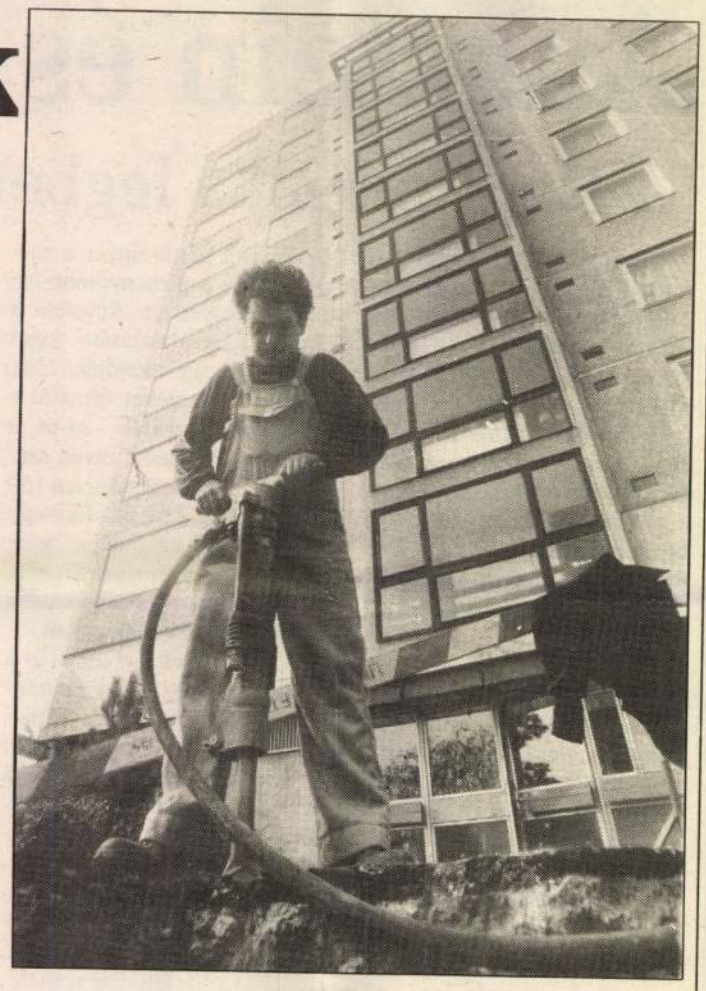

A csodálatos, ezerarcú natúra legszebb zenéje a madárdal. Ha sokadszor halljuk is a fülemüle énekét, a sárgarigó fuvolára emlékeztető futamait vagy a csöppnyi királyka halk muzsikáját, akkor is elandalít, megbabonáz bennünket. A szellő által mozgatott falevelek susogásának hallgatása közben egyikünk sem gondol arra, hogy 10–20 decibel erősségű zaj ez, minthogy bőven innen van a tűrési határon.

Halk rádiózás

Noha otthonunk valóságos tárháza a zajoknak, egy kis egymásra figyelő türelemmel, körültekintéssel könnyen meggátolhatjuk a „hangzavart". Ébresztőóránk ketyegésének zajszintje például 25 dB, a halkan beállított rádiónké, televízióné 40 dB. A megszokott, jól hallható hangerősségű beszélgetés 50–60, míg a hangos beszéd 70 dB. A háztartási kisgépeink – melyek megkönnyítik otthoni munkánkat – által keltett zajok is szükségszerű velejárói a civilizációnak. Ha nem este, a nyugalomra térés idején üzemeltetjük őket, senkit sem zavar(hat)nak. Ám a városiasodás, a közlekedési és ipari technika az emberi idegrendszer tűrési határát messze meghaladó zajártalmakat produkál, melyeket nyugodtan sorolhatunk a legveszedelmesebb környezetkárosító tényezők közé.

A káros zajoktól leginkább az ember szenved (munkahely, utca, otthon). Közismert, hogy vannak „hangos" munkahelyek, melyek között előkelő helyet foglal el a textilipar, közlekedés és – az iskola. Az állandó zajterhelés halláskárosodást, idegrendszeri zavarokat (ingerültség, kimerültség) okozhat, és alaposan megnöveli a balesetveszélyt. Az iskolaorvosi hálózat már most riasztó adatokat közöl a tizenévesek hallószervi bajairól...

Kieső munkaórák

Az idegeinket rágó zajártalmak között legelső helyen a közlekedés szerepel. Elavult, korszerűtlen gépjárműparkunk elképesztően hangos. Budapesten és nagyvárosainkban tízévenként 3–6 decibellel emelkedett a közlekedésből eredő zaj. A forgalmas utak mentén lakók százezrei úgyszólván nem tudnak nyugodtan pihenni emiatt. Senki sem tudja még hozzávetőlegesen sem megmondani, hogy a zajártalomból eredő betegségek miatt hány munkaóra esett ki, és hány pácienst kellett idegrendszeri panaszokkal – gyakran hosszú időn át – kezelni.

A településeken átdübörgő teherautók és kamionok által keltett rezgéshullámok komolyan veszélyeztetik a régi épületek állagát is. Sok-sok pénzen helyreállított műemlékek mehetnek tönkre pár év vagy évtized alatt, mert megreped a faluk. Nyugat-Európa több nagyvárosának központjából ezért kitiltották a teherforgalmat.

A városi csúcsforgalom idején, az óriási zajban csökken a gépjárművezetők figyelemkoncentrálása, s emiatt megnő a balesetek veszélye. (Persze ugyanez vonatkozik a gyalogosokra is.) A munkahelyi és közlekedési zajártalmak ellen ma még igen nehéz védekeznünk, noha mindenkinek az volna az érdeke, hogy a számos környezetszennyező rizikófaktor (kockázati tényező) közül legalább ezt mérsékeljük.

Szigorúbb szabályozás

Mérhetetlenül sok pénzbe kerülne a lakott településeket kikerülő utak kiépítése. Ám a korszerű hangtompító berendezések elterjesztése nagyban csökkenthetné az elviselhetetlen zajártalmakat, akárcsak a közlekedési rendszabályok legszigorúbb betartása (indítás, sebesség, hangjelzés stb.). A munkahelyi védőfelszerelések fejlesztésével szintén javulhatna a helyzet. És jelentős tartalékok rejlenek még az egymásra való figyelésben, tapintatban, türelemben, udvariasságban, az írott és íratlan együttélési szabályok humánus betartásában is.

Szólni kell arról is, hogy a túrázók és a közlekedés milyen hatással van a természetben élő állatvilágra. Az erdőt-mezőt járó ember valamikor azért ment ki a terepre, hogy figyelje a madarak énekét, a fűszálak és a levelek susogását, vagy „csak" hallgassa az idegnyugtató, gyógyító erejű csendet. Ma viszont lassan az lesz a gyakoribb, hogy némely „természetjárók" bömbölő rádióitól, magnetofonjaitól hangos az erdő. E művi zsivaj, lárma elriasztja az állatokat, zavarja a természet csendjére, szépségeire szomjúhozó igazi természetjárókat. Alapvető bajok vannak tehát a természetben való helyes viselkedésre nevelés terén. Miként az is tragikomikus, hogy nem kevés azok száma, akik még az erdei ösvényeket is autóval akarják becserkészni.

A 12/1983. számú kormányrendelet tartalmazza „az emberi környezetet és egészséget veszélyeztető zajok és káros rezgések" elleni védekezés alapelveit és rendszabályait. E rendelet „papíron" kiállta az idők próbáját, ám hogy mennyi valósult meg belőle, bárki lemérheti...

Kálmán Gyula
Fotó: Áfrány Gábor

Környezetvédelmi szakkifejezések

Kárelhárítás: a kárt, sérelmet szenvedett környezeti elemek és/vagy élővilág minőségromlásának megállítása és az eredeti állapot visszaállítása – pl. olajjal szennyezett felszíni vizek olajmentesítése, toxikus anyaggal szennyezett talaj cseréje és megtisztítása, sérült vagy elpusztult erdők újratelepítése stb. A kárelhárítás napjaink egyik fontos és költséges környezetvédelmi feladata – illegális hulladéklerakók, -tárolók felszámolása, a volt szovjet laktanyák területének rehabilitálása stb.

Meddőhányó: az ipari nyersanyagként vagy energiahordozóként feldolgozott, illetve felhasznált ásványok vagy kőzetek értékes részektől elválasztott, megmaradt, nem hasznosítható anyagának tárolására szolgáló terület a felhalmozott meddővel együtt. A meddőhányókon összegyűlt hulladék vagy nagy mennyiségű melléktermék (vörösiszap) hasznosítása a környezetvédelem megoldatlan feladata.

Mintavétel: a környezetvédelemben valamely anyag (pl. hulladék) vagy környezeti elem (levegő, talaj, víz) reprezentatív részének különválasztása. A minta összetételének a mintázott anyag vagy közeg összetételével egyeznie kell, ezért a mintavétel előírásai szerint szükséges eljárni, és a mintavételre kidolgozott eszközöket és módszert kell használni.

Janó István

A Bakony védett állatai

A hegyi szitakötő

A környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter 12/1993. (III.31.) KTM rendelete sok tekintetben módosította az 1982 óta érvényben lévő természetvédelmi rendelkezést. Az új rendelet számos növény- és állatfajra terjed ki.

Az egyik szembetűnő változás, hogy elsősorban a vizek nagymértékű szennyeződése és a vizes élőhelyek megcsappanása miatt fokozódóan veszélyeztetetté vált szitakötők is helyet kaptak a védett állatok között. A hazánkban jelenlegi ismereteink szerint élő 64 szitakötőfajból 24 került a védettek listájára.

A Bakony hegység szitakötői viszonylag jól kutatottak, eddig 56 faj előfordulását sikerült kimutatni. A hegység faunájának egyik legértékesebb tagja a sötét alapszínű, élénksárga foltokkal tarkított nagy testű *hegyi szitakötő* (Cordulegaster bidentatus). Magyar neve is utal rá, hogy kizárólag hegyvidékeken fordul elő. A kifejlett szitakötő június–augusztusban repül, de egy-egy elkésett példányával még szeptemberben is találkozhatunk. Több évig fejlődő lárvája csak hideg és tiszta vizű, soha el nem apadó források kifolyásában, kisebb erekben, csermelyekben él meg. Ilyen víz a Bakonyban ma már sajnos alig akad. Ezzel is magyarázható, hogy a faj területünkön nagyon kevés helyen és csak kis egyedszámban fordul elő. E ritka fajt a Bakonyban elsőnek *Dietzel Gyula* Bakony-kutató fogta meg a Kab-hegyen 1977-ben. Biztos élőhelyét jelenleg csak a Magas-Bakony két pontjáról ismerjük. A ma már törvényesen védett faj eszmei értéke 2000 forint.

Dr. Tóth S.
– A szerző felvétele –

Csendélet

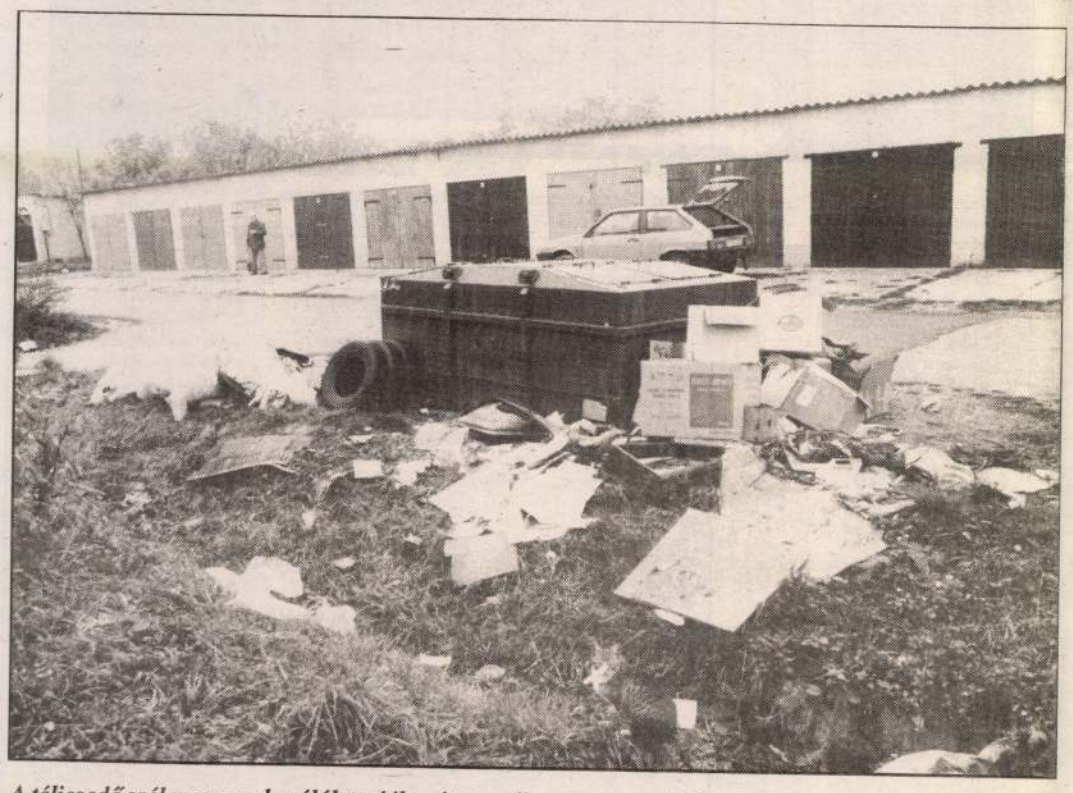

A téliesedő szél meg a guberálók terítik szét napról napra egyre jobban a megtelt tartály mellé lerakott szemetet Veszprémben, a Kossuth laktanya melletti garázstelepen **Fotó: Andrónyi András**

Meglepetések

Jókora sütőtökök teremtek az idén – pedzi meg a gondolatot Feri sógor az összegyűlt rokonságnak.

Vigyetek belőle! Ha kívánjátok, meg is felezhetek egy tízkilósat! Már megcsípte a dér, amitől még jobb íze lett...

Ebben maradtunk, ő meg a kisebbik fejszéje után nyúlt. Néhány csapással elérte a kívánt eredményt, s a szürkészöld héjú, sárga húsú, a szivacsos részében magokkal teli féltökök külön útra kényszerültek. A magunkét késő esti órán helyeztük el az erkélyen. Reggel ugyanúgy kezdődtek a teendők, mint általában mindig: a reluxa felhúzásával, majd ablaknyitással.

No, ekkor ért az első meglepetés. A félbevágott kabaktermésen két széncinege kutakodott.

Eleven, sárga-szürke-fekete-zöldes tollcsomók, hegyes, erős csőröcskével. A váratlan zargatásra fénylő gombszemeikkel előbb felpillantottak, s csak azután röppentek át a közeli juharfára. De ott sem időztek hosszasan.

Mihelyt eltávolodtunk – már családilag – az ablaktól, az erkély oldalfalán landoltak. Onnan jóformán elégnek bizonyult egy cinkeugrás. Dicséretükre legyen mondva, megtették a mozgásformát többször is. Bizonyítva: a sütőtöknek a magja is finom. A maradék meg a miénk lehet...

Másodikként a Jutasi úton lévő sportpálya kerítésénél parancsolt álljt a meglepetés. Egészen pontosan ott, ahol akácok, néhány bodza és csenevész juhar társaságában egy gledícsia lógatja a terméseit.

A megtűrt sűrűségből régen hallott csettegés szűrődött elő.

– Tit-tit-tit!

Aztán megint ugyanez, némileg gyorsítva. Még csak kerestem a hang tulajdonosát, mire az már fent is termett az egyik kerítésrácson.

Rövidke faroktollait felcsapta, mire parányi rozsdabarna gombolyagra kezdett el hasonlítani. Az úttestig mindössze a járda jelentette a távolságot. Zajban, füstben, azaz a szokásos délutáni forgalom közvetlen közelségében ekként mutatta be magát egy ökörszem.

A tollas indikátor, mely a jelek szerint (még) elviseli civilizációnk ártalmait. Netán osztozik a sorsunkban?

B. J.

Projekt 2004
Hogy olcsón lássa az EB-t!

teletext
AV sztereó
magyar menü

29990.-

GABA J 2130
55 CM-ES TELEVÍZIÓ
sarkított képcső, teletext, AV sztereó hang, képernyőmenü, hipersávos kábeltuner, elalváskapcsoló, előlapi AV bemenet, távirányító
1340268

teletext
Quintrix képcső

39990.-

Panasonic TX 21 JT 2 P
55 CM-ES TELEVÍZIÓ
teletext, 99 progamhely, automata programozás, képernyő menü, gyermekzár, elalváskapcsoló, távirányító
1340237

top teletext
3 év garancia
digitális szűrő

279990.-

TOSHIBA 43 VJ 33 P
110 CM-ES PROJEKTOROS TELEVÍZIÓ
2x65 W zenei teljesítmény, 3 scart csatlakozó, intelligens programozás, 4:3 képarány, digitális fésüs szűrő, távirányító
1940068

400:1 kontraszt
valós 16:9 felbontás
6000 üzemórás lámpa

247990.-

PHILIPS LC 6281 ASTAIRE
HÁZIMOZI PROJEKTOR
800 ANSI Lumen, 150 W-os UHPTM lámpa 6000 óra élettartammal, felbontás 16:9 WVGA, digitális trapézkorrekció, 400:1 kontrasztarány, zajszint: 29 db, fésüs szűrő, választható film üzemmód, képernyőmenü, távirányító
1950008

Már 6x egész közel!

Áraink az áfát tartalmazzák. Csak háztartásban használatos mennyiségeket szolgálunk ki. Áraink a megjelenéstől számítva a készlet erejéig vagy 3 napig érvényesek. Nyomtatási hibáért felelősséget nem vállalunk. Egyes termékeinket szimbolikus fotóval ábrázoltuk.

www.mediamarkt.hu

STOP.SHOP.	PÓLUS CENTER	WESTEND CITY CENTER	EUROPARK KISPEST	MEDIA MARKT ÁRKÁD	MEDIA MARKT BUDAÖRS
1037 Budapest	1152 Budapest	1069 Budapest	1191 Budapest	1106 Budapest	2040 Budaörs
Bécsi út 136.	Szentmihályi út 131.	Váci út 1-3.	Üllői út 201-231.	Örs vezér tere 25.	Petőfi utca 64.
Tel.: 439 - 3950	Tel.: 415 - 5000	Tel.: 238 - 7555	Tel.: 348 - 4000	Tel.: 434 - 8000	Tel.: (23) 445 - 600
Hétfő-szombat: 9.00 - 21.00	Hétfő-szombat: 9.00 - 21.00	Hétfő-szombat: 9.00 - 21.00	Hétfő-szombat: 9.00 - 20.00	Hétfő-szombat: 10.00 - 21.00	Hétfő-szombat: 9.00 - 21.00
Vasárnap: 9.00 - 18.00	Vasárnap: 9.00 - 19.00	Vasárnap: 9.00 - 19.00	Vasárnap: 9.00 - 18.00	Vasárnap: 10.00 - 19.00	Vasárnap: 10.00 - 19.00

MediaMarkt

Mert hülye azért nem vagyok.

„Kultúrmocsok" a mesekönyvekben

Marton Zsolt díjnyertes munkáin Walt Disney rajzfilmfiguráinak nosztalgikus hangulatú anatómiai rajzai jelennek meg

Az illusztráció jelentősége a gyermekkönyvekben címmel tartottak kerekasztal-beszélgetést a minap a Gyermekkönyvszerzők és Illusztrátorok Egyesületének tagjai és a Csodaceruza folyóirat munkatársai a közelmúltban megnyílt Budai Tankönyvcentrumban. A beszélgetés a magyar gyermekkönyv-illusztrátorok helyzetére összpontosított, de szó esett az idei Bolognai Gyermekkönyvvásár eseményeiről is.

– A kilencvenes évek elején elárasztottak bennünket a színvonaltalan, giccses könyvek – kezdte *Aratóné Katona Ildikó*, a Minerva Nova Kiadó vezetője. Ehhez képest ma jó a helyzet, mégis, Bolognából megérkezve szinte megütötte a lemaradás és beszűkülés aránya. Minél kisebb gyerekeknek szóló könyvet vesz a kezébe – mondta, annál inkább elkeseredik. Az derül ki ugyanis, hogy sem a kiadó, sem a kereskedő, sőt a pedagógus sem érti és méltányolja a kicsit is új és a szokásostól elütő gyermekkönyveket. Hogyan volna akkor elvárható a megértés, a méltánylás a szülőtől, a vásárlótól?

– Érthetetlen, hogy az ügyesen rajzoló, nagy képzeletű, mindenre nyitott kisiskolásokból miért lesz rossz ízlésű felnőtt, aki rossz könyveket választ a gyermekének – folytatta a gondolatsort *Gyulai Líviusz* Kossuth-díjas grafikusművész. Nálunk még mindig valami édeskés, begyöpösödött közízlés uralkodik: a kultúrmocsok mindent beborít. Szerinte gyökeres váltásra van szükség: ki kell végre törni az unalmas rajzok világából. Úgy látja, nem lehetetlen, a folyamat már mozgásban van, a könyvek szépülnek, színvonalas magazinok jelennek meg a piacon. Annak ellenére, hogy sok kiadó még ma is elzárkózik az illusztrátoroktól, *Lantos István*, a Csodaceruza művészeti vezetője szavaival élve: a „fekete mappás rémektől". Pedig pályáztatni kellene, fórumot teremteni, ahol a grafikusok szerzőkre és könyvkiadókra találhatnak. A problémát az is mélyíti, hogy a magyar grafikusokat nehezebb megfizetni, mint a külföldi licencet, amelynek több országban való kiadása jelentősen csökkenti a költségeket. Takarékos ország vagyunk. Ráadásul ezekről a kérdésekről a célközönség „fölött" döntenek a felnőttek. Pedig a gyerekek fantáziáját nem lehet, nem volna szabad beletörni a sémákba. Hagyni kellene zabolátlanul csapongni, legfeljebb terelni szabad, hogy fejlődjön. Az elvont, az álomszerű vagy éppen az abszurd rajzok erre valók. Közhely, de igaz, hogy nem mindig jó, ha a kép csupán lemásolja a szöveget. Vagy ha a mesekönyv illusztrációi gügyögnek a kicsikhez – érvelt *Pálfi György*, a Magyar Iparművészeti Egyetem docense. Mégis ez történik minduntalan.

Szegedi Katalin illusztrátor egyenesen sajnálja azokat az írókat, akiknek egy-egy jó alkotását rosszul illusztrálják. A kép és a szöveg összekapcsolódik, később az olvasók a rossz rajzokkal társítják a művet, az jelenik meg bennük vizuálisan – mondta. Az illusztrátor kiválasztása bizalmi kérdés, Pálfi szerint a legrosszabb

> A gyerekek fantáziáját nem lehet, nem volna szabad beletörni a sémákba.

mégiscsak az, ha nem szakemberre bízzák a grafikai munkákat, ha a szerző „kéznél lévő" ismerőse: húga, bátyja, felesége nem kifejezetten profi rajzait használják. Döntő szerepe van a grafika színvonalának, és ezt a kiadóknak is fel kellene ismerniük. A könyvesboltban sok minden kiderül, csak éppen nem tudni, mi miatt kerül egy kiadvány a vásárló kosarába. Az emberek a szerző neve alapján választanak, de a könyvbe beleolvasni csak felületesen tudnak. Amit azonnal látnak: a kiadvány képi világa. A grafikusnak ezért szinte sosem a neve, hanem a munkája a cégére.

A legnagyobb szakmai elismeréseket a Bolognai Gyermekkönyvvásáron kaphatják a grafikusok. Az ottani zsűri tagjai nem korlátozzák a művész szabadságát, nem kérik számon, hogy az illusztrátor az olvasó szövegről alkotott, feltételezett elképzeléseit követte-e vagy sem, megtűrik a szélsőségeket. A hideg technikai megoldásokkal szemben értékelésükkel az emberibb, manuálisabb megoldásokra terelik a szakma figyelmét. A komputeres grafikában rejlő lehetőséget is felismerik, még ha csak egy eszközként tartják is számon a sok közül. Pálfi György szenvedéllyel beszélt tapasztalatairól, és még lelkesebbé vált, amikor tanítványaira, az általuk elért eredményekre terelődött a szó: idén az Iparművészeti Egyetem három hallgatója jutott be a 2750 pályázó közül abba a százba, akiknek a munkáit a könyvvásáron ki is állították. Pálfi a kerekasztal-beszélgetés és a bolognai beszámoló után büszkén mutogatta *Anew Kámen* és *Pápai Gáspár*, valamint a díjazott *Marton Zsolt* grafikáit, melyek a bolognai gyermekkönyv-illusztráció kiállítás évkönyvébe is bekerültek. Marton Zsolt munkáin Walt Disney rajzfilmfiguráinak nosztalgikus hangulatú anatómiai rajzai jelennek meg: Szilveszter, a macska bélrendszere, a szemtelen Csőrike agya, Popeye bicepsze és az őt legyőzhetetlenné tévő spenót kis növényhatározóba illő szerkezeti ábrája. A rajzok persze nem meseillusztrációnak készültek, egyetlen kisgyermeket sem kell megvédeni „brutalitásuktól". A téma mégis kapcsolódik a gyermekkönyv műfajához, ráadásul tehetségről, kreativitásról és egyéni látásmódról árulkodik. Nem véletlen, hogy ezek a grafikák a Bolognai Gyermekkönyvvásáron szakillusztrátoroknak járó Marsili különdíjat hoztak alkotójuknak.

PINTÉR ANNA

Kettőspont és zárójel: ☺

A csetnyelv gyors, kreatív, gazdaságos

A címbeli ☺ jel véletlenül született meg. Véletlenül abban az értelemben, hogy e sorok írója *Bódi Zoltánnak A világháló nyelve (Internetezők és internetes nyelvhasználat a magyar társadalomban)* című könyvében olvasottak szerint a „mosoly, mosolygás, mosolygok, jó kedvem van" szó, kifejezés csetnyelvbeli szimbólumát, a kettőspontot és utána a zárójel befejező felét, a)-t szerette volna leírni – a szövegszerkesztője képernyőjén a két írásjel helyett a gyerekkora „pont-pont-vesszőcske, készen van a fejecske" mondókája előírta rajzocska jelent meg: ☺. Ezt követően a kettőspont-zárójelkezdés kombinációval könnyű volt előállítani a „szomorúságszimbólumot" is: ☹. Mindez annak utána történt, hogy a könyv íróját, az ELTE főiskolai docensét a csetnyelv sajátosságairól, a hagyományos írott és a beszélt nyelvhez való viszonyáról kérdeztem.

Bódi Zoltán leszögezte: a gondolatközlés élőszavas, kézzel, egy példányban vésett-faragott-írott, majd nyomtatott, utóbb írógéppel, telefonnal, rádióval, fotóval, filmmel, magnószalaggal, flopival megvalósított fejlődési folyamatának az internetes nyelvhasználat a legfrissebb, ez idáig ismeretlen lehetőségeket kínáló módja. Olyan forma, amelyik a világhálón egyszerre sok – akár a Föld egymástól távoli vidékein élő – emberhez képes eljutni, tudja őket valamilyen „közös nevezőjű" csoporttá szervezni. Amelyik interaktív, azaz a képernyő előtt ülőknek módot ad bármely fölvetett kérdésben az azonnali válaszadásra. Amelyik e technikai vívmánynak köszönhetően – a gondolat tömörítése végett – kreativitásra sarkallja a felhasználót.

A legkülönfélébb weboldalakon megtalálhatjuk a rájuk vitt tengernyi ismeretet, felvihetünk a világháló fórumaira olyan információkat, amelyekre bárki bármikor válaszolhat – így például tudományos vitákat folytathatnak le egymást esetleg személyesen nem is ismerő szakemberek. Küldhetünk személyes üzeneteket elektronikus levélben, e-mailben. Végezetül szabadon cseveghetünk, „csetelhetünk" bárkivel, bármilyen csoporttal, ha a világhálón bejelentkezünk a megfelelő csetfórumba, „csevegőszobába".

A nyelvi megformáltság minőségét illető – e tekintetben aggályokat is fölvető – kérdésre a kutató elmondta, hogy tapasztalatai szerint minél kevésbé interaktív egy szöveg, megalkotója annál igényesebben formálja meg, annál közelebb van a kanonizált nyelvi normákhoz, és minél nagyobb az interaktivitás foka, a képernyőn megjelenő szöveg annál közelebb van az élőbeszédhez. Ezen nem is csodálkozhatunk, hiszen egy csetfórumon nincs vagy alig van idő a gondolat tökéletes megszerkesztésére, annak pontos nyelvi formába öntésére. Nem tudjuk képernyőre vinni az élő beszélgetésben természetes hangsúlyokat, hanglejtést, arcjátékot, gesztusokat sem. Ez utóbbiak valamelyes pótlására szolgálnak bizonyos megegyezéses jelek. Például a kettőspont és utána a zárójel nyitó vagy záró fele azt jelenti, hogy az üzenet küldője valamilyen okból mosolyog, derűs, örül, illetőleg hogy szomorú, kedvetlen. Ezt a „jelnyelvet", persze, meg kell tanulni. Kell valamelyes képzelőerő ahhoz is, hogy a 'meg' igekötőt az összeadás jelével, +-gel, a 'hatásos' szót *6ásos* formában írjam le, értsem meg. A 'kérem' szokásos csetes rövidítése *pls*, vagyis *please*. A világhálón az angol hatás még mindig erős, bár korántsem annyira, mint volt egy évtizeddel ezelőtt. Bódi Zoltán felmérései szerint minél jobban tud valaki angolul, annál tudatosabban és természetesebben használja föl a világháló idegen nyelvi környezetét – ugyanakkor az idegen nyelvi környezettől éppen a legmagasabb iskolai végzettségűek féltik leginkább a magyar nyelvet.

A kreativitás nyilvánvalóan a legjobban ismert nyelven, az anyanyelven bontakozhat ki igazán (emlékezzünk az említett 'meg' és a 'hatásos' példájára). Egy magyarnak a csetelés lényegéhez tartozó rövidítések is könnyebben „találhatók ki" magyarul. Efféle rövidítések az élőbeszédtől sem idegenek. Hányszor mondjuk, halljuk a 'tulajdonképpen' helyett csupán azt, hogy *tonképen* – mégis megértjük. És a betűsort megértenénk akkor is, ha képernyőn jelenne meg.

FOTÓ: BANHALMI JÁNOS

Bódi Zoltán

Csetül mondva:

1/c = egy perc; 5let = ötlet; 6ásos = hatásos; +karmollak = megkarmollak; +alománia = megalománia; Lkérem = elkérem; Pill = pillanat; priv = privát üzenet, nem nyilvános üzenet; privizni = személyes üzenetet küldeni; thx = köszi, köszönöm (angol: thank you); CUl8r = viszlát később (angol: see you later); Ott muxik a rendszer? Előbb lehaltam, grrr = Ott működik a rendszer? Az előbb szétment a kapcsolat, a francba!; Fagyi too suxxxx = Én is lefagytam, a fenébe!; ic = látom, értem (angol: I see)

Bódi Zoltán befejezésül elmondta, hogy túlzottnak tartja a világháló, pontosabban a csetelés helyesírást rontó hatásával kapcsolatos aggodalmakat. Aki a csevegőszobában azt írja, hogy *lyó estét kívánok* vagy azt, hogy *hejiérdekű vasút*, az egy fórumoldalon, weboldalon vagy papíron általában nem ezt teszi. Vagy ha teszi, akkor azért teszi, mert – tudatlanságból, néha tréfából – írógépen vagy kézzel írt levélben is így tenné. A világháló vagy akár a csevegőfórum nem „rontja" a nyelvet – ellenben lehetővé teszi a Föld bármely részén lakók számára az élő információcserét. Erre pedig ez idáig sehol és sohasem volt még mód a világon.

DANISS GYŐZŐ

Zongoraverseny diákoknak

Sokan játszanak jól, kevesen játszanak szépen – ennek a Ferenczy Györgytől származó idézetnek a jegyében rendezik meg első alkalommal a Budapesti Nemzetközi Chopin Zongoraversenyt a jövő héten. Az esemény fő szervezője a 2002-ben alakult Ferenczy György Alapítvány. A versenyt hagyományteremtő szándékkal rendezik meg, mert nincs a középiskolásoknak szóló, nemzetközi zongoraverseny a fővárosban.

A terveik szerint kétévente megrendezendő eseményre harmincan jelentkeztek hét országból. A diákok négy korcsoportban, két nyilvános fordulóban mérik össze tudásukat. Kötelező eljátszaniuk egy Bach-művet, Chopintől prelűdöt, keringőt, noktürnt, mazurkát, polonézt és egy szabadon választott művet. Mindezek mellett egy magyar szerző alkotását, egy etűdöt és egy klasszikus szonáta gyors tételét kell előadniuk a zsűrinek, amelynek tagjai a visegrádi négyek országainak képviselői.

A versengést *prof. Jan Janski*, a zsűri elnöke nyitja meg 21-én délelőtt tizenegy órakor a Fészek Művészklubban (VII., Kertész u. 36.), ahol ezt követően a zsűritagok adnak díszhangversenyt. A meghallgatások másnap délután kettőkor kezdődnek a társszervező Continuo Zeneművészeti Szakközépiskolában (XIII., Pannónia u. 40.), és egészen 29-ig tartanak. A záróünnepség helyszíne ismét a Fészek Művészklub lesz: 30-án délelőtt tizenegykor hirdetnek eredményt, amely után a díjnyertesek gálahangversenyét lehet meghallgatni.

S. M.

HIRDETÉS

A jövő magazin digitális fotópályázata – szavazás

Önnek melyik jelölt képe tetszik a legjobban?

Írja meg nekünk a 06 90 621 205-ös SMS-számra (ára: 120 Ft + áfa), és

nyerje meg a Siemens SX1 mobiltelefont vagy a két Olympus CAMEDIA C-220 Zoom fényképezőgép egyikét!

Részletek: www.digitfoto.nepszabadsag.hu

Martoncsik Endre
épitész
szül Kassa 1896.
oklevelet nyert 1924

Névjegyzmüegyetem 13 l.

Konstantinápoly.

Fölül CONSTANTINOPOLIS ar
magnificentissima Urbs et sedes
cia Romania ad Bosphorum Thraci
grössest, mächtigst u. Prächtig
Kaysers in der Prov. Romanien a
ratú valamint verlegt vom M. SE
AUGSP, Cum Gratia et Privil. S.
Rheni, Sveviae, et Juris Franc
Michael Probst, Chalcogr. in Au
melyhez iránytü is van adva, a F
und Residentz Stadt STAMBUL ode
an zu sehen szemlélhető.

Szines rm., mér. a vk. 43.

Martoncsik Géza

épitész

szül Kassa 1900

oklevelet nyert 1924.

Névjegyzmüegyetem 13 l.

Konstantinápoly.

A látképben feltüntetett vá
és csolnakok közlekednek; az el
CAN, AMURAT, BAIAZIT, MAHOMET,
SELIM, SOLIMANO, SELIM, AMURATH
szemlélhetők, középüttaz uralkod
hat ijjász kisér. Felirata fölü

BYCANTIVM NVNC

jelzése alól balra: Cum Priuile

Rm., mér. a vk. 32.9: 48.6

140-9

Martoncsik Géza

építészmérnök Kassán

szül. n. ott 1900

lásd

Csikvári Abaúj

sz. a. 166. l.

Martoncsik és

mincs cód

Vass

OTI Károly-Király-
uti bérház terrp.
megvétel

MMÉEKözl.

1941. 109. l.

A hősök igazsága, amely a nemzet igazságává vált...

Megkezdődtek az ellenforradalmi ünnepségek

A *Fehér Ház és a Fehér Ház Bajtársi Egyesület* ünnepségeket rendezett az 1919 augusztus 6-iki történelmi események husz éves fordulójának megünneplésére.

A budapesti emlékünnepség délelőtt 11 órakor kezdődött a Baross-utca 28. számu ház falán elhelyezett „Fehérház" emléktáblának a leleplezésével. Az emléktáblánál dr. vitéz nemes *Szomor* Aurél nyug. tábornok, a Fehérház Bajtársi Egyesület társelnöke mondott emlékbeszédet. Az emléktáblát a székesfőváros nevében dr. *Bódy* László helyettes polgármester vette át. Délután 5 órakor a Fery Oszkár-utca 40. szám alatt, *Fery* Oszkár csendőraltábornagy, *Borhy* Sándor és *Menkina* János csendőralezredesek, a husz év előtt hősi halált halt bajtársak emlékére emelt emléktáblánál volt emlékünnepély, amelyen ugyancsak dr. vitéz nemes *Szomor* Aurél, ny. tábornok mondott emlékbeszédet. Mindkét emléktábla előtti ünnepségen nagy számban gyültek össze a volt bajtársak, hogy kegyeletüket lerójják.

Délután félhétkor a Vértanuk emlékművénél folytatódott az ünnepség. Az emlékmű előtt a kandelláberek lángja szinte mozdulatlan a tikkasztó hőségben. Fehér diszruhás lovasrendőrök, az olasz fascio fascista egyenruhában, a német küüldöttség ugyancsak nemzeti szocialista formaruhában szinesitik az ünneplő csoportot.

A diszemelvényen ott láttuk vitéz *Keresztes-Fischer* Lajos főhadsegéd altábornagyot a kormányzó képviseletében, *Jaross* Andor felvidéki minisztert, ott volt *Wein* Dezső, *Baranyay* Lipót, a Nemzeti Bank elnöke, *Tahy* Zsigmond, a Nemzeti Bank elnöke, *Vályi* Lajos, a fővárosi MÉP alelnöke, *Bódy* László alpolgármester, helyettes polgármester a székesfőváros nevében, *Javornitzky* Jenő miniszteri tanácsos a KANSZ és a TESZ képviseletében.

A felvonulás még 6 óra 30 perc előtt befejeződött, majd a Magyar Hiszekegyet játszotta a rendőrzenekar *Szőllősi* Ferenc karnagy vezénylésével. Az emlékbeszédet dr. *Csilléry* András ny. miniszter, országgyülési képviselő mondotta.

Csilléry András beszéde

— Történelmi időt nem évszámokkal kell mérni — mondotta —, hanem változásokkal. Most, amikor a husz évvel ezelőtt átélt és átszenvedett eseményekre és a meggyötört országra gondolunk, ugy érzem, sokkal nagyobb távolság választ el bennünket az akkor történtektől és az akkori magunktól, mint amit husz esztendő szokott jelenteni. Az összeroncsolt, kifáradt, vérző nemzet *feltámadt azóta és a jövendő felé feszülő dinamikával építi ki az ősi hazát szentistváni birodalommá.* Az akkor összecsuklott és önmagába roskadt magyar faji erők feltámadtak és jussukat követelik és végkép kiégett az idegen internacionalizmusnak, a zsidó marxizmus forradalmiságának nemzetet, vallást és családot emésztő pokoli tüze is.

— Annál jelenvalóbb, ma is élőbb az, ami ezekben az időkben született: a magyar Feltámadás, a magyar ellenforradalom szelleme! Az akkori férfiak voltaképen nem kiforrott politikusok, nem a századforduló kitaposott liberális világszemléletének hordozói, hanem a frontot járt fiatal generáció képviselői voltak, akik tudták, hogy csak uj idealokkal, uj politikai módszerekkel, a magyar szociális helyzet uj felfogásával lehet ujjáépiteni ezt az országot. És *augusztus 6-án a cselekvés nem maradt el.*

— A halott bajtársak emlékét idézem ezen az évfordulón, a halottakét, akik szembeszálltak börtönnel, kinvallatással és halállal és vállalták a legtöbbet, amit férfi adhat nemzetéért és ideáljaiért: vállalták a halált. Az ellenforradalmi, a juniusi áldozatok, a halott hősök ma is egyek és élők, velünk együtt élnek azokban az eszmékben, amelyekből kiformálódott az uj, az országot átépitő magyar nacionalizmus.

— Mennyi küzdelem, mennyi csalódás, mennyi bukás és harc zajlott le azóta az elmult husz évben. De a gondolat, amely akkor született meg az élet és halál küszöbén, azóta is egyre forrt, érett és hódított. Ami akkor a *hősök igazsága* volt, az ma már a jövendő, az ifjuság és az *egész nemzet igazságává vált.*

Csilléry András beszéde után elhelyezték a megjelent küldöttségek koszoruikat a Vértanuk emlékművének talapzatára. Vitéz *Keresztes-Fischer* Lajos a kormányzó koszoruját, *Jaross* Andor a kormány nevében, vitéz *Tóthváradi Asbóth* István a NyUKOSz nevében, *Vezér* Jenő a székely hadosztály, *Enschel Reinhardt* német katonai attasé Németország nevében, azután az olasz fascio, majd *Romanelli* Guido helyezett el hatamas babérkoszorut. Ezután több vidéki város hódolt vértanuinak.

A fehérház vacsorája

A Fehérház Bajtársi Egyesület szombaton este fél 9 órakor a Gellért-szállóban emlékvacsorát rendezett, amelyen résztvettek a bajtársi egyesület tagjai és hozzátartozói nagy számban, s az 1919 évi junius 24-én Vilmos laktanyai tüzér ellenforradalmárok életben maradt tagjai.

A vacsorán vitéz *Zámbory* Gyula alezredes, a Fehérház társelnöke, üdvözölte a jelenlevő *József* főherceget s a megjelent előkelő vendégeket és bajtársakat. Ezután *József* főherceg mondotta el serlegbeszédét, amelyen visszapillantást vetett a husz évvel ezelőtti időkre, majd igy fejezte be.

— Dolgozzunk teljes ambiciónkkal, szivünk minden dobbanásával, lelkünk minden erejével azon, hogy Magyarországon nagy egység lehessen, hogy minden magyar egyesüljön abban a nagy munkában, amelyre hivatott, amely életünknek egyedüli célja: *szentistváni Magyarországnak feltámadásáért.*

A szegedi ünnepségek

Vasárnap nagyszabásu emlékünnepségek lesznek Szegeden az ellenforradalom és a nemzeti hadsereg elindulásának huszéves fordulóján. Gróf *Teleki* Pál miniszterelnök vezetésével a kormány tagjai szombaton este Szegedre utaztak, hogy jelen legyenek a kormányzó és hitvese érkezésekor. A nagygyülést a kormányzó jelenlétében a Széchenyi-téren rendezik. A gyülés ünnepi szónoka *Uzdóczy Zadravecz* István püspök. A nagygyülés után a kormányzó diszszemlét tart a kivonult csapatok felett. Délután öt órakor a MOVE tart diszközgyülést, amelyen a kormányzó is megjelenik. A nagygyülésen gróf *Teleki* Pál miniszterelnök mond beszédet. Vasárnap este a Főméltóságu Ur és hitvese megtekinti a Magyar Passio szabadtéri előadását.

Szegedet az ünnepi alkalomból fellobogózták. A husz év előtti ellenforradalom résztvevőit Szeged városa az ünnepségek alkalmával diszes ellenforradalmi plakettel ajándékozza meg. A plakett első oldalát *Horthy* Miklós kormányzó arcképe disziti, a másik oldalon pedig Szeged város cimere látható a következő felirással: „A szegedi ellenforradalom emlékére 1919—1939." Az első ellenforradalmi plakettet dr. *Pálfy* József polgármester a város közönsége nevében *Horthy* Miklós kormányzónak ajánlja fel.

Szombaton este a Dóm-téren Az ember tragédiáját adták elő. Az előadást megtekintették a már Szegeden tartózkodó előkelőségek is. Ott volt *Varga* József iparügyi miniszter, Szeged város országgyülési képviselője feleségével, továbbá *Bartha* Károly honvédelmi miniszter is, aki a pénteki *Aida* előadás után a szombati előadást is végignézte és legnagyobb elismerésének adott kifejezést az előadások művészi teljesitményéért.

Tovább folyik a tekintélyrombolás!

Egy nyilas lap példátlanul hazug támadása Kunder miniszter ellen

Példátlanul durva támadást intézett a Salló—Palló-féle nyilas *Magyar Ujság* szombati számában a kormány egyik tagja ellen. A szemenszedett valótlanságokat tartalmazó cikk ezzel a cimmel jelent meg: „Kunder Antal visszavonul jól kiérdemelt birtokára". Bizonyos körök által időnként célzatosan terjesztett *Kunder* Antal elkedvetlenedéséről és közeli lemondásáról regélő mende-mondákat hosszu lére eresztve ugy tálalja gyérszámu olvasóinak, hogy azzal egyuttal a kormány egyik kitünő tagjának becsületébe gázoljon és tekintélyét is kikezdje. S teszi ezt a nyilas ujság *félhónapos* fennállásának jubileumán, első évfolyamának 15-ik számában ugyanakkor, amikor a miniszterelnök ismeretes Gellért-beli beszédében a legkomolyabban és leghatározottabban sikra szállt a tekintély védelmében. Azt hiszi talán a Salló—Palló-féle nyilas társaság, hogy a féktelen izgatásnak, az emberek bemocskolásának, a becsület kikezdésének, a tekintély rombolásának nincs határa? Tévedni fognak! A miniszterelnök mindenki számára érthetően és világosan megmondotta, hogy a választások alatt ugyan utat engedett a politikai küzdelemnek, de ezt az állásfoglalását sokan félreértették, félreismerték és ki is használták. A jövőben azonban kénytelen lesz: „a magyar miniszterelnök örök tekintélyét és vele a miniszteretnek és másoknak tekintélyét *erősebb eszközökkel megvédeni*, mert megengedhetetlen az a hang, amely a tekintélyrombolást végzi.

„Meg kell követelnem — ugymond a miniszterelnök —, hogy a miniszterek tekintélyét, amely szintén a nemzet tulajdona, a magyar nemzet vagy más szemében senki büntetlenül ne rántsa le és ne ócsárolja." Nyilt és világos beszéd volt ez, mert végül is türhetetlen, hogy nagyon is átlátszó szándékok szolgálatában a nemzet élén állók támadásával destruáljanak.. Az egész támadás rendkivül jellemző különben a nyilasok harc modorára, amellyel a tekintélyek minden áron való aláásására törnek. A nyilas ujság cikkének érdemi részére határozott és félreértést nem türő választ ad az alábbi illetékes nyilatkozat:

A Magyar Távirati Irodát felkérték a következők közlésére:

A „Magyar Ujság" augusztus 5-iki szombati számának első oldalán „Kunder Antal visszavonul jólkiérdemelt birtokára" cimmel hosszabb cikket közöl, amely a legcélzatosabb beállitásban foglalkozik a kereskedelemügyi miniszter birtokvásárlásával és birtokának állitólagos bérbeadásával.

Az emlitett cikk többek között a következőket irja szószerint:

„Röviddel azután, hogy az adás-vételi szerződés létrejött, egy bérleti szerződést is megkötöttek, amelynek értelmében az uj tulajdonos, Kunder Antal és neje, bérbeadja a megvásárolt birtokot a Selypi cukorgyár r.-t.-nak. A bérleti szerződés pontjai arról a kereskedelmi gondosságról beszélnek, amely joggal el is várható egy kereskedelmi minisztertől. A Selypi cukorgyárt r.-t. tizévi időtartamra bérbe veszi a lőrinci kettőszázhuszonnégy holdas birtokot és fizet magyar holdanként évente százötven kilogram buza bérösszeget. Köteles ezenkivül tizenötezer pengőt forditani az utak javitására és az épületek tatarozására. Még ezeken felül a Selypi cukorgyár r.-t. azonnal fizet készpénzben a bérleti összegre előlegként 50.000 pengőt Kunder Antalnak és feleségének."

Illetékes helyen megállapitják, hogy az emlitett közleménynek fentidézett állitása szemenszedett valótlanság, miután Kunder Antal kereskedelemügyi miniszter attól az időtől kezdődően, amikor a szóbanforgó birtokot — még a miniszterségé előtti időben — megvásárolta, birtokán saját kezelésében állandóan maga gazdálkodik és a birtok soha bérben nem volt.

Kunder Antal kereskedelemügyi miniszter egyébként az emlitett cikkben foglalt valótlanságok és rágalmak miatt a bünvádi eljárás megindítása iránt a szükséges lépéseket megtette, ugyanekkor pedig a cikkben foglalt valótlanságok és rágalmak, nemkülönben az egész cikknek személyi becsületét ért célzatos beállitása miatt az amlitett lap felelős szerkesztőjétől lovagias elégtételt is kért.

CORVIN
AJÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

Hunyadi-só gyors és enyhe,
Ezt használd, ha gyomrod renyhe

Hunyadi János természetes forrássó a 75 éve bevált keserüvíz ujszerü párlata. Boritékja csak 16 fillér, ize sós — **nem keserü.**

Ki mit mondott?

Augusztus 4-én

1852.

Báró Podmaniczki Frigyes irja naplójában: „Augusztus hava első napjaiban keletkezett hire, hogy Napoleon rövid időn belül ki fog kiáltatni Franciaország császárának, — amely esemény bekövetkezhetése rendkivül foglalkoztatja a politikusokat, mert azt tartják, hogy ő csak ugy fog megállhatni ama polcon, ha az elnyomott nemzetek között keres és talál szövetségeseket. Vajjon e parvenü támogatása nem varázsolandja-e át parvenükké azokat is, akik „sub umbra alarum" cseperednek fel?

—ő—s.

IRATAIRÓL, OKMÁNYAIRÓL KÓPIÁT
KUVIGRAF MÓDSZERREL GYORSAN, OLCSÓN, TÖKÉLETESEN KÉSZIT
KUNSTÄDTER VILMOS VIII., JÓZSEF-KÖRUT 7. TEL.: 130-058, 134-149.
OZALID FÉNYMÁSOLÁS SZÁRAZ UTON KUVIGRAF

Séta Babaországban

(Felvételek a képes mellékletben)

A tágas munkateremben varrásaik fölé hajolnak a szőke, barna, fekete lányfejek. A szövetdarabkákban szorgalmasan bujkál a tü, csattognak az ollók, berreg a varrógép és ez a különös ritmusu zaj az ismert Petőfi-sorokat muzsikálja szivembe:

„Gyermek vagyok, gyermek lettem ujra..."

Az asztalokról érdekes alakok mosolyognak felém. Groteszk fintorral nevet egy néger baba, mellette finomkodva tartja napernyőjét a japán Pillangókisasszony, kövér kis kacsák totyognak nehézkesen a tüpárnák körül és két tapsifüles nyuszi harcias pózban áll egymással szemközt, mintha azonnal ölre akarnának menni. Nagyfülü kutyafejek hevernek a dobozokban, némelyiknek még a szeme is hiányzik, tarka szövetdarabkák vannak szeszélyes össze-visszaságban halomra hányva, szines pamutgombolyagok között. Apró pálcikákat látok marokszámra, — ezekből nemsokára gólyacsőr vagy madárláb lesz. Lázasan folyik a munka és a kis kutyusok, a törpe elefánt, a barnabundás medve, nagybajuszu cirmoscicák, hosszunyaku zsiráfok és lomha teyék huncutul kacsintanak össze a dolgozó leányok szemével.

Babaországba kerültem...

Az érdekes babagyár, amelyben finom női müvészettel készül a sok-sok játék és aranyos gyermekholmi, 1935-ben alakult meg. Egy fiatal egyetemi hallgatónő lakott a Collegium Teresianumban, aki ráérő idejében kedves tervekkel foglalkozott. *Külvárosi kis tanitványai számára akart karácsonyi örömet szerezni* a leendő tanárnő, aki már elvégezte a hitoktatónői tanfolyamot. Pénze nem igen volt, ezért *régi filckalapokból készitett tarka babákat a szegény gyermekeknek.* Sőval ezt a bájos ötletet is, mint annyi mást, a Jézuska adta a leendő gyártulajdonosnőnek.

— A babák annyira tetszettek társnőimnek — mondja *Mártonffy* Anikó, a Babaország alapitója, kormányzója és tulajdonosa —, hogy unszolásukra az ő számukra is készitettem hasonlókat. Először csak baráti szivesség volt a munka, később idegenek is jöttek és 1936 májusában már a Nemzetközi Vásáron kiállitóként szerepeltem.

A nyilvánosság, — ahogyan az amerikai mondja: „publicity" — nem várt sikert hozott a kezdő „cégnek", mert *egy amerikai áruház azonnal hétezer babát rendelt New Yorkba.* Gyorsan össze kellett hozni a tőkét: a barátnők 2500 pengőt összeadtak s egy pincehelyiségben 25 munkásnővel megindult az üzem.

— Később azután a háziiparra is kiterjeszkedtem —, folytatja *Mártonffy* Anikó. — *Pihenő vasárnapjaimat azzal töltöttem el, hogy a közeli vidékekre utaztam és mindenütt telepeket szerveztem.* Egész családokat tanitottam meg a babák készitésére. A megrendelés egyre több és több lett, minthogy rövidesen Angliába és Franciaországba is szállitanom kellett a humoros figuráju magyar babákból.

A kis gyártulajdonosnő azóta minden Nemzetközi Vásáron szerepel s legutóbb az őszi Kézműipari Kiállitáson is dijat nyert eredeti kidolgozásu, vidám babáival. Megérdemelte. Műremekei nem hasonlitanak az egy kaptafára gyártott amerikai babákhoz, vagy a tőlünk távoleső szellemiségü franciás alakokhoz, de még azokhoz a játékokhoz sem, amelyekkel legutóbb kisérleteztek Magyarországon. *Mártonffy* Anikó filcből készitett babái *humorosak és inkább gyermekesen naivak, mint groteszkek, vagy erőszakoltan stilizáltak.* Pöttöm állataiban rengeteg mozgás van, figurái formásak, egyéni báj érezhető rajtuk. A gyapottal töltött szines filcanyagból plasztikus alakokat lehet formálni és a fiatal művésznőnek van szeme ahhoz, hogy meglássa az anyagban rejtőző lehetőségeket. Tehetsége van ahhoz, hogy valóban művészit alkosson és a szivére hallgat akkor, amikor olyan figurális megoldásokat talál ki, amelyek *a kisgyermekek szines képzeletvilágához a legközelebb esnek.*

Pár berliner pamutszál és máris kész a strandoló leányka platinaszőke haja. Egy-két gyors öltés a viaszkosvászon hulladékon és csinos fürdőtáska lesz belőle. Néhány szál drót, rajta parányi selyemmaradék és a bájos napernyővel vigan sétálhat a parafacipős kisasszony. Egy-két öltés a koromfekete babán és vérvörösen villog a dundi néger-görl ajka. Nyisszan az olló s tarka organdiból bokorugró szoknya kerül a magyar baba derekára, batiszt nadrágocska a vigan mosolygó tiroli gyermekre.

— A babákat minden elképzelhető textilanyaggal fel lehet öltöztetni — magyarázza *Mártonffy* Anikó a „gyártási titkokat". — Különféle nemzetiségü és tipusu öltözeteket adok babáimra, *számomra mégis legkedvesebbek a derüs állatmesefigurák, amelyek közül a kiskacsa aratta a legnagyobb sikert.* Ebben az apró állatkában annyi a félszegség és a humor, hogy a legkülönbözőbb változatokban készitjük.

— Tervei, vágyai? — kérdezem a dolgos iparművésznőt.

— *Szeretném a magyar játékipart tökéletesiteni, amely még bizony — gyermekcipőben jár.* Ez igen nagy hasznára válna kézműiparunknak is, hiszen *a téli holtszezonban foglalkoztatná a vidéki embert,* anélkül, hogy otthonát el kellene hagynia. Falusi körutjaim alkalmával jöttem rá, hogy *rengeteg izlés, érzék, adottság és természetes báj szunnyad a magyar népben.* Csak arra kellene ránevelni őket, hogy kritikát tudjanak gyakorolni a saját munkájuk felett és ez minden vonatkozásban magán viselje a jóminőség, a magyaros izlés jellegét. Ezeket a készitményeket szinte korlátlan mennyiségben hajlandó átvenni a külföld.

Tenniakarás és rengeteg jószándék lobog a fiatal cégtulajdonosnőben. Vasutcai műtermében *szivesen tanitja növendékeit a babakészitésre,* amivel nemcsak hasznos szórakozást szerez számukra, hanem lehetőséget is ad nekik arra, hogy később *saját tervezésü játékgyereket adjanak eljövendő gyermekeik kezébe.* Okos takarékosság és nagy öröm az édesanya, sőt az élő baba számára is, ha nem gyári tömegárut, hanem otthon készült babácskát vehet kövér kezébe. Igy aztán a mamácska már piciny korától kezdve helyes irányban nevelheti gyermekének fejlődő izlését.

Nehezen bucsuzunk el a pompás Mártonffy-csemetéktől, amelye hatalmas dobozok mélyén álmodnak leendő gazdáikról. Egy pillanatra magunk is visszaszálltunk a gyermekkorba, amely legtöbbször fából készitett hidegtapintásu és nehézkes alaku játékszerekkel szórakoztatott. A napsütéses Vas-utcai munkateremből hosszu sorokban a mesék uj világa, kedves és érdekes alakok indulnak el a pöttöm magyar gyerekek felé. *Jó volna, ha minél többen összetalálkoznának...*

(kinizsi)

LEGUJABB

Ujabb lengyel jegyzék Danzighoz

Danzig, augusztus 5.

(Német Távirati Iroda.) Általában jólértesült körök tudomása szerint a lengyel kormány *ujabb jegyzéket* nyujtott át danzigi képviselője, *Chodacki* utján és *szombat délutánra szabta meg a válaszadás határidejét.* A jegyzéket — mint mondják — abban a hitben intézték Danzighoz, hogy a vámszolgálatban kiképzetlen lengyel vámfelügyelők ellen hozott danzigi intézkedések *már életbe is léptek.* A jegyzék ezeknek az állitólagos intézkedéseknek visszavonását követelte s *ellenkező esetre erélyes lengyel intézkedéseket helyezett kilátásba.* Hir szerint szó volt *a lengyel vámtisztviselők felfegyverzéséről.* Danzigi illetékes körökben ennek a lengyel eljárásnak hatására sem mutatkozik *semmiféle idegesség.* Danzigi részről mindeddig *még csak közleményt sem adtak ki ebben az ügyben.* *(MTI)*

•

A *Lengyel Távirati Iroda* alaptalannak mondja azokat a külföldön elterjedt híreket, amelyek szerint Lengyelországban *ujabb mozgósitási intézkedések* történtek. Ez év márciusa óta semmiféle ujabb mozgósitási intézkedést nem tettek. *(MTI)*

Ahol a szövetkezeti bérlet évtizedek óta utját állja az egykének

Tinójárás, augusztus hó.

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) Még itt-ott duruzsolnak a cséplőgépek; a nyári nap forró sugarakat zuhanyoz az égről s a haragos zöld kukoricatáblák között fehér palásttal boritja a földeket a tarlóvirág. De alig, hogy magtárba került az idei Isten-áldás, a bácskai földeken már ujra kezdik a fekete barázdákat járó népek a jövő esztendő kenyeréért való csatát. Szántogatnak. Ez itt az élet örök körforgása: az ember barázdákkal sebzi meg a földet, Isten ekéje barázdákat szánt a holnapi kenyérért aggódó ember homlokán. De jó, hogy ezen a szép, nagy 9000 holdas pusztaságon nemcsak az ekeszántotta sebek, de a gondok ekéje által huzott barázdák is begyógyulnak. Tinójárás puszta lelke az acélos, pirosszemü buzát termő bácskai földnek. S ezek az áldást osztó, zsiros feketeföldek nem is olyan régen még csak a másokért való munka szomoruságát okozták annak a röghöz kötött mélykuti magyarnak, akinek itt kellett huzni az élet bus igáját. Mert csak robotosai voltak a földnek az itteni emberek; véres verejtéküket a fekete barázdákba csak azért hullajtották, hogy ősszel tele legyen a magtárja, góréja, mögendóvidos pénzes szekrénye a zsidó nagybérlőknek.

Ma bizony más itt a világ.

A kövesut szélén „lengemagyarra vetkőzött" emberek üldögélnek a bokrok árnyékában. Kérdem, mi jóba foglalják magukat?

— Hát, könyerezünk, lássa...

— Látom. De ugy nézem, szalonna is akad mellé.

— Van. Istennek lögyön hála. Puhakönyér, avasszalonna, ó-bor, — csak ez el ne hagyja az embört...

Kérdem, mi dolgosok a pusztán, az uradalomban?

— Nem uradalom ez. Arrul má lemázsáltunk.

— Hát, a maguké?

— Ahogy vösszük. Szövetközetben béröljük a vallásalaptul.

Felokositanak aztán, hogy a legrégibb magyar szövetkezeti bérlet az, ahol járunk. A mélykuti határba lévő Tinójárás pusztán a magyarországi földbérlő szövetkezetek legnagyobb és legrégibb bérlőcsoportja van. A földbérlő szövetkezot a Mélykuti Hitelszövetkezet, mint az OKH tagja kebelében müködik s tulajdonképen már 1911 óta fennáll. Akkor ugyan még csak egy kisebb majort vettek bérbe a szövetkezetbe tömörült mélykutiak: a Fekete-majort. Tinójárást 1923-ban kapták meg a katolikus vallásalaptól. Mélykuti és tompai emberek kaptak bérletet a földbérlő szövetkezett... Az OKH kebelében müködő földbérlő szövetkezetek összes területe 30.000 hold és 44 bérlőcsoport müködik az országban. Ez a 9000 holdas szövetkezeti bérlet a legnagyobb. Egy van 2000 holdon valamivel felül: a kismarjai. Örkényben, Seregélyesen, Szikszón és Taksonyban vannak 1000 holdas bérletek, a többi mind pár száz hold, vagy annyi sem.

A földbérlő szövetkezet vezetője a tinójárási bérleten *Prehoffer* Lajos gazdasági tanácsos, igazgató. Ez a kitünő gazda igy világitja meg előttünk a földért való szövetkezés célját, értelmét és eredményeit:

— Ez a bérlőszövetkezet önálló egzisztenciákat teremt és a gyengéket megerősiti. Nem állunk meg a szónoklatnál, hogy „gyarapodjatok, szaporodjatok", hanem egy igazán szaporodó népnek megélhetést is adunk. Az 5—10 holdas bácskai magyartól joggal elvárhatjuk, hogy 4—5 gyereke legyen és van is. De mikor a gyerekek felnőnek, az 5—10 holdon nem tudja kihasználni sem a család, sem az iga munkaerejét. A kisgazda gyereke pedig a más földjére dolgozni nem megy el. Mikor aztán a föld aprózódik, előttünk áll a bizonytalan jövő, az elszegényedés és kezdődik az egyke. A szövetkezeti bérlet évtizedek óta az egykének állja itt az utját. Mert a kisgazda család, ha bérletet kap, örömmel s éppen ugy megy belé dolgozni, mintha a sajátja volna. És nem fél a gyermekáldástól, mert mindig bizhat abban, hogy az utód is földhöz juthat a szövetkezeten keresztül...

— Nagyon sok önálló kisgazdát is teremtettünk már itt két évtized alatt. Sokan vannak, akik a régi nagybérlőknél béresek, aratómunkások, napszámosok voltak s szorgalmas, becsületes munkával 30—40 holdas bérlők lettek. A szövetkezetnél mindig vannak előjegyzések. Az igazgatóság mindenkit ismer s ez nagyon fontos, mert bérlethez csak az juthat, aki meg is tudja becsülni a földet. Először is annak juttatunk az igénylők közül bérletet, akinek több gyermeke van. Kell egy kis anyagi alap is, legalább annyi, hogy a szerződésben előirt trágyázáshoz szükséges jószágállományt be tudja szerezni. Itt Bácskában türhetőek a cselédbérek. A takarékos, szorgalmas gazdasági cseléd meg tudja magának szerezni ezt a kis gazdasági alapot.

Térképeket és irásokat vesz elő az igazgató ur. Ismerteti a szövetkezet nagyszerüen kiépitett szervezetét. Elmondja, hogy a vallásalapitvány 9000 holdja ezelőtt 2—3 bérlőnek juttatott minden hasznot. Most 523 családnak ad kenyeret, meg a nagyobb bérlők cselédeinek. A bérletek terület szerint igy oszlanak meg: 1—5 holdas 238, 5—10 holdas 177, 10—20 holdas 78, 20—30 holdas 12, 30—40 holdas 5, 40—50 holdas 7, 50 holdon felül 1. Nagyobb bérleteket azért kellett alakitani, hogy a birtokon lévő majorok, gazdasági épületek ne maradjanak kihasználatlanul.

— A birtok — meséli az igazgató — majorok szerint van felosztva s az egyes majorokhoz tartozó területen négy nagy táblát osztunk be. Az elsőbe vetett takarmányt, a másodikba buzát, a harmadikba kapásnövényt, negyedikbe tavaszit köteles mindenki vetni. Tizenkétéves bérleti ciklusok vannak s a 12 év alatt háromszor megy végig a földeken a vetésforgó.

Nem értjük, miért nem lehet egy-egy bérlő földjét egy helyen kijelölni, miért kell annak négyfelé lennie?

— Ez — kapjuk a felvilágositást — éppen a bérlők érdekében van. A földek nem egészen egyformák. Igy arányosan jut mindenkinek a javából, gyengébjéből is. Aztán szükség van erre azért is, mert könnyebb ellenőrizni, ki, hogy gazdálkodik? Verseny fejlődhet ki a bérlők között a minőségi termelésben. Ha rá tudok mutatni, hogy Nagy Jánosnak ugyanazon a minőségü földön jobb buzája termett, mint a szomszédjának, akkor a szomszéd is belátja, hogy nyilván amaz jobban megmüvelte a földet. Jobb magot vetett, vagy több trágyát használt. Nagyon fontos ez, mert a magyar kisgazda csak a szemének hisz s ujitásokat akkor fogad el, ha gyakorlati eredményét látja.

Megtudjuk, hogy a tinójárási bérleten holdanként 170 kiló búza tözsdei középára az árenda. Ezenkivül 70—80 kiló buza teszi ki holdankint az az összeg, amit költség cimén fizetni kell még. Ebben azonban benne van a mezőőrök dija, utak, árkok, kevésbé hasznositható légelők bérlete, az összes adók és tisztviselők dijazása is. Az OKH teljesen altruista bérleten felül fizetendő 70—80 kiló többalapon kezeli a bérlet ügyeit s igy a letből csak egyharmadot vesz igénybe az OKH, a többi pedig a földbérlőszövetkezet tartaléka lesz. Erre a tartalékra azért van szükség, mert a bérlőszövetkezetben mindenki mindenkiért felelős. Ha valaki nem fizetné a bért, vagy nem tudnák rajta behajtani, ebből a tartalékból fizeti meg a többi.

A tinójárási szövetkezetnél azonban — mint mondják — ez még soha nem fordult elő. Igy azután a tartalékot a ciklus lejártával szétosztják a földbérlőszövetkezeti tagok között. *Legutóbb 12.000 pengő körüli összeget kaptak ilyen cimen a bérlők vissza.*

Ma, amikor a földkérdés égető és komoly problémája körül annyi vita folyik, érdemes fölfigyelni a mélykuti földbérlő szövetkezetre. Mert a „mélykuti norma" éppen azt bizonyitja, hogy pénztelen országban, ahol a földre vágyó kisemberek nek elég tőkéje nincs, hogy a föld árát is, a miveléshez szükséges fölszerelést is megfizesse, *átmenetként* egyedül a bérlőszövetkezet a helyes megoldás. *Aki nemcsak kortesfogásból osztogatja a földet, hanem valóban a Földnélküli Jánosok jobb sorsát, fölemelését akarja, annak tisztában kell lenni azzal, hogy nem szabad mégegyszer ugy csinálni földreformot, mint 1927-ben, amikor csak a telekkönyvezett koldusok száma szaporodott.* A pusztа föld beruházáshoz szükséges tőke nélkül, annyi, mint a csónak evező nélkül. Előbb, vagy utóbb, de elmerül. A szövetkezeti bérlet alkalmat nyujt a szelekcióra, a földre érdemes, de kevés pénzü embernek módot ad a tőkegyüjtésre, biztositékot nyujt a bérbeadónak és biztositja, hogy mezőgazdasági termelésünkben nem lesz visszaesés.

Kitaposott ösvény ez, érdemes rajta elindulni.

Lakatos Vince

Mártonffy Etel
Ökrök, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 19o4.
máre. 29 l.

6 II. 355., I. 169., III.

Mártonffy Etel

1904. febr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Pihenő órák, olajf.

110 K.

~~Bronz véső X. 148.~~

Mártonffy Etelka

festő

Leírod

=

Röhling Miklósné

Mártonffy Etelka

Mártonffy fényképész

Divatcsarnok, 1854. máj. 20. 28. 647.
Müvészet

MDK

Mártonffy Anikó

Megnyitották Kassán az ... iparm.tárlatot. Uj Magyarság 1943. máj. 11.

Mártonffy Etel festőművésznő

sület igazgatója felkérte az illusztris vendéget a tárlat megnyitására, mire Lyka Károly a következő gondolatmenetü hatásos beszédet tartotta meg: — A kulturális decentralizáció különösen a müvészetben fontos. A tudomány nemzetközi, a művészet azonban mindig annak a rögnek az illatát árasztja, ahol született. Szinvei Merse Pál, Izsó Miklós

SZIKE

—

Egyéb futballeredmények:

Ferencváros—WAC 1:0 (0:0). Nemzetközi.

Hungária—Bratislava 5:0. Nemzetközi.

Bocskay—Somogy 4:2 (3:0). Magyar Kupa.

Sabária—Terézváros 3:1 (3:1). II. ligabeli bajnoki.

Attila—Vac FC 1:0 (1:0). Barátságos.

SzAK—MTK 2:1 (1:0). Barátságos.

1:1 (1:1)

Szegedi Uj

1930. IV. 15.

Mártonffy Etel

Csendélete, a Szegedi Képzőm.Egyesület tav. tárlatán.

Szegedi Uj Nemzedék, 930.IV.13.

K. P. A.

MARTONFALVY Imre deák!

1546. Szigligel várának bővítése, rondella.
(Török Bálint megbízásából)

Lásd: Magyarországi várak Bp. 1955.
163, 165.

Mártonffy Ernő

szül. Miskolcon 1877

1899/900 I. vendéglátó

Szombathelyi múzeum III. 62.

Mártonffy Erzsébet

1899/1900 I.

Ferképzőmúzeum
112. l.

<Márkovffy Károly>

könyve

<—> Városfejlesztés, városrendezés, városépítés. Az V. közigazgatási Továbbképző Tanfolyam előadásai 11. kötet. Szerkesztette — 1 Bp 1940. Könyvism.

Technika 1940. 279-l.

Martonfalvay Imre

1543-ban Török Bálintné kiváusságára elfogadta a pápai várnagyságot. A várat pusztán, várassát (úgy) épületlen találta, Olyan hirtelenséggel a mivel lehete kezde a várat megtakaritani és várassát raggatni s támogatni a palánkot, hol bedölt s hol kidöll. A török már közdedett Esztergom felé s ő semmit sem épithetett, mert a föld népe mindenütt futni készül. Kénytelen volt 200 gyalogost fogadni, akik Pécsöl fölszakadtak vala Pápára. Mire ő tölérkezett Pápára, mindent ki hordtak a várból. A költségeket sajátjából fedezte, mert Pápán nem volt felhasznátható pénz

Emlékirat 144,145-1. fordítás

zter f.1903 évi nov.hó 17-én
r.állampénztárhoz intézett ren-

olai tanárnak a bögözi ev.ref.
árom fényképfelvétele és ezek
egyvenöt /45/ kor.összeget enge-
tárt, hogy ez összeget a Műemlé-
alos nyugtatványára fizesse ki.

Martonfalvay Imre

Az 1572 előtt Rozsahegy előtt (Liptóm) kocsija lezuhant a viklás mélységbe télen, s majdnem elpusztult. Két cseri barát akadt rá és mentette meg. Ekkor is a Török család ügyében volt utom. Sokáig betegeskedett de meggyógyult.

Emlékiratának célja, hogy sebeit és szolgálatait hangsulyozva, méltánylást — amiben nem sok része volt — préseljen ki a Török családtól. Egyébként nem volt olyan szegény, mint ahogy emlékiratáiban hangoztatta

Magyarországi
idegen nyelvű
kelynevek

Foglalkozások
megjelölése
latin, német
csak stb nyelven

Általánosan
bevett rövidítések
nyíszavak

Martonfalvay Imre

A János király ~~párti~~ és Ferdinánd párti várurak között a 1520-30-as évek Eszt a Dunantulon nagy viszálydúk, s ezekben, a sokszor véres csatározásokban fenti is részt vett. A Kápolnay Ferenc elleni akcióban Gernnásnál maga Enyingi Török Bálint vezette az ütközetet, amikor fenti jobbkezét átlőtték. Két évig ~~kiadódott~~ gyógyítottak míg sikerült őt megmenteni, a jobbkéz ~~mindörökre~~ azonban béna maradt. Ura parancsára mégily állapotban is részt vett a hadakozásokban ig Szigliget elfoglalásában is. Ekkor már Somogyvár vár nagya volt.

Emlékrát 132 – 136 d.

Präsidium der evang. Kirchengemeinde A. B. der königl. Freistadt Késmárk.

Zl. 411/1917.

Einladung.

Am 26. d. M. — als am XII. Sonntage nach Trinitatis — werden es 200 (zweihundert) Jahre, daß die — nach der heil. Dreieinigkeit genannte — Holzkirche unserer Gemeinde eingeweiht wurde.

Zum festlichen Begehen dieser Jahreswende beehren wir uns die p. t. Mitglieder unserer Kirchengemeinde zu verständigen, daß wir am obgenannten Tage in der genannten Kirche **Vormittags 10 Uhr** einen

Festgottesdienst

Martonfalvay Imre

röd
2

Szopori Nagy Imre:
Egy magyar emlékirat
a XVI. századból. Századok
1867. 47–53. l.

Fenti emlékiratai-
kis 4-ed rét, 60 lap.
Fenti ~~a XVI. n első jelében~~
1501. Erről ~~Hűletett~~. Ifju korában, 15–
20 éves lehetett Enyingi
Török Bálint szolgálatába
lépett, s 65 évig állott az
Enyingi Török-család szol-
gálatában. Mikor emlék-
iratait befejezte, 80–85 éves
lehetett. Mint szemtanu
irja le Budavárának
1541-ben a törökről történt

forolis

A Késmárk szab. kir. városi ág. h. ev. ker. egyházközség elnökségétől.

411./1917 szám.

Meghivó.

Folyó hó 26-án — Szentháromság után való XII. vasárnapon — lesz 200 (kettőszáz) éve annak, hogy egyházközségünknek — a Szentháromságról nevezett — fatemploma felszenteltetett.

Ez évfordulót megünneplendők van szerencsénk egyházközségünk m. t. tagjait értesítenünk, hogy fent nevezett napon nevezett templomban **d. e. 10 órakor**

ünnepi istentiszteletet

Martonfalvay Imre

1520 körül kezdte meg szolgálatát az Enyingi Török-a aládnál mint számtartó, majd udvarbíró lett.

1548-ban Enyingi Török János fentit, pápai várnagyát – somogyvári, szigligeti, és pápai eltöltöss várnagysága idejére minden-számadási teher alól felmenti.

Vas vármegyének alispánja is volt, több dunántuli megyében volt birtoka. Irásban való jártasságát bizonyítja, hogy „Litteratus" melléknevvel tiszteltek meg.

Szopori Nagy Imre:

Századok 1867. 48-49. l.

és azt közvetlenül követőleg

díszközgyűlést*

tartunk, melyre egyházközségünk összes tagjait ezennel tisztelettel meghívjuk.

Késmárk, Szentháromság után való X. hét.

Dr. Kéler Tibor
egyházfelügyelő — Kircheninspektor.

* **A közgyűlés tárgya:** Az ünnepi alkalom méltatása. A közgyűlés közénekkel nyer befejezést.

A közgyűlésen egyházközségünk nőtagjai is részt vehetnek.

Sauter Pál, Késmárk.

Martonfalvay Imre

deák

emlékiratai.

Kerdődik Szécsenyben, Vas vármegyében, végződik Pápán 1585. nov. 29-én

Az eredeti után kiadta, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta

Szapori Nagy Imre a m. tud. akad. lev. tagja.

Monumenta Hungariae Historica.

II. oszt. 31. kötet. Bp. 1881. 125—184. l.

mit darauffolgendem

Festkonvent*

abhalten, zu welchem sämitliche Mitglieder unserer Kirchengemeinde hiermit höflichst eingeladen werden.

Késmárk, X. Woche nach Trinitatis.

Hajts Bálint
lelkész — Pfarrer.

* **Tagesordnung:** Würdigung der Festgelegenheit. Der Konvent schließt mit Gemeindegesang.

Am Konvent können auch die Frauen unserer Kirchengemeinde teilnehmen.

Mártonfalvay Imre

A Kőzpatyán szerzett érdemei jutalmánt Szekszárdon egy birtokrát, 1547-ben Meszlenyben egy másik birtokrészt nyert adományul. 1549-ben a lesencze-tomaj, németfalui és gárdoni, 1560-ban felső- és alsótóthi, bacsi és diszdi Zala megyében fekvő birtokrészekbe iktattak. Ezenkívül örökösödés utján is gyarapodott. 1570-ben pedig Szentkirály, Öcs és Honzufalu homogy vármegyei községekben szerzet birtokokat.

Emlékirat

183, 184. l

1591-ben megélt, s mint Török István főcsuber szolgáját, a primarius familiaris nak cimerték

B á r ó, E l n ö k U r !

e s U r a m !

ikona szerkesztése közben állandóan ége-
szerkesztésében és a Müemlékek Országos
Magyarország Müemlékei" cz. nagybecsü
abb ideig egy fővárosi könyvtárnak sem
özni - gyakran nélkülözni vagyok kény-

szonyaim nem engedik meg e felette érté-
ését, mély tisztelettel arra kérem Nagy-

Mártonfalvay Imre

Enyingi Török János Mártonfalvaynak 1546-ban Köveskuton és Acsádon 3 udvartelket és 3 jobbagytelket adományozott. 1555-ben a Török-családot e birtokok visszavételére egyedül az vezérelte, hogy azokra nekik is szükségük volt. E méltatlan bánásmód néltán fájhatott a hűséges tisztnek. E birtokokért cserébe a sopronmegyei Szépfalot ajánlotta a család – a szolgálatból elbocsátott tisztnek.

(és Sarládot fordits

jtalanul rendelkezésemre bocsátani mél-

ságodnak

n

legalázatosabb szolgája:

Szentiványi Gyula

a Magyar Képzőművészek Lexikona
társszerkesztője, a Muzeumok és
Könyvtárak Orsz. Főfelügyelősége
tisztviselője.
VIII. Thg. Sándor-utcza 13.

u l a v.b.titkos tanácsos urnak,

s Bizottsága e l n ö k é n e k .

Budapest.

Mártonfalvay Imre

☒ Ezen felül Pápa városzának örökül való szabadságot nyert öfelsége adájából. A pozsonyi országgyűlésben százhúsz jobbágyot is Erit és Kapott. Több kérésének elintézését is ígérte a király, aki maga elé idézte Bécsbe, s húsz mázsa lőport, 12 mázsa ónt, egy tarackot, száz gyalogra való penzt utalt ki s meghagyta hogy jól őrizék. Ezek fölött Pápa varosa építésére 500 talicskát, 500 ásót, kapát csákányt, földhányó lapátot kapott. A szerszámokat Bécsben hajóra rakatta s Győrig hozatá, onnan pedig szengelyen Pápára. 1556 tűz évre terjedőnen hiányzanak az adatok az emlékiratban. 1566ban ismét az emyingi Török-családot, kinek feje akkor Török Ferenc volt (T. János fordus

Másolat a 399 számról.
1903

K. u. K. Militärbauabteilung d
dium des Königl. ung. Lande
denkmäler in Budapest. Te
ich den Empfang des, mit d
vom 15. März 1903 übermitte
kend bestätige, teile ich m
Zeichner unter einem au
Militärbaudirektor.

A hivatalos máso

Meisgner

a műemlékek or

titka

1562. ben halt meg).
Ekkor azon fáradozok,
hogy Debrecent a Töröz-
szaládnak vinszádjak hogy az or-
szag főhadnagyságát
uraná, Sorok Ferenc-
nek adjak.

Ily módon kap-
ta vonza a szalad
Debrecent,
mely
a Nárad
vege-
felé
is az
ő Ur-
lajdo-
naba
vett.

BIZOTTSÁGA · 1881 · MŰBO

Mártonfalvay Imre

1556-ban ismét az enyingi Török családot képviselte a pozsonyi országgyűlésen Minchogy ura, Török János Izabella királyné pártjára állott, kisebbik ura Török Ferenc pedig fogságban volt Kolozsvárt, igen nehéz helyzetben volt Pozsonyban, hol azzal is ijesztgették, hogy mint az elpártolt urak képviselőjét I. Ferdinánd király elfogatja. De ő nem tágított, urai érdekeit védte s a király előtt többizor könyörgött az ő érdekükben. A király kegyelmes választ igért s elvégre sok könyörgés után Pápa várassa épületére (építésére) az országtól és I. Ferdinándtól három egész vármegyét nyert ura távolléteben ~~(mint alispán)~~ fordits

321/1903/B

...s 7. Korps. No 1020. An das Präsi-
...s. Comité für Erhaltung der Kunst-
...mesvár am 27. Mai 1903. Indem
...er geschätzten Zuschrift No 255.
...lten Betrages von 30 Kronen dan-
...t, dass derselbe dem betreffenden
...sbezahlt wurde. Czirányi Obltnant.

...lat hiteleül:

Miklós
...z. bizottságának
...ra.

Kudmillik Vas, Sopron
és Veszprém vármegyék
mulaerejét, melyet
Papa vára erezitésére
kellett felhasználnia.

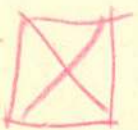

Martonfalvay Imre

II

1550-ben Hunyadban az Enyingi Török család birtokán Török Jánosnak (Bálint fiának) házat épitett, konyháját és leveles szinét úgy megcsináltatta, hogy Erdélyben nem volt szebb leveles szén annál, azt mondották. 1550-~~ben~~ végén ~~a Török család rendelkezésére~~ Debrecenbe került, mely akkor szintén az Enyingi Török-család birtokában volt. Az uradalmat rendbehozta, érdekeit megvédte majorokat épitett Kösüszegben és Macs pusztán. Mint a Török család bizalmasa, számos ügyüket intézte sok tapintattal és anyagi eredménnyel, amiért azonban kevés elismerésben és jutalmazás fordits

ban reszesült. 1553-54-
ben a pozsonyi országgyü-
lésen ő képviselte a csa-
ládot. 1555. szept. havában
a törökök ~~a törökök~~ má-
sodszor is ostrom alá fog-
ták Pápát. Martonfal-
vaynak a védelem körül
való intézkedési következ-
tében azonban ez az ostrom
is sikertelen zinsradt. Ő
maga, ha egyéb dolga nem
akadt a csádi birtokán ~~gaz-~~
~~dálkodott~~ és az emellett
fekvő Köveskuton gazdál-
kodott, hol még 1546-ban Török
János három curiát adományo-
zott Martonfalvaynak. F

Emlekirat 156-165. l.

F A köveskuti 166, 167 l
birtokot
1555ben, M.
nagy kese-
rüséggére
a család
vizsafoglatta

23764 sz. a. kelt megy
van szerencsénk nagy
Zomlor, 1908. év

Mártonfalvay Imre

[1544-47 kört]

Ezek után az Pápa várán is
épitettem, amihöz erközhetem
az kölsö sok épülettöl, az
nagy palotát leszakadóan ta-
láltam, az várba hordóhat
raktak az eső ellen, bele hogy
ne hasson az boltba alá az
eső vize, az palotát mind
nádával, szarufáival, kö-
tésivel egyetemben sok em-
berrel csioda mesterséggel
fölcsaptatám és föllyül az
palotán öreg gerendákhoz
sok vasakkal csatoltatám
erösen és a menyezeten
alól egy iratos (festett tarka)
faoszlopot csináltattam se-
gitségöl, ki mastan is ott
vagyon, az két kapu fölit
is, az két kőfalnak felső
részét lövöhelyökkel én épi-
tém meg, az belső várban
alatt lövöhelyöket én csi-

fordit

náltattam, de jelösben
az kiülső épitésre volt
nagyobb gondom, az hon-
nét a belső várat kellett
oltalmazni az szegény
körséggel etc.; mert ha
azt nem épitettem volna,
az körségöt meg nem tart-
hattam volna az váras-
ban; a nélköl is csak az
Isten tudja, mely nehe-
zen tartottam éret.

Emlékirat 152. l.

#

[illegible]
T-XI. számú heti jegyzetek
Kiadni illetve annak ha
tásügyi minisztiumból
Budapest, 1908. Elláyus hó

Mártonfalvay Imre

A végvárra lett Pápa erődítésének feladata fensire hárult. Erről a következőket írja: „Ez időkezbe megösmerém és jól eszembe vevém, hogy ez keves néppel nem vagyok elég ez nagy puszta Pápa várassának óltalmára és megtartására ez hitvány palánk mellett, elhagyám az vár épületit, az várast kezdem először épitem, honnét az várat óltalmazzák, az várast kissebben szakasztám, palánkját fölállatám, fonatám és sároztatám gyorsasággal, azután az árokját is megásatám, csak ez keves maroknyi néppel, minden Kölső segitség nélkül, kin sokan csodálkoztanak, hogy ilyen hamar véghöz vihetem, mert hogy az Pápa kernyül való nemes uraim fordits

az erdőtől, venzőtől is igen tilongattanak (tiltottak), de ezi azzal semmit nem gondoltam, ugyan eljártam dolgomban." „Azután a vár környül való hitvány palánkot is jó bástyákkal második esztendő fordulatjában Isten segitségével ujolan megépitém jó módon, sok gondviselésömmel és szorgalmatosságommal. Ez épületöket az fejedelem (Ferdinánd király) megértvén, úgy kölde lovagot és valami kevés gyalogot Pápa őrzésére és óltalmára, az mi könyörgésönkre, mert az váras népe teljességgel elunta vala az sok nappali épitést az városon és az éjjeli vigyázást mindenkort a vártan, ki mi att az község igen elfogyatkozott vala."

Transport Mk. Emlékirat, 150-151 l.

Móstonfalvy Imre

1543 előtt helyreállította a pápai várat.

H. Takács Marianna: Magyarországi várkastélyok és kastélyok, Budapest, 1970.

2271

Martonfalvay Imre deák MDK

vezetésével erősitik
meg a szigligeti várat Enyingi Török Bálint
alatt.

122.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék
müemlékei. Bp. 1958.

MDK

Martoni A.

Cigányfiu.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 26.l.
Műcs.

Martoni A.

Clegnaylin.

Mica.

Mártonfalvay Imre
deák, várépítő

P (153-40.)

Török Bálint szolgálatában állott. Egyik vezetője volt annak a csapatnak, amely ura parancsára a szigligeti várat, mely a Lengyel-család tulajdona volt, elfoglalta. Várnaggyá öt nevezte ki Török Bálint. Nyomban hozzá fogott a vár tatarozásához, majd a várhoz tartozó községek s a vár szolgálatára kényszerített szülétek jövedelméből épitení kezdte a deromlott állapotban lévő várat. Ura parancsolá, hogy jól épittesen, jól őriztessen, minden éléssel megtaharja a várat: „A csonkatornyot az falu felől legelőször megépitetém; azután

fordits

két avagy három bástyát
és két nagy öreg pincé-
két csináltaték a külső
várba és az faluba az ig-
ház mellett, kiket nőret-
ben meg is raktam borok-
kal Isten segítségével," egy
öreg kutat is csináltattam
a várban, mely azelőtt
vizet nem tartott, etc..."

Mártonfalvay Imre
deák Emlékirata, Mon.
Hung. Hist. II. ont.
XXXI. kötet 136 – 140. l.

Békefi Remigi dr: A
Balaton környékének egy-
házai és várai a közép-
korban. Bp. 1907. (296, 297. l.

lés, gépírás stb./ ellátás

1021

Pályázók és pályaművek

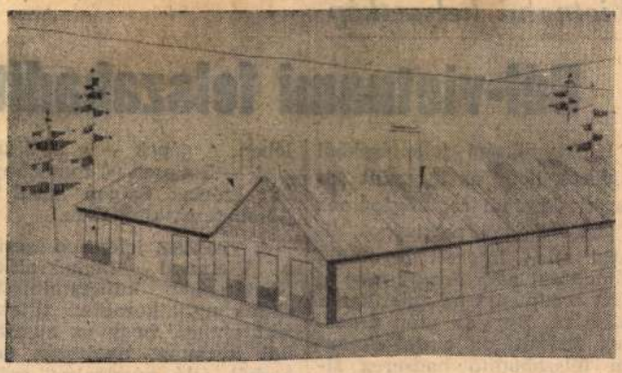

Pontosan olyanok, mint a többi, mai tizennyolc évesek. Kicsit „modernek", kicsit elmélyültek, ha gitárt látnék a nyakukba akasztva, meg sem lepődnék. És ez a két fiú — külön-külön — egy turistaházat tervezett. A rajzokkal beborítják az asztalt, magyaráznak, mit miért így, és miért nem amúgy? Negyedéves hallgatói a Pollack Mihály Építőipari Technikumnak: Mártonfalvi Péter és Gálhidi László. Az iskola vezetősége házi tervpályázatot hirdetett meg a télen. Tizenhat pályázat érkezett be. A két elsőnek a készítőjével — Duga Istvánnal és Széphegyi Lászlóval — sajnos nem találkozhattam, mert éppen ezekben a napokban Budapesten tartózkodtak, hogy részt vegyenek az országos tanulmányi versenyen.

A pályázati felhívás szerint egy elképzelt terepen 16 ágyas turistaszállót kell „megkomponálniuk". Pályázatuk jeligés volt, ami látható is a tervrajz szélén. „Misa", azaz Mártonfalvi és „Csiki", azaz Gálhidi. — Becenevem — mondja Gálhidi. — A történelem tanár úr nem tudta megjegyezni a nevemet, mindig Gálcsikinek hívott, így maradt rám. Misa turistaszállója L-alakú, egyszintes, magastetős épület.

— Kislejtésű hegyoldalba terveztem az épületet, fenyvesek közé. A magas tető, faszerkezettel, olcsóbb és gondoltam arra, hogy az építkezés színhelyén kivágott fákat a helyszínen lehetne feldolgozni. A lapostető drága is, és az ilyen jellegű építményre nem való, mert megnyújtja az objektumot.

— Kicsit konzervatív elképzelés — jegyzem meg. Mártonfalvi tiltakozik:

— Nem. A modern építészet gyakran átveszi a hagyományos motívumokat, amennyiben gazdaságosabbak és esztétikailag is megfelelőek.

Elmondja, mi volt az első teendője, a tervezésnél. Elképzelni a terepet, ahova az épület kerül. Utána következett a funkció séma: szállodaszobák, gondnoki lakás, gazdasági központ. Ez a három.

— Lényeges volt, hogy a szobák ablakai délre-délkeletre nyíljanak.

— Miért?

Gálhidi válaszol:

— Kedvezően hat a lakó kedélyállapotára a kora reggeli napsütés, fény.

— Az ön turistaszállója emeletes. Miért ragaszkodott ehhez a megoldáshoz?

— Az én terepelképzelésem más volt, mint Misáé. Erdős hegyoldalra gondoltam én is, de a szálló előtt egy tágas, fáktól megtisztított fennsíkkal. Itt már a lapostető, aztán a félig loggiás megoldású erkélyek, a hatalmas üvegfalak jobban érvényesülnek. Kettő-, három- és négyágyas szobákat terveztem, mert szerintem ez az elosztás a legcélszerűbb. Kik mennek kirándulni? Házaspár vagy több tagú baráti csoport vagy mondjuk család, két gyerekkel, tehát számukra a négyágyas indokolt.

— Színek?

Gálhidi:

— A fenyves haragoszöld. Tehát nem „üthetem" hasonló mélytónusú színekkel, de kiemelkedő rikítóval sem. Ezért választottam paszteli színeket az erkélyek mellvédjére.

Mártonfalvi:

— Az oromfal nyersdeszkaborítást kapott, mert ez hangulatos és beleilleszkedik az erdei környezetbe. Az ablakok mellvédjeit pedig váltakozó pasztellszínekkel képzeltem el, mert így az egyébként hosszú egyszintes épületet karcsúsíthatom is. Másutt a vakolat mindenütt fehér.

— Miért választották ezt a szakmát?

Mártonfalvi:

— Én eredetileg zenét tanultam hét évig a Liszt Ferenc Zeneiskolában, szüleim is ezt akarták, de én meguntam. elég jó rajzoló voltam és a tanárom tanácsára iratkoztam be a technikumba. Ha elvégzem, Pesten szeretnék tovább tanulni.

Gálhidi:

— Apám is mérnök, a Tervező Vállalatnál dolgozik. Igaz, hogy ő mélyépítéssel foglalkozik, én viszont a magasépítést kedvelem. Talán mert látványosabb, szebb.

— Szabad időben?

Összenevetnek:

— A Misa gitározik, én meg énekelek, — mondja Gálhidi —. Szeretjük a modern számokat. De én úszni is járok.

— Példakép a szakmában?

Misa:

— Személyszerint nekem nincs. Viszont a németek családiház építészete nagyon tetszik nekem.

Gálhidi Laci:

— Nekem a magyar származású amerikai építész, Breauer Marczel.

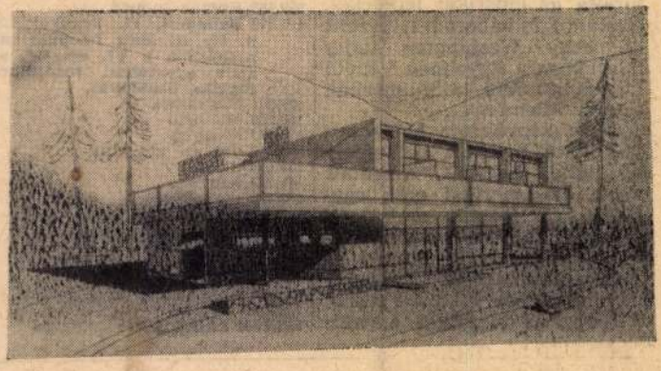

— Ha egyszer kézhez kapják a mérnöki diplomát, egy ilyen optimális megbízással, hogy „pénz nem számít", tervezzenek valamit kedvükre, mihez fognának?

— Egy villasort a Mecseken.

— Én is, de még egy sportcsarnokot is héj-szerkezettel.

szatérését követelő felkelőkkel szemben álló dominikai katonai egységeket az első vonalban. A hírügynökségi jelentések szerint az amerikai csapatok csaknem teljesen bekerítették a felkelők által ellenőrzött régi városnegyedet. A San Isidro légitámaszpontra kétpercenkint érkeznek a katonákat, fegyvert és lőszert szállító amerikai gépek. Mint ismeretes, Johnson elnök bejelentette, hogy a szigeten állomásozó amerikai erőket 14 000 főre növelték.

Vasárnap a tűzszünetet csak szórványos lövöldözés törte meg, — ezek során két amerikai katona meghalt — az elmúlt hét heves harcaihoz képest viszonylag nyugodt volt a helyzet. A harcoknak eddig körülbelül ezer halálos áldozata van, a sebesültek száma 1200. A nyugati újságírók egyik csoportja a tűzszünetet felhasználva látogatást tett a felkelők által ellenőrzött régi városnegyedben. Az AFP tudósítójának jelentése szerint az utcák siralmas képet nyújtanak, az üzletek kirakatait betörték, a szél leszakadt telefondrótokat lóbál és az egész negyeden a „halál jellegzetes szaga érződik". Az utcákon sokhelyütt temetetlenül hevernek a halottak.

Az AFP tudósítója beszélt az ellenálló városnegyed lakóival is. Valamennyien Bosch elnök visszatérését óhajtják és készek harcolni az amerikaiak ellen is — írja a riporter. „Elegendő fegyverrel rendelkezünk ahhoz, hogy folytassuk a harcot" — jelentette ki egy diák.

Az Amerikai Államok Szervezete tanácskozó testületének vasárnapi ülésén heves vita zajlott le az Egyesült Államok egyoldalú dominikai intervenciójáról. Több latin-amerikai ország képviselője élesen bírálta az amerikai lépéseket, általános felháborodást váltott ki, hogy Washington teljes mértékben figyelmen kívül hagyta a többi latin-amerikai ország véleményét.

Chile képviselője határozati javaslatot nyújtott be, amely követelte, hogy 1. vessenek véget az amerikai erők egyoldalú akciójának, amint ezt az amerikai erők „humanitárius küldetése" (vagyis a külföldi állampolgárok biztonságba helyezése) lehetővé teszi; 2 hogy az amerikai expedíció megszakította európai útját és vasárnap este — három nappal ezelőtt — hajóhadával együtt megérkezett Dominikába. Az amerikai tengerészgyalogosok száma 1965 MÁJ. 4

MAGYAR HÍRLAP

Magyar Hírlap SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Vietnami

Dél-V

Hírügynökség kiderül, hogy a lamok katonai a dél-vietnami lásai ellen int támadásai nem hozták meg a várt eredményt az amerikaiak számára. Egymás után érkeznek tudósítások a dél-vietnami felszabadító hadsereg sikeres fegyvertényeiről. A hadsereg katonái — most közzétett hadijelentés szerint — megtámadták és teljesen felmorzsolták a saigoni kormánycsapatok egyik nagyobb alakulatát So Do közelében, Vinh Long és Ben Tre tartományokban pedig két alkalommal rajtaütöttek amerikai osztagokon. A kormánycsapatok 72, az amerikaiak pedig 3 katonát vesztettek. A Felszabadító Front harcosai nagymennyiségű fegyvert és lőszert zsákmányoltak.

Az amerikai légierő 90 repülőgépe vasárnap ismét megkísérelte szétbombázni a partizánok állásait Saigon közelében.

Köztársaság külügyminisztériuma nyilatkozatban tiltakozott amiatt, hogy az ausztráliai kormány nyolcszáz emberből álló zászlóaljat szándékozik Dél-Vietnamba küldeni az amerikai csapatok támogatására.

A nyilatkozat megállapítja, hogy az ausztráliai hatóságoknak ez a döntése az 1954-es genfi értekezlet és a nemzetközi jog durva megsértése s a következményekért minden felelősség az ausztráliai kormányt terheli.

A DPA melbourne-i tudósítójának jelentése szerint Ausztráliában sokan szót emelnek a kormány döntése ellen. Különösképpen munkáspárti politikusok és papok bírálják a kormány magatartását.

Gyorslista

Készült a Sportfogadási és Lottó Igazgatóságon 1965. május hó 3-án megtartott lottó-jutalomsorsoláson, melyen a 17. játékhét szelvényei vettek részt.

Szám:	Nyeremény:
080.434	rádió
086.551	televízió
087.728	rádió
093.565	televízió
099.468	Komár moped
105.379	**Budapest, II. Frankel Leó u. 84. sz. alatt felépülő társasházban a VI. em. 32. sz. alatt egyszobás, főzőfülkés, foggiás öröklakás.**
105.881	éléskamra ut.
109.220	televízió
116.992	szőnyeg
132.663	óra és utalvány
133.056	utalvány
140.243	televízió
152.758	utalvány
179.945	utalvány
183.665	külföldi társasutazás
5,374.186	televízió
5,390.519	rádió
5,390.593	szőnyeg
5,396.470	háztartási kisgépesítés
5,398.010	rádió
5,398.259	külföldi [illegible] sasutazás
5,398.301	rádió
5,400.359	óra
5,408.810	vill. varrógép
5,401.638	fényképezőgép
5,417.057	utalvány
5,417.989	kerékpár duó
5,419.215	televízió
5,428 762	utalvány
6,839.789	utalvány
6,895.438	külföldi társasutazás
6,910.949	**Budapest, II, ker. Frankel Leó u. 84. sz. alatt felépülő társasházban az V. em. 2. sz. alatti kétszobás (egyik kisméretű) étkező- és főző-** [illegible]

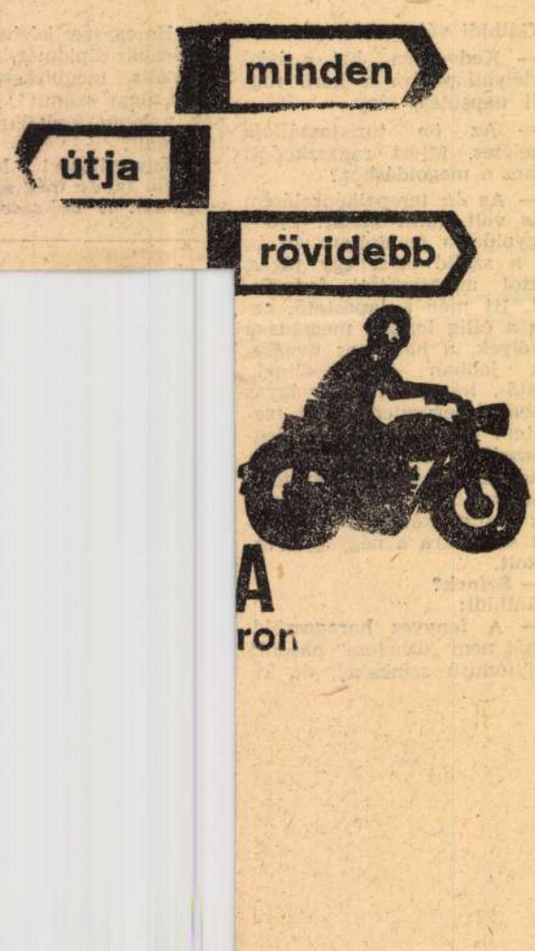

Mártonffy István építész

Jégpálya, étterem a Március 15. téren?

Egy New York-i építész érdekes terve

A Március 15. tér a belvárosi templom és a Petőfi-szobor közötti területen fekszik, ahol látható egy régi római épület megmaradt alapfala is. A lesüllyesztett részben egy szökőkutat építettek, ahová vaslépcsőn lehet lejutni, a lépcsőzetesen kialakított területen pedig padokat helyeztek el. Véleményem szerint e terület jelenlegi állapotában teljesen kihasználatlan. Mind a fővárosiak, mind az erre járó külföldiek számára többet adhatna látványban a tér. Igen kevesen vesznek tudomást például az ott lévő római épület alapfaláról és a korabeli sírköveket is csak kevesen fedezik fel a futó növényzet mögött.

A jelenlegi állapot megváltoztatására lenne egy javaslatom. Elképzelésem szerint a jelenlegi lesüllyesztett részen egy téli-nyári étterem létesülhetne. A beépített helyiségek felett pedig egy virágparkot lehetne kialakítani. A jelenlegi déli részen jégpályát kellene építeni, amely októbertől márciusig üzemelne. A nyári szezonban viszont a helyén egy szabadtéri étterem működne.

Ezek a létesítmények a tér jelenlegi arculatát nem változtatnák meg, mert mindegyik az út szintje alá kerülne. A műemléki jelleg érintetlen maradna, sőt jobban az érdeklődés központjába kerülne a római alapfal is.

Az építész elképzelése a tér új kialakításáról

A történelmi, romantikus tradíciót egyébként is a Petőfi-szobor sugározza s ez a rész szinte érintetlen maradna.

Minden bizonnyal különböző meggondolásból sokan ellenezni fogják a javaslatomat. Ez történt Párizsban is, mikor a kínai I. M. *Pei* építész egy piramis felépítését ajánlotta a Louvre belterületén. Ma mindenki elismeri, hogy jó ötlet volt. Úgy vélem elképzelésem egy újabb értékkel gazdagítaná Budapestet. Eme javaslat megtételére több éves New York-i gyakorlat és tapasztalat is feljogosít. A terv talán *Demszky* Gábor főpolgármester úr tetszését is megnyerné.

Mártonffy István
építész, New York

Mit nyertünk a Lágymányosi híddal?

A szakmai érvek veresége

Százéves álom valósul meg azzal, hogy most a Hungária és a Könyves Kálmán körutat átvezették a Lágymányosi hídon s kialakul Budapest legfontosabb körgyűrűje. Arra is emlékszem azonban, hogy a két világháború között készült Budapest-térképeken az út folytatása a vasút É-i oldalán a Hamzsabégi úton volt bejelölve. Ezért is lett a tervezett út helye kihagyva.

A budai szakasz továbbvezetésének legfontosabb célkitűzése: a lehető legrövidebb úton és a lehető legkisebb környezetszennyezéssel tudja biztostani a körgyűrű továbbfolytatását a BAH-csomópont felé és a közvetlen csatlakozást az M1, M7 autópályához.

Ezt a feladatot – az adott helyzetben – optimálisan csak egy megoldással lehetett volna elérni: a Hamzsabégi úton a Budaörsi útig megépített gyorsforgalmi (szintbeni kereszteződés nélküli) autóúttal. Egy gépkocsi környezetszennyezése akkor a legkisebb, ha a legrövidebb úton 50–71 km/óra egyenletes sebességgel, megállás nélkül tud haladni az úticéljához. Az így megépített körgyűrű esetén valóban teljesül az a kívánság is, hogy tehermentesítse a belvárosi hidakat és főútvonalakat. Így például a Déli pályaudvar vagy a BAH-csomópont térségéből Kőbányát vagy Zuglót személygépkocsival 10–15 perc alatt el lehet érni. Ma ez csak a belvároson keresztül és többszörös idő alatt valósítható meg. Mivel a budapesti autópályákat e körgyűrűig vezetik be, ez a körgyűrű egyben ellátja az autópályák gyűjtő és elosztó forgalmát is.

Amikor 1992 táján először hallottam arról, hogy a körgyűrű vonalvezetését a híd budai oldalán derékszögben megtörve déli irányba akarják továbbvezetni Albertfalva felé, elhatároztam, hogy a sajtó útján tiltakozom ez ellen. Amikor azonban azt is megtudtam, hogy a tervezők is hiába próbálják az „illetékeseket", beláttam, hogy a demokrácia kezdeti bizonytalanságait kihasználva ma még gyakran nem a szaktudás érvényesül.

Most pedig nézzük a rideg valóságot. Elkészült a 2x2 sávos híd tömegközlekedés nélkül. Ez önmagában is abszurdum. Valamikor ugyan villamos is fog közlekedni rajta(?). Hogy három év miért nem volt elegendő egy autóbuszvonal betervezésére – nem tudom. Nagy kár az is, hogy a híd miért nem 2x3 sávosra épült meg az Árpád hídhoz hasonlóan, melyet a közeljövő forgalmi igénye indokolna.

A tervezett budai úthálózat vonalvezetését a döntéshozók tehát megváltoztatták. Így az Óbudáról indított körgyűrű – melynek a közép- és dél-budai területekkel is kellett volna kapcsolatot teremteni – a Szerémi útnál véget ér. Az út délre fordul, és a Szerémi, illetve Andor úton át – az ún. „egérúton" – kellene kapcsolatot létesíteni az M1, M7 autópályával. De ez még szerencsére nem készült el. Félreértések elkerülése végett a Szerémi és Andor utak korszerűsítésével egyet lehet érteni, de az egérút koncepciójával nem! Ily módon a Lágymányosi hídhoz tartozó budai úthálózatra vonatkozó, előzőleg ismertetett két célkitűzésből egyik sem valósult meg.

A helyzetet tovább rontja, hogy a Bocskai út forgalma alig csökkent az új híd megnyitása óta. Tüntettek a Bocskai út nagy környezetszenyezése miatt és ugyanakkor meghiúsították a Hamzsabégi úton az építést. Így a Bocskai úti lakók és iskolások tovább szenvedhetnek a környezetszennyezéstől.

Most felmerül a kérdés: mit lehet tenni? Véleményem szerint az egyedül helyes megoldás: a Hamzsabégi úton tovább kell építeni a gyorsforgalmi utat a Budaörsi útig. A villamospályát esetleg a Karolina úton lehetne a 61-es villamos vonalához csatlakoztatni, Moszkva téri végállomással. Ezzel elkerülhető lenne a Budaörsi út elejének túlzsúfoltsága.

A terveket a tervezők felelősséggel tervezték meg, ezeket a szakmai zsűri elfogadta. Senki sem akarja a tervezők felelősségét átvállalni az optimális megoldásnál rosszabb javaslatokkal. Azok az ellenérvek, melyek a Hamzsabégi úttal kapcsolatban felmerültek, mind megoldhatók. A park károsodása, újraparkosítással. A zaj-, hangszigetelő falak alkalmazásával. (Bár szerintem a gyorsforgalmi út zajszintje nem fogja elérni egy tehervonat zajszintjét).

Nem szabad ugyanis elfelejteni, hogy az ilyen hidak, utak száz évekre épülnek és egy rossz koncepciót nem lehet több száz évig cipelni.

Pálfalvay Ferenc
okl. mérnök

Önvédelmi fegyverek

Szabadon vásárolhatók,

Tréningmódszerek javaslata a politikában

Ki miért marad távol az ellenzéki megegyezéstől?

A Magyar Nemzet ennél már jobban nem hozhatja össze a széttartó jobbközép pártok szellemi vezéreit, mint ahogyan előszilveszteri számában egyazon oldalon kapatta interjúvégre egy-egy kongeniális újságírójával *Kulin* Ferenc MDF-alelnököt és *Füzessy* Tibor KDNP-s ügyvezető elnököt. Ha van, ami még ennél is szorosabban szembesíteni tudná őket, az már túllép a publicisztika műfaján, és a menedzsmenttudományi konfliktuskezelés tréningmódszereivel kell hogy operáljon. Mert ezek az interjúk ugyan már így is amolyan „feleselő" szövegekké sikeredtek, mint a pár éve újra kiadott párhuzamos Széchenyi–Wesselényi útinaplók – hiszen azonos politikai utcák-terek, látványok, klubok között kanyarognak –, de egy valódi tisztázó vitához még csak nyersanyagul szolgálhatnak. Ez utóbbi pedig, ha nem is garantálja az egyetértés karnyújtásnyira hozását, legalább az ólálkodóleselkedő félreértések hiénafalkáit elzavarja. Próbáljuk meg tehát ezekből a nyomdailag már egy lemezre szedett koncepciókból az egymásnak replikázó idézeteket összeválogatni és mintegy dialógusba szervesíteni. Majd belőlük kiindulva túllépni a szokásos kommunikációs korlátokon.

Kulin: „Az MDF a mérsékelt konzervatív erők pártjaként szövetséget kíván(t) építeni azokkal a pártokkal, amelyeknek gyakorlata és stílusa, elvei és módszerei összeegyeztethetők a sajátjával. Ez egyértelművé tette, hogy csak a KDNP-vel és a Fidesszel tudjuk elképzelni a szövetséget, viszont a Torgyán-féle kisgazdákkal nem."

Szabó Iván interjújában a Kereszténydemokrata Néppárt „tiszta szárnyáról" beszél, amellyel kapcsolatban nem adja fel a reményét, hogy sikerül felújítani a Polgári Szövetség pillanatnyilag veszettnek látszó gondolatát... Ez legalább annyira sértő a pártra nézve, mint a kisgazda-véleménynyilvánítások."

Kulin: „Az MDF jelenlegi vezetése változatlanul a korábban Polgári Szövetségnek nevezett hárompárti együttműködést akarja, függetlenül attól, hogy a kereszténydemokraták későbbre halasztották a választási szövetség megkötését. A másik irány számomra elfogadhatatlan; nem a személyi ellentétek miatt, hanem azért, mert a magyar politikában a radikalizmusnak az a változata, amit Torgyán József képvisel, tökéletesen ellentétes az MDF alapokmányaival, a kormányban vállalt szerepével s az ellenzéki politizálásával... A kereszténydemokraták félreértése éppen azon alapul, hogy azt hitték, mi olyan szövetséget akarunk, amely eltünteti a pártok önálló arcát. Erről szó sincs: tisztában vagyunk azzal, hogy mindhárom párt érdeke, hogy megőrizze a szavazótáborát. Tehát az MDF természetesen önállóan is akar politizálni, de emellett feltétlenül meg kell nevezni, hogy kikkel tudja elképzelni az együttműködést, később pedig a kormányzást."

Füzessy: „Már jó ideje figyelem a négy ellenzéki párt parlamenti szereplését, és azt tapasztalom, hogy a szavazások eredménye kétségbeejtő... A mindennapok apró munkájában nincs meg az ellenzéki összhang... A legjobb példa erre a médiatörvény. Mikor a hatpárti egyez-

ival. Az első döbbenet itt keletkezik. Kiderül, hogy az esetek túlnyomó többségében – és annál inkább, minél fontosabb a vitapont, nagyobb a tét és erősebb a vitafelek érdek- és/vagy indulati elköteleződése – ez az egyszerű feladat nem szokott sikerülni. Ez azon mérhető le, hogy a vitapartner azonnal tiltakozik mondandójának „árnyalati, de súlyos" csúsztatásokkal történt meghamisítása ellen. Csak többszöri nekifutás-

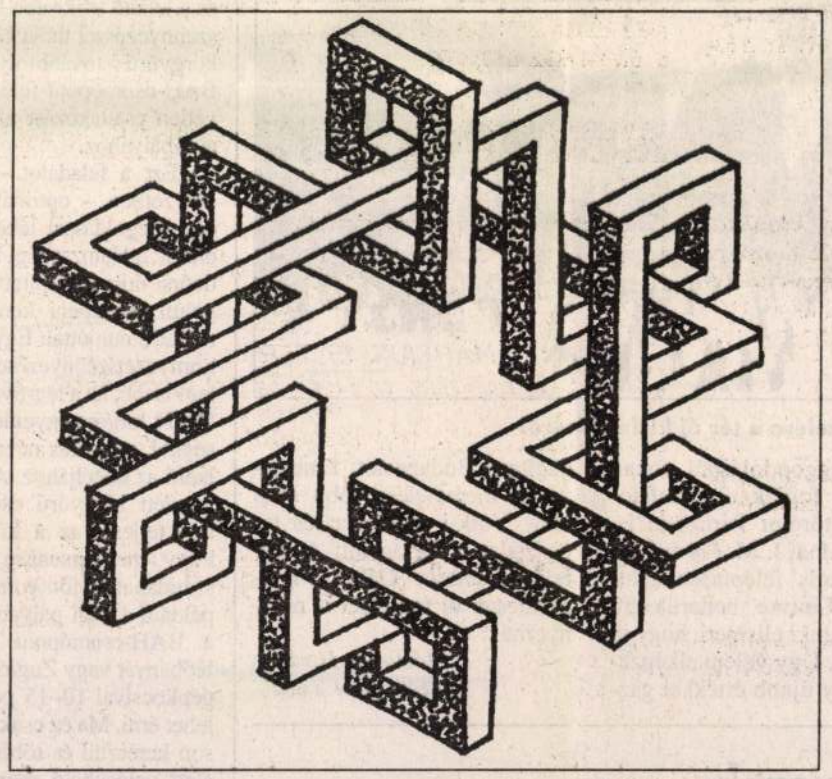

F. Farkas Tamás rajza

ra kezd sikerülni – a tréningcsoport kritikai légkörének nyomására –,

nált volna interjút, hajlamos lett volna kérni a felektől az említett első módszer eljátszását. Ebben kiviláglott volna, hogy mindkét fél csak mintegy félig hallja meg a másik állásfoglalását. Kulin gondja nincs teljesen megválaszolva, Füzessy szellemes ad hominem ellenérvével ("Ti sem vagytok jobbak hozzánk, mint Torgyán hozzátok"), hiszen Kulin aggodalma fennmarad: a Torgyán-féle radikalizmust mind a jelen el-

lenzéki, mind pedig (és főleg) a remélt kormányzati pozícióban képte-

ségben és meggyőző erőben vetélkedjenek. Füzessy próbálja meg a lehető legmélyebben átérezni Kulinék megrendelülését: mit jelent számukra az, ha Antall József komplex és korszerű politikai látásába, amit a nyugat-európai kereszténydemokrácia egyértelműen visszaigazolt, még mindig és egyre inkább belezavar az a torgyáni vonal, amely konkrét jelzések szerint nem szalonképes Európában. Ez az érvrendszer nem önmagában érdekes, hanem csak akkor, ha igazi átéléssel és ötletgazdagsággal Füzessyék–Giczyék képesek kifejteni. Például úgy, ahogyan szerintük erről meg lehetne győzni a Giczy–Füzessy vonal híveit. Ők maguk, ezekkel együtt mindenképpen sokat tanulnának belőle, de a kívülálló hallgatóknak-olvasóknak is katartikus élményt jelentene.

Kulin Ferenc pedig egész esszéista gondolkodó arzenálját felvonultathatná annak az álláspontnak győzelemre vitelére, hogy törik-szakad itt négypárti ellenzéki koalíció szükséges. Ő tudja, mivel lehetne meggyőzni erről a Szabó Iván–Kulin Ferenc MDF-táborrészt, hiszen belülről látja – de a játékban már a párton belüli ellenfelek kajánságával és éber precizitásával –, hogy hol vannak az így megtámadandó Kulin–Szabó koncepció gyöngéi. (Természetesen ebből a Boross–Schamschula vonal sem „potyázhatna", mert a maguk nyelvjátékában őket is kötelezné, hogy igaz szívvel próbáljanak túltenni Kulinék szellemi gesztusán: a velük szembenálló féltábor, azaz Szabó Iványék–Kulinék igazának bebizonyításával.)

Tudván tudva, hogy az itt könnyedén felvázolt konfliktuskeze-

próbálkozása ellenére ez ideig nem sikerült visszatérnie a nagy hatású sztárszereplők közé.)

Nem sokkal utána, az akkoriban induló reggeli tévéadásban figyeltem fel örvendezve egy hasonló „fordított párbaj" előkészületeire. Legalábbis, ami a vitavezető ambícióit illette. Ám sajnos, a két résztvevő, *Kónya* Imre és *Pető* Iván, sehogysem akart kötélnek állni. Tökéletesen egyek voltak az ötlet elutasításában. Kár – gondoltam –, a kommunikáció javítása továbbgyűrűző jótékony hatással lehetett volna politikai kultúránkra. (De azt is belátom, amikor nagyon élesbe megy a játék, nehezebben kockáztatjuk a tartani vélt pozíciókat.)

Most könnyebb volna a dolgom, ha a Kulin–Füzessy párosnak ajánlott menedzserfejlesztési módszer felidézett sikeres előképei semlegesek lennének a terítéken lévő vitaponthoz, vagyis ha az új esetnél teljes egészében a „módszertani térfélen" maradhatnék. Nem ez a helyzet. A '90 nyári politikai „fordított vita", melynek nívódíjas kivitelezése megdobogtatta a kommunikációs tréner szívét, olyanok között zajlott, ahol az egyik fél megnevezése eleve szétfoszlathatja a kommunikáció ilyetén megjavításához fűzött reményeinket. Az említett vitában ugyanis *Pozsgay* Imre képviselte a kisgazda és Torgyán József a szocialista álláspontot. Mindketten páratlan érvényességgel.

Azóta is sokat tűnődtem ezen a korai rendszerváltási élményemen. Pszichológusként egy percig sem kételkedhettem abban, hogy a „szerepteljesítmény hatékonysága" volt

és marad az

legfontosabb po-

Martonhely, Templom
Falképei

MÁRTONHELY

Templom, Falképek

Rómer Flóris: Kivonat... AÉ, III – 1870, 99l.

MÁRTONHELY

Templom: freskók.

Henszlmann Imre: A magyarországi legújabb régészeti fölfedezések. VV 1866, 186 l.

MÁRTONHELY

Templom: presbi

A magyar tudományos akadémia. VI
1865, 140 l.

MÁRTONHELY

Templom, Frezkók

A turniczei templom frezkói: VU 1863, 376 l.

Mártonhelyi templom falképei

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Szőnyi Ottó: Régi magyar templomok. Bp. é. n. (1933), 27 l.

MÁRTONHELY

Templom, főoltár

Nagy Zoltán: Könyvismertetés. MNy, XI – 1935, 38 l.

MÁRTONHELY

Freskó

Pavel Ágoston: Könyvismertetés. MM, XI–1935, 350.

MÁRTONHELY

Templom, freskó

ifj. Vayer Lajos: Könyvismertetés. Századok, LXX – 1936, 332 l.

MÁRTONHELY

Templom, Freskó

Budinis Cornelio: Gli artisti Italiani in Ungheria (Opera del Genio Italiano all'Estero) Roma 1936.
24.l. 151.l.

Mártonhelyi templom

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Horváth, Enrico: Transdanubien als kunsthistorische Provinz. Annuario, Studi e documenti italo-ungheresi. I. Roma, 1937, 122 l.

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Lázár Béla: Miklós mesternek, a Kolozsvári testvérek apjának művei: MM, XIV – 1938, 375, 376, 382 l.

MÁRTONHELY

Templom

Horváth, Henrik: Ofener Künstlergrabsteine aus dem 14. Jahrhundert. Hely és év nélkül. (1939), 225 l. (képe 226 l) 227-228 l.

MÁRTONHELY

Tpl, freskó

Oettinger, Karl: Könyvismertetés. Zeitschrift für Kunstgeschichte, VII. kötet, Berlin, 1938, 260 l.

MÁRTONHELY

Ind. fresco

Gerevich, Tiberio: L'arte ungherese della Transilvania. Corvina, nuova serie, III – 1940, 547 e 548

Mártonhely Templom

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Zakner Endre: Iránypontok a vasmegyei régészeti egylet első működése elé. AÉ, VI – 1872, 12 l.

MÁRTONHELY

Templom

Gózon Imre: Vasmegye határszélén tett régészeti kirándulás. AÉ, VII–1873, 300l.

MÁRTONHELY

Templom

Turcsányi Andor: Mellékletül Gózon Imre útleírásához. AÉ, VIII – 1874, 13 l.

MÁRTONHELY

Harang

AE, VIII–1874, 38.

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Ortvay Tivadar: Könyvismertetés... AÉ, IX–1875, 89.l.

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Myskovszky Viktor: Régészeti kirándulás (Tornára ~~Kap~~ ~~Tornára~~ és ~~Kra~~ Krasznahorkára. AÉ, IX-1875, 142 l.

MÁRTONAELY (Vas)

Templom, freskók

Agustics Imre: Két kép Vasmegyéből. VL
1876, 38 l.

MÁRTONHELY

Templom

Szobar Béla: Könyvismertetés. AÉ, X–1876, 119 l.

MÁRTONHELY

Tpl, Prechó

Czobor Béla: Könyvismertetés. Századok, XII–1878, 435 l.

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Hivatalos körlemények. AE, V—1885, V.l.

MÁRTONHELY

Templom

Henszlmann Imre: Hazai műemlékeink hivatalos osztályozása. AÉ, V—1885, XVII. l.

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Nagy Géza az aldobolyi kardról. AÉ, VI – 1886, 236 és 238 l.

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Hampel József: Egy fejezet haraiötvösségünk történetéből. AE, VII – 1887, 118 l. (képe 127 l.)

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Czobor Béla: Egy árpádkori diptychon. AÉ, X–1890, 336 l.

MÁRTONHELY

Templom, freskó

Szendrei János: A magyar történeti palota a párisi világkiállításon. V. 1900, 390 l.

Mártonhely (Martyána) vasmegye

Romer fl. h.

1) falkép részlet. nyomat 8 db. és egy felirás.
alapraje és távlati képek. nyomat 3.
2) két példány falkép részlet nyomott. rézmetnet.
3). színes ~~nyomat~~ 2 példány. szentek és apostolok. nyomat
4) 1 megezetkép színes nyomat
5. szentély falkép. színes. nyomat

Aztekhlo O. 1912/13

1) alapraje bővi tissel. 1:100
2) metnet hosz
3) keresztmetnet.
4) felmérési vázlat
5) keresztelőhát 1:20. tera
6) 3 db tanulmány vázlat. pauspapír.

Mártonhelyi (Martyánc) vk. gótikus templom

(Vas vm)

falképei

Gerecrefalképek

Gróh másolatai a MOB-nál

FILM.

ROTHERMERE-S. 12. III. 2.

T. EUROPA RT.

Budapest.

Kérem további intézkedésig kiadványaikból az alábbi példányszámokat küldeni:

Magyar Nemzet	4		
Független Magyarorsz.	5		
Film, Szinház, Irodal.	2		
Képes Sport	2		
Magyar Rejtvény Ujság	2		

Mártonhegyi

templomkastély

Kővári Erdélyemlék

241. l.

Nagyszebeni áll. el. isk. O. T. könyvtára

VI. 226

Mártonhegyi kehely

1.

Balogh Erdélyiren

szerm

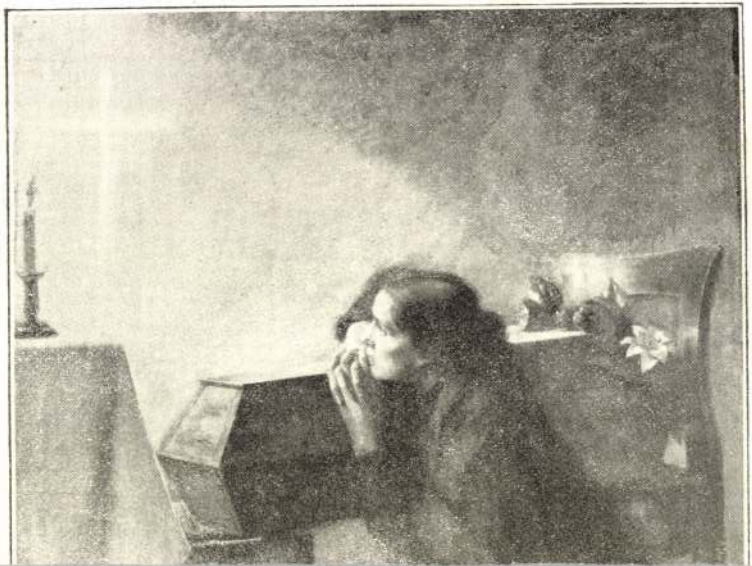

Mártonhegyi oltár

l.

Arch. Ért. 1917

99. l.

Martonosi Baráth Lajos

építész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - építési terveivel szerepel.
Ujtipusu bérház terveivel.

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Mártonka (Bereg m.)

Gör. kath. templom

l.

Lebegőlelkűségek

124, 125, 126 l.

8

9

MDK

Mártonka Miklós

Dunahid, vf.

Alkotás Művészház 39. kiáll. 1949. febr.

M.D.K.

Martonka Miklós festő

Az Alkotás Művészház kiállitásán szerepelt műveivel

Világ, 1949.febr.24. Cikk:(d.m.)

MDK

Martonka Miklós festö

Napos táj. Akvarell.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat. 1957. Katalog. 15.1.

Martonosi Baráth Lajos MDK

Bertalan-udvar

Széchenyi-udvar

Rákóczy-udvar

Lenke,Gellért Béke-udvar

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Márkonka Lajos
festő

Szabad Művészet

1951. 219. l.

A vall.és közokt.m.kir.min
kelt és a IX.ker.állampénz

Kilián Frigyes u
Müemlékek Országos Bizotts
szállitott könyvek vételár
/:697:/ K 39 fillért enged
tárt, hogy ezen összeget a
nökének hivatalos nyugtáj
lett fizesse ki és tárczám
adáskép számolja el.

A hiv.másolat hit

Martoni A.

MDK

Cigányfiu

Mücsarnok 1 94o Tavaszi tárlat

Halász Livia
Helbing Aranka (Kátainé)
Hevesi Margit
Mártonka Miklós

Az Alkotás Művészház kiállítása

Hosszabb szünet után ismét megnyitotta a kapuit az Alkotás Művészház (Erzsébet-körút 19), alkalmat adva a legkülönbözőbb művészi felfogású festőknek és szobrászoknak, — akik egyébként ritkán szerepelnek a nyilvánosság előtt — hogy bemutassák munkásságukat. A változatos anyagban sok figyelemreméltó, komoly munka szerepel s talán nem elfogultság, ha elsősorban *Kátainé Helbing Aranka* bravuros rajzkészségű, nemesveretű pasztellportréit említjük. Munkás arcmása a mai idők, a mai igények szellemének egyik legőszintébb kifejezője. *Balogh* András, *Dudás* Jenő, *Hevesy* Margit, a fiatal *Mártonka* Miklós és a rendkívül rokonszenves *Tóbis* Ilona erősségei az együttesnek a festészet terén. A szobrászok között *Székely Komor* Anna értékes gyűjteménye vonja magára a figyelmet, valamint a finom érzékenységgel mintázó és komponáló *Halász* Livia, aki a női arcmásában különösen elmélyültnek mutatkozik s szorgalmas műgyakorlatok révén egyik legjobb portrétistánkká fejlődhet. *(d. m.)*

K

1949

Világ. 1949. febr. 24.

Folyó szám	Kelet		Tárg
	hó	nap	
			Kuzemiszky
			Láry
			Finály
			Posta
			Lehoczky
			Schiller
			Foerk
			Uhlyár
			Stehlo Otto
			Wagner K
			Höts
			Müller

MDK

Martoncsay József,
a korongos műhely elsője.

Nikelszky Géza, beszámolója Dr.Szentiványi Gyulának:
A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői.
Pécs. 1948.nov.16.

MDK

Martonossy József, csop.vezetö

1893-tól a Zsolnay gyárban dolgozott kb.
45 éven át.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár müvészei és kivitelezöi
Pécs. 1949.ápr.12.

Martonosi Sándor, [gyermekrajzoló] MOh

A szegedi Madách u.-i ált. iskola tanuló-
ja - Negyedik díjat nyert. [IV.]

Plakátterve: Repr.

-: Gyermekrajz-kiállítás a takarékosság-
ról 10.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. März. 11.

Martonosi Baráth L.

MDK

Lenke-Gellért udvar

Keresztényszocialista kulturház diszterme

Bertalan udvar társasház

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

MDK

Martonosi Baráth L.ép.

Művei:
Lenke - Gellért udvar.
Keresztényszocialista kulturház diszterme.
Bartalan udvar társasház.

Műs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.20.-jan.17.
Kat. 24.l.

Martonosi Baráth

építész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szép a kereszténnyszocialista kulturház diszterme.

Pesti Hirlap 1931.VII.22.

MARTONOSSY JUDIT

/m.j./:

Szines tájak, elvont formák.
/MARTONOSSY JUDIT képeiről./

Uj Élet, XXII.évf. 5./487./sz. 1979.
március. 13.old. képekkel.

MARTONOSI Barátk Lajos építész

Ferkai András

A TÁRSASHÁZ, MINT A BUDAPESTI LAKÓHÁZÉPÍTÉS MEGÚJÍTÁSÁNAK EGYIK MÓDJA

A zártudvaros bérháztípus válsága

„Nem ismerek, és azt hiszem ezt a véleményemet minden logikusan gondolkodó építésztársam is aláírja, az egész földkerekségen fejletlenebb, a kényelem, mint az egészség követelményeinek ellentmondóbb, esztétikailag alacsonyabb fokon álló és amellett drágább építkezést, mint az átlagos budapesti bérház" – írta a századfordulón Spiegel Frigyes.[1] Ám ezekért a hibákért nem az építészeket okolta, mert „ha alkalmuk nyílik családi kisebb lakóházak tervezésénél tehetségüket érvényesíteni, mindig magas színvonalú dolgokat is alkotnak; de mihelyt bérháztervezésről van szó, képtelenek az ár ellen úszi, és teljesen a helytelen rendszer nyomása alatt állnak".[2] Spiegel a budapesti bérház kritikáját megfogalmazva fontos dologra mutat rá, tudniillik arra, hogy e lakóháztípus kialakításában az építészek vajmi kevés szerephez jutottak, és amikor már látták hibáit, akkor sem tudtak változtatni rajta a komoly ellenerők miatt. Hogy ez mennyire nehezen megoldható probléma volt, bizonyítják azok a cikkek, megnyilatkozások, melyek még a húszas és harmincas (!) években is ugyanazt a zártudvaros bérház-típust bírálják, mint Spiegel.[3] A telekkörülépítés egészségtelen gyakorlatának csak az 1937:VI. tc. alapján alkotott új Építésügyi Szabályzat vetett véget.[4] Mi volt az a „helytelen rendszer", ami ilyen hosszú időn át útjában állt a budapesti bérház megújításának? A kérdésre nem lehet röviden válaszolni, mert ha azt mondjuk: a magántőke, túlzottan leegyszerüsítjük a problémát.

A bérház alaptípusainak kialakulása Európa-szerte a kapitalizmussal és a modern urbanizációval kapcsolatos. A tömegessé vált lakásigényt már nem lehetett a hagyományos módon – saját ház építésével – kielégíteni, hiszen a városlakók egyre nagyobb része önerőből erre már nem volt képes. A városi hatóságok amúgy sem pártolták a családiházas építkezést, mert a város területének oly mértékű kiterjedéséhez vezetett volna amit úttal, közművekkel, közlekedéssel nem lehetett követni. Az intenzív városfejlesztéshez tömöríteni kellett a lakosságot és erre a célra a soklakásos bérház bizonyult alkalmasnak, melynek tömeges építését a magántőke vállalta. A Gründerzeit korszakában a bérházépítés a városi népesség növekedése és az emelkedő kereseti viszonyok miatt jó befektetés volt. A lakásépítést a szabad piac törvényei irányították és tulajdonképpen a házak elrendezését, a lakások összetételét, méretét és komfortfokozatát is a kereslet-kínálat viszonya alakította ki. Az építészek közreműködésével formába öntött bérházakban a különböző társadalmi rétegek eleinte megtalálták az igényeiknek és pénztárcájuknak megfelelő lakást. A probléma Budapest túl gyors fejlődéséből és a telekárak emelkedéséből adódott. A magas telekárak miatt ugyanis a befektetett tőke csak maximális beépítés mellett térült meg. A hatóságok – a liberalizmus szellemében – teret adtak ennek az igénynek, és az építésügyi szabályzatokban igen enyhe korlátokat szabtak a beépítési százalékot és magasságot illetően.[5] Ennek eredményeként alakult ki a zártudvaros, függőfolyosós pesti bérház típusa, mely a

sötét, levegőtlen udvar és az arra néző lakások fogyatékosságai miatt később oly sok jogos bírálatot váltott ki. A telek- és háztulajdonosok mint szerzett joghoz ragaszkodtak e maximális jövedelmet biztosító beépítésmódhoz és mereven ellenálltak minden változtatásnak. Befolyásuk oly erős volt, hogy sem az építészek, sem a hatóságok jobbító szándéka hosszú időn át nem érvényesülhetett. Ha megnézzük a századforduló vagy a húszas évek bérházait, azt látjuk, hogy a stílusok, a szemlélet változása szinte csak a homlokzaton hagyott nyomot: a legszebb szecessziós, sőt premodern bérházak alaprajza sem sokban különbözik a historizmus korában épültekétől.

Az is gondot okozott, hogy a biztos befektetést kereső magántőke egyre inkább a tehetősebbeknek épített[6], holott a bérlakást igénylők túlnyomó része az alsóbb néposztályokból került ki. A kereslet és kínálat egyensúlya megbomlott, amit jól jelzett a statisztika, mely szerint 1880 és 1900 között az üresen álló lakások száma három és félszeresére emelkedett. A millennium táján kezdődő dekonjunktúra a lakásépítést is visszavetette. A háziurak a helyzetet kihasználva rohamosan emelték a lakbéreket, annál is inkább, mert közeledett a 15 éves adómentesség vége. Ebben a helyzetben széles rétegek kényszerültek tényleges igényeiknél szerényebb, gyakran nyomorúságos életkörülmények közé. Megnőtt a többszörös albérletek, ágybérletek és a hajléktalanok száma, de a közép- és kispolgárság, a tisztviselők egyre nagyobb része sem talált magának megfelelő és megfizethető otthont a spekulációs bérház nyújtotta lakásválasztékban. Az 1901-es népszámlálás kimutatta, hogy a lakosságnak csak egyharmada él tűrhető lakásviszonyok között. Nem véletlen, hogy éppen ezekben az években élesedett a spekulációs bérház kritikája és sűrűsödtek a lakáskérdés megoldását célzó javaslatok.[7] A témával foglalkozó építészek és szociálpolitikusok számára nyilvánvaló volt, hogy a magántőke uralta bérházépítést rövid távon lehetetlen megreformálni: *más tulajdoni konstrukciókra van szükség a lakásépítésben.* A probléma megoldásának alapvetően két útját látták: hatósági kislakásépítést a munkásosztálynak és az önsegítő lakásépítő mozgalmak támogatását az erre leginkább alkalmas fixfizetésű osztályok, vagyis az állami és közigazgatási tisztviselők, valamint az állami és községi üzemek alkalmazottai javára.[8] Az előbbi az állam vagy a városok által finanszírozott és lebonyolított szociális lakásépítés területe, az utóbbiba pedig a saját házakat építő szövetkezetek és a társasházépítő mozgalom tartoznak. Tanulmányunkban csupán a többlakásos háztípus megújításában jelentős társasház témáját taglaljuk, mely nem csak közgazdasági, jogi és szociálpolitikai szempontból érdekes alakulat, hanem építészetileg is. A társasháznak a beépítésmód és az alaprajz megjavításában játszott szerepéről a várostörténeti és építészeti szakirodalom eddig nem vett tudomást.[9]

„Kisház vagy többlakásos bérház?"

A tisztviselők és alkalmazottak önsegítő lakásépítő mozgalma kezdetben saját házak építésére irányult. A Népliget mellett hatósági támogatással alapított Tisztviselő-telep (1883–) mintájára a középosztály, az értelmiség és az iparosok sorra hozták létre a főváros környékén a maguk családiházas telepeit. A fővárosban azonban a túlzottan nagyméretű és drága telkek, az építési szabályzat pazarló előírásai és magának az építkezésnek a drágasága miatt még a jobbfizetésű és kisebb vagyonnal rendelkező tisztviselők sem voltak képesek saját tulajdonú családiházat építeni. (A bírák és ügyészek

kissvábhegyi telepe ebből a szempontból kivétel, hiszen e foglalkozási ágak köztudomásúan a legjobban fizetettek közé tartoztak.) Ahogyan a német Baugenossenschaftok egy része kénytelen volt a városközponttól távoli telepek építéséről áttérni bérházak építésére, úgy került nálunk is előtérbe a belterületi többlakásos ház, mint a házépítés több szempontból is előnyösebb formája. Ferenczi Imre, a székesfőváros szociálpolitikai előadója, az 1910-es bécsi lakásügyi kongresszusra készített szakvéleményében (Kleinhaus oder Miethaus?) például, a közületi lakásépítést illetően, ugyancsak a bérház mellett voksolt.[10]

A századfordulón az Országos Tisztviselő Szövetség főtitkára, dr. Dános Árpád miniszteri titkár vetette fel a gondolatot, hogy „... a tisztviselőknek tömörülniök kellene abból a célból, hogy közös erővel bérházakat építsenek a maguk részére; ilymódon, úgymond, lakásviszonyaikon lényegesen javíthatnak s a lakbér nagy részét is megtakaríthatják."[11] A folytonos lakásdrágulás elől való menekülésre kiválóan alkalmasnak tűnt az a soklakásos háztípus, ahol nincsen háztulajdonos, mert minden lakó a saját lakrészének tulajdonosa.

A társasház jogi alapja és szervezeti formái

A társas háztulajdonnak a messze múltba visszanyúló történeti előzményei vannak Magyarországon. A közös tulajdon középkorból eredő, sajátos formái voltak a fiumei ún. „emeletjog", a soproni ún. „részház" tulajdon, vagy a házak természetbeni megosztása Erdélyben, illetve általában a falusi házközösségek.[12] A 19. század közepén, a kapitalista magántulajdon jogrendjének kialakulásakor azonban ezeket az archaikus tulajdonközösségeket jórészt felszámolták. A soproni „részház" tulajdonról például éppen annak a határozatnak a révén tudunk, amelyik 1855-ben azt betiltotta. A társas tulajdon gondolata nem is merült fel addig, amíg a liberális kapitalizmus válsága el nem mélyült a századvégen. Amit az egyes ember nem volt képes elérni, keresztülvitte azt a többek egyesülése: a szövetkezeti mozgalom. Az építő szövetkezetek főként Angliában és Németországban értek el nagy eredményeket[13], de más európai országokban is komoly állami, hatósági támogatás mellett folytatták altruista tevékenységüket. A szövetkezeti házépítés eszméje a századelőn olyannyira a levegőben volt, hogy a legkülönbözőbb hazai specialisták (építészek, társadalompolitikusok, ügyvédek, sőt érdeklődő pénzügyi-kereskedelmi szakemberek) kezdtek foglalkozni e kérdéssel, aminek ezáltal komoly szakirodalma támadt.[14]

Az első társasház-érdekeltség 1900-ban alakult az Országos Tisztviselő-Szövetség égisze alatt és Lágymányoson, a Bercsényi utca 15.-ben építette fel a főváros első társasházát.[15] Ez a ház és a Bercsényi utca 4. alatt épült következő, valódi öröklakásos ház volt, ahol az egyes lakrészek mint eszmei hányadok voltak a tulajdonosok nevére telekkönyvezve. A későbbieknél ezt a konstrukciót nem követték, mert nem volt jogi alapja[16] és így nehezebben lehetett jelzálogkölcsönt kapni, mint az egy névre telekkönyvezett ingatlanoknál. Az 1907–8 után alapított társasházakat már szövetkezeti keretben építették, egyetlen jogi személy nevében. A szövetkezeteknek két fajtája ismeretes: a lakás- vagy házépítő-, és a lakásfenntartó szövetkezet. Az előbbiek között van olyan, mely maga szervezi és építi a társasházat (pl. a Tisztviselők Ostrom utcai házépítő szövetkezete, Batthyány utcai házépítő szövetkezet), és vannak a házépítéssel

üzletszerűleg foglalkozó kereskedelmi társaságok (szövetkezetek, részvénytársaságok). Üzleti vállakozásként működött például a „Tűzhely szövetkezet" vagy később a „Centrum" Házépítő és Ingatlanvállalat mint szövetkezet, épp úgy, mint a „Saját Otthon" Rt.[17], vagy Fischer és Detoma építészek Építő és telekértékesítő részvénytársasága. Ezek a cégek az általuk megszerzett telkekre terveket dolgoztak ki, házanként megszervezték a lakók szövetkezetét és felépítették a házakat. Tevékenységükért általában 3-5 százalék jutalékot kértek.

A lakók egy meghatározott alapösszeget fizettek be (pl. bizonyos számú üzletrészt vagy részvényt jegyeztek) a költségek többi részét pedig évenként törlesztették. A második helyen betáblázott kölcsönt általában az adómentesség ideje (15 év) alatt fizették vissza, míg az elsőhelyűt rendszerint 50 év alatt törlesztették. A társasházszövetkezetek éppen ezért általában 50 évre alakultak. Az 50 esztendő elteltével, amikor a ház tehermentes lett, a közgyűlés határozott a szövetkezet feloszlásáról vagy fennmaradásáról.

A társasház közgazdasági jelentősége

„Külföldi tapasztalatok azt mutatják, hogyha társasházak építése olyan egyesület vagy közhivatal támogatásában részesül, amely az egész közvetítésért, tanácsadásért, igen mérsékelt jutalékot számít, és főleg ott, ahol ilyen szövetkezetek másodhelyen olcsó pénzt tudtak szerezni, pl. az államtól, a törvényhatóságoktól, a gyámpénztáraktól, munkásbiztosító pénztáraktól, stb. – az építőszövetkezetek, illetve társasházak jelentékeny mérvben járultak a lakásínség enyhítéséhez."[18] Sajnos Magyarországon a társadalmi önsegítésnek ez a formája nem kapott olyan támogatást, mint külföldön: sem hitelügyi-, sem adókedvezményben nem részesült, olcsó telekhez is nehezen jutott. Hiába vázolta fel Ferenczi Imre nagyvonalú és okos lakáskoncepciójában a kislakást építő magánvállalkozások és a sajáthaz, illetve társasházépítő szövetkezetek támogatásának módjait, mely mentesíthette volna a fővárost a nagyarányú hatósági lakásépítéstől, – javaslatai nem találtak visszhangra. Így csak azok a szövetkezetek tudtak társasházat építeni, melyek vagy a lefoglalható tisztviselői lakbér fejében jutottak hitelhez (pl. Országos Tisztviselő Szövetség, Vasúti tisztviselők szövetkezete) és a nyugdíjintézettől kedvezményes kölcsönt kaptak, vagy pedig saját spekulációs telekügyleteik és parcellázások révén jutottak kellő tőkéhez és olcsó telekhez (pl. A Tűzhely – Háztulajdont szerzők egyesülete).

A tisztviselők számára ez a lakásépítési forma mégis vonzó volt, mert a főváros számukra megfelelő területein juthattak lakáshoz (a városközponthoz közel, jó közlekedéssel ellátott és egészséges, kertvárosi jellegű részeken), viszonylag alacsony alapösszeggel és 20-30 százalékkal olcsóbb bérért, mint a közelben fekvő bérházakban. A törlesztés összege – a lakbértől eltérően – nem emelkedett, nem lehetett felmondani és a befizetéssel egy állandóan növekvő értékű lakás teljes jogú tulajdonosává váltak.

Abban a helyzetben, amikor az alacsony megtérülés miatt alig lehetett a magántőkét házépítésre rávenni, a szövetkezeti házépítésnek azért is nagy a jelentősége, mert ily módon a tőke „ismét bevonható a közgazdasági életfolyamatnak az építőipart éltető, tápláló ereibe."[19]

Társasházak az első világháború előtt

Az úttörő példák nyomán az Országos Tisztviselő Szövetség 1907 és 1909 között épített még négy társasházat (Villányi út 4, Horthy Miklós út 57. Fischer József tervezésében: Aréna út 64. Fodor Gyula: Kékgolyó utca 15/a. Radó Sándor), majd 1908-ban a „Tűzhely szövetkezet" kettőt (Várfok utca 8. és Ilka utca 32.). A Fischer és Detoma építészpáros ugyanekkor az Átlós út környékén épített négy szövetkezeti házat (Bartók Béla út 78-82., Kosztolányi Dezső tér 12., Bocskai út 23-25., Fadrusz utca 5.) 1913-ra már 24 szövetkezet, illetve ugyanannyi társasház létezett a fővárosban összesen 550 lakással.[20] A legtöbb (14 db) az akkori I. kerületben (a mai XI. és XII. kerületben), 5 a II. kerületben és néhány a VI., VII., VIII. kerületek külső kertvárosias részein.

A saját tulajdonból következően ez a lakóházépítési forma magában rejtette a modern háztípusok kialakulásának lehetőségét. Mivel valamennyi öröklakás-tulajdonos egészséges, jó lakást kívánt magának, egy-két korai példától eltekintve, hamarosan felhagytak az udvari lakások építésével és még mielőtt a városszabályozás előírta volna, ösztönösen rátaláltak a keretes beépítésre.[21] A csak utcai traktusból álló ház építése elvileg veszteséget jelent a zártudvaroshoz képest, de gyakorlatilag bebizonyítható, hogy a nyilvánvaló higiéniai és komfortbeli előnyökön túl gazdasági szempontból is észszerű. „Kiszámítottam ugyanis, hogy egy-egy háromszobás lakás évi bére csak ca 30 koronával drágult az udvari szárnyak elhagyása folytán; viszont az így keletkezett lakások bérértéke 30 koronánál sokkal többel emelkedett, mert hiszen még a mellékhelyiségek is kertre néztek." – írta Holek Sámuel, a „Centrum" elnök-igazgatója.[22]

A társasházi lakásokban a szobák száma 2 és 7 között mozgott, többségük 2-3 szobás, fürdőszobával, WC-vel, tágas konyhával és kamrával, cselédszobával. A lakásokhoz pince, padlás és kert is tartozott, és rendszerint gázzal, villanyvilágítással voltak ellátva. A házak alaprajza – még a keretes beépítésűeknél is – általában függőfolyosós rendszerű maradt, de a folyosóra lakószoba már nem nézett. Az épületek architektúrája változatos, ugyanakkor a korabeli bérházakénál egyszerűbb, szolidabb volt. Építészeti kvalitásai révén két társasház emelkedik ki a mezőnyből: a VII. Dózsa György (Aréna) út 64. számú, mely 1909 körül épült szini Fodor Gyula tervei szerint, és a Szent Gellért Házépítő Szövetkezet XI. Orlay utca 2/b. alatti társasháza (Medgyaszay István, 1910.).

Társasházak a két világháború között

A biztatóan induló szövetkezeti társasházépítő mozgalom a háború előtt mégsem tudott széleskörűvé válni. Ennek egyik oka az volt, hogy a gombamód szaporodó érdekeltségek között akadtak olyanok is (pl. a Tusculanum, vagy a Tűzhely), amelyek szakszerűtlen vezetés vagy rossz kalkuláció miatt csődbe kerültek és a tagok pénzüket, lakásukat elveszítették. Más szövetkezetek kifejezetten nyerészkedésre irányuló vállalkozást folytattak. A sajtó által kiteregetett és elítélt esetek magát a társasház-eszmét is diszkreditálták. A fontosabb ok azonban a közhatalmi támogatás és felügyelet már említett hiánya volt. Ugyancsak sokakat elriasztott az e fajta építkezéstől a jogi gyakorlat, mely szerint a társasház tulajdonosa a létrehozó szövetkezet vagy részvénytársaság és az egyes lakrészek csak az igazgatóság engedélyével és meghatározott díj ellenében ruházhatók át másra.

Az első világháború utáni tragikus gazdasági helyzetben, amikor a háborús évek elmaradt lakásépítése és a százezres nagyságrendű menekültáradat következtében a lakásnyomor tetőpontjára hágott és a kötött lakáspiac, illetve a maximált lakbér miatt a magántőke gyakorlatilag nem épített bérházakat, a társasház témája újra napirendre került. Ahogyan korábban, úgy most is elsősorban a polgári rétegek, közelebbről az állami tisztviselők voltak érdekeltek a társasházépítésben, annál is inkább, mert a lakáspiacon szűkében lévő háromszobás lakástípusra immár az utódállamokból menekült tisztviselők tömegeivel együtt aspiráltak. Ennek az óriási nyomásnak a törvényhozás és a hatóságok sem állhattak ellent. Így került sor 1923-ban a társasháztulajdonról szóló törvény beterjesztésére. „Az építkezés drágasága és az építkezésbe fektetett tőke csekély jövedelmezősége manapság a megfelelő tőkével rendelkező személyeket visszatartja attól, hogy bérházat építsenek." – hangzott a törvénytervezet igazságügyminiszteri indoklása, majd így folytatódott: ezért lehetővé kell tenni, hogy a kisebb tőkével rendelkező építkezni szándékozók közösen építhessenek nagyobb házat, melyben egyes épületrészekre önálló tulajdoni jogot alapíthatnak.[23] Az 1924:XII. tc. bevezeti a társasház tulajdon, vagyis az önállóan telekkönyvezett házrészek intézményét, melyek ezáltal forgalomképes tulajdoni tárgyakká váltak. Gondoljuk meg, milyen jelentősége volt a kötött lakáspiac idején a szabadon elidegeníthető, örökölhető és megterhelhető öröklakásnak!

A társasházépítés egyéb feltételei terén is kedvező változásoknak lehetünk tanui. A húszas évek elején megalakultak azok a tisztviselőket tömörítő szervezetek (Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége. FANSZ; Közalkalmazottak Nemzeti Szövetsége, KANSZ), melyek a magyar „középosztály"[24] legnagyobb részét kitevő hivatalnokok érdekeit képviselték és a hatóságoktól is megfelelő támogatást kaptak. 1929-ben a FANSZ memorandumot intézett a főváros tanácsához tisztviselői számára indítandó építő akciójának támogatására.[25] A Főváros mérsékelt áron és kamatmentes részletfizetésre ígért telkeket a társasházak építéséhez. Ilyen feltételekkel „egész városrészek beépítése várható" – lelkendezett a cikkíró. A KANSZ is nagy társasház építésre készülődött: 1928-ban Ray Rezső tervezett számukra a mai Szent István park akkor még üres helyére hatalmas, barokkos szimmetriájú társasházegyüttest.[26] A fővárosi tisztviselők valóra tudták váltani terveiket, a közalkalmazottaknak viszont pénzügyi nehézségek miatt ez nem sikerült.

A pengőstabilizáció után újra megindult társasházépítő mozgalom részben a fent említett tisztviselő-szövetségek szervezésében, részben az e területre specializálódott cégek, szakemberek (építészek, ügyvédek) tevékenysége nyomán bontakozott ki. Legjelentősebb szerepe e mozgalomban két építésznek, *Martonosi Baráth Lajos*nak és (lágymányosi) *Fischer Józsefn*ek, illetve a *„Centrum" Házépítő és Ingatlanvállalat*nak volt.

„A kertes öröklakás: a saját otthon problémájának legideálisabb, leggazdaságosabb megoldása!" – reklámozta öröklakásos társasházait a „Centrum" a húszas évek végén.[27] Mint láttuk, anyagilag valóban előnyös volt e megoldás, nézzük meg mit jelentett a társasház építészetileg és lakáskultúrában!

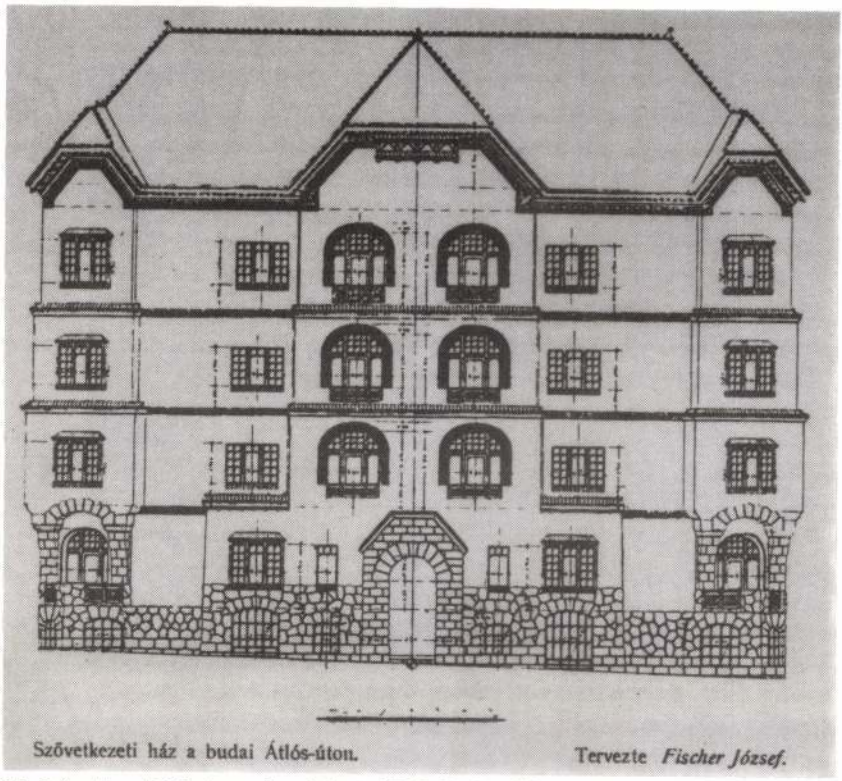

Szövetkezeti ház a budai Átlós-úton. Tervezte *Fischer József.*

38. Szövetkezeti ház terve, homlokzat. 1908. Fischer József. (XI. Kosztolányi Dezső tér 12.)

39. Szövetkezeti ház terve, alaprajz. 1908. Fischer József. (XI. Kosztolányi Dezső tér 12.)

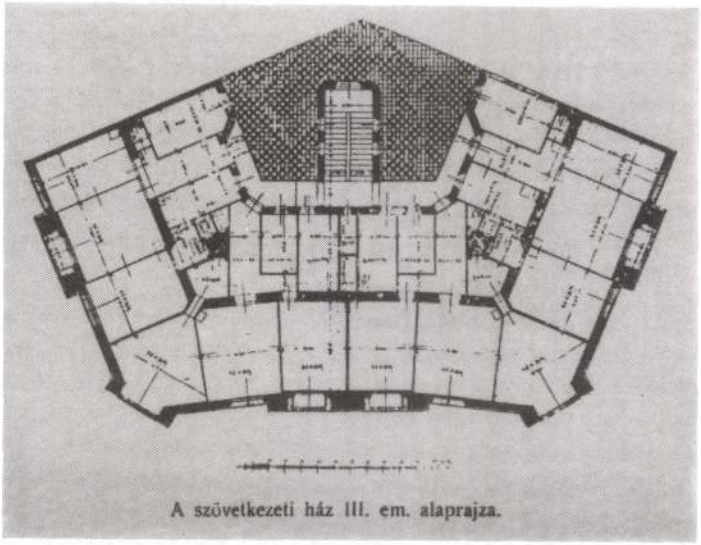

A szövetkezeti ház III. em. alaprajza.

40. Társasház terve, perspektíva. 1928. Fischer József. (XI. Vak Bottyán utca 1-5.)

41. Társasház alaprajzának részlete. 1928. Fischer József. (XI. Vak Bottyán utca 1-5.)

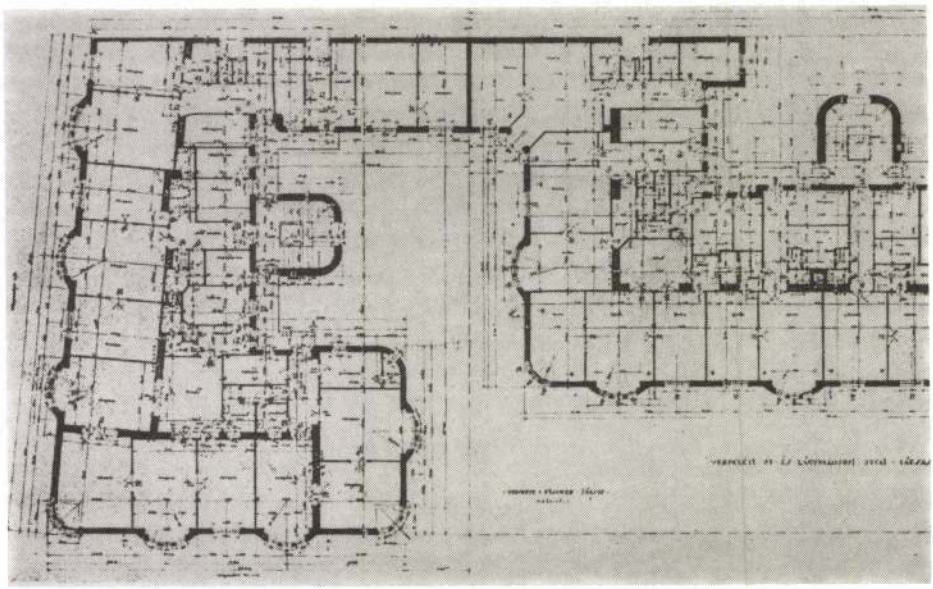

42. „Bertalan-udvar" társasház terve, perspektíva. 1931. Martonosi Baráth Lajos. (XI. Bertalan Lajos utca 21.)

43. „Bertalan-udvar" társasház alaprajza.

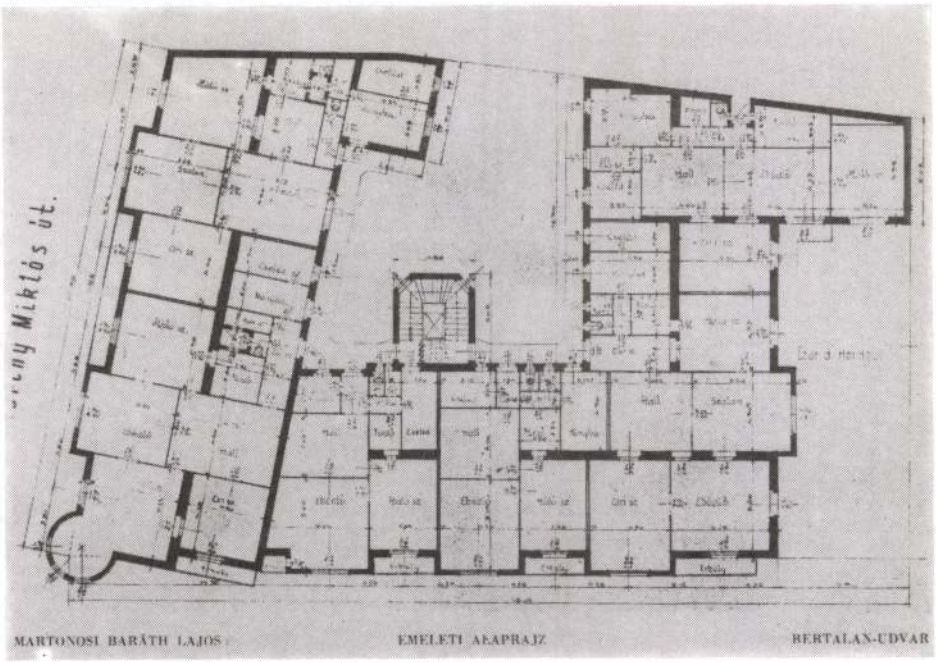

44. XI. Kosztolányi Dezső tér 4. „Gellért-udvar" társasház. 1931–1932. Martonosi Baráth Lajos.

45. A „Gellért-udvar" alaprajza.

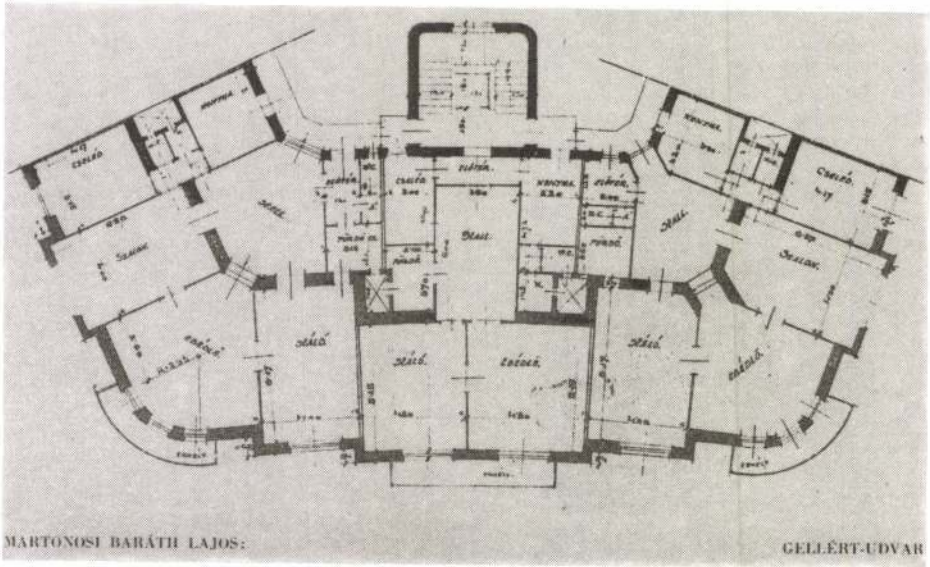

46. A „Turánudvar" társasház-szövetkezet reklámprospektusa, 1928.

47. Az „Árpád-udvar" társasház-szövetkezet reklámprospektusa, 1929.

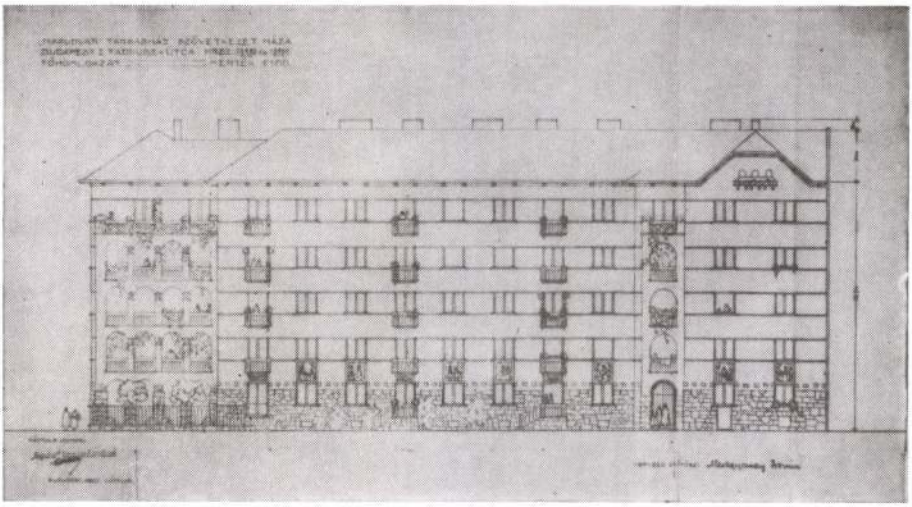

48. A „Napudvar" társasház első tervváltozata, homlokzat. 1927. Medgyaszay István (XI. Eszék utca 17-19.)

49. A „Hunnia-udvar" alaprajza. 1930. Sailer István. (XI. Szabolcska Mihály utca 3.)

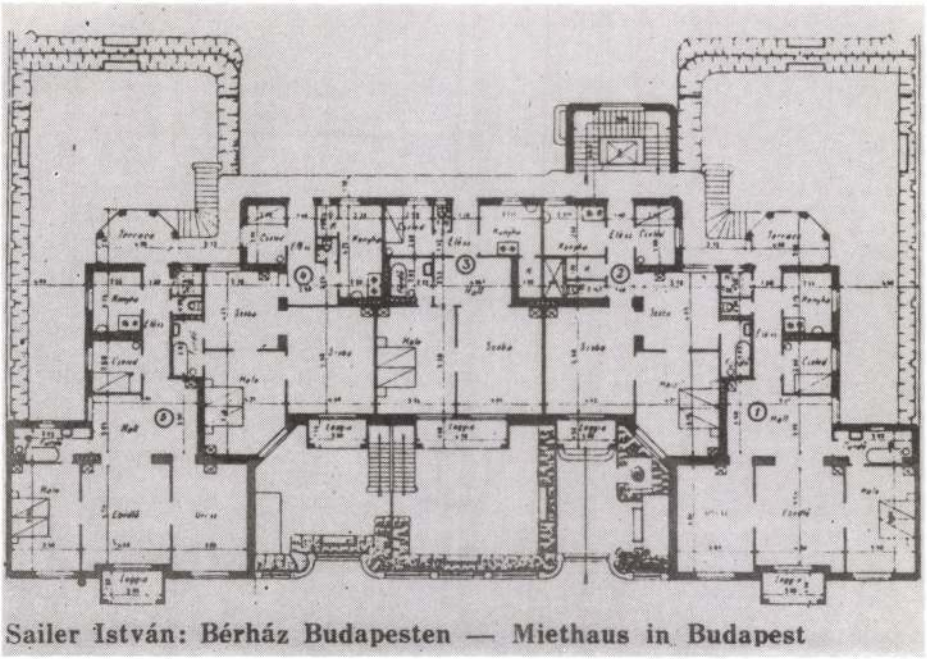

50. A „Hunnia-udvar" részlete 1991-ben.

51. Társasház terve, perspektíva. 1939k. Molnár Farkas (XII. Istenhegyi út Tóth Lőrinc utca sarka)

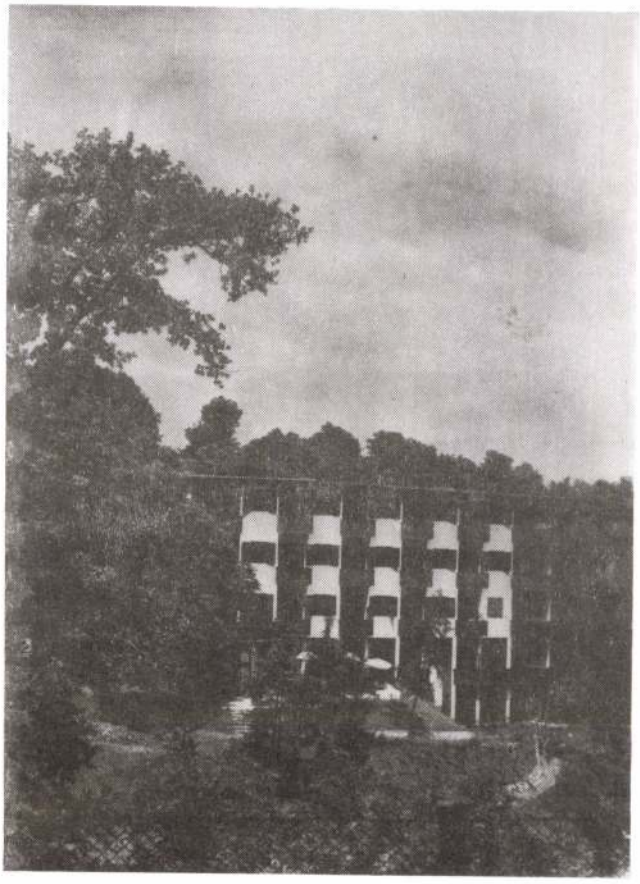

52. XII. Karthausi út 6. „Mirabel" társas-szálló. 1928 Bauer Emil.

53. A „Mirabel" társas-szálló alaprajza.

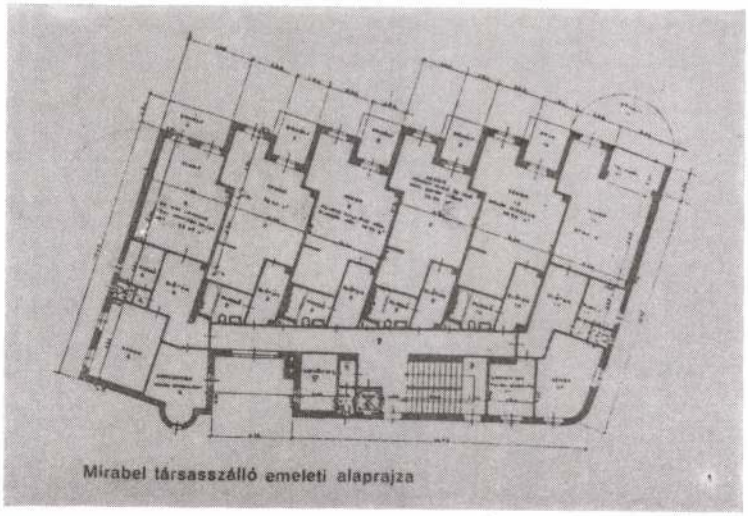

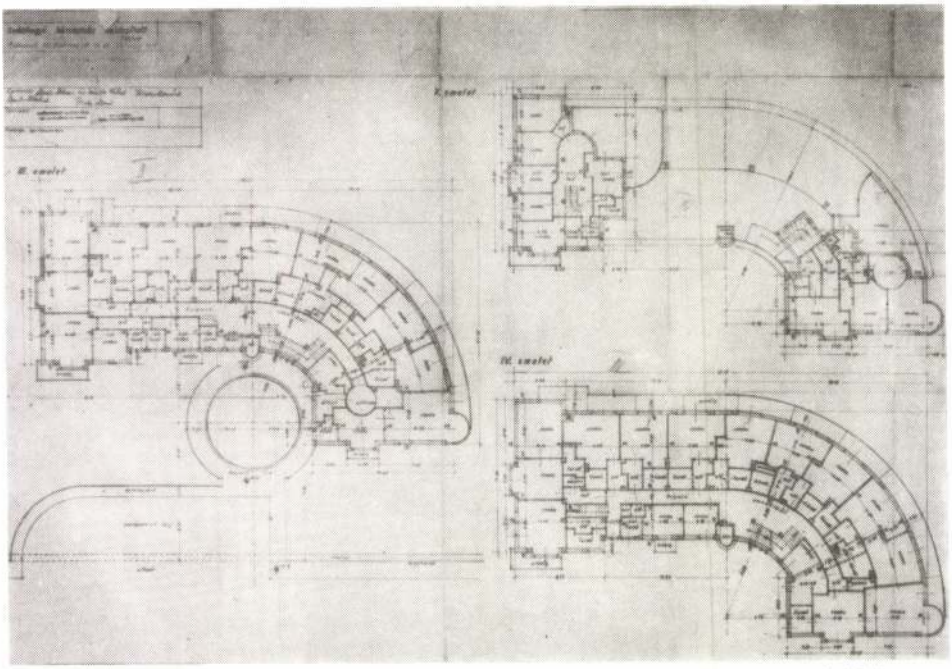

54. Svábhegyi szálloda-társasház terve, alaprajzok. 1941. Réczey Miklós (XII. Melinda út 16.)

55. Svábhegyi szálloda-társasház terve, homlokzatok. 1941. Réczey Miklós (XII. Melinda út 16.)

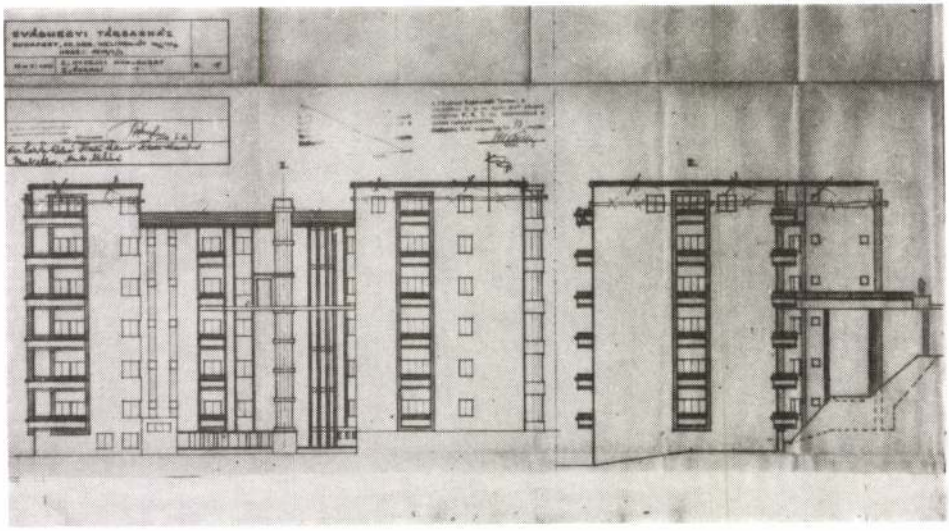

A társasházak jellemző helyszínei és beépítésmódja

Az építési helyszín megválasztásában a tízes években tapasztalt tendencia folytatódott, vagyis az új társasházak főként a mai I., XII. és a XI. kerületben épültek. Kedvelt területük volt a Böszörményi út és környéke (Márvány utca, Kis János altábornagy utca), a Várhegy oldala (Logodi utca, Attila út), a Naphegy környéke (Hegyalja út, Győző utca, Csörsz utca), de mindenekelőtt a Lágymányos, mely éppen ezekben az években indult rohamos fejlődésnek. Ez az a terület, ahol a társasházak összefüggő utcasorokat alkotnak, meghatározva a városrész jellegét, hangulatát. A mai Bartók Béla út már korábban kiépült belső szakasza és a Budafoki út között, a Duna felé nyíló merőleges mellékutcákban találunk érdekes beépítésű társasházakat (Zenta utca, Bertalan Lajos utca, Lágymányosi út, Bicskei utca, Vak Bottyán utca), illetve a Villányi út, Tas vezér út, Bocskai út és Fehérvári út által határolt területen. Külön kiemelendő az Eszék utca és a Szabolcska Mihály utca, ahol a jobbik tájolású oldalon szinte megszakítás nélkül a „Centrum" vállalat társasházai sorakoznak.[28]

A társasházépítő szövetkezetek igyekeztek jó helyen fekvő, közművesített és mégis olcsó telkeken építkezni. Csak jó tájolású, napos és lehetőleg szabályos formájú telkeket vásároltak. Mivel a többszintes építés ellenére a kertvárosi életmód minden előnyét biztosítani akarták lakóiknak, a telket nem uzsorázták ki: leggyakrabban csak az utcai frontot építették be, hátul nagy, egymáshoz csatlakozó kerteket hagytak. Sokszor az utcai oldalon is előkerteket alakítottak ki. Nem véletlen, hogy noha a Lágymányos rendezési terve – mint láttuk – úttörő módon már 1913-ban előirányozta a keretes beépítést, a harmincas évek elejéig az csak a társasházas építkezéseknél tudott megvalósulni. Holek Sámuel büszkén említi, hogy a Szabolcska és Eszék utcákban a főváros javaslatukra mondta ki a keretépítkezést és az utcák akkor még be nem épített túloldalán előkert kialakítását.[29] Még ha ez enyhe túlzás is, akkor sem pontos az a minden várostörténeti munkában megtalálható állítás, mely szerint a Lágymányoson „csupán a harmincas évek végén tértek át a szabályozás módosításával a keretes beépítésre".[30]

A húszas évekbeli társasházak jelentősége éppen az *újszerű, előremutató beépítésmódok*ban áll, melyeknek több típusát különböztethetjük meg. Viszonylag ritka a nagy tömbtelken kialakított pavilonos beépítésmód, ami inkább a közületi, például székesfővárosi kislakásos bérháztelepekre jellemző. Egyetlen ilyen példát ismerünk, a XII. Böszörményi út 4-8. sz. és Királyhágó utca 5/a.-5/b. sz. alatti, a Tiszti és Tisztviselői Társasházépítő Szövetkezet (TITASZ) számára Martonosi Baráth Lajos szervezésében létrehozott ún. Horthy-telepet, mely három szabadonálló és két előudvaros tömbből áll, kertekkel elválasztva. A trapéz alakú tömbtelek keskenyebb végét egy H-alaprajzú épület, az Artner-udvar foglalja el, majd két, egymásnak száraival szembefordított U-alakú épület (a báró Hazai- és báró Szurmay-udvar) következik, mindhármat Kappeter Géza tervezte 1926-ban. A Királyhágó utcai gróf Csáky-udvar a függőfolyosót mellőzve, keskeny cour d'honneur - sorral készült (Martonosi Barát Lajos, 1926.)[31]

Igen érdekes beépítési formát használt utcahosszúságú társasházcsoportjainál (lágymányosi) Fischer József. Azt a célját, hogy lakóhelyiség belső udvarra ne nézzen és valamennyi szárny kellő napfényt kapjon, úgy érte el, hogy az épületet meander-formába hajlította, az utca felé megnyíló udvarokkal és előkertekkel. A szomszédos házak tűzfalához kénytelen volt ugyan egytraktusos szárnnyal csatlakozni, de az ott elhelye-

zett kislakások sem zárt udvarra nyíltak. Az U-alakú házegységek miatt egészen rövid függőfolyosó-szakaszok elegendőek. Ez a megoldás intenzívebben kihasználja a telket mint a pavilonos vagy keretes beépítés, a lakások mégis egészségesek, ráadásul a keskeny utcák légtérarányát is megjavítja. Ilyen elrendezéssel készült 1928-29-ben a XI. Vak Bottyán utca 1-5. szám alatti házcsoport és a XI. Zenta utca 1-5. szám, illetve Budafoki út 17. alatti épületegyüttes 1928-ban. Jellemző, hogy a modern építészet radikális fiatal híve, Forgó Pál, a zártudvaros, zártsorú beépítés feloldásának új módozatairól szóló cikkében e példákat nem említi (nem ismeri, vagy talán inkább nem tartja korszerűnek), noha a meanderes beépítésmódot a Fischeréhez nagyon hasonló amerikai példával illusztrálja.[32]

A harmadik beépítési forma a zártsorú keretes beépítés, ahol az épület egyetlen, az utcával párhuzamos szárnyból áll, mely mind a két szomszédhoz tűzfallal csatlakozik, mögötte a szomszédokéhoz kapcsolódó kerttel. Egyszerűbb esetben az épület egyenes vonalú, de gyakran L-alakban vagy U-alakban megtört, az utcára néző előudvarral (cour d'honnneur-ös elrendezés). Az előudvaros elrendezés a már említett szempontokon túl azért is célszerű, mert a hagyományt követően az utcára néző lakószobák nagy részét eltávolítja az utca zajától-piszkától, és az előkertben ültethető növényzettel az utcának is zöldövezeti jelleget ad. E típus legjellemzőbb példáit a XI. kerületi Szabolcska és Eszék utcában találjuk. Vannak bonyolultabb konfigurációjú házak is, ahol több rizalit és előudvar alkotja az utcai frontot. A XI. Bicskei utca 4-6. számú épület például – mely Málik József terve alapján épült 1929-ben – szimmetrikus kompozíciójú, négy rizalit között három, közép felé mélyülő előudvarral.[33]

A társasházépítés specialistái

Társasház tervezésével tehetséges fiatalabb építészek is megpróbálkoztak (ismerünk Molnár Farkas vagy Rimanóczy Gyula tervét reklámozó prospektusokat), de általában nem jártak sikerrel.[34] Úgy tűnik, a tervezői képességek mellett másféle adottságok – szervező képesség, üzleti érzék – is szükségeltettek e műfajhoz.

A társasházépítésnek is megvannak a maga specialistái, olyannyira, hogy az egyes típusok szinte egy-egy építész nevével fémjelezhetők. *Fischer József* (Lajtaújfalu 1873. február 11. – Budapest 1942. X. 11.) szinte egész élete és életműve Lágymányoshoz kötődik. (Nem tévesztendő össze az azonos nevű, de nála jóval fiatalabb építésszel, a Cirpac másoddelegátusával, aki megkülönböztetésül a szemlőhegyi jelzőt használta.) Ebben a városrészben lakott, részt vett közéletében, számos társadalmi egyesületének tagja volt és épületeinek java is itt áll. 1901-től körülbelül 25 bérházat és több társasházat épített a mai Bartók Béla úton és környékén. Németországban tanulmányozta a szövetkezeti házépítést, tapasztalatairól a Magyar Építőmesterek Egyesületében számolt be 1908-ban. A háború előtti társasházait romantikus, enyhén népies hangvétel jellemezte (talán az éppen ekkor irodájában dolgozó Jánszky Béla hatására), a húszas évekre azonban lakóházain sajátos stílust fejlesztett ki. Ennek jellemző példái a XI. Vak Bottyán utca 1-5. szám alatti társasház (melyet a Lágymányos utcai, Verpeléti úti és Budai Otthon társasház szövetkezetnek épített 1928-ban) és a XI. Zenta utca 1-5. sz. és a Budafoki út 15-17. sz. alatti nagy társasház-együttes (az Új Otthon, a Budafoki út 15-17. sz. és 19. sz. társasház szövetkezet számára épült 1928-29-ben).[35]

Mindkét épületcsoport hosszfőfalas, kéttraktusos alaprajzzal. A 2-4 szobás (helyenként hallos) lakásokat zárt lépcsőházból, nyitott függőfolyosón keresztül lehet megközelíteni. A folyosókra csak konyhák és cselédszobák néznek. A csaknem teljesen dísztelen, egyszerű épületek jellegét a meanderes alaprajzra emelt függőlegesen hármas tagolású tömeg adja: a csíkozott felülettel lábazatszerűen kiképzett földszint és félemelet; lapos ívű zárterkéllyel vertikálisan tagolt emeletek; és végül a teraszosan visszaugratott legfelső emelet a magastető alatt. A homlokzatokon semmilyen historizáló elem nem fedezhető fel, csupán az álló formátumú, sűrűn osztott ablakok és a felületek párkánnyal való tagolása kölcsönöznek enyhén hagyományos ízt nekik. Az íves zárterkélyek és a lekerekített épületsarkok újszerű, hullámzó jelleget adnak az épületeknek. Mindenképpen túlzásnak érezzük Preisich Gábor minősítését, mely szerint a Zenta utcai ház „alapjában eklektikus épület... homlokzati kialakításában a modern építészetnek bizonyos formai elemei szerepelnek."[36] 1928-ban még egyetlen modern bérház sem állt Budapesten, s a korabeli lakóépületekhez viszonyítva (és nem valamilyen elvont etalonhoz mérve vagy mai értékítéletünket visszavetítve) Fischer házai korszerűek és stílusukban is újítók voltak.

Martonosi Baráth Lajos (Komárom, 1879. február 1. – Budapest, 1936. december 31.) valóban a társasházépítés specialistája volt: 1919-től haláláig huszonöt 5-6 emeletes társasházat tervezett, melyek zöme a Lágymányoson áll. A budapesti Műegyetemen szerzett diplomát és 1907-ben nyitotta meg önálló irodáját a fővárosban. Hogy a pangó építkezések idején tervezőirodája állandóan munkával volt ellátva, annak köszönhette, hogy vállalkozóként is működött, kitűnő szervező volt és házépítő szövetkezetek sorát hozta létre. Egyik alapítója és igazgatója volt a Keresztény Építő Iparosok Szövetkezetének, ő szervezte a TITÁSZ XII. Böszörményi úti társasház-telepét (1926) és a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének lágymányosi társasházépítő akcióját. Ezen akció keretében tervezte és építette – a Fővárosi Társas és Családiház Építő Szövetkezet vezetőjeként – 1931-32-ben a Bertalan-udvart (XI. Bertalan Lajos utca 21.), a Béke-udvart (XI. Edömér utca 2.), a Gellért-udvart (XI. Kosztolányi Dezső tér 4.), a Lenke-udvart (XI. Bocskai út 31.) és a Corvin-udvart (XI. Lágymányosi út 14/b.), 1933-ban a Széchenyi-udvart (XI. Lágymányosi út 16.) és a Rákóczi-udvart (XI. Bocskai út 33.), 1934-ben a Hungária-udvart (XI. Bocskai út 21.).[37]

Valamennyi társasház keretes beépítésű (a Bertalan-udvar a szomszéd felé néző nagy cour d'honneur-rel), zárt liftes lépcsőházzal és rövid függőfolyosóval. Az épületszárnyak két traktusból állnak, de a középfőfal a halloknál ki van váltva, illetve merőlegesen befordul. A lakások 2-4 szoba-hallosak, összkomfortosak, a kisebbekben külön gyerekszobával. Minden lakáshoz loggia vagy erkély tartozik, a nagyobbakhoz több is. A magastetős épületek homlokzatán az első emelettől általában zárterkélyek és loggiák váltakoznak. A falfelületeket a födém magasságában osztópárkányok tagolják, a hármasablakokat alul-felül lizéna szegélyezi, kétoldalt csíkos vakolat-sáv, ami horizontális jelleget ad a homlokzatnak. A sarkokat az ereszvonal fölé emelkedő négyzetes sarokrizalit vagy hengeres zárterkély hangsúlyozza. Kedvelt motívuma a zárterkélyek fölött alkalmazott lépcsőzetes attikafal. A mértéktartóan modern, dekoratív kiképzésű épületeket lakóik szerették és máig megbecsülik.[38]

A harmadik épületcsoportot nem az építész személye, hanem az építő szövetkezet fogja össze. Az egyik legsikeresebb társasházépítő cég, a *„Centrum" Házépítő és Ingatlanvállalat mint szövetkezet* 1926-ban alakult Holek Sámuel kezdeményezésére. Va-

gyonát jórészt éppen a Lágymányos és Sasad parcellázásából és betelepítéséből szerezte. A vállalat az ügyfeleinek sürgetésére vette fel üzletkörébe a társasházak létesítését, amit oly eredményesen végzett, hogy a „Centrum" tízéves jubileumára készült kiadványban az elnök-igazgató már tizenöt társasház építéséről számolhatott be. Sikerük titka az volt, hogy szigorúan betartották ígéreteiket: a fix árak rendszerét, a műszaki kivitelezés magas színvonalát és a határidőket. Jó fekvésű telkeken egészséges házakat építettek a korszak jónevű építészeivel.

A „Centrum" szervezésében épült be a Szabolcska Mihály utca páratlan oldala (3. sz. Hunnia-udvar, 1930-31; 5. sz. Tátra-udvar, 1931-32; 7. sz. Pannónia-udvar 1931. mindhárom tervezője Sailer István) és az Eszék utca páratlan oldala (9-11. sz. Árpád-udvar, 1929-31. Münnich Aladár; 13-15. sz. Turán-udvar, 1929. Rainer Károly; 17-19. Napudvar, 1927-28. Medgyaszay István). Készült néhány szóló társasház (Attila-udvar, I. Győző utca 5. Münnich Aladár, 1929.; Szent István udvar, XI. Bartók Béla út 79., Sailer István 1930-31.; Hunyadi-udvar, XI. Bartók Béla út 89., Mikle Károly, 1932-33.; I. Krisztina körút 91., Möller István, ?) valamint öt 4-6 lakásos társasvilla (Bellevue, II. Pasaréti út 1., Román Ernő 1931?; Riviéra, XI. Ménesi út 3., Münnich Aladár, 1932.; Szent-Gellért, XI. Mészöly utca 7., Padányi Gulyás Jenő 1933.; Szent László, XI. Mészöly utca 5., Medgyaszay István, 1934.; Park-Otthon, Kelenhegyi út 24-26., Jónás Dávid és Zsigmond, 1933-34.).[39]

A zártsorú társasházak általában 4-6 emeletesek, 2-5 szobás, loggiával ellátott összkomfortos lakásokkal. Valamennyi lakáshoz parkettás cselédszoba, a legtöbbhöz hall is jár. A nagyobb lakásokhoz külön gyerekszoba és terasz tartozik (mely beüvegezhető télikertnek), a szobányi hallnak ablaka van, valamennyi szoba külön bejáratú. A pincében mosókonyha volt mosógéppel, vasaló és mángorló, sőt villamos porszívó állt a lakók rendelkezésére. Minden épületben személy- és teherfelvonó működött.

A társasházak között alig van historizáló ízű (Turánudvar), legtöbbjük architektúrája letisztult, egyszerű. A Napudvar Medgyaszay jellegzetes magyaros felfogását tükröző épület szamárhátíves loggiákkal, fa ereszpárkánnyal, vízszintes csíkokkal tagolt cuppantott vakolattal. Az eredeti terv nagyvonalúbb volt: két lépcsőházra szervezte az alaprajzot – mely részben fogatolt, részben függőfolyosós lett volna – és a rizalitok oldalhomlokzatára csoportosította a loggiákat. A megvalósult változatban csak egy lépcsőház és végigmenő függőfolyosó van, a loggiák elosztása konvencionálisabb, de az épület így is friss és jó léptékű. Münnich Aladár és Sailer István társasházai már egészen modern hangvételűek. Függőlegesen összefogott loggiákkal, többsoros osztópárkánnyal és többféle színezéssel tagolják a homlokzati felületeket. Gyakran alkalmazott díszítő elem a vakolatból vagy műkőből húzott lizéna-köteg, mely hol a mellvédsávban vonul végig a homlokzaton, hol a kiemelkedő ablakokat köti össze. A szimmetrikus, előudvaros homlokzatok közül a Hunnia-udvaré a legizgalmasabb, ahol a vízszintesen csíkozott felületeket hatásosan koronázza a középtengelyben lépcsőzetesen kiemelt attika, a rajta elhelyezett allegórikus szoborral.

A társasházak közül csak a „Centrum" által létesítettekre jellemző a társművészetek alkalmazása. A Napudvaron tíz stilizált, népies sgrafittó van, a Turánudvaron két relief („Űzik az aranyszarvast" és „Turáni vitézavatás", Mátrai Lajos és Ohmann Béla művei), az Attila-udvaron egy kardos és egy nyilazó lovas dombormívű képe, az Árpád-udvaron ma már alig látható sgrafittók és szintén két lovas dombormű. A Hunnia-udvart az allegorikus szobron kívül Sándor Béla gyengécske sgrafittói díszítik a hún-

magyar Őstörténet jeleneteivel. Ebben az esetben jogosan írja a „tér és forma" szerkesztője, hogy „a különben igen szerencsés megoldásnál teljesen feleslegesek, sőt zavarók és stílustalanok a sgrafittó-képek".[40]

A társasházépítő közönség szociológiája

Érdekes, hogy csaknem mindegyik, első világháború után épült háznak neve van, mégpedig „udvar" utótaggal (Pannónia-udvar, Tátra-udvar stb.), noha tudjuk, körülépített udvar egyikben sincs. A névadás – a nyilvánvaló reklám-funkción túl[41] – feltételezésünk szerint elsősorban pszichológiai igényt szolgált: az anonym spekulációs bérházzal szemben a névvel azonosított társasház a saját otthon személyességét hirdette. A társasháznevek egy része pusztán a helyre, minőségre utal (Bertalan-udvar a Bertalan Lajos utcában, Nap-udvar), ám nagyobb része a magyar történelem nagy alakjait (Gellért, Szent István, Corvin, Rákóczi, Széchenyi) idézte, vagy kifejezetten a mítikus múltnak állít emléket (Árpád, Attila, Turán, Hunnia). „A sivár jelen elől így menekülünk a dicső múlt emlékeihez, töretlenül bízván egy eljövendő boldogabb korszakban" – írja az egyik reklámprospektus szerzője[42].

Az utóbbi két névcsoport, hasonlóan az épületekre került társművészeti alkotásokhoz, ideológiai funkciót töltött be: az építtető közönség vágyait, nosztalgiáit, társadalmi identitását fejezte ki. Szerencsénkre Holek Sámuel büszkén felsorolja brosúrájában a társasházaiban elhelyezkedő társadalmi rétegeket, így pontos képet alkothatunk az „udvarok" lakóinak szociológiai összetételéről. „... szerepelnek az öröklakástulajdonosok között minisztériumi és más állami főtisztviselők és tisztviselők fel az államtitkárig, fővárosi és vasúti tisztviselők, a m.kir.honvédség tisztjei fel az altábornagyig, kúriai, tábla- és más bírák, országgyűlési képviselők, orvosok, lelkészek, egyetemi, műegyetemi és középiskolai tanárok, tanfelügyelők, iskolaigazgatók, tanítók, mérnökök, ügyvédek, közjegyzők, részvénytársasági igazgatók, festő és szobrászművészek, kereskedők, magánzók, földbirtokosok. Szóval *a középosztály legelőkelőbb rétegei;* de az *arisztokrácia* is megfelelően képviselve van."[43] A FANSZ társasházai még ennél is kiegyenlítetebbek voltak, hiszen csak fővárosi és állami tisztviselők, illetve egészen kis számban magántisztviselők laktak bennük.

A zártudvaros bérház heterogén szociológiai képletével szemben az új bérház- és társasháztípusok homogénebbek voltak, ráadásul meghatározott területen, általában a magasabb társadalmi státusú városrészekben épültek, ezáltal hozzájárultak a társadalom erősödő szegregációjához. Budapestnek az a két új városrésze, mely túlnyomórészt a két világháború között épült ki, társadalmi összetételében meglehetősen egynemű lett. Mint Zeke Gyula kimutatja, spontán jellegű szegregációról van szó, mely során az Újlipótvárosba tömörült a zsidó szabadfoglalkozású értelmiség és magántisztviselőség, míg „a Lágymányos alig 4 százaléknyi zsidó lakossággal a keresztény értelmiség és a köztisztviselők városnegyedévé vált"[44]. E poláris kettéválás pontosan tükröződik az életmódban, a lakókörnyezet-eszményben, következésképpen a lakóépületekben is. Nem véletlen, hogy az Újlipótvárosra főként a háromtraktusos modern spekulációs bérház jellemző, 2-3 szoba-hallos és garzonlakásokkal, a modernség látványos, olykor felületes attributumaival, míg a Lágymányoson az öröklakásos ház a gyakoribb, tágasabb és reprezentatívabb lakásokkal, ám mértéktartóbb vagy romantikus architektúrával és olykor a nemzeti jelleg hasonlóképp felületi jegyeivel.[45]

A társasház speciális formája: a társas-szálló

Holek Sámuel 1935-ben szabadalmi oltalmat kért az ellátásos társasház típusára, aminek lényege abban állt, hogy a lakásokhoz nem készül külön konyha, kamra és cselédszoba, mert a főzést központi konyhában, a háztartás vezetését szintén központilag, közös személyzettel oldanák meg.[46] Ebből az otthonszerű társasházból tudomásunk szerint egyet sem valósított meg, de maga a gondolat – nagyon hasonló formában – tovább élt a harmincas évek második felétől a budai Hegyvidéken gomba módjára szaporodó társas-szállókban, vagy más néven szállodabérházakban. A társas-szálló ötlete Urbanovich G. Zoltán dr.-tól, a Fuvarhitelintézet vezérigazgatójától származik, akinek a Karthausi úton volt nyaralója és – mit tesz Isten – a „Centrum" Szövetkezet Riviéra-társasvillájában lakott.[47] A középosztály figyelmét a harmincas évek elejének válsága terelte a kiváló adottságú budai Hegyvidékre, a kötött valutagazdálkodás miatt ugyanis a korábban könnyen elérhető külföldi üdülőhelyekről sokaknak le kellett mondaniuk. A Svábhegy szép fekvése, ózondús levegője és nem utolsósorban jó közlekedése miatt ideális hely lett volna az itthoni üdülésre, ha megfelelő lakóhelyek állnak ott rendelkezésre. 1937-ig azonban csak az elaggott Nagyszálló, egy luxus-szanatórium és magánvillák szolgálták az úri közönséget. Az igényben rejlő üzletet felismerve Urbanovich 1932-ben tervet készíttetett Bauer Emil építésszel a saját telkén létesítendő „szállodaszerű öröklakásos társasház"-ra. A reklám szórólapon[48] ábrázolt épület a társas-szállók később jellemzővé vált alaprajzát mutatja: oldalfolyosós elrendezésű, a kilátás és a kedvező égtáj felé nagy terasszal megnyíló, fürdőszobás lakosztályokkal. A terv végül is csak 1937-ben valósulhatott meg „Majestic" néven, átdolgozott változatban. A további társas-szállókat az első igazgatója, Démán N. Iván építette.

E típus alapjául ugyancsak a társasházi törvény szolgált, a különbség mindössze annyi, hogy ezekben a szállodaszerű épületekben 1 szobás, vagy 1 szoba-hálófülkés lakosztályok, illetve néhány nagyobb appartement van, közös szolgáltatásokkal (étterem, társalgó, bár stb.). A lakosztályok egyenként megvásárolhatók, vagy az építő szövetkezet tagjainak tulajdonában vannak. A tulajdonos lakosztályát maga használja üdülésre, vagy a ház gondnokán keresztül kiadja. Így lehet egyszerre társasház és szálloda egy ilyen épület.

A társas-szállók közül a nagyobbak (Majestic, XII. Karthausi út 4/a. Bauer Emil, 1937; Mirabel, XII. Karthausi út 6. Bauer Emil, 1938; Lomnic, XII. Evetke utca 2. Szőke Imre, 1939; Svábhegyi társasház, XII. Melinda út 16. Ráczey Miklós, 1942; Új Majestic (később Széplak), XII. Melinda út 24-26. Rákos Pál, 1940; Melinda, XII. Melinda út 32. Sós Aladár és Vajda Andor, 1941.) a Svábhegy oldalában, a Karthausi és a Melinda út mellett sorakoznak, csodás kilátással a városra. Másik részük följebb, a Széchenyi-hegy tetején, a fogaskerekű végállomása közelében épült (Arosa, XII. Agancs utca 26. Forgács Ernő és Hoch István, 1940. és Hargita, XII. Agancs utca 30. Forgács és Hoch, 1941. az Országos Ügyvédotthon öröklakásai; XII. Svájci út 11. Bauer Emil, 1941; Rege, XII. Rege utca 10. (szemlőhegyi) Fischer József, 1940; Gyopár, XII. Rege utca 15. (szemlőhegyi) Fischer, 1942).[49] Az előbbi csoport épületeit hídon lehet megközelíteni, mert a meredek terep miatt az utca a harmadik-negyedik szint magasságába esik. A hegytetőn álló épületeknél ilyen probléma nem volt, az enyhe lejtést teraszokkal használták ki.

A vasbetonvázas társasházak formáját a kilátás szabta meg: van köztük fűrészfogas

(Mirabel), homorú (Lomnic, Rege), kissé domború (Széplak, Gyopár, Svábhegyi társasház) és patkó alakú (Svájci úti). A közösségi helyiségek (étterem, társalgó, olvasó, néhol bár) rendszerint a legalsó szinten vannak, virágablakkal vagy félkörösen kiugró verandával hangsúlyozva. Az oldal- vagy középfolyosóra szervezett szobákhoz végigfutó terasz, néha szóló erkélyek, loggiák tartoznak. Valamennyi szálló lapostetős, a járható tetőn gyakran szoláriummal. A korábbiak architektúrája visszafogott, a hegyvidékhez zsalugáteres ablakokkal és fakorlátokkal igazodik. A későbbi épületek formálása merészebb: lekerekített, áramvonalas tömegekkel, plasztikusabb formákkal, erősen kiugró osztópárkányokkal, kör- és sarokablakokkal stb. találkozunk. Különösen hatásos a Széplak bejárati része és a Svábhegyi társasház körgyűrű alakú hídja, valamint félhenger alakú, üvegezett liftháza. A Rege az egyetlen, mely az „új építés" geometrikus szigorúságát mutatja, az egy évvel későbbi, ugyancsak Fischer által tervezett Gyopár viszont egészen más világ: a negyvenes évek oldottabb, játékosabb modern szelleme lengi körül.

A társas-szállók nem találkoztak osztatlan tetszéssel: sokan úgy vélték, hogy a túl nagy – gyakran a kilátást és a tájképet is zavaró – tömbök „a Svábhegy és a Szabadsághegy eddigi előkelő és nyugalmas jellegét... nagymértékben lerontják s nem egyeztethetők össze a budai hegyvidék üdülőhelyi jellegével". Ráadásul létesítésük közérdekből sem szükséges, hiszen „a lakásszükséglet kielégítésére nem szolgálnak, ténylegesen szállodai célra pedig csak alárendelt mértékben használtatnak".[50] A nagyközönség ellenszenvére hivatkozva a Fővárosi Közmunkák Tanácsa 1941-ben a székesfőváros polgármesterének szóló leiratában megtiltotta építési engedély kiadását szállodára és társasszállóra, addig, amíg a két hegy végleges rendezése el nem készül és a megfelelő úthálózat ki nem épül. A helyzet ellentmondásosságát jelzi, hogy a következő évben, amikor a polgármester elutasítja a Magyar Wayss és Freytag szállóépítésre beadott kérelmét, éppen az FKT kötelezi másodfokon az építési engedély megadására.[51] Az utolsó szállók abban az évben készültek el, amikor az ország már háborúban állt és ősszel lehullottak a fővárosra az első bombák ...

* * *

Ez a dolgozat egy nagyobb, több éve folyó kutatómunka része, mondhatnám melléktermése. A kutatás célja topografikusan feldolgozni a főváros két világháború közötti épületállományát, a műemléki topográfiák módszerével, de azokénál jóval szélesebb merítéssel. A munka részét képezte a számban is legtekintélyesebb épületcsoport, a lakóépületek jellemző típusainak leírása, egyfajta tipológia készítése. Az ott alkalmazott módszert, melynél a lakóépület alakulására befolyással lévő valamennyi – szabályozási, jogi, pénzügyi, szociológiai és esztétikai – tényezőt igyekeztem figyelembe venni, használtam a társasházakról szóló, alaposan átdolgozott, kibővített tanulmányom készítésekor is.

JEGYZETEK

1. SPIEGEL F.: A modern építészet és a budapesti bérházak. Művészet 1902. 93–104.
2. U.o.
3. FORGÓ P.: A zárt udvarok és a zárt uccasor rendszerének hátrányai. Új megoldási kísérletek, Építőipari Szemle 1928. 7. 166–171.; MÜNNICH A.: Kislakásos sorházakat és egészségesebb bérházakat! Vállalkozók Lapja 1930. II. 26. (4.); Dr. B.V.: Bérházépítés Budapesten A.D. 1931. tér és forma 1931. 283–284.; B.V.: Telekkörülépítés vagy keretes építkezés? tér és forma 1936. 166–169.

4. Az 1937:VI.tc. szerint Budapestre és környékére a szabályzatot a Fővárosi Közmunkák Tanácsa alkotja meg. Az FKT által elfogadott és felterjesztett Építésügyi Szabályzat tervezetét a kormány 1940-ben hagyta jóvá, vagyis az új szabályzat akkor lépett csak életbe.

5. Az 1894. évi szabályzat az udvar minimális területét a telek területének 15 százalékában, négyemeletes épületnél 20 százalékban határozta meg. Az 1914. évi szabályzat, mely kis módosításokkal 1940-ig hatályban volt, az udvar arányát az I., II., V. (azaz a zártsorú) övezetekben az épületmagasságtól függően minimum 15-35 százalék között szabta meg. Az 1894. évi szabályzat szerint 17 m magas ház bárhol építhető, a legalább 10 m széles utcában 21 m párkánymagasságig, a legalább 15 m széles utcában pedig 25 m párkánymagasságig lehet építeni. Az 1914. évi szabályzat ezeket a magasságokat másfél méterrel csökkentette, de lehetővé tette, hogy 3,40 m belmagasság esetén a korábbi, nagyobb párkánymagassággal építsenek.

6. Lásd DÖRRE E.: Kislakásépítési problémák, A Mérnöki Továbbképző Intézet 1941. évi tanfolyamainak anyaga, 1. füzet. Budapest 1942. 2.

7. Spiegel Frigyes i. m.; LYKA K.: Családi házak, Művészet 1903. 119.; FORBÁT I.: A lakáskérdés és Budapest jövője. Megjegyzések a székesfőváros községi politikájához. Budapest 1906.; FERENCZI I.: A munkáslakáskérdés különös tekintettel Budapestre, Budapest 1906.; LENGYEL G.: A tömeglakás, Művészet 1907. 295–299.;

8. Dr.FERENCZI I.: A lakásügy állása és haladása Magyarországon az utolsó három évben, Különlenyomat a Városi Szemle 1913. 8-9. számából, 108.

9. Lásd Horváth Miklós szerk.: Budapest története a forradalmak korától a felszabadulásig, Budapest 1980.; PREISICH G.: Budapest városépítésének története 1919–1969. (III. kötet), Budapest 1969.; PAMER N.: Magyar építészet a két világháború között, Budapest 1986. A magyar művészet 1890–1919 című kézikönyv épülettípusokkal foglalkozó fejezete egyáltalán nem említi, a Magyar művészet 1919–1945 című kötetben mindössze egy mondatnyi utalás van az öröklakásokra a bérháztípussal kapcsolatban (337).

10. Ezen a címen Dr. Ferenczi Imre tartott előadást a bécsi lakásügyi kongresszuson 1910-ben. Lásd Városi Szemle 1911. évf.

11. Idézi HOLEK S.: A Szentimreváros bölcsőjénél, Budapest 1936. 9.

12. Lásd Dr. KISFALUDI I.: Társasház – öröklakás, Pécs 1945. 17–19.

13. Az angol szövetkezetek gyakoribb fajtája a „building society" előleget nyújt tagjainak házépítés céljaira, míg a ritkább „land society" saját maga építtet és a kész házakat vagy lakásokat adja át tagjainak. Németországban a Baugenossenschaft családiházakat épít telepszerűen, a Bau- und Sparverein pedig bérházakat, de mindkét fajta épületet csak bérbeadják a tagoknak, nem válik saját tulajdonukká.

14. Lásd: FISCHER J.: Házépítés szövetkezeti alapon, Vállalkozók Közlönye 1908. I. 29. 3–4.; FISCHER J.: Szövetkezeti lakóházak, Építő Ipar 1908. III. 15. 111–113.; Dr. LÁNCZY J.: Budapesti társasházak, klny. a Városi Szemle 1910. 9. számából 687–693.; Építőszövetkezetek és a társasház, A Családi Ház 1909. XI. 15. 1–2.; Társasházak, A Családi Ház 1909. IV. 15. 1–2.

15. Holek i. m. 10.

16. A magántulajdon szentségén alapuló liberális kapitalizmus nem ismerte az osztott vagy társas tulajdont. Lakásépítő szövetkezet alapítására azonban módot adott az 1875: XXXVII.tc.-ként beiktatott kereskedelmi törvény.

17. A „Saját Ház" Rt. Ullmann Gyula építész vezetésével alakult 1910-ben a Bakáts utca, Lónyai utca és Közraktár utca sarkán lévő hatalmas telek társasházzal való beépítésére.

18. Dr. LÁNCZI J.: Budapesti társasházak, klny. a Városi Szemle 1910. 9. számából, 693.

19. FISCHER J.: Házépítés szövetkezeti alapon, Vállalkozók Közlönye 1908. I. 29. 4.

20. Dr. FERENCZI I.: A lakásügy állása... 110.

21. A keretes beépítést hivatalosan Warga László fővárosi tanácsnok, a Székesfőváros városrendezési ügyosztályának vezetője javasolta először, 1913-ban a Kelenföld szabályozási tervében.

22. Holek i. m. 11.

23. Idézi Dr. Kisfaludi Imre i. m. 21–22.

24. A kor jeles szociológusa szerint „nálunk a 'középosztály' hívó szóra csaknem kizárólagosan a hivatalnok fogalma jelenik meg előttünk. Középosztályunk lényegileg tisztviselő-osztály és az, amit külföldön középosztálynak neveznek, vagy egyálalán hiányzik, vagy csírájában, esetleg visszafejlődött maradványaiban van csak meg." (WEIS I.: A mai magyar társadalom, Budapest 1930.)

25. Vállalkozók Lapja 1929. III. 9.

26. Az 50 éves Pesti hírlap jubileumi albuma 1878–1928. [655.] oldal és prospektus az OSZK Kisnyomtatványtárában 1930. 720. tétel

27. A Turánudvar társasház-szövetkezet prospektusa, 1928. OSZK Kisnyomtatványtár, 9. dosszié (Építészet), 720. 371. tétel

28. A két háború közötti társasházak elhelyezkedésének vizsgálatához az alábbi forrásokat használtam: Dr. IHRIG K.: Budapest szövetkezetei 1926. (Statisztikai Közlemények 57. kötet 4. szám) Budapest 1929.; Dr. Pártos Szilárd szerk.: Magyar szövetkezeti évkönyv 1932. Budapest 1932.; 1943-as telefonkönyv.

29. Holek i. m. 22.

30. Preisich i. m. 98. oldal, Horváth i. m. 141–142.

31. Lásd: Az 50 éves Vállalkozók Lapja jubileumi albuma 1879–1929, Budapest 1929. 174. és 203.; tér és forma 1926. november (IV. szám) 5.

32. FORGÓ P.: A zárt udvarok és a zárt uccasor rendszerének hátrányai. Új megoldási kísérletek, Építőipari Szemle 1928. 7. 171.

33. Lásd: Az 50 éves Pesti Hírlap jubileumi albuma 1878–1928. [669.] oldal; Az 50 éves Vállalkozók Lapja jubileumi albuma 1879–1929. Budapest 1929. 531.;

34. Molnár Farkas Istenhegyi úti társasházának prospektusa a Magyar Építészeti Múzeum

gyűjteményében, Rimanóczy Gyula: öröklakásos villák terve a Szilfa és Pasaréti út sarkára 1933. és „Park-Otthon" társasház terve a Villányi útra (?) 1935 előtt, (reklámprospektusok) mindkettő az Építészeti Múzeumban őrzött Rimanóczy-hagyatékban.

35. Az előbbi a „tér és forma" 1928. november (I.évf. 7. szám) 7. oldalán, utóbbi Az Est Hármaskönyve 1928. [727.] oldalán.

36. Preisich i. m. 146.

37. Lásd Vállalkozók Lapja 1931. VI. 23. 5.; VL 1933. IV. 13. 6.; Fővárosi Újság 1933. IV. 6., 5.

38. Ezt tanusítja az a két csaknem azonos szövegű levél, amit „Munkások és a társasháziak leszármazottai" aláírással a szerző kapott 1986-ban. „Viszonylag korai halálát (58 éves volt) nagyon megszenvedtük. Apáink az ő munkásai voltak, kiket ő nagyon szeretett. Mi, akik még életben vagyunk és az általa tervezett társasházakban lakunk, munkái értékelésével nagyrabecsüléssel emlékezünk reá." Annak, hogy a levélíró(k) névtelenségbe rejtőztek, abban az időben még lehetett oka: féltek. A FANSZ, a Keresztény Építőiparosok Szövetsége, mindazok a körök, ahol Martonosi Baráth és munkásai, kliensei mozogtak, 1945 után enyhén szólva szalonképtelennek minősültek. (A főváros prominens és minden gyanún felül álló vezető tisztviselői például valamennyien szerepeltek az 1947-ben kiadott „Fasiszta egyesületek és pártok budapesti tagjai" című brosúra listáján, mert a FANSZ tagjai voltak.)

39. Felsorolás Holek i. m. 24-25. oldalán (dátumok nélkül)

40. tér és forma 1932. 3. 73.

41. A társasházak szervezését megkönnyíti a névadás: vonzóbb és jobban azonosítható egy épület a név, mint a cím alapján. A reklámprospektus is hatásosabb, ha például a Hunnia-udvar lakásait ajánlja, mint ha Diószegi út 3. szerepel csak borítóján.

42. „Árpád-udvar" társasház szövetkezet, reklámprospektus 4. oldal. OSZK Kisnyomtatványtár, 1929. 30. dosszié (Szövetkezetek) 720. 301. tétel

43. Holek i. m. 27.

44. ZEKE Gy.: A fővárosi zsidóság lakóhelyi szegregációja 1867–1941. Világosság 1990. 12. 926–934.

45. A kortársak számára – és ennek különösen a liberális polgárok és a szociáldemokraták adtak hangot – Lágymányos a „kurzus tükre" volt. „Nem szerettem azt a környéket: már gyerekkoromban az ellenforradalom, a keresztény kurzus, a középosztály képzetét társítottam hozzá – tudj' Isten, miért, lehet, hogy csak a kormányzó neve miatt, mert akkortájt, a húszas évek elején épült ki igazán..." – írta Vas István (Miért vijjog a saskeselyű? Bp. 1981. II. kötet 115–116.). Szélpál Árpád durvábban minősített: „Ha van kerület, amelyet a keresztény kurzusnak csúfolt sötét reakciós társaság a saját képére formált, akkor ez a kerület az. Mintha csak megszállták volna ezt a fejlődő városrészt, tele van az telepítve a klerikalizmus minden rendű és rangú intézményével." („Lágymányos – a kurzus tükre". Népszava 1932. II. 14. 10.)

46. A közös háztartás, az ellátásos otthon gondolata nem csak a radikális, kollektivista építészekben merült fel. Dr. Ihrig Károly: Budapest szövetkezetei 1926-ban című munkája külön fejezetben foglalkozik az otthonszövetkezetekkel, melyek „lakáson kívüli ellátást adnak, a társas érintkezésre szükséges helyiségeket és berendezéseket (olvasó, játékszoba, étterem stb.) nyújtják a tagoknak, betegség esetén gyógykezelést, szanatóriumi ellátást biztosítanak stb." 1926-ban öt ilyen szövetkezet működött a fővárosban, kettő munkások, kettő tisztviselők, egy pedig nyugdíjas katonatisztek számára.

47. Budapest és környékének betürendes távbeszélőnévsora (1935. május hó) alapján.

48. Lásd: Szállodaszerű örök-lakásos társasház a Svábhegyen. Reklámnyomtatvány. OSZK Kisnyomtatványtár 1932. 720. tétel

49. FISCHER J.: A Svábhegy és Széchenyihegy újabb üdülői. tér és forma 1940. 12. 206–208.; BODOR F.: A Svábhegy és Széchenyi hegy egykori szállói. Magyar Építőművészet 1992. 2–3. 86–87.

50. Az FKT 9376/1941 határozata, Fővárosi Levéltár

51. Az FKT 7331/1942 határozata, Fővárosi Levéltár

András Ferkai: **Das Gesellschaftshaus als Erneuerung des Wohnhausbaus in Budapest**

Der für Budapest charakteristische Wohnhaustyp, das das Grundstück voll ausnutzende, sogar ausbeutende Mietshaus mit geschlossenem Hof, wurde im 19. Jahrhundert grundsätzlich durch die Interessen des Privatkapitels ins Leben gerufen. An der Bauweise und dem Grundriß der Wohnhäuser konnten die Architekten bis in die 30er Jahre des 20. Jahrhunderts hinein nichts ändern, denn die Grundstückseigentümer bestanden auf der bis dahin praktizierten Bauweise, die ihnen einen maximalen Profit sicherte, als auf ihrem alterworbenen Recht. Eine Erneuerung des Wohnungsbaus konnte man Jahrzehnte hindurch nur von anderen Eigentumskonstruktionen erhoffen. So eine neue Konstruktion wurde durch die Bewegung der Beamten zum Bauen von Gesellschaftshäusern hervorgerbracht, von deren Beitrag zur Verbesserung der Bauweise und des Grundrisses die ungarische stadtgeschichtliche und baukünstlerische Fachliteratur bisher keine Notiz nahm.

Das erste Gesellschaftshaus wurde an der Jahrhundertwende in der Bercsényi-Straße gebaut. Die nach 1907–1908 gegründeten Gesellschaftshäuser wurden im Rahmen von Genossenschaften

gebaut, denn die Institution des Gesellschaftshaus-Eigentums wurde erst durch den Gesetzartikel VI vom Jahre 1924 eingeführt. Im Jahre 1913 gab es in der Hauptstadt schon 24 Gesellschaftshäuser mit insgesamt 550 Wohnungen. Für die Beamten war diese Form des Wohnungsbaus anziehend, weil sie so in ihnen entsprechenden Gegenden der Hauptstadt (vor allem in den heutigen Bezirken XI und XII) für einen verhältnismäßig niedrigen Grundbetrag und für eine Miete, die um 20-30 Prozent billiger war als in den Mietshäusern in de Nähe, zu einer eigenen Wohnung kommen konnten.

Es ergab sich aus dem Eigenbesitz, daß diese Form des Wohnhausbaus die Möglichkeit der Entstehung moderner Haustypen in sich barg. Da sich alle Wohnungseigentümer eine gesunde und schöne Wohnung wünschten, hörte man bald mit dem Bau der Hinterhofswohnungen auf und suchte nach Lösungen, bei denen alle Wohnungen genügend Licht und Luft bekamen. Man experimentierte mit mehreren Arten der Bebauung. Eine verhältnismäßig seltene Bauweise war die mit Pavillons auf einem großen Blockgrundstück (Böszörményi-Straße, TITÁSZ–Siedlung, 1926). Einer äußerst interessanten Bebauungsform in Mäanderlinie bediente sich József Fischer bei seinen ganze Straßen füllenden Gesellschaftshaus-Gruppen (Zenta-Straße und Vak-Bottyán-Staße, 1928). Der häufigste Typ war der Reihenbau in Rahmenform, im Blockinneren mit Garten, auf der Straßenseite mit Vorgarten (Szabolcska-Mihály-Straße und Eszék-Straße. 1929–1934). Die Zwei- bis Vierzimmerwohnungen sind geräumig und mit Vollkomfort ausgestattet, haben oft eine Diele (eine Art Durchgangszimmer ohne Fenster), eine Kinderzimmer und immer einen Balkon oder eine Loggie. Die Architektur der Gebäude ist einfach und maßhaltend, manchmal hat sie einen expressionistischen oder romantischen Stich, ab und zu trägt sie die Oberflächenmerkmale des Nationalen, Verzierungen verwandter Künste (Sgrafitti, mythische Figuren). Die größte und bedeutendste Rolle in der Bewegung zum Bau von Gesellschaftshäusern der zwanziger Jahre spielten zwei Architekten, Lajos Martonosi Baráth (1879–1936) und József Fischer (1873–1942), bzw. das Unternehmen für Wohnungsbau und Immobilien „Centrum". Ein typisches Gebiet für die Gesellschafthäuser (die in ihrem Namen oft als zweites Glied die Bezeichnung „Hof" führen) ist der Bezirk Lágymányos, der sich zwischen den beiden Weltkriegen – als Ergebnis einer spontanen Segregation – zum Stadtviertel der christlichen Intellektuellen und der Beamten entwickelt hatte.

Eine interessante Variante des Gesellschaftshauses stellten die Gesellschafthotels dar, die zwischen der Mitte der 30er Jahre des 20. Jahrhunderts und dem Jahr 1943 auf dem Sváb- und Széchényi-Berg gebaut wurden.

1021

Martonossy Judit

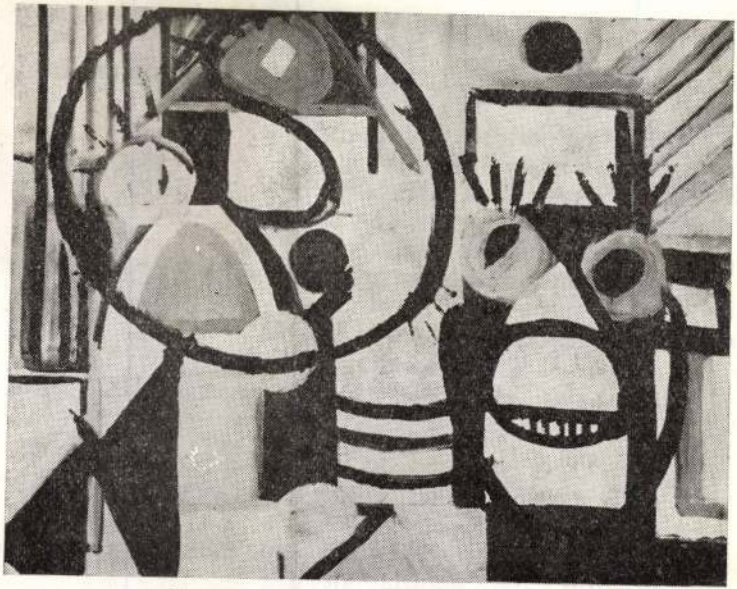

Martonossy Judit (România): Totem

különös honába érnek

s e h o l s e m m
megtörni a hely körv
megszakítani a kapcs
széthúzni a tartam sz
nem lenni többé koor
a n a g y m o z
Marad a pus
minden hely

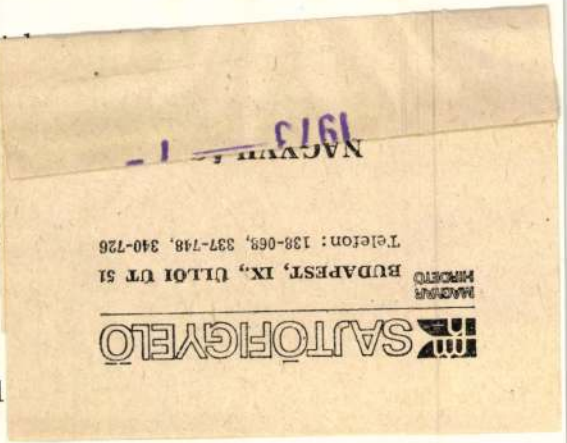

„fölveri palotáit tövis, csalán és
bogáncs a bástyáit és lesz sakálok
hajléka és struccok udvara.
És találkozik vadmacska a vadebbel
és a kisértet társára talál, csak ott
nyugszik meg az éji boszorkány
és ott lel nyughelyet magának.
Oda rak fészket a bagoly és tojik és
ül tojáson és költ árnyékban,
csak ott gyűlnek együvé a sasok." (Ezsajás XXXIV 9,16)

*

A föld mezítlenségében töltött annyi év után, nézted
e fa különös helyét.
Azt hitted eddig, hogy a világ csupa hatalmas és hajtha-
tatlanul fényes papírlapból áll,
amelyhez, egy ellenállhatatlan vágta lélegzetében, semmi
se köti lépteit.

Életünk, 1990. 12.

MARTOS GÁBOR

In memoriam HT performance

BL-nak, tisztelettel

Fekete, fényesen csillogó nylonfóliával borított szoba, élei lágyak, sarkai puhán sarkatlanok, amorf, tértelen tér, a bárhol és a mindenhol tere. Valahonnan hidegfényű kvarclámpa világítja meg. Hátul (ha van elöl és hátul ebben a térben) középen, a nézőkkel szemben nagy méretű fotóportré; lebegni látszik. Elmosódott, raszterpontokra szétesett arc, a nagyításkor megcsúszott a papír, de még felismerhető: *Ő* az (és talán mindenki más is). Kétoldalt, magasan, két fekete hangfal; a majd belőlük megszólaló hang érzelemmentes, tiszta, pontos, talán-férfi-talán-női-hang. A két hangfal mellől vállmagasságig egy-egy kötél lóg a térbe, végükön csuklónyi hurok. A kötelek nagy erővel lehúzhatók, de maguktól mindig eredeti hosszukba-helyzetükbe húzódnak vissza, így szét-, ki- és megfeszítenek.

A *SZEMÉLY,* akit hívhatnak színésznek, előadónak, képzőművésznek, performátornak, *ember*nek: vékony, magas test, nyugodt arc, lobogó szemek. Hosszú, zsákszerű fehér ruhát visel. Bárki lehet...

... balról jön be.

Vaku villan. Közepére érve meghajol. **Vaku villan.**

– *„Megszületésem az útlevelem befelé a világba, ez jogosít fel a létre, de nem pusztán vegetálni, több amit adnom kell, és több, amit kapni jogom van."*

Vaku villan. A *Személy* a fénybe emeli arcát.

– Hajas Tibor 1946-ban született, Budapesten.

– „A hatvanas évek végén költőként indult, majd képzőművészeti kiállításokon szerepelt akciókkal, objektekkel, szövegekkel, fotókkal, készített filmet, videószalagot."

A *Személy* lassan megfordul, szembe áll a képpel. Szájából vörös festéket fröcsköl a port-

– 1966. június: az első magyarországi happening. *Az ebéd.* In memoriam Batu khán. Altorjai Gábor, Erdély Miklós, Jankovich Miklós, Szentjóby Tamás.

– 1967: *Kvarc.* Akció-

Elbeszélő költemény

Egy réznyelű botot keresek, fiú,
gazdáját láthattad talán,
szakasztott olyan, mint én,
itt él a Föld túloldalán.

Gyógyvíz kavicsán botoztam hajdan,
pálcám karcsú örvény szívta le,
nevetett valaki a parton,
szavamra, éppen úgy, mintha te...

Ismételje a dátumot, uram.
Igen, aznap anyám vízbe holt.
Temetésére jött valaki,
rézvégű botja volt.

Hallottam aztán, északra ment,
fehér szobrot emeltek neki...
Ha továbbmegy a pálmák alatt,
idegen bőrét a só ellepi!

réra. **Vaku villan.** A festék a fehér ruhára is rácsepeg. **Vaku villan.** Nyél nélküli, villogó borotvakést vesz elő. **Vaku villan.** Belevág a képbe. **Vaku villan.** Újra belevág. **Vaku villan.** Megint belevág. **Vaku villan.**
Még egyszer belevág, a kép tépetten, vörös-foltosan, felismerhetetlenül lóg.
A *Személy* megfordul. **Vaku villan.** Leül a tépett kép alá, fejét lehajtja, meditációs helyzetet vesz fel. **Vaku villan.**

színház. Altorjai Gábor, Jankovich Miklós, Szentjóby Tamás, Urbán Miklós.
– 1968: *19 akció zongorára.* Fluxuskoncert. Szentjóby Tamás.
– 1969 október: *Szürenon.* Képzőművészeti kiállítás.
– 1970: *Pszeudó.* Pauer Gyula bemutatója. Akcióköltemények. Erdély Miklós, Oravecz Imre, Tandori Dezső, Szentjóby Tamás. Az *Új Zenei Stúdió* megalakulása. Jeney Zoltán, Sáry László, Vidovszky László.
– 1971: Galántai György kápolnaműterme, Balatonboglár.
– 1972: A *Pécsi Műhely* megalakulása. Ficzek Ferenc, Halász Károly, Kismányoki Károly, Pinczehelyi Sándor, Szijártó Kálmán.
– 1973: *Tükör, mirror, Spiegel, miroir.* Kiállítás. Balatonboglár, Kápolnaműterem.

– 1973: Hajas Tibor akciói, Balatonboglár, Kápolnaműterem.
– 1974: *A név magántulajdon.* Hajas Tibor dedikáció-akciója. Budapest, Rózsavölgyi Könyvesbolt.

Vaku villan. Ül.

Vaku villan.

– 1975: *Képregény.* Erdély Miklós, Hajas Tibor, Halász András, Háy Ágnes, Károlyi Zsigmond, Najmányi László.

– „Hajas Tibor legjellemzőbb munkái a performance műfajához–irányzatához kapcsolódnak. Voltaképpen **Hajas Tibor a perfor-**

„...Hajas Tibor a performance magyaror-

mance magyarországi bevezetője, s e minőségben tett szert komoly nemzetközi elismerésre is.

A performance angolul előadást jelent. A képzőművészetben a hetvenes évek második felében kezdett önálló műfajjá–irányzattá kristályosodni. Legfontosabb jellemzője, hogy a művész (performer) általában saját testét, illetve személyiségét s annak közvetlen környezetét használja médiumként (azaz egyszerre témaként és kifejezési eszközként). Általában igen pontosan megtervezett szituációk következetes végigviteléről, előre adott feltételek teljesítéséről van benne szó."

– 1978. április 4.: Galeria Remont, Varsó. I am nemzetközi performance-fesztivál.

Hajast csuklójánál fogva felhúzzák egy csigán átvetett kötélen. Kezében fényképezőgép. Exponálni próbál egy önkioldóval késleltetett vaku villanásainál.

Vaku villan.

Vaku villan.

A *Személy* lassan feláll, a bal oldali kötélhez lép, jobb kezét, melyben még mindig ott a borotva, a hurokba dugja. **Vaku villan.** Lassan, a kötelet húzva áterőlködik a bal oldali kötélhez. **Vaku villan.** A borotvát a szájába fogja. Már megkötött jobb keze segítségével bal kezét is a hurokba dugja. **Vaku villan.** Elengedi magát, a két kötél kétoldalt–felfelé tartott karokkal kifeszíti. **Vaku villan.** Középen áll, a nézővel szemben. A borotvával a szájában szólal meg:

– *„A tárgyak értelmét magam határozom meg, ha lesz erőm, s ha én leszek.*
Segítsetek."

A kvarclámpa kialszik, teljes sötét.

A *Személy* a kötelek feszítését leküzdve kiveszi szájából a borotvát. **Vaku villan.** Lassú, erőlködő mozdulatokkal ... **vakuvillanások** ... levágja magáról a ruhát, végül kis fehér ágyékkötőben marad. **Vaku villan.** Elengedi magát, a kötelek kifeszítik. **Vaku villan.** Áll, körülötte a földön a levágott ruha. **Vaku villan.** Áll.

szági bevezetője, s e minőségben tett szert komoly nemzetközi elismerésre is."

– Dennis Oppenheim, Terry Fox, Klaus Rinke, Vito Acconi, Arnulf Rainer, Luigi Ontani, Luciano Castelli, Valie Export, Ulrike Rosenbach, Colette, Cosey Fanni Tutti, Maria Abramovic, Rebecca Horn, Urs Lüthi, Jürgen Klauke, Joan Jonas, Petr Stembera, Chris Burden, Gina Pane, Mike Parr, Rudolf Schwarzkogler, Hermann Nitsche, Joseph Beuyso.

– *Dark flash.*

– Hajast eszméletlen állapotban oldozzák le a kötélről.

– 1978. október 14.: Galeria Labyrint, Lublin.

Hajas sötét teremben meztelenül ül a földön. Ölében magnézium villan

– 1979. február 2.: Kossuth rádió, Budapest. Rádióperformance.

– 1973. szeptember 19.: Cervena Lhota.

Hajas szabadban ülve harakirit követ el, majd ölében magnézium robban.

– 1980. március 14.: Akademie van Kunst, Arnheim.

Hajas dróttal székhez kötözve próbál válaszolni a közönség kérdéseire. Húsz centiméterről

–

H
i

Vaku villan. Áll.
o

s
i

m
a „Igen, jól hallod, én vagyok az. Figyelj rám. Most van néhány percem, hogy megpróbáljalak megérinteni, megérinteni olyan finoman, laheletszerűen és mégis olyan hatalmasan, amiről eddig nem is álmodtál... És ráadásul ez a rengeteg idegen. Ez a sok férfi, nő, gyerek, aki leskelődik, ez a sok hallgató, aki mind részt vesz ebben az érintkezésben, ami az ő jelenlétüktől lesz teljes, ami az ő borzongásuktól, néma kórusuktól lesz igazán izgató..."

A kvarclámpa ismét kigyullad. Az ágyékkötős *Személy* a kötelek húzágában kifeszítve áll. Lassan, erőlködve, jobb kezét a borotvával testéhez közelíti. **Vaku villan.** Előregörnyed. A jobb kezébe fogott borotvával bal mellén, a mellbimbó alatt lassan végigvágja magát. **Vaku villan.** Artikulálatlanul ordít. Vörös festék önti el.

– Hirosima, mon amour.

... a láng eléri körben elhelyezett ruháit, melyek még sokáig égnek.

– Érintés.

– Pszichè.

– Égési sebek.

– Kihallgatás.

kvarclámpa világít az arcába.

– 1980. március 28.: Museum van Hadendaagse Kunst, Gent.
Hajas néhány mondatot mond a közönségnek, majd...

– 1980. május 18.: Bercsényi Kollégium, Budapest. Hajas vizet önt a padlóra, elektromos vezetéket dob a vízbe, nézi magát benne, miközben a teremben egy kutya futkos, játszik. Hajas a terem közepére fekszik...

– Hajas Tibor 1980. július 24-én autóbaleset áldozata lett.

Elengedi magát, a kötelek húzásában ismét kifeszül, kezéből kiejti a borotvát. **Vaku villan.** Áll.

Vaku villan.
– *„Szeretetem mozaikdarabjai keresztrefeszítve, s a kín évezredes dühe.*
Lassan, reszketve, félve, éhesen a szépre érkezem az extázis pillanataihoz, amikor megvilágosodik a lét csillagvonala, s az öröm tenyerembe szórja égető szikráit, hogy vagyok, s ki biztos benne, hogy nem leszek, mindörökre?
A teremtés az én munkám, a halál idegen tőlem, gyenge az én erőmhöz."

A *Személy* hatalmasat sikít, üvölt, lábai becsuklanak, összeesett testtel, kifeszült karok-

– A közönség hatvan perc után észreveszi, hogy Hajasnak hámlik az arca, kiszabadítják kötelékeiből.

– *Cím nélkül.*

... kék festéket öklendez ki magából.

– *Virrasztás.*

... vénájába rapid altatót fecskendeznek, szájába fulladásgátló csövet tesznek. Elvesztvén az eszméletét, Hajas két asszisztense hajánál és hónaljánál fogva feltörlik vele a kőpadlót, majd magárahagyják.

– Hajas Tibor 1980. július 24-én autóbaleset áldozata lett.

kal lóg a köteleken. Mögötte a szétszabdalt fotó hatalmas lobbanással lángba borul, a kvarclámpa kialszik.
A megfeszítve lógó test sötét sziluettje a néző szemébe ég, míg hátul a kép teljesen el nem hamvad. Aztán teljes sötét.

– *„... lesz idő, amikor beszélni nem fogok...*

... ennek a hangnak meg kell nyugtatni, hogy minden rendben van,

... van aki őrködik feletted,

... van aki figyelmeztet arra: ...

... nem hagyom magam megtéveszteni ... uram...

... nem hagyom magam megtéveszteni ... uram...

... csak hallatszani...

... ne hagyd magad megtéveszteni ... uram...

... ne hagyd magad megtéveszteni ... uram...

... ne hagyd magad megtéveszteni ... uram...

... és így tovább, míg a közönség el nem hagyja a teret, teljes sötétben.
A *Személy* megfeszítve lógó teste ottmarad a fekete tértelenségben.
Talán majd leoldják, talán otthagyják. *Mindörökre.*

(A hangfalakból szóló szövegek idézetei *Beke László:* A performance és Hajas Tibor c. cikkéből valók, mely a *Mozgó Világ* 1980. októberi számában jelent meg. A Személy szövegei Hajas performance-aiból illetve verseiből valók.)

FILIP TAMÁS

Nekem a katonák

Nekem a katonák –
a mérföldes vonatok utasai,
a mahorka parazsánál melegedők,
a köpenyszürkék, a soványak,
akik kőkenyeret hordanak zsebükben.

Éjjelre pokrócba csavarják maguk,
és álmukban szántani mennek.
Nappal vonulnak, mint a fejfák –
most még felirat nélkül, türelmesen.

Otthon anyjuk alatt sír a szalmazsák,
sír apjukon az ing.
És a baljósan vöröslő Hold mindenkinek
hosszú háborút ígér.

Nekem a katonák –
akik hazajutván a számkivettetésből
rossz kezük a kopogáshoz igazítják,
de mielőtt elérnék az ajtót,
megnyitják nekik az öregek.

Martos Erzsébet

ält. tanf

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 147. l.

Briefe IX. 3.

MARTONVÁSÁR

ÖRSI Károly: A martonvásári kastélypark feltárási munkái
= Martonvásár, 1991/2. 20-21.

Visitatio Canonica : Az Esztergomi Főegyházmegye Barsi Főesperességének egyházlátogatási jegyzőkönyvei 1747-1674. Vál., bev. Tomisa Ilona. Bp. : MTA Néprajzi Kutató Intézete, 1992

Martos Katalin

FIBER

TIBER

ACCADEMIA D'UNGHERIA IN ROMA Via Giulia 1 (Palazzo Falconieri) tel. 6548541

Emanuele ASTENGO
Roberto MANNINO
Katalin MARTOS
Lydia PREDOMINATO
Beata SZECHY

Opere in Fiber Art

Il Direttore dell'Accademia d'Ungheria in Roma ha l'onore di invitare la S.V. all'inaugurazione della mostra

che si terrà mercoledì, 14 maggio 1986, alle ore 18.30, nelle sale dell'Accademia d'Ungheria, Palazzo Falconieri, Via Giulia 1, Roma.

Gli artisti verranno presentati nella serata inaugurale da Federica Di Castro, storica dell'arte.

La mostra resterà aperta al pubblico sino al 25 maggio 1986 con il seguente orario:

sabato 10-13 - 16-20
domenica 10-13

A Vigadó Galéria
(Budapest V., Vigadó tér 2.)
tisztelettel meghívja Önt
1996. október 31-én 17 órára

MARTOS KATALIN
• SOTTO VOCE •

SÓVÁRADI VALÉRIA
• ÉG ÉS FÖLD KÖZÖTT •
installáció

SZÉKELYI KATI
• ÁTIRATOK •

kiállításának megnyitójára

Megnyitja:
KOVÁTS ALBERT

Megtekinthető: 1996.október 31-től november 17-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Nemzeti Kulturális Alap
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

VIGADÓ GALÉRIA

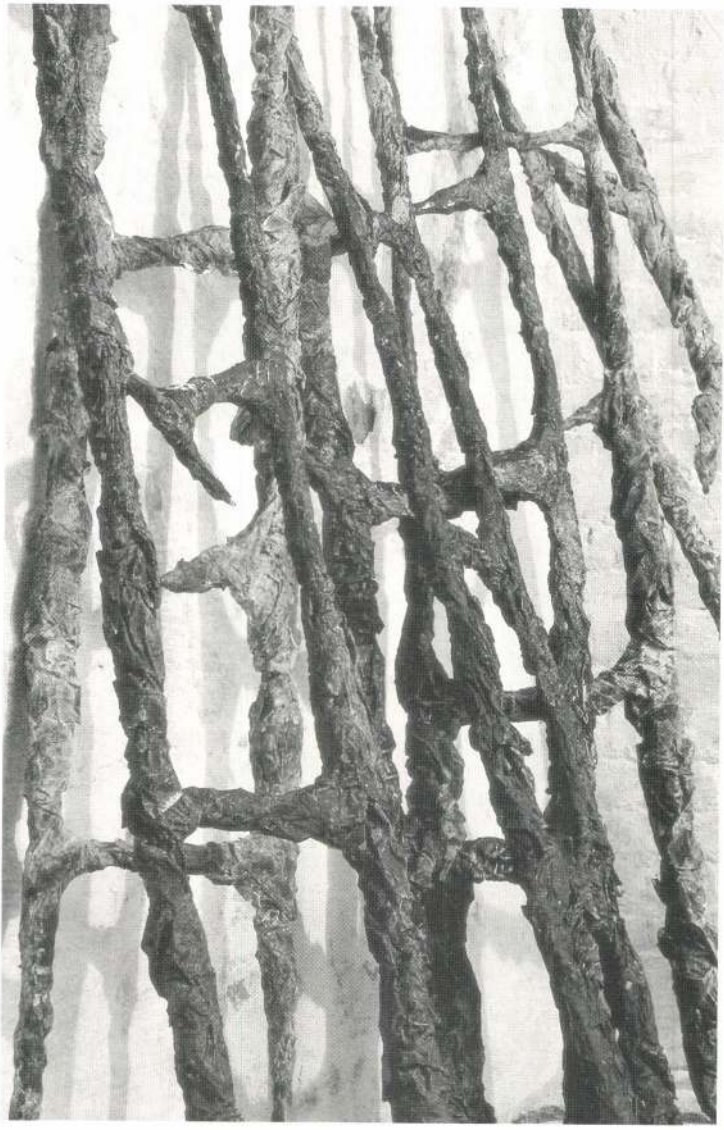

Martos Kati, textiltervező, gobelinművész

A XIII. ker.-i Párt Székházba kerülő gobelin tervezés pályázaton, a harmadik fordulóban két művész maradt, Martos Kati és Somogyi János. — Martos Kati 1977-ben végezte be a főiskolát.

Művészeti Magazin.

1980. II. 12. Televízió 21.50 (7/2).

Martos Katalin

"Huszévesen" cimmel Vadas József ir a Fiatal Képzőművészek Studiójának -a Nemzeti Galériában rendezett- jubileumi kiállitásáról.
Benkő Marianna, Erdős Julia, Martos Katalin textiltervezők,
Eskulits Endre, Helényi Tibor, Rényi Katalin, Szyksznian Wanda plakátgrafikusok,
Buczkó György, Mészáros Mária üvegtervezők,
azok, ak iket a kritika megemlit, s rövid átekintést ad a képzőművészeknek az iparmüvészet és az iparmüvészeknek a képzőmüvészet iránti érdeklődéséről. A fiatal müvészek boxokat kaptak, ahol megvalósithatták saját elképzeléseiket.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 16. XXII.évf. 5o. sz. 13. lap.

Martos Katalin

A fiatalok rendelkezésére bocsátott boxokban szereplő müvészek közül Drózdik Orsolya és Bernáth Sándor müvei a kritikától kedvezőtlen birálatot kapott. Zámbó István "mesterséges szemétdombja" és Lengyel András "festett utjelző táblái" hasonló kritikában részesültek. /munkáit/ Banga Ferenc és Lacza Márta grafikusok/valamint Lóránt Zsuzsa szobormüveit viszont kiemeli a beszámoló.
Dienes Gábor, Kárpáti Tamás és Nagy Gábor festőművészek alkotásait nagyobbra értékeli a többi müveknél.
A Vadas-kritikát lásd: Dienes Gábor nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 16. XXII.évf. 5o. sz. 13. lap.

Martos Katalin grafikus

A Mini Goli Galéria jubileumi tárlatán, krokik, viccrajzok, plakátok láthatók. A művész lapjai is szerepelnek e tárlaton.

Losonci Miklós: Tavaszi változatok a tárlatokon.

Pestmegyei Hírlap, 1974. ápr. 8.

Mattos Katalin ipm. text.

gobelinje

emlités

FERENCZY NOEMI

MŐVÉSZET 1985/10/21

Martos Katalin

(bám)

Tiberis mélak

Kiállítás a római Magyar Akadémián [Martos Katalin, Szécsky Beáta]

Magyar Nemzet, 1986. június 18. 4.

r a címe, mert
k egyrészt a mi
másrészt pedig
kei. Ekkor talál-
hogy a kiállítás-
ványos megnyitó-
Szerveztünk egy
lyben a különbö-
i ágak és külön-
ek együttélését s

TX. 30.

— Kik döntenek erről a különtetésről?

— Az alapítványunk kuratóriumának elnöke dr. Lökös Zoltán, tagjai között van Czuczor Kinga, Pitti Katalin, Réz András és Szikora Róbert. Egy hónapon belül elkészül a díj pályázati kiírása, s nemcsak konkrét műalkotással, hanem egy-egy fesztivállal, hagyományteremtő kezdeményezéssel is be lehet nevezni. Ezenkívül szeretnénk kialakítani egy Souvenir művészeti központot, ahol, ha a hét bármely napján betér valaki, kulturális programot talál.

— Még nyitva tart a tárlatuk, amely „Egy kiállítás képtelenségei" alcímet viseli.

— Maga az ötlet, hogy képbemutatót csinálunk, nem újszerű. Az az újszerű, ahogyan tesszük, s szeretnénk, ha ez jellemezné a többi rendezvényünket is.

A Vigadó Galéria
(Budapest V., Vigadó tér 2.)
tisztelettel meghívja Önt
1996. október 31-én 17 órára

MARTOS KATALIN
· SOTTO VOCE ·

SÓVÁRADI VALÉRIA
· ÉG ÉS FÖLD KÖZÖTT ·
installáció

SZÉKELYI KATI
· ÁTIRATOK ·

kiállításának megnyitójára

Megnyitja:
KOVÁTS ALBERT

Megtekinthető: 1996.október 31-től november 17-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Nemzeti Kulturális Alap
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

VIGADÓ GALÉRIA

MARTOS Katalin

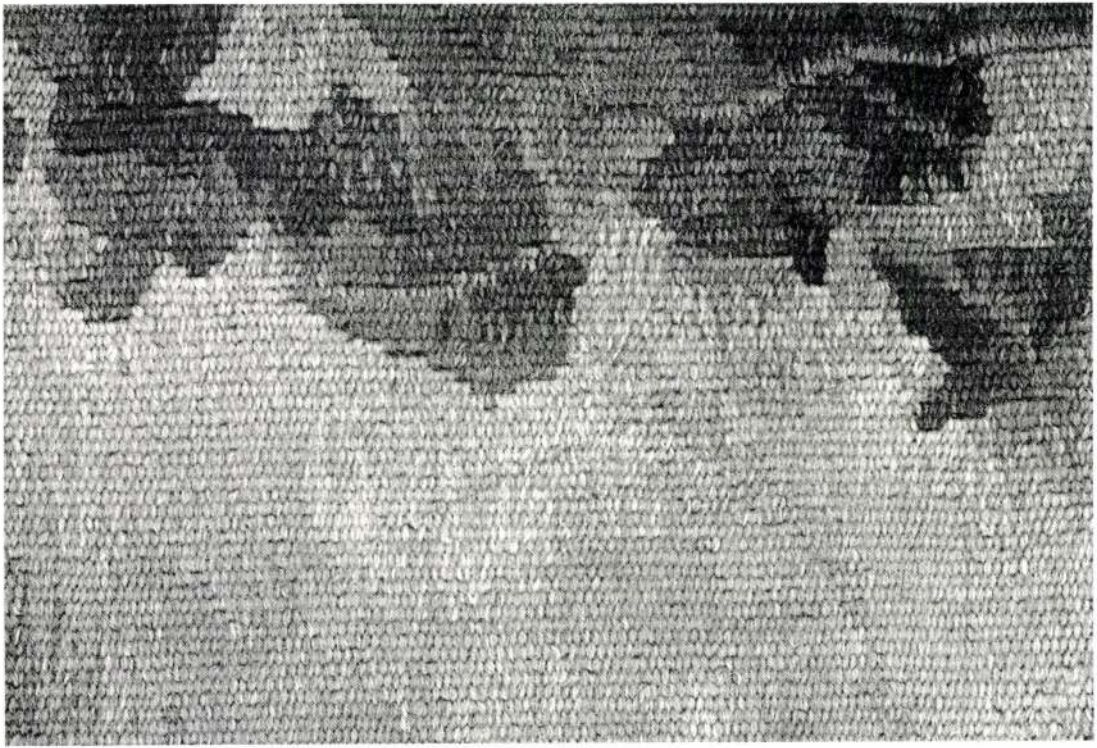

MMK

Martos Magda

szerepelt a győri tárlaton/máj12-22/.

b.s.: Pedagógus képzőművészek megyei tárlata. Kisalföld. 1963. máj. 17.

Martos Singhoffer Géza

C.

Singhoffer Géza
alatt is -

Martos Magda

ált. tanf.

Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 147. l.

~~Baitfa h. n. IX. 145.~~

Martos Magda

Kati néni /repr/ Vizet öntő idős parasztasszony

Rajztanitás 1962. I. sz. 19.1.

Martos Magda pedagógus művész

Győrből érkezett a saproni nyári műrésztelepre.

T.: A festői város ihletében.

Pedagógusok Lapja, 1971. aug. 23.

Martos Magda:

Realista hagományok utján jár (Sárospataki cigánypart) festményével. Ő is vért vett a Hansági Múzeumban, Mosonmagaróváron rendezett kiállításon

Salomon Nándor: Győr-Sopron megyei tanár festők kiállítása

Rajztanítás 1971/5

32. old

MDK

Martosné R.Camilla, festöm.

126. Mátravidék. Olf.

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939. jun.lo. tol 25.-ig.

MDK

Martosné R.Camilla,festö

139. Strandrészlet Kenesén. Olf.

Nemzeti Szalon. -A Balatoni Tájra. IV. Kiáll. Bp.1930 szept. Kat.

MDK

Martosné Camilla

A N. Szalon tavaszi tárlata. Képzőművészet 1931. 42. sz. 164.l.

MDK.

Martosné Kamilla festőművésznő.
A Nemzeti Szalon Tavaszi Tárlat.

Képzőművészet 1929. 21. sz. 144. l.

MDK

Martosné R.Camilla

Mátravidék, of.

Müterem 4. csop.kiáll. 1937. ápr.

MDK

Martosné R. Camilla

Krizantémcsokor.

Az első magyar representativ csendélet kiállitás katalogusa. Nemzeti Szalon 1932. Febr.-Márc.

Marhasné R. Camilla

Nemzeti Szalon nagy téli tárlatán
veldeni tájrészletekkel szerepelt.

PH 932.T.1.

MDK

Martosné Kamilla festő

Műveivel résztvett a Nemzeti Szalon tav. tárlatán.

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.tárlata.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 144.l.

MDK

Martosné R.Camilla, festöm.

Héviz, tisztás a fenyvesben. Pasztell.

Precsókék kertje Czizben. "

Magy. Képzöm.-nök Egyes. XXVIII.kiáll.-a a Magy.Div. Csarnokban. 1916 márc.30.-tól ápr.16.-ig. Kat.

MDK

Martosné R. Camilla

Képzőművészet 1932. 43.l.

MDK

Martosné R.Camilla, festöm.

az ujabb generáció kitünö képviselöje.

Boroos Mihály: ...magyar festök csendélet kiállitása
Képzömüvészet, 1932. 48. sz. 68.l.

Martosné R.C. MDK

Harkányfürdő, pasztell
Carina Worth, pasztel

A Műterem XVI. Csoportkiáll. 1938.

Martosné R. Camilla MDK

A Wörthi tó
A Mozart család sirja Salzburgban

Uj Szalon 1934. máj.
Tavaszi kiállitás

MDK

Martosné R. Camilla

Képzőművészet, 1932. VI. 48.sz. 68.1.

MDK

Martosné R.Camilla, festö

Visegrádi táj. Pasztell.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1933.junius. Kat.

MDK

Martosné R. Camilla, festö

Velencei uccácska. Olf.
Margitszigeti partrész. Pasztell.
Basilica di St.Giustina, Pádua. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Martos M.Marcellné

Diszkosz-dobó, of.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 17. 1.

MDK

Martos Marcellné, festö

Ischl. Traun folyó és Kathrin part.	Pasztell.
Horthy-telep parkja.	"
Erdei kápolna.	"

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931. szept. Kat.

Martonka Miklós MDK

Napos táj, akvarell

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Martonka Miklós

kiállitott akvarellje:
Napos táj. 30x40 cm.

Tavaszi tárlat. A Mücsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

15.l.

Mórtonka Miklós

(1912)

Alkony a Marx téren, 1960, olaj-vászon
60,8 x 80,6 cm

A felszabadult Budapest művészete,
Budapest, 1960. Kiállítás 30 l.
katalógus-

Mertonka Miklós

Napos táj, akvarell, 30×40 cm

Budapest Műcsarnok kiállítása.
1957, kat. szerk. Kisdéginé,
Kirimi Irén.

15

Dózsa Művelődési Ház

Pesti út 113. Telefon: 256-4626. Fax: 256-7403

Honlap: www.dozsamuvelodesihaz.hu, *e-mail:* dozsamh@enternet.hu

Díszpolgári Cím átadása június 5-én 17 órakor.
Világzenei koncert június 6-án, 19 órakor Ferenczy-Neomatyo show: Ferenczy György szájharmonika, hegedű, Hornay Attila fuvola, Dizják Gábor kürt, Apáti Ádám basszusgitár, Gillián Gábor dob és a nyolc főből álló Fáradt Halak táncegyüttes. Az együttes magyar – balkán népzene elemeiből táplálkozik. Különleges élmény a zenészek és a táncosok fergeteges produkciója.
TÁBOROK:
2004. június 21-től 25-ig, naponta 8-tól 16 óráig **napközis tábort** szervez a Dózsa Művelődési Ház 6-tól 10 éves korú gyerekek részére! Programok: látogatás a Csodák Palotájába, Szentendrére a Marcipán Múzeumba, a Planetáriumba, az Állatkertbe, a Vidámparkba, Csokoládé Múzeumba. Kirándulás libegővel a Normafához és a János hegyi kilátóhoz. Jelentkezés: Szántóy Zsófiánál 256-4626.
Dobtábor június 28-tól július 2-ig 8-tól 17.30-ig. Tanárok: Martonosi György, Kaszás Péter, Födő Sándor
Szuper intenzív angol tanfolyam június 14-18-ig, naponta 9-12 és 13-17 óráig, kezdő, középhaladó és haladó szinten. (A csoportbeosztás rövid tudáspróbát követően dől el.) Anyanyelvi (amerikai) tanárok oktatásával, a kezdő csoport magyarul is tudó segítőt kap. Jelentkezési határidő: június 10.

Czimra-Laborcz Emlékház

Csabai út 20.

Laborcz Ferenc Munkácsy-díjas szobrászművész állandó kiállítása pénteken 9-11, szombaton 14-17 óráig látható.

Rákoscsabai Közösségi Ház

Péceli út 222. Telefon: 256-9526, 258-7714

www.rakoscsaba.hu, *e-mail*: csigahaz@rakoscsaba.hu, csigainfo@freemail.hu

A CSABAIAK CSABÁÉRT KÖZÖSSÉGFEJLESZTŐ PROGRAM
összejövetelei: június 9-én, és 23-án szerdán 18 órakor

Az élet nagy kérdései isten igéjének fényében: keddenként 18.30-tól.
Felfedezések Bibliai Földeken: a Szentföld, Jézus nyomában, hétfőnként 18 órától.
Ismerd meg! június 10-én, csütörtökön 18 órakor Egyiptomot és az oázisokat.
Játsszunk bábszínházat június 10-én, csütörtökön 10 és 11 órai kezdettel.
Június 4-26-ig **Mecseki Hargita** festő-és szobrászművész Párbeszéd a hitről című kiállítása látogatható.
Tárlatvezető a művész június 10-én, csütörtökön 16 órától Mecseki Hargita. Bejelentkezés telefonon: 256-9526.
Táncház: Gyimesi és Mokányos Együttessel június 11-én pénteken iskolásoknak 17-18.30 óráig, felnőtteknek 19-22 óráig.
Társkereső: június 19-én, szombaton 19-23 óráig a Bridge együttessel és a Cronos Társkereső Klubbal.

KONCERT:
a Bridge együttes zenél június 19-én, szombaton 19-23-ig.

Erdélyből jöttem június 12-én, szombaton 18 órától.
Munkát Keresők Köre június 15-én és 29-én, kedden 10 órától.
Kézimunka Műhely június 26-án, szombaton 15-18 óráig.
Elvált Nők Klubja: június 12-én és 26-án, szombaton 14-16 óráig.
Özvegy Férfiak Klubja: június 11-én, és 25-én, pénteken 18-kor.
Festészeti Alkotó Kör: minden szombaton 15-18 óráig.
Csak Úgy! minden nap 9-21 óráig.
Pályázatot hirdetünk kicsiknek és nagyoknak zene, irodalom és képzőművészet kategóriában. Az alkotások központi eleme a csiga. Nevezni egyénileg és csoportosan lehet. Eredményhirdetés szeptember 11-én, szombaton, a hagyományos Csiganapon. Pályázati határidő: augusztus 25.
Július és augusztus hónapokban ügyeletet tartunk. Szeptemberi programjainkról részletes tájékoztatást a közösségi ház telefonszámain, illetve az augusztus végén megjelenő programfüzetünkből kaphat.

Egy darabka Mexikó a Dózsában!

Az idei kerületi napok keretében a Dózsa Művelődési Házban egyedi kiállításnak lehettünk szemtanúi május 9-től 30-ig.

A május 9-i megnyitón először *Martonosiné Orosz Márta*, a Dózsa igazgatója köszöntötte a szép számmal megjelent résztvevőket. Elmondta, hogy kuriózum ez a festménykiállítás, mert első ízben képviselteti magát egy messziről jött művész a Dózsa Mini Galériáján. Ezúttal azonban nem csak hogy külföldi, de a világ másik részéből származó dél-amerikai festő, *Francisco Valverde Prado* állította ki képeit Rákoskeresztúron.

Sárosdy Judit művészettörténész a festő és a szintén jelen lévő, Mexikóvárosból érkezett édesanyja nagy örömére spanyolul is szólt néhány szót, majd megnyitotta az „Epizódok" című kiállítást. A tárlaton az önkormányzatot *Barna Andor* alpolgármester képviselte. Az életrajzi adatok során Sárosdy Judit megemlítette, hogy a mexikói festő csak 32 éves, és képzőművészeti tanulmányait Kaliforniában végezte. Képeire Goya és a XX. századi szürrealisták voltak a legnagyobb hatással: festményei általában sötét tónusúak, és a reális világ helyett inkább a fantázia birodalmába, a lélek bugyraiba repítenek. Bár az elvágyódás is kiérződik belőlük, mégis bennük van az életre való remény. A megnyitó után Francesco Valverde a Hírhozónak adott interjújánál menyasszonya, *Uzner Rita* segített a spanyol tolmácsolásban. Tavaly decemberben, Francesco első budapesti látogatása során vetődött fel a festő első magyarországi kiállításának lehetősége. A művész elmondta, hogy Mexikóban is nehéz csak a festészetből megélni, de néhány dél-amerikai és amerikai kiállításának köszönhetően neki állandó vevőtábora van, valamint képeit internetes honlapján is meg lehet rendelni. Magyarországról faggatva Francesco Valverde elárulta, hogy bár korábban keveset tudott országunkról, de a magyar konyha, neves sportolóink és a magas szintű oktatás híre Mexikóba is elér. A magyar elődök közül Csontváry Kosztka Tivadar festészetét kedveli. Imádja a gulyást és a paprikát, és a mexikóihoz hasonlítva sok közöst fedezett fel úgy a gasztronómiában, mint a népművészetben. Bár szerinte az itteni emberek kissé pesszimisták, meg van róla győződve, hogy a világ sokat fog még Magyarországról hallani. Mindenesetre ő jövő nyáron három hónapra ideköltözik!

Szabó Anikó

Június 18-19-20-án pénteken-szombaton-vasárnap a Hősök Terei Általános Iskola előtti téren, június 20-án a Dózsa Művelődési Házban

Rázene Fesztivál 2004. az Európai Unió jegyében

olasz, litván, magyar fuvószenekarok, együttesek, mazsorettés néptánc-csoportok közreműködésével

Június 18-án zenés színpompás felvonulás a rákosligeti állomástól a fesztiválsátorig, majd zene (Hősök terei iskola előtti tér)
Június 20-án gála a Dózsa Művelődési Házban

KÉSZPÉNZ AZONNAL

MI KIHÚZZUK A VÍZBŐL!

TREZOR

KERESZTÚRI ZÁLOGFIÓK

ÉKSZER – 3 hétre kamatmentes

A kamat 90 napra 6%!

Kezelési költség 2%-tól

Cím és bővebb felvilágosítás:

XVII., Pesti út 8-12. (Áfész-székház)

Tel.: 257-5065, 257-4707/122 mellék

Nyitva tartás:

H-P: 7.30-16.30, szombat: 8-12-ig

A XVII. kerületben a **Madárdomb legszebb** építési telkén indul

az **ANNA-Ház II. üteme.**

Jó tömegközlekedési lehetőséggel,
csendes, zöldövezeti, panorámás környezetben,
liftes társasházban igényes minőségi lakások

32 m2-től 65 m2-ig, térszíni és teremgarázsok leköthető
Igény szerinti belső kialakítás, parkosított kert,
lakásonként mérőórák, egyedi fűtés.

Sport és üzletközpont a közelben.

A lakások megvásárlásához kedvezményes hitelek
áfa-visszatérítés, szoc.pol támogatás vehető igénybe
melyek intézésében irodánkban segítséget nyújtuni

Eladó egy Uszoda u. 60 és 73 m²-es üzlethely
az ANNA-házban.

Érdeklődjön a Keresztúr Invest Kft.-nél hétfőtől-pé
a **06-1-253-7973, a 06-1-256-8092-es telefonszámo**
vagy a **www.kereszturinvest.hu** internetcíme
vagy személyesen a XVII. ker., *Borsó u. 73. sz. alatti i*

MatávkábelTV nyári akció június 15-július 31!

Csatlakozzon most kedvezményes belépési díjakkal és havidíjkedvezményekkel!

Ajándékozza meg magát és családját a széles választékú televíziós szórakozás közös élményével!

További információk: ***Dél-pesti kirendeltség, 1182 Bp., Üllői út 661. (Lőrinc Center), tel: 297-1670, 80-33-55-77; www.matavkabel.hu***

További kedvezmény a belépési díjból!

VISSZASZÁMLÁLÁS AZ OLIMPIÁIG!

Amennyiben felmutatja ezt a kupont ügyfélszolgálatunkon, annyiszor 500 Ft kedvezményt adunk a belépési díjból, ahány héttel az Olimpiai játékok kezdete előtt csatlakozik!

Ajándék kupon! max: 9*500= 4.500 Ft	Jún 14-20.	Jún 21-27.	Jún 28-Júl 4.	Júl. 5-11.	Júl. 12-18.	Júl. 19-25.	Júl. 26-31.	Augusztus 13., az Olimpia kezdete
	- 4.500	- 4.000	- 3.500	- 3.000	- 2.500	- 2.000	- 1.500	

NYERJEN EGY ÓRIÁS PROJEKTOROS TELEVÍZIÓT!

és nézze nagyban az Eurosport közvetítéseit az olimpiai játékokról!

A képen látható televízió készüléket a hozzá tartozó állvánnyal azon előfizetőink között sorsoljuk ki, akik **2004. június 15. és július 31. között fizetnek elő** II., III. programcsomagra, vagy soros rendszerünkön a szolgáltatásunkra, és 2004. májusban nem rendelkeztek kábeltévé előfizetéssel. A sorsolásra közjegyző jelenlétében **2004. augusztus 6-án** kerül sor a MatávkábelTV Kft. székházában. A nyertest postai úton értesítjük.

HEINE TUDÓSÍTÁSAI LISZT HANGVERSENYÉRŐL.

Heine, mióta hazájában helyzete lehetetlenné vált, Párisban élt s innét sűrűn küldözte haza a franczia társadalmi, művészeti viszonyokat ismertető czikkeit. Nagyatyám irásai között félretéve akadtam rá két kivágott czikkre, melyet nyilván Liszt miatt őrizett meg. Az 1841-ik évben keltben olvasom:

«Hogy itt majdnem belefulladunk a csupa zenébe, hogy itt Párisban alig lehet találni házat, hová, mint Noé bárkájába, elmenekülni lehetne ez elől a csengő özönviz elől, — ez sokszor gondolkozóba ejt s néha el is kedvetlenedem rajta, úgy, hogy durczás igazságtalanságra ragadtatom el magam nagy maestróink és virtuózaink ellen. Ekként állván a dolog, ne várjanak tőlem túlságosan vidám dicséneket arra az emberre, a kit itt a szépért rajongók, különösen a nők, e perczben örjöngő enthusiasmussal ünnepelnek és a ki tényleg egyik legfigyelemreméltóbb képviselője a zenei életnek. Liszt Ferenczet értem, a genialis zongorást, kinek játékát gyakran a jelenségek melódikus agóniájának tartom. Igen, ez a genialis ember itt van ismét és konczertet ad, melyeknek mesébe illő varázserejük van. Eltörpülnek mellette az összes zongorajátékosok, az egyetlennek, Chopinnak, a zongora Rafaeljének kivételével. Igazán az összes többi zongorajátszók, kiket ez évben a számtalan hangversenyen hallottunk, csak zongorajátékosok, kik kitűnnek azzal az ügyességükkel, melylyel ezt a felhúrozott fadarabot kezelik, ámde Lisztnél nem jutnak eszünkbe leküzdött nehézségek, a zongora eltűnik, maga a zene nyilatkozik meg nekünk. Ebben Liszt, mióta legutóbb hallottuk őt, a legbámulatosabb haladást érte el. E nagy előnyéhez nyugalom is társul immár, a mi régebben nem jellemezte.

Négy évvel később: «Mindig vissza kell térnem arra, hogy csak három zongorajátszó van, ki komoly méltatást érdemel: Chopin, Thalberg és a mi Lisztünk, ki minden furcsasága és bántó oldala mellett is a mi drága Lisztünk marad, ki e pillanatban ismét lázba ejti Páris szépért hevülő lakóit. Igen, itt van ő, a nagy agitátor, a mi Liszt Ferenczünk, minden rendjel bolygó lovagja (csak a franczia becsületrend nem az övé még, mert Lajos Fülöp ezt virtuóznak nem adja), itt van ő, a hohenzollerni udvari tanácsos, a philosophia doktora, a zene csodadoktora, az életre támadt hamelni patkányfogó, az új Faust, a nemességre emelt s mégis nemes Liszt Ferencz. Itt van ő, a modern Amphion, ki húrjainak játékával a kölni dómépítésnél mozgásba hozta a köveket, hogy összetömörüljenek, mint egykor Théba falai. Itt van ő, a modern Homér, kinek honpolgárságáért a három legnagyobb ország, Franczia-, Német- és Magyarország vetekszik, míg az Ilias dalosát csak hét vidéki város követelte magának. Itt van ő, Attila, az Isten és Erard zongoráinak ostora, melyek már jöttének hirére is reszketni kezdtek, s most újra úgy vonaglanak, véreznek, jajgatnak keze alatt, hogy az állatvédő egyesületnek kellene őket oltalomba fogadni. Itt van ő, a bolond, szép, csunya, rejtélyes, végzetteljes, de néha gyermekes gyermeke korának, az óriási törpe, az örjöngő Lóránt magyar díszkardjával, a ma makkegészséges, holnap már nagybeteg Liszt Ferencz, kinek varázsereje leigáz, kinek genieje elragad, a geniális bolond, kinek őrjöngése megfoszt eszméletünktől.

Ha régente arról az elszédülésről hallottam, mely Németországban, különösen pedig Berlinben bekövetkezett, mihelyt Liszt megjelent, szánakozóan vonogattam a vállam és úgy magyaráztam: A csendes ünnepi hangulatú Németország nem akarja elszalasztani az alkalmat, hogy egy kis megengedett mozgást végezzen, meg akarja kissé rázni álomtól ittas tagjait s az én spree-parti abderitáim szivesen belecsiklandozzák magukat egy készen kapott lelkesedésbe. Úgy véltem, hogy ennél a spectaculumnál maga a spectaculum a fontos, maga a spectaculum önmagáért, akárhogy hivják is azt, ki alkalmat ád rá, legyen az Saphir, Liszt Ferencz vagy Elsler Fanny. Így vélekedtem, így magyaráztam magamnak a Liszt-mániát, és a túl a rajnai részek politikai leigázottságának egyik tünetét láttam csak benne. De ez mégis csak csalódás volt, a mire én csak múlt héten jöttem rá az olasz operaházban, hol Liszt első hangversenyét rendezte, még pedig oly közönség előtt, melyet bátran lehetne az itteni társadalom szine-javának nevezni. Mindenképen éber párisiak voltak, kik a jelenkor legkiemelkedőbb jelenségeit ismerik, kik több-kevesebb ideig átélték a kor nagy szinjátékát, közöttük oly sok művészeti élvezetekben megrokkant, fáradt férfiai a tettnek, nők, kik szintén fáradtak, mert átpolkázták az egész telet, egy nagy tömeg mindég foglalkoztatott és elfásult kedély, — ez nem volt németesen érzelgő, berliniesen szenvelgő közönség, melynek Liszt itt játszott, egymaga, azaz jobbanmondva lángesze kiséretében. És ime, mily hatalmas, mily megrázó volt már puszta megjelenése is! Mily zabolátlan volt a tetszés, mely eléje tolult. Virágcsokrok hullottak lábaihoz. Magasztos látvány volt, hogy mily lelki nyugalommal hagyta magára hullani a trium phator a virágesőt, és végre mint húzott ki mosolyogva egy csokorból egy vörös kaméliát, hogy mellére tűzze. S ez sok fiatal katona jelenlétében esett meg, kik ép hogy megjöttek Afrikából, hol nem virág, hanem golyózápor hullott reájuk s keblüket saját hős vérük piros kaméliái díszítették, a nélkül, hogy ott vagy itt sok szóbeszéd esett volna róla. Különös! — gondolám, — ezek a párisiak, kik Napoleont látták, kinek egyre-másra kellett csatákat nyerni, hogy figyelmüket lekösse, ezek most a mi Liszt Ferenczünknek ujjonganak. És hogyan ujjonganak! Valóságos örjöngéssel, mely hallatlan a «furore» évkönyveiben? Mi lehet e jelenség oka? E kérdés megoldása talán inkább a pathologia, mint az aesthetika feladata? Sem egy démonikus egyéniség felvillanyozó hatása egy zsúfolt tömegre, sem az extasis magával ragadó ereje, sem talán a zene delejes hatása, korunk e szellemi betegsége, mely majdnem mindnyájunkban lappang, — e jelenségek még sohasem tűntek fel oly tisztán s oly aggodalmasan előttem, mint Liszt hangversenyén.» *F. Z.*

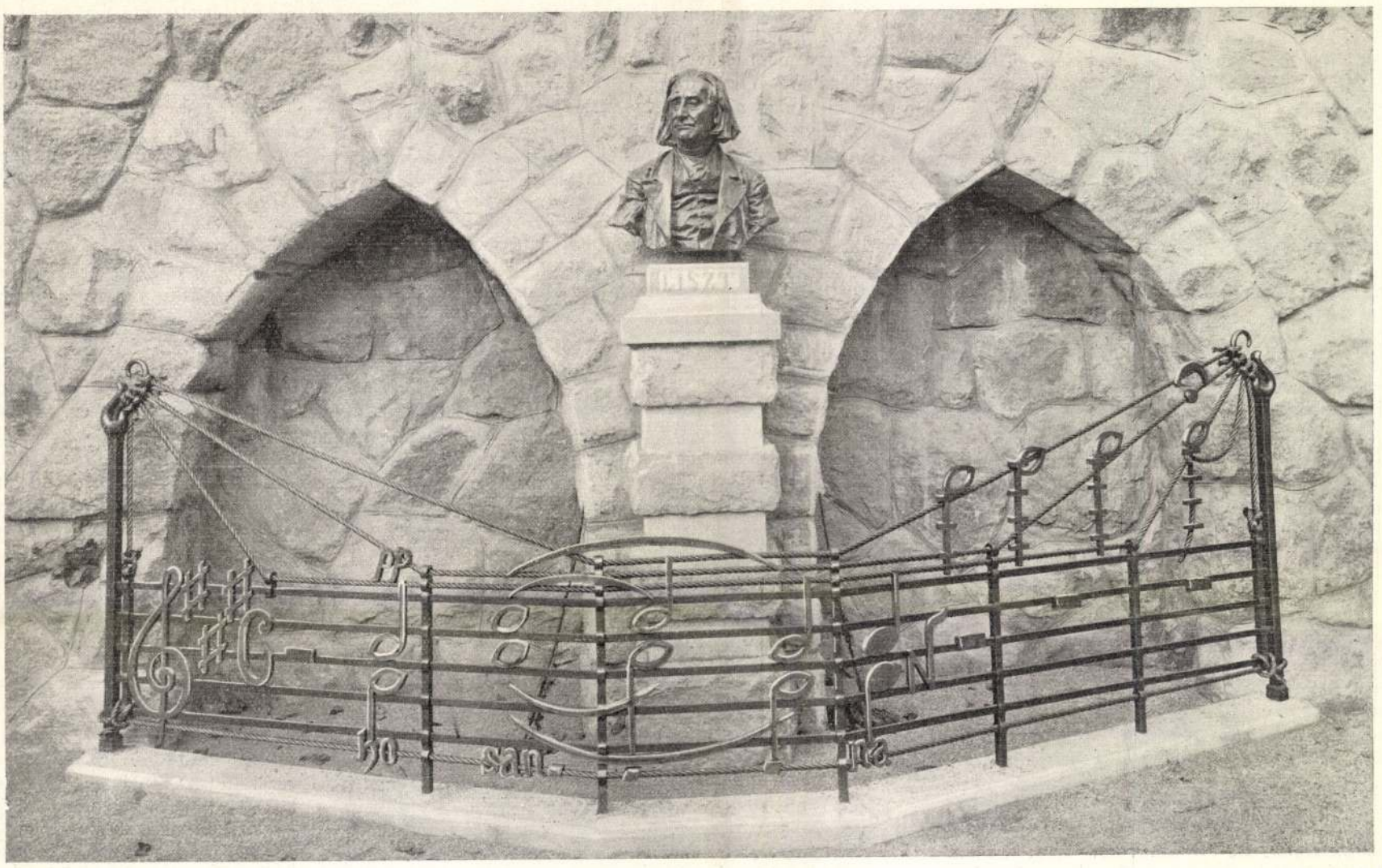

LISZT FERENCZ POZSONYI SZOBRA.

Nehány nap előtt adták át a nyilvánosságnak az itt ábrázolt szobrot, melyet Liszt benső barátja Batka János levéltárnok saját költségén csináltatott s ajándékozott Pozony városának. A rajta levő mellszobrot Tilgner Győző 1844-ben készült mintája után Frömml János öntötte érczbe. Az egész szobor Márton Vilmos tervei szerint készült. A kovácsolt vasrácson rézből készült hangjegyek vannak, melyek a Liszt koronázási miséjének Benediktuszában előforduló «hosanna» utolsó részének, a hegedűszólónak felelnek meg.

SZINHÁZAK.

Irta Alexander Bernát.

TOLSZTOJ: *Az élő halott.* Átdolgozta Vajda László (Magyar Szinház). FLERS és CAILLAVET: *Papa.* (Vígszinház). BRÓDY MIKSA és MARTOS FERENCZ: *Leányvásár.* Zenéjét szerezte Jacobi Victor (Király-Szinház).

Tolsztoj drámájának világa más, mint a mienk, idegenszerűeknek érezzük alakjait, helyzeteit, még problemáit is, mégis nagy hatást tesz lelkünkre, izgat és mélyen megindít bennünket. Itt van Protaszov Fedor, az új dráma hőse. Milyen más ember, mint a mieink és egészen más költői megjelenítése is. Protaszov kicsapongó ember lett, a darab elején napok óta nem tért haza nejéhez és gyermekéhez, czigányok társaságában mulat, a kik tánczolnak, énekelnek neki, főkép a gyönyörű szép Masa, a ki tegnap pénzért, ma ingyen mulattatja, mert Protaszov bizony vagyont költött mulatozásaira és most már semmije sincs. Mi lesz ebből? Protaszov el fog válni feleségétől, vissza fogja neki adni szabadságát, hadd legyen a jó, finomlelkű nő boldog azzal az emberrel, a kit már régóta szeret, *Karenin* Viktorral. Miféle ember ez a Protaszov? Tán elvetemedett, förtelmes lélek? Épenséggel nem. Krisztusi szeretettel nézi a szerző és krisztusi vonásokat ád hősének is. A sárban találkozunk Protaszovval, de mintha ez a sár be nem szennyezhetné, sőt még glóriásabb az alakja ebben a környezetben. Hogy imádja őt ez a Masa! Ő meg nem érintette és nem fogja érinteni. Mindenki szereti Protaszovot, felesége is, Karenin is, a ki legjobb barátja volt, és mi nézők is mind szeretjük. De akkor hogyan züllhetett el, miért? Miért nem emelkedik föl? Ki tudja! Az ital? És talán sok volt a fantáziája és únta háza ridegségét, korrektségét, anyósa lélektelenségét, felesége hűvös szerelmét. Talán kétségbeesett azon, hogy észrevette feleségének Kareninhez való tiszta szerelmét. Mily könnyű Oroszországban kétségbeesni, ha az ember oly szerencsétlen, hogy becsületes lélekkel és éles szemmel születik. Talán észrevétlenül jutott a veszedelem lejtőjére. De ha volt ember, kinek Krisztus megbocsáthatta bűneit, akkor ő volt az. Gyönge, de gyöngeségében is nemes lélek. Csak szégyelli magát, hogy visszatérjen nejéhez, a ki oly jó és annyit szenved miatta. Annyiszor akart megjavulni és nem lehetett. Inkább agyonlövi magát, hogy alakja ne alkalmatlankodjék azok élete útján, a kiket most is szeret. Meg is igérte, hogy szabaddá teszi nejét, hogy maga kéri a válást és magára vállalja az e czélra szükséges bűnöket (melyeket nem követett el), de nem bir hazudni, inkább meghal. De Masa, a szép czigányleány, kicsavarja a pisztolyt kezéből és rábeszéli, hogy szökjön meg vele, azt a hitet keltvén, hogy a folyamba ölte magát. Protaszov rááll erre a jámbor csalásra. Eltűnik Masával, ruháját pedig ott találják a Néva partján, sőt holttestét is, mert hiszen van ott annyi holttest és ép abban az időben fölvetődik egy, a kiben Protaszov neje ráismer férjére. Így lett Protaszov élő halott és Protaszov neje Karenin felesége.

Sejtelmes szimbolizmusban áll előttünk ez a Protaszov és az egész társaság. Nincsen gonosz köztük. Jók és gyöngék és — oroszok. Nyögik a társadalmi, a világi, az orosz élet bűneit. Három út van előttünk, mondja Protaszov. Hivatalnoki pályára lépni, pénzt keresni és a gazságok összegét még növelni, — ez undorral töltött el engem. A második út volt, küzdeni a gazságok ellen, de nem vagyok hős. A harmadikra kellett lépnem, feledséget keresni, inni, mulatni, énekelni. De hát a házasság, kérdi társa. Megpróbáltam, feleségem ideális nő volt, de életünkből hiányzott az a csöpp mámor, mely elringat és boldoggá tesz. Annyi bajt hoztam rá, hogy kezdtem meggyűlölni, mert hiszen a szerint szeretjük és gyűlöljük az embereket, a mint jót vagy bajt hozunk rájuk. De Protaszov lelke nem sülyedt, végig tiszta és nemes marad. A szegénységet kereste föl és megtisztult. A gazdagok förtelmes bűnökben élnek. Lám Protaszov neje! Most Karenin felesége. De már nem olyanok, mint voltak. Élik a gazdagok társas életét, mely az élet nagy realitásait eltakarja előlük.

Protaszov élőhalottsága kiderül és mind a hárman, Karenin, neje és Protaszov, megjelennek a törvényszék előtt, a mely Karenin nejét bigamiával, Protaszovot meg mindenféle csalással vádolja. A vizsgálóbiró előtt Protaszov az őt kérdéseivel zaklató birónak körülbelül ezeket mondja: Hogy ön nem szégyelli ezt a zaklatást? Mit avatkozik mások életébe, a kik pedig ezerszer jobb és tiszteletreméltóbb emberek, mint maga? Nézze csak, itt három ember élt, a kiknek egymáshoz való viszonya igen bonyolult volt. A jónak a roszszal való küzdelme folyt itt, erkölcsi küzdelem, melyről ön még fogalmat sem alkothat magának. Ez a küzdelem oly megoldást nyert, mely mindent eligazított. Ez a megoldás mindnyájunknak meghozta a békét. Ők ketten egymáséi lehettek, én meg sűlyedésemben boldog vagyok, hogy helyesen cselekedtem és eltűnhettem, hogy ne zavarjam azokat, kik élettől duzzadva tisztességes életet élnek . . . Ekkor jő egy gazember, ki elárul engem, mert nem akarok csalni (t. i. a ki Protaszovot följelentette, az megtudván történetét, rá akarta venni, hogy zsarolja Karenint). Önhöz fordul, az erkölcs őréhez. Ön meg, a ki havonként nehány fillért kap minden egyes piszkos munkájáért, ön felölti egyenruháját és könnyű szivvel szembeszáll velünk, velünk, a kiknek nem méltó sarujukat megoldani és a kik előszobájukba sem bocsáthatnák önt. De ön abban a helyzetben van, hogy árthat nekünk és ön meg van elégedve. — De mit használ az, hogy Protaszov — Tolsztoj így megtámadja a mai kor igazságszolgáltatását? Legföllebb, hogy könnyít a szivén. Az esküdtszék mégis a legroszabb esetben Szibériába fogja küldeni őket, a legjobb esetben pedig vezeklésre itélni és a második házasságot fölbontani. Ekkor Protaszov egy alkalmas pillanatban, midőn a törvényszék szünetet tart, igazán agyonlövi magát. Haldokolva mondja: Masa későn érkezett. (Sir.) Mily jól érzem magam! Mily jól érzem magam! Mit jelent az, hogy Masa későn érkezett? Hogy nem csavarhatta ki újra a pisztolyt kezéből? Vagy hogy egyáltalán későn találta meg azt a nőt, a ki hozzá való volt, odaadó, egyszerű, szegény, a kivel boldog lehetett volna? De hiszen elérte a boldogságot. Mily jól érzem magam! De ez más boldogság, negativ boldogság, az élet terhe lecsúszik válláról és még halálával is jót tehet másokon. Ő megszabadul bajaitól és új élet virul, Karenin nejének áldott testében.

Orosz élet, orosz alakok, orosz viszonyok, de közben nagy vizió kiragyogása: Máskép kell berendezni az életet; a mai rend a bűnbe kergeti a legjobbakat és a gonoszoknak ád hatalmat a jók felett.

Az eredeti darab hat felvonásból áll, tizenkét képben. Minden felvonásban az egyik kép Protaszovné házába visz bennünket, a másik Protaszov életének szinhelyére, kivéve az utolsó két képet, mely a törvényszéki jeleneteket hozza. Olvasva a művet, teljesen méltányoltam a mű etikai érzését és a költő egyéniségének nagy lelkét; de nem hittem, hogy a műnek nagy szini hatása lehetne. Ez a merev bizanczi szerkezet és a jelenetek aszketikus soványsága a hatást eleve kizárja. A Magyar Szinház előadása a legkellemesebb csalódást hozta e tekintetben. *Vajda* László öt képbe vonta össze a tizenkettőt és a mennyire az eredetinek ismerete alapján megitélhettem, nagy tapintattal és izléssel végezte ezt az igen nehéz, ezt a bámulatos munkát.

Törzs Protaszovja e művésznek tán legjobb alkotása. Nagyon megérezte a karakter sajátosságát és egyszerű érzéssel, biztos nagy vonásokkal, a szinpadiasságot kerülve, a pátoszt is természetessé tévén, megrajzolta. A czigányleányt *Gombaszögi* Frida játszotta. Végre megláthattuk, hogy valóban nagytehetségű szinésznő, a ki tán még sem fog abba a modorosságba tévedni, mely eddig játékát veszélyeztette. Tisztán beszélt és változatosan tudott játszani.

A Vigszinház is végre sikerhez jutott. Flers és Caillavet darabja fölötte kedves, nagyon fölszines, de bájos és igen kellemes. A főalak oly régi, mint a modern polgári vigjáték; az öreges úr, a ki egyszerre csak észreveszi, hogy az édes kis nők nem veszik többé komolyan. Magába száll és emlékezetébe idézi, hogy neki valahol a falun egy immár 25 éves fia van, a kiről eddig is gondoskodott, de a kit most törvényesen is el akar ismerni. Minden erkölcsi probléma gondos kerülésével a szerzők az apát szembe helyezik a fiával és hamar összeütközést támasztanak köztük, t. i. az apa nem akar beleegyezni abba, hogy fia azt a leányt vegye feleségül, a kit polgári fölmagasztosítása előtt már megszeretett volt. Mihelyt azonban az öreg viveur, marcheur stb. megismerkedik azzal a nővel, nagyon is beleegyezik abba a házasságba, sőt lassan-lassan maga is belebolondul ebbe a leányba. A szerzők szédületes ügyességére vall, hogy ezt a késői szerelmet nemcsak az illető leánynyal, hanem mivelünk nézőkkel is teljes mértékben elfogadtatják. Hogy a mellett gondoskodnak róla, hogy a hoppon maradt fiú is feleséget kapjon, magától értetődik. Az esetnek nagy drámai, művészi jelentősége nincsen, ha csak azt nem tekintjük annak, hogy egy perczig sem unatkozunk és egy perczig sem szégyeljük jó kedvünket.

Kedden este igen jól mulattunk a *Leányvásár* bemutatóján a Királyszinházban. Ez a czíme a legújabb operettenek, a mely ki tudja meddig uralkodik majd a Királyszinházban és ki tudja hova jut el pályafutásán. Mert egyenesen külföldi exportra készült, a cselekvény szinhelye Amerika, zenéje is a nemzeti motivumok kerülésével nemzetközi. Kívánjuk neki a legjobb sikert. A darab megbirálása nem a mi kompetencziánk körébe tartozik, — kissé elmaradtunk az operette irodalom terén — de nehány dramaturgiai ötletet ide jegyzünk.

A darab librettója ügyes, kedves, sőt elég logikus, — de nem ártok-e ezzel a jelzővel a műnek? — talán jobb lesz így mondani: elég motivált cselekvényű mű. Kérdés, hasznára van-e ez az operettenek, mint olyannak? A leányvásár azt a hagyományos népünnepet jelenti, melyen a környék legényei, leányai összekelnek, de csak ez ünnepnapra és csak a tánczra. Persze: későbbi házasság nincsen kizárva. Ezen a réven kerül össze egy szanfranciszkói milliomos leánya egy falu rosszával és lesz — hite szerint — annak ünnepi neje. Valójában pedig, tudta nélkül, igazi felesége lett. Az a ficzkó megcsalta a leányt és igazi anyakönyvvezetőt meg papot hozott az ünnepre. Így akar bosszút állani a leány milliomos apján, a ki valamikor az ő apját megcsalta és kifosztotta. Ez kitűnő ötlet!

Még csak egyet! Nagy irigységgel kellett konstatálnunk, micsoda nagy dolog egy operettbemutató, összehasonlítva drámabemutatóval! Zsúfolt ház, izgatott közönség. Két primadonna, Petrass és Fedák Zsazsa, kiknek láttára a közönség magánkívül van és tombol. Gyönyörű kiállítás. Minden fölvonásnak, mindennek, a minek lehet, megujrázása. Ez szükséges is, mert először csak Zsazsát nézem figyelmesen és Rátkait fölszinesen, másodszor Rátkait valamivel jobban nézem és még jobban Zsazsát. Hát ha még egy egész csoport tánczol. Ki győzi azt egyszerre szemügyre venni? A ruhák részletezésénél ez még fontosabb. Igaz, hogy az ujrázás véget vet minden illuziónak. De kell is illuzió, mikor itt van a ragyogó valóság. De akkor újra kérdem: Kell-e libretto stb.? Úgy látszik, kell. Illuzió még sem kell. Táncz kell. Ujrázás kell. Nagyon nehéz ebben eligazodni.

De a közönség, úgy látszik, nagyon mulatott, jóizűen mulatott és ezt nem kellett restellenie. Minket is csak előadás *után* támadtak meg ezek a morózus gondolatok.

Marton Vilmos

U. 1740

Márton Vilmos

Mülakatos

Pozsony

l.

Közlezskiall

189. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Marton Vilmos

lakatos Pozsony

a VIII/B. csop (vas-és

témpar juryjének

megválasztott tagja

Közlerkiall

1175 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Márton Vilmos

pozsonyi műlakatos

lásd Lázár Béla dr

Fadrusz János élete

és művészete -

Bp. 1923. 86. l.

HEINE TUDÓSÍTÁSAI LISZT HANGVERSENYÉRŐL.

Heine, mióta hazájában helyzete lehetetlenné vált, Párisban élt s innét sűrűn küldözte haza a franczia társadalmi, művészeti viszonyokat ismertető czikkeit. Nagyatyám irásai között félretéve akadtam rá két kivágott czikkre, melyet nyilván Liszt miatt őrizett meg. Az 1841-ik évben keltben olvasom:

«Hogy itt majdnem belefulladunk a csupa zenébe, hogy itt Párisban alig lehet találni házat, hová, mint Noé bárkájába, elmenekülni lehetne ez elől a csengő özönviz elől, — ez sokszor gondolkozóba ejt s néha el is kedvetlenedem rajta, úgy, hogy durczás igazságtalanságra ragadtatom el magam nagy maestróink és virtuózaink ellen. Ekként állván a dolog, ne várjanak tőlem túlságosan vidám dicséneket arra az emberre, a kit itt a szépért rajongók, különösen a nők, e perczben örjöngő enthusiasmussal ünnepelnek és a ki tényleg egyik legfigyelemreméltóbb képviselője a zenei életnek. Liszt Ferenczet értem, a genialis zongorást, kinek játékát gyakran a jelenségek melódikus agóniájának tartom. Igen, ez a genialis ember itt van ismét és konczertet ad, melyeknek mesébe illő varázserejük van. Eltörpülnek mellette az összes zongorajátékosok, az egyetlennek, Chopinnak, a zongora Rafaeljének kivételével. Igazán az összes többi zongorajátszók, kiket ez évben a számtalan hangversenyen hallottunk, csak zongorajátékosok, kik kitűnnek azzal az ügyességükkel, melylyel ezt a felhúrozott fadarabot kezelik, ámde Lisztnél nem jutnak eszünkbe leküzdött nehézségek, a zongora eltűnik, maga a zene nyilatkozik meg nekünk. Ebben Liszt, mióta legutóbb hallottuk őt, a legbámulatosabb haladást érte el. E nagy előnyéhez nyugalom is társul immár, a mi régebben nem jellemezte.

Négy évvel később: «Mindig vissza kell térnem arra, hogy csak három zongorajátszó van, ki komoly méltatást érdemel: Chopin, Thalberg és a mi Lisztünk, ki minden furcsasága és bántó oldala mellett is a mi drága Lisztünk marad, ki e pillanatban ismét lázba ejti Páris szépért hevülő lakóit. Igen, itt van ő, a nagy agitátor, a mi Liszt Ferenczünk, minden rendjel bolygó lovagja (csak a franczia becsületrend nem az övé még, mert Lajos Fülöp ezt virtuóznak nem adja), itt van ő, a hohenzollerni udvari tanácsos, a philosophia doktora, a zene csodadoktora, az életre támadt hamelni patkányfogó, az új Faust, a nemességre emelt s mégis nemes Liszt Ferencz. Itt van ő, a modern Amphion, ki húrjainak játékával a kölni dómépítésnél mozgásba hozta a köveket, hogy összetömörüljenek, mint egykor Théba falai. Itt van ő, a modern Homér, kinek honpolgárságáért a három legnagyobb ország, Franczia-, Német- és Magyarország vetekszik, míg az Ilias dalosát csak hét vidéki város követelte magának. Itt van ő, Attila, az Isten és Erard zongoráinak ostora, melyek már jöttének hirére is reszketni kezdtek, s most újra úgy vonaglanak, véreznek, jajgatnak keze alatt, hogy az állatvédő egyesületnek kellene őket oltalomba fogadni. Itt van ő, a bolond, szép, csunya, rejtélyes, végzetteljes, de néha gyermekes gyermeke korának, az óriási törpe, az örjöngő Lóránt magyar díszkardjával, a ma makkegészséges, holnap már nagybeteg Liszt Ferencz, kinek varázsereje leigáz, kinek genieje elragad, a geniális bolond, kinek őrjöngése megfoszt eszméletünktől.

Ha régente arról az elszédülésről hallottam, mely Németországban, különösen pedig Berlinben bekövetkezett, mihelyt Liszt megjelent, szánakozóan vonogattam a vállam és úgy magyaráztam: A csendes ünnepi hangulatú Németország nem akarja elszalasztani az alkalmat, hogy egy kis megengedett mozgást végezzen, meg akarja kissé rázni álomtól ittas tagjait s az én spree-parti abderitáim szivesen belecsiklandozzák magukat egy készen kapott lelkesedésbe. Úgy véltem, hogy ennél a spectaculumnál maga a spectaculum a fontos, maga a spectaculum önmagáért, akárhogy hivják is azt, ki alkalmat ád rá, legyen az Saphir, Liszt Ferencz vagy Elsler Fanny. Így vélekedtem, így magyaráztam magamnak a Liszt-mániát, és a túl a rajnai részek politikai leigázottságának egyik tünetét láttam csak benne. De ez mégis csak csalódás volt, a mire én csak múlt héten jöttem rá az olasz operaházban, hol Liszt első hangversenyét rendezte, még pedig oly közönség előtt, melyet bátran lehetne az itteni társadalom szine-javának nevezni. Mindenképen éber párisiak voltak, kik a jelenkor legkiemelkedőbb jelenségeit ismerik, kik több-kevesebb ideig átélték a kor nagy szinjátékát, közöttük oly sok művészeti élvezetekben megrokkant, fáradt férfiai a tettnek, nők, kik szintén fáradtak, mert átpolkázták az egész telet, egy nagy tömeg mindég foglalkoztatott és elfásult kedély, — ez nem volt németesen érzelgő, berliniesen szenvelgő közönség, melynek Liszt itt játszott, egymaga, azaz jobbanmondva lángesze kiséretében. És ime, mily hatalmas, mily megrázó volt már puszta megjelenése is! Mily zabolátlan volt a tetszés, mely eléje tolult. Virágcsokrok hullottak lábaihoz. Magasztos látvány volt, hogy mily lelki nyugalommal hagyta magára hullani a trium phator a virágesőt, és végre mint húzott ki mosolyogva egy csokorból egy vörös kaméliát, hogy mellére tűzze. S ez sok fiatal katona jelenlétében esett meg, kik ép hogy megjöttek Afrikából, hol nem virág, hanem golyózápor hullott reájuk s keblüket saját hős vérük piros kaméliái díszítették, a nélkül, hogy ott vagy itt sok szóbeszéd esett volna róla. Különös! — gondolám, — ezek a párisiak, kik Napoleont látták, kinek egyre-másra kellett csatákat nyerni, hogy figyelmüket lekösse, ezek most a mi Liszt Ferenczünknek ujjonganak. És hogyan ujjonganak! Valóságos örjöngéssel, mely hallatlan a «furore» évkönyveiben? Mi lehet e jelenség oka? E kérdés megoldása talán inkább a pathologia, mint az aesthetika feladata? Sem egy démonikus egyéniség felvillanyozó hatása egy zsúfolt tömegre, sem az extasis magával ragadó ereje, sem talán a zene delejes hatása, korunk e szellemi betegsége, mely majdnem mindnyájunkban lappang, — e jelenségek még sohasem tűntek fel oly tisztán s oly aggodalmasan előttem, mint Liszt hangversenyén.» *F. Z.*

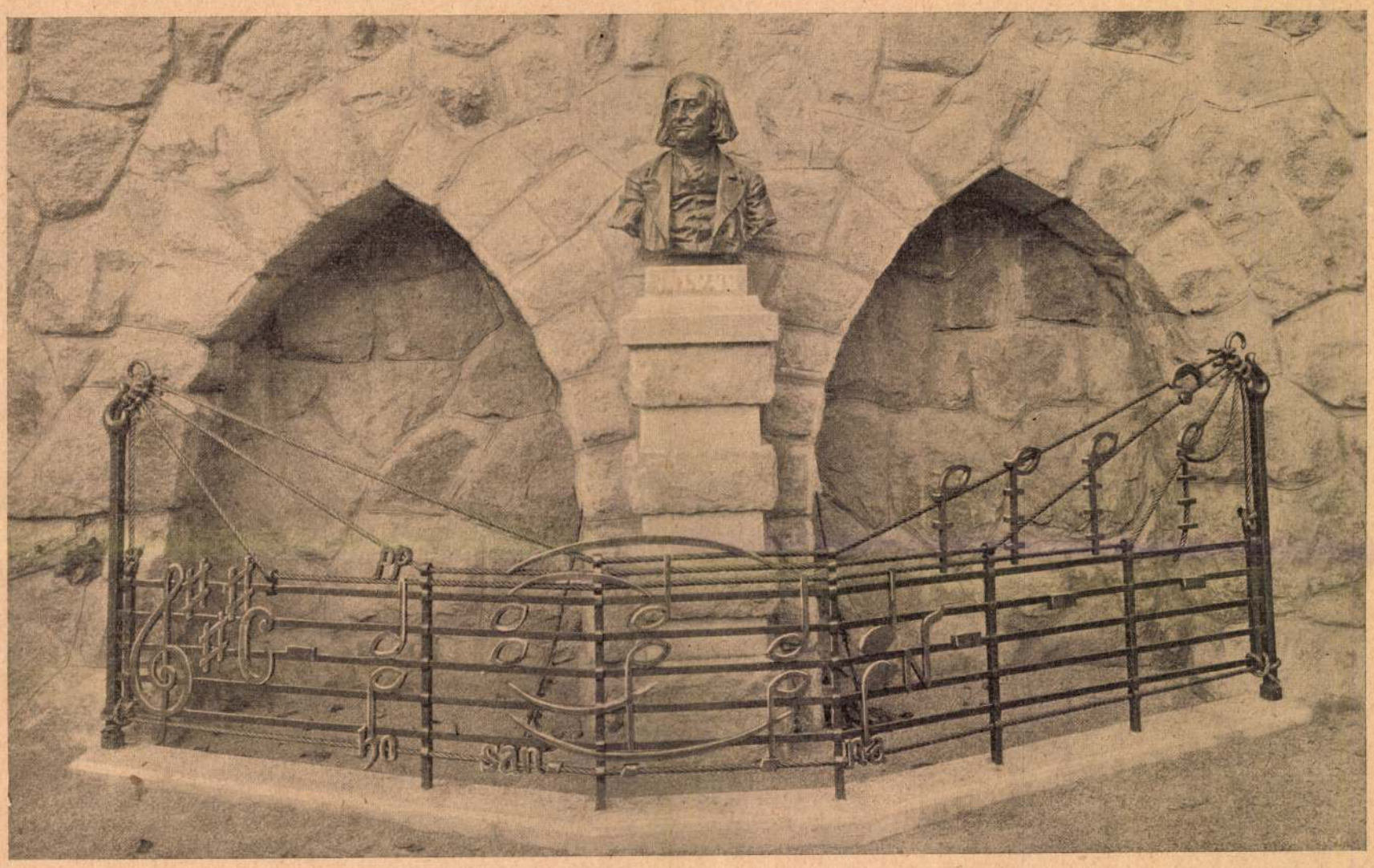

LISZT FERENCZ POZSONYI SZOBRA.

Nehány nap előtt adták át a nyilvánosságnak az itt ábrázolt szobrot, melyet Liszt benső barátja Batka János levéltárnok saját költségén csináltatott s ajándékozott Pozony városának. A rajta levő mellszobrot Tilgner Győző 1844-ben készült mintája után Frömml János öntötte érczbe. Az egész szobor Márton Vilmos tervei szerint készült. A kovácsolt vasrácson rézből készült hangjegyek vannak, melyek a Liszt koronázási miséjének Benediktuszában előforduló «hosanna» utolsó részének, a hegedűszólónak felelnek meg.

SZINHÁZAK.

Irta Alexander Bernát.

TOLSZTOJ: *Az élő halott.* Átdolgozta Vajda László (Magyar Szinház). FLERS és CAILLAVET: *Papa.* (Vígszinház). BRÓDY MIKSA és MARTOS FERENCZ: *Leányvásár.* Zenéjét szerezte Jacobi Victor (Király-Szinház).

Tolsztoj drámájának világa más, mint a mienk, idegenszerűeknek érezzük alakjait, helyzeteit, még problemáit is, mégis nagy hatást tesz lelkünkre, izgat és mélyen megindít bennünket. Itt van Protaszov Fedor, az új dráma hőse. Milyen más ember, mint a mieink és egészen más költői megjelenítése is. Protaszov kicsapongó ember lett, a darab elején napok óta nem tért haza nejéhez és gyermekéhez, czigányok társaságában mulat, a kik tánczolnak, énekelnek neki, főkép a gyönyörű szép Masa, a ki tegnap pénzért, ma ingyen mulattatja, mert Protaszov bizony vagyont költött mulatozásaira és most már semmije sincs. Mi lesz ebből? Protaszov el fog válni feleségétől, vissza fogja neki adni szabadságát, hadd legyen a jó, finomlelkű nő boldog azzal az emberrel, a kit már régóta szeret, *Karenin* Viktorral. Miféle ember ez a Protaszov? Tán elvetemedett, förtelmes lélek? Épenséggel nem. Krisztusi szeretettel nézi a szerző és krisztusi vonásokat ád hősének is. A sárban találkozunk Protaszovval, de mintha ez a sár be nem szennyezhetné, sőt még glóriásabb az alakja ebben a környezetben. Hogy imádja őt ez a Masa! Ő meg nem érintette és nem fogja érinteni. Mindenki szereti Protaszovot, felesége is, Karenin is, a ki legjobb barátja volt, és mi nézők is mind szeretjük. De akkor hogyan züllhetett el, miért? Miért nem emelkedik föl? Ki tudja! Az ital? És talán sok volt a fantáziája és únta háza ridegségét, korrektségét, anyósa lélektelenségét, felesége hűvös szerelmét. Talán kétségbeesett azon, hogy észrevette feleségének Kareninhez való tiszta szerelmét. Mily könnyű Oroszországban kétségbeesni, ha az ember oly szerencsétlen, hogy becsületes lélekkel és éles szemmel születik. Talán észrevétlenül jutott a veszedelem lejtőjére. De ha volt ember, kinek Krisztus megbocsáthatta bűneit, akkor ő volt az. Gyönge, de gyöngeségében is nemes lélek. Csak szégyelli magát, hogy visszatérjen nejéhez, a ki oly jó és annyit szenved miatta. Annyiszor akart megjavulni és nem lehetett. Inkább agyonlövi magát, hogy alakja ne alkalmatlankodjék azok élete útján, a kiket most is szeret. Meg is igérte, hogy szabaddá teszi nejét, hogy maga kéri a válást és magára vállalja az e czélra szükséges bűnöket (melyeket nem követett el), de nem bir hazudni, inkább meghal. De Masa, a szép czigányleány, kicsavarja a pisztolyt kezéből és rábeszéli, hogy szökjön meg vele, azt a hitet keltvén, hogy a folyamba ölte magát. Protaszov rááll erre a jámbor csalásra. Eltűnik Masával, ruháját pedig ott találják a Néva partján, sőt holttestét is, mert hiszen van ott annyi holttest és ép abban az időben fölvetődik egy, a kiben Protaszov neje ráismer férjére. Így lett Protaszov élő halott és Protaszov neje Karenin felesége.

Sejtelmes szimbolizmusban áll előttünk ez a Protaszov és az egész társaság. Nincsen gonosz köztük. Jók és gyöngék és — oroszok. Nyögik a társadalmi, a világi, az orosz élet bűneit. Három út van előttünk, mondja Protaszov. Hivatalnoki pályára lépni, pénzt keresni és a gazságok összegét még növelni, — ez undorral töltött el engem. A második út volt, küzdeni a gazságok ellen, de nem vagyok hős. A harmadikra kellett lépnem, feledséget keresni, inni, mulatni, énekelni. De hát a házasság, kérdi társa. Megpróbáltam, feleségem ideális nő volt, de életünkből hiányzott az a csöpp mámor, mely elringat és boldoggá tesz. Annyi bajt hoztam rá, hogy kezdtem meggyűlölni, mert hiszen a szerint szeretjük és gyűlöljük az embereket, a mint jót vagy bajt hozunk rájuk. De Protaszov lelke nem sülyedt, végig tiszta és nemes marad. A szegénységet kereste föl és megtisztult. A gazdagok förtelmes bűnökben élnek. Lám Protaszov neje! Most Karenin felesége. De már nem olyanok, mint voltak. Élik a gazdagok társas életét, mely az élet nagy realitásait eltakarja előlük.

Protaszov élőhalottsága kiderül és mind a hárman, Karenin, neje és Protaszov, megjelennek a törvényszék előtt, a mely Karenin nejét bigamiával, Protaszovot meg mindenféle csalással vádolja. A vizsgálóbiró előtt Protaszov az őt kérdéseivel zaklató birónak körülbelül ezeket mondja: Hogy ön nem szégyelli ezt a zaklatást? Mit avatkozik mások életébe, a kik pedig ezerszer jobb és tiszteletreméltóbb emberek, mint maga? Nézze csak, itt három ember élt, a kiknek egymáshoz való viszonya igen bonyolult volt. A jónak a roszszal való küzdelme folyt itt, erkölcsi küzdelem, melyről ön még fogalmat sem alkothat magának. Ez a küzdelem oly megoldást nyert, mely mindent eligazított. Ez a megoldás mindnyájunknak meghozta a békét. Ők ketten egymáséi lehettek, én meg sűlyedésemben boldog vagyok, hogy helyesen cselekedtem és eltűnhettem, hogy ne zavarjam azokat, kik élettől duzzadva tisztességes életet élnek . . . Ekkor jő egy gazember, ki elárul engem, mert nem akarok csalni (t. i. a ki Protaszovot följelentette, az megtudván történetét, rá akarta venni, hogy zsarolja Karenint). Önhöz fordul, az erkölcs őréhez. Ön meg, a ki havonként nehány fillért kap minden egyes piszkos munkájáért, ön felölti egyenruháját és könnyű szivvel szembeszáll velünk, velünk, a kiknek nem méltó sarujukat megoldani és a kik előszobájukba sem bocsáthatnák önt. De ön abban a helyzetben van, hogy árthat nekünk és ön meg van elégedve. — De mit használ az, hogy Protaszov — Tolsztoj így megtámadja a mai kor igazságszolgáltatását? Legföllebb, hogy könnyít a szivén. Az esküdtszék mégis a legroszabb esetben Szibériába fogja küldeni őket, a legjobb esetben pedig vezeklésre itélni és a második házasságot fölbontani. Ekkor Protaszov egy alkalmas pillanatban, midőn a törvényszék szünetet tart, igazán agyonlövi magát. Haldokolva mondja: Masa későn érkezett. (Sir.) Mily jól érzem magam! Mily jól érzem magam! Mit jelent az, hogy Masa későn érkezett? Hogy nem csavarhatta ki újra a pisztolyt kezéből? Vagy hogy egyáltalán későn találta meg azt a nőt, a ki hozzá való volt, odaadó, egyszerű, szegény, a kivel boldog lehetett volna? De hiszen elérte a boldogságot. Mily jól érzem magam! De ez más boldogság, negativ boldogság, az élet terhe lecsúszik válláról és még halálával is jót tehet másokon. Ő megszabadul bajaitól és új élet virul, Karenin nejének áldott testében.

Orosz élet, orosz alakok, orosz viszonyok, de közben nagy vizió kiragyogása: Máskép kell berendezni az életet; a mai rend a bűnbe kergeti a legjobbakat és a gonoszoknak ád hatalmat a jók felett.

Az eredeti darab hat felvonásból áll, tizenkét képben. Minden felvonásban az egyik kép Protaszovné házába visz bennünket, a másik Protaszov életének szinhelyére, kivéve az utolsó két képet, mely a törvényszéki jeleneteket hozza. Olvasva a művet, teljesen méltányoltam a mű etikai érzését és a költő egyéniségének nagy lelkét; de nem hittem, hogy a műnek nagy szini hatása lehetne. Ez a merev bizanczi szerkezet és a jelenetek aszketikus soványsága a hatást eleve kizárja. A Magyar Szinház előadása a legkellemesebb csalódást hozta e tekintetben. *Vajda* László öt képbe vonta össze a tizenkettőt és a mennyire az eredetinek ismerete alapján megitélhettem, nagy tapintattal és izléssel végezte ezt az igen nehéz, ezt a bámulatos munkát.

Törzs Protaszovja e művésznek tán legjobb alkotása. Nagyon megérezte a karakter sajátosságát és egyszerű érzéssel, biztos nagy vonásokkal, a szinpadiasságot kerülve, a pátoszt is természetessé tévén, megrajzolta. A czigányleányt *Gombaszögi* Frida játszotta. Végre megláthattuk, hogy valóban nagytehetségű szinésznő, a ki tán még sem fog abba a modorosságba tévedni, mely eddig játékát veszélyeztette. Tisztán beszélt és változatosan tudott játszani.

A Vigszinház is végre sikerhez jutott. Flers és Caillavet darabja fölötte kedves, nagyon fölszines, de bájos és igen kellemes. A főalak oly régi, mint a modern polgári vigjáték; az öreges úr, a ki egyszerre csak észreveszi, hogy az édes kis nők nem veszik többé komolyan. Magába száll és emlékezetébe idézi, hogy neki valahol a falun egy immár 25 éves fia van, a kiről eddig is gondoskodott, de a kit most törvényesen is el akar ismerni. Minden erkölcsi probléma gondos kerülésével a szerzők az apát szembe helyezik a fiával és hamar összeütközést támasztanak köztük, t. i. az apa nem akar beleegyezni abba, hogy fia azt a leányt vegye feleségül, a kit polgári fölmagasztosítása előtt már megszeretett volt. Mihelyt azonban az öreg viveur, marcheur stb. megismerkedik azzal a nővel, nagyon is beleegyezik abba a házasságba, sőt lassan-lassan maga is belebolondul ebbe a leányba. A szerzők szédületes ügyességére vall, hogy ezt a késői szerelmet nemcsak az illető leánynyal, hanem mivelünk nézőkkel is teljes mértékben elfogadtatják. Hogy a mellett gondoskodnak róla, hogy a hoppon maradt fiú is feleséget kapjon, magától értetődik. Az esetnek nagy drámai, művészi jelentősége nincsen, ha csak azt nem tekintjük annak, hogy egy perczig sem unatkozunk és egy perczig sem szégyeljük jó kedvünket.

Kedden este igen jól mulattunk a *Leányvásár* bemutatóján a Királyszinházban. Ez a czíme a legújabb operettenek, a mely ki tudja meddig uralkodik majd a Királyszinházban és ki tudja hova jut el pályafutásán. Mert egyenesen külföldi exportra készült, a cselekvény szinhelye Amerika, zenéje is a nemzeti motivumok kerülésével nemzetközi. Kivánjuk neki a legjobb sikert. A darab megbirálása nem a mi kompetencziánk körébe tartozik, — kissé elmaradtunk az operette irodalom terén — de nehány dramaturgiai ötletet ide jegyzünk.

A darab librettója ügyes, kedves, sőt elég logikus, — de nem ártok-e ezzel a jelzővel a műnek? — talán jobb lesz így mondani: elég motivált cselekvényű mű. Kérdés, hasznára van-e ez az operettenek, mint olyannak? A leányvásár azt a hagyományos népünnepet jelenti, melyen a környék legényei, leányai összekelnek, de csak ez ünnepnapra és csak a tánczra. Persze: későbbi házasság nincsen kizárva. Ezen a réven kerül össze egy szanfranciszkói milliomos leánya egy falu rosszával és lesz — hite szerint — annak ünnepi neje. Valójában pedig, tudta nélkül, igazi felesége lett. Az a ficzkó megcsalta a leányt és igazi anyakönyvvezetőt meg papot hozott az ünnepre. Így akar bosszút állani a leány milliomos apján, a ki valamikor az ő apját megcsalta és kifosztotta. Ez kitűnő ötlet!

Még csak egyet! Nagy irigységgel kellett konstatálnunk, micsoda nagy dolog egy operettbemutató, összehasonlítva drámabemutatóval! Zsúfolt ház, izgatott közönség. Két primadonna, Petrass és Fedák Zsazsa, kiknek láttára a közönség magánkívül van és tombol. Gyönyörű kiállítás. Minden fölvonásnak, mindennek, a minek lehet, megujrázása. Ez szükséges is, mert először csak Zsazsát nézem figyelmesen és Rátkait fölszinesen, másodszor Rátkait valamivel jobban nézem és még jobban Zsazsát. Hát ha még egy egész csoport tánczol. Ki győzi azt egyszerre szemügyre venni? A ruhák részletezésénél ez még fontosabb. Igaz, hogy az ujrázás véget vet minden illuziónak. De kell is illuzió, mikor itt van a ragyogó valóság. De akkor újra kérdem: Kell-e libretto stb.? Úgy látszik, kell. Illuzió még sem kell. Táncz kell. Ujrázás kell. Nagyon nehéz ebben eligazodni.

De a közönség, úgy látszik, nagyon mulatott, jóizűen mulatott és ezt nem kellett restellenie. Minket is csak előadás *után* támadtak meg ezek a morózus gondolatok.

M. D. K.

MARTONNÉ JUTAS Ágnes építész
(BUVÁTI)

Üllői út 65. (Repr.)

Bene László: Lakásépítkezések Budapesten
Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 155. l.

MDK

Mártonka Miklós grafikus

Vasutas szabadisk.

SZIT-leány, paszt.

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950.jun. 12.1.

MDK

Mártonka Miklós

Szabadságra utazók, o.v.

Vizpart jegenyékkel, vf.

I. Orsz. Vasutas Képzőmüv. kiáll. 1951. aug,

4. l.

Martonosi Barath

Lajos

épitéss

lásd

Baráth L.

Jegyz

Felvetetett
raklárban 1912 s
Panajóth Gyula m
áthelyezése kö
természetbeni
illetve átvétele

Jelen va

A 2 szóbóból é
álló lakás lett
állapotban vétt
Panajóth Gyula e

Martonosi római vár

Udvarhelyszék

l.

Gaal I. 76. l

Martonosi József

MDK

égető, csoportvezető,
és korongos művezető

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött

1893-tól.

97/66. 70.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

MDK

Martonossy József

Szül. Szeged 1876

A Zsolnay-gyárba lép 1893

az első érdemes művezetők közé tartozik.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs 1959.

Martonovich Abraham

szül. Palócz (Ung m)
1864. Izr. – nepiskolai
tanuló. Helyszűke
miatt vizsgatás alatt
1892/3 I. szobrászati osztály
1893/94. I. I. osztály
vajdanár jelölt
1893/94 II. I. osztály

h. n.
Tivoli T. 243

A tudomá
mények
sínek és
nevezetese

Mártonovics

Ábrahám

1893/94

Ferképzőmfoiskàv:

112. 0.

Souvenir felirat. Bécs, 1818.

„*Kállay Sándor*“ felirat és aljon egy

zén elől szinesen: *Kávé virág*, az aljon

„Adjon Isten jó reggelt!“ Elbogen, 1830.

én elől cimer, az aljon *Éllyen a Nem-*

rajta elől szinesen a magyar cimer.

császén élől „*A barátság emléke*“.

a szinben „kosár“. Bécs, 1822.

virágos disszel, a csészén elől szinesen
. P. F & R (Fischer és Reichenbach).

elől fekete szinben „légy“ és BOLDOG!

VENIR, az aljon FÜRED felirás.

652. NÁDASDY MIHÁLY GRÓF mells

653. VIRÁGVÁZA, porcellán, négyszö levelekkel és szines diszitéssel, a Jegye: F. M. HEREND 843. Here

654. VIRÁGVÁZA, porcellán, alakja h Fischer Mór képmása, a másikon a szinben és F.M.HEREND.847. H

655. KEREK LEVESESTÁL FEDŐVE alakjával. Jegye: VÁROSLŐD.Vár

656. KOPÁCSY JÓZSEF HERCEGPR koszorus diszitéssel; két leveses tá két négyzetes tál, egy mártásos csé nogrammal. Jegye: Herend 841. Fi

657. ASZTALDISZ, porcellán, szines é magyar paraszt alakkal. Herend,

657/a. I. FERENC JÓZSEF porcellán

657/b. KÉT CSÉSZE ÉS TÁNYÉR M

1. Az *alsókubini* Csaplovics-köny
5000 K. — 2. Az *aradi* múzeumi p

pénzintézetnél való leszámítolása válnék
délyezése elvi nehézségekbe nem ütköz-
ben, ha a főfelügyelőségi építkezéseket is,
ntartott középiskolák építkezéseihez, tör-
dőn belül dűlőre juthatna ez építkezések
l 5—10 év alatt már egész sorozatban
ődésnek megmérhetetlen előnyére válnék.
tos voltától és a törlesztéses kölcsönök
a legelőnyösebbnek és gyorsan sikerhez
15-én kelt memorandumában a törleszté-
tta gróf *Apponyi Albert* vallás- és köz-
léssel foglalkozni s azt kedvező elintézés-
igyminisztériumnál is a szükséges lépése-
építkezésekre engedélyezett s az Országos
sainak keretébe már beállított államsegé-
— annuitásos törlesztésre használtassa-
s *Gyula*, egyidejűleg egy igen gyakorlati
e, azt t. i., hogy amennyiben e tárgyban
, a költségvetési törvényben kellene föl-
ekre megszavazott összeg annuitásos tör-
ulógiára, *Wlassics Gyula* hivatkozott arra,
— habár ez külön törvényben foglalta-

Martonvásári kastély

Csorna Károly rajza

Repr.-

Om IV. ~~56~~ 57/1.

ROHONC

kastély

Kéne VI 1959, 89 l.

MARTONVÁSÁR (folyt.)

Martonvásár

RMV 1, 122 l. — R. K. PLÉBÁNIATEMPLOM, építtette Brunszvik József 1773–1775 között. Mennyezetén a freskókat Maulbertsch festette. Kriptájában nyugszik Brunszvik Teréz.

RMV 1, 123 l. — KASTÉLY restaurálva 1875. Kerne szinház és képgyüjtemény

Martonvásári

Brunszvik kastély

romantikus
(angol kastély-
stilus)

kepei repr

Károly János

Fejér vmegye
tört. IV. k.
371. l 375. l.
Székesfejérvár 19 ...

nborúlatából, a hol te-
t az ásatás még kéz-
loghatóbb eredmény-
el kecsegtetett. És szá-
tásom nem is hagyott
ben, mennyiben a csi-
hegyi substructiókban
rencsére Aquincum
phitheatrumának vára-
zásomat felülmuló ál-
otban fen̄maradt rom-
it leltem meg. Az ása-
ok minden napján

/.

Martonvásári rk.

templom

Maulbertsch F. A. tól

l.

Gereczefalképek

516. h.

1010.

$7n \leq n$

Martonvásárhely

kemplom

MARTONVÁSÁR

Tpl, barokk főoltárkép

Kapossy János: Barokk művészetünk olasz kapcsolatainak kérdéséhez. Az Országos Magyar Régészeti Társulat Évkönyve, II – 1927, 261 l.

A lehetőségek tervei

Ötlet, terv, műhelyrajz – a Magyar Kárpitművészek Egyesületének kiállítása Tölgyfa Galéria, Budapest, 1997. december 3–18.

A *Magyar Kárpitművészek Egyesülete* szervezésében megvalósult, az *Ötlet, terv, műhelyrajz* címmel felvonultatott kiállítás kapcsán a művészeti ágak és művészeti technikák természetének tudományos definícióját idézzük. A *Marosi Ernő* által kidolgozott művészettörténeti alapvetés gondolatmenetét követve regisztrálhatjuk, hogy „*... a művészi alkotás elválaszthatatlan a gyakorlati tevékenységtől, annak meghatározott formáitól. A valóság esztétikai tükröződése a műalkotásokban realizálódik, de ezekben az anyag és a technika a formálás alapvető elemei. A műalkotásban nem választható szét a formának pusztán tech-*

Máder Indira: Cserepek Bábelből, 1995, gyapjú, selyem, haute-lisse, egyéni technika, 4-es felvetés, 60x60 cm / Indira Máder: Crocks from Babel, 1995, wool, silk, haute-lisse, particular technics, 60x60 cm

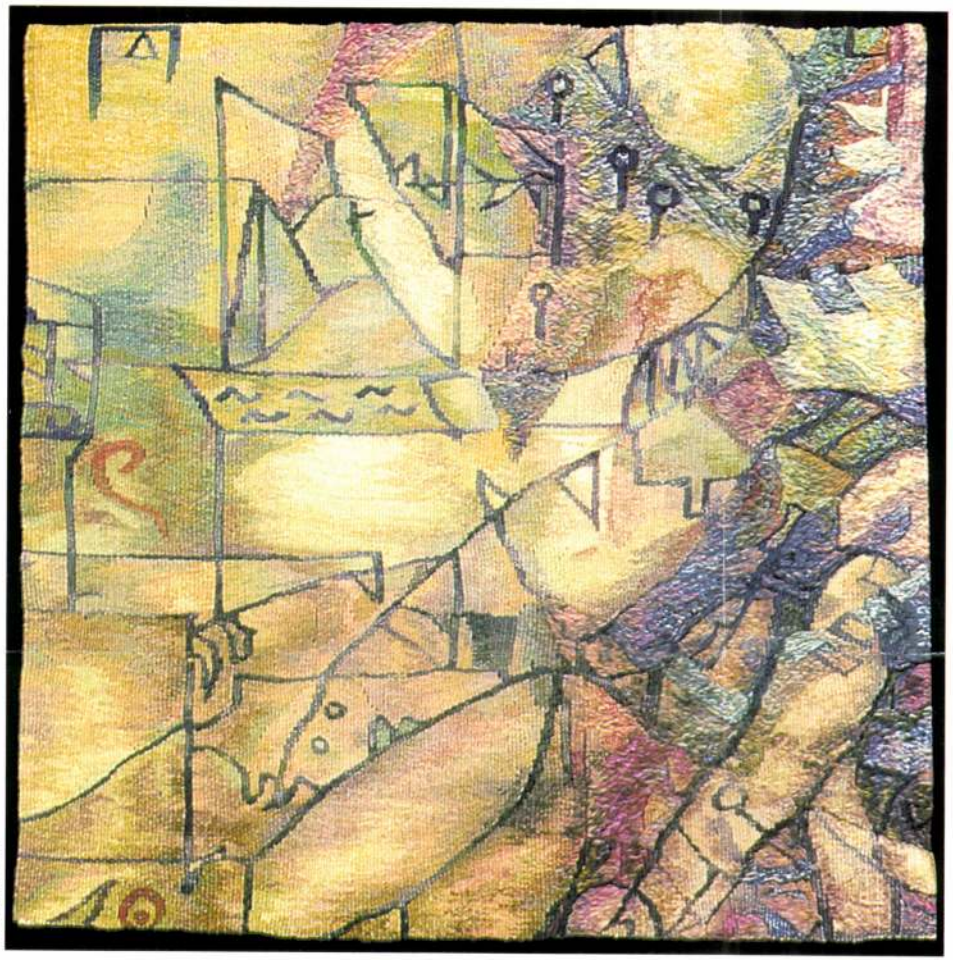

Fotó: Lévai Jenő

Martos Katalin: Avarszőnyeg, Zsennye, 1995, pauz, ecolin, 60x120 cm / Katalin Martos: Carpet of dry fallen leaves, Zsennye, 1995, pauz, ecolin, 60x120 cm

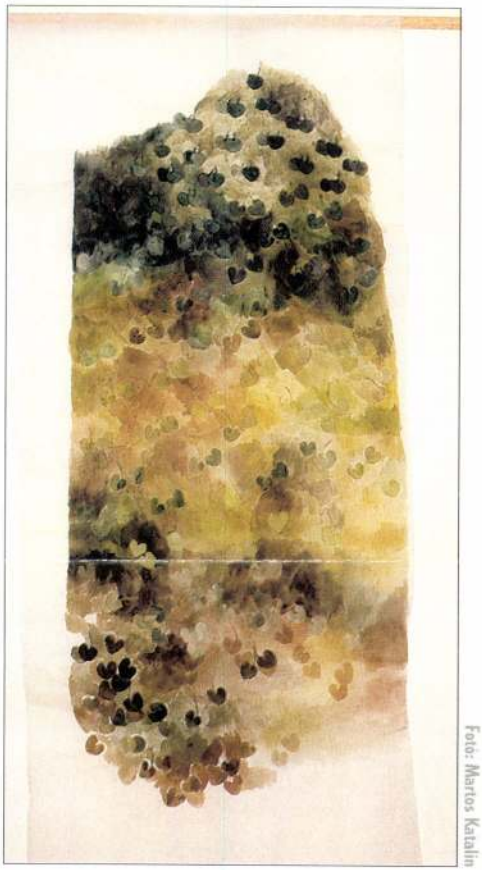

Fotó: Martos Katalin

csíkmenasági, csíkszentmiklósi, csíkszentmihályi, csatószegi, gyergyószárhegyi, ditrói, gelencei, kézdiszentléleki, lemhényi templomokat, környezetüket, jellegzetes építészeti részleteiket – ablakok, s ajtók kőkereteit –, a templombelsők értékes falképeit, míves berendezési tárgyait – oltárokat, keresztelőmedencéket, szentségházakat –, az erdélyi, egyetemes magyar kultúra buzgó hittel és leleménnyel emelt és elkészített, napjainkig megőrzött, fennmaradt emlékeit tárják a látogató elé. Ahogy *Káldi Gyula*, a kiállítás budapesti, első bemutatóját megnyitó építész megfogalmazta: „... *A bennük* (a templomokban) *s a körülöttük zajló, hullámzó élet reájuk vetíti nyomait híradással szolgálva a változó világról, kultúráról...*"

Részletek
a székelyföldi római katolikus templomok
műalkotásaiból /
Pieces of art from the Roman Catholic churches
in Eastern Transylvania

Fotók: S. Sebestyén József

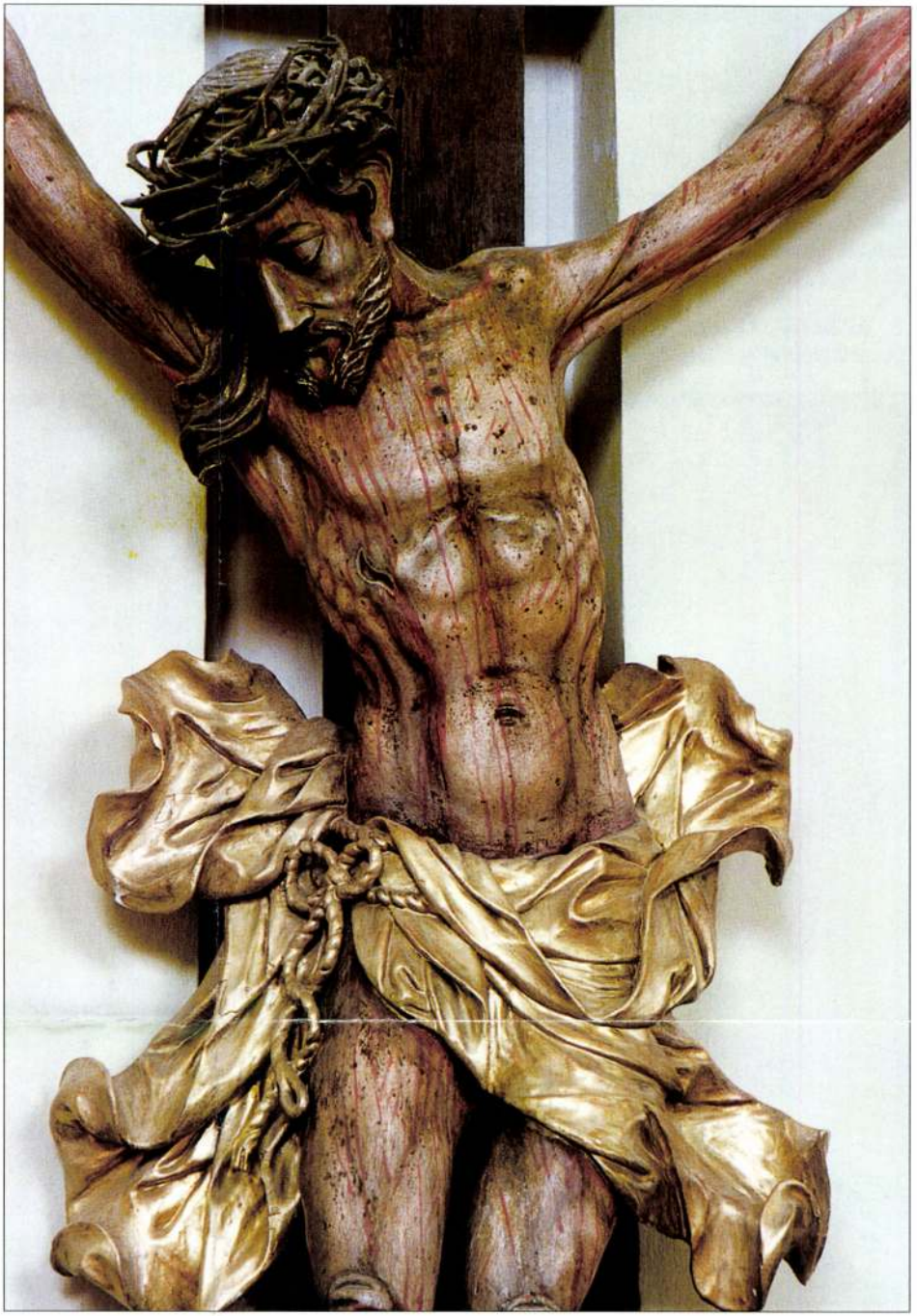

Marton Ignác

1908/9 I., 1909/10 –

1912/13

Ferképzőmfoiskàvk

111. l

MARTOS KATALIN.

SZEREPEL A GOLDBERGER TEXTILNYOMDAGYÁR KIÁLLITÁSÁN.

KLEEBERG LÁSZLÓ: EZT A KEZDEMÉNYEZÉST FOLYTATNI KELL...

TEXTILÉLET, 1970. OKT. 17.

Markos Katalin textilművész

Földényi F. László: Markos Katalin és Székely Katalin kiállítása

Művészet, 1982. május

Martonyi

kolo a tarromok

Borsod

M.

Sztelelo 1908.

1) alapraje 1:100 helyszin rajzral. 2cm = 10m

2) hosz i szerszmetnet 1:100.

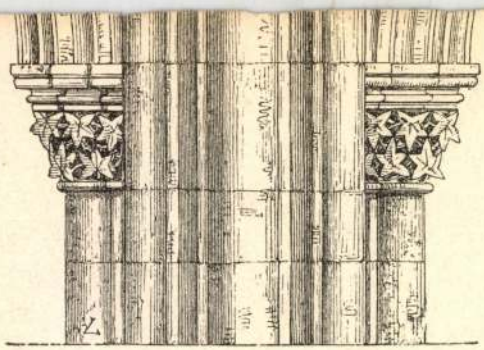

5.

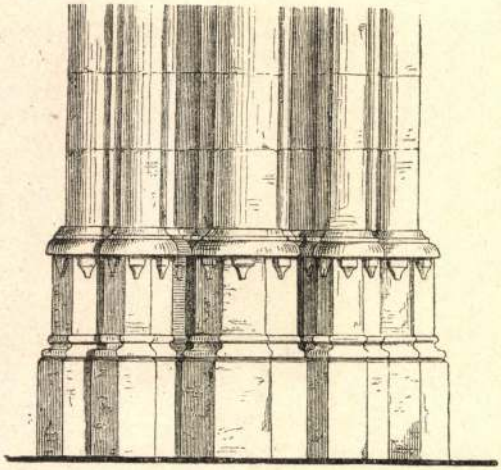

Mártonyi. 1. Kolostor
romok, alaprajza.
Méret. 1:100. Stehlo O.
Tollrajz. Nagys. 51 x 39
2. Ugyanaz. Hosszmetszet
Méret. 1:100. Mint előbbi.
Tollrajz. Nagys. 61 x 32

MOB rajztár

M. D. K.

MARTONYI Béla építész

Neon reklám a József körúton

(Repr.)

Győri László: A budapesti főutvonalak rekonstrukciája

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 184-187. l.

MARTOS Ignác Zsigmond

Martony Károly

László

Kőszeghy Martony

Károly.

482

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

özv. Martos Gézáné
amatőr festő

KELET-MAGYARORSZÁG

1083 JUL 08

1021

A Nyírbátori Városi Tanács épületének folyosóin látható özvegy Martos Gézáné nyírbélteki amatőr festő akvarell- és olajképeiből rendezett kiállítás. (E. E. felv.)

an haladnak a

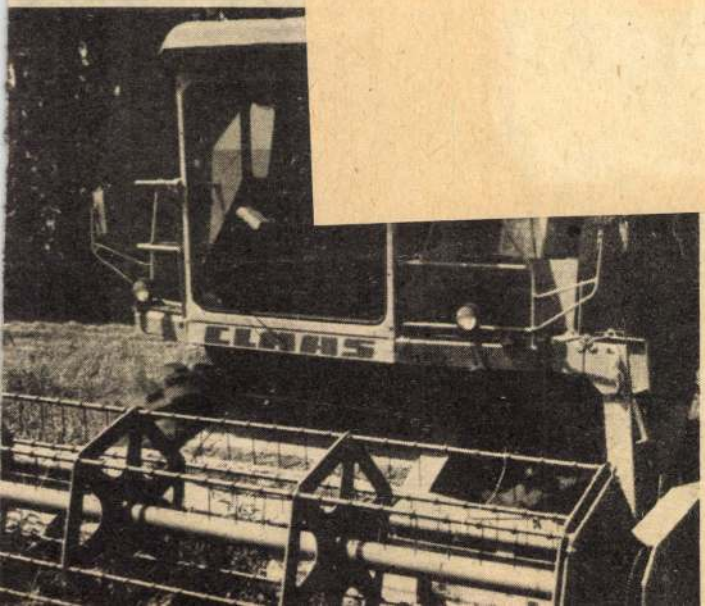

MDK

Martos ~~Kaszták~~c Zsigmond

Alföldi táj, of.

M. rajztanárok o. egyesületo kiáll. N. Szal. 1922. máj.

15 l.

MDK

Martos Zsigmond

Kuny Domokos, egy budai keramikus a XVIII. században. A Gyüjtő 1917. 8-lo. sz. 261-262.l.

MDK

Martos Zsigmond

Ipolyparti házak, of.

Szabad Művészet, 1951. 7.sz. 310 1. képek

MDK

Martos Zsigmond

Jaksi, festm.

Szabad Művészet, 1951. 7.sz. 1. képek

MDK

Martosné, R. Camilla

Mátravidék, of.

Rozsnyói tetők, paszt.

M. képzőművészek egyesülete 29. kiáll. N.Szal. 1947. aug.

Martosi Fenzty Edith

festō

Fürfák, Olaf.

Bridge, virf

repr.

Hongrie – Magyarország

Préface, Paris –

Budapest. Bp. é. n

29. l.

A m.kir. állami épitő h

intézkedés végett hiteles másolat

Sopron, 1914.évi április

1

G: Rné.

E:

MDK

Martosi Morócz Dénes

Az élet röpke pillanat, of.

A Balaton öble Kenesénél, "

Képmás, gipsz

N.Szal. kiáll. 1927. jun. ~~17.~~ 1.

MDK

Martosi Mórocz Dénes

Mea culpa.

KMT 1912/13. téli kiáll. 59.lap

MDK

Marthosi Mórocz Dénes, festö

Központi erö. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931. szept. Kat.

Martos Zsigmond

balassagyarmati

rajztanár

Emlitve

Rajzoktalái

1937. 4-6. 4.

68-e.

Fenti végszámla az eredeti
felmérése alapján
helyesbbitetett.-
Részfizetések:

I. A visegrádi várbizotts
1927 jún. 4.-én ....
" " 11.-".... '
" jul.7.- "... -

II. A müemlékek orsz.bizo
1927 jul 2.-án P
" " 23.-" " 2
" aug.12.én " -

Mattos Zsigmond.
balassagyarmati festő

Balassagyarmaton a magyar festőművészet mesterei" c. vándorkiállítás képei szerepelnek.

Szabad Nógrád Salgótarján, 1951. jún. 23.

MDK

MARTOS MARCELNÉ

Alpesi kiáll. Képzőművészet, 1932. 51.sz. 136.l.

MDK

Martos M.Marcellné

A balatonkenesei öböl a Tatárheggyel, of.

Balatoni Társ.3. N.Szal.393. kiáll. 1928. ápr.

19. l.

MDK

Martosné R. Camilla - Mendly Gyula

Erdő széle, pszt.

Uj Szalon...karácsonyi kiáll. 1934. dec. 7. l.

Martos Lajós

szobrász

részt vett a római magyar akadémia 1941. évi májusi kiállításán.

Magyarság

1941. máj. 25

(A római magyar ösztöndíjasok kiállítása.)

Martos Lajos

Leányfej, tűzerett gipsz

X. Tavaszi Szalon

1935

CARTONOSI BARÁTH LAJOS

TKM 481. 23.0.

Bp. XI. ker.

vaskohászat eredményeivel, sőt a francia és spanyol vasművesség alkotásaival is. Huszonnyolcéves korában vasműves tudományának, művészi képességeinek híre eljutott Barkóczy püspök-főispán fülébe is, akinek hívására 1758-ban Egerbe költözött. Egymagában érkezett, de feltehetően bőséges szerszámkészletet, műhelyfelszerelést hozott magával. Barkóczy Fazolában a vasrácsok híres művészét kereste, Fazola pedig művészi hajlamain túlmenően az egri püspökség feltáratlan hegyeiben ásványkutató szenvedélyének kielégítésére is lehetőséget látott.[3]

Egerbe érkezése után Barkóczy azonnal ellátta házhellyel, ahol mindenekelőtt lakatosműhelyét kellett felállítania. 1758-ban a IV. városnegyedben a Butler-ház (a mai múzeumépület) környékén, valószínűen a Hibay utcában megvett a püspökségtől egy 340 négyszögöles telket, ahol addig a püspöki gabonaraktár állott. Az 1000 forintos vételárat az adásvételi szerződés szerint lakatosmunkával kellett törlesztenie. Már az első évben 322 forintos törlesztést tudott eszközölni, sőt rövidesen megvette a szomszédos ugyanakkora telket is.[4]

A Fuorcontrastiban megérkezése után azonnal megkezdi a szükséges lakatosmunkák elvégzését : az alsókápolnában az ajtót vasalja, az előkerthez rácsot, a Barátréten megtelepített nazarénus kolostorhoz pedig zárjavítást végez, kulcsokat, vascsavarokat, készít.[5] Mind-

MDK

Martosné R.Kamilla

Balatonfürednél, paszt.

B alatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934.
okt. 9 l.

MDK

Martosné R.Camilla

B.-Kenesi részlet, of.

A Balaton Füredénél, paszt.

Balatoni kiáll. Műterem, 1937. jun.

MDK

Martosné R. Camilla

A Wörthi tó
A Mozart család sirja Salzburgban

Uj Szalon tav. kiáll. 1934. máj.

MDK

Martosné R.Camilla

Akt tanulmány

Akt tanulmány, cer.

Akt kiáll. Uj Szal. 1934. nov. 5 l.

MDK

Martosné R.Camilla

Parádfürdő alsó parkja
Városligeti részlet

N.Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun. 9 l.

urti listáról

zés

ískvendégség alkalmára
: német magánkiadók is
ztak magyar könyvek ki-
. A vásár idején tízezer
kötet keres majd olvasót.
záztízmillió forintot ál-
agyar költségvetés a ma-
túra frankfurti megjele-
zt egészítették ki támo-
jánlásokkal – mondta el
Árpád, a Frankfurt '99
vezető igazgatója. A né-
we Alapítvány és a Fe-
lapítvány jelentős össze-
ányozott, és a német vá-
ezők is nagyvonalúak
A magyar kiállításnak
csarnok nem kereske-
zét ingyen bocsátották a
él rendelkezésére. Ber-
íd hangsúlyozta, hogy
Iagyarország kivétele-
séget kapott a bemutat-
frankfurti vásárt azon-
tven éve megrendezik.
ı minden esztendőben
szervezetten részt ven-
tközi bemutatón. Ezért
ető igazgató szeretné,
minisztérium az idei
y után megtartaná a
séget előkészítő szer-
a magyar kultúra eu-
létét segítő irodaként
lgozhatnának. Prőhle
lamtitkár a felvetésre
ált, hogy a miniszté-
nem döntött ebben a
azt azonban hangsú-
gy több hasonló fel-
bízott szervezet már
ı funkcióhalmozást el
(rosdy)

---

jai

26-án?

Iemzeti Kulturális
nisztériumának kul-

NAPLÓ

ELHUNYT PATKÓ JÓZSEF, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanszékvezetője, a Magyar Állami Operaház vezető korrepetitora életének ötvenhatodik évében szeptember 21-én. Temetéséről később intézkednek.

JOHN KEKES Amerikában élő magyar filozófus A liberalizmus ellen című könyvének megjelenése alkalmából Miért jelent problémát a liberalizmus számára a rossz kiterjedtsége címmel előadást tart szeptember 23-án este hat órai kezdettel a Közép-Európa Egyetem auditóriumában (Budapest V., Nádor u. 11.)

SZÉP ERNŐ-JUTALMAK. Kornis Mihály drámaírói életművéért, Egressy Zoltán pedig Portugál című darabjáért Szép Ernőjutalmat vett át kedden Wehner Tibortól, a kultuszminisztérium főosztályvezetőjétől az Új Színházban tartott ünnepségen Budapesten. A Színházi Dramaturgok Céhe díját Kárpáti Péter Tótferi című munkájával érdemelte ki. A Bálint Lajos-vándorgyűrűt Bérczes László kapta a Bárka Színház létrehozásáért és a Hajónapló szerkesztéséért. Nagy András, a Nemzetközi Színházi Intézet Magyar Központjának elnöke bejelentette, kortárs drámaközpont létrehozását kezdeményezik.

NÁDAS PÉTER Valamennyi fény – egy könyv és a képei című kiállítása látható a Mai Manó Házban (Budapest VI., Nagymező u. 20).

MATOS SÁNDOR Ausztráliában élő magyar művész munkáiból nyílik meg kiállítás A távolság mélysége címmel csütörtökön a Magyar Nemzeti Galériában.

Martos Sándor

A kulturális örökség napjain

Irsz.:	Helység	A megnyitandó épület	
		címe	megnevezése
2862	Ajka	Szabadság tér 4.	Helytörténeti Múzeum
2862	Ajka	Parkerdő	Bányászati Múzeum
8261	Badacsony	Egry sétány 52.	Egry József Emlékmúzeum
8261	Badacsony		Szegedy Róza-ház
2660	Balassagyarmat	Palóc liget 1.	Palóc Ház
2660	Balassagyarmat	Palóc liget 1.	Palóc Múzeum
3070	Bátonyterenye	Ózdi u. 153.	Szent István király templom
5600	Békéscsaba	Garay utca 26.	Szlovák tájház
5600	Békéscsaba	Gyulai út 65.	Gabonamúzeum
5600	Békéscsaba	Széchenyi utca 9.	Munkácsy Mihály Múzeum
3885	Boldogkőváralja	Kossuth Lajos utca 2.	Péchy-Zichy-kastély
2700	Cegléd	Szabadság tér	Református nagytemplom
2700	Cegléd	Szabadság tér 4.	Református Általános Iskola
5465	Cserkeszőlő	Falusi vendégház	A kunhegyesi programok foly
6640	Csongrád	Gyökér utca 1.	Múzeumház
6640	Csongrád	Iskola utca 2.	Tari László Múzeum
6640	Csongrád	Széchenyi út 29.	Széchenyi István Általános Is néprajzi gyűjtemény
8840	Csurgó	Csokonai utca 24.	Városi múzeum
2049	Diósd	Rádióállomás	Rádió- és Televíziómúzeum
2545	Dunaalmás	Dunasor 4.	Öreg Malom
2500	Esztergom	Bottyány J. utca 10.	Ferences templom
2500	Esztergom	Szent István tér 1.	Vármúzeum – Kis Román P
3865	Fáj	Bolt utca 1.	Fáy-kastély
8052	Fehérvárcsurgó	Petőfi utca 2.	Károlyi-kastély
6085	Fülöpszállás	Csaba utca 20.	Helytörténeti gyűjtemény
3993	Füzérradvány	Kastélypark 1.	Károlyi-kastély
2100	Gödöllő	Kísérleti tér	Gödöllői Agrártudományi E víztorony
2100	Gödöllő	Mátyás király utca 83.	Présház-Architekton Rt.
5700	Gyula	Apor tér 7.	Erkel Ferenc-emlékház
5700	Gyula	Várkert	Vármúzeum-vártorony
3000	Hatvan	Grassalkovich-kastély	Grassalkovich-kastély
6800	Hódmezővásárhely	2310-es Tanya	Papi-féle szélmalom
6800	Hódmezővásárhely	3440-es Tanya	Kopáncsi Tanyamúzeum
6800	Hódmezővásárhely	Kossuth tér 8.	Alföldi Galéria
6800	Hódmezővásárhely	Rákóczi utca 102.	Csúcsi fazekasház
6800	Hódmezővásárhely	Szántó Kovács János utca 16–18.	Tornyai J. Múzeum
3758	Jósvafő	Dózsa György utca 3.	Jósvafői tájház
6000	Kecskemét	Ceglédi u. 2.	KÉE Kertészeti Főiskolai botanikuskert
6000	Kecskemét	Csáky utca 12.	Cseh pékség
6000	Kecskemét	Halasi út 19.	Keskeny nyomközű vasú járműskanzen
6000	Kecskemét	Hornyik János krt. 2.	Hanga – Világóra és órá
6000	Kecskemét	Katona J. tér 5.	Katona József Színház
6000	Kecskemét	Kossuth tér 1.	Kecskeméti városháza –
6000	Kecskemét	Liszt F. u. 19.	Kiskunsági Nemzeti Pa
6720	Kecskemét	Mária u. 7.	Tarapcsik-dinasztia kön
		Műkert u. 2.	Alkotóház

Martosné R. Kamilla

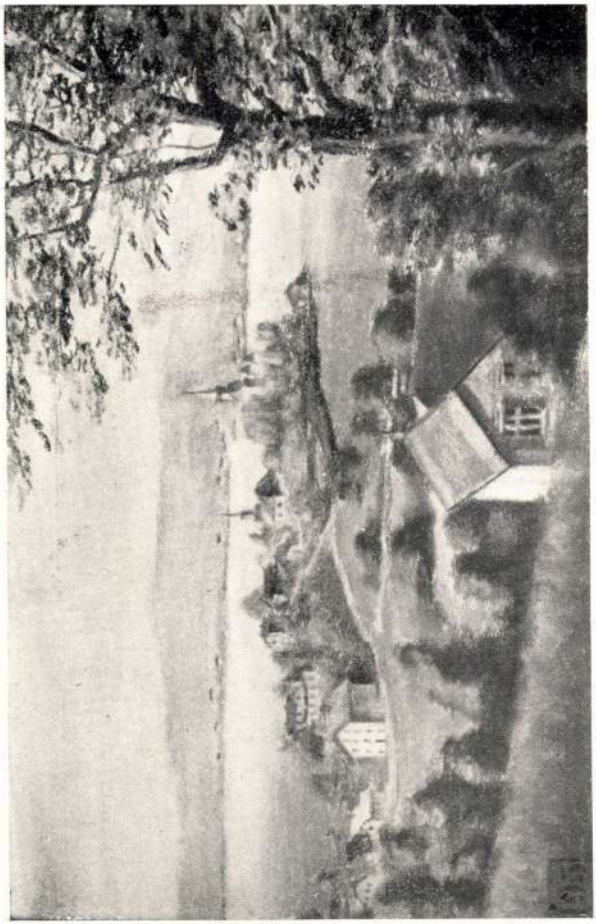

MARTOSNÉ R. CAMILLA: MÁRIA-WÖRTH

Képzőművészet 1932. 40. l.

Martosné R. Ca-
milla.
festo
ant. Győr 1880

lásd

Bozmagyarszlex
644. h.

lyozását a lehetőséghez képest meg kíséreljék.

*

A magyar emlékérmeknek az a csc portja, melyet általában Szent Györgj érmek néven ismerünk, a XVII. száza második felében jelenik meg először Körmöcbányán és virágzásának kor mélyen benyúlik a XVIII. század kö zepébe. Nevüket az érmek a rajtu levő ábrázolásról kapták, amely ábrá zolás kivétel nélkül minden érmen a előlapon a sárkányölő Szent Györgyö a hátlapon pedig a viharos tengere hánykolódó vitorlás hajót mutat az alvó Krisztus és néhány taní ványa alakjaival. A felirat is mind azonos: az előlapon S. GEORGIU EQUIIUM PATRONUS, a hátlapo pedig IN · TEMPESTATE · SECUR TAS. Az érmeknek kifejezetten am lett jellege volt, ami talán arra veze hető vissza, hogy a mannsfeldi tall rokat, melyeknek előlapján ugya csak Szent György látható, amule

Martosné R. Camilla

festő

Salzburgi emlék

c. képe repr.

Ho M Hu 40.

dilettáns!

11079

rafordultan arczélben van áb-
a Haus, a Böhmische és az Un-
olyan mozdulatot tesz, mint-
lat babérfűzérek és medaillo-
sorban:

eopold II erwähl-
i III. König von Spanien 2te
5. vermählt 5 Aug. 1765.

k. 28.8:20.6 cm.

-907
7-12

MARTOSNÉ R. CAMILLA
126. Mátravidék, olajf.

Nemzeti Szalon
1939-es Szalon

Martosné R. Camilla

195	Maria-Wörth a Wörthi tóval	past.	100.—
196	Velden strandja	olajf.	240.—
198	Veldeni táj	pasztell	90.—
199	A Wörth-i tó Veldennél		100.—
200	Gladiolus csokor	olajf.	300.—

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

ízad ~~[illegible]~~ végén és a XVI. első felében)

~~[illegible]~~ kissé jobbra néz és
Barna haja vállaira omlik, ~~[illegible]~~ fejét diosfény
újú ruhája kivágon ~~[illegible]~~ és fehér inge, mely,
~~[illegible]~~ pasomántszegésű. Jobb lábát alkép
adna

68 : 29 c/m.

453 frt.

04

MARTOSNÉ R. CAMILLA

82 Krizantémcsokor 200.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 1932 febr-marc

1971. F.M.S. Burgau:
Saját képe.

Derékig látható, kissé jobbra fo
palettát és ecseteket tart, jobbjáv
fogja. Prémes kucsmájának béle se pi
cza keretvált. Nyakkendője fehér,
és ujja hajtókás. A kép hátán e fel

Kettős vászon, méretei 64.

Vétetett 1901: III. 12-én
Elszámoltatott 1903: II. 1
Az elszámolást elfogadta
az 1903: X. 15-iki 18308 (710-903)

904: IV. 29.

Vétel: Bókay

Martossné R. Camilla

Visegrádi táj, pastell

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

Martos M. Marcellné

1928, Balatoni Társaság Kiáll.

A balatonkenesei öböl a Tatárhegyel, olyf –

Lovas relief, római V. 175.

Martos Marcellné

Ischl c. kép repr.

Képzőművészet

1931. 43-44. sz.

Martos M. Marcellné

1928. jun. Neuv. kalon
tav. tárl.
A ~~[illegible]~~ parádi Kékes
hegy. olupp.

Marton József, r. K. tanító III. 240

Martoss Marcellné

Festő

Ert. 1928

Martos Zsigmond – MDK

festő

nógrádmegyei kapcsolatai.

Farkas András: Nógrádi festők - nógrádi képek.
Palócföld I/1 (1954) 29-30.

Ism.: Müv. Ért. 1955. IV. évf. 2. sz. 313.

Martos Zsigmond, festő; szül. 1888 január 4-én Zsebfalubán (Sárosvármegye). A sümegi reáliskola rajztanára. 1917-ben a budapesti Szépművészeti Múzeumban lemásolta Koszta József: A napkeleti bölcsek cz. képét.

Martos Zsigmond, festő, szül. Zsebfalu (Sáros vm.)
1888 jan. 4. Budapesten szerzett rajztanári oklevelet,
azután a sümegi reáliskolában működött. Tájképeket
fest. 1922. Alföldi táj c. képét állította ki a Nemzeti
Szalonban.

MARTOS *Zsigmond*, festő, * Zsebfalu (Sáros vm.) 1888 jan. 4. A bpesti Képzőm. Főiskolán tanult; a sümegi reáliskola rajztanára. 1922. Alföldi táj c. képét állította ki a Nemzeti Szalónban.

E.G. II 9 i.l

La-Tène I. 183

Érkezett 1904 december 16.

1000/1904 (Szepesbely 1904 december 13 – 4825 sz. a.)

A szepesi püspök hozzájárul a kassai muzeum részére megvásárolt márkusfalvi harang költségeinek törlesztési módozatához. (Tudomásul szolgál 1904 XII/16)

Martos Zsigmond

1922. máj. MRÓE

kiáll. Nemzeti Szalonban

Alföldi táj, olaj. 6000.–

Waltner János V. 104.

Martsa Alajos
fotós

A pályakezdő fiatal művészek
törekvéseinek első esztergomi
tanúgatója. A Városi Könyvtárban
rendezett kiállítás rendezője és
hangadója.

Mucsi András: Fiatal müvészek kiállitása Esztergomban.
Müvészet, 1970.szeptember - 28.lap

MARTOVICS MIHÁLY, szücsmester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 meterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1,2./ V. szücs.266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Martos Singhoffer Géza

Könyvfedél borból,
Eitmenyi diszítésel
Repr.
Éimisk 1912/13

Viselet.

Sluini határőr.

A balra fordulva álló ha
balkezét hátratette és jobbjáva
lirata:

Habit d'un Morlaque
fölül jobbra: No. 1.
alól balra: J.G. St. Sauveur in
jobbra: Ridé sculp.

Szines rk. mag. 12.5

Martos Singhoffer

Géra

Porto

X. Pongrác ut 17.

MKSz 1947

Martosi Morocz Dénes

Munkaruh Hebrány Bpest

1912-13. téli kiáll. 330

~~1904. IX. 2.~~

Déés (855/1904.) utiszámla.

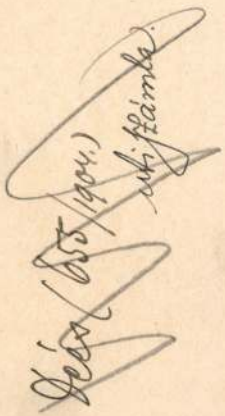

Ambrózi Benjamin II. 32.

Martosi Mórócz

Dezső

festő

Ért. 1928

Martosi Toltán
épitész

l.
Épitészet
1942. 22. l

Szépművészet

BUDAPEST
17 XII 17

Martosi Zoltán

IV. é. ép. hallg. 1941-42.

Mérnök egylet szék-
háza. Bp. IV. ker.
(Tervezet) műszaki
rajzokkal

Technika 1942
449. l.

Kotsis-tanszék

1.-66.ll.

Budapest
1901

A szekszárdi Művészetek Háza kiállításai

23.

Három szólamban

– Bemutatkozik a Martsa család –

1990. szeptember 27-től november 23-ig

A Martsa család kiállításának bemutatása alkalmából három nagyszerű művész alkotásait ismerhetik meg a látogatók. Festészet, szobrászat és fotóművészet együttese e tárlat. Egységes képét a művészek szoros kapcsolata is jelzi, művészi érdeklődésben, tehetségben és emberi-szellemi magatartásban. (Martsa István szobrász és felesége, Martsáné Szűcs Ilona festő, valamint a fotóművész Martsa Alajos, a szobrász testvérbátyja.)

Útjuk nem volt felhőtlen sohasem. Meg kellett küzdeniök a mindennapi gondokkal, a második világháború előtti, alatti és az utána induló új élet nehézségeivel, hogy művészileg felépíthessék életútjukat. Szűcs Ilona és férje, Martsa István együtt kezdték 1945-ben a Képzőművészeti Főiskolán tanulmányaikat. E korszak a sok nélkülözés mellett is a fiatalságot, egy új világ kezdetét jelentette, a főiskolai tanárok nagyszerű segítségét, a velük induló pályatársak barátságát, együtthaladásukat és a művészet megismeréséhez vezető út minden szépségét is.

Martsa Alajos, a fotóművész Esztergomban igazi művészeti légkört alakított ki, nagy műveltsége odavonzotta a fiatal főiskolásokat tanáraikkal, nem kevésbé az irodalmi élet nagyjait. Ferenczy Bénivel művésztelepet szervezett a képzőművészeti főiskolásoknak. A nála összegyűlt barátok, ismerősök irodalmi estékkel vetekedő találkozások részesei voltak. Nemcsak mecénásként segítette a művészeket, de számtalan, azóta már világhírűvé vált fotóin meg is örökítette őket. Nem egy esetben az ő fotóiról ismeri meg az utókor egy-egy nagy költőnk, írónk, képzőművészünk és más tudományág nagyszerű képviselőjének karakteres arcmását.

Szociofotóival méltán tartozik a 30-as évek nagy fotósgenerációjához. A képzőművészet történetében talán a Van Gogh testvérekhez hasonlítható az az óvó, féltő gondoskodás és segítőkészség, amely a fiatalabb fivérhez, Martsa István szobrászhoz való kapcsolatát jellemzi a fotóművésznek. Kiterjedt ragaszkodása a sógornőre, M. Szűcs Ilona festőre és e házaspár két gyermekére, a kitűnő fotós és sebészorvos Martsa Balázsra, valamint húgára, az iparművészet bőrmívességében és az animációs filmkészítésben már sok sikert elért Martsa Piroskára is.

Martsa István a nagyszerű mester, Ferenczy Béni mellett kezdhette szobrászi tanulmányait. Haláláig mély tisztelet és barátság fűzte hozzá, együttes munkálkodásuknak sok jele maradt Martsánál, a legendás hírű József utcai műteremházban. Művészete mindvégig táplálkozott Ferenczy Béni tanításából, életre szóló útravalót kapott munkáihoz, ahogy ez nyomon kísérhető levelezésükben is. Martsa István a maga útját járta, az indítás a tehetségén át- meg átszűrve jelentette a komoly munkához való hozzáállást. Számtalan kisplasztikája mély érzelemvilágára utal, nagy szobrai az eszmeiségét és komoly, férfias gondolatrendszerét idézik. Egyike volt legjobb érmészeinknek, kis formátumban is teljes világot ábrázolt csakúgy, mint plasztikus szobrászrajzaival.

M. Szűcs Ilona a család összefogása mellett vállalta a gyereknevelés áldozatos munkáját is. Ezáltal meg-megszakította művészi alkotói periódusát, de emellett csodával határos módon óriási életművet mutathat fel már ma is. Kiteljesedett művészetét eddig is számos kiállítása jelzi, fáradhatatlan és kimeríthetetlen munkavágya pedig újabbnál újabb művek alkotására inspirálja, fest, akvarellezik, érmeket mintáz, írói munkásságot folytat és ápolja férje meg sógora művészi örökségét.

Művészi hozzáállását máig hatóan tanárainak igényes, a tanítványnak kijáró tisztelettel és szeretettel való foglalkozása inspirálja. Főiskolai társaik, a náluk összegyűlt és azóta is hűséges barátaik voltak az első kritikusai és csodálói, nemegyszer modelljei is. Finom, érzékeny olajfestményein a látott valóság lírai vallomásokká nemesül, akvarelljeinek frissessége pedig a hangulatok bensőséges élményvilágát árasztja. Az utóbbi években érmeket is mintáz, erőteljesen, festői megfogalmazásban, belekomponálva a fény-árnyék hatásokat is.

A három nagy művésztől válogatott anyag rávilágít az utóbbi évtizedek magyar művészetének gazdag tárházára, amely gyarapítja az egyetemes kultúrát is.

1990. augusztus

KRATOCHWILL MIMI

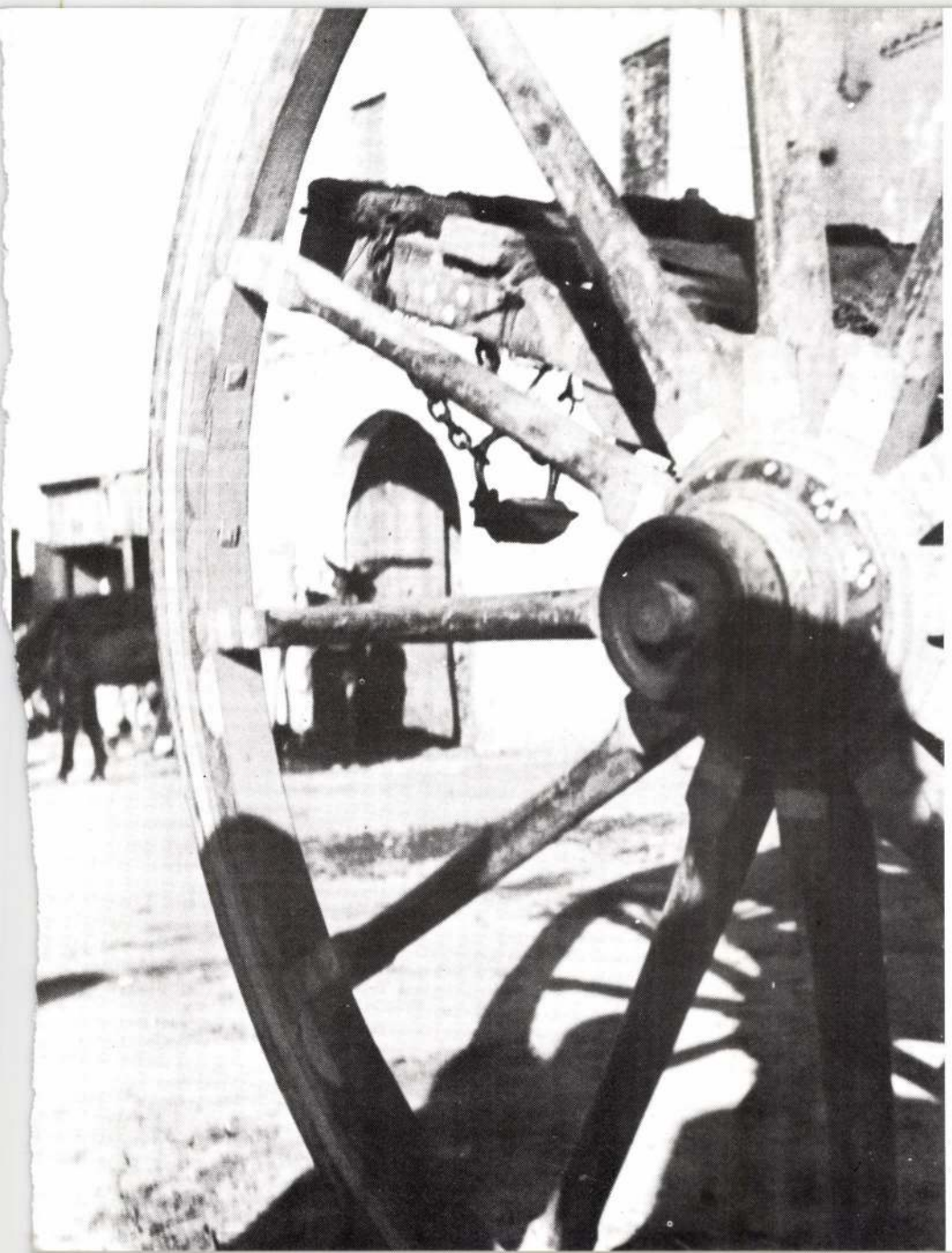

Martsa Alajos

fotóművész

1910. május 31-én	Pozsonyban született
1928–1929	fényképészsegéd, utóbb műteremvezető Makón, majd Szegeden
1933	Esztergomba költözik és fényképészműhelyt nyit
1935–1936	Tuniszban és Olaszországban dolgozott
1937-től	ismét Esztergomban dolgozott
1945-től	az esztergomi közigazgatásban
1948–1973	az Esztergomi Városi Könyvtár vezetője
1979. április 15-én	hunyt el Esztergomban
1982	Esztergomban emlékkiállítása nyílt, ugyanitt
1988	megrendezték tárlatát fivérével, Martsa István szobrászművésszel, „A Martsa fivérek kiállítása" címmel.

Válogatott irodalom:

– –: A világ népei – Martsa Alajos afrikai és itáliai fotói.
A Pesti Hírlap Könyvtára, Budapest, 1936/37.

Dévényi Iván: Martsa Alajos fotóportréi.
Esztergom évlapjai, Esztergom, 1960.

Kaposi Endre: Foto Martsa.
Új Forrás, Komárom Megyei Antológia, Tatabánya, 1972.

Zolnay László: Martsa Alajos munkássága.
Budapest, Corvina, 1977.

Dévényi Iván: Monográfia Martsa Alajos fotóművészről.
Tolna Megyei Népújság, 1977. október 23.

Nagy Lajos: Emberek és arcképek.
Dolgozók Lapja, 1977. október 30.

Csiffári Nándor: Martsa Alajos emlékére.
Esztergom évlapjai, Esztergom, 1979.

Zolnay László: Búcsú Martsa Alajostól.
Új Forrás, 1979. június.

G. Gy.: Martsa Alajos (1910–1979).
A munkáshatalomért! Tatabánya, 1980.

K. B.: „Becsempésztem valamit...".
Népművelés, 1980. 1. szám.

Kaposi Endre: Szemelvények Martsa Alajos levelezéséből.
Esztergom évlapjai, Esztergom, 1981.

Kaposi Endre: Katalógus előszó Martsa Alajos emlékkiállításához.
Esztergom, 1982.

Babits Mihály, 1941.

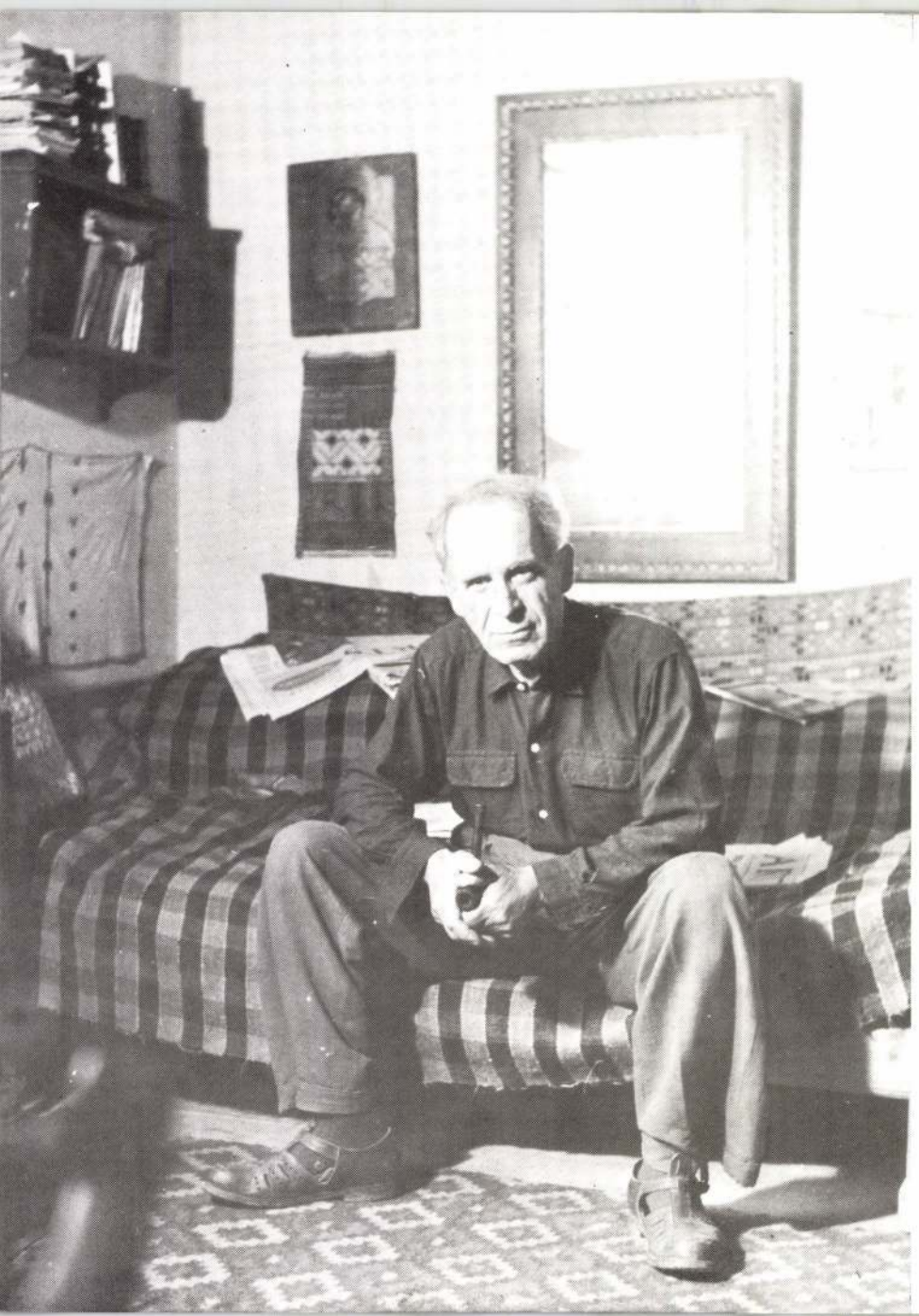

Czóbel Béla,
1960.

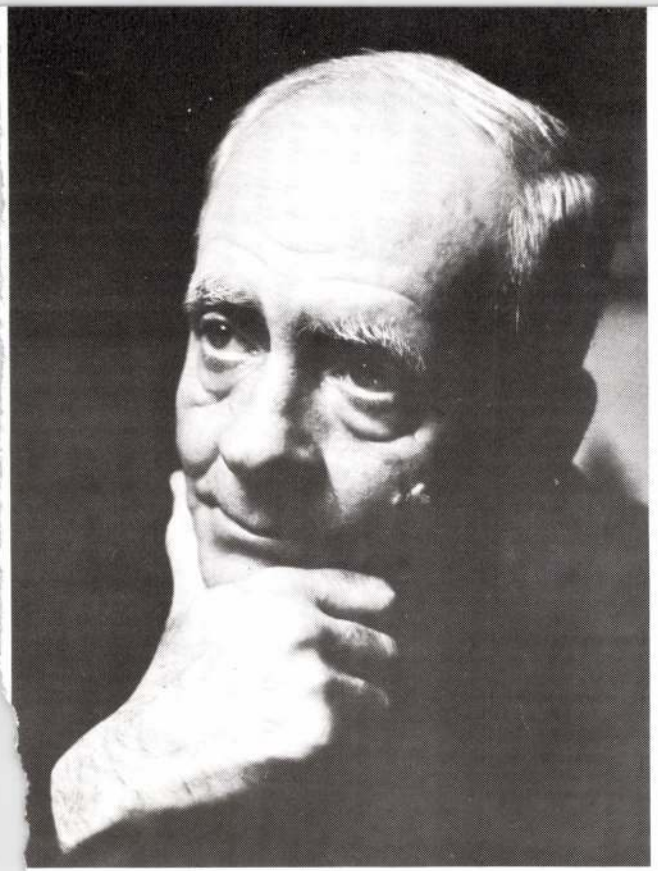

Féja Géza, 1965.

Tersánszky Józsi Jenő, 1941.

Barcsay Jenő, 1974.

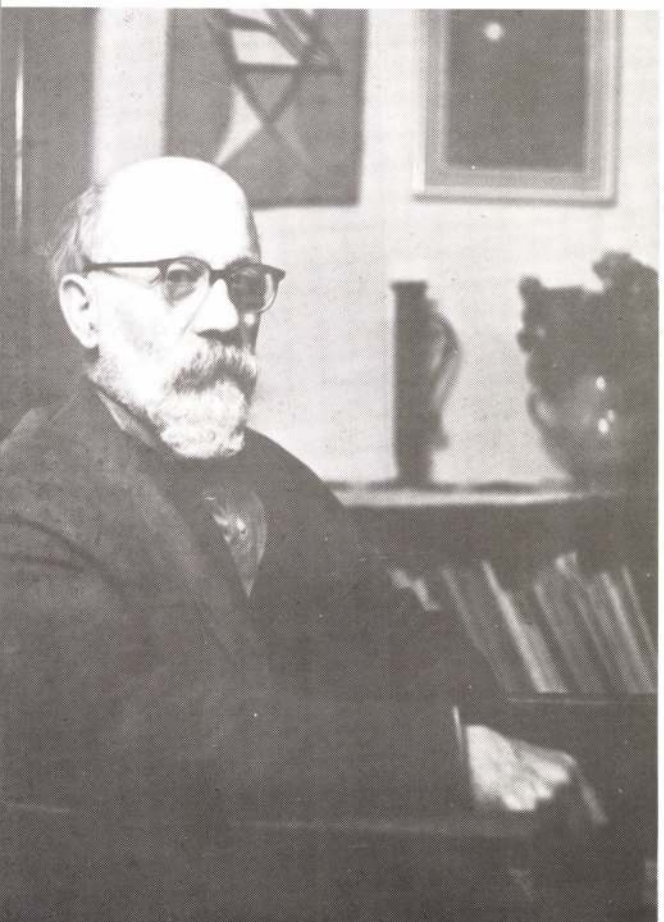

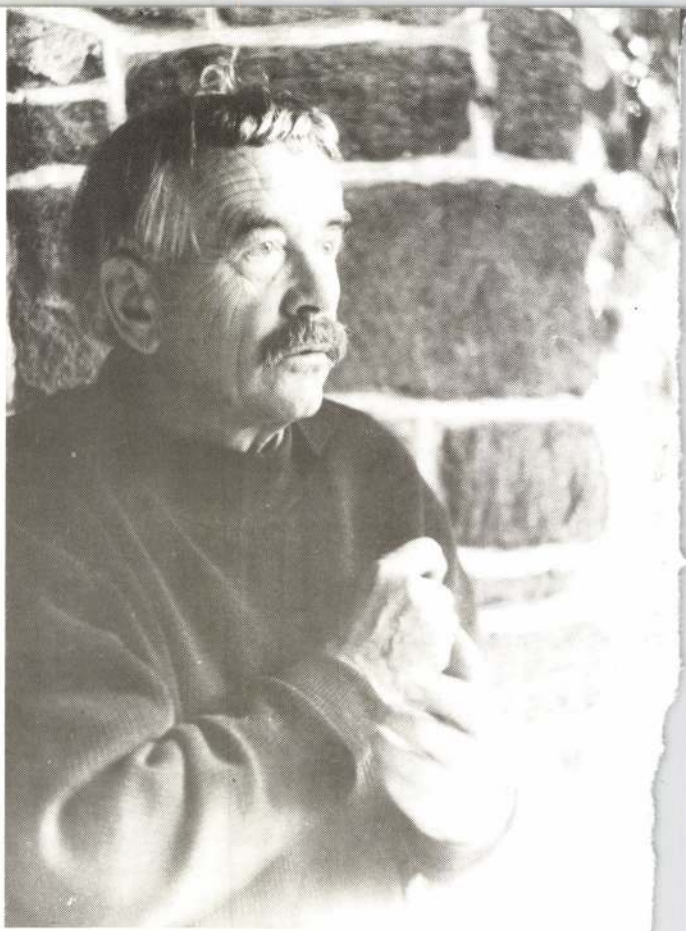

Borsos Miklós, 1965.

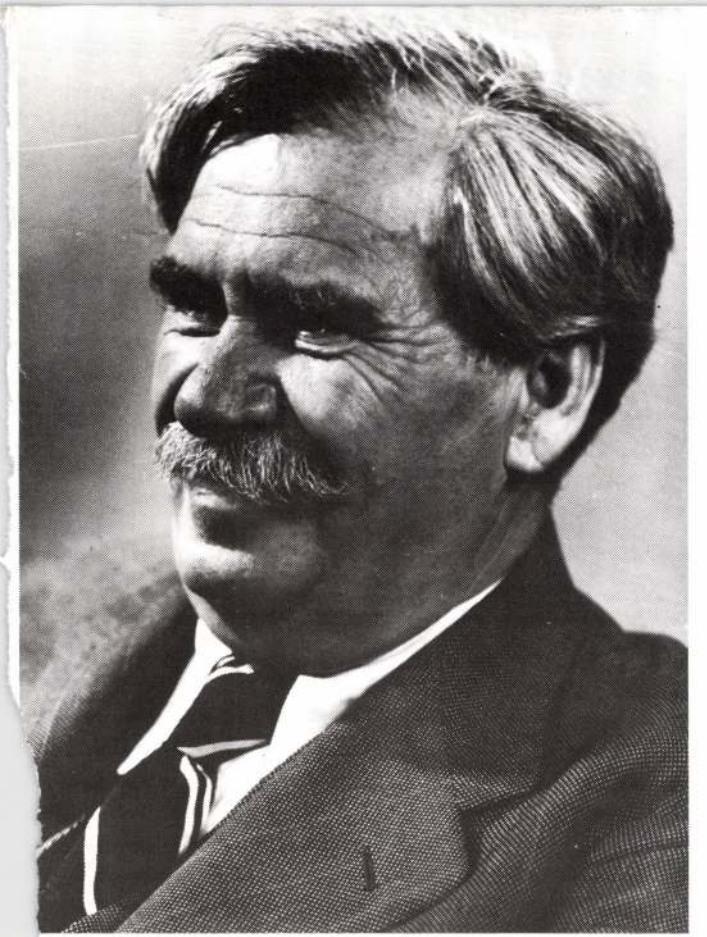

Móricz Zsigmond, 1941.

Bálint Endre, 1965.

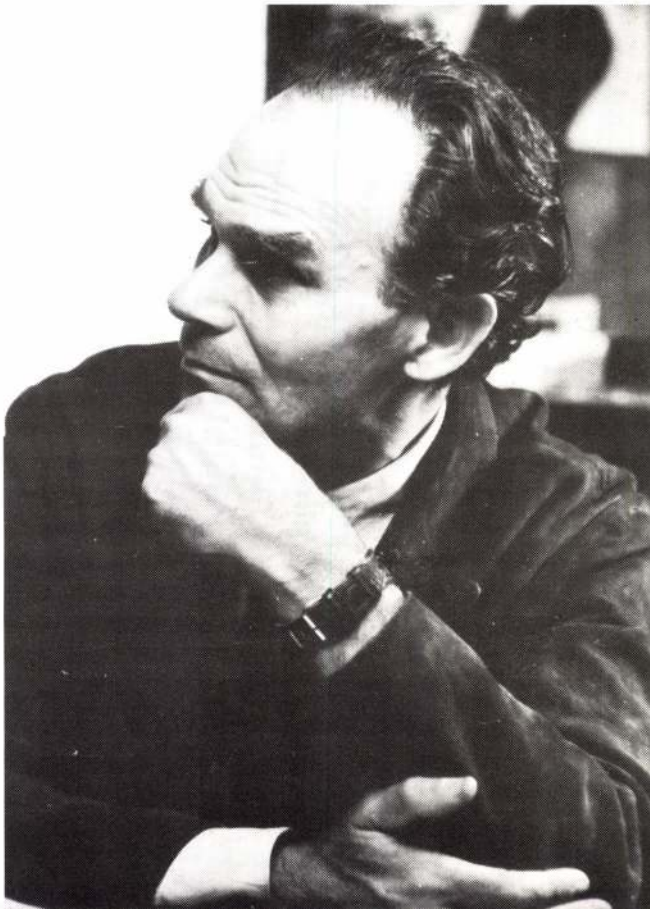

Martsa Alajos kiállított műveinek jegyzéke:

Fekete-fehér fotók:

1. Babits Mihály, 1941
2. Babits Mihály kertje,(kapu)
3. Barcsay Jenő, 1974
4. Bálint Endre, 1965
5. Berda József, 1965
6. Borsos Miklós, 1965
7. Dr. Buga László, 1965
8. Czóbel Béla, 1960, 1963
9. Cserepes István, 1939
10. Csorba Géza, 1971
11. Dévényi Iván
12. Ferenczy Béni, 1948
13. Ferenczy Béni Esztergomban, 1948
14. Féja Géza, 1965
15. Kassák Lajos, 1963
16. Katona Jenő
17. Kollányi Ágoston, 1970
18. Lossonczy Tamás, 1975
19. Martsa István, 1970
20. Marsovszky Endre, 1940
21. Miháltz Pál, 1971
22. Móricz Zsigmond, 1941
23. Mucsi András
24. Nyergesi János (1968)
25. Németh Kálmán
26. Szűr-Szabó József
27. Tersánszky Józsi Jenő, 1941
28. Vörös Béla, 1975
29. Vígh Tamás, 1973
30. Dr. Zolnay László
31. Tunéziai képek: Kerouani utca
    Anya gyerekével
    Sousse-i lány
    Rézműves Sousse-ban
    Kerouani koldus

36–40. A garamszentbenedeki
Úrkoporsó fafaragásai, 1965

40–45. Fotogramm, 1975

46–47. Firenze, 1935

A fotók az esztergomi Balassa Bálint Múzeum tulajdonát képezik.

A Magyar Fotográfiai Múzeum tisztelettel meghívja Önt

Martsa Alajos és művészbarátai

című életműkiállításának megnyitójára
1999. október 15-én pénteken délután 5 órára
a Magyar Fotográfiai Múzeumba.
A kiállítást megnyitja: Kaposi Endre,
Martsa művészbarátja

A kiállítás megtekinthető
1999. november 14-ig,
hétfő és kedd kivételével
naponta 10-17 óráig

Kecskemét, Katona J. tér 12.
Telefon-fax: 36 76 483 221
fotomuz@visio.c3.hu
www.c3.hu/~fotomuz

magyar
fotográfiai
múzeum

A Magyar Fotográfiai Múzeum ez évi kiállítási programját a Nemzeti Kulturális Alapprogram Fotóművészeti Kollég
Köszönjük M. Szűcs Ilonának, hogy rendelkezésünkre bocsátotta a kiállításon bemutat

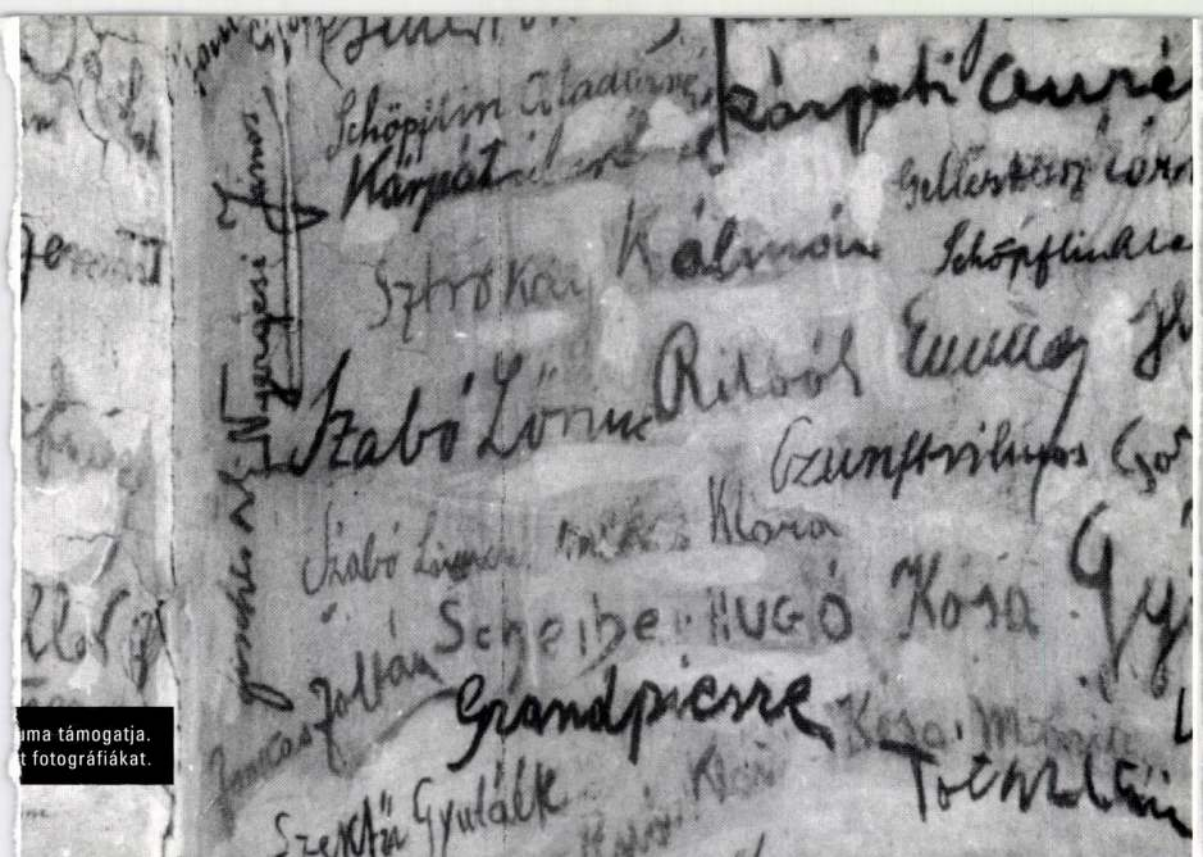

uma támogatja.
t fotográfiákat.

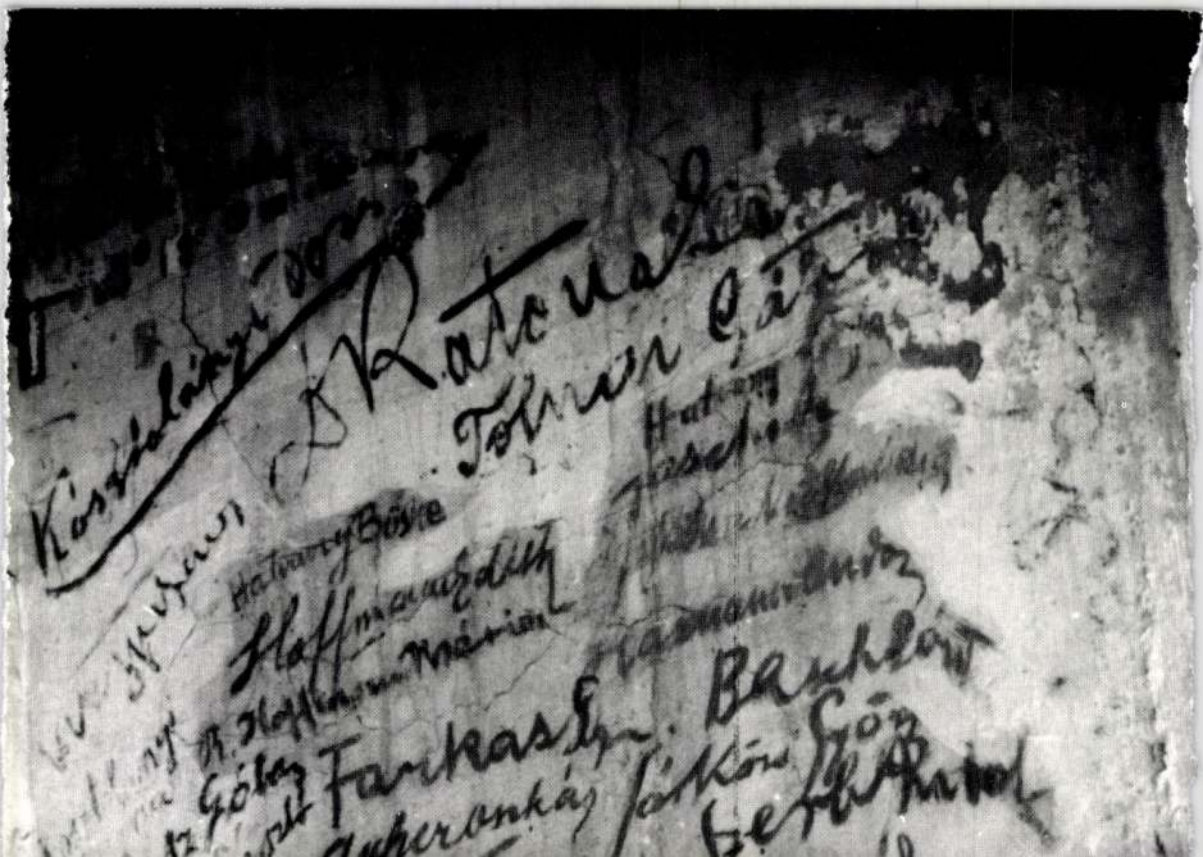

Martsa Alajos (1910-1979) nevét joggal tekinthetjük vízválasztónak. Aki nevét nem ismeri, életéről, munkásságáról, barátairól csak hézagos ismeretekkel bír, joggal tekintheti magát a magyar fotó- és művészettörténetben nem eléggé járatos személynek. A legtöbb ember ebből nem csinál magának túl nagy lelki problémát. Azoknak viszont, akik nem ide tartoznak, megrendeztük ezt az életmű-kiállítást. Láthatóak néhány kép erejéig azok munkái is, akik meghatározó szerepet játszottak Martsa fotóssá, művésszé fejlődésében, elsősorban Uy Kálmán, Rónai Dénes és Maurer Mihály Tuniszban dolgozó fotográfus fényképei. Fontosabb ezeknél Martsa teljes alkotói munkásságának keresztmetszete: korai sivatagi fotói, fotogramjai és főleg művészbarátainak ihletett portréi. Tersánszky Józsi Jenő, Berda József, Móricz, Babits, Czóbel, Kassák, Bálint Endre, Ferenczy Béni és még sokan mások néznek szembe Önökkel a kiállítóterem faláról.

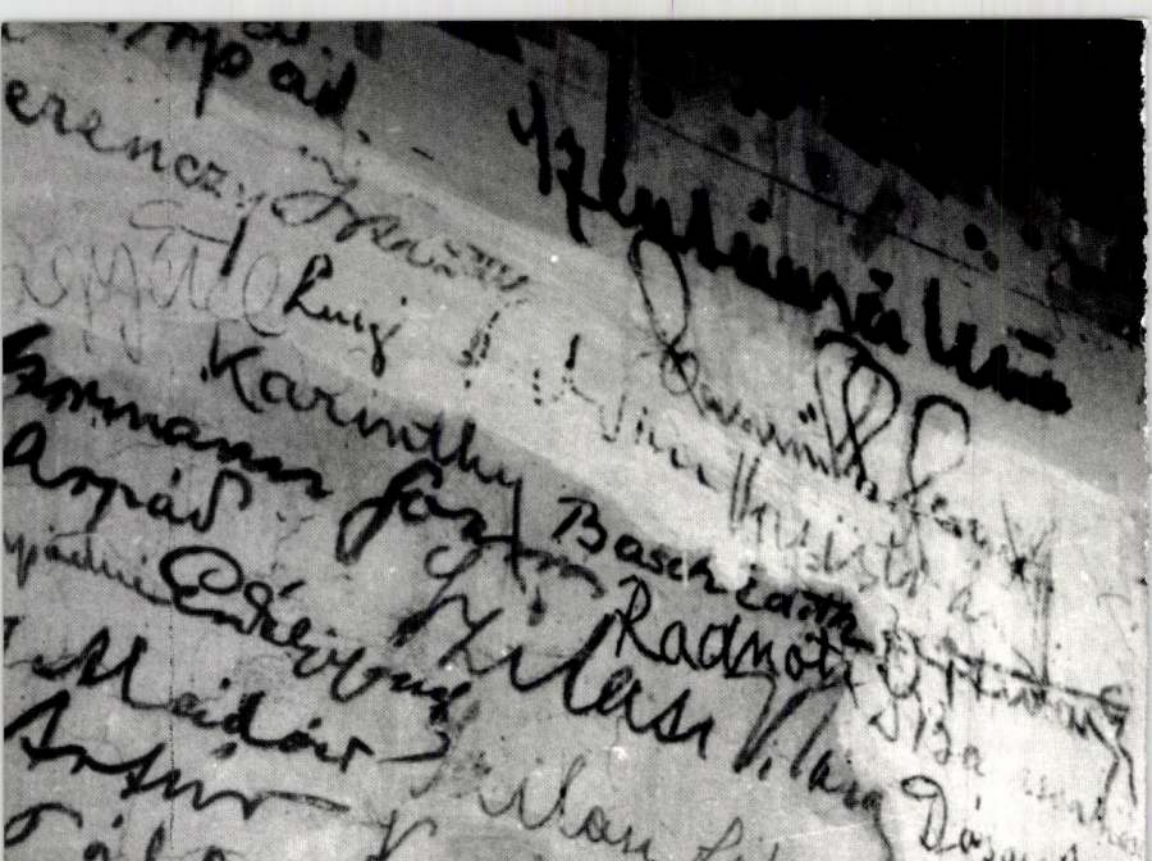

"Martsa Alajos és művészbarátai"
című könyv bemutatója

2001. február 15-én 17 órakor

a
Józsefvárosi Galériában

köszöntőt mond:

Kincses Károly
a Fotómúzeum igazgatója

A
Józsefvárosi Kulturális Központ

szeretettel meghívja Önt

MARTSA ALAJOS
fotóművész

emlékkiállításának
megnyitójára, amelyet

Kaposi Endre festőművész

nyit meg

2001. január 29-én 17 órakor

a
Józsefvárosi Galériában
(VIII. József körút 70.)

A kiállítás megtekinthető:
január 29-től február 9-ig
munkanapokon 10-17 óráig

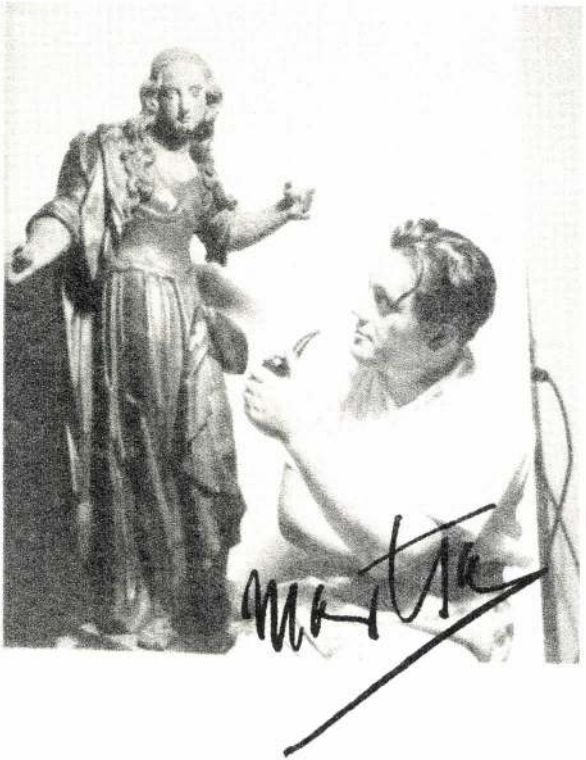

MEGHÍVÓ

Martsa Alajos

fotós

A katalógusban szereplő portrék fotó-készítője, a Sigillum kiállítás műtárgyait fényképezte.

Mucsi András: Fiatal művészek kiállítása Esztergomban.

Művészet, 1970.szeptember - 28.lap

Martsa Alajos
fotós

Kiváló fotoportré sorozata van:
Móricz Zsigmond, Balzs, Benda
József, Csereges István, Tersánszky
Csorba Géza, Ferency Bein ~~[illegible]~~

Mucsi András: Fiatal müvészek kiállitása Esztergomban.
Müvészet, 1970.szeptember - 28.lap

Martsa Alajos

A közelmúltban elhunyt Martsa Alajos esztergomi fotóművész emlékkiállítása nyílt meg kedden Dorogon a József Attila Művelődési Házban.

Magyar Nemzet 1984. XI. 7.

MARTSA ALAJOS, fényképész

Esztergomban dolgozó neves fotóművész.-Az egyik legismertebb, legjellegzetesebb Móricz-portré is Martsa Alajos munkája. 117.old. 24.kép.

DÉVÉNYI IVAN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fotóművész

Babits Mihály esztergomi betegágyán. 40. kép. Fekete repr. Martsa Alajos felvétele. 183. old

ZOLNAY LÁSZLÓ: Babits Mihály Esztergom-Előhegyi nyaralójáról 181. old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960. Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fényképész

Neves esztergomi fotóművész.-A harmincas években három portrét készitett Tersányszky Józsi Jenőről.-Egyik felvétele.-23.kép. 118.old. Fekete repr.

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

ESZTERGOM ÉVLAPJAI, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fényképész

Esztergomi neves fotóművész. Mint műtárgy-fotografus is a legjobbak között áll. A Garamszentbenedeki Urkoporsó, Ferenczy Béni, Vilt Tibor és testvéröcsse Martsa István szobrairól készitett felvételei egyaránt elsőranguak. 117.old.

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

ESZTERGOM ÉVLAPJAI, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fényképész

1910-ben Pozsonyban született. Középiskolait Esztergomban végezte, ahol Bányai Kornél ék kiváló költő és Féja Géza tanitványa volt. A fényképezést Rónai Dénesnél tanulta. Rónai -Székely Aladárral és PécsiJózsefFel együtt a magy. fényképező művészet klasszikus alakja. 117.old

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS.fényképész

A magy.fotóművészet számottevő képviselőjé az Esztergom
ban élő Marta,aki főképen portréfotografálasssal fog-
lalkozik.Alkotásai közül legemlékezetesebbek azok az arc
képek,amelyeket a magyar irodalmi és művészeti élet kiemel
kedő alakjairól készitett. 117.old.

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom évlapjai,Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fényképész

A világot megjárva Esztergomban telepedett le. Művészetének hire ment és mindazok, akik eljöttek Babitsékat meglátogatni az Előhegyen, jórészt őt is felkeresték.
117.old

DÉVÉNYI IVAN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fényképész

Martsa esztergomban dolgozó neves fotóművész.-Az elmult évekből valók két nagy művészünkről, Ferenczy Béniről és Czóbel Béláról/25.kép/készitett kitünő portréi.-
117.old.

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fényképész

Esztergomban dolgozó neves fotóművész. A haldokló Babits-
ról készült képein a fényképező masina lencséjével ugya
azt fejezte ki, amit Radnóti Miklós írt a koporról: "csak c
csont és bőr és fájdalom". 117. old. -40. kép.

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117. old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fényképész

A neves fotóművész esztergomi otthona-melynek falain Kernstok, Derkovits, Rippl-Pónai, Marffy, Szőnyi, Barcsay Jenő alkotásai függnek, az elmult évtizedekben a város kulturális életének egyik központja volt. 117.old

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fényképész

Esztergomban dolgozott.-A harmincas években egy sor kiváló felvételt készitett Tersánszky Józsi Jenőről, /23. kép/, az 1944-ben megölt Cserepes István festőről, Berda József költőről, Kollányi Ágoston filmrendezőről, az 1944 ben Esztergomban tartózkodó Csorba Géza szobrászról. 117.old.

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fényképész

Az esztergomi Martsa sokáig dolgozott Tunéziában, beutazta Európát A korszerű movészet, a modern fotomuvészet által felvetett problémákat/Moholy-Nagy, stb/benatóan tanulmányozta. Szakitott az idealizáló alpátosszal, keresetlen őszinte a lelket és a karaktert megragadó kifejezésmódot alakitott ki. 117.old

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS, fényképész

Neves esztergomi fotóművész.-Az egyik legjellegzetesebb Móricz-portré is az ő munkája/1939/. 118.old 24.kép. Fekete repr.

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS? FÉNYKÉPÉSZ

Esztergomban dokgozó neves fotóművész.-A haldokló Babits Mihály utolsó esztergomi fényképeit is ő készitette.40.kép. 117.old

DÉVÉNYI IVAN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

MARTSA ALAJOS

MUCSI András: Gadányi Jenő Esztergomban.
= MNG Évkönyve 1991 (1991) 292,293 p.

Művészpatrici Esztergomban, Dévényi Ivánnénál
találhatóak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Martsa Bálázs,

ORVOSEGYETEM
Budapest

1982 NOV 29

1021

Martsa Bálázs fotografikája

J

A Télapó
zik decemb
ra a NET dí
ünnepi műso
gács Gábor,
ria, Megyeri

n Vilmos, Mezei Annamá-
i és Rovó Gábor.

Játék, m
lányokat,
mákat, pa
zottság és
dezett m

kacagás várja a kisfiúkat, kis-
ösöket húgokat, no meg a ma-
at, nagyikat a szakszervezeti bi-
közművelődési titkárság által ren-
tságon.

Martsa Ferenc

A magyar kisplasztikai és grafikai kiállításon Bukarestben részt vett.

/kisplasztika/

Esti Hirlap 101 sz. 1958. jun. 16 2 old.

Martsa Ignác

Auschwitzban felállított emlékművéért a Munkácsy-díj I. fokozatával tüntették ki

Hajdutiharmegyei Népújság 1966. ápr. 1.

Martha Sopnác

Auschwitz-emlékművéért a Munkáczy-díj I. fokozatát kapta.

Somogy Megyei Néplap 1966. ápr. 1.

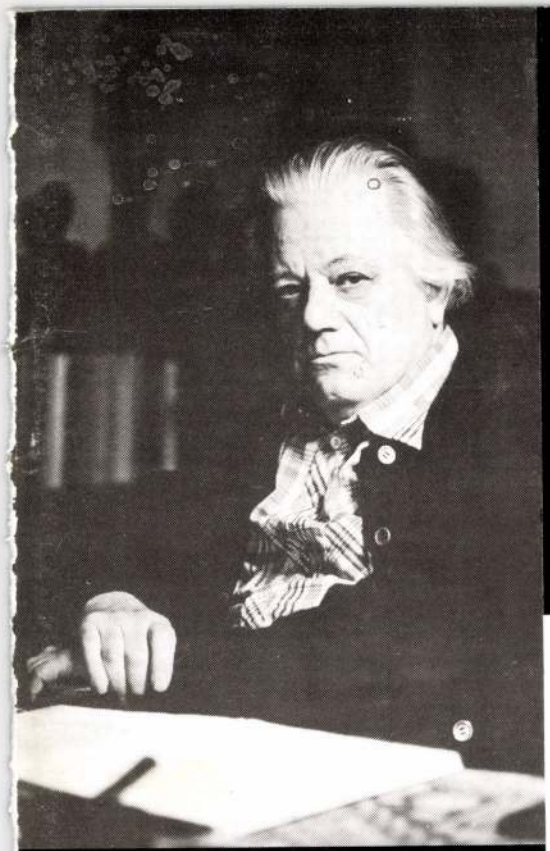

Három szólamban

Martsa Alajos
(1910–1979)

Martsa István
(1912–1978)

M. Szűcs Ilona
(1925–)

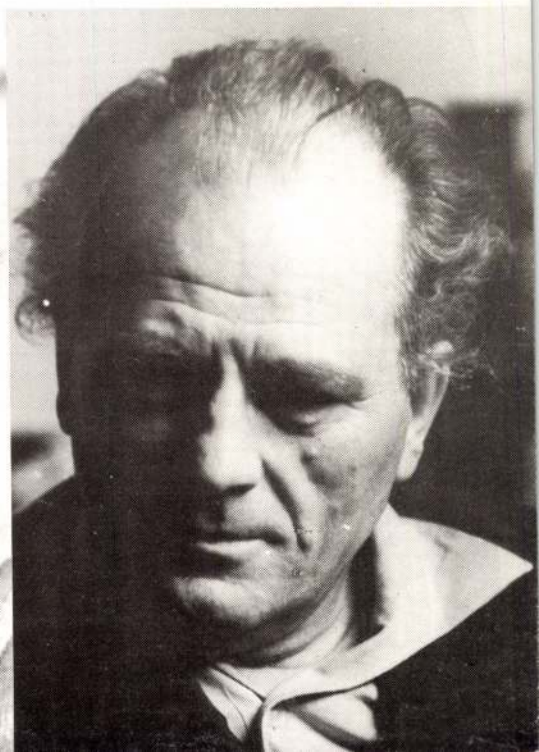

Ezúton mondunk köszönetet Martsa István özvegyének,
M. Szűcs Ilonának,
az esztergomi Balassa Bálint Múzeum igazgatójának
a művek kölcsönadásáért.

A borítólap külső oldalán Martsa Alajos fotóművész,
M. Szűcs Ilona festőművész
és Martsa István szobrászművész portréi láthatók.

A szekszárdi Művészetek Háza kiállításai

23.

Három szólamban

– Bemutatkozik a Martsa család –

1990. szeptember 27-től november 23-ig

A Martsa család kiállításának bemutatása alkalmából három nagyszerű művész alkotásait ismerhetik meg a látogatók. Festészet, szobrászat és fotóművészet együttese e tárlat. Egységes képét a művészek szoros kapcsolata is jelzi, művészi érdeklődésben, tehetségben és emberi-szellemi magatartásban. (Martsa István szobrász és felesége, Martsáné Szűcs Ilona festő, valamint a fotóművész Martsa Alajos, a szobrász testvérbátyja.)

Útjuk nem volt felhőtlen sohasem. Meg kellett küzdeniök a mindennapi gondokkal, a második világháború előtti, alatti és az utána induló új élet nehézségeivel, hogy művészileg felépíthessék életútjukat. Szűcs Ilona és férje, Martsa István együtt kezdték 1945-ben a Képzőművészeti Főiskolán tanulmányaikat. E korszak a sok nélkülözés mellett is a fiatalságot, egy új világ kezdetét jelentette, a főiskolai tanárok nagyszerű segítségét, a velük induló pályatársak barátságát, együtthaladásukat és a művészet megismeréséhez vezető út minden szépségét is.

Martsa Alajos, a fotóművész Esztergomban igazi művészeti légkört alakított ki, nagy műveltsége odavonzotta a fiatal főiskolásokat tanáraikkal, nem kevésbé az irodalmi élet nagyjait. Ferenczy Bénivel művésztelepet szervezett a képzőművészeti főiskolásoknak. A nála összegyűlt barátok, ismerősök irodalmi estékkel vetekedő találkozások részesei voltak. Nemcsak mecénásként segítette a művészeket, de számtalan, azóta már világhírűvé vált fotóin meg is örökítette őket. Nem egy esetben az ő fotóiról ismeri meg az utókor egy-egy nagy költőnk, írónk, képzőművészünk és más tudományág nagyszerű képviselőjének karakteres arcmását.

Szociofotóival méltán tartozik a 30-as évek nagy fotósgenerációjához. A képzőművészet történetében talán a Van Gogh testvérekhez hasonlítható az az óvó, féltő gondoskodás és segítőkészség, amely a fiatalabb fivérhez, Martsa István szobrászhoz való kapcsolatát jellemzi a fotóművésznek. Kiterjedt ragaszkodása a sógornőre, M. Szűcs Ilona festőre és e házaspár két gyermekére, a kitűnő fotós és sebészorvos Martsa Balázsra, valamint húgára, az iparművészet bőrmívességében és az animációs filmkészítésben már sok sikert elért Martsa Piroskára is.

Martsa István a nagyszerű mester, Ferenczy Béni mellett kezdhette szobrászi tanulmányait. Haláláig mély tisztelet és barátság fűzte hozzá, együttes munkálkodásuknak sok jele maradt Martsánál, a legendás hírű József utcai műteremházban. Művészete mindvégig táplálkozott Ferenczy Béni tanításából, életre szóló útravalót kapott munkáihoz, ahogy ez nyomon kísérhető levelezésükben is. Martsa István a maga útját járta, az indítás a tehetségén át- meg átszűrve jelentette a komoly munkához való hozzáállást. Számtalan kisplasztikája mély érzelemvilágára utal, nagy szobrai az eszmeiségét és komoly, férfias gondolatrendszerét idézik. Egyike volt legjobb érmészeinknek, kis formátumban is teljes világot ábrázolt csakúgy, mint plasztikus szobrászrajzaival.

M. Szűcs Ilona a család összefogása mellett vállalta a gyereknevelés áldozatos munkáját is. Ezáltal meg-megszakította művészi alkotói periódusát, de emellett csodával határos módon óriási életművet mutathat fel már ma is. Kiteljesedett művészetét eddig is számos kiállítása jelzi, fáradhatatlan és kimeríthetetlen munkavágya pedig újabbnál újabb művek alkotására inspirálja, fest, akvarellezik, érmeket mintáz, írói munkásságot folytat és ápolja férje meg sógora művészi örökségét.

Művészi hozzáállását máig hatóan tanárainak igényes, a tanítványnak kijáró tisztelettel és szeretettel való foglalkozása inspirálja. Főiskolai társaik, a náluk összegyűlt és azóta is hűséges barátaik voltak az első kritikusai és csodálói, nemegyszer modelljei is. Finom, érzékeny olajfestményein a látott valóság lírai vallomásokká nemesül, akvarelljeinek frissessége pedig a hangulatok bensőséges élményvilágát árasztja. Az utóbbi években érmeket is mintáz, erőteljesen, festői megfogalmazásban, belekomponálva a fény-árnyék hatásokat is.

A három nagy művésztől válogatott anyag rávilágít az utóbbi évtizedek magyar művészetének gazdag tárházára, amely gyarapítja az egyetemes kultúrát is.

1990. augusztus

KRATOCHWILL MIMI

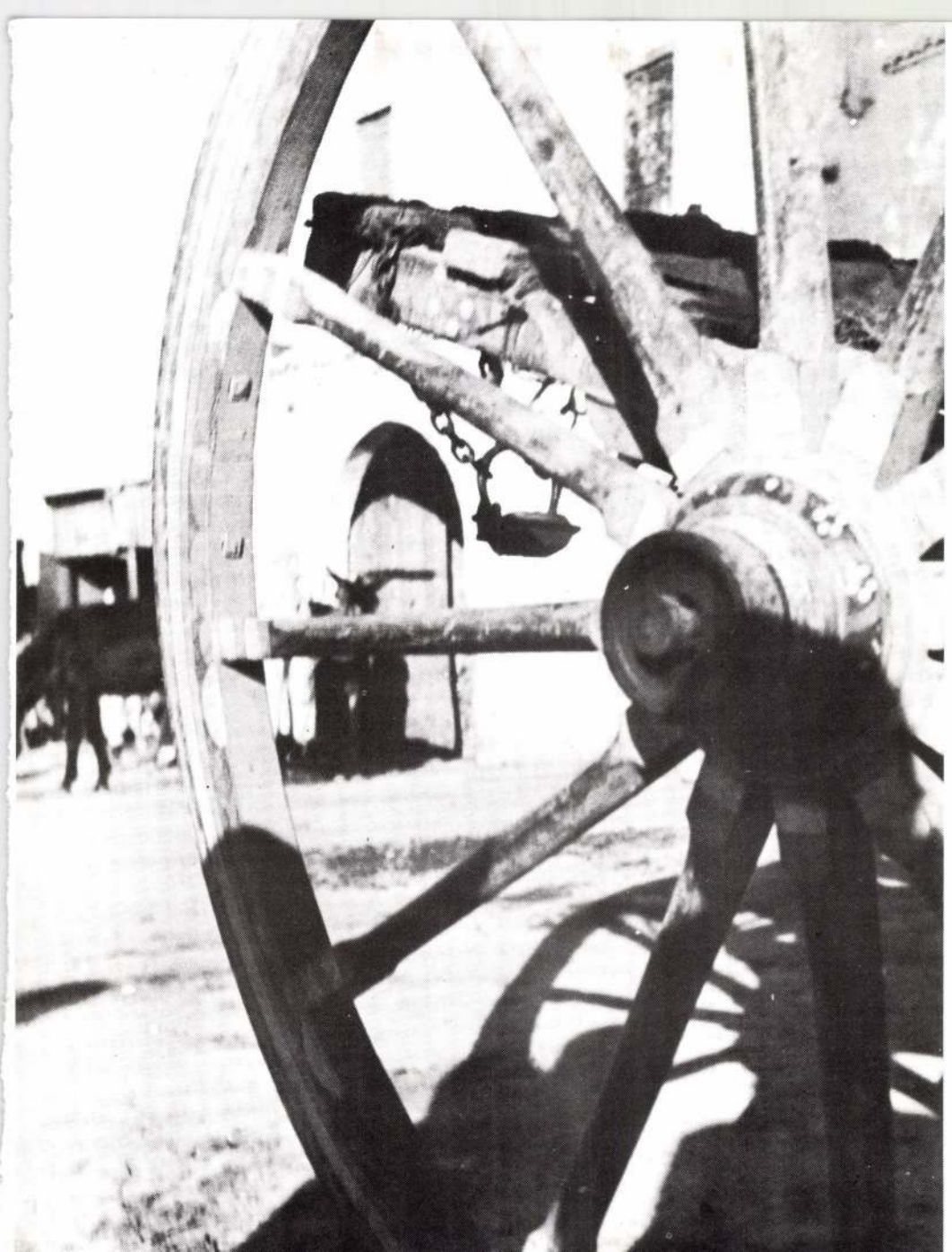

Martsa Alajos

fotóművész

1910. május 31-én	Pozsonyban született
1928–1929	fényképészsegéd, utóbb műteremvezető Makón, majd Szegeden
1933	Esztergomba költözik és fényképészműhelyt nyit
1935–1936	Tuniszban és Olaszországban dolgozott
1937-től	ismét Esztergomban dolgozott
1945-től	az esztergomi közigazgatásban
1948–1973	az Esztergomi Városi Könyvtár vezetője
1979. április 15-én	hunyt el Esztergomban
1982	Esztergomban emlékkiállítása nyílt, ugyanitt
1988	megrendezték tárlatát fivérével, Martsa István szobrászművésszel, „A Martsa fivérek kiállítása" címmel.

Válogatott irodalom:

– –: A világ népei – Martsa Alajos afrikai és itáliai fotói.
A Pesti Hirlap Könyvtára, Budapest, 1936/37.

Dévényi Iván: Martsa Alajos fotóportréi.
Esztergom évlapjai, Esztergom, 1960.

Kaposi Endre: Foto Martsa.
Új Forrás, Komárom Megyei Antológia, Tatabánya, 1972.

Zolnay László: Martsa Alajos munkássága.
Budapest, Corvina, 1977.

Dévényi Iván: Monográfia Martsa Alajos fotóművészről.
Tolna Megyei Népújság, 1977. október 23.

Nagy Lajos: Emberek és arcképek.
Dolgozók Lapja, 1977. október 30.

Csiffári Nándor: Martsa Alajos emlékére.
Esztergom évlapjai, Esztergom, 1979.

Zolnay László: Búcsú Martsa Alajostól.
Új Forrás, 1979. június.

G. Gy.: Martsa Alajos (1910–1979).
A munkáshatalomért! Tatabánya, 1980.

K. B.: „Becsempésztem valamit...".
Népművelés, 1980. 1. szám.

Kaposi Endre: Szemelvények Martsa Alajos levelezéséből.
Esztergom évlapjai, Esztergom, 1981.

Kaposi Endre: Katalógus előszó Martsa Alajos emlékkiállításához.
Esztergom, 1982.

Babits Mihály, 1941.

Czóbel Béla,
1960.

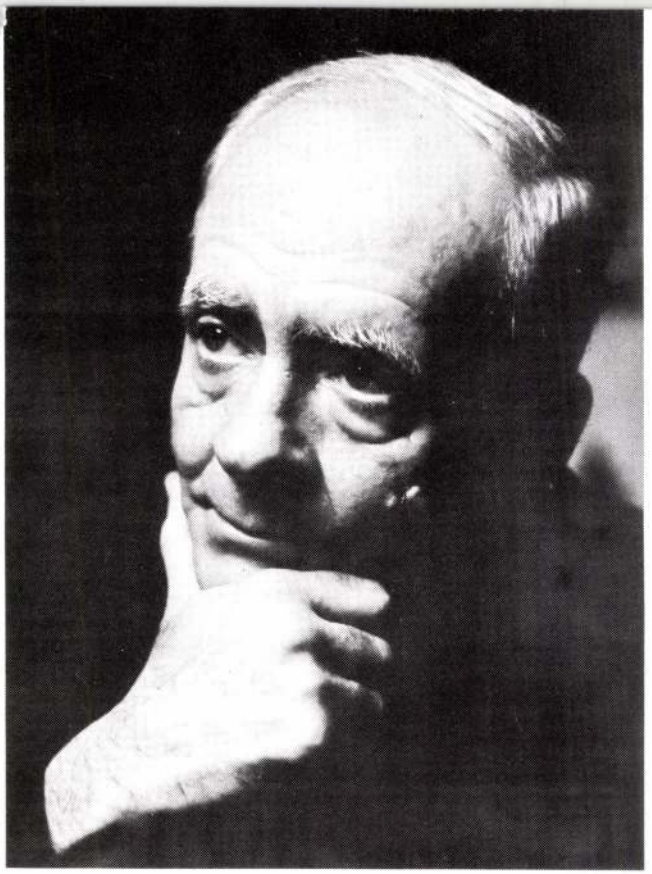

Féja Géza, 1965.

Tersánszky Józsi Jenő, 1941.

Barcsay Jenő, 1974.

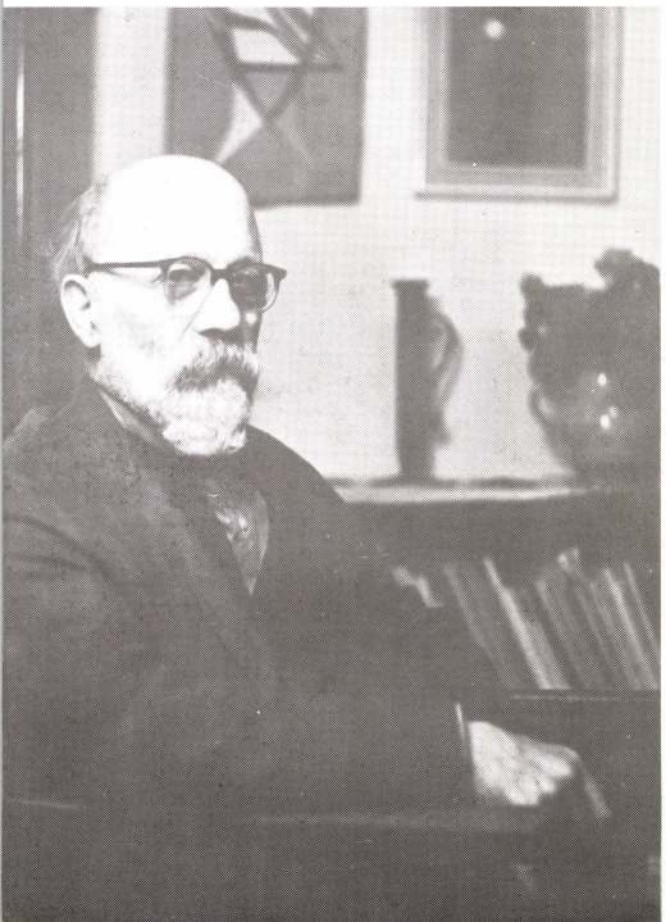

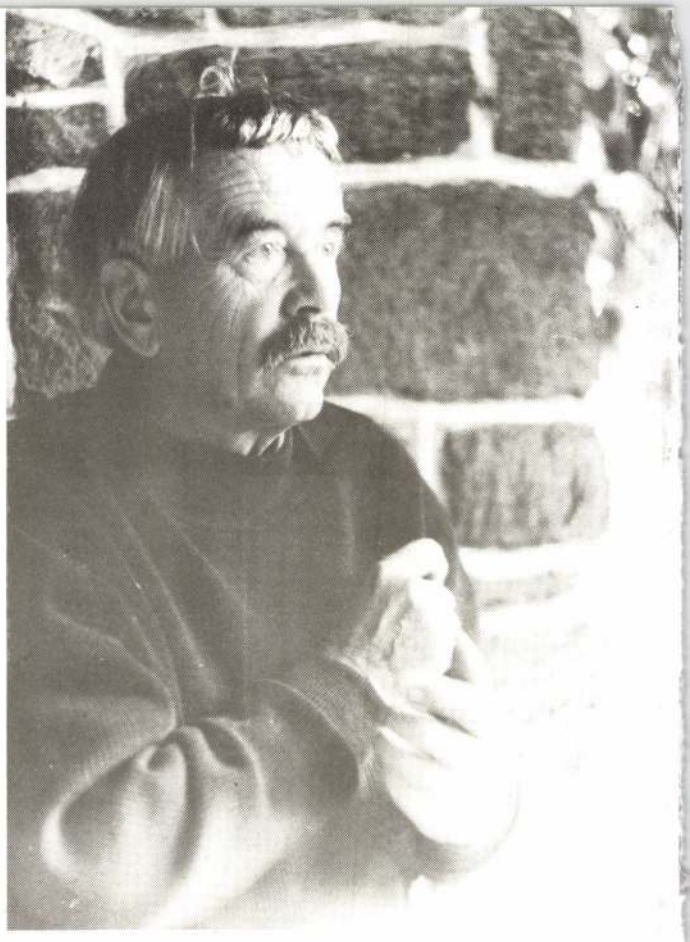

Borsos Miklós, 1965.

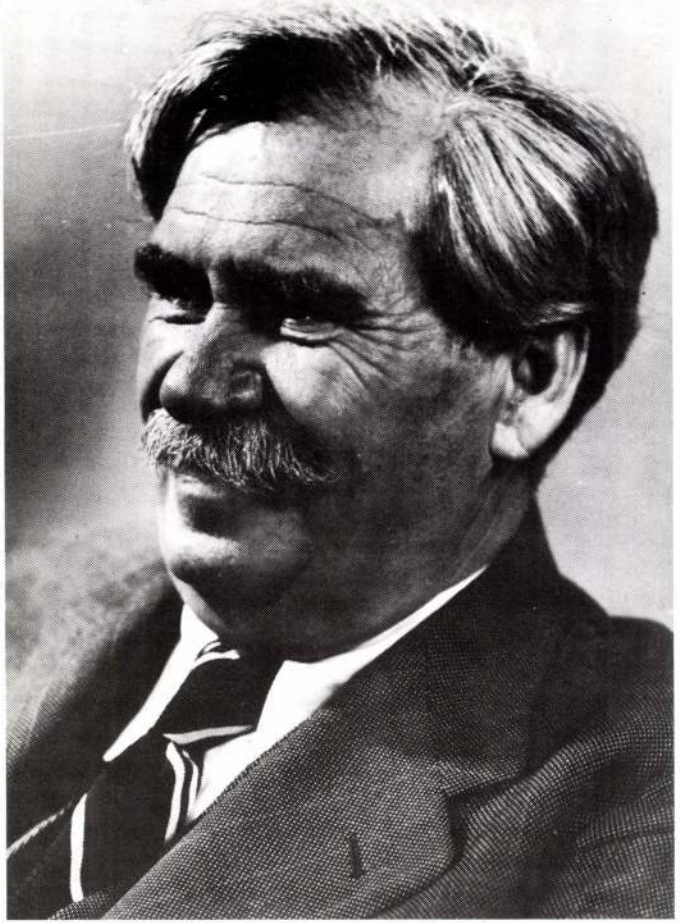

Móricz Zsigmond, 1941.

Bálint Endre, 1965.

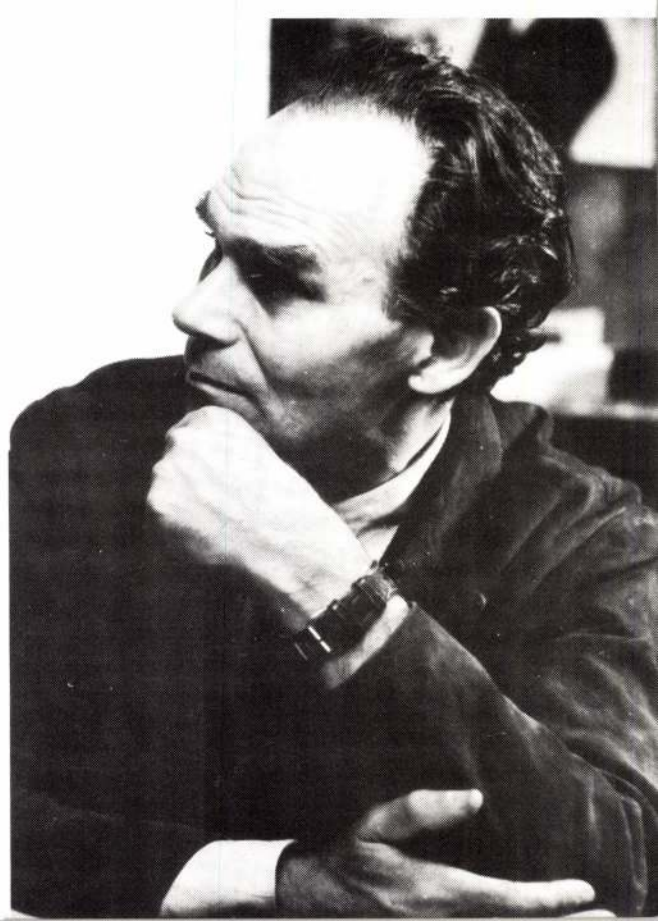

Martsa Alajos kiállított műveinek jegyzéke:

Fekete-fehér fotók:

1. Babits Mihály, 1941
2. Babits Mihály kertje,(kapu)
3. Barcsay Jenő, 1974
4. Bálint Endre, 1965
5. Berda József, 1965
6. Borsos Miklós, 1965
7. Dr. Buga László, 1965
8. Czóbel Béla, 1960, 1963
9. Cserepes István, 1939
10. Csorba Géza, 1971
11. Dévényi Iván
12. Ferenczy Béni, 1948
13. Ferenczy Béni Esztergomban, 1948
14. Féja Géza, 1965
15. Kassák Lajos, 1963
16. Katona Jenő
17. Kollányi Ágoston, 1970
18. Lossonczy Tamás, 1975
19. Martsa István, 1970
20. Marsovszky Endre, 1940
21. Miháltz Pál, 1971
22. Móricz Zsigmond, 1941
23. Mucsi András
24. Nyergesi János (1968)
25. Németh Kálmán
26. Szűr-Szabó József
27. Tersánszky Józsi Jenő, 1941
28. Vörös Béla, 1975
29. Vígh Tamás, 1973
30. Dr. Zolnay László
31. Tunéziai képek: Kerouani utca
    Anya gyerekével
    Sousse-i lány
    Rézműves Sousse-ban
    Kerouani koldus

36–40. A garamszentbenedeki
Úrkoporsó fafaragásai, 1965

40–45. Fotogramm, 1975

46–47. Firenze, 1935

A fotók az esztergomi Balassa Bálint Múzeum tulajdonát képezik.

Dante, 1953.

Martsa István

szobrászművész

Sárközi szőttes (elő- és hátlap), 1972.

1912. június 23-án Pozsonyban született

1945–1951	a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult, mestere Ferenczy Béni szobrászművész
1945–1949	Ferenczy Béni tanársegédje a főiskolán
1951–1960	a Budapesti Művészeti Gimnázium tanára
1964	az Eötvös Loránd Tudományegyetem művészettörténeti tanszékének szobrász szakoktatója
1951-től	haláláig a Magyar Képzőművészek Szövetségében számos megbízatása volt
1972-től	haláláig a Művészeti Alap vezetőségi tagja volt

1978. június 23-án Budapesten hunyt el.

1982	a budapesti Farkasréti temetőben felavatták síremlékét (Karitász című szobrával)
1987	emléktáblát állítottak müteremháza falán Dömösön, ahol élt és dolgozott nyaranta.

Kitüntetései, díjai:

1948	a Képzőművészeti Főiskola I. díja
1957	Munkácsy-díj
1960	Szocialista Munkáért érdemrend
1966	Munkácsy-díj
1970	a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze
1972	Munka Érdemrend, Szocialista Munkáért érdemérem.

Nívódíj köztéren felállított szobraiért:

1968	Braun Éva portrészobra (Budapest)
1969	Kubikus szobor (Kalocsa)
1970	Talpasok szobor (Vaja).

Kiállításai:

1955	Budapest, Fényes Adolf Terem (M. Szücs Ilonával)
1973	Esztergom, Zodiákus Klub
	Budapest, Műcsarnok
1978	Oroszlány, Művelődési Ház
1980	Esztergom, Vármúzeum
	Budapest, Magyar Nemzeti Galéria
	Budapest, MSZMP Pest Megyei Bizottság kiállítóterme
1981	Hajdúböszörmény, Városi Művelődési Központ
	Dömös, Galéria (M. Szücs Ilonával)
1982	Budapest, Fényes Adolf Terem
	Budapest, Tungsram Klub Galéria
1986	Tapolca, Művelődési Ház (M. Szücs Ilonával)
1988	Esztergom, MSZMP Városi Bizottság Kiállítóterme (Martsa Alajossal).

Köztéren felállított szobrai:

1. Kossuth-emléktábla, 1945., bronz, 81x141 cm	Esztergom
2. Villanyszerelő, 1950., gipsz, 160 cm	Budapest
3. 500 kilométeres mozgalom, 1954., kő, 160x300 cm	Székesfehérvár
4. Gyümölcstermesztők, 1955., terrakotta, 90x214 cm	Kazincbarcika
5. Darvak, 1955., alumínium, 130 cm	Budapest
6. Tanuló ifjúság, 1956., terrakotta, 100x160 cm	Budapest
7. Álló nő, 1956., kő, 200 cm	Ózd
8. Gondozónő gyerekkel, 1959., kő, 220 cm	Budapest
9. Zuhanyozó nő, 1959., kő, 200 cm	Siófok
10. Móricz Zsigmond, 1960., bronz, 80 cm	Békéscsaba
11. Szerelmespár, 1961., bronz, 220 cm	Budapest
12. Kapás fiúk, 1961., bronz, 210 cm	Somogyvár
13. Anya gyerekkel, 1962., kő, 210 cm	Esztergom
14. Függőónos fiú, 1964., bronz, 160 cm	Salgótarján
15. Mártíremlékmű, 1965., vas, 270 cm	Auschwitz
16. Auschwitzi Mártíremlékmű, 1965., vas, 270 cm, II. pld.	Esztergom
17. Felszabadulási emlékmű, 1965., bronz, 288 cm	Hajdúböszörmény
18. Tisza, 1966., bronz, 200 cm	Szolnok
19. Kürtös lány, 1967., bronz, 200 cm	Siklós
20. Kalapos nő, 1967., kő, 250 cm	Balatonalmádi
21. Ülő nő, 1967., kő, 160 cm	Budapest
22. Braun Éva, 1968., bronz, 60 cm	Budapest
23. Biró, 1968., kő, 138 cm	Budapest
24. Házaspár, 1968., bronz, 90 cm	Veszprém
25. Szécsi Zsigmond, 1969., kő, 85 cm	Sopron
26. Ignotus-siremlék, 1969., bronz, 54x84 cm	Budapest
27. Illés Nándor, 1969., kő, 86 cm	Sopron
28. Kubikus, 1970., bronz, 250 cm	Kalocsa
29. Karitász, 1971., bronz, 160 cm	Pápa
30. Karitász, 1971., bronz, 160 cm, II. pld. (Martsa István siremléke)	Budapest
31. Bölöni György, 1972., bronz, 90 cm	Szigliget
32. Kazinczy Ferenc, 1972., bronz, 100 cm	Abony
33. Talpasok, 1974., bronz, 200 cm	Vaja
34. Louis Saillant, 1975., bronz, 45x52 cm	Hévíz
35. Nagy Balogh János, 1975., kő, 160 cm	Kispest
36. Hegedüs lány, 1976., bronz, 160 cm	Sopron
37. Szovjet emlékmű, 1976., kő, 220 cm	Pestimre
38. Bottyán János, 1977., bronz, 250 cm	Esztergom
39. Kőrösi Csoma Sándor, 1978., bronz, 66 cm	Hajdúnánás
40. Bókai János, 1978., bronz, 68 cm	Budapest.

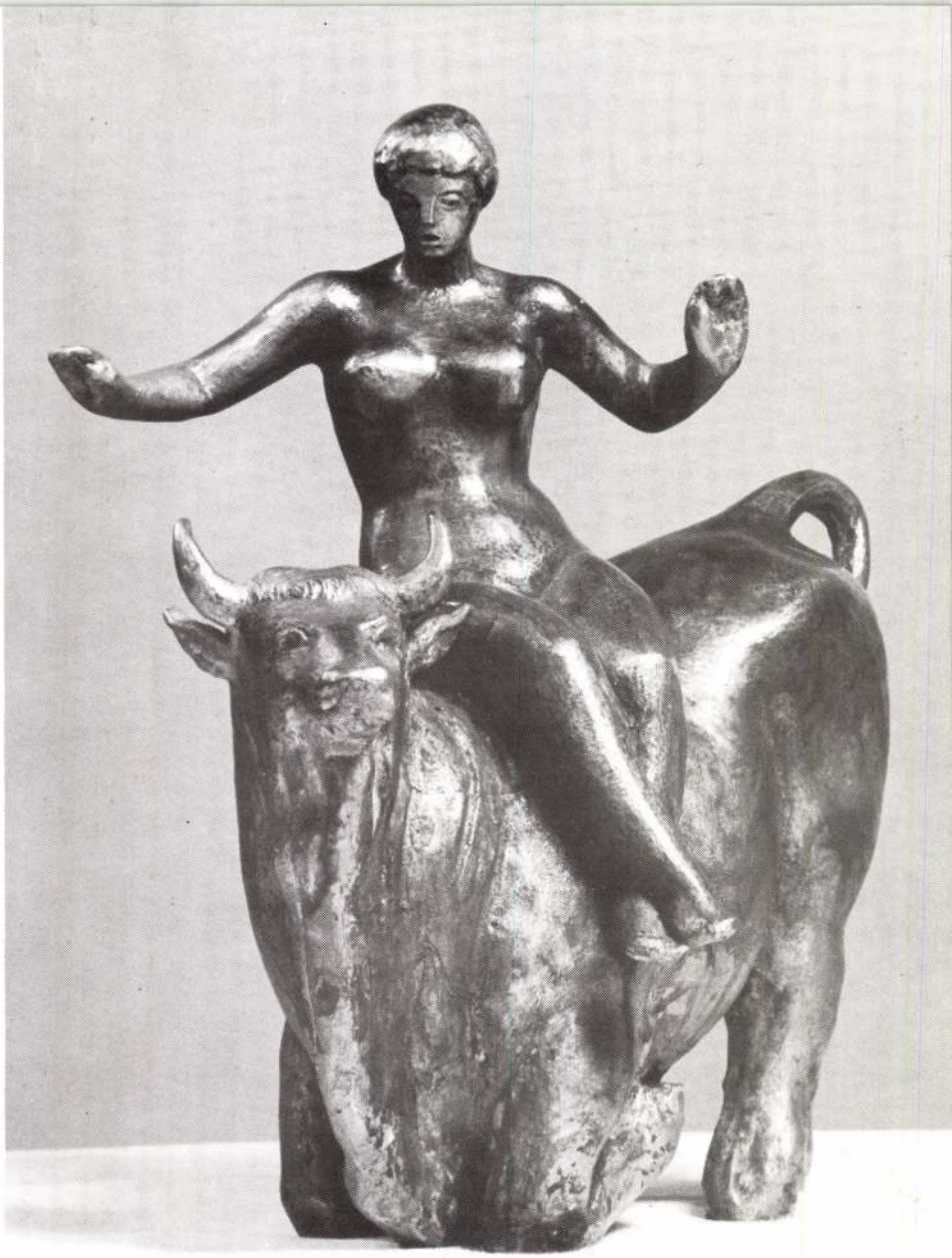

Európa elrablása II.,
1967.

Öltözködő lány, 1954.

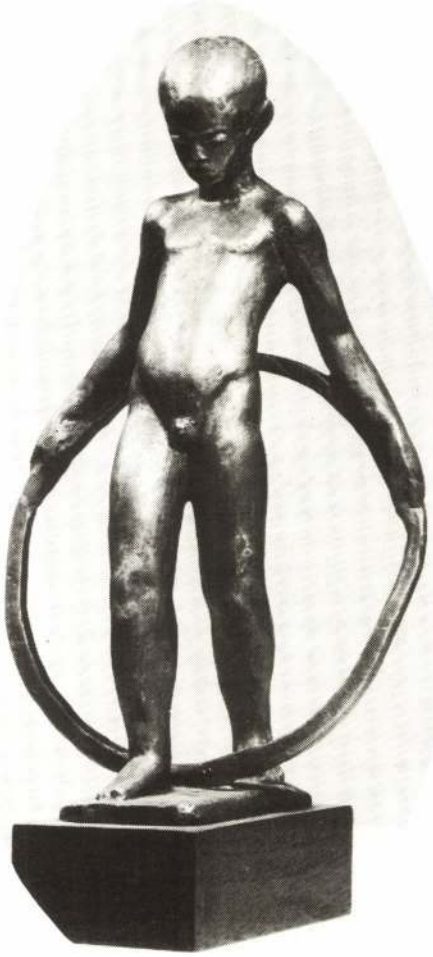

Fiú karikával, 1959.

Válogatott irodalom:

1947
Nagy Tibor: A Képzőművészeti Főiskola karácsonyi kiállítása.
Kis Ujság, 1947. december 25.
1948
– –: Első díjat nyert egy Esztergomból származó szobrász.
Szabad Esztergom, 1948. február 29.
– –: Munkaverseny-kiállítás a főiskolán.
Népszava, 1948. október 4.
1951
Vincze G.: Fiatal művészek diplomamunkái a Képzőművészeti Főiskolán.
Szabad Nép, 1951. július 18.
1952
– –: Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének közgyülése.
Magyar Nemzet, 1952. június 27.
1954
Redő Ferenc: IV. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.
Művészettörténeti Értesitő, 1954. 1. szám.
Dutka Ákos: IV. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.
Magyar Nemzet, 1954. január 29.
1955
Oelmacher Anna: Az V. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.
Nők Lapja, 1955. január 6.
Gogolák Lajos: Az V. Magyar Képzőművészeti Kiállítás kisplasztikai művei.
Szabad Művészet, 1955. 4. szám.
Dutka Ákos: Fiatal művészek az Ernst Múzeumban.
Irodalmi Ujság, 1955. június 18.
N. Gy.: A fiatal képzőművészek kiállítása.
Népszava, 1955. június 23.
Artner Tivadar: Fiatal képző- és iparművészek kiállítása.
Szabad Nép, 1955. június 29.
Dávid Katalin: Katalógus előszó a Fényes Adolf teremben rendezett kiállításhoz.
Budapest, 1955.
Péter Imre: Az októberi kiállitók a Fényes Adolf teremben.
Irodalmi Ujság, 1955. október 29.
Noszlopi: Három kiállitás a Fényes Adolf teremben.
Népszava, 1955. október 30.
Gogolák Lajos: **M. Szücs Ilona és Martsa István kiállitása.**
Szabad Művészet, 1955. 11. szám.
Cifka Péter: M. Szücs Ilona és Martsa István kiállitása.
Magyar Nemzet, 1955. november 2.
Dévényi Iván: **Látogatás Martsa István szobrászművésznél.**
Komárom Megyei Dolgozók Lapja, 1955. november 26.
1956
Noszlopi: A VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitás szobrai.
Népszava, 1956. január 7.
1957
– –: Martsa István 1957. évi Munkácsy-díjas műterméből.
Élet és Irodalom, 1957. április 12.
1958
– –: Hanoi magyar kiállitás rendezése.
Műterem, 1958. 2. szám.
– –: Nemzetközi Éremkiállitás Párizsban.
Műterem, 1958. 3. szám.
Vayer Lajos: Magyar mesterek művei az idei Velencei Biennálén.
Magyar Nemzet, 1958. május 10.
– –: A Komárom megyei képzőművészek kiállitása a tatabányai népházban.
Műterem, 1958. 7. szám.
Vayer Lajos: Magyar művészet a Biennálén.
Műterem, 1958. 9. szám.
1960
G. J.: Ujabb képzőművészeti alkotással diszitettük a vidéket.
Magyar Nemzet, 1960. február 16.
Heil Olga–Kiss D.–Török: 1945 utáni művészeti élet.
Művészettörténeti Tanulmányok, 1960. 221., 247., 250. lap.
– –: Nagyszabású kiállitást rendeznek a felszabadulás utáni termésből.
Népszabadság, 1960. március 23.
Szigeti István: Martsa István szobrászművész érmei és plakettjei.
Az Érem, 1960. 15. szám.
Vayer Lajos: Az idei Velencei Biennálé.
Művészet, 1960. 9. szám.
Vajna Éva: Képzőművészeti alkotások Kazincbarcikán.
Művészet, 1960. 12. szám.
1964
Pénzes Éva: Martsa István
Művészet, 1954. február
M. Kiss Pál: Állatábrázolások.
Esti Hirlap, 1964. május 19.
1965
Péter Imre: Pannók, tablók és kisplasztikák az auschwitzi Lágermüzeumban.
Művészet, 1965. 6. szám.
– –: A felszabadulás 20. évfordulójára.
Művészet, 1965. 12. szám.
Hubay Miklós: A rombolás Géniusza.
Tükör, 1965. 12. szám.
1966
Bodri Ferenc: Martsa István mártirszobráról.
Jelenkor, 1966. 1. szám.
Soós Imre: Magyar művészek Van Gogh érmei.
Művészet, 1966. 5. szám.
1967
M. E. Traulbaut: Van Goghiana IV., **Antwerpen, 1967.**
Hallama Erzsébet: Készül a szobor.
Dunántúli Napló, 1967. március 13.
dy: Jobbkezes vadászkürt?
Dunántúli Napló, 1967. március 15.
Geréby György: Jobbkezes vagy balkezes?
Dunántúli Napló, 1967. március 17.
1968
Cs. Nagy Lajos: Beszélgetés Martsa István Munkácsy-díjas szobrászművésszel.
Dolgozók Lapja, 1968. december 31.
1969
Kaposi Endre: Memento – Martsa István auschwitzi emlékműve.
Forrás, 1969. 1. szám.
1970
Cifka Péter: Sculptura Hungarica – Mai magyar szobrászat.
Budapest, 1970.
Sarkantyu Mihály: Interjú Martsa Istvánnal.
Kontúr, a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola lapja, 1970. február.
1971
Ujvári Béla: Kubikusszobor Kalocsán.
Művészet, 1971. 9. szám.
1972
Kaposi Endre: Martsa István 60 éves.
Dolgozók Lapja, 1972. június 18.
– –: Fennállásának ezeréves jubileumát ünnepli Esztergom.
Magyar Nemzet, 1972. augusztus 30.
1973
Ujvári Béla: Katalógus előszó Martsa István kiállitásához.
Esztergom, 1973.
Ujvári Béla: Katalógus előszó Martsa István budapesti gyüjteményes kiállitásához.
Budapest, 1973.
Kaposi Endre: Ferenczy Béni művésztelepe.
Dolgozók Lapja, 1973. január 21.
Féja Géza: Martsa István szobrai.
Uj Forrás, 1973. 2. szám.
Ujvári Béla: Martsa István műhelyében.
Művészet, 1973. 4. szám.
Csolnoki: Az élet kertje.
Dolgozók Lapja, 1973. július 17.
Havas Lujza: Kiállitásról kiállitásra.
Magyar Hirlap, 1973. július 18.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet jelképei.
Budapest, 1973.
1974
T. Riha Margit: Martsa István
Budapest, Mai magyar művészet sorozat, Képzőművészeti Alap Kiadó, 1974.
Tasnádi Attila: Martsa István szobrai a műcsarnokban.
Népszava, 1974. január 18.
V–B: Kiállítások a műcsarnokban.
A Hazáért, 1974. 2. szám.
B. I.: Budapesti és vidéki tárlatok.
Vigilia, 1974. 2. szám.
– –: Martsa István Vak Bottyán lovasszobra.
Hétfői Hírek, 1974. február 4.
Szémann Béla: Martsa István alkotóműhelyében.
Művészet, 1974. 4. szám.
Soós Imre: Tisztelet a festőnek – Van Gogh.
Múzsák, 1974. 4. szám.
Pogány Ö. Gábor: Martsa István új szobrai.
Alföld, 1974. 6. szám.
1976
Tasnádi Attila: Kiállítási kalauz – Martsa István.
Népszava, 1976. január 30.
Várhidy Imre: Lovak és lovasok érmeken és plaketteken.
Az Érem, 1976. 2. szám.
R. G.: Műteremben.
Pesti Műsor, 1976. március 25.
Bajkóné Révész Zsuzsa: Vak Bottyán.
Új Szó, 1976. augusztus 15.
1977
– –: Martsa István lovasszobra a szoborontódében.
Népszava, 1977. július 9.
B.: Esztergomban felavatták Vak Bottyán szobrát.
Szabad Föld, 1977. augusztus 28.
1978
Gosztonyi József: Martsa István éremművészete.
Az Érem, 1978. 2. szám.
Kaposi Endre: Esztergom lovasszobrai.
Dolgozók Lapja, 1978. február 4.
– –: Elhunyt Martsa István szobrászművész.
Népszava, 1978. február 4.
– –: Meghalt Martsa István szobrászművész.
Magyar Nemzet, 1978. február 4.
K. E.: Esztergom szobrásza volt – Martsa István emlékére.
Dolgozók Lapja, 1978. február 7.
– –: Hétfőn temetik Martsa Istvánt.
Népszabadság, 1978. február 10.
– –: Elhunyt Martsa István szobrászművész.
Magyar Hírlap, 1978. február 11.
– –: Végső búcsú Martsa István szobrászművésztől.
Népszava, 1978. február 14.
Tasnádi Attila: Martsa István halálára.
Népszava, február 17.
Csorba Mária: Magyar szobrászati kiállítás.
Pesti Műsor, 1978. május 17.
Vadas József: Változatok a változatlanságra.
Élet és Irodalom, 1978. május 20.
1980
Csap Erzsébet: Katalógus előszó Martsa István emlékkiállításához.
Budapest (Magyar Nemzeti Galéria, Esztergom, Vármúzeum), 1980.
Losonci Miklós: Martsa István emlékkiállítás – Esztergom, Vármúzeum.
Tükör, 1980. augusztus 10.
(Csorba): Magyar Nemzeti Galéria – Martsa István emlékkiállítása.
Pesti Műsor, 1980. szeptember 24.
1987
Kaposi Endre: Esztergomi arcképcsarnok – Martsa István (1912–1978).
Esztergom és vidéke, 1987. október.

Mártíremlékmű, 1963.

Van Gogh
(elő- és hátlap), 1954.

Leonardo, 1952.

Martsa István kiállított műveinek jegyzéke:

KISPLASZTIKÁK:

1. Vigh Tamás, 1948
2. Szűcs Ilona portréja, 1949
3. Golyózó fiú, 1949
4. Lépő akt, 1951
5. Lipicai ló, 1952
6. Bábolnai kis ló, 1952
7. Kenyereslány, 1952
8. Vak Bottyán, 1953
9. Hegedűs lány, 1953
10. Öltözködő lány, 1954
11. Kapkodó, 1954
12. Önarckép, 1955
13. Fiú karikával, 1959
14. Mártíremlékmű, 1963
15. Pengető, 1963
16. Férfi torzó, 1965
17. Kürtös lány, 1967
18. Európa elrablása I., 1967
19. Európa elrablása II., 1967
20. Kettősportré (Balázs és Piroska), 1968
21. Tisza, 1968
22. Talpasok II., 1969
23. Pásztor állattal, 1969
24. Favágó, 1969
25. Nagyhajú lány, 1969
26. Szőny II., 1970
27. Véradó férfi, 1971
28. Nagy Balogh, 1973
29. Kecskefejő II., 1975
30. Bottyán lovas I., 1977
31. Bottyán lovas II., 1977
32. Játszó lovak, 1977
33. Bottyán lovas, 1977

Fentieken kívül bronzérmek kerülnek bemutatásra.

Martsáné Szűcs Ilona

festőművész

Piroska

1925 április 16-án Pécsett született

1945–1951 a budapesti Képzőművészeti Főiskola hallgatója, mesterei Berény Róbert, Kmetty János, Szőnyi István festőművész

1950 házasságot kötött Martsa István szobrászművésszel

1984 kitüntették a hatvani Portrébiennálé díjával

Lakcíme: 1084 Budapest VIII., József utca 37.

Kiállításai:

1955 Budapest, Fényes Adolf Terem (Martsa Istvánnal)

1958 Esztergom, Könyvtár

1963 Esztergom, Petőfi Sándor Művelődési Ház

1965 Pécs, Művelődési Ház

1966 Budapest, Fényes Adolf Terem

1967 Pécs, TIT, Bartók-klub

1972 Budapest, Fényes Adolf Terem

1976 Budapest, Mednyánszky Terem

1977 Pécsvárad, Fülep Lajos Művelődési Központ
Hidas, Bartók Béla Művelődési Ház
Egerág, Kultúrház
Berkesd, Kultúrház

1978 Pécs, Fegyveres erők klubja
Budapest, Zichy-kastély

1979 Zalaegerszeg, Kisfaludy–Stróbl Terem
Csepel, Galéria
Paks, Művelődési Központ
Budapest, Fényes Adolf Terem
Budapest, Műgyűjtők Derkovits klubja

1980 Esztergom, Balassa Bálint Múzeum

1981 Szombathely, Derkovits Gyula Terem
Dömös, Galéria (Martsa Istvánnal)

1983 Dunaújváros, Képcsarnok
Budapest, Pataky István Művelődési Ház

1984 Hatvan, Galéria (Kiss Sándorral)
Halmstad (Svédország), Stads Galleriet (Józsa Lajossal)

1985 Nyíregyháza, Benczúr Gyula Terem

1986 Dunaharaszti, Művelődési Ház
Tapolca, Művelődési Ház

1989 Bátaszék, Petőfi Sándor Művelődési Központ
Budapest, Józsefvárosi Galéria

1990 Budapest, SZOT rózsadombi üdülő
Esztergom, Főszékesegyházi Kincstár

Esős vasárnap Baranyában

Kiss Sándor portréja

Válogatott irodalom:

1955
Dávid Katalin: Katalógus előszó a Fényes Adolf Teremben rendezett kiállításhoz.
Budapest, 1955.
P. I.: Kiállítások – Nagy-Balogh alkotóközösség.
Művelt Nép, 1955. május 8.
Artner Tivadar: Fiatal képzőművészek és iparművészek kiállítása (Ernst Múzeum).
Szabad Nép, 1955. június 29.
Péter Imre: Októberi krónika a képzőművészeti életről.
Irodalmi Újság, 1955. október 29.
Gogolák Lajos: M. Szücs Ilona és Martsa István kiállítása.
Szabad Művészet, 1955. 11. szám.
Noszlopi: Három kiállítás a Fényes Adolf Teremben.
Népszava, 1955. október 30.
Cifka Péter: Képzőművészeti krónika – M. Szücs Ilona és Martsa István kiállítása.
Magyar Nemzet, 1955. november 2.
– –: Fiatal képzőművészek kiállítása.
Szabad Nép, 1955. november 8.
1963
Mucsi András: M. Szücs Ilona akvarell-kiállítása Esztergomban.
Komárom Megyei Dolgozók Lapja, 1963. december 14.
1966
Frank János: Katalógus előszó M. Szücs Ilona Fényes Adolf termi kiállításához.
Budapest, 1966.
H. Gy.: M. Szücs Ilona kiállítása a Fényes Adolf Teremben.
Magyar Nemzet, 1966. szeptember 22.
– –: Kulturális tükör – M. Szücs Ilona festőművész kiállítása.
Tükör, 1966. szeptember 27.
1967
Bauer Jenő: M. Szücs Ilona képkiállítása.
Művészet, 1967. február.
– –: Kiállítás a Bartók-klubban.
Dunántúli Napló, 1967. április 30.
– –: M. Szücs Ilona képkiállítása.
Dunántúli Napló, 1967. május 3.
H. E.: Kiállítás a Bartók-klubban – M. Szücs Ilona akvarelljei.
Dunántúli Napló, 1967. május 10.
1972
(Horváth): Öt kiállítás.
Magyar Nemzet, 1972. október 24.
1974
– –: IV. Országos Akvarell biennálé.
Képes Újság, 1974. szeptember 28.
1976
Ujvári Béla: Katalógus előszó a budapesti Mednyánszky-teremben rendezett kiállításhoz.
Budapest, 1976.
M. V.: A Dunakanyar festője.
– –: Pesti Műsor, 1976. május 20.
1977
Simon Gy. Ferenc: Történelem Dömösön.
Képes Újság, 1977. február 12.
1978
– –: Két kiállítás és találkozó.
Dunántúli Napló, 1978. április 18.
Losonci Miklós: Kiállítások a fővárosban.
Pest Megyei Hírlap, 1978. június 7.
– –: A Csepeli Galéria legújabb kiállítása.
Magyar Papír, 1978. június 10.
Losonci Miklós: M. Szücs Ilona kiállítása.
Új Tükör, 1978. június 18.
– –: Két kiállítás.
Dunántúli Napló, 1978. szeptember 7.
Proksza L.: Képzőművészeti kiállítások.
Dunántúli Napló, 1978. szeptember 8.
– –: M. Szücs Ilona kiállítása Zalaegerszegen.
Esti Hírlap, 1978. október 16.
Losonci Miklós: Kiállítótermekből – Klasszikusok és mai alkotók.
Pest Megyei Hírlap, 1978. október 21.
1979
Mucsi András: Katalógus előszó a budapesti Fényes Adolf Teremben rendezett kiállításhoz.
Budapest, 1979.
1980
Mucsi András: Katalógus előszó az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban rendezett kiállításhoz.
Esztergom, 1980.
1981
–lyé–: Kiállítás a Derkovits-teremben.
Vas Népe, 1981. február 13.
1983
Kratochwill Mimi: Katalógus előszó a dunaújvárosi Képcsarnokban rendezett kiállításhoz.
Dunaújváros, 1983.
1984
Kratochwill Mimi: Katalógus előszó a Stads Gallerietben (Halmstadt–Sturgatan Svédország rendezett kiállításhoz).
Halmstad, 1984.
Kratochwill Mimi: Katalógus előszó a hatvani Galériában rendezett kiállításhoz.
Hatvan, 1984.
– –: Vernissage, **Haalandsposten, 1984. május 18.**
– –: Ungerska landskap och skulpturer.
Haalandsposten, 1984. május 24.
Pécsi István: Egy művészházaspár műhelytitkai.
Népújság, 1984. augusztus 4.
1986
– –: Martsa István és M. Szücs Ilona kiállítása Tapolcán.
Napló, 1986. július 4.
– –: Martsa István és M. Szücs Ilona kiállítása Tapolcán.
Népszabadság, 1986. augusztus 1.
1988
Domokos Miklós: Lászlóffy-emlékérem.
Hidrológiai Közlöny, 1988. 3. szám.

M. Szücs Ilona megjelent írásai:

József utca 37.
Budapest, 1981. 8. szám
Emlékezés Martsa Istvánra. Katalógus bevezető a budapesti Tungsram Klub Galériában rendezett kiállításhoz.
Budapest, 1982.
„Auschwitzi emlékmű" Esztergomban.
Dunakanyar, 1985. 2. szám.
József utca 37. – Bérház mögött bohémtanya.
Esti Hírlap, 1985. július 1.
André Kertész látogatása.
Budapest, 1985. 7. szám.
„József utca 37." – a József utcai műteremház művészeinek alkotásaiból rendezett kiállításhoz megjelent kiadvány (Józsefvárosi Galéria)
Budapest, 1988.
Kéziratban: „József utca 37." (10 ív + képek)

Dunakanyar
(bronzérem)

Dunakanyar

Babits Mihály
(bronzérem)

Öreg fák

Balaton

Csontváry (érem, bronz)

Hollókő (bronzérem)

M. Szűcs Ilona műveinek jegyzéke:

OLAJFESTMÉNYEK:

1. Velencei palota
2. Velence
3. Velencei laguna
4. Padova
5. Őszi kocsikázás
6. Szántóföld
7. Őrség
8. Dunakanyar
9. Pincesor
10. Kék táj
11. Erdély
12. Pécs, Szent Flórián
13. Árva vára
14. Határon túl
15. Utcasor Baranyában
16. Hazafelé
17. Gyümölcsös
18. Lovasok
19. Basel
20. Soproni fenyők
21. Dévényi vár
22. Balatoni alkony
23. Tisztás
24. Egyedül
25. Alpok
26. Dombok alatt
27. Vihar
28. Pécs, Mindszent-templom
29. Mecseknádasd
30. Szuszék
31. Kis Balázs
32. Martsa Alajos portréja
33. Martsa István portréja
34. Lajos bátyám portréja
35. Önarckép
36. Kiss Sándor portréja
37. Kislány
38. Esős vasárnap
39. Meditáció
40. Ablakban
41. Csendélet
42. Tanya
43. Bánat
44. Erdély

AKVARELLEK:

1. Öreg fák
2. Lápos
3. Piroska (magántulajdon)
4. Baromfiudvar
5. Balaton
6. Balaton
7. Balaton
8. Fagyökerek
9. Visegrádi Salamon-torony
10. Csesznek vára
11. Dévény vára
12. Ősz
13. Köd
14. Erdély
15. Öreg ház
16. Őrségi ház
17. Falusi házak
18. Őskű
19. Pécsi Havi-hegy
20. Ráckeve
21. Ráckevei templom
22. Hollókői vár

13. Köd
14. Erdély
15. Öreg ház
16. Őrségi ház
17. Falusi házak
18. Őskű
19. Pécsi Havi-hegy
20. Ráckeve
21. Ráckevei templom
22. Hollókői vár
23. Pécs, Mindszent-templom
24. Mecseknádasd
25. Pincesor
26. Műemlékház
27. Falusi udvar szekérrel
28. Soproni ház
29. Dunakanyar
30. Dunakanyar ősszel
31. Rálátás a Dunára
32. A Duna öreg fával
33. Az őszi Duna I.
34. Az őszi Duna II.
35. A Duna Dömösnél
36. A Dunakanyar házakkal
37. Szürke táj
38. Tél
39. Tavasz a Dunánál
40. Nyár

A festmények és akvarellek mellett bronzérmek is kiállításra kerülnek.
A művek többsége az 1980-as években készült.

Kislány

Felelős kiadó: dr. Méry Éva
ISSN: 0236-9206
ISBN: 963 04 0668 3
300 901 927 Szekszárdi Nyomda

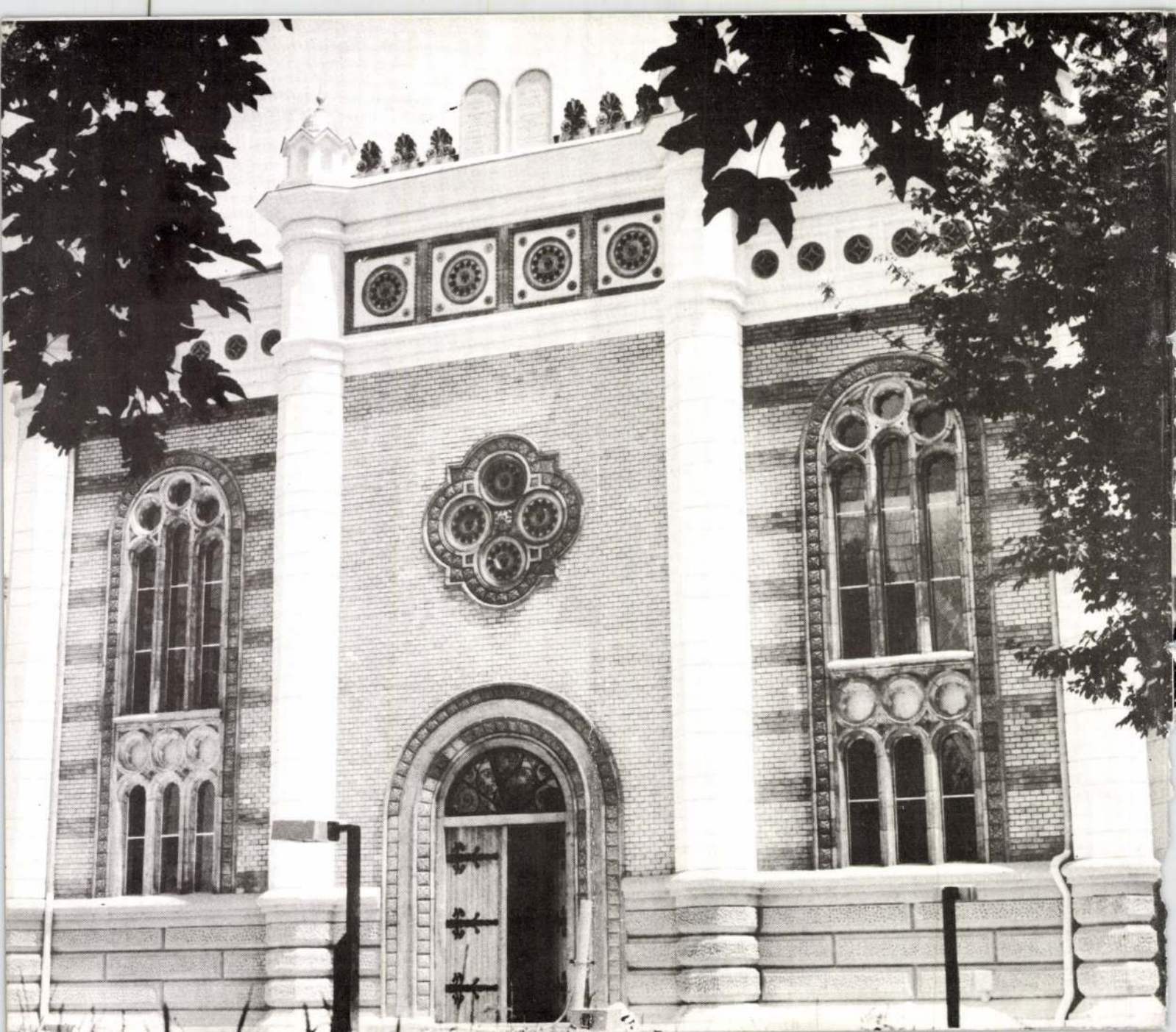

Megrendüléssel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, becsülték és szerették, azokkal, akikben visszhangot keltettek művészi alkotásai, hogy

Martsa István

Érdemes művész, kétszeres Munkácsy-díjas, a Munka Érdemrend arany fokozata, a Szocialista Munkáért Érdemérem kitüntetettje

1978. február 3-án elhunyt.

Temetése 1978. február 13-án, hétfőn du. 15 órakor lesz a **Farkasréti temető** művészparcellájában.

Szobraiban, érmeiben, kisplasztikáiban tovább él.

Nem felejtjük, azok közé tartozik, akik maradandót alkottak.

Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége

Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

A gyászoló család.

egyzéke

ÉRMEK

1. Októberi forradalom	12 cm	bronz
2. Leonardo	13 cm	bronz
3. Leonardo, hátlap	13 cm	bronz
4. Laci páter	9,5 cm	bronz
5. Ferences barát	9,5 cm	bronz
6. Molnár Gabriella	10 cm	bronz
7. Házassági érem	4,5 cm	ezüst
8. Házassági érem, hátlap	4,5 cm	bronz
9. Elekfy	8,5 cm	bronz
10. Tolsztoj	13 cm	bronz
11. Marx	15 cm	bronz
12. Erkel	7 cm	bronz
13. Berény	11 cm	bronz
14. Nagy fa	16 cm	bronz
15. Van Gogh	10 cm	bronz
16–17. Van Gogh, hátlap	10 cm	bronz
18. Kis Balázs	5 cm	bronz
19. Ló	9,5 cm	bronz
20. Dante	10,5 cm	bronz
21. Dante, hátlap	10,5 cm	bronz
22. Batsányi	8,5 cm	bronz
23. Aliz	7,5 cm	bronz
24. Bábolna	9 cm	bronz
25. Balázs és Piroska	5 cm	bronz
26. Balázs és Piroska, hátlap	5 cm	bronz
27. Féja Géza	10 cm	bronz
28. Petőfi	8,2 cm	bronz
29. Fonónő	8,5 cm	bronz
30. Sárközi szőttes	9 cm	bronz
31. Repülj hajóm	9 cm	bronz
32. Ady	10,5 cm	bronz
33. Berzsenyi	10 cm	bronz

, Dante I–II. (3. oldal), Európa elrablása (4. oldal),
(5. oldal)

STVÁN munkája
LÁZS készítette
RGYNÉ tervezte
YŐZŐ galériavezető

HATVANI GALÉRIA

MARTSA ISTVÁN

szobrász,
Munkácsy-díjas, Érdemes művész

EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

Nyitva: 1984. július 5-től augusztus 20-ig,
naponta délelőtt 10–13, délután 14–18 óra között

MARTSA ISTVÁN MUNKÁSSÁGA

Martsa István két ízben Munkácsy-díjjal és Érdemes művész címmel kitüntetett szobrászművész, mintegy három évtizedet felölelő munkássága során számos, maradandó értékű művel gazdagította művészetünket. Tevékenysége során a szobrászat minden egyes ágával foglalkozott. Több egy- és kétalakos kompozíciójával gyakran találkozunk városaink közterein, arcképeivel intézményeink parkjában, illetve előtereiben, domborműveivel középületeink falain. Elmélyülten foglalkozott a kisplasztikával: kis méretű arcképpel, életképpel, valamint a plakett és érmeművészettel. Műfaj és téma tekintetében egyaránt sokrétű művészetét egyfelől a világszemléletéből eredő humanizmusa, érzékletes plasztikai nyelve, másfelől személyiségének a művészetében is alakot öltő jellemző vonásai: kissé befeléforduló, zárkózott magatartása, szűkszavúsága és természetes egyszerűsége foglalja egységbe.

A Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Béni osztályán tanársegédként kezdte, miután tanára megvált a főiskolától utódjának Beck Andrásnak irányítása alatt fejezte be tanulmányait. A főiskolától csak a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumhoz történt kinevezése után vált meg. Ferenczy iránt — főiskolai tanulmányaitól kezdve — őszinte rokonszenvet érzett. Ez később, a tanára haláláig tartó barátsággá mélyült. Irányítása alatt bontakozott ki Martsa karakter iránti érzékenysége, érzékletes plasztikai nyelve.

Martsa érzelmei bensőséges hangon szólalnak meg munkáin. A szenvedélyes hangot csak ritkán üti meg, a szelíd irónia azonban nem idegen tőle. Ez a bensőséges líra szólal meg a nagyméretű kétalakos kompozícióján a Szerelmeseken, az egyalakos Óvónőn, és a Szőny című munkáin. Szenvedélyessé hangja az Auschwitzi Lágermúzeumban álló emlékművén válik. Egy másik, szintén poli-

tikai tárgyú szobrán pátosz nélkül állít emléket az agrárproletariátus egyik legaktívabb rétegének, a kubikusoknak. Realizmusáról, emberségéről és tapintatáról tanúskodik a Somogyvári Gyógypedagógiai Intézet parkjában álló kétalakos kompozíciója. Reálisan, bántó él nélkül, együttérzéssel ad hű képet az intézetben gondozottakról.

Életének utolsó éveiben kapott megbízást az esztergomi születésű Vak Bottyán lovasszobrának megkomponálására. Erre a feladatra szinte egész munkássága során készült. Számos vázlatot készített. Az a kérdés foglalkoztatta, hogy lovasszobrán Vak Bottyánnak melyik vonását domborítsa ki: a hős hadvezérét-e, vagy a seregében szigorú rendet tartó, a szegényeket védő parancsnokét? Martsa az utóbbit választotta.

Általában a családtagjairól, művésztársairól, növendékeiről mintázott kis méretű arcképein, a szorosabb személyi kapcsolat révén árnyaltabban bontakoznak ki modelljeinek személyi vonásai (Szűcs Ilona, Vígh Tamás arcképe), mint a rendeltetésüknek megfelelően reprezentatív célú, nagyméretű arcképein. Ugyancsak kiváló karakterérzékéről, jellemző erejéről vallanak a részben hazai, részben vietnami útján mintázott életképei. (Golyózó fiú, Kenyeres lány, Bíró, Kalapos vietnami, Vietnami rizsestállal.) Mitológiai kompozícióit és a Baraunhacksler-t szelíd irónia hatja át.

Plakettjei emlékplakettek, érméinek témaköre azonban változatos. Emlékérme, életkép, tájrészlet egyaránt foglalkoztatták művészi képzeletét. Különös figyelmet fordított a történelmi személyiségek, művészek, családtagok, ismerősök arcvonásainak és személyi jegyeinek megörökítésére.

Martsa István műfaj és téma tekintetében egyaránt gazdag életművének vázlatos ismertetésével talán sikerült realista szobrászatunk jelentős képviselője művészetének és emberi magatartásának jellemző vonásaira rámutatnunk.

Ujvári Béla

Műtárgy

SZOBROK

1. Kürtös lány	18 cm	bronz
2. Üvegfúvó	39 cm	bronz
3. Sz. I. portréja	33 cm	bronz
4. Visszanéző	26 cm	bronz
5. Kapkodó	18 cm	bronz
6. Lépő akt	59 cm	bronz
7. Kenyereslány	31 cm	bronz
8. Mártíremlékmű	25 cm	bronz
9. Fiú karikával	20 cm	bronz
10. Pengető	17 cm	bronz
11. Lenin	28 cm	ólom
12. Szőny	62 cm	bronz
13. Kettős portré	14 cm	ólom
14. Európa elrablása	26 cm	bronz
15. Európa elrablása II.	25 cm	bronz
16. Talpasok	35 cm	bronz
17. Véradó férfi	49 cm	bronz
18. Favágó	26 cm	bronz
19. Vöröskatona	35 cm	bronz
20. Nagy Balogh	45 cm	bronz
21. Nagy hajú lány	14 cm	bronz
22. Mózes	48 cm	bronz
23. Játszó lovak	45 cm	bronz
24. Bottyán lovas	55 cm	bronz
25. Anya gyerekkel	32 cm	bronz
26. Tisza	32 cm	bronz
27. Szaladó lány	36 cm	bronz
28. Házaspár-vázlat	21 cm	bronz
29. Író lány	15x33 cm	bronz
30. Zene	14x28 cm	bronz
31. Kürtös lányfej	23 cm	bronz

Reprodukciók: Játszó lovak (1. oldal), Szűcs Ilona (2. o
Van Gogh (há

A tárlatrendezés NA
A fotókat MARTSA
A katalógust NAGY
Felelős kiadó MOLDVA

BM

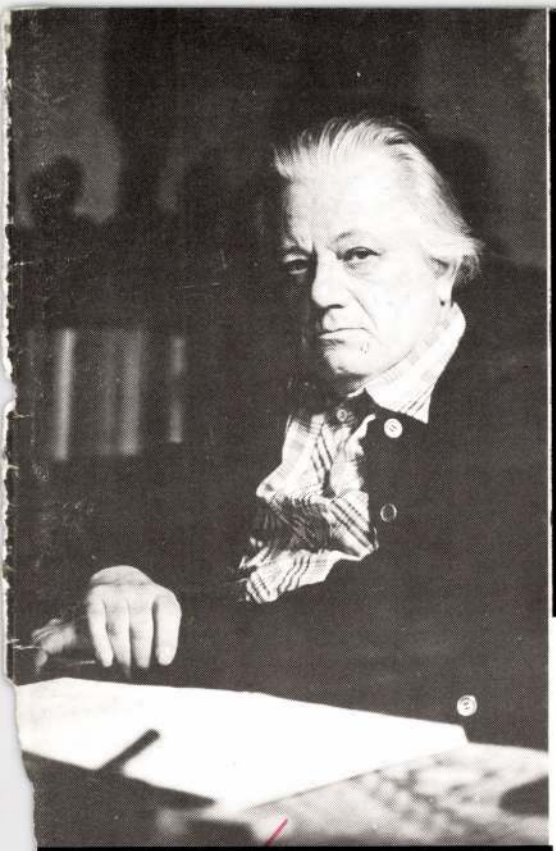

Három szólamban

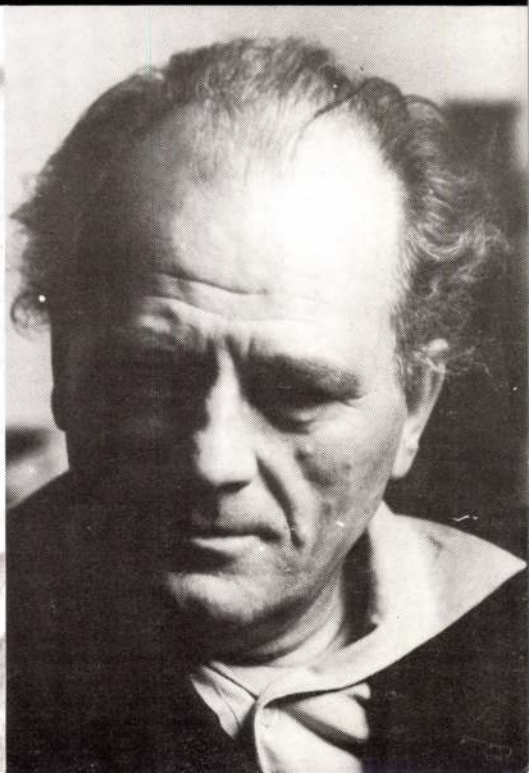

Martsa Alajos
(1910–1979)

Martsa István
(1912–1978)

M. Szűcs Ilona
(1925–)

Ezúton mondunk köszönetet Martsa István özvegyének,
M. Szűcs Ilonának,
az esztergomi Balassa Bálint Múzeum igazgatójának
a művek kölcsönadásáért.

A borítólap külső oldalán Martsa Alajos fotóművész,
M. Szűcs Ilona festőművész
és Martsa István szobrászművész portréi láthatók.

Dante, 1953.

Sárközi szőttes (elő- és hátlap), 1972.

Művenetel Háza
Selnaid, 1990

Mártsa István

szobrászművész

1912. június 23-án Pozsonyban született

1945–1951	a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult, mestere Ferenczy Béni szobrászművész
1945–1949	Ferenczy Béni tanársegédje a főiskolán
1951–1960	a Budapesti Művészeti Gimnázium tanára
1964	az Eötvös Loránd Tudományegyetem művészettörténeti tanszékének szobrász szakoktatója
1951-től	haláláig a Magyar Képzőművészek Szövetségében számos megbízatása volt
1972-től	haláláig a Művészeti Alap vezetőségi tagja volt

1978. június 23-án Budapesten hunyt el.

1982	a budapesti Farkasréti temetőben felavatták síremlékét (Karitász című szobrával)
1987	emléktáblát állítottak müteremháza falán Dömösön, ahol élt és dolgozott nyaranta.

Kitüntetései, díjai:

1948	a Képzőművészeti Főiskola I. díja
1957	Munkácsy-díj
1960	Szocialista Munkáért érdemrend
1966	Munkácsy-díj
1970	a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze
1972	Munka Érdemrend, Szocialista Munkáért érdemérem.

Nívódíj köztéren felállított szobraiért:

1968	Braun Éva portrészobra (Budapest)
1969	Kubikus szobor (Kalocsa)
1970	Talpasok szobor (Vaja).

Kiállításai:

1955	Budapest, Fényes Adolf Terem (M. Szücs Ilonával)
1973	Esztergom, Zodiákus Klub
	Budapest, Műcsarnok
1978	Oroszlány, Művelődési Ház
1980	Esztergom, Vármúzeum
	Budapest, Magyar Nemzeti Galéria
	Budapest, MSZMP Pest Megyei Bizottság kiállítóterme
1981	Hajdúböszörmény, Városi Művelődési Központ
	Dömös, Galéria (M. Szücs Ilonával)
1982	Budapest, Fényes Adolf Terem
	Budapest, Tungsram Klub Galéria
1986	Tapolca, Művelődési Ház (M. Szücs Ilonával)
1988	Esztergom, MSZMP Városi Bizottság Kiállítóterme (Martsa Alajossal).

Köztéren felállított szobrai:

1. Kossuth-emléktábla, 1945., bronz, 81x141 cm	Esztergom
2. Villanyszerelő, 1950., gipsz, 160 cm	Budapest
3. 500 kilométeres mozgalom, 1954., kő, 160x300 cm	Székesfehérvár
4. Gyümölcstermesztők, 1955., terrakotta, 90x214 cm	Kazincbarcika
5. Darvak, 1955., alumínium, 130 cm	Budapest
6. Tanuló ifjúság, 1956., terrakotta, 100x160 cm	Budapest
7. Álló nő, 1956., kő, 200 cm	Ózd
8. Gondozónő gyerekkel, 1959., kő, 220 cm	Budapest
9. Zuhanyozó nő, 1959., kő, 200 cm	Siófok
10. Móricz Zsigmond, 1960., bronz, 80 cm	Békéscsaba
11. Szerelmespár, 1961., bronz, 220 cm	Budapest
12. Kapás fiúk, 1961., bronz, 210 cm	Somogyvár
13. Anya gyerekkel, 1962., kő, 210 cm	Esztergom
14. Függőónos fiú, 1964., bronz, 160 cm	Salgótarján
15. Mártiremlékmű, 1965., vas, 270 cm	Auschwitz
16. Auschwitzi Mártiremlékmű, 1965., vas, 270 cm, II. pld.	Esztergom
17. Felszabadulási emlékmű, 1965., bronz, 288 cm	Hajdúböszörmény
18. Tisza, 1966., bronz, 200 cm	Szolnok
19. Kürtös lány, 1967., bronz, 200 cm	Siklós
20. Kalapos nő, 1967., kő, 250 cm	Balatonalmádi
21. Ülő nő, 1967., kő, 160 cm	Budapest
22. Braun Éva, 1968., bronz, 60 cm	Budapest
23. Biró, 1968., kő, 138 cm	Budapest
24. Házaspár, 1968., bronz, 90 cm	Veszprém
25. Szécsi Zsigmond, 1969., kő, 85 cm	Sopron
26. Ignotus-síremlék, 1969., bronz, 54x84 cm	Budapest
27. Illés Nándor, 1969., kő, 86 cm	Sopron
28. Kubikus, 1970., bronz, 250 cm	Kalocsa
29. Karitász, 1971., bronz, 160 cm	Pápa
30. Karitász, 1971., bronz, 160 cm, II. pld. (Martsa István síremléke)	Budapest
31. Bölöni György, 1972., bronz, 90 cm	Szigliget
32. Kazinczy Ferenc, 1972., bronz, 100 cm	Abony
33. Talpasok, 1974., bronz, 200 cm	Vaja
34. Louis Saillant, 1975., bronz, 45x52 cm	Héviz
35. Nagy Balogh János, 1975., kő, 160 cm	Kispest
36. Hegedűs lány, 1976., bronz, 160 cm	Sopron
37. Szovjet emlékmű, 1976., kő, 220 cm	Pestimre
38. Bottyán János, 1977., bronz, 250 cm	Esztergom
39. Kőrösi Csoma Sándor, 1978., bronz, 66 cm	Hajdúnánás
40. Bókai János, 1978., bronz, 68 cm	Budapest.

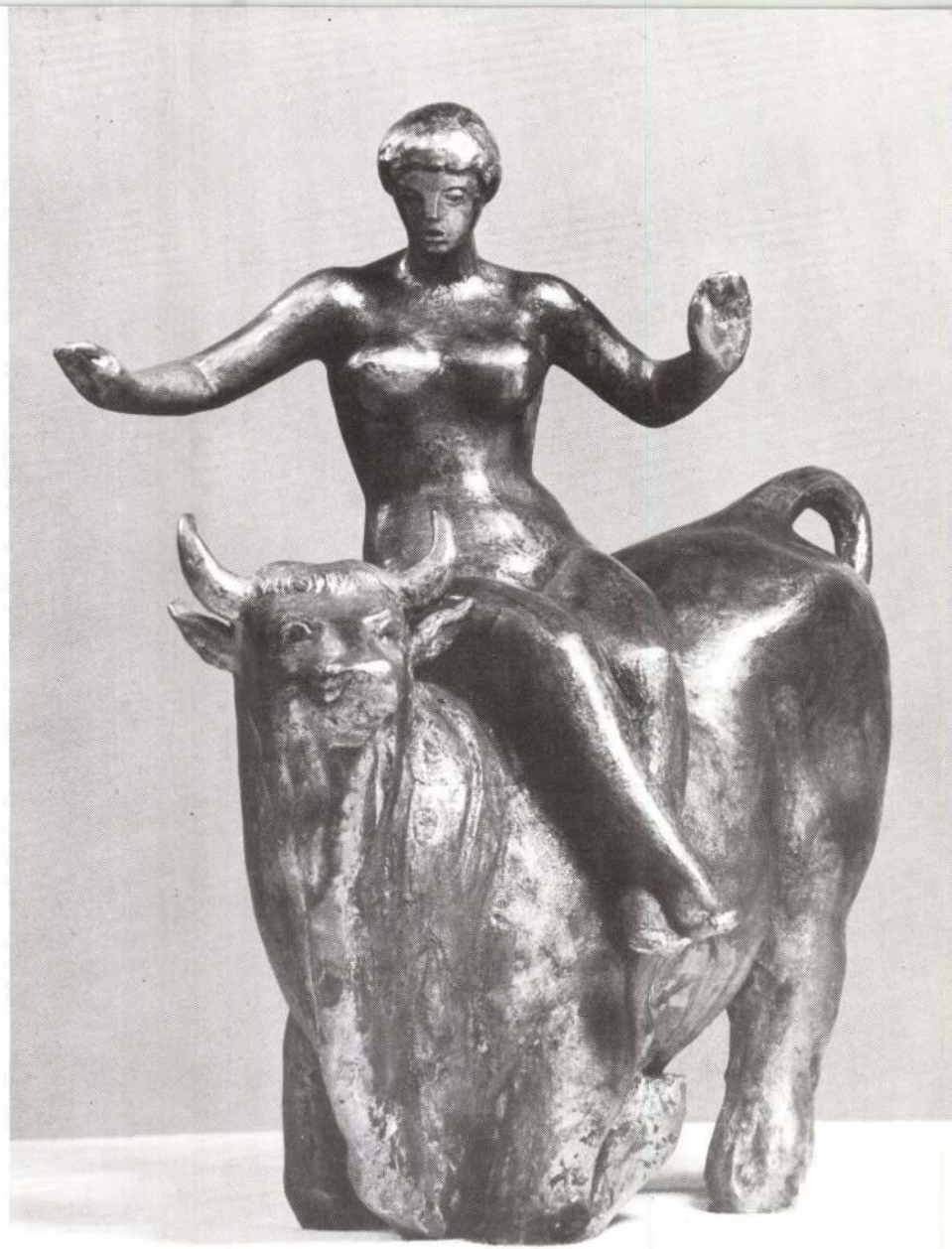

Európa elrablása II.,
1967.

Öltözködő lány, 1954.

Fiú karikával, 1959.

Válogatott irodalom:

1947
Nagy Tibor: A Képzőművészeti Főiskola karácsonyi kiállítása.
Kis Újság, 1947. december 25.
1948
– –: Első díjat nyert egy Esztergomból származó szobrász.
Szabad Esztergom, 1948. február 29.
– –: Munkaverseny-kiállítás a főiskolán.
Népszava, 1948. október 4.
1951
Vincze G.: Fiatal művészek diplomamunkái a Képzőművészeti Főiskolán.
Szabad Nép, 1951. július 18.
1952
– –: Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének közgyülése.
Magyar Nemzet, 1952. június 27.
1954
Redő Ferenc: IV. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.
Művészettörténeti Értesítő, 1954. 1. szám.
Dutka Ákos: IV. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.
Magyar Nemzet, 1954. január 29.
1955
Oelmacher Anna: Az V. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.
Nők Lapja, 1955. január 6.
Gogolák Lajos: Az V. Magyar Képzőművészeti Kiállítás kisplasztikai művei.
Szabad Művészet, 1955. 4. szám.
Dutka Ákos: Fiatal művészek az Ernst Múzeumban.
Irodalmi Újság, 1955. június 18.
N. Gy.: A fiatal képzőművészek kiállítása.
Népszava, 1955. június 23.
Artner Tivadar: Fiatal képző- és iparművészek kiállítása.
Szabad Nép, 1955. június 29.
Dávid Katalin: Katalógus előszó a Fényes Adolf teremben rendezett kiállításhoz.
Budapest, 1955.
Péter Imre: Az októberi kiállítók a Fényes Adolf teremben.
Irodalmi Újság, 1955. október 29.
Noszlopi: Három kiállítás a Fényes Adolf teremben.
Népszava, 1955. október 30.
Gogolák Lajos: **M. Szücs Ilona és Martsa István kiállítása.**
Szabad Művészet, 1955. 11. szám.
Cifka Péter: M. Szücs Ilona és Martsa István kiállítása.
Magyar Nemzet, 1955. november 2.
Dévényi Iván: **Látogatás Martsa István szobrászművésznél.**
Komárom Megyei Dolgozók Lapja, 1955. november 26.
1956
Noszlopi: A VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás szobrai.
Népszava, 1956. január 7.
1957
– –: Martsa István 1957. évi Munkácsy-díjas műtermében.
Élet és Irodalom, 1957. április 12.
1958
– –: Hanoi magyar kiállítás rendezése.
Műterem, 1958. 2. szám.
– –: Nemzetközi Éremkiállítás Párizsban.
Műterem, 1958. 3. szám.
Vayer Lajos: Magyar mesterek művei az idei Velencei Biennálén.
Magyar Nemzet, 1958. május 10.
– –: A Komárom megyei képzőművészek kiállítása a tatabányai népházban.
Műterem, 1958. 7. szám.
Vayer Lajos: Magyar művészet a Biennálén.
Műterem, 1958. 9. szám.
1960
G. J.: Újabb képzőművészeti alkotással díszitettük a vidéket.
Magyar Nemzet, 1960. február 16.
Heil Olga–Kiss D.–Török: 1945 utáni művészeti élet.
Művészettörténeti Tanulmányok, 1960. 221., 247., 250. lap.
– –: Nagyszabású kiállítást rendeznek a felszabadulás utáni termésből.
Népszabadság, 1960. március 23.
Szigeti István: Martsa István szobrászművész érmei és plakettjei.
Az Érem, 1960. 15. szám.
Vayer Lajos: Az idei Velencei Biennálé.
Művészet, 1960. 9. szám.
Vajna Éva: Képzőművészeti alkotások Kazincbarcikán.
Művészet, 1960. 12. szám.
1964
Pénzes Éva: Martsa István
Művészet, 1954. február
M. Kiss Pál: Állatábrázolások.
Esti Hirlap, 1964. május 19.
1965
Péter Imre: Pannók, tablók és kisplasztikák az auschwitzi Lágermúzeumban.
Művészet, 1965. 6. szám.
– –: A felszabadulás 20. évfordulójára.
Művészet, 1965. 12. szám.
Hubay Miklós: A rombolás Géniusza.
Tükör, 1965. 12. szám.
1966
Bodri Ferenc: Martsa István mártirszobráról.
Jelenkor, 1966. 1. szám.
Soós Imre: Magyar művészek Van Gogh érmei.
Művészet, 1966. 5. szám.
1967
M. E. Traulbaut: Van Goghiana IV., **Antwerpen, 1967.**
Hallama Erzsébet: Készül a szobor.
Dunántúli Napló, 1967. március 13.
dy: Jobbkezes vadászkürt?
Dunántúli Napló, 1967. március 15.
Geréby György: Jobbkezes vagy balkezes?
Dunántúli Napló, 1967. március 17.
1968
Cs. Nagy Lajos: Beszélgetés Martsa István Munkácsy-díjas szobrászművésszel.
Dolgozók Lapja, 1968. december 31.
1969
Kaposi Endre: Memento – Martsa István auschwitzi emlékműve.
Forrás, 1969. 1. szám.
1970
Cifka Péter: Sculptura Hungarica – Mai magyar szobrászat.
Budapest, 1970.
Sarkantyu Mihály: Interjú Martsa Istvánnal.
Kontúr, a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola lapja, 1970. február.
1971
Ujvári Béla: Kubikusszobor Kalocsán.
Művészet, 1971. 9. szám.
1972
Kaposi Endre: Martsa István 60 éves.
Dolgozók Lapja, 1972. június 18.
– –: Fennállásának ezeréves jubileumát ünnepli Esztergom.
Magyar Nemzet, 1972. augusztus 30.
1973
Ujvári Béla: Katalógus előszó Martsa István kiállításához.
Esztergom, 1973.
Ujvári Béla: Katalógus előszó Martsa István budapesti gyüjteményes kiállításához.
Budapest, 1973.
Kaposi Endre: Ferenczy Béni művésztelepe.
Dolgozók Lapja, 1973. január 21.
Féja Géza: Martsa István szobrai.
Új Forrás, 1973. 2. szám.
Ujvári Béla: Martsa István műhelyében.
Művészet, 1973. 4. szám.
Csolnoki: Az élet kertje.
Dolgozók Lapja, 1973. július 17.
Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.
Magyar Hirlap, 1973. július 18.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet jelképei.
Budapest, 1973.
1974
T. Riha Margit: Martsa István
Budapest, Mai magyar művészet sorozat, Képzőművészeti Alap Kiadó, 1974.
Tasnádi Attila: Martsa István szobrai a műcsarnokban.
Népszava, 1974. január 18.
V–B: Kiállítások a műcsarnokban.
A Hazáért, 1974. 2. szám.
B. I.: Budapesti és vidéki tárlatok.
Vigilia, 1974. 2. szám.
– –: Martsa István Vak Bottyán lovasszobra.
Hétfői Hírek, 1974. február 4.
Szémann Béla: Martsa István alkotóműhelyében.
Művészet, 1974. 4. szám.
Soós Imre: Tisztelet a festőnek – Van Gogh.
Műzsák, 1974. 4. szám.
Pogány Ö. Gábor: Martsa István új szobrai.
Alföld, 1974. 6. szám.
1976
Tasnádi Attila: Kiállítási kalauz – Martsa István.
Népszava, 1976. január 30.
Várhidy Imre: Lovak és lovasok érmeken és plaketteken.
Az Érem, 1976. 2. szám.
R. G.: Műteremben.
Pesti Műsor, 1976. március 25.
Bajkóné Révész Zsuzsa: Vak Bottyán.
Új Szó, 1976. augusztus 15.
1977
– –: Martsa István lovasszobra a szoboröntödében.
Népszava, 1977. július 9.
B.: Esztergomban felavatták Vak Bottyán szobrát.
Szabad Föld, 1977. augusztus 28.
1978
Gosztonyi József: Martsa István éremművészete.
Az Érem, 1978. 2. szám.
Kaposi Endre: Esztergom lovasszobrai.
Dolgozók Lapja, 1978. február 4.
– –: Elhunyt Martsa István szobrászművész.
Népszava, 1978. február 4.
– –: Meghalt Martsa István szobrászművész.
Magyar Nemzet, 1978. február 4.
K. E.: Esztergom szobrásza volt – Martsa István emlékére.
Dolgozók Lapja, 1978. február 7.
– –: Hétfőn temetik Martsa Istvánt.
Népszabadság, 1978. február 10.
– –: Elhunyt Martsa István szobrászművész.
Magyar Hírlap, 1978. február 11.
– –: Végső búcsú Martsa István szobrászművésztől.
Népszava, 1978. február 14.
Tasnádi Attila: Martsa István halálára.
Népszava, február 17.
Csorba Mária: Magyar szobrászati kiállítás.
Pesti Műsor, 1978. május 17.
Vadas József: Változatok a változatlanságra.
Élet és Irodalom, 1978. május 20.
1980
Csap Erzsébet: Katalógus előszó Martsa István emlékkiállításához.
Budapest (Magyar Nemzeti Galéria, Esztergom, Vármúzeum), 1980.
Losonci Miklós: Martsa István emlékkiállítás – Esztergom, Vármúzeum.
Tükör, 1980. augusztus 10.
(Csorba): Magyar Nemzeti Galéria – Martsa István emlékkiállítása.
Pesti Műsor, 1980. szeptember 24.
1987
Kaposi Endre: Esztergomi arcképcsarnok – Martsa István (1912–1978).
Esztergom és vidéke, 1987. október.

Mártíremlékmű, 1963.

Van Gogh
(elő- és hátlap), 1954.

Leonardo, 1952.

Martsa István kiállított műveinek jegyzéke:

KISPLASZTIKÁK:

1. Vigh Tamás, 1948
2. Szűcs Ilona portréja, 1949
3. Golyózó fiú, 1949
4. Lépő akt, 1951
5. Lipicai ló, 1952
6. Bábolnai kis ló, 1952
7. Kenyereslány, 1952
8. Vak Bottyán, 1953
9. Hegedűs lány, 1953
10. Öltözködő lány, 1954
11. Kapkodó, 1954
12. Önarckép, 1955
13. Fiú karikával, 1959
14. Mártíremlékmű, 1963
15. Pengető, 1963
16. Férfi torzó, 1965
17. Kürtös lány, 1967
18. Európa elrablása I., 1967
19. Európa elrablása II., 1967
20. Kettősportré (Balázs és Piroska), 1968
21. Tisza, 1968
22. Talpasok II., 1969
23. Pásztor állattal, 1969
24. Favágó, 1969
25. Nagyhajú lány, 1969
26. Szőny II., 1970
27. Véradó férfi, 1971
28. Nagy Balogh, 1973
29. Kecskefejő II., 1975
30. Bottyán lovas I., 1977
31. Bottyán lovas II., 1977
32. Játszó lovak, 1977
33. Bottyán lovas, 1977

Fentieken kívül bronzérmek kerülnek bemutatásra.

Martsa István MDK

Auschwitzi emlékmü, repr.

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Martsa István
szobrász

Tagja a Studió-nak

M. Kiss Pál: Hazai kiállítások
Látóhatár 1969 V–VI. 553–554

Martsa István
monán

„Favágó" (repro)

Kovács Gyula: Az Országos Kisplasztikai Biennale
Művészet, 1970. február – 36 lap.

Martsa Istvan

Mesilényi János tanáré volt

K.G. Mesilényi János szabásszerűen
Nagyszava Bo. 1970. feb. 12.

Martsa István

Fin, szobor, 160 cm., 61 mz,

Nógrád megye, Salgótarjáni

8 tanterem Iskola, Belső nálvaró.

Tájékoztató, 64/65 - Képző - és

Iparmüvészeti Lektorátus

43 l.

Maktsa István szobrász

munkácsy díj I fokozatát kapta az anschutzi „Máltsi emlékmüért

Nagyvarga 1966 IV 1 3 old

Martsa István MDK

Emberpár, bepr.

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Martsa István MDK

Auschwitzi emlékmü, gipsz

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Martsa István

Csikó /repr/

M.Kiss Pál: Állatábrázolások
Rajztanitás 1964. VI.sz. 31.l.

Kortsa István

Tisza című bronzszobra a szolnoki múzeum udvarába került.

Szolnok Megyei Néplap 1965. dec. 4.

Kertész István

Auschwitz - emlékműve szerepelt a „Magyar Képző-
művészek a fasizmus ellen" c. kiállításon.

Esti Hírlap 1965. dec. 14.

M.D.K.

Martsa István

szobrász

Drámai tartalmat kifejező művével
állít emléket az elpusztítottaknak.

D. Fehér Zsuzsa: Soha törbé fasizmust!

Művészet, 1966. április - 7 lap.

MDK.

Martsa István

Kiállitási kritika

Dunaujváros 1965 okt.5.

Martsa István

MDK

Portré, 1954, bronz

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Martsa István

MDK

Öltözködő, bronz

Ló, bronz

Vetköző, bronz

Lipicai mén, bronz

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Martsa István MDK

Kenyeret vivő lány, ólom

Portré, bronz

Ujváry Lajos portréja, bronz

Mücsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Martsa István MDK

Krajcsovics Margit, bronz

Alice, gipsz

Műcsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Martsa István

MDK

Krajcsovics Margit portréja, 1954, bronz

Mucsarnok 1955 Képzőművészetünk tíz éve

Martsa István MDK

Vigh Tamás, 1953, bronz

Mücsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

MDK.

Martsa István

Van Gogh plakettjéről

Magyar Nemzet 1967 febr.18.

Martsa István szobrász

munkány díjas

„Érdemes művész" kitüntetést kapott

N.N.: Állami és Kossuth díjasok

Pestmegyei Hirlap 1970 IV. 2

Montsa István

4. Nagy fa, br. 12 cm
5. Leonardo elölap, br. 10,5 cm
6. — " — hátlap br. 10,5 cm

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok 1969. sep-okt.

Martsa István

10. Felszabadulási emlékérem, br. 10 a

Magyar Művészet 1945–1969.
Műcsarnok 1969. sep-okt.

Martsa István

7. Van Gogh, br. 10 cm
8. Dante elölap, br. 11 cm
9. —"— hátlap —"—

Megye Művészet 1945–1969.
Műcsarnok 1969. sep-okt.

Martsa István

szobrász

A „Favágó" c. művével a Magyar Erdészeti Egyesület díjat nyerte el a Mezőgazdaság a hipszőművészet-ben pályázaton.

—:—

művészet, 1970. szeptember - 11 kap.

MARTSA ISTVÁN

Esztergomban katonaszökevénykent rejtőzködött bátyjánál, Martsa Alajosnál. Itt ismerkedett meg az ugyancsak itt menedéket találó Gorka Gézával.

Kaposy Endre
Ferenczy Béni művésztelepe Esztergomban.

Művészet, 1970, ~~okt.~~ AUG. 10. l.

Martsa István, szobrász

1967-ben az I. Össz. Kisplsztikai Biennale anyagából 13 darabot a Baranyamegyei Tanács, 6-ot a Műv. Min vett meg a Pécsi Modern Magyar Képtár számára. Martsa egy művét a Baranyamegyei Tanács vett meg. 71.sz.kép. 225.old.54.jegyz.

ROMVÁRY FERENC: A Maodern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Martsa István

„Favágó" c. szobra elnyerte a Magyar Erdészeti Egyesület 5000 Ft-os különdíját a Mezőgazdaság a képző-művészetben c. pályázaton. (Cml).

Művészet, 1970. szept.

Mortsa István

díjat nyert (5000 Ft)

Merőgazdaságunk a Lépcsőmű-
vészetben
Magyar Hirlap, Bp. 1970. aug. 27.

Martsa István

Díjat nyert a „Mezőgazdasága Népzőművésetben" c. pályázatan

Szegiert megyi Hiltap. 1970. aug. 27.

Martsa István

1. Berény Róbert, br. 10 cm
2. Marx Károly br. 11 cm
3. Tolsztoj Lev, br. 11 cm

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok 1969. sep-okt.

Martsa István

1) Kemjérvivő, 1955. br. 30 cm
2) Vietnami parasit, 1958. br. 17 cm
3) Mártír emlékmű, 1962. br. 25 cm

Magyar Művészet 1945-1969.
Műcsarnok sept-okt

Martsa István

4, Negyhajú pontré br, 30 cm
5, Tiszi kanikával, ó. 19 cm
6, Emberpár, 1960. br. 65 cm.

Magyar Művészet 1945-1969.
Műcsarnok. sept-okt

Martsa István
nobrán

A hétszeres Munkácsy díjas érdemes
művész Csorba Géza ösztönzésére
végette el a Képzőművészeti Főiskola
nobrán tanszéket.

Kappi Endre: Ferenczi Béni . .
Műveszet, 1970. augusztus - 10 lap

Kartsa István szobrász

munkásy díjas
„Erdeme hűvész" bi-tüntetést lapot

N.N: hűvészeti díjak 1970

Film, szinház, hursika 1970 IV.4

Martsa István vzobrázy

Studió tag volt, neve emlitve

„Studió 58-68"

Magyar Nemzet
1969 jan 7.

Marta István

Részletek a Nemzeti Galéria
Lenin emlékkiállításán

Lenin a magyar valóságban
Népszabadság Bp. 1970. máj. 21.

Marsa István

Mástiseméhmű terve (repró)

szerepel a húsarnak táslatán

Földes Anna: Remekmüvek nyomában

Nők Lapja 1969 X. 18

Márta Istvánné

Tavaszó 1969 bronz 28 cm

II Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs 1969

Martsa István

(1912) - szobrászművész Villonyszerelő, majd a felszabadulás után a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanul, Ferenczy Béni tanítványa. 1951-60 a képző- és iparmův. gimnázium tanára.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon / Fonó Györgyné, Kis Tamás / Bpest, 1969. 1-617 / 354 /

Martsa István

Az 50-es évek eleje óta számos hazai és külföldi kiállításon vesz részt. Több szobra köztereken van elhelyezve. Éremművészettel és kisplasztikával is foglalkozik. Kétszeres Munkácsy díjas (1957, 65)

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. / Fonó Györgyné, Kis Tamás / Ap. 1969. 1-617 l

354 l.

Martsa István

Föbb müoei: Szobrok: Szerelmesek (Bp-i Fodor szanatórium kertjében), Mártír emlékmű (Auschwitz), Kenyérvivő nő, Európa elrablása stb. Érmek: Bábolna, Van Gogh stb.

Ki hicsoda? Életrajzi lexikon. (Fonó György né, Kis Tamás) Bpest, 1969. 1-617 l 354 l.

Martsa Istrán
szobrán

Ferenczy Béni tanítványa volt.
Műrein érezhető a mester hatása

T. Riha Margit: Ferenczy Béni
Élet és Tud. XXIII. 1968. II. 2. 5. 12. 217.

Marta István
szobrán

„Nő, vadászkürtte!" szepv.

Dunántúli Napló 1967. III. B. 1.

Martsa István szobrászmüvész

A Magyar Népköztársaság Érdemes Müvésze címmel tüntették ki.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. ápr. 4.
XIV. évf. 14. sz. 2. lap

Martsa István

MDK

érmek
Tolsztoj, bronz

Dömös, bronz

Berény Róbert, bronz

Házasság, bronz , Dzerdzsinszkij, bronz

Mücsarnok 1955.Képzőművészetünk tiz éve

1) Marbalstrán
szobrán

Teleséje festőművén.
Művei szertesiét szóródtak a nemzetközi
számtalan a nemzetközi kiállításon ne-
vezetek szobrai, kisplasztikái; az 56-
-os és 58-as Biennálén, a párizsi nem-
flatlanna Erzsébet: Újszobor kérvel Siklósra
Dunántúli Napló 1967. III. B. 1.

3) Mortalstrán
szobrán

Van Gogh-ermet készített.
Ferenczy-tanítvány volt.
A felszab. után részte el a képzőmű-
részeti Főiskolát. Adolig nak próbál-
kozott – fatmagással, majd formázás-
sal.
Halla ma Erzsébet: ki szobor készül sikkás
Dunántúli Napló 1967. III. 13. 1.

2) Marta István
szobrán

Zethözi éremkiállításon, a párizsi magyar kiállításon, jelenleg Törökországban, egyszer a Távol Kelet több országában — ezt az átsa a művész is elhíszéte a műveket 1958-ban.

Hallama Ersétet: Ki szobor készül Sikkára
Dunántúli Napló 1967. III. 13.1.

4) Marba István
szobrász

Eredetileg munkás volt – villanyszerelőként dolgozott, majd mozigépész lett.
+ Főiskola elvégzése után 1951-1960-ig a Budapesti Műrészeti Gimnáziumban tanított.
+ Hallama Erzsébet-ki, szobor készül sikkosra
Dunántúli Napló 1967. III. 13.1.

5) Marta István
szobrán

Már főiskolás korában nevezett miklí-
tásokon. Harmadéves volt, amikor egy
szobrát megvette a Nemzeti Galéria.
1957-ben kapott először Munkány-
-díjat. A másodikat 1966-ban kapta
Hallama Erzsébet: Új szobor készül sik-
lósra
Dunántúli Napló 1967. III. 13.

6) Marba István
szobrán

meg, az Auschwitzban fel is állított em-
lékműért.
Szobrai országszerte felállítva látha-
tók. Kitalakos bronzkompozíciója a
Fodor-szanatóriumban van. Hősi em-
Hallama Erzsébet: Ki szobor...
Dunántúli Napló 1967. III. 13. 1.

7) Marba István
szobrán

lékmüvet készített + hajdubószörmény-
be. ~~Ki~~ Napernyős női figurája Balaton-
almádiban látható. Az ózdi kórház
előtt egy nőalakja áll; Siótokon ~~kút~~
kút figurája; egy salgótarjáni technikum-
+ lakama Erzsébet: ki szobor készül...
Dunántúli Napló 1957. III. 13.1.

8) Martha István
szobrán

ban finálak – ja ák.

Ermeket készített: Berény Róbertről, Tolsztojról, Van Gogh-ról.

„Nő vadászkürttel" c. művét Siklósra szánta. Nagyméretű, bronz.

Hallama Erzsébet: Kis szobor készül
Dunántúli Napló 1967. III. 13. 1.

Martsa István, Munkácsy-díjas szobrászművész

„Kalapos nő," kő, 250 cm. 1967. Balatonalmádi

Művészet, 1982. Febr. 5. old.

M.D.K.

Martsa István szobrász

Müve a Szépművészeti Muzeum szoborgyüjteményében

Vigh-Tamás-fej

A Szépművészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956 2o7.l.

M.D.K.

Marisa István, Sobrás

„Fiúalak", felállítási helye:
Budapest Fodor József Szanatórium

A Szentendrei Parmuzeumban lévő gipszmásolatok felsorolása közben ámilitik:

Monumentális művészet Pest megyében.
Szerk.: Ladányi István. Bev. Végvári Lajos.

Bp. 1966. 80 l. illusztr.

75. old.

Martsa István szobrász M.D.K.

Müvével gyarapodott a Galéria állománya

Leonardo-érem

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A M. Nemzeti Galéria az 1957-58-as évben 198.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. ^{B}p. 1960.

Martsa István

„Felszabadulási Emlékmű",
280 cm (fig. mér.), bronz,

Hajdu-Bihar megye, Hajdu-
böszörmény, Bocskai-tér.

Tájékoztató 64/65, képző és Ipar-
művészeti Lektorátus

40 l.

MDK

Marcsa István

Dobó fiu, br.

Szegedi Ó. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Mastra István szobrász

Tagja volt a Fiatal Képzőművészek Studiójának.

M. Kiss Pál: Harai kiállítások

Látóhatás 1969 VI. sz. 553 old.

Martha Istvan

Mivel Vácra került

Pestmegyei Hírlap, Rp. 1970. már. 2

Maktsa István szobrász

munkásy díjas

„Érdemes művész" címet kapott most

N.N.: Kiváló és érdemes művészek

Nyugat Magyarország 1970 IV. 2

Martsa István, szobrász

MDK

Hamis páthon jellemzi
Lenin-szobrát.

Sz. A.: Lenin a magyar szobrászatban 7.

Népszabadság, Bp. 1970. máj. 21.

MDK

Martsa István, nobrán

Érdemes művén lett.

– : Ma délelőtt átadták ... 7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 1.

Martsa István
nohász

A Magyar Népköztársaság
érdemes művésze címet
kapta

— Kitüntetés

Művészet, 1970. április – 17 lap

Martsa István
nolván

„Favágó" című műcsel
szerepel.

Korács Gyula: Az Országos Kisplasztikai Biennale
Művészet, 1970. február - 36 kap

MDK

Martsa István, szobrász

Érdemes művész.

– : Kiváló és érdemes művészek 8.

Népszabadság, B. 1970. ápr. 2.

Martsa István
szobrász

M.D.K.

„Auschwitzi emlékmű"
(repro)

Művészet, 1965. december - 36 lap

Matisa István szobrász

Szövegy említi plakettjeinek részvételét a párisi Petit Palais magyar kiállításán

1966. ápr. B. Magyar Kisek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1980 FEB 4

BUDAPESTER RUNDSCHAU

István Martsa

1021

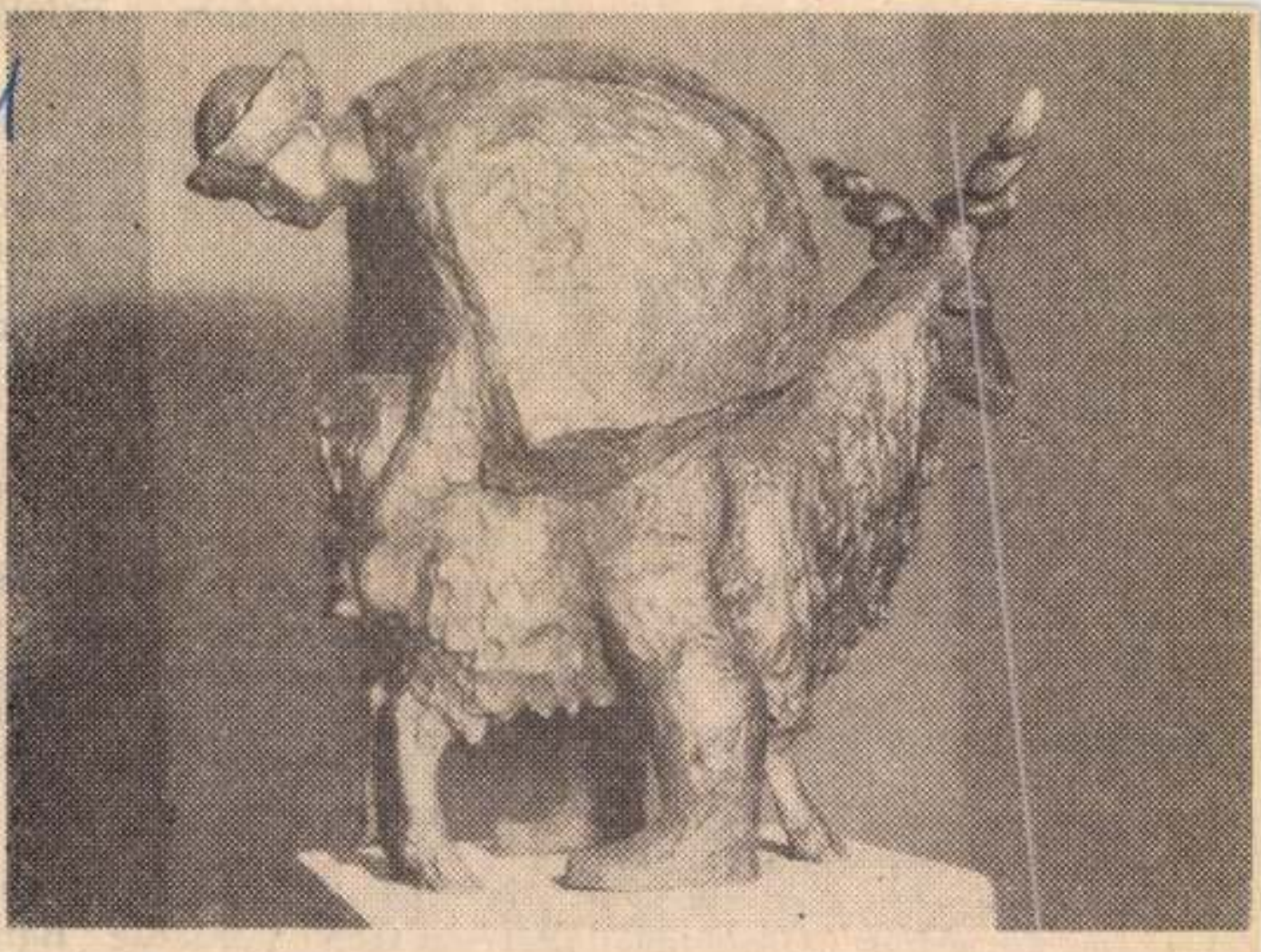

István Martsa: Melker (Bronze)

Staatliche Kunstkäufe 1979

„Vogelgaststätte

entstanden. In der
monaten versorgen
arbeiter des Natu
bietes der Han
und Raubvögel m
Letztere werden
Kadavern neugebor
re der umliegen
zuchtfarmen ernährt

Nach mehreren,
ternational bekannt
rischen Kammero
macht in zunehmen
ße das

Kodály-Streichquartett

von sich reden. Das aus jungen Musikern bestehende Quartett begann ein zweites erfolgreiches Gastspiel in England. Sein Konzert in der Londoner Wigmore Hall

... und Vorträgen über die Kodály-Methode begannen in der spanischen Stadt La Coruna Tage der ungarischen Kultur.

● Auf dem Spielplan der Pariser Oper steht die Bartók-Oper „Herzog Blaubarts Burg".

MARTSA István

P.I. Kiállítások, Nagy-Balogh-kollektíva kiállítása

Művelt Nép 1955, 11 ért. 19. n. május 8, 2 old.

MARTSA István Szobrász

N. Gy: A fiatal képzőm. kiáll.

Nyíszava 1955. jan. 23. 83 évf. 146 n.

2 l

Martha Adrán Kolozsvár

Nonloni: 3 kiállítás; Nagy-Babos csoport

Nemzeti 1955 nov. 23, 83 évf. 275 sz. 2 l.

Martsa István Szobrász

Nonlopi: 3 kiállítás: Fényes A. terem.

Népszava 1955 okt. 30 83 évf. 256 n. 4 l.

MDK

Martsa István, szobrász

"Kenyeret vivö lány" c. alkotásával megosztott III. dijat nyert.

/Ugyancsak ifj. Szabó István./

"Megnyilt az V. Magyar Képtömüvészeti kiállitás". Mücsarnok. 1954 dec. 18.-án. "MagyarNemzet" 1954.XII.1
5. 1.

K. D. K

MARTSA István szobrász

Magyar mártírok emlékműve Kant-
hausenben (A Partizán Szövetség
pályázata)

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 113. sz. 3. l.
d. m. Magyar mártírok emlékműve Kant-
hausenben

MDK

Martsa István

Erzsi, gipsz

Vigh Tamás, bronz

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 11 l.

MDK

Martsa István

Danta, plak. br.

Leonardo da Vinci, br.plak.

Derzsinszky, " "

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 11 l.

MDK

Martsa István szobrász

Vincze G: Fiatal művészek dipl.munkái a Képzőm. Főisk.kiáll. Szabad Nép, 1951, jul.18. 8.l.

Martsa István

Nekrász

M.D.K.

Részt vett a Magyar Partizán Szövetség által meghirdetett pályázaton.

Feladatok – eredmények – 42 lap.

Művészet, 1960. augusztus.

Martsa Istvánné

szobrász

H.D.K.

Női akt szobrot készít.

Feladatok – eredmények. 42 lap

Művészet, 1960. augusztus.

Martsa István

szobrász

M.D.K

Érmei a velencei biennalen
ki voltak állítva.

Vayer Lajos: Az idei velencei biennale . . . .
Művészet, 1960. szept.

Martsa István, szobrász MDK

Kiállítása kerülnek másokéi mellett Martsa István érméi, plakettjei is.

—: Nagyszabássú kiállítást rendeznek képzőmű-
vészetünk felszabadulás utáni termésé-
ből

Népszabadság BP. 1960. márc. 23. 7. l

Martsa István M.D.K.

nobrász

„Gyümölcsszüret" és
„Berény Róbert" érméi a IV. képző-
művészeti kiállitáson.

Redő F: IV. Magyar képzőművészeti kiálli
tás. Művtört. Ért. 1954 1 sz. 169.

M.D.K

Martsa István
szobrász

Méltatás.

Vajna Éva: Képzőművészeti alkotások Harincbarcikán
Művészet, 1960. dec. 7 lap.

M.G.M

MDK

Martsa István szobrász

Fiatalok

Fx

Artner T: Fiatal képzőm. és iparművészek kiáll.
Szabad Nép, 1955. jun. 29. 4 l.

MDK

Martsa István

Házassági érem, ez.

Gyümölcsszedők, br.

Csikó, br.

Miskolci O.Képzőm. kiáll. Herman Ottó Muz. 1955. 24 l.

Martsa István, MDK

a Szöv. Fegyelmi Bizottság tagja.

Magy. Képző mű. és Iparmű. Szöv. közgyül.-nek

MN. 1952 V. 27.- 5. l. 2. napja.

Választmányi tag a Szöt. ben

Népszabadság Bp. 1959. jun. 23.
8 l.

Martsa István, MDh.

1959. júl. 6-án a szövetség egyik titkára lett.

–: Megválasztották a Magyar Képzőművének szövetsége vezetőit

Népszabadság, Bp. 1959. júl. 7. 10. l.

M MDK

Martsa István, vobrák,

= szép plakettekkel szerepel.

Sobdi. 1954. VII. 29. - 3. l. - Artner T.: A nyári tárlat.

M.D.K.

Martsa István

szobrász

Az ózdi rendelő számára készet
női szobrot.

G.J.: Ujabb-képző művészeti alkotások díszetik vidéki.
Magyar Nemzet, 1960 febr. 16

41.

M.D.K.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Martsa István

Dante, Leonardo, Bábolnai öreg akác
érmék, bronz

III.M. Képzőművészeti Kiállítás 1952.dec.1953. március 19 lap 9

MDK

Martsa István

Erzsi, gipsz

Vigh Tamás, bronz

Azokép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 11 l.

MDK

Martsa István

Leonardo da Vinci, plak.bronz

Derzsinszky, " "

Arckép kiáll. Ernst Múz. 1952. aug. 11 l.

MDK

Martsa István
Elekffy portré

Dutka M: IV. M.Képzőmüv. kiáll. Magy. Nemz.
1954. jan. 29. 5 l.

MDK

Martsa István

Sós E: Munkaverseny-kiáll. a Képzőműv. Főiskolán.
Népszava, 1948. okt. 4.

Dormánd [Heves]

R.k.kápolna oromzatán huszártoro
kilométerkő között Dormándtól Bud

/Genthon, 195o/

MDK

Martsa István

Villanyszerelő, gipsz

II. Képzőm. Kiáll. 1951. nov. 13 l.

MDK

Martsa István

Dante, plak.bronz

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 11 l.

Martsa István

szobrász MDK

Hanoiban kiállitást rendez müveiből.

Müterem 1958 I. évf. 11. sz. 45.o.

Martsa István

A Művelődésügyi miniszter kinevezte a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége 50 tagú ideiglenes elnöksége egyik tagjának.

Az elnökség a vezetőség tagjául választotta és a személyi ügyek bizottságának titkárává.

Műterem 1958. I. évf. 11. sz. 9.o.

MDK

Martsa István

Kenyeret vívő lány című ólomszobra szerepel az V. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

Oelmacher Anna: Az V. Magyar Képzőművészeti Kiállításról.

Nők Lapja, Bp. 1955. január 6. [12. l.]

NDK

Martsa István

Fiu

Képzőműv. Főisk. ... Munkaversenykiáll. 1948. okt.

kétemeletes, 1+2+2+2+1 ablaktengelyes 4
k felé, oldalhomlokzatán 2+4+2 tengely.
izalit és a kapu felett kőkonzolos,
ély; oldalhomlokzaton sarokrizalitok.
emekkel,

./

Martsa István

MDK

érmei

az ~~18/~~ 1958- s Biennálén.

19.o.

Vayer Lajos: Magyar művészet a Biennálén.
Műterem 1958 I. évf. 9. sz. 14- 19.o.

MARTSA István

Vak Bottyán

Péter J.: Az októberi kiállítók (Tényes A. terem)

Szodalmi Ujság 1955 11 ért. 44 n. okt. 29, 8 l.

MARTSA István [illegible]

Dutka M: Fiatal művészek az Ernst Muzeumban

Irodalmi Újság 1955 M. évf. 25. n. jun. 18.

3 l.

Martsa István Szobrász

Szeregel a VI. képzőm. kiállitáson

Nonlogi: A VI. m. képzőm. kiáll. szobrai

Nepiszava 1956 jan. 7. 84 évf. 6 n. 6 l.

Martsa István
Béke, bronz
Fiatalok, bronz
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Múzeum, 1955. junius, 27 l.

Martsa István MDK

kisplasztikáit is

kiállította a Komárom megyei képzőművészeti csoport a tatabányai néphízban.

Műterem 1958 i.évf. 7. sz. 44,6. 45.o.

Martsa István
szobrász

M.D.K

Az 1965. áprilisában Auschwitzban felállított „Mártir emlékmű" - jéért a Munkácsy Mihály díjat kapta.

—: 1966 Albánia és Kossuth díjasai
Élet és Irodalom, 1966. április 2 - 2 kap

Martsa István, szobrászművész

Esztergom képzőművészete sok irányból összefolyó erőkből táplálkozik, vállalva a befogadó, az ötvöző és a kisugárzó szerepkört. — Monumentális alkotásaikkal gyarapodnak az utcák és terek többek között Mészáros Dezső, Martsa István szobrával.

Wehner Tibor: Befogad, ötvöz, kisugárzik.
Népművelés, 1980. 1.

Martsa István

Megbízást kapott Martsa István, hogy Bókay János mellszobrát készítse el. A szobor a Bókay János Egészségügyi Szakközépiskola elé kerül.

— : Köztéri munkák.

Művészet, 1979. január – 47. lap.

Martsa István

„A tarasconi úton" 1954

„Bakancsok" - 1954

- emlékplakettek

„Archép" - 1945

Múzeumi Magazin 1977/1 rozsd

Marsa István gyűjt.

T. Réka Margit: Marsa István
Képzőművészeti Alap Kiadó, Kossuth Nyomda
Bp. 1974. 46. l. illusztr.

A magyar művészettört. irod. bibliográfiája 1974.
Művészettörténeti Értesítő 1977/1. 75. old.

Martsa István, szobrászművész

Jún. 6.-án nyílt meg a Csepel Galériában M. Szücs Ilona festőművész kiállítása. – A rendezők a kiállítás mottójául Ferenczy Béni leveléből idéztek, melyet Martsa Istvánhoz írt a művész

Magyar Papír, 1978. jún. 10.

Martsa István, Munkácsydíjas szobrászművész (1912-1978)

1982. jún. 23-júl. 25-ig látható a Fényes Adolf-teremben Martsa István szobrászművész kiállítása. Tárgykör és műfaj tekintetében változatos művészetének központjában az ember áll, akinek sokrétűen jellemzi egyéniségét és jeleníti meg magatartástipusait.

Műcsarnok és kamaratermei, 1982. július

Martsa István szobrász

Sz. Kürti Katalin: Uj szerzemények

Dunaveszet, 1983. Március

Martsa István

Talpasok a szobra (szepkó)

szerepel az Ujmuvek

Kárlatan a Műcsarnok tan

-spé-: Ujmuvek

Magyar Hírek 1941 Tu. 17

MDK

Martsa István Farkasdi Zoltán.

szobrász - építész pár

résztvett a tervpályázaton.

--: 14 szobrász és építész elkészitette a budapesti Lenin-szobor tervét.

MAGYAR NEMZET; 1964. jul. 3.

MDK

Martsa István Farkasdi Zoltán.

szobrász - épitész pár

résztvett a tervpályázaton.

--: 14 szobrász és épitész elkészitette a budapesti Lenin-szobor tervét.

MAGYAR NEMZET; 964. jul. 3.

Martsa István

Müve szerepel az I. Zer.

Bem zakpartí Művelődési Ház

Ziállításán

Nepszava 1970 február 27

2. old

Martsa István szobrász

a Magyar Népköztársaság

Érdemes Művésze c. Tiszteletést

Zapta

Népszava 1970 április 2

4. old.

Martsa István

Szobra a Damjanich Múzeum
udvarába Zemil Szolnokon

Népszava 1969 április 23
2. old.

MDK

Martsa István

repr.:

Europa elrablása

1. Orsz. kisplasztikai biennálé, Pécs 1967.

Martsa István

Munkácsy Mihály dij I. fokozatát kapta 1966-ban.

Kiosztották az idei irodalmi és müvészeti dijakat
Északmagyarország 1966. ápr. 1. 4.l.

Martsa István

a tanítványok-nevelen bücsürtalta
Ferencsy Bénit.

Magyar Nemzet, 1967. VI. 9. 4. o.

Martsa István szobrász

M.D.K.

Csapajev

Kövön ülö nö c.

művét megvásárolta a Müvelödési Minisztérium 1967.

Müvelödési Minisztérium vásárlásai 1967. 10.l.

11.l.

MARTSA ISTVÁN

Béke bronz
Fiatalok "

Fiatal képzőművészek és grafikusok
kiáll. 1955

Magyar (?) szobrász

Atyaisten zenélő és éneklő angyalokkal

1500 körül

Esztergom keresztt. Mus

kodexminiatura kiáll

Katalógus Mucsi András

MDK

Martsa István

Tolsztoj, br.

Leonardo da Vinci, br.

A Magyar művészet kiáll.Párizsban. Szépm.Muz.1966.

MDK

Martsa István, szobrász

A Szilágyi Erzsébet Gimnázium Braun "Éva Kisz-szervezete" ápr. 3-án ünnepélyesen leleplezte névadójo szoborpostréját, Martsa István művét.

— : Hír

12

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

Martsa István

Európa elzablása (i. mivel/eml.)

szerepel az I. Orn. Kisplantikai Biennálén Pécsen

Romváry Ferenc: Az I. Orn. Kisplantikai Biennálé

Jelenkor 1967 XII. 1149 old.

Kartsa István

Szerepel az állami kép. műv. vásárlások kiállítása

Ujvári Béla: Az állami kép. műv. vásárlások kiállítása

Magyar Ifjúság 1966 VIII. 27

MDK

Martsa István

Lenin ábrázolásáról

Magyar Nemzet 1967 nov.11.

Martsa István szobrász

Repr. Auschwitzi emlékmű-terv

1966 fel. 10 Nők Lapja

Dutka Mária: Magyar képzőművészek a fasizmus ellen

Matsa István
Nobrán

M.D.L.

1954-ben alkotta meg Van Gogh-ezeket. Az ezem a párizi Önarchépre utal, a hátlapja, A festő a tarsconi uton", a másik hátlap a „Bakancsok"-at ábrázolja.

Soós Imre: Magyar művészek Van Gogh ezmei
Művészet, 1966. május – 16 lap

Martsa István

Szerepelt a Magyar képzőművészek a fasizmus ellen c. kiállításon.

Népszabadság 1965. dec. 19.

Magyar képzőművészek a fasizmus ellen. D. Fehér Zsuzsa

Martsa istván

MDK

művei szerepelnek az 1956-os velencei Biennálén a magyar pavilonban kiállítandó művek között.

Műterem 1956 I. évf. 6. sz. 45.o.

1021

1979.III.2o.Televizió 19.3o
TV Hiradó

- A tiszteletadás, a megemlékezés és a hagyományteremtés jegyében a Bókay napokat megnyitom.

- Kopácsi Judit igazgatónő ekkel a szavakkal inditotta utjára tegnap a ma estig tartó esemysorozatot, a Bókay János Egészségügyi Szakközépiskolában, hol igy ünnepelték meg a forradalmi ifjusági napokat. Felavattáknévadójuk, ifj.Bókay János nemzetközi hirű gyermekgyógyászunk mellzobrát, Marcsa Istgán szobrászmüvész alkotását. Erre az alkabmra gazdag dokumentum anyagot is kiállitottak névadójukról,aki 1858-ban született Budapesten és a hazai gyermekgyógyászatot megteremtő Bókay család második generációs tagja volt. Tovább folytatta édesapja megkezdett munkáját. Már 27 évesen a Stefánia szegény gyermekkorház igazgatója lett, és az önálló hazai gyermekgyógyászat vezér egyénisége több mint 4o éven át. Gyakorló orvos, jó tanár és elismerést szerzett tudós. Kitünő példa élete szép hivatásukhoz a mai szakközépiskolásoknak. A dokumentum kiállitás csak egy a Bókay napok kiállitásai közül. Egy másik teremben is látnivaló vár.

- A bölcsődés koru csecsemők és kisgyermekek játékait gyüjtöttük össze a kiállitásra, módszertani utmutatóként is szolgál arra vonatkozóan, hogy hogyan tudjuk elősegiteni a csecsemők és kisgyermekek testi szellemi fejlődését, értelmi átalakulását, a jól megválasztott játékszerekkel.

Martsa István, szobrász

Megemlítve.

Domokos M: Esti beszélgetés Hatvany Lajosnéval – Ferenczy Béuről 111–120

Tiszatáj, Szeg ed, 1979. jól. XXXIII/7

Martsa István, szobrászművész

M. Szücs Ilona festőművész kiállítása megnyílt jún. 6-án, a Csepel Galériában. – a kiállítás mottójául a rendezők Fenczy Béni leveléből idéztek, melyet a művész Martsa Istvánnak írta.

Magyar Papír, 1978. jún. 10.

Martsa István szobrászművész
Időrendi kiállításai

Martsa István emlékkiállítása.
(C. ép. II. em.)

a Magyar Nemzeti Galéria Programja
1980. október

Ferenc Martyn, festőművész

Kunst 78.

Ritter: Jahrbuch, Ausstellung.

Budapester Rundschau, 1979. aug. 13.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1971 JUL 1 1

Martsa István: Márti

Marko István

ként az osztályon: felvételünk
Megyik Mihályné nővér, jobb-
dolna orvosnő

Martsa István emlékkiállítása

A négy esztendeje elhunyt szobrászművész most lenne hetvenesztendős. Ebből az alkalomból emlékkiállítást rendeztek alkotásaiból a Fényes Adolf teremben, ott, ahol 1955-ben első önálló kiállítását is tartották.

Martsa István mint Ferenczy Béni tanítványa indult a fölszabadulás utáni első nemzedék kiemelkedő tehetségű tagjaként. Pályája legjellegzetesebb alkotásai láthatók a retrospektív kiállításon: érem- és kisplasztikák, illetve más művészek Martsa Istvánról készített festményei, rajzai. A születésnapi megemlékezések alkalmával a Farkasréti temetőben fölavatták a művész síremlékét is, ahol *Csorba* Géza, a Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese mondott beszédet. A síremlék Karitász címet viselő szoboralakját egykor Martsa István mintázta, s most a Fővárosi Tanács, illetve az Iparművészeti Lektorátus és a budapesti Képzőművészeti Igazgatóság segítségével készült el.

Szokolay Balázs harmadik helyezést ért el az olaszországi Térniben rendezett nemzetközi Brahms-versenyen. A Zeneművészeti Főiskola negyedéves növendéke, aki Kadosa Pál és Kocsis Zoltán tanítványa, negyvenkilenc pályázó közül jutott a kiemelkedő tudást jutalmazó harmadik helyezésig.

Magyar Nemzet 1982. VI. 14.

sét tűzték célul, amelyekben az egyik fél előbbre tart.

Budapest—Balaton közlekedési kiállítás

Budapest és a Balaton, az ország két legjelentősebb idegenforgalmi központja közötti közlekedési kapcsolat fejlődését s annak társadalmi és kulturális vonatkozásait bemutató kiállítás nyílt szerdán a budapesti Közlekedési Múzeumban. A szeptember 5-ig nyitva tartó kiállítás több száz éves eredeti metszetekkel, térképekkel, korhű modellekkel és távlati fejlesztési programok bemutatásával teszi szemléletessé a Budapest és Balaton közötti közlekedést.

ben gyarapodik az általános iskolai tantermek száma, az elmúlt évben az előirányzott 80 tanterem helyett 183 készült el. Javult az egészségügyi alapellátás szinvonala és bővült a szétszórt települések víz- és csatornahálózata.

A tervek végrehajtásához a tanácsok önzetlen támogatást kaptak a helyi lakosságtól, s ebben, mint hangsúlyozták, nagy része volt a nyílt város- és községpolitikának is. Tavaly az egy főre eső társadalmi munka értéke 1551 forint volt, s az összességében 890 millió forintot tett ki. A társadalmi munkában elért kimagasló eredmények elismeréséért az ülésen a Hazafias Népfront Országos Tanácsának serlegét *S. Hegedüs* László, az Országos Tanács titkára nyújtotta át *Gaidócsi* Istvánnak, a megyei tanács elnökének. Ezután a te-

Martsa István, szobrász

Kiállít.

–: A hétvégi kult. prog. 9.

Népszabadság, dn. 1980. szept. 26

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1978 7

Társadalmi Szemle

Martsa István

1021

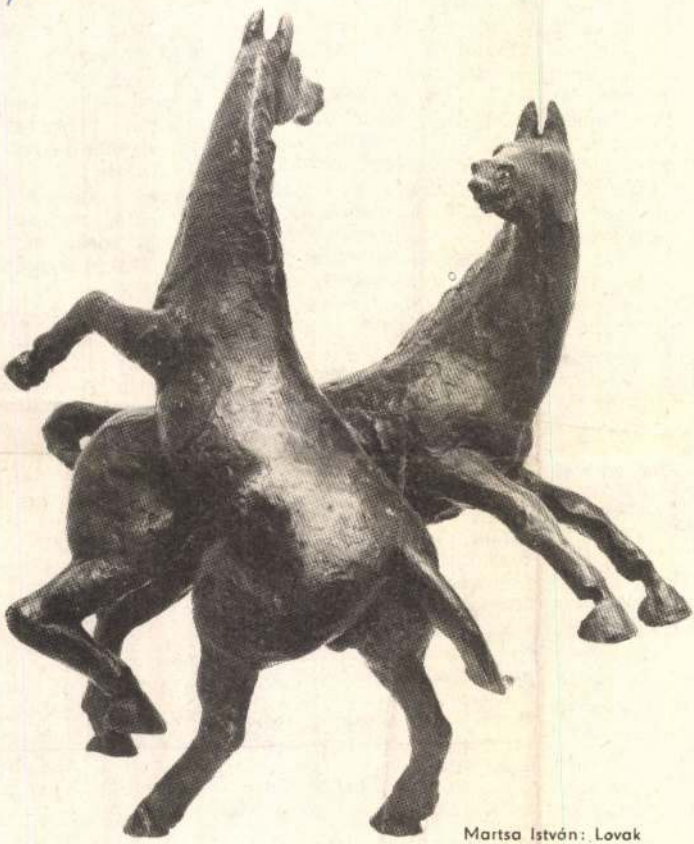

Martsa István: Lovak

Gazdaságpolitikánk lényegét a szerző így határozza meg: a fejlett szocializmus társadalmi céljainak szolgálatában, szorosan együttműködve a KGST országaival, a gazdasági hatékonyság lényeges fokozásával, a korábbinál nehezebb külső és belső körülmények között is tartsuk fenn a gazdasági növekedés eddigi viszonylag magas ütemét, és — biztosítva a lakosság általános jólétének szolíd növekedését, a termelőerők fejlődését — állítsuk helyre a külgazdasági egyensúlyt.

A világgazdaság kihívására, a belső feltételek bonyolultabbá válására, a valóság tényleges ellentmondásaira konstruktív válasszal kell reagálnunk. Ennek jegyében fogalmazódott meg az MSZMP Központi Bizottságának 1977. október 20-i határozata a hosszú távú külgazdasági politika és a termelési szerkezet fejlesztése irányelveiről. E nagy horderejű politikai állásfoglalás a XI. kongresszus határozata nyomán végzett több évi előkészítő munka eredménye és egyben sajátos konkretizálása pártunk programnyilatkozatának, a hosszabb távú gazdasági stratégia néhány fő elem

Gazdaságpolitikai irán tásunkat ma is a „vil gazdasági korszakvált ként" jellemzett viszony elemzéséből levont köv keztetések határozzák meg. Nyilvánvalóvá vált: megnövekedtek a magyar gazdaság „működési költségei", s ezt a világpiac nem honorálja. Mivel az átrendeződött árfeltételek tartósnak ígérkeznek, korrigálni kellett a fejlesztési eszközök elosztásának arányait, mindenekelőtt az energia- és nyersanyagtermelés, a kohászat eszközigényes ágazataiban. Tehát nemcsak a folyó felhasználás, hanem a fejlesztés is megdrágult számunkra.

Az új körülményekre azonban nem reagálhattunk gazdasági megtorpanással. A közepes fejlettség adott feltételei mellett az egyensúly helyreállításának egyedüli útja a dinamikus és realitásokkal számoló fejlesztés. A sokoldalú objektív vizsgálatok s a gazdasági növekedés irányításának gyakorlati tapasztalatai igazolják, hogy a dinamikus gazdasági fejlődés és az egyensúly megteremtése csak együtt oldható meg.

Az extenzív fejlődés tartalékainak kimerülése és

kenység olyan kombinációját alakítva ki, amely lehetővé teszi — a fogyasztás növelésével együtt — a nemzeti jövedelem viszonylag gyors és racionális növelését. Így érhetjük el, hogy a nemzetközi munkamegosztásba bekapcsolódva, a tevékenységek cseréje során termékeinket, munkánkat magasabbra értékeljék.

Az a körülmény, hogy ma még a magasabb feldolgozottságú termékeink exportja viszonylag kisebb jövedelmezőségű, mint az anyagjellegűeké, többek között arra utal, hogy technikai-technológiai szintünk, termékeink minősége elmarad a nemzetközi követelményektől. Ugyanakkor azonban a feldolgozottabb termékeket előállító tevékenységek kevesebb beruházást, kevesebb anyagráfordítást is igényelnek, nagyobb fokú rugalmasságot és manőverezési lehetőséget biztosíthatnak, a befektetett eszközök megtérülése itt lehet a leggyorsabb.

MARTSA ISTVA'N

MARTSA ISTVÁN szobrászművész sírkőavatására
a Farkasréti temetőben (25/I. szektor 1. sor 35. sír)
1982. június 23-án du. 3 órakor kerül sor

A MŰCSARNOK
meghívja Önt

MARTSA ISTVÁN

szobrászművész
(1912–1978)

Emlékkiállításának megnyitására

1982. június 23-án szerdán délután 5 órakor
a Fényes Adolf kiállítási terembe

Megnyitó beszédet mond:
KISS SÁNDOR
szobrászművész

Ferenczy Béni levelét felolvassa
HORVÁTH GYULA színművész

Budapest, VII., Rákóczi út 30.
A kiállítás nyitva 1982. június 23– július 25. között

KUPUC TALPASOK

1-0-ás vezetést szerzett a házigazda argentínok ellen. Képünkön (balról) a gólszerző Csapó (sötét mezben), Fillol vetődni készül, Passarella elkésett a beavatkozással

yv

1-1).

Garrido (portugál).

rc, Alonso 83. perc.

.: Gujdár — Török (Mar-
J. — Csapó, Nyilasi, Pin-

orsan, Gujdár hibájából
szabadrúgás után kiej-
önfeláldozóan védekező,
rzi az egyik pontot, ám
újabb gólt lőttek. A ma-
néhány játékos elvesztet-
artott Törőcsiket és Nyi-
llították.

(2-0).

Barreto (uruguayi).

rc, Benetti 60. perc, Tóth

SA: Mészáros — Martos,
, Zombori — Pusztai, Fa-
(Tóth A. a 46. perctől).

felforgatott összeállítású
volt egyenlő ellenfél. Ek-
kecsegtető helyzetben hi-
játszó olaszok a magyar
perc alatt két gólt lőttek,
sát. A második félidőben
tak, góljuk mellett három

-1 (3-1)

Elhunyt Bozsik József

Bozsik József, a százszoros válogatott, világhírű labdarúgó május utolsó napján, 53 éves korában elhunyt. A Farkasréti temetőben ezrek kísérték utolsó útjára. A magyar válogatott játékosai gyászkarszalaggal léptek pályára az első világbajnoki mérkőzésen, s a két csapat és a közönség egy perces néma tisztelettel adózott emlékének...

Az ötvenes évek híres válogatottja, az úgynevezett aranycsapat játékosai közül Zakariás József, az egykor fáradhatatlan fedezet után most a legkiválóbb távozott az élők sorából. Nevét, érdekes módon, pontosan négy esztendővel ezelőtt, a Német Szövetségi Köztársaságban rendezett legutóbbi világbajnokságon emlegették utoljára világszerte, amikor kinevezték a magyar válogatott szövetségi kapitányának. Nagy kedvvel, szép tervekkel látott munkához. Mindig azt emlegette, hogy nem csupán a futball tudományának elsajátítására, hanem egyben a játék igazi, önzetlen szeretetére is akarja nevelni utódait. Ha ugyanis valaki tudott futballozni és egyben szerette is a játékot, az Bosága után, 1962-ben vonult vissza, s bár játékosként világhírnévnek örvendett, edzőként, szakvezetőként nem tudta megvalósítani terveit. Betegsége közbeszólt, és orvosai tanácsára már az első válogatott mérkőzés után leköszönt tisztségéről. Az utasításokat betartva fegyelmezetten élt, de beteg szíve így is cserbenhagyta, május utolsó napján dobbant utolsót. A magyar sport, a magyar labdarúgás egyik legnagyobb egyéniségét vesztette el...

Az utolsó fellépés... Két éve, a magyar válogatott ötszázadik mérkőzésén Bozsik József, a 100-szoros válogatott indította el a labdát, végezte el a kezdőrúgást...

Martsa István: Kuruc talpasok.

Fényes Tamás:
Szabrok a Műcsarnok-
ban.

Magyar Hírek,
1978. jún. 17.

1980 VII. 26. Televizió 2. müsor 21,00 Áné

TV H dó 2.

1021

- Esztergom, a Duna egyik ékessége igazán méltó helye lehet bármilyen képzőművészeti kiállitásnak. Különösen egy olyan célunak, amilyet ma nyitottak meg a vár alatti Balassa Muzeumban. A Duna-kanyari nyári tárlaton a környékbeli itt élő, vagy itt dolgozó müvészek alkotásait mutatják be, eredetileg azzal a szándékkal, hogy a táj alkotásra ösztönző szellemét, a történelem ma is hallható sugallatát érzékeltessék meg az esetleg távolról érkezett látogatóval. A müvek nagy része azonban bárhol készülhetett volna, nem mutatja a helyi idevalóság nyomait. Aki csupán a hiradót figyeli annak is feltünhet, hogy nyári tárlat itt, nyári tárlat ott. És megkérdezheti kell-e ilyen sok? Természetesen kell, hiszen az alkotók vágynak a bemutatkozási lehetőségekre. Egyegy tájegység is jó, ha minél többször megmutathatja szellemi önmagát. És a közönség is szereti egymás mellett látni több müvész müveit, az összehasonlitásért, a divatjelenségek felismeréséért is. Viszont egy tárlat csak akkor lehet szerencsés, ha többségükben jó müvekkel tiszteli meg látogatóit. Itt sajnos elég sok az ötlettelen, fáradt, és a nézőjét kevéssé tisztelő kidolgozatlan kép, aminek a vélt mentsége csak a látszólagos modernség lehet.

Fontos ezt megemliteni, mert Esztergomban különösen sok látogatója lehet egy tárlatnak, és ezek a látogatók megérdemlik az elsőrangu müveket. Maga a város igyekszik is minél több kiállitással kedveskedni. A vár rondellájában ugyancsak most nyitották meg a két éve elhunyt szobrászmüvész Martsa István kiállitását. Ő aztán igazán a Duna embere volt. Hiszen Pozsonyban született, Esztergomban és Pesten élt, és munkáinak többségéből az a históriai fogékonyság sugárzik, amelyet talán épp a Duna-parti városban, Esztergomban szerezhetett.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 JUL 29
DAILY NEWS

István Martsa

1029

PHOTO MTI — TAMÁS FÉNYES

'KURUC GENERAL'
A bust of General János Bottyán (The Blind One), a legendary one-eyed commander in the Hungarian War of Independence led by Prince Francis Rákóczi II early in the 18th century. It is part of a memorial show of the works of the late sculptor István Martsa, now open at Esztergom in the Castle of Esztergom, north of Budapest

MENNEA VICTORIOUS IN 200 m RUN

MEN'S 200: Pietro Menn Italy won the men's 200 metr medal at the Moscow Ol Monday with a time of 20.1 onds.

Mennea edged Allan W... Great Britain, the 100 metre champion, with a strong finishing kick.

Don Quarrie of Jamaica, the 1976 Olympic champion, finished third.

DISCUS THROW: Viktor Rasshchupkin of the Soviet Union won the gold medal with a throw of 66.64 metres in the men's discus. Imrich Bugar of Czechoslovakia won the silver and Luis Delis of Cuba the bronze medals with 66.38 and 66.32 respectively.

LONG JUMP: Lutz Dombrowski of the GDR won the gold medal in the men's long jump. Frank Paschek of the GDR won the silver medal and Valery Podluzhnyi of the Soviet Union the bronze.

Moscow Olympic yachting events are being held. In the background at left is Hungary's crew of Szabolcs and Zsolt Detre and at right is the Czech crew of Ivan and Vaclav Brandejs. The race was won by Spain's Miguel Noguer and Alejandro Abascal

third-place finishers were both clocked in 4:51.26.

It was the first road race gold medal for the Soviets since 1960, when Viktor Kapitanov took the prize, Kapitanov is now the Soviet team manager.

The Soviet champion has won every major international race except world and Olympic titles. The Olympic races count as world championships this year. He won

Martsa István

Martsa István kiváló mű-
vészi emlékkiállítását az
Magyar Nemzeti Galériában
1980 IX. hónban rendezik meg.

Horváth Gyula: Martsa István emlékkiállítás
Művészet, 1981. január — 32 lap.

Martsa István

A művész a „Villanyszerelő" című szobrát 1950-ben készítette. A szobor a szocreál formai jegyeket regisztrálja.

Kovács Gyula: Martsa István emlékkiállítás. Művészet, 1981. január – 52. lap.

Martsa István

Martsa István a főiskolán
Ferenczy Bénitől tanul-
hatott.

Horváth Gyula: Martsa István emlékkiállítása.
Művészet, 1981. január – 52. lap.

Martsa István

A művész szobor alakításai, formálásai az elesz létezéséről tanúkodnak a patetikus korban. Mennyiségben is nagy a szoboranyaga.

Kovács Gyula: Martsa István emlékkiállítás. Művészet, 1981. január – 52. lap.

Martsa István, szobrász

MARTSA ISTVÁN kétszeres Munkácsy-díjas, érdemes szobrászművész emlékkiállítása nyílt meg Esztergomban, a Vármúzeum rondellájában. A Magyar Nemzeti Galéria és más gyűjtemények anyagából csaknem száz kisplasztikáját, hasonló számú érmét, plakettjét és szobortanulmányát állították ki.

– Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1980. júl 26.

Martsa István, szobrón

MARTSA ISTVÁN szobrászművész kiállítása nyílik meg ma délután 5 órakor az Esztergomi Várnázeumban.

– : Hír

8

Népszabadság, Bp. 1980 júl. 25

MDK

Martsa István

Álló nő, br.

Női fej, br.

Ernst Múz. M.Plasztikai és Graf.kiáll. 1954.
szept. 16 l.

Martsa István M.D.K.

Szobrász

1945 – óta kiállította műveit
a velencei biennalen.

Vayer Lajos: Bienniálé – probléma
Művészet, 1962. november – 24 lap

MDK

Martsa István

Krajcsovics Margit portréja 1954 bronz
Művész tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 5.1.

MDK

Martsa István

Vigh Tamás 1953 bronz Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 18.1.

MDK

Martsa Istvan

Portré 1954 bronz Művész tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiallitott művek jegyzeke. 5.l.

Martsa István
Szobrász

M.D.K

„Emberpár" c. műve a
„szabadtéren van kiállítva

D. Fehér Ismzsa: A Műcsarnok szabadtéri szoborkiállítása.
Művészet, 1962. julius — 14 lap

MDK

Martsa István

érmek:

Dzserzsinszky, br.

Leonardo da Vinci,"

" " hátlap, br.

Műcs. kiáll. Fényes Adolf terem, 1955. okt.

MDK

Martsa István

érmek:

Tolsztoj, br.

Gyümölcsszedés Dömösön, br.

Bika, br.

Műcs. kiáll. Fényes Adolf terem, 1955. okt.

MDK

Martsa István szobr.

érmek:

Van Gogh hátlap /cipő/, br.

" " táj "

Lovasérem, br.

Műcs.kiáll. Fényes A. terem, 1955. okt.

MDK

Martsa István szobr.

érmek:

Lovasérem,/hátlap/ br.

Mücs.kiáll. Fényes A. terem, 1955. okt.

MDK

Martsa István szobr.

érmek:

Mezőgazdasági érem, br.

" hátlap "

Műcs.kiáll. Fényes A. terem, 1955. okt.

MDK

Martsa István szobr.

érmek:

Aliz, br.

Műcs.kiáll. Fényes A. terem, 1955. okt.

MDK

Martsa István

szobrok:

Krajcsovics Margit portréja, br.

Ujváry Lajos, br.

Önportré, br.

Mücs. kiáll. Fényes Adolf terem, 1955. okt.

MDK

Martsa István

szobrok:

Nagyhajú lány, br.

Vetkőző asszony,"

Öltöző lány, "

Mücs. kiáll. Fényes A.terem, 1955. okt.

Martsa István MDK

szobrok:

Torzó, br.

Vak Bottyán, ólom

Anya, br.

Műcs. kiáll. Fényes A.teren, 1955. okt.

MDK

Martsa István

szobrok:

Borju, br.

Copfos lány, ólom

Parasztlány, "

Műcs. kiáll. Fényes A.terem, 1955. okt.

MDK

Martsa István

szobrok:

Csikó, br.

Kis ló, "

Bábolnai lipicai ló, br.

Műcs. kiáll. Fényes A.terem, 1955. okt.

MDX

Martsa István

szobrok:

Golyózó fiu, br.

Vigh Tamás

Ridovics Ferenc, gipsz

Műcs. kiáll. Pényes A.terem, 1955. okt.

Martsa István
szobrász

M.D.V.

Körrön ülő nő" - je forma alakításban, formaritmusban, kompozícióban egyaránt gondos mű.

Ujvári Béla: Állami képzőművészeti vásárlások...
Művészet, 1968. október - 25 lap.

MDK

Martsa István

Kiállitási hir

Müvészet 1968 okt.p.26.

MDK

Martsa István, szobrász

Síremléket tervez.

– : Újabb síremlékek nagy halottaink sírjain 13

Népszabadság. [bp. 1967. dec. 2. [Vidéki]

Martsa István

Szerepel az I. Orsz. Kisplantikai Biennálén

Kelesi Zoltán: Az I. Orsz. Kisplantikai Biennáléról

Tiszatáj 1968 I. sz. 54 old.

Martha István

Tolstoi N. L., érem, 1954, bronz, 12.5 cm átmérő, magántulajdonban, fekete-fehér reprodukció

E. Gádor - G. Ö. Pogány: Ungarische Bildhauerkunst, Budapest, 1955. 132 l.

Mastra István

Lenin nobla (gipsz, 1960 után) (emb.)
szerepel a „Lenin a magyar
képzőművészetben" c. kiállításon
Esztergomban

Dévényi Iván: ~~1967~~ Lenin alakja a
magyar képzőművészetben

Jelenkor 1907 XI. n. 1053 old.

Martsa István

Gajózó fiu, bronz, 8 cm
Ló, " 25

Budapest tűzvarnok ziellitása,
1757. kat. szerl. kirdéjiné,
Kirimi Irén,

18.

Martsa István

Ferenczy Béni nővendére volt a fő-n. Merkurément halása nem i lépen ura i érzhető.

Művészet, 1968. szept. Mai Magyar Eremművészet, Kovács Gyula. 24 l.

Martsa István

Van Joghról zénitett
ésmet

Művészet, 1968, szept. Soós Imre,
újabb Van Jogh ábrázolásai. 20-21

MDK

Martsa István

Tisza, br.

ll. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

Martsa István
nolván

M.D.K

Kisplasztikai műveit állította
ki.

Kovács Gyula: Stúdió 1958-48
Művészet, 1969 ágnlis - 3 lap.

Marksa István

Kisplasztikákkal szerepel az alábbi tárlaton

Kovács Gyula: Studió 1958–68

Művészet 1969 IV. sz. 3 old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MARTSA ISTVÁN

1. Gyöngyi · terrakotta 18 cm
2. Női torzó bronz 35 cm

Zsennyei művészetelep kiállitása. Szombathely, 1956.

Martsa István

Két figurás szobra a vajai művelődési házba kerül.

N.N.: Ujabb képzőművészeti alkotásokkal gazdagszik megyénk

Kelet Magyarország 1968 XI. 24

Martsa István
nobrás

M.D.

Tíria. Várlat.
Van Gogh ivem hátlapja
Európa elrablása
Kulikus. Várlat

} repro.

Ujvári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. február — 28 lap.

Harsa István

A Fiatal Képzőművészek Stúdiója eggik alapítója (1958)

Kékedy András: A második Alma Mater

Kovalista Művészetért 1969 I.

Vartsa István

szobrászművén mondott búcsúszavakat
Ferenczy Béni sovatalánál a Kerepesi
temetőben, 1967. jún. 8-án

Búcsú Ferenczy Béni től
Pestmegyei Hírlap, 1967. jún 9. 6. o.

Marsa István

emlékműterve Leninről.

Oelmacher Anna: „Lenin a magyar képzőművészetben." (Kiállítás az esztergomi Balassi Bálint Múzeumban)

Magyar Hírek, 1967. XI. 11. 4. o.

Martsa István

Pesnecsky Géza: Kisplasztikai biennalé Pécsett.

Magyar Nemzet, 1967. X. 14. 4. o.

MDK

Martsa István

Házassági érem, ezüst

Gyümölcsszedők, br.

Csikó, br.

Miskolci kiáll.I. Herman Ottó Muz. 1955.

x~~23~~xix 24. l.

MDK

Martsa István

Tolsztoj	bronz érem
Dömös	" "
Berény Róbert	" "
Házasság	ezüst érem
Dzerdzsinszkij	bronz érem

Képzőművészetünk tíz éve. Műcsarnok. Kiállított művek jegyzéke. 14.1.

Martsy István M.D.K.

Választmányi tag

Dutka Mária: A Képzőművészek Szövetsége megválasztotta új vezetőségét
Magyar Nemzet 1963. február 17. 9.l.

MDK

Martsa István

érmek:

Házassági emlékérem, ezüst

Elekfy Jenő, br.

" " hátlap,"

Műcs. kiáll. Fényes Adolf terem, 1955. okt.

MDK

Kertes István

Érmek:

Marx, br.

Molotov, br.

Van Gogh, br.

Műcs. Kiáll. Fényes Adolf terem, 1955. okt.

MDK

Martsa István

érmek:

Berény Róbert, br.

Erkel, br.

Egyed Emma, br.

Műcs. kiáll. Fényes Adolf terem, 1955. okt.

MDK

[redacted] István

szobrok:

Dobó fiu, br.

Frufus lány, br.

Alice, gipsz

[redacted]. Kiáll. Fényes Adolf terem, 1955. okt.

Martsa István
szobrász

M.D.K

Lemezből heggesztett szoborabakja
az auschwitzi museum magyar
részlegében van.

Péter Imre: Pannók, tablók, plasztikák...
Művészet, 1965. június - 21 lap

Martza István, nobrán MDh

A Munkácsy M. – díj I. A. – A kapta.

–: Kiosztották a művészeti díjakat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. márc. 31.

Martsa István MDK

Villanyszerelő, gipsz

Miesarnok 1951.II. Nagy Képzőm. Kiáll.

Martsa István

Tolsztojról mintáz érmet.

említve.

Csengeryné Nagy Zsuzsa: Éremművészet.

Jelenkor, 1964 8. szám, 770. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1985 MÁR 21

MAGYAR NEMZET

A hajdúböszörményi felszabadulási emlékmű alkotója Martsa István szobrászművész. A monumentális kompozíció szovjet katonát ábrázol.

1984

M.DK

Martsa István
szobrász

Ferenczy Béni növendike volt
a Főiskolán.

Soós Gyula: Ferenczy Béni ujabb emlékérmén
Művészet, 1964. szeptember – 30 lap

Martsa István

Vak Bottyán

Mellszobor, reprodukció

Népművelés, 1965. 2. szám, 48. l.

Martsa István [szobrász] MDG

Most öntik bronzba alkotását: a hajdúböszörményi emlékművet.

–: Toldi, Irinyi János, Munkácsy 8.

NÉPSZABADSÁG, Dp. 1965. jan. 14.

Fényhép Palla

Képrőművészek Szövetsége

Marka István: Villanyszerelő /II. Magyar Kép. Kiáll./

Szabó

Felő: Petrás S.

Neg. van

Fénykép . Mistegnál

Képzőművészeti Főiskola: 501 ltsz.

Martsa István: billanyszerelő munkás.

Diplomamunka: 1950/51

Szokos.

Negatív nincs.

Fényképész

Magyar Foto: FK 1108/6 Hegedüsné

Martsa István: Villanyszerelő

Gipsz

1957. XI.

Meg. van

Fénykép

Követség Hegedűszle

Martsa István: Kenyeret vivő lány

Élom

Fénykép

Következ Hegedűsné

Martsa István: Női portré

Bronz

Fénykép

Magyar Fóto: K J 41221/20 Hegedűsné

Martsa István: Alice

Gipsz

1954. XII. 21.

Neg. van

MARTSA ISTVÁN

Dante, Leonardo, Bábolnai öreg akác, érmék.
Bronz 12 cm.

III. Magyar Képzőművészeti kiáll. kat. Műcsarnok 1952. dec-
1953. márc.

Martsa István szobrász M.D.K.

Ömös. Van Gogh érme

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1960-1961-es évben 159.1.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Bp. 1963.

Martsa István

M.D.V.

szobrász

Szobrai, Esztergomban, Salgó-
tarjánban, Somogyvárt, Szófokon
stb. helyen van felállítva. Az
ujpesti iskola díszítő dombor-
művit is ő alkotta

N. Perizes Éva: Martsa István

Művészet, 1964. február - 32 kp

Martsa István

M.D.K.

szobrász

A Gorkij fasori ovoda bejáratát „Gondozónő" című műve díszeti, a kispesti bölcsőde előtt „Golyók" című munkája, áll. Tu Áll ami Tudőszanatoriumban van elhelyezve a „Szerelmespár"-ja

N. Pénzes Éva: Martsa István.
Művészet, 1964. február – 32 kep.

M.D.K.

Martsa István
szobrász

Kenyérvivő
Radnáti Miklós emlékszobor vázlata
van Gogh érem hátsó lapja
Szerelmespár

} rgvo

N. Perizes Éva: Martsa István
Művészet, 1964. február – 33 lap

M.D.K.

Martsa István

szobrász

Műtermében a hajdaböszörményi Felszabadulási emlékmű befejezésén dolgozik. Komáromba készül Radnóti Miklós emlékszobra. Kisplasztikái leg ismertebbek: Golyózó fiú (1949) a Kenyérvivő (1952)

N. Penzes Éva: Martsa István

Művészet, 1964. február – 33 kp.

Martsa István
szobrász

M.D.K.

Csikó (1952), Vethőző asszony (1954)
Öltözködő (1954), Dobó fiú (1955)
ismert szobrai. Vigh Tamásról
1950 ben mintárott szobrot, 1952
készítette a „Nagyhajú lány"-t

N. Penzes Éva: Martsa István
Művészet, 1964. február – 32 lap.

Martsa István
szobrász

M.D.K.

1953-ban mintázta Vak Bottyán fyszobrát. Érmei közül: Elekffy Jenő (1953), Leonardo da Vinci (1952), Bercsy Róbert (1954), Van Gogh (1954) ben készült művei.

N. Penzes Éva: Martsa István
Művészet, 1964. február - 32 lap.

Martsa István
szobrász

M.D.K.

Évfinchet készített: Tolsztoj (1954)
Dante, Batsányi írókról, valamint
1954-ben Marxról.

N. Penzes Éva: Martsa István
Művesket, 1964. február - 13 lap.

Martsa Sztván
szobrász

M.D.K.

Bareiny Róbert plakett
(rejmo)

A belső címlapon
Művészet, 1964. február.

Szobor – „Helén"

Martsa István

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 9-10 sz. 411-414. o.

Lebestyén Györan: kiállítási beszámoló. – Magyar Ifjúsági képzőművészeti kiállítás.

Kirimi

Martsa István szobrászmúvész

Irodalmi Ujság, 1954. dec. 25. 2. old.

Kirimi

Kemperet vivó lány.
(Martha István szobrász alkotása.)

Budalmi Ujság, 1954. dec. 25. 2. old.

Körplasztika hartsa Satnam: Akt.

A képzőművészeti Főiskola növendék kiáchítása.

Szabad Nép 1947 dec. 24-40.-

Martsa István szobrász.

Szab.Nép.1951.166.sz.jul.18. 8.l.

Martsa István szobrász

a képzőművészeti Főiskola növendek kiáhitása.

Szabad Nép 1947 dec. 24. - 4o. -

Mantsa István szobrász nő.

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 9-10 sz. 411-414. o.

Sebestyén Gyöngy: kiállítási beszámoló.-
Magyar Ifjúsági képzőművészeti
kiállítás.

Hartsa István szobrán

Ferenczy Béni temetésén az egyházi tanítványok nevében mondott búcsu beszédet.

Nyugat 1967 Jl. 9 zold.

Martha István, szobrász

MDK

Balatonalmádin Jogják felállítani Napozónő c. kompozícióját.

— : (— szöveg — fényhép) 3.

ESTI HRLAP, Bp. 1967. okt. 17.

M.D.K.

Martsa István.

Szobrászmüvész kiállitott a Mücsarnokban rendezett VI.képzőmüvészeti kiállitáson.

Noszlopi Gy: A VI.képzőmüvészeti kiállitás szobrairól
Népszava 1956. I.7. 6.szám. 6.old.

M.D.K.

Martsa István, szobrász

Leonardót ábrázoló emlékérmét említi

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1957-58-as években,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 121.old.

– 1 – M. D. K.

HARTSA István szobrász

szül. ~~1921~~ – 1912

1125. „Fiú akt" Ltsz.: 56.461-N

1126. Golyózó fiú Ltsz.: 57.28-N

1127. Kenyeret vivő lány Ltsz.: 56.62-N

1128. Vak Bottyán fej Ltsz.: 58.10-N

./.

A M. N. Galéria állapjegyzése I./6. rész

Bn. 1959. 40-41. l.

- 2 - M.D.K.

MARTSA István szobrász

1129. Vígh Tamás tej Usz.: 53.362.

A M.N. Galéria állagjegyzéke I./b. rész

Bp. 1959. 41. l.

MDK

Martsa István

A Lenin szobor megtervezésére pályázatát beadta.

Esti Hirlap 87 sz. 1958. ápr. 15 3 old.

Martsa István
szobrász

M.D.K.

Tolsztoj érmeje + repro

Szengeryné Nagy Zsuzsa: Szoportrék érémművészetünkben (10 e)
Művészet, 1961. február.

MDK.

Martsa István szobrász

"Öltözködő" /bronz/
"Ló" /bronz/
"Vetkőző" /bronz/
"Lipicai mén" /bronz/

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok, 1955. 44.l.

Martsa István

A velencei Biennalén a magyar pavilonban részt vett munkájával.

Esti Hirlap 145 sz. 1958. jun. 22. 2 old.

Martsa István
szobrász

M.D.V.

1966.-évi Munkácsy-díjjal
tüntették ki

— : —

Művészet, 1966. május – 48 kep

Martsa István, nobrász MDK

Mérőónos fiú c. kompozícióját hamarosan kiöntik.

(fénykép.)

— : Műterem sarok 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. máj. 19.

~~Győri Dezső és~~

Martsa István

szobrassok
reliefjeit nemsokára
a város felöli fő-
homlokzatra beilleszt-
tik, az egyik a vasut
szerepét az iparban,
a másik a vasut je-
lentőségét a mezőgaz-
dasagban mutatja.

Szabad Művészet.

1953. 144. l (Az uj
székesfehérvári pályaudvar.)

Martsa István

Szobrász

l.

Szabad Művészet

1949. 412. l.

irodavezető

gybillió pengőt dr.Dercsényi Dezső,
takarékpénztár Főpénztára utján azonnal

1946.évi junius hó 26.-án.

A miniszter rendeletéből:
dr.Pogány Károly s.k.

miniszteri tanácsos

eléül:

Martsa István

szobrász

K

Láid

Szabad Művészet

1955. 171. l.

Martsa István, szobrász
Képzömüv. Föisk.

237. Halász.
238. Fuvó.

Magy. Ifj. Képzőm. Kiáll. /VII/
Föv. Képtár. 1949 aug.16.-szept. 1o. Kat.

MDK

Martsa István, nobrán

Mongóliába utazott.

— : Hit

8.

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 6.

Martsa István

új szoborkompozíciója

a XVII. ker. tanács Pesti

úti épülete elé kerül.

Magyar Nemzet 1968. júl. 27.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Martsa István

„Európa elvablását" ábrázoló kisbronzán
Ferenczy Béni-aktokra emlékeztet

Képzőmův. Almanach 8 p. 1969. 13. v. Szabó J: I. Orsz.
Kisplasztikai Biennálé

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.

Martsa Gergely
szobrász

Mongóliába utazott a szobrász-
művész

—:—

Magyar Nemzet, 1969. szept. 6.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Martsa István

Tisza c. mabrát (eml.)

Szolnokon állítják fel

MTI 1969 IV. 22

Martsa István

Szerepel az alábbi táslaton Pécsen

N.N.: Száz kiállító a II. országos
kiplasztikai biennálén

Dunántúli Napló 1969 VII. 6.

Martsa Istvánn
nobrán

M.D.K.

Asszonyi Tamás nobrán első
mestere volt.

Kovács Gyula, Istványi Tamás [illegible]
[illegible] 1909 aug 34 [illegible]

Martsa István, festőművész

MTI

A Munkácsy M.-díj I. fokozatát kapta.

—: Kiosztották az idei irodalmi és művészeti díjakat

7.

NÉPSZABADSÁG, hp. 1966. ápr. 1.

Matisa István rotbász

Szövegben említett mű: Auschwitz –
a F. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
anyagából

1966. fel. Művészet

Martsa István.

A Képzőművészeti Főiskola idei tanévzáró kiállításán diploma-munkája; villanyszere-lőmunkást ábrázoló szobra szerepelt.
(emlétve.)

Szabad Nép, 1951. Júl. 18.

Martsa István.

A földalatti gyorsvasút állomásépületek csarnokába tatai köből faragott dombormű tervezésére kapott meghívást.

Magyar Nemzet, 1951. Aug. 9.

Meeting Notes.

Marts a István szobrász M.D.K.

Vak Bottyán, repr.

H usz év a képzőművészetben

Népművelés fbrx 1965. febr.

Martha

Srobot (zapló) kámítat az

auschwitzi magyar munkaszolgá

Tukor, 1965, 12 m, 20 old

MDK

Martsa István szobrász /Pozsony, 1912--/

Elekfy Jenő, br.érem

Gyümölcsszedők, br.érem

Berény Róbertm br.érem

Az Érem, XVI.évf. 1966. 15.sz.

Martsa István

nebrász

Élet

Újmagyképzőm. II.

44. t. 63. l.

Martsa István

végzett főiskolás

Szabad Művészet

1951. 385. l.

bárffi. akkorma
Gelfalvi utaiert

7. Dr. Réthy Lajos
érem chliseert

8. Spilágy vármegyei
áll. ép. hivatalnak
díj fejeki

Bevéte
Kiadás
Marad

Kelt Bpesten, 1904. évi

Forster Gyul
m. elnök.

A m

ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA 1881 (MUGÉLÉKÁK)

Martsa István

Szabad Művészet
1952. 6. sz. 259. l.

Böcklin.

Országos Képtár. A Böcklin-kiállítás lajstroma. Lehrs Miksa tanulmányával Böcklin művészetéről.

Budapest, 1898. Hornyánszky V.

8-r, 32 l, füve.

H. 3. p. e.

—. 50

MDK

Martsa István szobrász

Férfi arckép, br.érem

" "

Molnár Gabriella, br.érem

Az Érem, XVI.évf. 1960, 15.sz.

Varsányi Pál. sz.Bp. 1902. MBK

Varsányi Pál grafikusmüv. kiállitása. 1958.ápr.

Ernst Mus.

MDK.

Martsa István

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 junius 23.lap

Martsa István

kiállitása Hanoi-ban/Kina/
1958 végén

Mikus Sándor

Proletár mártirok emlékművét
Veszprémben felállitották
1958 végén

Moholy-Nagy László

emlékkiállitása Zürichben, 1958

Segesdy György

Lenin-szobrát Gyulán leleplezték
1958 végén

Müterem, 1958. nov. sz.

Holló Barnabás

sajógömöri Mátyás
vofor fentitől

U. 1781

Var. U/S. 1914. 452 l.

MDK

Martsa István szobrász /Pozsony, 1912--/

Dzerzsinszkij Felix..., br.érem

Bábolnai öreg akác, br.érem

Dante, br.érem

Leonardo da Vincim br.érem

Az Érem, XVI.évf. 1960. 15.sz.

Martsa István

Szobrász

III. díj „Kenyeret vivő lány" – ra

a 10 éves felszabadulás évford. pályázatán

SzM. 1955. 1. é.
4. l.

ült útiköltségeiről és napidíjáról ki-
l érvényesített utiszámlája kiegyenlité-
enhat pengő 60 fillért a 127.689 számu
ljon ki. Budapest, 1935. október hó
l: Dr. vitéz Hadsz Aladár s.k. minisz-

at hiteléül:

zt.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

Finányi

min.iroda s.tiszt.

A MINISZTER KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTERIUM
Mitvásszeti ügyosztályán

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

508 1935

1935 nov. 4.

Martsa István, szobrász 1926

Anya gyermekével c. alkotását a Gorkij fasori SZOT-óvoda előkertjében állítják fel.

– : Ma hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Gy. 1961. nov. 5.

MDK

Martsa István

Öltözködő	bronz	20 cm
Ló	"	20 "
Vetkőző	"	18 "
Lipicai mén	"	30 "

VI. Magyar képzőművészeti kiállítás. Műcsarnok.
1955. kat. 44.1.

1021

1965. január 14, csütörtök

TOLDI, IRINYI JÁNOS, MUNKÁCSY

Új szobrok készülnek

(Tudósítónktól.)

Milyen új szobrok, emlékművek kerülnek az év első hónapjaiban a terekre, min dolgoznak a kőszobrászok és a szoboröntők? — ez iránt érdeklődtünk a *Képzőművészeti Kivitelező és Iparvállalat* vezetőinél.

A kőszobrászokat egyetlen nagy megbízatás foglalkoztatja ezekben a hetekben: a helyreállítás alatt álló *pesti Vigadó épületplasztikáit*, szobrait készítik. A háborúban megsérült figurákat újra megmintázták a szobrászművészek, s a rekonstrukció alapján most faragják bolgár mészkőbe a tíz óriási, életnagyságúnál nagyobb alakot.

Az öntödében több szobron dolgoznak egyszerre a szakemberek, a felszabadulás közelgő évfordulójára sok megbízást is teljesíteniük kell. Így akkorra készítik a hajdúböszörményi emlékművet, *Martsa István* alkotását, s a várpalotait, amelynek figuráját *Kovács Ferenc* szobrászművész mintázta. Ugyancsak a felszabadulás ünnepén leplezik le Budapesten, a Felvonulási téren *Pátzay Pál* díjnyertes *Lenin-emlékművét*. A négyméteres figura öntéséhez már megkezdték az előkészületeket, a közeljövőben várják a gipszmodellt a művésztől, s azonnal hozzákezdenek a kivitelezéshez. Közben Pátzay Pál másik alkotása, az egész alakos *Munkácsy-szobor* is felállításra vár, ez Kazincbarcikára kerül. Egész alakos szobrot mintázott Arany János hőséről, Toldiról *Grantner Jenő* is, *Buza Barna* pedig Irinyi Jánosról. Az utóbbi kompozíció Budapestre készült, s ugyancsak a fővárosban marad egy másik, már kész alkotás: *Kocsis András* Mechwart-mellszobra. Az egykori budai Ganz-gyár naggyá fejlesztőjének képmását a róla elnevezett téren, a II. kerületi Tanács előtt állítják fel. A vállalat telepein az említett emlékszobrokon kívül még egész sor kisebb alkotást öntenek, cizellálnak ezekben a napokban a fővárosi és vidéki lakótelepek számára.

NÉPSZABADSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Évente 11 500 budapesti...

1970-re a fővárosi lakások 53 százaléka lesz ú...

(Tudósítónktól.)

Szerda délelőtt *Vertetics János*, a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága Házkezelési Igazgatóságának vezetője a kerületi HKI-igazgatók jelenlétében tájékoztatta a sajtót a házkezelés időszerű kérdéseiről, a harmadik ötéves terv lakóház-felújítási irányelveiről.

1961—1965 között ötmilliárd forinttal gazdálkodtak a házkezelőségek. Ötvennyolcezer lakást újítottak fel teljesen, 4300 épületben végeztek részleges felújítást, s 4000 romos, gazdaságosan fel nem újítható lakást szanáltak. Évente 6—7 ezer cserépkályhát építettek a bérlőknél, 3—4 ezer lakásba vezettek gázvezetéket és 800 lakást láttak el vízvezeték-hálózattal. Ezenkívül 1870 új lakás készült el emeletráépítés révén, a 408 budapesti műemlék lakóépületből pedig 133-at hoztak rendbe. Értékes munkát végzett a lakosság is az utóbbi időszakban. Amíg 1961-ben a lakók 16 ezer szerződést kötöttek 11 millió forint értékben a házkezelőségekkel különféle munkák elvégzésére, *1964 végén már 48 ezer szerződésben 27 millió forint értékű társadalmi munkát* amelynek lebontása gazdaságosabb lenne, mint a felújítása. A harmadik ötéves terv lakásépítkezései folytán 2200 új lakás jut majd a szanálandó lakások bérlőinek. Az energiagazdálkodási programnak megfelelően fokozatosan áttérnek a korszerű lakásfűtési módokra is. Modernizálják a központi fűtőberendezéseket, mód nyílik több ezer lakás egyedi gázfűtésére, és *kidolgozzák a távfűtésbe bekapcsolható budapesti útvonalak tervét.*

Mintegy 170 kilo... beállt

Az utóbbi napokban erősödött a hideg a *Tisza felső szakaszán.* A mínusz 10—13 fokos fagyok 5—6 centiméter vastagra hizlalták a folyó jégtábláit. A zajlás is erősödött, majd pedig a tiszalöki duzzasztóműben megakadt, és *a szorosan egymás mellé sorakozott jégtáblák két nap alatt mintegy 170 kilométer hosszú szakaszon fagyasztották be a Tiszát.* A vízrajzi szakemberek véleme...

Martsa István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 SZEP 10

— Martsa István szobrászművész kedden Hanoiba érkezett. Hat hétig marad a Vietnami Demokratikus Köztársaságban, ahol műveiből kiállítást rendez és megismerkedik a vietnami plasztikai művészettel.

dasági tanulmányt készítettek.
Ez lesz az alapja a beruházás-
amelyhez kb. 4 millió fo-

Marisa István

1021

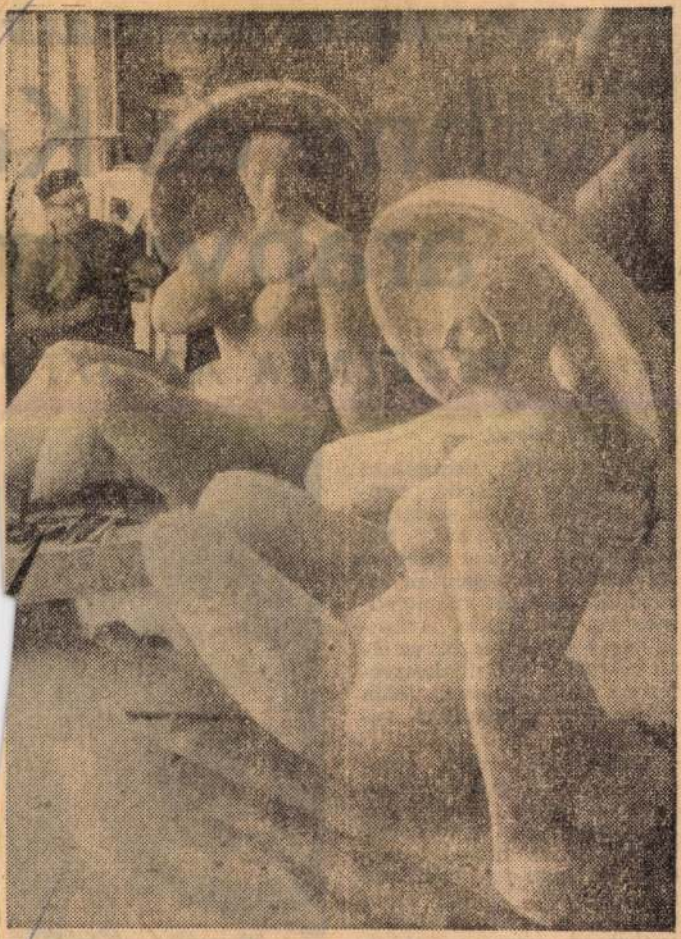

Még Budapesten, a Képzőművészeti Kivitelező és Iparvállalat Népstadion úti műhelyében van Balatonalmádi jövő évi új szobra, Marisa István munkája, a Napozó nő.

(Wormser felvételei)

ESTI HÍRLAP
1967 OKT 17
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296 188-302

MAGYA

Tó

VEZETNEK AZ ÖTTU

Az MTI jelenti:

A mexikói nemzetközi sportjátékok második napján két első helyet szereztek a magyar versenyzők. Női ötpróbában *Tóthné Kovács Annamária* 4953 pontos, kitűnő új országos csúcseredménnyel (249 ponttal javította meg a régit) végzett az első helyen, a női diszkoszvetésben pedig *Kontsek Jolán* előzte meg valamennyi vetélytársát.

Bronzérmet nyert súlyemelésben a fiatal oroszlányi *Benedek János*, úgy, hogy szakításban és lökésben beállította az országos csúcsot. *Az érem felé haladnak az öttusázók is, két szám után Móna vezet az összetettben, a csapatversenyben pedig a magyar válogatott előnye 385 pont a szovjet együttes előtt.*

Két nap alatt 14 versenyszámban fejeződött be a küzdelem. Az országok közötti

Martsa István

1021

Martsa István (MNK): Kenyérvivő.

Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1964 JUL
Ú] SZÓ (Bratislava)

A HIPNÓZIS — GYÓ

BESZÉLGETÉS DR. IVAN HORVAI PROFESS

MA IS JÓL EMLÉKSZEM gyermekkorom egyik legnagyobb élményére, annak a „művésznek" a fellépésére, aki fatornyos hazámban, mutatványait a közönség köréből kiválasztott „médiumok" közreműködésével hajtotta végre. A meglehetősen vásári jellegű előadáson az egyik kísérleti alany, a postáskisasszony olyan jó étvággyal falatozta a felkínált hagymát, mintha a legfinomabb krémest enné. Egy vállalkozó szellemű fiatalember pedig azon nyomban megtanult repülni. Eleinte élvezte a fellegek közelségét, majd a közönség nagy mulatságára, parancsszóra emelyegni kezdett a gyomra... Amikor a „médiumok" végre magukhoz tértek, fogalmuk sem volt, mi történt velük, miért tapsol a közönség oly lelkesen.

Akkoriban művészetnek, a fantáziát felkorbácsoló tejesítménynek tűnt mindaz, amiről ma mindenki tudja, hogy nem földöntúli titokzatos erők tombolása, nem káprázat, nem varázslat és nem is bűvészet. A hipnózis, mellyel a sarlatánok az évszázadok során át kisebb nagyobb eredményekkel kísérleteztek, magas színvonalú tudományág. Segítségével ma már a betegségek egész sora kezelhető.

DR. IVAN HORVAI, a prágai Károly Egyetem elmegyógyászati klinikájának magántanára évek óta foglalkozik ezzel a tudományággal, melynek sikeres továbbfejlesztése több esetben az ő nevéhez fűződik. Elméletben és gyakorlatban szerzett ismeretei, gazdag tapasztalatai nem egy könyvet próbálkozott. Mégpedig eredményesen. A tízperces kezelések hatása az orvos számára is csodálatos volt: amit semmiféle gyógyszerrel nem sikerült elérni, azt a hipnózis könnyűszerrel megoldotta. A szemölcsök úgy eltűntek a lány testéről, hogy még irmagjuk sem maradt.

— Ez azonban nem jelenti, hogy hipnózissal minden hasonló megbetegedés orvosolható — figyelmeztet dr. Horvai, majd elmondja, hogy ily módon sokszor akkor lehet sikereket elérni, ha a testi megbetegedést a központi idegrendszerben bekövetkezett elváltozások okozzák. Ilyenkor az orvosok az idegrendszerre hipnózis útján gyakorolnak befolyást.

Ám ne várjunk csodát a hipnózistól. Vannak esetek, melyek általa nem orvosolhatók. Jó eredmények érhetők el vele a kisebb műtéteknél, amikor is helyettesíti az érzéstelenítést és rendkívüli előnye, hogy a műtét befejeztével elmarad a gyógyszer okozta gyakori rosszullét.

Mi tulajdonképpen a hipnózis?

Ez a kérdés már a régi egyiptomiakat, perzsákat, rómaiakat is foglalkoztatta. Az évszázadok során majdnem minden korban kísérleteztek vele. Kezdetben mindenféle titokzatos, földöntúli erőkkel, később a korabeli tanok színvonalát követő magyarázatokkal igyekeztek fényt vetni a sokáig meg nem fejtett jelenségre. A hosszú ideig tartó „sötétben való tapogatózásra" az első tudományos alapon álló választ Pavlov

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Martsa István

1967 JUN 13.

MAGYAR NEMZET

1021

— **A siklósi várfesztivált** és az ehhez kapcsolódó fúvószenekari találkozót vasárnap rendezték meg. A Kossuth téren új szobrot avattak, Martsa István szobrászművész »Leányka vadászkürttel« című alkotását. Tíz órakor felvonták a fesztivál zászlaját, meggyújtották az ünnepi lángot, majd Oláh István vezérőrnagy, honvédelmi miniszterhelyettes megnyitotta a IV. fúvószenekari találkozót. Az ifjúság házában délelőtt ifjúsági írók, irodalomtörténészek és ifjúsági könyvkiadók tanácskozására került sor. Vitaindító előadást Darvas József Kossuth-díjas író tartott.

viselők köze. A XII. kerület 37-ik körzete tüntette ki bizalmával. Szenvedélyes őszinteséggel beszél választókerülete problémáiról is.

— A múlt héten jártam a Szabadság-hegyen békegyűlésen. Sok érdekes felszólalás hangzott el. Egyet szeretnék különös hangsúllyal megemlíteni. *A budai hegyvidéket jelentőségéhez méltó szerephez kell juttatni.*

— Az egész fővárosi idegenforgalom ügye ez. A pesti

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Martsa István

HÉTFŐI HÍREK
1967 JUN 12

1021

Martsa

Húszezren Siklóson

Húszezer részvevővel a baranyai vasárnapok ünnepségsorozatában vasárnap rendezték meg a hagyományos siklósi *várfesztivált*.

A Kossuth téren *dr. Vida Sándor*, a járási tanács vb-elnöke új szobrot avatott, *Martsa István* szobrászművész *Lányka vadászkürttel* című alkotását. Dobpergés közepette meggyújtották az ünnepi lángot, majd *Oláh István vezérőrnagy*, honvédelmi miniszterhelyettes köszöntötte a magyar és a külföldi vendégeket, s megnyitotta a IV. fúvószenekari találkozót. Az ünnepségen részt vett *Rapai Gyula*, a megyei pártbizottság első titkára és *Palkó Sándor*, a megyei tanács vb-elnöke is. A várudvaron — a hagyományokhoz híven — új zeneművet mutattak be: *Várnai Ferenc* pécsi zeneszerző Várfesztivál induló című művét.

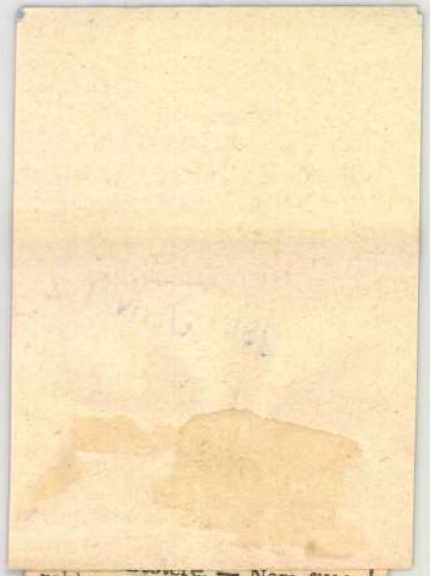

rekbe kerülünk! Az ösztöndíjunk, meg amit szociális juttatásban mellé kapunk, akkora összeg, amelyből egy közepes munkás él családostul.

A felszerelés

— De *nemcsak pénzről* van szó — teszi hozzá a másik „elektronikus" lány, *Strecho Mari*. — A felszerelés! Itt négy különböző típusú, legkorszerűbb számítógépen „zongorázhatok".

— Ami igaz, az igaz: *a műszerezettség szinte fantasztikus* — veti közbe egy elsőéves fizikus.

— *És... a nehézségek?*

— Van az is — hangzott az egyöntetű válasz. — A szovjet középiskolákban *sokkal alaposabb a matematikai képzés*, mint nálunk, s emiatt a természettudományi és a műszaki fakultásokon sokat kell erőlködni, amíg behozzuk a hátrányunkat.

Martsa István Kobrák

„A Magyar Népköztársaság Érdemes
Művésze" címmel tüntették ki.

Magyar Nemzet 1970 április 2.
3. old.

Martsa István

Munkácsy-díjas szobrászművészt, a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze címmel tüntették ki.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1970. ápr. 4.
XIV. évf. 14. sz. 4. lap

Martsa István, [ ] MDK

Megemlítve: (A forrás c. komárom megyei időszakos kiad ványban.)

Jenkei János: A mázik forrás

1056.

JELENKOR, Pécs. 1970. november XIII/11.

MDK

Martsa István

Europa elrablása, br.

1. O. kisplaszt. biennálé Pécs, 1967.

Martsa István

Lenin szobor 1964
gipsz 100 cm

Lenin alakja a magyar
szobrászatban

Martsa István

Munkácsy díjas szobrász,

a Magyar Népköztársaság Érdemes

Művésze címmel tüntette ki

Pestmegyei Hírlap 1970. április 2

4. old.

Mortsa István

„Auschwitz" című műve az irtóztató diszharmoniában hiutat, megoldást, összhangot hereső művész magatartást közvetít

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

229.1

Martsa István
nobrán

A hesesű indulatú Van Gajhot
mintárta meg.

Csorba Géza: Cséri Lajos plakettjei Tokajban.
MŰVÉSZET, 1970.szeptember - 30.lap

Martsa István

„A Magyar Népköztársaság
Érdemes Művésze" c. Zepta

Erdélymagyarország 1970 április 2
2. old.

Martsa István

MDK

Kenyérvivő, ólom

Műcsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Martsa István MDK

Golyózó fiu, bronz

Ló, bronz

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Martsa István

Auschwitzi mártíremlék c. élet
műve a X. Magyar Képzőművészeti
Kiállításon szerepelt : összeroskadó
foglyot ábrázol.

Vigilia 1965. XI. szám 691.l.

Martsa István MDK

Öreg vietnami, gipsz

Műcsarnok 1960. VIII. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK.

Martsa István

Mütárgyvásárlási hir

Nógrád 1967 márc.9.

Martsa István

Résztvesz a Marx - Engels nobor pályázatán

Nyomva 1966 feb 2.

MDK.

Martsa István

Kiállitási kritika

Csepel 1965 okt.1.

Martsa István

Szabrász követte eddig Ferenczy Béni stílusát

Németh Lajos: Gondolatok a X. Magy. Képzőm-i Kiállításról

Kritika 1965. 11 sz. 4 8. l.

Maria Tabori

Tabori Maria Terezia Ráchel Adrienn

Nemzeti cégjz.: Gyulakeszi r. k. egyh.

Vallása-i: Római katholikus

Kr.hiba: 1915: 11 hó. N 81.

MDK.

Martsa István

Auschwitzi emlékmü

Vas Népe 1965 ok.24.

Martsa István, szobász

A tanítványok nevében búcsúzott.

–: Brüsi Ferenczy Bénitől 7.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. jún. 9.

Martsa István, nobrász MDk

Emlékműve: mesterkélt.

A X. M. Képzőművész. Kiáll.

Rózsa Gyula: Szobrászat, ötvösművészet 9

NÉPSZABADSÁG, B[illegible] 1965. okt. 17

MDK.

Martsa István

Radnóti emlékművének fényképe

Népmüvelés 1965 nov.

Martsa István, szobrász MDK

Meghívták a Marx-Engels szoborpályá-
zatra.

-: Felállítják Nun Béla, Kammelly Tibor
és Landler Jenő Közös emlékművét
5.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. febr. 2.

Hartsa István MDK

bronz érmek:

Leonardo da Vinci, hátlap

Dzserzsinszkij Félix Edmondovics

Berény Róbert

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960. 47-48 l.

MDK

Martsa István

bronz érmek:

Dante, hátlap

Tolsztoj Leo

Leonardo da Vinci

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960. 47-48 l.

MDK

Martsa István

bronz érmek:

Dömös

Öreg fa

Aliz

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG

196o. 47-48 l.

M.D.K

Martsa István
szobrász

Auschwitzi szobra látható
a tárlaton.

Fábély Gábor: A X. kiállítás szobrai.
Művészet, 1966. február - 18 lap

Martha István.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének évi közgyűlésén az új titkárság tagjának választották meg.

Népszava, 1952. május 24.

Martsa István.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének 1952. évi közgyűlésén az új tiszti kar fegyelmi bizottság tagjának választották.

Független Magyarország, 1952. május 26.

Martsa István MDK

bronz érmek:

Van Gogh

Van Gogh /hátlap/

Marx

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960. 47-48 l.

Martsa István

Képzőművészetünk a felszabadulás után, MNG 1960. 9. old.

MDK

Marssa István

Öreg vietnami, gipsz

VIII. M. Képzőmüv. Kiáll. Műcs. 1960. ápr.

Martsa István MDK

a kiáll. zsüribizottságának tagja

8. M. Képzőművv. Kiáll. Műcsarnok, 1960. ápr.

MDK

Martsa István

Vak Bottyán, repr.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960.

MDK

Martsa István

Berény Róbert, érem, repr.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960.

MDK

Martsa István

Golyózó fiu, br.

Vigh Tamás, br.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960. 38

MDK

Martsa István

Kenyérvivő, ólom

Öltözködő, br.

Vak Bottyán, ólom

Fiuakt, br.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960. 38

MDK

Martsa István szobrászm.

Munkácsy-dij I. fokozat

Kiosztották a művészeti dijakat. Népakarat, 1957. ápr. 4.

MDK

Martsa István

Gogolák L: 5.M.Képzm.kiáll. kisplaszt. müvei.
SzM. 1955. 17o, 171 l. képpel

Martsa István
szobrász

M.D.K.

A IX. Nemzeti Kiállítás
zsűrijének tagja

—— : ——

Műrészet, 1962. március — 41 l.

MDK

Mórtsa István, szobrász

Férfi fej.

Vágvári Lajos: Első Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Szobrászat. -M.N. 1950 szept.10. 7.l.

MDK

Martwa István

Népszava 1959. jul.7.
Megválasztották a Magy. Képzőm. Szövetségének tisztikarát.

MDK

Martsa István szobrász

Szabad Művészet 1955. 171.o.

MDK

Martsa István

Munkácsy- díjas.

Szerepelt a kiállitáson.

Majthényi Károly: A zsennyei művésztelep első szombathelyi kiállitása.
VAS MEGYE, Szombathely. 1956. máj. 18.

Martsa István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 ÁPR 23.

Magyar művek a velencei Biennálén

Ebben az évben képzőművészeink ismét részt vesznek a velencei Biennálén. A képzőművészek nemzetközi seregszemléjén tizenkét magyar művész, mintegy 110 alkotását tárják a látogatók elé. Részt vesz a kiállításon Czóbel Béla és Domanovszky Endre festőművész, Medgyessy Ferenc szobrászművész, Hincz Gyula festőművész és Pór Bertalan festőművész grafikai művekkel. Bemutatják Ferenczy Noémi gobelinjeit és terveit, Kovács Margit színes kerámia-szobrait. Érmekkel szerepel majd a Biennálén Ferenczy Béni, Martsa István, Mikus Sándor, Madarassy Walter és Borsos Miklós.

indult. Hiáb
kezdési eng
3-ával, a Ber
csak április 3-
nappal később
hitelt. A kéth

értékek készülnek
ény kisipari műhelyben

szi képkereteket, lámpakaro-
majd — jelenti ki határozot-
tan — Lesz még a titokból

MDK

Martsa István

a Lenin Kohászati Müvek

5000 forintos díját nyerte el

Vedres Márkkal megosztva

kisplasztikai müveikért.

--: Megnyilt a II. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás.

ÉSZAKMAGYARORSZAG, Miskolc. 1956. szept. 4. 2. l.

Martsa István MDK

Munkácsy-dijas szobrász

Munkástehetségeket várnak a művész-iskolák
Népszava 1959. márc. 26.

MDK

Martsa István, szobrász

Golyozó fiu. Bronz.
Ló. "

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 18.1.

MDK

Martsa István, szobrász

Kenyeret vivö lány.	Olom.
Portré.	Bronz.
Ujváry Lajos portréja.	Bronz.
Krajcsovics Margit.	Bronz.
Alice.	Gipsz.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat.3o.l.

Martsa István, szobrász, sz. 1912.

Villanyszerelő mesterséget tanult és hosszu ideig ezt a mesterséget kellett folytatnia, pedig képességei már abban az időben is a szobrászat felé vitték. Csak a felszabadulás biztositotta számára a tanulási lehetőséget. 1945-től 1951-ig tanult és dolgozott, lelkes, odaadó munkával a Képzm.Főiskolán. Minden kiállitáson szerepel szobraival és érmeivel. A Képzm.Gimn. tanára.

Uj M.Képzm.III. 1953. 84.l. és kép

IV. 1954. 128. l. és kép

MDK

Martsa István

Vietnami paraszt, br.

Mártiremlékmü, br,

Felszabadulás emlékérem, br,

Auschwitz, gipsz

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

M.Gal. 1965.

MDK

Martsa István szobrász

a birálóbizottság tagja

Szolnok megyei képzőm. téli tárl. Damjanich J.
Muz. 1965. dec.

Martsa István

Radnóti emléknobsa (szeprój)

Szerepel a X. Magy. Kép. Mův. Kiállításon

Négyművelés 1965 11 sz. 31 old.

Martsa István 1912--

Vigh Tamás portréja, br.

Ernst Muz. M.Plasztikai és Graf.kiáll. 2954.
szept. 16 l.

Martsa István 1912--

MDK

plakettek:

Házassági eml.érem, ez.

Elekffy Jenő, br.

" " hátlap, br.

Dömös, br.

Fa, br.

Ernst Muz. M.kisplaszt. és Graf.kiáll. 1954.szept.

21 l.

MDK

Mártonka Miklós

Alkony a Marx téren, of.

Felszabadult Bp. művészete. M.Szal. 1960.

Martsa István

Kenyérvivő, ólom

[illegible]. Magyar forradalmi művészet. [illegible]. 1957.

ráfia

don. Apontamentos sobre os trabalhos
pela Commissao de Linhas Telegráfi-
égicas de Mato Grosso ao Amazonas sob
do Coronel. C.M. da Silva Rondon de
5. Rio de Janeiro.

nerforschung in Brasilien. Sociologus,
Ss. 69-73. Berlin.

ografia critica da etnologia brasi-
Paulo.

kuara vocabulary. Acta Ethnographi-
X/1-2. Ss. 89-117. Budapest.

ende Forschungsaufgaben in Nordwest-
o /Serra do Norte/. Akten des 34.

MDK

Martsa István

Bottyán-le-Borgne, br.

Garcon au cerceau

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois D'aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

Martsa István
szobrász

M.D.K

„Auschwitzi emlékmű-terv"
(repro)

Dutka Mária: A magyar képzőművészek ...
Nők Lapja, 1966. febr. 19 – 14 lap

Martsa István

MDK

4 db.bronzplakett

Portré, bronz

Csikó, bronz

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Martsa István MDK

Férfifej, gipsz

Mücsarnok 1950.I.Magy. Képzőm. Kiáll.

Martsa István

MDK

Dante, Leonardo, Bábolnai öreg akárc, érmék, bronz

Műcsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Martsa István szobrász

Van Gogh -érem

A avilág első Van Gogh érme Ferenczy Béni munkája

Magyar Nemzet 1967. jan. 5. 4.l.

Martsa István, szobrász , MSh

Részt vesz a Marx-Engels szobor-pályázaton.

— : Emlékmüvek 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. febr. 1.

MDK

Martsa István

Emberpár, br.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. pótlás. Mics. 1962.

Martsa István, [ ] MDK

Auschwitz - emlékmű vével ~~[illegible]~~ szerepel a Magyar művészek a fasizmus ellen

Fenesik Flóra: Medvyánszkytól – Korgáig 2

ESTI HIRLAP

Ip. 1965. dec. 14.

M.D.K.

Martsa István szobrász

Munkácsy Mihály- díjjal kitüntetve, l. f.

az 1965. ben Auschwitzban felállitott mártiremlékmüvéért

Kiosztották az idei irodalmi és müvészeti díjakat

Magyar Nemzet 1966. ápr. 1. 4.l.

Harsa István

a Munkácsy-díj I. fokozatával tüntették ki.

Magyar Nemzet 1966. ápr. 1.

Mertsa István

A Munkácsy-díj I. fokozatával tüntették ki.

~~[illegible]~~ Népszabadság 1966. ápr. 1.

Életis Irodalom

Martsa István

1957 ÁPR 12

470

Martsa István, 1957. évi Munkácsy-díjas műterméből: „Arab csikó"

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Irodalmi Újság

Jókai-nyomda 1531

és Irodalo

Főszerkesztő: BÖLÖNI GYÖRGY

rsaságot!

tak túlzások, helytelen értékelések munkásságában, nem körültekintően, nem mértéktartóan, az igaz értékeket nem kellően hangsúlyozva végezte feladatát s ezért nem is mindig hasznosan: a sematikus kulturális munkának melegágya volt. Évről évre üresebben járó gépezetté vált és lé-

KÁRPÁTI AURÉL:

A szenv

A NEMZETI S

I.

Racine mindig mostoha gyermeke volt a ma-

Mindez persze semmit se változtat azon, hogy Racin valóban a legnagyobb drám költők egyike, akinek lánge

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Martsa István

ORVOSEGYETEM

1962 JUN 7

1022

A IX. magyar képzőművészeti kiállításról

A kiállítás, mint mindig, ez esetben is meglepetés. A meglepetések viszont nem jelentenek kizárólag kellemes dolgokat. Ilyen „vegyes" meglepetésnek számít az idei kiállítás is. Sajnos, nem vállalkozhatunk művek részletesebb elemzésére, csupán vázlatos mérleget kísérlünk készíteni a látottakról.

Először is örömmel láttuk viszont régi ismerőseinket: Barcsay Jenő sokat mondó, kisméretű képeit, Domanovszky Endre új szőnyegét, Czóbel Béla és Bernáth Aurél festményeit, Hincz Gyula grafikáit. Szobrászaink közül Borsos Miklós remekel Szabó Lőrinc-portréjával és önportréjával, Martsa István Emberpár című szobrával, Ferenczy Béni kiérlelt kisplasztikáival szerepel. Igen érdekes Vilt Tibor Dési Huber Istvánról készített portréja. Végleg megjegyeztük magunknak Somos Miklós, Bartha László, Kurucz D. István, Németh József, Jurida Károly, Jakuba János és Bencsik István nevét.

Szembetűnő jelenség a rendkívüli technikai változatosság. Ez kétségtelenül jó jel, viszont magában hordja a modorosság veszélyét is. Ezért aztán igen sok a látszólag egyforma, de különböző technikával készült sematikus kép. Sok esetben találkozunk olyan technikázással, amely kizárólag a jellegtelen képzőművészeti közhelyeket és a mondanivaló hiányát hivatott leplezni. Több festőnk még mindig bábukat fest emberek helyett, darabos és festőietlen módon. Így a mesterségbeli tudás hiánya és a szocialista realizmus hibás értelmezése néhányszor kellemetlen meglepetésként éri a nézőt.

Ezzel szemben új és érdekes dologgal is találkoztunk: fényképeket láthattunk az ország különböző pontjain felállított új művekről. A szabadban elhelyezett szoborkiállítás is, igen dekoratívan hat.

Végül essék szó arról, amit hiányoltunk. Nem láttunk egyetlen Somogyi- vagy Kerényi-szobrot sem, hiányoztak Sebestyén Ferenc, Csernus Tibor képei is, hogy csak néhányat említsünk. Ugy gondoljuk, műveiket látva, átfogóbb képet kaptunk volna mai képzőművészetünkről.

Mészáros Ilona

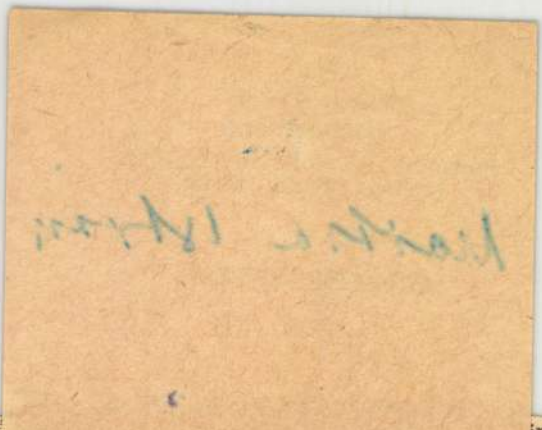

szikus szé
letei, mű
hőkarcolók
Dómban r
magasbató
ge, kívülrő
zel 2000
Dóm képe, de aggódva veszem
észre, hogy a Dóm mögött
óriási építkezés folyik. Csak
nem egy felhőkarcoló kerül
ide is? Egész Olaszországra
jellemző most az erősütemű
építkezés, iparosodás. Ameri-
kai kölcsönnel létrehozták az
olasz „gazdasági csodát". Az
egyébként eléggé fejletlen
ország ipa-
en
a
k).

Drezdai Képtárnál is jobba
segíti az elmélyülést. Gyönyö
rű délelőtt volt. Kiérve a sz
badba, a Parlament előtt má
ácsolták a május 1-i dísztr
bünt. Hirtelen amolyan pes
zápor kerekedett és én eg
másodperc alatt átérezten
hogy estére otthon leszek é
már előre tudtam, hogy hé
rom álmatlan vasúti éjszak
után a negyediket javarész
meséléssel kell töltenem.

Ajkay Zoltán

TAZÁS

szemléletén, s módszerein túl-
repült az idő. Az igazi segítsé-
get egykori tanítványa hozza
meg, aki valamikor Karádi ta-
nár úr történelem óráin neve-
lődött. Ma felelős állami be-
osztásban van, s tanárának kö-
szöni kommunista meggyőző-
dését.

Karádi annak az értelmiség
rétegnek a képviselője, amely
életét még a régi világban
rendezte be, amely munkájá-
val szívesen áll mellénk, de a
politikában erre már képte-
len. Gondolkodását egy pilla-
nat alatt megértjük, amikor az
egyik jelenetben — szó esvén
a Nagy Októberi Szocialista
Forradalomról — így szól „Di-
csőséges, annak tartom én is.
De minek mondjam?".

Mint már említettem, az
előadás jó, sikeres lesz. A
cselekmény fonalát itt is, ott
is színesíti egy-egy humoros
epizód, játékos ötlet.

A rendezés Major Tamást
nem állította túlságosan nehéz
feladat elé. A jelentősebb sze-
repekben a neves művészek
mind hírükhöz méltóan szere-
peltek. Kiemelkedik a sorból
Makláry Zoltán és Somogyi Er-
zsi (Karádi és felesége), de
tetszett Kállai Ferenc, Ladányi
Ferenc, Mányai Lajos játéka
is.

MDK

Martsa István, szobrász

4 bronzplakett.

Portré. Bronz.

Csikó. "

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.2o.l.

Martsa István

~~Ez~~ Auschwitzban felállított emlékművéért a dunakácsy-díj I. fokozatával tüntették ki.

Demántúli Napló 1966. ápr. 1.

Martha István

a Munkácsy-díj I. fokozatával tüntették ki.

Esti Hírlap 1966. május 31.

NDK

Martsa István

Anya gyermekkel, gipsz

Felszabadult Bp művészete M.Szal. 1960.

MDK

Martsa István

Kiállitási hiradás

Magyar Ifjuság 1966 aug.27.

Mārtiņa Ļatvāņa

Klaiņīšanās biruadēs

Magyar Ifjuság 1966 aug.27.

MDK.

Martsa István

1966-ban Munkácsy dijas

Szocialista Müvészetért 1966 máj.

Martsa István, festő

REPREZENTATÍV KIÁLLÍTÁST nyitottak meg tegnap a dömösi művelődési házban Martsa István és özvegye, M. Szücs Ilona festőművész munkáiból. A nemrég elhunyt Munkácsy-díjas szobrász legismertebb köztéri szobrainak kicsinyített mását, érmeit és plakettjeit, Szücs Ilonának legújabb festményeit és grafikáit mutatják be a tárlaton.

— : Hír

8

Nepszabadság Bp. 1981 aug 23.

Martsa István

Megbízást kapott Martsa Istvántól a „Talpasok" elkészítésére, amint Vajda a Művelődési Házzal fog-nak elhelyezni.

------ Köztéri munkák.
MŰVÉSZET, 1976. február - 48. oldal.

Martsa István
Mikus Sándor
Szabó Iván

tanítványuk volt Szabó Gábor

vzobrázt

Sz. G. Kiállítása Palotai Tailat 1975 november

Katalógus.

Martsa István

A XVIII. Vörösfény és Cinier utca sarkon helyezték el Martsa István „Felszabadulási emlékmű"-vét.

-----: Köztéri munkák.

Müvészet, 1976. julius - 45. oldal.

1021

Martsa István kiállítása

Martsa István szobraiból rendezett kiállítást a budapesti Fényes Adolf-terem. Képeink a kiállításon készültek.

Favágó

Karitász

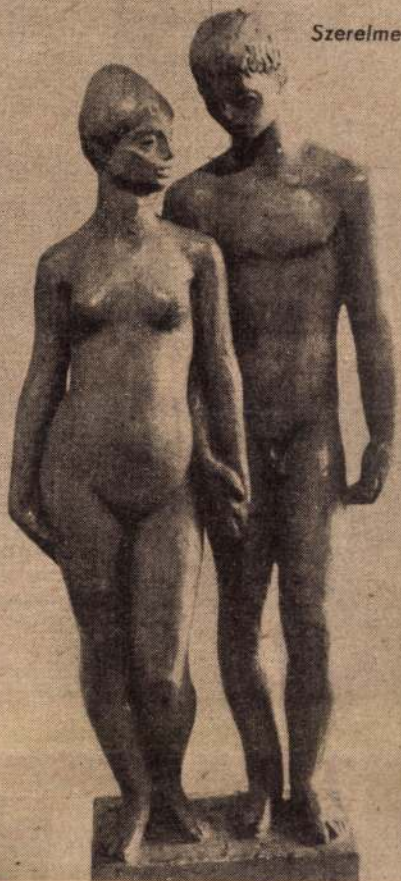

Szerelmespár

Európa elrablása

A Köztársaság útja.

Egy szép, régi porta, ritkaság a községben.

1982 JUL 2 4!
NAPLÓ (VESZPRÉM)
MSZMP
MSZMP SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-147, 340-726

A faluval a senki földjén találkoztunk.

Marcalgergelyi helyiség-névtábla tőlünk tíz méterre, de ugyanennyire van a Vinár nevét feltüntető tábla is. Mi pedig csak álltunk a senki földjén, Vida Dezső háza előtt. Ő állította, hogy a háza Marcalgergelyihez tartozik, csak a kertje végében húzódik a vinári községhatár.

– Én már nem egyszer mondtam, hogy helyezzék át Marcalgergelyi tábláját a vasúton túlra, ott lenne igazságos, hivatalos, de eddig nem tették meg – szólt határozottan az egykori tanító, sok-sok település krónikájának felkutatója, papírra vetője. Most mégsem hozzá fordultunk, hanem a megye helytörténeti lexikonához, hogy feljegyezzük a csöpp falu múltját.

Vas megye határán, (ez később még szerepet játszik a falu történetében és a fejlődésében is!) a Marcal főcsatorna és a Hajagos patak kiemelkedő hordalékkúpján egyutcás falu volt. Már ez nem felel meg a régi írásoknak. A Köztársaság utca mellé kiépült a Rákóczi utca is. Patináját az adta, hogy a Péter apostol tiszteletére emelt kőegyházát már 1393-ban említik, a plébánosáról pedig 1401-ből valók az első írások.

Sitkei birtok, majd a Vinári család uralja. Lejegyezték, hogy egyszer Vinári Domonkos fiává fogadta Sitkei Kopaszt és ráhagyta a birtokát.

Határa alig ezer hold és egy birtokosa volt mindig, aki szolgálta a külsővati leányegyházat és az 1725-től működő iskolát. Így aztán ha cselédsorban, paraszti munkában öregedtek is meg a vináriak, azért tanult emberek voltak, mert a dominus magister a faluvégi iskolában oktatta a gyerekeket szorozni dénárral, megismerkedni a mappával, beszélgetni a tengerről és fürdeni a Hajagosban.

Na, de tudom, hogy a Vinár szó eredetéről is beszélni kell. Nem nehéz eltalálni, hogy bor. termelőről esik említés a névben. Szláv szó, ami arra enged következtetni, hogy már a középkorban karóztak errefelé szőlőt. S alighanem onnan a név eredete, hogy szekerező szláv kupecek hozták erre a vidékre a szőlő venyigéjét. Vi-

– Olcsó a házhely?

– Nálunk olyan 12 fori négyszögöle.

Bertha Lajos a falu vége építkezik. Mandzartos, mode házat. Túl az épületen kezd dik a szántóföld. A kombá az új ház sarkától alig k méterre aratta le a gabonát napokban. Csupa új, vagy fe újított ház van a faluba Romépületet nem látni, elh nyagoltat is csupán kettőt.

Szalai Imrénét kerestem, a valamikor a vinári földműve szövetkezet megalakítója, v zetője volt. Ő is, a férje is e költözött már a szépen go dozott vinári temetőbe. Azé – kegyeletből is, meg lékeket felidézve – hogy Szalainé je volt a sz

Martsa István, szobrász

— BOTTYÁN JÁNOS ÉS KORA címmel kamarakiállítást nyitottak Esztergomban, a városi tanács székházában. Egykori háza, a mai városi tanács előtt szombaton avatják fel az Esztergom várát a törökök ellen sikerrel megvédő Bottyán János lovasszobrát, Martsa István művész alkotását.

-: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1977. aug. 19.

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 MÁJ 18

PESTI MÜSOR

Martsa István

1021

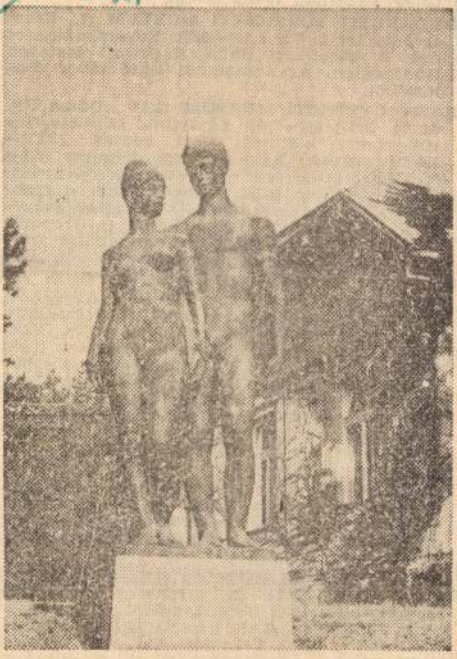

Martsa István: Szerelmespár című alkotása
(Fotó: Halmos Imre)

XVIII. századi) Régi szobrászművészet). XVIII. századi európai szobrászművészet). Modern képtár (XIX. század). Modern szobrok (XIX—XX század). A XX. század művészete. Gyűjtők és gyűjtemények (a Szépművészeti Múzeum 70 éves). Németalföldi rajzművészet. XVI—XVII. század.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA B, C, D ép. (Budavári Palota. Tel.: 160—170). Középkori kőtár. Barokk művészet a XVII. században. Magyar éremművészet és kisplasztika. XIX. századi festészet. Nagybányai festészet. Naiv művészet. XIX. és XX századi magyar szobrászat. Uitz Béla emlékére. Medveczky Jenő grafikái. Bortnyik Sándor festőművész emlékkiállítása. Mattioni Eszter festőművész gyűjteményes kiállítása. Műhely sorozat: Martyn Ferenc festőművész kiállítása.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth L. tér 12. Tel.: 124—360. Az ősi Peru. (Lipcsei Néprajzi Múzeum.) „Butella Bálint és Pörsö Örzse" (kerámiák) A Magyarországon élő chileiek műtárgyai. Magyar pásztorművészet (máj. 17-től).

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33—37. Tel.: 175—222). Az európai iparművészet remekei. Európai kerámiaművészet.

NAGYTÉTÉNYI KASTÉLYMÚZEUM (XXII., Csókási P. u. 9. Tel.: 264—429).

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi Mihály u. 16. Tel.: 173—611). Állandó kiállítás: Petőfi Sándor, József Attila, Radnóti Miklós, Gábor Andor.

Martsa István szobrásznüvész

1965-ben helyezték el Hajdubószörmény, főterén a művész „Szovjet bősi emlékmű" - vét. a másfélszeres életnagyságú bronzszobor fiatal szovjet-katonát abrázol. Testtartásával, kezében adott zászlóval ünepi és örömteli hangulatot fejez ki a szobrász. (említve)

Sz. Kürti Katalin: Felszabadulási emlékmű.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. ápr. 4.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Martsa István, Munkácsy-

1976 JUL 19

Hétfői Hirek

díjas érdemes művész

MARTSA István Munkácsy-díjas érdemes művész elkészült a Rákóczi emlékév alkalmából vállalt második alkotásával: Vak Bottyán lovasszobrával. (Esze Tamás talpasainak emlékművét, mint ismeretes, már felállították Vaján.) A szép szobrot, amely hamarosan öntödébe kerül, hogy elkészüljön végső, bronz mása is, Eszter-

1021

gom város rendelte, s az ottani Széchenyi tér, Vak Bottyán egykori kúriája, a mai tanácsháza elé szánták.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPELŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 1 1
Társadalmi Szemle

Martsa István

1021

Martsa István: 1917

szik viszonylag rövid terjedelmében egy-egy ország fejlődésének, problémáinak árnyalt bemutatását, méghozzá olyan szerzők által, akik döntéseikkel napról napra befolyásolják az adott ország sorsának alakulását. A különböző időben megjelent cikkek, tanulmányok egy kötetbe gyűjtése ugyanakkor lehetőséget nyújt arra is, hogy bepillantást nyerjünk a folyamatok időbeli alakulásába, tartós és változó elemeikbe.

A közelmúltban A. N. Koszigin nek, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének — beszédeiből és írásaiból adott közre válogatást a Kossuth és a Kárpáti Könyvkiadó. A kötet az 1939 és 1976 között megjelent cikkekből, írásokból ad áttekintést. Ebben a négy évtizedben Koszigin mindvégig magas beosztásban — 1964-től miniszterelnökként — dolgozik.

Koszigin elvtárs közreadott írásai a Szovjetunió megismerését illetően forrásértékűek; magas beosztásánál fogva szükségszerűen kollektív véleményt tükröznek. Az írásokon ugyanakkor érzékelhető a szerző sajátos munkastílusa is: a súlyponti feladatok határozott megrajzolása mellett a részletfeladatok pontos meghatározása, a sikerek, elért eredmények szemléletes bemutatása és a hiányosságok könyörtelen ostorozása.

▼

A kötet írásainak zöme 1960 után kelt. De találhatók a kötetben cikkek a háború előttről és az újjáépítés időszakából is. A fejlődés, de még inkább a szovjet nép háborús szenvedéseinek érzékeltetésére — ha csak egy idézet erejéig is — indokolt Koszigin elvtárs írásai alapján felidézni a háborút közvetlenül követő viszonyokat. „A helyi tanácsok egyik legfontosabb feladata — mondta Koszigin 1945 júniusában —,

[redacted]

sikeresen befejeződött. Az 1960 után megjelent cikkek ettől már lényegesen eltérő jellegű problémákkal foglalkoznak. Az ötvenes évek végén a szovjet gazdaság növekedési feltételeiben lényeges változások figyelhetők meg, amelyek a feladatok új módon való megközelítését igénylik. Ettől az időponttól megkezdődik a gazdasági reformra, a nagy strukturális változásokra való felkészülés, a reformot követően pedig a megvalósítás tapasztalatainak elemzése, a távlati fejlesztés irányának pontosítása. A kötet mindenekelőtt ezekbe a folyamatokba nyújt betekintést.

A változás szükségességének legszembetűnőbb jelzői: a munkaerő létszámnövekedésének csökkenő szerepe a gazdasági növekedésben, a fejlődés tőkeigényességének növekedése, egyéb okok mellett azért is, mert távolabbra települnek a nyersanyagbázisok, s nőnek a környezetvédelmi kiadások is. A fejlődés tőkeigényességének növekedésével párhuzamosan elodázhatatlan feladatként jelentkezik a lakosság igényeinek fokozódó mennyiségi kielégítése mellett a minőség emelése, a választék bővítése.

Az ellentmondó követelmények feloldásának lehetséges útja nyilván a hatékonyság növelése. Ennek egyik módját a tudomány szerepének növelésében látják. A tudományra való fokozott figyelmet jelzi, hogy a kötetben két, egymást követő cikk (1960-ból és 1961-ből) is ezzel foglalkozik: „Arról van szó — mondta Koszigin 1960-ban —„ hogy szorosabban kapcsoljuk össze a tudományt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PESTI MŰSOR

Martsa István
szobrász

1021

MŰTEREMBEN

Martsa Istvánnál

Vak Bottyán délcegen üli meg lovát. *Martsa István* József utcai műtermében. Alkotója közel egy évig dolgozott a monumentális alkotáson, a gipszfigura már készen áll. Amint kiöntik, Esztergomba kerül.

Martsa István meglehetősen sajátos előzmények után, 33 évesen került a Képzőművészeti Főiskolára. Korábban magasfeszültségű távvezetékek szerelője volt. Szerette szakmáját, de emellett művészetkedvelő is volt. Amikor csak tehette, fúrt, faragott, képezte magát. Egy idő után választania kellett, hiszen jól tudta, szakmáját és a szobrászatot nem lehet összeegyeztetni. S ő az akkor nehezebbnek ígérkező utat, a szobrászatot választotta. A főiskolán *Ferenczy Béni* tanítványa lett. A mester sokoldalúan foglalkoztatta növendékeit. A mindennapos rajzoláshoz, a természet tanulmányozásához és megörökítéséhez nagy szorgalom kellett. Megtanulta, például mit is jelent valójában megtervezni a szobrot. Miután befejezte tanulmányait, egy pályázaton első helyezést ért el, és megbízást kapott egy köztéri szobor megmintázására.

A művész 1951—60. között a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban tanított. Nagyon szerette a fiatalokat, s fontosnak tartotta, hogy a középiskolások minél hamarabb találkozzanak a művészettel. Nem is a szobrászat

megértését, becsülését tartotta elsődleges szempontnak, hanem egyáltalában a művészetet.

Néhány fiatal pályatársával együtt 1952-ben két és fél hónapos meghívást kaptak a Bábolnai Állami Gazdaságba. Ez a néhány hét nagy hatást gyakorolt művészetére. Ebben az időben mintázta a *Kenyeret vivő lány* című ólomkompozícióját. Ekkor ismerte meg igazán a lovakat. A fiatal művészek kora hajnalban már a szabadban dolgoztak, tanulmányozták az állatokat. „Még sohasem lovagoltam, de csodálom ezeket az állatokat. Úgy érzem, az ember után a ló tud a legkifejezőbben mozogni . . . ”

A kisplasztikai kifejezési formát különösen szereti. Ebben a műfajban tudja a leggyorsabban megfogalmazni gondolatait. Úgy tartja, amikor egy-egy kis alkotás elkészül, akkor dől el, lesz-e monumentális szobor belőle.

Martsa István már eddig is számtalan köztéri szoborral hívta fel magára a figyelmet. Sok és körültekintő munka előzi meg az ilyen alkotások megtervezését, felállítását. Figyelembe kell venni, hogy hova és kiknek készül. A bajai *Talpasok* egyik kedvenc alkotása. A szabadságharc nagyjainak számos szobrát láthattuk már, a névtelen harcosokét azonban nem. A művésznek ez adta az ötletet, hogy megörökítse a névteleneket, a talpasokat. A szobor hamarosan elkészült, ráérő vállalkozó öntőmester híján azonban hat évig állt a műtermében . . . Végül 1975-ben állították fel a Talpasokat a bajai művelődési ház előtt.

A műtermében gyurmából kialakított kisplasztikai tanulmányok sorát látom. Martsa István évekkel ezelőtt Székelyföldön járt, emlékében megmaradt egy falusi temetés. A szoborterv már készen áll.

R. G.

TIT – PROGRAM

A JÓZSEF ATTILA SZABADEGYETEM ELŐADÁSAI

Csütörtökön, 25-én, du. 6-kor: SZOCIOLÓGIAI ALAPISMERETEK (ELTE Jogi Kar, V., Egyetem tér 1/3. III. terem). A munka és az üzem szociológiai kérdései. Előadó: dr. Andics Jenő egyetemi adjunktus. — ELSŐ KÉZBŐL (Kossuth Klub) VIII., Múzeum u. 7.). Miért éppen Angola? — Előadó: Balo György, a Magyar Televízió tömunkatársa. NAPJAINK VILÁGIRODALMA (ELTE Jogi Kar, V., Egyetem tér 1/3. II. terem) Golding: Green és a mai angol regény. Előadó: Kristó Nagy István irodalomtörténész.

Pénteken, 26-án du. 6-kor: — VILÁGVALLÁSOK (Egyetemi Színpad, Pesti B. u. 1.). A kereszténység az újkorban. Előadó: Lendvai Ferenc egyetemi adjunktus. A MUNKA TÖRVÉNYKÖNYVE RENDELKEZÉSEI ÉS GYAKORLATI ALKALMAZÁSUK (Bp-i Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3., I. 48.). A munkaügyi viták elintézése a munkaügyi döntőbizottság és a bíróság előtt. — Előadó: dr. Máltás György, a Fővárosi Bíróság tanácselnök bírája. A SZÁZADELŐ IRODALMA ÉS MŰVÉSZETE (Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.). Az izmusok vajúdásától a realista szintézisig (Thomas Mann). Előadó: dr. Németh G. Béla, az irodalomtudományok doktora.

Szombaton, 27-én, du. 4-kor: — ZENETÖRTÉNET (Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.). Liszt Ferenc (zongoraművek, versenyművek, szimfonikus költemények). Előadó: Boronkay Antal zenetörténész. — ÉPÍTÉSZET ÉS TÁRSADALOM (Bp-i Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3. mfszt. 38.). Az építészeti szemlélet alakulása a XX. században. — Előadó: dr. Bonta János tanszékvezető egyetemi tanár.

Vasárnap, 28-án, de. 11-kor (Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.). SZÍNHÁZ ÉS SZÍNJÁTSZÁS — 19. foglalkozás. Előadó: dr. Hont Ferenc Kossuth-díjas.

Hétfőn, 29-én, du. 6-kor — KORUNK IDEOLÓGIAI ÁRAMLATAI ÉS A MARXIZMUS (ELTE Jogi Kar, V., Egyetem tér 1/3., VI. terem). A maoizmus ideológiájának gazdasági és társadalmi alapjai. Előadó: Polányi Péter tudományos munkatárs. KÜLPOLITIKA ÉS TUDOMÁNY (Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.). A külpolitika prognoszizálásáról — Előadó: dr. Kulcsár Péter, a Magyar Rádió munkatársa. A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS GYAKORLATI KÉRDÉSEI (Bp-i Műszaki Egyetem, XI., Stoczek u. 2., fszt. nagyterem). A csökkent munkaképességű dolgozók rehabilitációja, társadalombiztosítási és egyéb kedvezményei. — Előadó: dr. Abonyi Géza, a Bp-i Társadalombiztosítási Igazgatóság Jogügyi és Kártérítési Főosztályának vezetője. A NYELV ÉS ESZTÉTIKÁJA (Bp-i Műszaki Egyetem, XI., Egry J. u. 1., E-épület I. emelet). Stíluselemző módszerek. — Előadó: Szegedy-Maszák Mihály tudományos kutató. A MAGYAR FOTÓMŰVÉSZET TÖRTÉNETE ÉS ÉLŐ NAGYJAI (Bp-i Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3., I. em. 33.). Kortárs fotóművészetünk nagyjai. Előadó: Zinner Erzsébet fotóművész. A NÉPRAJZTUDOMÁNY FELFEDEZÉSEI (ELTE Természettudományi Kar, B-épület, VIII., Múzeum krt. 4.). Pásztorok és parasztok (Bantuk, szudáni és kelet-afrikai népek). Előadó: dr. Nagy Géza egyetemi tanársegéd. A KVANTUMMECHANIKA ALAPJAI (ELTE Természettudományi Kar, D-épület, VIII., Puskin u. 5/7.). Közös mozgásállapotok. — Előadó: dr. Károlyházi Frigyes egyetemi tanár. AZ ÉSZAKI FOKTÓL A GIBRALTÁRIG (ELTE Természettudományi Kar, Ságvári-terem, VIII., Múzeum krt. 4.). Spanyolország I. A vizcayai öböltől El Escorialig, San Sebastian, Altamiro-barlang, Burgos, Segovia. Előadó: Óváry Árpád mérnök.

Kedden, 30-án, du. 6-kor: — VILÁGKÖRKÉP (ELTE Természettudományi Kar, B-épület, VIII., Múzeum krt. 4.). Eredmények és feladatok Lengyelországban. Előadó: Regős Sándor, a Magyar Televízió munkatársa. A MAGYAR NÉP AZ ÁRPÁDOK KORÁBAN (ELTE Bölcsésztudományi Kar, V., Pesti B. u. 1., félemelet XIV.). A városiasodás kezdetei. Előadó: dr. Kubinyi András kandidátus. ÓKORI IRODALOM (ELTE Bölcsésztudományi Kar, V., Pesti B. u. 1., félem. I.). A görög vígjáték (Arisztophanész, Menandrosz). Előadó: dr. Szabó Árpád professzor. A GYÜMÖLCSTERMESZTÉS (Kertészeti Egyetem, XI., Ménesi út 44. A/I. terem). Védekezés a gyümölcsös állati kártevői ellen. Előadó: Pénzes Béla egyetemi tanársegéd. AZ EURÓPAI MŰVELŐDÉS EGY ÉVEZREDES KERESZTÚTJAI (ELTE Jogi Kar, V., Egyetem tér 1/3., I. terem). A barokk szerelem. Előadó: dr. Süpek Ottó kandidátus. ÍGY KÉSZÜL A TELEVÍZIÓMŰSOR (Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.). Tv-játék. Előadó: Sándor György, a Magyar Televízió közművelődési igazgatója.

Szerdán, 31-én, du. 6-kor: FEJEZETEK A DIALEKTIKUS MATERIALIZMUS TÁRGYKÖRÉBŐL (Közgazdaságtudományi Egyetem, IX., Dimitrov tér 8., II. em. 245.). A kvantummechanika néhány kérdése. Előadó: dr. Törös Róbert tudományos munkatárs. HOGYAN NEVELJÜNK 6 ÉVES KORIG? (ELTE Természettudományi Kar, VIII., Múzeum krt. 4.). A gyermekrajz titkai. AZ EMBERI MUNKA LÉLEKTANI PROBLÉMÁI (Bp-i Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3., I. e. 40.). A munkához való viszony és az azonosulás szociálpszichológiai problémái. — ÓKORI MŰVÉSZET (ELTE Természettudományi Kar, D-épület, VIII., Puskin u. 5/7.). Kelta és ibér művészet. Előadó: dr. Szabó Miklós múzeumi osztályvezető. AZ EURÓPAI IPARMŰVÉSZET TÖRTÉNETE (ELTE Természettudományi Kar, B-épület, VIII., Múzeum krt. 4.). A XVIII. század iparművészete: barokk és a rokokó. Előadó: Mikes Ildikó művészettörténész. AZ OPERA ÉS A DALÉNEKLÉS MÚLTJA ÉS JELENE (Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.). A daléneklés új mesterei (Fischer-Dieskau, Schwarzkopf, Seefried, Pears, Ferrier, Prey stb.). Előadó:

Martsa István

Martsa István:
Auschwitzi emlékmű. 1965.

Oelmacher Anna
A szocialista lépzőművészet nyomában
Bp. 1975 Kossuth

Kis Nagy András: Kubikosok. 1965.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 340-748, 340-726

Martsa István
szobrászművész

DOLGOZÓK LAPJA

1976 OKT 16

DOMBORMŰ-LELEPLEZÉS

Martsa István esztergomi származású szobrászművész Kossuth-domborműve hosszú évekig a város félreeső helyén, a közönség számára alig hozzáférhetően, nem tölthette be emlékidéző funkcióját. A dombormű most átkerült az esztergomi Fürdőszálló homlokzatára. Leleplezését 18-án, hétfőn, 14 órakor rövid megemlékezés és műsor keretében rendezik meg.

arra is kötelezték a Vértes-
szőlőst, hogy a három mérkő-
zésre 12 rendezőt biztosítson.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1976 NOV 25
MAGYAR NEMZET

Martsa Gyula
Munkácsy-díjas szobrászművész

A Duna-kanyart gazdagítja

Felavatták a dömösi közművelődési otthont

A Duna-kanyar központjában fekvő Dömös, ez a nagy történelmi múltú község jelentős kulturális esemény színhelye volt a napokban: felavatták közművelődési otthonát. A SZOT-üdülő épülete a megnövekedett igények miatt már nem volt alkalmas üdültetésre, ezért a SZOT átadta a községi tanácsnak, amely *az épületet teljesen átalakította művelődési központ céljára.* Ebben az épületben kapott otthont a községi tanács, valamint a községi könyvtár, helytörténeti részleggel.

A közművelődési otthon tágas *előcsarnokában a jövőben főleg a fiatal művészek stúdiójának időszaki kiállításait rendezik meg.* Már a megnyitás alkalmából értékes képzőművészeti kiállítás fogadta a látogatókat. A Dömösön élő és alkotó képzőművészek közül *Martsa* István Munkácsy-díjas szobrászművész, *M. Szücs* Ilona festőművész, *Novák* Lajos Munkácsy-díjas grafikusművész, a napokban tragikus hirtelenséggel meghalt *Novák-né Surányi* Mária grafikusművész, továbbá a dömösi születésű és a község kulturális életében oly fáradhatatlanul tevékenykedő *Vertel* József grafikusművész — annyi magyar bélyeg és számos külföldi állam bélyegeinek, nemzetközi díjakkal is kitüntetett tervezője —, a fiatal *Vertel* Beatrix grafikusművész és *Pilspöky* István festő- és grafikusművész alkotásaiból nyílt meg az első kiállítás.

Az épület közművelődési otthon céljára történő átalakítását a Komárom megyei tanács és a dömösi községi tanács anyagi támogatásán kívül *nagymértékben elősegítette a Duna-kanyar Intéző Bizottsága.* Az otthonavató ünnepségen részt vett dr. *Kiss* István, a Komárom megyei tanács elnöke, *Oczel* János, a Duna-kanyar Intéző Bizottsága elnöke és *Gárdai* Zoltánné, Komárom megyei országgyűlési képviselő is.

Eljöttek az ünnepségre a nyaranta Dömösön élő művészek is, így *Major* Tamás kétszeres Kossuth-díjas kiváló művész, dr. *Horusitzky* Zoltán Erkel-díjas zeneszerző, a Zeneművészeti Főiskola tanára, *Sárközy* István zeneszerző, ugyancsak főiskolai tanár, *Sárközy* Gergely, a Camerata Hungarica együttes tagja. Az ünnepség kulturális műsorát Major Tamás két József Attila-vers nagy hatású elmondásával nyitotta meg, majd a fiatal művészek azokból a zeneszámokból adtak elő, amelyeket az említett zeneszerzők alkottak.

Az új közművelődési intézményt *Herbály* János, a dorogi járási hivatal elnöke adta át a községnek. *Sáros* András, a község tanácselnöke méltatta a dömösi lakosok társadalmi munkában végzett tevékenységét, amellyel elősegítették a közművelődési otthon létesítését. Sor került néhány dömösi emlékérem, illetve emléklap átadására is. A Hazafias Népfront részéről *Pintér* Lajos helyi elnök köszönte meg a lakosság segítségét.

Az avatóbeszédet dr. *Horváth* István, az esztergomi Balassa Bálint Múzeum igazgatója mondta, aki röviden ismertette Dömös történelmi múltját, szólt arról, mit jelent majd e közművelődési otthon a falu kulturális életében, de *a Duna-kanyar ideganforgalma szempontjából is,* egyúttal bemutatta a kiállításon részt vett képzőművészek alkotásait és a helytörténeti anyagot.

A megnyitó ünnepség részvevői megismerkedtek azzal a gazdag helytörténeti anyaggal, amelynek alapjait még az 1773-ban ideszármazott *Bozóky* Mihály vetette meg, aki Dömös község egykori nótáriusa, iskolamestere és a magyar barokk egyházi zene utolsó képviselője volt, az irodalomtörténet pedig Wieland és Lafontaine költészetének első fordítói között tartja számon nevét. Leszármazottai tovább gyűjtötték a helytörténeti anyagot, hét nemzedéken át mind tanárok voltak. Ma is a tanárcsalád kezében van a gyűjtemény, amely *a jövő évben megnyíló helytörténeti múzeumnak lesz a alapanyaga.*

(környei)

generalter-
ről a Vízi
lat. A
rendszer a
közötti Du
gazadságo
épül.

— A ha
zába költöz
san az ifjú
helyen. A város 1973-ban épí-
tette az első ilyen házat, ebben
és a múlt évben átadott épü-
letben összesen 219 fiatal há-
zas jutott időszakos otthonhoz.

— Új, automata gépsoron pereg az idei terméső vető-
mag a Bajai Állami Gazdaság
hibrid kukorica üzemében,
amelynek teljes rekonstruk-
ciója 1977-ben fejeződik be.
Az idei termésből NDK, cseh-
szlovák és lengyel megrende-
lésre is szállítanak.

— Időszerű egészségügyi kérdésekről szerdán rendezte meg tizenegyedik tudományos ülését a kisvárdai kórház-ren-
delőintézet, a Szabolcs-Szat-
már megyei egészségügyi in-
tézmények vezető főorvosai-
nak, a kisvárdai járás körzeti orvosainak, valamint a szege-
di, a debreceni és a miskolci egészségügyi intézetek veze-
tőinek részvételével.

— Vízcső átalakítási munkák miatt november 25-én reggel hét órától várhatóan november 28-án, vasárnap 22 óráig a XIX. és a XX. kerületben nyomáscsökkenéssel, a magasabb emeleteken vízhiánnyal kell számolni.

— Új Gelka-szervizt adtak át szerdán Edelényben. Még az idén Sátoraljaújhelyen és Sárospatakon is létesítenek Gelka-szervizállomást.

— Az Útinform szerda esti tájékoztatása szerint az országos úthálózaton — azon kívül, hogy sikos nehány út egy-egy szakasza, ahol dolgoztak a szórógépek — a közlekedés zavartalan. A Ferihegyi repülőtéren — akárcsak a városban — kellemetlenül esett a havas eső, ez azonban a légiforgalomban nem okozott fennakadást.

— Kétméteres víz borítja Szaloniki egyes pontjait, az özönvízszerű esőzések követ-
Szaloniki munkásne-

rű szervezési módszerekhez szükséges számítástechnikai és szervezéstechnikai berendezé-
seket.

— Zalaegerszeg első iskolai tanuszodája jövő év őszére el-
készül egy épülő, 16 tanter-
mes általános iskolában. Má-
sik hír Zalaegerszegről: ter-
málfürdőt létesítenek a keleti városrészben, ahol percenként 550 liter, 57 Celsius-fokos melegvíz-nyerőhelyet tártak fel.

— Magas a közúti balesetek száma Budapesten. Az 1975-
ben meghalt áldozatoknak csaknem 70 százaléka, a súlyos sérülteknek pedig 30 százaléka gyalogos volt. A következő esztendőkben évente 25—30 csomópontban helyeznek el jelzőlámpát, a zebrákhoz sár-
gán villogó berendezéseket szerelnek fel, a legveszélye-
sebbek pedig különleges meg-
világítást kapnak.

Pótkocsis kamionnal ütközött össze Gönyű és Ács között egy kanyarban Balla Gábor 27 éves budapesti lakos személykocsi-
ja, amely megcsúszva a síkos úton, áttért az úttest bal oldalára. A balesetnél Balla Gábor, dr. Bal-
la Ferencné 50 éves budapesti la-
kos és Rékai Zsuzsa négyéves budapesti kislány életét vesztette, egy utast könnyebb sérüléssel szállítottak kórházba.

— Szomszédoktól lopta dísz-növényeit egy 26 éves növény-
barát a marylandi Rockville-
ben. Végül is feljelentették. A rendőrség 120, szebbnél szebb növényt, virágokat, pál-
mákat, kaktuszokat talált a la-
kásban, amelynek gazdája az-
zal védekezett, „túlságosan szereti a virágot".

— A televízió műsora csütörtökön: 8.55: Tévétorna. 9.00—12.45: Iskolatévé. 9.00—9.05: Énekeljünk együtt! 9.05—9.25: Környezetismeret. 10.05—10.30: Élővilág. 11.05—11.30: Filmiskola. 12.05—12.45: Világnézet. 14.00—16.00: Iskolatévé. 14.00—14.05: Énekeljünk együtt! 14.05—14.25: Környezetismeret. 14.55—15.20: Élővilág. 15.20—16.00: Világnézet. 16.55: Hírek. 17.00: Perpetuum mobile. Ismeretterjesztő műsor gyerekeknek. 17.45: Telesport. 18.10: Zsebtévé. 18.20: Falujárás. 19.10: Esti mese. 19.20: Tévétorna. 19.30: TV-Híradó. 20.00: Kántor. Történetek a híres nyomozókutyáról. 3. rész: Az erdész halála. 20.50: Szemtől szemben önmagunkkal. 21.30: Arany János dalos-
könyvéből. 21.50: Kultúrák. A Magyarországon élő román nemzetiség. 22.25: TV-Híradó 3. — **2. Műsor:** 20.01: Gazdaság és történelem. IV. rész: A mezőgazdaság fejlődése a XX. században. (Ism.) 20.35: Zene, zene, zene. Hangversenymelléklet. Bach: A fúga művészete. Közreműködik a Moszkvai Kamarazenekar. 21.05: TV-Híradó 2. 21.25: Reklám. 21.35—22.05: A vakból. Csehszlovák film.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MÁR 14

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Martsa István

ancsnokok. Ismeri kegyel-
ned Esze Tamást?

1021

nyörögtek, szabadítsam me
őket kínjaiktól, nyomorúsá

MARTSA ISTVÁN: TALPASOK
(Vázlat)

próbálta eldönteni, hogy a sok idegen nyelvű felirat közül melyiket válassza. Aztán rájött, hogy az árat kell néznie. Kétszázötven forintot szorított ki a havi konyhapénzből még az otthonra vállalt gépelésből. Készült erre az alkalomra, mint valamikor egy szívdobogtató randevúra. Mint amikor Lacival...

Akkorát löktek rajta, hogy majdnem lesodort egy drága palackot. Ettől megijedt és gyorsan leemelte azt, amelyik sokadmagával éppen előtte állt. Remegő kézzel beleengedte a tejtől, zöldségtől maszatos kosárba, de gyorsan fel is állította. Gondterhelten körbeforgatta az üveget, nem lett-e mocskos, aztán egy kézzel fogva a palack nyakát, elindult, hogy a pénztárhoz jusson. Ideges volt és csak akkor csillapult valamennyit a pulzusa, amikor nagynehezen fizetett és szatyrába süllyesztette az italt. Amikor kilépett az üzletből, körbekémlelt, nem látta-e valamelyik, hogy ő most... De senki nem figyelt rá és ismerős arcot sem fedezett fel a tömegben.

Hajnali ötre húzta az órát, mert bejelentkezett Pirinél, rendbe akarta hozatni a haját is mára. Óvatosan, precízen csomagolta ki a kristálypoharakat, mindet egyenként átvizsgálta, nem poros-e, pedig tudta, hogy naponta törölgeti őket. Papírt rakott a poharak-

Martsa István talpasa-
1021 sukról

Jegyzetek szoborkiállítás dolgában

Elöljáróban szeretném megjegyezni, hogy ez a személyes hangú írás nem azért készült kötetlenebb formában, mintha a salgótarjáni, szabadtéren kiállított szobrokhoz, magához a szabadtéri szoborkiállítás ügyéhez, fontosságánál fogva nem illene szigorúbb stílus, „szakmabélibb" értékelés. E személyes megjegyzések éppen azért lehetnek kötetlenebbek, mert — ahogyan a téren felállított szobrok — bármi rosszértelmű kiállítási felsorakoztatás, merev, ünnepélyességbe való emelkedés, bemutató jelleg nélkül —, ott vannak körülöttünk, közöttünk, akik sétálhatunk a téren, vagy elhaladunk a tér mellett vezető úton — a kiállítás a maga fesztelenségével kötelez erre.

*

E jegyzet írója egy alkalommal Milánó mellett, attól mintegy 30—40 kilométer távolságra, tíz évvel ezelőtt látott már szabadtéri szoborkiállítást. S pár évvel ezelőtt, Salgótarjánhoz sokkal közelebb, a csehszlovákiai Pöstyénben is egy hasonlót. Az előzőhöz országút vezetett, az utóbbi sem terült el lakott terület közepén. Ami tehát közös volt bennük: a települést elhagyva kellett őket megközelíteni, oda kellett utazni, hogy megnézzük a kiállított objektumokat. Igaz, szép természeti környezetben, erdő közepén, zöldből előbukkanva találkoztunk a kiállítással. Kirándulóhelyeken, kissé távol a lakott településtől.

Salgótarjánban azonban másról van szó. Valahogy úgy is megfogalmazható ez a más: a városközpont életéhez nemcsak az itt lakók, vagy itt közlekedők forgalma, az urbanisztikai-építészeti környezet tartozik, hanem a téren maguknak helyet, az itt áthaladók, vagy tartózkodók szemében polgárjogot nyert szobrok is. A szobrok, amelyek korántsem tolakodóan-követelően állnak helyükön — aki akarja, kikerülheti őket, az arányos nagy térség módot ad erre is. Nem olyan ez a kiállítás, ahová meghívóval lépünk be, amelyre mint rendezvényre készülünk, vagy időt szakítva térünk be. Salgótarján központi terén a szobrok valóságos közéletet élnek.

Egy kevésbé lényeget érintő szempontal indítanám mondandómat.

A tér és a jó rendezés olyan lehetőséget adnak, hogy kis átrendezéssel akár hosszabb ideig, a forgalom megzavarása nélkül is, állhatna ez a kiállítás. Azt mondtam, kis átrendezéssel, hiszen például egy hosszabb ideig tartó, ilyen értelemben nem provizórikus berendezéssel számoló kiállításról a salaktömbök, melyek most a kiállítás „berendezését" szolgálják, bizonnyal elmaradnának. Nem mintha a salaktömbök, melyekhez itt talán könnyebb hozzájutni, így festetten, nem nyújtanának segítséget ahhoz, hogy a tér szürke kövezetéből kiemelkedjenek, elváljanak a rajtuk elhelyezett szobrok. Csakhogy erős színezésük rohammunka eredményeként hat. S ami zavaró: tömegeikkel olyan hangsúlyt nyernek, mellyel elnyomják a rajtuk elhelyezett szobrok méreteit, formáit. Így van ez még olyan, tömegében nagyobb szobor esetében is, mint *Martsa István Talpasokja*, ahol a posztamens magassága letompítja a két gubás együtemű lépésének kemény dobbanását is. Vagy *Szlávics László* valódi kínban lábukkal földbe karmoló asszonyainál, ahol éppen a motívum mondandójának kibontását akadályozza a talpazat. Máshol több salaktömb egymásra helyezését kívánnánk: *Kis Nagy András Anya gyermekkel* szobrának nem kellene akkor majdhogynem földön ülnie, s a szobor formáinak kompozíciója szemmagasságból nyerné el teljes hatását. A salaktömb-posztamensek nem mindenütt sikeres szereplésénél sokkal zavaróbb egy rossz, lassan általánosan beidegződő „berendezői" törekvés: a virágok fölösleges alkalmazása.

Az elmúlt esztendőkben bemutatótermek — legyen az alkalom akár kereskedelmi, ipari, vagy művészeti bemutató — állandó libériásai az élőnövények; a rendszerint rossz helyre elhelyezett, töltésre, lazításra stb. felhasznált futók, zöldek, virágok. Salgótarjánban a tér tervezői arányos elosztásban, a szürke padlózatot élénkítendő, virágágyásokat iktattak a tér szélére, közepére is, több helyen. Elegendőek ezek a színfoltok, a különben kedves piros muskátlik elmaradása esetén nem bosszankodtunk volna, amikor szinte mindegyik szobor körül a hajdanvolt obligát, lábhoz helyezett csokrot eszünkbe juttatva kerülgettük nagyméretű vázáikkal együtt a virágokat.

Egy kiállítást azonban nem a rendezés, környezeti adottságok, hanem a kiállított munkák fémjeleznek.

Egy évenként megismétlődő tárlat alaplehetősége az, hogy a kiállításon új alkotásokat lásson a közönség. Az a közönség, amely közgyűjteményeket, múzeumokat, kiállítótermeket látogathat, rádió- és tvadásokban, napisajtóban, művészeti kiadványokban, utazásai során nyomon követheti azt, hogy mi történik a művészet dolgában. Természetes tehát, hogy lehetőségként az évenként megrendezendő szabadtéri tárlatnak két értelemben is új alkotásokat kell bemutatnia: amelyek az elmúlt kiállítás után készültek (tehát időben újak) és olyanokat — ennek egybe kell esnie az előzőkkel —, melyek tartalmukban és formai megoldásaikban is újak. Az ilyen művek jelentik egy kiállítás újdonságszámba menő szobrait, képeit, adják a kiállítás rangját, jelentik a néző, látogató számára a valódi izgalmat, örömet.

Salgótarján városközpontja együttesében — sokszor leírták már — a legmodernebb magyar városközpont. A fenti két értelemben is: időben és az urbanisztika szempontjából is. Ehhez a tényhez, adottsághoz kell igazodnia tehát a szabadtéri szobortárlatnak is. A valóban objektív technikai nehézségek ellenére — ilyenek például, hogy egy év rövid átfutási idő újabb „szabadtéri szobrok" készítéséhez, s hogy többnyire szabad téren, esőben nem rongálódó anyagból készült szobrokkal lehet gazdálkodni stb. — igényünket mindenképpen a környezet modernségéhez mérjük. A kiállítástípus felől megközelítve a kérdést: nem „vándorkiállítást" szeretnénk látni, amely kicsomagolva-becsomagolva sok helyütt bemutatható, amely máshol már látott műveket utaztat a nézőhöz, hanem olyan új seregszemlét, melyben a megtisztelő alkalomra készített szobrokkal is találkozhatunk. Erre Salgótarjánt éppen modern urbanisztikai jellege predesztinálná.

Nem célja ennek a jegyzetnek, hogy a többségükben már ismert szobrok részletes méltatására vállalkozzon. Első pillantásra is szembetűnő viszont, hogy a rendezőség különböző orientációjú, indulatú, és eltérő funkciójú műveknek adott teret. Találkozások, szembesítések, a párbeszéd lehetősége adódik így, nagyon fontos kérdés azonban, hogy a bemutatott szobrokhoz, éppen, mert különböző művészeti tendenciákat képviselnek, el kell vezetni nézőiket. Ez az a kérdés, melyről *Bereczky Lóránd* a *Palócföld* egy korábbi számában szólt, amikor művészet és közönség problémáiról a következőket írta: „Nem közömbös, hogy a képzőművészet és a társadalom találkozásának, illetve e kontaktus *tartalmának, formájának* érdekében mit kell tennünk".

Ezért kell, hogy kis részleteknek (amelyek néha apróságnak tűnnek egy kiállítás szervezésénél) is fontosságot tulajdonítsunk, rájuk körültekintő munkát fordítsunk, olyanokra, mint a közönség tájékozódását segítő, szórólapok formájában közreadott „vezetők" készítése. Mert, ha azt tartjuk, hogy közönségünket tanítani, irányítani kell, segíteni az alkotások megértésében, nem szabad ezt a feladatot sem felületesen, elhamarkodottan, mondjuk ki, semmitmondóan, üresjáratként kezelni. A kiállításon részt vevő művészeket bemutató, művészetüket jellemezni törekvő „vezető" — mely különben nagyon praktikusan, írattartóba helyezhető egyes oldalakból áll — nem nő fel feladatához. Érdemes néhány megállapítást idézni, mely nemcsak pongyolaságaival, hanem semmitmondó közhelyek ismételgetésével jeleskedik. *Janzer Frigyes*ről, akinek kiállításáról különben külön katalógus is készült, melyből valamiféle tájékoztatást nyerhet a látogató, a következőket írja „vezetőnk": „*... a modern európai művészet formakincsének ismeretében teremt, vág utat a magyar portrészobrászat számára*". (Megismerkedve Janzernak a kiállításon látható, igényes portrészobraival, nem marad kétséges, hogy művészete itt ismert hazai megoldásokhoz kapcsolódik, és, mint ilyennek, nem kell elvégeznie az úttörés nehéz, igen nehéz munkáját.) *Majoros Hedvig*et a következő félresikerült mondat méltatja: „*Művészetét a murális feladatok szolgálatába állította, úgy, hogy a kiemelkedő eredményeket felmutató köztéri szobrászattal együtt számos kiemelkedő alkotás-*

1975
Magyar Iparművészet
Szám

sal gazdagította a murális művészet műfaját". (A murális művészet műfaja alliteráció nyelvünkben, a képzőművészet ágazatainak felosztásában, műfajok kérdéseinél nem ilyen egyszerű a helyzet: falkép, fali kerámia, faliszőttes, falra helyezett reliefszobrászat, mozaik, eltérő technikák, nem fali-műfaj! A „murális művészet" műfaji határeset.) Vagy: *„Martsa István a magyar plebejusi hagyományok megörökítője a magyar szobrászatban".* (Eltekintve a mondat tautológikus jellegétől, a hagyományokat, úgy tetszik folytatni kell, nem megörökíteni, azaz örökké változatlanná tenni.) *Garányi Józsefnek Kobzosához* és *Lantosához* is más sorokkal kellene a nézőket elvezetni, mint iskolai végbizonyítványhoz hasonló jelentéssel.

S mindez annál sajnálatosabb, mert a sztereotípiák — ha úgy tetszik, sematikus mondatok — vajmi csekély kapaszkodót nyújtanak a művekről is informálódni akaró nézőknek. De ez a szempont már egy másik igényt vet fel, mégpedig azt, hogy a kiállításon tartott vezetés nem pótolhatja az írásos információt — ezért ennek pontosnak, szakszerűnek, lényegre törőnek és a kiállított művekről beszélőnek is kell lennie. Ha van hangversenykalauz, mely a bemutatott zeneműveket elemzi, legyen olyan kiállítási kalauz, vezető is, ami hasonló feladatot tölt be! Mert elkötelezett műalkotás *Martsa István Talpasok*ja, de elkötelezett *Szlávics Hirosimája* és *Vietnam*ja is. Előbbi könnyen követhető (a formák tömörsége, tömege erőt, magabiztosságot, öntudatot kíván adni az alakoknak, lépésük ritmusa harcias menetet jelezni), Szlávics összetettebb módon közelít témájához; az emberalak lőtt sebe, golyósorozattól átlyuggatott teste kínálja a lehetőséget, hogy a modern szobrászat aktuális gondolataival éljen készítője. A szobrászi figura, mint szoboralak, szobrászati forma előttünk semmisül meg, foszlik, roncsolódik — ahogyan a vietnami, hirosimai asszonyok szemtanúk előtt hasonlóképpen semmisültek meg. Indokolt és értelmes a moore-i negatív forma átvétele: az alakon tátongó seb belsejét, valami hiányát, nem-létét adja, a madárformává zsugorított fej az emberformát vesztő testrészt felfokozott expresszivitással jeleníti meg.

A műelemzés szükségességére és a szobor és néző nem mindig szerencsés kapcsolatára utal két tanulságos beszélgetés alkalmi kiállításnézőkkel. A kisközségi tanárt a Radnóti-szobor a harmincas évek munkanélküljére emlékeztette, aki ugyanúgy állt, falnak, lapátnak, kerítésnek támaszkodva, zsebre dugott kézzel. *„Akkor ez a szobor is egy munkanélkülit ábrázolna; hol vannak azok az attributumok — akár könyv, írószerszám, idézet, vagy bármi más —, amik megjelölnék, megneveznék Radnótit, az írót?"* — hangzott a kérdés. Érdekes volt a szobornak ez a spontán, személyes emlékképpen nyugvó megközelítése. Nézője akaratlanul is dúsította, szélesítette a szobor jelentéskörét: az lehet egy névtelen (akár szellemi, akár fizikai) munkanélküli — a harmincas évekből. De hiszen ennek az általánosításnak megragadásával teljesebb a szobor jelentése! Radnótit a társadalom, akkori törvényeivel, a peremre helyezte, azért támaszkodik itt ez a szoboralak az utcakövezet szélén egy gerendának-kerítésnek. Az egyedi az általános felé utal — és, ha eljutunk addig, hogy ne csak Radnótit lássuk a szoborban (pontosabban Radnótit lássuk, de úgy, mint a többi munkanélkülit), akkor miért hiányoljuk az olyan részletet, attributumot, amely ismét visszavezetne a költőhöz, az egyediséghez, vagyis leszűkítené a szobor jelentéskörét? A fej arcmást, hasonmást nyújtó megmunkálásával elvégzi az azonosítást, hogy az ábrázolt Radnóti, a költő.

Szlávics László kész alkatrészekből, szerszámokból csavarokból szerkesztette össze *Gólya* című szobrát. Ezeknek az elemeknek a felsorolása is bizonyítja ötletének gazdagságát, játékosságát: síncsavar, kétszárnyú pillércsavar, betonelembe vezethető csavaros drót, ELZETT-lakat, szárnyas csavarok, pléhvágó olló, villás kerti kapa alkotják a gólya testét. Az alkatrészeket nyugdíjas munkás nézőtársam sorra megnevezte. Vitatkozni azon a ponton kezdtünk, amikor arra terelődött a szó, hogy miért alkatrészekből állította össze a gólyát szobrásza. Megállapodásunk alapja az lett, hogy ipari alkatrészekből áll a gólya teste. Nem hagyományos plasztikai formálással alakította ki a szobrász a gólyán a testrészeket, hanem adott, vásárolható, géppel előállított ipari termékekből. Tehát ember-készítette alkatrészekből csinált egy természeti világához tartozó élőlényt. Élettelen tárgyakból — élőt. Alkatrészekből — má
más c
tárgyak
igazodó élőlényt teremt. A szobor jelentése talán ebből a körülményből érthető meg: ipari terméket úgy is alakíthatunk, sőt, úgy kell felhasználnunk, átformálnunk, hogy az olyan második természetet alkosson körülöttünk, mint a szelíd gólya a természetben. Századunk szobrászatában találkoztunk már olyan példákkal, ahol a vaselemekből, vagy fémalkatrészekből egybeépített emberi alak arra a lehetőségre utalt, hogy a gépi világ, technika emberellenes is lehet. Ezt is eszünkbe juttathatja a Szlávics-féle gólya, amint így, jókedvűen, harsogó pirosra festett alkatrészeivel itt álldogál előttünk. Ez is a művészet dolga; összefüggésekre mutatni, felismert, új viszonylatokra utalni. (A kiállítás vezetője e kérdésben is szólhatna — ahhoz a tanárhoz is, aki a Radnóti-szobor előtt beszélgetett velem, és ahhoz a nyugdíjas munkáshoz is, aki elmondta, hogy mit, hogyan lát, és neki mit mond ez vagy az a szobor.)

S éppen a fenti példák igazolják: hogy a művészet új megoldásait, nem közvetlenül érthető, elmélkedésre késztető, elemzésre indító tartalmait megértsük — ehhez is kell, hogy a szabadtéri kiállítás lehetőséget és segítséget nyújtson. Hogy ne csak nézői, hanem értői is legyenek a kiállításnak. A város életéhez, lakóinak aktív pihenéséhez, az emberi személyiség építéséhez, művészet és társadalom gondjainak egybefonódásához, a társadalom további „kultúrálódási" igényeihez segítve.

Eisler János

102

Marcsa István szobrászművész

1976. márc. 18. Televizió 19.3o /11/ M.

TV-Híradó.

- Picasso galambja kőben. A Képzőművészeti Kivitelező Vállalatnál mos kapja meg végső formáját Marcsa István Munkácsy-díjas érdemes művész új műve, az az emlékkő amelyet április 4-e tiszteletére állitanak majd fel Budapesten a XVIII. kerületben. Marcsa István műtermében a történelem levegője fog körül bennünket. Mellettünk Vak Bottyán készülő szobra, Esztergomban állitják majd föl és a falon Ferenczi Béni egy rajza,-Marcsa István ugyanis Ferenczi tanitvány volt. Magatartásban mit lehetett tőle tanulni?

- Magatartásban azt a feltétlen becsületességet, ami a művész embertől elvárandó. A művészetben mindennek pontos értelme van, Neka van.

- Beszéljünk az ekokról, nagyon szereti a történelmet, a történelemnek különösen a Rákóczi korszak béli szakaszát, a kuruc

102

világot.

- Ilyen pl. a/Talpasok/ Farkasok/ cimü szobrom Baján.

- Miért éppen a Talpasok?

- A Talpasok azért, mert valahogy úgy éreztem, hogy a Talpasok a névtelen harcosok ezek kissé mellőzöttek történelmi ismereteimben, úgy éreztem, hogyx valamit törlesztek ebből a hiányból és azért komponáltam meg a Talpasoknak a szobrát Baján. Nagyon jó érzés az embernek, hogyha a szobor fölavatása alkalmával az ember találkozik az ottlévőkkal, akik között lesz a szobor állandóan, hogy azoknak mi a véleménye.

- Van ilyen emléke?

- Van ilyen emlékem, pl. a Talpasok szobrának az avatásánál több falusi emberrel beszélgettem, akiknek a legnagyobb tetszését váltotta ki a szobrom és azt mondták, hogy ez ugyanolyan mint ők a parasztok. Ez nagyon kellemes benyomást tett rám és jó érzés.

- Ez a művész boldogsága.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 FEB. 5
SOMOGYI NÉPLAP

Martsa István
szobrászművész

1021

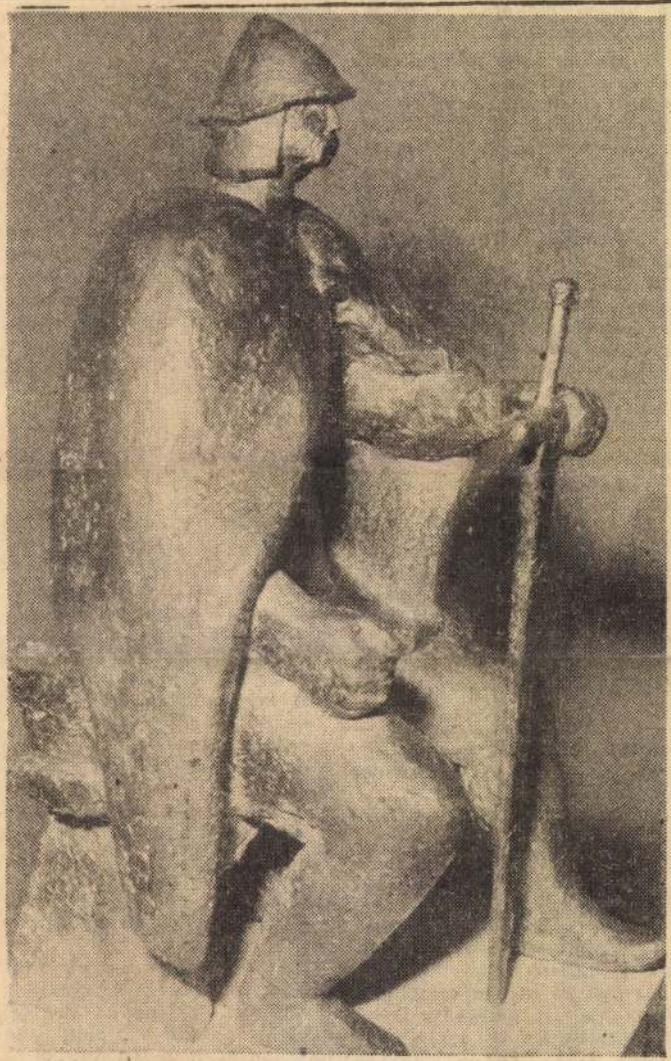

Dózsa. Martsa István szobra.
(Martsa István Munkácsy-díjas szobrászművész 66 éves korában, február 3-án halt meg Budapesten)

Az utolsó mohikán, Téli rek. Mesekönyvek.

A járdán most feltűnik cigánycsalád. A férfi h bajszú, sovány, csontos en Az asszony vastag, cifra r ja kivirít a járókelők k Egy négyéves kislányt von szol magával. Leghátul egy 11 —12 éves fiúgyerek. A családi hierarchia megvan az utcán is.

Az utca végén, a városi tanács előtt könyvespolc, rajta az említett könyvek. A férfi és az asszony oda se néz, de a fiú leragad a polc előtt.

— Hajde! Gyere már!

A fiú esengve néz rá.

— Édesapám!... Azt a könyvet!...

A Téli berek címűt szúrta ki a szemével.

Az apa méregbe jön.

— Mindjárt kapsz egy pofont! Még mit nem! Kabátot veszünk neked meg sapkát!

Az anyja is szelíden korholja a fiút.

— Minek neked könyv? Nagyapád úgyis cigarettát sodorna belőle!

— Ebből ugyan nem! — mondja fenyegetően a fiú.

És majd ellopja a könyvet a szemével.

Az apa megragadja a karját.

— Gyere!

De a fiút húzni kell. A könyvárus megsajnálja.

— Vegyen már meg neki!

— Maga hallgasson! Magának ez üzlet!

Az apa az idegen szótól méregbe jön. Az arccsonja körül kivörösödik a bőr. Aztán, hogy a fiút hiába húzza, odacsap neki az öklével az arcára. A fiú képe megszínesedik.

az elejét... Nem tudom a folytatást...

— Kérd kölcsön!

— Mindenkinek van már könyve! Csak nekem nincs — mondja könnyek közt a fiú.

— Ott vannak a tankönyveid!

— Az más!... Miért nincs nekem könyvem, édesapám? A többiek nevetnek, mert én... mindig csak kölcsönkérek könyvet!

Az apa ütésre emeli a kezét, azután leereszti. Körülnéz. Néhányan már figyelik, hogy mi lesz a folytatás. Az arcán a homlokán ráncok jelennek meg. Azután előveszi az erszényét, és belenyúl. Kiránt egy szazast.

— Tegye ide azt a könyvet! — mondja a könyvárusnak.

A könyves odateszi.

— Azt a másikat is!

— Melyiket?

A fiú a Bőrharisnyára mutat.

— Még azt a harmadikat is!

Az Utolsó mohikán kerül a többire.

Az apa gőgösen fizet 87 forintot.

— Nesze! Rajtad ne nevessenek!

A fiú lekapja a bundás sapkát a fejéről. Beleteszi a könyveket. Magához szorítja őket, és elindul a család után hajadonfővel, boldogan, vörös folttal az arccsontján.

Tari János

Marcsa István, szobrászművész

1978. február 3. Kossuth 18,30 K^Gyné

Esti Magazin

1021

- Elhunyt Marcsa István szobrászmüvész. 66 éves volt. Marcsa István Pozsonyban született, a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Béni tanitványa volt. A Szerelmesek c. alkotását a budapesti Fodor Szanatóriumban, Mártirszobrát Auswitzban állitották fel. Munkássága elismeréséül többek között két Munkácsy dijat is kapott. Marcsa István temetéséről később intézkednek.

Thököly-szobrot avattak Vaján

Ünnepélyesen megnyílt a múzeumi és műemléki hónap

Október 1-én délután tartották a vajai Vay Ádám Múzeumban a XVII. múzeumi és műemléki hónap ünnepélyes megyei megnyitóját. Az esős idő miatt a múzeum Rákóczi-termében kezdődött az ünnepség. Kuruc kori dallamok csendültek fel a Mátészalkai Esze Tamás Gimnázium és Szakközépiskola fiataljainak tolmácsolásában, majd a helyi általános iskola tanulói kuruc témájú verseket adtak elő.

A megyei megnyitó közönségét — akik között a hajdúszoboszlói Thököly tudományos emlékülés képviselői is ott voltak — *dr. Németh Péter* megyei múzeumigazgató köszöntötte. Bevezetőjében elmondta: 1971—1975. között több mint egymillió érdeklődő fordult meg a megye múzeumaiban, s azóta is évről évre gyarapodik azok száma, akik a régészet, a néprajz, a középkori és újkori történelem, a munkásmozgalom, a képző- és iparművészet eredményeivel, népünk tárgyi és szellemi emlékeivel ismerkednek, a múzeumi ismeretterjesztés változatos rendezvényein. Csak az elmúlt évben 337 ezren keresték fel a megye múzeumait, sok tízezren múzeumi műsoros estéken, vetélkedőkön, múzeumbaráti körök foglalkozásain bővítették tudásukat.

A vajai múzeum is azok közé az intézmények közé tartozik, amelyet évről évre többen látogatnak. Az elmúlt öt esztendőben született állandó kiállítások, a volt gazdasági épület felújításával nyert megyei úttörőtörténeti bemutató, az ez évtől természetvédelmi területté nyilvánított értékes környezet olyan vonzerőt jelentenek valamennyi korosztálynak, melyet ma még kevés helység nyújt a megyében.

Az elmúlt öt esztendőben Rákóczi Ferenc és Vay Ádám mellszobra mellett felállították a szabolcs-szatmári népszabadságküzdelmeit szimbolizáló szép alkotást: Martsa István szobrászművész „Kuruc talpasok" című kétalakos szobrát. S nem kellett esztendőket várni, hogy ismét két újabb szoborral gyarapodjék Vaja nagyközség, s azon túl a megye.

A kuruc kor két kiemelkedő alakja, Thököly Imre és Rádai Pál mellszobrának felavatása alkalmából *dr. Köpeczi Béla* akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárhelyettese, a Rákóczi-szabadságharc korának kiváló ismerője tartott szoboravató beszédet. Külön méltatta az MTA főtitkárhelyettese a Thököly Imre által vezetett függetlenségi hadjáratot és szólt Rádai Pál szerepéről is, aki a középnemesség tipikus képviselője volt.

Az avatóbeszéd után került sor Antal Károly szobrászművész Thököly Imrét ábrázoló kő mellszobrának és Cs. Kovács László Rádai Palt ábrázoló bronz mellszobrának leleplezésére. Ezt követően a helyi és a megyei intézmények, társadalmi szervek megkoszorúzták a két kuruc vezér szobrát, melyet *Parragh László*, a nagyközségi népfrontbizottság titkára vett át a község lakossága nevében. Az ünnepségen *Sipos György*, a múzeumbaráti kör elnöke mondott köszönetet a két alkotásért, amely hozzájárul a szoborgaléria kialakításához.

Ezzel kezdetét vette megyénkben a múzeumi és műemléki hónap, amelynek egyik soron következő eseménye az október 7-én, a Jósa András Múzeumban nyíló bányászattörténeti kiállítás, a Prágai Műszaki Nemzeti Múzeum anyagából.

Thököly szobra Vaján

Szovjet Baráti Társaság és több szerv által meghirdetett, s immár hagyományos „Kell a jó könyv" olvasópályázat megyei seregszemléjét. A munkahelyi előversengések után a megyei vetélkedőn 18, háromfős csapat jelent meg, melyeknek többsége a megyében működő MSZBT-tagcsoportokat képviselte. A vetélkedősorozatra 22 mű elolvasását írta elő a szervező bizottság. A cél az volt, hogy az irodalom eszközeivel is segítsék a béke és a barátság gondolatának kiteljesedését, a magyar és a szovjet nép irodalmi értékeinek jobb megismerését.

A vetélkedő résztvevői ötletesen összeállított szellemi totót töltöttek ki, műveket ismertek fel felolvasott részletek alapján, a műben szereplő hősök nevéhez írták oda a könyv címét és más, művekkel kapcsolatos kérdésekre válaszoltak. A feleletekből kitűnt, hogy vala-

A sok izga... hozó irodalmi... mezőnyből ... *Demecseri V... názium* hár... tanára — ... *Mikházi J... Károly* — ... gyűjtéséve... sen. Máso... *bogdányi ... lat* M... nak vers... ponttal. ... a *Nyíreg... Főiskola* ... képvise... tal. A ... lamennyi helyez... let és könyvet kapott, az e... ső három helyezett pénzjutalomban részesült.

Az olvasópályázat versenyszabályzata alapján így a demecseri orosz szakos tanárok képviselik megyénket Miskolcon, az október 13-án sorra kerülő országos olvasópályázati elődöntőn, ahonnan az országos vetélkedőbe lehet bejutni.

(sigér)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 OKT 13
KELETMAGYARORSZÁG

Horváth Vince fafaragó kiállítása

Önálló tárlat 80 évesen

Horváth Vince hat elemi után lakatostanulónak szegődött, majd később a vasútnál lett fűtő. A fűtésnél többre vágyott, de mozdonyvezető nem lehetett, mert nem volt középiskolája. Az I. világháborúba 17 évesen vitték el, és mire húszévesen hazakerült, már két év olasz hadifogság is volt a háta mögött.

Húszéves korától faragásból, hangszerjavításból, zenélésből és alkalmi munkákból él. A „Népművészet mestere" címmel, hetvenéves kora után kapott csak nyugdíjat.

Munkáit az országban eddig több helyen nagy sikerrel fogadta a közönség. Gyakran szerepelt együtt más népművészekkel, a nyíregyházi díszítőművészeti stúdió tagjaival is. Munkáit féltve őrizte, pedig már sokan vettek volna tőle. Ezek közül a legemlékezetesebb története az volt, amikor a „Népizenekar" című faragásáért félmilliót ajánlottak fel neki. Nem adta, minden faragását őrzi. Hiánytalanul szeretné majd egyben tudni az életművét, amit Nyíregyházának szán.

A Népművelési Intézet által kijelölt bizottság, amelynek tagjai Tamás Noémi és Péli Tamás festőművész, valamint Osztojkán Béla író voltak, szeptember 25-én zsürizte a negyvenkilenc faragást. Az életművet „amatőr árakkal" háromszáz-hatezer forintra értékelték. Horváth Vince munkáiból szeptember 28-án nyitottak kiállítást Nyíregyházán, a városi művelődési központban. A fafaragó nyolcvanadik életévében nyílt, első önálló kiállítását a nagysikerű cigányíró, Lakatos Menyhért, a Füstös képek szerzője nyitotta meg meleg szavakkal. A tárlat október 4-ig tart nyitva, ezt követően Budapest több intézménye fogadja Horváth Vince életművét.

dunai

...ef és

Iskolatörté...

Minden belépő számára rendkívüli élményt jelent Vásárosnaményban a múzeum iskolatörténeti kiállítása. Az ódon, múlt század végi, huszadik század eleji elemi bútorai, tanszerei, könyvei fiatalt és öreget egyaránt megragadnak. Van, aki saját élményeit éli újra, a legkisebbek ugyanakkor mosolyognak: ez is iskola volt?

Anélkül, hogy jelentőségéhez méltóan ismertetném e nagyszerű kiállítás anyagát, egy egészen különös gondolatom támadt. A falakon, a tárlókban a régi okmányok között újra és újra felbukkan Eötvös József neve. Azé a kiváló politikusé, aki a múlt században a magyar oktatásügy első reformere volt. Eötvös neve, aki vásárosnaményi származású, a család Beregnek ezen a táján élt. Naményban ma is ott az Eötvös-

Hangverseny a zenei v...

Negyedik éve került megrendezésre az egész világon, Magyarországon 7 városban, köztük itt Nyíregyházán is, a Kórusok Országos Tanácsa, a Magyar Zeneművészek Szövetsége, Nyíregyháza város égisze alatt a „Zenei világnap" hangversenye, amely egyre nagyobb hangsúlyt kap a nemzetközi művészeti rendezvények között. Október 1-én, vasárnap délelőtt, matiné keretében a Krúdy moziban öt kiváló ifjúsági énekkar tette emlékezetessé az ünnepi megemlékezést, melyet Kedves Tamás, a debreceni zeneművészeti főiskola igazgatója nyitott meg, hangsúlyozva a zene egyetemes, mindent átfogó, embert formáló hatását.

Közös kánonéneklés után a

Nyíregyházi IV. sz. Általános

Martsa István

1021

Martasa István: Szövő nő

Társadalmi Szemle
9 — 1978
MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

TÁRSADALMI SZEMLE

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

8–9

XXXIII. ÉVFOLYAM,
1978. AUGUSZTUS–SZEPTEMBER

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Társadalmi Szemle

Martsa István

1978 MÁR

1021

Martsa István:
Dömös

gyelembe véve — tökéletesíteni kell. Ez esetileg *újabb igényeket támaszt a jogi szabályozás iránt.* Megkívánja a gazdasági viszonyok jogi szabályozásának folyamatos, tervszerű fejlesztését. Ezzel függ össze, hogy az utóbbi években gazdasági életünk alapvető intézményeire vonatkozólag több törvényt és a gazdasági viszonyokat érintő számos jogszabályt alkottak. Elég utalni a népgazdasági tervezésről, a külkereskedelemről, az élelmiszerek előállításáról és forgalombahozataláról, a szövetkezetekről, az állami vállalatokról szóló törvényekre, a Polgári Törvénykönyv módosítására, elsősorban a tulajdoni viszonyokkal és a szerződési rendszerrel kapcsolatosan.

gazdasági
ják meg
kotásnak
társadalm
zálódásán
zás, hatél
csak akk
ha megfelel a szocialista társadalom
termelési és politikai viszonyainak, a társadalom érdekeinek és igényeinek.

Mindez érvényes, sőt elsősorban érvényes a gazdasági viszonyok jogi szabályozására. Gazdaságpolitikánk a párt általános politikájának része, akárcsak a jogpolitika. Ez utóbbi közvetíti a gazdaságpolitika céljait az állami akaratként jelentkező jogszabályokban és a jogalkalmazásban.

A szocialista jogszabályoknál fontos

Magyar Állami Művészeti Alap
102

1978.II.13.Kossuth 18:3o Gné
Esti Magazin

- A Farkasréti temetőben végső bucsut vettek Marcsa István szobrászművésztől. A kétszeres Munkácsy-dijas érdemes művész ravatalánál a Kulturális Minisztérium, a Képző és Iparművész Szövetség, a Művészeti Dolgozók Szakszervezete, és a kollégák nevében méltatták Marcsa István életutját.

Martsa István, Munkácsy díjas szobrászművész

1021

Megyénkből indult el...

„...miért is csinálom?"

Beszélgetés Martsa István Munkácsy-díjas szobrászművésszel

Néhány éve az esztergomi udvarban találkoztam először Martsa Istvánnal — egy monumentális szoborcsoport, az auschwitzi emlékmű fájdalmas kiáltásként jelentkező figuráinak képében. Már születésének pillanataiban is megrázott e mű, valamiféle ősi emberi félelmet és tiltakozást éreztem a kovácstűzhely lángjaiból kizizzó alakokban. Néhány nappal később láttam egy másik művét, az esztergomi kórház udvarában lévő ápolónő-gyermek figurás szobrát. Meghitt, szinte bensőséges hangulatú szobor. Csodálatos kontraszt-

ja egy művész pályájának ez a két alkotás!

Cserepes István, a mártírhalált halt festőművész műtermében dolgozik, itt találkoztunk Martsa Istvánnal. Komoly, töprengő ember. Kerüli a nagy szavakat, munkájáról, életéről szinte tömondatokban beszél.

— Szüleim 1919-ben kerültek Esztergomba. A Tanácsköztársaság leverése után el kellett jönnünk Pozsonyból. Az esztergomi tábori iskolába jártam, ahol többek között Féja Géza és Bányai Kornél is tanított. Amolyan örökké nyüzsgő gyerek voltam. Élt bennem a vágyakozás, hogy valamit tegyek, alkossak. Később, katonakoromban ismerkedtem meg Csorba Gézával — ma Kossuth-díjas szobrászművész —, tőle lestem el valamit... 1945-ben, katonaszökevényként kerültem ki a háborúból, az a ruha sem volt az enyém, amiben voltam. Ekkor már élt bennem a gondolat, hogy szobrász akarok lenni. Jelentkeztem a képzőművészeti főiskolára... Magam is meglepődtem, amikor felvettek.

— Tudjuk, hogy Ferenczy Béni tanítványa volt. Ez „jó indítás". Már főiskolás korában önálló kiállítással jelentkezett...

— Igen, s kiállított kisplasztikáim közül a Galéria is megvett egyet. Ez növelte az önbizalmamat. 1950-ben végeztem, állást kerestem. 600 forint állami ösztöndíjat kaptam, erre megnősültem...

— Ön, ha szabad így fogalmazni, ma már „befutott művész." Nehéz volt eljutni idáig?

— Dolgoznom kellett. Pályázatokon vettem részt, tisztességgel megcsináltam a munkáimat. Sikerült eljutnom addig, hogy a szakma elismert. 1957-ben és 1965-ben a Munkácsy-díj első fokozatát kaptam. Gyakran felteszik nekem a kérdést: nem zavar-e a munkámban, hogy megrendelésre dolgozom? Véleményem szerint a szobrász ott kezdődik, hogy az adott feladatot meg tudja-e oldani.

A műteremben, ahol beszélgetünk, hatalmas gipszalak tornyosodik fölénk. Erre terelődik a beszélgetés.

— A kalocsai vásártérre kerül ez a szobor, parasztmozgalmi témát szimbolizálok a figurával. Egyébként már egy új feladat megoldása izgat: egy kétfigurás kuruc szobrot készítek. Az egyszerű kuruc vitézeknek, a „talpasoknak" szeretnék emléket állítani. Munkáim közül egyet sem tagadok meg, én szültem valamennyit. Szívesen gondolok a „Fiatalok" című bronz munkámra, számos érmemre, kisplasztikákra.

Az anyagokról faggatom Martsa Istvánt. Milyen anyaggal dolgozik legszívesebben?

— A szobrászatban az anyagnak éppen olyan szerepe van, mint a formának. Az anyag önmaga is hordoz mondanivalót. A bronz nemes hatást vált ki. Az auschwitzi emlékmű alakjait vasból készítettem, ezzel tudtam kifejezni a fájdalmas, borzalmas élményt.

A műteremmel szomszédos lakásban folytatjuk a beszélgetést. Szűcs Ilona festőművész — Martsa István felesége — képei a régi emlékek. Egy Miskolcon ellopott szobor, a moszkvai és a kínai út emlékei, a nagy mester, Ferenczy Béni alakja.

— Egyik legjobb munkámnak tartom az Auschwitzba került emlékművet... — mondja elgondolkodva. — Sajnos, kevesen

Az auschwitzi emlékmű egyik alakja

látták itthon, sürgős volt a felállítása. Szobraim sorsáról egyébként is keveset tudok, amikor elkerülnek tőlem önálló életet kezdenek élni. S ez így is van rendjén. Elégedett ember vagyok — örömöm telik a munkában. Jó érzés tudni, hogy az embereknek tetszik a munkám.

Cs. Nagy Lajos

A gazdaságirányítási reform első esztendeje

Írta: Csikós-Nagy Béla államtitkár, az Országos Anyag- és Árhivatal elnöke

Az 1968-ban bevezetett gazdaságirányítási reform beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Nem vezetett átmeneti visszaesésre, sem a tervszerűség gyengítésére. Néhány pozitív hatása a vártnál hamarabb jelentkezett. Mutatkoznak a társadalmi kezdeményezés kibontakozásának első eredményei. Megindult a termelési struktúra egészséges átalakulása. Ésszerűbben, kevesebb bürokratikus megkötéssel fejlődik a népgazdaság. Erősödnek a termelés és a fogyasztás kölcsönhatásai. Mindez fokozatosan és a jobb gazdasági hatékonyság útján megy végbe. Az első tapasztalatok igazolják a reform alapjául szolgáló elképzeléseket.

E pozitív eredmények minden bizonnyal a reform körültekintő előkészítésének is köszönhetők. A gazdaságirányítási rendszer felülvizsgálatát 1964 végén határoztuk el, és az új szabályozási rendszert három év munkájával alapoztuk meg. Ez idő alatt többször esett szó arról, miért van szükség három évre a gazdasági reform megvalósításához. Utólag megállapítható: a gondos előkészítés, a sokirányú kritikai elemzés, a közgazdasági szabályozók kölcsönös összefüggéseinek beható tanulmányozása — mindez fontos szerepet játszott a zavartalan átállásban és az egész társadalom felkészülésében.

A reformra kedvező körülmények között került sor. A nemzeti jövedelem átlagos évi növekedése az 1960—1966 közötti időszakban 5,3, 1967-ben pedig 8 százalék volt. Ez az ipar 9 százalékos, az építőipar 14 százalékos fejlődése mellett jött létre. 1967-ben 2 százalékkal csökkent ugyan a mezőgazdasági termelés az előző évhez képest, de figyelembe kell venni azt is, hogy 1966-ban a mezőgazdasági termelés 7,7 százalékkal haladta meg a korábbi 5 év átlagát. Az új gazdaságirányítási rendszer pozitív hatásai dett, ami megfelel a szokásos növekedésnek. Viszont a termelés emelkedése a foglalkoztatottak számának a tervnálnagyobb mértékű növekedésével valósult meg. 1968-ban a termelékenység javulása az ipari termelés emelkedésének csak 60 százalékát biztosítja. Ez kedvezőtlenebb annál, mint amit az elmúlt években megszoktunk. Fel kellett vetődnie, mennyiben járulhatott hozzá az új irányítási rendszerre való áttérés a termelékenységi arány romlásához. A gazdaságirányítási reformmal párhuzamosan két — ettől független — tényező is jelentkezett, ami az egyértelmű állásfoglalást megnehezíti. Az egyik a rövidített munkahétre való áttérés. A másik, a már évekkel ezelőtt meghirdetett vidéki ipartelepítési politika végrehajtásának meggyorsulása. Az ipari fejlődésben elmaradott és jelentősebb munkaerő-tartalékokkal rendelkező területeken jelentős számú új munkaerő bevonását eredményező iparosítás útját járják.

Ezzel függ össze, hogy a termelékenységi arány romlása a vidéki iparosítás miatt következett be, hiszen a budapesti ipar a termelés növelését 100 százalékosan a termelékenység javításával biztosította. Ezért nem is lett volna helyes elhamarkodott következtetésekre jutni, és a nyereségérdekeltség kialakított konkrét rendszerét fő elemeiben megváltoztatni.

Az új gazdaságirányítási rendszer feloldotta a termelőeszközök kereskedelmi forgalmának korlátait, az állam csak ott korlátozza a szabad áruforgalmat, ahol az egyensúlyt átmenetileg nem lehet biztosítani. Az 1968. évi tapasztalatok szerint a termékforgalmazás új rendje általában bevált, és a fennmaradt kötöttségek szűkítésére hamarabb kerülhet sor, mint azt korábban feltételeztük. 1969-ben a termelési (szerződéses) kötelezettséget a termelési érték 15 százalékáról 10 százalékára, a monopol- [illegible] az áruforgalmi nemzeti valutának a külföldi valutához viszonyított reális értékelése, ami az egységes devizaszorzók alkalmazásában jut kifejezésre. A másik, az átlagosnál rosszabb hatékonysággal működő termelési ágakban az exportprémium biztosítása. De a viszonylati probléma — a múlthoz hasonlóan — ma is felmerül. A külkereskedelmi mérleg kedvező irányú változása a szocialista országok viszonylatában (a KGST-piacon) az export jelentős növekedése, a kapitalista országok viszonylatában (a nem KGST-piacokon) az import jelentős csökkenése révén állt elő. Magyarország mindenesetre érdekelt a nemzetközi munkamegosztás olyan rendszerében, amely a termelőerők szabad kibontakozását hatékonyan támogatja.

Ilyen alapon közelítjük meg a KGST együttműködési rendszerét, miután Magyarország nemzetközi áruforgalmának zöme e piacon bonyolódik le. Továbbá ilyen szempontból tartjuk fontosnak a KGST-n kívüli országokkal a kölcsönös előnyökon alapuló munkamegosztás fejlesztését.

Az új árrendszerben szerzett eddigi tapasztalatok általában pozitívak. A mezőgazdaságban két szakaszban végrehajtott intézkedéssel 17 százalékkal emeltük a felvásárlási árszínvonalat. Az agrártermékek túlnyomó részénél a mai árak az 1968/69-es gazdasági évben is érvényben maradnak.

Az ipari árreform beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Az ipari termelői árszínvonal lényegében a tervezettnek megfelelően alakul, viszont a nyereségtömeg 20 százalékkal kedvezőbb a várakozásnál. Sokirányú elemzés után arra a következtetésre jutottunk, hogy csak kivételesen, szűkebb körben módosítjuk az 1968-ban életbe léptetett rögzített (maximált) árakat, viszont szélesebb körben csökkentjük az un. kivételezéseket. A gazdaságirányítási reform bevezetésekor kivételezésekkel (ártámogatás, export dotáció stb.) éltünk. Az 1968. évi helyzet rámutatott egy sor kivételezés indokolatlanságára. E kör szűkítése tökéletesíti a gazdaságirányítás új rendszerét, hatékonyabb gazdálkodásra serkenti a vállalatokat.

Az új ipari árrendszer bevezetésével erősödtek a termelés és a fogyasztás kölcsönhatásai. A különböző arformák (rögzített ár, maximált ár, szabad ár) alkalmazása helyesnek bizonyult. Problémákat ez idő szerint a beruházási javak piacán észlelhető feszültség okoz. Áremelési tendenciák különösen az építőiparban mutatkoznak. Mindebben átmeneti tényezők játszanak sze-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI
NAPLÓ

Martsa István
szobrászművész
1021

1969. március 7.

Zsürizték a jubileumi kiállítás anyagát

A megyei tanács egyik szobája most olyan, mint egy furcsa vásár. Egy fiatalember cipeli ki és be — némi segítséggel — a jókora táblaképeket, zománcokat, famunkákat, rézdomborításokat. A teremben fotelokban és székeken, szétszóródva ül a zsüri, felállnak, körbehordozzák a kisebb képeket, szemüveget tesznek fel, cigarettára gyújtanak, javaslatokat tesznek és szavaznak. Jó nagy munka ez és felelősségteljes — hiszen nem kisebb dologról van szó, mint a tanácsköztársasági jubileumi kiállítás képeinek zsürizéséről.

Előbb a megbízásra elkészült pályaműveket nézik át, ez szám szerint tizenhat képzőművészt jelent, ezekből a munkákból csak egyet-kettőt javasol a zsüri — alapos megfontolás után — kiiktatni a kiállítás anyagából. A kiállításra beküldött egyéb művek azonban száz körül járnak — harmincan küldték el képeiket.

Mindvégig gondolni kell az egyes művek színvonalán túl a kiállítás összképére is. Egy kompozíció fölött nagy vita alakul ki, — mert megüti ugyan azt a színvonalat, hogy kiállíthassák, de merőben másként hatna egy egyéni tárlaton, ahol tanulmány — vagy kísérletjellege kidomborodhatna. Hosszas megbeszélés után úgy döntenek, hogy a mű ne kerüljön be a reprezentatív nagy kiállítás anyagába, de a zsüritagok feljegyzik, hogy az alkotóval közlik majd a magyarázatot. Hiszen van olyan eset is, amikor a beküldött munka színvonala eleve lehetetlenné teszi, hogy az bármiféle kiállítóteremben falra kerüljön.

A nagy felelősséggel dolgozó zsüri elég népes: elnöke Bartha Éva, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus osztályvezetője, tagjai Martsa István szobrászművész, Somogyi János, Szentgyörgyi Kornél, Martyn Ferenc és Soltra Elemér festőművészek, Hárs Éva művészettörténész, Csorba Tivadar, az MSZMP Baranya megyei Bizottsága munkatársa, Bernics Ferenc, a megyei tanács és Gábriel József, a városi tanács művelődésügyi osztályvezetője.

Amint együtt a március 21-i kiállítás anyaga, megkezdődött a vita afölött, hogy a jubileumi pályázat értékes díjait mely alkotásoknak ítélik oda. Ezekről azonban még nem beszélhetünk a nyilvánosság előtt, hiszen a jubileumi képzőművészeti pályázat eredményeit — az irodalmi és zenei pályázat eredményeivel együtt — március 21-én teszik közzé a pályázatot hirdető szervek lapunk hasábjain.

ÖSÉG postájából

a kolostorba

E helyek feltárására társadalmi összefogásra van szükség. Az „Egy napot Pécsért" mozgalom keretén belül, mi a MÉV. I. sz. bányaüzem „Weindl Gáspár" szocialista brigád címért küzdő robbantási munkabrigádja vállaljuk, hogy a jakabhegyi helyreállítási munkák során az esetleges robbantási és bányászati munkákat esetenként társadalmi munkában elvégezzük.

Ezenkívül vállaljuk, hogy a helyreállítási munkákhoz meg szervezzük az üzem szocialista brigádjainak, valamint a KISZ-alapszervezetek tagjainak társadalmi munkában való részvételét.

Kérjük a Városi Tanács VB-t, hogy csatlakozásunkat fogadja el és amennyiben társadalmi munkára igényt tart, arról bennünket értesítsen.

A „Weindl Gáspár" robbantási munkabrigád nevében:

Török István
mérnök.

itkaság

Javaslatunk: vegyék tudomásul a lakosság igényeit is, mert eddig csak a bánya érdekeit nézték. Minden autóbusz, a lehetőség szerint nagy befogadóképességű legyen, időben megfelelő elosztással, Petőfi-aknáig közlekedjen.

Szeretnénk, ha a Budai vámnál létesítendő pályaudvar megépül, az onnan induló autóbusz menetdíja 2 forint lenne, hiszen a városig, amúgyis megfizetjük a másik 2 forintot.

Kérjük az arra illetékeseket, hogy a vasasiak érdekeinek megfelelően szervezzék át, a 14 és 16-os járatok menetrendjét és útvonalát.

Huba János.
a Hazafias Népfront Vasas II. Körzeti Biz. titkára.

ülőzve"?

de a rejtvény megfejtését telefonon Budapestre be kellett mondani. No, sebaj, gondoltam magamban — bízni kell a postában, meg a szerencsében. Futás a tanácsra a „berepülőzött" telefonhoz.

Sajnos, a pécsi központos hangja nem jelentkezett. Félóra múlva feladtam a kilátástalan küzdelmet, közben lejárt a műsor is.

Hazafelé bandukoltam és közben arra gondoltam, mi lenne, ha most lángokban állna a tsz száz férőhelyes istállója...

Horváth Sándor
Királyegyháza

Köszönet Nyilas Misinek

Keressük azt a szót, amivel kifejezhetnénk köszönetünket Nyilas Misinek. Bocsásson meg Sólyom Kati, hogy így szóltunk, de a röpke két óra alatt való-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-[illegible], 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
1973 FEB. 4

Martsa István szobrász (Esztergom).

DOLGOZÓK LAPJA

A kiállítások rekord-esztendeje

Az a mintegy száz képző- és iparművészeti kiállítás, amelyet ebben az évben a megye közönsége városokban és falvakban láthat — csúcsteljesítménynek számít. Természetesen a mennyiség önmagában egyáltalán nem mérvadó. A kiállítások programját lapozgatva, biztosítékát látjuk a közönség művelődési igényei megfelelő szintű kielégítésének is.

Az utóbbi időszakban már nőtt a kiállítások száma. Úgy véljük, érdemes itt szólni arról, hogy ugyan az alkotóművészek általában maguk is jelentős szerepet vállalnak a kiállítások előkészítésében, megrendezésében, ám a közvetítők — a közművelődés felelős munkásai — is határozottabban és szervezettebben kapcsolódnak be a tervek megvalósításába. Oroszlány például erre már több éve bizonyítékokkal szolgál. S a közvetítőknek ez a megnövekedett felelőssége, fokozódó tevékenysége eredményezi azt is, hogy mind több helyen az évek egymásutánját tekintve szervesen felépített kiállítási programokat fogalmaznak és valósítanak meg. A két fő tendencia: a megye alkotóinak, legújabb munkáiknak megismertetése a közönséggel, illetve az ország képzőművészeti élete fő erővonalainak megmutatása — immár hosszú távú elképzelésekben érvényesül.

Lássuk a példákat — anélkül persze, hogy minden várható eseményről szót ejtenénk.

Az együttes kiállítások közül elsősorban a remélhetőleg a tavalyihoz hasonlóan gazdag, sokszínű megyei áttekintést — a megyei Őszi Tárlatot — említjük. Ennek megrendezését november hónapban tervezik. Jóval hamarabb láthatjuk az úgyszintén rangos II. Esztergomi Tárlatot. E képző- és iparművészeti anyagot április végén mutatják be. A JEL képzőművészeti csoportosulás 1973. évi új tárlatanyagát is tavasszal ismerhetjük meg. Együttes kiállításon mutatkoznak be Oroszlányban a Kecskeméti Művésztelep alkotói is. De ugyanide sorolható a tatabányai Népház tervezett plakát-kiállítása, vagy a képzőművészeti szakkörök seregszemléje. Ismét más jellegű, ám itt említjük az esztergomi Balassa Bálint Múzeum és a Keresztény Múzeum modern képanyagának júliusra tervezett bemutatását vagy a Keresztény Múzeum állandó kiállításának augusztusi megnyitását.

Az egyéni tárlatokról jósolgatni eleve lehetetlen, ezért itt helytelen lenne „szemezgetni" (ugyanakkor a lista már önmagában is jelzi a gazdag választékot). Akik a program szerint az idén önálló kiállításon jelentkeznek: *Martsa István* szobrász (Esztergom), *Zambó Kornél*, *Domanovszky Endre* festő (Oroszlány), *Kovács Margit* keramikus (Tata), *Somogyi József* szobrász (Oroszlány), *Asszonyi Tamás*, *Rózsa Péter* szobrász, *Borsodi László* iparművész, *Végvári János* festő (Tata), *Sz. Győrfy Klára* festő, *Lajos József* szobrász (Tatabánya), *Varga József* grafikus (Tatabánya), *Bajor Ágost* emlékkiállítása Esztergomban, *Gorka Lívia* keramikus (Tatabánya). Valószínűleg látjuk ez évben *Görgényi István*, *Prunkl János*, *Kollár György*, *Furlán Ferenc*, *Závory Zoltán*, *Karkus István* alkotásait is. A tervekben szerepel *Csiszár József* fazekas és *Molnár Mihályné* naív festő kiállítása.

A gyermekrajz-bemutatókról reprodukciós kiállításokról vagy éppen a már megrendezett lengyel nép- és iparművészeti tárlathoz hasonló rendezvényekről itt nincs is helyünk külön szólni.

Azt viszont örömmel kell megjegyeznünk, hogy számos kiállítás „vándorútra kél", több egyéni kiállítás és a JEL-csoport anyaga különböző helyeken (így falvakban is) a közönség elé kerül, de az Őszi Tárlatot is két város érdeklődői tekinthetik meg. Figyelmet érdemlő vonása e kiállítási programnak például az is, hogy újra „felfedezik" a megyei művelődési központ úgynevezett télikertjét, belső, zárt udvarát, ahol kisplasztikai alkotásokat szemlélhetünk majd meg.

A legfontosabb természetesen az a sokszínűség és változatosság, amit ez az egész évre szóló és az egész megyére vonatkozó tervezet ígér. Hogy miképpen zárjuk az évet, valóban sikerekről számolhatunk-e be, az természetesen elsősorban a kiállított alkotások művészi kvalitásán múlik. Ne feledjük el: azon is, hogy ahol a kiállítást megrendezik, a tanács, a közművelődés „vezérkara" mennyire figyelmez a kiállítások megrendezésére, mennyire igyekszik érdeklődést kelteni a képző- és iparművészeti alkotások iránt.

s óvoda
összefogással

,5 milliós felajánlás

jából, míg a Volán 18. sz. Vállalat tízezer kilométer áruszállítási fuvart, s 40 ezer forint értékű társadalmi munkát. A Tatabányai Hőerőmű Vállalat az épülő óvoda teljes villamosberendezésének a szerelését és hozzá az anyag biztosítását határozta el, a Tatabányai Építőipari Szövetkezet — ha nem ő végzi a kivitelezést — a teljes szobafestési és mázolási munkák elvégzését ajánlotta fel társadalmi munkában.

Az óvoda felépítéséhez hozzájárulók a városi tanács vb. fejlesztési betétszámlájára 736—3321 — fizethetik be a felajánlott összegeket, „hozzájárulás a 125 fős óvoda építéséhez" megjelöléssel.

5,9
park egy lakosán

Megjelent a legújabb építésügyi évkönyv, amely sok érdekes adatot közül az építési piac helyzetéről, a lakásépítésről és számos egyéb építésügyi eseményről. Többek között megállapítja, hogy 1971-ben az összes parkterület 5,2 százalékkal bővült, s a gyermekjátszóterek száma 7,7 százalékkal emelkedett. Az ismertetett adatok szerint az ország lakosaira átlagosan 5,9 négyzetméter, ezen belül a fővárosban 5,3 és a megyei városokban 9,9 négyzetméternyi parkterület jut. Az országos átlag azonban lényegesen kisebb a nemzetközi átlagnál, és alig több mint fele a szakirodalomban átlagosan elfogadott normákénak. Kétségtelen tehát, hogy az eddiginél is gyorsabb ütemű parképítésre van szükség, mert mindinkább ellensúlyozni kell az urbanizáció ártalmait a zöld területek kiterjesztésével is.

jaz

Valamikor az volt a falusi gyerekek álma, hogy erdész lehessen belőlük. Biztos ..enyér és nagy társadalmi rang volt az. Az erdészt tekintetes úrnak hívták, a feleségét meg tekintetes asszonynak. Ugyanúgy mint a tanítót és a tanítónét. Azóta persze fordult a világ, az erdészek velünk együtt más emberek lettek. Nagy szerepük van a többi között abban, hogy az erdei munkások élet- és kereseti viszonyai miként alakulnak. S ami nem utolsó szempont, az erdészek ezeknek a nehéz testi munkát végző embereknek jó barátai, nevelői is.

Mihalik János, a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság erdészeti felügyelője, az Esztergomban székelő központi pártszervezetnek hosszú esztendők óta titkára. Nem egy nagy alapszervezet ez, de hatáskörre messze vidékre kiterjed, mivel koordinációs jogot él-

Tovább fejleszteni a nagyüzemi gazdálkodást

Zárszámadás Dunaszentmiklóson és Vértesszőllősön

Szombaton megyénk számos közös gazdaságában rendezték meg a tavalyi esztendőt összegező zárszámadási közgyűlést. Tudósításunkban ezúttal két

kanap értéke pedig az előző évi száz forint helyett 1972-ben 106 forint volt. Egy szövetkezeti tag évi jövedelme jelenleg 28 351 forint, az egy évvel korábbi 23 031 forint he-

dolgozó közösség minden dicséretet megérdemel — hangoztatta — s ez a dicséret érződött a vezetőség beszámolóján is. Nemcsak a termés-eredményekről illik ilyenkor beszélni, hanem a szorgalmasan dolgozó emberekről is. A tsz-mozgalomban és az egész mezőgazdaságban új korszak kezdetén vagyunk, amely az eddigi mennyiségi termelés minőségi továbbfejlesztését követeli. Nem lesz könnyű ez a továbblépés, hiszen magasabb célokat kell elérni az eddigieknél. Ehhez új módszerek és új eszközök kellenek mindenütt, s ebben a szövetkezetben is. Bizonyos, hogy a közös gazdaság szorgalmas tagjai sikeresen veszik majd az újabb akadályokat.

★

TALPASOK KOMPOZÍCIÓJA

– *Négy évvel ezelőtt mintáztam ezt a szobrot. Szeretném már végre bronzban is látni, de mindeddig nem sikerült, pedig a kiállításomra is ezt terveztem. Bár korszerű bronzöntő műhelyünk van, nem egykönnyen teljesítik kívánságainkat. A Talpasokat Vajára, a Vay Ádám kastély elé szántam. A szobor kétalakos kompozíció, s úgy vélem, határkövet jelent egész eddigi tevékenységemben. Lényegében ez sem tér el természetfelfogásomtól, bár monumentálisabb formákkal készült, de nem spekulatív munka.*

A MŰVÉSZET TUDATOS MUNKA

– vallja Martsa István. – *A képzőművészet az emberi érzések kifejezője kell, hogy legyen. Egy szobrot el lehet vonatkoztatni a végtelenségig, de legyen érzelmi indíttatás. Az alkotást nem lehet a véletlenre bízni. Egy tárgy még nem képzőművészet, egy kavics lehet szép, de még nem emberi alkotás. Valamit bele lehet képzelni. A művészetben a természetlátás az, amit az emberek fel tudnak ismerni. A cél az emberek nevelése, hogy befogadhassák a nemes eszméket.*

Mindez hogyan fest a gyakorlatban?

Nézzük meg a művész egyik felállított alkotását.

SZOBOR A LIGETBEN

Szőny.

Háttérben az olajfeldolgozó üzem fémtestű, modernvonalú tartályai... Jobbra és hátul törpe lakótelep. A vékony betonjárda mögött alig néhány méterre áll a nemrégiben felállított szobor. Martsa István munkája. A vörösbarna, bronzba öntött asszony, kezében apró olajmécsessel. Feje fölé nyúlnak a csupasz téli fák vékony ágai. Körülötte a hallgatag, szomorú liget.

Esik az eső. Az emberek sietve lépdelnek.

Hogy megállítom őket, előbb riadtan rám és aztán a szoborra vetődik tekintetük.

A SZOBORRÓL

Munkás kerékpárral: *Itt kerekezek el mindennap, de az az igazság, hogy még nem szálltam le a szobor miatt. Azt látom, hogy tart valamit a kezében... Szép kövér asszony, jó testes. Talán a gyárat szimbolizálja.*

Orvos, aki éppen beteghez rohan: *Magyarázom az embereknek, hogy mit is ábrázol, mert sokan még csak nem is sejtik.*

Asszisztensnője, Bognár Istvánné: *A kezében tartott mécses az olajgyár és a régi Pannonia római művészetének összekapcsolása. Az emberek nem-igen tudják ezt... Nekem tetszik. Talán azért, mert magában rejti az anyaságot. Az olaj: a múlt és a jelen. Szép a környezete is. Csak valahogy elvész a nagy fák között. Nem is tudom, hogy a lakótelepre szántak-e? Azok az emberek, akik a gyárból kijőve hazafelé tartanak, sohasem járnak át a telepen. Nem is láthatják. Én inkább az irodaházak elé helyeztem volna. Amikor ideállították, persze rögtön reagáltak az emberek. Hosszas beszédtéma volt. Azóta megbarátkoztak vele. Szép hely. A fiataloknak is jó, esténként tereferére, üldögélésre... Nagyon szép az a három fa is.*

Két iparitanuló fiú közül a kisebbik: *Egy anyát ábrázol ... Egy híres anyát ...*

Villás Ágota, (húsz év körüli nő): *A gyár jellegét jelenti az olajat öntő nő. Jól beillik az itteni környezetbe, a hangulatos kis parkba. Igaz, először a színe, ez a vörös szín nagyon idegesített. Azóta megszoktam. Minednnap erre megyek, és látom ...*

A közeli postán. Gucsi Vég Józsefné kézbesítő: *Nagyon szép szobor. Praktikus. Hogy mit ábrázol? Azt nem tudnám megmondani. Annyira nem néztem meg. De miért ne legyen nekünk is egy szobrunk? Komáromban is van, a Timföldgyárnak is van. Nagyon helyes, hogy nekünk is adtak egyet végre-valahára. Ez a kis liget nyár végén nagyon hangulatos. Gyönyörű park. A kertész is gondozza. Igazán jól mutat.*

Kapusok a gyár portáján:

– *Kicsi a feje és túl nagy a teste. Nekem bizony szokatlan.*

– *Azt tudom, hogy a park szép. Csak le ne gázolják. Itt mindent legázolnak.*

– *Csak ne volna annyira torz a teste.*

A gyárban. Váradi József csoportvezető: *Sokáig totóztunk, hogy mit ábrázolhat... Úgy gondoltuk, összefüggésben van a gyárral.* Középiskolások: (Juhász Valéria, Nyikos István és Németh Kati.)

– *Egy vegyészlányt ábrázol.*

– *Aránytalan a combja. Túl vastag.*

– *A kollégiumnak lesz a jelképe, ami ott szemközt épül.*

– *Nem nagyon értékelik az emberek. Nem is figyelnek rá.*

– *Csak a víztorony volt itt eddig.*

– *Több ilyen szobor kéne ide.*

– *Azt hiszem, a gyárhoz kapcsolódik. Az anyaság jele. A múlt és a jelen szimbolikája.*

– *Az a baj, hogy kissé kövér. Soványabb kellett volna. A teste nem tetszik.*

Gazdasági szakember: *Az idomok jobban látszanak, mint a mécses. Jól kidolgozottak. A szobrok mostanában ilyen jellegűek. A művész sem vonhatta ki magát a követelmények alól. Perifférián lakunk. Mi van itt? Csak ipari létesítmények. Örülnünk kell egy ilyen szobornak! Én elfogadom, mert szép. Vitatkoznak rajta, mert kis fejhez tartozik egy ilyen erős test. Mégis, bár túlsúlyban van a törzs, kellemes jelenség.*

Élő fazekas népművészet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 APR
MŰVÉSZET
Budapest

34

35

Vásárhely határában bőven található a jól formálható, szilárdan formatartóvá égethető agyag. Érthető tehát, hogy a kerámia hagyomány szinte töretlenül ível a neolitikumtól a máig. Az út az új kőkor gabonatároló edényeitől, idoljaitól az Alföldi Porcelángyár majd háromezer munkása és okos gépei által létrehozott félmilliárdos termelési értékig hosszú és változatosan gazdag volt. Ennek egyik virágzó szakaszát a XIX. századi fazekasság jelentette.

Ekkor mintegy 400 önálló fazekas mester dolgozott a városban. Ha figyelembe vesszük, hogy a fazekas feleségek írókáztak és azt, hogy ipari tanulókat is foglalkoztattak, akkor egyáltalán nem túlzunk, ha legalább ezerre tesszük a fazekas műhelyekben dolgozók számát. Szekereiken a Dél-Bácskától a Nyírségig hordták zöld és barna mázas edényeiket. Tál, tányér, butella, butykos, korsó, kanta, fazék volt a szállítmányok leggyakoribb darabja, de készítettek miskakancsót, hordó- és pereckulacsot, varrókosarat, tintatartót, lisztesbödönt és gyertyamártót is. A porcelán elterjedése és más gyári termékek (kőedény) versenye egyre nehezebbé tette a fazekasok fennmaradását. Kedves esetlenül „utánozták" a porcelánt fehér alapon kék mintás edényeiken a csucsi városrész gölöncsérei. Hiába, mert egyre több műhely zárt be. A népi fazekasság értékes formakincsének megmentésére alapították a művészek (Tornyai, Endre, Pásztor, Kallós, Rubletzky) a mai majolikagyár ősét. A gyár felszabadulás utáni fejlődését és az ötvenes évek szövetkezeti tömörülését követően azonban már csak néhány önálló fazekas maradt a városban. Közülük *Vékony Sándorról* és a *Mónus* testvérekről kell külön szólnunk, mint az értékes népművészeti kincs fenntartóiról.

Vékony Sándor a város már említett jellegzetes fazekas formanyelvet alakító csucsi városrészében lakik, de nemcsak az itteni népi kerámia forrásból merít, hanem általában a vásárhelyi kerámia hagyományból. Sőt, szerencsésen használja fel a régi „klasszikus" zöld és barna máz mellett a XIX. század végén használatba került ún. „dudi" színt is. Az általánosabban elterjedt edényfajták mellett sikerrel készíti a kerek butellát és egyedüli továbbéltetője a szellemes, kúpos poharas, sötétzöld mázas boroskészletnek. E készlet poharait csak szájjal lefele, tehát üres állapotban lehet elhelyezni, asztalra tenni. Edényei rendkívül művesek, díszítő elemei pontosak, tiszták, határozottak.

A népművészet családi hagyománykénti továbbélésére a Mónus család élő példa. *Mónus Sándor* fazekas mester 11 gyermekéből hét választotta az apa mesterségét. Közülük hárman: Ilona, Sándor és Ferenc önálló fazekas népművészekké fejlődtek. A népművészeti hagyományhoz legközvetlenebbül hármójuk közül Mónus Ferenc kapcsolódik. Érvényes ez még az általa készített edényfajtákra is, hiszen munkásságában külön helyet foglalnak el a vásárhelyi tálasok által úgy kedvelt tányérok, tálak. Ezen túl a barna és zöld máz és a stilizált növény-, madár- és hal díszítés kizárólagos alkalmazása is ezt bizonyítják. Mónus Ilona hosszabb időn át dolgozott a Majolikagyárban, és a modern formák hatása a népművészet átírtabb fogalmazása felé orientálta. Mázai sötétebb árnyalatúak, dekorációja tőmondatos egyszerűségű, de népművészeti ihletésű. Mónus Sándor otthon van a vásárhelyi fazekasság különböző régi irányzataiban, de olykor klasszikus díszítő elemeket is alkalmaz, különösen nagy, sötét mázas edényein.

ha
vé
lak legjobban a zöld mázas edényeken elnek finom rajzosságukkal. A vésés erősebb, tagoltabb felülete különösen a sárga-barna mázösszetételnél hatásos. Mindannyian készítenek a funkciótól elvált dísztárgyak (butella, csík-mákszűrő stb.) mellett használati ét- és boroskészleteket, tojástartókat is. A népművészettől edényeik egy részének méretében távolodnak el. Mónus Ferenc padlóváza nagyságú butellákat, és ugyanilyen méretű mázatlan köcsögöket készít az eredeti forma, szín és dekoráció megtartásával. Mónus Sándor viszont éppen ellentétesen, a kis méretekkel rokonszenvezik, kecses „mini"-korsókkal, kantákkal, bokályokkal találkozunk az általa készített edények között.

A népművészet és a képzőművészet vásárhelyi együttélését az is mutatja, hogy a fazekas népművészek évek óta részt vesznek a Vásárhelyi Őszi Tárlatokon. Szakmai, társadalmi megbecsülésként Vékony Sándor a Népművészet Mestere címet nyerte el, a Mónus testvérek pedig a pécsváradi Gerencsér Sebestyén népi fazekas kiállításon kaptak már több alkalommal díjat.

Dömötör János

36

Martsa István alkotóműhelyében

Szémann Béla

32. Martsa István: Talpasok, vázlat
33. Martsa István: A szőnyi szobor vázlata
(fotók Martsa A.)

A VIII. kerületi József utcában lakik és dolgozik Martsa István, szobrászművész, akinek nagyalakú szoborkompozícióit immár az ország városainak számos közterén ott találhatjuk. A legutóbbi időkben szinte minden évben felállításra kerül egy-két alkotása.

A művész műhelyébe toppanva – amely az épület rejtett hátsó udvarán húzódik meg – ezúttal sem ért csalódás bennünket. Két hófehér gipszfigura makettje újfent arról tanúskodik, hogy a közterek Martsa-kollekciója hamarosan megszaporodik. A művész így mutatta be legújabb munkáit;

VAK BOTTYÁN LOVASFIGURÁJA

– Régi vágyam teljesül Vak Bottyán szobrának bronzbaöntésével. A szép feladatot Esztergom városától kaptam, az esztergomiak maguk jöttek és kértek fel a szobor elkészítésére. Hosszú vita után már a helyét is kijelöltük.

A SZILÁRD EMBER

– Nem a vagabund kurucvezért akartam megalkotni, s bár jó verekedő volt, nem ezt tartottam jellemző vonásának. Ez a tábornok Rákóczi legjobb katonája, sohasem vesztett csatát és nem veszítette el a fejét. Igyekeztem mindent felkutatni, elolvasni személyéről, hogy megkaphassam figurájának legjellemzőbb vonásait. Bottyánban méltán bízott Rákóczi és a nép. Én magam is nyugodt, határozott tartású, nem hétköznapi – szilárd embert kívántam megformálni.

Bottyán vezér egyelőre gipszbe mintázva ül a nyeregben, díszektől megfosztott lován. Társa, a másik szobor a

LÁNY HEGEDŰVEL

Eredeti nagyságban emelkedik a mennyezetnek.

– Sopron városában azt tapasztaltam, hogy komoly zenei életet élnek az emberek. A Liszt Ferenc Művelődési Házban minden szobában próbáltak és mindenki hangszerrel jött-ment. S mivel a szobor, amelyet a soproniak kértek tőlem, majd odakerül a művelődési ház kertjébe, megszületett a hegedűs kislány ötlete.

Ám nemcsak ez a két szobor várja elkerülhetetlen sorsát. Egy harmadik is, a félreállított gipszmakettek között lapul már hosszú ideje a

Ilyen volt Petőfi? Ilyennek ismerjük? Pápai diáktársa és jóbarátja, Kozma Sándor visszaemlékezése szerint Petőfié „különös arc. Rút – de nem közönséges, mogorva, mely büsítő, leverő hatást gyakorol a nézőre, de nem gyűlöletes, nem visszataszító..." „...Rendkívül érdekelt ez a bizarr egyéniség" – teszi hozzá Kozma. Az egyetlen hiteles kép, az egyetlen dagerotipia igazolja Kozmát, és Somogyi József Petőfi-ábrázolása ehhez a portréhoz áll legközelebb. A magas homlok, a haj, a mélyről sötétlő szemek, az egyenes orr, az erős járomcsontok, a vékony bajusz, a keskenyedő, gyér szakállal fedett áll – mind az ősfotó-ábrázolta fiatalembert idézi.

Tekintete, mely kissé balra irányul, éles, átható. A szuggesztív arc meghatározza az egész szobor hatását: a figyelő szemek, a fegyelmezett arcjáték a várakozás és a cselekedet mesgyéjén álló lélek tükre. Feloldódás, derűs kinyílás ugyanúgy fakadhat belőle mint – Petőfire gyerekkorától jellemző – visszahúzódó, bezárkózó, kifelé érdes-szúrós magatartás.

Az egész alakon is a nyugalom és a mozgás kettős hatása érződik, tartja fogva érdeklődésünket. A köpeny szegélye lendületesen kanyarodik a nyak körül, majd a csapott vállakról lezuhanva vaskos redőkbe rendeződik; különösen a kevésbé tagozott hátat teszik plasztikussá a köpeny függőleges ráncai. Jobboldalt a testtel, a lábakkal párhuzamosan szalad le mélyen, balról a felemelt kéz akasztja meg a felleghajtó vonalainak függőleges futását. Az a motívum, amelyik a nyak körül formált redővel indul, a test előtt keresztbe tett kart érzékeny, játékos fordulatokkal öleli körül, lépcsőnként lendül-libben egyre mélyebbre.

A bal kéz kissé tétova mozdulata vezeti tekintetünket a kifejezően, érzékenyen mintázott jobbhoz. Görcsös vándorbotját úgy tartja benne, olyan gyengéd fogással, mintha írótollat fogna; – a kemény, szikár, darabosan mintázott szobor leglíraibb hatású része ez a kéz.

A boton megiramodva siklik tekintetünk a földig, s még kétszer fut végig az úton: – a vaskos, de a botnál nem kevésbé görcsös lábakon. „Kipróbált két csikaján" – ahogy Petőfi nevezte lábait – a szakadozott nadrág, a durva, nyűtt bakancs magyaráz valamit, akárcsak a tarisznya, a diák-katona-színész-költő örökös vándorlásának jelképes kelléke. Szerepe nem csak a magyarázat: szíjának egyenes vonalai igazítják helyre a formák egyensúlyát, nélkülük valamelyest jobbra billenne a kompozíció. A művész formai leleménye, amivel ezt a kötelező kelléket a szobor szerves részévé teszi jellemző részlet: a testre feszülő szíjat mélyítve, festőien jelzi, s csak ott formálja pozitívan, ahol már elválik tőle.

31

Még egyet említenünk kell az apróbb motívumok közül: a köpeny szárnyait összefogó kokárdát. Rózsája gyűjti össze a nyakat, a vállat körülölelő formákat, belőle indulnak ki a lefelé futó redők. 1848–49 jelvénye a pápai diák Petőfin?

Somogyi József, aki bár többször vallotta, hogy „a pápai Petőfit" ábrázolni volt szándéka, úgy formálta meg Petőfi alakját, hogy a szoborban a forradalmár költő egész élete, teljes egyénisége megcsillanjon. Felfedezhetjük benne mindazt, ami Petőfit életének huszonhat esztendejében jellemezte, és azt is, amit az eltelt százötven esztendő adott hozzá a róla őrzött képhez, és személyével, életművével összefonódva él bennünk.

A Petőfi-szobor testvére Somogyi József korábbi szobrainak, Kubikusának, Szántó Kovács Jánosának, Zrínyiének, Dózsájának; egy következetesen épülő életmű állomásai ezek az alkotások. Összeköti őket az ábrázoltak által megtestesített eszme, és összeköti a komponálás, a mintázás sok hasonlósága. A világos, tisztán fogalmazó szobrászi nyelv méltó Petőfihez.

A pápai szobor felállítása – 1973. október 6. – óta három hónap telt e sorok papírra vetéséig, ez alatt igyekeztünk megismerni a pápaiak véleményét. A szűkebb és tágabb körben folytatott beszélgetések, felmérések nyomán kedvezőnek mondhatjuk a szobor fogadtatását. Azoknak a tábora, akik egy futó pillantás után elutasítják vagy alaposabb megtekintés után sem tudnak vele kapcsolatot teremteni, kicsi és egyre fogy. A többség „a pápai Petőfi"-t látja benne, örömmel fedezi fel a költőről kialakított képével egyező jegyeket, s a formálással szembeni ellenérzését, kifogásait másodrendűnek tekinti, nem hangsúlyozza. A kisebbség azért becsüli és szereti Somogyi József alkotását, mert felfedezi benne mindazt, amit a mai ember számára Petőfi jelent. Nem illusztrációnak, hanem önálló plasztikai alkotásnak látja a szobrot, melyben a szobrász egyszerre vall Petőfiről és önmagáról.

Az idegenkedést több okkal magyarázhatnánk, ezúttal azonban csak azt említjük meg, amelyik nem független a műtől.

A legtöbb ember közel megy a képhez, szoborhoz. Egy-két méterről nézve itt a vaskos lábak, a nagy bakancsok kötik le a figyelmet, amelyek csaknem a néző szemmagasságában

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 ÁPR 13

Napló Veszprém

Martsa István szobrász-művész

1021

Néhány sor egy szoborról

Majdnem szó nélkül hagytuk! Igaz, nincs feltűnő helyen, de funkcióját éppen ott tudja leginkább betölteni, ahová felállították. És ma, amikor annyi vita van a köztéri szobrok körül, kár lenne nem felhívni a figyelmet erre a kifejező, stílusában mértéktartó és mégis modern, környezetébe nagyszerűen beleillő műremekre.

Martsa István szobrászművész alkotásáról van szó, amelyet a veszprémi kórház udvarán állítottak fel. Várandós anyát ábrázol, és az őt féltő gonddal óvó, a kabátot gyengéden rásegítő férfit. Körülötte a tavasztól megbolydult, friss színeket, kikeleti illatokat hozó természet, a sarjadó, zsenge fű, fenyők, ciprusok. A természet és az épületek harmóniáját stílszerűen, a kórház jellegéhez is jól illő módon egészíti ki a művész kezemunkája. Utal az embert világra hozó ember iránti tiszteletre, de itt a kórház udvarán ennél többet is kifejez. A minden beteget fokozottan megillető humanizmust, a gyógyítás iránti mondhatatlan bizalmat, az orvosi hivatás szavakkal kifejezhetetlen szépségét, az élő és az utánunk megszületők valamennyi embernek kijáró megbecsülést. A gyengék védelmét, az erősek gyengédségét, tapintatát.

Gyönyörű!

(Czingráber)

rém me-
- és Csa-
Vállalat
üzemvezе-
özli

áros

gával

hó 17-én
, 18-án
csőátkötés
jka I. és
iletében

más

nés

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Mártsa Istvánné
IRODALMI SZEMLE
1972 9

Irodalmi Szemle

XV. 1972/9

Bordás Ferenc: Dózsa

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JAN 25

Dolgozók Lapja Komárom

Martsa István
1021

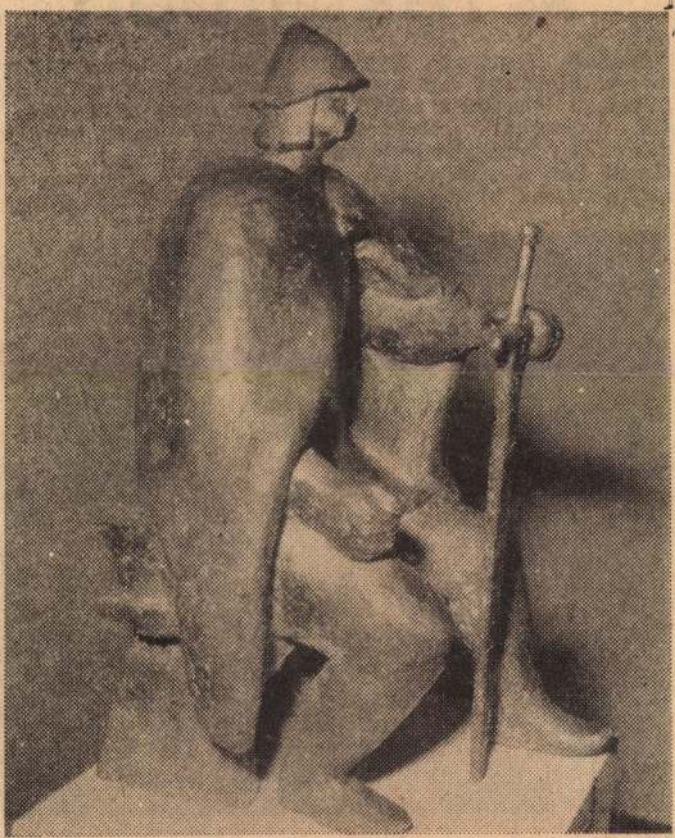

MARTSA: „DOZSA"-SZOBOR

(MTI fotó — Tormai Andor — KS)

A raktárban

A Pest-, Komárom-, Nógrád megyei FŰSZÉRT esztergomi fiókjának dolgozói: a raktárosok, árumozgatók, árukihordók és adminisztrátorok az elmúlt évet sikerrel zárták, s már december 19-én teljesítették éves tervüket. 248 millió gozik, munkájukat jól végzik

fürdőjét. Itt mintegy 400 mázsa konzervet, 1200 mázsa cukrot, 360 mázsa asztali sót és csaknem 1000 mázsa párolt sót raktároznak.

A FŰSZÉRT esztergomi telepén két szocialista brigád dol-

Vég József és Várnagy Sándor egész sor áruféleséget készít össze, míg elkészül a szállítmány

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JAN 25

Martsa István, Munkácsy-

Dolgozók Lapja Komárom

díjas szobrászművész

1021

Brigádvetélkedő a SZIM-ben

Sikerrel zárult a szocialista brigádok szellemi vetélkedője a SZIM esztergomi marógépgyárában. A vasasszakszervezet megalakulásának 70., Esztergom millenniumának tiszteletére rendezték a brigádok ezt a vetélkedőt.

A versengés tulajdonképpen még 1973. július 17-én kezdődött el, amikor 620 szocialista brigádtag töltött ki szellemi TOTÓ-szelvényt. A rejtvények között a vasasszakszervezettel és Esztergom történetével kapcsolatos kérdések szerepeltek. A legtöbb találatot elért brigádtagok részvételével zajlott le az elmúlt napokban a vállalati döntő.

A döntő zsürijében Sáros Mihály, a városi pártbizottság titkára, Martsa Alajos nyugalmazott könyvtárvezető, Martsa István Munkácsy-díjas szobrászművész, Hazai Jenő, a marógépgyár igazgatója, Mucsler Mátyás a szakszervezet bizottság titkára és Gergely István KISZ-titkár foglalt helyet.

A vetélkedő során a brigádtagok 4-4 kérdést kaptak, ezekre kellett kétperces gondolkodási idő után válaszolni. A kérdések között a vasasszakszervezet fennállásával kapcsolatos történelmi események, munkásmozgalmi, helytörténeti témák szerepeltek.

Holtverseny alakult ki, ezért a zsüri pótkérdésekkel döntötte el az elsőséget. A Forgácsoló I. József Attila szocialista brigádja került végül is az élre. A második lett az üzemgazdasági osztály Ságvári Endre brigádja, míg a harmadik helyen a Forgácsoló I. marós brigádja végzett. A vállalati vetélkedő nyerteseinek szép jutalmakat adott át a zsüri.

be kellett vo
az asszonyk
mert először jó
vissza fecse
hallgathattam,
ri is hallgatot
állt a hátar
— A szokás
tette elém a
ből pá
ve hozzá az
ekkor Flórián erősen ram
nézett.

— Jobb lenne, ha a pálinkát elhagynád! — mondta furcsa hangsúllyal.

Az apostolok pártfogásukba vettek. Tudták, hogy a hátuk mögött máskor is megiszom ennyit, akár öt perccel munkába indulás előtt. Most meg igazán megengedhető, hiszen vendégünk van, és csak éjfélkor állunk munkába.

Amíg ezt megtárgyalták, én azon töprengtem, vajon Flórián megsejtett-e valamit? Úgy látszott, mintha máris tudná mindenről.

Ez a pálinka-ügy még jobban elnyújtotta a dumát, amit olyan előszeretettel folytattak rólam. Egyre ingerültebb let-

POK

egy pohár sört, beleöntöttem a pálinkát, s hirtelen felhajtottam az egészet. A poharat meg szép csendesen tettem le.

— Hagyjátok már abba! — ordítottam fel aztán.

De túlságosan hangos és árulkodó lehetett a tiltakozásom, mert egyszerre mindenki elhallgatott. Döbbenten nézett rám a presszós lány és még a szomszédos asztaloknál is felénk fordultak. Emlékszem, hosszú másodpercekig újra nyomasztó csend támadt.

És ekkor robbant be az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 FEB 10
Tolna m. Népújság

Martsa István
1021

„LENIN"
Martsa István szobra:

(MTI fotó Tormai Andor — KS.)

Iskola a

Gépkocsival indultunk Bogyiszlóról a községhez tartozó Dankó-telepre. Nem jutunk messzire, akkora a sár, hogy azon csak gyalogosan lehet átjutni. Megyünk a tartalékfutballpályának kinevezett legelőn, előttünk két cigányasszony halad. Az öltözetük inkább valamilyen paraszti népviselethez hasonlít, semmint ahhoz amit a cigányokon megszoktunk. Egyikük lábán hosszú fehér harisnya. Tisztább már nem is lehetne. Ezek az első benyomásaink a Dankó-telepről. A szabályos, tervezőasztalon megrajzolt házsorok az 1956-os jeges árvíz után épültek. A épületek többsége még vakolatlan, messzire virítanak a vöröstéglás csupasz falak. Az udvarokon azonban kukoricával telt górék, disznóólak, kötélen száradó műszálas fehérnemű. Kövesút nincs, csak betonlapokkal kirakott járda az egyik oldalon.

A Dankó-telepen szinte kizárólag cigánycsaládok élnek. A tanköteles korú gyerekek száma 51. Felőlük kérdeztük Diófási János iskolaigazgatót, meg arról a kezdeményezésről

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 FEB — 9

Kisalföld

Martsa István

1974. FEBRUÁR 9., SZOMBAT

1021

MARTSA ISTVÁN SZOBRA: „LENIN"
(MTI Fotó — Tormai Andor — KS)

Újságok

REJTVÉNYÜNKBEN a vízszintes 1. és 32., valamint a függőleges 6. és 9. sorokban négy újság nevét rejtettük el. Megfejtésül a négy szót kell beküldeni szerkesztőségünk címére február 14-ig, csütörtökig. A megfejtésekre írjátok rá: **hányadik osztályba jártok!** A borítékon vagy levelezőlapon **tüntessétek fel: gyermekrejtvény!**

Az ügyes megfejtők között szép ifjúsági könyveket sorsolunk ki.

VÍZSZINTES: 7. Háziállat. 8. Keresztül. 10. Nagyon régi. 13. Becézett férfinév. (két utolsó betű egy kockában). 15. Becézett Kornélia. 16. T. V. I. 18. Bosszús felkiáltás. 19. Becézett férfinév. 20. Mosószermárka neve. 21. Határozott névelő. 23. Kerek szám fordítva. 25. Papírra vet. 26. Kettő. 28. Kérdőszó. 29. Tettmozgató. 31. Jelen nap.

FÜGGŐLEGES: 2. Kicsi Ilona 3. Ételízesítő. 4. Végtelen (!) fák. 5. Névelővel a virág része (ford.) 11. Mint a függőleges 3. 12. Véd. 14. Személyes névmás. 16. Kerek szám. 17. Helyhatározó szó. 22. Csaknem zár! 24. Szintén. 25. I. O. 27. Kevert író. 28. A vízben él. 30. Kovács Gábor. 31. Félig mese.

A megfejtés megkönnyítéséül közöljük, hogy hosszú és rövid magánhangzók között nem teszünk különbséget. A vízszintes 1. máso-

1972 OKT 29

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Martsa István, Munkácsy-díjas érdemes művész

Népszabadság

Böjöni György emlékezve, 90. születésnapján leplezik le a szigligeti alkotóház az egykori Irodalmi Alap megteremtőjének mellszobrát, Martsa István Munkácsy-díjas érdemes művész alkotását.

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Martsa István

1973 MÁR. 3

Népszabadság

1021

(Mészáros András ...

Ünnepségsorozat Esztergom millenniumán

Kiállítások, emlékműavatás, nemzetközi gitárfesztivál

(Tudósítónktól.)

A történelmi városaink között jelentős helyet elfoglaló Esztergom az idén ünnepli fennállásának ezeréves jubileumát. Géza fejedelem uralkodói székhelyén *márciustól novemberig* tartó nagyszabású ünnepségsorozattal emlékeznek meg az évfordulóról.

Itt tartják meg a *dunántúli kisvárosok 5. találkozóját.* Több iparág rendez *országos és nemzetközi konferenciát,* a helyi gyárak termékeiket kiállításon mutatják be. Pedagógusok, orvosok, régészek és más szakmabeliek tartanak *tudományos tanácskozást.* A zeneművészek évek óta visszatérő jelentős helyi eseménye, a *Dunakanyar nyári művészeti egyeteme* mellett nagy nemzetközi érdeklődés előzi meg az augusztus 2. és 18. között sorra kerülő *klasszikus gitárfesztivált.* Sok más rendezvénnyel ápolják a város gazdag ének-, zene- és kórusművészeti hagyományait. A mintegy 20 kiállítás közül kiemelkedik a *Keresztény Múzeum állandó kiállításának* májusi megnyitása. A most restaurált épületben őrzik ugyanis az ország második legnagyobb képzőművészeti gyűjteményét.

A szövetkezeti fiatalok *országos szavalóversenye* mellett sok más megyei és országos találkozóra kerül sor. A világ minden tájáról érkező művészekből áll majd az a gitárzenekar, amely augusztus 17-én bemutatja *Farkas Ferenc* Kossuth-díjas zeneszerzőnek az ezeréves jubileum tiszteletére — a helyi zenei anyagok felhasználásával — komponált művét.

A millenniumi ünnepségeken azonban be akarják mutatni *Esztergom új arculatát is,* azt, hogy a felszabadulás után nagy *iskolavárossá* és az ország egyik *gép- és műszeripari központjává* vált.

A Szent Tamás-hegyen állítják fel a *millenniumi emlékművet,* és új szobrot is kap a város, *Martsa István* alkotását. A jubileum alkalmából emlékplakettet készít *Borsos Miklós.*

A nyári hónapokban több országos sporttalálkozót rendeznek, közöttük *motocross-, go-kart- és evezősversenyt.* Szeptember 9-én *honvédelmi nap* lesz, repülő- és haditechnikai bemutatókkal.

A jubileumi program két kiemelkedő ünnepsége az augusztus 18-i *ünnepi tanácsülés* és a 19-i *politikai nagygyűlés.* A tanácsülésen adják át *az első díszpolgári oklevelet,* és itt mutatják be az *Ezeréves Esztergom* című filmet.

Tij Szürovcev.

A 30 ezer példány lap fő célja eltünt „fehér foltokat". E napisajtóban és a csupán az újonn szépirodalmi művel értékelésére jutott raturnoje Obozrény amely most jutott e höz, máris 50 szov szerző közelmúltban publikált mű-

S. P.

kevés füvet is szedett a sifer alatt.

— A nyulaknak — mondta.

Balinka mosolygott.

— Az kell azoknak, lányom... Éppen az!

Mig odavolt, bennünk forrt a düh. Éppen azzal a nagyfülü Nebehajjal adja magát össze? Még ha vezércsatlós is! Lengyel Imri, aki olyan hosszú volt, mint egy létra, még olyant is mondott, hogy ez a lány se különb, mint a többi: ribanc!

— Bizony az! Még szerencse, hogy nem kell vele egy levegőt szivni egész éven át.

— Nono! — intette meg Balinka. — Te honnan tudod, hogy a nyúl mért épp a lucernát, a füvet meg a káposztát szereti? No? És ha már azt eszi, akkor is, miért nem főzi meg előbb fazékban? Mert a káposztát te is megeszed, de előbb megfőzeted a feleségeddel...

— Maga azért beszél, mert Nebehaj mindennapra egy üveg sört fizet, ha lucernát küld neki...

— Fizet, fizet! Nem tagadom. De meddig kell az a lucerna? No? Lehet, hogy holnapra már nem kér. Akkor meg fuccs a sörnek.

— Nem is. Mert most Ila is rájön, hogy a bányában nincs is nyúl.

— És ha nem veszi észre?

— Akkor bolond az a lány.

— Akkor lenne bolond, ha a nyulakat nézné...

— A seholsincs nyulakat.

— Van vagy nincs, az most mindegy!

— Magából a sör beszél!

— Belőled meg az irigység!

Ha nem jön Kiss, még össze is kapnak.

— Igazán nem akartam — mentegetődzött az öreg. — Fogd azt a csatlót. A lányra úgyse bízhatunk ilyent. Ha megszalad, annyi a kár, hogy no!

Lengyel a lábát fájlalva, bicegve ment, s közben morgott valamit légypiszoknyi bajusza alatt.

Délben akadt egy tízpercnyi szabad időnk. Ila már ment volna az aknába. Balinka megállí-

Martsa István, szobrász

Szobrot készít Sopron
részére.

— : Új szobrok Sopronban 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. ápr. 18.

Martsa István

A Képzőművészeti Főiskolán ifj. Pál Mihály tanára volt.

Kortárs 1970/2 289. old.

Martsa Isstván szobrász

Részt vett a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson a Mücsarnokban, 1968-ban.

Kortárs 1968/1o 1673. old.

Martsa István szobrász

a Műcsarnokban rendezett Ka-
talok Stúdiójának jubileumi
kiállításán szerepelnek művei.

(b.a.): „Stúdió 58–68"
Magyar Nemzet, 1969. jan. 7.

Matsa István

Ferenczy Béni, majd Becz András Zanitványa volt.

Népszava, 1973. aug. 18. 101. ef. 193 r. 8 p.

Martsa István

1945-ben vettek fel a Képzőművészeti Főiskolára.

Népszava, 1973. aug. 18. 101. évf. 193 sz. 8 p.

Martsa István

1958-ban állami megbízatással kiállítások rendezése céljából Távol-Keletre utazott.

Népszava, 1973. aug. 18. 101. víg. 193 sz. 8 p.

Marksa István

Van Gogh, Lev Tolsztoj, Marx Károly portréemlítve.

Népszava, 1973. aug. 18. 101. évf. 193sz. 8p.

Martsa István

Az auschwitzi koncentrációs tábor területén álló korácsoltvas emlékműve (1965) említve.

Népszava, 1973. aug. 18. 101. évf. 193 sz. 8 p.

Martsa István

Szerelmes pár c. kompozíciója (Fodor-szanatórium) említve.

Népszava, 1973. aug. 18. 101. évf. 193 sz. 8 p.

Mortsa István

Napernyős nő (Balatonalmádi, 1966) c. műve
említve.

Népszava, 1973 aug. 18. 101. évf. 193 sz. 8p.

Martsa István

Vay Mihálynak, Rákóczi tisztjének a kastélya előtt áll Talpasok (1973) c. műve, mellyel II. Rákóczi Ferencre emlékezik.

Népszava, 1973. aug. 18. 101. éf. 193 sz. 8p.

Martsa István

1973. dec. 21 – jan. 13-ig kiállítása volt a Műcsarnokban.

Népmava, 1973. dec. 7. 101. erf. 286 m. 7 r.

Martsa István, szobrász

Tárlatának (Műcsarnok) ismertetése.

Miklós Pál: Képzőművészeti Krónika

340-347.

XVII
4.

JELENKOR, Pécs, 1974. április

Martsa

szimbolituks máglya- ábrázolása jelentkezik Auschwitz szobrám/1965/,ahol egymásra épitett fahasábok térdel a csont-bőr soványságu ember.

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 125.o.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

MARTSA ISTVÁN

SZOBRÁSZMŰVÉSZ
MUNKÁCSY-DÍJAS ÉRDEMES MŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1973 DECEMBER 21-ÉN, PÉNTEKEN 18 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
Dr. POGÁNY Ö. GÁBOR
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

MŰCSARNOK KAMARATERME
BUDAPEST HŐSÖK TERE

2338 FNYV I.

Martsa István, szobrász

Nagy Balogh János szobrának alkotója.

— : Szobrot Kap Nagy Balogh János 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 1.

Martsa István, szobrok

Móricz Zsigmond-portréja

Békéscsabára kerül.

– : Új emlékművek, köztéri szobrok készülnek 7

NÉPSZABADSÁG, B:a. 1974. aug. 6.

Martsa István, szobrász

Esztergomban volt kiállítása.

– : A Jelenkor Krónikája 575-576.

XVI
6.

JELENKOR, Pécs 1973. június

Martsa István, nobrász

Esztergomban nyílt meg tárlata.

Európa elvablása c. nobra:

Repr

– A Jelenkor krónikája 863 – 864.

XVI

9.

JELENKOR, Pécs, 1973. nem.

Marta István

Móricz Zsigmond Szobrát a békéscsabai Művészpétényon helyezik el.

(N. N.): Neue Denkmäler und Statuen in Ungarn. Neueste Nachrichten. Budapest 1974. aug. 7.

21

Mortsa István

„Tatpasolo" cimű művén dolgozik.

Neueste Nachrichten, Budapest 1974
szept. 21. Nn.-i megj.

21

Martsa István szobrász

„Névtelen kubikás" c. kompozíciája Kalocsán van felállítva. (említve és repr.).

Bozsó Ferenc: Kalocsai szobrok.

Petőfi Népe, 1974. ápr. 28.

Martsa István
Szigligeten, az irodalmi alkotó-
ház parkjaiban, kedden ünnepé-
lyesen leleplezték Bölöni György
író bronzba öntött mellszobrát,
Martsa István Munkácsy-díjas
eidemes művész alkotását.
Bölöni-szobor Szigligeten.

Magyar Hírlap 1972/303 Sold.

Martsa Istvánné
Munkácsy-díja érdemes művész alkotása Bölöni György mellszobra,
amelyet a szigligeti alkotóház parkjában helyeztek el.

Bölöni György mellszobra

Magyar Hírlap 1972/300 13 old.

Martsa István szobrászmüvész

A Mücsarnokban rendezett kiállitását december 21.-én nyitják meg, -közli a lap kulturális eseményekkel foglalkozó rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 15.
XVII. évf. 5o. sz. 2. lap.

Martsa István

„A Magyar Népköztársaság érdemes művésze" címet kapta.

Magyar Hírlap, 1970. IV. 2. 6. l.

Martza István, román

Berlinben szerepel.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1974. március 15.

Martsa István, nobrán

Tárlata a Műcsarnokban látható.

— : A hét végi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 5.

Mórtsa István, szobrász

A bronz mellszobor alkotója.

↓

—: Szigligeten leleplezték Bölöni György szobrát 8.

Népszabadság, Bp. 1972. nov. 1.

Martsa István

A Képzőművészeti Gimnáziumban tanítványa volt Götz János.

Losonci Miklós: Götz János; Műgyűjtő, 1971/3. sz. 47. l.

Martsa István

„Bólóni György" csoport

~~Kecskeme~~ Szigligeten leplezték

le

Magyar Nemzet 1972 november 1

4. old.

Martisa István, szobrász

Esztergomban nyílt meg tárlata.

— : Hk

8.

Népszabadság, Bp. 1973. júl. 15.

Martsa István, szobrász

Kiállítása jól. 14-én nyílik meg
Esztergomban.

— :o Tárlat 8.

ESTI HIRLAP, Br 1973. júl. 14.

50.

Martsa István, szobrai

Kiállítása nyílt meg Interpontban.

— : Hallottuk 2v.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. júl. 16.

Mantsa István

Leonardo da Vinci rep.

Mantsa István szokrásszűvész
kiállítása Rp. Műcsarnok 1973.

Marta Istrán

Bereky Robert rep.

Marta Istrán grafikusművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

Tolsztoj repr.

Martsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

Karl Marx repr.

Martsa István szobrainak kiállítása
Bp. Műcsarnok 1973–74.

Martin István

Van Gogh rajz.

Martin István grafikusi kiállítása
Bp. Műcsarnok 1973–74.

Martsa István

49. Dömös körség Tanács — Harafias Népfront: Az önzetlen munka jutalmául bronz 90 mm

Martsa István szobrainak kiállítása
Bp. Múcsarnok 1973-74.

Martsa István

47. Petőfi bronz 83 mm

48. Sárközi Szőttes Emlékdíj Szekszárd
bronz 90 mm

Martsa István szobrainak kiállítása
Bp. Műcsarnok 1973.

Maetsa István

45. Battsányi János bronz 85 mm

46. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom
évfordulójára bronz 120 mm

Maetsa István szobrainak kiállítása
Bp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

43. Van-Gogh érem hátoldala bronz 103 mm

44. Mezőgazdaság és állattenyésztés élenjáró dolgozóinak bronz 98 mm

Martsa István szobrainak kiállítása
Bp. Műcsarnok 1973.

Marx István

41. Marx bronz 105 mm

42. Van Gogh —"— 100 mm

Marx István szobrainak kiállítása

Kp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

39. Bika bronz 90 mm

40. Erkel Ferenc -"- 90 mm

Martsa István kisbrainak kiállítása

Bp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

37. Elekfy Jenő bronz 85 mm

38. Berény Róbert — " — 110 mm

Martsa István kisplaszkai kiállítása

Bp. Műcsarnok 1973.

Mantsa István

35. Leonardo da Vinci bronz 135 mm

36. Leonardo-érem hátoldala -"- -"-

Mantsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mantsa István

33. Dzerzsinszkij bronz 100 mm

34. Bábolnai nagyfa bronz 160 mm

Mantsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Kantsa István

31. Pósa 48 cm

32. Szabó Ferenc bronz 185 mm

Kantsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mentsa István

29. Malac-pezsdők ólom 45 cm

30. Böllér ólom 45 cm

Mentsa István Szobrászművész
Kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mantsa István

27. Óbudai szülősgazda ólom 30 cm

28. Kovitász bronz 60 cm

Mantsa István szobrászművész
Kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

25. Lenin bronz 55 cm

26. Szőny ólom 24 cm

Martsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Kerka István

23. Talpasok bronz 69 cm

24. Ignotus síremléke patinázott gipsz
54 x 84

Kerka István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

Sopron két uj bronzszobrát -Petőfi Sándor ill. hegedüt tartó leány alakját-Lisztes István és Martsa István szobrászmüvész készíti el a városi tanács megbuzása alapján.

Magyar Hirlap 1974/ 1o6 12.old.

Marosa István

Talpaszke (fotó)

Népszava, 1974. jún. 18. 102 cíf. 14 sz. 4 p.

Martsa István

Kiállítása nyílt kisplasztikáiból, érmeiből a Műcsarnok kamaratermében

Népszava, 1974. jan. 18. 102 évf. 14 sz. 4p.

Martsa István

Talpasok (fdb)

Nyíregyháza, 1974. jún. 15. 102 elf. 138 sz. 5 p.

Martsa István

21. Földmunkás ásával bronz 28cm

22. Farágó — " — 27cm

Martsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Kantor István

19. Tisza bronz 30 cm

20. Berda József portréja bronz 20 cm

Kantor István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Martha István

17. Csapajev bronz 65 cm

18. Vietnami harcos bronz 42 cm

Martha István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

15. Európa elrablása I. ólom 26 cm

16. — " — II. — " — 27 cm

Martsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Kantor István

13. Auschwitzi emlékmű modellje
bronz 28 cm

14. Álló fiú mérőónnal bronz 26 cm

Kantor István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mester István

11. Fiú kosárkával ólom 20 cm

12. Szerelmespár bronz 75 cm

Mester István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mentes István

9. Fiatal lány portréja terrakotta 18 cm

10. Vietnami gyerek bronz 18 cm

Mentes István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mantsa István

7. Fonfues lány bronz 23 cm
8. Dobó fiú -"- 27 cm

Mantsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mantsa István

5. Vak Bottyán ólom 25 cm

6. Öltözködő nő kerez 20 cm

Mantsa István szokrásművész
Kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mantsa István

3. Vigh Tamás portréja bronz 11,3 cm

4. Kenyeret nivó lány ólom 31 cm

Mantsa István szokrászművész
Kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mantsa István

1. Golyozó fiú bronz 7,5 cm

2. Fiú akt —"— 29,5 cm

Mantsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mantsa István

Szőny repr.

Mantsa István ovokrásumúvész
kiállítása Pap. Műcsarnok 1973.

Kantsa István

Földmunkás ásóval rep.

Kantsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mantsa István

Leány vadászkürttel repr.

Mantsa István szokrászművész
kiállítása Pap. Műcsarnok 1973.

Mantsa István

Ausdrucksi emlékmű
repr.

Mantsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mentsa István

Napernyós repr.

Mentsa István grafikusművész
kiállítása Bp. Kulcsosok 1973.

Mantsa István

Álló fiú mérőónnal repr.

Mantsa István szobrászművész kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

Karitász repr.

Martsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973

Martsa István

Karinczy Ferenc repr.

Martsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

Vale Bottyán repr.

Martsa István szobrászművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Mentsa István

Lenin repr.

Mentsa István szolerásművész
kiállítása Bp. Műcsarnok 1973

Mentsa István

Európa elrablása II. repr.

Mentsa István szolerásművész
Kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Martsa István

Talpasodó repr.

Martsa István szolerásművész
Kiállítása Bp. Műcsarnok 1973.

Martha Istvánt szoborművésznek

Liszter Istvánnal készítik a Sapron városi Tanács igénylésére a város két új bronz szobrát. A művésznek Petőfi Sándort és egy hegedűt tartó leányalakot mintáznak meg. A szobrok a Petőfi tér, illetve a Liszt Ferenc Művelődési Központ előtti parkot díszítik majd.

Kisalföld, 1974. ápr. 18.

Martsa István szobrászművész

A berlini Magyar Kultúra Házában megnyílt a mai magyar éremművészet kiállítása, melyen szerepelnek érmei.

Magyar Nemzet, 1974. márc. 15.

Martsa István

1975-ben leplezték le Martsa István „Kenyai talpasok" című bronzszobrát a vajai községi művelődési ház kertjében.

Molnár Mátyás: Vaja, a Rákóczi és kenyai emlékművek... Nyírvidék, 1977. október 16-17. lap.

Martsa István

Megbízták Martsa Istvánt, hogy
Bottyán János szobrát készítse
el, amit Esztergomba Széchenyi
téren helyeznek el.

—: Köztéri munkák.
Művészet, 1977. november – 48. lap.

verseimbe visszajő.

Zúg-szakad az égi vászon,
magasokban fém süvít,
fojtó por ül a virágon,
kő neveli kölykeit.

.....

Leszakadhat év az évről,
az idő sem menedék —
napalmok tüzes hegétől
kínjában üvölt a rét.

Félplanétán sebek égnek,
sózza őket az idő...
A fájdalom, mint komor ének
verseimbe visszajő.

(Havas Ervin fordítása)

Novemberi H
a Mágnás Misk
felvonásos ope
be az egerszeg
velődési Közpon
vári Csiky Gerg
darabot Szőke I

★

Bustya Endre
lyi Ady-kutató
indított a buka
lapban. A szer
Ady Lajos szere
zik írásában.

★

Ma rendezik
járás ifjúsági k

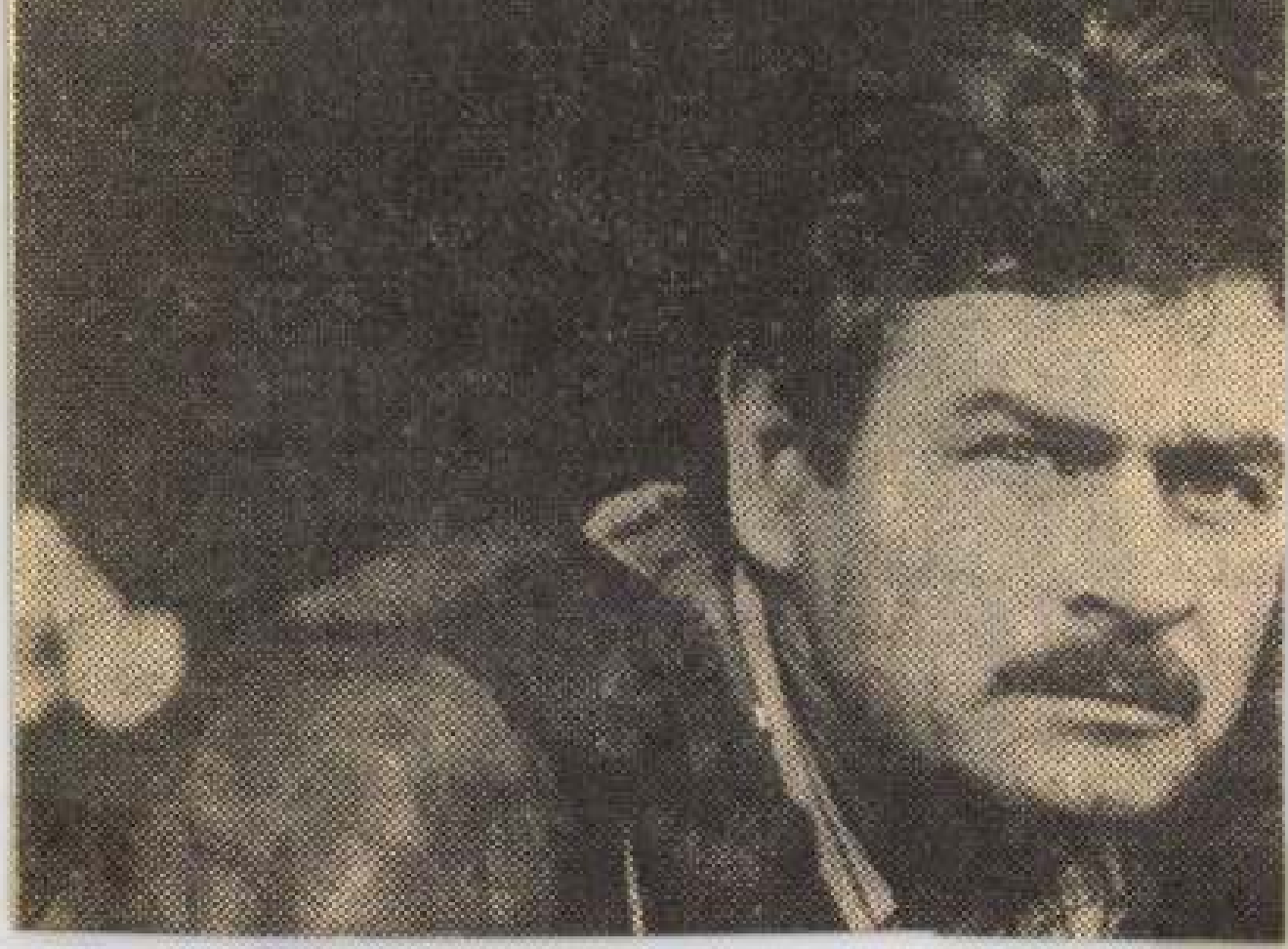

Martsa István: „1917"

Zalai Hírlap, 1974. nov. 6.

Martsa István, szobrászművész
1975-ben a Thököly-emlékünnepség idején
a községi műv. ház kertjében lepleztek le
a művész „Kuruc talpasok" c. kétfigurás
bronz szobrát. (említve)

Molnár Mátyás: Vaja a Rákóczi-és kuruc
emlékművek faluja.
Tükör, Bpest, 1977. okt. 16.

Martsa István, szobrász

MARTSA ISTVÁN SZOBRÁSZMŰVÉSZ, kétszeres Munkácsy-díjas, 66 éves korában, február 3-án elhunyt. Több szobra köztereken látható, s mint kisplasztika- és éremművész is maradandót alkotott.

– : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1978 febr. 4.

Megrendüléssel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, becsülték és szerették, azokkal, akikben visszhangot keltettek művészi alkotásai, hogy

Martsa István

Érdemes művész, kétszeres Munkácsy-díjas, a Munka Érdemrend arany fokozata, a Szocialista Munkáért Érdemérem kitüntetettje

1978. február 3-án elhunyt.

Temetése 1978. február 13-án, hétfőn du. 15 órakor lesz a **Farkasréti temető** művészparcellájában.

Szobraiban, érmeiben, kisplasztikáiban tovább él.

Nem felejtjük, azok közé tartozik, akik maradandót alkottak.

Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége

Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

A gyászoló család.

Martsa István, szobrász

Végső búcsú Martsa Istvántól

Hétfőn a Farkasréti temetőben vettek végső búcsút *Martsa István* érdemes művész, kétszeres Munkácsy-díjas szobrásztól barátai, pályatársai, tisztelői és családjának tagjai. Koszorúkkal övezett ravatalánál elsőként — a Kulturális Minisztérium nevében — *Csorba Géza* osztályvezető mondott búcsúztatót: „Halála pótolhatatlan vesztesége az egész magyar művészetnek. Munkássága az igaz emberség és a szépségben, igazságban kibontakozó magas rendű művészi alkotás elválaszthatatlan egységét testesítette meg." A művésztársak, a Képző- és Iparművész Szövetség és a Művészeti Dolgozók Szakszervezete nevében *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke, majd pedig *Somogyi János* festőművész búcsúzott az elhunyttól, akinek sírját elborították a kegyelet és a megemlékezés virágai. (MTI)

–: Végső búcsú Martsa Istvántól 7.

Népszabadság Bp. 1978 febr. 14.

Martsa István

Kiállítás a Műcsarnokban.
Dalgozók Lapja, 1977. nov. 13.

Martsa István, szobrász

Ezúton mondok köszönetet mindazoknak, akik férjem Martsa István szobrászművész halála alkalmából részvétüket nyilvánították és a temetésen megjelentek. — Martsáné Szűcs Ilona festőművész.

—: Köszönetnyilvánítás

11.

Népszabadság, Bp. 1978 febr. 16.

Martsa István

Pogány Ö. Gábor: Martsa István újabb képei
Alföld 1974. 25. évf. 6. sz. 79-80.

1974

A magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája
1974 Művészettörténeti Értesítő 1977/1 77. oldal

Martsa István

"Szobrászat 77" címmel megnyilt a Műcsarnokban a Magyar szobrászati kiállitás. Vadas József: "Változatok a változatlanságra" c. -több részre osztott, alcimekkel ellátott- kritikájában egyrészt, mint müveikkel résztvevők, másrészt egyik-másik művészi felfogással való összehasonlitás céljából szerepelnek a felsoroltak: Igy "Naturalizmus" c. alatt: Beck Ö. Fülöp, Borbás Tibor, Ferenczy Béni, Marton László, Melocco Miklós, Pátzay Pál, Schaár Erzsébet, ifj. Szabó István, Varga Imre.
"Racionalizmus" c. alatt: Bohus Zoltán, Farkas Ádám, /Grantner Jenő/, /Kalló Viktor/,
folytatás a 2.-es sz. cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 2o. XXII. évf. 2o. sz. 13. lap.

Martsa István

folytatás az 1.- sz. céduláról:
Paiss László, Segesdi György, /Tóth Valéria/, Veszprémi Imre.
"A többiek" c. alatt: Berczeller Rezső, Boda Gábor, Borsos Miklós, Csikszentmihályi Róbert, Fekete Tamás, Kéri Ádám, /Kiss K. István/, Kiss Nagy András, Kő Pál, Olcsai Kiss Zoltán, Samu Géza, /Somogyi József/, Szervátius Tibor, Vigh Tamás, Vilt Tibor.
"Lovak" c. alatt /a lovas szobrokat érti/ Győrffi Sándor, Martsa István.

Vadas József kritikáját lásd: Beck Ö. Fülöp nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 2o.
XXII. évf. 2o. sz. 13. lap.

Martsa István, szobrászművész

Ez évben kerül elhelyezésre a művész alkatása, Bottyán János lovasszobra. (említve) Esztergomban.

Reggeli krónika III.

1977. márc. 26. Kossuth 7.00 Gué.

Martsa István, szobrászművész

Az 50-es évek bronzkatonái között megjelent a szabadságot hozó szovjet katona: a művész alkatása: hajdúböszörményi zászlása. (emlitve).

Mészöly Gábor: Katonaszobrok.

Lobogó, 1976. júl. 15.

Martsa István, szobrászművész

Felszabadulási emlékmű.

(XVIII. Vörösfény utca és Csiner utca találkozásánál),

(repr.)

Csapó György: Új szobrok, emlékművek a fővárosban.

Budapest, 1976. szept

Mautsa István

Megbízást kapott Mautsa István a soproni Liszt Ferenc Művelődési Ház részére „Vő hegedűvel" bronzszobor elkészítésére.

------:Köztéri munkák.

Művészet, 1976. október - 48.oldal.

Martsa István szobrászművész

a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat a művész Felszabadulási emlékművét Budapest egyik kerületébe állítja fel. (emlékmű)

Turi András: Kábel, bronzba.
Magyarország, 1975. dec. 14.

Martsa István, nobrán

L.: Vígh Tamás

8.

— : Új emlékművek

Bp. 1976 márc. 25.

ESTI HIRLAP

Martsa István, szobrász

L.: Viph Tamás

— : Új szobrok . . . 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. márc. 26.

Martsa István

Martsa István nobrán
felesége M. Szűcs Ilona
festőnő.

Losonczi Miklós: M. Szűcs Ilona kiállítása.
Új Tükör, 1978. jennius 18 - 4 lap.

Martsa István 2

tásait több hazai és külföldi kiállításon bemutatták, szobrai közterekeken láthatók. A *Szerelmesek* című alkotását a budapesti Fodor-szanatórium kertjében, *Felszabadulási* emlékművét Hajdúböszörményben, *Mártírszobrát* az auschwitzi kiállításon állították fel. Eredményesen foglalkozott kisplasztikával és az éremművészettel is. Munkásságát — a többi között — a Magyar Népköztársaság érdemes művésze címmel és két Munkácsy-díjjal is elismerték. Halála a magyar képzőművészet nagy vesztesége.

Magyar Hir

Martsa István 1

Elhunyt Martsa István szobrászművész

Martsa István szobrászművész 66 éves korában, február 3-án elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége

*

Martsa István 1912-ben született Pozsonyban. Kezdetben villanyszerelőként dolgozott, majd a tehetséges munkásfiatal Budapest felszabadulása után a Képzőművészeti Főiskolán sajátíthatta el a szobrászművészet fortélyait *Ferenczy Béni* tanítványaként. Nem sokkal a főiskola befejezése után már a Képző- és Iparművészeti Gimnázium tanáraként tevékenykedett. 1960-ig. Művészeti alko-

Martsa István

Auschwitzi emlékmű (vázlat)
1962 Bronz 25 cm MNG tul.
64. Zép

Kritikák és képek Corvina Bp.1976.

Martsa István

Martsa István a háztéri szobrászattól az érem művészetig a plasztika minden ágában levékenyhedett.

—: Elhunyt Martsa István
Új Tükör, 1978. február 12 - 43 cap

Martsa Gyula

Monumentális szobászatunk
kiváló művelője Martsa Gyula
szobrászművész február 3-án, 66
éves korában elhunyt

— : Elhunyt Martsa Gyula.
Új Tükör, 1978. február 12–43. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 JAN 9

VAS NÉPE
Szombathely

Marisa István szobrászművész

1021

Marisa István budapesti kiállításáról a „Dózsa" szobor.
(MTI fotó Tormai Andor — KS.)

Ötven százalé
a Cipőgyár labdarú

Az „edzőkeringő" folytatódik

Király Elemér edző

Egy évvel ezelőtt „Félárbócon a Kondics utcai lobogó" címmel méltattuk a Sabaria Cipőgyár első félévi teljesítményét. Akkor az „első menet" után kiesőjelölt volt a piros-kék csapat. Most nem ennyire borús a cipőgyári labdarúgó csapat helyzete, de probléma mégis akad. Az őszi szezon után ez a helyzet:

8. S.Cipőgy. 15 4 7 4 14-16 15

A teljesítmény tehát 50 százalékos, a harmadik helyezettől négy míg a 14. Körmendi MTE-től 2 pont választja el a csapatot. Van

— Akkor sem voltak rózsás terveink, amikor az elején hosszú ideig veretlenek voltunk. Az év elej célkitűzést tartottuk szem előtt, azt, hogy **ott legyünk az első nyolc között.** A nyolcadik hely után azt is mondhatnánk, hogy sikerült a tervünk, igaz csak részben. A mélypont érthetetlen számomra, egy kitűnő sorozatunk szakadt félbe, több játékos egyéni teljesítménye visszaesett. **A csapatrészeket tekintve a védelem és középpálya átlaga jó, nagy probléma viszont továbbra is a csatársor.**

— **Egyénileg?**

— **Sümeghy** nyújtotta a legegyenletesebb teljesítményt, de **Tóth** is biztos pontja volt a védelemnek. **Szandi,** ha kifutni tudna sokkal jobb lenne a teljesítménye. **Varga Levente** teljesítménye hullámzott, főleg szezon végére esett vissza. **Horváth Sándor** egyik végletből a másikba esett. **Jankó** sorozatos erőnléti problémákkal küszködött. **Ga** ha idegileg rendben vol akkor erőssége volt a cs

Martha István szobrászművésznek
Munkácsy-díjas, érdemes művésznek.

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

MARTSA ISTVÁN

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

MUNKÁCSY-DÍJAS ÉRDEMES MŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1973 DECEMBER 21-ÉN, PÉNTEKEN 18 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

Dr. POGÁNY Ö. GÁBOR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

MŰCSARNOK KAMARATERME

BUDAPEST HŐSÖK TERE

Martsa István szobrászművész

„Kürtös" c. alkatása Siklóson van elhelyezve. (említve)

H.E.: Művészek és mecénások.
Dunántúli Napló, 1968. dec. 24.

Martsa Gábor

1021

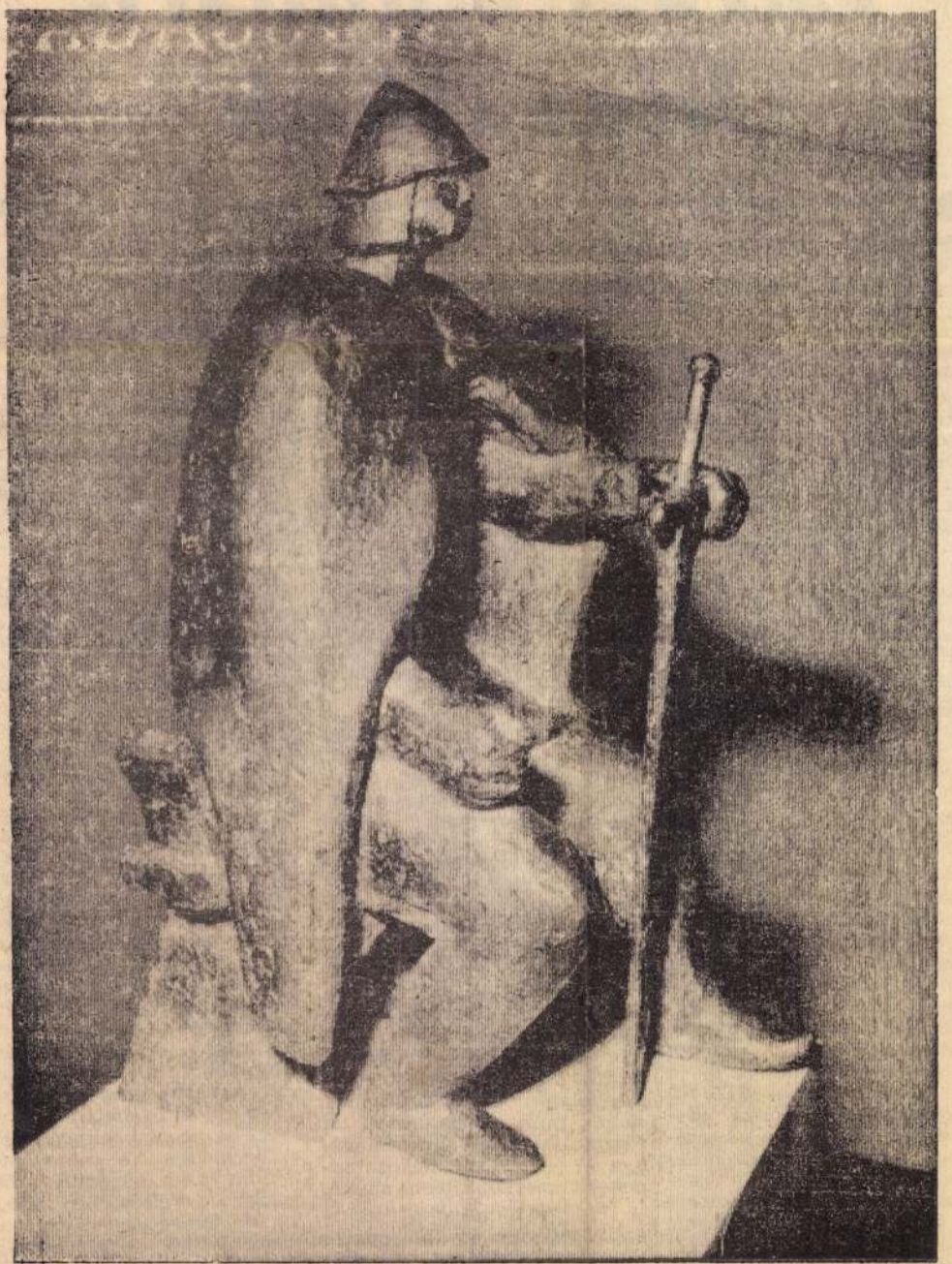

„Dózsa-szobor" Martsa István kiállításáról

1974. JAN 13
Nógrád
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Zárszámo
készül

A termelőszövetkezetekben körültekintő, felősségteljes munkával készülnek az elmúlt év zárszámdására. A közvélemény eben az évben is nagy váratozással tekint e jelentős, a zövetkezeti mozgalmunk fejődését demonstráló politikai s gazdasági esemény elé. A ikeres zárszámadás a termeőszövetkezet életének mindig ontos eseménye, egyúttal a alu fejlődésének, új arculatáak is tükre. A termelőszövetkezetek vezetőinek és tagágának felelősségtudatát nöeli, hogy az elmúlt évi gazasági eredmények értékelése ellett foglalkozni kell a jövő eladataival, lehetőségek, taralékok felhasználásával.

Sikeres évet zártak mezőgazdasági üzemeink. Így van z akkor is, ha az eredményeet a negyedik ötéves terv dőarányos célkitűzéseihez, az elmúlt évi kedvező mutatókoz, vagy éppen az országos endenciákhoz viszonyítjuk. Az MSZMP 1972. novemberi párthatározatának irányvonaa alapján szövetkezeteinkben elentős erőfeszítések történek a feladatok maradéktalan eljesítésére. Folytatódott a ermelési szerkezet szakosodása és koncentrációja. Előkészületek történtek a magas zintű termelési rendszerek eltételeinek kialakítására, a evezetés előkészítésére. A cukorrépa és a burgonya termesztését például teljes egézében termelési rendszer keetei között kívánjuk megvaósítani. Burgonyatermesztésre at tsz társult, 920 hektáron. Cukorrépa-termesztésre két ársulás alakult, 20 termelőzövetkezettel, 1200 hektáron. Az aprómagtermesztés 1000 ektáron, mintegy 12 üzem komplexen, a kuk
több mint kétharmadában g
pesített. Élénkült a beruházási kedv. Az építésre fordított források több mint 20 millióval növekedtek az előző évhez viszonyítva.

Az előzetes felmérések szerint a termelőszövetkezetek árutermelése 5—6 százalékkal emelkedik, így a halmozott termelési érték várhatóan 2—3 százalékkal haladja meg az 1972. évit. Jónak ítéljük meg, hogy a tsz-ek bruttó jövedelme 8—10 százalékkal növekedik. Ez nagyon jelentős, hiszen közismertek kedvezőtlen adottságaink, és a szabályozó rendszer változása is hátrányosan befolyásolta közös gazdaságaink egy részének alkalmazkodó képességét.

Az újratermelés anyagi alapja, az üzemi nyereség, mintegy 30 százalékkal növekszik. A rendelkezésre álló termelési és jövedelmi adatok alapján arra lehet következtetni, hogy termelőszövetkezeteink a nagyobb termelésből és többletjövedelemből csak kisebb részt kívánnak a személyes jövedelem növelésére fordítani, a nagyobbik része felhalmozásra, a különféle alapok feltöltésére szolgál. A fejlesztési alapra 27—28 százalékkal magasabb összeget fordítanak a jövedelembiztonsági alapra az 1972. évinek több mint a kétszeresét. A fogyasztás — felhalmozás aránya 77 — 23 százalékos tendenciát megközelítően alakul.

Életszínvonal-politikánkkal összefüggésben tovább javul a tsz-ekben dolgozók jövedelme. A párt- és állami szervek sokirányú segítségével lehetővé vált, hogy az egészséges differenciálódás mellett a

Az 19
sen csökkent a
termelőszövetkezetek száma, és a veszteség tömege is. Egy évvel ezelőtt 15 termelőszövetkezet volt hitelképtelen, és 29,3 millió forint óvadék letétel vált szükségessé hitelképességük biztosítására. Jelenleg egy termelőszövetkezet részére kellett a megyei tanács végrehajtó bizottságának 660 ezer forint óvadékot biztosítani.

Az elért eredmények mellett az 1973-as évnek is megvoltak a sajátos gondjai. Az objektív gondok a kedvezőtlen adottságok miatt továbbra is megvannak. Elég csak utalni néhány ellentmondásra; folytatódott a tsz-ek között a nem minden esetben termelési adottságokkal összefüggő differenciálódás. Ez az alacsony szakmai és szervezési színvonallal kapcsolatos. Három tsz és egy társulás ez évben sem tudta biztosítani a tartós pénzügyi egyensúlyt és 3—4 millió forint összegű veszteség, illetve alaphiány várható. A veszteség mértéke nem nagy, így legfeljebb egy-két tsz-ben válhat szükségessé szanálási eljárás lefolytatása. Továbbra sem megoldott a szakosított szarvasmarha-telepek optimális szintű működtetése. A viszonylag nagy volumenű gépi beruházás ellenére még mindig nem kielégítő több ágazat, így elsősorban a szálas és tömegtakarmány betakarításának gépesítettsége. Az állattenyésztésben a létszámfejlesztést nem követi arányosan a termelési színvonal emelkedése. Még mindig

Martsa István

1021

Martsa István kiállításáról

„DÓZSA"-SZOBOR
(MTI fotó Tormai Andor — KS.)

re a kérdésre is feleljek —, az a kislány lett a feleségem, aki akkor már menyasszonyjelöltnek számított, hallgatólag, csak a hazakísérések hosszú beszélgetései és még hosszabb hallgatásai tették erőssé ezt a jegyességet. Sétáltunk és reménykedtünk.

Milyen volt a 47-es tél? Ilyen idealistán ragyogó? Csak ilyen? Csak a levelezőlapok porcukor-fehér fenyőfái adták meg a hangulatát, meg a hosszú szálú eső? Hiszen az országban ellentétes erők feszültek, a mi jövőt váró reménykedéseinkkel szemben nagyon is múltba forduló energiák munkálkodtak. Az a kis MADISZ-otthon, amely három évvel korábban még leventeotthon volt, kis csapat számára volt csak otthon: még divat volt kinevetni, megmosolyogni, esetleg meg is fenyegetni azokat, akik a mi módunkra mertek reménykedni. Bennünk mégis ez volt erősebb, a bizonyosság abban, hogy valami jóra fogtunk összse, és megérjük gyümölcseit is a kertészkedésnek.

A leveled, Laci, arra emlékeztet: érdemes volt álmodozni:

4

...Az utcák ott köröskörül megváltoztak. A fiúk, akikkel együtt kezdtünk, nagyjából ugyanilyen leveleket írhatnának. A felvázolt jövő formát kapott. Nem könnyen kapta meg, volt nehéz és keserves hónap, kis fizetés és nagy békekölcsön, csalódott idegesség és felzaklatott remény-

Tiotna Ny. Képviselő
1974 JAN 4

MADISZ KIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

veszt
hér
üzene
sikerü
hogy
zat ál
latot.

Az
nultak
a képe
dosulta
meink
elnézem a térképen a városokat, amelyekbe nemcsak az óhaj, de a repülőgép is elvitt immár a szárnyain és eszembe jut régi gimnáziumi rendtartásom paragrafusa, amely szerint a tanuló a város határának elhagyására csak a szülő által aláírt kérelem igazgatói láttamozásával kaphat engedélyt...

Mi, akik — emlékezz a „légó" éveire — kondenzcsíkok alatt nőttünk fel, megértük még alig deresedő fejjel az égbolt kitárulását. Sok zárat letörtünk és a gyerekek olyan tudományokat tanulnak, amelyeknek a nevét sem tudtuk akkor. Gépkocsi volánjánál, vagy szerkesztőségi asztalnál, egyformán azt mondhatjuk: nem választottunk rossz utat.

Köszönöm a leveledet Laci, talán nem neheztelsz a nyilvános válaszért: Takler Jancsival és a többi régi baráttal és ismerőssel együtt, egész családoddal együtt szívből ölellek.

(Ja, igaz. A vén bőrkabát már nincs meg. Pedig néha felvenném. Emlékeztetőnek.)

BAKTAI FERENC

(Megjelent a Népszava 1973. karácsonyi számában.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÍPÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JAN 26

Kisalföld

Martsa István

1021

MARTSA ISTVÁN:
DÓZSA

(MTI Fotó: Tormai Andor — KS)

ıoz, illetve berendezésé-

tervekről most még csak
set tudnak mondani az
Γ-os fiatalok. Rövidesen
alakítják a klubbizottsá-
amelynek feladata lesz
d a fiatalok szórakozási
tőségeinek megteremté-
rányítása. Két határozott
pzelésről azonban már
osabbat tudnak mondani.
denképpen szeretnék
szervezni *a fotószakkört,*
lyre már most elkezdték
észíteni az ehhez kedvet
fiatalokat, valamint *az*
almi kört kívánják újból
indítani, amely két év-
ezelőtt éppen a helyiség-
y miatt bomlott fel.

(Szalay)

később az
Aztán megbe
kórházban a
és odaadással
ami végleges
rozásomat. H
koromban lett
s a munka me
a szakiskolát.
kítással negy
zom a belosz
első gyermeke
hezemre eset
szak, ezért i
kértem maga
a szülési sza
szajöttem a
egész embern
gek ágya me
gam.

apámtól

1021

Marcsa István, munkácsy-díjas érdemes művész

1973. XII. 21. Tv 19.30

Tv-híradó

Dózsa, Esze Tamás talpasai, munkájukban és munkájukért élő parasztokról mintázott figurák teszik ki Marcsa István, Munkácsi-díjas érdemes művész egyész munkásságа, és a Műcsarnokban ma megnyilt kiállitása legjavát.

A lexikonok nyelvének tömörségével szólva: realista művész.

De miben is áll voltaképpen az ő realizmusa?

Mindenekelőtt a társadalmi, történeti folyamatok iránti fogékonyságban, az ujkori társadalmak mélyén mozgolódó népi erők forradalmainak tiszteletében, és hagyományaik ápolásában.

A realizmus Marcsa Istvánnál gondolkodásmód, emberi tartás.

Formáiban nem utánozza az életet, a természetet.

Az arc, az emberi test vonásaiból hiányozhat esetleg egy, s más a szobrokon, de rajtuk, bennük van a lényeg. A valóság lényege.

Ezek az alig félméteres szobrocskák erőt, nagyságot sugároznak.

Mert Marcsa István számára ez a valóság lényege.

A népben duzzadó társadalomformáló erő és nagyság.

Pályáját villanyszerelőként kezdte. Akkoriban még igy is lehetett.

Érettségi nélkül került a Képzőművészeti Főiskolára. Ferenczi Béni tanitotta. S a mester művészetének ihletése egyik-másik szobrán mind a mai napig megőrződik.

A kiállitást Kovács Béla művészettörténész rendezte.

1021

1973. XII. 21. Tv 19.30

Tv-hiradó

Dózsa, Ezze Tamás talpasai, munkájukban és munkájukért élő parasztokról mintázott figurák teszik ki Marcsa István, Munkácsi-díjas érdemes művész egész munkássága, és a Műcsarnokban ma megnyílt kiállítása legjavát.

A lexikonok nyelvének tömörségével szólva: realista művész.

De miben is áll voltaképpen az ő realizmusa?

Mindenekelőtt a társadalmi, történeti folyamatok iránti fogémenységben, az ujkori társadalmak mélyén mozgolódó népi erők forradalmainak tiszteletében, és nagyományaik ápolásában.

A realizmus Marcsa Istvánnál gondolkodásmód, emberi tartás.

Formáiban nem utánozza az életet, a természetet.

Az arc, az emberi test vonásaiból hiányozhat esetleg egy, s más a szobrokon, de rajtuk, bennük van a lényeg. A valóság lényege.

Ezek az alig félméteres szobrocskák erőt, nagyságot sugároznak.

Mert Marcsa István számára ez a valóság lényege.

A népben duzzadó társadalomformáló erő és nagyság.

Pályáját villanyszerelőként kezdte. Akkoriban még így is lehetett.

Brettségi nélkül került a Képzőművészeti Főiskolára. Ferenczi Béni tanította. S a mester művészetének ihletése egyik-másik szobrán mind a mai napig megőrződik.

A kiállítást Kovács Béla művészettörténész rendezte.

JAN 20
1021

A LENINI ÖRÖKSÉG EGYSÉGE

Ötven esztendeje halt meg a XX. század, s alighanem az egész történelem legnagyobb alakja, *Vlagyimir Iljics Lenin. Romain Rolland* úgy tette fel a kérdést: *„Ki volt ő?”*, hogy abból a válasz is kisejlik: *„Ki volt ez az ember, akinél különbül senki sem testesíti meg az emberi tett óráját, amit proletárforradalomnak hívunk? Ki volt ő, akinek figyelmét semmi sem vonja el; nem ismeri a személyes gondot, sem a szellem elernyedését, a gondolat dilettantizmusát?”* Nem volt még egy ember, akinek halála úgy megrázta volna a tömegeket, mint Lenine, akiről Majakovszkij akkor írta versében: *‚élt, él és élni fog.*

Fél évszázaddal halála után életműve a maga teljességében tárul elénk. S ami a hetvenes évek emberét leginkább megragadja, az a lenini örökség egysége, s időszerűsége.

Vegyük például a békés egymás mellett élés problémakörét. Köztudott dolog, hogy *Lenin volt az, aki elméletileg megalapozta a szocialista és tőkés országok hosszú történelmi korszakon keresztül történő békés egymás mellett élésének lehetőségét és szükségszerűségét.* Nemrégiben új dokumentumokat találtak arról, hogy milyen következetesen, s ugyanakkor mennyire illúziók nélkül irányította Lenin a fiatal szovjet hatalom diplomáciáját, épp ebbe az irányba. A forradalom győzelme után, a tőkés világ nem hitt a szovjet hatalom tartósságában s a burzsoá liberálisok az egész világon — Magyarországon is — Wilson programjában reménykedtek. Lenin pedig ezt mondja: *„Wilson demokratizált idealizmusa valójában a legveszettebb imperializmus, a szégyentelen elnyomás, a gyengébb és kis népek megfojtásának megjelenési formája.”* Lenin azonban ebből nem vonta le azt a következtetést, hogy az Egyesült Államokkal nem kell egyetértésre jutni. Épp ellenkezőleg. Alig egy évvel a forradalom győzelme után, 1918 októberében utasítást adott Csicserin külügyi népbiztosnak és helyettesének, Karahinnak, hogy küldjenek jegyzéket az Egyesült Államok elnökének, s ebben javasoljanak békemegállapodást. A szovjet jegyzéket el is küldték, de arra nem érkezett válasz.

Lenin nem vesztette el türelmét. Kezdeményezésére megfogalmazták a szovjet állam üzenetét az Egyesült Államok kongresszusához és elnökéhez, amelyben ezt olvashatjuk: *„Léte kezdetétől fogva Szovjet-Oroszország abban reménykedik, hogy mihamar lehetségessé válik a baráti kapcsolatok megteremtése Észak-Amerika nagy köztársaságával és abban bízik, hogy a két köztársaság között szoros és tartós kapcsolatok jönnek létre a kölcsönös előnyök alapján.”*

Az üzenet dátuma: 1921. március 20.

A mai körülmények között is felbecsülhetetlen jelentősége van az imperializmusról adott lenini jellemzésnek: ő nemcsak a korabeli vonásokat ismerte fel, hanem azokat is, amelyek akkor csak csírájukban léteztek, s csupán a század második felére mutatkoztak meg a maguk teljességében. Ez a lenini jellemzés lehetővé teszi az úgynevezett konvergencia-elméletnek, annak a teóriának elvetését, amely a kapitalista és a szocialista rendszer állítólagos közeledéséről

MARTSA ISTVÁN SZOBRA „Lenin”
(MTI foto: Tormai Andor — KS.)

és hasonulásáról szól. A jellemzés ugyanis meggyőzően tanúsítja, hogy a technika, a termelőerők fejlődésének sajátosságai, ha önmagukban mutatnak is bizonyos hasonlóságot, sosem közelítik a társadalmi rendszereket! Ellenkezőleg: *a szocializmus és az imperializmus lényegének különbözősége mind világosabb lesz a tömegek számára az egész világon.*

Lenin kimutatta, hogy az imperializmus halódó kapitalizmus, és hogy elkerülhetetlenül felváltja az új társadalmi rend. A leninizmussal teljes összhangban áll az a mai értékelés, hogy korunkban a forradalmi folyamatnak három áramlata van: *a szocialista világrendszer, a munkásosztály harca a kapitalista országokban és a nemzeti felszabadító mozgalom.* Mindhárom áramlat az imperialista elnyomás elleni harc egységes medrébe torkollik. Ezek közül *napjainkban a legnagyobb, a döntő erő a szocialista világrendszer. 'S mindenekelőtt a Szovjetunió diplomáciája a legnagyobb erő abban a küzdelemben, amelynek célja, hogy visszafordíthatatlanná váljanak a nemzetközi helyzetben végbement pozitív változások.*

Ilyen módon, korunk eseményeit elemezve, önmagától adódik a következtetés, hogy *a leninizmus korunk marxizmusa és minden tekintetben nemzetközi érvényű.* Minden kommunista párt, bármilyen sajátos körülmények között bontakozzék is ki harca, *a lenini tanításban találja meg a válaszokat az élet által felvetett kérdésekre, és a lenini eszméket a konkrét feltételekkel összhangban valósítja meg.*

Vajda Péter

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Napló Veszprém
1971 ...

ef asztalos,
Építőipari
állalat

Rezeli Kálmán,
TMK csoportvezető,
ÉPGÉP

Klausz János
lakatos,
MEZŐGÉP

Bognár János
géplakatos,
MHD füredi hajógyára

s haszonélvezők

munkásklubunknak, majd Ajka, Pápa és Tapolca következik — ez utóbbi helyen egyúttal keszthelyiek is; aztán újra Veszprém kerül sorra, és így tovább. Ezúton mondunk köszönetet azoknak, akik eljöttek klubunkba, s véleményükkel tapasztalataikkal, gondolataikkal hozzájárultak e cikkhez; köszönetet mondunk azoknak a vállalati igazgatóknak és párttitkároknak, akik ezt lehetővé tették, továbbá mindazoknak, akik — reméljük — ily módon a jövőben fogják támogatni törekvésünket.

Első klubösszejövetelünk témájául, mottójául a X. kongresszus határozatának következő gondolatkörét választottuk: *„Erősíteni kell azt a közszellemet, amely nem tűri el a társadalomellenes magatartást, a cinizmust, a fegyelmezetlenséget, a közösség megkárosítását, viszont növeli a szocialista módon végzett munka, a szocializmus ügye iránti elkötelezettség becsületét és tekintélyét. A munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit képviselő, önfeláldozóan dolgozó, felelősséget és áldozatot vállaló állampolgárok az élet minden területén élvezzenek nagyobb megbecsülést, mint azok, akik húzódoznak a fokozottabb kötelezettség vállalástól, vagy csupán haszonélvezői a szocialista társadalomnak.”*

között harcolni a közöny, a fásultság, a nyugat iránti illúziók, stb. ellen. A kérdésre, hogy *melyik harc a nehezebb* a kettő közül, Klausz Károly — másoktól is megerősítve — elismerte, hogy az utóbbi. *Zöld József* rámutatott: a fiatalokban általában megvan az igen erős elemi tettrekészség, ambíció, lelkesedés; de ha az orrukra koppintanak, hogy „mit nyüzsögsz, öcsi”, akkor bizony nagyon mély közönybe burkolóznak.

Ez a „kétfelé” harcolás azonban szintén nemcsak az ifjúsági mozgalom sajátossága. *Csiszár József:* „Könnyebb és hálásabb dolog a felettesektől valamit kiharcolni a kollektíva számára, mint magában a kollektívában harcolni a közömbösség vagy az értetlenség ellen. *A többség persze velünk tart, de csak ösztönösen, korántsem mindig tudatosan.*

:sülés helyett:
ond vagy”

tikán: *„Ha egyszer mégsem lehettél művezető, hát akkor minek strapálod magad?! Jó bolond vagy, ahelyett, hogy a magad ügyével törődnél...”*

A maga ügyével természetesen minden ember törődik; a párt senkitől sem kívánja, hogy önmaga ellensége legyen. A választóvonal ott van, ahol egyesek *csak* a maguk ügyével törődnek, ahol *„csupán haszonélvezői”* a szocialista társadalomnak. A hajógyári munkások (és mások) például nem igen hiszik, hogy azok, akik a Balaton-parton eleve kiadásra szánt, nagy villákat tudnak építeni, s egy szezonban többszörösét zsebrevágni egy sójatéri munkás évi bérének; meg azok, akik a Marinában, vagy az Annabellában tudják rázni a rongyot... — szóval, hogy azok egytől egyig „önfeláldozóan dolgozó, felelősséget és áldozatot vállaló állampolgárok” volnának. Persze. Füred és a Balaton-part — különleges hely. Az ország minden tájáról áramlik ide és csapatból” részt kell vennie. Hasonló okokból a jutalmazásból is többnyire kimarad, vagy legalábbis csorbul az érdeke. Nem panaszképpen mondta, sőt. *„Inkább megnyugtató, jó érzés számomra, így a gyanú árnyéka sem vetődhet rám, hogy magam felé hajlana a kezem. És ez ad nekem biztonságot, tárgyalási alapot, ha bárkivel politikáról kell vitatkoznom,* ha bármelyik munkatársamat meg kell valamiről győznöm.”

Másvalaki, *Bognár János*, így vélekedett: „Úgy gondolom, hogy egy közéleti tisztséget is betöltő munkás számára *az az igazi jutalom, amikor a kollégái, munkatársai, ügyes-bajos dolgaikkal hozzá fordulnak.* Ez az igazi, önkéntelenül is a legőszintébb, legobjektívabb közmegbecsülés.” *Csiszár József:* „Kijön például egy párthatározat, majd kormányintézkedés, mondjuk a nagycsaládosok megsegítésére. Rákacsintok a szomszéd gépnél dolgozó haverra: látod, te pupák, menny-

1972 SEP 9
1021

Meleg vízű strandot terveznek Dömösön

Öt jelentős intézmény, szervezet képviselői találkoztak a hét derekán Dömösön, és bejárták a község délkeleti részét, a Táncsics Mihály út és a tervezett 11-es országút közötti szép területet, ahol Dömös község leendő meleg vízű strandja kap majd helyet.

Az ezerkétszázharminc lelkes községben a nyári idényben — az átutazó túristákat is számolva — mintegy 2—3000 üdülő is otthonra lel. Hogy jelenleg is milyen népszerű Dömös, azt jelzi, üdülőháza van itt számos ismert művésznek, így többek között Major Tamásnak, Martsa István szobrásznak, Novák Lajos festőművésznek, Pernye András zeneesztétának, Tolnai Klárinak, Vertel József grafikusnak.

— A meleg vízű strand tervét azért kezdeményeztük — mondotta el Sáros András tanácselnök, — mivel az esztergomi strand még a város igényeit is nehezen elégíti ki, viszont a Duna-kanyarban hasonló létesítmény közel-távol nincs.

Tervezését az Országos Vízügyi Hivatal finanszírozza, és azt a Vízügyi Tervező Intézet, októberre — reménlhetőleg — már el is készíti. A létesítménynek nemcsak a helybeliek látják hasznát, mert a strand részére fúrt kutak vize bekapcsolódik majd Dobogókő vízellátásába, tehát a regionális vízellátást is szolgálja. (Ha 25 Celsius foknál melegebb vízre bukkannak a fúrásnál, akkor esetleg télen-nyáron is üzemeltethető fürdőt építenének. Mivel Szentendrén és Leányfalun is találtak meleg vizet, ezért bíznak abban, hogy a dömösi kísérlet is eredményes lesz.) Ha a medencék vize melegítésre szorulna, ez is vizsonylag csekély energiamennyiséggel megoldható. Két vízszinttartásos medencét terveznek, ötszáz fürdőző befogadására.

Dömös község — a Dunakanyar egészével együtt — kiemelt ifjúsági üdülőövezet, egyben Budapest egyik „tüdője" is, amelyik mind Nagymarosról, mind Visegrádról, mind pedig Esztergomból, hajón és buszon könnyen megközelíthető.

A strand építésének javaslatát és a hely kijelölését a községi vezetőségen kívül Erős Gyula, a megyei tanács, dorogi járási hivatalának műszaki megbízottja, Köncöl József, a megyei Közúti Igazgatóság képviselője, Simon Klára, a Vízügyi Tervező Intézet mérnöke, Varga Géza, az ÉDÁSZ esztergomi üzemvezetőségének műszaki szakembere és Binnyei István a Dunakanyar Intéző Bizottság és Dömösi Fejlesztési Bizottság intézője hagyta jóvá.

Az OHV és a Dunakanyar Intéző Bizottság a dömösi terveket anyagiakkal is messzemenően támogatja.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-128

Dolgozók Lapja

A KOM
LENFO

fe

több éves
rendelkező

szakácsot,

valamint

műszerészt.

Felveszünk továbbá nőket

fonó,
szövő,
csévelő

munkára.

eladásra felajánl

építési követ	50 Ft/to.
forgács követ	40 Ft/to.
fával égetett darabos mész	95 Ft/q
oltott mész	60 Ft/q

vételáron.

Nagyobb tételű vétel esetén szállítást is vállalunk.

A LABOR MŰSZERIPARI MŰVEK ESZTERGOMI

1. és 3. sz. gyára azonnali belépéssel

felvesz

LAKATOS
HEGESZTŐ
FORGÁCSOLÓ SZAK- ÉS

Martsa István
1021

MARTSA ISTVÁN SZOBRA: LÉNIN

1974 JAN 30
Vas Népe

a „tiszta lapra"?

i György Kossuth-díjas zeneszerzővel

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

tehetség első megszólalása. 1973-ban pedig lányom megajándékozott egy tüneményes kis unokával. — Így tehát (ha esetleg az évtizedek alatt összehordott kottafejeimből is megmarad valami) talán elhitethetem magammal: nem éltem hiába, sikerült nyomot hagyni a világban.

— Van-e valamilyen hiányérzete, saját magával

— A meg-megújul… jelentett az Ön sz… mint zeneszerzőnek …landó tudatos kés…, vagy „csak" együtt élt a korral?

— Egy csámpásan pörgő, eszeveszetten körbe száguldó bolygó, a Föld sodor magával minket, pár milliárdnyi emberi lelket, körös-körül a sötét, hideg űrben. Mozgásainkat olykor ismeretlen természeti, történelmi, társadalmi erők irányítják, a tudat szerepe néha igen szerény. Még a tudatosnak vélt alkotómunkában is. Én különösen mindig „tudatosan" hallgattam a tudatalatti, tudatfeletti sugallataira, a környezet, a társadalom ösztönzéseire. Többnyire ezt próbáltam adni, amit kértek tőlem. Most, hogy kevesebbet kérnek, most gondolkozhatom, mit is adjak.

— Ön modern zenét és (legalábbis számomra) nagyon harmónikus zenét ír, egyszerre. Hogyan lehet ezt a két hatást együtt érvényesíteni?

— Se modern, se harmónikus zenére nem törekszem. Igyekszem felfoghatóan fogalmazni, keresve a rezonanciakeltés lehetőségét, az emberi kapcsolatteremtés útját, a zene hullámhosszán

… elmélyszeretet része) talán megadja a természetes összefüggést a két tény között. De gyermekeknek komponálni: ez tisztulási, egyszerűsödési gyakorlat is lehet a zeneszerzői gondolkodás számára. Ahogy a gyermekek fizikai táplálása is nagyobb higiénikus gondossággal, körültekintőbb felelősséggel jár — úgy kell a zeneszerzőnek háromszor is megrágni, mit nyújthat a fogékony, benyomásőrző gyermekhallgatóságnak, mit ír a „tiszta lapra". Mert amit odaír, az megmarad és sok éven át hat!

— A közelmúltban három hetet töltött Vietnámban. Zenei élményeket is hozott magával?

— Vietnámi kirándulásom zenei élményeiből legemlékezetesebbek a népzenei tapasztalatok — az eltűnő ázsiai őskultúra még fellelhető emlékei. A hallottakból hét darabot könnyű zongoradarab-sorozatban „konzerváltam". (Mint aki letépi, lepréseli és bekeretezi a mezei virágot.) De zenei élményt ad maga a nyelv, a hétköznapi beszéd is, ahogy azt a járókelő mokány vietnami emberkék és madárka-

1974 JAN 26

Csongrád m. Hírlap

Martsa István

Martsa István kiállításáról

1021

DÓZSA-SZOBOR
(MTI-fotó: Tormai Andor)

gosan összegyűjtött forintjaiért jó minőségű és tartós bútort kapjon. A korszerűség, a jó minőség azonban általános követelmény, nemcsak a bútoriparra vonatkozik, hiszen a magyar ipar csak így képes állni a versenyt az egyre szigorúbb követelményeket támasztó nemzetközi piacon. Itt, Csongrádon, amint az egész országban, szakmájukat jól értő, termékeik minőségére igényes munkások, műszakiak dolgoznak, akiknek munkaszeretete garancia arra, hogy az ez évi feladatokat is sikeresen megoldjuk.

Kézenfekvő, hogy amilyen mértékben javul a magyar ipar termelésének hatékonysága, versenyképessége, ahogyan korszerűsödnek termékei, akként teremtődnek meg azok az anyagi előfeltételek, amelye

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-738, 340-728

Martsa István, szobrász

Thököly-emlékünnepség Vaján

Tudományos tanácskozással és szoboravatással egybekötött *Thököly-emlékünnepséget* rendeztek szombaton *Vaján*. Az MTA Történettudományi Intézete és a Szabolcs-Szatmár megyei Múzeumok Igazgatósága által szervezett ünnepségen történészek, muzeológusok, tudományos kutatók tartottak előadásokat a fejedelem életéről, politikai szerepéről, s a korabeli magyar irodalomnak Thökölyről szóló értékeléséről.

A tanácskozást követően a vajai művelődési ház parkjában felavatták *Martsa István* szobrászművész Kuruc talpasok című alkotását.

ünnepség Vaján 11.

SZABADSÁG,

Bp. 1975. okt. 19.

Budapester Rundschau, 1975. máj. 5.

István Martsa

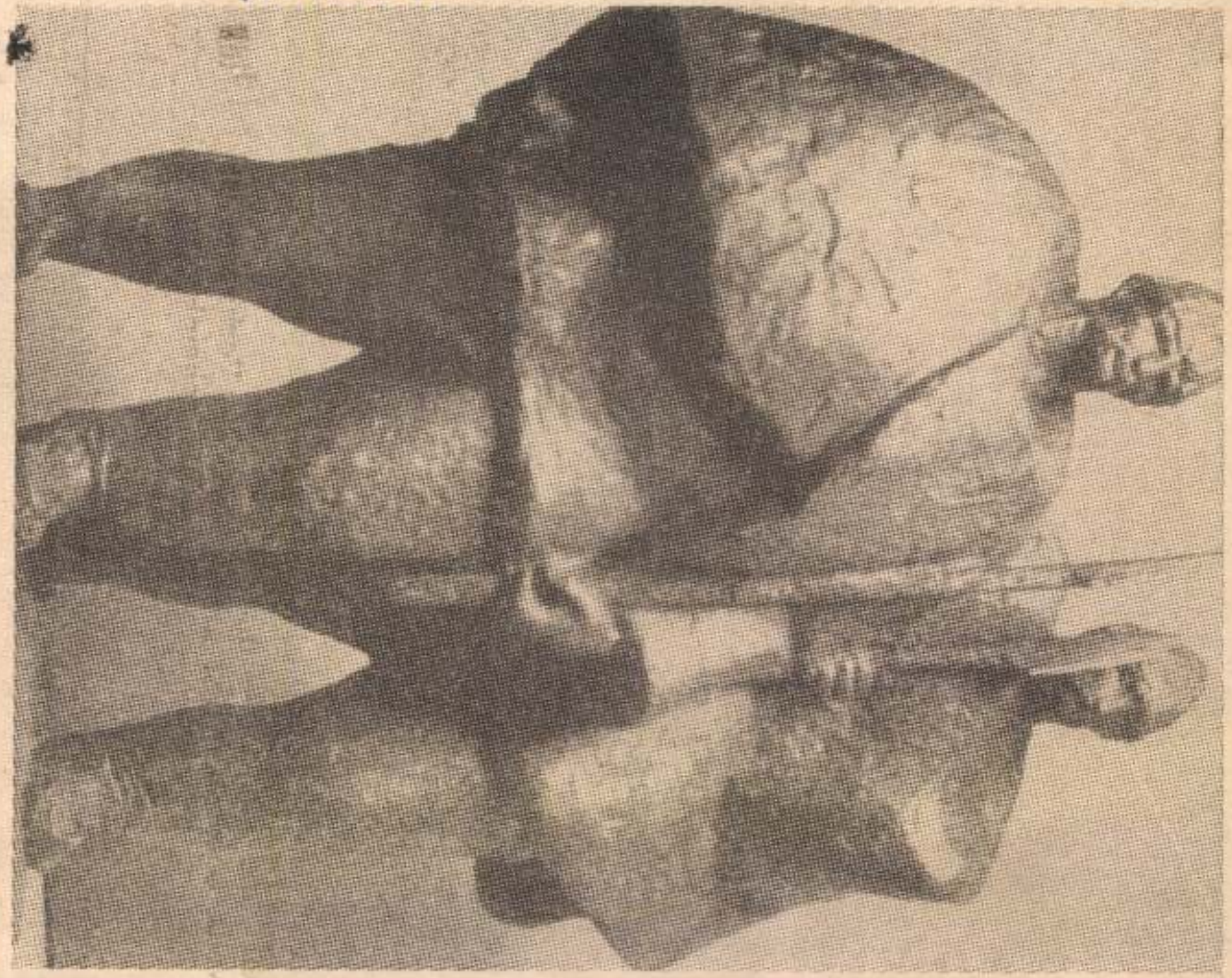

István Martsa: Bodenständig

Bronze

beachtliche Entwicklung der Beziehungen zu erwarten, zumal die Schiffs- und Kranbauwerke auf sowjetische Bestellung Schubschlepper und Schwimmkräne erzeugen werden; die Einrichtungen liefert SUDOIMPORT.

★

Unter Mitwirkung des Außenhandelsunternehmens MOGÜRT schloß die IKARUS-Fabrik einen Vertrag mit venezolanischen Partnern über 422 IKARUS-Autobusse (Typen 200 und 280) für das Verkehrsunternehmen Caracas ab.

★

Im Rahmen einer auf fünf Jahre befristeten RGW-Kooperation für Saatguterzeugung importiert Ungarn Saatgut aus der Sowjetunion. Dieses Jahr wurden z. B. 160 Tonnen Herbstweizen und viele Tonnen Sonnenblumensamen eingeführt. Die Sowjetunion liefert schon seit Jahren regelmäßig Reis für Saatzwecke, ferner Erbsen und Hanfsamen vorzüglicher Qualität.

Millionen Forint.

★

Automatische Maschinensätze von westdeutschen, französischen, englischen und amerikanischen Firmen wurden im Rahmen der Rekonstruktion der Fabrik für Industrielle Geräte, Iklad, importiert.

★

Das Außenhandelsunternehmen ELEKTROIMPEX liefert Resultatsanzeiger sowie für 900 000 Rubel Diktiergeräte in die DDR.

★

Seit 1968 betätigt sich in Lagos das ungarisch-nigerische pharmazeuthische Unternehmen Imarsel Chemikal Company, dessen neue Betriebseinheit unlängst eröffnet wurde. Der vorzüglich ausgestattete Betrieb arbeitet unter der Leitung ungarischer Fachleute, nach ungarischer Technologie.

★

Die Zweigstelle Balatonfüred der Ungarischen Schiffs- und Kranbauwerke liefert dieses Jahr fünf Fährenschiffe nach Libyen.

★

Die Firma ÉMEXPORT erhielt aus der DDR einen Auftrag im Wert von 50 Millionen Rubel über die Er-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁJ 10

KÉPES ÚJSÁG

Budapest

Martsa István

1021

Martsa István: KÉT NEMZEDEK (bronz)
A Műcsarnokban megnyílt jubileumi képzőművészeti kiállításról

István Martsa (UVR): Denkmal für die Opfer des Faschismus in Auschwitz, Entwurf; 1962

Genosse Jochen Preißler, Briga
im Jugendbergbaubetrieb Königstei

Delegierter der Arbeiterjugend

Seit wenigen Monaten erst gibt es
Jugendbergbaubetrieb Königstein
SDAG Wismut eine neue Hauermannsch
die Jugendbrigade Preißler. Zwölf Kum
erfahren im Berg, meistern vor Ort mode
sowjetische Abbautechnik. Sie vollbrin
damit Leistungen, von denen man achtu
voll spricht, und gehören darüber hin
zu denen, die aktiv am Erforschen ne
Technologien mitarbeiten, das Neue so
praktisch erproben und durchsetzen.

Ihr Brigadier, der 24jährige Gen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 OKT 18
Dolgozók Lapja (Komárom)

Martha István Munkácsy díjas szobrászművész

1021

Dömösi ősz

A DUNA-PARTON fűzfaágakkal játszik az októberi szél. A túlsó oldalon zordonan sütkérezik az őszi napfényben a meredek hegyoldal. Az ősi folyam hullámai csendben örvénylenek a váratlan ívű kanyarban.

A táj csodálatos. Nem lehet betelni a szemet, szívet gyönyörködtető látvánnyal. Dömössel természeti szépség dolgában a megye egyetlen települése sem veheti fel a versenyt. S hogy egyre többen szeretnének itt nyugalmat és pihenést találni, azt a növekvő telekárak, az új és épülő hétvégi házak, vállalati üdülők is bizonyítják.

Valamikor a régi világban a dömösiek nyáron felmentek aludni a padlásra, a szobákat meg átengedték a nyaralóknak. Ma erre már nincs példa. A feszítő igények hatása azonban egyre kézenfekvőbb. Nyaranta elözönlik a tiszta, virágos utcájú falut az idegenek. S hét végén a gyönyörű őszi napok is sok budapesti, esztergomi és más illetőségű munkást, értelmiségit fiatalt és öreget vonzanak.

Fejleszteni kell a kis falut, ki kell elégíteni a növekvő igényeket és érdeklődést. Dömös történelmi múltja és pezsgő jelene a kibontakozó gazdagabb jövő igéretében olvad össze igaz harmóniában. Ha megépül majd a nagy dunai vízi erőmű, a falu alatt tóvá dagad a folyam. S akkor majd igazi vízi paradicsommá válik a vidék.

De maradjunk csak a jelennél, a ma még szegényesebb valóságnál. A falubeliek büszkén mutatják, hogy a Visegrád felőli faluvégen, a kikötő közelében vendéglátóipari kombinát épül. Ilyen nagyfokú idegenforgalom mellett már képtelenség a régi létesítményekkel fogadni a vendégeket. S nemcsak pénzkérdés van a világon, hanem egyéb tényezők is kényszerítően segítik a neves nyaraló- és kirándulóhely fejlesztését.

Dömös egyike azoknak a helységeknek, amelyek 1944 telén a legelsők között szabadultak fel a megyében. Két hónap múlva már 31 esztendeje lesz ennek. S a több mint három évtizedes fejlődés gyökeresen megváltoztatta a falu arculatát. Utcái, járdái aszfaltozottak, házai megújultak. Van még azonban mit pótolni, építeni. De van is mivel büszkélkedni. Másként miért is kívánkoznának ide az emberek. Nem lehet minden vonzalmat csak a táj szépségével magyarázni...

A falu most nagy eseményre készül. Október 22-én, szerdán este hat órakor ünnepi tanácsülést tartanak az iskola zsibongójában. A tanácsok megalakulásának 25. évfordulója alkalmával *Pintér Lajos*, a Hazafias Népfront elnöke mond ünnepi beszédet, *Sáros András*, a községi tanács elnöke pedig emlékérmeket és okleveleket nyújt át a faluért legtöbbet szerénykedett tanácstagoknak és társadalmi munkásoknak. Négyen megkapják a *Martsa István* Munkácsy-díjas szobrászművész által készített emlékplakettet, öten pedig oklevelet kapnak. Az átadásra kerülő emléklapokat *Vertel István* grafikusnak, Dömös szülöttének rézkarca díszíti.

Micsoda megérdemelt büszkeség és jó értelmű öntudat húzódik meg e néhány tényben! Az egész falu büszkesége és öntudata. A jelenbe és a jövőbe vetett szilárd hit és a szabad évtizedek eredményeinek elismerése. Mert valójában az egész falu összefogása kellett ahhoz, hogy a „*Virágos Duna-kanyarért*" folyó versenyben többször is az élre kerüljenek.

Rácz Lászlóné tanítónő 1947 óta oktatja itt a kis nebulókat. Egy nemzedéket tanított meg a műveltség alapjaira és személyes jó példájával is — a helyiség szeretetére, a jó értelmű lokálpatriotizmusra. A „gyerekei", tanítványai ma már a község törzsökös lakosságát alkotják. Ezek a dömösiek, a felszabadulás után felnőtt nemzedék, formálják a jelent és álmodják a jövőt.

DOBOGÓKŐ felől fényözönt sugároz a falura az öreg Nap. Látta Béla király dömösi trónszékének összeomlását, a nagy dunai áradásokat, nemzedékek küzdelmét a természettel és a rohanó idővel. A Duna-parton álló nyárfák már az új idők tanúi. A dunai vízi erőmű megépítése után majd eltűnnek a víztengerben, de addig még bőven van idő.

Susogjatok csak dunai nyárfák, dicsérjétek a csodálatos tájat, látványotokkal is szépítsétek meg a dömösi őszt.

B. Kónya Lajos

21.30: Áriák.
22.20: Beat.
23.05: Zenekari muzsika.
0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Al Bano énekel.
8.20: Tíz perc külpolitika.
8.33: Nóták.
9.15: Válaszolunk hallgatóinknak.
9.33: Operafelvételek.
10.00: Szabad szombat...
12.00: Slágerek.
12.33: Schumann-szonáta
13.05: Munkásklub.
13.33: Fúvósművek.
14.00: Napraforgó.
14.47: Éneklő Ifjúság.
15.00: Musicalrészletek.
15.25: Orvosi tanácsok
15.3[illegible]: Fiataloknak.
16.15: Elbeszélés.
16.23: A Magyar Népdal Hete.
16.55: A hét műsorából.
18.33: Olasz dalok
19.00: Weber operáiból.
19.30: Állami Népi Együttes.
20.10: Grieg-művek.
20.33: Regényrészletek.
21.35: A Magyar Népdal Hete.
21.50: Operettrészletek.
23.05: Tánczene.

3. MŰSOR

8.03: Schubert-művek.
10.05: Kamarazene.
11.31: Operarészletek.
12.20: Vonószenekar.
13.06: Századunk zenéjéből.
14.05: Beethoven: Missa Solemnis.
15.30: Hangverseny.
16.43: Versek.
16.48: Dzsessz.
17.18: Operarészletek.
18.03: Josquin des Prés: Miserere.
18.25: Magyar zeneszerzők.
19.15: A Magyar Népdal Hete.
1[illegible]: Verdi-ciklus. II.
[illegible]: Zongorahangverseny.

lós János műsora.
20.50: Ez is operett, az is operett...
21.30: Tv-híradó. 2.
21.40: Piroszmani. Grúz film.

BÉCS

15.30: Koncertóra.
16.30: A kis ház. Film.
17.50: Sport ABC.
17.30: Lassie.
17.55: Jó éjszakát gyerekek.
18.25: Tv-konyha.
19.00: Osztrák képek.
19.30: Tv-híradó.
19.55: Sporthírek.
20.15: Szórakoztató gálaest.
21.50: Panoptikum.
22.10: Arany méreg. Filmdráma.
23.45: Hírek.

II. PROGRAM

16.25: A mintaférj. Film.
18.00: Ifjúsági magazin.
19.00: Dokumentumfilm.
19.45: Félix, a macska.
20.00: Tv-galéria.
20.15: Szegény papa. Film.
21.50: Tv-híradó.
22.15: Riport.

POZSONY

13.30: A tenger titka.
15.55: A szocialista országok kukája
18.50: A közbiztonsági szervek naplójából.
19.00: Tv-híradó.
19.30: Külpolitikai kommentár.
20.00: Vessék el a követ!
21.25: Tv-híradó.
22.55: Gyermekkori trükk. Bűnügyi film.

2. MŰSOR

18.10: Szivárvány-ív.
19.00: Tv-híradó.
19.30: Természetfilm.
20.00: Aranykotta.
21.30: Vidám műsor.

Fiatal

Mint ismeretes, az NDK kormány tött megállapodás magyar fiatalok szakmai gyakorlat államba. Az idén arra, hogy német jenek hozzánk is, olyan munkaterületekre, amely elősegíti az NDK-beli fiatalok szakmai fejlődését. Ezekben a napokban hat magyarországi vállalathoz érkeznek német fiatalok: az Ikaruszba, a Budapesti Közlekedési Vállalathoz, a MOM-ba, a SZIM Budapesti Esztergagépgyárába, a KELTEX-hez és a nyergesújfalui viscosagyárba.

Nyergesújfalura megérkeztek az NDK-beli fiatal szakmunkások. A gyárnak egyébként nem újkeletű a kapcsolata az NDK-val. A schwarzai vegyiszál kombináttal ez ideig is kölcsönös szakmai kapcsolatot tartottak. Most 43 fiatal — közöttük kilenc férfi — zömében textilipari szakmunkás érkezett a vegyiszál kombinát üzemeiből: Premnitzből, Gubenból és az anyavállalattól, Schwarzaból. Mint a német fiatalok vezetőjétől, a friss mérnöki diplomával és a rövid felkészülési idő ellenére példás magyar nyelvtudással tarsolyában érkezett Be-

somó muszálakkal foglalkoztak.

A vendéglátók, a viscosagyár vezetői, ideális körülményeket biztosítottak a fiataloknak. Egy új lakótömb szektorát kapták meg, kitűnően felszerelt szobákban pihenhetnek. 1976 őszén, — jövőre újabb csoport érkezését várják — különálló munkásszállót építenek a részükre.

A fiatalok a Danamid és a PAN-üzemben dolgoznak majd. Most néhány nap az akklimatizálódás, az ismerkedés időszaka. Egyhetes programot állítottak össze a számukra: üzemlátogatásokon vesznek részt, előadások során ismerkednek majdani munkahelyükkel. A gyár vezetői azt is felmérik, melyik fiatalt milyen munkaterületen, a képzettségének megfelelő helyen alkalmazzák. Vasárnap egész napos kirándulást tesznek, Esztergomot és Tatát keresik fel. A gyár két németszakos tanárnőt alkalmazott — kezdetben a tolmács szerepköre vár rájuk,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 1111 20
NAPLÓ (VESZPRÉM)
Martsa István szobrász-művész

1021

Felavatták Hévízen a SZOT új gyógyüdülőjét

Louis Saillantról nevezték el

Évente 11 ezer vendég

Az első turnus július 24-étől

Szombaton délelőtt ünnepélyes keretek között felavatták *a SZOT új hévízi gyógyüdülőjét*, melyet *Louis Saillant-ról*, a francia és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő személyiségéről neveztek el.

Az ünnepségen — melyet az üdülő előcsarnokában rendeztek — *Földvári Aladár*, a SZOT elnöke mondott beszédet. Bevezetőjében üdvözölte a megjelent vendégeket, köztük *Louis Saillant* özvegyét és családjának tagjait; *Enrico Pastorinot*, a Szakszervezeti Világszövetség elnökét, *André Allamyt*, a Francia Általános Munkásszövetség, a CGT titkárát; (akiket ezt megelőzően fogadott Budapesten *Gáspár Sándor*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a SZOT főtitkára); továbbá *Baranyai Tibort*, az MSZMP Központi Bizottsága osztályvezető-helyettesét, *Szabó Kálmánt*, a Veszprém megyei pártvb tagját, az SZMT vezető titkárát, a SZOT elnökségének jelenlévő tagjait és az üdülőt tervező és építő vállalatok képviselőt. Ezt követően Louis Saillant munkásságát méltatta.

— *Louis Saillant elvtárs* — mondotta többek között — *egész életét egyetlen nagy és nemes ügy, a dolgozók, a munkásosztály ügyének szolgálatába állította.* Kora ifjúságától kezdve élete utolsó percéig lobogó lánggal égett benne a forradalmi szenvedély, mely életre szóló elkötelezettséget kíván hordozójától.

A továbbiakban a névadó életútjának fontosabb állomásait ismertette, majd az SZVSZ jelentőségét méltatta. Beszéde végén leleplezte az előcsarnok falán elhelyezett dombormüvet, *Martsa István* szobrászművész alkotását, mely Louis Saillant arcképét ábrázolja. Ezután koszorút helyezett el a dombormű alatt *Földvári Aladár* és *Duschek Lajosné*, a SZOT titkára, *Louis Saillant* özvegye, *Enrico Pastorino* és *André Allamy*.

Az avató ünnepség után a részvevők megtekintették a 16 szintes, korszerűen berendezett, 416 vendég fogadására alkalmas üdülő helyiségeit és berendezését, *Kiss Károly*, a SZOT alelnöke pohárköszöntőt mondott, melyben köszönetet mondott a Középület Tervező Vállalat mérnökeinek, a Zala megyei Állami Építőipari Vállalat és a kivitelezésben részt vevő vállalatok dolgozóinak eredményes munkájukért.

Az évente 11 ezer dolgozó gyógyüdültetését biztosító intézmény július 24-én fogadja az első beutaltakat.

Földvári Aladár, a SZOT elnöke leleplezi Louis Saillant emléktábláját

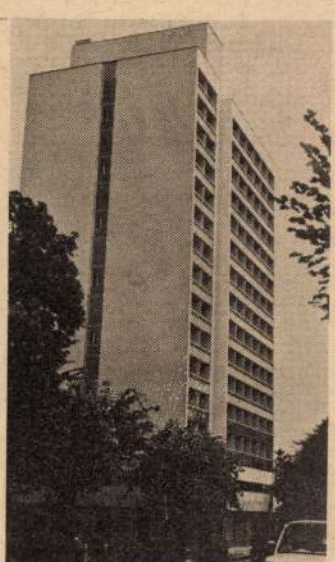

Az impozáns új gyógyüdülő

kát támadtak meg és felgyújtották a PKP tájékoztató kioszkjait. Aveiro városában a PKP helyi irodáját

gál nép jo
lyen társa
élni.

Véglegesen és hivatalosan az EBK zárószakaszának i

Az európai biztonsági konferencia Genfben folyó második szakaszának koordinációs bizottsága szombaton hajnalban véglegesen és hivatalosan kitűzte a befejező szakasz időpontját. A testület péntek éjjeli ülésén elnöklő Rudolf Bindschedler svájci nagykövet szombaton hajnalban, 2 óra 45 perckor jelentette be a 15 órás maratoni tanácskozás eredményeként született döntést: *július 30-án Helsinkiben nyílik meg az európai biztonsági konferencia legmagasabb szintű zárószakasza.*

A 35 küldöttségvezető a péntek éjszakai ülésen hagyta jóvá a konferencia záródokumentumát is, amelyet augusztus 1-én, a Helsinki csúcstalálkozó harmadik és egyben utolsó napján fognak aláírni az állam- és kormányfők.

Helsinkiben az állam- és kormányfők több mint száz oldal terjedelmű dokumentum-kötege
amely ma
résztvevő
kapcsolata
elvet", a
gazdasági együ
a népek közötti kapcsolatok javítására vonatkozó szövegeket.

Az európai biztonsági és együttműködési konferencia zárószakaszának hivatalos összehívásával kapcsolatos végleges döntés pénteken éjjel végül is az úgynevezett bizalomkeltő katonai intézkedések témakörében talált kompromisszumos megoldás nyomán született. *E kérdésben véleménykülönbség támadt Törökország és Ciprus között.* A ciprusi delegáció szombatra virradó éjszaka — a koordinációs bizottság — hozzájárult ahhoz, hogy Törökország nem köteles előre bejelenteni az ázsiai szomszédos országokkal közös határa meghatározott szakaszán tartandó hadgyakorlatokat.

Az Elnöki Tanács elnökének üdvözlő távirata

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban fejezte ki jókívánságait a Kolumbiai Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából Alfonso Lopez Michelsennek, a Kolumbiai Köztársaság elnökének.

Konzultációk az ENSZ-haderők mandátumának meghosszabbításáról

A Biztonsági Tanács tagjai pénteken este az ENSZ székhelyén újabb nem-hivatalos konzultációkat tartottak abból a célból, hogy megoldást találjanak a Sínai-félszigeten állomásozó ENSZ-erők július 24-én lejáró mandátumának meghosszabbítására.

Kurt Waldheim főtitkár pénteken délután tárgyalt azoknak az országoknak képviselőivel amelyek a csaknem négyezer fős rendfenntartó erőket adják.

Időközben amerikai közvetítéssel további puhatolódzó tárgyalások folynak egy esetleges újabb izraeli—egyiptomi ideiglenes megállapodásról.

Egyiptom még nem kérte hivatalosan a Sínai-félszigeten állomásozó ENSZ erők visszavonását — jelentette ki szombaton Iszmail Fahmi.

Fahmi a továbbiakban rámutatott: *Egyiptom csupán azt tette világossá, hogy a jelenlegi körülmények között nem járulhat hozzá az ENSZ-csapatok július 24-én lejáró mandátumának meghosszabbításához. Ellenkező esetben az izraeli politikát segítené, ami a jelenlegi Status Quo fenntartása.*

Tíz évre szóló magyar-holla együttműködési megállapodá Lubbers holland gazdaságüg külkereskedelmi miniszter.

Esztergályos Ferencet nagykövetét bemutató látog az Amerikai Egye

Hivatalos látogatásra Kairób szaúd-arábiai király. Képünk megkezdte

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 AUG 11

Dolgozók Lapja Komárom

Martsa István szobrászművész

1021

Esztergomi mozaik

EMLÉKEZÉS SÁGVÁRI ENDRÉRE

A SZIM esztergomi Marógépgyárában hagyomány, hogy megemlékeznek a kommunista mártír, Ságvári Endre születésének évfordulójáról. A gyár falán tábla hirdeti, hogy tisztelik emlékét. A legutóbb lezajlott koszorúzási ünnepségen nagy számban vettek részt a gyári KISZ-szervezet és a szocialista brigádok tagjai. Gergely István KISZ-titkár mondott beszédet, s méltatta Ságvári Endre munkásságának jelentőségét, bemutatta életútjának állomásait.

SZOCIALISTA BRIGÁDOK – KIÁLLÍTÁSON

Sikere van Esztergomban Martsa István szobrászművész kiállításának. A SZIM Marógépgyár szocialista brigádjainak tagjai közösen tekintették meg a kiállítást, és találkoztak a művésszel is, aki tárlatvezetés során mutatta be az érdeklődő munkásoknak műveit.

TÁRSADALMI MUNKA A SZIGETEN

A megyei Közúti Igazgatóság esztergomi útmesterségének dolgozói kétnapos társadalmi munkaakciót szerveztek. Szombaton és vasárnap a szigeten dolgoznak és felújítják a hajóállomáshoz vezető utat. Szabad szombatjukat és vasárnapjukat áldozzák erre a munkára. Gépekkel vonulnak fel, és a régi, rossz, poros utat aszfaltozzák, portalanítják. A társadalmi munkát a millenniumi felajánlás jegyében végzik az útmesterség dolgozói.

nyugtalan pillantást v
Rumjancevra. Az megéri
hogy valami kellemetlen c
történt.

— Szerebrjakov a Ka
cevval való találkozás
agyonlőtte magát.

— Nem akarta elárulni
hazáját — Rumjancev fö
és járkálni kezdett a sz
ban. — Mikor kell találkc
Kazancevval?

— Holnap, kilenc órakor.

— Még ma találkoznia kell. Meg kell tudnunk, hogyan viselkedett Szerebrjakov. Kazancev pedig értesítse rádión a történtekről von Schönhausent. Gondoskodjék róla, hogy az újságok közöljék le a színház hivatalos értesítését Szerebrjakov haláláról. Nem szabad, hogy a németek kételkedjenek Kazancev közleményében.

— Azonnal értesítem Kazancevet.

— Helyes. Lásson munkához Mehtyi Dzsafarovics, várni fogom a népbiztosságon.

(Folytatjuk)

16.30: Tv-híradó. 19.00: Élet a természetben. 19.30: Vojnárka. A. Jiraszek színművének közvetítése. 21.00: Revü. 21.15: Népzene. 21.50: Kiállítási termekből. 22.00: Hírek.

BÉCS

16.30: Kicsinyek műsora. 17.20: Mi muzsikát csinálunk. Wald Disney filmje. 18.05: Állatok, a mi barátaink. 18.25: Jó éjszakát, gyerekek! 18.30: Kulturális specialitások. 19.30: Tv-híradó. 20.06: Sporthírek. 20.15: Kabaré-kabaré. (4. rész). 21.20: Sporthírek. 21.50: Tv-híradó. 21.55: Éjszakai filmvetítés: Granenplatz 17.

II. PROGRAM

17.00: Egy katona, egy ágy. Filmvígjáték. 18.30: MINI-MAX. 18.55: Zenei hírek. 19.30: Tv-híradó. 20.06: Sporthírek. 20.09: Aktuális események képekben. 20.15: Lion Feuchtwanger: Kalkutta május 4. Tévéjáték. 22.15: Tv-híradó.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726
1974 MÁR

TÁRSADALMI SZEMLE

Martsa István

1021

Martsa István: Földmunkás ásóval

adott:

1. „Szükségesnek minősítette egy, a tervezés és az irányítás további tökéletesítését, az egész gazdasági mechanizmus megjavítását célzó intézkedésrendszer kidolgozását." (Pravda)

2. E munka egyik legidőszerűbb területének ítélte azoknak a kérdéseknek a gyakorlati megoldását, amelyek előmozdítják, hogy „a népgazdasági tervezés minden ágazatban szabad utat adjon a technikai haladásnak, s egyidejűleg sorompót állítson a technikai elmaradást konzerváló döntések elé, ami megköveteli minden népgazdasági szint irányításának tökéletesítését is". (Izvesztyija)

Mielőtt a részletekről szólnánk, iktassuk ide a Pravda iránymutató cikkének meghatározását a gazdasági mechanizmusról: „A gazdasági mechanizmus azoknak a gazdasági emelőknek az összessége, amelyek révén a párt és az állam, a gazdasági irányítás hatni tud a termelésre, hogy elérjék a társadalom előtt álló termelési és társadalmi-politikai feladatok végrehajtását."[1] E sokrétű mechanizmus össze-

[1] Afanaszjev akadémiai levelező tag „Megjavítani a szocialista gazdálkodás mechanizmusát" című cikkéből. Pravda. 1974. január 11.

Martsa István
szobrán

Mártíremlékmű
(repro)

Földes László: Remekművek nyomában.
Nők Lapja, 1969. okt - 42 szám.

Martsa István
szobász

Mittatás

Földes Anna: Rennkmüvek nyomában
Nők Lapja, 1969. okt - 42 szám.

Martsa István szobrászművész

az Auschwitz hajdani magyar lágerében vasúti talpfára helyezett antifasiszta emlékművét vasból készítette.
(említve és repr.)

T. Riha Margit: Erzmék köben és bronzban,

Élet és Tudomány, 1972. márc. 31.

Martia István szobrászművésznek.

Esztergom millenniumi emlékművét, a nagy hadvezért, Bottyán Jánost ábrázoló alkotását készítette a kétszeres Munkácsy-díjas művésznek.

Pest m. Hírlap, 1942. aug. 30.

Martsa István, nobrát

Bottyán János nobrát kéníti
Esztergom rénére.

— : Új nobrok Esztergomban 7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972 aug. 29.

Martsa István

Móricz Zsigmond (fotó)

Népszava, 1974. aug. 18. 101. évf. 193 sz. 8 p.

Martsa István

Munkácsy-díjas szobrászművész kiállítása a Mű-
csarnokban 1974. jan 13-ig volt.

Népszava, 1974. jan. 4- 102 évf. 2. szám. 6p.

Martsa István
szobrász

Talpasok, várlat
A szőnyi szobor várlata } repro

Szémann Béla: Martsa István alkotóműhelyében.
Művészet, 1974. április - 24 oldal.

Martsa István
szobász

A művész legújabb munkája a „Vak Bottyán" lovasfigurája bromba öntve. A szép feladatot Esztergom városától kapta Martsa István.

Szémann Béla: Martsa István alkotómühelyében.
Művészet, 1974. április - 24. oldal.

Martsa István
szobán

Martsa István Vak Bottyán szobra
a nyugodt, határozott tartású,
nem hétkörmapi, szilard embert
formálta mutatja.

Szémann Béla: Martsa István alkotómühelyében.
Müvészet, 1974. április - 24. oldal.

Martsa István
nobrán

Sopronba a művelődési ház
hertjebe kerül a „Lány hegedű-
vel" ~~Mar~~ činü Martsa István
nobor.

Szémann Béla: Martsa István alkotómühelyében.
Müvészet, 1974. április - 24. oldal.

Martsa István
szobrász

A „Talpasok"-at a műrén Vajara,
a Vay Ádám kastély elé szánta. A
szobor kitalakos kompozíció. Monu-
mentális formákkal készült

Szémann Béla: Martsa István alkotómühelyében.
Müvészet, 1974. április - 24. oldal.

Martsa István
szobrász

Szőnyben, az olajfeldolgozó üzem mögött a ligetben nem régen helyezték el Martsa István bronz asszony szobrát, amint a kérében mécsest tart.

Szémann Béla: Martsa István alkotóműhelyében.
Művészet, 1974. április - 24. oldal.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Martsa Alajos, neves esztergomi fotóművész, mint műtárgyfotografus is a legjobbak között áll. A garamszentbeneki Urkoporsó részleteiről, Ferenczy Béni, Vilt Tibor és testvéröccse, Martsa István szibráiról készített felvételei egyaránt elsőranguak. 117.old

DÉVÉNYI IVÁN: Martsa Alajos fotóportréi 117.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

Maetzu István

Szobrának a Tiszát szimbolizáló alkotását a szolnoki Damjanich Múzeum udvarán állítják fel.

Kónika

Magyar Hírlap, 1968. december 8. 9. l

Martsa István

Az elhúnyt Gätz János szabászművész tanára volt a képzőművészeti Gimnázumban.

Zalai Hírlap, 1972. jan. 9.

Martsa István, szobrász

A XVIII. ker.-i felszabadulási emlékmű egyik készítője.

– : Új köztéri szobrok Budapesten 5.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 23.

Martsa István, szobrász

Nagy Balogh János egész alakos szobrát kénitette el Kispest részére. (→ fényképp.)

— : Új szobrok készülnek 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 19.

Martsa István, nobrán

Rika Margit: Martsa István c. könyve

↓

—: Most jelent meg 20.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 7.

Martsa István, szobrász

Megjelent T. Riha Margit
róla írt könyve.

– : Új képzőművészeti könyvek 8

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 17.

Martos István, szobrász

T. Riha Margit könyvének ismertetése. („Martos István" c.)

t.R. : Könyvnemle 7.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1974. nov. 29

Martsa István

„Zenélő lány" szabra Siklóson van elhelyezve. (említve).

Jelenkor, Pécs, 1972, (?) 1.

Martsa István szobrászművész a békéscsabai szoborsétányon lesz felállítva alkotása: Móricz Zsigmond portréja (emlétul)

bb. 2. Új emlékművek, köztéri szobrok készülnek.
i ro | zr | hi | fé L a
1974. aug. 5.

MARTSA ISTVAN, szobrász,éremművész

Mark Edo Tralbot Van Gogh életének és művészetének dok
kumentumaival foglalkozik.Ismeri a magyar művészek tev
vékenységét és elismeréssel nyilatkozott Berenczy Béni,
Martsa István,Kiss Nagy András,Engelsz József,Cséri La-
jos,Kiss Kovács Gyula,Kunvári Lilla érmeiről.Herczeg
Klára Van Gogh érméről először 1968-ban irt. 44.old

HÉRI VERA: Mark Edo Tralbot irása Herczeg Klára
szobrászművészről 44.old

AZ ÉREM, XXX.évf. 1974. 1.szám. Bp.

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Hirlap

Martsa István szobrász

1975 JUN 1

nagykövete.

1021 Szoboravatás

Szombaton délelőtt a kispesti Petőfi téren felavatták *Nagy Balogh János* kispesti proletárfestő szobrát. Az ünnepségen a Hungária úti 11. számú általános iskola tanulóinak kórusa után *Nagy Attila*, a Thália Színház művésze szavalta el *Mátyás Ferenc* a *Magyar Cézanne* című költeményét, majd *Farkasinszky Lajos*, a fővárosi tanács elnökhelyettese mondott beszédet.

Ezután Farkasinszky Lajos felavatta Nagy Balogh János egész alakos szobrát — *Martsa István* szobrászművész alkotását — majd elhelyezték a megemlékezés koszorúit.

Az építőipar
új, korszerű
módszere:
a könnyűszerkezetű
építés-szerelés.

BETANITUNK

A KŐMŰVES,

Balatonfüreven
kilátással 195 n.-öl te-
lek eladó. Jávorka,
Budapest XII., Zeyna
u. 10/a.

Szentendrén, Skanzen
közelében 350 n.-öl
gyönyörű panorámájú,
beépíthető üdülőtelek
eladó vagy budapesti
lakásért cserélhető. —
Telefon: 133—962, 16—
19 óra között.

Martsa István

Debrecenben, okt. 14.- én megnyílt a koncentrációs táborok felszabadításának 30. évfordulója alkalmából rendezett „Oly korban éltem én e földön..." c. kiállítás, melyen a művész kisplasztikája szerepel.

Hajdúbihari Napló, 1975. okt. 16.

Martsa István szobrászművészi

Nemzetközi képzőművészeti kiállítás nyílt meg Moszkvában „30 ~~év~~ gyözelmes év" címen. A magyar részben látható a művész alkotása: auschwitzi emlékműve. (emlitve)

Esti Hírlap, 1975. szept. 12.

Martsa István

Művei szerepelni fognak a szept. 7-én rendezmdő kamarakiállításon, az indokínai szolidaritási hét keretében, a Fészek Klubban.

Magyar Nemzet, 1972. szept. 5.

Martsa István, szobrász

Esztergom városának készít
új szobrot.

— : Ünnepségsorozat Esztergom
millenium után 8.

Népszabadság, Bp 1973. márc. 3.

Martsa István szobrászművész

Az auschwitzi haláltábor felszabadulásának emlékére a Magyar Nemzeti Galériában kiállítás nyílt, melyen alkotása szerepel.

Képes Krónika.

1973. IV. 14. TV. 17.25 /11/ K j.

Marta István, szobrász

Az avató ünnepségen leplezték le Louis Sallant emléktábláját, amelyet *Marta István* szobrászművész alkotott. Az új hévízi gyógyszálló július 24-én fogadja az első vendégeket.

1975. július 20., vasárnap

Felavatták a SZOT hévízi gyógyüdülőjét

6.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. júl. 20.

Martsa István, szobrász

A Nagy Balogh János - szobor alkotója. A Wekerle-telepi Petőfi téren felállított mű: -: Nagy Balogh János a Wekerle-telepen

Repr. 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. máj. 31.

Martsa István, szobrász

L.: Varga István

— : Harminc ..... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. szept. 12.

Martsa István, szobrász

□ THÖKÖLY-EMLÉKÜNNEPSÉGET rendeznek a Szabolcs-Szatmár megyei Vaján, október 18-án, szombaton. Több előadás hangzik el a kuruc fejedelemről, és ekkor avatják a községi művelődési ház kertjében Martsa István Kuruc talpasok című szobrát is.

□: Thököly-emlékünnepséget 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. okt. 15.

Martsa Istvánné

A Petőfi téren állítottak fel Nagy Balogh Jánost ábrázoló emlékoszlopot.

Nógrád, 1974. aug. 1. 102. évf. 178. sz. 4p.

Mattsa István
szobász

„Talpasok" cimü müve szere-
pel a tárlaton.

Brestyánszky Sloma: Körhép
Nők Lapja, 1975. május 17 - 15 oldal.

Martsa István, nobrán

Lárd: Nagy Balogh János

—: Kulturális hírek

7.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. máj. 31.

Martsa István, szobrász

Felavatták Nagy Balogh János szobrát

Szombaton a kispesti Petőfi téren felavatták Nagy Balogh János kispesti proletárfestő szobrát. Az ünnepségen a Hungária úti 11. számú általános iskola tanulóinak kórusa után Nagy Attila, a Thália Színház művésze szavalta el Mátyás Ferenc: A Magyar Cézanne című költeményét, majd Farkasinszky Lajos, a fővárosi tanács elnökhelyettese mondott beszédet.

Nagy Balogh János egészalakos szobrán Martsa István szobrászművész alkotásán ezután elhelyezték a megemlékezés koszorúit.

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jún. 1.

Martsa István szobrászművész

A Képzőművészeti Alap Kiadó Vall.-
nak legutóbbi négy kötete a mai ma-
gyar művészettel foglalkozik. A szobrász-
művészt Riha Margit tanulmánya mu-
tatja be. – Balatonalmádiban látható
a „Napernyős nő" c. szobra. (említve). Mó-
rics portréja kifejezi az író egyénisége.
(említve)

Képes Kónika

1994. XII. 21. Televízió 16.30. V.

Martsa István szobrászművész

Nagy Balogh János festőművész szobrát faragta, melyet egykori lakhelyen közelében, a Kispesti Petőfi téren állítottak fel.

T.V. Híradó

1975. V. 31. 19.30 D.

Martsa István szobrász

A 30.-ik évfordulón a Műcsarnokban rendezett képzőművészeti kiállításon szerepel műve „Talpasok" c. (emlitve)

Brestyánszky Ilona: Körkép.

Nők Lapja, Budapest, 1945. máj. 19.

Martsa István szobrászművész

Kispesten felavatták Nagy Balogh János proletár festő szobrát Martsa István köbe faragott alkotását. (említve)

Déli Krónika

1975. V. 31. Kossuth 12.00 Gné

Martsa István

„Talpasok" részlet, (repr.)

Molnár Zsolt: Jubileumi tárlat a Műcsarnokban.
Magyar Ifjúság, 1945. máj, 16,

Martsa István szobrász

Dózsa szobra Derkovits metszeteinek rokona. (emlétre)

Műcsarnok kiállítás: „Köztulajdon 1945-1975." c.

Láttuk, hallottuk.

1975. febr. 9. Petőfi M.

Martsa István

Távol/Kelet c. szobra

Alföld 1974/6 96

Martsa István

és Marton László szobrászművészek közös alkotá
sa a Felszabadulási emlékmű április #-re készül el.
,a XVIII ker. Vasut utcában kerül felállitásra.

Magyar Hirlap 1975 79/13

Martsa István

szobrászmüvész alkotását avatták fel május 31-én a kispesti Petőfi téren. A szobor a kispesti proletárfestőt Nagy Balogh Jánost ábrázolja.

Magyar Hirlap 1975 15o/13

Martsa István

szobrászmüvész kiállitása julius 14-én nyilt meg Esztergomban a Zodiákus teremben.

Magyar Hirlap 1973/193/13

Martsa István

szülővárosában Esztergomban állit ki, bemutatja 27 év munkásságát. Körplasztikák: Szőny , Óbudai szölösgazda, faszobrok: Fiu akt, Dobó fiu, Karitász Ferenczy Béniét, Csapajav Somogyi Józsefét, Auschwitzi emlék mü Fritz Csener mártirszobraival rokon.

Magyar Hirlap 1973/196/6

Havas: Kiállitáról kiállitásra.

Martsa István

Munkácsy dijas müvész

Magyar Hirlap 1973/196/6

Havas:Kiállitásról kiállitásra

Martsa István

Asszonyi Tamás mestere

Asszonyi Tamás, Csíkszentmihályi Róbert, Ligeti Erika Szentendrei szobrászműv. Érem és kisplasztikai kiállítása, Eger, Dobó I. Vármúz. '73.

Martsa István

Európa elrablása, bronz, 26,5 cm (repró)

Népszönnü. Almanach 1, Corvina 1969, 154. l.

Martsa István

Európa elrablása (kisbronz) az altamirai rajzok és Ferenczy Béni aktjainak ihletését mutatja.

Szabó Júlia: 1. Orsz. Képlasztikai Biennálé Pécs, 1967
Képzőművészeti Almanach 1, Corvina 1969, 13. l.

Martsa István

tanítványa a Képzőművészeti Főiskolán Szabó Gábor.

Romváry Ferenc: II. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1971.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

1956.IX.2-án nyilt meg a II.Miskloci Orsz.Képzőmüv. Kiállitás. Vedres Márk és Martsa szobrászok megosztva kapták a Lenin Kohászati Müvek 5000 forintos dijját. 61.old.

HAJDU BÉLA: Két országos képzőművészeti kiallitás Miskolcon 58.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1956. dec. Miskolc

Martsa István

Fiatalok

Jánosi Ferenc képriportja Szentendrei Fotóséta

Népművelés 1971/9 24 old.

Martsa István
szobász

Kubikus c. művében nincs nyoma
a primitiveskedésnek, észelenes népies-
kedésnek vagy magyarkodásnak.

Ujvári Béla: Kubikus szobor Kalocsán
Művészet, 1972. február – 32 oldal.

Martsa István
szobrász

Martsa István „Kulikus"-a a szocialista realista művészet jelképe. Martsa e művében a forradalom útján hatalomra jutott parasztságnak alkotott emléket.

Ujváry Béla: Kulikus szobor Kalocsán.
Művészet, 1972. február – 32 oldal.

Martsa István
nobrán

Martsa István Kalocsán elhelyezett Kulihus nobrának pontamniset és pódiumát Toth Dezső építőművén tervezte.

Ujvári Béla: Kulihus nobor Kalocsán.
Művészet, 1972. február - 32 oldal.

Martsa István
nobrán

„Kulikus"
(regny)

Ujvári Béla: Kulikus nobor Kalocsán
Művészet, 1972. február – 32 oldal

Martsa István
szobrász

A kalocsai Városi Tanács felvonulások, ünnepélyek megemlékezések számára új parkot alakított ki. A teret Martsa István szobra díszíti.

Ujvári Béla: Kulikus szobor Kalocsán
Művészet, 1972. február - 32 oldal

Martsa István
nobrán

A Kalocsán létesített új téren elhelyezett nobrának témájainak tervezéseket, azza törekedett Martsa hogy helyi jellegű témát keresett.

Ujvári Béla: Kulikus nobor Kalocsán.
Művészet, 1972. felmód - 32 oldal.

Martsa István
szobrász

Martsa István Kalocsán az agrár proletariatus legalitizáló rétegének a kulihusolnak áldott emlékét. Ezzel alkalmas nyílt a hörnyék munkásmozgalmi multjamak fel idézésére.

Ujvári Béla: Kulihus szobor Kalocsán
Művészet, 1972. felmán – 32 oldal.

Martsa István, szobrász

Portréalkotó módszerének, szemléletének ismertetése.

Braun Ernőről készült szobor portréja:
(A mű az I. ker. Szilágyi Erzsébet gimnázium folyosóján áll.)

Repr.

T. Rika Margit: Az arcképszobrászat műhelyében 118–124.

Élet és Tudomány, Bp. 1971. jan. 15. XXVI/3.

MARTSA ISTVÁN, éremmüvész

Az Orsz. Szépmüv. Muz. érem-és plakettgyüjteményében napjaink alkotásai is szép, számmal szerepelnek. A Képzőmüv. Alap Vásárló Bizottsága, a Mücsarnok évi kiállitásain folyamatosan vásárol érmeket és plaketteket. Tehát a legfiatalabb generáció is képviselve van néhány sikerült alkotással. Igy Martsa István is szerepel müveivel. 68. old.

SOÓS GYULA: Az Országos Szépmüvészeti Muzeum érem-és plakettgyüjteménye 68. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LIV-LV. évf. 1955-1956. Akad. Kiadó, Bpest. 1956

MARTSA ISTVÁN, éremművész

Hazánkban ma körülbelül ötven művész foglalkozik hivatásszerüen érmek és plakettek készitésével. Martsa István is szerepel köztük müveivel. 44.old. 1.jegyz.

SOÓS GYULA: Az utóbbi évtized magyar éremművészete /1945-1955/ 44.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest. 1958

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 SEP 21
Daily News

István Martsa

1021

FOTO MTI — J. BALATON

Im Atelier der bildenden Künstler: István Martsa arbeitet an seinem Werk „Die Tolpatschigen".

MTI DAILY

Partei- und Staatsführer auf der BNV

Budapest, 20. Sept. (MTI) – Mehrere Partei- und Staatsführer besuchten am Freitag die BNV, darunter Ministerpräsident Jenő Fock, Parlamentspräsident Antal Apró, ZK-Sekretär Béla Biszku, der Generalsekretär des Landesrates der Gewerkschaften, Sándor Gáspár, USAP-Politbüromitglied Imre Győri, sowie mehrere Mitglieder der Regierung.

Die Gäste wurden von Außenhandelsminister Dr. József Bíró und Hungexpo-Generaldirektor László Földes empfangen und unternahmen anschließend einen Rundgang durch die Ausstellungshallen der Budapester Internationalen Herbstmesse.

Martsa István szobrászművész

Népművelés, 1974. jún. 9

zületésének századik évfordulóján emléktáblát avattak Kis-
án. Készül Martsa István szobra is a munkásfestőről. (Jánosi

Nagy Balogh János - szobra

VÁLOGATÁS A T

AJÁNLOTT MŰSOROK (OKTÓBI

I. Ismeretterjesztő és dokumentumfilmek

A víz világa (angol dokumentumfilm)	X. 1.	(2. m
Delta (tudományos híradó)	X. 6, 20, 27.	(1. m
Az utolsó paradicsom (dokumentumfilm)	X. 9.	(1. m
A pelikán repülése (angol ismeretterjesztő film)	X. 18.	(2. mu
Régi muzsika — régi hangszereken (NSZK-film)	X. 22.	(2. műso
Monitor *A palesztin kérdés*	X. 23.	(1. műso

II. Tévéjátékok, filmek, színházi közvetítések

Maróti: Az utolsó utáni éjszaka (a Nemzeti Színház előadása)	X. 1.	(1. műso
Caesar (magyarul beszélő francia film)	X. 2.	(1. műso

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1972 JUL 9.

Népszava

Martsa István szobrász-művésznek

1021

Kitüntetés

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa, művészi munkásságuk elismeréseként *Olty Magda* Kossuth-díjasnak, a Nemzeti Színház nyugdíjas színművészének, a Magyar Népköztársaság kiváló művészének és *Martsa István* Munkácsy-díjas szobrászművésznek, a Magyar Népköztársaság érdemes művészének 60. születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend aranyfokozata kitüntetést adományozta. *(MTI)*

A KGST üléssza

Mozaikok a szo

A szívinfarktus g

Fiatalokról — fia

Költészet és hite

sszakára
zett

győződésem, hogy azok d

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Szolnok
Martsa István szob-
1972 VIII 9 szám művész

Vasutasnapi ünnepségek

A 22. vasutasnap alkalmából tegnap Budapesten, a Nyugati pályaudvar Utasellátó éttermében tartott ünnepségen dr. Csanádi György közlekedési és postaügyi miniszter köszöntötte a vasutasokat. Kiemelkedő munkájuk elismeréseként ötvennégy dolgozónak — köztük Takó Gyulának, Szolnok állomás személyzeti vezetőjének — átadta a Kiváló Vasutas kitüntetést.

Ugyancsak tegnap délelőtt rendezték Cegléden a budapesti MÁV-igazgatóság dolgozói — így a megyénkből meghívottak is — központi ünnepségüket, amelyen Tóth János, az igazgatóság vezetője köszöntötte a mintegy ezer résztvevőt. A csehszlovák és a lengyel vasutasok üdvözletét a pozsonyi és a krakkói vasútigazgatók tolmácsolták.

Cegléden Tóth János miniszteri és igazgatói dicséreteket és Kiváló dolgozó kitüntetéseket adott át az igazgatóság területén jó munkát végző vasutasoknak.

Megyénkből is többen érdemesnek bizonyultak az elismerésre, amelyhez valamennyi kitüntetettnek gratulálunk.

Jól dolgoznak a kombájnosok

Az Alföld nagy gabonatermelő körzetében, Szolnok megyében, a hét végén már az utolsó őszi árpa táblákon dolgoztak a kombájnok. A tizennégy ezer hektárnyi takarmánygabona kilenceven százaléka ugyanis magtárban van. A tsz-ek csaknem ezer kombájnja teljes erővel dolgozik a búzatáblákon, s naponta öt-hat ezer hektárról takarítják be a termést. Jellemző, a tsz-ek szervezett, jó munkájára, hogy öt-hat nap alatt a búza egynegyedét learatták, elcsépelték és a magtárba szállították.

A bizalomhoz méltóan

A szolnoki járás megyei tanácstagjainak csoportja pénteken ülést tartott. Tájékoztató hangzott el a közérdekű bejelentések és javaslatok végrehajtásáról, amelyeket a jelölőgyűléseken mondtak el a választók. Megállapították, hogy valamennyi beterjesztett javaslatot megvalósítottak és a megyei tanácstagok eleget tettek azoknak a feladatoknak is, amelyekkel a községi tanácsok rendszeresen megbízzák őket.

Barcs Sándor lett az UEFA elnöke

Érzékeny veszteség érte a nemzetközi labdarúgóvilágot: 67 éves korában Zürichben szívroham következtében elhunyt Gustave Wiederkehr, az UEFA elnöke.

Az UEFA szabályai értelmében az elnöki tisztséget a két év múlva sorra kerülő 1974. évi kongresszusig Barcs Sándor, az UEFA alelnöke látja el.

Kitüntetések

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa, művészi munkásságuk elismeréseként Oity Magda Kossuth-díjasnak, a Nemzeti Színház nyugdíjas színművészének, a Magyar Népköztársaság kiváló művészének és Martsa István Munkácsy-díjas szobrászművésznek, a Magyar Népköztársaság érdemes művészének 60. születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta.

Békehajó a Dunán

„Béke, barátság, szolidaritás" felirat díszítette a Petőfi gőzöst, amely ezerkétszáz utassal a fedélzetén szombat reggel indult el a Vigadó térről, hogy a Budapest—Szentendre útvonalon béke-hajóutat tegyen. Az akciót a „Törekvés" művelődési központ, valamint a X. kerületi Vöröskereszt és az ottani népfrontbizottság szervezte. Tartalmas programról gondoskodtak a hajóút szervezői: vietnami kiállítás, magyar—vietnami kulturális műsor és vetélkedő tette emlékezetessé a megmozdulást.

LAPZÁRTAKOR ÉRKEZETT:

Tallinn—Szolnoki MÁV 2:1

A végig sportszerű mérkőzésen a vendégek jobb erőnlétükkel kiegyenlítették a szolnokiak technikásabb játékát és változatos, érdekes küzdelemben megérdemelten győztek. Góllövők: Gilden (11-esből) és Opljata, illetve Tóth M.

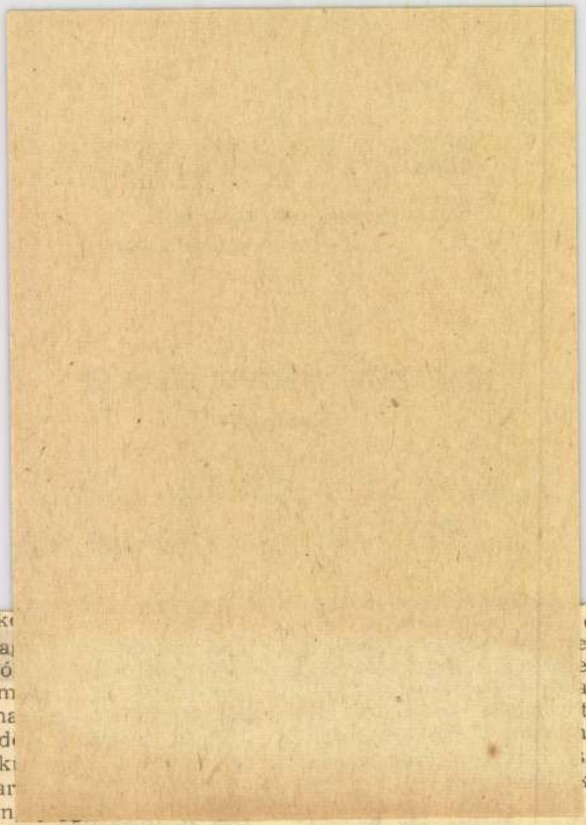

rú személycserék történtek. A francia és a japán politika nehézségei, a valutaválság, a döntést nem hozó olasz választások állnak többek között az események hátterében. Jogos tehát a kérdés: vajon elegendőek lesznek-e az új nevek, amikor a helyzet politikai megújulást kívánna. Amennyiben ez nem következik be, nyilván az új kormányzógarnitúrát is a gyors erkölcsi kopás veszélye fenyegeti. Tegyük még hozzá, hogy különösen Franciaországban és Japánban világos alternatíva is kibontakozott, biztatóan

tinensén, ha az indokínai térségben továbbra is lángol a háború tüze. A VDK külügyminisztériuma külön nyilatkozatban tiltakozott az amerikai légi hadviselés fokozása ellen — 1968 óta ezekben a napokban érték a legsúlyosabb bombatámadások Vietnam földjét. A jövő héten ugyan végre folytatódhatnak a párizsi tárgyalások, csütörtökön éppen a százötvenedik összejövetelre kerül sor, a robbanások zaja azonban nem hangzik biztató nyitányként. A világpolitikában folytatódik az el-

szélesek

A ma
tivitásró
része m
ről, ha
kelteződ
terelnök
nek bar
góliában

azoknak a rendszeres magasszintű utazásoknak sorába, amelynek célja a szocialista országok egységének, s ezen belül a bilaterális kapcsolatoknak további erősítése és elmélyítése.

Rogers—Tepavac

Nyárádi Róbert, az MTI tudósítója jelenti:

Szombaton délelőtt Belgrádban megkezdődtek a hivatalos megbeszélések a pénteken kétnapos látogatásra Jugoszláviába érkezett William Rogers amerikai és Mirko Tepavac jugoszláv külügyminiszter között. A tanácskozásokon nemzetközi problémákról és a két ország kapcsolatainak fejlesztéséről volt szó.

Szovjet—holland közlemény

Szovjet—holland közlemény adtak ki Gromiko szovjet külügyminiszternek július 5-től 7-ig Hollandiában tett hivatalos látogatásáról, amelynek során megvitatták a két ország kapcsolatainak kérdését és az időszerű nemzetközi problémák sorát.

A miniszterek szovjet—holland gazdasági, ipari és műszaki együttműködési egyezményt írtak alá. Az egyezmény a kapcsolatok és érintkezések növelését irányozza elő.

A nemzetközi helyzettel kapcsolatban a két külügyminiszter megerősítette, hogy hazája a tartós béke és biztonság megteremtését igyekszik előmozdítani.

Elsőrendű figyelmet fordítottak az európai problémákra és megállapították, hogy az európai enyhülést illetően kedvező fejlemények mutatkoznak.

Az eszmecsere során behatóan megvizsgálták az európai biztonsági és együttműködési értekezlet előkészítésének és megtartásának kérdéseit, s egyetértettek abban, hogy a közeljövőben megkezdődhet Helsinkiben az értekezlet sokoldalú előkészítése.

A megbeszéléseket tárgyilagos és baráti légkör jellemezte.

Schumann—Csi Peng-fej tárgyalásai

Szombaton délelőtt a kínai fővárosban ismét megbeszélésre ült össze Maurice Schumann francia és Csi Peng-fej kínai külügyminiszter. E második háromórás tanácskozáson a tárgyaló felek — jól tájékozott pekingi körök értesülése szerint — az indiai szubkontinenssel kapcsolatos kérdéseket, Japán és Kína viszonyát, a két Korea legutóbbi megállapodását, valamint a közel-keleti helyzet legújabb fejleményeit tekintették át.

Este a francia küldöttség a nagykövetség épületében fogadást adott a kínai fővárosban akkreditált mintegy hetven ország képviselői tiszteletére. A fogadás után a Schumann-vezette delegáció megtekintette a Vörös női különítmény című kínai forradalmi mintaoperát.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 SEP 30

Budapester Rundschau

István Martsa

1021

Der Bildhauer István Martsa arbeitet an einem Denkmal für die Freiheitskämpfer von 1703—1711

Von Battonya bis Nemesmedves

Am 23. Septemb um 10.30 Uhr

Das Gespräch begann in Moskau. Der ungarische Journalist fragte Filip Djenissowitsch Kiwa, den ehemaligen Major der Aufklärer, ob er sich noch an Battonya, an das erste befreite ungarische Dorf, erinnere, denn die dortigen Dorfeinwohner nätten ihn sehr wohl in Erinnerung behalten.

„Ja, ich kann mich daran erinnern, erwiderte der Kriegsveteran, „dort gleich rechts von der Hauptstraße, dort steht die Windmühle."

Nun, die Windmühle steht nicht mehr dort, sie wurde abgerissen. An ihrer Stelle verewigt ein Denkmal den historischen Augenblick: den 23. September 1944, 10.30 Uhr, da die Rote Armee Ungarns Boden betreten hat. Wenn einmal die Menschen, die jenen Tag erlebt haben, nicht mehr am Leben sind, soll dieses Denkmal die Nachwelt daran erinnern.

Heute aber leben die Augenzeugen noch. Wer weiß zum wievielten Mal erzählen sie gar nicht von den Sotonya zum Stillstand kam. In strömendem Regen nahm ein arg rampon ertes ungarisches Regiment im Maisfeld Stellung, und schließlich wurden sie gar nicht von dem Sowjetsoldaten, sondern vom Regen aus den Schützengräben verjagt. Plötzlich kam im Tiefflug eine deutsche

MARTSA ISTVÁN

„Bra~~m~~ Éva" portréja, ami az I. ker. Szilágyi Erzsébet gimnázium folyósáján áll, ezmei portré. (repr.)

T. Rika Margit: Az arcképszobrászat műhelyében.

ÉLET és TUDOMÁNY, 1971. ~~[illegible]~~ jan. 19.

Martsa István

nevo omlitve

Hüvészett Örténeti Értesitő 1972

303. old

Martsa István, szobrász

Auschwitzi emlék művének vonalai megadást és tiltakozást fejeznek ki.

A szobor: Repr.

T. Riha Margit: Eszmék kőben és bronzban 597-602.

Élet és Tudomány, Bp. 1972. III. 31.

XXVII
13.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Vigh Tamás szobrászmüvész , aki k926-ban Csillaghegyen született, plkaettje:
1952. Óriási lombos fa/a bábolnai öreg akác, melyet Martsa István is megmintázott/Kör 157 mm. öntött, bronz z. 14/278/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Vigh Tamás szobrászmüvész érmei és plakettjei 14/ 276/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XVII. 1961. 16.sz. Bp .

Martsa István

"Kenyeret vivő lány" c. szobrával dijat nyert,-közli a lap.
Müvét bemutatták a Mücsarnokban rendezett, V. Magyar Képzőmüvészeti Kiállitáson.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. dec. 25.
V. évf. 41. sz. 2. lap.

Martsa István

A „Ferenczy Béni-iskola követője

Rózsa Gyula: A Munkacsy-dy nemzedéke

Uj irás 1972/3 99 old.

Martsa István

Be mutatott műve:

„Tisza", bronz, 32 cm.

Zola Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968.

131

Martsa László, szobrász

Zenélő lány c. szobrát a
siklósiak magukénak érzik.

–: A pécsi képzőművészet histórikre (12)

93 – 96.

JELENKOR, Pécs, 1972. január XV/1.

Martsa Piroska, gyermekrajzoló

Rént vett a Petőfi-gyermekrajz-pályázaton.

Széky Péter: Jancsi bajtár, Kalocsai réten 6.

ESTI HIRLAP, Bp 1973 aug. 18.

Martsa István, szobrász

Vaján:

A helyi művelődési ház kertjében ugyancsak 18-án délután szobrot avatnak. *Martsa István* szobrászművész *Kuruc talpasok* című alkotását.

(mátyás). Thököly-emlék ünnepség — szobor avatással 5.

Népszava, Bp. 1975 okt. 17

Martsa [István], szobrász

L. : Ék S.

Aradi N. : Harmine ...

7.

Nérszabadság, Bp. 1976. júl. 3.

Martsa István

1948-ban Ferenczy Béni főiskolai osztályának 3 növendékével Kiss Sándorral, Martsa Istvánnal és Vigh Tamással a nyári hónapokban Esztergomban dolgozik.

Wehner Tibor: Visszhangtalanul.
Művészet, 1979. május - 36. lap.

Martsa István

A műveszinek nem egy alkotása áll a város terein. A Széchenyi téren van Vak Bottyán szobra elhelyezve.

Bodri Ferenc: Az esztergomi modern gyűjtemény...
Művészet, 1979. május - 27 lap.

Martsa István

Az esztergomi illetőségű Martsa István szobrászművész hagyatékának átvételéről és bemutatásáról is terveznek.

Bodri Ferenc: Az esztergomi modern gyűjtemény...
Művészet, 1979. május - 27 lap.

Martsa István

MARTSA ISTVÁN szobrászművész emlékkiállítását ma délután négy órakor nyitja meg a Magyar Nemzeti Galériában, a budavári palota második emeletén Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész.

Magyar Hirlap 1980/9/118

Martsa István

MARTSA ISTVÁN kétszeres Munkácsy-díjas érdemes művész munkáiból tegnap emlékkiállítás nyílt Esztergomban. A tárlatot dr. Pogány Ödön Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria nyugalmazott főigazgatója nyitotta meg.

Magyar Hirlap 1980/7/26/7

Martsa István, szobrász

A szobor alkotója *Martsa István*

Martsa István, szobrász

Békéscsabán, a Körös-parti sétányon található Martsa István szobrászművész Móricz Zsigmond portréja.

Nem könnyű feladatra vállalkozott Martsa István, amikor Móricz, az író alakját megmintázta. Az író sajátos alakját, a magyar irodalomban különleges karaktert adó »írásművészet mesterét« kellett megfogalmaznia.

A móriczi világ számomra kőszobron keresztül mondható el legteljesebben. A kő anyaga, zártsága, súlyossága, tömörsége, a természetes anyag szépsége, rusztikussága olyan szobrászi lehetőséget rejt a móriczi világ megsejtetésére, amit egyetlen más anyag sem. Amint a megválasztott anyag a megfogalmazott személyre visszahat, úgy a befogadó felé is áttételesen, átélhető módon sugározni tud.

Jelentőssé, különlegessé ezt a szobrot (portrét), Martsa István alkotását az teszi, hogy az ábrázolás anyagául a bronzot választotta.

Nézzük meg közelebbről a szobrot, láthatjuk, hogy Martsa István keze nyomán a mintázás, a megformálás, formaadás sommás, rusztikus, összefogott, – a bronz anyaga ellenére – a kőszobor tömörségével él. Éppen a fentiek miatt a bronzanyagnak ilyenfajta használata kőszerű. Mintázáskor nem a felület szépségére, a bronzanyag térkitöltő érzékenységére tette a hangsúlyt, hanem a zárt, tömbszerű megfogalmazásra. Azáltal, hogy megfogalmazása ilyen tömbszerű, nagy formákból építkező, tükrözi a móriczi világ szuverénitását.

A szobor nyugalma, belső egyensúlya az író természetes, derűs világát sugározza. Ennél a pontnál (– Martsa István és Móricz Zsigmond rokonlelkek voltak –) az író és a szobrász találkozott.

Mladonyiczky Béla

MH SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Martsa István, szobrász-
PETŐFI NÉPE
1980 OKT 19
díjas szobrászművész

Martsa István szobrai

1021

Martsa István-emlékkiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galériában. A két éve elhunyt művész szobrai, kisplasztikái, grafikái láthatók a tárlaton.

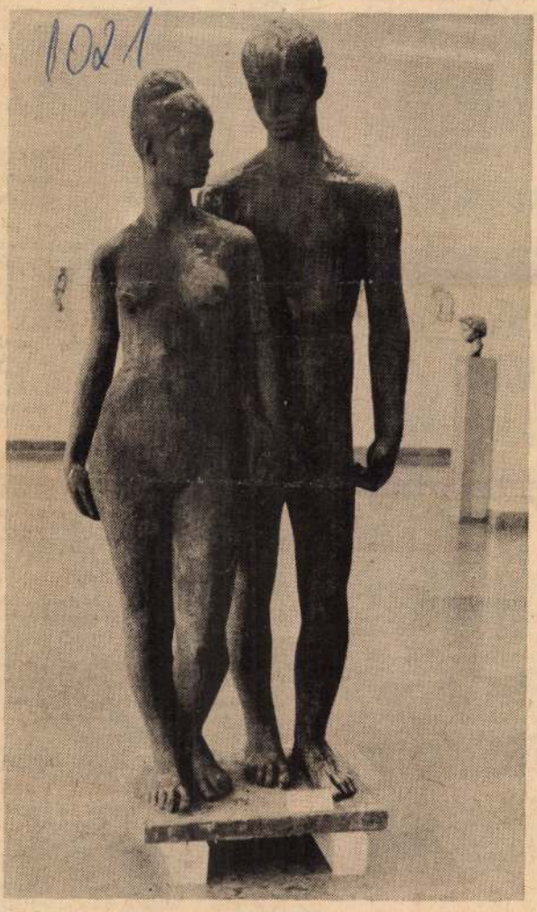

● Szerelmespár.

● Szűcs I.-portré.

● Ridovics Feri-portré.

● Braun Éva-portré. (Fotó: Hauer Lajos — KS.)

37 ÉVES, elvált nő vagyok. Szeretnék megismerkedni házasság céljából intelligens férfivel, 45 éves korig. Leveleket „Rózsa" jeligére a kiadóba kérek. 17515

24 ÉVES, 180 cm magas, káros szenvedélytől mentes, szakmunkás fiatalember megismerkedne házasság céljából korban hozzáillő lánnyal. Lehetőleg fényképes leveleket „Ügye létezel" jeligére a kiadóba kérek. 17571

KÖZLEMÉNYEK

ORVOSI HIR. Fogorvosi rendelőmet ismét megnyitottam Kiskunfélegyháza, Dózsa György utca 2—4. szám, I. emelet 61. alatt. Rendelési idő: kedd, csütörtök 4—7 óráig. Dr. Kunsági Elemér fogorvos. 3042

Gyászhír

Elhunyt

NEMES ANTAL,

a Munkásőrség kecskeméti Városi Parancsnokság nyugállományú előadóhelyettese, életének 61. évében, hosszú betegség után. Hamvasztás előtti búcsúztatása október 22-én 14.45 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Munkásőrség Városi Parancsnokság. Gyászoló család. 1551

* * *

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapánk, fiunk

IFJ. SZAKONYI JÓZSEF

Kecskemét, Kadafalva 20/a sz. alatti lakos, életének 46. évében hirtelen elhunyt. Temetése f. hó 21-én, kedden du. fél 4 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 4110

* * *

Fájdalommal tudatjuk, hogy

GYULAI FERENC

a BÉK Vállalat rokkantnyugdíjasa rövid, tragikus körülmények között elhunyt. Temetése f. hó 21-én, 12 óra 30 perckor lesz a kecskeméti Köztemetőben. Gyulai Ferencet a vállalat saját halottjának tekinti. Gyászoló család, BÉK Vállalat dolgozói. 17554

* * *

Fájdalommal tudatjuk, hogy

ÖZV. KISS ISTVÁNNÉ

Magócsi Anna

Kecskemét, Akadémia krt. 62. szám alatti lakos, életének 76. évében elhunyt. Temetése f. hó 22-én, szerdán 14 órakor lesz a kecskeméti Köztemetőben. Gyászoló család. 17559

Köszönetnyilvánítás

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazon rokonoknak, ismerősöknek, akik felejthetetlen férjem, édesapánk, nagyapánk

NÉMETH LÁSZLÓ

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Gyászoló család. 17541

* * *

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazon rokonoknak, szomszédoknak, munkatársaknak, ismerősöknek, akik drága jó halottunk

SZABÓ FERENC

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, s fájdalmunkban velünk együttéreztek. Gyászoló család. 17560

* * *

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik férjem, édesapánk, apósunk és nagyapánk

ID. FÁBIÁN PÁL

temetésén megjelentek, sírjára virágot helyeztek, mély fájdalmunkat részvétükkel enyhíteni igyekeztek. Gyászoló család. 17566

* * *

Hálás szívvel mondok köszönetet mindazoknak a rokonoknak, jóbarátoknak, ismerősöknek, akik felejthetetlen férjem

KOVÁCS JÁNOS

temetésén megjelentek, sírjára virágot helyeztek és mély fájdalmamat együttérzésükkel enyhíteni

MUNKA

KORSZERŰ új lerakatunkhoz bi munkakörök betöltésére munkavállalókat: férfi dolgo szállítói és raktári munkakörbe, női dolgozókat árukiszedői munkakörbe. Jelentkezés a PIÉRT Kereskedelmi Vállalat kecskeméti lerakata, Kecskemét, Vasút u. 8. 1543

VÁROSI Tanács Szociális Otthona felvételre keres azonnali belépéssel gázolajkazánhoz fűtői vizsgával rendelkező dolgozókat. Más szakmával is rendelkezők előnyben. Jelentkezni lehet: Szociális Otthon Kecskemét, Szent László v. 1. sz. 4369

VÁROSI Tanács Szociális Otthona felvételre keres nődolgozókat ápolónői, takarítónői és konyhai munkakörök betöltésére. Jelentkezni lehet: Szociális Otthon Kecskemét, Szent László város 1. sz. 4370

Eredményesen hirdethet lapunkban!

VÁROSI Tanács Szociális Otthona felvételre keres villanyszerelő, víz-gázszerelő szakmunkást, valamint férfi segédmunkásokat. Jelentkezni lehet: Szociális Otthon Kecskemét, Szent László város 1. sz. 4371

HŰTŐRAKODÓKAT, hűtőgépészt, nyugdíjas bérelszámolót, nyugdíjas SZTK-ügyintézőt, üzemrendészt felvesz a Hűtőház, Kecskemét, Rákóczi-város 20. sz. 1449

FELVÉTELRE keresünk víz-, gáz-, fűtésszerelő, kőműves, ács-állványozó, festő-mázoló, lakatos, villanyszerelő szak- és segédmunkásokat, valamint kubikosokat. Környékbeli dolgozók részére saját járműveinken a munkába szállítást biztosítjuk. Bajai Építő- és Építőanyagipari Vállalat, Baja, Kenderes u. 5—7. 1275

MÉRETES nőiszabó- és ruhajavító részlegre szabásznőt és női szabó szakmunkásokat felvesz Házipari Szövetkezet, Kiskunfélegyháza, Szolgáltatóház. 3110

RÓZSÁK A LEGSZEBB FAJTÁKBÓL, EZÜSTFENYŐK, TUJÁK, KÚSZÓFENYŐK, ORGONÁK, DÍSZCSERJÉK, FEHÉR NYÍRFÁK, DÍSZALMÁK, DÍSZSZILVÁK, VIRÁGHAGYMÁK, kiváló minőségben, nagy választékban. Kérje díjmentes, színes nagy árjegyzékünket. Vidéki megrendeléseket postán szállítjuk.

Szalkai díszfaiskola-rózsatelep. 1061. Budapest, Népköztársaság u. 8. 1234

építészetiekkel végzettség, kezni személyesen a tsz-irodán — Mélykút, Kúriák dűlő 323. sz. — lehet. 1530

RENDÉSZ munkakör betöltésére keresünk, érettségivel rendelkező rendész munkakörben jártas dolgozót. „Nagykereskedelmi Vállalat" jeligére kérjük a jelentkezést leadni, levélben a kiadóhivatalnál. 1526

ÁRUSZÁLLÍTÓ kocsikísérőket, képesítéssel rendelkező kereskedelmi dolgozókat kisteher-gépjárműre vezetőt, női és férfi segédmunkásokat felveszünk. FÜSZÉRT Vállalat Kecskemét, Kiskörösi út 9. 1526

KECSKEMÉTI Fémipari Szövetkezet pályázatot hirdet főkönyvelői állás betöltésére. Követelmény: közgazdasági egyetemi, vagy számviteli és pénzügyi főiskolai végzettség, legalább 5 éves vezetői gyakorlat. A pályázatot részletes önéletrajzzal, személyesen vagy írásban a szövetkezet Szentistvánváros 17. szám alatti telepén a személyzeti vezetőnél kell leadni. 1521

A BÁCS-KISKUN megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat „E" kategóriás tehergépkocsi-vezetőket keres a kecskeméti telepére felvételre, valamint „D" kategóriás gépkocsivezetőt keres felvételre alpári telephellyel. Jelentkezés Kiskunfélegyházán a vágóhíd munkaügyi osztályán. 1466

A TATABÁNYAI Szénbányák felvételt hirdet földalatti munkára vájár csapatcsillés és szállító bányacsillés munkakörökben. Alkalmazási feltétel rendezett munkakönyv és orvosi alkalmasság. Jelentkezés és bővebb felvilágosítás: Tatabányai Szénbányák munkaügyi osztály 2803 Tatabánya I. Vértanúk tere 1. 129

FEJŐ és ellető tehenész szak- vagy betanított munkásokat keresünk felvételre, nagycsaládosok előnyben. Cím: Vörös Csillag Mg. Tsz. Kiskunfélegyháza. 3061

A 607. SZ. Autószerelő Szakközépiskola és Ipari Szakmunkásképző Intézet Kecskemét, Április 4. tér 1. felvesz segédmunkást, takarítót, központifűtéskezelőt, szerszámkiadót, csak vasipari szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkezőt. 1544

A BAJAI Mezőgazdasági Kombinát építészeti egysége kőműveseket, segédmunkásokat, asztalosokat, víz-központifűtés-szerelőket, ács-állványozókat vesz fel. (Bajai telephellyel.) Jelentkezni lehet a kombinát központjában Szekeres István építési üzemigazgatónál. 137

FIGYELEM!

Bontásból visszanyereményezett, 8—10 fm hosszú, használt VILLANYOSZLOPOK BETONGYÁMMAL ELADÓK!

Érdeklődni lehet: MÁV Szertárfőnökség, Kecskemét, Kandó K. u. 34.

17 562

PETŐFI NÉPE

megyénk kedvelt napilapja

A NAPONTA 65 000 PÉLDÁNYBAN MEGJELENŐ LAPUNK HIRDETÉSEI GYORSAK ÉS EREDMÉNYESEK!

Felvételi irodáink a megye nagyvárosaiban rendelkezésére állnak minden hirdetni szándékozónak vagy érdeklődőnek az alábbi címeken:

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Martsa István Kossuth-díjas szobrászművész

VAS NÉPE

1980 OKT 19

/1021

Martsa István szobrai

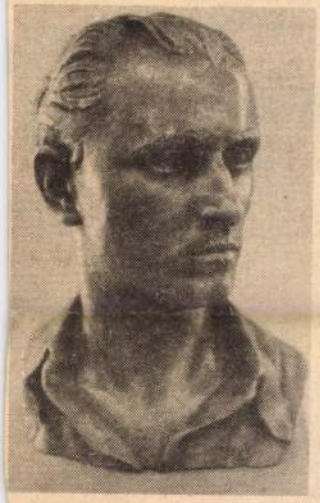

Ridovics Feri portré

Braun Éva portré

Szűcs I. portré

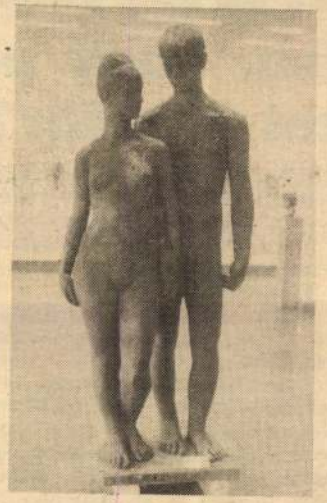

Szerelmespár

Mi a véleménye?

Kérdez: Tarabó Zoltán

jobb, hogy pénzzel fizet a sofőr?

Október 1-től nem jegyért veszi a benzint, hanem készpénzzel fizet a kútnál a vállalat, intézmény, szervezet — a közület — gépkocsivezetője. Benzinjegy helyett pénzt kap a munkahelyén és ezzel gazdálkodik. Ami marad — ha marad — az övé... A Nehézipari Minisztérium rendelete, a Pénzügyminisztérium közleménye — ide vágó tájékoztatása — után néhány nappal látott napvilágot a Közlekedési és Postaügyi Minisztérium rendelkezése, amely arról intézkedik, hogy a gépjárművek normáit öt százalékkal, a ZIL tehergépkocsikat nyolccal csökkentik.

Két hét tapasztalatai ugyan még édeskevés következtetésre elegendőek, de talán érdekesek lehetnek az érintettek első reagálásai: valóban a szükség kényszerítette takarékosság irányába terelnek-e az új döntések. Erről kértünk véleményeket.

(Fotó: Kaczmarski Zoltán)

AZ OLVASÓK

Másokért is tesznek

Egyre többször hallunk, olvasunk az elidegenedésről, az egyes ember befelé éléséről, a mások problémáinak tudatos kikerüléséről. Mégis, szinte ezeket az állításokat megcáfolandó, egyre több magányos, beteg ember küldi köszönő sorait szerkesztőségünkhöz. A levelek mindig egy-egy közösség, szocialista brigád segítéséről tanúskodnak. Úgy is mondhatnók, e levelek létünk, életünk színfoltjai, ezért is közöljük azokat szívesen.

Pehr Herman Pornóapáti, Fő utca 23. számú olvasónk a Hídépítő Vállalatnál dolgozott. Közbejött súlyos betegsége meggátolta, hogy a házához tartozó területet gondozza, a megkezdett betonozási munkákat befejezze. Volt munkatársai, a Derkovits Gyula szocialista brigád tagjai siettek segítségére. Minden tennivalót elvégeztek a ház körül, de felajánlották a mindenkori támogatásukat is.

Fülöp József Celldömölkön a Kossuth utca 9. szá-

Kös az

A
Akadé
Népfr
klubja
minár
vében
dr. B
kár a
amely
ti cite
szerze
meth
vezető
népze
kitűn
rekek

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (HEVES)

Martsa István,
Munkácsy-díjas szobrászművész

1021

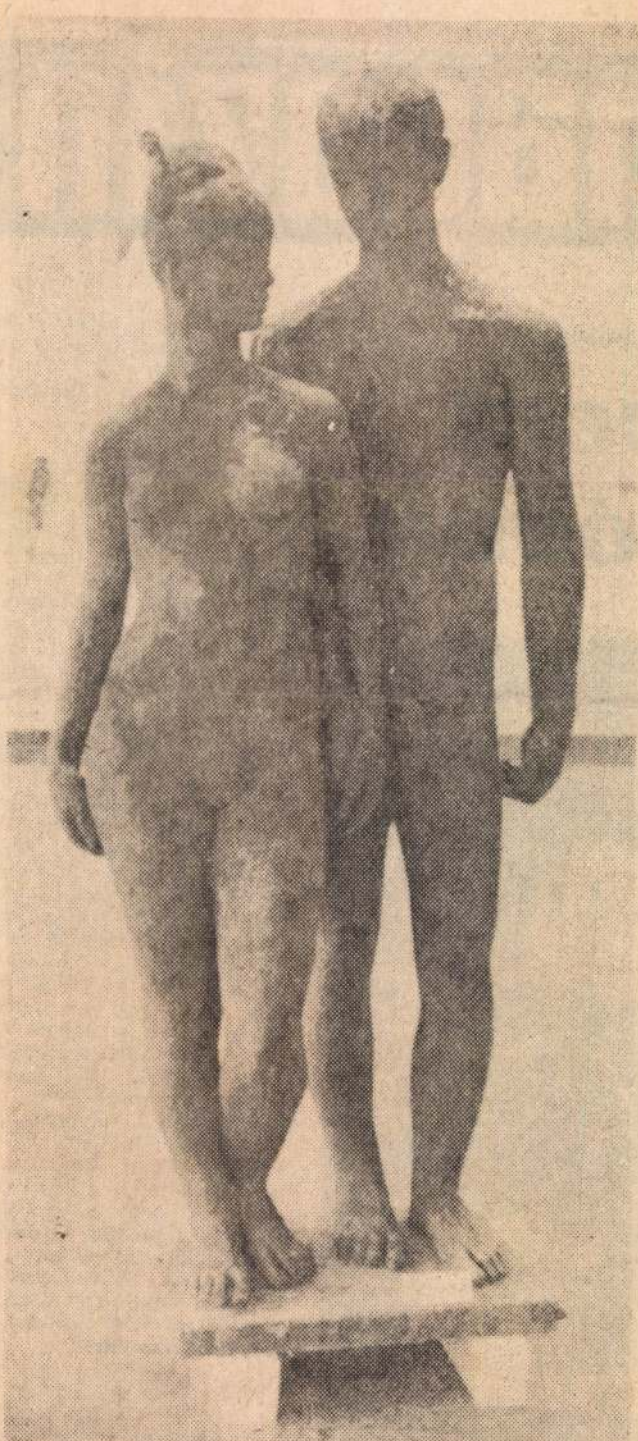

MARTSA ISTVÁN: SZERELMESPÁR

nagazin

lokhelye

cert
kóban

magasra emelt kezekkel elfoglalja helyét az óriás Yamaha mögött.

Az „öreg" a billentyűk közé csap...

★

Egy laza rock-kal melegítik be magukat, s a közönséget, majd Mayall előkapja a derekára fűzött, pisztolytáskához hasonlatos tartóból szájharmónikáját. A hangulat forrósodik, a tizenévesek, a húsz évvel ezelőtti igazi blues-rajongókkal együtt tapsolnak, énekelnek. A California-nál egészen „be is pörög" a közönség, s a régi sikeres szám végén, amikor egy Beatles-dalra eszmélünk — a Norvég erdőre —, már senki sem ül a helyén. Fölállva hullámzanak a zenére. A dobos gyors pergő szólókkal pezsdíti a vért, a basszusgitár döngeti a gyomrot, a szólós, amit csak lehet, kihoz gitárjából, az énekesnő pedig táncol, mókázik, észrevétlen Mayall partnerévé válik. Már csak együtt vannak a színpadon, mindenki őket figyeli. Az „öreg" igyekszik meghódítani a lányt, tánccal, énekkel. S a bluesban feloldódik a feszültség. Felsír Mayall szájharmonikája, s a közönséggel már nem lehet bírni. Rázzák magukat, rekedten próbálják túlkiabálni az erősítőket, s a csarnok egyetlen egy egyéniség, a most 47 éves, ősz zenész varázsával lesz tele.

★

Koncert után beverekedjük magunkat az öltözőbe. Mayall Beckett arca fáradt, s most közelről venni igazán észre a ráncokat. Halk sza-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Martsa István, kossuth-
díjas szobrászművész

DÉL-MAGYARORSZÁG

1980 OKT 19

1021

MARTSA ISTVÁN SZOBRAI

ről tudjuk, milye
szeretnek.

— A moziban
egyforma. Nem le
és kevésbé kedves

— Az igaz, de
nem mindenkinek
egyformán.

— Kinek nem?

— Az olyan néz
összetévesztik a m
honi televízióval.

— Hogyan kell
ni?

— Ahogy mondom. Nem lehet — vagyis, sajnos lehet, csak nem illik — úgy beülni a nézőtérre mintha odahaza, egyedül nézné a tévét. Elterpeszkedik, megjegyzéseket tesz, hangosan beszél tökmagazik, szemetel. Bár nem hiszem, hogy ezt otthon is így csinálja.

— Azt mondja, kifizette a jegy árát ugyanúgy, mint a többi hatszáz néző.

rendesebb, kedvesebb vendég a több.

— Hányan tudják a nevét?

— Az enyémet? Azt hiszem, nagyon kevesen de van olyan látogató — természetesen férfi—, aki rendszeresen kezet csókol. Amióta a Móra Ferenc Múzeumban a Filmtéka megindult, és a jegyeit árulom, „átjár" oda is. Azt mond-

Martsa István, Munkácsy-díjas szobrász-
művész

Van Gogh, 10.3 cm, 1954.

18. 15.

Művészet, Budapest, 1980. szept., 22. old.

– Igen. Úgy érzem, hogy a kritika ugyanoly
a művészet. Ha ez az üdvözlés a megfelelő h
teszi ezeket a formai találmányokat, az jó k

– De ez még nem kritika, ha én felismerer
X., Y. és Z. munkáit más-más országokban
Ez csak tájékozottság. Azt tisztelném kritiko
fejlődésünkben jelentkező pozitívumokat érték
helyezkedik el valóságunk alakulásában, s m
egész ügyünk előrehaladását.

Előállott az a furcsa helyzet, hogy a magy
szakirodalma. Azért nincsen szakirodalma, n
nem hasonlítható valamilyen példához, mert a l
külföldi példákra hivatkozni és azokhoz hason
mi is kezdünk felnőni azokhoz az eredményei
világ és a műkereskedelem már elfogadott. Me
mihozzánk lehetne felnőni a Nyugatnak, mert
gati értékelések is tanúsítják.

Ez egy olyan kritikai megközelítést kívánna
önmagában és saját közegében vizsgálja a dolg
viszonyit, s nem pedig a magyar érmészetet
más nemzetek eredményeihez.

– Ez a hazai valóság elemzését kívánná, n
összefügg a hazai valósággal. Az érmészetre

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Martsa István

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Munkácsy-díjas szobrászművész

1980 OKT 19

102

Szerelmespár

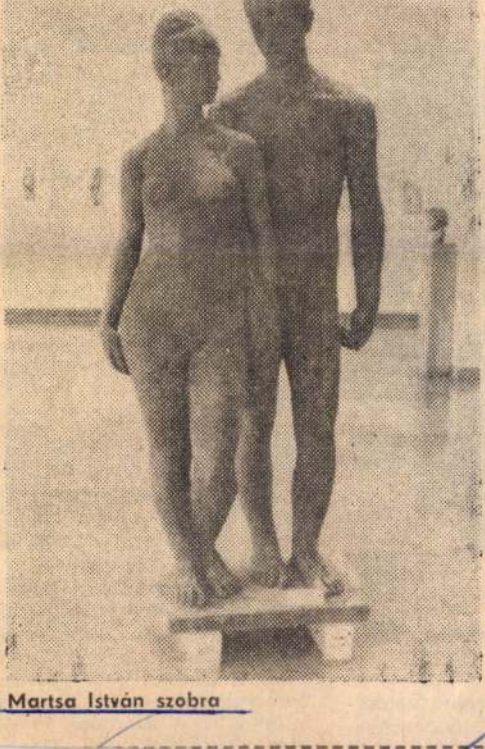

Martsa István szobra

pincék

gombás pince,

zsányi alapanyagból, a becsírázott komposztról 28 mázsányi csiperkegombát szedhetünk. Az Ágnes vezette kis brigád, már első nekirugaszkodásra 51 mázsa gombát „szüretelt". Sajnos a gombatermesztés azóta már nem is olyan jó „üzlet", mert az alapanyag ára duplájára emelkedett, a gombáé pedig alig valamit „rendeződött".

Sagáth Ágnest a gombakertészkedés „titkairól" faggatom. Gyorsan rájövök, hogy egyhamar nem lesz saját sampinyonom. Mert nemcsak azt kell tudni: mikor, milyen hőmérsékletet, mennyi öntözést, permetet, párát igényel a gomba, de még a légytől és a szúnyogcsípéstől is óvni kell...

— A lényeg, hogy pontosan, nagy odafigyeléssel, be kell tartani a termesztési technológiát... Nekünk rendszerint sikerül. Sok esetben nemcsak a garantált három, hanem hét hullámban is te-

ának farmer-
ő pincemester-
Ágnestől azt is

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 OKT 1
Martsa István, Munkácsy-
PESTI MŰSOR
díjas szobrászművész

1021

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

Martsa István emlékkiállítása

„... a művészet olyan ideál, mely kezdettől fogva a művész szeme előtt lebeg, de mindig előtte lebeg, sosem marad mögötte. Minden alkotása így csak egy-egy lépés a felé az ideál felé. A jó és a nagy művész éppen az, aki élete legvégén is új kezdet előtt áll, mindig az ideális cél felé haladva."

E sorokat *Ferenczy Béni, Martsa István* mestere idézte *Reynoldstól*, a XVIII. századi nagy angol festőtől 1955-ben, tanítványa első önálló kiállításakor. S ez az intelem és művészi szemlélet élete végéig hatott munkásságára.

A hatvanöt éves korában (1912—1978) elhunyt művész jelentős életművet alkotott. Több száz rajzot, harminckilenc köztéri szobrot, kétszáz kisplasztikát, közel száz érmet hagyott örökségül. Pályáját kisplasztikák és kisméretű portrék mintázásával kezdte. Első, *Vigh Tamásról* készített tizenegy centiméteres antikizáló bronzszobrocskája ma is kiemelkedik műveinek sorából, akárcsak a *Kenyeret vivő lány* című ólomkompozíciója vagy *Vak Bottyán* portréja, amelyen a bátor, tettre kész kuruc katona típusát is kitűnően ábrázolja. Képes volt a művész *Marx* összetett, bonyolult egyéniségét egy piciny érmén kibontani, és *Van Gogh* tragikus életével, szenvedéseivel, sorsával is azonosulni. Portréin egy-egy jellemzőbb vonást, alkati sajátosságot erőteljesebben hangsúlyoz, így a jellem kitapintásával karakteresebbé váltak alkotásai *(Braun Éva, Móricz Zsigmond)*.

Köztéri szobrai tömör megfogalmazásúak, melyek nemcsak magukkal ragadják, hanem gondolkodásra is késztetik a nézőt, szemlélődőt. Nem egyformán munkálta meg szobrait, hanem a környezetnek és a témának megfelelően hol zárt, összefogott formák, hol finom líraiság, könnyed báj, nagyvonalú vagy aprólékos mintázási mód jellemzi műveit. Auschwitzi szobrán szimbolikus mágyát ábrázol szabályosan egymásra épített fahasábokból, melyen egy csontbőr soványságú férfialak térdel. A merev, szigorú, szögletes formák súlyos ítéletet mondanak a történelem e tragikus és jóvátehetetlen korszakáról.

Anyaság, emberi alkotómunka, szerelem, egyszóval az emberi humánum, az emberi kapcsolatok és érzelmek ábrázolása volt Martsa István művészetének mozgatórugója. Sem az öncélúság, sem a karrier nem érdekelte. Szemlélődő, mélyen gondolkodó, az élményeiből és az életből merítő alkotó volt. *„A művészet a népé. Olyan legyen, hogy a dolgozók megértsék és szeressék"* — írta *Lenin*. Martsa István művészete ilyen.

(Csorba)

Mártíremlékmű

9 JÁRJUNK NYI

é Magda felvétele)

s nőalakot meg-
nemrégiben ke-
, hogy Budapest
gügyi intézmény
jönni, mit ábrá-
agyar szobrászat
múlt század köze-
Negyven éven át
emlékműszobrász.
izsi világkiállítá-
ták (1900-ban).
iandót alkotott.
tős részét a Ma-
ik.

kérdéseket. A helyes választ be-
küldők között minden héten ki-
sorsolunk egy-egy képzőművészeti
könyvet, a Corvina Kiadó ajándé-
kát, az utolsó forduló után pedig
egy külföldi utazást a Budapest
Touristtal.

Kérdéseink:

1. Mit ábrázol a szobor, vagy mi a címe?
2. Hol állították fel?
3. Ki a szobor alkotója?
4. Nagynevű költőnkről készült műve melyik múzeum előtt áll?

Beküldési határidő: október 7.
1400 Bp. Postafiók 82. Pesti Műsor.

7 *Helyes válaszok:*

1. Ferenczy Béni
2. Festőművész
3. Gobelinművész
4. Tabánban, a volt Horváth-kertben.

9 JÁRJUNK NYITOTT SZEMMEL!

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....

Név: .....

Lakcím: .....

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726

Martsa István, munkácsa

KISALFÖLD

díjas szobrászművész

1021

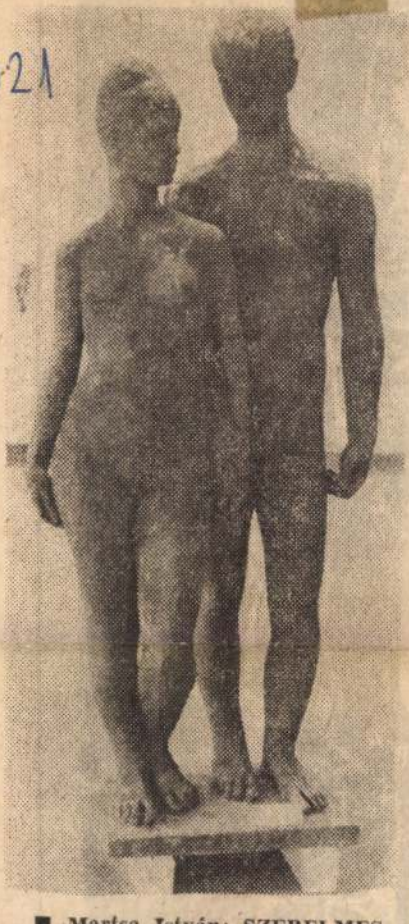

■ Martsa István: SZERELMESPÁR

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Martsa István, Munkácsy-

1980 OKT 12

díjas

SOMOGYI NÉPLAP

szobrászművész

1021

Martsa István-emlékkiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galériában. A két éve elhunyt művész szobrai, grafikái láthatók a tárlaton. Képünkön »Szerelmespár« című műve.

ÓCZI 1:0 (1:0)

-támadást is könnyen szerelték a fehér k.

ién szabadrú- vendég együt- alvonala és az kozása környé- *emelte középre áth kapus és a ra várták, s agró Kiss nagy kapu közepé-*

Elkeseredett bálkozások kö- 3. percben Bí- ázit, ő betört a , erős lövése

egyedül indult el a félpályáról. Havasi nem érte utol, s a játékos azonban 14 méterről — éles szögből — a kapu fölé lőtt. A 88. percben a Rákóczi számára kínálkozott egyenlítési lehetőség: Fábián labdája az egyik védőről csaknem a hálóba pattant. A végen szögletre került a labda, s beívelés után csak nehezen szabadult föl a kapu.

A mérkőzés előtt másfél napig eső áztatta a pályát,

Martsa István: Villanyszerelő.
gipsz, 160 cm, 1950 (fotók Martsa B.)

a szemem egy halott madárra nyílott. A többi követte... egy hatalmas raj. Mindig megtaláltak, hogy az utat elzárják előlem. Sok nehézség árán továbbmentem." Népballada kezdődik így vagy requiem? Nem. Székely Vera sorai személyes emlékeiről szólnak. Könyve fedőlapja gyűrött szemfedő, rajta a nyomtatott szöveg: sírfelirat. S a díszítő ábrák: fekete keretben, mályvaszín mezőben, fehér madármustra, szeme foltja – kereső fegyver mozgó célpontja. Fekete mezőben, óriás fehér korong tövében madárfejek vöröslő halma. Fürtökben lógó, keresztre feszített madárhullák; lőtábla keresztje, célkörök ornamentikája, golyó pettyezte, fölfordult madártetemek... De a szöveg így biztat tovább: „Nem szabad megállni, tovább kell menni, egyenesen előre, összeszorított foggal. Menni, továbbmenni, túl a tengeren, túl az óceánon, túl a síron, sírhalmokon, túl az áldozatok vérmezején."

Van, aki köveket, lehullott faleveleket szed fel az útról, van, aki virágot présel vagy lepkét fog és gombostűre szúrja természeti megfigyelései eszközeként. Székely Vera mint természeti elemeket dobozokba gyűjti, preparálja, kompozíciókba rendezi egy életkorszak terméseit – betegségében fizikai sebektől átvérzett vászonkötéseit. E „vöröskeresztes emlékcsomagok" élet-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 OKT 12

DOLGOZÓK LAPJA

Martsa István
Munkácsy-díjas szobrászművész

1021

Martsa István szobrai

Martsa István emlékkiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galériában. A két éve elhunyt művész szobrai, kisplasztikái, grafikái láthatók a tárlaton

Ridovics Feri portré

Braun Éva portré

Szücs I. portré

Megyénk múltjából

Komárom megyére vonatkozó adatok A Topkapu Szeráj Múzeumban Isztambulban

Megyénk múltjának mélyek a gyökerei. A kutatás sorra-rendre tárja fel azokat az adatokat, amelyek elvezetnek bennünket a régi századokba, azokba az egymásra rakódó évtizedekbe, amikor idegen hatalmak jártak e tájon, égették a *Komárom megyei* falvakat, pusztították a városokat. Nem csak a magyarországi, de a külföldi könyvtárak, levéltárak, és múzeumok is őriznek olyan adatokat, amelyek öregbítik megyénk történetét. Ebben a cikkünkben azokra az adatokra szeretnénk felhívni a figyelmet, amelyek a közel-

törökkori hagyományait. A feltárt adatok tovább bővültek akkor, amikor 1975-ben megjelent Fehér Géza *Török miniatúrák* című munkája, a *Topkapu Szeráj Múzeum* magyar vonatkozású anyagának reprezentatív kötete.

Ahogyan a törökök látták, vagy látni vélték

Fehér Géza munkájában a hódoltságkori magyar eseményekre vonatkozó egykorú török történelmi műveknek és illusztrációinak vizsgálata során az isztambuli TOPKAPU SZERÁJ MÚZEUM török krónikáinak azok a sokszínben

nak megyénkre vonatkozó adatai közül *Esztergom, Neszmély, Tata* és *Tóváros* került megörökítésre. Feledhetetlen színek gazdag világában jelennek meg a múzeum kincsei között őrzött magyar vonatkozású adatok. Az alábbiakban idézzük azokat az adatokat, amelyek *Komárom megyére* vonatkoznak.

Mint már említettük *Esztergom, Neszmély, Tata* és *Tóvárosra* vonatkozó miniatúrák is található azok között a miniatúrák között, amelyek bemutatásra kerültek Fehér Géza kötetében.

Martsa István, Munkácsy-díjas szobrászművész

Kiállítások

Martsa István: Talpasok, bronz, 200 cm, 1974

Művészet, Budapest, 1981. jan. 53. old.

Kiállítások

halált jelenti – akkor ez sem járható út. Figyelmetlenségből bele lehet esni az üres szokványosságba, de ez hosszú ideig nem elviselhető.

Megint zsákutca.
Marad az egyetlen irány: felfelé!"
Székely Vera

A béke törékeny. A feszült politikai légkörben a nemzetközi szellemi színtéren fokozatosan főszerephez jutnak az agresszív, militáns erőket mozgósító ideológiai irányzatok. Elfogadhatatlan álláspont az is, hogy napjaink művészeti kiútkeresése a szellemi válság radikális megszüntetésére csak a belső tartásukat vesztett kalóz individuumok militarizálódó indulatait sorakoztathatja fel. Az erőszak ellen az erőszakba vagy önfeladásba menekülő Én a felelősséget tetteiért egy idegen, személytelen hatalomra hárítja. Az ellenséges frontokon kívül álló, erkölcsi szuverenitásához és kutató, értékalkotó munkájához ragaszkodó művész magatartása újra különös hangsúlyt kap, mint a században már többször, a humanista hagyományok veszélyeztetettsége idején. *Székely Vera* Franciaországban élő képzőművész az aktuális döntéshelyzetben a külső erődemonstrációk helyett a szellemi szabadság lehetőségének demonstrációját választotta alternatívájaként. 1980 szeptemberében a Műcsarnokban rendezett bemutatója 34 év munkájának számadása. Nem életműve részleteibe ad betekintést, hanem a plasztikai kifejezésmódját átható európai erkölcsi és esztétikai örökség ma is érvényes tanulságaiba. Szándékai megvalósulásához Jerger Krisztina társalkotói szintű, kompromisszumok nélküli kiállításrendező munkája nyújtott segítséget.

Néhány technikainak tűnő részlet. A Műcsarnok szalontárlatokhoz szokott, unalmas termei teljesen megváltoztak. Eltűnt a hagyományos installáció. Székely Vera textilmunkái hiteles közegbe, megtisztított, puha, fehér textilkörnyezetbe kerültek. Eleven atmoszférába, tudatosan megformált színpadképbe, amelynek egységei szükség szerint itt intimitást, ott monumentalitást tükröznek; dimenziói hol összeszűkülnek, hol kitágulnak. Észrevétlenül lépünk át a valóságból a képzeletbeli szférába, a jelképes világ tartományaiba. A sajátos térkiképzés és a fényeffektusok jelzik: a szűk folyosó, amelyen járunk, s amelynek szája az út végén váratlanul feltárul – s itt, a kapun túl szabadság és fény fogad –, a születés, illetve az út és a misztikus újjászületés szimbolikájára utal. Az összhatást még egy szcenikai fogás fokozza: a padló szivacsborítása. A bizonytalan

Martsa István, Munkácsy-díjas szobrászművész

Az ország egyetlen községében sincs annyi kuruc kort idéző emlékmű, mint Vaján. A kuruc szabadságharcra emlékeztető műalkotásokat korábban is helyeztek el a várkastély környékén. — 1975-ben a Thököly-emlékünnepség során leplezték le a művelődési ház kertjében Martsa István „Kuruc talpasok" c. kétfigurás bronzszobrát. (említve). A Vay Ádám Múzeum szoborpark első szobrát 1978. okt. 1.-én leplezték le Thököly Imre „kuruchirály" portrészobrát Antal Károly készítette. (említve).

Reszler Gábor: Szoborpark, tájház Vaján.
Kelet-Magyarország, 1980. okt. 19.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 OKT 26

DOLGOZÓK LAPJA

Martsa István, Munkaérdemdíjas szobrászművész

1021

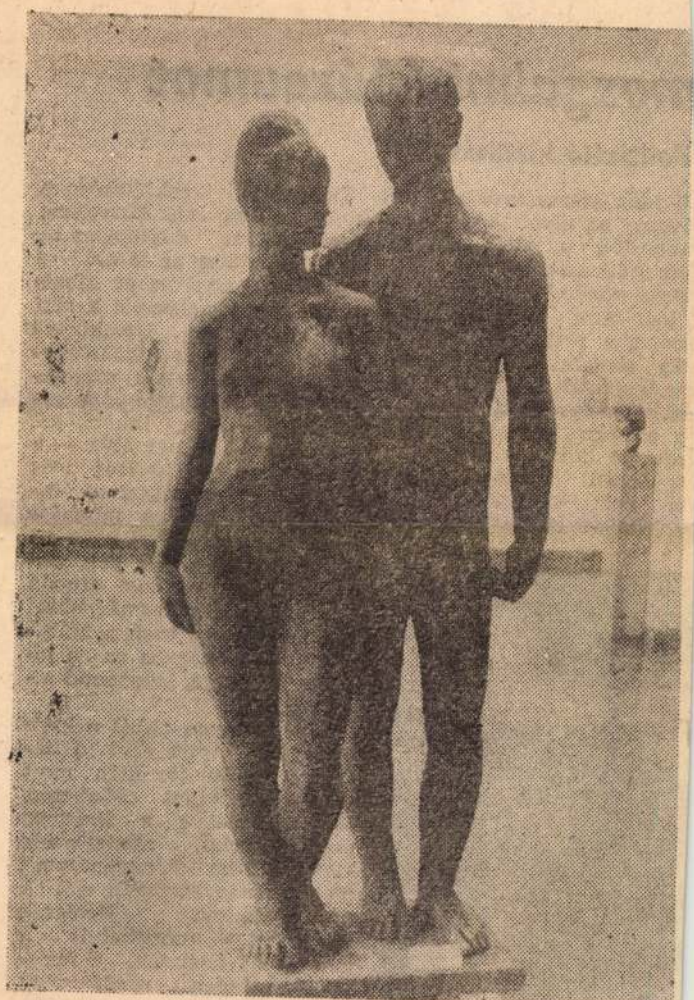

MARTSA ISTVÁN: SZERELMESPÁR

mozgalmi Múzeumot

Politizáló kiállítások

ső idők szervezkedéseit és
arcait, az alapítókat, akik
trehozták a világ második
roletárállamát.

De a mindennapi életben is
l kell látni az országhatá-
kon, s a politika állandóan
llép azokon. Nemzetközi-
gre tanítanak a MMM kiállí-
sai, amelyeket más szocia-
ta országok hasonló intéz-
ényeivel közösen rendeznek
gy éppen vendégül látják
ok gyűjteményeinek anya-
t. Ez év elején a Szovjet-

Politizálni sokféleképpen lehet, s nem csak közvetlen, direkt módon. Politika az is, hogy bemutatta az MMM a Nemzetközi Gyermekév alkalmából a gyermeksorsot a régi Magyarországon. Nemkülönben az, hogy az Alkoholellenes Munkásszövetség megalakulásának 75. évfordulója alkalmából — vagy inkább ezt az alkalmat kihasználva — a múzeumban, a főváros más helyein és országszerte rendeztek kiállítást „A munkásmozgalom az alkoholizmus ellen" címmel. Aligha kell magyarázni, hogy nem csupán a múltról, a hagyományokról volt és van szó ezen a kiállításon, — de nagyon sok a jelenre levonható, levonandó tanulság is.

Mint ahogyan abból a kiállításból is, amely rövid budapesti bemutatás után most járja az országot „Mementó, 1944" címmel, s a fasizmus magyarországi rémtetteinek legmegrázóbb dokumentumait tárja a nagyközönség elé: a deportálásokat. Nemcsak szemléltet — mozgósít is a régi és új fasiszták, a fasizmus minden rendű-rangú megnyilvánulásai, továbbélése ellen.

Új tervek készülnek a buda-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1980 OKT 1 9

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Martsa István, Munkácsy díjas szobrászművész

1021

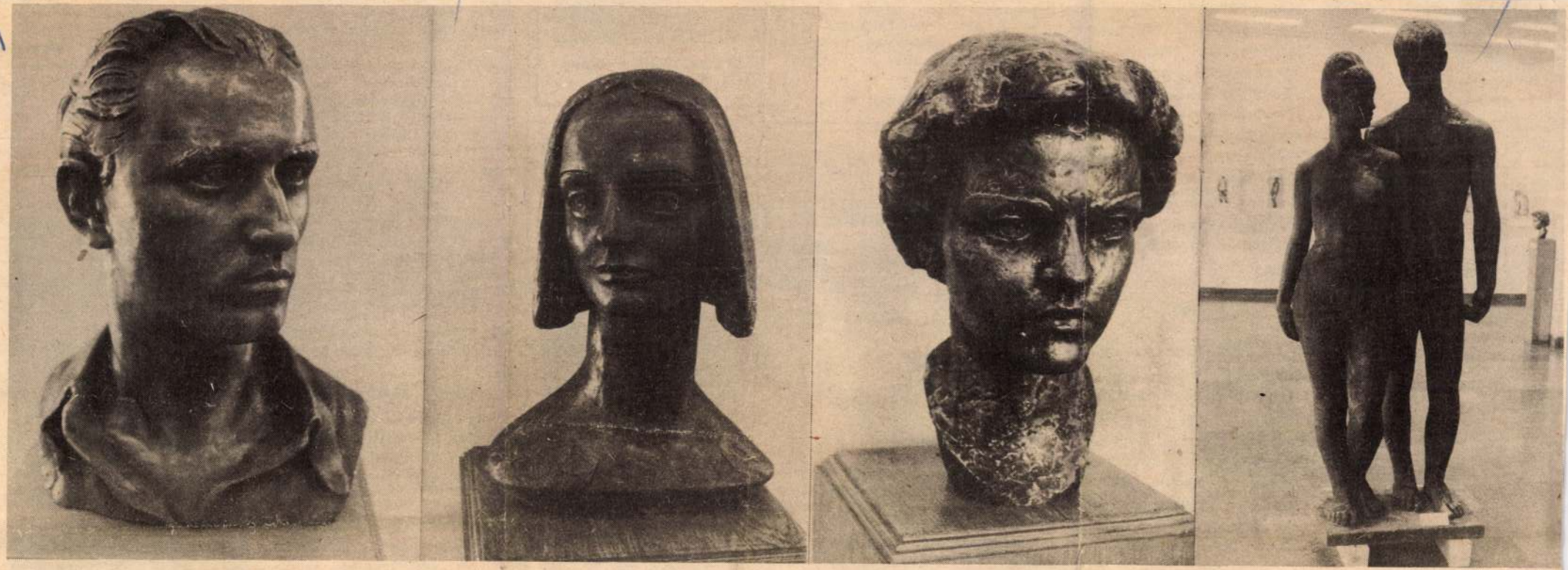

Martsa István szobrai

Martsa István-emlékkiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galériában. A két éve elhunyt művész szobrai, kisplasztikái, grafikái láthatók a tárlaton. 1. Ridovics Feri portré. 2. Braun Éva portré. 3. Szücs I. portré. 4. Szerelmespár. (Fotó: Hauer Lajos — KS)

tott, sokat szenvedett város, de melyik nem az Közép- és Kelet-Európában? 1256-ban alapitotta *Danilo Galicki* herceg, és fiáról, Levről nevezte el. A város alapitásának helyéről gyönyörű kilátás nyilik a galíciai fővárosra. Stílusok és hangulatok keveredtek, ameddig csak a szem ellát. Emitt egy gyönyörű, barokk székesegyház, amott egy őszi színekben pompázó liget hivja fel magára a figyelmet. A leirások szerint legalább harminc háború vonult végig Galícia földjén, s ez Lvov történetében is nyomot hagyott. Előbb a mongolok jöttek, majd a 14. században a terület lengyel fennhatóság alá került. III. Kázmér uralkodásával kezdődően mind erőteljesebben érződött a lengyel kultúra hatása. Lvovból *Lwów* lett, egészen a 18. század utolsó harmadáig, amikor megszűnt Lengyelország államisága, és Galícia az Osztrák Birodalomhoz került *Lemberg* néven. Az első világháborút követően Lengyelország újjászületésekor ismét a lengyelek kapták meg Galíciát. Azután jött 1939, a világháború, szeptember tizenhetedike. „Hat évszázados elnyomatás után a nyugat-ukrajzunk a baranyai pártküldöttséggel, Lvovtól körülbelül száz kilométernyire a zolocsevi járási művelődési központban. A nézőtéren — hatalmas terem ez is — estélyi ruhás hölgyek, jól kiöltözött férfiak. Az együttes a szovjet alkotmány napjának ünnepségei alkalmából utazott Baranya testvérmegyéjébe, s az ünnepi hangulat egész héten érződött a városokban, amerre csak jártunk.

●

Az utolsó szereplés színhelyére ismét buszozni kell. Százhúsz kilométer a távolság, ez nálunk egy fél országrész, ott egy macskaugrás. A hatalmas távolságokat, az egészen más viszonyítási mércét legjobban az útjelző táblákon lehet követni. *„Étterem, segélyhely 50 km-re"* — hirdeti az egyik. S amikor odaérnénk, hogy itt van —, a tábla jelzi —, még hét-nyolc kilométert autózunk.

turnéja. Négy nap, öt fellépés, majdnem ötezer ember előtt. Az út persze tanulságokkal is szolgált, de ezeket levonni már nem a krónikás, hanem a szakemberek dolga.

Havasi János

Szállítható olajfúró berendezés Ploiestiből.

A Szovjetunióban mintegy 66 millió hektárt foglal el az épitőiparban felhasználható sivatagi homok. Türkméniai szakemberek Ashabadban e homoknak lakóházak, ipari és kereskedelmi létesítmények épitésénél való felhasználását javasolták.

Ashabad egyik legszebb épitménye — egy kereskedelmi központ — épitésénél már alkalmaznak belsőépitészeti és térelválasztó anyagként homokból készült sejtbeton-elemeket. Az új anyagok több színben készithetők, könnyűek, kemények és gazdaságosak is. Képünkön: Türkménia: A Marx tér Ashabadban.

hogy a „tengerek királynője" lassan (évente néhány millimé terrel) süllyed, elsősorban azér mert a szárazföldi elővárosok ban, Mestrében és Margherá ban megtelepedett ipari üze mek vízszükségletüket a tenger fenék alól szivattyúzzák ki. Ig csökkent a talajvíz szintje, é süllyed maga a talaj is, egyr magasabbra emelkedik a do gály. A kikötő növekvő forga ma, a csatornák mélyítése szir tén károsnak bizonyult: házak ezrei állnak már lakhatatlanul, vizesen. Omlanak a falak, megoldatlan a csatornázás. A közeli olajfinomító és vegyi üzemek víz- és légszennyezése erősen rongálja a pótolhatatlan műemlékeket, freskókat, szobrokat.

Velence veszélyeztetettsége nemzetközi segélytervek sorát indította el. Az UNESCO részvételével jó néhány mentőakciót dolgoztak ki, a különböző programok s a római parlament által hozott intézkedések hatékonyságát viszont erősen rontja az olasz közigazgatás nehézkessége. Abban minden szakértő egyetért, hogy a legfonto-

emelkedésért is csak a sarki jég olvadása a felelős. Erre szokták azt mondani: bárcsak igazuk lenne! Egy biztos, a világ minden művészetet szerető embere abban reménykedik, hogy a város leromlása, ha vissza nem is fordítható, legalább megállítható; s színes plakátok évtizedek múlva is csábíthatják Velencébe a turistákat. Az „Adria királynőjének" pusztulása, mondta az egyik nemzetközi segélybizottság elnöke, „az évszázad legnagyobb bűnténye lenne a művészetek ellen".

(szegő)

Martsa István

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

nohrágyűrész

NÓGRÁD

1982 OKT 30

1021

Martsa István szobrai

öldön

új szempontot jelezve ke-
vasmányok is.
n volt neve, csak légköre,
ényesült klubbá, szakkörré,
ág legnagyobb csoda: egy-
ersze, nem „egyszerűen",
ki, például szociálpszicho-
sasjátékká. Jó néhány, ké-
tábori módszernek volt mű-
jai többségükben tovább-

elem lehetőségeiről és csap-
munkás értelmiségi, mitől
ek kell a modern művészet,
van, van-e olyan ember,
vennénk be Noe bárkájá-
vészet-e a hajfantázia, a
, van-e szükség nőnapra,
laszthatunk ma Magyaror-
énk gyerekkorunkról, van-e
utópistáknak, mit tennénk
állításra, lehet-e hős a kis-
yan tudjuk közölni érzése-
és a magyar munkás kö-
hogy lehet-e több érvényes
nak.

Kazalrakó

Martsa István

SAJTÓFIGYELŐ

MAKIR

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

mohrdumüvés

SOMOGYI NÉPLAP

1982 OKT 9

1021

Favágó. Martsa István kisplasztikája.

Feltett bennünket.

— Mi az érdekes a cirkuszból egy lóidomárnak?

— A cirkuszi élet... Szeretem az estéket. Kilesek az ablakon, látom, hogy jön a közönség. Mindig megnézem az első műsorszámot. Vizsgázik a közönség. Nagyon szeretem az állatszámokat, különösen a jól idomított elefántokat. A vadállatokkal egyébként nagyon nehéz bánni és jót produkálni. Fantázia kell hozzá.

— És a bátorság?

— Hát igen, a kettő együtt jár. Bátorság nélkül mit ér a fantázia?

— Mit jelent önnek a lő?

— A mindenem. Az életem. Mindig velük vagyok. Addig nem tudok jó ízűen

Martsa István

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

szobrászművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1982 SEP. 11

1021

Martsa István: Európa elrablása

Martsa István: Favágó

Pirk János: Napkelte

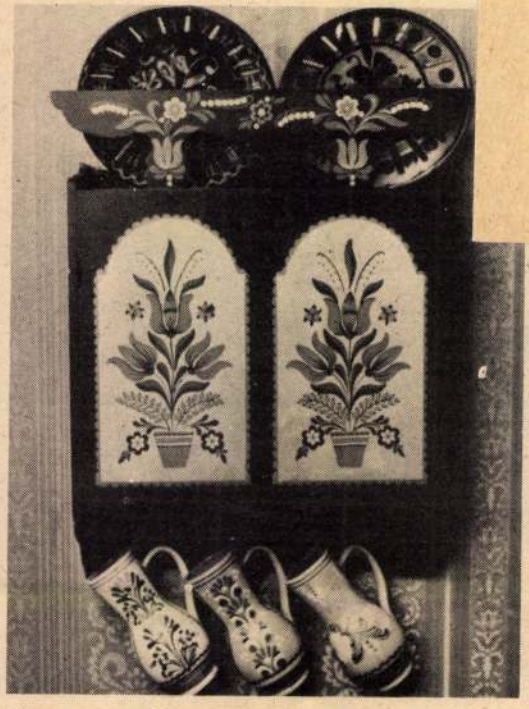

A salzburgi kiállításon is szerepelnek díszes festett fűszertartók, tálasok is (TKL)

könyvek. Ha mindezek iránt általános érdeklődést keltünk, ha történelmünk tanulságaiból helyes következtetésekre jutunk, akkor nagyobb emberi melegséggel rendezkedhetünk be most, és mélyebb alapokat raknatunk jövőnknek.

Beszélgetésünket azzal zártuk: a sokféle kezdeményezés elindított egy már társadalmi méretű folyamatot, amelynek további terebélyesedése gazdag tartalommal töltheti meg nemzeti létünket, kisebb és nagyobb emberi közösségeinket.

Horváth László

Martsa István

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

nobrányművén

KELET-MAGYARORSZÁG

1982 OKT 2

gyümölcsfáknoz. A múlt ne- vagás. Van

1021

FAVÁGÓ. (Martsa István)

művészi albumot, zenei anyagot őriz, amelyek másutt nem találhatók. Többek között hallottunk egy kuriózumról, egy tibeti dalokat tartalmazó lemezről, amely talán csak az Akadémia lemeztárában van meg — Nyíregyházán kívül.

Örüljünk a hozzánk jött kincsnek és merítsünk belőle még szomjasabban.

P. G.

az épület, bár mint hírlik, halálos ítéletet.

●

„Nagy futballistaígéret volt ja lettem a megyei ifjúsági v És aki azt hiszi, hogy csal annyira, ha valaki focista, e a bőrlabda révén helyezkedte lettem Baktán; pontosabban ő friss érettségivel, amire ke váncsiak, mint arra, hogy m a labdát a jobb felső sarokb még csak a lelkesedés volt n bé. Írd és mond, 950 forint kaptam és a lelkemet kikö Gondoltam egy nagyot:. ott a keménygalléros hivataln gyek Pestre, szerencsét prób

Követem Miska, követem minduntalan arra gondolok, csináltál volna sohasem lelk ha változtatni kell. Mondhat kicsit könnyen vetted a dolg

„Már a fene sem tudja po san a kalandvágy is hajtott on, fényesség, aranyszabac ennek is köze volt ahhoz, hc pesti személyre, elmentem ip MÜM 14. számú Műszaki I tem, géplakatos tanulónak, a zettek másfél év után szab volt, aztán Óbuda következ ahol a motorszerelő műhelyb És tagja lettem az Északbud es futballcsapatának. Hol itt rokontól albérletig mindent ten bizony, remekül éreztem igaz, hogy engemet még az hagyott el a jókedvem és mi észrevenni az élet szép dol zebb helyzetekben is fel tud ket öntöttem a köröttem megszoktam Pestet, gyorsa tem: egy barátom hívására a nyíregyházi MEZŐGÉP aj a tmk-műhelybe kerültem, tán: katonaság, tartalékos majd irány vissza az üze

Martsa István
szobrászművész

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
1983 JAN 15

1021

9. OLDAL

melléklet

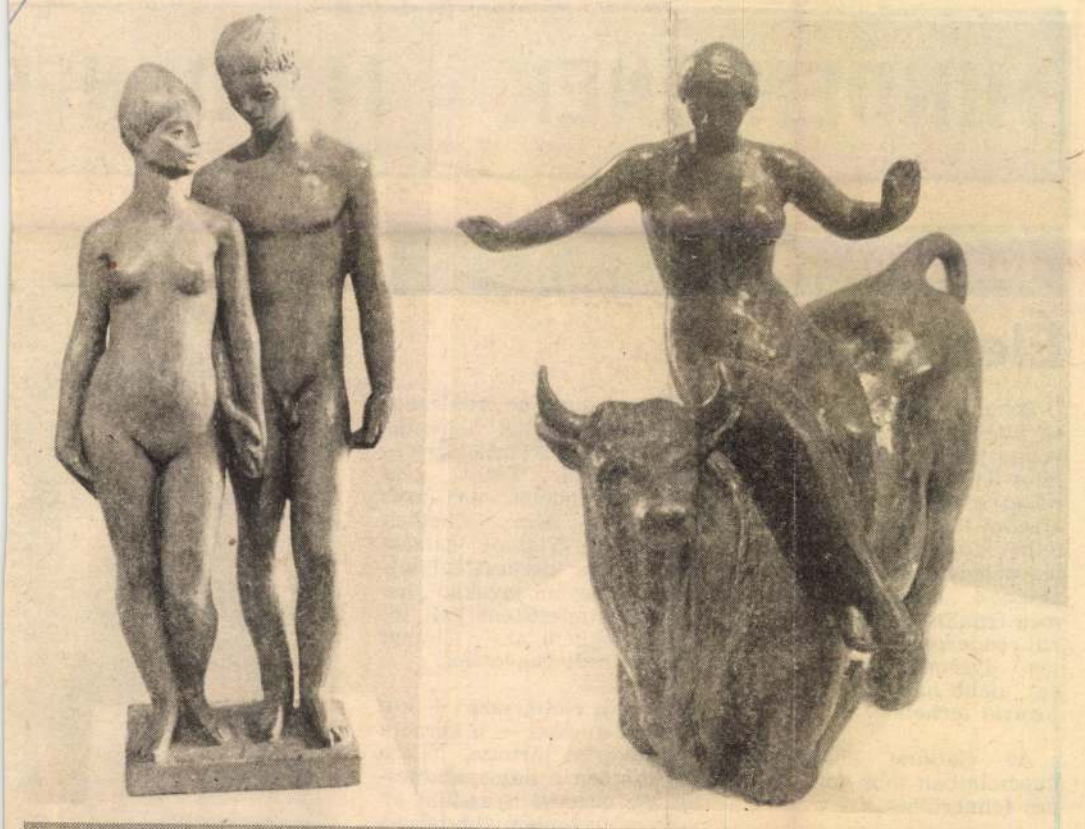

MARTSA ISTVÁN szobrai (Fotó: Hauer Lajos — KS)

MINDENKINEK - MINDENFÉ

Jogi tanácsok

Élettársak

Sokan vannak, akik az együttélés „lazább" formáját választják, élettársi kapcsolatot létesítenek. Az elvált nőket a korábbi házasság érzelmi tapasztalataival késztethetik óvatosságra; viszonylag magas azoknak a száma, akiknek házassági köteléke még fennáll. Sokan vagyonnal rendelkeznek, nem kívánják gyermekeik örökségét egy újabb házastárs özvegyi jogával terhelni.

Az élettársi közösséggel kapcsolatban több jogi kérdés felmerülhet.

Nézzük, mi a helyzet a lakással, amely minden együttélés alapvető feltétele. Éppen

Mi a helyzet az öröklléssel? Az élettársak csak végrendelet alapján örökölnek egymás hagyatékából. Tehát, ha nincs végrendelet, törvényes örökösként nem jöhetnek számításba. Viszont igazságtalan lenne kirekeszteni teljesen a vagyoni javakból, hagyatéki hitelezőként kell tehát kielégíteni az elhunyt után maradt vagyonból.

Az idős élettársakat — különösen a nőket — a korábbi joggyakorlat tartotta vissza sok esetben a házasságkötéstől. Az özvegyi nyugdíjat élvező nő ugyanis újabb házasságkötésével elveszítette özvegyi nyugdíját. Újabb szabályozás szerint a nyugdíj-

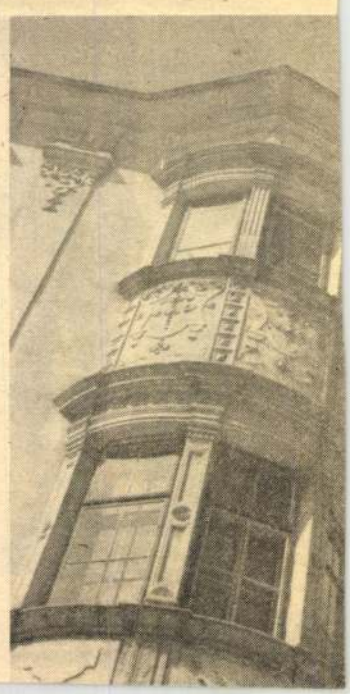

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTOFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Martsa István, Munkácsy-díjas szobrászművész (1912-1978)

1984 JUL 2 1

NÉPSZABADSÁG

HATVANI TÁRLAT

A Hatvani Galériában látható M. Szűcs Ilona festő- és Martsa István szobrászművész tárlata. A két művész alkotásainak témáját gyakran meríti a történelmi és a falusi múltból; ezt bizonyítja mostani hatvani kiállításuk is.

Szobornézőben. SZABÓ SANDOR FELVÉTELE

LAG ÉS AZ

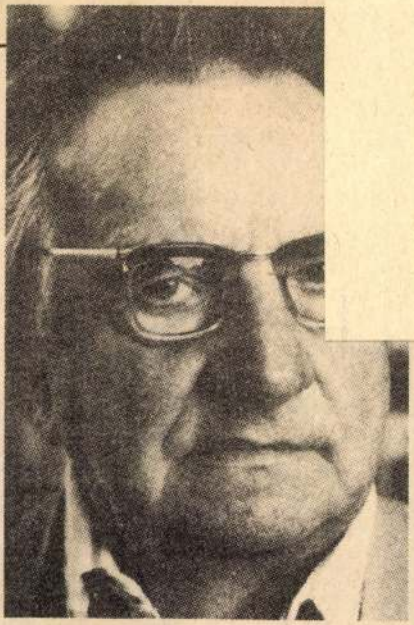

hogy munkáit és őt magát is valamiféle sajátos szeretetreméltóság övezi. Pedig — idézem az egyiket — „az író igazán nem kezeli kíméletesen a hőseit. Helyzetei drámaiak. A művek anyaga kemény. De Tatay mindig ba-

olvasóra nézhettem. Persze ha csak a közönségsikert áhítja, lehet az ember nagyon olcsó író is, de ilyen értelemben én közönségsikerre nem vágyakoztam soha. Nem is mondhatom, hogy sikeres író lettem volna a szó közvetlen értelmében, egyik korszakomban sem kaptak fel, nem írtak nem beszéltek rólam sokat.

— *Ha már a közönségsikerrő esett szó: mely munkáit tartja ön a legfontosabbaknak saját munkásságán belül?*

— A *Vulkánról* már történt itt említés. Előtte, 1942-ben még megjelent egy kis novellás kötetem, a *Csipke* — ez mintegy összefoglalása volt annak, amit akkor a rövid novella műfajában tudtam. Azután

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Martsa István, Munkácsy-díjas szobrászművész (1912–1978).

PETŐFI NÉPE

1982 SEP 2 6

1021

Martsa István szobrai

● Tisza

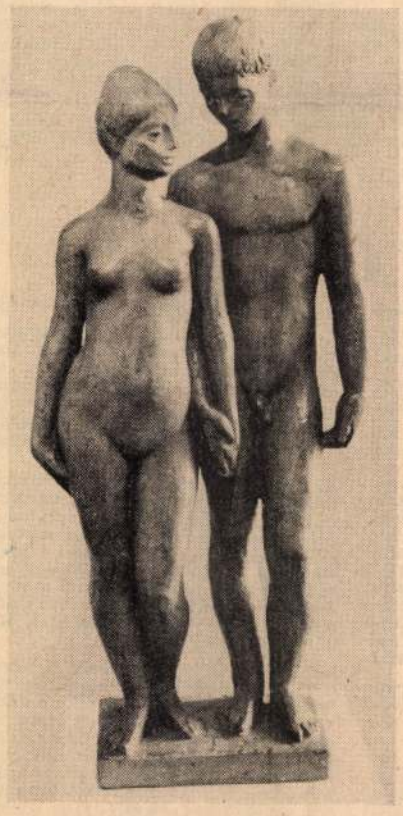

● Szerelmespár

● Favágó

● Karitász

rös, Feketehalom 42. (Volt Balázs-tanya). 37 229

KISFÁIBAN kertes családi ház 300 négyszögöl szőlőgyümölcsössel eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Kisfái 119. Tóth Sándor (Alsó-úrréti állomástól második dűlő balra.) 37 400

ELADÓ ház 400 négyszögöl telekkel. Nyárlőrinc, Nefelecs u. 28. 37 395

ELADÓ Hetényegyháza, Belsőnyír 107. számú ház 1600 négyszögöl területtel. Érdeklődni: egész nap, Kecskemét, Nyíri út 61. I. em. 4. Soós Antalné. 37 394

ELADÓ 4012 négyzetméter szép gyümölcsös szőlő, 6×3 méteres épülettel, 54-es kövesút mellett, 12 km-nél, buszmegállónál. Érdeklődni: Helvécia, Lenin u. 19. 37 390

KÉTSZINTES, háromszobás, összkomfortos, kertes ház, melléképülettel, garázszsal eladó. Kecskemét, Hunyadiváros, Eszperantó u. 16. 37 379

KECSKEMÉT, Szarkás 236. számú ház, 800 négyszögöl területtel eladó. Érdeklődni lehet: Karsai Istvánné, Szarkás 404. (Nagy Vendelék utcája). 37 368

LAJOSMIZSÉN jószágtartásra alkalmas tanya bérbeadó vagy eladó. Érdeklődni a helyszínen, 27-én. Gál Péter, Bene 474. 37 369

ELADÓ kétszobás ház 1258 négyszögöl szőlővel, ólakkal. Villany, víz van. Érdeklődni: Kecskemét, Felsőszéktó 60. Németh Pál. 37 370

ELADÓ Kecskemét, Zsinór u. 117. szám alatti családi ház és miklóstelepi 247 négyszögöl területű hobbikert. Érdeklődni: Kecskemét, Magyar u. 38. szám alatt. Gyenes Sándor. 37 364

ELADÓ városközponti, 2 szoba, összkomfortos, 53 négyzetméteres lakás. Kecskemét, Petőfi S. u. 7. V. em. 151. 37 256

SZÉCHENYIVÁROSI, egy szoba, összkomfortos, tanácsi lakásomat elcserélném kertes házra. Leveleket „Minél előbb 37 250" jeligére a kiadóba kérek. 37 250

ELADÓ beköltözhetően 2 és fél szobás, étkezőteres OTP-öröklakás. Baja, Kodály 21. II/7. 1542

EGY vagy másfél szobás lakást vennék Kecskeméten harmadik emeletig OTP-hitelátvállalással. Leveleket: „Maximum 300 000,— Ft készpénz 231 814" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 5241

2 SZOBÁS, erkélyes lakást vennék Kecskeméten, 300 000,— Ft + OTP-hitelátvállalással. Leveleket „Beköltözés" jeligére a kiadóba kérek. 37 389

1 + 2 félszobás öröklakásomat OTP-hitelátvállalással eladom. Érdeklődni: 20 óra után, Kecskemét, Széchenyiváros, Pákozdi csata 10. II. 19. 37 385

IV. EMELETI, másfél szobás, OTP-lakás, garázzsal eladó. Kecskemét, Széchenyiváros, Lánchíd u. 5/a. IV. 11. Érdeklődni: esti órákban. 37 371

KÉTSZOBÁS, lakótelepi lakás eladó, vagy elcserélhető Kecskemét környéki kertes házra, komfortos tanyára. Érdeklődni a helyszínen bármikor Kecskemét, Irinyi u. 54. VI. 46. 37 425

KÖZPONTBAN 3 szoba, összkomfortos lakás garázszsal eladó. Érdeklődni: Kecskemét, 24-486-os telefonon az esti órákban. 37 362

ELA
fűré
dekl
Józs

BAF
mús
ni:
44.

412-ES Moszkvics lejárt műszakival eladó. Cím: Fakan Ferenc, Lajosmizse, Kun B. u. 2. 37 403

ELADÓ UE—28-AS traktor és 3,5 tonnás pótkocsi. Lajosmizse, Zalka Máté u. 2. 5299

ELADÓ Pannónia P—10-es és T—5-ös, Pille típusú utánfutóval. Jakabszállás, IV. ker. 20. Bartáék. 5227

ELADÓ frissen vizsgázott egyedi gyártmányú utánfutó, igényesnek. Érdeklődni lehet Izsák, Petőfi u. 3. szám alatt. 37 286

ZV-S, 126-os Polski eladó. Kecskemét, Csokonai u. 11. Pogány. 5195

ELADÓ ZB-s, banánzöld Wartburg megkímélt állapotban, 1984 végéig érvényes műszakival. Ballószög, Rákóczi út 14. 5112

Egyéb adásvétel

HÚSGALAMB-TENYÉSZET eladó. Mócza László, Kerekegyháza, Papszék d. 82. Érdeklődni személyesen napközben a kerekegyházi Dózsa Tsz központjában. 37 206

PATTOGATNI való kukoricát veszek. Ár- és mennyiségmegjelöléssel leveleket Takács István, Kecskemét, Árpád krt. 14. címre kérek. 37 238

MERINÓ birkák eladók 35,— Ft/kg áron. Kecskemét, Vörösőr u. 11. (Magyar—Szovjet Tsz lakótelep). 37 373

Házasság

EGYEDÜL élő kecskemét lakással rendelkező 29 éve 175 cm magas autószerel megismerkedne házassá céljából szép arcú, jó ala kú lánnyal vagy özvegy asszonnyal 30 éves korig Ha lehet fényképes levele ket: „Szeretnélek megtalál ni 231 707" jeligére a kecske méti Magyar Hirdetőbe ké rek. 511

74 ÉVES, nyugdíjas, lakás sal rendelkező férfi vagyok Élettársat keresek nyugdí jas, özvegyasszony szemé lyében, aki hozzám költöz ne. Leveleket „Oszirózs 37 375" jeligére a kiadób kérek. 37 3

65 ÉVES, jó nyugdíjjal ren delkező, józan életű, tiszt ságot szerető férfi kere azt a korban hozzáillő, ke ves özvegyasszonyt, akin életéből hiányzik egy me értő társ. Leveleket „Eg mást megértő" jeligére a k adóba kérek. 37 3

160 CM magas, 39 éves, e vált, két gyermek után ta tásdíjat fizető férfi vagyo Keresetem 5500 Ft. Háza ság céljából keresem anni az elvált, vagy özvegyas szonynak az ismeretség aki megértő társam tud lenni. Két vagy három gye mek nem akadály. Lak szükséges. Pontos cím válaszolok. Levelek „Kecskemétiek előnybe jeligére a kiadóba kérek. 37

MUNKAALKALOM

KECSKEMÉTI Cipőipari Szövetkezet felvesz vizsgázott kazánfűtőt, befúvásos olajkazánokhoz és bojlerhez azonnali belépéssel. Tmk-lakatosi vagy vízvezeték-szerelői szakképzettségűek előnyben. Jelentkezni: Horváth Döme u. 24. szám alatt a műszaki vezetőnél lehet. 5262

MAGYAR Néphadsereg helyőrségi művelődési központ felvételt hirdet népművelői állás betöltéséhez. Szakképesítéssel rendelkezők előnyben. Jelentkezés: Kecskemét, Lechner Ödön u. 3—5. 5264

A VÁROSFÖLDI Sertéshizlaló és Feldolgozó Társulás felvételt hirdet a Kecskemét—parasztfőiskolai húsüzemébe húsipari szakmunkások részére. Jelentkezés Vida Józsefnél Kecskemét—Parasztfőiskola. 2005

DUNAVIDÉKI Vendéglátó Vállalat karbantartó részlegéhez keres felvételre: vízvezeték-szerelőt, lakatost, kőművest, női segédmunkást, asztalost, gázszerelőt. Jelentkezés: a karbantartó-vezetőnél. Kecskemét, Katona József u. 7. 2021

A VÁROSFÖLDI Sertéshizlaló és Feldolgozó Társulás felvételt hirdet sertésgondozó, lakatos, villanyszerelő, portás, udvaros segédmunkás munkakörbe. Ugyintéző: Fülöp Tamás és Nagy János. 2010

PNYV Szegedi Textilművek kiskunhalasi gyáregysége felvesz női munkavállalókat szövő és csévélő átképzős munkakörbe, valamint gépbeállító lakatosokat. Szakmával nem rendelkezőket betanítunk. Vidéki dolgozóink beszállítását saját autóbusszal Kecel—Soltvadkert vonalon tudjuk biztosítani. Jelentkezni lehet a gyár munkaügyi előadójánál. Kiskunhalas, Kőrösi út 19. 1992

A ZÖLDÉRT Vállalat kecskeméti kirendeltsége azonnali belépéssel felvételt hirdet az alábbi munkakörök betöltésére: gépész, segédgépész, asztalos szakmunkás, vagonrakodó, gyümölcsválogató, valamint raktáros munkakörbe. Jelentkezés: Kecskemét, Rákóczi város 15. sz. alatt a kirendeltségvezetőnél. 1994

A ZÖLDÉRT Vállalat kiskőrösi kirendeltsége SKÁLA—COOP területi nagykereskedelmi raktárához több év gyakorlattal és szakirányú képesítéssel rendelkező ruházati raktárvezető keres, azonnali belépéssel. Jelentkezés a kirendeltségvezetőnél, személyesen 19

AZ IGV kecskeméti gyára pályázatot hirdet osztályvezetői munkakörök betöltésére: gyártástechnológia szakgépészmérnök, műszaki osztályvezető munkakörbe. Egyenáramú elektromérnök, fejlesztési osztályvezető munkakörbe. A pályázatot a gyár személyzeti vezetőjének kell megküldeni részletes önéletrajz-melléklettel. Kecskemét, Matkói út 2. 52

AZ IGV kecskeméti gyára felvételt hirdet bérelszámolói munkakörbe szakközépiskolai végzettséggel, továbbá vezetői beosztásba mérlegképes végzettséggel és számviteli, elemzési gyakorlattal. Titkárnői munkakörbe pályázatot gyors- és gépírót, gépírói munkakörbe, gépírói gyakorlattal rendelkezőt. Jelentkezni lehet a gyár személyzeti vezetőjénél, Matkói út 2. 5

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 317-748, 340-726

Martsa István, Munkácsy díjas szobrászművésznek

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1912-1984
1984 ÁPR 4

1021

Martsa István szobraiból (balról jobbra): Ridovics Feri, Braun Éva és Szócs I. portréja. Szerelmespár. (Fotó: KS)

Gyermekkorom Odesszája

(Részlet az író új regényéből)

A váratlanul elpukkanó lámpaüveg hangja nagy lármaként hatott. A tizenegyes lámpaüveg rendszerint a vastagabb részénél pattant el. Mindez még a XIX. század örökségeként maradt ránk.

Közben pedig különböző változások érlelődtek és nentek végbe a világban: megjelentek a belső égésű morok, a drót nélküli távíró, a francia birkózás, a görkorsolyapálya, egy ismeretlen belga társaság villamosa, mely lóvasutat és az úgynevezett omnibuszt, vagy ahogy nevezték, az „omnit" váltotta fel, vagyis az az új, ormótlan postakocsi, melynek óriási hátsó kerekei vannak, az elők pedig természetellenesen kicsik; megszületett a szimbolizmus, az Állami Duma; divatba jött a kemény köcsögkalap...

Ezelőtt a társadalom háztulajdonosokra és lakás- vagy gybérlőkre oszlott. Most viszont kialakult egy új, furcsa éteg, melybe azok tartoztak, akik a társadalmi ranglétán a háztulajdonosok mögött, de a lakásbérlőknél valanivel feljebb helyezkedtek el. A lakástulajdonosokról van zó, akik tulajdonosok voltak, de nem az egész ház gazdái, hanem csak egy részéé, egy-egy lakásé. Mi is lakástulajdonosok lettünk, és ezzel mintegy magasabbra kerültünk a ársadalmi ranglétrán.

Nagy lakást kaptunk egy háromemeletes épülettömben, mely még nem volt teljesen bevakolva.

Cinkkád helyett — ragyogó, zománcozott kád. Meleg víz éjjel-nappal. Villanyvilágítás. Nagyszerű parkettpadló, melyből friss tölgy és sárga viasz illata áradt. Az ajtók és bordás radiátorok, melyek úgyanolyan tompa, sápadtzöld, dekadens színűek voltak. Az ebédlőben függő öreg petróleumlámpából, mely fehér ernyőjével mintha medúzára emlékeztetett volna, elektromos fényforrás lett.

A nemrég, részletre vásárolt, egyszerű, fenyőfából készült, de feketére festett ebédlőgarnitúra, a hozzá tartozó két, nem éppen kényelmes karosszék, a törékeny, három személyes, kis heverő, mely aranyló selyemmel volt bevonva, rajta a rojtos függők, a dór oszlopokat idéző két éjjeliszekrény, melyek tetejére híres emberek márványból készült mellszobrait szokták állítani, vagy rosszabbik esetben fajansz virágcserepeket (ez utóbbiakat mi nem tartottunk) — mindez valahogy mégis beleillet az új, fényűző, de otthonosnak még nem nevezhető lakásba.

A vendégszoba bútorai lenvászon huzatot kaptak, mely eltakarta pompájukat. A fotelek és székek olyanoknak tűntek így számomra, mint valami ülő kísértetek.

Épp ezidőtájt fogtam hozzá első szerelmemről szóló regényem írásához. Akkoriban szinte minden gimnazista próbálkozott vers- és regényírással. Emlékszem, regényemben valahol ezt írtam:

...Új volt a ház. Fél éve, ősszel készült el, az első volt a „lakástulajdonosok társaságának" hat épülettömbje közül, melyek most voltak épülőfélben, körülöttük téglaporos, meszes állványok magasodtak. Ezeket az épülettömböket a város szélén levő üres területen húzták fel, szemben azzal a katonai kórházzal, melyben egykor maga a nagy Pirogov dolgozott, nem messze a tengertől, abban a körzetben, ahol már a nyaralók és a kaszárnyák kezdődtek."

„Késő ősszel és télen errefelé hidegek jártak, kihalt volt a vidék, az északi szél, a Nord-Ost ostromolta a sárga színű, még vakolatlan, kagylóktól fehérlő falakat, végigsüvített, fütyült az új téglakéményekben; emeletünkről nézve a félig kész épületeken át a csupasz kertek mögött fel-feltűnt a háborgó tenger egy-egy darabkája."

„Mikor pedig lezúdult a hamar elolvadó déli hó, aklyettük, és még mindenütt ér átható illatát."

A hat épülettömb dominól el: kettő-kettő egymással szem még egy-egy épület, úgyhogy k var maradt ki füves részekkel, sen nyírt cserjékkel, egészen fákkal; középen kerek medenc aranyhalakkal.

Az elkészült épületekben jó lyet. Az udvaron jólöltözött gy és karikákat igyekeztek elkap mellett bármikor elsuhanhatot csolyán, ki így valamivel magasabbnak tűnt, mint amilyen volt valójában.

A legutolsó épülettömbbe Zarja Zarjanyickij ezredes családja költözött, akit rögtön a háború első napján vezérőrnaggyá léptettek elő, és aki annak a tűzérdandárnak lett parancsnoka, melyben később önkéntesként szolgáltam.

De akkor senki nem gondolt a háborúra.

...És egyszer megpillantottam három csipkeruhás kislányt, kik sétálni indultak negyedik lánytestvérük — már kész felnőtt főiskoláslány felügyelete alatt. E kislányok egyike, a középső volt — ahogy otthon becézték — Mignon....

Most, levélcsomót tartva kezemben, egy régi kép jutot eszembe: négy, húsvét alkalmából ünneplőbe öltözött lányka áll a zongora körül, kezükben szétnyitott kották... mintha angyalok kis serege lenne... és házitanítójuk kíséretével Chopin szívet szorongató románcát éneklik, mely arról szól, hogy eljött az ősz, elröpültek a madarak.

Nem is olyan rég történt mindez, mégis úgy tűnt, mintha egy örökkévalóság telt volna el azóta.

A „Vecsernaja Odesszá"-ból fordította: **TÓTH KATALIN**

Martsa István

1021

Budapesten, a Fényes Adolf-teremben megnyílt Martsa István emlékkiállítása. Képünkön a Talpasok című alkotása.

MARTSA ISTVÁN
SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
SZABAD FÖLD
1982 JUL 17

SVÍZ

...ESERVES NI

Időpont: a 30-as évek
Ugyanugy perzselt a nap, vagy
és a sárgálló tarlók felett, mi
korgó gyomrú, csonttá aszott p
tak, hogy pár hét alatt megker
Az alábbiakban a rég múlt idő
rait idézzük, akik nemcsak lá
munkát, hanem egy ideig magu
tékével keresték meg a mind
sárrétudvari költő, Nagy Imre

NAGY IMRE: A TIZEDIK KI

Dél felé jár az idő. A dele
lom szabja ki, hanem az étel
ha kiérkeznek, van öröm. A
pakli dohány, az ecet, a szód
pálinka, amiket az asszonyok
csigázott aratóknak. Hetenként
szaharinos vízicibere az ebéd,
tak, egy pár korty pálinkával
tükbe új erőt. A marokszedő lá
tövében, ecetes vízbe öntött sz
tik magukat. Vizet az uradalo
lyekben gyorsan fölmelegszik
oltja a szomjúságot. Kommen
mukra, a szalonna elég szép,
vagy hat mázsa lesz a kerese
marokszedőé, s mikor minder
nem sok marad belőle.

Elmúlt dél, az aratók újr
ontják a rendet. Újra hajszolják

VERES PÉTER: LOVASKÓDUS

...Most nem azon volt az
azon, hogy pincs mit learatni

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 AUG 20
VAS NÉPE

1021

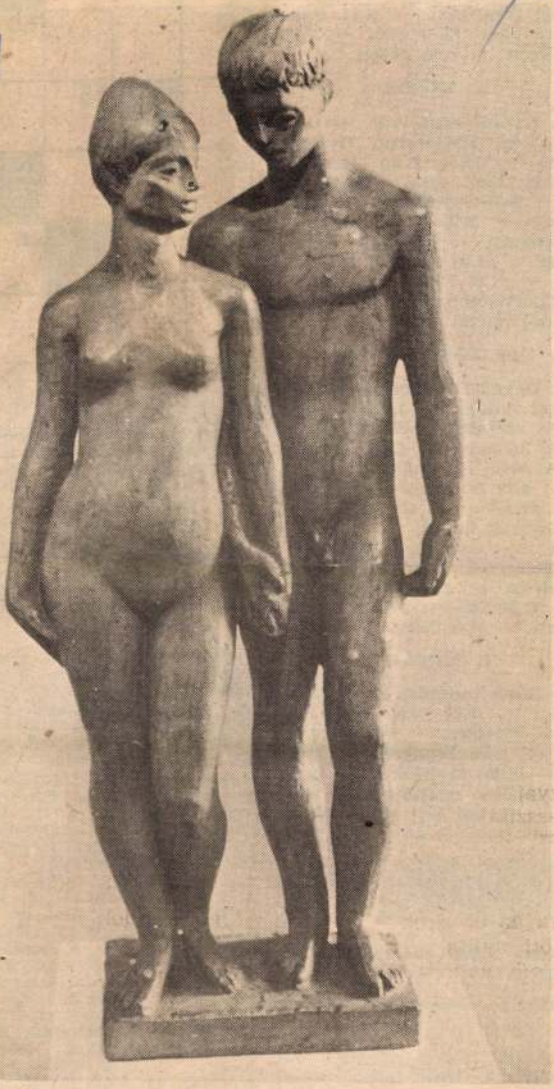

Martsa István: Szerelmespár.

Martsa István

9.55 Reklám. — 20.
Szovjet játékfilm. -
ám. — 21.45 TV-na
Hét végén. — 0.00

2. MŰS

17.00 Gyermekfeszt
Valter védi Szaraje
orozat. — 19.00 T
Tonjgov. Zenei adás
ste. — 19.30 TV-na
Reklám. — 20.00
angverseny. —
zínház. — 21.00 Rel
Hírek. — 21.10 Emb
1.55 Sportszombat.
öldi dokumentumfi

OSZTRÁK

10.35 Délelőtti koncert. — 11.55 Éjszakai stúdió. — 15.20 A szenérmes szerető. — 17.30 Flipper. — 17.55 Jó éjszakát gyerekek. — 18.00 A jövő hét műsora. Előzetes. — 18.25 Portréfilm Isaac Albeniz zeneszerző életéből. — 19.00 Osztrák képek. — 19.30 TV-híradó. — 19.50 Sporthírek. — 20.15 Bűvészek estje. — 21.50 Sporthírek. — 22.10 Kabaréműsor. — 22.55 Dzsessz-fesztivál Antibesben. — 23.40 Hírek.

2. MŰSOR

17.15 Bécsi muzsika, bécsi történetek. — 18.00 A jövő hét műsora. Előzetes. — 18.25 Sporthírek. — 19.00 Filmbarátok műsora. — 19.30 TV-híradó. — 20.15 Peter Hacks: Amphitryon. Komédia. — 22.00 A Cowboyok. Amerikai film. — 0.05 Hírek.

MOZI

Savaria: Csak semmi pánik, itt vagyok 10, 4, 6, 8.

Kertmozi: Szabadlábon Velencében, este 9.

Derkovits: Keménykalap és krumpliorr 4. Újra szól a hatlövetű 6.

Alkotmányunk és az új kenyér ünnepén Kucka Péter Messze volt a föld című verséből idézünk: „Ma új kenyér kerül asztalomra, / Most szegjük meg. Még párolog. Meleg ... a versidézet folytatása a vízsz. 8., a függőleges 1., a vízszintes 42. és függ. 7. számú sorokban olvasható.

VÍZSZINTES: 1. Pontosan és éppen erre a helyre. 8. A versidézet első sora (Zárt betűk: A, A, A). A Központi Ellenőrző Bizottság elnöke (András). 13. Portugál gyarmat volt Indiában. 15. Híres német zenészcsalád. 16. Jugoszláv autók betűjele. 17. Szigetlakó nép. 18. Színes, puha anyag, elősegíti a fiatalok formaérzékének, kézügyességének fejlesztését. 20. Község, Szombathely városkörnyék. 21. Francia, román és olasz autójelzések. 23. A csiga fején lévő tapogató. 25. Hamis. 26. Kellemetlenség. 27. Van sütnivalója! 29. Lenn. 31. A protaktínium vegyjele. 32. Az inga része! 33. Balzsam. 35. Francia területmérték. 36. Fényképész. 38. A bíró igéje. 40. Gyümölcsszárítás. 42. A versidézet harmadik sora. 46. A Hegyalja neves bortermelő helye. 47. A valóságot híven tükröző. 48. Katalin, becézve. 49. Ahogy. 51. Letűnő egynemű be-

tűi.
jet
tábl
pai
(OK
tőm
szól
Éde
fajt
A
gort
Az
je.
75.
76.
Fl
zet
O,
Nye
na.
je n
7.
8. S
verv
le.
A b
ruh
22.
tehé
vége
riká
nyas
növé
törm
31.
ce.
...:
oson
sőfol

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1982 OKT 9

M

/1021

Martsa István: Tisza

zenei és egyéb kultu-
olgáltatásait vagy ép-
ék-lehetőségeit. Külö-
szervezett közösségek
alapszervezetek, ifjúsá-
ok, szakkörök – tagjait
k céltudatos olvasásra,
nélyebb tájékozottságra
ékeny véleménycserék-
yis művelődésük és szó-
uk természetes szinte-
ljék a könyvtár.
nyvtárak és a KISZ e
ves programjába né-
ivétellel megyénk min-
rosa, nagyközsége és
bekapcsolódott. Az
irodalom mellett esz-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1982 AUG 14

1021

1982. augusztus

Európa elrablása

Martsa István szobra a budapesti Fényes Adolf teremben rendezett kiállításáról.

ológi

llatkertek

Évente több mint 16 millió látogató

lig több mint három évtize-
még mindössze három állat-
működött az NDK-ban: a
égebben, 1861-ben megala-
tt drezdai, az 1878-ban léte-
tt lipcsei és az 1901-ben
gnyitott hallei. Azóta állami
ogatással és társadalmi ösz-
fogással nemcsak a híres ál-
erteket hozták rendbe, ha-
n több új intézményt is léte-
ttek.

elenleg kilenc nagy állatkert
ja az NDK-ban a látogató-
. Az említetteken kívül az
0 óta üzemelő magdeburgi,
1954-ben megnyílt cottbusi,
1955-ben alapított berlini, az
6-ban létrehozott rostocki, az
8-ban létesült erfurti és a
újabb, az 1974 óta nyitva
ó schwerini. A legnagyobb
a legnépszerűbb ezek sorá-
a berlini Zoo, amelynek
alv 2,5 millió látogatója volt.
NDK-ban tavaly több mint
millióan nézték meg az ál-
erteket.

Ma az NDK állatkertjeiben
ezer emlőst, 20 ezer madarat,
ezer hüllőt, kétéltűt, halat
zik, híres az itteni jegesmedve-tenyészet is. Hallében a hegyvidéki fauna példányaival ismerkedhet meg a közönség. A drezdai állatkertben az emberszabású majmok, a lipcseiben a nagymacskafélék, az erfurtiban az állatritkaságok, a magdeburgiban a kismacskafélék és a papagájok, a cottbusiban pedig elsősorban a vízimadarak vonzzák a közönséget.

A berlini állatkert mintaszerű kiépítése, sok-sok látnivalója mellett nagyszabású kutatómunka színhelye is. Ritka, kihalóban lévő nagyvadak tenyésztésével foglalkoznak az itteni kutatók. Megtalálható itt az orrszarvú mindhárom fajtája, a taki-vadló, a törpevíziló, az antilop és az ősvadló is.

Az NDK volt egyébként a világ első olyan állama, ahol bevezették az állatápolók egységes szakoktatását. Így elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező szakemberek segítik a kutatók munkáját. Az elmúlt években több mint 600 fiatal szerzett állatápolói szakképesítést.

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 345-726

KELET-MAGYARORSZÁG
1982 AUG 14

1021

Martsa István: Európa elrablása

Martsa István

Szabolcs-Sza
ezer ember -
17,5 százaléka
nyugdíjas
Ahány ember,
annyi egyénisé
let. A társadá
igyekezetével
minél tisztesse
hetést teremt
Ennek a szán
anyagi eszköz
tárt. Ezért beszélhetünk ma
még kis nyugdíjasokról és
járadékosokról, akiknek
életnívójuk jóval alatta van
az országos átlagnak. Igaz,
igényeik is jóval kisebbek...

Jól bevált régi és számos
új gondozási — gondoskodá-
si — formával gazdagodott az
idős ember támogatása. A
megyében több mint ötezer
— valami okból nyugdíjjal
nem rendelkező — idős em-
ber kap a helyi tanácsoktól
rendszeres szociális segélyt.
Sokan kapnak alkalmi, egy-
szeri segélyt is. A kisnyug-
díjasok és a segélyezettek cí-
mére egy év alatt több mint
12 millió forintot juttattak a

jön, utat találni az idős em-
berekhez, meggyőzni őket,
hogy nem a kis vagyonkáju-

Az előítéletek leküzdésének
re, ha az élő valóságra, az eleve
igyekszünk jobban megismerni
sikerül jobban beleélni magunk
nem túl könnyű vállalkozás —
konfliktus, a magányos, netán al
ságba menekülő idős ember...
érdekelteknek kell felkészülni, h
ónak is idejében el kell sajátíta
helyes bánásmódot.

Előítéletek nélkül...

Találkozások címmel nyílt kiállítás tegnap tegnap délután Budapesten, a Vigadó Galériában. A kiállított művek azon művészek alkotásai, akik hosszabb-rövidebb időt eltöltöttek a főváros hetedik kerületében, a József utca 37. szám alatti művésztelepen. Dolgozott itt Maróti Géza, Kós Károly, Csorba Géza, Pátzay Pál, André Kertész is. 0A kiállítást M. Szűcs Ilona festőművész rendezte, aki felvételünkön férje, Martsa István szobrával és egy férjéről festett portréval látható

FOTÓ: SZIGETVÁRY ZSOLT

(MTI) Az újjászervezett amerikai védelmi minisztériumban a demokrácia és az emberi jogok kérdéseivel foglalkozó miniszterhelyettes is lesz: hatáskörébe tartoznak a külföldi katonai segélyprogramok és a békefenntartó akciók. Csütörtöki amerikai sajtójelentések szerint Les Aspin, az új védelmi miniszter átszervezi a tárcát, amely így a korábbinál nagyobb szerepet játszhat a külpolitikában — esetleg a külügyminisztériummal vetélkedve is. Az emberjogi miniszterhelyettesi posztra Morton Halperint jelölték. Az ismert szakértő a hetvenes években Henry Kissinger külügyminiszter munkatársa volt, majd feljelentette Kissingert, amikor kiderült, hogy az lehallgattatja telefonját.

Londoni robbanás

(MTI) Robbanás történt tegnap London belvárosában a világhírű Harrods áruház közelében. A pokolgép megrongálta a Harrods áruház bejáratát, legalább három személy megsebesült. A Scotland Yard közlése szerint a Harrods

szemtanú elmondta, hogy számos sebesültet látott a földön heverni a Harrods áruház előtti járdán. 1983-ban hat személy halt meg, amikor az IRA pokolgépet robbantott a Harrods áruházban.

Major pereskedik

(MTI) Az egész brit politikai elit felsorakozott John Major kormányfő mellett, akiről a New Statesman és a Scallywag című hírmagazinok azt állították, hogy megcsalja a feleségét egy büfésnővel, aki 12 éve a miniszterelnökség partiszervezője és szendvicsszállítója. A híresztelést először egyébként egy másik lap, a Scallywag vitte ki az utcára. A brit kormányfő nevében szóvivője cáfolta, teljesen hazugnak nevezve, a híresztelést, Major maga pedig csütörtökön beperelte a két lapot rágalmazásért és becsületsértésért. A BBC kommentátora szinte példátlannak nevezte, hogy a kormányszóvivő nyilvánosan cáfolt egy pletykát, a kormányfő pedig ilyen ügyben pereskedik.

(MTI) Az afgán főváros elleni állandósult rakétatámadások nagykövetségeik bezárására kényszerítették Németországot és Olaszországot. Valóságos rakétaeső hullott Kabulra, aminek nyomán szerdán az olasz nagykövetség alkalmazottai elhagyták a várost. Az olasz nagykövetség épületén szinte egyetlen ép ablak sem maradt, a mínusz 15 fokos hidegben lehetetlenné vált a munka — közölte a nagykövet.

Tanácskozás Kambodzsáról

(MTI) Széles körű nemzetközi tanácskozás kezdődött csütörtökön Pekingben a finisébe érkezett kambodzsai rendezési folyamatról és annak akadályairól. Részt vesznek rajta a kambodzsai frakciók képviselői, az indokínai országot felügyelő ideiglenes ENSZ-hatóság (UNTAC) vezetői és a Biztonsági Tanács állandó tagállamainak Phnom Penh-i nagykövetei. A résztvevők a törvényhozási választások és az elnökválasztás megrendezésére összpontosítanak.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Martsa István, Munkácsy-díjas festőművész, érdemes művész

NÉPÚJSÁG (HEVES) 1912-1948.
1984 AUG 4

1021

Péczi István

Egy művészházaspár műhelytitkai

HATVANI GALÉRIA

Martsa István: Fekvő akt

Sajátos, sok szempontból izgalmas kínálattal várja látogatóit augusztus huszadikáig a Zagyva-parti város galériája.

Az érdeklődők egy ritka tehetségű művészházaspár műhelytitkaiba pillanthatnak be, ha megtekintik *Martsa István* Munkácsy-díjas, érdemes művész szobrait és *M. Szűcs Ilona* olajképeit, akvarelljeit és érmeit.

Az 1978-ban elhunyt férj munkái *változatosságukkal, gazdag tematikájukkal, formai tökélyükkel bűvölnek el.* Ez az alkotó nemcsak a mesterség fortélyait sajátította el felsőfokon, hanem ehhez a manapság ritka erényhez ötvözte egyéni világlátását, baravúros kompozíciós érzékét, s egyéni adottságainak senki másra nem jellemző gazdag tárházát.

Így aztán érthető, hogy a siker egész pályáján osztályrésze lehetett, hogy egymás után kapta a rangos megbízatásokat, amelyeknek közmegelégedésre tett eleget, kivívva a szakmabeliek elismerése mellett a nagyközönség tetszését is.

Szobrai városaink terein díszelegnek, bizonyítva azt, hogy az igazán értékes művek nemcsak egy riasztóan szűk körnek szólnak, hanem a Szépség szívmelengető élményével ajándékozzák meg az arra vetődőket.

Felfedezi a finomságokat, s ha kell, ízelítőt ad a karakterábrázolás mélységeiből is. Kerüli a csak külsődleges jegyek felsorakoztatását: a felszín alatti lényeg izgatja, s ennek valódi arculatát villantja fel, méghozzá megkapóan markáns találásban. *(Fiú karikával, Kürtös lányfej, Sz. I. portréja.)*

Felvillanyozzák a múltidéző feladatok is. Termékeny képzelete számúzi a mintázás szokványos, patetikus kelléktárát, igazolva azt, hogy neves, példaadó elődeink szellemi öröksége szervesen beépült gondolkodásmódjába, s meghatározta hétköznapi reakcióit. *(Lenin, Mózes, Bottyán tovas, Mártiremlékmű.)*

Erről a tiszteletre méltó hangoltságról vallanak cizelláltságukkal, ötletességükkel megbabonázó érmei is. *(Leonardó, Tolsztoj, Marx, Erkel, Dante, Féja Géza, Petőfi.)*

Készülnek a FIFA-labdák

Műszakváltás a Hangyabolyosban

van, összesen 150 embert foglalkoztatnak az *ÖEÁ Kutató és Termelő Művének istenmezeji üzemében.* A bentonitot öntödei célra és a fúróiszapba használják, sőt alkalmazzák alapanyagként a borderítéshez, a gyógyszeriparban, vagy gátszigetelésre.

— Évente 30—40 ezer tonnát bányászunk — tájékoztat *Nagy Ferenc* üzemvezető. —Nagyobb részét a mádi őrlőbe szállítjuk saját gépkocsijainkkal, illetve vasúton. Ezenkívül ötezer tonnát az NDK vesz át. Komoly probléma, hogy *aligalig van vájárutánpótlás,* az idén csak egy fiú végzett, mert a fiatalok nem szívesen vállalkoznak a föld alatti munkára. Inkább a műhelyben helyezkednek el. *Lassan kikopnak az egykori bányászdinasztiák.*

kompresszorkezelői munkakörben tudjuk foglalkoztatni.

Műszakváltás van. A bányászok karbidlámpával a kezükben a bánya bejáratánál leadják a kis azonosító fémlapot, majd eltűnnek a vájatban. Jó szerencsét!

Azok a dolgos női kezek

A gyöngyösi Mátra Ruhaipari Szövetkezet 1977-ben hozta létre részlegét Istenmezején. Harmincöt helybéli asszony keresi kenyerét a varrodában. Szoknyákat, női ruhákat, kosztümöket készítenek a központ hazai és külföldi bérmunkát is vállal. Most 25 ezer, szovjet exportra készülő szoknyát varrnak, vasalnak, csomagolnak.

— Darabbérben dolgozunk, a gyorsaság, az ügyesség szabja meg a keresetet — magyarázza *Utasi Istvánné szalagvezető.* — *Több szakmunkás kéne, de a tanulást anyagilag nem ösztönzi ez a bérezési forma.* Szóvá tettük már, egyelőre azonban minden maradt a régiben. Most vagy 15-en vannak gyesen, az utánpótlás pedig nem kopogtat.

Átellenben, néhány mégozunk. Ha valaki már gyakorlott, három óra alatt megvarrja a labdát, hatvannégy forintot kapunk darabjáért. Együtt vagyunk, beszélgetünk, hamarabb elütjük az időt — mondja *Ország Istvánné,* aki közben szinte fel sem néz. — Sokat kell öltögetni ahhoz, hogy meglegyen a havi két és fél, háromezer...

A helyi Béke Termelőszövetkezet 2245 hektárnyi területének több mint fele erdő. Kézenfekvő hát, hogy a fát hasznosítják. Az ágazat évi 13 milliót hoz a közös konyhára.

— Hatféle faházat gyártunk, no meg különféle tetőszerkezeteket — tájékoztat *Kiss Gábor* elnök. — *Olcsóbbak vagyunk, mint a TÜZÉP-ek,* ezért élénk keresletre számítunk. Az egri Építők Boltjában mutatjuk be termékeinket: például az egyedi *megrendeléstől számított két—három hónapon belül szállítunk.* Ma már képtelenség kizárólag növénytermesztésből és állattenyésztésből megélni. Ezért kötöttünk nemrég megállapodást a Minőségi Cipőgyárral, miszerint egy nyolcvan dolgozót foglalkoztató *cipőfelsőrész-készítő üzemet létesítünk.* A beruházás költsége várhatóan nyolc-

HATVANI GALÉRIA

Hatvanas utca 2.

1984. július 5-én, csütörtökön este 7 órakor,
ünnepi műsor keretében nyitjuk meg

Martsa István

szobrász,
Munkácsy-díjas, Érdemes művész

és

M. Szűcs Ilona

festőművész

KIÁLLÍTÁSÁT

Szalma Ferenc érdemes művész koncertjével összekötött ünnepi tárlatnyitásra, amelynek jegyei a Galéria pénztáránál válthatók, Önt és családját, barátait szeretettel várjuk.

HMI 84

megyitja
Kiss Sándor kobrán
éjdemes mivén

MARTSA ISTVÁN SZOBRAI

Fényes Adolf-Terem

Két évvel az esztergomi és budavári retrospektív kiállítás után születésének hetvenedik évfordulóján rendezték meg a nemrég elhunyt Martsa István tárlatát.

A Fényes Adolf Terem, sajnos, szűkös adottságai miatt nemigen alkal-

mas életműkiállítások rendezésére, sőt, Martsa stílusából is csak néhol ad ízelítőt, hiszen az életmű gerincét köztéri szobrok alkotják, s ezek kisplasztikai változatai nem olyan meggyőzőek, mint eredetijük.

A méret ugyanis nem elhanyagolható szempont — jól példázza ezt a Ferenczy hatásáról árulkodó *Karitasz* is, amely a kisplasztika rálátásos szemszögéből komoly statikai problémát mutat (elméretezett felsőtest miatti bizonytalan egyensúlyi helyzetet), holott a köztéri változattal kapcsolatban ilyen aggályok nem merülnek fel.

Az *Emberpár* líraian szép kompozíciója pillanatnyi szünetként hat a nehézveretű gondolatokat formázó plasztikai munkában. Kis méretei ellenére a *Talpasok* vilantja föl Martsának azt a — üortársaival rokon — törekvését, amely sommás, nagy síkokban mintázott felülettel fejez ki egyetemesebb mondanivalót: Rákóczi kaszásainak óriásira duzzadt szőrgubája alatt nemcsak erős paraszthadsereg menetel — de a történelem is. Ugyanennek a koncepciónak jegyében formálódik a *Szőny* nőalakja. A ruharedők itt éppúgy idézik a Duna hullámait, mint a folyó hol egyenes, hol kanyarokkal megtörő nyomvonalát.

Kár, hogy a tárlat csak a mintázó Martsát örökíti meg, a faragót nem pedig a józsefvárosi *Ülő nő* kisebb „testvéreit" is szívesen láttuk volna.

Fecske András

kulcsszám, megnevezés:

havi tört. munkaidőnek meg

3. A díjazás számításánál alapulvett mun

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányítója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes en

A kifizetésre kerülő díjból progresszív jö
levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbízott

valóság

A júliusi számban tovább dúl a mechanizmusvita, hol a jelen, hol pedig a korábbi évtizedek, vagy mindkettő értékelése alapján. Hovatovább: legyen szó bármiről, a szerzők többsége beleszövi a magyar gazdaságirányításra, s annak gyógyítására — a reform továbbfejlesztésére — vonatkozó véleményét. A valóban fontos és helyenként olvasási izgalmakat is okozó témakörhöz most hárman jutnak el; a KGST-t, a nemzettudatot és az ötvenes évek disputáit használva föl hosszabb-rövidebb kifutópályaként.

Számomra ebből a szempontból különösen tanulságos olvasmány volt Szamuely László: *A mechanizmus-*

MARTSA ISTVÁN EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

Esztergom, Vármúzeum

Ferenczy Béni tanítványaként indult, s megbízható, a köztéri szobrászat műfajában jelentős életművet alkotott Martsa István. Az egykori villanyszerelő, mozigépész három évtized alatt negyven köztéri művet, száz érmet, kétszáz kisplasztikát hagyott örökségül. Szellemi horizontját rendre szélesítette, pallérozta, mindez jó irányban bontakoztatta ki képességeit. Kisplasztikáit „naplójának" is tartotta olyannyira, hogy a kis méretben formált *Villanyszerelő*-változatok, a Vigh Tamásról készült antikizáló bronzportré és a *Bábolnai kis ló* most is kiemelkedik szobrai sorából, pedig 1948 és 1952 között Martsa István első korszakában készültek. Kitűnő az 1953-ban mintázott *Vak Bottyán* is — ennél jobbat azután sem al-

KURUC TALPASOK

kotott a portré műfajában. Martsát mindazonáltal inkább az állandóság jellemezte, mint a fejlődés: őrizte eszményeit. Bár figyelemre méltóak későbbi művei is, elsősorban az 1967-ben készült *Európa elrablása* és a vajai Vay Ádám Múzeumba került *Talpasok*, mely a kuruckorhoz méltó szobrászi jelképalkotás. Volt érzéke az iróniához is, bár ez ritka vonás a plasztikában. Itt ahhoz a folyamathoz érkezett vissza, mely Medgyessy Ferenc *Súroló asszony*ával indult el, és sajnos, el is akadt. (Képünkön a *Talpasok* című plasztika.)

Losonci Miklós

Vigadó Galéria

Az új tárlat rendezői jó érzékkel különítették négy részre a nemrég elhunyt mester életművét. A korai, 1940 és 1948 között készült olajképeken még érezni a festő küzdelmét a hagyományos kompozícióval, színvilággal és térszemlélettel. Az 1949—59 közti évtizedben legjelentősebb a művész fejsorozata. Itt, bár kötöttebb műfajról, portréról van szó (*Parasztfej*, 1955) a körvonalak feloldódnak, a formák szinte kibuggyannak belőlük, a színek kezdenek világossá, monokrómmá fakulni; majd a burjánzó vegetációt, ősnemzést idéző alakzatok kerülnek túlsúlyba (1960—70), hogy végül — mintegy összegzésképpen (1971—79) — ne maradjon más meg, csak a fehérrózsaszín ragyogás (*Parasztok*, 1971, *Menekülés Egyiptomba*, 1973). Tóth Menyhért utolsó és legszuggesztívebb korszakának alkotásai Balzac *Az ismeretlen remekmű*vének festőjét idézik, aki végső küzdelmet víva az anyaggal, annyira kívánja a tökéletességet, hogy vásznán végül csak pár vonal marad. Ami neki nem sikerült, Tóth Menyhértnek igen: fehérrel és rózsaszínnel mindent kifejezni. Azt, amikor a Semmiből éppen formálódni kezd a Va-

MARTSA ISTVAN

SZOBROK

Golyozó fiú	1949.	bonz	9 cm
Vigh Tamás	1950.		
Ridovics Ferenc	1950.	gipsz	45 cm
Csikó	1952.	bronz	20 cm
Kis ló	1952.	bronz	7,5 cm
Bábolnai lipicai ló	1952.	bronz	30 cm
Borjú	1952.	bronz	8,5 cm
Copfos lány	1952.	ólom	10 cm
Parasztlány	1952.	ólom	10 cm
Torzó	1952.	bronz	30 cm
Vak Bottyán	1953.	ólom	25 cm
Anya	1954.	bronz	18 cm
Nagyhajú lány	1954.	bronz	15 cm
Vetkőző asszony	1954.	bronz	14 cm
Öltöző lány	1954.	bronz	20 cm
Krajcsovics Margit portréja	1955.	bronz	26 cm
Ujváry Lajos	1955.	bronz	14 cm
Önportré	1955.	bronz	12 cm
Dobó fiú	1955.	bronz	27 cm
Frufrus lány	1955.	bronz	23 cm
Alice	1955.	gipsz	55 cm

ÉRMEK

Dzserzsinszky	1950.	bronz	10 cm
Leonardo da Vinci	1952.	bronz	13 cm
Leonardo da Vinci hátlap	1952.	bronz	13 cm
Házassági emlékérem	1952.	ezüst	5 cm
Elekfy Jenő	1953.	bronz	8,5 cm
Elekfy Jenő (hátlap)	1953.	bronz	8,5 cm
Berény Róbert	1954.	bronz	11 cm
Erkel	1954.	bronz	7 cm
Egyed Emma	1954.	bronz	6,5 cm
Tolsztoj	1954.	bronz	13 cm
Gyümölcsszedés Dömösön	1954.	bronz	9 cm
Bika	1954.	bronz	9 cm
Marx	1954.	bronz	10,5 cm
Molotov	1954.	bronz	8 cm
Van Gogh	1954.	bronz	10 cm
Van Gogh érem hátlap (cipő)	1954.	bronz	10 cm
Van Gogh érem háta (táj)	1954.	bronz	10 cm
Lovasérem	1955.	bronz	9,5 cm
Lovasérem (hátlap)	1955.	bronz	9,5 cm
Mezőgazdasági érem	1955.	bronz	9,5 cm
Mezőgazdasági érem (hátlap)	1955.	bronz	9,5 cm
Aliz	1955.	bronz	7,5 cm

Felelős kiadó: Keresztényi Ilona

1955. X. 400 pld. — 556221 Pátria ny. F. v.: Szász László

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK
ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
ÉS A MŰCSARNOK KIÁLLÍTÁSA

M. SZÜCS ILONA

FESTŐMŰVÉSZ

ÉS

MARTSA ISTVÁN

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1951

FÉNYES ADOLF-TEREM
BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30

1955. OKTÓBER 7 — OKTÓBER 30-IG

A magyar művészet jövőjét látni, sejteni az utat, ami kialakulóban van: fiatal tehetségeink művészete érezteti ezt velünk. A jelennek mindig izgalmas kérdése a jövő és mennyivel inkább az a mi számunkra, akik valami egészen újat akarunk, nemesebbet, magasabb rendűt minden eddiginél. E most megrendezett kiállítás jelentőségét ebben kereshetjük: két fiatal művészünk első ízben lép ki gyűjteményes anyaggal a nyilvánosság elé, s bár munkásságuk eddig sem volt ismeretlen, de kibontakozó tehetségüket egy ilyen nagyobb anyag bemutatásán keresztül határozottabban mérhetjük le. Vizsgálódásunk bizonyítékául szolgál, hogy új művészetünknek van talaja, vannak akik a jövő számára építenek.

Martsa István és Martsa Istvánné Szűcs Ilona 1950-ben végezték el a Képzőművészeti Főiskolát. A szobrász Martsa Istvánnak Ferenczy Béni, a festő M. Szücs Ilonának Berény Róbert, majd Szőnyi István voltak mesterei. Öt esztendő telt el a főiskolai tanulóévek befejezése óta. Egyik legkritikusabb szakasza egy művész fejlődésének: kikerül az iskola védőfalai közül, a megszokott, a rendszeres szakmai irányítás után megkezdődnek az önállóság évei. Ez a valóságos vizsgaidő. Itt mutatkozik meg először — minden kétséget kizáróan — a művész alkotóereje. A tehetséget, a képességet már a tanulóévek megmutatják, de, hogy e képességeket kibontakoztatja-e, azt a későbbi idők bizonyítják.

A bemutatott anyag mindkét művésznél komoly útról tanúskodik, mutatja, hogy az új, fiatal generáció továbbviszi a magyar művészet igazi értékeit a jövő felé. Az élet szépségeit megérteni, meglátni a legkisebb dolgokban a gazdagságot, átkölteni tudni a sok-sok jelenséget a mögöttük rejlő lényeg feltárása érdekében: ezek a művészet nagy feladatai. S a kiállításon látott alkotásokban e feladatok bontakoznak elő.

A modern magyar szobrászat kisplasztikai anyaga klasszikus értékeket hordoz, s mai szocialista művészetünknek is egyik legkiemelkedőbb ágazata ez. Martsa Istvánt már e kiállítás előtt a műfaj jelenjének legjobbjai közé sorolhattuk, s most így összegyűjtötten látva anyagát, úgy érezzük, sokkal mélyebben bontakoznak ki értékei. Munkáinak leglényegesebb sajátsága, hogy bennük az érzelmeknek, a gondolatoknak széles skálája csendül végig: a mozdulatok, a formák lágy, lírai harmóniája mellett a tömör monumentális egyszerűség ragadja meg a szemlélőt. A kedves humor, a szelíd báj kap életet az egyikben, a másikban ugyanakkor a drámaiság, az erő feszíti a formákat. Az a műgond, az a szakmai elmélyültség, amellyel munkáit készíti, magatartásának, művészi hozzáállásának nemességét, komolyságát tanúsítja.

Egy katalógus előszó nem vállalkozhat a művek konkrét elemzésére, ez a kiállítást kísérő kritikai irodalom feladata. Mondanivalónkkal most csak általánosságokra szorítkozhatunk, melyek csupán körvonalait adják a művésznek. De így is — e néhány mondaton keresztül — meg kell éreztetnünk jelentőségét. Művészetében megnyilvánuló tartalmi erő, egyéniségének színes, gazdag elénktárulása, alkotásainak meggyőző igazsága az, ami már ily rövid néhány évi munka után is éretté teszi művészetét. Ezért alakuló művészetünk számára Martsa István munkássága nagy értéket jelent.

M. Szücs Ilona anyaga — festményei és grafikái egyaránt — szintén azt bizonyítják, hogy fiataljaink nagy komolysággal, hivatástudattal állnak munkájukhoz. Elsősorban portréinak ábrázoló ereje, az ember jellemét kifejezni akaró törekvése, tájképein, csendéletein bemutatott tárgyak karakterének keresése adják értékét munkáinak. Nem érezzük soha közömbösnek azzal szemben, amit ábrázol. Legyen az a legegyszerűbb téma, megérteti velünk, miért tartotta ecsetje számára megörökítésre érdemesnek. Színvilágán, képei festőiségén keresztül bontja ki mindazokat a tartalmi szépségeket, amelyekről beszélni akar.

A kiállítás komoly tanulságot jelent, mert azok az egészséges törekvések, amelyek e két művész munkásságát jellemzik, az alkotói munka helyes irányát mutatják: átérezni, megérteni a valóságot, melyet azután saját egyéniségével gazdagítva formál alkotássá a művész.

Dávid Katalin

MŰVEK JEGYZÉKE

M. SZÜCS ILONA

FESTMENYEK

Akvarelles csendélet	1949.	olaj	43×58
Önarckép	1952.	olaj	60×85
Bátyám	1952.	olaj	19×29
Ridovics Zsuzsa	1953.	olaj	37×52
Falus Klára, portrévázlat	1953.	olaj	30×36
Edit	1954.	olaj	43×83
Paradicsomos csendélet	1954.	olaj	36×27
Csendélet almákkal	1955.	olaj	45×60
Csendélet	1955.	olaj	52×62
Virágcsendélet	1955.	olaj	40×50
Zsennye	1955.	olaj	60×80
Táj, napsütésben	1955.	olaj	50×70
Országút	1955.	olaj	57×59
Vihar előtt	1955.	olaj	40×50
Páholyban	1955.	olaj	70×73
Mimi (vázlat)	1955.	olaj	47×63
Akvarellező	1955.	olaj	60×90
Szabó	1955.	olaj	60×75
Mama	1955.	olaj	50×70

GRAFIKA ÉS AKVARELL

Baromfiudvar	1950.	akvarell
Soproni táj	1954.	akvarell
Ősz	1954.	akvarell
Táj Budán	1954.	akvarell
Lombhullás	1954.	akvarell
Kispad Zsennyén	1955.	akvarell
A mama stoppol	1946.	rajz
Vigh Tamás	1948.	rajz
Portré	1949.	rajz
Kroki	1950.	rajz
Szkircsák néni	1952.	rajz
Katica, pécsi dohánygyári munkásasszony	1953.	rajz
Tóth Mari	1953.	rajz
Zsuzsa	1953.	rajz
Férfiportré	1953.	rajz
Ferike	1953.	rajz
Olvasó	1954.	rajz

MARTSA i

MEGHÍVÓ

AZ ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA IGAZGATÓSÁGA MEGHÍVJA ÖNT A

TISZTELET A FESTŐNEK

CÍMŰ DOKUMENTUMKIÁLLÍTÁS MEGTEKINTÉSÉRE.

A KLUBBAN (BP., V., PETŐFI SÁNDOR UTCA 5. SZ.) RENDEZETT KAMARAKIÁLLÍTÁSUNKON BEMUTATJUK A MAGYAR MŰVÉSZEK **VAN GOGH**-ÉRMEIT:
FERENCZY BÉNI, MARTSA ISTVÁN,
KISS NAGY ANDRÁS, ENGELSZ JÓZSEF,
CSÉRI LAJOS, KISS KOVÁCS GYULA,
KÚNVÁRI LILLA, NAGY ISTVÁN JÁNOS,
LÁZÁR SÁNDOR, HERCZEG KLÁRA,
RENNER KÁLMÁN, SZ. EGYED EMMA,
LÓRÁNT ZSUZSA ÉS KÖRÖSÉNYI TAMÁS
ALKOTÁSAIT.

A **VAN GOGH** ÉLETMŰVÉRE VONATKOZÓ FONTOSABB HAZAI ÉS KÜLFÖLDI KIADVÁNYOK MELLETT KIÁLLÍTJUK AZ EMLÉKÉRE KÉSZÜLT GRAFIKAI ÉS PLASZTIKAI ALKOTÁSOKAT AZ ALÁBBI MŰVÉSZEKTŐL:
EISENMAYER TIBOR, FERY ANTAL,
GÖBÖLY JÓZSEF, HERCZEG KLÁRA,
KÉRI IMRE, M. KISS JÓZSEF,
LÁZÁR SÁNDOR, MURAI JENŐ,
NAGY LÁSZLÓ LÁZÁR, STETTNER BÉLA,
SZÁSZ KÁROLY ISTVÁN.

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE: DR. SOÓS IMRE

MEGTEKINTHETŐ: 1978. JANUÁR 16-TÓL FEBRUÁR 15-IG, NAPONTA 10-TŐL 20 ÓRÁIG. SZOMBATON ÉS VASÁRNAP ZÁRVA.

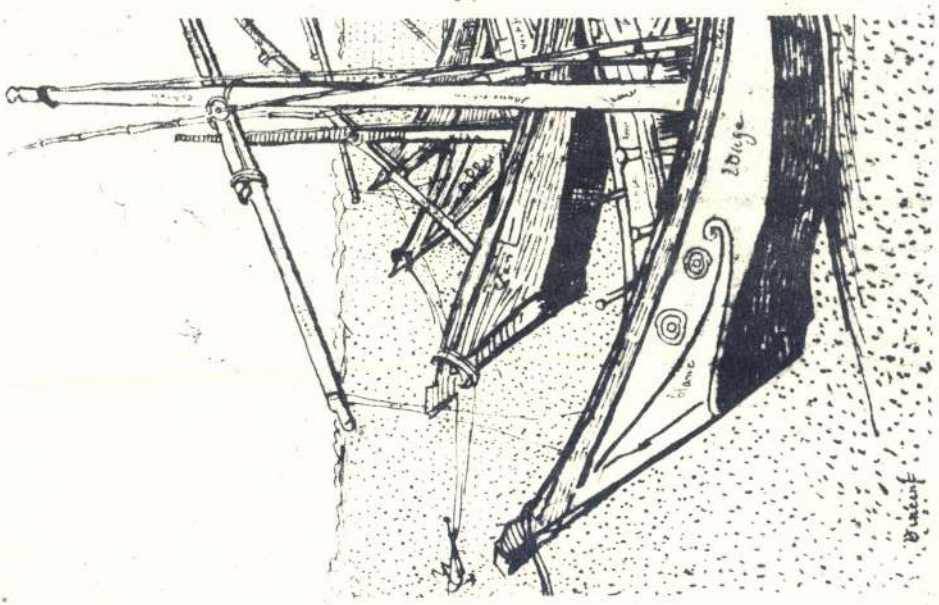

ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA
1052. BP., PETŐFI S. U. 5.

ÉPÍTŐK ROTA - A. 12.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-746, 340-726

Martsa István, Munkácsy díjas szobrászművész

HÉTŐI HÍREK

1980 SEP 15

1024

Emlékkiállítás

Martsa István szobrászművész emlékkiállítása a hét végén nyílt meg a Magyar Nemzeti Galériában. A két esztendeje elhunyt kiváló mester csaknem 300 alkotása látható a tárlaton. Képünkön: a művész „Lovak" című alkotása.

zakban. A családiház-
nek sokféle új módsz
takarékos eljárást aj
a 17. és 18. pavilonb
dezett kiállításon. Itt
ként szemügyre veh
legújabb típusterve
szakszerű *tanácsokat*
nak a szakemberek
kezni szándékozóknal
színűleg nagy sike
majd a fiatalok kö
korabeli, díszletekből emelt
vadnyugati farm, ahol stíl-
szerűen *farmerokat* árusíta-
nak. A 42. pavilont üzlet-
házzá alakították át, itt sok-
féle termék lesz kapható.

(t. p)

lakók örökös „nyavalygását".
Csináljon rendet a lakóbi-
zottság. Ezt üzenték. A la-
kóbizottságnak — mindenki
tudja — *semmiféle közvetlen
rendcsinálási eszköze nincs.*
Jelenthet. Jelentget.

D. úr két borjúnyi farkas-
kutyát tart a tizedik emeleti
garzonban. Ha éhesek, ha
egyéb bajuk van, szétrúgják
az emeletet. Az óvodások
homokjába beleniszkolnak, az
éjjeli nyugalmat elrekkenti
a vonításuk. Akárcsak azé
a *nyolc macskáé*, amely —

MAKIR SAJTOFIGYELO
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Martsa István
munkácsy-díjas szobrászművész
ESTI HÍRLAP
1980 SEP 1 9
1021

A NEMZETI GALÉRIÁBAN

Martsa István szobrai

A két, hatalmas testű, markában kiegyenesített kasza nyelét tartó férfi szorosan egymás mellett, szinte megállíthatatlanul lép előre. *Martsa István* a Talpasok című szobrában a rusztikus népi fafaragások formanyelvét használta fel mondanivalója kifejezésére. Ez a műve, nagyon sok, kisebb-nagyobb méretű alkotásával ellentétben, erőteljesnek, eredetinek hat.

A Magyar Nemzeti Galériában megnyílt rendkívül túlméretezett tárlat a két esztendeje elhunyt művészt nagy formátumú alkotóegyéniségként kívánja reprezentálni. Legalábbis a kiállított kompozíciók számát tekintve. Ám ez a kritikátlan válogatás, szűrés nélküli, ömlesztett anyag nem használ, sőt kifejezetten árt Martsa István művészi utóéletének. Szó nincs arról, hogy nem lehetnek gyöngébb szakaszok és alkotások egy szobrász életében. Ám ezeknek szinte teljes számban közönség elé bocsátása nem arra enged következtetni, hogy Martsa Istvánnak is voltak gyengébb alkotásai, sokkal inkább a kompozíciók nehézkességére, fejlődés nélküli, az egyszer megtanult formákat csupán reprózó megoldásokra.

Egy művésznek lehetősége és joga kifejezni magát az általa meglelt stílusban és szemléletmódban. De ha ez a szemléletmód és stílus szemben áll az egyes alkotások elképzelhető vagy lehetséges tartalmával, akkor minden valószínűség szerint sem hatékony művészi szemléletről, sem öntörvényű művészi stílusról nem beszélhetünk. Az elmondottak igazolásaként Martsa Lenin-szobrát hoznám fel példának, amely egész megformálásában alig különbözik a Talpasokban megismert formajegyektől. Pedig a két szobor alapvetően másról szól és természetesen másfajta megközelítési módot igényelne.

Martsa István, aki villanyszerelőként kereste kenyerét, majd a Képzőművészeti Főiskolán *Ferenczy Béni* növendékeként szerzett diplomát, tehetséges ember volt. Ám valószínű, sok minden akadályozta abban, hogy művészete az általánosságokat megfogalmazó középszerűségen túlemelkedjék. Egész munkássága arról árulkodik, hogy mindig tartotta magát a pillanatnyi igényekhez. Az ötvenes években álrealista, naturalisztikus alakokat készített, s ezeket 1956 után fölváltották a levetkőztetett női figurák, a testrészeknek tartalom és mélyebb gondolat nélküli, túlhangsúlyozott formái. Amikor Martsa egyre több megrendelést kapott, szobrászatába beléptek a fölemelt kezű, esetleg zászlót lobogtató, diadalmas emlékműfigurák, vagy éppenséggel a lecsüngő karú elesettek ábrázolatai.

A Kecskét fejő című kompozíció

Közben egy-egy hivatalos megbízatás elkészülte előtt vagy után Martsa István, úgy látszik, saját örömére formázott néhány kisplasztikát és érmet, amelyek feltétlenül ötletességről, és kvalitásairól árulkodtak. Ez a kiállítás arról tesz bizonyságot, hogy Martsa számára a műveknél fontosabb volt, hogy napi igényekhez igazodjék, s önmaga egyéniségét feledve, minden művészi elmélyülés nélkül szállítsa a statikus, álló, ülő, gondolatilag üres szobrait.

Szomorú dolog mindezt leírni, hiszen Martsa István azok közé tartozott, akik sok nehézségen verekedték át magukat, amíg egyáltalán elmondhatták magukról, hogy művészek. Ám egy művészi sors eredői igazán csak akkor érdekesek, ha az alkotások visszamenőleg fölerősítik és jellemzőként mutatják fel azokat. Úgy tűnik, Martsa István — minden egykori emberi jóindulata és meggyőződése ellenére — nem azok közé tartozik, akiknek munkássága, sajátos összefüggéseiben, felismerésre, gondolkodásra késztető.

Harangozó Márta

XXV. évfolyam, 221. szám
80. szeptember 19., péntek

LAP

Kibővít tart a Budapesti Pártbizottság

A Budapesti Pártbizottság ma kibővített ülést tart, amelyen részt vesz *Óvári Miklós*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára. A tanácskozáson ott vannak a Budapesti Pártbizottság osztályvezetői, a kerületi pártbizottságok első titkárai, valamint a tömegszervezetek budapesti vezetői is.

Méhes Lajos, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Budapesti Pártbizottság első titkára az MSZMP XII. kongresszusa határozatainak végrehajtásával kapcsolatos időszerű fővárosi feladatokat ismerteti. Az előadói beszédet vita követi.

(Lapzártakor az ülés tart.)

TANÁCSKOZÁS A PARLAMENTBEN

Az őszi parlamenti ülésszak előkészítésének záróakkordjaként ma megkezdte tanácskozását az országgyűlés terv- és költségvetési bizottsága. Megvitatja az 1979. évi állami költségvetés végrehajtásáról szóló törvénytervezetet, valamint a népgazdaság fejlődésének, főbb tendenciái alakulásának tapasztalatait.

A Parlamentben ma délelőtt megkezdődött ülésen az írásos beszámoló leszögezi: gazdaságpolitikánk kiemelt feladata 1979-ben is a népgazdaság egyensúlyi helyzetének javítása volt. A fő gazdasági folyamatok — a mezőgazdasági termeléstől eltekintve — a tervezetthez közelállóan alakultak. A legfontosabb eredmény a külgazdasági egyensúly szá-

MAI TÁJÉKOZTATÓ

Közlekedési változások a vasúton

ITT A TÉLI MENETREND

Ma délelőtt Szücs Zoltán, a MÁV vezérigazgatója, és Szabó Béla vezérigazgató-helyettes a KPM vasúti főosztályán sajtótájékoztatót tartott a vasúti közlekedés időszerű kérdéseiről, a menetrend módosításairól.

A nyári időszámítás megszűnésekor, szeptember 28-án éjfél után 1 órakor az órákat 0 órára kell visszaigazítani. *Eszerint az új téli vasúti menetrend szeptember 28-tól 1981. május 30-ig lesz érvényes.* A jövő évi nyári időszámításból adódó újabb változásokat a téli menetrendben már figyelembe vették. Az óraigazítások miatt elsősorban a nemzetközi személyszállító vonatok menetrendje változik, különösen a Szovjetunió, Magyarország, illetve Jugoszlávia között. *Ezekben az országokban a nemzetközi gyorsvonatok szeptember 28-tól általában egy órával korábban közlekednek.*

A téli menetrendben a kisebb utasforgalmi igényekhez alkalmazkodva, tizenegy pár nemzetközi idényvonat szűnik meg és két vonatpár rövidebb útvonalon csak Budapestig közlekedik. A nemzetközi vonatok budapesti indulásáról és érkezéséről a vasút idejében és többféle módon tájékoztatja az utazóközönséget.

(Folytatás a 4. oldalon.)

ÁRAD A TV-VITÁTÓL

ÓÉRTEKEZLETE

ható izraeli—egyiptomi tárgyalásokat, a túszválság

SZÖUL

A statáriális parancsnok

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUL 17
Dolgozók Lapja Komárom

Martsa István szobrászművész

4 1021

Az élet kertje

Martsa István Munkácsy-díjas érdemes művész kiállítása Esztergomban

Soha nem volt még annyi vendég az esztergomi Zodiakus klubban, mint szombaton este, amikor a városból elszármazott szobrászművész, Martsa István gyűjteményes kiállítását nyitották meg.

Írásunk címében Féja Géza írónak a kiállítás megnyitóján elmondott gondolatai közül idéztünk egyetlen tömör megállapítást. A művész valamikori tanára prédikátori hittel, meggyőződéssel beszélt — jólesett hallani az érzelmektől fűtött szavait — Martsa István életútjáról, művészetéről. A

„Csapajev" (Bronz, 1967)

Zodiakus klubban kiállított szobrokat, plaketteket — amelyek többek között történelmi személyiségek képmását, korunk dolgozó emberét, a fiatalságot, a csillagokat ostromló hősöket örökítettek meg — Féja Géza az élet kertjéhez hasonlította.

Martsa István alapos felkészültségű szobrász. Rendkívüli plasztikai érzék, kiegyensúlyozott (emberi karakteréből is eredő) formavilág jellemzi műveit. „Nem a pillanatok szolgálatában áll a művészete" — mondotta találóan Féja Géza. Martsa művészetének táplálója a naponta megújuló világ, a valóság sokszínűsége.

A kiállított művek egy része köztéri emlékmű, szobor makettje. (Megyénkben is van, bár szívesen látnánk több Martsa-művet.) Látszik, a művész él a szobrok térformáló, környezetalakító szerepével. A művek tömeghatása kapcsolatban áll az építészeti, környezeti adottságokkal.

A kiállított művek sokasága (31 szobor és 19 érme látható) lehetetlenné teszik, hogy valamennyiről külön-külön is szóljunk. Néhányat mégis ki kell emelnünk. Talán a „Vietnami harcos" visszafogott dinamizmusát, a Vak Bottyán büszkén-merész tekintetű portréját, a Kalocsán felállított „Földmunkás" erejét említsük mindenekelőtt. Martsa művészetéről nem lehet szólni az „Auschwitzi emlékmű" idézése nélkül. A szuggesztív erejű, hitet, erőt sugárzó alkotás ezen a tárlaton is megragadja a szemlélőt.

Régi adósságot törlesztett Esztergom, amikor Martsa István kiállításának megrendezésére vállalkozott. A millennium nemcsak alkalom a meghívásra, hanem egyben a megbecsülés fokmérője is. Rangos, az előre táplált reményeket igazoló tárlatban gyönyörködhetünk a Zodiakus klubban. És ne szégyelljük a szót: valóban gyönyörködünk. Mert az oly gyakori mondvacsinált esztétikai ürügyek, vélt ideológiák útvesztőit kerülve Martsa megmaradt a művészetmívesség klasszikus funkciójánál: gyönyörködtetni az embereket, szebbé tenni a világot. A művész ezt teszi, tisztességgel, művészi alázattal. Mintegy két évtizedes munkássága eredményeit bizonyítja-igazolja a Zodiakus klubban megnyílt tárlat.

— csolnoki —

dnak a munkások?

tusát" a dolgozók közreműködésének erősítésével, a személyi tényezők vizsgálatával próbálják feloldani.

Innen már egyetlen logikai lépés vezet hazai viszonyaink feltérképezéséhez: nálunk nem kell a teljesítmény és a társadalmi rend konfliktusát ilyen eszközökkel feloldani, s ezért nyílik történelmileg páratlan lehetőség az üzem úgynevezett személyi tényezőinek megfelelő értékelésére. Ha arra utalunk, hogy a gazdaságirányítás mai rendszerében az üzemek dolgozói voltaképpen tulajdonosok és vállalkozók egy személyben, hiszen társadalmi tulajdonban vannak a termelőeszközök, s a vállalat — mint a csoportérdekek hordozója, kifejezője — a szó teljes értelmében vállalkozó is, nos, így ez a történelmi lehetőség még egyértelműbben lép elénk.

Ám a lehetőség és a gyakorlati valóság még korántsem azonos: az üzemi demokrácia, a vállalat közügyeiben való széles körű közreműködés mai általános állapota még jócskán ró ránk feladatokat. Ismeretes, hogy éppen a közelmúltban tárgyalta a Minisztertanács a munkaügyi miniszter előterjesztését az üzemi demokrácia további fejlődésének elősegítéséről. „*A kormány* — amint a kiadott közlemény rámutatott —, *szükségesnek tartja, hogy a vállalatok vezetői rendszeresen tanácskozzanak a dolgozókkal, válaszoljanak javaslataikra és biztosítsák tájékozódásukat a termelési és gazdálkodási kérdésekben.*"

Az üzemi demokráciában rejlő nagy lehetőségek, sőt, azt sem túlzás állítanunk: az érdekeltséggel alátámasztott vállalkozói közreműködésből feltárható tartalékok alapvető feltétele természetesen az az információ-áramlás, amelyre az iménti kormányközlemény is utal. Magyarán tehát, akkor lehet tartalmi közreműködést, javaslatokat várni a dolgozóktól, ha azok ismerik munkahelyük körülményeit, gazdálkodási-társadalmi viszonyait. Mód Aladárné — Kozák Gyula: „A Dunai Vasmű munkásai"), egyebek között erre: a munkások üzemi ismeretszintjére is választ keresett. Kitűnt, hogy a gyárrészleg vezetőjét a szak- és betanított munkások 80—90 százaléka névről ismerte, a segédmunkásoknak mintegy a fele azonban még névről sem. A műszaki vezetőt már a szak- és betanított munkásoknak is csupán 30—40, a segédmunkásoknak pedig csak 15 százaléka tudta megnevezni. Hasonlóképp tárult fel a gyár szervezetéről kérdezve is: a munkások 70 százaléka a sajátján kívül csupán még egy gyárrészleget tudott megnevezni az üzem hét részlegéből. Kutatták azt is, hogy olyan tények, amelyek a termelési értekezleteken mindegyre elhangzanak — például az üzemi termelési érték — mennyire váltak ismertté. Nos, erre a kérdésre lényegében egyetlen megkérdezett sem tudott kielégítően válaszolni, s mindössze 15 százalék körüli volt az elfogadható felelet arra: milyen fontosabb műszaki fejlesztést valósítottak meg a kérdezett munkahelyén az utóbbi két évben. Végeredményben a kutatás azzal zárult, hogy az üzemi demokráciához közvetlenül kötődő ismeretszíntet egészében pontozva, a kérdezett szak- és betanított munkásoknak mintegy a 30—40 százaléka került a közepes ismeretekkel rendelkezők mezőnyébe, a segédmunkások 90 százaléka az ennél alacsonyabb kategóriába.

Ha e tények tükrében utalunk ismét a Minisztertanács határozatára, akkor még nyilvánvalóbb, mekkora társadalmi jelentőségű a dolgozók informálása, a közügyek ismereteinek állandó üzemi terjesztése. Ez a legfontosabb feltétele annak, hogy a dolgozók valóban közreműködő, a vállalati közéletet, gazdálkodást mind kedvezőbben befolyásoló módon élhessenek az üzemi demokrácia lehetőségeivel, jogaikkal.

Tábori András

Állatélettani vizsgálatok Gödöllőn

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem gépészmérnöki karán a mezőgazdasági gépek tanszékén csaknem egy éve foglalkoznak a zárt rendszerű állat-

1963

1021

W najbliższym czasie, z okazji XX rocznicy wyzwolenia obozu śmierci w Oświęcimiu, odbędzie się w Państwowym Muzeum na terenie obozu otwarcie pawilonu węgierskiego. Obecnie w Budapeszcie wystawione zostały prace plastyków węgierskich przygotowane dla pawilonu węgierskiego w Muzeum. Fot. – CAF

1965 APR 5
ZYCIE WARSZAVY
MARTSA ISTVÁN
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

...ymenty. Dawać ...iejszą barwę.

*

Pomińmy szcz... węgierskiego ... niczając się d... wowych cech, ...obecnych te... Miarą przemi... lzie struktur... w rolnictwie ... proc. zatrudnionych, po... — 65 proc. Dziś przemysł węgierski daje 62 proc. dochodu narodowego, a rolnictwo 20 proc.

...ne. Przem... ...uktura spożycia na korzyść artykułów przemysłowych. Dzisiejszy statystyczny Węgier wydaje na

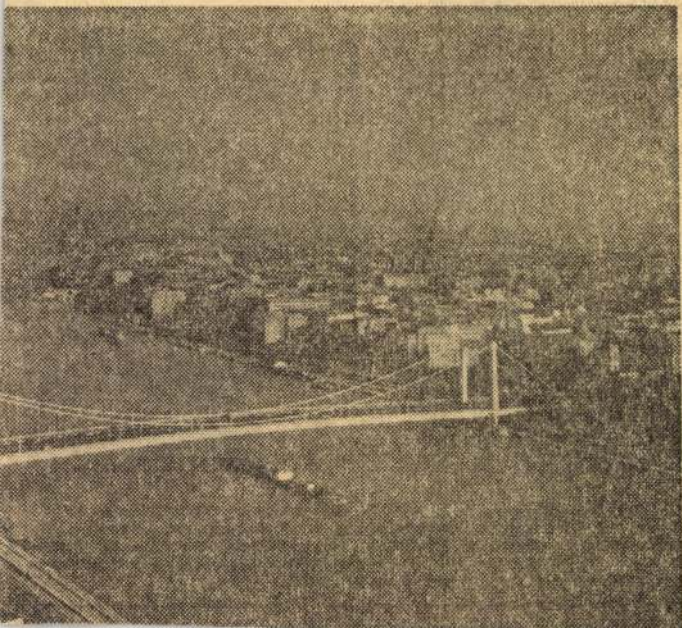

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Martsa István

NÉPSZABADSÁG

1989 APR 4.

A SZILÁGYI ERZSÉBET GIMNÁZIUM Braun Éva KISZ-szervezete szerdán ünnepélyes keretek közt leplezte le névadójának szoborportréját, Martsa István szobrászművész alkotását. Az ünnepélyen adták át első ízben a most alapított Braun Éva-emlékérmet.

mal Ivan Birjukovval akaro

Martsa István: Van Gogh érem hátlapja
Le revers de la médaille «Van Gogh»—Реверс медали «Ван-Гог»

souliers") című képet mintázta meg (Párizsi korszak, Hypérion 248.). A portréhoz hasonlóan a hátlapon is azon igyekezett Martsa, hogy a dombormű nyelvezetével a festményt szólaltassa meg. Az érem első lapján Van Goghot az embert, a hátlapon a művészetét idézi elénk. A tájképnek csak egyes elemeit veszi át; a rálátással megfestett utat, jelzi a két fát és a közöttük húzódó nádkerítést, de a szemhatárt lezáró fasort már nem említi meg. Figyelmét a munkára induló művészre összpontosítja. Az érem plasztikai erejét a festő alakjában fokozza fel. Az izgatottan járó mintázófa mély árkokat szánt és hirtelen kiemelkedő apró formákat vet fel. A fény nyugtalanul jelenik meg az apró kis felületeken. A mélyebben mintázottakon sötét árnyékok ülnek meg. A fény nyugtalan vibrálása az érem jobb alsó szakaszán indul el, a festő alakján felfokozódik és a bal oldali fa lombjának fényfoltjaiban lezárul. A hátlap mintázásmódjával, akárcsak a portrénál, elsősorban nem a festés módját kívánja a szobrászat eszközeivel illusztrálni, hanem Van Gogh festészetének egyik jellemző vonására: töretlen színeinek izzására emlékeztet.

A plakettel — többek között — az ismert Van Gogh kutató, Edo Tralbaut is foglalkozik (Van Goghiana IV. kötet, Antwerpen, 1967.). A szerző Martsa István portréjának értékét elsősorban a festő személyiségének reális ábrázolásában jelöli meg. A két hátlap értékét pedig abban látja, hogy megőrizve a festmények sajátos jellegét, kitűnően ültette azokat át a plakett nyelvezetére (i. m. 29., és köv. pp.).

A Lev Tolsztoj érmén — Van Gogh plakettjéhez hasonlóan — a művész és az ember ábrázolásával emlékezik meg az íróról. Érmein a két — jellemvonásaiban egymástól eltérő, de lényegében azonos eszmékért hevülő és küzdő — művész egyéniségének szob-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Martsa István, Munkácsy díjas szobrászművész

NÉPSZAVA
1980 OKT 17

1021

NÉPSZAVA

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Martsa István emlékezete
a Nemzeti Galériában

Martsa István emlékkiállítása hűen tükrözi a közel két éve körünkből eltávozott szobrászművész harmincéves tevékenységének gazdag eredményeit. Részben a bemutatott fényképeken, részben eredeti munkáin végigkísérhetjük tevékenységét az első munkájától a legutolsóig. Izelítőt kapunk köztéri szobrairól, teljes gazdagságukban tárulnak elénk nagyszámú kisplasztikái és érmei. A kiállításon szereplő, később nagyméretben megmintázott munkáinak vázlattervei bepillantást nyújtanak alkotó módszerébe. Műfaj és téma tekintetében egyaránt szerteágazó művészetét *világszemléletéből eredő humanizmusa, érzékletes plasztikai nyelve foglalja egységbe.* Műveinek alaphangját természetének alapvető vonásai: befeléforduló, kissé zárkózott magatartása, szókszavúsága és természetes egyszerűsége határozza meg. Az érzelmek bensőséges hangon szólalnak meg műveiben, szenvedélyes hangot csak elvétve üt meg. Az emberi magatartásának alapvető vonásai természetében gyökereznek és a gyermek- és ifjúkorának megpróbáltatásai szilárdították azt meg. Politikai állásfoglalásának csírái a szülői házban bontakoztak ki és életkörülményei tudatosították.

Főiskolai tanulmányait a felszabadulásunk után *Ferenczy Béni* osztályán kezdte meg. A tanár és a tanítványa közötti kapcsolat évek során barátsággá mélyült. Művészetére tanára főként két irányban hatott: megerősítette realista szemléletét; felhívta figyelmét arra, hogy az emberi alak mintázásakor ne csak a formákra figyeljen, hanem törekedjék modelljei személyi vonásainak kifejezésére is.

Politikai állásfoglalását — párttagságán kívül — a nagyszámú emlékműterve, emlékművei és kisplasztikái is tanúsítják. *Lenin* alakjának felfokozott tömegével — széles gesztusának lendületét a drapéria redőivel is fokozva —, állít emléket kisplasztikáján a nagy szocialista gondolkodónak és államférfinak. Magába mélyedve, elgondolkozva ábrázolt egész alakos arcképszobrán *Marxról*, a filozófusról emlékezik meg. Az elsőként említett munkájának hangja jellemzi a *Győztes katona* és a *Vörös katona* című vázlatát. Fokozottan nyilvánulnak meg érzelmei a szenvedés és a fasizmus kegyetlenségei elleni vádat egyetemesen kifejező auschwitzi lágermúzeumban álló *Mártír emlékművén.*

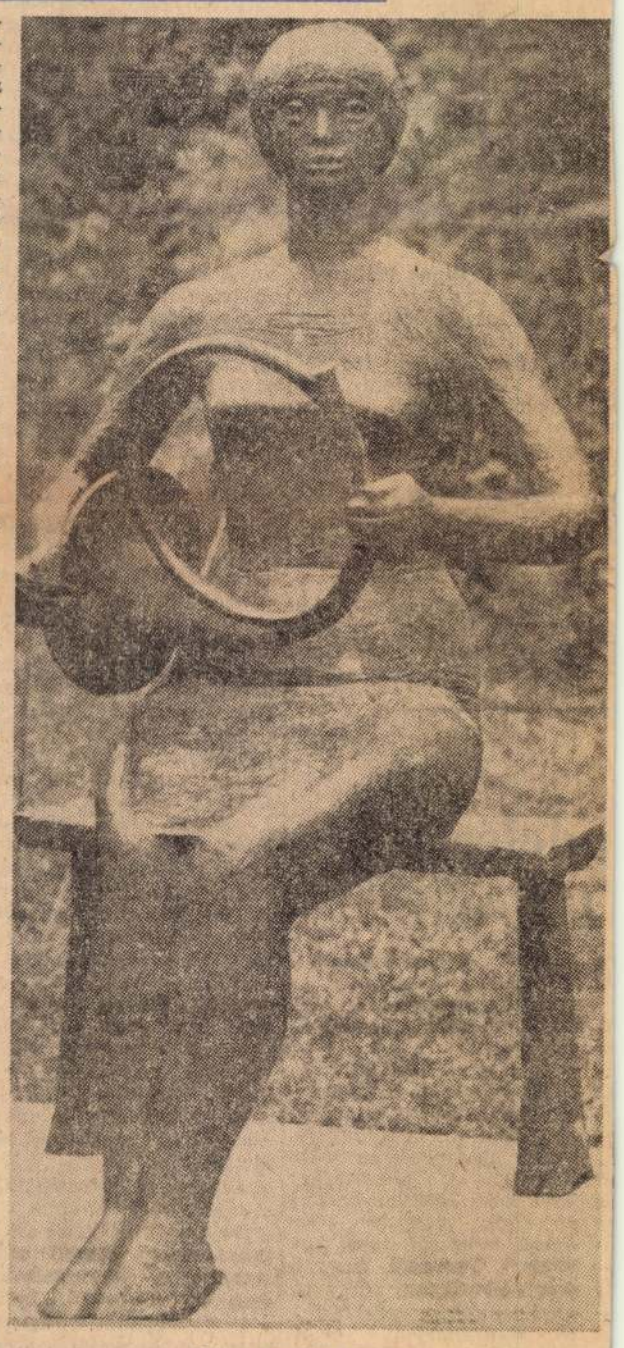

Lány vadászkürttel

Bensőséges hangon üt meg a Budapesten és a vidéki városainkban felállított köztéri szobrain és domborművein. A Fodor-szanatórium parkjában álló *Szerelmespár* című szobrán kiváló jellemző erővel formálta meg a fiatal nő és férfi életkorára jellemző testalkatát és érzékeltette mozdulataikkal, arckifejezésükkel, valamint a kompozíció formaritmusával a kettőjük közötti érzelmi kapcsolat. Hasonló érzékenységgel fejezte ki a fiatal fiúnak a függőónra összpontosított figyelmét. *(Függőónos fiú).*

Martsa érdeklődését a parasztság élete is felkeltette. Kisplasztikáinak és politikai emlékműveinek gyakran merítette témáit életükből, és állított emléket politikai állásfoglalásuknak. Életképein *(Kecskefejő, Böllér, Malacperzselők)* természetes egyszerűséggel mintázta meg kissé felfokozott tömegű, nagy egységbe foglalt formáikat, találóan jellemezte mozdulataikat. A halál tragikumát meggyőzően fejezte ki a szűkszavúan mintázott, egyszerűen komponált *(Falusi temetés)* című munkáján. A parasztság politikailag legaktívabb rétegéről: a kubikosokról emlékezik meg a magabiztosan ásójára támaszkodó, öntudatot sugárzó — Kalocsán felállított — *Kubikos* szobrán. Hasonlóan a parasztság politikai állásfoglalása a tárgya a Vaján álló *Talpasok* című kétalakos kompozíciójának. A két talpas elszántságot kifejező arcvonásával, felfokozott tömegű alakjukkal, a feszülő kompozíciójával jelképesen a Rákóczi zászlaja alá sorakozott parasztságnak állít emléket.

Műgonddal mintázott portréin — méretük ellenére — rendkívül élethűen ábrázolta modelljeinek arcvonásait, árnyaltan fejezte ki személyi vonásaikat, fejezett ki egy lelkiállapotot, jellemzett egy típust. Jobbára művésztársait, személyes ismerőseit mintázta meg. Ezeken a munkáin módja nyílt személyi kapcsolatainak érzékeltetésére. Szűcs Ilona festőművésznőnek arcmásán finoman jellemezte menyasszonyának magábaforduló, elgondolkodó lelkiállapotát és fejezte ki az iránta érzett érzelmeit. Közvetlen hangon, kerülve a reprezentatív vonásokat, jelenítette meg Raszler Károlyt, Újváry Lajost és Víg Tamást.

A kisplasztika mellett szívesen foglalkozott az *éremművészettel.* A múlt és a kortárs íróiról, művészeiről, filozófusairól készített érmeinek értékei és erényei kisméretű arcképeivel azonosak. Ezeken a munkáin is teljességre törekedett. Valósan idézi elénk arcvonásaikat, meggyőzően érzékelteti személyi jegyeiket, utal írói, művészi magatartásukra. *(Marx, Tolsztoj, Leonardo, Van Gogh, Féja Géza* portréi.)

Martsa István töréstmentesen kibontakozó művészetének embersége, mind a természet formára, mind az érzelmi élet különböző megnyilvánulásaira érzékenyen reagáló magatartása, valamint benyomásait hajlékonyan követő plasztikai nyelvezete adja meg értékét. Munkásságának elismeréseképpen két ízben Munkácsy-díj első fokozatával tüntették ki, és elnyerte az Érdemes Művész címet.

Újvári Béla

KÖZÉLET

Méhes Lajosnak, a Politikai Bizottság tagjának, a budapesti pártbizottság első titkárának vezetésével MSZMP-küldöttség vett részt a Koreai Munkapárt VI. kongresszusán és a párt megalakításának 35. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségeken. A delegáció amelynek tagja volt Varga István, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője és Etre Sándor, hazánk phenjani nagykövete, csütörtökön hazaérkezett Phenjanból.

Sághy Vilmos belkereskedelmi miniszter, az Országos Idegenforgalmi Tanács elnöke dr. Josef Staribacher osztrák szövetségi kereskedelem- és iparügyi miniszter meghívására csütörtökön Ausztriába utazott.

Janez Sztanovnik, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának főtitkára, aki rövid látogatást tett hazánkban, csütörtökön elutazott Budapestről. Az EGB főtitkárát fogadta Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese.

ndeléses
VILL-nál

lalat versenyképességét, megvédi a dolgozókat a gyanúsítgatásoktól és biztos értékesítési lehetőséget nyújt.

A legtöbb előjegyzést NDK automata mosógépre, színes tv-re, hőtárolós kályhára, varrógépre, Skoda alkatrészekre vették fel. A lehetőséggel 1980. első felében 12 000-en éltek, *négyszer annyian, mint egy évvel korábban*. Tervezik, hogy a megrendelőknek, addig is, amíg az árut rendelkezésre bocsáthatják, *prospektust adnak* a kért termékről.

Mindebből látható, hogy a megrendeléses vásárlás a KERAVILL-nál sikert aratott; szélesebb körű alkalmazásával más vállalatok is javíthatnák a fogyasztók körzetét. **(g. zs.)**

Az MTI ce

Van nekünk 1300 láthatatlan kollégánk, technikai szakemberek, újságíró- és szerkesztőtársaink, akik naponta velünk dolgoznak hajnaltól késő éjszakáig, hogy megjelenhessen a Népszava. Hogy velünk vannak, hogy együtt dolgozunk, azt a szokásos „jó reggelt"-et halkan lekopogó telexgépeink jelzik, amikor az aznapi hazai és világesemény-választékot sorakoztatják elénk, s a napközben is szinte szünet nélkül sokasodó betűsorok közvetítik az állandó jelenlétet, a részvételt a lapkészítés olykor igen feszített munkájában. S tart ez addig, amíg a néhány végső koppanással — néha éjféltájt — megjelenik a hagyományos utolsó mondat: „jó éjszakát kíván az MTI szerkesztősége."

Igen, a Magyar Távirati Iroda számunkra nélkülözhetetlen munkáját emlegetjük ezen a napon, s külön is a lap hasábjain, azzal együtt, hogy e mai lapunkban is számos MTI-hír, információ beszél önmagáért tevékenységéről. Ilyen ünnepi alkalmakkor döbben rá az ember, hogy mi is, meg a többi napi- és hetilap, a megyei lapok, sőt, folyóiratok és időszakos kiadványok is valahogy úgy vagyunk az MTI tevékenységével, mint az ember a villannyal, amely, mert természetesen és állandóan *van*, észre se vesszük. Bezzeg, ha kialszik, akár csak egy órányira is, s leállnak rákötött, rájuk utalt készülékeink, egyszerre a *hiánya* jelenti fontosságát, mert egy kicsit megbénul az életünk.

A hírek és információk, a tájékoztatás sokféle segítségadásának ilyen „villanyáramát" jelenti számunkra a folyamatosan sorakozó sok millió betű, s a legöregebb újságírók sem emlékeznek arra, hogy az utóbbi évtizedekben akár órákra is „kialudt" volna. Most sem a hiánya fedezteti fel velünk, hogy *van* — ellenkezőleg.

Az, hogy egyre gazdagodó, egyre sokrétűbb tevékenységével, s világ színvonalú technikája ré vén olykor rekorddöntő gető gyorsaságával *mo ünnepli fennállásának 10 évfordulóját a Magy Távirati Iroda.*

Egy évszázad történelr idő. S már első pillan tai is valami *jobbnak* győzelmét jelentették 1880-as idők monarchi jában: a *magyar nyelvi ség* cseppnyi diadalát, egy ebben is önállósági törekvő nemzet sikeré hogy a magyar sajtót *nemzet nyelvén* fogalm zott hírekkel lássák el. A a két egykori parlamer ti gyorsíró, *Maszák Hug* és *Egressy Géza* (a 1848-ban Kossuth huszá tisztje volt), nemcsak el ben, s nemcsak alapít ként szereztek elévülhete len érdemeket. Hanem a ban is, hogy amikor e kezdtek dolgozni a m Bródy Sándor utcába egyetlen szobában, enne a kis országnak a világ hoz való felzárkózását i segítették. Hiszen akkor még hírügynökség csa *Franciaországban, Ang liában, Németországban é Amerikában* működöt Magyarország tehát ötö dikként kezdett hozzá modern világsajtó e nél külözhetetlen tevékeny ségéhez.

A két alapító 18 évi adta és vette a híreket. egyre nőtt a vállalkozás

Már dolgoz

A barátságvonat utasai Moszkvában

Üzemlátogatásokra, rö-

---

több megbízható, erős járművet gyártsunk — magyarázzák a lvovi vezetők. — Ez a feladatunk ma már *gazdaságossági* követelményekkel is párosul és a világ növekvő energia- és nyersanyaggondjai közepette mindinkább párosulni is fog.

Alighanem a lvoviak kapcsolata a legerősebb a magyar járműiparral a szovjet autóbuszgyártók közül. Jószerint nincs hónap, hogy ne tárgyalna a gépészeti egységeket szállító Csepel Autónak, a hátsó hidak nagy sorozatú gyártójának, a győri Rábának, az újabb egyszerűsítéseken és ésszerűsítéseken dolgozó Autóipari Kutató Intézetnek, vagy éppen a magyar autóbuszgyártás egészét reprezentáló Ikarusnak egy-egy szakembere Lvovban.

Akárcsak a szovjet szakemberek Magyarországon, mint például az első tengelyeket szállító, Moszkva környéki Likino mérnökei. Találkozásaik szűk idejéből mind kevesebbet rabolnak el a külsőségek, több marad az érdemi munkára. Amint megismertetnek az intézet udvarán álló 05—17 lvj rendszámú járművel, nem vitás, szükség is van aprólékos egyeztetésekre, érvek, ellenérvek felsorakoztatására. *A jövő univerzális felhasználású, tengelykapcsoló nélküli, automatikus erőátvitelű városi autóbuszáról van szó.*

— Egy közepes nagyságú, úgynevezett városközi autóbuszt 66 ezer rubelért állítunk elő — tájékoztat Igor Viktorovics —, s négyezerrel többért adjuk. Ha képesek vagyunk leszorítani az önköltséget, nő a nyereség. Magyarországon, meg nálunk is.

Ez azonban csak úgy lehetséges, ha *mind több beépített egység, alkatrész közös szabvány alapján készül.* Mert ez a fajta gyártmány- és gyártásszervezés teszi lehetővé a *nagy sorozatú, ezért olcsóbb* termelést. Eddig csak a mechanikus részek egyesegesítésén fáradoztak, most sort kerítenek az elektromos részekre is.

Az egyelőre kísérleti busz két példányát Magyarországon vetik próba alá. A két fél tapasztalatai és elképzelései szerint még mindig jelentős változtatások előtt álló jármű első sorozatpéldányai alighanem csak 1985-ben kerülnek le a magyarországi illetve a likinói gyártósorokról.

— Jó, ha 1985-ben — jegyzi meg Igor Viktorovics Szmirnov —, bár a mi vezetőink már 1982-től szeretnék gyártatni.

Nem volna célszerűtlen úgy siettetni a két fél tárgyalásait, hogy azok mihamarabb *kölcsönös előnyökkel biztató megegyezést* eredményezzenek. A gyártás minél korábbi megindításával a Szovjetunióban is számottevően csökkenne az üzemanyag-fogyasztás, az Ikarus versenyképessége pedig érezhetően megnőhetne a külpiacokon.

Mónus Miklós

Martsa István: Kubikus. Vázlat
Terrassier. Esquisse — Землекоп. Эскиз

Martsa István

...áltan. A női alak álló lábának feszes formái ...

senbe tervezett, de Auschwitzban belső térben felállított emlék-

Új szobor készül Siklósra

Nő, vadászkürttel.
Martsa István szobrászművész alkotása

BUDAPESTEN, a Körút egyik zajos mellékutcájában van egy bérház, keskeny udvara hosszan húzódik a ház háta mögött, s egy alacsony kis épületsorban van Martsa István szobrászművész lakása és műterme. A műterem betonpadlója frissen felsöpörve, a sok bronz-, kő- és gipsz szobor, vázlat között főhelyen a vadászkürtös női figura. Egyelőre agyagból.

A lakásban festett parasztszekrény, kaktuszok, lopótök, szőttes, finom bronzszobrok, a falakon rengeteg kép, több nyire Martsa István feleségéé, aki festőművésznő, s van köztük egy-két szép, értékes Egry-kép is. Megannyi emlék, utazásoké, barátságoké, sikereké.

A szobrász műveit persze nem lehet egy lakásban összegyűjteni. Szerteszéjjel szóródtak a nagyvilágban, állítólag egy szobrát valami néger király vette meg. Számtalan nemzetközi kiállításon szerepeltek már Martsa István szobrai, kisplasztikái, az 56-os és 58-as Biennálén, a párizsi nemzetközi éremkiállításon, a nemrégiben rendezett párizsi magyar kiállításon, jelenleg Törökországban, egyszer Távol-Kelet több országában — erre az útra a szobrász is elkísérte a kiállítást 1958-ban. A szobrász maga nem sokat tud művei további sorsáról — ő csak dolgozik az udvar végében meghúzódó kis műteremben, s mire egy műve elhagyja a bronzöntőt, s végigjárja a kiállításokat, már rég újabb feladatokkal foglalkozik. Mostanában egy művészettörténész róla írt disszertációt és érdekes dolgokat derített ki. Például azt, hogy egy holland kutató Van Gogh-tanulmányában kimutatta, hogy Magyarországon készítettek a legtöbb Van Gogh-érmet.

— *Az elsőt Ferenczy Béni, a másodikat én* — mondja Martsa István, a volt Ferenczy-tanítvány.

A felszabadulás után végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, addig csak próbálkozott, inkább csak fafaragással, utóbb formázással is. Munkás volt eredetileg, hosszabb időn át villanyszerelőként dolgozott, majd mozigépész lett. A főiskola után 51-től 60-ig a Budapesti Művészeti Gimnáziumban tanított, de abbahagyta, s azóta csak a szobraival foglalkozik.

Már főiskolás korában szerepelt komoly kiállításokon, sőt! Harmadéves volt, amikor egy szobrát megvette a Nemzeti Galéria. Nagy szó volt ez akkor.

1957-ben kapott először Munkácsy-díjat. A másodikat tavaly, az Auschwitzban fel is állított emlékműért.

SZOBRAI az ország különböző helyein láthatók. Kétalakos bronzkompozíció a Fodor-szanatóriumban. Hősi emlékmű Hajdúböszörményben. Finom napernyős női figura Balatonalmádiban. Az ózdi kórház előtt egy nőalak. Siófokon kútfigura: a vízsugaraktól megrettenő, lírai hangulatú szobor. Salgótarjánban egy technikumban fúrás alak, talapzatán a jelmondat József Attilától: Dolgozni csak pontosan, szépen...

Távol-keleti útján szerzett benyomásait érdekes szobrok őrzik, köztük egy vietnami paraszt: keserű, kemény, elszánt figura. Szép érmei Berény Róbertről, Tolsztojról, vagy a már említett Van Gogh-ról több kiállításon sikert arattak.

Most Siklósra, a fúvószenekari fesztiválra készítette el a szobrot, amelyet néhány héttel ezelőtt fogadott el a képzőművészeti zsüri. Nő, vadászkürttel.

— *Próbálkoztam más megoldással is. Ügyelnem kellett viszont a környezetre, ahol a szobrot felállítják. A vár egyik intim hangulatú kis terére kerül a szobor, ezért elvetettem azt az ötletet, hogy férfialakot mintázzak: túlságosan robusztus lett volna, a tér nem engedte volna meg ezt. A hangszerek közül a vadászkürt az egyik legklaszszikusabb hangszer, hangulatilag így, véleményem szerint, ide a legmegfelelőbb.*

A NAGYMÉRETŰ bronzszobor, természete szerint, ki csiben is szép volna. Például néhány példány olyan célra, hogy díjak vagy ajándékok címén felhasználhassák. Az esemény jellegét jobban kifejezné, mint valami más ajándéktárgy, és egyben olyan volna, ami a helyet, Siklóst is méltóbban képviselhetné.

Hallama Erzsébet

másképp.

Mindig az utolsó percben szokott fölszállni: — hiszen marad idő arra bőven! hogy a vonatlevegőt szívja. Csomagja egyetlen kistáska, abban elfért a pizsama, törölköző, szappan, fogkefe. Két reggeli újság a zsebében.

Kint áll a folyosón Kelenföldig, nem is keres ülőhelyet. Pusztaszabolcs előtt átmegy majd az étkezőkocsiba: ott végre talán kap egy kupica válinkát...

Épp helyet foglalna: — két asztallal arrább Varga József ül, pontosan szemben! Üres teáscsésze előtte, s a fölszolgáló forró, zsíros zónát tálal.

Varga József!... Mégis! Még a vonaton is!...

Tehát nem ül le. De már vissza se fordulhat: — a pincér ugyan nem köszönt, s Varga se nézett még föl az abroszról — mégse lehet Úgy tesz, mintha csak azért lassított volna, hogy kitérjen a pincér elől — és határozottan tovább lép.

Hanem, amikor odaér: Varga József fölkapja a fejét. — Na! — tesz egy olyan mozdulatot, mintha ezt mondaná: — na! — A villát visszatámasztja a tányér pereméhez, a papírszalvétát a szájához emeli, s lüktetnek halántékán az erek.

— Jó napot.

Elter Antal se mond többet. Most már nem lassíthat, de nem is kapkod, megy tovább a túlsó ajtó felé: — Jó napot.

Hallja a villacsörgésről, hogy Varga sietve újból nekilát a pörköltnek. — Ahá! — villan Elter gondolatában —, kirúgott a vitéz a hámból kihasználta a pesti alkalmat a kópé, s otthon azt mondja majd ártatlanul, hogy éjszakába nyúlt a tárgyalás! Tárgyalás, hm... — s most ég a pokol, ugye: zsíros kell hát rá, meg jóhideg sör!...

Vagy... Ásruk csak. Hátha valóban ott maradt a minisztériumban? Egy kis „különbeszélgetésre" talán?... Nyilvánvaló! — keseredik szájában az íz —, elvégre ő... ő a Varga József! És Varga József véleményére külön is kíváncsiak, természetesen. Mi a véleménye erről a másfél napról, Elter magatartásáról, és egyáltalában?... Persze. Mindig így van, az ilyesmit meg kell tárgyalni, amikor becsukódik mögötte az ajtó, külön, nélküle, négyszemközt... Négyszemközt például Varga Józseffel. Vagy mással, aki

— * (A regény a Móra Könyvkiadó „Kozmosz"-sorozatában jelenik meg.

A februári riadó

Születésének ötvenedik évfordulóját ünnepli ebben az esztendőben a világ első szocialista országa, a Szovjetunió. Öt évtizedes fejlődésére visszatekintve, ékes bizonyítékát kaphatja mindenki annak, hogy a szovjet nép az októberi forradalom győzelme óta a kommunista párt vezetésével, a marxizmus—leninizmus szellemében, milyen történelmi jelentőségű nagy utat tett meg. Ez az évforduló nemcsak a Szovjetunió népeinek nagy ünnepe, hanem országukon túl is emlékezetes eseménnyé válik, a szocialista országok népei, a Szovjetunió barátai egyaránt méltóképpen emlékeznek meg ezekről a történelmi jelentőségű eseményekről Februártól októberig felelevenednek a dicső harcok kiemelkedő eseményeinek emlékei, melyek előkészítették a szocialista forradalom győzelmét. Ez alkalommal országszerte az 1917-es februári polgári demokratikus forradalomról emlékezünk meg, mely Oroszországban egy új történelmi fejlődés lehetőségét nyitotta meg. Riadó volt, mely újabb harcokra hívta az ország népét!

A forradalom előzményei az első világháborúhoz vezetnek vissza amely különösen súlyos teherként nehezedett a cári Oroszország népeire. Már 1916-ban az ország több részében éhínség kezdődött. A cári kormány kényteten volt újabb külföldi kölcsönöket felvenni, az ország még jobban eladósodott, nemzeti önállósága mind kisebbre zsugorodott. A frontokon az orosz hadsereget számos vereség érte. Ennek a hadseregnek a felszerelése nagyon hiányos volt, utánpótlásáról nem gondoskodtak, a katonák gyakran maradtak a lövészárkokban élelem és lőszer nélkül.

A munkások, parasztok, katonák elégedetlenek voltak a cárizmus politikájával. A bolsevikok pártja felismerte, hogy ezt az elégedetlenséget szembe kell fordítani az elnyomó rendszerrel. Míg nyugaton a munkáspártok többsége a háború éveiben a megbékélést, a honvédelem szükségességét hangoztatták, addig a bolsevikok pártja, Lenin útmutatásai alapján, megfogalmazta az egyedüli helyes jelszót ebben a történelmi helyzetben: a munkásosztálynak harcolnia kell a háború ellen, a fegyvereket saját kormánya ellen kell fordítania!

Ez a politika eredményezte, hogy 1917 tavaszán egymást követték a sztrájkok az üzemekben, a falvakban a parasztok kezdték birtokukba venni a földesurak gabonaraktárait, felszereléseit. A frontokon a katonák egymás után tagadták meg az engedelmességet, mind többször fordult elő lövészárok-barátkozás ezrével szöktek haza. Február végén Pétervárott egy újabb, hatalmas sztrájkhullám kezdődött, amely egyre inkább politikai jellegűvé vált, és amelyről a munkások fokozottan át-

megnyerték [illegible] egységeket [illegible] tárakat, k[illegible] a politika[illegible] kelés mi[illegible] országra!

A cár[illegible] dalmi n[illegible] nak ér[illegible] a forra[illegible] sen fe[illegible] Németország[illegible] békét [illegible] vetségeseinek [illegible] rozták, hogy félreállítjak [illegible] lyette egy olyan kormányt segít[illegible] hatalomra, mely hajlandó folytatni a háborút.

Igy két erő fordult szembe 1917 februárjában a cárizmussal, mely végülis azt eredményezte, hogy szinte váratlanul és meglehetősen rövid idő alatt győzhetett a polgári demokratikus forradalom. Európa és Ázsia évszázadokig uralkodó zsandárja megbukott!

A cárizmus megdöntésével Oroszországban egy új korszak kezdődött. A februári forradalom győzelme után a pártok igyekeztek az új körülményekhez alkalmazkodni, annak megfelelő politikai irányvonalat kidolgozni. Ez a feladat hárult a bolsevikok pártjára is.

Már a forradalom első napjaiban országszerte megalakultak a forradalom szervei: a szovjetek. A szovjetek fegyveres erővel rendelkeztek, a tömegek támogatták azokat. Azonban amikor a szovjetek vezetőit megválasztották, a munkásmozgalom legkiválóbb harcosai még börtönökben, vagy száműzetésben voltak. Így a vezetők többsége a szovjetekben olyan kispolgári elemekből tevődött ki, akik nem voltak alkalma-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DUNÁNTÚLI NAPLÓ

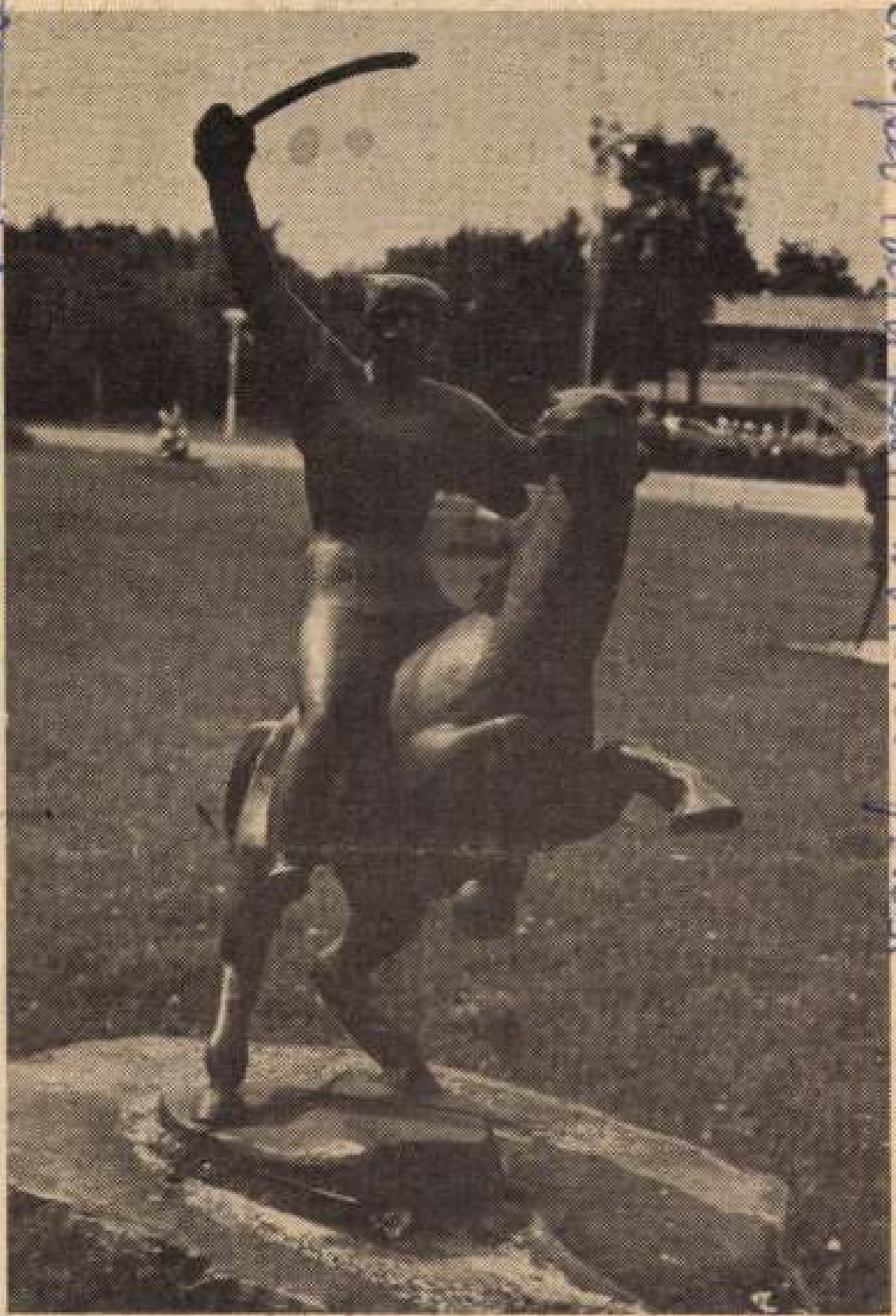

Martsa István: Csapajev

Barcsay Jenő

Az élő magyar képzőművészet nagy öregje Barcsay Jenő, 1900-ban született Erdélyben. A századdal egyidős mester Pesten a Képzőművészeti Főiskolán Vaszary Jánosnál majd Rudnay Gyulánál tanult. „Modern festőink közül talán Barcsay a legmarkán-

MARTSA ISTVÁN szobrász és éremművész, Munkácsy-díjas, érdemes művész
Pozsony, 1912

1945-50 között végzett a Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Béni növendékeként. 1951-től 1960-ig a Képzőművészeti Gimnázium szobrásztanára, azóta hivatásának él. Az ötvenes évektől szerepel a nyilvánosság előtt, egyéni kiállítása 1955-ben a Fényes Adolf Teremben, 1973-ban a Műcsarnokban, 1974-ben Esztergomban volt. Munkássága elismeréseként 1957-ben és 1966-ban Munkácsy-díjat, 1970-ben érdemes művészi címet kapott. - Tárgykör és műfaj tekintetében egyaránt változatos művészetének központjában az ember áll, akinek sokrétűen jellemzi egyéniségét és jeleníti meg magatartástípusait. Műveinek felépítésében a tartalom és forma összehangolása vezérli, e cél érdekében szervezi meg a kompozíciót, alakítja ki a tömeg- és formaritmust. Mélyen átérzett, elmélyült érmeinek mintázása lendületes, merész és formagazdag. Egyik legfoglalkoztatottabb köztéri szobrászunk, emlékművei, parkszobrai állnak Budapesten, Salgótarjánban, Hajdúböszörményben, Szőnyben és másutt.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Martsa István, Munkácsy-díjas szobrászművész (1912-1979)

DOLGOZÓK LAPJA

1982 JUL 24

1021

Martsa István szobrai

Martsa István szobraiból rendezett kiállítást a budapesti Fényes Adolf terem. Képeink a kiállításon készültek.

Favágó

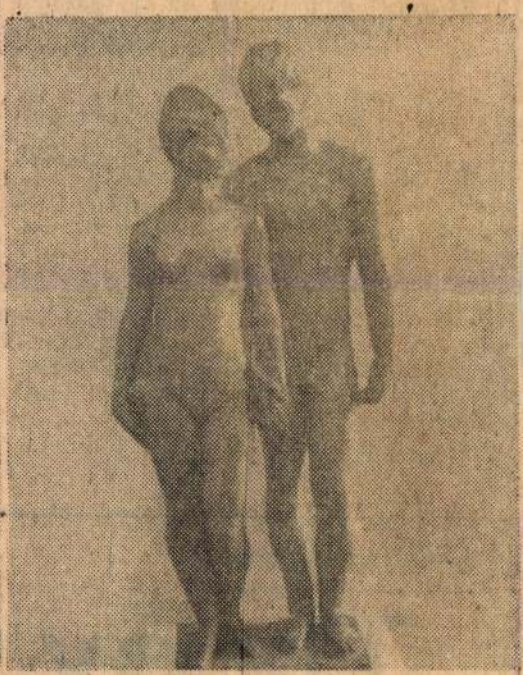

Szerelmespár

1.

Fázik, de nem hajtja fel a gallérját. Kezeit zsebre dugva áll a Kossuth Lajos utca és a Felszabadulás tér sarkán. A kora őszi szél már sietteti a város forgalmát: rajta kívül mindössze egy öregember tartózkodik a térnek ezen a részén. „Talán nincs lakása" — gondolja Gutman, majd az aluljáróból felbukkanó embereket figyeli. Többnyire asszonyok tűnnek elő súlyos bevásárlószatyrokkal, aztán elnyeli őket a 7-es vagy a 78-as autóbusz. Némelyiket egészen a megállóig kíséri a szemével. Egy bőrkabátos nőről megpróbálja kitalálni, hova mehet. Már az ágyjelenetnél tart, pedig a nő (harmincas, dekoratív megjelenésű), még csak most kanyarodik a Párisi Udvar elé. Elképzeli a szeretőjét. Biztosan valami filmszínész külsejű osztályvezető. Erre a gondolatra elvigyorodik, majd ismét az aluljáró lépcsőit figyeli.

Hét óra múlt három perccel.

2.

— Nem, nem ezért.

Kata elengedi a férfi kezét.

— Akkor miért?

Gutman fájdalmas arccal megrázza a csuklóját, aztán elvigyorodik:

Válj el, és gyere hozzám feleségül.

Kata idétlen arccal nevetni kezd.

— Micsoda?

— Válj el, és gyere hozzám feleségül.

— Nézd, Gutman, én szeretem a férjemet, és szeretem a gyerekeimet.

— És engem?

— Téged is. Hiszen öt év nem múlik el nyomtalanul az ember életében. De te is tudod, hogy ez képtelenség.

— Persze, hogy tudom. Csak viccelтem. Biztosan ismered azt a mondást, hogy felmelegítve csak a töltött káposzta jó.

— Hülye vagy.

Most Gutman nyúl Kata kezéért. Amikor megérinti, érzi, hogy nyirkos.

— Feljönnél hozzám?

A nő bólint.

Szikszai Károly:

Tíz év múlva

Nem akar gondolni a találkozásra (bár egész nap arra gondolt), nem akarja tudni az előre elkészített lehetőségeket, az előre elkészített mondatokat. Fél órával ezelőtt egy közeli bisztróban döntött úgy, hogy teljesen Katára bízza a beszélgetést, saját változatait pedig — amelyeket egész nap alatt elképzelt, és legalább százszor lejátszott magának —, egyszerűen elfelejti. Tudja, hogy Kata nem erről az oldalról érkezik, hanem a Petőfi Sándor utca felől, mégsem fordul abba az irányba, mert nem akarja végignézni az érkezését sem. A Metró újabb asszonyokat és újabb szatyrokat szállít a térre, hogy aztán elnyelje őket a 7-es vagy a 78-as autóbusz.

Hét óra hat perckor Kata megérinti a férfi vállát.

A férfi már várja ezt a pillanatot; miközben hátrafordul, meglepődve érzi, hogy mégiscsak magára erőlteti azt a „könnyed mosolyt", amelyet tegnap óta gyakorolt, de ugyanakkor azzal is tisztában van, hogy Kata átlát ezen az idegen arcon. Máris vesztesnek érzi magát. Már a találkozás első másodperceiben tudomásul kell vennie, hogy az az arcától idegen mosoly leleplezte bizonytalanságát.

3.

A józsefvárosi szoba-konyhás lakás ajtaja előtt, Kata szorosan Gutmanhoz simul. Gutman a zárral bíbelődik, Kata az ideges mozdulatok láttán kuncogni kezd.

Odabent Gutman az asztalra helyez egy üveg Egerszólátit és egy üveg kólát. Kata a könyvespolchoz lép, és ujjait végighúzza a kötetek hátán.

— Azért néhány új is akad közöttük — mondja Gutman, miközben megpróbálja kinyitni az egyik üveget. — Ezek a műanyagdugók teljesen tönkreteszik az ember kezét!

Egymás mellett ülnek az ágyon. A nő Gutman ölébe hajtja a fejét.

— Meddig érsz rá?

— Nem sokáig. A férjem úgy tudja, hogy a barátnőmnél vagyok.

Gutman lerúgja a cipőjét, és végigheveredik az ágyon. Kata szorosan mellébújik.

— Semmi se változott ebben a szobában...

— Azért, mert minden darabjához ragaszkodom. Legalább ez a szoba maradjon meg nekem olyannak, mint tíz évvel ezelőtt. Talán ezért is szeretek annyira itt lenni. — Az

Martsa István, halála

Martsa István szobrai

A két, hatalmas testű, markában kiegyenesített kasza nyelét tartó férfi szorosan egymás mellett, szinte megállíthatatlanul lép előre. *Martsa István* a Talpasok című szobrában a rusztikus népi fafaragások formanyelvét használta fel mondanivalója kifejezésére. Ez a műve, nagyon sok, kisebb-nagyobb méretű alkotásával ellentétben, erőteljesnek, eredetinek hat.

A Magyar Nemzeti Galériában megnyílt rendkívül túlméretezett tárlat a két esztendeje elhunyt művészt nagy formátumú alkotóegyéniségként kívánja reprezentálni. Legalábbis a kiállított kompozíciók számát tekintve. Ám ez a kritikátlan válogatás, szűrés nélküli, ömlesztett anyag nem használ, sőt kifejezetten árt Martsa István művészi utóéletének. Szó nincs arról, hogy nem lehetnek gyöngébb szakaszok és alkotások egy szobrász életében. Ám ezeknek szinte teljes számban közönség elé bocsátása nem arra enged következtetni, hogy Martsa Istvánnak is voltak gyengébb alkotásai, sokkal inkább a kompozíciók nehézkességére, fejlődés nélküli, az egyszer megtanult formákat csupán reprózó megoldásokra.

Egy művésznek lehetősége és joga kifejezni magát az általa meglelt stílusban és szemléletmódban. De ha ez a szemléletmód és stílus szemben áll az egyes alkotások elképzelhető vagy lehetséges tartalmával, akkor minden valószínűség szerint sem hatékony művészi szemléletről, sem öntörvényű művészi stílusról nem beszélhetünk. Az elmondottak igazolásaként Martsa Lenin-szobrát hoznám fel példának, amely egész megformálásában alig különbözik a Talpasokban megismert formajegyektől. Pedig a két szobor alapvetően másról szól és természetesen másfajta megközelítési módot igényelne.

Martsa István, aki villanyszerelőként kereste kenyerét, majd a Képzőművészeti Főiskolán *Ferenczy Béni* növendékeként szerzett diplomát, tehetséges ember volt. Ám valószínű, sok minden akadályozta abban, hogy művészete az általánosságokat megfogalmazó középszerűségen túlemelkedjék. Egész munkássága arról árulkodik, hogy mindig tartotta magát a pillanatnyi igényekhez. Az ötvenes években álrealista, naturalisztikus alakokat készített, s ezeket 1956 után fölváltották a levetkőztetett női figurák, a testrészeknek tartalom és mélyebb gondolat nélküli, túlhangsúlyozott formái. Amikor Martsa egyre több megrendelést kapott, szobrászatába beléptek a fölemelt kezű, esetleg zászlót lobogtató, diadalmas emlékműfigurák, vagy éppenséggel a lecsüngő karú elesettek ábrázolatai.

A Kecskét fejő című kompozíció

Közben egy-egy hivatalos megbízatás elkészülte előtt vagy után Martsa István, úgy látszik, saját örömére formázott néhány kisplasztikát és érmet, amelyek feltétlenül ötletességről, és kvalitásairól árulkodtak. Ez a kiállítás arról tesz bizonyságot, hogy Martsa számára a műveknél fontosabb volt, hogy napi igényekhez igazodjék, s önmaga egyéniségét feledve, minden művészi elmélyülés nélkül szállítsa a statikus, álló, ülő, gondolatilag üres szobrait.

Szomorú dolog mindezt leírni, hiszen Martsa István azok közé tartozott, akik sok nehézségen verekedték át magukat, amíg egyáltalán elmondhatták magukról, hogy művészek. Ám egy művészi sors eredői igazán csak akkor érdekesek, ha az alkotások visszamenőleg fölerősítik és jellemzőként mutatják fel azokat. Úgy tűnik, Martsa István — minden egykori emberi jóindulata és meggyőződése ellenére — nem azok közé tartozik, akiknek munkássága, sajátos összefüggéseiben, felismerésre, gondolkodásra késztető.

Harangozó Márta

akkordjaként ma megkezdte tanácskozását az országgyűlés terv- és költségvetési bizottsága. Megvitatja az 1979. évi állami költségvetés végrehajtásáról szóló törvénytervezetet, valamint a népgazdaság fejlődésének, főbb tendenciái alakulásának tapasztalatait.

A Parlamentben ma délelőtt megkezdődött ülésen az írásos beszámoló leszögezi: gazdaságpolitikánk kiemelt feladata 1979-ben is a népgazdaság egyensúlyi helyzetének javítása volt. A fő gazdasági folyamatok — a mezőgazdasági termeléstől eltekintve — a tervezetthez közelállóan alakultak. A legfontosabb eredmény a külgazdasági egyensúly szá-

követi.

(Lapzártakor az ülés tart.)

MAI TÁJÉKOZTATÓ

Közlekedési változások a vasúton

ITT A TÉLI MENETREND

Ma délelőtt Szűcs Zoltán, a MÁV vezérigazgatója, és Szabó Béla vezérigazgató-helyettes a KPM vasúti főosztályán sajtótájékoztatót tartott a vasúti közlekedés időszerű kérdéseiről, a menetrend módosításairól.

A nyári időszámítás megszűnésekor, szeptember 28-án éjfél után 1 órakor az órákat 0 órára kell visszaigazítani. *Eszerint az új téli vasúti menetrend szeptember 28-tól 1981. május 30-ig lesz érvényes.* A jövő évi nyári időszámításból adódó újabb változásokat a téli menetrendben már figyelembe vették. Az óraigazítások miatt elsősorban a nemzetközi személyszállító vonatok menetrendje változik, különösen a Szovjetunió, Magyarország, illetve Jugoszlávia között. *Ezekben az országokban a nemzetközi gyorsvonatok szeptember 28-tól általában egy órával korábban közlekednek.*

A téli menetrendben a kisebb utasforgalmi igényekhez alkalmazkodva, tizenegy pár nemzetközi idényvonat szűnik meg és két vonatpár rövidebb útvonalon csak Budapestig közlekedik. A nemzetközi vonatok budapesti indulásáról és érkezéséről a vasút idejében és többféle módon tájékoztatja az utazóközönséget.

(Folytatás a 4. oldalon.)

ARAD A TV-VITÁTÓL

TÓÉRTEKEZLETE

ható izraeli—egyiptomi

SZÖUL

A statáriális parancsnok

MARTSA ISTVÁN

NÉPSZAVA 1980. okt. 17.

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Martsa István emlékezete

a Nemzeti Galériában

Martsa István emlékkiállítása hűen tükrözi a közel két éve körünkből eltávozott szobrászművész harmincéves tevékenységének gazdag eredményeit. Részben a bemutatott fényképeken, részben eredeti munkáin végigkísérhetjük tevékenységét az első munkájától a legutolsóig. Izelítőt kapunk köztéri szobrairól, teljes gazdagságukban tárulnak elénk nagyszámú kisplasztikái és érmei. A kiállításon szereplő, később nagyméretben megmintázott munkáinak vázlattervei bepillantást nyújtanak alkotó módszerébe. Műfaj és téma tekintetében egyaránt szerteágazó művészetét *világszemléletéből eredő humanizmusa, érzékletes plasztikai nyelve foglalja egységbe.* Műveinek alaphangját természetének alapvető vonásai: befelé forduló, kissé zárkózott magatartása, szűkszavúsága és természetes egyszerűsége határozza meg. Az érzelmek bensőséges hangon szólalnak meg művein, szenvedélyes hangot csak elvétve üt meg. Az emberi magatartásának alapvető vonásai természetében gyökereznek és a gyermek- és ifjúkorának megpróbáltatásai szilárdították azt meg. Politikai állásfoglalásának csírái a szülői házban bontakoztak ki és életkörülményei tudatosították.

Főiskolai tanulmányait a felszabadulásunk után *Ferenczy Béni* osztályán kezdte meg. A tanár és a tanítványa közötti kapcsolat évek során barátsággá mélyült. Művészetére tanára főként két irányban hatott: megerősítette realista szemléletét; felhívta figyelmét arra, hogy az emberi alak mintázásakor ne csak a formákra figyeljen, hanem törekedjék modelljei személyi vonásainak kifejezésére is.

Politikai állásfoglalását — párttagságán kívül — a nagyszámú emlékműterve, emlékművei és kisplasztikái is tanúsítják. *Lenin* alakjának felfokozott tömegével — széles gesztusának lendületét a drapéria redőivel is fokozva —, állít emléket kisplasztikáján a nagy szocialista gondolkodónak és államférfinak. Magába mélyedve, elgondolkozva ábrázolt egész alakos arcképszobrán *Marxról*, a filozófusról emlékezik meg. Az elsőként említett munkájának hangja jellemzi a *Győztes katona* és a *Vörös katona* című vázlatát. Fokozottan nyilvánulnak meg érzelmei a szenvedés és a fasizmus kegyetlenségei elleni vádat egyetemesen kifejező auschwitzi lágermúzeumban álló *Mártír emlékművén.*

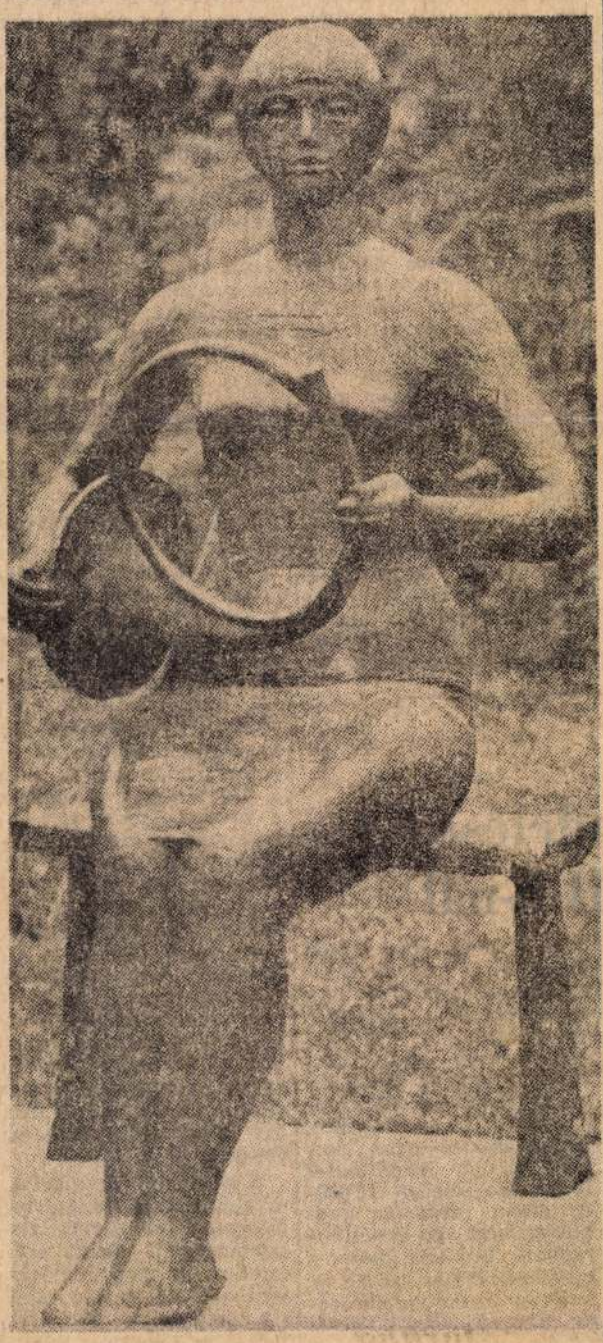

Lány vadászkürttel

Bensőséges hangot üt meg a Budapesten és a vidéki városainkban felállított köztéri szobrain és domborművein. A Fodor-szanatórium parkjában álló *Szerelmespár* című szobrán kiváló jellemző erővel formálta meg a fiatal nő és férfi életkorára jellemző testalkatát és érzékeltette mozdulataikkal, arckifejezésükkel, valamint a kompozíció formaritmusával a kettőjük közötti érzelmi kapcsolat. Hasonló érzékenységgel fejezte ki a fiatal fiúnak a függőónra összpontosított figyelmét. *(Függőónos fiú).*

Martsa érdeklődését a parasztság élete is felkeltette. Kisplasztikáinak és politikai emlékműveinek gyakran merítette témáit életükből, és állított emléket politikai állásfoglalásuknak. Életképein *(Kecskefejő, Böllér, Malacperzselők)* természetes egyszerűséggel mintázta meg kissé felfokozott tömegű, nagy egységbe foglalt formáikat, találóan jellemezte mozdulataikat. A halál tragikumát meggyőzően fejezte ki a szűkszavúan mintázott, egyszerűen komponált *(Falusi temetés)* című munkáján. A parasztság politikailag legaktívabb rétegéről: a kubikosokról emlékezik meg a magabiztosan ásójára támaszkodó, öntudatot sugárzó — Kalocsán felállított — *Kubikos* szobrán. Hasonlóan a parasztság politikai állásfoglalása a tárgya a Ján álló *Talpasok* című kétalakos kompozíciójának. A két talpas elszántságot kifejező arcvonásával, felfokozott tömegű alakjukkal, a feszülő kompozícióval jelképesen a Rákóczi zászlaja alá sorakozott parasztságnak állít emléket.

Műgonddal mintázott portréin — méretük ellenére — rendkívül élethűen ábrázolta modelljeinek arcvonásait, árnyaltan fejezte ki személyi vonásaikat, fejezett ki egy lelkiállapotot, jellemzett egy típust. Jobbára művésztársait, személyes ismerőseit mintázta meg. Ezeken a munkáin módja nyílt személyi kapcsolatainak érzékeltetésére. Szűcs Ilona festőművésznőnek arcmásán finoman jellemezte menyasszonyának magábaforduló, elgondolkodó lelkiállapotát és fejezte ki az iránta érzett érzelmeit. Közvetlen hangon, kerülve a reprezentatív vonásokat, jelenítette meg Raszler Károlyt, Újváry Lajost és Víg Tamást.

A kisplasztika mellett szívesen foglalkozott az *éremművészettel.* A múlt és a kortárs íróiról, művészeiről, filozófusairól készített érmeinek értékei és erényei kisméretű arcképeivel azonosak. Ezeken a munkáin is teljességre törekedett. Valósan idézi elénk arcvonásaikat, meggyőzően érzékelteti személyi jegyeiket, utal írói, művészi magatartásukra. *(Marx, Tolsztoj, Leonardo, Van Gogh, Féja Géza* portréi.)

Martsa István törésmentesen kibontakozó művészetének embersége, mind a természet formáira, mind az érzelmi élet különböző megnyilvánulásaira érzékenyen reagáló magatartása, valamint benyomásait hajlékonyan követő plasztikai nyelvezete adja meg értékét. Munkásságának elismeréseképpen két ízben Munkácsy-díj első fokozatával tüntették ki, és elnyerte az Érdemes Művész címet.

Újvári Béla

MŰSOROK

tesének népdal-spirituálé estje (7), **Korona-Pódium:** Dunakanyar (Zenés német —magyar nyelvű est (7), **Bábszínház: Népköztársaság útja:** Diótörő (du. 3.), **Jókai tér:** Rózsa és Ibolya (de. 10), **Bp-i Gyermekszínház:** Sziporka és a Sárkány (du. 3), **Stúdió:** Profán ballada — Patt (e. 7), **Zeneakadémia:** MÁV Szimfonikusok (MÁV b. 1., fél 8), **Mátyás templom:** Hajdók Judit orgonaestje (8).

*

A Fővárosi Művelődési Ház Körpódium sorozatában az október 18-ra és 25-re hirdetett **Ruttkai Éva—Darvas Iván-est,** technikai okok miatt elmarad. Az október 18-ra váltott jegyek **november 5-én 18 órára,** az október 25-re váltott jegyek **november 29-én 19 órára** érvényesek, vagy kívánságra a váltás helyén visszaválthatók.

KÖZÉLET

Méhes Lajosnak, a Politikai Bizottság tagjának, a budapesti pártbizottság első titkárának vezetésével MSZMP-küldöttség vett részt a Koreai Munkapárt VI. kongresszusán és a párt megalakításának 35. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségeken. A delegáció amelynek tagja volt Varga István, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője és Etre Sándor, hazánk phenjani nagykövete, csütörtökön hazaérkezett Phenjanból.

Sághy Vilmos belkereskedelmi miniszter, az Országos Idegenforgalmi Tanács elnöke dr. Josef Staribacher osztrák szövetségi kereskedelem- és iparügyi miniszter meghívására csütörtökön Ausztriába utazott.

Janez Sztanovnik, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának főtitkára, aki rövid látogatást tett hazánkban, csütörtökön elutazott Budapestről. Az EGB főtitkárát fogadta Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese.

Az MTI ce

Már dolgozi

Van nekünk 1300 láthatatlan kollégánk, technikai szakemberek, újságíró- és szerkesztőtársaink, akik naponta velünk dolgoznak hajnaltól késő éjszakáig, hogy megjelenhessen a Népszava. Hogy velünk vannak, hogy együtt dolgozunk, azt a szokásos „jó reggelt"-et halkan lekopogó telexgépeink jelzik, amikor az aznapi hazai és világesemény-választékot sorakoztatják elénk, s a napközben is szinte szünet nélkül sokasodó betűsorok közvetítik az állandó jelenlétet, a részvételt a lapkészítés olykor igen teszített munkájában. S tart ez addig, amíg a néhány végső koppanással — néha éjfél után — megjelenik a hagyományos utolsó mondat: „jó éjszakát kíván az MTI szerkesztősége."

Igen, a Magyar Távirati Iroda számunkra nélkülözhetetlen munkáját emlegetjük ezen a napon, s külön is a lap hasábjain, azzal együtt, hogy e mai lapunkban is számos MTI-hír, információ beszél önmagáért tevékenységéről. Ilyen ünnepi alkalmakkor döbben rá az ember, hogy mi is, meg a többi napi- és hetilap, a megyei lapok, sőt, folyóiratok és időszakos kiadványok is valahogy úgy vagyunk az MTI tevékenységével, mint az ember a villannyal, amely, mert természetesen és állandóan *van*, észre se vesszük. Bezzeg, ha kialszik, akár csak egy órányira is, s leállnak rákötött, rájuk utalt készülékeink, egyszerre a *hiánya* jelenti fontosságát, mert egy kicsit megbénul az életünk.

A hírek és információk, a tájékoztatás sokféle segítségadásának ilyen „villanyáramát" jelenti számunkra a folyamatosan sorakozó sok millió betű, s a legöregebb újságírók sem emlékeznek arra, hogy az utóbbi évtizedekben akár órákra is „kialudt" volna. Most sem a hiánya fedezteti fel velünk, hogy *van* — ellenkezőleg.

Az, hogy égyre gazdagodó, egyre sokrétűbb tevékenységével, s világ színvonalú technikája révén olykor rekorddöntő gyorsaságával *most ünnepli fennállásának 100. évfordulóját a Magyar Távirati Iroda.*

Egy évszázad történelme idő. S már első pillanatai is valami *jobbnak* a győzelmét jelentették az 1880-as idők monarchiájában: a *magyar nyelvűség* csendnyi diadalát, de egy ebben is önállóságra törekvő nemzet sikerét; hogy a magyar sajtót a *nemzet nyelvén* fogalmazott hírekkel lássák el. Az a két egykori parlamenti gyorsíró, *Maszák Hugó* és *Egressy Géza* (aki 1848-ban Kossuth huszártisztje volt), nemcsak ebben, s nemcsak alapítóként szereztek elévülhetetlen érdemeket. Hanem abban is, hogy amikor elkezdtek dolgozni a mai Bródy Sándor utcában, egyetlen szobában, ennek a kis országnak a világhoz való felzárkózását is segítették. Hiszen akkor még hírügynökség csak *Franciaországban, Angliában, Németországban és Amerikában* működött. Magyarország tehát ötödikként kezdett hozzá a modern világsajtó e nélkülözhetetlen tevékenységéhez.

A két alapító 18 évig adta és vette a híreket, s egyre nőtt a vállalkozás.

ndeléses
/ILL-nál

lalat versenyképességét, megvédi a dolgozókat a gyanúsítgatásoktól és biztos értékesítési lehetőséget nyújt.

A legtöbb előjegyzést NDK automata mosógépre, színes tv-re, hőtárolós kályhára, varrógépre, Skoda alkatrészekre vették fel. A lehetőséggel 1980. első felében 12 000-en éltek. *négyszer annyian, mint egy évvel korábban.* Tervezik, hogy a megrendelőknek, addig is, amíg az árut rendelkezésre bocsáthatják, *prospektust adnak* a kért termékről.

Mindebből látható, hogy a megrendeléses vásárlás a KERAVILL-nál sikert aratott; szélesebb körű alkalmazásával más vállalatok is javíthatnák a fogyasztók körzetét. **(g. zs.)**

A barátságvonat utasai Moszkvában

Üzemlátogatásokra, rövid tapasztalatcserékre is jutott idő abban a programban, amelyet a budapesti dolgozók *barátságvonata* utasainak állítottak össze. A vonattal az MSZMP XII. kongresszusa tiszteletére indított munkaversenyben kiváló helyezést elért munkások látogattak el Leningrádba és Moszkvába. A moszkvai Szaljut Ruhagyár munkásai nagy szeretettel köszöntötték a Május 1. Ruhagyárból érkezett magyar barátaikat, mert a két gyár között régóta állandó és szoros a kapcsolat. Hasonlóképpen örömmel fogadták Csepelről érkezett vendégeiket a moszkvai 1. számú Golyóscsapágy-gyár munkásai is: a gyár a Csepeli Szerszámgépgyárral tart fenn rendszeres kapcsolatot.

A barátságvonat tiszteletére ünnepséget rendeztek a moszkvai Lihacsov-autógyár művelődési palotájában. A Budapestről érkezett vendégek között van *Kovács Károly*, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára.

több megbízható, erős járművet gyártsunk — magyarázzák a lvovi vezetők. — Ez a feladatunk ma már *gazdaságossági* követelményekkel is párosul és a világ növekvő energia- és nyersanyaggondjai közepette mindinkább párosulni is fog.

Alighanem a lvoviak kapcsolata a legerősebb a magyar járműiparral a szovjet autóbuszgyártók közül. Jószerint nincs hónap, hogy ne tárgyalna a gépészeti egységeket szállító Csepel Autónak, a hátsó hidak nagy sorozatú gyártójának, a győri Rábának, az újabb egyszerűsítéseken és ésszerűsítéseken dolgozó Autóipari Kutató Intézetnek, vagy éppen a magyar autóbuszgyártás egészét reprezentáló Ikarusnak egy-egy szakembere Lvovban.

Akárcsak a szovjet szakemberek Magyarországon, mint például az első tengelyeket szállító, Moszkva környéki Likino mérnökei. Találkozásaik szűk idejéből mind kevesebbet rabolnak el a külsőségek, több marad az érdemi munkára. Amint megismertetnek az intézet udvarán álló 05—17 lvj rendszámú járművel, nem vitás, szükség is van aprólékos egyeztetésekre, érvek, ellenérvek felsorakoztatására. *A jövő univerzális felhasználású, tengelykapcsoló nélküli, automatikus erőátvitelű városi autóbuszáról van szó.*

— Egy közepes nagyságú, úgynevezett városközi autóbuszt 66 ezer rubelért állítunk elő — tájékoztat Igor Viktorovics —, s négyezerrel többért adjuk. Ha képesek vagyunk leszorítani az önköltséget, nő a nyereség. Magyarországon, meg nálunk is.

Ez azonban csak úgy lehetséges, ha *mind több beépített egység, alkatrész közös szabvány alapján készül.* Mert ez a fajta gyártmány- és gyártásszervezés teszi lehetővé a *nagy sorozatú, ezért olcsóbb* termelést. Eddig csak a mechanikus részek egyesítésén fáradoztak, most sort kerítenek az elektromos részekre is.

Az egyelőre kísérleti busz két példányát Magyarországon vetik próba alá. A két fél tapasztalatai és elképzelései szerint még mindig jelentős változtatások előtt álló jármű első sorozatpéldányai alighanem csak 1985-ben kerülnek le a magyarországi, illetve a likinói gyártósorokról.

— Jó, ha 1985-ben — jegyzi meg Igor Viktorovics Szmirnov —, bár a mi vezetőink már 1982-től szeretnék gyártatni.

Nem volna célszerűtlen úgy siettetni a két fél tárgyalásait, hogy azok mihamarabb *kölcsönös előnyökkel biztató megegyezést* eredményezzenek. A gyártás minél korábbi megindításával a Szovjetunióban is számottevően csökkenne az üzemanyag-fogyasztás, az Ikarus versenyképessége pedig érezhetően megnőhetne a külpiacokon.

Mónus Miklós

Martsa István

Magyar Nemzet

Szerda, 1980. október 22

Martsa István emlékkiállítása
a Nemzeti Galériában

Harag és kedvezés nélkül szabad, érdemes csak sétálgatni, nézelődni, töprengeni az 1978 februárjában meghalt Martsa István szobrászművész emlékkiállításán a Galériában. Olyan alkotói sors tárul fel előttünk — művekben „elbeszélve" —, mely kortörténet is, a közelmúlt korszakok akár balladisztikusan is értelmezhető, mindenképpen tragikus egyéni vonásaival.

„Adva van" ugyanis egy vitathatatlan tehetség. Fémeket formálni, figurákat mintázni vágyó fiú, akit tizennégy éves korában villanyszerelő inasnak adnak; nem fontos itt az egész életrajz, a lényeg csak annyi, hogy testvérbátyja révén kapcsolatba kerül az illegális mozgalommal s hogy 1945 után már nem is fiatalon: harminchárom évesen kezdhet csak hozzá végre — valahára a művészeti tanulmányokhoz: olyanok biztatják, mint Csorba Géza, olyanok tanítják, mint Ferenczy Béni!... 1946-ban készült *Üvegfúvója*, ez a nem egészen negyven centi magas kisbronz, a Győzelem harsonása is lehetne. Ugyancsak kisméretű állatszobrai közül az 1952-es *Kis csikó*, zászlóként lengetett farkával, szélfútta sörényével: maga a Tavasz, az Optimizmus, az Ifjúság.

Közbevetőleg itt meg kell jegyeznünk, hogy a szobrászati kiállítások rendezésének a Galériában kialakult, sajnálatosan *méret-centrikus* hagyománya alaposan megnehezíti az olyan néző dolgát, aki érteni is szeretné, s ehhez — mindenekelőtt — időrendbe sorolva kívánná látni a műveket. Oly természetes igény ez, hogy *Csap* Erzsébet beváltott ígéretként rögzíti a katalógus előszavában: „Végignézhettük — írja — nem egyszer a gondolat megszületésétől a felállított nagy műig a változatokat, érlelődéseket". Ám ez sajnos nincs így. Még a régi Kúria-épületben megszoktuk, hogy a Galériában *nagyság szerint* helyezik el a szobrokat, nagyjából a következő rendezői elv alapján: Fejszobrok a fal mellé! Kisbronzok vitrinbe! Középnagyok középre! és így tovább. Ez a rendezői elv a Várpalotában is érvényesül.

Ennek következtében a művek épp *érlelődésükben nem* tanulmányozhatók. Elszakad egymástól Martsa István művészi pályájának s egyben a kornak is, korszellemnek is legbeszédesebb példája: a *Villanyszerelő* több változata. Vitrinbe kerül, mint kisbronz, illetőleg kis-gipsz a 32 cm magas első (*I.*) szoborterv: gyűrött munkaruhás, elhordott sapkás férfialak, ki jobbjában erősen, marokra fog egy szerszámot, a bal karját viszont magasra emeli — még a munka mozdulata ez is, őszinte mozdulat, elvégre a magasban húzódik a vezeték, s tán vakítja a szembesütő Nap a drótra nézőt. A *II.*-vel jelölt változat szerényebb, azon a villanyoszlophoz rögzítő övön babrál a modell, amely öv az *I.*-esen is megvolt már; a második variánst nem folytatta a művész. A kiállítási terem más pontján — mert nagyobb: 82 cm magas — figyelhetünk fel a *III.* szoborvázlatra; ez olyan, mintha az eddigiek karikatúrája volna, a figura megnyúlt, kezében a szerszám szinte már behajlított pengéjű kard, jó bajvívó fegyver, s a kéz, a felemelt kéz, a Jövőt üdvözli... A kiállítási teremnek megint másik pontján, az egyik oszlopon, fénykép formájában láthatjuk meg aztán az elkészült művet, a 160 cm nagyságú, azaz intim emberméretű, bronzosított gipszet. Ez nem a karikaturisztikusan nagyvonalú *III.* vázlat folytatása, hanem visszatér az *I.*-eshez, de hogyan: fiatal lett a férfi, hisz derűs jelenünk, ragyogó jövőnk (1949—50-ben vagyunk!) megszemélyesítésére alkalmasabb egy ifjú. Hullámos haján már nem elnyűtt és szalonnás, hanem legényesen feltett svájci sapka. A legnaturalisztikusabb módon aprólékos kidolgozás ismét visszahelyezte jogaiba a szerszámot — ellenben már nem marokra fogja, csak elegánsan, lazán, az éles kéz. Az öv a legszebb, a többrétegű bőr, csatokkal, pitykékkel... bármelyik cowboy megirigyelhetné. A westernhősbe oltott ifjú proletár már egyenesen csak a Távlatba tekint; s mindehhez még ki is van fényezve.

Mint fordul át a siker kudarccá: szomorúan figyelhetjük a tárlaton. Mert látszólag sikeres művész Martsa István, szinte nincs év, hogy nagy köztéri művet ne állítanának fel tőle valahol. Nagy, kétméteres vagy még annál is magasabb kőszobrok ezek, csak épp lelket nem lehelt beléjük teremtőjük, sematizáltak és sematikusak (*Álló nő*, 1956, Ózd; *Gondozónő gyermekkel*, 1959, Budapest; *Anya gyermekkel*, 1962, Esztergom; *Kalapos nő*, 1967, Balatonalmádi; *Felszabadulási emlékmű*, 1965, Hajdúböszörmény).

Hogy Martsa István maga is megpróbált kitörni a tanult és vállalt formai fegyelem szorításából, annak is számos stílusjegyét „gyűjtheti össze" magának a látogató, ha nem restell a termekben ide-oda cikázni, fejben csoportosítani, egybevetni. A *proletkult* az egyik, s a forradalmi művészi hagyományt kereső forradalmár művésznek „kézre álló" irányzat — s talán az 1953-as *Céllövő* torzított arányú, nagytörzsű-kisfejű figurájával kezdődően uralni fogja most már a művész téralakító, képalkotó fantáziáját (haláláig). E jegyben fogant a csupa-köpeny *Felszabadító katona* (1960), a csupa-köpeny *Lenin* (1964), a csupa-köpeny *Felszabadulási emlékmű*-vázlat (1969), melyekről már a kortárs kritika is mint félresikerült alkotásokról beszélt; ide tartozik a csupa-bekecs *Szabad munkás* (1969), majd a csupa-palást *Dózsa* (1972), a csupa-birkabőr *Talpasok* (1969, 1974).

De elindult Martsa István a kései magyar *polgári szecesszió* gótikusan megnyújtott, csontszerkezetükre csupaszított figurákat teremtő műhelye felé is (*Gyermekem*, 1959; *Tornázó lány*, 1965; *Kövön ülő nő*, 1967 és még néhány), s noha ez a stílus nem vált jellemzővé rá, a jellemző a keresés, a kutatás, az újra meg újra megismételt próbálkozás. És jóllehet „győzni" e jelben sem sikerült, feltűnik *a klasszikumhoz való visszatérés* akarása. A Ferenczy Béni-tanítványnak, aki 1949-ben a mindössze hét és fél centiméteres kitűnő kisbronz szobrocskát, a *Golyózó fiút* alkotta, nem volt nehéz a sort 1955-ben a *Dobó fiúval*, 1959-ben a *Fiú karikával* című ólomszobrocskával és a többivel folytatnia, s ide tartozik még a *Függőónos fiú* 25 centiméteres kisbronzvázlata (*II.*) 1965-ből. De a klasszikus stilizáció évről évre külsínesebb. A figurák kiürülnek. Noha az üreges testeket a művész legalábbis olyan „mozgalmi" tartalmakkal, elkötelezett gondolatok sugalmazásával próbálná megtölteni, mint az 1971-es *Véradó férfi* (fél méteres bronz), az 1977-es *Álló véradó nő* (fél méteres gipsz) és közbül a *Karitász* (1971, fél méteres ólom, illetve másfél méteres bronz, ez utóbbi Pápán felállítva): a leplek-drapériák nem leplezhetik a tartalom hiányát.

Valami csendes bensőség szomorú lírája olykor fel-felfenylik mégis, noha bágyadt visszfénye már csak a művész eredeti tehetségének. A *Szerelmespár* (1960) esetében a két test körvonalainak gyöngéden párhuzamos hullámzása, a *Kapás fiúk* (1961) esetében is a csendes, testvéri összetartozás, a törvényszerű egymás-mellérendeltség ábrázolása vagy a *Házaspár* (1968) esetében a fiatal férj kabát-felsegítő, kendőt-terítő, óvó mozdulata. S a művész élete végén egyre nagyobb szerephez jut a *humor*, mely már 1952-es, a farkát zászló módjára lengető *Kis csikójának* láttán is mosolyt fakasztott a nézőben, akárcsak nyolc és fél centiméteres *Borjú*-bronza (szintén 1952), s ez látszik folytatódni az *Európa elrablása* két ólomszobrocskájában (1967), a két *Kecskefejőben* (1975), közbül a *Böllér* (1972) és a *Malacperzselők* (szintén 1972) kompozícióban, sőt, *Nagy-Balogh János* festőművész Kispesten felállított *emlékműve* is (1973—75) derűt ébreszt a bölcs szeretettel megformált főalak iránt. És az utolsó évek *érmein* is egyre felszabadultabb megoldásokra figyelünk fel, az 1977-es *Repülj hajóm*... Ady-emlékérme nagyvonalú hátoldalán például a süllyesztett kolompra vagy a *Macskás nőnek* szentelt érmére (ugyancsak 1977). Még a szignója is szellemesebb lett...

Elvakult rajongás (némelyik vendégkönyvi bejegyzésben) és sommás elutasítás (némelyik kritikában vagy éppenséggel a kritika hiányában): ez Martsa István mostani emlékkiállításának, emlékkiállítása fogadtatásának két kitapintható végelete. Noha vele és általa *egy kor üzen.*

Ember Mária

Magyar zeneszerző kapta a Wieniawski-verseny díját

A lengyelországi Poznanban 1956 óta az idén ősszel negyedszer rendezték meg a *Wieniawski nemzetközi zeneszerzői versenyt*. E négy alkalommal 34 országból összesen 523 mű került a tekintélyes muzsikusokból álló nemzetközi zsűri elé; Már 1956-ban magyar nyertese volt a versenynek; *Szokolay* Sándor. Az idén szóló hegedűszonátájával *Borgulya* András kapta meg a második díjat. A zsűri sem az első, sem a harmadik díjat nem adta ki.

Az első három alkalommal a versenyen szólódarabbal vagy zongorakíséretes hegedűművel lehetett pályázni. Az idén először a hegedűverseny műfajában is versenyezhettek a komponisták, és 1976 óta az a szokás alakult ki a poznani versenyen, hogy a döntőbe került műveket lengyel művészek közönség előtt adják elő. A pályázat jeligés, és a döntőbe jutott kompozíciók közül az előadóművészek választják ki a nekik megfelelőt. 1980-ban 172 műből tizenegy került a döntőbe: hét szólódarab és négy versenymű.

Borgulya András szólóművét egy 22 éves lengyel hegedűslány választotta, Magdalena *Suchecka*, aki most végezte el hazájában a zeneakadémiát, és máris a varsói főiskola tanársegéde. A magyar szerzőnek külön szerencséje volt, hogy műve előadását Magdalena Suchecka vállalta; négy évvel ezelőtt is ő vitte sikerre a győztes darabot.

Borgulya András tizenegy perces szólószonátáját a lengyel hegedűművésznő, aki tekintélyes muzsikuscsaládból származik, a döntőt követő napon megrendezett gálaesten ismét előadta. Az idén megkomponált hegedűmű talán rövidesen elhangzik majd Budapesten is, esetleg annak a lengyel művésznőnek, Magdalena Sucheckának az előadásában, aki a poznani Wieniawski-versenyen sikerre vitte a művet.

(g. i.)

Ma este rendezi meg ünnepi hangversenyét a Zeneművészeti Főiskola nagytermében névadója születésének 169. évfordulóján a Liszt Ferenc Társaság. Dr. Kiss Kálmánnak, a Magyar Rádió elnökhelyettesének, a társaság társelnökének bevezetője után kiosztják a nemzetközi hanglemez nagydíjakat, majd ünnepi műsor következik. Liszt műveiből elhangzik az Esz-dúr zongoraverseny, a Hungária című szimfonikus költemény és a Les Preludes. Zongorán közreműködik Szabó Csilla, a MÁV Szimfonikusokat a Magyar Televízió III. nemzetközi karmesterversenyének díjnyertese, Hans Richter vezényli.

Indira Gandhi sajtóértekezlete

Új-Delhiből jelenti az *MTI:* Az indiai kormány az 1980. januárja óta eltelt rövid időszak alatt a gazdasági helyzet javítását célzó több hatékony intézkedést hozott és a társadalom különböző csoportjai közötti ellentétek okainak megszüntetésével erősítette az ország nemzeti egységét — mondta Indira *Gandhi* indiai miniszterelnök hazai és külföldi újságírók előtt tartott első sajtóértekezletén.

Indira Gandhi megemlítette azt a tényt is, hogy mindazonáltal bizonyos külső és belső erők az ország destabilizálására törekesznek és a kormány ellení lázadásra buzdítják a lakosságot.

Külpolitikai kérdésekkel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy országa nemzetközi tekintélye növekedett. India változatlanul aktívan részt vesz a békéért, az enyhülésért és az új nemzetközi gazdasági kapcsolatok kialakításáért folytatott harcban. Az indiai kormányfő cáfolta az ország állítólagos elszigetelődéséről elterjedt nézeteket és kijelentette, hogy országa helyesnek tartja az eddigi külpolitikai irányvonalat. India álláspontja Afganisztánnal kapcsolatban és a Csendes-óceán térségében létrehozandó békeövezet kérdésében változatlan. Az iráni—iraki konfliktus rendezése érdekében India gyakorlati lépéseket és kezdeményezéseket tesz, mivel mindkét országgal jó kapcsolatai vannak — mondotta végezetül Indira Gandhi.

Hazánk állandó ENSZ-képviselője felszólalt a világszervezetben

New Yorkból jelenti az *MTI:* Az ENSZ-közgyűlés 1. számú politikai bizottságában felszólalt *Rácz* Pál nagykövet, hazánk állandó ENSZ-képviselője is. A bizottság *„a háborús veszély csökkentésére irányuló egyes intézkedések"* című szovjet határozattervezetet tárgyalja.

Rácz Pál megállapította, hogy az enyhülés folyamata *kedvező hatással* volt a világ valamennyi körzetére, hozzájárult az államok közötti kapcsolatok elmélyüléséhez és elősegítette a társadalmi haladást. A nemzetközi imperializmus és a fegyverkezésből hasznot húzó körök azonban megriadtak az ennek nyomán a világban megindult pozitív változásoktól és az enyhülés megállítása végett a fegyverkezési hajsza új hullámát indították el. A Szovjetunió és a Varsói Szerződés többi tagországa állítólagos katonai fölényét és „agresszív szándékait" ürügyül felhozva ezek a körök igyekeznek a maguk javára billenteni a kialakult katonai egyensúlyt. Nagyon jól mutatta ezt a többi között a katonai kiadások rendszeres növelését előirányzó, 1978. évi NATO-határozat és a második SALT-szerződés amerikai ratifikálásának elhalasztása.

A feszültség növelésében az Egyesült Államoké a főszerep — folytatta Rácz Pál. Ha ezt a folyamatot nem sikerül megállítani, az fegyveres konfliktusba torkolló helyzetekhez is vezethet és egy újabb világháború szélére sodorhatja az emberiséget.

Magyarország ENSZ-képviselője kijelentette, hogy a Szovjetunió és a szocialista közösség többi országa a kialakult katonai erőegyensúly fenntartásáért száll síkra.

Rácz Pál befejezésül hangsúlyozta: a Magyar Népköztársaság teljes mértékben támogatja a bizottság elé terjesztett szovjet határozattervezetet, mivel annak elfogadása új lökést adna az enyhülésnek és hozzájárulna a nemzetközi béke és biztonság megszilárdításához.

A luxemburgi és portugál javaslatról tárgyaltak Madridban

Madridból jelenti az *MTI:* A legutóbb benyújtott luxemburgi—portugál javaslatról tárgyaltak kedden a madridi európai biztonsági találkozó előkészítő tanácskozásán. Ez az új javaslat az érdemi találkozóra, a karácsonyi szünet utáni időszakra tartalmaz időrendet a korábban benyújtott spanyol javaslat kiegészítéseként. Több küldöttség, köztük a szovjet úgy értékelte, hogy az új javaslatok nem viszik előre a előkészítő tanácskozás munkáját, és nem segítik a tanácskozáson felvetődött legfőbb problémák megoldását.

A közös piaci országokat képviselő Luxemburg, valamint Portugália közösen benyújtott tervezete szerint a karácsonyi szünet után is folytatódnék az érdemi találkozón az általános vita, s csak február 27-e után, azaz a találkozó utolsó hetében kezdenék meg az új javaslatok alapján hozandó határozatok megszerkesztését.

Az NDK javaslata ugyanerre vonatkozóan azt tartalmazza, hogy már rögtön a karácsonyi szünet után kerüljön sor ezekre a szerkesztési munkákra.

Munkacsoportok a berlini tudományos konferencián

Berlinből jelenti az *MTI:* A munkásmozgalomnak és a nemzeti felszabadító mozgalomnak az imperializmus ellen, a társadalmi haladásért vívott közös harcával foglalkozó berlini nemzetközi tudományos konferencia kedden munkacsoportokban dolgozott.

Az 1. számú munkacsoport az imperializmus ellen, a békéért, a szocializmusért és a nemzeti függetlenségért vívott harc összefüggéseit vitatja meg. Az első napi tanácskozás fő témája a békéért és a társadalmi haladásért folyó világméretű küzdelem szoros kapcsolódása volt. E csoport munkájában magyar részről *Gyenes* András, az MSZMP KB titkára, a küldöttség vezetője, *Kovács* László, a KB külügyi osztályának alosztályvezetője, a küldöttség tagja és *Salgó* László egyetemi tanár, a delegáció szakértője vesz részt.

A 2. számú munkacsoport témája a neokolonializmus ellen és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok demokratizálásáért vívott harc. A csoport kedden elsősorban a nemzetközi gazdasági kapcsolatok továbbfejlesztésének elméleti és gazdasági kérdéseivel s az új gazdasági világrend problémáival foglalkozott. Magyar részről ebben a munkában *Szentes* Tamás egyetemi tanár, a küldöttség tagja működik közre.

A 3. számú munkacsoport a nemzeti és társadalmi felszabadításért folyó harc tapasztalatait és problémáit tűzte napirendre. E csoportban az MSZMP részéről *Balogh* András, a KB külügyi osztályának munkatársa, a küldöttség tagja és *Babirák* Ilona egyetemi docens, a delegáció szakértője vesz részt.

A tanácskozás fő témája — a konkrét témaköröknek megfelelően — minden munkacsoportban a szocialista világrendszer, a tőkés országok munkásmozgalma és a nemzeti felszabadító mozgalom közös harca annak érdekében, hogy megőrizzék a béke erősítése, az enyhülés és a társadalmi haladás terén elért eredményeket — így a 70-es években kivívott sikereket —, elhárítsák a béke és a haladás ellen irányuló imperialista revánstörekvések érvényesülését, s megteremtsék a további előrehaladás kedvező előfeltételeit az emberiség kulcsproblémáinak megoldásában.

A berlini konferencián részt vevő 116 küldöttség azzal a céllal elemzi a közös feladatokat, hogy a lehető legszélesebb társadalmi erőket mozgósítsák az egész világon a béke megőrzésére, a fegyverkezési verseny megállítására és a társadalmi haladásért. A tanácskozást ennek megfelelően kötetlen, nyílt véleménycsere, az együttműködési területek keresése, az akcióegységre való törekvés jellemzi. A konferencia nem dolgoz ki dokumentumokat és nem hoz határozatokat.

Gáspár Sándor az Erzsébetvárosban

Gáspár Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a SZOT főtitkára kedden a főváros VII. kerületébe látogatott. Részt vett a látogatáson *Kékedi* György, az MSZMP budapesti bizottságának osztályvezetője is. A kerületi pártbizottság székházában *Nádasdi* József első titkár és *Nyiró* Rózsa, Erzsébetváros tanácselnöke fogadta és tájékoztatta a vendéget a kerület gazdasági és politikai életéről. Mint mondották, elavult a lakás- és épületállomány, s emiatt jogos türelmetlenség tapasztalható a lakosság körében. Elkészült viszont s a kerületen belül társadalmi vitára bocsátották Erzsébetváros belső területeinek rehabilitációs koncepcióját. Az újszerű rendezési terv megvalósítása több ötéves tervidőszak feladata lesz.

Gáspár Sándor ezután a 15-ös számú szakmunkásképző intézetbe látogatott, végül pedig az Állatorvostudományi Egyetem aulájában aktíváértekezleten vett részt. A kerületi vállalatok és intézmények vezetőit, propagandistáit, szakszervezeti aktivistáit tájékoztatta a magyar és a nemzetközi szakszervezeti mozgalom időszerű kérdéseiről.

A francia szenátus elnöke Budapesten

Kedden este — *Apró* Antalnak, az országgyűlés elnökének meghívására — hivatalos látogatásra Budapestre érkezett Alain *Poher*, a Francia Köztársaság szenátusának elnöke.

A vendéget a Ferihegyi repülőtéren Apró Antal fogadta. Megjelent Jacques *Lecompt*, a Francia Köztársaság budapesti nagykövete is.

Svájci hitel gyógyszeripari közös vállalat létesítésére

Kedden öt és fél millió svájci frankról szóló hitelszerződést írtak alá Debrecenben, a Közép-európai Nemzetközi Bank és a Biogal Gyógyszergyár vezetői. A kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok előmozdítására alakult, budapesti székhelyű bank ezzel először nyújt fejlesztési hitelt magyar vállalatnak. A hét évre adott kölcsönből a magyar—svájci gyógyszeripari közös vállalat jövő tavasszal kezdődő építkezésének egy részét finanszírozzák. A Biogal és a svájci Zyma cég megállapodása értelmében magyar és svájci tőkével építenek fel egy üzemet, amelyben itthon eddig még nem gyártott gyógyszerek hatóanyagát állítják majd elő. Az új létesítmény a tervek szerint 1983-ra készül el, és évente 140 millió forint értékű hatóanyagot termel. Elsőként egy új májterápiás készítmény hatóanyagát kezdik gyártani.

Popov és Rjumin vízterápiája

Fokozatosan emelkedő úszásadagokkal folytatódik Leonyid *Popov* és Valerij *Rjumin* readaptációja, visszaszoktatása a földi körülményekhez. A korábbi hosszú távú űrrepülések tapasztalatai alapján bebizonyosodott, hogy a vízterápia az egyik leghatékonyabb eszköz e folyamat meggyorsításában. Az űrhajósok — természetesen a bajkonuri orvosok szigorú irányításával — már a leszállást követő napon elkezdték a víz alatti könnyű tornagyakorlatokat, és egy hét múlva kaptak engedélyt először az úszásra. Első alkalommal csak húsz percet tölthettek az űrhajósok uszodájának nagymedencéjében, és azóta fokozatosan növekszik a napi adagjuk, a földi nehézségi erőtől elszokott izomzatuk terhelése. Az orvosok megállapítása szerint a vízterápia az elernyedt izomzat fejlesztésén kívül az űrhajósok idegrendszerére, szívük és tüdejük működésére is rendkívül jó hatást gyakorol.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1980 JUL 29

DOLGOZÓK LAPJA

Martsa István

Munkácsy-díjas szobrászművész

1021

Egy művész hazajött

Martsa István emlékkiállítás Esztergomban

Több indoka van annak, hogy kínosan kerülni igyekszünk a bár tekintélyesebb, de fellengzősebb, indokolatlanul lágyabb „hazaérkezett" címet. *Martsa István* kétszeres Munkácsy-díjas szobrászművész emlékkiállításának rendezése előtt. A mindig csöndes szavú, emberi és művészi harmóniára törekvő szobrászművész személyiségétől, egyrészt nagyon távol állt effajta elhangzás. Ami talán még ennél is fontosabb, Martsa Istvánnak nem kell „hazatalálnia" — a városban, Esztergomban található köztéri szobrai (a kórházban és a városi tanács előtt) és emlékplakettjei ismertek, a lakosság szimpátiáját, megbecsülését élvezik ezek az alkotások. Több ízben volt már kiállítása ott, ahonnan művészi pályájára elindult, és ahová családja és barátai közé gyakran hazalátogatott. Most a Magyar Nemzeti Galéria és az esztergomi Balassa Múzeum átfogó, a gyűjteményesség igényével, emlékkiállítást rendezett az 1978-ban elhunyt művésznek. Közéri szobrainak kisplasztikai példányait, sok remek kisplasztikáját, érmét és rajzait a múzeum rondellájában július-ban és augusztusban tekinthető meg, méltó a művész életművéhez. Nem csak a könyveknek, más műalkotásoknak is megvan a maguk sorsa, esetünkben a szobroknak, kisplasztikáknak is: hogy szüntelen körforgásban gyönyörködtessék, formálják az embert. Nos, a Martsa szobrok rendületlenül állják az idő próbáját, az esztétikai viharokból még-csak nem is csapzottan, hanem szüntelen üdeségükben, hatásosságukban lépnek a közönség elé.

„Talpasok" — 1968, Baja Vay Ádám Múzeum

A „rokonszenves, vonzó egyéniségű művész az esztergomi évek után (amikor is villanyszerelő és mozigépész volt) a Képzőművészeti Főiskolára került (*Csorba Géza* szobrászművésztől kapott buzdítást), ahol *Ferenczy Béni* tanítványa, majd tanársegédje lett. A sokoldalú, elhivatott és elkötelezett művész mint közéleti személyiség, művészetszervező-irányító is számottevőt alkotott. Ez a nagyfokú, szívvel és lélekismerettel ellátott elkötelezettség hatotta át egész életművét. Sokféle feladatot kapott (csaknem 40 közéri szobra van) a gazdag életműben az emlékermektől az igényesen megalkotott síremlékeken keresztül a ponipás, épületeket, közte-reket díszítő, formáló szobrait is megtaláljuk. Mérhetetlenül sokasodó feladatait igényes szorgalommal, egyéniségén átszűrten oldotta meg. Jellemző rá a harmóniavágy„ még a konstruktívabban fogalmazott alkotásaiban is feltűnik a kifogyhatatlanul gazdag ötlet- és variációkészsége. A kiállítás rendezői több száz alkotásból válogathatták ki azt a csokrot, amelyet most a Vármúzeum rondellájában közszemlére tettek.

— csolnoki —

Szólhatnánk a megelőző szerzővel működésének kötelességeiről, hiszen azok teljesítése. Az összeg azonban elkerülhetetlenül a hatás mellett, mivel az egészségnél nincs értékesebb. Ezért hangsúlyozta pártunk XII. kongresszusa, hogy határozata az egészségügyi megelőzés fokozását.

ÖK LAPJA

a fiataloknak

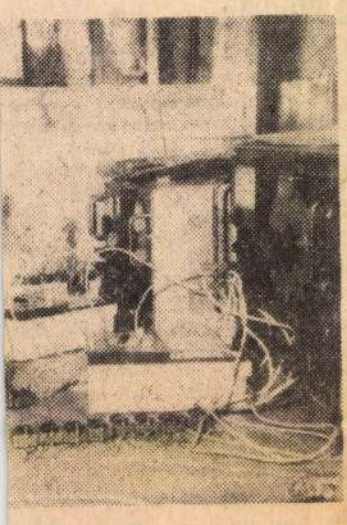

nint kétszeresére növekedett a ermelési értéke, miközben pro- üszeripari termékek gyártása béren és környékén lakó fiata- ifjúság gyára a Gamma, abból özött 243 esetben fizettek szü- ásodik családba baba érkezett.) rszerű a gyárban. Jelenleg 125 A legjobb képességű fiatalok tanulnak

nünket...

ket. Ötünk közül egyedül *Trescsik László* aktív dolgo-

Minta lehet

...ahogy a KÖJÁL megoldotta a növényvédők megelőző ellenőrzését

Él a köztudatban, hogy akik ólommal, higannyal dolgoznak, azoknak veszélyben forog az egészsége. Arra már kevesebben gondolnak, hogy mezőgazdaságunk, iparunk korszerűsödésével — például a növényvédő szerek alkalmazása miatt — mérgező anyagok széles skáláját használják naponta különböző szakmák dolgozói. Az utóbbi öt esztendőben — mindezek ellenére — a termelésben alkalmazott veszélyes növényvédő szerek hatásaként egyetlen mérgezés sem történt megyénkben.

Ahogy ezt a megyei KÖJÁL-ban megoldották, az mintaként szolgál az egész országban. Az akció 1974-ben kezdődött. Persze ezt megelőzően se maradtak orvosi ellenőrzés nélkül a növényvédők, a nyomdászok, a dukkózók és más hasonló szakma dolgozói. A körzeti orvosok rendszeresen vizsgálták egészségi állapotukat. Nehézkes volt ez mind a dolgozók, mind az orvosok számára. A körzetekben ugyanis a hagyományos betegellá- hogy az gálatot végeztek. A KÖJÁL-nál működő belgyógyász és saját, erre a célra szervezett laboratóriuma oldja meg ezt a felelősségteljes, széles körű megelőzést.

Az eredmény (ahogy ezt bevezetőnkben jeleztük): az utóbbi öt évben egyetlen mérgezés sem történt. Köszönhető ez annak, hogy a rendszeres vizsgálatokon már akkor felfedezik az ártalmat, mikor a legcsekélyebb jel mutatkozik. Annyira az elején avatkozhat be az orvos, hogy a bajról a dolgozó nem észlel semmit.

A KÖJÁL tehát riadót „fúj" még a betegség fellépése előtt. Ez persze csupán képletes, hiszen arról van szó, hogy rövid időre kiemelik a veszélyes munkakörből azt, aki veszélybe kerülne, ha tovább maradna a helyén. A gondoskodás egész életre szóló károsodást előz meg.

A vezetők és beosztottak megértették a vizsgálatok jelentőségét. Számon tartják, mikor kerül sor üzemükre. Nagyra értékelik a szervezettséget, mert a régebbi — a kevéssé hatásos ellenőrzés — sok munkaórától vonta el a dolgozókat. A jelenlegi szervezettség mellett a sokkal szélesebb körű vizsgálat legfeljebb 2—3 órás távolmaradással jár. Köszönhető ez egyrészt a KÖJÁL felkészültségének, másrészt annak a segítségnek, amit az üzemek — például járművek kölcsönzésével — nyújtanak.

Nagyon lényeges: az üzemek azonnal jelzik, ha veszélyes szert igénylő technológiát vezetnek be, ilyen jellegű új gyártmányt kezdenek el készíteni, vagy mérgező anyagokkal dolgozó műhelyt nyitnak. A KÖJÁL közreműködése ugyanis nemcsak a dolgozók vizsgálatára terjed ki, hanem figyeli a munkakörülményeket is.

Megrendüléssel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, becsülték és szerették, azokkal, akikben visszhangot keltettek művészi alkotásai, hogy

Martsa István

Érdemes művész, kétszeres Munkácsy-díjas, a Munka Érdemrend arany fokozata, a Szocialista Munkáért Érdemérem kitüntetettje

1978. február 3-án elhunyt.

Temetése 1978. február 13-án, hétfőn du. 15 órakor lesz a **Farkasréti temető** művészparcellájában.

Szobraiban, érmeiben, kisplasztikáiban tovább él.

Nem felejtjük, azok közé tartozik, akik maradandót alkottak.

Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége

Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

A gyászoló család.

Martsa István 1

A hosszú szobrásznévsorból ezúttal egy jubiláns nevét emeljük ki: Martsa István pályaképe különösen alkalmas arra, hogy példa legyen az 1945-tel lehetőséggé vált álmok bemutatására. Az 1912-ben Pozsonyban született, küzdelmes sorsú (múltjából később sem csinált erényt) és csak bicskával, „vasárnaponként" szobrászkodó

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 364 old.

Martsa István 2

villanyszerelő előtt a felszabadulás nyitja meg a Képzőművészeti Főiskola kapuit, ezzel a hivatásul áhitott, tehetsége okán megérdemelt művészi munka útját. Ady Endre barátja és „háziszobvásza Csorba Géza ad előbb műtermében baráti képzést és segítséget az indulónak. És Csorba hívja fel Martsa

Bodri Ferenc: Martsa ~~Ferenc~~ István

Látóhatár 1970/3-4 364-365 old.

Martsa ~~Ferenc~~ István 3

tehetségére Ferenczy Béni figyelmét is. Ferenczy Béni előtt a tanítás lehetősége nyilott ekkor, katedrát kap az ujjáépülő főiskolán. Meghívja osztályába Martsát, aki Vigh Tamással együtt a mester leghívebb és kedves tanítványa, még annak a főiskolától és katedrájától való kényszerű megválása után is (1948).

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 364 old

Martsa István 4

Szobrászunk az utolsó két tanulmányi esztendőt Beck András irányítása val tölti, de már egzamináns korában is jóízű és emlékezetes dolgok alkotója, kiállítások részese. 1951- és 1960 között a budapesti Képzőművészeti Gimnáziumban tanárkodik, közben és utobb itáliai és más nyugat-európai,

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 365old.

Martsa István 5

egy hosszabb távolkeleti utazás, személyes életében alakuló változások, Munkácsy-díj, egyéni és kollektív kiállítások, szép l megbízások tarkítják és teljesítik életrajzát, amelynek fontosabb adatai ezvel már ki is merültek, minden további szó a műveké. Műveké, melyek budapesti kórházak, bölcsődék és óvodák parkjaiban vagy bejárata

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 365old.

Martsa István 6

előtt állnak, ugyanígy Esztergomban és Szolnokon, Balatonalmádiban és Siófokon Salgótarjánban vagy Hajdúböszörményben és másutt, de a határokon kívül is, itt elsősorban az Auschwitzi halál-láger mártíreinlékművére gondolunk. Martsa Függőónos fúja egy salgótarjáni technikum előtt áll: szépséges derű és optimizmus sugárzik

Bodri Ferenc: Martsa István

Lábhatár 1970/3-4 365 old.

Martsa István 7

róla, az életbelépés, az életvállalás, a felismert és szolgálatunkba hajtott természeti törvény alkalmazásának derüje és optimizmusa. A szobrász kezétől való Szerelmespár egy budai kortház bejárata mögött, az Ulö nö ugyanigy rsztergomban, a Napernyös nö Balatonalmádiban, a hajdúböszörményi Felszabadulási emlékmű nemcsak

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 365 old.

Martsa István 8

„térdekorácios" szerepet tölt be tehát, de gazdag szellemi és érzelmi feladatot is, része és ihletője az előtte megforduló „tulajdonosok" világának, hiszen egy-egy szobor óhatatlanul is köztulajdon, egyben „vonatkozási pont" a városban megforduló kirándulók emlékezetében. Az 1950-ben diplomázó művész vizsgamunkájával korábbi

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 365 old.

Martsa István 9

önmagának és munkatársainak állít jelképes emléket a Villanyszerelő szobra Martsa ifjúságát idézi. Ez az alkotás - rokonszenves fogantatása és a művész hovatartozásának szimbolikus deklarációja mellett - meg bizonyos kompoziciós kísérletezés és a formával való szükségszerű művészi küzdelem nyamait hordozza. Az először kimandott

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 365 old.

Martsa István 10

szó természetes nehézségeit. Nem így a kezdeti periodus kisplasztikái és főleg érmei, a pályakezdő legkivált ebben a két műfajban teremt szüverén világot és emlékezetet. Kisebb portrészobrok, állatplasztikák, parányi aktok és tenyérnyi érmék születnek a keze alól, a nagyszerű tanítómester, Ferenczy Béni szellemé érzik e korai művek tematikájában

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 365-366 old.

Martsa István 11

megoldásaiban és hangulataiban. Ezekben a műfajokban magyar szobrász számára nehéz az önállóság az elődök és az idősebbek plasztikánk legrangosabb és nemzetközileg is elismert szinvonalára emelték. Martsa István jó okból érezhette a maga szellemé hez közel Vincent van Gogh művészetét és küzdelmeit. Kétféle változatban is elkészitett.

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 366 old.

Martsa István 12

Van Gogh érme az egyik nemcsak a leginkább elmélyült és bensőséges, de a hazai és a külföldi közvélemény előtt is elismert műve. A feladat éppen a téma melodramatikus igézete, a parányi felület zártsága és a jeles hagyományok miatt nehéz. A mai éremművész már nem egy nagyobb formában készült művet kicsinyit kellőre a

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 366 old.

Martsa István 13

pantográf-technika segítségével, hanem a tartalom és formaegységet követve éppen a pár négyzetcentiméternyi körfelületre fogalmaz. Martsa István előtt nyilván ott él Ferenczy Béni 1936-ban készített Van Gogh érmének szép példája is, ahogy a mester embersége, a benne testet öltött társadalmi és művészi példa szellemi alakulásában és emberi

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 366 old.

Martsa István 14

magatartásában mindvégig nyomon követhető. A tanítvány 1954-ben készült ermének előlapján Van Gogh egyik „párizsi" önarcképe fogalmazodik bronzba, a modell sokatlátó, belső tűzű szemei őrzik a megidézett sors rövid és lázas lobogását. A kopanyacsontokra aszalodott bőr, a dúdoros-árkos homlok a plaketten is érzékelteti a fátumos festő

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 366 old.

Martsa István 15

szellemi erejét és belső lényegét, az arc szi-
láid egysége az elhivatottság meg szállottsá-
gát. Talán nem tévedünk, ha feltételezzük,
hogy a „modell" példája Martsa előtt egy
kissé jelképszerű, a hivatásvállalás és terem-
tő vágyak közösségének parabolája. A két
változatban is elkészített hátlap egyike
„Vincent" elnyűtt, nyuzott és tépett bakancsait

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 366 old.

Martsa István 16

idézi. A megviselt tárgyban meg bűvő embert, az élmény nagyságát, a cipőkről olvasható emberi fáradtságot és a küzdelmes lelkiállapotot. Ez a kép ihleti a költő Kassákot is. A másik változat hátlapja a festő a tarasconi úton Gogh-kép plasztikai ujjászületése - mintha azt a folyamatot mutatná, amelyben a bakancsok elrongyolodtak,

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 366 old.

Martsa István 17

a végtelen szépség megszállott keresésének és áldozatos fáradalmainak példázata. A szobrász előtt az érem és portréalkotás nem pusztán művészi peszűm, nem is kizárolagosan formai vagy szerkezeti elvek megoldásának lehetősége, inkább a „mélységbelátás", a belső lényeg kifejezésének, a „szellemi jegyek" keresésének ismétlődő alkalma.

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 366 old.

Martsa István 18

Ferenczy Bénihez hasonlóan Martsa is hasonlóan sajátos plasztikai világot teremt maga köré. Az ekkor született és a későbbi érmek sora (Leonardo, Elekfy, Berény Robert, Batsányi, Tolsztoj, Dante, Marx stb) hasonlóképpen a portrészobrok (Vak Bottyán büszt. Vigh Tamás, Nagyhajú lány, Parasztlány stb) a kisplasztikák

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 366 old.

Martsa István 19

(Golyázó fiú, Kenyérvivő, Vetkőző asz-
szony. Dobó fiú, az esztergami múzeum-
őrzött két ülőalakos szobor, Európa elrab-
lása stb.) Martsa István emberi és művészi,
szellemi vonzodásait jelölik. Egy ben mű-
vészpályájának jeles állomásai is, szinte kö-
rülhatárolják alkotojuk szellemvilágá-
nak és társadalmi hovatartozásának
Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 366-367 old

Martsa István 20

A kisebb művek betekintést engednek Martsa szuverén világába (hiszen jorészt nem megbízásból készülnek) amelyet elsősorban a fizikai munkában töltött esztendők határoznak meg - nem kisebb a szobrászmesterség testi erőigénye sem - az ulobbi évtizedek pedig művészi szintre, az emberi kinyilatkozás ünnepi fokára

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 367 old.

Martsa István 21

emelik mondani valóit. Művészi tömondatai egy hidatosan vállalt, modern és átfogó humánum, a felismert szellemi szabadság szépsége, a békés emberi élet törhetetlen vágyának gondolatköréből valók, szobrai ily-módon vallomásosak is. Kenyérvivője egy kecsesen lépő, szép idomú fiatal lány, két kezében egy-egy kerek cipoval.

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 367 old.

Martsa István 22

A kis méretű és éppen egyszerűségében monumentális szobor, mint egy jelzőtlen tömondat, a beérett szépség iránt érzett nemes vonzodás mellett az életet jelentő kenyér szimbolikáját is sugározza. Intimitásában és halk költőiségében is erős szépségideálok határozott megnyilatkozása az arasznyi szobor. A női szépségben tárulkozó élet

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 367 old.

Martsa István 23

jelképe az Európa elrablása ciúni kisplasztika törékeny és finom mozdulatú figurája. A görög mondavilág és az európai kultúrtörténet kedvelt historiája, a sokszor ábrázolt téma modern megfogalmazást kap Martsánál: az első lábaival „udvariasan" teidre ereszkedő, zömök és tömör bikatest óvatosan egyensúlyozza a hátára

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 367 old.

Martsa István 24

ülő és a magát kecsesen kellető mozdulatú nőfigurát. Az átszellemült és törékeny humorú együttes a szobrász egyik legkedvesebb és legkivált hangulatos műve, kisplasztikai sorozatának emlékezetes darabja. Hasonlóan átszellemült és természetes szépségű életszeretet zúgárzik a Szerelmespár című szoborcsoportról, a budai Állami Bodri Ferenc: Martsa István

Lálóhatár 1970/3-4 367 old.

Martsa István 25

Tüdőszanatorium kertjében. A füves térségből szinte a teremtés egyszerűségével kinőtt alapzaton, a lombok és a zöld fű hátteréből kiemelkedő, ruhátlan ifjú pár - az Ádám és Éva téma mai változata - a kisplasztikákkal azonos szellemi töről fakad a harmonikusan ritmizáló két alak, a bronz eleven felülete azonos élmény világ

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 367 old.

Martsa István 26

szülötte. Az egymásban is örömet keresö két élet szimbolüma, a távolba néző, formás női akt, a rátekintö férfi; egymásbafonódó, fiatal kezeik a szerelem szépségét, a közös életvállalás harmoniáit hirdetik. A nemrégiben elkészült fekvö nöalak amely lágy elterülésével a Tisza életadó gazdagságát példázza és Szolnokon kerül

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 367 old.

Martsa István 27

felállítására. Martsa egy kissé a maillo-
li dús szellemvilágot is idézve, ad új értel-
met és megfogalmazást a nemes hagyo-
mányoknak. A telt szépségű, félig fekvő
nőalak, a jobbkezében tartott sudár vizi-
növények a természettel egybefonodott em-
bernek az adottságból lehetőséget teremtő
munkájára utal. Mint a salgótarjáni
Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 367 old.

Martsa István 28

szobor esetében, az ugyanígy támaszkodik szerszámára az ujabban készített Kubikus is. Martsa István pályájának egyik legjelentősebb állomása az 1966-ban készült Mártíremlékmű. Egy kissé az összegzése is. A szobrot teremtő művészi folyamat többszöri kísérleti állomásait ismerjük. Egy kezdeti kovácsoltvas változatot,

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 367 old.

Mártsa István 29

majd egy bronzba öntött és a végső kiérleltséget először megfogalmazó kisplasztikát. Végül a felállított, hegesztett vasfigurát a többszöri vázlatok és válto ~~zazat~~ zatok után. Eredetileg a mauhauseni pályázat ösztönözte a művészt, majd Radnóti Miklós költő és embersorsa érlelte a megrendült ihletet tovább. De az első

Bodri Ferenc: Mártsa István

Látóhatár 1970/3-4 367 old.

Martsa István 30

pályázatra ez az egyalakos, inkább egy-
nézetű szobor kicsinek bizonyult. Mak-
risz Agamemnon ismert szoborcsoportja
került felállításra Mauthausen tragikus
csendű lágerudvarán. Az Auschwitzbán ál-
ló Martsa-szobor egy máglyára térdelő, ki-
száradt és meglövetett testű férfit idéz. Moz-
dulataiban megadás és ellencillás, panasz
Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 367-368 old.

Martsa István 31

és átok kettössége feszül. A mementó jele a szinte erőszakkal felmeredő, természetellenesen szétfeszített ujjú, magasra lodult jobbkarjában – a görcsberándult, földjét már elhagyni készülő bal láb szimbolikájában az iszonyaté. A lehajtott bal kéz erőtlenül és tehetetlenül laza tenyerű tartásában a másra képtelen megadásé; a két

Bodri Ferenc: Martsa István

Lálóhatár 1970/3-4 368 old

Martsa István 32

kéz vonala szinte a krisztusi halál keresztjét idézi. A szenvedő jobb lába az olajjal átitatott, kemény és gyulladni kész talpfarakásra térdepel. A szabályosan rakott talpfák és a vaslemezből készült alak összefeszülő harmoniában a borzalom, a sorssal már szembeszállni nem tudó ember tragédiájának fájdalmas szépsége dominál.

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 368 old.

Martsa István 33

Az emlékezet fájdalmas katarzisának drámai jelentkezése. Drámai, hiszen a szobor állásfoglalásra, dialogusra késztet, kemény és éles, merésztörésü vonalai ugyanígy. Az erövonalak metszéspontjára hanyatlik a halálra szóint, a halált kiáltó áldozatként vállaló, előrebillent fej. Drasztikusan faragott arcélek, villodzó fényü tar

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 368 old.

Martsa István 34

kopanya, erőtlen elörebukás, mindez a legrettenetesebb véget idézi, az értelmetlen oktalan és büntelen halált. A kitáltott száj a kopanyagömb mélységéből kiált a jelenvalókhoz. Az alkotás vasból készült, hegesztéssel. Igen ellenálló és kemény, közel centiméternyi vastag, jellegtelen vaslemezből, melynek egyetlen megmunkáló eszköze,

Bodri Ferenc: Martsa István

Lálóhatár 1970/3-4 368 old.

Martsa István 35

vágoszerszáma és összeillesztője, a százfé-
nyű felület kialakítója a hegesztőpisztoly.
Ez a szerszám divatos mai szobrászatunk-
ban, de Martsa alkotásánál megfelel a tartal-
mi lényegnek. Ugyanígy a két anyag - a
vas és a fa - feszülő konfliktusa is: köl-
csönhatásuk része a kompozíciónak. Az
említett és a meg nem idézett alkotások

Bodri Ferenc: Martsa István

Látóhatár 1970/3-4 368 old.

Martsa Gyhvain

Méltóan képviselik Martsa Gyhvain
művészetének első negyedszázadát.
1970-ben a Magyar Népköztársaság
érdemes művészévé nevezték ki.

Bodri Ferenc: Martsa Gyhvain

Látóhatár 1970/3-4 368 old.

Martsa István

Művei szerepelnek a Fényes Klubban rendezett szolidaritási Zamara Zia Kitáson – az indokínai szolidaritási hét keretében.

Magyar Nemzet 1972 szeptember 5
Kiold.

Martsa István

Az Éremművészek Nemzetközi Szövetségének (F.I.D.E.M.) ez évi kongresszusán és kiállításán (Helsinki) az ő érmei is láthatók.

Műgyűjtő, 1973/2. sz. 64. l.

Martsa István, szobrász

A Pécsi Modern Magyar Képtár új szerzeményei: Képek jegyzéke:
71. sz. kép: "Európa elrablása", bronz. 25.5.cm. Leltsz.: 67.106. Fekete repr. 229.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemén ek I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Martsa István

Szobrász műve: Villamszerelő

Artner Tivadar: Miért szép?

Élet és Tudomány 1961 okt. 1268 l.

Martsa István

szobrász

Az esztergomi művésztelep megala-
kulásánál Martsa István volt a
közvetítő a város és Ferenczy Béni
között.

Kaposi Endre: Ferenczy Béni művésztelepe Esztergomban.
Művészet, 1970.augusztus - 10. lap

Visszaemlékezést írt az esztergomi
Művésztelepre való érkezéséről,
fogadtatásáról, otttlétéről.

Kaposi Endre: Ferenczy Béni művésztelepe Esztergomban.
Művészet, 1970.augusztus 10.lap

Martsa István
nobiasz

A hábori alatt Esztergomban barát-
ságot kötött Csorba Gerával, akivel
együtt bujkáltak mint hatonasió-
keveriyek.

Kaposi Endre: Ferenczi Béri ...
Művészet, 1970. augusztus – 10 lap

Martsa István
szobán

Míg az esztergomi művésztelepen dolgozott, bátyjánál Martsa Alajosnál lázott.

Kaposi Endre: Ferenczy Béni művésztelepe Esztergomban.
Művészet, 1970. augusztus 10. lap

Martsa Istvánt
szobrász

Ferenczy Béni az osztályaról
magával vitte Esztergomba
Kiss Sándort, Martsa Istvánt
és Vigh Tamast.

Kaposi Endre: Ferenczy Béni müvésztelepe Esztergomban.
Müvészet, 1970. augusztus - 10. lap.

Kortsa István

Kisbronzokkal szerepelt a Pozsonyi magyar kiállításon.

Új Szó 1965. jún. 1.

Martsa István

MDK

A Műcsarnokban 12 magyar művész részt vesz nemzetközi éremkiállitáson.

Esti Hirlap 33 szám 1958. febr 8. 2 old.

M.D.4.

Martsa István

szobrász

1950-1954 közötte állami megbízásra komponált műve. Székesfehérvár „500 km-es mozgalom", Merőkér: Munkás és parasit.

Ujvári Béla: Martsa István

Művészet, 1969 felmár - 28 kep

Martsa István

szobrász

MDV

1959-ből hordva műviszelének igalt szakasza hordódik. 1958-ban alkami meghirással hiállítás rendezésére Tavol Keletre utarik, s mintegy fél évig ott tartózhodik.

Ujvári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. február – 28 lap.

Martsa István

szobrász

MD.V

1950 es években művészetében
változás áll be. Érdeklődése a
nagyméretű hörplasztika felé
fordul és kisplasztikában is inkább
a hörplasztikát műveli.

Ujvári Béla: Martsa István.
Művészet, 1969. február – 28 kap.

Martsa István

Született Pozsonyban 1910-ben. Szobrász. Munkácsy díjas. Neves érmész. Művei: „Colt", „Öltözkodó lány"; érméi: Vak Bottyán, Van Gogh stb.

Tekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 3341 1971.

Martsa István, szobrász (1912 – M.D.K.

mint Ferencz Béni növendéke 1945–1950 között végezte el a Képző művészeti Főiskolát. Rész vesz hazai és külföldi kiállításokon – Budapesten önálló kiállítása is volt. Újabban expressziónista irányban új anyagokkal kísérletezik, mint pld. az Auschwitz-i emlékműre készített vaslemez erből elkotok pályaműve. Munkácsy-díjas. A londoni kiállításon négy plakettel szerepelt, melyek körül a katalógus a „Nagy fa" c.t körli.

Twentieth Century Hungarian Art. Paintings, sculpture and graphic works. Intr.: István Genthon.

The Arts Council of Great Britain at the Royal Institute Galleries, Piccadilly, 1967.

4. a 26. o.

Mautsa István

kiállított művei:

Van Gogh (érem, 2 oldalas). Bronz.
Van Gogh (érem, elő- és hátlap). Bronz.
Berény Róbert (érem). Bronz.
Elekfy Jenő (érem). Bronz.
Bibolnai öreg arác (érem). Bronz.

Pécs-baranyai országos képzőművészeti kiállítás 1956. Kat. irta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 20 t.

30. l.

Martsa István

Született Pozsonyban 1912. Tanulmányai a bp.-i Képzőművészeti Főiskolán. Tárlatai: Budapest 1954. Munkácsy díj: 1957, 1966.

Sculptura Hungarica a mai magyar szobrászat, Budapest (é. n.) 1181.

Martsa István

Közölt reprodukciók:

46. sz. „Ausschwitzi emlékmű" (bronz, 25 cm) a műcsz tutajdona,

47. sz. „Kútfigura" (bronz, 2 m) szolnok muzeumudvar.

Sculptura Hungarica a mai magyar szobrászat, Budapest. 1191. Ő és lapszám nélkül

Martsa István szobrász M.D.K.

a marcali szovjet hősi emlékművet készíti

Uj szobrok Budapesten és vidéken

Magyar Nemzet 1963. június 12. 4.l.

Magyar Nemzet junius

Martsa István
szobrász

M.D.K.

Érmeit kiállították a
londoni tárlaton.

N. Penzes Éva: A londoni kiállításról
Művészet, 1964. dec. – 40 kap

MDK.

Martsa István

Szereplése az auschwitzi kiállitáson

Népmüvelés 1965 május. lap -

Marcsa István MDK

Szerepelt a német művészszövetség berlini pavilonjában /Unter den Linden/ rendezett magyar művészeti kiállításon.

Uhlitzsch Joachim: Entwicklungsprobleme ungarischer Kunst.
NEUES DEUTSCHLAND 1962. szept. 14.

MARTSA ISTVAN, szobrász,éremművész

1973-ban Helsinkiben a FIDEM XV.Biennáléja.13 magyar kiállító.Néhány kitünő,fiatal magyar művész nem vehetett részt,mert a finnek a művész egyéni fejlődését is be akarták mutatni és kérték,hogy a művészek 10 évi termését mutassák be.-Ermeivel szerepelt:
MARTSA ISTVAN is. 37.old

KUNVÁRI LILLA: A FIDEM Biennáléja Helsinkiben 37.old

AZ ÉREM,XXX.évf. 1974. 1.szám, Bp.

Martsa István

Müvészetének középpontjában az ember áll. Müvészi pályafutása során hü maradt a realista szemlélethez, közérthető.

Pogány Ö. Gábor: Martsa István
Alföld 1974/6/79

Martsa István

az 1940-ben létesített városligeti szoborbemutató szabadtéri tárlaton Móricz Zsigmond ábrázolása látható.
(emlétve)

Dolgozók Lapja, 1942. szept. 9.

Martsa István

A városligeti szoborbemutató park-
ban van elhelyezve Móricz Zsig-
mond ábrázolása. /említve/

É. H.: Országos szobortalálkozó a Városligetben
Magyar Hírlap, 1972. szept. 3.

MDK.

Martsa István

Kiállitásának,illetve kiállitási részvételének emlitése.

Neue Zeit /1/ Berlin-Ost 24.3.65. lap -

MDK

Martsa István

szobrokkal szerepel a tárlaton.

Heitler László: Modern magyar grafikai és kisplasztikai kiállitás Pápán.

NAPLO/Veszprém/ 1962. jun. 14.

Martsa J.

éremművén ki volt állítva Párizsban a magyarországi művészet kiállításon.

Boris Lossky: A magyarországi művészet tűévszázada
(Petit Palais, Paris, 1966. ápr.-jún.)

Magyar Műhely, Paris, 1966. nov. 15. 110.o.

M.D.K.

Martsa Istvánn
nobrán

A Dési Huber hirtagja volt

Bolgár Kálmán: Tireves a Fiatalok Lipró művészeti Studiója
Művészet, 1969. január - 14 lap -

Martsa István

1945-50-ig a bpesti Képzőműcészeti Főiskolán, Ferenczy Béninél tanult; kisméretű alkotásaival és érmeivel rendszeresen vesz részt a bel- és külföldi kiállításokon. Az utóbbi években ujabb formákban fejlődik.

L'art de Hongrie du X au XX siècle.
Kiállítás, Paris, 1966. katalógus.

Vaslemezes alkotásokat is valósít meg. Így például az Auschwitzi Mártírok emlékművét is ilymódon képzítette el. Munkácsy díjat nyert.

L'art de Hongrie du X au XX siècle

Kiállítás, Paris, 1966. katalógus.

Martsa István

Bemutatott művei:

„Tolsztoj", bronz, 13,1 cm, 293. sz.

„Leonardo da Vinci", bronz, 13 cm, 294 sz.

L'art de Hongrie du X au XX siècle,

Kiállítás, Paris, 1966. Katalógus.

Martsa István [ ] MDK

Kiállító

D. Fehér Zsuzsa: Magyar képzőművészek a fasizmus ellen 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. dec. 19.

M.D.K.

Marksa István, szobrász (1812 -)

jelenleg az 50-es évek
elején visszatérést irányzatot
képviseli, neo-klasszicisztikus
felfogással.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

370. old.

M.D.4

Martsa István

szobrász

33-éves volt, amikor a Képzőművészeti Főiskolára jelentkezett. Addig magas feszültségű szerelőként keresete kenyéret. Szabad idejében bicskával figurákat faragott.

Ujvári Béla: Martsa István

Művészet, 1969. február – 28 lap.

M.D.K

Martsa István

szobrász

Humanizmusa szenvedélyes hangot ölt a Mauthausenbe tervezett, de Auschwitzban belső térben felállított emlékmüve.

Ujvári Béla: Martsa István

Művészet, 1969. felmin - 28 lap.

M.D.Y.

Martsa István

szobrász

A Hajdúböszörményben álló felszabadulási emlékműve a győzelem zászlaját magasra emelő szovjet katonát ábrázolja.

Ujvári Béla: Martsa István

Művészet, 1969. február – 28 kep.

MDY

Martsa István
szobász

Kalocsa főtérére az ásójára tamasz-
kodó rózid zekejű kulikus alakja he-
rül. A Fodor TBC szanatorium park-
jában helyezték el „Szerelmespár" ját.

Nyvári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. február – 28 lap.

Martsa István
notrán

M.D.V.

A rákosherentvári tanácsháza ele a gondokba mélyedt, tisztséget jelképező bolyára támaszkodó bírót állítja szimbolumhent.

Ujvári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. február - 28 kap

Martsa István
szobrász

M.D.V.

A Szolnoki Muzeum előhelyet
díszítő kompozíciójában a
„Tisza"-t szemlyesíti meg.

Ujvári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. felszíar - 28 kap

Martse István
szobrai

M.D.K.

1965-ben a Salgótarjáni Technikum előtt álló függő ont tartó fiú szobrában a pontosságot hirdető tanulót ábrázolja.

Ugron Béla: Martse István
Művészet, 1969. február - 28 lap.

Martsa István

szobrász

M.D.K.

Az ujpesti technikumnak komponált három domborművet 1954-ben. Ugyancsak ebből az évből való a „Vetkőzőnő" című kompozíciója.

Ujpári Béla. Martsa István.

Művészet 1969. február - 28 kap.

Martsa István
szobrász

M.D.K

A Lev Tolsztojérmén a művész és az ember ábrázolásával emlékezik meg az íróról. Marx Károly plakettjén monumentális hatásra törekszik a művész.

Ujvári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. február – 28 kap.

Martsa István

szobrász

M.D.K.

A Van Gogh erémnek két hátlapot komponált a művész az egyikre a „Festőművész a tarasconi úton" ismert festményt mentáta, a másikra a „Cipők" ismi lépet.

Nyvári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. február – 28 lap.

M.D.4

Martsa István
szobrász

„Laci pátér", „Van Gogh", Lev
„Tolsztoj", „Marx Károly" érméi,
a személyiségek sajátos vonásainak megrajzolása.

Nyvári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. február – 28 lap.

Martsa István
szobrász

M.D.V.

Az 1950 es évek utáni hismeretű
archépe a „Fiatal lány", a „Parasit
lány", „Vak Bottyán". A „Lány" arché-
pén a magatartást és a lelki állapotok
fejeri ki plásztikai nyelven

Ujváry Béla: Martsa István
Művészet, 1969. február – 28 lap

Marlsa István

szobrász

M.D/

Diplomamunkája a „Villanyszerelő" című élet nagyságú szobra. Ebben kora fiatalságának emlékeit eleveníti fel.

Ujvari Béla: Marlsa István

Művészet, 1969. február – 28 kp

Martsa István

szobrász

M.D.6
1.

Martsa István Csorba Géza műtermé-
ben leste el a mintázás egyhelyáng
fogását.

Ujvári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. felvinar - 28 lap.

Martsa István

szobrai

M.D.L.

Ferenczy Béni figyelt fel először Martsa István művészetére. 1945-ben az ő pártfogása révén herzelt a Főiskolára. 3 évig Martsa István Ferenczy osztályán dolgozott. A barátságuk elmélyült.

Ujvári Béla: Martsa István

Művészet, 1969. február - 28 lap.

Martsa István
szobász

M.D.Y.

1957-ben készült az ózdi SzTK rendelő előtt álló „Álló nő" c. műve 1966-ban a Tolnai lakótelepre az „Ülő nő". 1966-ból való a Balatonalmádi beli „Napernyős nő"-je.

Nyári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. február - 28 lap.

M.D.

Martsa István
szobász

A szófoki Gorkij fasor-i bölcsőde előtt áll szerelmespárja. Ennek mondanivalójában következetes a „Vi etnami parasz" c. műve.

Ujvári Béla: Martsa István
Művészet, 1969. felmon - 28 lap.

Martsa István

Nohrán

M.DY

Mèltalai

Kovács Gyula: Mai magyar érem művészetünkről

Művészet, 1968. September - 22 lap

Martsa István, festő-

Hétfőn temetik Martsa Istvánt

Martsa István kétszeres Munkácsy-díjas érdemes művész temetése február 13-án, hétfő délután 15 órakor lesz a *Farkasréti temető* művészparcellájában. (MTI)

*

A felszabadulás után indult szobrászgeneráció egyik jelentős alakja távozott Martsa István korai halálával. A villanyszerelőből lett Ferenczy Béni-növendék harminchárom évesen került 1945-ben a Képzőművészeti Főiskolára, és humanista, elkötelezett szobrászatában mindvégig hű maradt mesterének és pályakezdő éveinek szelleméhez. Érmei, monumentális és kisplasztikái lírai elkötelezettséggel, vivódó elmélyüléssel tükrözik korunk szellemét. Érmeket mintázott Berény Róbert, Marx, Van Gogh emlékére, portrészobrot készített Berda Józsefről, Braun Éváról, erőssége volt köztéri plasztikánknak. Auschwitzi emlékműve, az esztergomi kórházban, a Fodor József szanatóriumban álló meghitt kompozíciói, Ignotus-síremléke őrzi a többi között a nagy nyilvánosság számára a Munka Érdemrenddel, a Szocialista Munkáért Érdeméremmel kitüntetett művész munkásságát.

7.

–: Hétfőn temetik Martsa Istvánt.

Népszabadság, Bp. 1978. febr. 10.

Marta Szabó
szobrai

Részt vett a Nemzetközi Éremművészeti kongresszusain és kiállításain.

------: FIDEM Nemzetközi éremkiállitás és .....
Művészet, 1973.junius - 43.oldal

MARTSA ISTVÁN

XV FIDEM 1973 Helsinki.

/Exhibition catalogue. Ed. by Kaarina Rissanen, Juoko Voionmaa./

Katalogus 1595-1599.sz. 88.old.

H.é.n. 97 old., képekkel.

Martsa Istvám

MARTSA ISTVÁN a nemrég elhunyt Munkácsy Mihály-díjas szobrász és özvegye, M. Szűcs Ilona festőművész munkáiból nyitottak szombaton reprezentatív kiállítást a dömösi művelődési házban.

Magyar Hirlap 1981/8/23/11

Kartsa István

A debreceni Műcsarnokban gyűjtemé-
nyes kiállítása volt.
A 40-es évek második felében
Ferenczy Péni nővendike volt.

Dévényi Iván cikke

Vigilia 74/2 135. o.

Martsa István
Nobás

Több alkotása van Esztergomban

Kaposi Endre: Ferenczy Béni műnésztelepe Esztergomban.
Művészet, 1970. augusztus 10. lap.

Martsa István, szobrász MDK

Kiállított műve kitűnő.

G. M.: Országos tárlat Szegeden 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. júl. 25.

MDK

Martsa István szobrász /Pozsony, 1912--/

Marx, br.érem

Leo Tolsztoj, br.érem

Cimeres bika, br.érem

Az Érem, XVI.évf. 1960. 15.sz.

Martsa István
Nobrán

M.D.K.

Ködombormüvéről.

Pagány Ö. Gabor: A nikesfehérvári vasútállomás.
Müvészet, 1961. május. – 9 l.

M.D.K.

Martsa István
szobrász

Van Gogh érem
Van Gogh érem hátlapja } rejtve

Soós Imre: Magyar művészek Van Gogh ermei
Művészet, 1966. Május – 12 kap.

Martsa István.

Szabor.
(Máglyán összeszukló alak).
Az Auschwitzi Múzeum Állandó Magyar Kiállítása.

Emlétve.

Népnüvelés, 1965. 5. sz. 41. old.

Martha István.

Szabor. Repro.

Az Auschwitzi Múzeum Állandó Magyar Kiállítása.

Rel

Képművelés, 1965. 5. sz. 40. old.

Martsa István, halálán

● MARTSA ISTVÁN szobrászművész és Martsáné Szücs Ilona festőművész munkáiból nyílik kiállítás ma délután a dömösi művelődési házban.

– ○ Martsa István

Esti Hírlap, Bp. 1981 aug. 22.

8.

MARTSA ISTVÁN

Hongrie, Gal. Nat. Hong.
Martsa István kiállitás rövid ismertetése.

Gazette des Beaux-Arts, VIe période
Tome XCIX, Janvier 1982. 21.old., 1 kép.

Marisa Mistrák

„Tisza" c. szobra a Damjanich
Múzeum udvarára kerül
Szolnokon (eml.)

N.N.: Ujabb képzőművészeti
alkotások Szolnokon

Nagyvárad 1969 IV. 23

Martsa István

az érem művészet terén, alkotói tevékenységével kapcsolatosan sikerekről számolhat be.

E. Gádor – G. Ö. Pogány: Ungarische Bildhauerkunst, Bpest, 1955. 141.

Marksa István

Tisza c. nobre kolmokra kerül (eml)

Tanácsok Lapja 1968 XII. 19

M.D.K.

Martsa Istvánn

szobrász

A szófoki állomáson van elhelyezve az üdülő mő szobra.

Láncz Sándor: Új képzőművészeti alkotások a Balaton körül

Művészet, 1962. szeptember — 22 lap

M.D.K.

Martsa István

Kiállitása Hanoi-ban (Kina) 1958 végén.

Műterem.1958.nov.sz.

M.D.K.

Marksa István, szobrász (1912-

a klasszikus hagyományok
követője.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 958. old.

Martha István (1912-) nobsán

Mártis nobos /szepró/ az auschwitzi emlékmuzeumban áll.
1955-ben önálló kiállítása volt.
A Kép-Főiskolán Ferenczy Bém-növendéke.
Fiu függőónnal /emlétve/

Jelenkor 1966 I.n. 51old

MDK

Martsa István, szobrász

reliefjét mennyezetre a város felőli főhomlokzatra beillesztik, vasutat összefüggő témát mutat.

Szabad Művészet. 1953. 144.l. /Az uj székesfehérvári pályaudvar/.

Marcsa István, szobrász M DG

Ifjúság c. – fiatal párt ábrázoló – szobra elkészült. A szobrot a Fodor József Tüdőbetegszanatórium park=jában helyezik. el.

– : Hír

8. l

Bn. 1962, febr. 16.

NÉPSZABADSÁG

Mavtsa István (1912 –)

Tolsztoj. Bronz, 13,1 cm.- MNG. ltsz. 56.1546.P.

Leonardo da Vinci. Bronz, 13 cm. MNG. ltsz. 58.4.P.

Szerepelt e Magyar művészet kiállítása Párizsban szépművészeti Múzeumban rendezett bemutatóján (Kat. 272-273. sz.)

A magyar művészet kiállítása Párizsban. Bp. 1966. Kat. bev. Aradi U., Gerevich L.-né, Solymár I. Bp. 1966. 31 l., 20 t.

30. l.

Martsa István

kiállított nohai

Golyózó fiú, bronz, 8 cm.

Ló, bronz, 25 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

18. 1

Molnár István (1912)

Anya gyermekkel, 1959, Gorkij fasor, 39 sz. óvoda

A felszabadult Budapest művészete.
Kiállítási katalógus, Budapest, 1960
22 l.

Martsa István

kiállított művei:

Lipicai mén. Bronz.
Vethörő. Bronz.
Dobó fiú. Bronz.
Tolntoj (érem). Bronz.

Pécs-baranyai országos képzőművészeti kiállítás 1956. Kat. irta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 20 t.

Martsa István

Leo Tolstoj (érem) (repr.)

Pécs-baranyai Országos képzőművészeti kiállítás 1956. Kat. irta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 20 t.

Martsa István
szobrán

/1912/

Ferenczy Béni tanítványa.

Kisméretű szobrai, ismei

Közteri művei

Magyar művtört. 10. 38

Képzőmű v. kiad. 1971.

Martsa F.

Mint érem művész, szerepelt a Petit Palais-béli magyar kiállításon.

B. Lossky: A magyarországi művészet 10 évszázada; Magyar Műh. ly. 1966. XI. 15. 110. l.

Martsa István MDK

három müvével szerepelt Párizsban a Nemzetközi Éremkiállitáson.

Müterem 1958 I. évf. 3. sz. 46.

Martsa István MDK

Az első Pécs-Baranyai Kiállitás /megnyilt 1956. máj.// alkalmából Janus Pannonius emlékérmet kapott.

Janus Pannonius Muzeum irattára.

M.Heil.Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok.
Művészettörténeti tanulmányok.Bp.1960.221-250.l.
247.l.

Martsa István

Ferenczy Béni nóvendéke volt.

Nemeth Lajos: Modern magyar mimmit
Cosmia 1968

148. l.

MARTSA ISTVÁN, éremművész, 1912

Ferenczy Béni hatása érezhető müvein. Hasonló felfogásban igyekszik dolgozni ő is. 45.old.

SOÓS GYULA: Az utóbbi évtized magyar éremművészete 5 1945-1955 5 44.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLEMÉNYEK, LVI-LVII. évf. 1957-1958. Akad. Kiadó, Bpest. 1958

Martsa István, [ ]

Szerepel a Jének Klubban

↓

— : Kamaratáirlat 2.

EST / HIRLAP, Bp. 1972: szept. 6.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül. 1912-ben Pozsonyban. Ferenczy Béni Tanitványa volt-Munkácsy dijas. A Művészeti Gimnázium tanára.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1954.-BERÉNY ROBERT, nagykalapu férfi mellképe féljobbra. Kör 109 mm. öntött, bronz. 20/260/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászművész érmei és plakettjei 20/260/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
--------AVI. 1960. 15.sz. Bp.

MARTSA ISTVÁN, szonrász

Szül.1912-ben Pozsonyban.Ferenczy Béni tanitványa volt.Munkácsy.dijas.A Művészeti Gimnázium tanára.
ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1954.- Marx,nagyszakallu férfi arc képe szemben.felirat nélkül.Kör 108 mm. öntött,bronz. 20/260/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászművész érmei és plakettjei 20/260/.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
--------AVI. 1960. 15.sz. 5p.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül. 1912-ben Pozsonyban. Ferenczy Béni tanítványa volt. Munkácsy díjas. A Művészeti Gimnázium tanára.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:. -1953. -Gyümölcsszedők: körtefa hosszú létrával, melyen 2 alak kosarat adogat egymásnak. Kör 91 mm. öntött, bronz. 20/260/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászművész érmei és plakettjei 20/260/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
--------XVI. 1960. 15. sz. Bp.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül. 1912-ben Pozsonyban. Ferenczy Béni tanitványa lett volt. Munkácsy dijas. A Művészeti Gimnázium tanára.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1953.-ELEKFY JENŐ, férfi arcképe b. H/. POUR L'ART/1953. festmény keretben. Kör 85 mm. öntött, bronz. 20/260/ol

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászművész érmei és plakettjei 20/260/. old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------ XVI. 1960. 1.5.sz. Bp.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül. 1912. Pozsony. Ferenczy Béni tanitvány. Munkácsy dijas. Müvészeti Gimn tanára. Külföldi kiállitásokon vettrés
ÉRMEI, PLAKETTJEI .-1950.- XZERZSINSZKIJ FÉLIX-EDMUNDO VICS MDCCCLXXVII-MCMXXVI, kecskeszakallas ffi. arck. jH/. S sürü szöveg. Kör 102 mm. öntött bronz. 20/260/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászmüvész érmei és plakettjei 20/260/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XVI. 1960. 15. sz. Bp.

MARTSA ISTVÁN

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül. 1912-ben Pozsonyban. Ferenczy Béni tanitványa. Munkácsy dijas. Müv. Gimn. tanára.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1952.- Bábolnai öreg akác/vastag törzsü lombos fa/. Kör 160 mm. öntött, bronz. /Vigh Tamás is megmintázta/. 20/260/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászmüvész érmei és plakettjei 20/260/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XVI. 1960. 15. sz. Bp.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül.1912.-ben Pozsonyban. Ferenczy Béni tanítványa volt Munkácsy díjas, a Művészeti Gimnázium tanára. A Magyar Képzőművészek szövetségének titkára. Részt vett az 1957. évi párizsi nemzetközi és az 1958.évi antwerpeni képzőművészeti kiállításon. Felesége, Szücs Ilona festőművésznő. 205 60/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászművész érmei és plakettjei 20/260/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XVI. 1960. 15.sz. Bp.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül.1912-ben Pozsonyban. Ferenczy Béni tanítványa volt. Munkácsy díjas. A Művészeti Gimnázium tanára.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1955.-Címeres bika/nagyszarvú/jobb ra
Kör 90 mm. öntött, bronz. 20/260/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászművész érmei és plakettjei 20/260/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------ XVI. 1960. 15.sz. Bp.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül.1912-ben Pozsonyban.Ferenczy Béni tanitványa volt.Munkácsy dijas.A Művészeti Gimnázium tanára.

ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1958.-MOLNÁR GABRIELLA,leány arcképe szemben.Kör 100 mm.öntött bronz. 21/261/.old.

SZIGETI IASTVÁN: Martsa István szobrászmüvész érmei és plakettjei 20/260/.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XVI. 1960. 15.sz. Bp.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül.1912-ben Pozsonyban.Ferenczy Béni tanitványa. Munkácsy dijas.A Müvészeti Gimnázium tanára.
ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1952.-DANTE,férfi mellképe korabeli öltözetben b.H/.Giotto illusztrációja alapjan egy jelenet a Paradizoból.Kör 110 mm.öntött,bronz. 205260/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászmüvész érmei és plakettjei 20/60/.old.

AZ ÉRME,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
XVI. 1960. 18.sz. BP.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül. 1912-ben Pozsonyban. Ferenczy Béni tanitványa volt. Munkácsy dijas. A Művészeti Gimnazium tanára.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1955.-Férfi arcképe félbalra felirat nélkül. H/. VINCENT/VAN GOGH/1853/1890, kalapos férfi fesstőfelszereléssel balra tart, háttérben 2 fa. Kör 101 mm. öntött, bronz. 21/261/.old. Ugyanaz 2 bakancs szemben VINCENT/ 88.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászművész érmei és plakettjei 20/60/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
-------- XVI. 1960. 18.sz. Bp.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül. 1912-ben Pozsonyban. Ferenczy Béni tanitványa volt. Munkácsy dijas. A Művészeti Gimnázium tanára.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.- 1954.-LEO N-TOLSZTOJ, szembenéző, hosszúszakállu orosz inges férfi derékig. Kör 128 mm. öntött, bronz. ~~kk~~ 20/60/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa Istvan szobrászmüvész érmei és plakettjei 20/60/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XVI. 1960. 18.sz. BP.

MARTSA ISTVÁN, szobrász

Szül. 1912-ben Pousonyban. Ferenczy Béni tanitványa volt. Munkácsy dijas. A Művészeti Gimnázium tanara.
ÉRMEI, PLAKETTJEI:. -1952. -LEONARDO DA VINCI, ~~xxx&~~MCDLII MDXIX, Nagyszakállu férfi arcképe b.H/. Háromlábu ~~óriási~~ emelőszerkezet, körülötte emberek. Kör 130 mm. öntött, bronz. 20/260/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Martsa István szobrászmüvész érmei és plakettjei 20/60/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XVI. 1960. 18.sz. BP.

Martsa Istvánné
szobán

17 Munka Érdemrend arany fokozatát kapta.

— Kitüntetések
Műveket, 1972 július – 15 oldal.

Mártsa István

1.

Munkács díjas !1957, és 1966 / 1912. június 23-án Pozsonyban született. A képzőművészeti Főiskolán végzett, jelenleg a Főiskola tanára.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Mártsa István

1954 -ben volt önálló kiállitása Budapesten. , résztvevője az országos és a vásárhelyi tárlatoknak. Müveit bemutaták a Velencei Biennálén. Szerepelt az I. kisplasztikai Biennálén.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Mártsa István

Tanulmányuton járt a Szovjetunióban, Kinában, Koreában, Csehszlovákiában, Romániában és Olaszországban. Több müvét a Nemzeti Galéria, a Balassi Bálint muzeum és a Modern Magyar képtár őrzi.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Mártsa István

Köztéri szobrai közül 1968-ban állitották fel Siklóson Fuvószene cimü müvér. Bemutatott müve: Favágó , 1969 bronz 28 cm .

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

1021

1982.VI.23. 21,30 Faragó Tv2.

Tv-híradó

Martsa István

- Ha közöttünk lenne, 70. születésnapját ünnepelnénk Martsa István szobrásznak. Elkötelezett művész volt abból a nemzedékből, amelynek élete, alkotói sorsa elválaszthatatlanul összefonódott a felszabadulás utáni Magyarországgal. A nagyközönség köztéri szobrait ismeri elsősorban, nagyméretű jellegzetes alakjait. Ezek egy részének kicsinyitett változata is látható a Fényes Adolf Teremben ma megnyitott emlékező kiállitáson. Matrsa István felnőtt fejjel munkásként került a főiskolára. Ferenczy Béni tanitványa volt. Tanárával kapcsolata később barátsággá mélyült. Mesterének emberi, művészi szemléletét haláláig őrizte. Kezdetben ő is kisplasztikákat, érmeket, kisebb portrékat mintázott. Kitünő jellemábrázolásról és nagy mügondról vallanak ezek az alkotások. Van Gogh érmén például szinte tapintható a különös sorsu festő különleges, szálkás ecsetkezelése. Szobrait a harmónia a környezetbe illő megfogalmazás jellemzi. Müvészetének egyik erőssége a liraiság. Figuráin nemcsak az embert ábrázolja, hanem az eszményt is, amelyet a müvész képviselt és haláláig magáénak vallott. Gazdag életmüvet hagyott ránk, többszáz rajz, 200 kisplasztika, több mint 100 érem és 40 köztéri szobor -rzi Matsa István müvészetét. Halálakor 1978-ban nemcsak müvész, hanem kitünő pedagógus és közéleti ember is távozott közülünk. 70. születésnapján a Farkasréti temetőben felavatták siremlékét. Szép nőalakja a Caritas őrzi a szobrász Martsa István örök álmát.

Martsa István Jelenlét 1966/1.

az anyag belső törvényeit, a forrasztás dudorait, a dróthurok végét. Sőt mintázó anyagul választja a parafát, a gipszet, a plasztelint, a drótot is.

Az 1926-ból való életnagyságú, fából mintázott *Önarcképtől*, ettől az egyiptomi szobrokra emlékeztető archaikus formától, hosszú út visz a művészet művészetét jelképező, 1965-ből származó *Állvány és szobor*-ig. Vilt művészete az ötvenes években teljesedett ki s eredményei ma érnek be. Művészete egyéni utat jelent szobrászatunkban, s ez a művészet az egyes ember lelki drámáját fejezi ki. Az egyes ember drámáját, de nem a magánosét. Az emberét, akinek „szívében néha elidőz a tigris és a szelíd őz." A *Figura székkel* az elhagyott társakért kiált, a *Magány* társakat hív, a *Szorongó* a félelem feloldását sóvárogja, a *Kentaur* (1956) az önpusztító kegyetlenség ellen tiltakozik. Az ember számára mindig megmaradnak olyan kérdések, amelyeket csak önmaga tud s önmagának is kell megoldania. Az individium felelősségére, az egyes ember lelki harcára figyelmeztetnek s az emberi élet tiszta, szép formái után sóvárognak ezek a szobrok.

*

A két kiállítás: modern szobrászatunk egy-egy külön útja. Borsos Miklós művészete a Természetbe vezeti vissza az embert, a kő nyelvén beszél, klasszikus hagyományokat idéz. Vilt Tibor szobrai az ember helyét a modern gépi világban keresik, anyaguk a fém, s expresszív hatással élnek. Borsos művészete lírai, Vilt szobrai csupa drámával telítettek. Két külön „világ". A művészi kifejezés hőfoka s korunktól elválaszthatatlan humanista tartalma teszi a két alkotót egymás rokonává.

BODRI FERENC

Martsa István mártírszobráról

A *Művészet* 1965. évi hatodik számában *Péter Imre* az április 11-én húsz éve szabad Auschwitz magyar lágermúzeumának művészeti alkotásairól ír. Cikkében főleg a pannókkal és a tablókkal foglalkozik, és „végezetül" említi csak meg a szobrokat, köztük Martsa István máglyára térdelő alakját is. Idézzük cikkének ezt a részét: „. . . *Martsa István lemezből hegesztett szoboralakja a szenvedés végső tusájában élő tiltakozásként teszíti a kezét a magasba. A görcsös, emberformára tagolt tömeg, mintha maga a föld égbetörő panaszkiáltását és átkát közvetítené egyik lábával a földről, másik lábával a halálra-kinzás eszközéül aljasított munkát jelképező talpfarakásról nyúlva a magasba.*"

Nem is annyira vitatkozni szeretnénk e szépen faragott mondatokkal, inkább úgy érezzük, hogy a szobor és alkotói több szót érdemelnek; többet a *Tükör* március 23-i számának képriportjánál, *Hubay Miklós* rezignált lírai kommentárjánál is. Nemcsak a műben égő eleven politikum, de a benne inkarnálódott művészi elképzelések, technikai újszerűség is szót kíván; a szobor véleményünk szerint jelentős alkotás, szép találkozása a modern gondolatnak és megvalósulásnak, korszakos kölcsönhatása napjaink kollektív szellemi áramlatainak és korszerű művészi ihletettségének is.

Tudomásunk szerint a mártírszobor hosszú művészi és szellemi érlelődés eredménye; a teremtő folyamat többszöri kísérleti állomásait ismerjük; korábbi kovácsoltvas formáját, majd egy bronzbaöntött és a jelenlegi kiérleltséget először megfogalmazó kisplasztikai modellváltozatát végül ezt a hegesztett vasfigurát a sok vázlat

és az egyéb változatok között. Eredetileg a mauthauseni pályázat kiírása ösztönözte a művészt, majd Radnóti Miklós költő- és embersorsa érlelte benne a témát. De a pályázatra ez az egyalakos, egynézetű kompozíció elégtelennek bizonyult. Akkor *Makrisz Agamemnon* kapott végeleges megbízást sokalakos, körbejárható kompozíciójával az időközben már fel is állított emlékműre. Makrisz Agamemnont egy pillanat, a felszabadulást várók életet jelentő pillanata ihlette meg, ennek a pillanatnak érzelmi összetettsége feszül a szoborcsoportban; Martsát az ezt megelőző esztendők érzelmeinek véres és meghajszolt logikája.

Ellenállás és megadás, panasz és átok: e kettősség párhuzamos jelentkezése jellemzi inkább a lágerek lakóinak szellemét és magatartását a fegyverek hozta szabadságot megelőző években; és ez a kettősség érvényesül művészi megfogalmazásban a Martsa-szobron is. Átok és ellenállás: a felmeredő, szinte erőszakkal szétfeszített ujjú, magasba mutató jobbkéz és a görcsberándult, a földet már elhagyni készülő balláb – panasz és megadás: a lehajtott és a jobbal szinte az áldozati keresztet idéző, arra merőleges, erőtlenül, tehetetlenül laza tenyerű balkar és a máglyára térdelő, de még feszülő jobb láb kontraposztos szimbolikájában.

Martsa István szobrai eddig az emberélet lágyabb élményeit és tematikáját őrizték (l. a Művészet 1964. évi februári számában N. Pénzes Éva cikkét és az itt közölt képeket: a *Kenyérvivőt*, a *Szerelmes párt*, és a jelenlegi szobor akkori megfogalmazását, mint egy Radnóti-emlékmű vázlatát). Az első és eddig egyetlen önálló kiállítása éppen tíz esztendeje, 1955-ben volt a Fényes Adolf-teremben, négy évvel a főiskola elvégzése után (l. Gogolák Lajos beszámolóját a Szabad Művészet 1955. évi 11. számában).

A nehéz sorban felnőtt (1912-ben született) – és emiatt sok évet más kétkezi munkákban eltöltő – művész előtt csak a felszabadulás nyitja meg az Akadémia kapuit, *Csorba Géza* felfedezettje itt *Ferenczy Béni* növendéke.

Kisebb portrészobrok, állatplasztikák, parányi aktok és nagysikerű érmek jelzik az indulót, a tanítómester hatása érzik a korai alkotásokban, azok tematikai, hangulati és technikai megoldásaiban. Felszabadulás előtti életpályája sokban alliterál a *Vincent van Gogh*ével – öntörvényűségében és széles mellékíveiben mindenesetre –, van Gogh képe a bakancsokról nemcsak a költő-Kassákot ihlette meg, hanem az éremművész Martsát is. Az 1964-es *Fiú függőónnal* lágyan harmonikus alakja szinte polemizál az egykorú mártírszoborral, szépséges derű és optimizmus sugárzik róla; az életbelépés, az életvállalás, a megtalált munka derűje és optimizmusa.

A máglyára térdelő már elszakadást is jelez Ferenczy Béni szellemi hagyományaitól; itt a borzalom harmóniája, a sorssal szembeszállni alig tudó ember tragikumának szépsége dominál, a görög etika megtisztító katharzisának eszázadi és hasonlóképpen drámai erejű jelentkezése. Drámai erejű, mert a szobor állásfoglalásra, „dialógusra" késztet, hiszen a dolgavégezetlen ellenállás és az értelmetlen mártíromság dualizmusa rétegezettebb, szerteágazóbb élményt és érzelmi telítettséget nyújt.

*

Kemény és élesen konkrét, merésztörésű vonalak élnek a szoborban: a domináns nemesen és kegyetlenül ível a jobb kéz felmeredő középső ujjától a bal láb elálló, kifeszített nagyujjáig, és – mint fentebb írtuk is már – a jobbra merőleges bal alsókar vízszintese őrzi a mártíromság, a kereszt jelét. A csonka melléktéma a jobbcomb és a bal felkar megtört egyenese. A két – egy síkba helyezhető – diagonális találkozásra hanyatlik a halálraszánt és a halált már megadóan vállaló, előrebillent fej. Drasztikusra faragott, elnagyolt arcéleivel, villodzó fényű, tar koponyájával, erőtlen előrebukásával már a közelgő véget idézi, a legrettenetesebbet: az oktalan és bűntelen halálét. A kitátott száj de profundisa messzehangzó és százados panaszra nyílik: a tett, amit idéz, századokra szolgál mementóként és bűntudatul: egy szörnyű kor szörnyű és feledhetetlen eszméire és szellemére emlékeztet.

Az alkotás a hagyományos jelenkori esztenkák és technika szintézisét teremti meg és szolgálja. Az anyagszerűséget híven kifejező és őszintén vállaló, majdhogy kubisztikus, három dimenziójú elemekből összerótt figura kontraposztos megfogalmazása összefoglalja a század modern szellemi, művészi és technikai hangvételét, a téma sokoldalúságát. Sok más példa mellett a Makrisz Agamemmnonéval együtt példának tekintjük Martsa szobrát is az új értelmezésű szocialista realizmus útján, mondandójában, művészi és technikai kivitelében egyaránt.

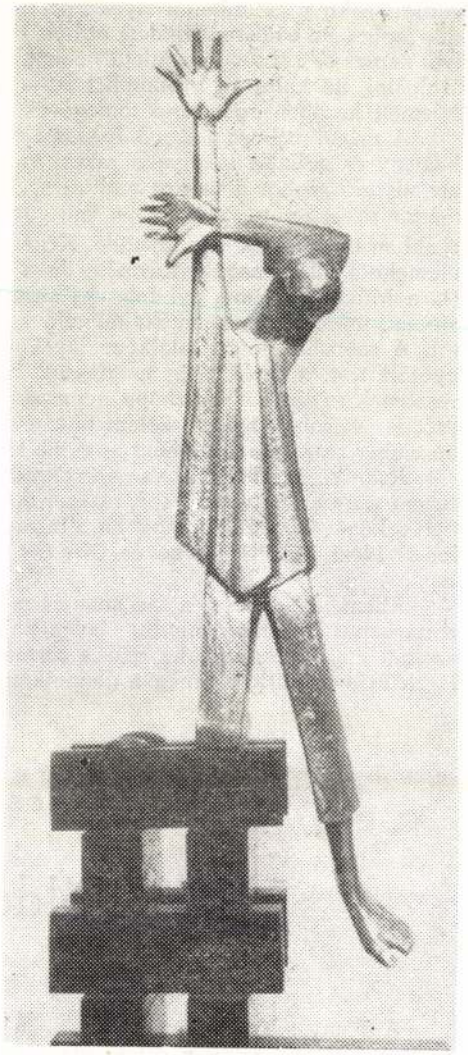

(Bronz vázlat)

Külön szólnánk a szobor újszerű technikájáról és anyagáról is. Vasból készült, hegesztéssel. De nem domborított vagy kovácsolt elemek összehegesztésével, mint mondjuk *Segesdy György* krómacél *Daidalosza* (l. Művészet, 1963. novemberi szám), hanem az igen ellenálló és kemény, közel centiméternyi vastag jellegtelen ipari vaslemeznek („kazánlemeznek") egyetlen megmunkáló eszköze, vágószerszáma és összeillesztője, de a százfényű felületek kialakítója is a hegesztőpisztoly, *Czuczay József*, esztergomi mester kezében. „Kovácsművész", bár ezt a kifejezést („Kunstschmied"!) általánosíthatnánk már, és „vasművészről", „fémművészről" beszélhetnénk inkább, hiszen anyagformáló szerszáma már nem a fújtató és a kalapács, hanem a szálmaga hegesztőpisztoly. Czuczay a hagyományos eszközökkel is művészi színvonalon bánik, mint ezt a hazai és külföldi piacokon egyaránt keresett fémplasztikái, belső és külső díszítő vagy funkcionális fémtárgyai is bizonyítják. De ennél a szobornál az anyag és a téma új, nem szokványos technikát és technológiát követelt. Martsa már a vázlatokat is fémbe fogalmazta.

A mártírszobor anyaga, a vas – bárha a köztudatban keményebb és szilárdabb tán a kőnél – kellő hőfokon mégis engedelmesebb. Mindkét formázási lehetőség adott; a hegesztőpisztoly mestere tágabb lehetőségekkel élhet, mint a kőszobrász: alakjához egyaránt elvehet vagy hozzáadhat; és a fémszobor statikailag is alig ismer lehetetlent: újszerű és valóságosan új kompozíciós lehetőségeket rejt magában ez a – tudomásunk szerint – magyar nyelven most először tisztán jelentkező technika.

A művészi akaratot közvetítő pisztoly lángjának heve és ereje hullámokat és tarajokat vet a megolvadt, híg vasra, vagy éppen „tükörsima és törékeny" felületet hoz; a rideg felhám minden pólusa új művészi gondolat hordozójává válhat, nem is beszélve a többszáz hőfok után jelentkező változatos elszíneződésekről.

És Czuczay József műhelyében már elkészült a következő hasonló technikájú mű a mester *Kiss Sándor* gipszvázlatát teremtette eleven szoborba, felhasználva

eddigi szakmai és művészi tapasztalatait, az előző folyamat tanulságait is. Ez a második szobor az ózdi művelődési otthon elé kerül. Közel négy méteres, karcsú és szépívű, nemes és kecses mozdulatú nőalak. Már nemcsak hírünket és fájdalmunkat fogja szolgálni, de kulturált örömünket is, lágyan csavarodó, üllőn álló törékeny gráciával felemelt kezében ágat tartó tömegével.

A mártírszobornál egy kifogással élnénk, és ez a máglyára vonatkozik. Hősünk kemény és stilizált máglyába rakott vasúti talpfákra térdel, a szépen absztrahált és anyagszerű szobor a vaskos realitásra, mely a telített talpfák egyformára fűrészelt és mértanira összerótt valóságában van jelen. A két anyag – a vas és a fa – a mi tudatunkban egymásnak ellentmondó. Közelebbinek érezzük a témához a korábbi, betonelemekből álló, hasonló formájú, de a testtel összehangoltabb hatást nyújtó alapot. (L. a Művészet, 1964. évi februári szám!) A mellékelt fotók sajnos csak két dimenzióban, másodlagosan érzékeltethetik a szoborban reinkarnálódott művészi gondolatot. A rabruha élesen találkozó lapelemei, a ruhában elvesző összeszáradt és meggyötört test, a szakadásig megfeszült lábizmok nemcsak együttérzést, fájdalmat ébresztenek, a szobor összképe nemcsak esztetizáló kedvet, de történelmi-társadalmi erőt is, a „soha többé!"-szólam húsz éve élő gondolatát. Jó helyen van az a szobor, de ember csak látogatójaként – és ne társul! – lépjen abba a barakkba.

Radnóti, Szerb Antal vagy a sokmillió zsidó és nem zsidó, *Husz János, Giordano Bruno* vagy az inkvizíció sokszázezer áldozata – mindegy; az emberiség történetének bélyegként sütő két legnagyobb aljasságát: a dögreszálló maradiság és erőszak szellemét idézi Martsa István és Czuczay József vasszobra ott, az Auschwitz-i barakban . . .

Ellenállást ébreszt a fasizmus és módszerei, az erőszak iránt korunkban, amikor a nácizmus léte még mindig eleven politikai és emberi probléma, de mementóként szolgál majd akkor is, ha már a történelem bűnökkel zsúfolt lomtárába kerül Hitlerék és a neohitlerek még a gondolatot is magasztaló, hekatombás szelleme.

SÓS ENDRE

Földes Imre

A Magyar Tudományos Akadémia 1901-es nagyhetének ünnepi ülésén, amelyen nyilvánosságra hozták a díjak odaítéléséről szóló javaslatokat, dr. Bayer József terjesztette elő a Kóczián-díj bírálóbizottságának jelentését.

A magyar dráma történetének tudósa hosszasabban ismertette a beérkezett pályaműveket, majd így fejezte be mondanivalóját:

– A Kóczián-díj bírálóbizottsága indítványozza, hogy a teljes ülés a 100 aranyos első díjat *A király arája* című verses történelmi drámának adja ki . . . (Amikor egyetlen ellenvetés sem hangzott el, a professzor folytatta): Úgy látom, hogy a teljes ülés egyhangúlag elfogadja ezt az előterjesztést. Így tehát itt, a plénum színe előtt, felbontom a szerző nevét rejtő jeligés levelet . . . Közlöm, hogy *A király arájá*-t Földes Imre írta. (Ki az? Ki az? – kérdezték egymástól a szomszédok.) Amennyiben a szerző jelen volna, felkérem, hogy fáradjon ide, és vegye át a megérdemelt díjat.

Sápadt, cingár, fiatal fiú sietett a felhívásra az elnöki emelvény felé. Tizenhat évesnek látszott. Dr. Bayer József professzor nagyon elsápadt, és néhány akadémikustársa is sápadozni kezdett. Azt hitték: valaki megtréfálta az akadémiai drámabíráló-bizottságot.

A Kóczán-díj 1901-es nyertese, Földes Imre, húsz esztendős volt. Akkor is, később is „somogyországi"-nak vallotta magát. Szülei a kaposvári Kopits Nepomuk, a híres szatócs házában béreltek lakást. Ott pillantotta meg a napvilágot, és tanult meg ízesen magyarul. Amikor a díjat kapta, a Leszámítoló Banknál tisztviselősködött, és közben az egyetemre csak olykor-olykor betekintő „mezei jogászok" seregét gyarapította.

A jutalom, amelyet ebben az évben Földes Imre *A király arájával* vitt el, 1888 óta szerepelt a Magyar Tudományos Akadémia beszámolóiban. 1887. június 6-án Kóczán Ferenc földbirtokos 12 000 forintos alapítványt tett, azzal a kikötéssel, hogy kamataiból évenként 100 darab aranyat okvetlenül adjanak ki a beküldött legjobb magyar történelmi színmű szerzőjének. Az alapító levél szerint: „Az Akadémia az évenként pályázó színművek tárgykörét aképpen jelöli ki, hogy e körök kisebb korszakokban, az ősmondákon kezdve, az egész magyar történelmet felöleljék 1848-ig."

Amikor az akadémiai drámabíráló-bizottság 1902-ben *A királyné*-t találta méltónak a Kóczán-alapítvány első díjára, a felbontásra került jeligés levélből kiderült, hogy újból Földes Imre vitte el a pálmát és a pénzt.

Egy esztendő múlva, 1903-ban, a *Dacos lelkek*-nek, ennek a verses történelmi drámának ítélték oda a Kóczán-alapítvány első díját, és megint Földes Imre lett a jutalmazott szerző.

A fáma szerint: 1904-ben az Akadémia főtitkári irodájába hívták Földes Imrét, és nagyon udvariasan, de határozottan megkérték: ne pályázzon mégegyszer a Kóczán-díjra, mert kellemetlen látszat keletkeznék abból, ha negyedszer is ő vinné el a jutalmat.

Ilyen előzmény után a szerző 1904-ben nem tehetett egyebet, mint másik akadémiai pályázatra küldte be a *Hadik huszárok*-at, és ott nyerte el az első díjat.

1905-ben – újabb meglepetést keltve – operett-librettó szerzőjeként jelentkezett a *Két Hyppolit*-tal a Népszínházban. Az operett szövegét Mikszáth Kálmán írásából, *A kis primás*-ból készítette. Botfai Hűvös Ivánnak, a Budapesti Villamos Városi Vasút későbbi vezérigazgatójának zenéjéhez kellett a librettó, amelynek megírására a komponista apja, botfai Hűvös József, a Budapesti Villamos Városi Vasút elnöke, kérte fel Földes Imrét.

A Hűvös-család bizalmi embere, aki addig a Leszámítoló Bank kis tisztviselőjeként dolgozott, csakhamar főtitkárnak került át a „sárga villamos"-hoz. (Abban az időben két konkurrens villamosvállalat volt Budapesten. A Budapesti Közúti Vaspálya Társaság, a BKVT, barna kocsikat, a Budapesti Villamos Városi Vasút, a BVVV, sárgákat járatott.)

A „sárga villamos" országosan ismert főtitkára több jó operett-szöveget írt a zeneszerzői babérokra vágyakozó, dilettáns, de nem ügyetlen botfai Hűvös Ivánnak; ez volt a legfőbb teendője; de ugyanakkor jó hivatalnoknak is bizonyult. Aránylag gyorsan lépett elő. Hamarosan igazgatóhelyettes, majd igazgató lett. A villamosvasúti szabadjegyek osztogatásában és az operett-librettók készítésében egyaránt nagy gyakorlatot szerzett. Voltak azonban vasutas-elgondolásai is. A Nyugati-pályaudvart a Keleti-pályaudvarral összekötő villamosvonal, a sokáig híres „46-os", az ő terve volt.

Amikor a Károlyi-kormány 1918-ban, a polgári forradalom győzelme után, köztulajdonba vette és egyesítette a villamosvasutakat, Földes Imre a Budapesti Egyesített Városi Vasutak vezérigazgatóhelyettesi székébe került. A Tanácsköztársaság idején a háromtagú direktórium ügyvezetőjeként tevékenykedett.

A fehérterror kitette hivatalából. Nem voltak ugyan különösebb anyagi nehézségei, hiszen állandóan megbízásokat kapott operettlibrettók írására, de hiányzott a megszokott íróasztal. 1925. október 1-én senki sem tekintett feszültebb várakozással a polgármester-választás elé, mint ő. Abban reménykedett, hogy Bárczy Istvánt, a hajdani liberális idők legnagyobb polgármesterét, állítják újból az anyagilag és műveltségileg egyaránt lezüllő főváros élére, és akkor számára is lesz hely a villamosvasútaknál, ahonnan Sipőcz Jenő, az úgynevezett „keresztény kurzus" báb-polgármestere és klerikális társai eltávolították.

Ott álldogáltam 1925. október 1-én, mint fiatal újságíró, az Újvárosháza közgyűlési termének karzatán Földes Imre mellett, aki kipirult a szavazás izgalmaitól, és alig várta a választás eredményének kihirdetését. Másképp történt. Nem úgy, ahogy gondoltuk. Bárczy István, aki díszmagyarban várakozott a szomszédos házak egyikében, kisebbségben maradt. Újból Sipőcz Jenő, aki ugyancsak díszmagyarban leste az érte jövő küldöttség érkezését, került a polgármesteri székbe. Soha nem láttam ilyen elkeseredettnek Földes Imrét. Érezte, hogy örökre befellegzett hivatali pályájának.

Ama kevés író közé tartozott, aki – pedáns természetével – egyszerre tudott író és hivatalnok lenni. Sőt, írói munkájának folyamatosságát elősegítette a hivatalnokélet állandóságának ritmusa. Boross Elemér – Földes Imre baráti körének egyik írótagja és a Magyar Színpadi Szerzők Egyesületének volt funkcionáriusa – elmondta, hogy Földes Imre nem véletlenül alkotott kivételes értékű színművet a *Hivatalnok urak*-kal. „Menetrendszerű hivatalnok" volt egész életében. Menetrendszerűen reggel hatkor ébredt. Menetrendszerűen végezte el ilyenkor, ágyban fekve, az előírt huszonegy légzéstechnikai gyakorlatot. Utána menetrendszerűen reggelizett otthon hét órakor. Menetrendszerű életmódja megmaradt akkor is, amikor már nem volt hivatalnok, és idejét kedve szerint oszthatta be. Ebben a korszakban menetrendszerűen érkezett reggel félkilenckor a Savoy-kávéházba vagy az Abbaziába, később a Carltonba. A pincérek hozzá igazították órájukat. A kávéházban végzett munka után – azért dolgozott kávéházban, mert otthon két fia lármázott és lánya napi nyolc-tíz órán át ismételgette zongorán a zeneakadémiai leckét – menetrendszerűen állított be a Magyar Színpadi Szerzők Egyesületébe, amelynek sokáig ügyvezető-elnöke volt, Heltai Jenő elnök oldalán. Délben – bármilyen fontos megbeszélése volt – menetrendszerű pontossággal szakította félbe saját mondatát is, mert felesége, akit ugyanilyen pontosságra szoktatott, félegykor tálalta a levest. Ebédje végeztével menetrendszerűen ment el barátnőjéhez, és ugyanilyen pontossággal távozott onnan. Menetrendszerűen köszönt be estefelé barátaihoz az Abbazia-kávéházba, ahol törzsvendég volt 1944-ig a villamosvasúti igazgatók asztalánál. (Éveken át elég sokszor vendégeskedtem ebben a társaságban, amelyhez apám és egyik nagybátyám is tartozott.) Este Földes Imre menetrendszerűen távozott a régi kollégák köréből, hogy menetrendszerűen térjen haza feleségéhez és feküdjön le aludni.

Olyan pontosan működött, mint a legpontosabb svájci óraszerkezet, és ezért tudott olyan sokat dolgozni.

Két darabja – ha már túlhaladott is a tematikája – kitörülhetetlen a magyar dráma történetéből.

Az egyik: *A császár katonái*. A másik: a *Hivatalnok urak*.

Fiától, Földes Péter írótól, tudom – ő pedig édesapjától hallotta –: *A császár katonái*-val a „svarcgelb" köröket, a fekete-sárga lobogó alá felsorakozó aulikusokat, a Bécs kegyeit kereső gyászmagyarokat akarta meghökkenteni. A *Hivatalnok urak*kal a polgári osztályról írt éles kritikát.

A császár katonái 1908. február 1-én került színre a Magyar Színházban. Előzőleg két évig nem akadt budapesti színház, amely előadta volna. Egyetlen fővárosi direktor sem akart konfliktusba keveredni az osztrák–magyar ármádiával.

Beöthy László – akit kifúrtak–kitúrtak a Nemzeti Színházból, és a Király Színház igazgatója lett – nyomban felismerte az átolvasásra benyújtott darab értékét.

– Nekem most operettszínházam van – mondta Földes Imrének –, de nem nyugszom, amíg nem jutok olyan prózai színházhoz, amelyben csakis magyar darabokat játszanak majd ... Ha ilyen színházam lesz, azonnal bemutatom a darabot.

Beöthy László nem tudhatta ugyan, hogy mikor lesz ilyen színháza, de mégis lekötötte *A császár katonái*-t, és nagy előleget fizetett a szerzőnek.

Martsa István, Munkácsy-díjas, Érdemes szabrászművész (1912-1998).
Tóth Antal: Műves, játékos érmek.

A Magyar Nemzeti Galéria 1959-ben hatalmas kiállítással tisztelgett XX sz.-i érem- és plakettművészetünk előtt. Kisebb-nagyobb kiállításokon a közönség elé került Martsa István, Vigh Tamás itb. több remek alkotása és feltűntek Vis Nagy András példamutató művei.

Művészet, 1989., 11-12., 62-old.

MARTSA István

M. SZŰCS Ilona: „Auschwitzi emlékmű"
Esztergomban. = Dunakanyar, 71, 1985, 2.
65. ill

MARTSA Hatvan

[Martsa Hatvan emlékkiállítása :
Hatvani Galéria, 1984. július 5-től
augusztus 20-ig. / Bev. Ujvári Béla]

Hatvan : Hatvan G. 1984 [6] lap. ill

Martsa István

Felszabadulási emlékműveiről.

Népszava. 1985. IV. 4.

Martsa István

nohrán műrén

Cikka műrénről a Nógrád c. lapban

Nógrád
1982 04.30

1987. június 23-án 15 órakor

emléktáblával jelöli a József utca 37. sz. házat,

ahol századunk jelentős művészei éltek és alkottak.

A munkásságukat méltatja:

VIGH TAMÁS
Kossuth díjas, Kiváló Művész

a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége
elnöke.

MEGHIVÓ

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége,

Budapest Főváros VIII. ker. Tanács,

szeretettel meghívjuk az avató ünnepségre.

MARTSA ISTVÁN szobrászművész,
kétszeres Munkácsy díjas Érdemes Művész

születésének **75. évfordulója** alkalmából,

Művészetet Maria, Selmecbánya, 1990

Martsáné Szűcs Ilona

festőművész

Piroska

1925 április 16-án Pécsett született
1945–1951 a budapesti Képzőművészeti Főiskola hallgatója, mesterei Berény Róbert, Kmetty János, Szőnyi István festőművész
1950 házasságot kötött Martsa István szobrászművésszel
1984 kitüntették a hatvani Portrébiennálé díjával
Lakcíme: 1084 Budapest VIII., József utca 37.

Kiállításai:

1955 Budapest, Fényes Adolf Terem (Martsa Istvánnal)
1958 Esztergom, Könyvtár
1963 Esztergom, Petőfi Sándor Művelődési Ház
1965 Pécs, Művelődési Ház
1966 Budapest, Fényes Adolf Terem
1967 Pécs, TIT, Bartók-klub
1972 Budapest, Fényes Adolf Terem
1976 Budapest, Mednyánszky Terem
1977 Pécsvárad, Fülep Lajos Művelődési Központ
Hidas, Bartók Béla Művelődési Ház
Egerág, Kultúrház
Berkesd, Kultúrház
1978 Pécs, Fegyveres erők klubja
Budapest, Zichy-kastély
Zalaegerszeg, Kisfaludy–Ströbl Terem
1979 Csepel, Galéria
Paks, Művelődési Központ
Budapest, Fényes Adolf Terem
Budapest, Mügyüjtők Derkovits klubja
1980 Esztergom, Balassa Bálint Múzeum
1981 Szombathely, Derkovits Gyula Terem
Dömös, Galéria (Martsa Istvánnal)
1983 Dunaújváros, Képcsarnok
Budapest, Pataky István Művelődési Ház
1984 Hatvan, Galéria (Kiss Sándorral)
Halmstad (Svédország), Stads Galleriet (Józsa Lajossal)
1985 Nyíregyháza, Benczúr Gyula Terem
1986 Dunaharaszti, Művelődési Ház
Tapolca, Művelődési Ház
1989 Bátaszék, Petőfi Sándor Művelődési Központ
Budapest, Józsefvárosi Galéria
1990 Budapest, SZOT rózsadombi üdülő
Esztergom, Főszékesegyházi Kincstár

Esős vasárnap Baranyában

Kiss Sándor portréja

Válogatott irodalom:

1955
Dávid Katalin: Katalógus előszó a Fényes Adolf Teremben rendezett kiállításhoz.
Budapest, 1955.
P. I.: Kiállítások – Nagy-Balogh alkotóközösség.
Művelt Nép, 1955. május 8.
Artner Tivadar: Fiatal képzőművészek és iparművészek kiállítása (Ernst Múzeum).
Szabad Nép, 1955. június 29.
Péter Imre: Októberi krónika a képzőművészeti életről.
Irodalmi Újság, 1955. október 29.
Gogolák Lajos: M. Szücs Ilona és Martsa István kiállítása.
Szabad Művészet, 1955. 11. szám.
Noszlopi: Három kiállítás a Fényes Adolf Teremben.
Népszava, 1955. október 30.
Cifka Péter: Képzőművészeti krónika – M. Szücs Ilona és Martsa István kiállítása.
Magyar Nemzet, 1955. november 2.
– –: Fiatal képzőművészek kiállítása.
Szabad Nép, 1955. november 8.
1963
Mucsi András: M. Szücs Ilona akvarell-kiállítása Esztergomban.
Komárom Megyei Dolgozók Lapja, 1963. december 14.
1966
Frank János: Katalógus előszó M. Szücs Ilona Fényes Adolf termi kiállításához.
Budapest, 1966.
H. Gy.: M. Szücs Ilona kiállítása a Fényes Adolf Teremben.
Magyar Nemzet, 1966. szeptember 22.
– –: Kulturális tükör – M. Szücs Ilona festőművész kiállítása.
Tükör, 1966. szeptember 27.
1967
Bauer Jenő: M. Szücs Ilona képkiállítása.
Művészet, 1967. február.
– –: Kiállítás a Bartók-klubban.
Dunántúli Napló, 1967. április 30.
– –: M. Szücs Ilona képkiállítása.
Dunántúli Napló, 1967. május 3.
H. E.: Kiállítás a Bartók-klubban – M. Szücs Ilona akvarelljei.
Dunántúli Napló, 1967. május 10.
1972
(Horváth): Öt kiállítás.
Magyar Nemzet, 1972. október 24.
1974
– –: IV. Országos Akvarell biennálé.
Képes Újság, 1974. szeptember 28.
1976
Ujvári Béla: Katalógus előszó a budapesti Mednyánszky-teremben rendezett kiállításhoz.
Budapest, 1976.
M. V.: A Dunakanyar festője.
– –: Pesti Műsor, 1976. május 20.
1977
Simon Gy. Ferenc: Történelem Dömösön.
Képes Újság, 1977. február 12.
1978
– –: Két kiállítás és találkozó.
Dunántúli Napló, 1978. április 18.
Losonci Miklós: Kiállítások a fővárosban.
Pest Megyei Hírlap, 1978. június 7.
– –: A Csepeli Galéria legújabb kiállítása.
Magyar Papír, 1978. június 10.
Losonci Miklós: M. Szücs Ilona kiállítása.
Új Tükör, 1978. június 18.
– –: Két kiállítás.
Dunántúli Napló, 1978. szeptember 7.
Proksza L.: Képzőművészeti kiállítások.
Dunántúli Napló, 1978. szeptember 8.
– –: M. Szücs Ilona kiállítása Zalaegerszegen.
Esti Hírlap, 1978. október 16.
Losonci Miklós: Kiállítótermekből – Klasszikusok és mai alkotók.
Pest Megyei Hírlap, 1978. október 21.
1979
Mucsi András: Katalógus előszó a budapesti Fényes Adolf Teremben rendezett kiállításhoz.
Budapest, 1979.
1980
Mucsi András: Katalógus előszó az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban rendezett kiállításhoz.
Esztergom, 1980.
1981
–lyé–: Kiállítás a Derkovits-teremben.
Vas Népe, 1981. február 13.
1983
Kratochwill Mimi: Katalógus előszó a dunaújvárosi Képcsarnokban rendezett kiállításhoz.
Dunaújváros, 1983.
1984
Kratochwill Mimi: Katalógus előszó a Stads Gallerietben (Halmstadt–Sturgatan Svédország rendezett kiállításhoz).
Halmstad, 1984.
Kratochwill Mimi: Katalógus előszó a hatvani Galériában rendezett kiállításhoz.
Hatvan, 1984.
– –: Vernissage, **Haalandsposten, 1984. május 18.**
– –: Ungerska landskap och skulpturer.
Haalandsposten, 1984. május 24.
Pécsi István: Egy művészházaspár műhelytitkai.
Népújság, 1984. augusztus 4.
1986
– –: Martsa István és M. Szücs Ilona kiállítása Tapolcán.
Napló, 1986. július 4.
– –: Martsa István és M. Szücs Ilona kiállítása Tapolcán.
Népszabadság, 1986. augusztus 1.
1988
Domokos Miklós: Lászlóffy-emlékérem.
Hidrológiai Közlöny, 1988. 3. szám.

M. Szücs Ilona megjelent írásai:

József utca 37.
Budapest, 1981. 8. szám
Emlékezés Martsa Istvánra. Katalógus bevezető a budapesti Tungsram Klub Galériában rendezett kiállításhoz.
Budapest, 1982.
„Auschwitzi emlékmű" Esztergomban.
Dunakanyar, 1985. 2. szám.
József utca 37. – Bérház mögött bohémtanya.
Esti Hírlap, 1985. július 1.
André Kertész látogatása.
Budapest, 1985. 7. szám.
„József utca 37." – a József utcai műteremház művészeinek alkotásaiból rendezett kiállításhoz megjelent kiadvány (Józsefvárosi Galéria)
Budapest, 1988.
Kéziratban: „József utca 37." (10 ív + képek)

Dunakanyar
(bronzérem)

Dunakanyar

Babits Mihály
(bronzérem)

Öreg fák

Balaton

Csontváry (érem, bronz)

Hollókő (bronzérem)

M. Szűcs Ilona műveinek jegyzéke:

OLAJFESTMÉNYEK:

1. Velencei palota
2. Velence
3. Velencei laguna
4. Padova
5. Őszi kocsikázás
6. Szántóföld
7. Őrség
8. Dunakanyar
9. Pincesor
10. Kék táj
11. Erdély
12. Pécs, Szent Flórián
13. Árva vára
14. Határon túl
15. Utcasor Baranyában
16. Hazafelé
17. Gyümölcsös
18. Lovasok
19. Basel
20. Soproni fenyők
21. Dévényi vár
22. Balatoni alkony
23. Tisztás
24. Egyedül
25. Alpok
26. Dombok alatt
27. Vihar
28. Pécs, Mindszent-templom
29. Mecseknádasd
30. Szuszék
31. Kis Balázs
32. Martsa Alajos portréja
33. Martsa István portréja
34. Lajos bátyám portréja
35. Önarckép
36. Kiss Sándor portréja
37. Kislány
38. Esős vasárnap
39. Meditáció
40. Ablakban
41. Csendélet
42. Tanya
43. Bánat
44. Erdély

AKVARELLEK:

1. Öreg fák
2. Lápos
3. Piroska (magántulajdon)
4. Baromfiudvar
5. Balaton
6. Balaton
7. Balaton
8. Fagyökerek
9. Visegrádi Salamon-torony
10. Csesznek vára
11. Dévény vára
12. Ősz
13. Köd
14. Erdély
15. Öreg ház
16. Őrségi ház
17. Falusi házak
18. Őskű
19. Pécsi Havi-hegy
20. Ráckeve
21. Ráckevei templom
22. Hollókői vár

13. Köd
14. Erdély
15. Öreg ház
16. Őrségi ház
17. Falusi házak
18. Őskű
19. Pécsi Havi-hegy
20. Ráckeve
21. Ráckevei templom
22. Hollókői vár
23. Pécs, Mindszent-templom
24. Mecseknádasd
25. Pincesor
26. Műemlékház
27. Falusi udvar szekérrel
28. Soproni ház
29. Dunakanyar
30. Dunakanyar ősszel
31. Rálátás a Dunára
32. A Duna öreg fával
33. Az őszi Duna I.
34. Az őszi Duna II.
35. A Duna Dömösnél
36. A Dunakanyar házakkal
37. Szürke táj
38. Tél
39. Tavasz a Dunánál
40. Nyár

A festmények és akvarellek mellett bronzérmek is kiállításra kerülnek.
A művek többsége az 1980-as években készült.

Kislány

Felelős kiadó: dr. Méry Éva
ISSN: 0236–9206
ISBN: 963 04 0668 3
300 901 927 Szekszárdi Nyomda

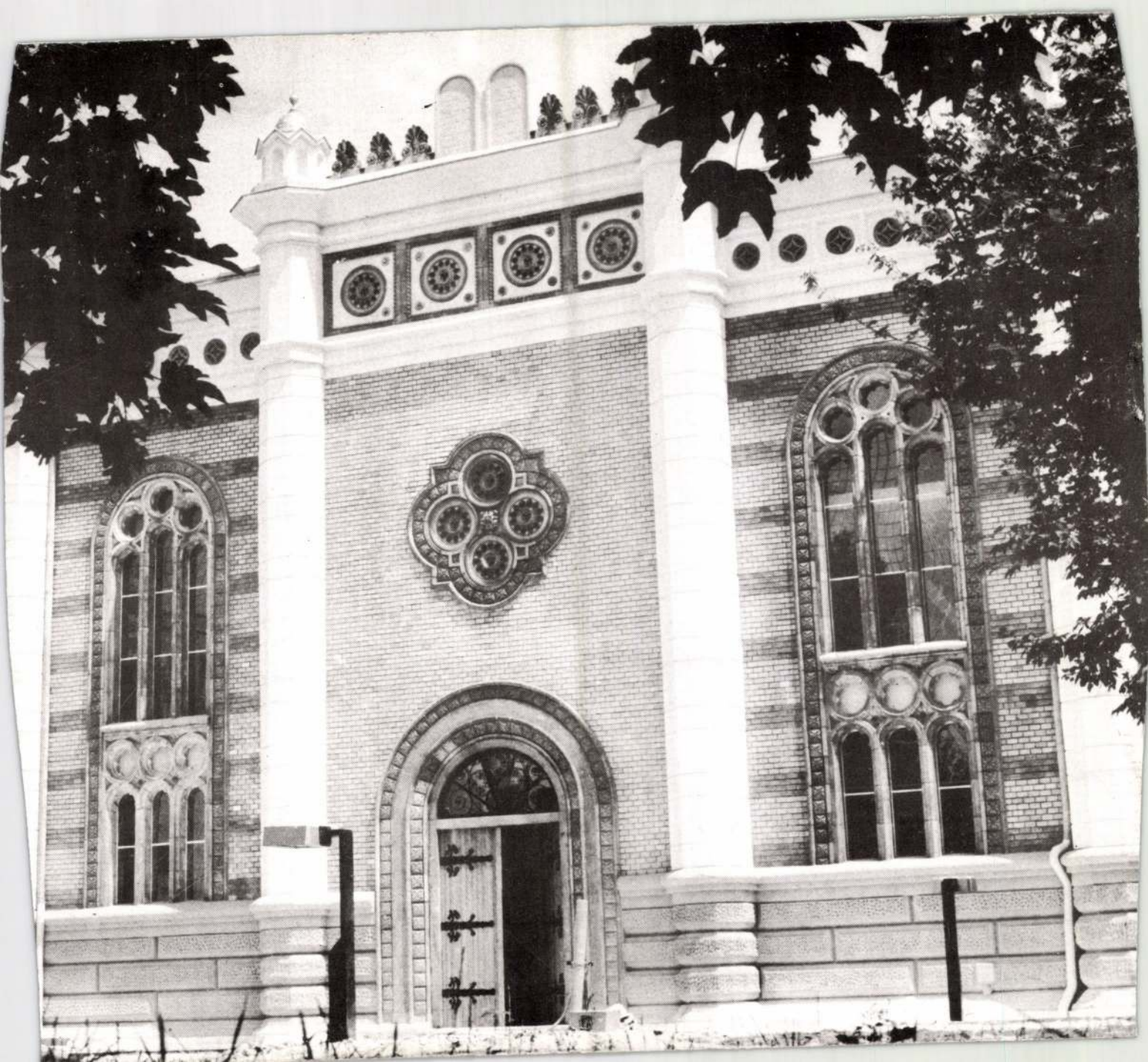

Élet és Irodalom
Martsa István
1957 ÁPR 12
610

Martsa István, 1957. évi Munkácsy-díjas műtermében: „Arab csikó"

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Irodalmi Ujság

Jókai-nyomda 1531

és Irodalo

Főszerkesztő: BÖLÖNI GYÖRGY

rsaságot!

tak túlzások, helytelen értékelések munkásságában, nem körültekintően, nem mértéktartóan, az igaz értékeket nem kellően hangsúlyozva végezte feladatát s ezért nem is mindig hasznosan: a sematikus kulturális munkának melegágya volt. Évről évre üreseb-

KÁRPÁTI AURÉL:

A szenv

A NEMZETI SZ

I.

Racine mindig mostoha gyermeke volt a ma-

Mindez persze semmit sem változtat azon, hogy Racine valóban a legnagyobb drámaköltők egyike, akinek lángelmé

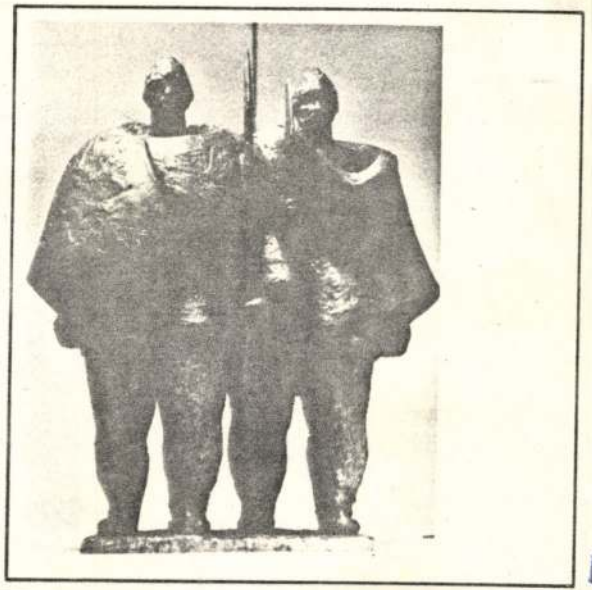

MARTSA ISTVÁN

1912. június 23-án Pozsonyban született. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán 1945—1951. között Ferenczy Béni növendékeként tanult. Első kiállítását 1954-ben Budapesten (Fényes Adolf terem) rendezték, ezt számos követte, legutóbb a budapesti Műcsarnokban (1973) rendezték meg gyűjteményes kiállítását. Számos szobra áll köztéren, többek közt Budapesten, Balatonalmádiban, Siklóson, Vaján, Esztergomban stb. Az auschwitzi koncentrációs tábor kiállításán áll emlékműve. Kitüntették Munkácsy-díjjal (1957, 1966), Érdemes Művész címmel (1970), Munka Érdemrend arany fokozatával (1972). A budapesti Művészeti Gimnázium tanára volt.
1978. február 3-án Budapesten meghalt.

Szövő nő, 1973 (érem), bronz, 9,5 cm ∅
Talpasok, 1976, bronz, 220 cm, Vaja Tanács tulajdona
Lovak, 1977, bronz, 45 cm, Kulturális Minisztérium tul.

Magyar szobrászati kiállítás Bp. Műcsarnok 1978. IV. 5 - 28.

1890
1980

MEGHÍVÓ

MÁRTA ISTVÁN

Stettner Béla linómetszete

Kilencven évvel ezelőtt, 1890. július 29-én halt meg VINCENT VAN GOGH holland festőművész. Ugyanabban az esztendőben született FERENCZY BÉNI, a magyarországi első Van Gogh-érem alkotója.

Az ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA Igazgatósága meghívja Önt
az évforduló alkalmából rendezett

VAN GOGH-DOKUMENTUMKIÁLLÍTÁSRA.

Megtekinthető a klubban, Budapest V., Petőfi Sándor utca 5. sz. alatt
1980. december 5-től 19-ig, naponta de. 10 órától este 20 óráig.
Szombaton, vasárnap zárva.

Ez alkalommal kiállítjuk a magyar művészek Van Gogh-érmeit, időrendben

FERENCZY BÉNI
MARTSA ISTVÁN
KISS NAGY ANDRÁS
ENGELSZ JÓZSEF
KISS KOVÁCS GYULA
CSÉRI LAJOS
KUNVÁRI LILLA
SZANDAI SÁNDOR
NAGY ISTVÁN JÁNOS
LÁZÁR SÁNDOR
HERCZEG KLÁRA
RENNER KÁLMÁN
Sz. EGYED EMMA
LÓRÁNT ZSUZSA
KOROSÉNYI TAMÁS

alkotásait.

Kamarakiállításunkon magyar kiadványok mellett bemutatunk több ritka külföldi könyvet, katalógust a könyvtárnyi Van Gogh-irodalomból, a meghívó hátoldalán közöltek szerint.

Van Gogh-kiállítás Magyarországon? – kérdezheti joggal csodálkozva a látogató, akinek tudomása van arról, hogy a művésznek hazánkban jelenleg egyetlen festménye sem található. Nem mindig volt így, mert századunk elején még Van Gogh három igen jelentős olajképe szerepelt neves magyar műgyűjtők tulajdonában. Sajnos, ezek évtizedekkel ezelőtt külföldre kerültek. Így a holland mester egyre jobban értékelt életművét Szépművészeti Múzeumunkban a Majovszky-gyűjtemény három híres rajza képviseli csupán.

A magyar képzőművészetnek van azonban olyan területe, mely világszerte érdeklődésre tarthat számot Van Gogh egyre növekvő népszerűsége miatt. Ez a művész emlékére készült érmek sorozata, mely Ferenczy Béni 1936-ban mintázott Van Gogh-érmével kezdődött, s amelybe napjainkig szobrászatunk több jeles mestere lépett be alkotásával.

Dr. Tralbaut belga művészettörténész Antwerpenben 1967-ben a Van Gogh-ábrázolásokról kiadott tanulmányából tudta meg a nemzetközi művészeti közvélemény, hogy a világ első Van Gogh-érmét magyar művész, Ferenczy Béni mintázta, egy évtizeddel megelőzve ezzel a holland honfitársakat és egyéb európai, ázsiai országok művészeit.

Így a Van Gogh-érmek kiállításával egyben tisztelgünk a 90 évvel ezelőtt született és 1967-ben elhunyt Ferenczy Béni mester emléke előtt is, aki úttörő alkotásával egyik elindítója volt Van Gogh világszerte növekvő megbecsülésének.

KATALÓGUS:

A dokumentumkiállítás anyagát a következő témák szerint csoportosítottuk:

1. A Szépművészeti Múzeum Van Gogh-rajzai. (Reprodukciók)
2. Az egykor magyar tulajdonban volt festmények. (Dokumentumok)
3. Van Gogh levelei – magyarul. (Kiadványok)
4. Néhány kötet a Magyarországon megjelent irodalomból.
5. A magyar művészek Van Gogh-érmei. (15 művész 21 alkotása)
6. A magyar érmek első külföldi méltatója, M. E. TRALBAUT munkássága.
7. A „Van Goghiana" kiadványok. (P. PERÉ, Antwerpen)
8. Kiállítási katalógusok a világ minden részéből. (Moszkva, Varsó, Tel Aviv, Tokió, Ottava, Párizs, München stb.)
9. Az amszterdami új Van Gogh Múzeum.
10. A hollandiai Neunenben működő Van Gogh Dokumentációs Központról. (TON de BROUWER munkássága.)
11. Néhány szép könyv a világszerte megjelent monográfiákból.

A kiállítást – gyűjteménye anyagából – rendezte: Dr. SOÓS IMRE.

Építők Rota – C: 396.

Martsáné Szűcs Ilona, festő

d.: Martsa István

—:o Martsa István 8.

Esti Hírlap, B.p. 1981 aug. 22.

Martsek, szabó

A miskolci Pataki-Gerga, görög kereskedők közötti szerződésben szerepel 1778. márc. 1. után. Néhai Gyerga Gy. családja részére adott ös zegek. 1. "Ab Anno 1786. 23. Junn Martsek Szabónak 1. Kaput varrásáért 1.00.". Rhft. kr. 321. old

Komáromy József: A Pataky-Gerga üzleti társasszerződés 1778-ból 285. old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VIII. 1969. Miskolc

MARTSA PIROSKA

MŰVÉSZETBARÁTAI 2003 szeptember – október

Érembiennálé

Sopronban a lábasházban június 22-től szeptember 8-ig rendezik a tizennegyedik országos Érembiennálét. A tárlaton több mint háromszáz alkotás látható.

Cséri Lajos: Goldziher Ignác (bronz, 97 mm).

Martsa Piroska: Jankovics Marcell, (bronz, 100 mm).

Martsek,szabó

A miskolci Pataki-Gerga görög kereskedők közötti szerződésben szerepel 1778.márc.1.után.Néhai Gyerga György kiadásai 1778.márc.1-1779.febr.végéig."18.Dec.Martseknek a Mihály ruhájáért 1.45.". Rhft.kr. 300.old

Komáromy József: A Pataky-Gerga üzleti társasszerződés 1778-ból 285.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve.VIII.1969.Miskolc

Martsekényi Imre

építőmestert
viterré avatták

Építőipar — Építőmüvészet
1929. 108. l. (Viterré
avatott építőmesterek.)

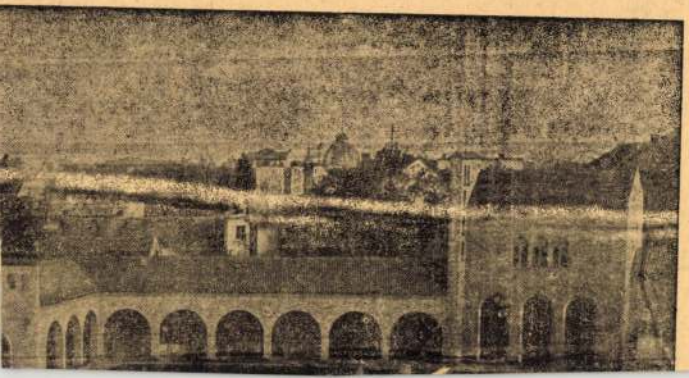

Martsekényi Imre
vitéz

Magyar Építőművészet
1942. 196, 197. l.
(Bérház a Bocskay-
úton, képekkel és
alaprajzzal.)

9 [Hunyadi udvar
társasház]

Terveztek fenti

alakítja ki. Ennek a típusnak első példá
ismeretlen főúri család a XIII. század vé
építkezések javarésze a XIV. század közep
három oldalával záruló megnyujtott szenté
hosszház tartozott. Csarnoktemplom, va
építkezés első periodusában itt is csak a
a korai francia emlékekre emlékeztetve. A
emlékét őrzik. Még inkább Nagy Lajos ko
elrontott és méltatlanul lomtárnak felhas
francia gótstílű bordái, valamint szörny-

A templomszentély északi oldalán
a fentebb tárgyalt ferences elhelyezési móc
más részén, Pozsonyban is követőkre talá
magas ablakok törik át és sisakja körül kis
további fejlődését a pozsonyi klarissza-te
torony a templom falainak szegletére va
megoldás. Gazdag fiálé és szobordísz él
azonban új, 1902-ben a barokk plésisak he
a továbbfejlesztése a pozsonyi ferences-ter
a mult század végén Schulek Frigyes a r

Visszatérve a freneces építkezések
közelebbi emléket a felvidéki polgárság eg

Martsekényi Imre, vitéz

tervezte az alábbi
épületet

Tér és Forma
1943. 162 – 163. l.
(Bérház a Lónyay-
utcában, képekkel.)

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **OKTÓBER** 41. hét

3 sárnap		Liz. Teréz *Helga*
4 détfő		Ass. Sz. Fer. *Ferenc*
5 edd		Placid *Aurél*
6 erda		Brunó *Brunó*
7 törtök		Rózsafüzér *Amália*
8 ntek		M. Nagyassz. *Etelka*
9 mbat		Dénes *Dénes*

Martsekényi Imre

Tér és Forma

1944. 7. sz. Bérház-csoport Budapesten, a Váci-uton.

105 – 107. l.

képekkel és alap-rajzokkal.

serverte fenti

10948

ekint, magyar diszruhában váll-
rojtos nyakkendővel. Atillájan

ga 13.5 cm.
eredetinek reproductiója.

5

Martsekeinyi Imre
vitéz

az óbudai finokhon
terrp. III. dij.

MMÉE Közl
1938. 154. l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.

Martsekényi Imre

viter

a bpesti uj központi
városháza terop.

I. díj –

MMÉE Közl

1940. 148 l.

Kat. B. Fülöp
Prot. Farkas

10 Lőrinc vt.

CSÜTÖRTÖK

24

Kat. Bertalan
Prot. Bertalan

11 Euplusz d.

PÉNTEK

25

Kat. Lajos kir.
Prot. Lajos

12 Fotin

SZOMBAT

26

Kat. Zefirin p.
Prot. Izsó

Martsekényi Imre intéz

a BSzKRt Betegsegélyi Biztosító Intézetének tervezete

MMÉE Közl.
1943. 192. l.

Martsekénye Imre
viteza

az OTI Albertfalván
épitendő földszintes
sorházak terop.
megvételre
ajánlva

MMÉEKözl
1942.128.l.

Martsekényi Imre

az OTI Albertfalván
épitendő emeletes
kislakásos házak
terop megvétebre
ajánlva

MMÉEKözl

1942.128.l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Martsekenyi Imre

OTI Dob u. 10. sz. bér-
házának tervp.
megvétel

MMÉEKözl.

1942. 56. l.

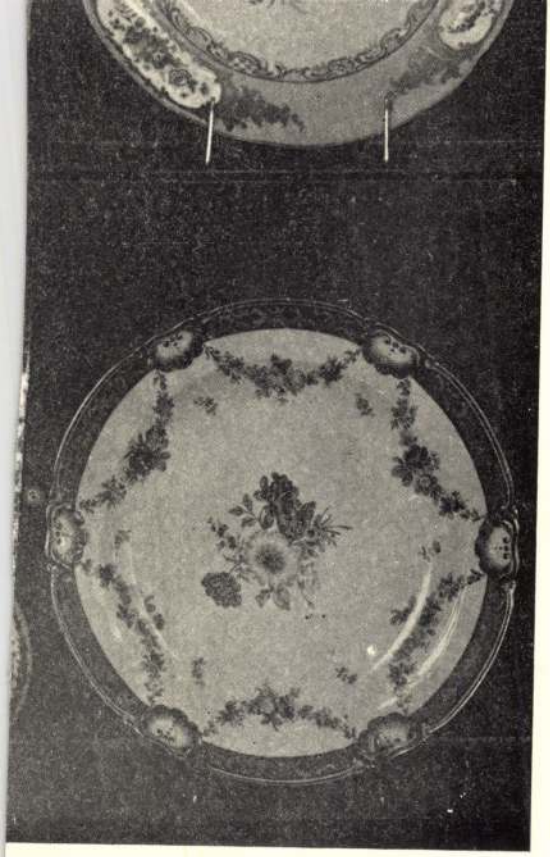

900/38
900/48
900/37

Martsekényi Imre

l.

A Pesti Városháza

1938. 5 sz. 15. l.

„METALLOCHEMIA"

KOHÁSZATI, VEGYIPARI és FÉMKERESKEDELMI RT

TÁRSA R. T.

ALAPÍTÁSI ÉV: 1844

GÉP- ÉS VAGÓN-GYÁR:

. SZ. T.: 14—61—19

HAJÓGYÁR:

V., MEDER-UTCA 9. SZ. T.: 29—08—69

TMÁNYOK:

ocsik. Villamos gépek. Teljes világítási és erőátviteli berendezések. Villamos készülékek. Számlálók. Hajók és hajógépek. Kazánok, tartá- Benzin-, nyersolaj-, szívógázmótorok és generátorok. Jármű-Diesel- oló gépek. Mezőgazdasági gépek. Aprító-, kerámiai és téglagyári gépek. rendezések. Hűtőgépek. Öntvények.

ok alapján. Teljes telepek tervezése, se, valamint üzembehelyezése stb.

f Nádor Műegyetem.

Martsekényi Imre

I. díj:

Kiss Tibor dr. A budapesti városháza 1940. évi tervpályázata.
Technika 1941.
24 és 26. l. Távlati Eppel és helyszínrajzzal -

Martsekeinje Inre

cikke

l.

Technika

1939. 43. l.

I. Band.

II. (1906) 1.-84. ll.

III. (1907). 1.-88. ll.,

IV. (1908.) 1.-88. ll., 1 Képes tábla

V (1909). 1.-88. l., 1 " "

VI (1910). 1-84. ll., 1 képes tábla

VII. (1911) 1.-88. ll., 1 " "

VIII. (1912). 1.-104. ll.

IX. (1913). 1.-80. ll.

Martsekenyi Imre vitéz

vród

Elek Artur:

Milyen lesz az új

városháza?

Ujság. 1940. jul. 4.

Kassai Kazinczy-Kör III. 178.

Martsekényi Imre

vitéz, építészmérnök -

szül. Diósgyőr 1898.

1935-ben a mezőkeresztesi kerület kormánypárti képviselővé választotta.

Révai XXI. 819. l.

A m. kir. vallás- és köz

11126 szám.

A Műemlékek Or

Ack. Elnöks

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Martschenyi Imre

építész

Lása

Ki - Kicsoda?

543. l.

Martsekényi Ottmár

Martsekényi Ottmár építész-
mérnök, törvényszéki hites szakértő,
IV. Irányi-u. 15. 383-521

Bptávb 1940 szept.

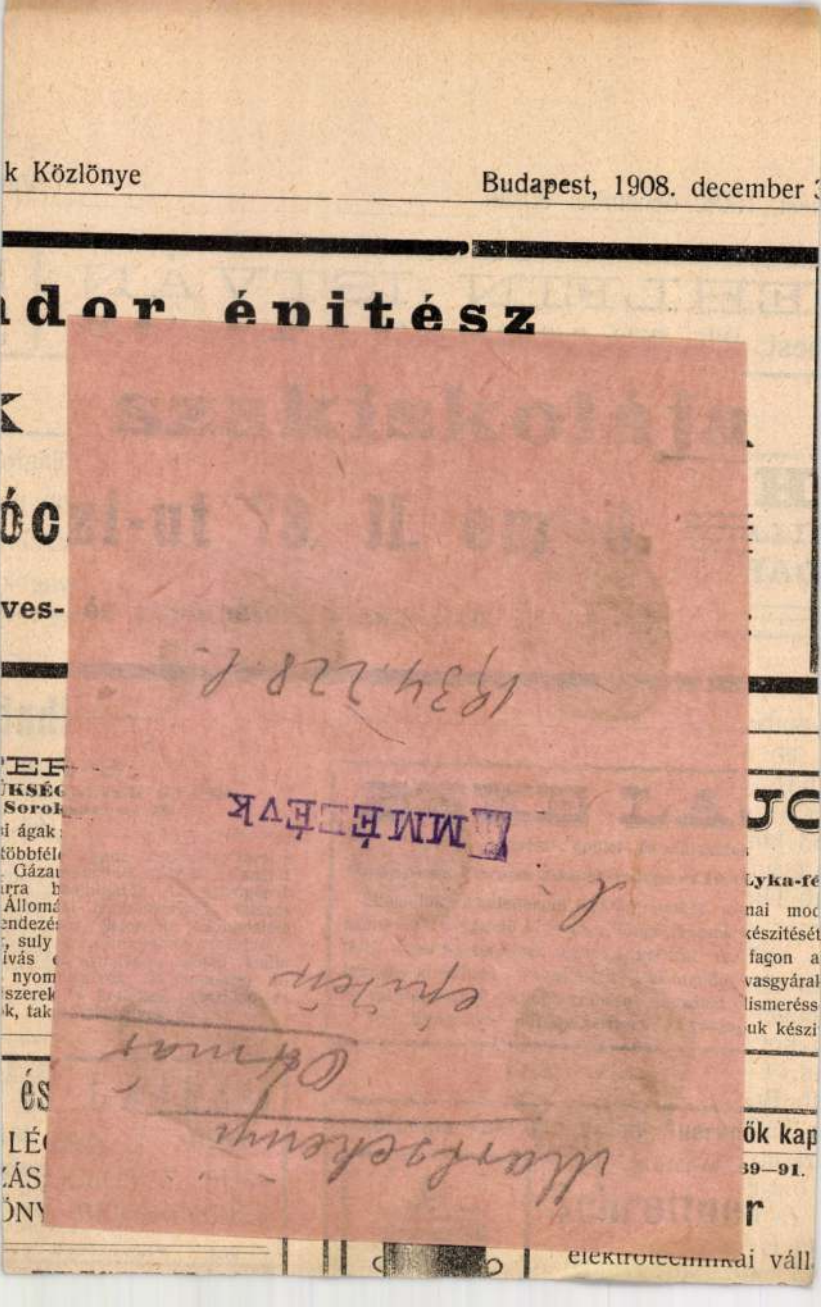

EHLEIN ISTVÁN
pest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. Telefon 50—97.

HR SANDOR
ILLAMOS MŰSZAKI VÁLLALATA
DAPEST, VIII., József-körut 14.
TELEFON 111—59.

Villamos világítá
legmesszebb m
csengők karban
és anyagok

yombrezó 19·50 kor., ab Vajdahunyad , ab Kudsir 22 kor. egységáron, össze- 537 kor. 50 fill., Weiszberger rnfeld l. r. dynamóolajat ab Zólyom- 3 kor. egységáron 15.750 kor., Bihar- gyi olajiparr. t. csille kenő- b Diósgyőr 15·40 kor. egységáron 4620 rosz gépolajat ab Budapest 32 kor. egy- 7200 kor., Sternfeld Ignác orosz at ab Budapest 37 kor. egységáron 8325 engerolajat tulhevitett gőzhöz ab Buda- kor. egységáron 3960 kor., Kőolaj- mitógyár r. t. közönséges henger- b Budapest és Diósgyőr 38·50 kor. egy- 12.770 kor., Kind és Herglotz zt ab Diósgyőr 37 kor. egységáron 7030 onrád és tsa oliva olajat ab Vajda- és Kudsir 58 kor, egységáron 5220 k., ti György record hengerolajat ab Zólyom- 45 kor., ab Vajdahunyad 46 kor., ab

Ajánlhat
GUTTMANN
papir
Budapest, IV.,
— a „Királyi József Mű
Speciális üzlet építészeti-, mérnö nyomtatv
Állandó nagy raktár rajz-. rokban, ugyszintén másoló-, fény Rajzeszközök gyári főraktára, vale és Riefler leghires Árjegyzéket kívánat

Rosivál
mérnöki műszaki
Budapest, VII., Na
Beton és vasb
u. m.: hidak, csatornák, vizi erőművek, zsilipép : : vitele a modern technika
Tervezések és

M.D.K.

Martsekényi Imre, építész

második díjat nyert az OTI debreceni székházának tervpályázatán.

Véllalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIVI. évf.

okt. 22. sz. 5. old.

M.D.K.

v. Martschényi Imre, építész

terve megvételben ré-
szesült a Beszkart „Betegsé-
gi ~~Intézete~~ Biztosító Intézete
és Főorvosi Hivatala" épülete-
nek pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

szept. 11. sz. 5. old.

M.D.K.

Martschényi Imre, építész

tervei szerint a Hűvösvölgy és Solymár körök tervi Kerekhegyen létesítendő üdülőszálló és ivócsarnokra kiírtár a versenytárgyalást

Vállalkozók Lapja, Bp. 1943. LXIV. évf.

aug. 12. sz. 4. old.

M.D.K.

Mazdsekényi Imre, építész

tervei szerint a II. Csalogány utcában épült sarokbérházat ismerteti a lap egy

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

jan. 14. sz. 4. old.

M.D.K.

Martschényi Imre, építész

Lauber László és Nyiri Istvánnal körös elsődijas Forum-tervét állítja ki az Őszi vásáron.

Véllalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.

ort. 8. sz. 4. old.

M.D.K.

v. Martschényi Imre, építész

a két egyenként 18.000 p-ös
első díjak egyikét nyerte el
az új Központi Városháza
terepályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. ÉXI. évf.

jun. 27. sz. 4. old.
+ jul. 4. " 3. ".

M.D.K.

Marcsekényi Imre vitéz

OTI pécsi tüdőbetegszanatorium terv.dicséret.

MMÉEKözl. 1940.8.1.

MDK

v. Martsekényi Imre

Művészet 1938. 18-19. sz. 96.1.

MDK

Marcsekényi Imre tervező épitész

A városháza újjáépitésére kiirt tervpályázaton az első dijat nyerte terve.

Kováts Béla: Tizenhatemeletes...

Esti Kurir, 1940.Jul.1. 6.1.

Martsekényi Imre

18000 P. elsö dij

l.

Halász varoshaza kibör

20 l. 24-25. l

Tárgy: A Rudas-gyógyfürdői transzformátorház áthelyezési és a Szent Gellért-hegyi vizesés átalakitó munka befejezési költségeinek engedélyezése.

s Bizottságának,

B u d a p e s t.

n kelt 487/1943.számu átiratára értesitem
kiadott határozatommal a Rudas-gyógyfür-
anszformátorháznak lebontását s a Hungá-
épitését rendeltem el.
vember hó 17.-én.

M.D.K.

v. Martschényi Imre, építés

terve 300 p-ös megvételben részesült az OTI kétemeletes, zártsoru házaira kiírt eszmei pályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

nov. 14. sz. 5. old.

Martsekényi Imre
épitész

l.

Szendy K. Bpest
Nékesf. Közig. évk.
1942. Bp 1943. 370. l.

88.767-1911.szám.

Szőts Imre épité
tett hantvarsányi, és 49 K
és pöstyéni utiszámláját a
12-én 518. sz. a. kelt fel
azzal küldöm meg, hogy a n
"egyébb kiadások" cimén sze
keretén belül nem számolha

Budapest, 1911.

M.D.K.

Martsekényi Imre

építész

800 p-ös harmadik
díjat nyert a III. ker. Szél-
utcai Alapítványi Fiúotth-
hon tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

május 5. sz. 9. old.
" 12. " 9. "

M.D.K.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

sz. old.

M.D.K.

Martschényi Imre

Servei szerint a Lövő-ház-u. 5.sz. alatt felépült távolsági autobusz-garázst ismerteti a lap, cg fényrajzzel és két ábrával.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

aug. 25. sz. 7. old.

M.D.K.

v. Martschényi Imre, építész

terve megvételben
részesült az OTI Dob-u. 10. sz.
bérházcsoportjának eszmei
terapályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.
máj. 7. sz. 5. old.

M.D.K.

Mardschényi Imre, építész

és Hoffmann László
közös terve a 15 egyenként
1200 p-ös díjat egyikét nyerte
el az OTI pécsi tudóbeteg-
szanatóriumának pályáza-
tán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

jan. 11. sz. 6. old.

.

Martsekenyi Imre

a Központi városháza
kibővítési tervpályázatán I. díj.

Halászkőzép. 1940

118. l.

oranschlag.

enedirungs Arbeiten

g: Stadt-Pfarr-Kirche.

A: 93.

Presbyterium.

Martsekényi Imre

vród

z

Halászközép 1941

69. e.

	Ált.	15.25
Kakas	1/2 jegy	2.35
	pótdíj	-.70
Szentiv	1/2 jegy	2.35
	pótdíj	-.70
Dex	1/1 jegy	4.70
	pótdíj	1.40
		27.45

Kálkápolna – Földeboó

Oda vissza 20 km.

2 autó 21.60

Kálkápolna – Budapest

115 km. Gyors. II. o.

		Ált.	30.-
Gyarevich	-	Kákay 1/2	6.-
Pell. 1/1	12.-	Szentiv 1/2	6.-
Kőrnyey 1/1	12.-	Dex 1/1	12.-
Gerlóczy 1/2	6.-		
Ált.	30.-		54.-

M.D.K.

Martsekényi Imre, építész

négy díjnyertes társával egyik megbírást lapott az új Városháza újabb terveinek kidolgozására:

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

aug. 22. sz. 4. old.

M.D.K.

v. Martschényi Imre, építész

terverte a Budapest-Zsámbéri vidéki Körlekedési Vállalat Lövőház-utca 5. sz. alatti autobuzgarázsát. Ismertetés egy fényképpel és alaprajzzal s metszettel:

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

aug. 25. sz. 7. old.

Martschényi Imre, építész M.D.K.

az egyik 18.000 p-ös első
díjat nyerte el a Központi
Városháza terapályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

jun. 27. sz. 4. old.

MDK

vitéz Martsekényi Imre, ép.mérn.
Bp.I.Horthy Miklós-ut 116

A Kamara uj tagja 1933 febr.13.-tól.

Nyilvántartási hirdetmény.
MMÉE Közl.Bp. 1933. febr. 15 X.évf. 3-4.sz.

MDK

Martsekényi Imre, vitéz épitész

A központi városháza újjaépitésére és az üzemi székházak terveire hirdetett tervpályázaton, a birálóbizottság az egyik 18.000 pengős I.dijat Martsekényi Imre tervének itélte.

Cikk: Milyen lesz az uj központi városháza.

Uj Magyarság, 1940.Jun.25.

MDK

Martsekényi Imre vitéz

Az új központi városhaza tervpalyazatan az egyik I.dijat vitéz Martsekényi Imre tervének itélte oda a biralóbizottsag.
A palyaműről kép a 14.oldalon.

Cikk: Az új Városhaza két elsódijas terve.

Képes Vasárnap, 1940.junius 29. 14.1.

MDK

Martsekényi Imre vitéz

Terve, az egyik 18.000 pengős I.dijat nyerte a központi varoshaza újjaepitésére kiirt tervpályazaton.

Cikk: 500 autós parkhely...

Magyarország Esti lap, 1940.junius 24.

MDK

Martsekényi Imre, vitéz országgyülési képviselo

Az új városháza tervpályazatán az I.dijat nyerte tervével.

Cikk: Néhány szó a bpesti városháza tervpályazatáról.

Magyarság, 1940.jun.29. 9.1.

MDK

vitéz Martsekényi Imre, ép.

Beérkezett pályamű. ötvenhárom.
III.dijat nyerte. - Épületterve arányos, megnyugtató, - apró belső részletrajzolásai könnyen kijavithatók.

Az Alapitványi Fiuotthon és Ipari Nevelőotthon tervpályázata. - Művészet. 1938. 96,97.l.

MDK

v. Martsekényi Imre

Negyvennyolc pályázó...a Közp.Városháza ujjáépitésére
Magyarország 1940. márc. 13. 10.1.

Martsekényi Imre épitész M.D.K.

_zept 20-n elhunyt

7

H alálozás

Magyar Nemzet 1963. szeptember 25. 6.l.

M.D.K.

Martsekényi Ottmár, építész

Irsy Lászlóval közösen készített Vitézi Székház terveit állította ki a művészvitézek kiállításán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1934. LV. évf.

jan. 3. sz. 5. old.

M.D.K.

Mártsik György, csizmadiam.

A várpalotai csizmadia ifjú társaság cserépkorsója. Feliratból: "...Mártsik György dekánymester...". Készitette Csizmaia Mihál Palotán 1824-ben. L. 37. kép. Dr. Pompa Kálmán gyüjt. Függelék: 49. 195.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.

Jan Martszen , de Jonge

festő

Repr:

"Lovassági ütközet."

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Szöveg utáni képek lap- és sorszám nélkül.

MDK

Martszen, Jan , de Jonge

Szül. Haarlem 1609, megh. uol647.

"Lovassági ütközet"

o. fa.

31.o.

/Czobor Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

Martszen, Jan, de Jonge

"Lovassági ütközet" 1627. /jelzett.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

Martszen de Jonge

Lovascsatája

6.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Marty Pál

festő, jelenleg Maros-
vásárhelyt

írod

Györi Mihály:

Marosvásárhely régi és
új képrőművésztehetségei
köteleznek.

Székely Nép

1943. aug. 18.

Marthy Pál /Marosvásárhely/
Arckép

Képzőművészet, 1932. 54.szám.

Marty Pál, festő

Győri Mihály: Marosvásárhely régi és uj képzőművészetehetségei. Székely Nép, 1943. augusztus 18. 4 l.

Martyánci templom

dekoratív falfest-
ményeiről.

Repr.-
Arch.-Ert.
1887. 127. l.

Martsekényi Ottmár

leg sógornője gyászolja.

Ma reggel 70 éves korában meghalt *Martsekényi* Ottmár építészmérnök, volt vártüzér főhadnagy, az osztrák-magyar államvasutak nyugalmazott főmérnöke. Fia, vitéz *Martsekényi* Imre országgyűlési képviselő, valamint a *Martsekényi*, *Papp* és *Faller* családok gyászolják.

Az Est 1937. febr. 6.

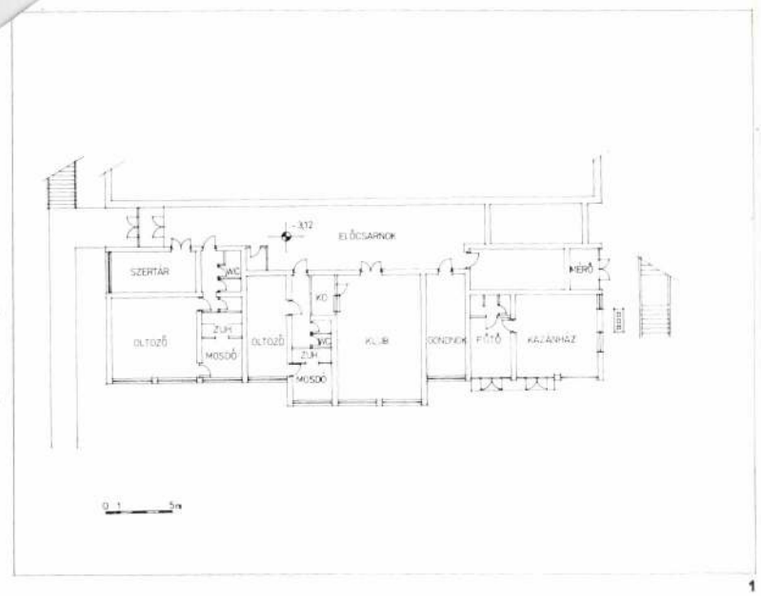

1

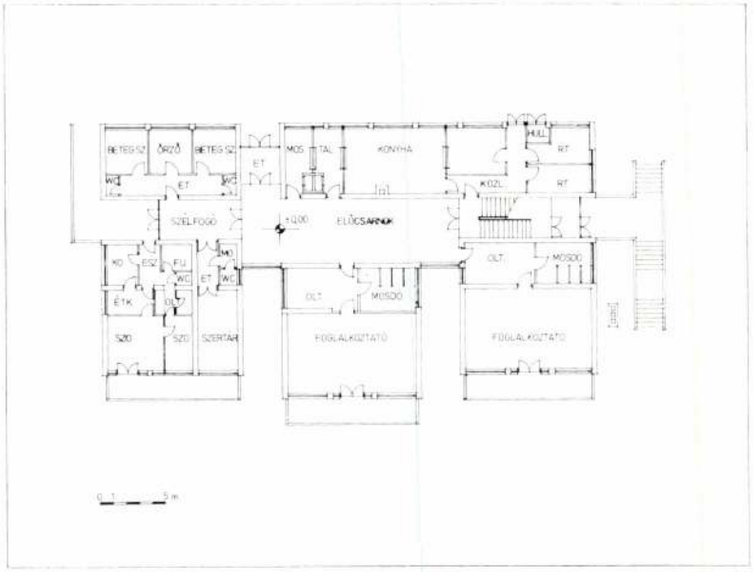

2

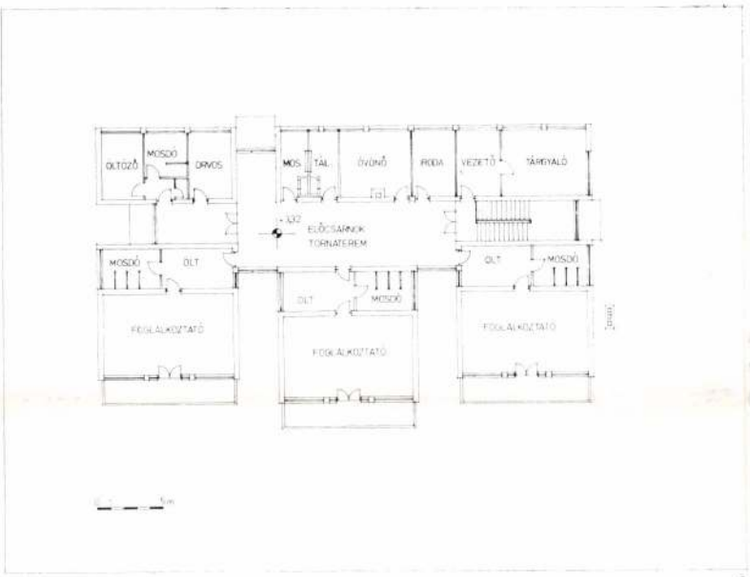

3

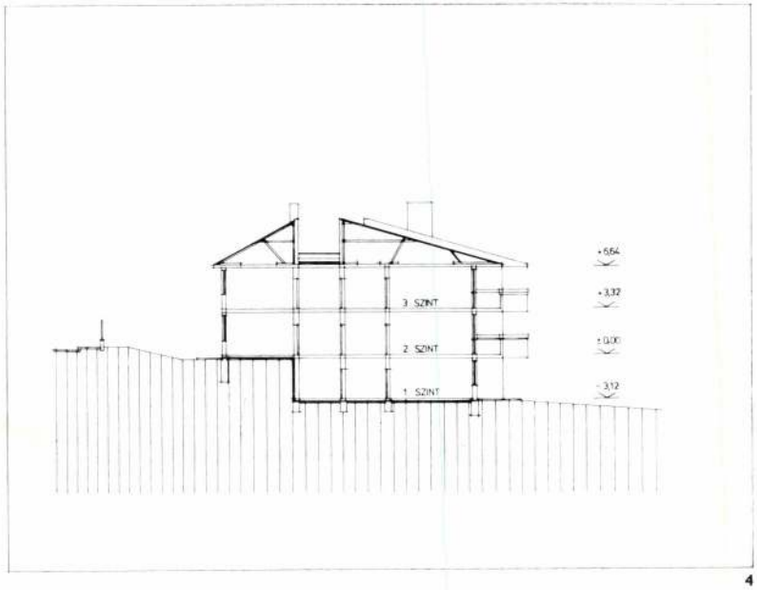

4

Igazságügyi Minisztérium óvodája és sportklubja, Budapest

Építész: Martsekényi Tamás (ÁÉTV)

Belsőépítész: Garajszky József; statikus: Dr. Álmos Árpád; gépészek: Kuhánszky Lászlóné, Páter József, Horváth István; mélyépítés: Szilasi Zoltán; zöldfelület: Buday Béláné; közmű: Bálint Lajosné; tervezés: 1975; kivitelezés: 1976—1978; kivitelező: Pest megyei ÁÉV; alapterület: óvoda: 1461 m²; sportklub: 386 m²

A budai Martinovics-hegy lejtőjén, villaszerű környezetben csendes, eldugott teniszpályák voltak. A teniszklubot is fenntartó szerv azonban óvodát is szándékozott építtetni. A telekkiválasztás egyértelműen erre a területre esett. Az évek alatt az országos élvonalba magát felküzdött klub természetesen ragaszkodott jó fekvésű pályáihoz, és kemény csaták után a két érdeket sikerült furcsa összhangba hozni.

Az építésre kiválasztott terület két irányban lejtős, szabálytalan alakú telek, területe kb. 6660 m². Ebből az óvoda elhelyezésére kb. 4250 m² terület volt szükséges, a többi a sportköré maradt.

A két intézmény a telket és az épületet egyaránt teljesen szeparáltan használhatja.

A 125 főre tervezett óvoda az épület II. és III. szintjén helyezkedik el, egységes kialakítású foglalkoztatókkal, öltöző-mosdókkal és napozó-teraszokkal.

A bejárati II. szinten két foglalkoztató egység van; továbbá itt van a melegítőkonyha és kapcsolódó helyiségei, a tálaló, a mosogató, a szertárak, valamint külön bejárattal a betegszobák.

A III. szinten három foglalkoztató egység; orvosi szoba, személyzeti öltöző, irodák, tárgyaló, a II. szinthez kettős étellifttel kapcsolódó tálaló és mosogató helyezkedik el. Valamennyi helyiséget, és a főbejáratot, valamint a kertbe vezető lépcsőt mindkét szinten előcsarnok köti össze. A III. szinti előcsarnok fapadlós tornateremként használható.

A sportkör helyiségei külön utcai bejáraton át érhetők el, és az I. szinten helyezkednek el. Az előcsarnokhoz kapcsolódóan férfi és női öltözők, mosdók, zuhazonyók, gondnoki iroda, klubterem teakonyhával, sportszertár és raktár találhatók.

Az épület közös célú részei: a gázkazánház és a gondnoki lakás az I., ill. II. szinten helyezkednek el, külön-külön bejárattal.

A sportolók a telek területén lehatárolt külön úton jutnak az újonnan kialakított 3 db teniszpályára és a telek legalsó sarkában kialakított pihenőkertbe.

Az óvodások részére a telek lejtését kihasználva játszóteraszokat alakítottunk ki, csoportonként külön-külön, ebből a két felső összevontan nagyobb csoportos játékhoz is megfelelő. A játszóteraszok súlypontjában az építés közben kis kerti épületet alakítottunk ki, W. C.-mosdó, ill. csővédő funkcióval.

Az épület szerkezeteinek megválasztásánál törekedtünk a hagyományos építéstechnológia

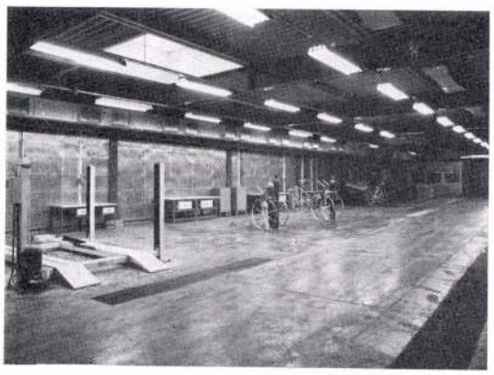

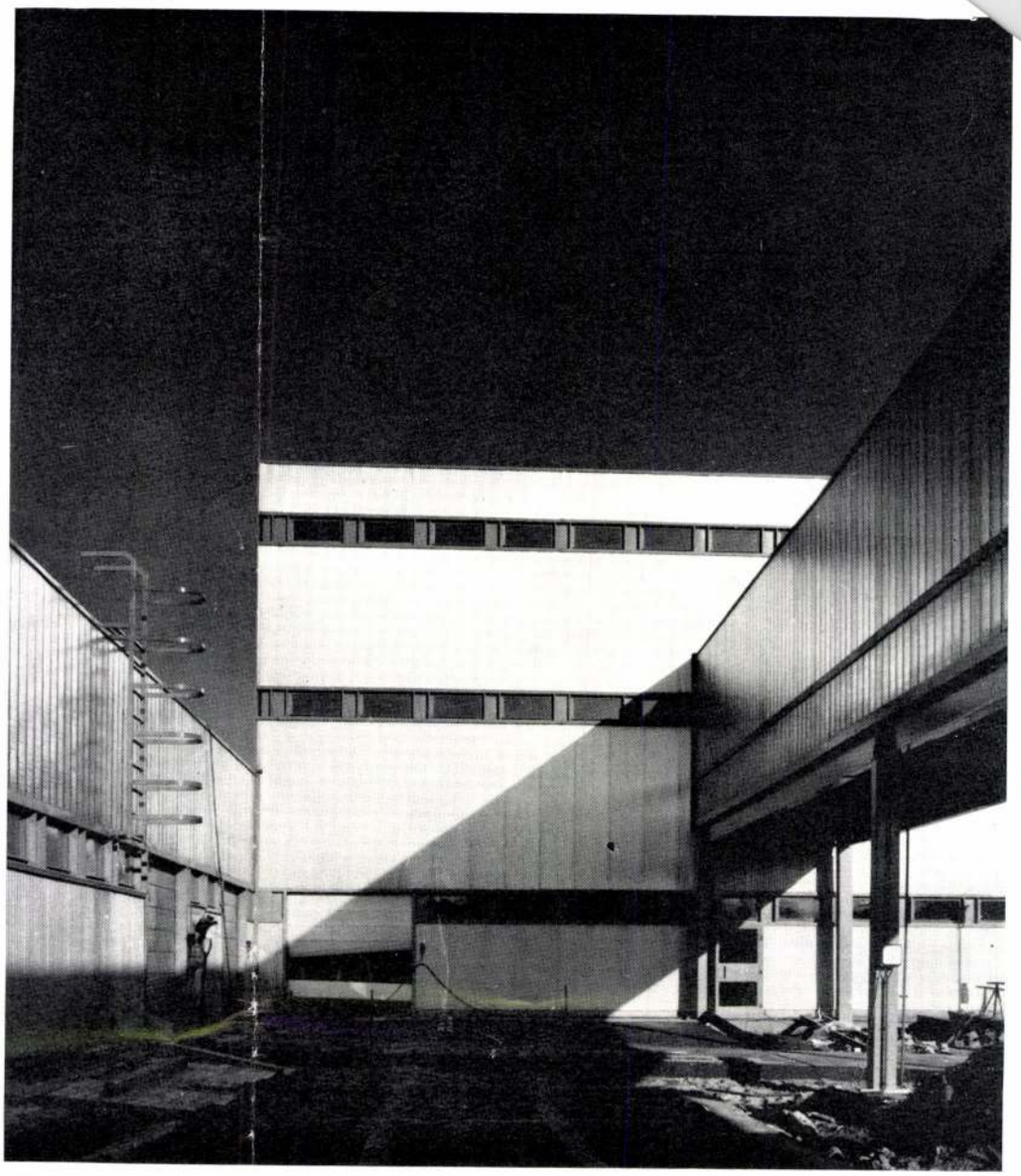

A fűtési rendszer távfűtési hálózatra kapcsolódik.

A szellőzőberendezések központi kialakításúak, egy-egy nagy, blokkos elemekből álló alapgéppel. Ezzel a megoldással a megengedhető üzemi zajszint csökkenthető volt. A központi légbefúvással együtt általános, padlókipufogó és technológiai elszívásokat terveztünk, részben tető-, részben pedig centrifugálventillátorokkal.

A felső és alsó gépkocsimosó mintegy 400 m³ napi vízigényét a MÉLYÉPTERV által tervezett víztisztító berendezéssel 80 m³/napra sikerült csökkenteni. A használati meleg víz készítésére TGL szabvány szerinti berendezést terveztünk boylerrel és ellenáramú készülékkel. A berlini víz kedvezőtlen kémiai tulajdonságai miatt az ellenáramú készülék csőkígyóját KOR-acélcsőből terveztük.

Sch. K.

1. Első szint alaprajza
2. Második szint alaprajza
3. Harmadik szint alaprajza
4. Keresztmetszet
5. Helyszínrajz
6. Kert felőli homlokzat
7. Bejárat
8. Előcsarnok
9. Foglalkoztató

1. Schéma du premier niveau
2. Schéma du II; niveau
3. Schéma du III; niveau
4. Coupe transversale
5. Plan de situation
6. Façade du côté du jardin
7. Entrée
8. Vestibule
9. Endroit pour des occupations

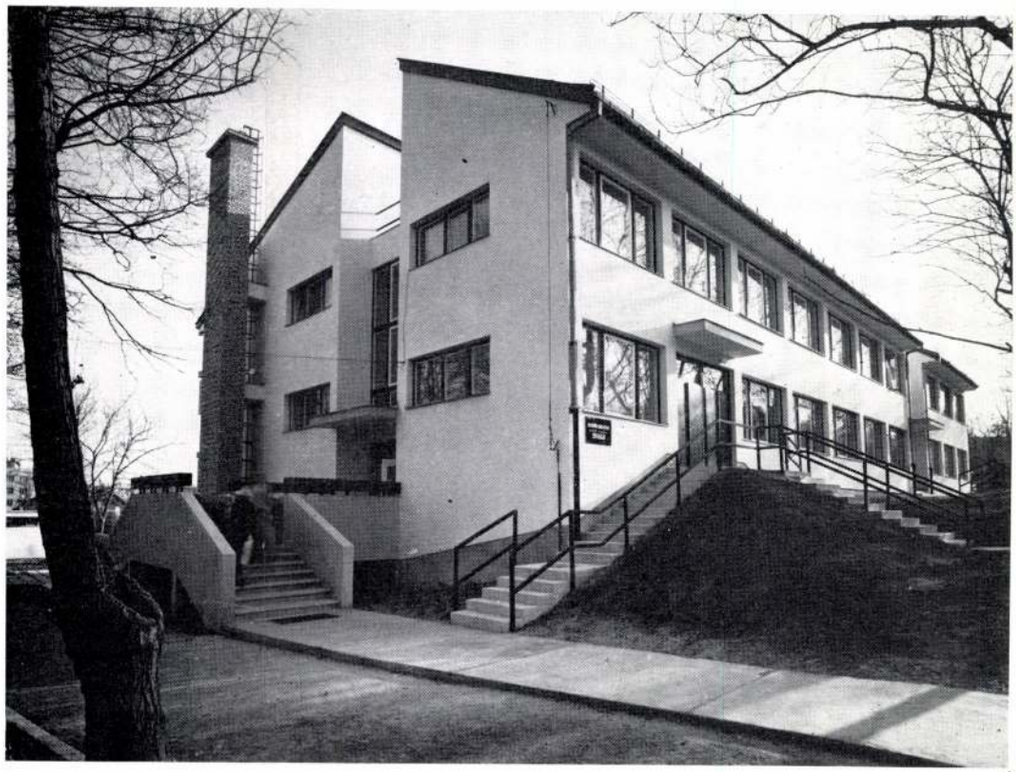

6

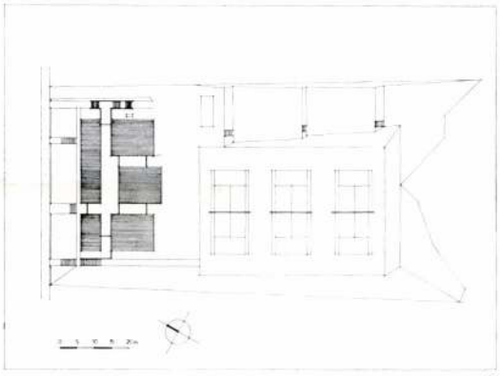

5

7

8

9

elemeit felhasználni, mivel az előirányzott kivitelezés házilagos jellegű volt.

Az épület alapozása beton sávlap, felmenő szerkezetek 38 cm-es téglafal födémszerkezeti monolit vb. lemezek. A tetőrészben műemlék palával fedett félnyeregtető, részben lejtésmentes neoacid-fedésű.

A homlokzaton cementhabarcs vakolásra fehér Cehalin kerül felhordásra. A homlokzati nyílászárók típus vagy típuselemekből készült egyedi szerkezetek, barna Xyladekor felületkezeléssel.

A padlóburkolatok a rendeltetéstől függően parketta, PVC, mettlachi, tardosi vörös kő, a falak meszeltek vagy csempézettek. A külső járófelületek, hidak, lépcsők előre gyártott műkő burkolatúak.

Az épület alatt a rétegvizek elvezetésére lemezszivárgó, a hegy felőli oldalán hátszivárgó készült.

M. T.

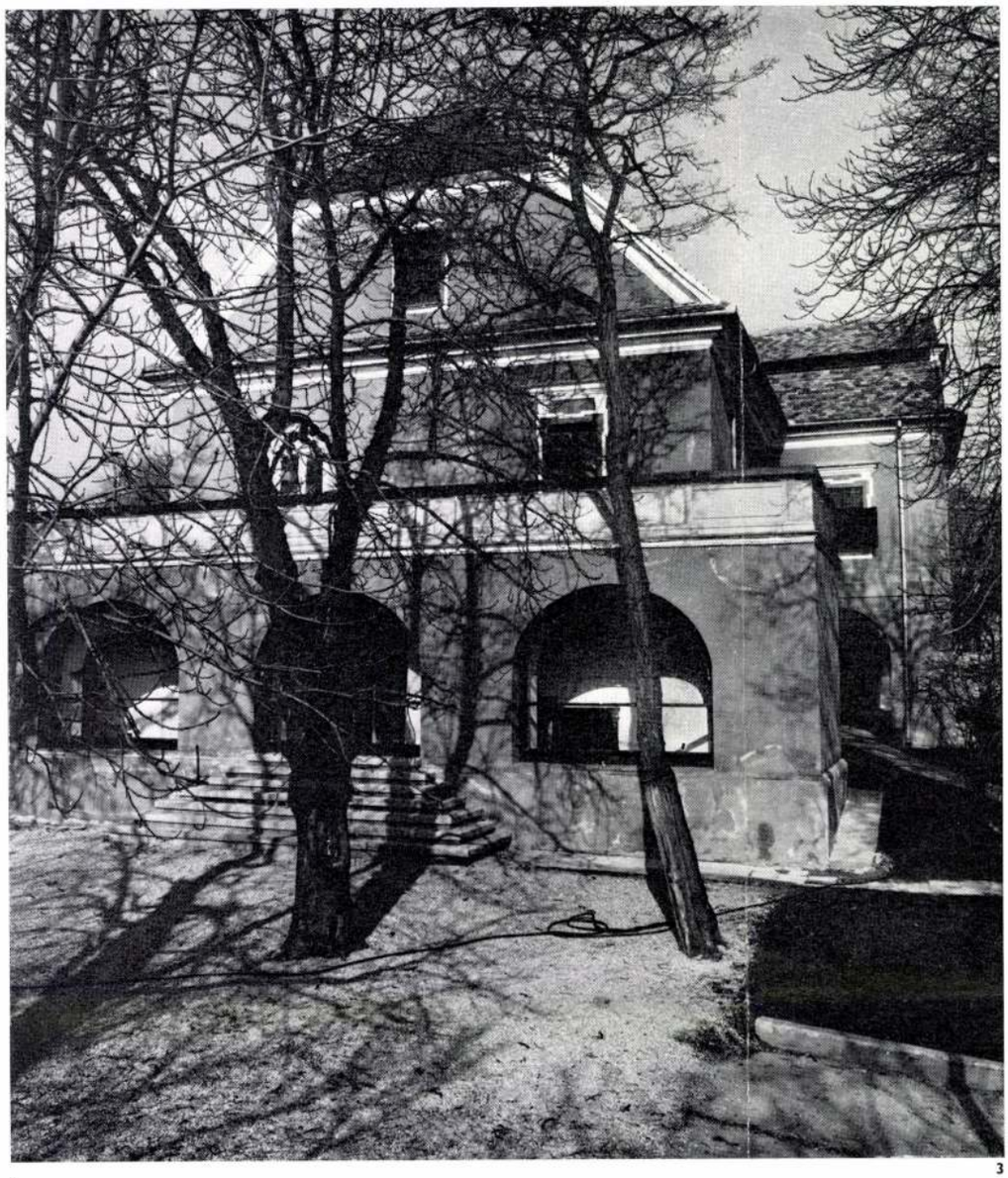

3

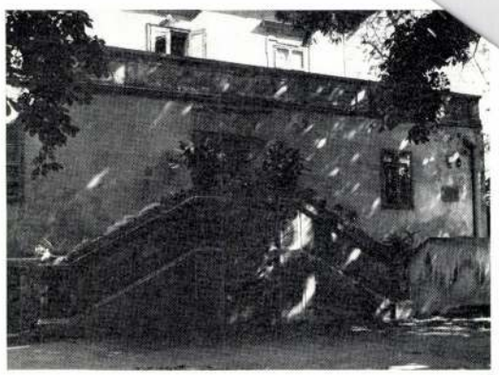

1

2

4

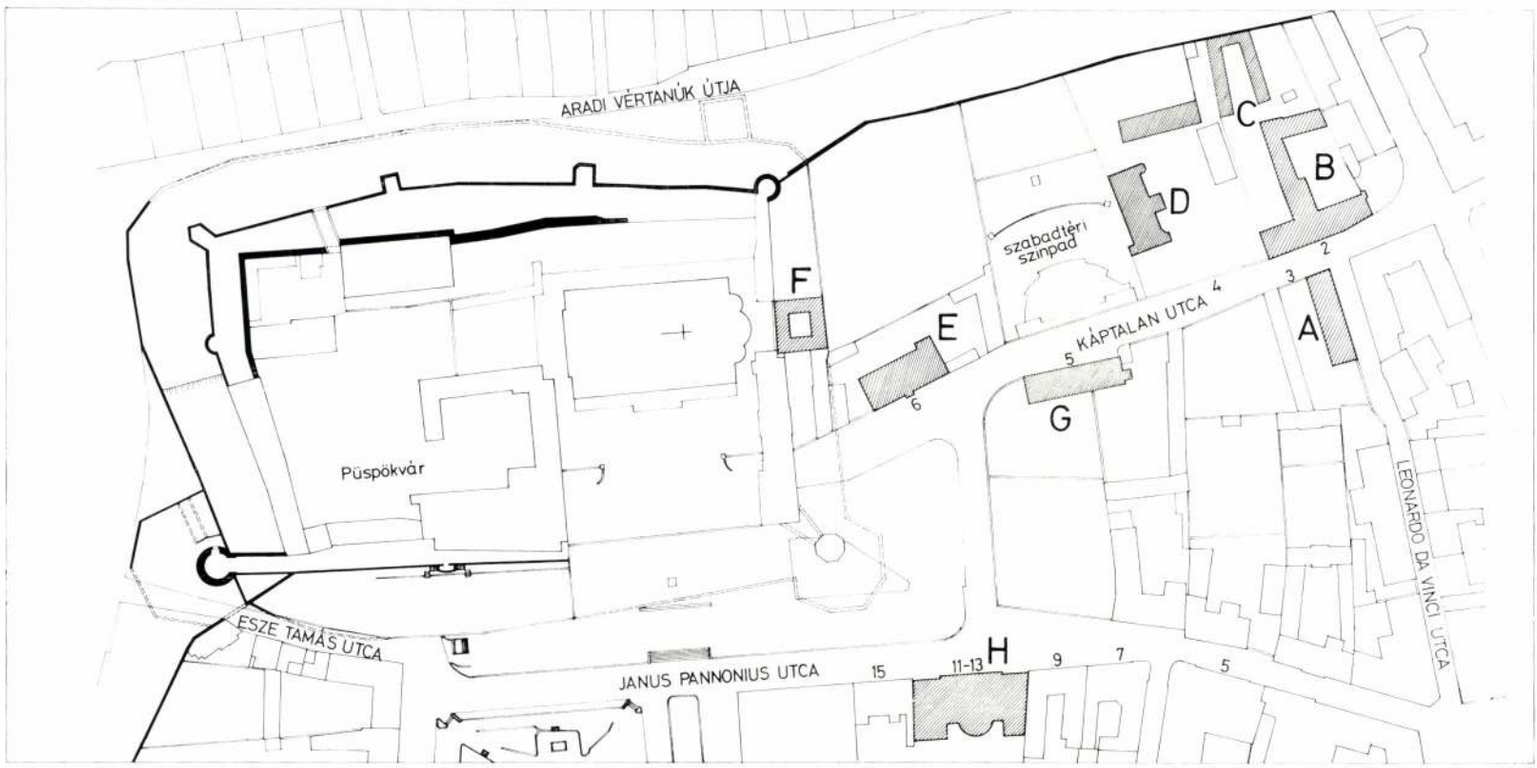
ARADI VÉRTANÚK ÚTJA
Püspökvár
ESZE TAMÁS UTCA
JANUS PANNONIUS UTCA
KÁPTALAN UTCA
LEONARDO DA VINCI UTCA
szabadtéri színpad
A
B
C
D
E
F
G
H
2
3
4
5
6
7
9
11-13
15

MAGYAR NEMZET MARTJI ÉVA

Képgrafikák fiatal művészektől

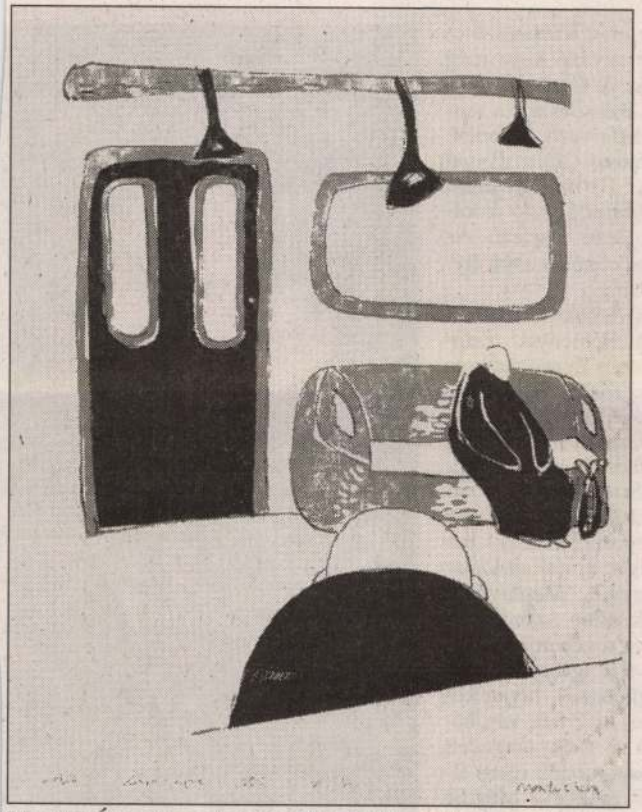

Martus Éva litográfiája és Illés Balázs szitanyomata

A legősibb nyomóforma az ember tenyere volt, az ősember festékbe mártott nyomatait barlangok őrzik. Kínában már az időszámítás kezdetén ismerték a magasnyomást, amit selymek festéséhez használtak. Címlapjára a sokszorosító grafika magyar vonatkozású történelmi emlékeiből válogatott a Képgrafika 2000 című kiállítás nyomtatványa. A régi nyomdagépek a műfaj hagyományaira utalnak, amelynek örökösei a Magyar Képzőművészeti Egyetem képgrafika tanszékének fiatal hallgatói. Tárlatuk a Budapest Galériában (III. kerület, Lajos utca 158.) nyílt meg, hetvenen mutatják be egy-egy alkotással a tanszék szakmai munkáját és a modern magyar képgrafika műfaji sokszínűségét.

– A tárlat nem törekszik teljességre – mondta megnyitóbeszédében a tanszék vezetője, *Kocsis Imre* –, 1992-ig tekint vissza, és bemutatja, amit az egyetem a kézműves sokszorosító grafika oktatásában elért.

A képgrafika számos technikája jelenik meg a kiállításon: fametszetek, szitanyomatok, linóleummetszetek, rézkarcok, litográfiák és hidegtűvel készült alkotások. A stílusok ugyancsak változatosak. A realisztikus képábrázolások mellett megjelennek a szecesszió, a geometrikus absztrakció, a szürrealizmus és az expresszionizmus jegyei is.

A XX., jubileumi miskolci grafikai biennále és a Dorottya Galéria kiállítása után érkeztek az egyetemi hallgatók munkái a Budapest Galériába, tárlatuk december 31-ig látható.

R. Gy. Zs.

A totális színház me

Húsz éve, 1980. december 18-án halt meg a teátrumok világának eg

Az 1920–1930-as évek fővárosi színházi életének megújítására törekvő számos kísérlet közül kiemelkedik a Palasovszky irányította csoportok működése. Az új törekvések szórványos felbukkanásával ellentétben ők a folyamatosságot képviselték elképzeléseikben, megvalósításukban egyaránt. Az évről évre változó nevű együttesei hat színpadi vállalkozás neve alatt mintegy húsz előadást tartottak. A gyakori változtatás valószínűleg a rendőrség miatt volt szükséges, de ezek mindegyike egyéni arculatú előadásokat jelöl. Szó lesz a Zöld Szamár Színház, az Új Föld, a Cikk-Cakk, a Rendkívüli Színpad, a Prizma, a Műhely nevű csoportok szürrealista-dadaista, avantgardista kísérleteiről, amelyek előadásait a rendőrség rendre betiltotta. Ki volt ez az ember, akire manapság már alig is emlékszik valaki?

Palasovszky Ödön (Bp., 1899. március 5.–Bp., 1980. december 18.) színész, rendező, színházigazgató, író, költő a bölcsészettudományi karon és az Országos Színészegyesületben egyidejűleg tanult, 1919-ben kezdett tanítani Madzsarné Jászi Alice mozgásművészeti iskolájában. Itt született meg a „lényegre törő színház" eszméje, amelyet hosszú évek során igyekezett a gyakorlatban megvalósítani. A szociáldemokrata égisz alatt újjáéledő MIMOSZ-ban a képzőművészeti, zenei, tánc-, színjátszó és irodalmi szakosztályának szervezője. Ekkor szervezték meg az Új írók Új írások című antológiát, amely közölte Hevesy Iván és Palasovszky manifesztumát. Harsány hangú kiáltványaikban elveiket, esztétikai nézeteiket szinte kinyilatkoztatásszerűen közölték. Legális és illegális műsoraikon már munkatársuk volt Hegyi Rózsi

A beszéddel, a mozgással, a hang- és fényhatásokkal való kísérletezés a legegyszerűbb elemek megkeresésére,

Zöld Szamár Színház terve Kassán született, Bortnyik Sándor névadó képe még Weimarból származik. A Csengery utca 68. alatti színházban Palasovszky a rendező, Bortnyik a díszlettervező. Előadták Ivan Goll Az új Orfeuszt (Illyés Gyula fordításában) és a Páris ég című jazzband-recitatívot Mittai László átdolgozásában, valamint Jean Cocteau Az Eiffel-torony násznépe című darabját Illyés Gyula fordításában.

Egy év múlva csatlakozik hozzájuk a Brazíliából hazatérő Remenyik Zsigmond, s Új Föld néven a Zeneakadémia kistermében előadják Tristan Tzara Felhőzsebkendőjét (Illyés Gyula fordítása), Ivan Goll Panama-csatornát Palasovszky Oedipusát Tamás Aladár rendezésében. Zenei munkatársaik Szabó Ferenc, Jemnitz Sándor, Kadosa Pál, Kozma József. 1928. februártól a csoport Cikk-Cakk néven folytatja működését, új műfajt kialakítva: a konferanszrevüt. Meghívójuk szerint „a Cikk-Cakk esték szándéka a mai ember százféle zegzugos útjának kereszteződéseiben az élet igazi ritmusát, benső lüktetését megkeresni... olyan közönséghez utat találni, melynek van bátorsága szembenézni a ránk öregedett szellemi és érzelmi rend mögött résen álló szabad és kollektív erőkkel". Még ez év őszén megalakul a Rendkívüli Színpad, csatlakozik Tiszay Andor, irodalmi vezető Hevesy Iván és Tamás Aladár, táncvezető Kövesházi Ágnes, karmester Kozma József, a konferanszrevük pedig: Happy End, A mechanizált ember, a Lélegzők. A szövegmondás mellett tehát kellő súlyt kap a testjáték, a mozdulat művészete, a látvány, a tér, a dinamika és a ritmus. Decemberben már Prizma néven játszanak tovább, s tartanak három

Író, rendező és konferanszié is volt

„Az új vers, a kötetlen tánc, az új dráma, az új játék úgy kívánta, hogy lehántsuk a szavak burkát és a mozdulatok fölöslegeit. Meg kellett szabadulnunk a szokványok üledékétől, szét kellett törnünk a kihűlt kapcsolatokat, szakítanunk kellett a kasírozott színházzal, a dráma kompromisszumaival, mindennel, ami nem igaz, ami híg, édeskés. Vissza kellett adnunk a szavak nyers ereiét, a gesztusok fanyar tisztaságát."